

Primo de commendatione medicine.
Secundo de informatione medici.
Tertio de regimine sanitatis.
Quarto de egritudinibus particularibus que sunt a capite usque ad pedes.
Quinto de egritudinibus universalibus hoc est de febribus.
Sexto de crisi et de diebus creticis.
Septimo de venenis.
Octavo de decoratione.

¶

Addita est practica perutilis de novo in lucem prodita de noticia et curatione universarum febrium et earum accidentibus donum dei vocata: quinque tractatus cõtinens una cũ tabula sive emporio omnium capitulorum.

Cum gratia et privilegio.

¶ Nicolaus de Landa agri Rothomagensis medicus studiosissimo probatissimoque magistro Michaeli capelle artium et medicine doctori. S. P. D.

Leontinū gorgiam eminentissimū illū virum eum (qui primus Athenis dicendi genus inuasit) dicere solitū scripsit Plato vir studiosissime. Nihil hoībus a dijs immortalibus relatū salubrius: nihil vtilius nihil denique humane necessitudini accōmodatius quam artium adinuentiones traditionesque quas suos illustratores cultoresque superis assignasse celoque dicasse plerūque autumāt. Eam ob rem medendi artem qua nullus (auctore Plinio) fructicosior nō mediocriū virorum cōplusculi illustrauerunt excolueruntque. Et horum imprimis hypocrates chous vir arte et facundia insignis qui dogmaticorum medicorū heresiarcha factus primus apud grecos medendi precepta clarissime condidit: quē dyocles caristius hypocratice hereseos sectator primus: secundus fama atque etate existens maiori ex parte imitatus est: post quos paraxagoras chius et chrisippus demūque erasistratus chius viri nō ingloriosi hanc dogmaticam heresim exercuerunt. Fuit et alia medices factio quam Empericam ab experimentis appellant et eam in sicilia a creonte agringentino empedoclis phisici authoritate cōmendato traditam inuentāque Serapion alexandriensis: deinde apolonij duo pater et filius. alijque cōplures inartificiose empericeque coluerunt. Sed et Herophilus calcedonius subtilioris quidem secte (vt aiunt) conditor ante oēs celebratam rationē eamque paulatim efficacissimo vsu rerum omniū magistro repertam peculiariter vtique ad verba garrulitatēque descendens in methodoicā sectam cōmutauit. Quā asclepiades bithineus (qui et maior vocatus est) themisonque laudiciensis eius discipulus argumētis (vt dicunt) acerrimis fortissimisque rōnibus vallauerunt. Cōpleuit illā thessillus italus qui (author est Varro) cuncta maiorum placida deleuit et rabie quadam in oēs eui medicos perorauit. Et ij sunt quos prima secula nouerunt. Hos autem longo temporū interuallo subsecuti sunt Galenus pergamensis quē medicorum principē cōmuniter ferunt. Albubetri arazi zacharie filius princeps aboali abinsceni alijque nō pauci quorū nomina celebratiora clarioraque sint quam vt aliene cōmemorationis indigeant. Paucis vero ante nos seculis inter ceteros medicos excelluit vir clarissimus et medendi scientia celebratissimus Bertrucius Bononiensis qui ea tempestate tamquam Asclepius colebatur: cōsulebaturque in medellarum disciplina. Cuius antidota decretaque veriora atque certiora existimabantur: de cuius laudibus cū dixerimus plura: plura profecto dicenda supererunt. Hic enim cum non paucos iāiam deploratos ad vitā reuocasset: cūque multa ex medicine cultoribus secretiora deprompsisset terapenticā artis medices partem luculenter dogmatice methodoiceque atque emperice pertractauit. Nō minus vero et ea que ad passiologiā causilogiāque atque signatiuam pertinent disseminans hoc quasi quoddā medellarū omniū prōptuarium in parua coniectum formula singulari ingenio cōpilauit: vt qui viuus viuentibus profuisset: ita defunctus posteris mederetur. Quantū in hoc doctrine: quantū eruditionis: quantū vtilitatis contineatur statim diligens lector agnoscet. Quocirca singulos quotquot medicamentorum studiosi sunt hortor itemque moneo vt istud clarissimū Bertrucij cōpendium subinde consulant in manibusque iugiter habeant. Ipsos enim scio Bertrucij dogmatibus euadere doctiores. Quantū vero tibi mi Michael dilectissime res medicorum debeat qui istud in lucem reuocari procuras quique calcographis imprimendum cōmisisti maiori narratione ampliusculaque eloquentia indigeret. Vale.

Sequitur tabula collectorij bertrucij.

Finis tabule Collectorij Bertrucij.

Tabula practice q̄ donū dei dr.

Finis.

Collectoriũ medicine vtilissimũ ac pernecessarium Bertrucij bononiensis sue etatis medicorum principis.

Quoniaz vt ait galenus medicorum princeps in de sanitatis ingenio libro.vij.ca. primo. librorum cōpilatio tribus de causis fieri dignoscitur. Primo ad exercitium proprij intellect⁹. Secūdo ad remediādū obliuioni que in senio fit. Tertio ad satisfaciendum petitionibus amicoꝝ. Idcirco ego bertruci⁹ generatione lombardus in scientia medicine bononie cōuocatus dispendia atq; varietates in pte practica medicine considerās intellectum sic ꝙ plurimorū in ipsa operari volētium cōturbare: quia nup introducti scriptis obscuris intricantur: tum quia intelligentes ꝛ prouecti scribentiū multitudine disturbantur: tum quia per regiones ꝓficiscentes mole cartarum obruuntur: etiaz quia moderni tpis philosophi breuitate scripturarum oblectantur: remedia omniū passionum corpori humano accidere possibilium stilo quo potero breuiori: ordine quoq; cōuenientiori auctorum imitans vestigia: ꝛ proprie Ipo. gal. ras. ꝛ auic. ꝛ nouissimo Ioh. hebemi. nihilq; proprij ponēs: sed quod expertum est et ab expertis traditum pro posse lucidius exarabo. In collectiōe aūt presentis opusculi quod collectorium nūcupare desidero ordinem auic. in suo libro canoñ. obseruabo. faciam nāq; ex ipso duos libros generales. In quorum primo loquar de egritudinibus particularibus que sunt a vertice capitis vsq; ad plantaz pedis: ipm in tractatus.xij. diuidens more tertij canoñ. eiusdem: ita vt primus tractatus istius prime fen illius ꝛ secundus secūde. ꝛ sic deinceps plurimū corrñdeāt vt hic dicta promptius ꝛ facilius dictis auic. comprobentur. In secundo libro loquar de egritudinibus vniuersalibus stilo ꝛ ordine quarti canoñ. obseruatis. Antidotariū autē non subdā propriū: sed in singlis curis antidota ꝓpria conficiā: vel ad antidotarium nicolai salernitani transmittā: qui de antidotorum descriptione iuuamento ꝛ administratione breuiter ꝛ clare scribens apud cōmuniter operantes oim nationū redditus est acceptus. Anteꝙ tamē hunc laborē operosuz aggrediar tria non sine iuuamento premittam capitula. Primū de medicina. scdm de medico. ꝛ tertium de corpore medicando. et erunt sicut preludium ꝛ pregustatio dicendorum. Uerum qm̄ in totius vniuersi compagine a summo philosophoꝝ magistro cōpertuz est vnum esse principiū quod soluz sibiipsi sufficit ex se: quia est id qd est cui cuncta subsunt et ad quod cūcta respirant quodq; suā bonitatem oibus tribuit affluēter: idcirco bene se habet exordium p̄sentis operis ad eius fontalem originē decurrere atq; ab ipso scribendi gratiā impetrare quaten⁹ digne' assumpti laboris eē propiti⁹ initiator: largissimus adiutor ꝛ perfectissimus cōsummator: qd vt fiat humiliter sibi verbū deuoti Ioh'is hebe mesue scriptū in suo de medicinarum cōsolatione ꝓhemiali ca. parafo. dicētis. hoc opus aggredior auxilio ꝛ bonitate dei cōfisus qui sit benedict⁹. fac igitur potentissime de⁹ sermonum meorū felicem congeriē de thesauro largitatis tue qui es omnia felicitans.

¶ De commendatione medicine. Cap. primum.

Medicina artiuz p̄clarissima. hec verba prim⁹ medicinalis sciētie repertor Ipocrates q̄ nunq; aliquid eoꝝ que dicit false vel fabulose protulit: vt de ipo Gal' ij. de crisi. iij. ca. asserit euidēter. Ad cōmendationē sue artis in libro de lege ꝓtulit excellēter intendēs in ipsis talē rōnē. Illa ars sine sciētia merito est oim p̄clarissima. cūctisq; p̄ferēda de q̄ in oi' genere suarū causarū reddit' rō sz medicina est hmōi: ergo medicina est artiuz preclarissima. Maior p3 ex terminis: quia subiectū ꝛ predicatū vel sunt oino idē vel se se necessario cōsequūtur. Assumptū ꝓbatur per oim causarū genera discurrēdo. Incipiamus igitur a nobiliori causarum: quia ab eo quod bonum est op3 vt incohoemus: vt dicit Gal' in libello de malicia complexionis diuerse. Redditur ergo medicinalis scientia ex parte sue cause formalis cunctis aliis ꝙ sublime preferenda ꝓpter tria. Primū est sue

cognitionis certitudo siue efficacia demonstrandi. Secundū est sue imitationis celsitudo siue gradꝰ subalternādi. Tertiū est sue cōsiderationis altitudo siue profunditas speculandi. Primum reddit ipsam fixam ⁊ immobilem. Scōm celsam ⁊ humilem. Tertiū honorabilem ⁊ difficilem. De primo dicit gal. in quinto primi amphor. ⁊ auic. secundo canon. c. ij. de cognitione medicinarū per ratiocinationem ꝙ inter omnes artes ⁊ sciētias sola medicina duobus vtitur tanꝗ instrumentis: experimento scʒ ⁊ ratione: cum alie sciētie sola vtantur rōne necꝫ omnes eā: sed quedam formali tantū: vt mathematica. quedaʒ formali efficiente ⁊ finali: vt naturalis philosophia prout in ꝓlogo libri phisicorum edocet auerroys in commento. De secundo scribit cōmentator alexādrinus in libro sectarū dicens. philosophat quippe medicus circa humanum corpus: sicut nācꝫ philosophia est medicina aīe: ita medicina est philosophia corporis. Et gal. 3. de crisi ait. Vide qm̄ non est possibile vt inueniā aliquā operationum huius artis: nisi per vsum principioꝝ certoꝝ quapropter vocauit me necessitas ⁊ ad addiscendum scientiā naturalē ⁊ inuestigandū speculationem in ea. Et auerroys p̄mo colliget dicebat. medicina est ars operatiua exiens ex principijs veris. i. verificatis in philosophia naturali. de qua philosophia loquitur Sene. xxxiij. ep̄la ad lucillum. Dei munus est ꝑ quod viuimꝰ: philosophie vero qd̄ bene viuimus. In quibus verbis ipsam primo omniū rerum principio cōparat euidenter. Nam per philosophiam deum atcꝫ omnē veritatē speculamur. Iuxta illud Arist. ij. metha. vocari philosophiam veritatis sciētiam recte se habet: sed per dei ⁊ totius veritatis speculationem felicitamur. Iuxta illud Aristo. xiiij. ethicorum. Dei itacꝫ operatur beatitudine differens speculatiua quedam est. humanorum autem que huic cognatissima felicissima est: sed per felicitateʒ deo assimilamur. Iuxta illud ibidem. Dijs etenim vita omnino beata est: hominibus aūt intantum inquantum similitudo quedam operationis huic inexistit. Aliorum autē animaliū vllum felix nequaꝗ: sed per assimilationem deum amamus ⁊ ab ipso amamur. iuxta illud ibidem circa finem. Sapiens amantissimus deo est: quia sibi simillimus. De tertio scribit Jo. damas. in suis amphor. Certe in medicina immensa est profunditas: operari autē ſm libros sine solerti ingenio ⁊ perfecta ratione molestuʒ est. Et subdit. Vita hominum breuis est ad cognoscendū vires omnium terrenascentium: tu autē que in paruulo sunt: ⁊ in quibus oēs consentiunt ⁊ maxime que tu probasti: tene: que vero contrariuʒ relinque. Eius autē difficultas ex alio percipitur: quia cunctas presupponit scientias eis vtens tanꝗ suis ministris. vtitur grāmatica propter eruditioneʒ: logica ꝑpter ratiocinationem: philosophia propter cognitionē: mathematica propter dierū creticorum computationem redditur. Secūdo medicinalis sciētia est cūctis ꝗ sublime preferēda ex parte sue cause materialis etiam propter tria. Primum est sui subiecti intensa nobilitas siue celsitudo. Secūdo sui subiecti extensa capacitas siue latitudo. Tertium est huius artis immensa necessitas siue valitudo. necessitas nācꝫ ex materia dependet absoluta sicut a fine conditionata: vt probatur. ij. phisicorū vltimo. ca. De primo scribit gal. in commento primi amphor. dicens. subiectum quippe medicine non est lapis. corium: aut lignum: sed corpus nobile atcꝫ gloriosum: corpus scilicet humanum de quo loquens Auicen. primo canon. fen prima. ca. primo dico ꝙ deus ait. donauit autē deus homini meliorem cōplexionem ꝗ in mundo esse est possibile cum suarum virtutum conuenientia quibus agit atcꝫ patitur. De secundo loquitur Aristo. ij. phisicorum. dicens. Est nācꝫ homo quodāmodo omnia: ⁊ ideo microcosmus. i. minor mundus ab antiquis enunciatus est. Continet enim homo in se primo entia diuina propter intellectiuam partē sui: vt dicitur. iij. de anima. Intellectus auteʒ de numero abstractorum est. Continet entia celestia propter spiritus quos in se habet. Spiritus nancꝫ est substantia corporea ex commixtione quatuor elementorum causata vergens in similitudinem supercelestium corporum: vt scribit Auicen. in libello de viribus corď. capitu. ij. Continet tertio naturam elementorū quatuor. nam vt ait Auic. primo canon. fen prima. capi. de membris. Membra sunt que ex prima humorum commixtione generantur:

quemadmodum humores ex prima ciborum et cibi ex prima elementorum commixtione procreantur. Continet quarto naturam mineralium cum operationum suarum miranda proprietate atq; stupenda raritate. Naz si magnes ferrum attrahit:non tamen inter ferruz hoc vel illud distinguit. Et si magnes ferruz attrahit:non tamen aliud a ferro a se repellit. Membra autem nostri corporis sic ad se attrahunt iuuatiuum quod ab ipso discernunt nocitiuo:et ita agunt in nutritiuuz q; expellunt a se superfluum. Continet quinto naturam plantarum:quia habet in se virtutem naturalem z ministrantem z cui ministratur:qua vegetat:nutrit:generat:z augmētat. Continet sexto naturam animalium:q: habet intra se principia quib⁹ animal a nō animali distinguitur scilicet sensum et motū De tertio loquitur Cassiodorus libro sexto epistolaruz variarum. inter vtilissimas res quas ad substentandum humane fragilitatis indigentiam diuina tribuerunt natura prestare videtur aliquod simile quod potest auxiliatrix medicina conferre. Ipsa eñi morbo periclitātib⁹ materna gratia semper assistit:ipsa contra dolores pro nostra imbecillitate cōfligit et ibi nos nititur defendere vbi nulle diuitie:nulla dignitas potest subuenire. Huic alludit dictum sapientis Ecclesiastici.xxxviij.capitu.dicentis. Honora medicuz propter necessitatem.etenim creauit eum altissimus. Additur tertio medicinalis sciētia omnibus alijs precellenda ratione sue cause efficientis etiam propter tria. Primum est actorum suorum reuerenda vetustas. Secundum est actorum suorum solers atq; studiosa sagacitas. Tertium est actorum suorum amica atq; placabilis tractabilitas. De primo loquitur Aristo.ij.metha.non solum gratias debemus ijs qui bene dixerunt: sed et qui male. aliquid enim nobis boni contulerunt:nāq; habitum nostrum preexercitati sunt:et ideo si verosius non fuisset thimotheus non esset:et ita multa melodia careremus. Actores autez medicinalis scientie primi omnium fuerunt. Nam primus medicine repertor fuit apollo et filius eius esculapius anteq̄ principia aliarum scientiarum forent aliqua tenus reperta:ipsorum tamen scripta ad nos non peruenerunt ꝑpter interruptionem studij ex diluuio mundi. hunc igitur apollinem homines sui temporis intantum admirati sunt:vt potius diuinum quam hominem nuncuparent:propter quod et gentiles vsq; ad hodierna tempora deum sapientie predicant ac adorant. Primus medicine artis repertor cuius scripta ad nos peruenerunt fuit Ipocrates chous: vt dicit Gal. in commento illius ampho. tertie particule. Egritudines in pluualibus: et si nanq; ipsum precesserint medici de assidis:vt patet primo regiminis acutorum:illi tamen potius emperici fuerant quam rationales. Iste igitur Ipocra. non solum medicis:sed et philosophis Platoni et Aristo. principia tradidit sue artis: teste Galeno septimo de ingenio sanitatis capitulo pmo dicente. Ipocrates quidem bonus fuit agricola qui primum hanc artem seminauit. indiget autem et aliquo qui semina eius augeat et irriget. Secundum probat suorum actorum copiosa varietas. non enim reperitur alia scientia tot scribentium calamis exarata:ipsam nanq; perfecte tradiderunt Ipocrates. Galen⁹.diasco.rasis z nunc tempore nouissimo Auicen. et auerroys et plures qui sequūtur: propter quod dicit auerroys quarto colliget capitu.de signis totius complexionis. Nec ob hoc despicias que in hoc libro nostro reperies si ipsa reperisti in alijs pluries:neq; cribrans idem homo vnuz modium sabuli vt vnicam margaritam reperiat:huic arridet dictum cassiodori secundo epistolarum variarum. Omne scientificum quanto profundius queritur tanto gloriosius reperitur. et. Iohannes damascenus libros peritorum veterum relegere:eosq; diligenter discutere omnem sapientem iuuat. De tertio loquitur Galenus tertio de virtutibus naturalibus capitulo tertio. Deprecor omnes audientes libros meos discere illam inuestigationem discutere: quaz quidem sophisticam intentionem requirunt. hec enim intentio non generat nisi bellum atq; litem rabiosam:sed conuertant studium suum ad iudagationem virtuti pertinentem studium et veritatez sectantes. redditur quarto z vltimo medicinalis scientia super oēs alias gloriosius extollenda ex parte sue cause finalis etiā propter tria. Primum est lucri copiosa

acquisitio. Secundum honoris atque amicorum iocunda adeptio. Tertiũ anime vltima ac perfecta felicitas. De primo loquitur auicen. primo canonis. fen prima in prohemio Non est autē bonum vt non sit plurimum huius scientie apud vnũquenque et in eius memoria consistat: qui nomine huius scientie vocari seu per eã lucrari desiderat. De secundo loquitur Ypo. primo pronosticorum in capi. primo. Omnis qui medicine artis studio seu gloriam seu delectabilem amicorum desiderat copiã. De tertio loquitur Gal. primo de sanitatis ingenio dicens. qui vult curare animam primo curet corpus cum difficultate organo nullus dubitet archibetonicus; defectu rum. ad quam felicitatē vt perducamur orationem Auerroys quinto capitulo finali positam deuotis mentibus offeramus vt deus nobis consentiat peruenire ad vltimã felicitatē que beatitudo sempiterna appellatur.

¶ De informatione medici.
Capitulum. ij.

Q Uoniam propter malicias vulgarium et incuriositatem medicorum licet peritorum et perfectorum scientia medicine simul cũ medico sepe ludificatur et inter vanas glorias apud idiotas abusus potius quam veritates reputãtur. quod respiciēs cassiodorus sexto libro variarũ epistolarum dicebat. hoc malum quod naturaliter est in peccatoribus humanis radicatum vt qui nesciunt artes non honorent artifices. Propositum est igitur presentis capituli cautelas innuere: quibus peritorũ medicorum infamia tollatur et eorum vita immaculabiliter conseruetur. Ignaros namque presentes erudire non cupio cum de ipsis scribat medicorum princeps secundo de febribus ad glauconem. Medice quomodo curas si causam egritudinis ignoras. Si enim nescis an morbus sit periculosus necne quo modo non tu scis temere facis quicquid facis: et si quis curatus a te euaserit non tui muneris sed fortune est. Et primo de crisi. xiij. ca. dicebat. et si tu non cognoscis horam presentem egritudinis et quanta sit propinquitas vel elongatio a statu nõ euacuaberis quin ledas egrum nocumento magno regimen diete plus vel minus dando quam oportet cum ad hoc tēpus vniuersalis limitetur dietatio et nõ erit differentia inter te et illum qui nihil nouit de medicina. Et Iohan. hebemesue in suo de appropriatis primo capitulo. medice qui corporum curã geris auxiliari ne differas semel namque pereunti nullum amplius subest remedium. Dicamus igitur cautelas. x. numero: quarum prima est de aggressu noui medici ad practicam. Cum igitur tyro predictus nuper studium exierit et inexpertus sit varietatis consuetudinum regionum et complexionũ et intricationum membrorum cum eorũ causis non sit preceps ad opus: nec egrum quemcunque in suam custodiam recipiat: neque omnibus salutem promittat. Sed primo pusillanimus salubres egritudines ad se trahat: neque de salario instet importune: sicque degat potius expensas moderando quam lucrum aceruando donec in experiētia radicetur: et eius gloriam fama predicet popularis: quia cautius est gradatim ascendere quam cito scandentem ad precipitium festinare: et hanc experientie necessitatem signans Ioh. damasce. in libro suo variorum sermonum dicit nulli medico etiam studioso credendum est nisi etate approbato. Secunda est de conditionibus circa egrum obseruandũ. Cum igitur medicus primo accesserit ad egrotum salutem ei nunciet et vultu hylari. deinde sibi consiliãs principium egritudinis secundum diem et horam perquirat et qualis antecesserit dieta secundum obseruationem sex rerum non naturalium: et si quid fecerit propter quod põt talis morbus euenisse. Et si non consueuerit tali morbo actis temporibus egrotari et qua horarum consueuerit exacerbari et qua mitigari et per quales modos assuetus sit egritudines terminare an per fluxum ventris. sudorem. vomitum. fluxum sanguinis narium. menstrua emorroides. scabiem aut flebothomiam vel farmaciam sollicitus perquirat. Deinde dispositiones singulorum membrorum corporis articulatim perquirat. Primo de membris animalibus: vt puta an assint vigilie: subeth: somnia terribilia: dolor capitis: tinnitus: vertigo et similia. Secundo de mēbris spiritualibus: vt pote si insit tussis et an sit sicca: difficilis cũ punctura lateris et anhelitu anxio caumate circa pectus et an sentiat vel quãdo senserit catarros descendētes per guttur raucedinē et sputi grossi multitudinē post somnũ

inducentes: et an sit eius spūs ordinatus vel suspirijs intercisus et similia. Tertio de membris naturalibus an assit ꝓstratus appetitꝰ amaritudo oris: sitis: fluxus vētris: vel stipticitas: ypocūdriorum dolor: lenitas miraci: mollicies corporum et extremorum: equalis caliditas vel inequalis: laterum flexibilitas vomitus: nausea: vrine retentio: vel exuberātia: ardor vrine: dolor articulorum: labor spontaneus musculorum qui sunt in ambitu corporis totius: et similia. Ex ijs nanqꝫ oībus dirigitur vt differentias pulsus conditiones vrine et egestionis et sputi plenius dijudicet et cognoscat. Tūc igitur vultu maturo et deliberatione solicita pulsum vtriusqꝫ brachij quattuor suis digitis decenter extensis sufficienti tempore distinguat et eius notas dr̄ias ſm longum et curtum: magnum et paruum: fortē et debilem: durum et mollem: rarū et spissū: velocem et tardum: ordinatum et inordinatū tunc non fans neqꝫ respiciens sed oculos in terram vel egri faciem prudenter defigens ex ijs veritatem percipiēs et fidem egri ad te trahens: dein̄ solerter ad vrinā procedas in loco luminoso quem radij solares nō tangāt querens qua hora noctis fuit proiecta. et an fuerit corrupta: et postea rectificata: et considerans eius dr̄ias ſm substantiā: vt puta an subtilis: an grossa: an scꝫ perspicua: an turbulenta: et ſm q̄ntitatem an exuberans: an diminuta respectu potꝰs. et ſm qualitatem: an citrina: an rubea etc. Et ſm contēta: an yposta sis sit alba: lenis: equalis: piramidalis: an nebula pendens aut spuma vel granum natās vel scabies in fundo residens: seu arena vel pillus vel filum spermaticum. Neqꝫ illa hora negligas de renum et vesice dispositione perquirere: vt puta si circa alchatin vel sumē dolores sentiat ne renum vel vesice vitio decipiaris attribuēs epati vel venis: quod ipsorum est egritudo. Deinde gradatim ad egestiones tendas earū substantiā colorē et q̄ntitatem et horam exeundi discutiēs. Similiter et de sputo si forte reperias in parapside cōseruatum: quibꝰ oībus ordinatim ptractatis citius es in arte medicine potens infirmo passionem et cām passionis aliqualiter declarare: ita vt se ꝑ te magis q̄ per seipm̄ cognoscat: quare te admirās sapientē et excellentē predicabit et firmabitur in te fides sua et confortabitur virtus et surget cōtra morbū subito cum crisi vel gradatim cū melioratione de die in diem et sanabitur perfecte. Juxta illud Gal. in cōmento primi ꝓnosticorum. Medicus inquit optimus est qui plures sanat: plures ille sanat in quo plures cōfidunt: et illud auic. in canticis suis. plus valet confidentia egri de medico q̄ medicus cū oībus suis instrumentis. Tertia est de ꝓcessu ad actū curatiuum: q̄diu igitꝰ medicus cām morbi perfecte nō cognouerit medicinas nō ministret: sed cum tpata dieta et blādicijs egrum suspēdat. Juxta illud auic. primo cañ. fen. iiij. cap. j. circa finem. Cū aūt ignoras que sit egritudo relinque eā nature et nō properes: q̄m aut natura supabit egritudinē aut ipam manifestabit. Post q̄ aūt causam noueris ad actum curatiuū procedas cū ordinatione diete et administratione medicine cōuenientis. Dieta aūt si aliquo mō possibile fuerit: fiat ī cibis et potibus et hora sumendi ſm appetitū et cōsuetudinē infirmi: iuxta illud ypo. Paruꝫ deterior cibꝰ et potus detestabilior melioribus quidā magis appetēdus ꝑferendus est: et ibidem ex multo tempore cōsueta etc. Morbum tamē et eius causam et horam exacerbatiōis vel status nullatenus pretermittat. Medicine vero si possibile fuerit sint potius cibi medicinales q̄ medicine pure: quia minus per eos natura terrebitur: et si non sufficit procedat ad puras a leuioribꝰ gradatim incipiēs et ad fortiores paulatim necessitate vrgente transcendens: quia hic est ordo sapientie: vt dicit mesue et magis per exterius q̄ interius administret. Solutiuas autem medicinas plusq̄ potest euitet et ipsarum vsum differat et si necessitas ipsarum ingruerit ipsas cōsolatas et rectificatas in virtute et sapore propinet dosim eius pensando in se et respectum propositi corporis quod fieri potest per relationem infirmi vt puta quia forte frequenter ipsas assumpsit et se forte solubilem facile vel difficile cognouit: quod si non ita res se habeat: oportet q̄ corpora que vt plurimum faciliter soluuntur sint rara macilenta: que vero difficulter sunt solida et grossa per naturam. Humores etiam educentes consideret quia colera est facile educibilis. melancholia difficile: sed flegma medio modo se habet. Similiter colera sepe educitur per vo

mitum et proprie in estate et corpore consue-
to vel facile vomenti. Melancholia vero ne
quaquam grossissime prohibente flegma per utram-
que potest educi regionem. Consideret igitur
regionem per quam natura educit spontanee
et illuc etiam educat per artem. iuxta illud. unde-
cunque repit natura medicis opiatis et stupe-
factiuis nequaquam utatur nisi extrema necessi-
tate cogente: ut puta si dolor vel insomnie-
tas egrum ad defectionem perduxerint: ut do-
cet Gal. xij. de ingenio sanitatis. Tunc utatur
eis potius per exterius quam interius: et si per in-
terius potius per inferius quam superius: et si
per superius potius versus diem atque vigilias
quam noctem et somnum ne frigiditas per ipsum vl-
timetur neque ipsis aliquo moveatur nisi cum
suis consolatiuis. Quarta est de processu ad
actum pronosticum. Consideret medicus teno
rem virtutis et bonitatem vel maliciam signorum
cum ipsorum numero: et diligenter enumeret que
preualeant in fortitudine et multitudine: et si
post hec certa videat signa salutis vel mortis
certum quid et determinatum pronunciet: quia non
minus laudabile neque artificiosum est peri
to mortem predicere quam soluendo vitam spon-
dere: tunc ab ipso fugiat neque auxilia ulterius
inutilia proferat ne ars medicine ludificetur:
vt probatur. ix. de ingenio sanitatis. cap. iiij.
quia morituri solis signis pronosticis sunt re
linquendi: vt dicitur in comento illius amphoris-
rismi prime particule. quando in statu est egritu-
do. Si autem dubius fuerit in sermone suspen
dat amicos et astantes cum amphibologico ser
mone dicens: oportet me expectare plura si-
gna vel diem septimum vel alium diem tertium. Non
si adhuc dubius fuerit verba magis applau
dentia dicat: videtur mihi quod stantibus signis
potentialiter visis neque mutata virtute egri ad
deterius sanabitur hic vel morietur alter: quod si ma
gis importune affines egri medico institerint
sit eger pronus ad mortem quam infirmi salutem
pronunciandam: quia si eger saluus euaserit gloria
fiet medico: sin autem non incusabitur de mor
te et qualitercunque res se habuit non debet me-
dicus infirmo dicere nisi de vita et salute ne
forte timorem incutiens virtutem egri pro-
sternat. Quinta est de astantibus informan-
dum: debet ergo medicus ante omnia ordina
re de industrioso humili solicito: quia astan-
te qui dietam et medicinas conuenienter et de
center sicut sibi precipitur hora prefixa ad-
ministret et quicquid referre sciat qua hora eger
dormire ceperit expergefactus sit et qualiter
in somno se habuerit secundum os et oculos et mo-
dum decubitus et an cum tremore vel terrore eui
gilauerit: an post somnum se leuius senserit: et
an eger sit obediens iussis medicorum. quia vt
dicit Ypo. Oportet non solum seipsum prebe
re que oportet facientem: sed et egrotantem et
astantes et ea que extrinsecus sunt scilicet expen
sis et cautelam ab incendio causatis percussio
ne neque sit talibus ultra debitum familiaris
siue sint consanguinei patientis siue non: im-
mo potius erga ipsos teneat se vt percipiatur
magis magister quam socius vel amicus: aliter
ars ludificaretur et lucrum sanantium abiice
cetur. Sexta de medico in cura suo socio. Si
igitur habeas consocium litteratum amicabili
ter apud eum te habeas de morbo et cum ipso con
feras in camera seorsum infirmi vel amicorum
presentia ne si forte ab ipso discreperis sonum vel
risum concitans te vel tuam scientiam illudas.
Si vero persona sit placabilis magis eligens
veritatem quam gloriam ipsum apud egrum et eius
amicos commenda: sicque mutuum capientis am
bos simul vos in cura esse solicitos ac largo
munere mulcendum necnon prudentis edi
tionum abhorrentes plenarie demonstran
tis. Si vero effrenus et elatus fuerit tibique
detrahens erga ipsum similiter te habeas:
quia sic ars deluditur et conare vt post eius
recessum ab egro introeas et de ordinatione
cibi et potus interroges: et si potes rationabi
liter eius consilia refutes. Si vero idiota vel
ignarus fuerit erga ipsum non tanquam socium
sed subditum vel vt ad discipulum te geras
ne hoc sibi in gloriam redundet litteralem:
nisi forte humilem exhibeat et te apud om
nes publice precommendet: tunc namque me
rito aliqua superficialia consimilia erunt
referenda sub subtilitatibus et arduis in cor
de tuo conclusis. Septima est de apothecario
eligendo. Procuret sibi quisque medicus apothe
carium in arte sua peritum humilem et fidelem: ne
forte appropriatum medicine retardans vel eius
substantiam permutans vel eius pondus dimi-
nuens: vel eius recentiam et bonitatem falsificans
te et tuam artem illudat: et proprie in medicinis la

xatiuis.vnde cōsulo vt medicinas laxatiuas quilibet medicus per se potius habeat q̄ ab alio recipiat cum in eis sit maior timor ꝛ ingloriatio medicorum. Octaua de cōsilijs porrigendis fortuitu occurrentibus. Cum quis igitur venerit ad te in domo vel consiliū petens vel vrinam deferēs: non sis prompt9 ad consilium adhibendū. Sz primo conditionē considera persone ꝛ consiliū quod petitur. Deinde vrinam formidanter respice preuidens ne sit acetum vel liquor alius vel vrina subiugalium quibus illuduntur frequenter medici: ꝛ si nihil horum affuerit consiliū tribue. Si vero vnum ex eis videris eos proteruo vultu repellas. Consueuerunt nāq3 vetule de veneficio vel impregnatione vel aborsu vel menstruorum prouocatione versute cōsilium petere: ipsis tamē sunt oīa talia protinus deneganda: ꝛ cum vrinam inspexeris oculos ꝛ linguam cohibe ꝛ intentum atq3 solicitum te protende. neq3 de vrine iudicio responde donec a nuncio sexum etatem querimoniam patientis ꝛ consimilia sigillatim inuestiges. Aliter in vrine signo decipieris: qꝛ sepissime certificatum est eādem vrinā ſm colorem ꝛ substantiā super diuersas passiones: immo q̄nq3 contrarias iudicare. Signa ergo predistinguenda a vera rōne ducentis sunt preoccupanda. quod respiciens solers Jo. damas. ait in suo lib. ſmonum diuersorū gloriosorum superbiā ꝛ ad vrinale multiloquium si sapias: contēnas: neq3 te egrū per singula interrogare pudeat. Urina enim nisi morbus intra venas extiterit fallax nuncius est. Nona de salario petendo: cum igitur medicus ad perfectā experientiā ꝛ vulgarē peruenerit famam non veniat ad egrū aliquem oīno nisi rogatus ꝛ de salario certificatus: nisi forte egrotans sit intimus ꝛ spālis notus vel amicus. Nam si veneris non vocatus deperit egri fides in te. estimat nāq3 te ignarū vel suspectum al's ad sui curam te primitus vocasset. Neq3 sis contētus salario pusillo: magnam quippe scientiā grauem solicitudinem turpem stercoris sputi ꝛ vrine visitationem: ꝛ demum delectabilem sanitatis recuperationem ac vite redēptionem de qua penitus desperauerat magna ꝛ cōdigna decēt emolumenta: nisi forsan laborans sit persona pauper ꝛ miserabilis cum qua misericorditer est agendum viā sanctorū luce euāgeliste pauli cosme ꝛ damiani medicorū sublimiū fideliter insequendo. Si vero de premio gentem egri cōspexeris post eius mortē non nisi vituperia recipies: quē si saluari cōtingat tibi vultum diabolicū perfugum ꝛ diuerticula protendet: quēadmodum in tui primitiua vocatione ꝛ auxilia deuota imploratione vultū angelicum: deinde in sui resumptione vultū humanū demonstrabit. Decima de cōuersatione medici cum extraneis quibuscunq3 viris literatis: ꝛ proprie facultatis tue reuerentiam exhibeas familiarē tam religiosis q̄ secularibus gaudiosis ꝛ rationatis actibus cōuiuendo: vt eorum veridica simul ꝛ proficua cōmendatione florescas: vulgaribus ꝟo neq3 familiarem neq3 elatum te offeras: ne te nimia familiaritate contēnāt vel superflua seueritate deuitent: vestibus ꝛ gestibus honestatem diligas non pōpā: litium ꝛ dissensionum partes fugias: ꝛ ad concordandū ꝛ vniēdum te posse interponas: vulgi laudes ne cupias. laudat nāq3 vituperosus ꝛ opprobrijs refert: non dignos vitians ꝛ deturpās propter quod ait Arist. 4. ethi. volo honorari non nisi a sapiētibus notis et honestis quō quis practicare pōt quo penit9 est nudatus Reuerentias tamē sibi exhibitas cū pedes vel eq̄s per ciuitatem gressus suos direxerit non spernat vnicuiq3 iuxta gradum honoris diuitiarum generis prudentie vel etatis responsum beniuolum porrigendo.

¶ De corpore medicādo. Cap. iij.

Actus medici circa corp9 humanum septuplex est. Primus conseruatiuus omniū precipuus: qꝛ est respectu obiecti nobilissimi sanitatis. s. perfecte que est temperies ad iusticiam vel ꝑprie id a doctorib9 nūcupatur. Scd's reductiuus postea sublimior qui est respectu sanitatis perfecte: quia vnū quodq3 corpus distemperatum degit sibi ꝑpria sanitate. Tertius preseruatiuus postea nobilior qui est respectu egritudinis superfuture. Quartus curatiuus omnium maxime necessarius qui est respectu egritudinis presentis. Quintus pronosticus circa futuram salutem vel perniciem predicandā per artē in oī passione qui est oīm gl'osissim9 ꝛ famosus. Sextus resumptiuus. postremus qui est

respectu sanitatis post fortem desolationem: desperationem: ex quib⁹ cōspicere possum⁹ medicinalē sciam in oībus corporibus ⁊ oībus locis ⁊ tpibus necessario fore cōsulendā. Et ideo dicebat medicoꝝ pṛīceps in tegni trac. de causis. circa pnci. Si enī esset impassibile et imutabile nr̄m corpus ⁊ semper maneret optima cōpositio nulla indigeret arte ipsuꝫ cōseruante: qm̄ vero mutatur ⁊ corrumpit̄ et puertitur nō seruās quā habebat ex pncipio cōsistentiā ꝑm hoc curatione indiget. Et primo de regi. sani. ait. Nequaq̄ quidē reperibile est corpus tēperatum: vel si est: ad ictum oculi est. Sunt aūt medicine cōsilia non quēadmodū textorū vel edificatoꝝ necessaria sꝫ quēadmodū agricolarum ⁊ nautarū possibilia: ꝑpter qđ ait auer. j. ⁊. vij. colliget. Finis huius artis nō est ad saluandū: sed ad faciendum iuxta illud quod pōt fieri ⁊ q̄titate conuenienti ⁊ tempore conuenienti. Et postea debet expectari finis sicut est in arte nautaꝝ et regimīe exercituū. Et gal. i. xj. de inge. sa. ars medicine ⁊ medicus nō sunt principales cause sanitatis: q: sanitatem nō absq̄ medio eri facere pn̄t: sed cum quadā conuenientia. Quod exponēs in teg. ait. qm̄ quideꝫ bonum operatrix natura: medicus vero minister. et ipo. j. p̄ono. q̄uis oīs minime curare possit: quod si posset non tam futuri preuisor: sed diuinis prophetis melior reputaret̄. Et philosophus. j. rheto. dicit. nō est optimus coriari⁹ qui facit optimos calceos: sꝫ vt cōiter qui de contingentibus nihil obmittit. Scripturi itaq̄ de arte curatiua ⁊ pnostica premittere diximus capitulū de arte conseruatiua preseruatiua reductiua ac preuisiua quod ad sanitatis regimen dignoscitur pertinere. Conseruatur itaq̄ sanitas. iiij. modis precipuis. quorum primus est per dietaꝫ regularem: ⁊ hanc in methodo ponemus. Secundus vero p consuetudinis bone obseruantiā et peccantis correctionem quam in emperi cis dicemus. Tertius per regularum generalium noticiam quam in canone scribemus. Quartus per egritudinis fiende cautelam quam in pronosticis subiungemus.

Methodus ɔsistit ī regimine diete. Dieta aūt ī debito vsu sex rerū nō naturaliū que sunt cib⁹: potus: inanitio: repletio: somnus: ⁊ vigilie: mot⁹: ⁊ quies: aer nos continēs et animi passiōes: de qbus per ordinē distinguem⁹. Regimē cibi sex pficit̄ modis: q̄ sunt substātia: q̄titas: q̄litas: cōsuetudo: tp̄s: ⁊ ordo. Substantia q̄ppe ciboꝝ debet eē q̄ generet bonū chillum tpatum: vel circa id vt sunt caro pulloꝝ. perdicū. fasianoꝝ oīꝫ auiū siluestrium nō aquaticarū: caro hedoꝝ saltantiuꝫ agnorū vituloꝝ lactantiū boū nōdum arātiū porcelloꝝ vnius vel duoꝝ an. capriolorūꝫ ceruorūꝫ pinguiū porcoꝝ siluestriū. Et de leguminib⁹ cicera fracta vel pisa ⁊ aqua eoꝝ proprie et de granis frumenti risum far farina auene panis triticeus bn̄ coctus fermētatus bene salsus collect⁹ de tersano bn̄ conseruat⁹ nō corruptus. De herbis borrago spinarchia bleta petro atriplex endiuia lactuca. De fructibus ficus vue mature ante prādium pira et coctana assa post cibū. De piscib⁹ luceus et oēs pisces marini durarū carniūꝫ nō viscosarum. vel aliij pisces q̄ in aqua munda arenosa petrosa capti sunt hn̄tes carnes solidas ⁊ frāgibiles sapidas sq̄mosas ⁊ ppṛie assi super prunas vel elixi cōditi cum sinapi pipe et croco ꝫinꝫi. ⁊ aliijs specieb⁹ corrigētib⁹ flactatem. De lactib⁹ lac capre vel asine vel vacce bene paste de bonis herbis feno: ⁊ proprie ante cibum sumptū in stomacho mundo per se vel cuꝫ ꝫuccara aut melle aut mica panis. Caseus recēs vel q̄si recens ex bono lacte artificiose factus: oua recentia puula oblonga sorbilia. Quantitas cibi dꝫ esse q̄ satisfaciat nature nō appetitui. Nā stomachus calidus appetit min⁹ q̄ͣ oportet: frigid⁹ plusq̄ opꝫ. tpatus aūt tantū appetit q̄tum bene pōt digerere: vt dicit gal. i teg. c. de signis stomachi. de qua mensura ciborum loquēs Auic. j. cañ. fen. iij. c. de regīe cibi ⁊ pot⁹ ait. Ex cibo nullus est ita replēdus vt nō sit locus vacuus in stomacho ⁊ supfluus: sed ab eo est cohibēdus reliquus a desiderijs in aīa remanētibus. hec enī sꝫ famis reliquie post vnā horam destruūtur. s. qn̄ os stomachi corrugatuꝫ post cibum fuerit. q̄titas aūt discreta debet eē vt numerus ferculorum binariuꝫ non excedat: quia in multitudine ciborum ⁊ proprie ethrogeneorum neq̄ per artificium coctorum bene contpatorum necessario fit inequalis digō in stomacho: quare vel coctus exiens traheret cru

dum post se vel expectans eius digestionem adureretur: cuz digestio non fit alteratio que cuncꝗ facta a calido naturali: sed determinata certo termino. propter quod ait Auicēna. Et nihil quidem est deterius ꝙ diuersa nutrimenta simul adiungere. post hoc in comedendo tempus prolongare non licet. Cum enim postremum nutriens aduenit primum tam incipit digeri. Nutrimenti ergo partes in digerendo non simulantur. Qualitas ciborum debet esse in complexione quidem frigida hyeme actu ⁊ virtute calida: in complexione calida estate actu ⁊ virtute frigida: in medijs autem temperata: quia omnis complexio siue sit temperata siue intemperata conseruatur per similia in forma ⁊ gradu: sed furiosa rectificatur per contraria in forma. Similia in gradu si fiant vsu moderato: consuetudo proposse seruanda in cibo. quia dicit Ipo.ij.ampho. Parum deterior ⁊c.⁊ ibidez. Ex multo tempore consueta ⁊c. et Auicenna c.allegato. Oportet preterea te scire ꝙ nutrimentum melius est qđ melius sapit: propterea ꝙ stomachus et virtus retentiua vehemēter ipsum amplectantur cum bone fuerit substantie. Hoc autez addit insinuans ꝙ consuetudo ad malum cibum est gradatim abijcienda non subito: qꝛ repentinas mutationes nō sustinet natura: vt dicit Galen⁹ in teg. Insuper ista abiectio consuetudinis non debet fieri nisi in tempore sanitatis: quia in cura cuiuscꝗ egritudinis omnis consuetudo est tolleranda cum tunc sit basis ⁊ fundamentum nature: vt dicit galenus septimo de inge. sa. assignans causam ibidem ꝙ si tempore egritudinis consuetudinem mutaueris quocuncꝗ ledes naturam tripliciter. primo per egritudinem. secundo per medicinarum exhibitionē. tertio per delectabilium ablationem: quare natura non sufferens finaliter succumbit. et Aristot.j.rbeto. Consuetudo est altera natura: quia consuetudo est eorum que vt sepe: natura vero eorum que vt semper. Sepe autez ⁊ semper sunt sibijnuicem propinqua. Tempus anni est in cibo diligenter obseruanduz: quia in hyeme est multus cibus simul sumendus: quia ventres hyeme et vere calidissimi sunt natura propter antiparistasim: et tunc natura pōt sufferre errores: et cibi grossi tunc sunt sumendi: sed raro ꝑm numeruz: quia tūc pauce fiunt a corpore resolutiones: in vere autez parū ⁊ raro est comedendū: quia precessit per totā hyemē multarū superfluitatuz collectio. Et hoc tp̄s bonitate sue cōplexionis omnē materiā expellit ⁊ oēm egritudinem manifestat: in estate est comedēdū sepe bis vel ter in die: pro vice tn̄ parū ⁊ de cibis subtilibus de facili digestibilibus: qꝛ tunc calor naturalis est debilis et resolutio plurima. In autūno vero aliquātuluz plus pro vice de cibo est sumendū: sed rarius ꝑm numeruz. Et est maxime insistenduz in illo tp̄e in vsu bonorum ⁊ laudabiliū cibor: qꝛ naturalis calor est debilitatus plurimū per estatem precedentez ⁊ ꝑ maliciā cōplexionis aeris presentē. Et cauenduz est a fructibus: quia generant cholluz valde putrefactibilez illo tēpore: lz quandocꝗ in estate comedi possint pruna: cerasa ad reprimenduz cholerā ⁊ proprie ante omnē cibuz. Tempus etiā estatis est obseruanduz: qꝛ pueri qui crescunt sunt dietandi dieta hyemis in continuo sed nō in discreto: quia multuz ⁊ sepe debent sumere cibuz: sed iuuenes et etate perfecti dieta hyemis oīno: quia calor naturalis est in vltimo fortitudinis et corpus non indiget apponere amplior: senes vero dieta vernali. seniores dieta estiuali in continuo ⁊ discreto: sed autūnali in cibor substantia sumendorū. Tēpus preterea diei considerandū est. qꝛ vt ait Auicenna ca. de descensu cibi a stomacho. Corpus temperatuz debet tribus vicibus sumere cibum infra duos dies naturales: vt vnicuicꝗ triuz refectionum cedat numerus sexdecim horarum naturaliū quod est cōmune tempus digestionis ⁊ euacuationis superfluitatum primaruz: licet hoīes nostri temporis cōmuniter in die bis cibuz sumāt: in prandio scilicet ⁊ cena: quod propter cōsuetudinez antiquam non valde vituperabilem est tenenduz. Quoniā apud homines irregulariter viuentes tp̄s prime digestionis nō est vnū: quia apud quosdaz est duaruz horarum apud alios quatuor. vel sex ꝑm diuersitatez cōplexionis stomachi vel cibor in q̄to ⁊ quali. Sed in tp̄e conandū est vt cibum estate sumant horis diei magis frigidis ⁊ locis frigidis arte vel natura. In hyeme ɔtrario modo. In vere ⁊ autūno medio modo. Ordo etiam in cibo est attēdendus. Nā si stomachus fuerit tp̄atus ⁊ tēpus tēperatuz: tunc non dz in

stomacho cibi cōmisceri diuersarū substantia rū sed homogenei in substantia ꝛ ꝑpati in cō plexione qui supradicti sunt: ne fiat inequalis digestio. Si vero stomachus fuerit calid᷒ colericus natura debet cibus grossius ꝑmitti subtili cum melior digestio ꝛ maior caliditas sit in fundo stomachi sicut melior appetitus ꝛ sensatio sit in ore eius adureref. forte subtile anteq̄ digereref grossum quare si subtile fuerit premissum egreditur: et grossus interdum digeritur. Propter qđ ait Gal. j. alimē. de stomacho colerico q̄ melius digerit carnes bouinas q̄ pisces petrinos: quia adurit subtilia sed tēperate excoquit grossa. Si vo stomachus sit frigidus natura procedat ecōuerso. Si autem sit stipticus ꝛ siccus naturaliter premittantur lubrica stipticis. Si vero humidus ꝛ fluens fiet econuerso. Si vero famelicus ꝛ exercitatus premittat grossa subtilibus ne forte corrugatus velociter sup subtile respuat grossum. Si autem sit fastidiosus ꝛ ocio gaudens fiat econuerso: vl'r tamen cauendum in omni stomacho assumptione ciboꝝ valde diuersoꝝ in substantia quoniaꝫ diuersis digeruntur tēporibus et difformibus elaborantur gradibus caloris. Fuit igitur in eoꝝ mixtiōe plus nocitiui q̄ iuuatiui. Utrū autem maior cibus sumendus sit in prandio vel cena scribemus copiose capitulo de diminutione ꝛ corruptione digestionis in stomacho. ℭ. de cañ. potus etiam reguleꝑ in substātia q̄titate qualitate ꝛ ordine de quo dicem᷒ ca. de siti. ℭ. de cañ. vnum tamē hic ponem᷒ preter illic dicenda qđ conueniens est stomacho ꝛ omni corpori seruare volenti propriam sanitateꝫ vt potū permixtiuuꝫ. i. quem hora comestionis assumit partiatur in vices plurimas a principio comestionis vsq̄ in finē: ne forte potus plurimus simul sumptus cibum fluctuare faciat ꝛ permixtionē bonā ꝓhibeat ꝛ retentinaꝫ stomachi deijciat. Et hic potus cōueniens est vt in principio comestionis sit vinum purum claruꝫ potens in confortatione digestionis. Sed in medio sit limphatum paruꝫ per gratiam melioris cōmixtionis: qꝛ talis potus erit calidus ratione vini ꝛ subtilis substantie ratione aque que duo maxime conferunt penetratiui: in fine vero sit vinum limphatuꝫ vsq̄ ad mediuꝫ vel per se naturaliter ponticum: vel aqua pura ne fumus sursum caput percutiat: ꝛ ideo expertū est q̄ magnus haustus aque frigide post crapulam sumptus aut tollit aut diminuit ebrietatem. Et hec de prima re non naturali. ℭ Dicamus de secunda que est inanitio et repletio. vbi sciendū est q̄ par est peccatuꝫ stomacho famelico cibuꝫ denegare ꝛ fastidiose repleto cibum offerre: vt dicit Auicenna primo cañ. fen. iij. ca. de regimine cibi ꝛ potus. Primum nāq̄ stomachuꝫ replet malis humoribus: secunduꝫ vero plectoriā opillationem putrefactionem apostemata lepraꝫ ꝛ fe. inducit. Quicunq̄ igitur cupit custodire sanitatem surgat omni mane hora determinata assueta ꝛ vniformi postq̄ somnū ꝛ digestioneꝫ compleuit perfecte. Deinde conetur diligēter ad expulsionem superfluitatuꝫ prime ꝛ secunde digestionis stans erectus et fixus in eodem loco donec propria grauitate deorsum tendant. Postea caput diligenter fricet cū pectine vel digitis: vt pori capitis aperiantur ꝛ vapores exhalent. Postea conetur ad screatū ꝛ sternutationeꝫ per se vel per artem si reuma senserit. postea exercitetur gradatim a motu debili ad forteꝫ redeundo ad debilem ꝛ tandiu huiusmodi motuꝫ continuet donec aliqualē sentire ceperit lassitudinem vel sudoreꝫ ꝛ balneetur ꝛ vociferet ꝛ in sole ambulet et in ieiuno. Post hoc quiescat in loco temperato vel vergente ad frigiduꝫ: donec calor naturalis vniatur ꝛ famem sentiat et saliua subtiliari ceperit: tunc ilico cibum predictuꝫ capiat sine mora. Post comestiones vero nō exercitetur nisi prout dicetur neq̄ sub sole vel estu habitet ne cerebrum vaporibus repleat. Et idem ordo seruandus est ante cenam. De tertia re non naturali que est somnus ꝛ vigilia. Sciendū q̄ tempore ypo. vt patet. iij. pronosti. omnis somnus diurnus ꝛ vigilia nocturna fuerant vitiosa: minus tamen si a mane vsq̄ ad horam diei tertiam se tenuerint potest tunc fuisse regimē sanitatis optimū. Tempore autem gal'. vt dicitur ibi in cōmento. Consuetudo principuꝫ ꝛ magnatum cepit comaꝫ violare. Tempore aūt moderno vt ait Auicē. ca. de regimine cibi ꝛ potus. Nō oīs somn᷒ diurn᷒ est vitupandus. Et propter si in eo q̄nq̄ cōditiones obseruenꝑ. Prima vt sit cōsuetus. Secunda vt nō sit ilico super cibuꝫ. Tertia vt nō sit capite depresso. Quarta vt nō sit longus.

Quinta vt nõ fiat stupenda ꝛ repentina ex/pergefactio: sed morosa. In omni autē som/no conuenit vt fiat in loco non calido vapo/roso: sed tēperato vel parū frigido. Corpus tamen perfecte pannis calidis cooperiatur plurimis: vt calor naturalis redire ad inte/riora non formidet: neq; membra exteriora mortificentur: quia in his duobus magis cō sistit bonitas tertie digestionis. s. stomachi epatis et membrorum. Quarta res non na/turalis que est motus ꝛ quies taliter est regē da: vt ante omnem cibum ꝛ post euacuatio/nem superfluitatū fiant exercitia fortia pre dicta. Post cibū vero ilico conuenit vel quie/scere sedendo vel erigi stando: vel moueri paulatim breui tempore deambulando: vt motus nō sufficiat ad cibi conquassationem sed eius in fundo stomachi locationem. Pri mum nāq; sitim angustiam ꝛ indigestionem inducit. Secundum vero labia oris exsiccat: os stomachi corrugat ꝛ digestionem confor/tat. Et si contingat talem proficisci pedes vel eques totam dietam vel circa id in ieiu/no pficiat. neq; sospitatus vel hospitatus ili co cibum vel potum perficiat aut capiat: nisi postq̄ quieuerit ꝛ calor ad interiora redierit tunc cibum paruum recipiat. Et si necessa/rium est vltra progredi somnū breuem super cibum dormiat anteq̄ iter arripiat: ne cibus concussus in stomacho corrumpatur. Opti/ma nanq; digestio fit somno ꝛ quiete: vt di/cit Galenus. vij. de inge. cap. de cura stoma/chi sicci. Et licet post exercitium vel vigilias promptius fames superueniat: hoc non est nisi propter cibi descensum ad intestina vel membrorum resolutionem vel sensus oris stomachi acuitatem que in somno non conti gunt. De quinta re que est qualitas aeris continentis taliter videtur dicendum. Et omni tempore cauendum est ab aere pesti/lentiali ne fortem epidimiam vel lepram in/ducat. Rectificetur ergo cum suffumigio sto/racis sicce vel thuris ꝛ pillis de aloe que di/centur libro. ij. capitu. de feb. pestilentiali et obstructione domus ꝛ camere a ventis me/ridionalibus vel occiduis ꝛ eorum euentatio ne et apertione ad plagam orientalem vel septentrionalem. Et cautela a communica/tione leprosorum scabiosorum obtalmico/rum epilenticorum et omnium patientium morbos contagiosos. ꝛ custodiatur ab aere in quo sunt cadauera vel paludes. Et si aer sit frigidus rectificetur cum igne: si calidus cum rozatione aque ros. ꝛ stramento ros. ne nuphar. violarum ꝛ similium. Si siccus cum gladiolis maluis vin eis folijs salicis vel po puli vel vitis. Si humidus cum suffumigio xiloaloes vel alipte muscate: ꝛ vtatur per in terius electuarijs calidis vel frigidis put oportet. Et vestiatur vestibus calidis laneis mollibus vel lineis vel sericeis subtilib⁹: put necessitas postulauerit. De aere dicit ha. y supra tegni q̄ est inter res non naturales precipua ex eo q̄ ambit ꝛ ingreditur corpus nostrum ꝛ membrum nobilissimum quod est cor. Nec ab eius qualitate possumus vnica hora separari propter necessitatem anhelan di. Quare in eius custodia ꝛ rectitudine plu rimum est solicitandum. De sexta re ꝛ vlti/ma non naturali que est animi passiones. Sciendum q̄ conuenit in regimine sanita/tis gaudio ꝛ leticia vti: quia animum forti/ficant spiritus subtiles ꝛ animum laudabi/lem generando. Idcirco conuenit vti vesti/bus ornatis eximijs aromaticis: anulis nobi libus sonis musicis: et omnibus gaudiosis: quia timor tristicia ꝛ solicitudo assidua men tem deijciunt: sanguinem grossum frigidum multiplicant: spiritus terrestres et caligi/nosos generant: calores mortificant: humo res incuneant: ꝛ melancoliam confirmant. Sed reperiuntur aliqua emperica que pro/pter hominum consuetudinem plurimū vi/dentur conferre ad regimē sanitatis de qui bus nunc dicamus. Si igitur nunc sanitatis cōseruator quandoq; propter errorē regimi nis purgatione indiguerit: tunc ab anno eta tis sue. xiiij. vsq; ad. lxiiij. vel circa id poterit istis medicinis vti secure omni tempore an/ni. Nam ante tempus etatis predicte ꝛ post non est flebotomandū nec farmacandum: ni si necessitas magna precipiat ꝛ robur virtu/tis ꝛ carnositas corporis ad ipsum concedāt: prout dicit Auer. vij. colliget. de auenzoar me dico peritissimo qui flebothomauit filiū suū sinocham patientē cū esset vni⁹ anni ꝛ ipsum liberauit a morte. Si igitur sanguis indiget euacuatione fiat flebothomia. Si cholera

fiat cũ.ʒ.ſ.reubarbari optimi pulueriſati ⁊ in corporati cum.℥.iiij.vel.v. aque decoct.pru norum damaſcenorum dando actu cal'. in au rora vel ante diem. Si flegma fiat cum medi cina de turbith quod eſt pharmacuʒ bene no bile quo ſepius in opere preſenti vti intendi mus. ⁊ ſic fit. ℞.turbith al'.elect.et mundi.ʒ.ſ. vel.ʒ.ſ.⁊.ß.ʒinʒ.ʒ.ſ.ʒucca.ʒ.ij.fiat puluis ex ip ſis qui detur totus ante diem cum aqua cali da:⁊ differatur cibus poſt ipſuʒ: quia eſt tar de ſolutionis. Et ſi vis acuere adde bermod. ʒ.ſ.vel ß.Si melia fiat medicamen iſtud.℞. ſene.ʒ.v.ʒinʒ.ʒ.ij.cartami.℥.ß.cinamomi.ʒ.ij. fiat puluis ex omnibus de quo detur.ʒ.ſ. vel ij.ante prandium per duas horas cum iure carnium actu calido. Si humores aduſti:ſic fiat.℞. medulle caſſ.eſt. manne thamarindi añ.℥.ß.diſſoluatur in.℥.v.vel.vj.aque decoc. prunorum colletur ⁊ collatura ⁊ totuʒ detur ante diem actu calidum. Et ſi nolueris reci pere omnia ſume de vno eorum.℥.ſ.vel.ij.Si autem leuiter mũdificare maſſam ſanguinis intendis:ſicut ↄſueuerunt homines facere in principio veris ⁊ autũni. ℞.thi. epithi.ſene. añ.ʒ.ij.quinqʒ mirabolanorum añ.ʒ. ß.cina momi electi.ʒ.ſ.gariofi.ʒ.ß.reupontici boni ⁊ loco eius reubarbari optimi non putrefacti turbith albi ⁊ electi.ʒinʒ.albi.añ. ʒ.ß.ʒucca ri.ʒ.ij.fiat puluis ex omnibus bis et detur to tum ante diem cum.iiij.℥. aque decoct. aniſi vel feniculi actu ca. et differetur cibus ſuper ipſum. Et ſcias ꝙ medicine laxatiue non de bent dari niſi premollito ventre vna die vel ij.cũ ſirupo aliquo vel cibo lubricatiuo: ſicut iura carnium pinguiuʒ ⁊ olera mollificatiua Scias etiam ꝙ non debent dari cum liquore plurimo:quia diſgregat et corrumpit virtutẽ medicine:ſed cum tali ⁊ tãto que ſufficiat ad deferendum virtutem ⁊ vaporem medicine ꝑ membra:neqʒ debet dari ſine omni liquore: quia pigritaretur eius operatio: neqʒ in ho ra magne famis ne forte ſuper ipſas ſe cõuer tat natura ⁊ in chimum peſſimum ſcilicet ſui generis tranſmutetur.verbi gratia. Turbith in flegma:ſcamonea in choleram:ſene in me lancoliã.vt dicit gal'.v. de ſimplicibus medi cinis. Poſtꝙ autem medicina ſatis operata fuerit:tribue in potu vnum hauſtum magnũ priſane collate:vel iuris pullorum ⁊ proprie galli veteris vt reliquie medicine abſtergan tur:⁊ ſtomachus ⁊ inteſtina abluantur. Si autem medicina exhibita non ſoluerit vel tar da fuerit: omnino tunc licet regulariter non competat illa die dare medicinam aliam: vt dicit Auicenna.j.cañ. capitulo quarto iaʒ in precedenti ſermone. Tamẽ communiter ope rantes propter vitandum vituperium et in firmi terrorem tribuunt.℥.ß.vel.ʒ.ij. de ſucco roſato laxatiuo cum aqua calida: quia tunc prior medicina incipiet operari cum adiuto rio ſecundo. Si venter alicuius ſit ſtipticus naturaliter vel propter errorem lubricetur ante cibum cum ſuppoſitorio vel cliſteri vel ci bo lubricatiuo:ſicut dicemus capitulo de ſti pticitate ventris. C. de empericis. Quia ni hil deterius eſt in regimine ſanitatis ꝙ reten tio fecum in corpore: que vaporantes ſurſuʒ inficiunt cibum ⁊ caput replent:et torporem inducunt:⁊tandem egritudines pernicioſas ſcilicet apoſtemata febres putridas: choleri cam:ydropiſim:tympaniſtem. Expertum eſt etiam ꝙ licet mixtio diuerſorum ciborum in eadem menſa in regimine ſanitatis ſit prohi bita. Sunt tamen quidam peiores alijs: ſi cut eſt mixtio piſcium et lactis: vel vini et la ctis. Et vniuerſaliter omnia contraria in cõ plexione vel modo ſubſtantie. ſicut autem cõ uenit ante cibum ſnmere, de electuarijs cali dis digeſtionem confortantibus. Ita nocet eis vti poſt cibum:quia ipſum ſurſum fuma re faciunt et corrumpunt digeſtionem ⁊ ſitiʒ cum dolore capitis inducunt. Atendum er go calidis aromaticis ante cibum et frigidis ſtipticis poſt cibuʒ. Sunt preterea corporis varie conſuetudines et inenarrabiles. Con ſueuerunt namqʒ plurimi melius digerere ci bos diuerſos ſimul ꝙ homogeneos. Et ſunt qui delectantur in carnibus vulpium et lupo rum. Similiter plurimi ſomno ſe reficiunt ilico ſuper cibum. Alij comedunt quater vel plures omni die et mittunt crudum ſuper ſe micoctum:⁊ ſic de multis alijs: tamen dicunt ſe per hoc melius et ſanius ſe habere . iuxta illud Galeni tertio de ſimplici medicina: Quod quedam puella fuit nutrita napello: nec ex hoc moriebatur: ſed ſibi concũbentes ſolo anhelitu interficiebat . Alia iuſquia mo: alia fungis ſiue rebus alijs complexio ne vel ſubſtantia venenoſis. Quapropter ait Auicenna.j.cañ.fen.iij.caplo duodecimo de

regi.cibi ꝛ po. Regiones quippe naturas habent proprias: ꝛ vsus et consuetudines sunt extra rationem. Et hoc quidem obseruandū est ꝛ oportet vt in hoc experimentum vincat rationē. Est namq; cibus qui solet comedi in quo aliqđ est nocumentū ꝛ est cōuenientior bono non vsitato. Unaqueq; cm̄ figura ꝛ cōplexio cibum habet cōuenientē ꝛ consimilem ad quem mutandū si voluntas affuerit nocumētum et faciet ꝛ impedimentum. Sed contra istas malas consuetudines subdit ibidē. Ille vero in quo male digeruntur cibaria ob hoc non decipiatur: quoniā post dies aliquos generabuntur in ipso mali humores egritudinem faciētes ꝛ pernecātes. Et constantinus in viatico: non gaudeant malo cibo vtentes: quoniā si in presenti non leduntur: in posterum percussionem non euadent. Sumus igitur perplexi ex dictis circa cōsuetudines an ipsas obseruemus an mutemus. Ad qđ videt̄ dicendum ꝙ cōsuetudo vel est cōueniens nature: ꝛ tunc oīs est seruāda: vel est dissimilis ꝛ incōueniēs: ꝛ hoc dupliciter. Quia vel parum discrepat: ꝛ tunc adhuc est seruāda. vel plurimū recedit a natura: ꝛ hoc est dupliciter: quia vel est innata vel non. Si scđo modo non est tenenda. Si primum hoc est dupliciter: vel est corpus egrotans actu: ꝛ tunc iterū est seruāda: qꝛ tempore egritudinis oīs consuetudo ꝛ oīs naturalis complexio quantūcunq; distēperata penitus toleranda est vsq; ad perfectam sanitatē: vel est infra latitudinem sanitatis: ꝛ tunc est permutanda: nō tm̄ subito sed gradatim parum post parū. Quod si nō fiat in posterum penam nō euadūt: sicut patet in delectantibus in esu carniū aquaticarum salitarum aut piscium magnorum aut vulpiū aut hircorum: qui tandem lepram aut morpheam incurrunt. Intelligendum postea qđ quidem sublimior medicinarū in regimine sanitatis est abstinētia. i. moderata cibi ꝛ potus sumptio cū nature pauca sufficiant: appetitui ꝟo omnia diminuta sint: propter qđ accidit in nostro tempore plures occidi crapula ꝙ gladio. Cibus namq; superfluus sui qualitate ꝛ resistentia calorem naturalem opprimit ꝛ extinguit: ꝛ per consequens facit corpus infrigidari ꝛ velocitari mortem naturalem sui quātitate replet vasa ꝛ appoplexias et rupturam subitam inducit sui substantia grossa vel viscosa oppilat: ꝛ transpirationes ꝓhibet: ꝛ per consequens putridas febres ꝛ apostemata generat perniciosa. Si quis igitur superfluum cibum vel potū assumpserit vna die maneat famelic⁹ sequenti die in qua die senserit crapulā vtatur somno plurimo proposse in loco temperato donec cibum digesserit. Quod si somnus non aduenerit vtatur plurimo incessu suaui ꝛ cōtinuo sine quiete ꝛ interceptione vt cibus digeratur: vel ad intestina descendat. Et parum boni vini puri bibat ꝛ permaneat donec totam crapulā per se vel cum clisteri vel suppositorio euacuet: nec postea sumat cibum nisi redierit appetitus. Dicit tamē Aui. ca. de regimine vini ꝛ aque: ꝙ conueniens est omni mense semel inebriari potu vini plurimi: quia cerebrum purgat: spiritus multiplicat: ꝛ animum letificat. Intelligendum tamen in corpore nō vtē tevino: sicut hispani ꝛ omnes saraceni: sed in terris vino vtentibus omni hora ꝛ proprie in septētrionibus illud non cōpetit: qꝛ repletio adderetur repletioni.

Canones.

Conetur sanitatis conseruator et custos vt pposse omni tempore vtatur cibis puris nō medicinalibus: nisi cū opus fuerit preseruatiōe. voco aūt cibos puros qui sic alterantur a corpore ꝙ perfecte mutantur ꝛ cōuertuntur preterq̄ corpus nostrū omnino alterent ꝛ immutēt: vel circa id sicut sunt cibi superius nominati. Uoco autem cibos medicinales: qui licet alterentur ꝛ elaborentur: alterant tamē corpus ꝛ permutant paulatine: sicut sunt omnes cibi in qualitate aliqua excedentes. Nam si sint calidi adurunt sanguinē sicut saluia: menta: piper: apium: allia: ꝛ similia. Si frigidi mortificant ꝛ cōgelant: sicut lactuca: portulaca ꝛc. Uel si magis sint frigidi interficiunt paulatine: sicut fungi ꝛ iusquiamus ꝛc. Si humidi putrefaciunt ꝛ caniciem inducunt. Si sicci virtutem deijciunt ꝛ caluiciem inducunt: si viscosi opilant: si diuretici renes macerant et corpus: si vnctuosi supernatant et nauseam inducunt: si amari non nutriunt: quia solum dulce nutrit per se vel cōmixtū: vt dicit gal. iij. de simplici medicina. Si salsi adurunt et stomachum corrodunt. Si pontici constringunt ꝛ opilant. Si aceto

si: cito senescere faciunt. Solis igitur vtatur cibis dulcibus ⁊ nulla qualitate sensibili excedentibus vel circa id. Si autem propter excessum alicuius qualitatis accidit nocumentum: rectificetur per suum contrarium. verbi gratia. Si propter stiptica: dentur vnctuosa. Si propter vnctuosa: dentur stiptica: vt caseus. pira citonia. Si propter salsa: dentur aqua ⁊ acetum. Si propter acetosa: mel ⁊ zuccara. Si propter viscosa: incisiua vt sinapis. Si ꝑpter acuta: portulaca. lactuca ⁊ similia Item dicit Gal. viij. de ingenio sanitatis. ꝙ omnis distemperata complexio similiter et mala consuetudo reducende sunt ad temperamentum suo contrario saluis quattuor cōditionibus. primo vt hoc fiat tempore sanitatis. secundo ꝙ fiat gradatim. tertio vt corpus sit sibiipsi sufficiens. Pauperes enim necessario comedunt id quod habere possunt. quarto vt sit ociosum. melius est enim fabro vt sit flegmaticus ꝙ̄ temperatus: et piscatori vel fulloni ꝙ sit cholericus: et aratori densus et compactus. Item licet in puero ⁊ iuuene sit calor naturalis equalis in radice: ⁊ per consequens digestio eque fortis in vtroque: quia in iuuene est maior siccitas propter caliditatem que depauit humidum suum radicale aliquantulum. Idcirco conuenit vt pueri melius digerant ⁊ melius nutriātur a cibis calidis et humidis: iuuenes vero a calidis ⁊ siccis solidis. Detur ergo pueris lac ⁊ caseus recens caro agnorum annalium castratorum: ⁊ cibi elixi: iuuenibus vero vitulorum porcorum boum non arantium: panis siccus. ⁊ cibi assi vel frixi. Ex hoc intelligere potes dictum cōmune actorum medicine. Quia in digestione sunt duo scilicet alteratio ⁊ conuersio siue assimilatio. Alteratio enim est decoctio cibi in stomacho. Et hoc magis fit a calido naturali. Sed assimilatio fit magis ab humido radicali quod est ipsa mollia ⁊ spongiosa faciens: ⁊ cibos in poros minimos vehens: passibile faciens: et ipsum apponens vniens ꝑfecte conformans. Ex quo scire potes quare corpora quedam debilia melius nutriuntur aliquo cibo determinato ꝙ̄ aliqua corpora robusta propter similitudinem forme specifice que est potissima causa conuersionis ⁊ nutritionis. Item dicit Auicenna primo cañ. fen. iij. cap. de regimine cibi ⁊ potus. ꝙ nihil est deterius ꝙ̄ saturitas post diuturnā famem ⁊ econuerso. Sed tamen primum est deterius quia stomachus longa inanitione afflictus virtutem digestiuam amittit: ⁊ eius corpulētia constringitur: vt neque digerere cibum: neque recipere valeat: nisi valde paulatine: sicut patet in incarceratis post liberationem: ⁊ annis fertilibus post sterilitatem. Quot namque homines se superflue repleuerunt et suffocati interierunt. Idem in eodem. oportet vt ad lectum vadens primo supra latus dextrum iaceat pauco tempore: donec cibus ad fundū stomachi descenderit: et os stomachi clauserit: postea supra sinistrum reuoluatur vt epar bene stomachum comprehendat: quia stomachus de sui complexione paucam caliditatem participat cum sit membrum spermaticum: neruosum: sed caliditatem recipit a membris circuniacentibus scilicet a corde superius: felle inferius: epate a dextris: splene a sinistris: zirbo adipino anterius quod rbete dicitur: ⁊ a vena kili posterius. deinde reuoluat super dextrum et tota nocte suum perficiat somnum ⁊ digestionem. Item in eodem. vinum quoque post cibum est ex rebus magis impedientibus digestionem: quoniam facit penetrare cibum indigestum ex eo quod velociter digeritur ⁊ facit hereditare opilationes ⁊ putrefactionem: ideo si post cibum superueniat sitis magna: aquam frigidam sumat: sed paucam quam sorbendo magis ꝙ̄ gurgitando deglutiat: et sic sitim extinguet sine nocumento. Idem in eodem. res maxime opilantes sunt res dulces vel viscose: vel grosse substantie. dulces namque attrahuntur anteꝙ̄ digerantur propter familiaritatem quam habent ad naturam: et sunt causa putredinis ⁊ ydropisis. vbi igitur hec tria simul reperiuntur penitus sunt fugienda: sicut mel. pasta tortelli. vinum rubeum nouum: vinum turbidum. ceruisia et omnia vnctuosa et pisces non debite preparati. Idem in eodem. corporibus raris ⁊ porosis: sicut sunt corpora mollia et laxe carnis plus opus est a rebus non naturalibus excedentibus precauere: sicut sunt aer estuosus resoluens: et frigidꝰ congelans vel exercitium debilitans vel coitus excedens. Corporibus vero depressis et solidis: sicut sunt corpora dure ⁊ cōpacte carnis plus necesse est ab interioribus ꝑmunire.

sicut cibus ⁊ potus grossus et viscosus opil/lans plectoria replens: ocium superfluens marcefaciens .et similia. Primi igitur a cau/sis primitiuis primitus occupantur ⁊ febri/bus acutis. Secundi vero a causis antecedē tibus febribus cronicis apostemati ⁊ ydropi si pernecantur. Item Auicenna primo cano/num.fen.tertia capitulo de regimine vini et aque. dicit ꝙ bibere aquam frigidam post ex ercitium superfluum vel balneum vel in siti aduētitia cōtingente/in ieiuno: vel in siti mē dosa contingente post somnum vel crapulaꝫ est de numero maxime infrigidantium epar ⁊ stomachum et digestionem maxime corrū/pentium: et calorem naturalem mortifican/tium: quare perducit ad ydropem vel ethi/cam senectutis: quia si quis predictorum plu rima necessitate potus angustietur: abluat os suum aqua frigida et anhelet aerem fri/gidum: quod si non suffecerit: bibat modicuꝫ aque frigide in vase stricti orificij: quod si nō dum sufficiat: bibat prius vinum mixtum cū aqua calida ne multitudo nocumentorum ta lium contingat. Idem ibidem. vinum grossuꝫ est melius illi qui pinguis esse desiderat et fortis: tamen ab opillationibus sibi caueat: vetus tamen clarum et purum melius est ha benti complexionem flegmaticam ⁊ pingue dinem fugienti. Item ibidem. super cibuꝫ ma li chimi bibere vinum dum comeditur vel an te vel post est malum: quoniam facit ipsum in extrema corporis penetrare. Melius est igitur a potu omnino abstinere donec cibus digestus sit vel sitim extinguere cum pauco aque frigide: vel cibum deorsum expellere et ventrem lubricare cum haustu magno pluri/me aque pure sicut fit post pruna vel cerasa comesta. Idem ibidem. vinuꝫ dare pueris est sicut ignem igni addere in lignis debilibus: sed senibus quantum potest tolerare natura da et iuuenibus temperate. Item est peior repletio ex cibo ꝙ̄ ex potu. Pessima vero que ex vtroqꝫ simul. Qui ergo cupit multum bibe re vna vice paucum sumat cibum et econuer/so. Nequaꝙ̄ vero plurimum sumat cibum et bibat: quia vinum cibum indigestum ad sin/gulas venas perducit. Item dicit Auicēna. primo canon̄.fen.tertio capitulo. de regimi/ne somni et vigilie. ꝙ sanitatem cupiens ser uare debet de regimine somni diligenter co/gitare vt temperate exhibeatur et debite: q꞉ virtutem fortificat que fuit debilitata ex plu rima exercitij resolutione vel coitu vel labo/re. Similiter corpus roborat: impinguat et colorat. Ipse namqꝫ omnem digestionem ad iuuat: humores bonos multiplicat: spiritus generat et augmentat: et membra laxa re/creat. Et est res maxime proficiens senibus: quoniam in eis humiditatem radicalem con seruat ne pereat: et perditam recuperat per generationem humidi fluentis. Est autē som nus temperatus ⁊ debitus si septem condi/tiones obseruentur. Prima vt sit hora debi/ta scilicet non illico super cibum: sed postꝙ̄ ci bus descenderit ad fundum stomachi: quia dum cibus est adhuc circa os stomachi fiue/ret ad caput ipsum replens et grauās et som nia plurima ⁊ terribilia et angustias cum re uolutione assidua de latere in latus et stoma chi clausionem prohibens: propterea si eius descensus tardauerit et somnus necessarius fuerit: debet parumper incedere ⁊ postea dor mire. Secunda conditio nō sit in die nisi ob seruatis quinqꝫ conditionibus supradictis. C. de tertia re nō naturali. vel nisi quis som num nocturnum perdiderit propter solicita tionem ⁊ laborem: tunc enim potest dormire a mane vsqꝫ ad horam tertiam quod est tem pus inconueniens minus: vt dicit Ypo. secun do pronosticorum. Tertia vt sit super alterū laterum modo et ordine predictis: vel super ventre si consuetudo eius decubitus inde fue rit: quia satis magnum confert in digerendo auxilium: propterea ꝙ ventreꝫ ⁊ calorem na turalem apprehendit et auget. Nequaꝙ̄ au teꝫ fiat supine super dorso: quia vel materias facit deorsum fluere: ⁊ tunc est causa catharri empimatis. pipleumonie. ptisis hīterie ⁊ in digestionis. vel materias facit sursum māda re: ⁊ tunc est causa apoplexie. epilepsie. para lisis. frenesis. incubi. litargie. Et quocūqꝫ mo do res se habeat: membra debilitat ⁊ muscu/los. qđ si talis consuetudo fuerit: est protinus immutanda. Quarta vt non sit super vacui/tatem ⁊ famem: quoniam est malum ⁊ virtu/tem deijciens ⁊ corpus macerans: ⁊ colorem citrinans: stomachum replens malis humo/ribus: os amaricans: et appetitum proster/nens. Quinta vt non sit profundus vt nō ap pareant somnia vel proterua vel delectabi/

lia quod significat cibi a stomacho perfectā comprehensionem cum digestione optima ꝛ reuocatione spirituū ꝛ caloris naturalis ad interiora completa et perfecta. Sexta vt fit capite eleuato super molli culcitra ꝛ cooperto pannis calidis plurimis super toto corpore: quia magnum prebet auxilium in digerendo cibum ꝛ macerando superfluitates expellendo in vigilijs si corpus in somno bene cooperiatur ꝛ taliter situetur: vt a vertice vsqꝫ ad plantam pedis sit processus gradatiuus ab alto ad decliue. Septima vt sit quantitate sui neqꝫ excedens neqꝫ deficiens: sed moderatus et correspondens ciborum digestioni et virtutis confortationi. Unde Ypocra. secundo Amphorismorum. Somnus et vigilia ꝛc. quoniam si superfluat in quanto et quali corpus infirmat: caput humectat: superfluitates multiplicat: stuporem et subeth causat. Si vero diminutus fuerit digestionem non perficit: tarditatem inducit: corpus macerat ꝛ faciem citrinat. Sunt igitur somnus ꝛ vigilia concause sanitatis: ita vt somnus deseruiat digestioni et maturationi: vigilia vero operationi ꝛ resolutioni: superfluitatum expulsioni: vt dicit Galenus vndecimo de ingenio sanitatis.

Pronosticatio.

Restat nouissime loqui de actu preseruatorio: quia non parum necessarius est in regimine sanitatis. Si quis igitur certis anni temporibus consuetus sit aliqua egritudine laborare antequā hora vel tempus periodi superueniat debet vti alterantib' contrarijs. Et si sit mala complexio diuersa sine materia: vt est febris effimera: dolor capitis calidus: quia si sit cum materia conuenit vt vtatur euacuationibus ꝛ diuersionibus: vtputa fleobothomia farmacia vomitu et sudore menstruorum vel emorroidarum prouocatione ꝛ similibus. Si quis fastidium vel appetitum cibi superfluum vel saporem oris alienum sine causa manifesta vel pigritiam cum lassitudine mēbrorum vel somnolentiam vel vigilias superfluas vel sodam vel vertiginē vel anhelitus maliciam: vel sudores plurimos sine causa manifesta vel somnia plurima terribilia preter cōsuetudinem ꝛ ad vltimū quodcꝫ rarum ꝛ nouū neqꝫ assuetum incurrerit: egritudo pnosticabitur quare ad euacuationes ꝛ alterationes recurres cōueniētes. Si quis euacuationes cōsuetas puta per vomitum sanguinis vel flegmatis vel per emorroidas seu menstrua seu per fluxū sanguinis narium: vel per sudorem seu fluxū ventris: modo restrictas vel diminutas habuerit: ad ipsarū festinet puocationem ꝛ corporis mundificationem ne superfluitas in corpore remanens sine cā manifesta morbos materiales inducat. Econuerso si tales euacuationes nō fuerint cōsuete sed de nouo superfuerint ad earum restrictionē non subito sed gradatim procedat primo considerans an sint naturales vel cretice ꝛ tunc oīno non impediat ipsas nisi valde superfluant ꝛ virtutē deijciāt an sint homatice ꝛ accidentales: ꝛ tunc ad restrictionē ipsarū festinet. Saltus faciei plurimus fortis ꝛ pdurans torturā oris vel paralisim portendit vicinā quare purgetur flegma vehementer ꝛ subtilietur dieta ꝛ alteretur ad calidum ꝛ siccū: ꝛ sic prohibeatur a vino oīno ꝛ fiant gargarismata ꝛ euacuationes cum oximelle squillitico vel aceto ꝛ sinapi ꝛ melle: et sternutationes cum condisi ꝛ fricationes particule cū aceto forti digestionis rute saluie absinth. et mentastri. Saltus corporis totius fortis ꝛ pseuerans spasmū de repletione predicat quare purgetur cum medicinis fortibus frequenter exercitetur in ieiunio proposse. Sudet in balneo famē ꝛ sitim toleret. Stupor ꝛ formicatio ꝛ in motibus debilitas in corpore toto vel in latere altero paralisim eiusdem partis significat quare cum medicinis scriptis de paralisi succurratur. Dolor capitis vehemēs cum feb. acuta: rubore oculorum: apertione venarum: fluxu inuoluntario lachrimarum ꝛ cum impotentia intuendi claritatem luminis vel solis frenesim prefigurat. quare flebotometur basilica vel cephalica ꝛ mundificetur co'ra ex reubarbaro ꝛ scamonea. Cōfortetur cerebrum cum emplastris vnguētis epithimatibus repercussiuis factis ex aqua ros. aceto succo semptuine solatri nenupharis lactucarum ꝛ similium. Incubus ꝛ vertigo si sepe acciderint ꝛ fortiter: epilentiam minātur: quare subueniatur cum medicinis ad epilētiā conuenientibus. Si timor pusillanimitas et tristitia faciei defectio solicitudo ꝛ risus sine

causa manifesta multū tempus habuerint melancholicā passionē constituent: vt dicit ypo.vj.amphoris.quare succurratur cū purgationibus ꝛ alterationibus ex ca. de melancholia. Si furor ꝛ instabilitas cū agitatione in motibus ꝛ garritu plurimo perseuerauerint:maniā ꝛ demoniū lupinū presigurant.quare purgent̄ humores melancholici adusti ꝛ alteret̄ mala cōplexio cerebri cuȝ medicinis scriptis suo capitulo. Si catharrus descenderit frequēter ad stomachū:lienteriā vel vomitū inducit. Si ad pectus ꝛ pulmonem:ptisim asma vel suffocationē causat. Si ad cannam pulmonis:raucedinē inducit quare purget̄ caput cū pillis cochijs frequēter emplastretur abrasis capillis cū emplastris stipticis exiccatiuis ꝛ rubificatiuis scriptis capl'o proprio. Subtilietur cena: tardetur somnus:post cibū multiplicent̄ vigilie pro posse. Sudor multus in nocte vel in somno factus sine manifesta causa significat quoniā corpus superfluo cibo vtitur. Si vero cibū superfluū nō sumentibus accidit significat:quoniā purgatione humorū superfluentiū inventis ꝛ poris membrorū indigēt: vt dicit Ypo. quarta particula amphorismorū.aliter febres putridas aut apostemata nō euadēt. Corpus naturaliter sanguineuȝ est diligenter a feb.putridis conseruanduȝ ad quas maxime pronū est:vt dicit Gal'.xj. de ingenio sanitatis. quare flebotometur frequenter:vel purgetur cū medicina cōuenienter in principio veris ꝛ autūni. Aperiātur eius pori cū balneis ꝛ fricationibus: vt transpirabile ꝛ bene euētabile fit omni hora. Corpus flegmaticū ex regimine vel natura studio solerti ab apostematibus paralisi ꝛ apoplexia est custodiēdum:ad que plurimū extat inclinatum. Corpus vero melācholicū ab ethica senectutis preseruandum similiter virtutū animaliū perturbatione. Corpus cholericū per naturam regimē et dietas vel etatem diligenter a feb.ethica ꝑseruetur:ad quā maxime pronum est:vt dicitur quarto de igenio. Quare prohibeatur a ieiunio ira ꝛ siti ꝛ alteretur cum cibis ꝛ medicinis frigidis humidis:ꝛ custodiatur a vigilijs ꝛ solicitudinibus proposse. Si cor tremorem fortem ꝛ frequenter patiatur ꝛ virtus defectionem sine manifesta causa:mortem subitam minatur:vt dicit ypo. secundo amph o. Qui exoluuntur fortiter ꝛ frequenter ꝛc. Fiat ergo flebothomia ꝛ purgatio humorum melancholicorum adustorum venenosorum cū polipodio:sene:epithimo ꝛ elleboro nigro. Si corpus valde repletum fuerit ẜm vasa vel virtutem:rupturā venarum extinctionē caloris vel vomitum sanguinis et tandem apoplexiam portendit. Unde dicit prima particula amphorismorū. In exercitantibus ꝛc. Et cū subdit in.ij.crassi valde ẜm naturam ꝛc. Quare statim cū flebothomia forti succurratur:postea cum medicina laxatiua dieta tenui ꝛ sudore ꝛ exercitio in ieiuno. Si sensus ceperit turbari subito sine manifesta causa ꝛ motus voluntarij tardari cum vertigine ꝛ grauedine capitis et repletione plurima:timenda est apoplexia:quare fiāt flebothomia purgatio ꝛ gargarismata suo capitulo scripta. Oris fetor plus solito cum fetore egestionis vel vrine pluri debito indigestionem ꝛ putrefactionē significant ꝛ febrem putridam proprie si fit cum opilatione venarum ꝛ pororum cutis ꝛ tensione venarum ꝛ ypocundriorum carentia balnei exercitij cōsueti ꝛ antecessione gulositatis diuturne. Quare fiant purgatiōes materie conuenientis ꝛ subtilietur regimen:facies.oculi ꝛ extremitates si inflari ceperint:ydropem et catechiam significant futuram. Egestio liquida cum traulis ꝛ rugitu ventris expulsa indigestioneȝ significat presentem in stomacho ꝛ malam dispositioneȝ epatis:scȝ opilationem vel frigiditatem:ꝛ sic per consequens lienteriam vel ydropem significat futuram. Quare subueniatur cum diureticis calidis electuarijs ꝛ emplastris calidis stipticis proposse. Cum quis senserit lassitudinem in toto corpore cū acuitate quadam ꝛ ardore circa cutim et horripilatione:fe.interpolatam predicit futuraȝ nisi cuȝ purgatione succurratur. Quia si fuerit cum forti fractione membrorum ꝛ obumbratione visus et grauitate omnis sensus:febrem continuam minatur: nisi subito cum flebotomia succurratur. Ex quo patet ꝙ ꝓstratio appetitus ꝛ lassitudo spōtanea sunt presagia feb.vtriusqȝ vrine ardor perseuerans ꝛ a titilatione ad puncturam paulatim procedens vesicam et virgam scabie vel

vlcere hereditabit: nisi succurratur cum medicinis quas suo loco dicem⁹. Pruritus ani non a vermibus causatus emorroydas significat futuras. Rubor faciei plurimus cū permixtione liuiditatis ⁊ angustia anhelitus ⁊ raucedine vocis quasi loqueretur per nares et pruritu sicco totius corpis et concupiscentia venereorum plurima et alteratione subita ad frigiditatem ⁊ caliditatem et asperitas cutis in modum alicuius ⁊ formicatione quadam stupida mēbrorum: lepraꝫ inchoatam significat. Succurratur igitur anteq̄ confirmetur cum medicinis purgantibus humores adustos balneis humidis ⁊ cibis frigidis: vt dicemus suo loco. Dolor articulorum continuus vel periodicus cum inflatione venarum iuncturarum et motu difficili podagram vel cyragram minatur nisi succurratur cum purgatione flegmatis grossi vel cholere: et abstinentia a cibo superfluo ⁊ potu vini ⁊ vsu aceti ⁊ coitu omnino. Cum quis febrem leuem senserit ⁊ in comestione et somno ⁊ motibus aliquibus ⁊ corporeis optime se habuerit: vel ꝑm consuetudinem vel circa id: tunc omnem medicinam postponat. Quoniam vt ait Galenus primo de interioribus. Natura nō indiget adiutorio medici: nisi cum morbo magnificato amplius natura sibi nequiuerit dominari.

Hec de regimine sanitatis sufficiant.

Proemium primi libri.

Orpus humanum sanabile egrotabile: a nobis operabile per artem quod est subiectum artis medicine diuiditur in stipitem et ramos. Rami quidem in brachia, manus, crura et pedes sine quibus omnibus aut pluribus vita nō potest aliquo mō perdurare. Stipes autē diuiditur in tres partes principales que ventres a medicis appellantur: et sunt ventres animalis spiritualis ⁊ venter naturalis sine quorum vnico vita non potest aliquo tempore perdurare. Scripturi itaq̄ in hoc libro passiones mēbrorum atq̄ remedia corporis singulorum ipsum in quattuor sectiones diuidimus iuxta predictas quattuor partes principales. Sectionem vero quālibet distinguimus per tractatus: quemadmodum que predictaruꝫ partium per membra sua distinguitur quibus integratur. Et venter quidem animalis ex membris illis componitur que sunt a vertice cranei vsq̄ ad epiglotum. ex quibus omnibus precipuum est cerebrum: quare ipsius passiones in principio tractemus. Incipiētes igitur dicamus q̄ passiones capitis famose sunt decem. Prima dolor. Secunda vertigo ⁊ scotomia. Tertia stupor subeth et congelatio. Quarta frenesis. Quinta litargia. Sexta vigilie. Septima permixtio virtutum sensitiuarum interiorū. Octaua epilepsia. Nona apoplexia. Decima incubus. Cum autem dico caput: intelligo aggregatum ex cute carne duramatre cerebro ventriculis ⁊ eius cauernositatibus quorum cōpago per anathomiaꝫ ab actoribus talis est apprehensa. Quoniam sub cute que est solida densa ⁊ compacta plusq̄ in alia parte corporis est craneum quodam subtili panniculo interposito supra connexum cranei fabricato. sub craneo est duramater panniculus solidus superficiei ipsius concaue vndiquaq̄ orbiculariter subductus ad defensionem cerebri propter casum vel percussionem. Sub duramatre est piamater totam medullam cerebri amplectens cum sit panniculus mollis et subtilis a quo postea alij ramificantur panniculi cerebrum anterius a posteriori distinguentes: necnō diuersos anfractus anterioris cerebri penetrantes et eius sectiones colligantes: quemadmodum pulpa colligit grana granatorum et fauus continet mel. Quapropter dictum est a medicis q̄ ab hoc panniculo cum cerebro oriuntur omnes nerui: ita vt omnes nerui sensitiui oriantur a cerebro anteriori propter auditores qui a posteriori oriuntur a quo et omnes nerui motiui oriuntur preter neruos narium atque palpebrarum qui ab anteriori oriuntur cerebro actiui vero nerui ab vtroq̄ simul oriuntur

cum tactus sit sensus cõmunis totius corpo ris.cerebrum autem in se duas continet par res:substantia:loco ⁊ operatione distinctas scilicet partem anteriorẽ que sinciput dicitur: et est mollis.alba.humida.occupans frontẽ et verticem cranei fere totam: in cuius me/dio est pars cerebri candidior purior ⁊ no/bilior intus concauitatem habens oblõgaȝ angularem quasi ad figuram quadranguli que ventriculus anterior nominatur. et est locus sensus cõmunis atq; fantasie que et imaginatiua dicitur:⁊ ab hoc ventriculo fe re circa medium descendit via spaciosa trãs iens per mediuȝ palati que lacuna siue col latoriũ appellatur per quam cerebrum an/terius a suis superfluitatibus emundatur. Et cum hoc collatorio concurrunt duo fora mina narium.propter quod anhelitus ore etiam clauso attrahitur ⁊ vnctuositates na rium quandoq; per rascationem expuũtur. quare si collatorium illud accidat quãdoq; opillari ex flegmate grosso ⁊ viscoso fiet an helitus difficilis nisi ore aperto ⁊ post som/num. Alia vero pars cerebri posterior que dicitur occiput.⁊ est dura subalbida quasi figure triangularis cuius basis est versus collum a quo oritur nucha replẽs dorsi spõ diles:vt sit eius vicarius: quoniam ab ipsa nerui oriuntur:qui a cerebro posteriori non poterant deriuari propter ipsius paruita/tem atq; distantiam a membris ne forte in via creparentur. Eius vero conus versus verticem est erectus: quoniam hec figura promptior est ad recipiendum ⁊ firmior ad retinendum:quod etiam necesse fuit ventri culo consimilis figure ipsius medio fabrica to qui subseruit virtuti memoratiue ⁊ remi niscitiue. Est preterea quidaȝ transitus stri ctus longus ac rectus ab anteriori ꝓcedens ventriculo ⁊ tendens ad conum ventriculi iaȝ dicti vt species sensatas ⁊ fantasiatas ve loci cursu traducant ad cameram memora/tiuam ⁊ econuerso. Et hic dicitur medius ventriculus ad seruiendum virtuti estima/tiue que in hominibus cogitatiua vel ratio particularis vel intellectus passiuus nuncu patur sagaci natura subtiliter fabricatus.

¶ Finis prologi.

¶ Incipit tractatus primus prime sectiõis: cuius sunt decem capitula.

¶ De dolore capitis.
Capitulum primuȝ.

Dolor capitis ab auicẽna cõmu ni noĩe soda dr̃ ⁊ si totum ca/put occupet ouum vel cepha/lea vel galea appellatur. Siue ro partem capitis obtineat si ue dextram:siue sinistrã:siue anterioreȝ:siue posteriorem emigranea nuncupatur. Sunt autẽ eius diuerse cause species ⁊ modi: sed quocũq; modo fuerit vel est morbus cuȝ fit per se incipiendo a sua causa ꝓmitiua ante/cedente vel cõiuncta:vel est accidẽs cum fit sequendo morbũ sicut vmbra sequit̃ corpus vt dicit Gal.iij.de acidente ⁊ morbo. Eius aũt species cause seu modi sic p̃nt deprehen di ⁊ ꝓprie simplices.nam de soda ex cã cõpo siti dicet̃ cum de apostemate calido ⁊ frigi do cerebri dicemus. Soda igitur cũ est mor bus:aut fit a cã intrinseca aut primitiua. Si intrinseca aut a mala cõplexione aut so lutione continui. Mala nanq; compositio dolorem nõ causat:vt dicit Gal.in tegni. Si a mala complexione: aut cum materia:aut sine materia. Si sine materia sic sunt tres species eius. Prima est a mala cõplexione calida.secunda a frigida.tertia a sicca. qm̃ humida non põt facere dolorem nisi cũ ma teria. Si cum materia:aut ventosa:aut hu/morali. Si ventosa sic sunt due species:quia vel ventositas eleuatur ab humore frigido vel infrigidatur ab aere ⁊ vento frigido. si humorali sic sunt quinq; species. Prima est a sanguie.secũda a cholera.tertia a flegma/te.quarta a melancholia.quinta a materia composita ex ĳs q̃ variatur pluribus mo/dis. Si a solõne continui sic est vna species scilicet ex flegmate salso vel cholera rubea corrodente ⁊ vlcerante duram ⁊ piamma/trem. Si a causa primitiua sic sunt due spe/cies scilicet ab aere cõtinente vel a casu vel percussiõe. Si vero soda fuerit accidẽs tũc iterum aut fit a causa primitiua:aut intrin/seca. Si primitiua sic sunt tres species:vtpo te vel ab aere:vel ab vento frigido:vel a sole et balneo calido:vel ex coitu et labore super fluo. Si intrinseca aut consequitur mor/

bum vñem aut particularem. Si vniuersalē sic fit vna species scʒ que fit in febribus cõtinuis ⁊ interpolatis hora crisis vł hora maioris afflictionis. Si particularemʒ: sic fiunt septem species. Prima que fit ex vitio stomachi repleti malo cibo vel potu vel humoribus corruptis. Secũda que fit ex vitio epatis. Tertia vitio splenis: quarta vitio matricis. quinta vitio renum. sexta vitio mirach: vel alterius membri exterioris. septima vitio intestinorum: ⁊ eorũ que in eis sunt. Et sic in genere sunt. xxiiij. species sode: que adhuc plures ꝯtinet modos sub se prout dicet.

Methodus. Dolor cerebri si fiat a mala cõplõne diuersa calida: sine materia signa habet ista. Sentitur caput calidũ ad tactum: apparent oculi rubei ⁊ sentit infirmus agitationem intra craneum ⁊ pulsationem in temporibus. Et quia iuuatur a frigidis applicatis per exterius ⁊ nocetur a calidis. Et si fuerit ista caliditas a causa pmitiua antecessit expositio capitis ad solemʒ vel ventum calidum. Cura eius est vt alteretur caput ad frigidum cuʒ inunctione olei ros. mixti cuʒ populeon. vel aqua ros. ⁊ aceto vel lacte mulieris vel papaueris vel cum succo lactuce semperuiue solatri ⁊ similium per se vel mixtorũ imbibendo in eis pãnos lineos ⁊ ponendo actu frigidos super frontem ⁊ tempora requenter: sed nequaꝙ tangatur pars cerebri posterior ex eis scilicet occiput: quoniam naturaliter est frigida ⁊ nucha ⁊ nerui motiui inde oriũtur. Si vero fuerit a mala complexione diuersa frigida sine materia: sentitur caput ad tactum frigiduʒ iuuatur a calidis ⁊ nocet a frigidis: ⁊ forte antecessit ambulatio in aere frigido siue vẽto boreali. Cura eius est vt caput ante cibũ fortiter fricetur cum pannis calidis ⁊ facelletur cum puluere thuris ⁊ baccarũ lauri cõtritarum vel cum semine nasturcij ⁊ sinapis postꝙ calida infusa fuerit in aceto albo forti: ⁊ post hoc in facello calefacta super lapide ignito ⁊ roratocum eodeʒ aceto ⁊ potest addi carui. ciminum. anetum. Et in isto aceto remaneant semina. Olibanuʒ vero ⁊ bacce lauri conterantur ⁊ caput abluatur sepius in ieiuno cum vino albo veteri puro actu calido in quo ruta saluia ⁊ castoreum sint bullita. vel inungatur cum oleo laurino vel de lilio: ⁊ odoret res calidas aromaticas ante cibum: ⁊ stet in sole calido vel ad ignem in ieiuno. Et vtatur cibis actu calidis ⁊ virtute conditis cum speciebus aromaticis: bibat vinum vetus: purum vsu tamen moderato. Scias ꝙ sinciput frequentius alteratur ad calidum propter sensus ⁊ spiritus ibi plurimos: occiput vero ad frigidum magis propter neruos ibi ortos. Si fiat a siccitate apparet concauatio oculorum et antecessit fluxus ventris per se vel per artem vel vigilie vel exercitium vel coitus: vel studium et solicitudo et narium et labiorum ariditas cum ardore aliquali. Cura est vti cibis impinguantibus proposse vt sunt iura carniuʒ edorum pullorum agnorum annalium conditis cum. ʒʒ. cinamomo croco: ⁊ balneis humectantibus: vt est balneum aque dulcis tepide post cibum ilico vel completa digestione prima sine mora in ipso ne fiat corp⁹ euaporabile. Potest quandoqꝫ vti piscibus recentibus petrosis conditis cum speciebus non acutis: sicut sunt nux muscata macis. ʒʒ. cinamonum gariofili. ⁊ crocus. Bibat sepe in ieiuno lac per duas horas ante cibum cum melle vel ʒuccara vel mica panis de simila: ⁊ proprie si sit consuetus ⁊ in ipso delectetur: ⁊ stomachus sit mundus: quia faciliter corrumpitur in stomacho cachochimo vel plectorico: ⁊ in calido quidem ad fumosum: in frigido ad acetosum: quare tunc capitis dolorem inducit sursum gradatim vaporando: vnguatur ex oleo violaceo. Si fuerit ex complicatione duarum qualitatum sine materia: tunc adulterari videtur: quare cura componatur. Scias ꝙ soda raro fit a caliditate sine materia simpliciter: ⁊ difficile est ipsam cognoscere non apostemari scilicet cum medicus procedit in cura cum solis alteratiuis predictis: ⁊ si non conferunt cognoscit ꝙ est cum materia quare euacuatione indiget: vt dicetur. Si vero fiat a mala complexione diuersa cum materia ventosa sentit infirmus tinnitum in auribus ⁊ vertiginem ⁊ pulsationem fortem sine acuitate vel punctura in capite ⁊ schotomiam. Et certum signum sode ventose est quoniam dolor mutatur de loco ad locum. Ista

autem ventositas vel fit a causa primitiua: vel humorali. Si primitiua tūc antecessit expositio ad ventum capite nudato. Et si ventus fuerit calidus odoret oleum ros. vel nenuph aris et camphoram et ros. vel mala mactana: et faciem suam lauet cū aqua ros. Et faciat emplastrum ex rosis nenupharis et similibus. Et ponat de eisdē oleis inter nares et aures fiat sternutatio cum condiso vel pipere. Bibat vinum granatorum vel berberis: vel vinū ponticum limphatum vtatur in cibis suis aceto vel agresta. Et si ventus fuerit frigidus: odoret castoreum et muscum sepius: caput vngat nares et aures cum oleo de castoreo vel spica nardi actu calido vel oleo cōmuni in quo dissoluta sint castoreum euforbium vel carui ameos et ciminum et roret faciem amphion frequenter. Abluat caput in loco calido in ieiuno cum lixiuio acuto facto ex cinere quercus vel vitis: in quo saluia calamentum et ruta maiorana flores camomille mellilotū bacce lauri et similia sint decocta et fricet post hoc caput cū pannis calidis tempore longo: postea cum pectine. Neqꝫ vadat ad aerem frigidum donec caput perfecte exiccetur. Si autem ventositas fiat a causa humorali quod scitur: quia non sint vento expositis tunc digeratur primo flegma grossum viscosum cōtentum in capite et stomacho vel intestinis (quia ab illis eleuatur vētus) cum oximelle composito vel squillitico. deinde purgetur de pillulis cochijs dando. ʒ.i. vel. ʒ.i. et ß. cum itur dormitum cum sene. vel medicina de turbith que sic fit. ℞. turbith al. auri bene mūdati. hermodacti. ʒʒ. ana. ʒ. ß. zuccare ʒ. ij. terantur omnia simul et detur totum mane cum vino decoctionis ameos. anisi. carui cimini. vel piperis longi actu calidis. et tardetur cibus post ipsum quia tarde solutionis est et leuiter euacuat. Vel cum. ℥. benedicte laxatiue: vtatur sepe post euacuationes dyatriumpiperum. dyagallāga. dyaniso vel dyacimino. Sumat in septimana semel stomacho ieiuno. ʒ. ß. tyriace veteris electe cum vino decoctionis predictorum: et cū eodem vino sepe gargariset et ipsum in ore teneat. Fiant sternutationes predicte masticet ante cibum masticem. piper. carui. ciminum. anisum. cum extinctione saliue. Sacelcetur caput cum milio et sale torrefactis: vel cum orobo fenugreco furfure. rutha. saluia. calamento. origano. serpillo. mentastro: pulegio contritis et bullitis in aqua et aceto forti. Deinde expressis diligenter et positis in saculo super caput actu calidis frequenter in ieiuno reiterando postqꝫ factum fuerit abrasis primo capillis: vt virtus medicine penetret apertis poris. cum fricatione cum panno calido: vel sacelletur cum seminibus et pulueribus calidis positis in cura sode frigide sine materia. Et embrocetur cum vino parum calido dicto ibidem. Fiat ablutio cum lixiuio predicto semel in septimana et inunctio cum oleis predictis vel cum oleo de mastice in quo bacce lauri sint contrite. vtatur cibis bonis conditis cum speciebus aromaticis calidis proprie cum pipere longo. nuce muscata cubebis et croco. Bibat vinum vetus potens vsu moderato: qꝫ si non habeatur: limphet suum vinum cum aqua decoctionis gariofil. et piperis longi. Posset quandoqꝫ fieri caputpurgium cum succo ruthe vel calamenti inijciendo narib⁹ cum instrumento. Si vero soda morbus fiat a mala complexione diuersa cum materia humorali: tunc vel est sanguis vel cholera vel flegma vel melancholia vel compositum ex eis. Si sanguis: signa eius sunt rubedo plurima faciei cum apparitione et repletione venarum: pulsatione timporum: saliua dulci sine causa manifesta somnolentia cum apparitione fantasmatum rubeorum et homicidij in somno: dolor acutus non valde qui augetur ab aurora vsqꝫ ad prandium siue horam tertiam quod est tempus sanguinis et habitudo carnosa et antecessio ciborū multiplicantium sanguinem: sicut iura bona: carnes nobiles: vinum dulce. Et si vrina fuerit grossa: rubea magis certificaberis. Potest autem sanguis peccare in capite: et alius humor in epate quare hora illa mutabitur vrina. Cura eius est vt primo fiat flebotomia cephalice in brachio vel manu: si virtus et etas consentiant: vel ponantur ventose in in spatulis vel cum scarificatione longa profunda similiter super collo et super mento et super vertice cranei: prius ta

men abrasis capillis diligēter vel flebotho metur vena frontis: quia secundum. ypo. v. parti. amphorismo. Posteriora capitis dolentia recta vena incisa in fronte iuuat scilicet quando materia est sanguinea. Secundo laxetur venter omni die ante cibum cum suppositorio vel clisteri. Tertio epithimentur frons et timpora cum aqua ros. et modico aceti vel succo solatri et semperuiue. vltimo scilicet hora declinationis abluatur caput aqua decoctionis aneti: florum camomille: et ros. rubearum. Et vnguatur cutis frontis cum oleo anetino: vel camomillino vel vtroqꝫ simul actu calidis abrasis capillis. Scias ꝙ in principio istius sode confert plurimum fluxus sanguinis nariuꝫ per se vel per artem productus cum setis porcinis. Cibetur farre: farina ordei vel auene lacte amigdalarum dulcium. lentis. lactuce portulace. cucur. mica panis lota in aqua frigida: vel vino granatorum. vtatur prunis persicis: pomis: piris assis. Bibat aquam decoctionis berberis vel aquam coctaꝫ simplicem: vel aquam mixtam cum vino granatorum: vel vinum album aquosum cum triplo aque frigide. Si vero cholera sit in causa: signa eius sunt facies citrina macra dolor pungitiuus vehementis acuitatis sine grauitate que proprie augmentatur ab hora diei tertia vsqꝫ ad horam nonam quod est tempus cholere et instantia vigiliarum pulsatio timporum et apparitio fantasmatum: vel ignis et incendij in somno. Et rubedo nasi cum caliditate et strictura siue humiditate plurima. Et vrina subtilis citrina et forte egestio tincta sicut vitellum oui. Cura eius est vt in principio digeratur cholera cum oxizacara vel sirupo rosaceo. postea euacuetur cum electuario de succo rosaceo laxatiuo: vel cum pillulis de reubarbaro que sic fiant. ℞. reubarbari electi. ʒ. duas masticis. ʒ. vnam. scamonee. ℈. vnum. formentur pillule cum succo apij vel rutbe vel vino. Et fiant tribus diebus anteqꝫ ministrentur. Dentur ex eis in media nocte. ʒ. due. vel. ʒ. vna. Et aliam descriptionem earum ponemus capitulo de cathar ro. Quod si pillulas recipere noluerit: licet perfectius operentur circa membra remota. Tunc detur in aurora decoctio. ℞. tamarindorum vncias duas. manne vnciam vnam. dissoluetur in libram semis aque decoctionis prunorum et colletur. Et si eger sit fortis: addatur mirabolanorum citrinorum tritorum perfecte: vncia vna. vel purgetur cum medulle cassie fistule vncijs duabus vel vna vncia et semis dissoluta: cum eadem aqua potest acui cum dragma vna reubarbari puluerisati. Et si propter hoc nō curetur: flebothometur cephalica vel fiat ventosatio in spatulis sine scarificatione. Similiter super collo et super mēto propter diuersionem. Preter illud vero super vertice capitis abrasis capillis diligenter roretur frons et timpora cum aqua rosacea et aceto. et oleo rosaceo. vel nenupharino. ponendo ex eis etiam intra nares septies omni die: et fricentur extrema cum aceto et sale. In statu vero caput emplastretur cum floribus camomille rosa menta maiorana coctis in aqua et contusis et incorporatis cum oleo camomille et cum eadem aqua embrocetur caput ab alto. Quod si hec omnia non contulerint et dolor et vigilie egruꝫ ad defectioneꝫ perduxerint: applicentur prius narcotica leuia per exterius. ℞. olei ros. vnciam vnam. opij. ʒ. ß. aceti. ʒ. j. misceantur simul et calida inungantur circa frontem et timpora cum penna. Et si hoc non sufficit: dentur sero cum patiens cupit dormire vel in mane trocisci qui sic fiant. ℞. dyapapaueris vel filonij recentis vel cimiriate confecte infra sex menses. ʒ. ß. opij granum. j. et misce. Post hoc da bibere duo coclearia vini mixti cum tantumdem aque: vt virtus medicine euaporet ad caput. Post hoc purgetur iterum sequenti die cum aliqua medicinarum predictarum: vt cholera purgetur et medicine somni ferre adijciantur narcotica si dolor creuerit et plura somnifera vtilia ad sodam pulsatiuam dicemus capitulo de vigilijs et frenesi. Post purgationem vtatur dyaprunis simplici rosata nouella dyarod. abbat. zuccara ros. vel viol. Si autem hec non contulerint: fiat remedium cuꝫ cirurgia: quia fortissime medicine nouissime sunt administrāde. Fiant ergo cauteria in commissura capi

tis in occipitio sub duobus cornibus. vel fiat causticatio colli cum cantaridibus incorporatis cum dyaquilone vel fermento abscisis capitibus ⁊ alis donec locus vesicetur ⁊ humor attrahatur: tunc trahatur filum de lana vel serico per vesicam: ⁊ dimittatur stare donec plurima humiditas effluxerit. Et si vis vt causticatio non dilatetur: pone tunc circa pānos lineos infusos i aqua ros. et albumine oui. Post septem vel nouē dies consolidetur locus cum vnguento albo vsitato. vel vnguento de cerusa quod sic fit. ℞. cere frustratim incise. ℥.ß. olei ros. ℥. quatuor dissoluatur primo cera in casoia: addatur oleum tunc deponatur ab igne et addatur tantum de puluere ceruse donec inspissatum fuerit agitando continue cum spatula. tunc misce cum eis duo albumina ouorum postq̄ infrigidatum fuerit ⁊ addatur in fine aliqd camphore. Si vis fortificare: adde opij grana .xij. iusquiami grana vigintiquattuor pulueris corticis mandragore.ʒ.ß. hoc enim vnguentum ardorem reprimit ⁊ omnem vlcerationem consolidat siue fuerit ab igne siue cauterio vel melancolia adusta vel flegmate salso vel cho. vel a q̄ feruenti vel oleo. Dieta eius fit sicut in soda sanguinea: sed magis declinet ad frigida: quia calor cholere acutior est q̄ sang. vt dicit Gal. in lib. de mali. compl. diuerse. Simplicia itaq̄ frigida caput sua ppᵉtate respiciētia ⁊ alias medicinas ad ipm ducentia sunt viola. nenuphar. rosa. camphora. salix. cucurbita. granatum. solatrum. lactuca. sandali. mirtus. plantago. semperuiua. portulaca. Et est notādū q̄ ex his q̄ magis aromaticitate pᵗicipant magis capiti cōferūt ⁊ appropriant: ex qᵒ pōt cōponi medicamia alia pter suprascripta huic casui ɔueniētia. Si flegma fit in cā signa eiᵒ sunt frigiditas ipoꝝ ⁊ capitis ad tactum dolor grauatiuus sine punctura somnolentia: pigritia. In motibus: debilitas oculorum quādoq̄ tinnitus ⁊ pulsatio timporum ppter oppilationem plurimā: ⁊ apparitio fantasmatum de piscibus de pluuia balneo aque frigide fastidium multitudo saliue ⁊ sputi ⁊ muscillaginis nariū color faciei subalbidus vel pallidus cum habitudine squalida augeᵗ dolor in nocte: qꝛ est hora flegmatis. Et si vrina fit alba grossa egestio liquida non tincta verior erit significatio. Cura eius est vt digeratur flegma cum sirupo de sticados: qui dicetur capitulo de debilitate visus. vel oximelle composito. Purgetur cum pillulis cochijs vel yerapigra: postea fiat sternutatio cum pipere vel condisi: vnguatur caput cum oleo nardino vel de lilio vel de castoreo calido actu vel cum vnguento marciaton ad ignem vel solem. Fiat emplastrum supra caput abrasis prius capillis quod. ℞. prassij. rosarum ru. absinth. florum camomille. aneti. manipu. j. farine. fenugreci vel se. lini. lib. ß. conterantur omnia ⁊ bulliant in aqua. Deinde detur.ʒ.ß. styrace veteris vel auree alexandrine vel dyacastorei vel metridati vel theodorici anacardini cum.ʒ.iij. vini decoctionis gariofil. ⁊ fiat ablutio cū lixiuio supradicto C. de ventoso dolore capitis. dieteᵗ dieta calida ⁊ sic in suis cibis vtaᵗ petro. eni. et speciebus calidis aromaticis si febris non prohibeat. Si autē per ista non curetur: fiāt cauteria pdicta similiter ⁊ causticatio atq̄ scarificatio: quia si per medicinas curari potest: curabitur: ⁊ prohibeatur a somno superfluo ppᵗe in die ne cadat in subeth. Si melancholia fit in causa: tunc signa eius sunt frigiditas capitis ad tactum vigilie plurime cum cogitationibus corruptis ⁊ apparitione fantasmatum nigrorum in somno: vt pura de fumo. fuligine. ⁊ similibus. Color faciei plumbeus dolor cum plurima grauitate que multiplicatur ab hora nona vsq̄ ad occasum solis quod est tempus melancholie perfecte per adustionem: vel post occasum solis quod est tempus melancholie perfecte per congelationem vel congestionem. Sepius tamen est in nobis calidum adurens q̄ frigidum mortificans: vt dicit Gal. ij. de cōplexionibus. ⁊ paucitas superfluitatis oris ⁊ narium ⁊ vrina glauca subtilis ⁊ egestio fetida liuida vel plumbea vel nigra. Cura eius est cura fere doloris eadē cum peccato flegmatis, preterq̄ purgatio debet fieri cum isto apozimate. ℞. mirabolanorū chebullorum indorum ana.℥.j. turbith.ʒ.ß. sene thimi epithimi ana.ʒ. semis pistentur ⁊ bulliantur in lib.ß. aque. Sed in

fine decoctionis addantur sene et epithi/mum ꝛ non in principio: quia virtus eorum resoluetur. Detur de ista decoctione postq̄ collata fuerit ℥. quattuor ꝛ dulcorentur cum zuccara: detur ante diem per vnam horam dimittatur dormire super quousq̄ medici/na fuerit excitata: tunc vigilet ꝛ moueatur paulatine donec tota virtus medicine fue/rit consumpta. Et plura alia farmaca dice mus capl'o de perturbatione virtutum ani malium sensitiuarum. s. de melācholia. Nō dimittatur solitarius nec habitet in loco te nebroso. Vtatur solatio ꝛ gaudijs ꝑ posse: nutriat̄ cibis hūidis sicut sunt iura carnium edorum pullorum agnorum animalium ca/stratorū: vitet carnes bouinas. hircinas. fe/rinas quascūq̄. vinum rubeum ꝛ omnia ge nerantia sanguinem grossum melancholicū que sunt duorum generum. Quedaꝫ hoc fa ciunt sui substantia: vt lentes caules carnes bouine subfumigare: panis azimus: oua du ra assa vel frixa. ꝛ similia. Quedam sui qua litate quod accidit dupliciter: quia quedam caliditate adurente: vt piper. allium ꝛ sina/pis ꝛ carnes ferine proprie salite vel frixa/te. Quedam sui frigiditate condēsante: vt fa ba lactuca portulaca risum ꝛ similia. Et di ligēter succurratur huic sode quia finaliter perducit ad passionem melancholicam. Si autem materia humoralis fuerit composi/ta ex aliquibus predictis quattuor: vel cum omnibus equaliter seu cum dn̄io alicuius vel aliquorum. Tunc signa ꝛ cura erunt cō/posita suo modo. Scias q̄ raro est reperire sodā vel morbum alium ex causa homoge/nea pura sed composita vt plurimum quod est propter hominum gulositatem ꝛ ciborū confusionem propter quod ꝛ humores gene rantur in corpore diuersi: quorum varietas calamo scribi non potest nisi modo genera/li ꝛ cōmuni. Si autem soda fiat a solutione facta cum ferro cyrurgicis derelinquo. Siue ro ab humore acuto corrosiuo sicut est calida vel flegma salsum: tunc si sit intra craneum difficile ꝛ impossibile est ipsam consolidare quia medicine non p̄nt applicari: sicut etiaꝫ dicetur in capl'o de fluxu sanguinis narium. Et si curari pōt: curetur in principio ꝛ ante confirmationē vlceris cum infrigidantibus sanguinē que dicentur eodem capl'o ꝛ caute rio in vertice profundato vsq̄ ad cōmissurā remanente longo tempore aperto. Si vero illud vlcus sit extra craneum curetur cuꝫ vn/guento albo vel de cerusa supradictis. Siue ro fiat a casu ꝛ percussione sine vulnere cu/ius signa patent ex relatione infirmi. Tunc cura eius est vt in principio statim radātur capilli circa locum ꝛ vnguatur particula le sa cum oleo ros. ꝛ emplastretur cum pulue re mirtillorum ros. mixtis cū aqua ros. oleo ros. ꝛ aliquantulo aceti ad repercutiendū materias ꝛ confortandum particulaꝫ. Post ea flebothometur cephalica partis contra rie vel mediana: vel fiat ventosatio in spatu lis ꝛ cruribus. Si flebothomia fieri non po test: fiat ventosatio. Et laxetur venter om/ni die ante cibum cum suppositorio vel cli/steri facto ex aqua decoctionis viol. mal. fo liorum altee. lib. ß. olei cōmunis. ℥. iij. mellis ℥. j. sal. ℥. ß. furfuris. p. j. Si venter sit stipti/cus emplastretur omni die locus cum oleo ros. mixto cum bolo. ar. san. ora. ter. sig. pul/uere mirtillorum. Nutriatur cum farina or dei vel farre vel lactucis. portulacis. Bibat ptisanam vel aquā zuccari vel aquam deco ctionis berberis vel mirtillorum. In qua sit aliquid zuccare: vinum omnino vitet et car nes illa hora nisi virtus sit debilis: tunc vta tur carnibus alteratis cum portulaca lactu cis cucurbita rapis. Bibat vinum ponticuꝫ limphatum cum duplo aque frigide. et si sanguis exierit ab aure vel naribus: cibetur cerebro gallinarum edorum castratorum quia significat nocumentum peruenisse ad cerebrum ꝛ ipsum magis confortatur ex nu trimento cerebri q̄ alterius rei: quia simile membrum cōfortat simile: vt dicit auerroys v. colliget. ꝛ ras. in lib. diuisionum, ca. presen ti. Et sic regatur donec locus securetur ab apostemate: tunc confortetur cum vnguen/to stiptico facto ex puluere mirr he thuris. masticis. ana. mixtis cuꝫ oleo de camomilla quod sufficit. Nā ista sunt calida: sicca ideo confortant particulam lesam ꝛ adequant eius complexionem naturalem ꝛ resoluūt re liquias materierum. Si autem hoc mō non curaretur: tunc secure potest euacuari cum pillulis cochijs: iterum procedat̄ cum alijs prius dictis. Si autem cū hoc craneū fuerit fractū vel cōcussuꝫ recurrat̄ ad cyrurgiā. Si

vero soda fuerit propter coitum superfluuz vel exercitiuz signa sunt concauatio oculorum: palliditas faciei. Et certius signuz est infirmi grauatio per dolorem alkatim ꝛ dorsi vbi situati sunt renes. Cura eius est vt conforte tur corpus cum cibis humidis nutritiuis: vt est caro pulloꝝ edorum castratorum cum iuribus eorūdem. pisces recentes petrini: oua sorbilia: vinū rubeum dulce: vnguantur nares cum oleo violarū: ꝛ renes cuz vnguento impinguatiuo qđ sic fit. ℞. olei violarum. ℥. quatuor. cere ℥. ß. adipis anseris anatis vel galline. ℥. j. dissoluantur omnia in casola et incorporentur perfecte; vtatur dyasatirion dyamusto electuario ducis et restauratiuo quod ponemus capitulo đ fe. ethica. Bibat omni mane in ieiuno. lib. ß. lactis caprini recen. cum zuccara: vel cum mica panis. ꝛ non comedat desuper cibum aliuṁ per duas horas ad minus. Et hec de soda morbo.

¶ De soda prout est accidens.

Soda prout est accidens si cō sequatur morbum vniuersalem signa habet ista. Quia aduenit cum feb. vel circa id: ꝛ augetur cum augmento febrium et remittitur cum remissione feb. Cura eius est repercutere materias fumosas cū epithimate facto ex aqua rosata ꝛ modico aceti: vel succo solatri: vel semperuiue: vel lactucis: vel lacte mulieris imbibendo in eis pannos lineos et fronti et timporibus ponendo actu frigidos cum reiteratione frequenti: quia defendit cerebruz a mala complexione actu calida et apostemate. Et plura dicemus capitulo de siti. et capitulo de vigilijs. et capitulo de frenesi. Attamen preter illic dicenda dicemus hic sirupum contra sodam sitim ꝛ vigilias in fe. que cum plurimum superfluunt: deijciunt virtutem. ℞. seminis papaueris lactuce portulace. cucur. añ. ʒ. quatuor se. aneti. ʒ. tres croci mirrhe. añ ʒ. ſ. iusquiami. ʒ. duas mandragore opij. añ. ℈. iiij. psillij. ʒ. ij. succi liquiricie q̄tum volueris. pistentur et bulliantur in lib. duabus aque donec tertia pars fuerit consumpta: colletur ꝛ addatur zuccare. lib. j. sirupetur ꝛ detur ex ipso. ℥. ſ. ꝛ ß. cuz ℥. iiij. aque frigide in estate vel calide in hyeme sero cum itur dormitum. Vnguantur timpora et nares cum populeon distemperato cuz oleo viol. vel rosꝰ. vel lacte papaueris: et in fine cibi vtatur piro vel citonio asso actu frigido. Et leniatur venter omni die cum suppositorio vel clisteri lenitiuo: vt dicemus capitulo de bolismo. Et regatur prout feb. exegerit: et in declinatione feb. et sode embrocetur caput ab alto cum resolutiuis sicut est aqua decoctionis florum camomille mellilo ti semi. lini ꝛ aneti actu calidis. Fiat desup fricatio leuis assidua cum pannis calidis: donec caput perfecte siccetur. Si autem soda consequetur morbum particularē: tunc hoc fit vitio stomachi. Et hoc est vt plurimū vel vitio intestinorum vel epatis vel splenis vel matricis vel renum vel vesice. Si fit vitio stomachi hoc est tripliciter. vel ratione cibi ꝛ potus corruptoꝝ in stomacho. vel ratione malorum humorum congestoruz in ipso. vel ratione veneni assumpti. Si primum tunc signa eius sunt antecessio nauseatiue satietatis eructatio fetida fumosa vel acetosa angustia corporis cum reuolutione de latere super latus et insomnietas et apparitio fantasmatum plurimorum terribilium in somno: ꝛ prostratio appetitus cuz nausea ꝛ fastidio. Cura eius est vomitus vt dicemus capitulo de bolismo capitulo de empericis. et inunctio stomachi cum oleo masticis et nardino ad ignem calidum ante cibum: vtatur electuarijs calidis. dyagal. et dyatriumpiper. electuarijs ducis et similibus. Quod si vomere non posset proposse dormiat sine cibo donec digestio perficiatur: q̄ si dormire non potest: ambulet leuiter et sine quiete donec tota die cibus vel digeratur vel ad intestina descendat. Emplastretur stomachus cum calamento absinthio. rosꝰ. anisi carui. cimino mastice. mirrha. añ. bullitis in vino rubeo stiptico: et expressis perfecte et positis super os stomachi actu calidis cum reiteratione frequenti postq̄ infrigidatum fuerit. Vel fomentetur cum filtro recenti infuso in aqua calida decoctionis earundem rerum. Et si eructatio fuerit fumosa; vtatur rosata nouella vel dyaro.

abbatis vel zuccara rof. Et si crapula per se non exierit: educantur cum medicina vel clisteri. Et fiant omnia que dicentur capitulo de debilitate digestionis. Et capitulo de cura feb. effimere ex nauseatiua satietate ij. lib. de eructatione. et capitulo de vomitu si vomitus vel eructuatio superfluxerit. Si autem ratione vini vel alterius potus superfluentis in stomacho inebriantis vel non inebriantis: tunc signa trahuntur ex narratione infirmi. Et eius cura est vt fiat vomitus et inducatur propose somnus vt epithimetur frons et timpora cum aqua rosa. et aceto vel succo solatri vel semperuiue. Et iaceat et quiescat in loco obscuro capite bene eleuato super ceruicali molli. Vtatur repercussiuis ebrietatem prohibentibus: sicut est magnus haustus aque frigide vna hora simul: et vinum granatorum: et aqua decoctionis berberis. Post somnum et digestionem balneetur et sudet et laboret in ieiuno: neque comedat donec tota crapula consumatur et appetitus redierit. Medicamen tamen expertum ad ebrietatem prohibendam est comedere cepas cum aceto vel coriandrum cum zuccara et aceto vel odorare campboram et sandalos vel bibere aquam frigidam cum aceto sicut econuerso medicina faciens ebrietatem subito est potus aque decoctionis iusquiami nigri cum cortice mandragore donec rubere ceperit siue per se sumatur siue cum vino. Si autem soda fuerit ratione humorum congestorum in stomacho: tunc signa et cura eius trahuntur ex capitulo de indigestione et debilitate stomachi. veruntamen ex distinguentibus oportet addere duo signa. Primum est soda facta vitio stomachi et proprie declinans ad partem capitis anteriorem scilicet frontem et timpora. Secundum est quod si cholera peccauerit: tunc dolor magis infestat post et est permixtus ex acuto pungitiuo et repletiuo grauatiuo. Si autem fuerit ratione veneni bibiti ilico succurratur: vt dicemus capitulo de sincopi cum vomitu et tyriaca veteri. vt de venenis libro secundo. Si vitio intestinorum tunc accidit vitio vermium vel humorum putridorum in ipsis. Signa eius sunt facies tenebrosa pallida fetor oris et pruritus nasi concauitas oculorum multitudo comestionis cum egestione modica et habitudine corporis macra. Et sentiuntur quandoque egredientes vermes cum secessu et quandoque cum vomitu: licet non generentur in stomacho sed in intestinis tantum: vt dicitur quinto de accidenti. vel in ano propter stomachi nobilitatem et eius necessitatem pro toto. Et accidit ista passio vtplurimum pueris gulosis proprie in autumno propter vsum fructuum plurimorum. Cura eius est abstinentia a rebus dulcibus vnctuosis et vsus aceti et agreste: et nucleorum persicorum: et amigdalarum amararum: quia sicut dulcia sunt materia vermium sic amara interficiunt eos. Et si eger sit infra decimumquartum etatis sue purgetur cum vncia vna et semis vel cum vncijs duabus cassiefi. dissolute in vncijs quatuor aque feruentis: colletur et detur ante diem vt intestina lubricando mundificet. Vel fiat clistere lenitiuum cui addatur aliquid yerepigre vel benedicte laxatiue. Si autem sit iuuenis vel senex purgetur cum eisdem vel pillulis cochijs: vel cum medicamine de turbith dicto in principio capli. Vngatur totus venter cum succo absinthij mixto cum aloe agarico et aceto vel oleo amigdalarum vel nucleorum persicorum. Et fiant omnia que dicentur capitulo de colica ex vermibus. Si autem soda sit vitio epatis: tunc signa eius sunt dolor declinans ad partem capitis dextram cum tensione et dolore aliquo ypocundrij dextri: opilatione epatis: vrina subtili subcitrina vel rubea clara. Cura eius est fleobothomia basilice in brachio vel manu lateris eiusdem et epithima epatis cum aqua rosa. et sandalorum et modico aceti et alijs rebus prout materia opilans requirit: de quo dicetur capitulis de debilitate et opilatione epatis. Epithimetur frons et timpora cum frigidis sepedictis. Si vitio splenis signa eius sunt dolor declinans ad partem capitis sinistram cum dolore et tensione ypocundrij sinistri. Cura eius est fleobotbomia basilice brachij sinistri vel sophene pedis sinistri que est intus in tallo vel saluatelle pedis sinistri: que est inter anularem et auricularem. Et positio emplastri de opilatiuis supra splenem quod dicetur capitulo de permixtio-

ne virtutum animalium. C. de empericis. et capitulo de opilatione splenis. per totum et positio repercussiuorum circa frontem et timpora sepedictorum. Si vitio matricis signa sunt dolor capitis inter frontem et commissuram que est in vertice cranei et antecessio retentionis menstruorum vel abstinentie a coitu: dorsi dolor et spatularum prout patiens tibi refert. Cura eius est eadem cum cura sode de vitio splenis. Si ex renibus signa sunt: dolor capitis declinans ad posteriora. scilicet ad occiput et grauitas circa ilia et circa locum renum in fine dorsi: et forte antecessit coitus superfluus prout patiens referet. Cura eius est sicut cura sode de vitio epatis si fit cum materia vel sine. Cura eius data est supra. C. de soda propter coitum. Soda mirachea si fiat vitio membrorum exteriorum a quibus quodammodo eleuatur materia fumosa que sursum ascendens ad caput percutit cerebrum. Tunc signa eius sunt: quia sentit eger quedam eleuari a membro illo: puta coxa crure vel mirach. Post illud sentit vertiginem vel dolorem in capite: et forte cadit et fit epilenticus. Cura eius est sicut carbaleptie que dicetur capi. de epilentia.

Emperica.

Ad omnem dolorem cronicum capitis perdurantem maxime confert cauterium cum ferro ignito in vertice capitis profundatum vsque ad craneum vbi est commissura recta concurrens cum coronali versus frontem et lauda versus occiput: quia materiam resoluit et malam complexionem cerebri rectificat et adequat. Si dimittatur apertum vno mense antequam consolidetur: vel causticatio colli cum cantaridibus: vt dictum est in methodo. Item ad sodam cuius causa est ignota confert embrocatio cum aqua decoctionis florum camomille mellilotianeti viola. ros. seminis lini salicis et furfuris collata actu tepida effusa ab alto: quia resoluit: repercutit: confortat et quietem inducit. Similiter et emplastrum factum ex eisdem super frontem et timpora frequenter. Quod si volueris somnum prouocare: adde corticem papaueris fol. vel se. lactuce solatrum semperuiuam. Et si magis adhuc adde semen iusquiami et corticis mandragore. Sed post ista stupefactiua in crastino embroca pure resolutiua ne cerebrum noceatur. Item vnguentum Ro. Mesue in suo de appropriatis ad sodam calidam. R. olei ros. et viol. cum pauco aceto et agreste succo et modico camphore contunde donec impinguescat et capiti frigidum appone et fac ipsum odorare aquam ro. et nares intingere proposse. Item masticatorium secundum eundem in soda flegmatica eradicans eandem materiam cum sputo et saliua. R. masticis et thuris. p. ij. piperis piretri. p. j. cere quod sufficit. informentur pille masticetur diu in ore et expuatur. Item gargarisma ad idem secundum eundem. R. oximellis compositi vel squillitici. ℥. ij. yerepigre. ℥. ß. misceantur cum aqua decoctionis ysopi organi piretri sinapis et similium. vel gargariset sinapim conditam cum melle et aqua calida et odoret castoreum et muscum cinamomum. Item embroca ad sodam calidam pulsatiuam. R. ros. viol. nenuphа. foliorum salicis foliorum vitis albe foliorum maluarum. seminis cucurbite cucumeris aut corticis eius ordeum excorticatum psillium. semina lactuce portulace omnium ana. decoquantur in aqua vsque ad consumptionem quarte partis que ab alto fundatur super caput cum canella vel spongia plena sero cum fuerit dormitum si non timeas catharrum. Si autem fit cum permixtione vel mania multiplica psillium et semina predicta. Si vero cum vigilijs et insomnietate multiplica semen papaueris et corticis eius. In fine vero gratia resolutionis adde seminis lini: seminis altee: florum camomille mellilotiﬁat embrocatio sicut prius. Similiter et manus et pedes et facies et crura cum ea lauentur: quoniam accidentalem calorem totius corporis extinguunt et materias resoluit et inducit quietem. Ad sodam frigidam confert linimentum ex oleo irino et laurino aut nardino. Et si fortius facere volueris: conforta virtutem eorum cum costo castoreo et euforbio et pipere puluerisando aliquod eorum vel omnia et dissoluendo in eis. Uel dissolue aliquid tyriace veteris vel metridati in eisdem oleis vel in succo mente et suppone expertum est. Et si insomnietatem patitur: adde mirrhe opij ana. Confert etiam sode frigide emplastrum ex fimo columbin

sauina baccis lauri orig. aneto coctis pistatis ⁊ incorporatis cū aceto multe fortitudinis vel succo absinthij. Confert etiā ⁊ proprie post vltimā purgationem odor pomi facti ex castoreo ruthe ficca ⁊ storace calamento ⁊ gariofil. añ. per se cōficiendo cū glutino dragaganti: quoniam odor aromaticoꝝ vsu moderato in corpore mundo cerebrum calefacit ⁊ ꝯfortat ⁊ residuū sode remouet. In corpore vero cacbochimo vel in corpore nō mundato si vsus eorum fuerit nō immoderatus: replet cerebrū vaporibus cū odor nō fit sine fumali euaporatione ꝑm aristotelem. Itē pillule ioannis mesue in suo de appropriatis ca. de soda frigida ꝯferentes sode antique ⁊ educētes humores grossos graues ⁊ conferentes sanitati oculoꝝ et aurium abscindētes catharrū sic fiāt. ℞. colloqntide turbith añ. ʒ. iiij. agar. ʒ. iij. stica. ʒ. ij. scamonee. ʒ. iij. ⁊ ß. spice squinanti xilocassie xilobalsami: carpobalsami azari ro. viol. epithimi absinthij cinamomi croci masticis añ. ʒ. j. aloes cicotrini ⁊ optimi ad pondus omniū conficiant̄ cum succo absinthij. Item pillule de mastice ꝑm eūdem mundificantes caput ⁊ stomachū: ⁊ accipiunt̄ omni tēpore ⁊ ante cibū ⁊ post. ⁊ cū itur dormitū sic fiāt. ℞. al. subtil. ʒ. vij. masticis ro. ʒinʒ. añ. ʒ. iiij. turbith. electi. ʒ. x. confice vt p⁹. Dosis earū est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ʒ. iij. Item ad emigraneam frigidā difficilē ⁊ cronicā. ℞. baccarum lauri. p. j. olibani. ʒ. ß. tere. ⁊ misce cum aqua vel oleo: ⁊ linias super locum: vt dicit Mes. auctoritate Ipocra. Et alij addunt foliorū ruthe. p. j. sinapis. p. ß. confice vt prius. Ad emigraneā calidam difficilem confert linimentum super locum qđ fit ex atramento sicco trito ⁊ dissoluto cum aceto multe fortitudinis ⁊ octaua pte opij. Oportet autem vt plurimū elaboretur in contritione sicut per diē vnum. Et liniantur timpora ex eo ⁊ strigatur super ipsa. Alij acuūt hoc linimentum addendo succi agreste et mirrhe añ. ʒ. j. et croci. ℈. j. gratia penetrationis. Confert etiā sode calide caputpurgium ex lacte mulieris cum modico cāphore. Si necessitas postulauerit: adde opij quantum de camphora. ⁊ distilla ex eis in aurem ⁊ narem lateris lesi ⁊ distilla deinde oleum viol. post horam cum lacte mulieris

donec nares ⁊ aures emundentur ⁊ medicina educatur. Latius autem de soda scripsimus: quoniam eius cura non solum per se est necessaria: sed stomacho ⁊ pectori plurima sunt hic dicta quibus per totum vtetur hoc opus.

Canones.

Soda cum fe. vel sine fe. raro est morbus plurimum vero accidens ꝑpter passiones stomachi ⁊ intestinorū: propter quod Auic. j. cañ. fen. iij. ca. de cognitione egritudinum per colligantiam ait. Cerebrū compati stomacho est vt multū: stomachū vero compati cerebro est per parum. ꝑpter quod caput esse caminum totius corporis dr. Ex hoc sequitur alius canō. Quod in cura sode nihil melius est ꝙ lenificatio vētris omni die cum suppositorio vel clisteri si per se non obedierit omni die bis ad minus. Cum autem est accidens fit maxime propter fe. cholericas vel flegmaticas quarum causa antecedens ⁊ cōiuncta in stomacho ⁊ intestinis continetur vel venis meseraicis. Item in soda nil repies magis nociuū ꝙ coitum ⁊ ꝑprie super cibum: nisi fuerit ꝑpter retentionem spermatis vel menstruoꝝ tunc namqꝫ confert coitus vsu moderato factus: neqꝫ ilico super cibum. Item vsus ciborū fumosorū nocet ⁊ ꝑprie in fine comestionis: sicut sunt brodia piperata. allia. cepe ⁊ vinum potens ⁊ electuaria calida quare sunt calida sumēda in principio cibi: sed in fine frigida: vt sunt pira vel citonia assa vl' poma odorifera. Itē lac nō ꝯuenit in soda: nisi forte in calida vel sicca sine materia: vt dictū ē in methodo: qr lac est de numero facil'r corruptibiliū. In stōacho eni cal'o ꝯuertit̄ ad fumosū ⁊ inducit sodā calidā pulsatiuā. Sꝫ i frigido ad acetosū ⁊ inducit frigidā grauatiuā. vñ Ipo. in. v. amph. Lac dare caput dolētib⁹ ⁊c.

Pronosticatio.

Dolor capitis si superuenerit in fe. ꝯtinua et ꝑpe acuta i die cretica post signa digōnis ꝑfectā crisiꝫ significat. ꝑ fluxū sā. narīū vl' vomitū vl' sudorē: q̄re nō appōant̄ repercussiua sup caput ne cris' ipediat̄: sꝫ suspēdat̄ eger cum blādit̄ijs vsqꝫ ad horā cris'. Et si appuerit signa cri. ꝑvo. puta tremor labij iferior: ⁊ subuer

sio animi: et vertigo tunc cũ pone digiti vel pene intincte in oleo in pfundum gule. Si vero apparuerint signa crisis p fluxũ san. narium: puta apparitio fantasmatũ rubeorum circa oculos cũ obtenebratione visus et grauitate capitis et rubore faciei et surditate aurium prouocetur cum pone sete porcine inter nares vehementer cõprimendo. Si signa sudoris appareãt: puta calor cutis frontis cũ humiditate rozida. Detur pot⁹ magnus iulep et aqua zuc. actu calida et tegatur pãnis calidis et vaporetur aqua calida posita in vase aliquo sub tegmine et formentent latera et venter cũ vesicis plurimis repletis aqua calida. iuxta ypo. in amp. h. Ubicunque natura repit etc. Attende si natura per se crisim complere potest nihil fiat fm illud ibidem. Ea quorum crisis fit etc. Neque iuuanda est natura antequam via crisis certificata fuerit: ne forte intendas ad aliam regionem a natura. Item soda superueniens in fe. acuta in die indicatiua puta. iiij. signat crisim in die cretica puta. vij. Et si virtus sit fortis et signa digestionis perfecta sit salubre: sin autẽ mortale. Item dolor capitis si perseuerauerit in latere vno et ceperit oculi obtenebrari: catharactam vel telam araneam minatur: et demũ cecitatẽ. Succurratur ergo cũ purgantibus et alterantibus et cauterio et subleuetur arteria et cauterizetur. Itẽ soda si perseuerauerit neque rationalia contulerint remedia: frenesim vel maniam minatur. Si sit acuta pulsatiua vel subeth vel litbargiam vel apoplexiam si sit frigida grauatiua. Item emigranea in parte anteriori capitis est vt plurimũ a causa calida in posteriori a frigida. Item soda calida est vt plurimũ transiens frigida proprie perdurans et proprie cum materia plurima grossa aut viscosa. Item emigranea difficilior est atque piculosior cephalea: quoniã onus integrum grauius premit se diuiso quare plurimum ducens est ad perniciem si perduret. Item in emigranea et proprie calida pulsatiua sudor capitis exuberans vel fluxus sanguinis ex nare eiusdem lateris superueniens tollit egritudinẽ quemadmodũ et in fe. vomitus voluntarius et spontaneus vel fluxus ventris dicetur cõferre. vnde ypo. vi. amphi. cap. dolenti et circũdolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens fm nares aut fm aures: aut fm os aut fm oculos soluit egritudinem. Item ibidem. Quibuscunque sanis dolores repente fiunt in capite et continuo sine voce fiunt et stertunt in septem diebus pereunt si fe. non accipiat eos. ratio: quia isti sunt vere apopletici cum in se habeant tria signa apoplexie: scilicet dolorem capitis subitum: et carentiã loquele: vel maliciam anhelitus quare suffocantur a materia plurima nisi fe. eos excitet et resoluat et proprie acuta spontanea vel per artem introducta. Idem particula septima. in plaga vel percussione in capite stupor aut desipientia malũ supple siue percussio sit cum vulnere siue cũ concussione sola: quia significat nocumentũ cõmunicatũ esse substantie cerebri et ventriculis eius. Itẽ quarta amp. h. Quibuscũque vrine in febribus conturbate et conuerse velut etc. quia in fe. vrina grossa turbulenta agitationem et ebullitionem diuersorum humorum signat fumantium ad caput. Quare succurratur cum repercussiuis circa frontẽ et tempora. Item si cerebrũ fuerit lesum: et concussum ex casu vel percussione necesse est fieri vomitum et cum defectione propter cordis et oris stomachi cõpassionẽ et proprie in corpore cholerico in tẽpore et etate et consuetudine cadentibus. vnde ypo. sexta parti. aph. Quibuscunque cerebrum sursum conuertitur necesse est feb. etc. Itẽ si ex percussione vel casu ledat cerebrum necesse est accidere sincopin vel apoplexiã per tempus aliquod donec cerebrum reconfortetur quare non conuenit vt mortui iudicentur nisi post tertium diem. Unde ypo. vij. par. amph. Quibuscũque cerebrum motum fuerit ex aliqua occasione necesse est fieri sine voce statim. Item in cephalea et emigranea forti pulsatiua seu alio dolore corporis quocunque si subito dolor decrescat nec sentiatur non presente aliqua rationali alleuiatione scilicet per fluxum sanguinis narium vel sudorem vel vomitum vel egestionem vel diminuta existente atque imperfecta: mortale: quoniã cerebri lesionem et virtutis animalis defectionẽ siue destructionẽ demonstrant. vnde ypo. vi. amph. Quicũque dolentes aliquid corporis plurimum dolorem non sentiunt: iis mens egrotat. Item in. vi. vesicam incisam aut cerebrum: aut cor aut dyafragma. aut epar: aut renes: aut ali-

quod intestinorum gracilium aut ventrem ⁊ stomachum mortale et supple matricem situm ⁊ splenem.

¶ De vertigine ⁊ scotbomia.
Capitulum secundum.

Ertigo ⁊ scotbomia est cum videtur homini quod omnia voluantur in gyrum. Et si fuerit cum fixione corporis: dicitur vertigo Si vero cum casu ipsius super terram dicitur scotbomia: et sic patet quod he due passiones neque differunt causa: neque substantia formali: sed solo gradu. s. secundum magis ⁊ minus. Sunt autem quandoque morbus: quandoque accidens sicut est dolor capitis: morbus quidem cum per se ⁊ immediate a sua causa procedit. Accidens cum morbum consequitur.

Methodus. Vertigo vel scotbomia morbus quandoque fit a causa primitiua vt ab inuentione rerum volubilium puta rote vel reuolutione corporis super se sicut faciunt pueri vel casu aut percussione ledente anteriorem ventriculum cerebri: propter quod fantasiatur ⁊ imaginatur res aliter quam sint. Si fiat ex inuentione rerum volubilium ⁊ reuolutione corporis super se: signa patent ex indicijs patientis. Cura eius est quies a talibus: quia in omni motione corporis cum quis ceperit ⁊c. ij. amph. Si fiat a casu vel percussione curatur sicut diximus in cura doloris capitis ex casu vel percussione. A causa antecedente prouenit: puta ventositate aut humorum vitio in cerebro contentorum. Et si fit ventositas quod est vt plurimum tunc sentitur tinnitus aurium: tenebrositas oculorum: longa fixa. Similiter ⁊ diminutio gustus ⁊ odoratus atque pulsatio temporum ⁊ antecessio doloris capitis perdurantis. Et cura eius est euaporatio capitis cum aqua decoctionis florum camomille absinth. ros. rub. mellilotti maiorane. Similiter ⁊ sternutatio cum condisi euforbio ⁊ masticatio piperis ⁊ cimini ⁊ carui ⁊ vsus dyacimini ⁊ saccellatio facta ex milio et sale torrefactis super lapidem ignitum ⁊ abstinentia ab omnibus leguminibus a fructibus: a rapis ⁊ oleribus: a nucibus: a rebus conditis cum nucibus: ⁊ a vino forti puro: ⁊ sumere debet post cibum stipticum: puta pirum vel coctanum assum. Et si hec non sufficiunt purgetur cum pillulis cochijs vel hieralogodio vel yerapigra postquam reiterentur localia iam dicta. Et si hec iterum non sufficiunt: fiat cauterium in summitate capitis in loco in quo terminatur medius digitus patientis quando radix palme ponitur super radicem nasi: quia ibi commissura recta currit cum commissura arcuali: quapropter fiet perfecta resolutio vaporum ⁊ materiarum a quibus eleuantur. Si vero sit humor: tunc siue sit sanguis: siue cholera siue flegma: siue melancolia: siue compositum fient signa ⁊ cura que dicimus in ca. de dolore capitis prout est morbus sub signis distinctis. Vertigo vel scotbomia accidens quandoque sequitur morbum vniuersalem sicut in fe. Et tunc significat futuram crisim per superius scilicet per vomitum vel per fluxum sangui. narium vel sudorem. ita quod si hoc appareat post signa digestionis complete stante virtute forti salutem promittit: cum signis indigestionis ⁊ proprie virtute debili mortem portendit. Si vero medio modo crisim malam ⁊ diminutam promittit. Cura eius est vt nihil fiat nisi quod eger cum blanditijs confortetur ⁊ pertrahatur donec via crisis apparere ceperit. Et si per vomitum iuuetur natura cum immissione digiti in os vel penne linte in oleo. Si autem per fluxum san. narium: sumantur sete porci ponantur in naso ⁊ comprimatur nasus. Si autem per sudorem caput tegatur cum pannis calidis. Unde Ypo. Undecumque repit natura ⁊c. Sed quamdiu nihil horum ceperit apparere nihil fiat omnino circa caput. Nam si repercussiua approximares: crisim prohiberes: ⁊ sic mortem induceres. Si resoluentia: tunc materiam plurimam attraheres ⁊ forte frenesim induceres: ⁊ quod periculosius est viam crisis impedires. quod si poneres calefactorium circa caput: sudorem faceres cum forte natura vomitum intenderet. vnde Ypo. ibidem. Ea quorum crisis ⁊c. Morbum particularem consequitur multis modis: quia quandoque fit vitio stomachi: ⁊ hoc vt multum. quandoque vitio intestinorum epatis splenis atque matricis. Et signa ⁊ cura sunt illa que diximus ca. de dolore capitis sub signis distinctis.

Emperica. Decoctio saluie in aqua vel vino curat vertiginem capite ea loto ⁊ ipsa alligata fronti vel temporibus confert omnibus mor

bis factis de frigiditate. Vinum preterea decoct. peonie vel castorei scotbomie valet plurimum. et semē peonie bibitum somnia varia remouet. Itē ruptoriū factū sup verti ce cranei vel sup collo est vltimi iuuamenti post purgatiōes qd dicem⁹ ca. C. dlēperticis

Canones.

Vertigo vel scotbomia morbus fit vtplurimum vitio ventositatis eleuate a flegmate viscoso contento circa anteriorem ventriculum cerebri: quapropter indigem⁹ alterantiuis propter ventositatem: et euacuatiuis propter flegma: et sternutatorijs propter vtrunqʒ. Vertigo autem et scotbomia accidens fit vtplurimum vitio stomachi et intestinorum stipticorum: quapropter intendimus ad rectificationem istomachi et lubrificationem ventris cum suppositorio vel clisteri. In vertigine et scotbomia oportet cauere a porris: alijs: scalongnijs: leguminibus: nucibus: et vnctuosis omnib⁹ quoniā hec omnia materias a stomacho leuigant ad caput. Similiter et vinum vetus purum: similiter et lac: qui faciliter corrumpitur in stomacho et corruptum sursum mittit vapores. vnde ypo. Lac dare caput dolētibus malum.

Pronosticatio.

Vertigo vel scotbomia cum longinquo tēpore perdurauerit: neqʒ beneficio artis vel nature remoueri possunt: futuraʒ epilepsiā vel apoplexiam portendunt.

C De subeth. stupore et congelatione. Capitulum tertium.

De istis tribus passionibus vno dicemus ca. quoniā earum notificatio ex differentia ipsarū adinuicem completur. Sunt quandoqʒ morbi: quādoqʒ accidentia morbi. Morbi quidem cum fiunt per se incipiendo a suis causis imediate in cerebro contentis. Accidentia cum morbos alios puta litargiā vel febrem flegmaticā vel apoplexiaʒ vel emitriteum cōsequentur. Conueniunt autē iste passiones in duobus primo: qꝛ quelibet ipsarū est passio capitis primo et per se: sed ex cōsequenti toti⁹ corporis. Scdo: qꝛ in vnaquaqʒ earū fit impedimentum in sensibus et motu voluntario sup totū corpus. Differūt aūt per duas essentias et pprietates qd est: qꝛ subeth est propria passio vētriculi anterioris cerebri: verū quoniā hmōi ventriculus est magis origo sensus q̄ motus: vt dicit gal. in teg. Idcirco in subeth fit magis impedimentū in actu sensationis q̄ motionis volūtarie: quapropter in subeth sunt oculi semp clausi: et si vocet vel concussetur fortiter in principio subeth: et pprie sa lubri: tūc aperit oculos licet denuo claudat. Accidit aūt hec passio ex flegmate puro domināte illi parti. fit tamē quādoqʒ ex vaporibus frigidis vt contingit post potum opij aut iusquiami. Stupor non est aliud q̄ subeth diminutuʒ. Stupor nāqʒ fit ex flegmate cū parum cho. fuerit cōmixtum: quapropter etiā in stupore nō est somn⁹ adeo pfūdus sicut in subeth. fit etiā qnqʒ a vapore frigido nō in vltimo velut cōtingit post esuʒ fungorū. Fit etiā a sola qualitate sine materia velut accidit in infrigidatis i niue capite nudato. Fit etiā qnqʒ a casu vel percussione qn per ea cerebrū leditur vehementer Iuxta illō ypo. vij. parti. amph. In pcussione capitis stupor aut desipientia malū. Et scias q stupor qnqʒ dr a medicis somn⁹ pfundus vel subeth vigilatiua: sed nō dʒ dici somnus lōgus: qꝛ somn⁹ lōgus pure est naturalis in quali: lʒ sit innaturalis in q̄to: vt accidit ebriosis exercitantibus et calescētibus: sed somnus pfundus q̄ dicit stupor est innaturalis in quali: simpliciter et in q̄to. Stupor etiā qnqʒ sumitur p passione neruoꝶ vl mēbroꝶ neruosoꝶ: et tūc idē q obdormitatio vt dicet in ca. de tremore. Cōgelatio est proprie passio vētriculi posterioris: verū qꝛ iste vētriculus est magis fons mot⁹: idcirco fit oculis stātib⁹ fixe aptis. Fit aūt ꝯgelatio ex materia melica dn̄ante illi pticule. Et lʒ in ꝯgelatione doleat anterior vētricul⁹ cerebri hoc tn̄ nō accidit: nisi qꝛ ipe ē sēsitiu⁹ magis vl qꝛ hūor opilās ip̄ ē posteriorē coartat anteriorē et ꝯgelati remanēt sub situ quo repit eos congelatio: quare si reperit eos scribentes vel sedentes remanent s̄m illā formam. Et fit quādoqʒ a causa primitiua: vt cōtingit ambulanti in niue. In lōgo tp̄e nudato capite q quidē fit vt plurimū: vt dr. Gal. v. illius amph. Sōn⁹ et vigilia. Iste tn̄ omnes

passiones pro seinuicē ponuntur apud me/dicos: quare de noībus nō est curādū: ꝛ pro/prie cū res sint ꝓpinque. Nam iste tres pas/siones sunt valde ꝓpinque in subiecto: cura ꝛ causa: vt patet ex dictis ꝛ dicendis.

Methodus. Cura subetb est hec. Nam cū oīs subetbicus sit sine sensu ꝛ motu non requiritur approximatio alicuius medicine p os: sed ilico supponatur ei suppositorium de sale gēma: vel iniiciatur clistere acutū quod sic fiat. ℞. colloquintide. agarici cētauree añ. ℥. ß. melliloti stica. bjete añ. M. j. pistentur ꝛ bulliant in aqua: de illa aqua accipiantur lib. ij. ꝛ ß. et. ℥. iiij. mell. ꝛ. ℥. iij. olei cōis ꝛ. ℥. ij. salis. ꝛ misceātur simul ꝛ iterum reducātur ad ignē. ꝛ cū totū bullierit colletur: ꝛ cū collatura tepida fuerit: iniiciatur cū clisteri: ꝛ frequentetur illud totiēs do nec patiens sentiat ꝛ moueatur: ꝛ ligētur extrema vehemēter oīa propter diuersionē: ꝛ tunc ponatur in os infirmi. ʒ. j. tyriace veteris cū vino calido vel metridati vel auree alexand. vel dyaplitis. Post hoc aūt abrasis capillis fricetur caput cū pāno calido ꝛ liniatur cū oleo de spica vel de lilio in quo sit dissolutū castoreū vel bdelliū vel se. sinapis. et se. cicute. deinde cū sufferre poterit: purget cū pillulis cochijs vel fetidis aut aureis vel cū yerapig. nullo modo bibat illis temporibus vinū: nisi fortassis cū saluia vel castoreo bullitū. vel ydromel qđ sic fiat. ℞. aque lib. iiij. mellis. ℥. iiij. bulliantur aliquantulū et colletur famē ꝛ sitim toleret: proposse laboret ꝛ exercitetur ꝛ sudet in ieiuno: nutriatur cibis calidis siccis: masticet qualibet die cū surgit a lecto piretrū ꝛ piper factum ex eis cum mastice velut forma pillule. In fine vero fiat cauterium in vertice cranei vel caustici cum super occiput rasum ex cātaridibus tritis ꝛ incorporatis cū fermento ꝛ sinapi vel ex calce viua ꝛ ficubus siccis incorporatis cum stercoribus columbarū ꝛ succo rutbe viridis. fiāt gargarismata cum oximelle composito ex squillitico ꝛ aqua decoc. ysop. et yreos vel cum sinapi. prouocentur sternutationes cū condisi vel pipere: ꝛ sic regatur vsq ad perfectam sanitatem. Cura stuporis est eadē preter q̄ꝙ in clisteri recipimus nō solū agaricum: sed aloes ꝛ turbitb cū non sit ex state puro sed mixto cū cbo. fiant autē omnia alia velut in subetb ꝛ fricētur plante pedum cum aceto ꝛ sale vehementer. Cura cōgelationis est eadē cū predicta preter q̄ꝙ in clisteri recipimus ellebori ni. ℥. ß. loco colloquintide: ꝛ loco centauree recipimus polipod. ℥. j. in alijs fiat sicut prius. Cum autē iste passiones euenerint a dicta causa primitiua puta frigiditate aeris: cōpetit balneū aque dulcis calide. Similiter ꝛ alia dicta ca. de do. capitis in causa frigida sine materia. Cū autem venerint assumptione opij vel fungorum vel iusquiami: ꝓuenit primo vomitus cum aqua ꝛ melle ꝛ raphano. deinde oportet vt clisterizetur clisteri acuto: dicto cap. de cura subetb. Post illud sumat sepe de tyriaca veteri vel de theodorico anacardino vel de metridato. Confert etiam vsus allij ꝛ nucum. Similiter ꝛ vinū vetus potentissimum in multa q̄ntitate potum ꝛ ꝓprie calefactum. Et iterum si sumeretur assefetide aureū. j. cum. ℥. iij. vini albi puri aromatici conferret. Fricentur extrema vehementer ꝛ caput ꝓprie. ꝛ oportet vt ꝓhibeatur a somno ꝓposse cum sternutatione facta ex euforbio ꝛ elleboro albo: ꝛ cum fricatione capillorum. Unguatur caput ꝛ totū corpus cū oleis calidis predictis vel de balsamo si sit possibile: qꝛ confert a ꝓprietate. Cōmedat iura piperata gallinarū ꝛ auiū. bibat vinum decoctionis cinamomi in quo sit aliquid musci. Cū autē euenerint a casu vel percussione: curentur sicut dictum est caplo de dolore capitis ex casu ꝛ ꝑcussione

Emperica. In omī passiōe in qua ē somnus superfluus approximant quedam fumigia fetida de vnglis ꝛ pannis laneis ꝛ capillis super carbones positis: qm̄ estimāt q̄ꝙ virtus aliquando cerebri sentiens lesionē inducat expergefactionem. Alij ecōuerso faciunt suffumigia aromatica: scꝫ ex olibano alipta muscata thure mastice storace sicca: qꝛ estimant q̄ꝙ p ea cerebrū cōfortet: sed huius rei veritatē caplo de litbargia vide.

Canones. Si in aliqua istarū passio/

num corpus repletū vī ⁊ facies rubuerit et vene magne apparuerint in oculis ⁊ facie: tūc in cura eius cōueniens erit vti flebothomia cephalice in brachio seu manu vel vene recte frontis vel venarū magnaꝝ q̄ sunt sub lingua vel venarū in collo q̄ guides appellantur: vel fiat in scapulis. collo ⁊ sub mento scarificatio ꝓfundata rōne diminutionis q̄titatiue nō qualitatiue. Itē in cura istarū passionū nunq̄ debent apponi repcussiua quia augmētaretur dispositio frigida ⁊ p ꝯsequens passio: sed fiat diuersio materie cum ligationibus ⁊ deinde cum euacuationibus dictis prius.

Pronosticatio.

Si subeth fuerit accidēs litbargie tūc si subsecuta fuerit frenesis bonū est: q꜡ subtiliationē ⁊ calefactionē materie significat. Si vero contrariū malū. Subeth p̄terea raro fit per se incipiendo: sed vt plurimū ꝯsequendo fe. flegmaticas ꝯtinuas ⁊ iterpolatas. Itē subeth ē mortale cū anhelitus deficit ⁊ eger exercitari nō pōt ⁊ iacet supinꝰ q̄tūcūq̄ sup latera reuoluat. Itē iste passiōes iterficiūt nō nisi q꜡ anhelitū ꝓhibēt oppillādo vias eius. Itē sepiꝰ fiūt a cā hūorali itriseca antecedēte q̄ a cā p̄mitiua. Itē di. ypo. i pcussiōe capitis stupor aut desipiētia supuenies malum. Itē iste passiōes ex toto suo gn̄e sunt magis mortales q̄ salubres q̄re pnosticis relinquūt. Itē lz fiant a cā frigida tn̄ cito iterficiūt: q꜡ iterficiūt oppillādo: oppillatio aūt ista subito fit.

¶ De frenesi. Capłm. iiij.

Renesis ē apa calidū capit⁊ itra craneū: verū q꜡ materia cal'a ē subtilis ⁊ penetratiua: idcirco h̄ apa ē i pāniclis tegentibꝰ cerebrū sub craneo q̄ sunt piamr ⁊ duramr: qm̄ i āteriori cerebro ē maior calitas q̄ i posteriori ꝓpter młtos ibi spūs aīales circa organa sensuū. Jō istō apa fit tm̄ i anteriori cerebro queādmodum litbargia fit i posteriori. Ex quo sequit q̄ frenesis ē apa calidū āterioris p'tis cerebri ⁊ pāniculoꝝ. Est aūt q̄nq̄ morbus: q̄nq̄ accidēs morbi. Morbꝰ q̄dem qn̄ materia p se colligit in loco p̄dicto ⁊ causat apa ⁊ hoc ē valde raro. Accidēs aūt qn̄ ꝯseqūtur aliū morbū ⁊ h̄ ē vt plurimū ꝯtigit i fe. de cā cal'a: ⁊ ꝓpe i ꝯtinuis: vtpote tertiana. causone ⁊ synocha: qm̄ humor q̄ ē cā antecedēs leuigatꝰ calore fe. ⁊ furiosus effectꝰ p venas arterias ⁊ neruos ad cerebrū sursū rapit: ⁊ ibi ad apa colligit. ⁊ iterū maxie fit i fe. ꝯclusa atq̄ ꝯtinua i q̄ emūctoria sūt ociosa ⁊ caliditas nō expādit extra corpꝰ: sz remanet itꝰ quapropter maxie fit i febribꝰ ꝯsequētibus apa ta viscerū: vtpote pulmonis. epatꝭ. stomachi. pectoris vel matricis ⁊ plꝰ neruosoꝝ locorum. Cōsequit etiā emitriteū q̄nq̄ ⁊ ꝓprie si tps etas cōplō sint ca. vehemēter. Frenesis aūt diuidit i verā ⁊ nō verā. Ūa dr cū ē morbꝰ ⁊ ē a cā pure calida: vtpote sanguie. col'a vel vtroq̄. Sz nō vera dr cū ē accidēs queadmodū oīs alienatio facta i fe. hora crisis salubris vel mortalis pōt dici frenesis. vł nō vera dr qn̄ est morbꝰ sz nō ex materia cal'a pura sz mixta cū aliquātulo flātis vel melancholie. Signa frenesis i cōi sūt ꝑmixtio rōnis cū actiōe furiosa: q꜡ calidi ē agitare sicut frigidi q̄escere ⁊ motꝰ oculoꝝ circū circa ⁊ rubor eoꝝ ⁊ fe. vehemētis caliditatis cū frigiditate extremoꝝ vel tepiditate ⁊ insōnietas ⁊ młtitudo imagiationū ⁊ ꝓpe apō p̄ncipiū somni q̄re expgesit velut fatigatio ⁊ vrina al. cū i p̄ria die p̄terita fuerit rubea āpulosa. filr ⁊ pulsus frequēs ⁊ velox. Signa ꝓpa frenesis vere q̄ fit a sanguie sunt cū p̄dictis rubedo faciei: ⁊ oculoꝝ ꝓprie magnitudo pulsus cū velocitate repletio venarū habitudo corporis carnosa et antecessio ciboꝝ ḡnatiuoꝝ sanguis: vt bōa caro ⁊ vinū filr ⁊ horror luminis dolor capitis ligua nigra inflata: vigilie plīme ⁊ abbominatio loq̄le ⁊ clamor post suū dormire et anhelitꝰ inordinatꝰ: ⁊ ista cū apparuerint: significāt apa esse ꝯfirmatū. Sz vrina ru. grossa ⁊ spumosa ⁊ multiplicatio risus sine cā ē ex exterioribꝰ signis sup materiā sāguis. Signa ꝓpa frenesis vere de chol'. sunt fe. ꝯtinua valde arsiua saltꝰ ⁊ alienatio vehemēs ⁊ antecessio ciboꝝ generātiū cholerā: vt allia cepe sinapis cimīnū piper mel vinū acutū. Similiter ⁊ pulsus velox ⁊ spissus vehemēter ⁊ desideriū attrahēdi aerē cōtinue vltra solitū ⁊ citrinitas faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ ligua citrina vel nigra vł inq̄etudo sup lectū ⁊ vociferatio plīma cū rixa. Si aūt cholera fuerit adusta vel san. adustꝰ: tūc oīa accidētia p̄dicta fiāt

fortiora donec fortassis supuenerit demoniū lupinū ⁊ spūs magnificet ⁊ palpitet circū/quaqȝ cū manib⁹ velut rē esset q̄rens ⁊ ocu/loꝝ turbatio maligna. Si aūt iste materie sint ꝓposite tūc ⁊ signa ꝓposita erūt. Signa frenesis nō vere q̄ est accidens sunt: qꝛ vt di cit auicē. iij. cañ. ca. de karabito frenes. Hu iusmodi sequit̄ in fortitudine sua fortitudi/nē feb. verbi grā: qꝛ in augmēto vel statu fe/bris est fortior q̄ in principio: ⁊ in die exacer bationis est maior q̄ in die q̄etis. ſȝ in frene/si vera totū est econuerso: qꝛ q̄to fe. est extra remissior tāto materia plus rapitur ad ca/put. Signa frenesis nō vere q̄ est morb⁹ sunt accidentium remissio plusq̄ in frenesi vera que est morbus.

Methodus. Istud ap̄a sicut ⁊ oīe aliud ap̄a imo vl̄r oīs morb⁹ salubris bȝ. iiij tp̄a ſm q̄ diuersificat̄ cura ſcȝ principiū au gmentū statū ⁊ declinationē. Cura igit̄ fre/nes. ve q̄ est de sanguie est vt stati a p̄ncipio h̄ est añ spaciū trium dierū vel quattuor ad plus fiat flebotbomia fortis in die vel no/cte de cephalica in brachio vel manu si vir tus ⁊ etas ꝯsenserint: vl̄ fiat secūdatio si vir tus sit debilis oino. q̄ si timor fuerit de sin/copi in actu flebotbomādi sicut in q̄busdaȝ solet cōtingere ꝓpter cōsuetudinē nō ꝓpter debilitatē cordis tūc cibet̄ hora flebotbomā di ⁊ añ ⁊ post cū mica panis infusa in vino granatoꝝ vel aqua frigida q̄m a sincopi cu stodit. Et fiat fricatio in spatulis circūqua q̄ȝ: sil̄r ⁊ in cruribus ⁊ ligent̄ extrema doloro se ⁊ fomētent̄ cū aqua calida añ ⁊ post frica tionē: q̄m talis fomētatio sil̄r ⁊ fricatio cuȝ panno aspo infuso in aqua roſ. ⁊ aceto ma/terias diuertit: sōnū inducit. Et fiat apꝛio emorroidaꝝ in corpe cōsueto cū appositiōe sanguisugaꝝ vel cepaꝝ circa anū: qꝛ mate/rias diuertūt. Et si apiri nō p̄nt: fiat flebo/tbōia de sophena q̄ est sub cauilla pedis in tus in talo: qꝛ hec flebotbomia bȝ ꝓuocare mēstrua ⁊ emorroidas. vñ ypo. vj. pti. ap̄h. melācb olicis ⁊ freneticis emorroide innate bonū. deiñ subito fiat vel vnguētū vl̄ embro catio repcussiua sup caput cū succo solatri l̄ sēpiuie vl̄ populeō mixto cū oleo ro. vl̄ cuȝ oleo de salice vel nenuphar. vel cū aq̄ roſ. mi xta cū aceto. Et si sōnū ꝓuocare intēdis: ad/de eis oleū de papauere vel de mādragora vel granū. j. opij vel lac papaueris vel deco ctionē ei⁹. nō tn̄ diutere stupefactis freq̄nter qꝛ finalr̄ calorē naturalē mortificant: ſȝ tūc solū cū sup̄fluūt vigilie vel furor: deiñ cōtinue vſ q̄ ad finē principij intētio tua vertet̄ circa lubꝛificationē vētris cū clisteri lenitiuo vel suppositorio de penidijs: qꝛ acutā mitigat fe. qd̄ sic fiat. ℞. viol. ℥. ij. malue. m. j. pruno/rū. lib. ß. bulliant̄ in aq̄ ⁊ i lib. iiij. illi⁹ aq̄ dis soluat̄. ℥. j. tamarin. ⁊ ℥. j. mane. ⁊ ℥. ij. zucca ri vel zuccara violaꝝ. ⁊ ℥. iij. olei viol. ⁊ ℥. ß. salis ⁊ iteꝝ bulliāt parū p. Deiñ colliet̄ ⁊ te pidū inijciat̄ oī die semel ad min⁹ nisi p se aſ sellauerit bis vel ter in die: postq̄ egritudo diē tertiā aut quartā trāseat tūc nō cōpetit flebotbomia supradicta: qꝛ tūc ap̄a ē cōfir/matū ⁊ materia tota fluxa est ad locū q̄re ñ valēt diuersiua. Sȝ tūc erit itēdēdū euacua tiuis eradicatiuis: vt di. almāsor. c. p̄nti. Fle/botbomet̄ ergo tūc vena recta q̄ est in frōte vel naso: qꝛ h̄ flebotōia euacuat aliq̄d de ma teria p̄ter qd̄ attrabat cū supponam⁹ mor/bū in statu esse vel ꝓpe statū. idē opat̄ flebo tbomia venarū sub lingua vel guides in col lo ap̄d tp̄s augmēti si fortis sit virt⁹: vel po nat̄ sanguisuga in frōte inter duo supcilia q̄ si nō adheret: applicet̄ cū sanguie alicuius aialis illic illinito. deiñ fiāt linimēta frigida p̄dicta circa caput ⁊ nō supra caput ne forte ipediat̄ resolō q̄cūq̄. Post illō vero applicē tur calefactoria leuia cōfortatiua cerebri ve lut ē emplastrū de florib⁹ camomille ⁊ melli loto ⁊ gall⁹ viu⁹ scissus p mediū vel catulus vel pulmo porci calid⁹ actu: fricet̄ extrēa cū aceto ⁊ sale sil̄ cōq̄ssatis. leuiter iaceat i lo/co obscuro nō luioso ne sēsus exteriores labo rēt: neq̄ oino vmbroso ne sēsus iteriores fati gēt: sint secū assidue dilecti ⁊ amici sui q̄ ta ceāt ⁊ q̄escāt: ⁊ egrū cū signis ⁊ blāditijs vl̄ q̄nq̄ minis coerceāt a furore: q̄m sōn⁹ ⁊ q̄es i loco tenebroso ē ex melioꝛib⁹ reb⁹ i frenesi. Cibet̄ ex lactucis portulaca cōdit̄ cū aceto vl̄ agresta. Sil̄r ⁊ cucurb. aut succo ordei vl̄ auēe cōdit̄ cū lacte amigdalaꝝ l̄ papauer̄ sil̄r ⁊ pōis assis frigidis actu l̄ carnib⁹ pullo rū l̄ edoꝝ alterat̄ cū heb̄ p̄dictis. Si v̄o v̄⁹ sit debil̄: bibat i die sepi⁹ sirupū d̄ nenup̄h. l̄ de papauere cū vino granatoꝝ ⁊ aq̄ decoctiōis prunoꝝ l̄ ordei ⁊ sit sirup⁹. ℥. j. ⁊ ß. ⁊ vinū gra

natorum. ʒ.j. ⁊. ß. ⁊ aque. ʒ.iij. l' bibat sirupū viol. vel ro. l' sirupum de berbere cūꝫ eisdem aquis: ⁊ hoc fiat nō hora comestiōis sꝫ ante per vnā horā vel duas siliꝫ ⁊ post. Hora aūt cōestionis bibat ex aqs predictis p se: ⁊ plures aqs sitis extinctiuas atqꝫ nutritiuas dicemus ca. de ꝑturbatione virtutū aialium. ¶ De mania canina ne prohibeaẗ a potu aque frigide oīno sed bibat de ipsa q̄ntum velit etiā si apa sit in visceribus cūꝫ melius sit malum aliqđ egris gignere q̄ sinere eos in mortem cadere: vt dicit Gal. ix. de ingenio sanitatis. ¶ Cura frenesis vere de cholera est vt in principio ⁊ ante oīa purgetur corpus cum medicamine mūdificante choleraꝫ qđ sic fiat. ℞. māne. ʒ.j. tamarindoꝝ. ʒ.j. ⁊ semis dissoluanẗ cum. ʒ.iiij. aque decoctionis prunorum. ¶ Colletur aqua illa ⁊ detur infirmo ante diē. Aliud fortius aliq̄ntulum. ℞. reubarbari. ʒ.ij. aque decoctiōis prunorum. ʒ.iiij. pulueriseẗ reubarbarum ⁊ ponaẗ in aq̄ illa ⁊ addātur. ʒ.ij. sirup. viol. ⁊ dimittatur hoc totum stare sic p horas .xj. Postea colletur ⁊ detur ante diē vel purgetur cū. ʒ.ß. electuarij de succo ros. vel cū stomaticho laxatiuo: sed nō detur ei medicina fortis: q̄m materiam agitaret ⁊ frenesim augmētaret ante tp̄s declinationis. Si vero materia fuerit adusta tunc si volueris vti apozimate pmo siue scđo nihil aliud fiat nisi q̄ in decoctiōe prunorum addaẗ sene: ⁊ epi. ana. ʒ.ij. polipodij. ʒ.ß. deinde cūꝫ ista aqua decoctionis dissoluātur tamarindi ⁊ māna ⁊ reubarba. ⁊ fiat sicut prius. Facta aūt hmōi euacuatione secure potest fieri flebotomia cephalice in brachio vel i manu vel fit ꝓuocatio emorroidarum l' scarificatio in spatulis ⁊ narib⁹ qꝛ sicut di. auicen. iiij. cañ. fen. j. cap. de bararacito. Si materia egritudis nō fuerit sanguis pmo in cura debem⁹ incipere a mūdificatiōe. scđo a flebotomia. Si vero fuerit sanguis prio a flebotomia incipiendū est: deiñ statim fiat embrocatio ⁊ inūctio circa caput supradicta rōne: ⁊ conare vt euites gñationē apatis q̄ntuꝫ potes vel saltēꝫ eius cōfirmationē: qꝛ postq̄ cōfirmatū fuerit qđ forte est post tres vl' .iiij. dies ad plus impossibile erit curare frenesim ꝓpter cerebri nobilitatē ⁊ sui necessitatē p toto ⁊ in omnib⁹ medicinis approximādis ꝑ exteri⁹ siue calidis vtere aceto qꝛ est sparum vehiculū ⁊ iuuat ad penetrandū. Sumat in aurora si possibile est p digestiōe. ʒ.j. vl' ʒ.j. ⁊ ß. orizucari cūꝫ trib⁹ vel q̄tuor. ʒ. aq̄ decoctiōis prunoꝝ vel sumat. ʒ.j. sirupi acetosi simplicis cum eisdeꝫ aqs in oībus suis cibarijs. Decoquātur semina papaueris al. ⁊ lactucis ⁊ scariole inuoluta in petia al. munda ⁊ psilium aliquādo p se aliquādo cum eisdē. Fiat largatio omni die ſm ventrem cum clisteri vl' suppositorio dicto superius. ⁊ in oīb⁹ alijs fiat sicut in frenesi de sanguine. ¶ Cura frenesis non vere que est morbus est eadem cum predictis: nisi q̄ est vtendum in ea remissiorib⁹ et nō tāte frigiditatis neqꝫ tāto potu aque frigide: quia est securior aliquantulum q̄ frenesis vera. ¶ Cura frenesis non vere que tm̄ accidens est sicut est in illa q̄ cōuenit in feb. est vt fiant oīa que dicta sunt de prouocatione emorroidarum scarificatione ligatione fricatione ⁊ embrocatione et inunctione preterq̄ de flebotomia: quia illa non est vtenda: qꝛ natura est debilior propter egritudinem precedentē: nisi forte corp⁹ sit carnosum robustum. Alia vero sufferre potest neqꝫ cadit in eis timor. Uerum q̄m hec frenesis intēditur cū fe. idcirco stude ad resistēdum ei q̄ntuꝫ potes anteq̄ veniat augmētatio fe. cum repercussionibus ⁊ diuersionibus supradictis ne forsassis fiat apostema vel confirmetur quia fieret necessario mortal. In fine aūt frenesis vere de sanguine vel de cholera adusta si qua vestigia eleuationū remanserint: fiant embrocationes resolutiue spargēdo sup caput ab alto q̄ sic fiāt. ℞. florū camomille aneti maiorane. ros. ru. m.j. bulliantur in aq̄. Ad idē. ℞. florū camomille seminis aneti fenugreci. rađ. maluauisci. ana. m.j. bullianẗ in aqua ⁊ fiat embrocatio.

Emperica. Fel leporis cū vino bullitum facit hominem freneticum dormire semper donec sibi dederis acetum. Item somnifera extreme fortitudinis: similiter ⁊ narcoticum. ℞. populeon. ʒ.j. olei mandragore olei ros. viol. ana. ʒ.ij. aceti. ʒ.j. opij. ʒ.j. misceantur omnia perfecte ⁊ liniantur ex eo frons et timpora actu frigido reiterando frequenter vel infundantur in eo petie et appli-

centur toti parti anteriori capitis: sed non posteriori: quia frigida est. et inde oriunt nucha et nerui. Itē fiat empl'm ex lacte papaueris succo lactucarum succo solatri et sempuiue vel nenupharis an. ℥.ij. aceti non fortis. ℥.ß. cum quib9 incorporet farine ordei. ℥.j. farine fenugreci. ℥.ß. florum camomille modicum. Et in ca. de vigilijs plura dicentur. Item somniferū probatū in freneſi. ℞. olei ro. vel viol. vel nenupha. modicū. opij granum. j. vel. ij. croci parumper. misce oia et inunge intra nares frequenter. Item ad idē embroca in fe. in qua timetur de freneſi. ℞. foliorum vel sem lactuc. malue an. M. j. viol. ℥.ß. corticum vel foliorum papaueris. M. ß. et modicū mandragore decoquant in aqua et colletur. Item odoramentum in freneſi. ℞. camphore iusquiami opij ozimi croci. ana. cere quod sufficit et aque ros. cōfice ex eis pomum quod in manu teneatur. De expertis ad freneſim est flebotbomia cephalice: et post boc flebotbomia naſi vel sanguisuge eius vel vene frontis vel potus aque frigide immediate desuper: quia cboleram extinguit et cerebrum confortat. Et intellige de freneſi vera. Similiter et scarificatio aurium et flebotbomia venarum sub lingua et proprie si causa sanguinea videatur.

Canones. Dicunt quidam ꝙ in freneſi nō debent poni repercussiua super caput: quia fieret impedimentū in resoluendo: sed ponantur circa frontem et timpora. Item dicit Raſ. in diuiſionibus ꝙ freneticus verus nō debet ꝓbiberi ab aqua frigida oino: neqꝫ si sit ex sanguine neqꝫ ex cbo. Mesue vero illud probibet oino quod est qꝛ Raſ. eius frigiditatem et extinctionē respexit quam facit aqua et ꝓprie si sit plurima. Mesue vō ei9 euaporationem: et proprie si sit pauca quare ipsam probibet in catbarro.

Pronosticatio.

Freneſ vera ex q̄cunqꝫ cā si cōfirmet et per tres dies dūata fuerit cassa ē ei9 cura: an̄ vō ips qn̄qꝫ curat licet difficil'r. Item si freneſ non vera q̄ est accn̄s ꝯn̄s febrem aduenerit post signa digōnis et virtute ꝯstāte: est salubris. Si vō an̄ signa digōnis cepint appere eius vestigia: est mortalis. Nꝫ oīe signū creticum apparēs ante signa digōnis ē malū: vt dicit Gal. j. et. iij. de crisi. Itē si in freneſi vera vel nō vera flux9 sang. nariū exuberās vel sudor fortis capitis venerit statim a pn̄cipio cū virtutis cōstantia: salubre. Itē dicit aui. iij. can̄. ca. de carabito. ꝙ null9 dn̄s carabitum. i. apā calidum in cerebro cuius vrina apparuerit alba visus est liberat9 ꝑpter qđ ait Ipo. iiij. parti. amph. quibus vrine limpide aut albe: malū. maxime si in freneticis apparēt: qđ est verū intelligendo in freneſi nō vera. Itē freneſis vā plerūqꝫ ꝯmutat in pleuresim ꝑ ꝑipleumoniā: queadmodū accidit et ecōtra. Itē si freneticus nō alleuiet p approximationes remediorum rōnabilium ꝑma vel scđa die ipm deseras. Itē si freneſ superuenerit litbargie bonū: sed si ecōuerso malū vt dicit Ipo. Et ideo cū videris freneticum cadere in somnū profundū et taciturnitatem et mentē malā et cū boc extrema friguerit et liuēt et oculi cōcauent statim ipm derelinqs Item si in fe. arsiua vrina sit rubea spumosa et statim cras appeat subtilis aquosa necessario moriet a freneſi. Itē si in freneſi q̄ cōsequitur fe. nō recordat post paroxismū eorum q̄ dicit et fecit: neqꝫ verecūdatur preter solitum moriet: qꝛ passio cōtcata est toti cerebro ante et post. Itē si nō sentiat se pati vel si sit spasm9 vel sincopis vel desipiētia: morietur. Itē si arterie tremāt in tangēdo pulsum moriet. silr et si oculi lacbrymētur inolūtarie vel si vrina retineat vel egestio. silr et si se violēter ꝓijciat a capite lecti ad lecti pedes necessario moriet: vt dicit ypo. in ꝓnosticis. quia bec signāt angustiā et dolorē. Scias pterea ꝙ freneſ q̄ est morb9 est ex toto gn̄e sui magis mortalis ꝙ salubris. Freneſ vō que est accidēs ecōuerso: qꝛ freneſ morb9 est ex materia bumorali: sed freneſis accn̄s est ex materia vaporali siue vaporosa.

De litbargia. Capl'm quintum.

Litbargia est apostema frigidū cerebri veri: qꝛ materia frigida est naturaliter grossa nō penetratiua: io fit magis boc apostema in meatib9 cerebri ꝙ in substātia ei9 vel velaminib9: qꝛ et posteri9 cerebrū est frigidi9 āteriori: ꝑpter paucos ibi spūs et ꝑpter ei9 maiorē distan-

tiam ad emunctoria et colatoriū palati: ideo est illud apostema frigidū cerebri posterioris et eius ventriculi atq; cauernositatū. Litbargia diuidit in verā et nō verā. Uera est apostema cātū ex materia pure frigida. Nō vera est ex materia frigida cū pauco sanguine, vel cholera. Est aūt: qn̄q; morb⁹: qn̄q; accidēs. Morb⁹ quidē cū materia per se in loco colligitur et facit apostema et hoc est vt raro. Accidens vero qn̄ cōsequit aliū morbum et h̄ fit vt plurimū: vt plurimū eni sequitur fe. quādoq; de flegmate vel emitriteū minorē vel periplumoniā qm̄ in hmōi passionibus flegma actione febrilis caloris subtiliat et rapit ad cerebrū sursū. Et h̄ fe. qn̄q; remanet cū litbargia: qn̄q; vero deficit fe. ꝯtinua in die. vij. et remanet ista litbargia. Et ois litbargia ē passio oino opposita frenesi. In cā in essentia in subiecto et accidētib⁹. et ideo cognitio ei⁹ et duratio aliqualiter apparet ex ca. de frenesi. quia qui bene diffinit contraria considerat velut in alia scientia demonstratur. Litbargia preterea vera quandoq; fit de flegmate et hoc est vt sepius: quandoq; de melācholia: et hoc est perparū. ¶ Nota q᷑ ad omne apostema intrinsecū frigidū sequitur fe. cōtinua similiter et subeth lʒ feb. qn̄q; diminuat subeth: neq; mirādū fe. posse stare cū signis frigidis quia nō est impossibile causam antecedentē esse frigidā: et cū debet fieri cōiuncta ipsa vel pars eius calefit: et fit hec per putrefactionē: omnis autem putrefactio calefacit: vt dicit Gal. ij. de accidenti: similiter et obliuio: quia cella memorie residet ibidē: quapropter hʒ os apertum donec ab astantibus claudatur propter pigritiā et obliuionē. Et aduenit quādoq; singultus propter compassionē oris stomachi et est ipsorū lingua alba et os saliuosum et decubitus supinus licet sup latera reuoluatur: et vrina grossa et alba velut subiugaliū et puerorū gulosorū et egestio humida. pulsus rarus: satis tamen magnus vndosus et tremulus. et accidit etiā quandoq; frigiditas extremorū cum aliquo tremore ꝓpter superabundantiam flegmatis et oppressionē spiritus et caloris. Signa eius que est melancholia sunt q᷑ oculi remanent aperti nō palpitantes velut oculi intuentes vnam rem absq; motu et fe. lenta et dolor parum fortior q᷑ in ea de flegmate et oculi prominentes et qn̄q; alienatio cū rixa similiter et obliuio vrinandi nisi ad hoc excitetur: vrina alba subtilis: color oculorū albus valde pulsus paru⁹ strictus: spissus: durus: difficulter apparēs. nisi forte hoc fiat ratione caloris fe. Signa litbargie nō vere que est morbus est mixtura siue alteratio signorum predictoꝝ. signa litbargie nō vere que est accidens sunt q᷑ cū feb. incipiat augmentari somnolētia et pigritia preter debitum solitū et habitudo flegmatica et diminutio sitis et taciturnitas loquendi et vrina al. grossa vel karopos et qn̄q; ruffa spissa ꝓpter calorem insertū in grossa materia et egestio fluida: aquosa et qn̄q; al. grossa. velut flegma viscoſ.

Methodus.

Cura litbargie vere de flegmate est vt statim a principio appitionis signorum vsq; ad tres dies fiat inunctio repcussiua circa caput continue cum oleo roſ. et pauco aceti simul mixtis donec locus securet ab apostemate. et in hoc cōueniunt almanſ. et Auic. Deinde ſm auic. debet fieri flebotbomia cephalice in manu si virtus et etas consenserit: q2 flebotbomia euacuat multitudinem lʒ non qualitatē: sed almanſ. flebotbomiam ꝓhibet: post ista vero cōueniūt vt fiāt clisteria acuta frequēter actu calida. i. fricata. ℞. colloqntide agarici. centau. cartami seminis vrtice. raď. capparū calamēti ana. ℥. ß. aneti florū camomille. azari ana. m. j. pistent et bulliant in aqua. et ex lib. j. istius aq et. ℥. iiij. olei cōis. et. ℥. tribus mellis. et. ℥. ß. salis. fiat mixtura q̄ iterum bulliat ad ignem. deinde colletur et administretur. Simuter et istud. ℞. colloquintide. ℥. j. olei. ℥. iiij. mell. ℥. iij. sal. ℥. ß. fiant sicut prius. Et valēt suppositoria de sale gemma vel fellibus acuta: et opꝫ vt ligentur coxe et adiutoꝛi a ligatura dolorosa et fricentur vole et plante pedū fortiter cū sale et aceto vel vrtica: q2 sicut fricatio leuis inducit somnū: ita aspera fortis inducit vigilias: vt dicit Gal. vij. de ingenio. patiens ponatur in loco calido vel temperato luminoso valde. neq; permittatur dormire q̄tum fuerit possibile: imo trahatur per capillos quia summum remedium huius passionis sunt vigilie propterea q2 spiritus ani

males tunc sui pñtia in cerebro digerūt materiam ⁊ fiat vētosatio sine scarificatione incipiendo a nucha ⁊ collo ⁊ descendendo ad scapulas ⁊ brachia ⁊ crura: qꝛ est res efficax effundat aqua calida sup extrema cū eorū fricatione ex pāno aspero ꝑdurante qꝛ materias deorsum trahit cū virtute. Similiter et scarificatio pulpe auriū ⁊ ꝓuocatio mēstruum ⁊ emorroidarū prout dicemus suis locis. et precipit Mesue vomitū a principio sed nos id abhorremus: qꝛ materias sursū trahit nisi sit spontane⁹ ⁊ facilis in corpore cōsueto. ⁊ si retinuerit vrinā propter pigritiā vel obliuionē excitet ad vrinandū ⁊ egerendū ⁊ exprimat vesica cū manib⁹. Et fiat emplastrū super pectinē ⁊ vesicā calefaciēs illa mēbra factū ex floribus camomille melliloto foliis seu semine apii calamento rad. lilii ⁊ oleo camomille qd̄ sufficit: qꝛ habet prohibere mortificatonē in collo vesice: et fac vt transgluttiat aliqd̄ tyriace vel metridati: quoniā est cōueniens. Transactis autem tribus diebus ⁊ adueniente augmento administrentur resolutiua gargarismata de oximelle composita et aqua decoctiōis ysopi ⁊ oximelle ⁊ aqua calida simplici vel ex aqua calida calamenti ⁊ origani. Fiāt etiā sternutationes cū puluere ellebori albi: vel piperis ⁊ sinapis. similiter ⁊ masticationes ex pipere piretro sinapi ⁊ similibus acutis. Et si posses ipm purgare cū yerapigra vel cū pillulis cochiis vel pulueribus earū conferēt. deinde in statu ⁊ qñ tota materia fluxa est ad locū fiat emplastrū resolutiuū acutū rubificatiuum sup posteriorē partē capitis abrasis capillis qd̄ sic fiat. ℞. stercorum columbarū cepe crude sinapis mellis cōfice cū aceto ⁊ fiat emplastrū. Et cōtinuetur omni die clistere qꝛ multū cōfert ⁊ vngatur locus sup fricationē fortem cū marciatō calefacto vel cū oleo de lilio vel de spica vel de castoreo. vel euforbio vel de costo. Cibet ex carnibus edoꝝ ⁊ pulloꝝ ⁊ farina ordei vl̄ auene ⁊ sit dieta nō grossa vt cōsumat materia. Potet ex ydromelle facto ex lib. iii. aque et. ℥. iii. mellis in quo decoctus sit ysopus et yreos vel ex aqua cicerum ⁊ pisorū vl̄ aqua ordei cum pipere ⁊ porro si nō est febriens multū ⁊ abstineat aqua frigida oīo ab eo. Cura litbargie de melia est vt fiat clistere. ℞. florū camomille aneti sene epithi. colloquintide pollipodii añ. m. i. calamenti anisi olei camomille. ℥. iii. mellis. ℥. iii. sal. ℥. ß. confice vt supius. i oībus aliis fiat sicut prius. Cura litbargie q̄ est accidens febris est eadē cum predictis nisi ꝙ opꝫ cōsiderare initiū apparitionis signorum eius: quare tūc vehementer cū euacuationibus ⁊ diuersionibus ⁊ repercussionibus resistatur. Est cauendū ꝙtū possibile est ne fortassis apa cōfirmetur. ꝙ si sic fit necessarium est vti valde calidis et nō timeas se. oīno: qñ oportet magis intēdere ad illud quod magis infestat.

Emperica dicit ꝙ caput vespertilionis vl̄ cor eius ī pāno nigro ligatū ⁊ suspēsū ad dextrum brachiū somnū litbargici ꝓhibet. Idē faciūt fel ⁊ ocli philomene positi in lecto egri sub ceruice. Empl'ꝫ bonū rubificatiuū. ℞. affodillorū sinapis alii yreos ysopi ana. ʒ. x. castorei euforbii. añ. ʒ. v. distēperent cū succo rutbe vel affodili vel sambuci. Epithi. ad idē. ℞. castorei. ℥. ß. bulliat in succo rutbe ⁊ aceto ⁊ oleo ex quo fiat vehemens occipitii confricatio. Subfumigiū bonū fit ex assa fetida vel serapino vel galbano vel armoniaco vel opoponaco ponēdo sup carbones ⁊ fumū naribus applicando. Nil etiā magis excitat litbargicū ꝙ capillorū humanorū adustorum fum⁹ vel cinis eoꝝ si cōficiatur cum modico aceti ⁊ naribus applicet. vt di. Jo. heheme. ca. pñti. Si vo patientis os fuerit clausum aperiat cū ferro ⁊ ponat cune⁹ iter dētes vt saliua egredi possit ne fortassis inducat suffocationē: ⁊ in ore ei⁹ ponat. ʒ. i. tyriace veteris vel anacardi vel metridati vel auree alexandrine. hec igit dicta ad curā ordinata ꝑtinent. verūtñ cū vadis ad infirmum cuius stupor est magnus ⁊ vtus satis cōstās tunc ꝑpter timorē piculi itēde magis accnti. sꝫ subeth dimittendo cām añcedentē ⁊ cōiunctā: vnde factis fricationib⁹ extremoꝝ ⁊ ligationib⁹ ⁊ appositis localib⁹ remediis ori ⁊ naso iā dictis ordina cito ruptoriū tale super occiput abrasꝭ capillis. ℞. thimū cōbustū: ⁊ cātarides cōfice cū emplo aplicon: qꝛ i piculo mortis nihil est melius: statī extrahit humores. Postꝙ autem eger poterit vti medicinis ordina sirupum qui sic fiat. ℞. ra

di.apij ysopi petro.brusti sparagi pentha/fillon gramis vtriusqꝫ saluie endiuie scolopendrie capillis veneris politrici fumiterre añ.m .s. anisi maratri carui camedreos florum boraginis scariole polipodij añ.m. ß.fiat sirupus cum lib.j.melis. detur de eo omni die.ℨ.j.ꝛ.ß.cuꝫ aqua calida. Deiñ purgetur frequẽter cum bñdicta vel blanca vel pillulis de epithimo. Si vero nihil remedio rum pñcalium cõtulerit:igniatur patella ꝛ capiti applicetur vt capillos vrat: qꝛ cerebrum vehementer exiccat ꝛ a somno excitat Et si litbargicus ceperit p medicinas meliorari:fiant duo cauteria:vnum qdeꝫ in vertice ꝛ aliud in occipitio sub cornibꝰ duobus et dimittat̃ diu stare apertũ: qꝛ nihil meliꝰ reperies in exiccatiõe cerebri a supfluitatibus quibuscũqꝫ ꝛ ppꝛie adherẽtibus pfundis. Dubitant opantes an in litbargia ministrari debeant repcussiua qm̃ augetur ex eis frigiditas ꝛ fit maior stupor ꝛ materia incuneatur:sed hoc est cõtra auicẽ.ꝛ rasim vt dictum est supius. Dicendum aũt vide- ꝙ cõmuniter operantes raro vocantur. In pñcipio principij sed potius apud augmentũ quare sic operantur ꝛ bene. Uel dicendum ꝙ raſ.ꝛ auicen.considerauerunt morbum ꝛ causam magis ꝙ̃ accidens: sed cõiter operantes magis considerant accidens scꝫ stuporem ꝛ subeth cum sit astantibus horribilis. Et dicunt ꝙ sternutatoria non debent approximari valde fortia ꝛ propꝛie in principio ne propter fortem motum dissoluatur materia ꝛ fiat maior opilatio: ꝛ per consequens suffocatio festina.

Pronosticatio.

Dicit Ipo.si litbargicus fiat freneticus bonum:si vero contrarium malum. Iteꝫ litbargia cum febre difficiliter curatur: queadmodum ydropisis cum febre. Si litbargicus sternutet appositis sternutatorijs bonum: si autem maluꝫ. Si adhibitis remedijs cõuenientibus vrina non ceperit colorari: sed tremor superuenerit vel membrorum frigiditas mortale. Sudor frigidꝰ in capite mortem significat. Si sanguisuga applicetur fronti nec adheserit mortale. Item in litbargia rigor vel tremor superueniens remanente litbargia mortale:quoniã multitudinem materie frigide significat. Si vero post hec minoretur litbargia bonũ videtur:quoniaꝫ expulsionem materie creticam demonstrãt. Et sic intelligẽdus est ille ampho. Ipo.vij. particule. In litbargo tremor malum. Iteꝫ litbargia quandoqꝫ apud horam principij conuertitur ad paralisim vel peripleumoniam:quia cerebrum propellit materiaꝫ ad partem debiliorem ꝛ hec quidem permutatio videtur bona:quemadmodum accidit ꝛ in subeth ꝛ in apoplexia. Item si nullum predictorum affuerit signorum ꝛ accidentia cõtinue incipiant mitigari et virtus fortificari signum est vere curationis et salutis.

¶ De vigilijs superfluis. Capitulum sextum.

Vigilie superflue fiunt multiplici de causa. nam cum somnus naturalis habeat fieri a vaporibus suauibus ꝛ mulcebribus ascendentibus ad cerebrum a cibo bono ꝛ debite digesto in stoma cho qualitate ꝛ quantitae conuenienti oppilantibus vias spirituum animalium in ipso ꝛ retrahentibus ipos a suis operationibus:propter quod reuocantur ad cor et ibi multiplicantur denuo vt confortentur. Accidere oportet vigilias pter contrarias causas que sunt due in genere. Una ex parte membrorum mandantium. Alia ex parte recipientiuꝫ. Mandantia sunt scꝫ stomachus ꝛ membra generationis. Recipiens est vnum scꝫ cerebrum.

Methodus.

Stomachus est causa vigiliarũ tribus modis. Pꝛimo dũ penitus nihil mãdat sursum:vt cõtingit i summa in digestione atqꝫ lienteria. Uõ si indigestio fuerit in causa tunc accidit pstratio appetitus inflatio stomachi: rugitus ventris:ꝛ quandoqꝫ flegmatis viscosi. Et cura est vt vtatur sepe dyatriũpipereon dyagal. dyacardamo.ꝛ pulueribus et spẽbus calidis stipticis aromaticis vt virtus retentiua stomachi atqꝫ digestio confortetur. Si autem fuerit in stomacho materia quod pater per exeuntia tunc requiritur ꝙ fiat vomitus cum oximelle squillitico ꝛ aqua deco

ctionis aneti rafani ꝛ modico aceti vel olei. Deinde purgetur cum.ʒ. semis benedicte laxatiue vel blance vel yerepigre. Et emplastret stomachꝰ cū emplastris calidis stipticis ꝛ inungatur cum oleo masticino nardino mixtis ꝛ in vase duplici calefactis addito puluere gariofil. ꝛ fiant omnia que dicentur ca. de prostratione appetitus. ꝛ ca. de indigestione. Si autem fit cum hoc lienteria siue fluxus ventris cibalis dentur trocisci de karabe cum aqua plantaginis ꝛ calamenti: quos in ca. de fluxu ventris dicemus. Quod si presto res alia nō fuerit: dētur zuccari ro. veteris partes sex cū parte vna pulueris boli armenici masticis olibani ꝛ gūmi arabici assi: vel detur electuarium de thure positum ibidem. Secundo modo stomachus est in cā: quia parum mandat: sicut accidit in corporibus consumptis vel etiam naturaliter siccis ſm complexionem stomachi aut ethicis aut habentibus fluxum ventris diuturnum aut superflue laborantibus. Et cura eiꝰ est corpus impinguare cum iuribus carniū bonarum pinguibus conditis cum lacte papaueris albi vel lacte amigdalarum dulcium in quibus ponant̄ ipsa semina papaueris. Dentur etiā pultes facte cum eisdem rebꝰ. Bibat vinū rubeum dulce aromaticū limphatum cū aqua in qua steterit papauer: vel si necesse fuerit iusquiamus vel mandragora. Fiat embrocatio super caput ex aqua decoctiōis lactuce corticis papaueris ꝛ modico iusquiami. vngantur nares ꝛ timpora cum populeō temperato cum oleo ro. Vtatur balneo aque dulcis tepide et oībus humectantibus ꝑposse. Tertio modo stomachus est in cā: quia mandat vapores diuersos ꝛ mordaces: sicut accidit in febribus vel habentibus choleraꝫ circa os stomachi vel cibos corruptos. Et cura eius est ponere in cibis eorum papauer. lactucas vio. pruna. et curare fe. ꝛ euacuare choleram ꝛ cibos corruptos cum medicinis vomicis ꝛ secessiuis et facere embrocationes circa caput humectatiuas ꝛ infrigidatiuas: vt alterēt cerebrū et repercutiant vaporem. ꝛ fomentent̄ crura cum aqua decoctionis florum camomille foliorum salicis ꝛ furfuris cuꝫ fricatione leui: qm̄ trahit calorem ad inferiora corporis: et sumat hora illa dyapapauer cuꝫ vino limphato. Si autē assumptum esset in cibo aliquid venenosum tunc statim fiat vomitꝰ fortis propter quē consequit̄ pigritia ꝛ subeth. et prohibeatur a somno oīno. Sed si sit venenum calidum ꝛ consequatur angustia et sitis mordicatio stomachi ꝛ amaritudo oris sicut contingit post sumptionem calcis: arsenici: euforbij. tunc detur post vomitum ꝑdictum. ʒ. j. tyriace facte infra sex mēses: que si non habeatur: ponatur in veteri granum j. vel. ij. opij. Et fiāt ligationes extremorū prohibeatur a somno proposse et fricentur pedes ꝛ crura cum aceto ꝛ sale. Membra vero generationis sunt causa vigiliarum: quoniam sperma vel menstruum diu retinetur: sicut accidit monachis. viduis. pregnantibus infra. iiij. menses ꝛ sperma retentum aduritur: ꝛ ab ipso fumi pessimi eleuantur qui peruenientes ad cerebrum inducunt vigilias ꝛ quandoqꝫ maniam caninam. Peruenientes autem ad cor sincopim ꝛ tremorem: sed ad matricem peruenientes suffocationem inducunt. Et causa istarum vigiliarū nō potest cognosci nisi per relationem infirmi. similiter ꝛ priuationem aliorū signorum omnino. Et quia facies bene cōstat in sui dispositione nisi quando sentit patiens dolorem capitis ꝛ renum ꝛ stomachi indigestionem ꝛ in viris tument testiculi: ꝛ fit apparitio somniorum lasciuorū. Cura eius est coitus frequens ꝛ vti medicinis diminuentibus sperma quas dicemus. Et confert vsus assiduus aceti lactucarū seminis agni casti. Cerebrum est causa vigiliarum plus omnibus per suam complexionem siue naturalem siue accidentalem calidam ꝛ siccam: quia sicut complexio frigida ꝛ humida inducit somnum: ita calida et sicca vigilias: quemadmodum apparet in fe. ꝛ ambulantibus in sole ꝛ balneātibus in stupha calida et vtentibus cibis vel seminibus diureticis vsu superfluo: propter quod vie spiritꝰ elargantur ꝛ opilari non possunt. Et cura est vti embrocationibꝰ circa caput ꝛ cibis ꝛ potibus dictis capi. de frenesi. vsu tamen moderato magis ꝙ illicito. Fiunt etiam vigilie propter causam primitiuam scilicet iraꝫ vel solicitudinem vel gaudium immoderatum. Et cura eius est abstinentia a talibus ꝛ vti contrarijs: quia in omni motione corpis ꝛc.

Emperica. Si nescis que sit causa vigiliarum superfluarum fac embrocam ex resolutiuis et somniferis simul que sic fiat. ℞. florum camomille mellilloti psillij corticu3 papaueris lactuc. mal. decoquantur in aqua omnia simul: quia resoluit cholericos vapores si qui sunt in capite. et cum hoc infrigidat et humectat: et preterea fundatur lac mulieris vel bestie vel papaueris super caput. Item iusquiamum coque in vino dulci et vnge nares et aures et labia et statim quiescet. Item opium iusquiamum se. lactucarum se. papaueris commisce cum succo lactucarum vel solatri et emplastra super frontem. Item semē papaueris coctum cum vino bibat. Item ex aqua decoctionis foliorum iusquiami vel mandragore vel papaueris fomententur frons timpora et pedes et crura: omnia ista extinguunt calorem accidentalē et humectant cerebrum manifeste. Item vnguentum somniferum extreme fortitudinis ℞. populeon. ℥. ij. olei mandragore olei ros. olei viol. ana. ʒ. ij. aceti parumper gratia penetrationis opij. ʒ. j. inungantur cum isto pectie frigide et ponatur super timpora. liniantur etiam cum eo nares vt ad cerebrum virtus perueniat confert in freneſi et fe. arsiua. Item odorentur rose viole cortices papaueris iusquiamus semina lactuce florum nenuph. posita in sacculo simul. Item ex medicinis diapapauer filonium recens et tyriaca recens. Item papauer al. iusquiami semen album distemperatum cum albumine oui et lacte mulieris et fac emplastrum sup frontē. Scias consequenter q̄ in omni causa maxime somnifera cibaria conferunt: qr sunt magis amica nature medicinalib⁹ quorum precipua sunt pultes vel tura confecta cu3 papauere pistato vel cum eius lacte temperato cum lacte amigdalaru3 dulciū: quia multum facit in desiccatione cerebri. Sed in potibus est vinum in quo stetit iusquiamus vel mandragora: et hec detur frequenter in die et non solu3 hora qua petitur somnus. Oportet preterea vt post huiusmodi haustum fiat epithima capiti somniferum vel embroca aliqua supius dicta que si prius fierent: opilarent vias angustas cerebri et impedirent attractionem administratorum per interius. omne quidem epithima vel emplastrum applicetur capiti abraso circa frōtem et verticem in medio vbi sunt cōmissure ita vt penetret. Similiter et circa timpora et nares: sed nequaq̄ in occipite: quia est membrum naturaliter frigidum: et inde oriūtur nerui et nucha. Vigilie si superfluant inducunt debilitatem virtutum vitalium animalium et naturalium propter spirituum resolutione3 sine restauratione necessaria. Et si magis superfluant: inducunt marasmum et exiccationem corporis propter humorum consumptionem et propter indigestionem omnem. Et si iterum magis superfluant in virtute forti furorem et maniam propter spirituum animalium agitationem: sed in debili mortem propter caloris extinctionem. Item ypo. vij. parti. amph. In vigilia spasmus et desipientia malū supple et mortale si corpus sit inanitū. Itē scda particula. Somnus et vigilie vtrae3 magis et c.

¶ De melancholia et maniaca passionibus. Capitulū. vij.

Virtutes sensitiue interiores sunt tres in genere. quaru3 prima est imaginatio siue fantasma cuius operatio est retinere species sine presentia rerum sensibilium absentium. Et eius sedes propria est in anteriori cerebri ventriculo. Secunda est virtus estimatiua siue cogitatiua cuius operatio est discernere inter vtile et non vtile: honestum et turpe: cuius sedes est in medio cerebri ventriculo. Tertia est memoria et reminiscentia cuius operatio est retinere sensus rerum sensibilium post longa3 ipsarum absentiam: sicut imaginatio post breuem: cuius locus est in posteriori ventriculo. Potest autem quelibet istarum virtutu3 pati actionem lesam: vt patet per Gal. iij. de accidenti. Actio lesa est triplex. diminuta: ablata: et corrupta. Diminuta quide3 dicitur cum fit operatio virtutis pigrior imperfectior et confusior. verbi gratia. De imaginatione vt si quis discens scientias mathematicas nō posset imaginari clare lineas vel figuras quod in illa sciētia requiritur. verbi

gratia. De memoratiua vt senes qui paucorum in breui tempore recordantur. Ablata vero dicitur cum operatio virtutis omnino tollitur velut nihil imaginās: nihil estimās: & nihil recordans. Corrupta dicitur quando aliter fit ꝙ debeat & deceat. verbi gratia De imaginatiua vt Gal. ibidem exemplificat de thesillo qui egrotās putabat hystriones & buccinatores circa lectum stare quos iussit expelli subito: q: caput suū ledebāt: et sic imaginatiua fuit corrupta sed estimatiua sana verbi gratia. De estimatiua: vt si qs proijceret vasa extra domū ab alto nesciēs per hoc ea rumpi. verbi gratia. De memoratiua: vt si quis memoraretur petri & putaret recordari marcū. Sed procedendo vlterius dicamus ꝙ frigidum cū sit cum materia vel sine materia est causa imobilitatis & quietis & ingrossationis: quare fit causa actiōis lese diminute vel ablate quādo dominatur in ventriculo cerebri deseruienti virtuti lese vel ventriculis pluribus simul: quia ingrossat & figit spiritus animales: vt libere non possint moueri: neqꝫ species deferre rerū ab organis sensuum quinqꝫ exteriorū prout illi virtuti congruit & eius operationibus. Ecōuerso causa calida siue sit cū materia siue sine materia est causa furoris motus & agitationis: quapropter est causa actionis lese corrupte quādo dominatur super ventriculum vel ventriculos deseruientem vel deseruientes virtuti vel virtutibꝰ lesis actiōe corrupta. Ex dictis igit̄ cognoscere potes que virtus sit lesa & q̄ ps cerebri sit discrasiata: & q̄ qualitas vel materia sit in cā p q̄ maxime iuuaberis in cura talis passionis. Actio aūt lesa imaginatiōis & fantasie cū sit siue diminuta siue ablata: siue corrupta vnū nomē cōe recipit ẜm medicos. s. corruptio imaginationis Eodē modo actio lesa memorie & reminiscētie dr̄ cōi noīe obliuio. Actio vero lesa virtutis estimatiue siue cogitatiue siue cognitiue qd̄ est idē sortit̄ noīa diuersa: q̄ lꝫ apud diuersos scribētes diuersificentur. Nos tñ penes mentē Aui. put cōcipe possumꝰ sic noīamus. Maꝫ si sit actio diminuta vel ablata q̄ nō differūt nisi sicut magis & minꝰ dicet̄ talis passio cōi noīe melīa q̄ postea hꝫ duas spēs sub se. Quarū prima est stoliditas siue amentia siue infantilitas: siue fatuitas que idem sunt. Secunda vero est melancholia q̄ nomen generis sibi vsurpauit ꝑpter diuersos modos quos sub se cōtinet: vt infra dicetur. Si vero sit actio lesa corrupta: sic dicit̄ cōmuni nomine mania: et habet duas species famosas: lꝫ numero sint plurime. Prima dicitur ꝑmixtio rationis siue alienatio. Scd̄a mania canina siue demoniū lupinū. Cognitis igitur causis & subiectis & numero istarū passionū que sunt sex. Prima corruptio imaginationis. Scd̄a obliuio. Tertia amētia. Quarta melācholia. Quinta ꝑmixtio. Sexta mania canina &c.

Methodus. Signa corrupte imaginatiōis in cōi sunt ista: q: imaginat̄ qd̄ nō est: & videt̄ ei ꝙ videat res coram se q̄ non sunt: & debilitat̄ imaginādo longo tpe neqꝫ apparent ei somnia & visiones nocturne vel parum apparent & cito labuntur ab eiꝰ memoria. Si autē cholera sit in causa tunc cum predictis erunt vigilie & motus et instabilitas omnino. Si flegma erit somnolentia pigritia et humiditas oris et narium. Si melancholia erit oculorum siccitas et aurium & nasi frigiditas sine superfluitate viscosa. Et cura eius est si cholera sit in culpa: vt primo fiat flebothomia cephalice in brachio vel in manu: quia cum sanguine educit̄ cholera ei cōmixta. Deinde cōtinue infrigidet̄ frons cū aque ros. partibus. ij. et aceti parte vna mixtis simul infundendo petias in ipsis vel epithimetur cum oleo nenuph. & oleo ros. vel viol. vel de salice addendo parū aceti propter penetrationē. Et si cholera adusta sit & vigilie fortius superfluant: ponatur granum vnum opij vel aliquid mandragore in ꝑdictis donec virtꝰ in ea trāseat et euacuet̄ sicut infra de melancholia dicemꝰ. Si vo flegma sit in culpa deī digestiuū primo. s. oximell. simplex vel cōpositū cū decoctiōe rerū ducentiū sirupi virtutē ad caput ex qbꝰ sunt sticados flores camomille nux muscata. Deinde purgetur cum pillulis cochijs aureis aut yerapigra. fiat gargarisma ex oximelle cōposito vel squillitico cum decoctiōe sinap. vel ysopi. Utat̄ aurea alexādrina tyriaca vl̄ dyaplītis. vltimo fomētet̄ caput cū decoctione florū camomille aneti & mellilo

et et fricetur cū panno calido et vnguatur qñq; cū oleis calidis famosis: filr et balsamo. Si vero melancholia fit in culpa siue sit adusta siue non: fiat sicut dicetur in isto cap. C. de melancholia. et C. de mania canina. Et accidit in quibusdā ꝑpter corruptionē ymaginationis: filr et ꝑpter corruptionem virtutis estimatiue et memoratiue vt in somno appareāt eis fantasmata adeo fortia vt virtutes sensitiue interiores ex ipsis excitate excitent virtutes motiuas voluntarias quare surgūt et operantur opa vigilātiū. et ipsius cura est vt fiant oia que dicta sunt et dicent p totum capitulum. qr istud ꝑcedit ex corruptiōe oīm virtutū simul: lʒ maxime ex corruptione ymaginatiōis q̄re ymaginant se vigilare et indutos esse et in tali et i hoc loco esse cū ita nō sit. Et qbusdā accidit vt mingāt i lecto cū ymaginant se esse in loco micture. vn̄ in hoc pcipuū est remediū vt v̄berent cū virgis i somno filr et post: qr p hoc virt9 memoratiua reponēs spm̄ doloris itra se refrenabit ymaginatiuā et estimatiuā ab actionibus p̄dictis.

Obliuio. Signa obliuionis in cōi sunt quia patiens nulli9 recordat vel debilr et puo tpe: et fit vt plurimū ab humore flegmatico dñante postreme cellule q̄re fit cū hoc somn9 ꝓfundus pigritia et grauitas. Fit etiā qñq; ab humore melācholico ibi dñante: et tūc difficulter imprimunt memorie spēs et fit insomnietas et res p̄terite meli9 cōseruātur q̄ p̄sentes vel de ꝓpinquo facte. Et est cura eius si fiat de flegmate vt fiāt oia dicta ca. subeth. verūtn̄ cōueniēs est vt vltio fiat cauteriū in parte posteriori vsq; ad craneū cū ferro vel vesicatio cū cantaridib9 vel cū calce viua arcenico et filib9 dictis ca. de litbargia. Si aūt melia fit in cā inducat somn9 et ꝑposse gaudium p medicias somniferas dictas ca. de supfluis vigiliis et cōedat sepe dyapapauer. Mūdificet cū geralogod. vel apozimate facto ex sene thimo epithimo polipodio in quo dissoluta sit. ℥. s. cassiefi. mūdate et impinguet corp9 eius ꝑposse: q̄propter cōuenit vt bibat vinū clarū limphatū et sorbeat tura piguia et pultes humectatiuos et carnes agnoꝝ et edoꝝ et pulloꝝ et vitella ouoꝝ sorbilium: vtat ex olerib9 feniclo borragine buglossa spinargiis et bletis. Et dr̄ q ebrietas eis cōfert facta semel oī mense: qm̄ ipꝫ cerebrū mūdificat et humectat et ꝑprie p̄mis sa vlī purgatione vt ait auic. pmo can. fen. tertia ca. de regimie vini et aq. C Amentia. Signa amētie siue stoliditat sūt qr desiderat esse cū pueris et ridet de rebus q̄s facit sicut pueri et difficilr potest corrigi et fit piger et facit edificia ex littore et baculis. Hec eīn oia accidunt ꝑpter frigiditatē et humiditatē: vel ꝑpt̄ frigiditatē et siccitatē dñantem in cerebro s̄m mediū ventriculū. Et cura eius est cōis quocūq; duoꝝ modoꝝ fuerit vt calefiat cerebrum cū electuario de musco qd̄ sic fiat. ℞. musci. ℈. ß. cardamomi liqritie gariofil. ʒinʒ. pipis longi añ. ʒ. ß. cinamomi. ʒ. iij. ligni aloes. ℥. s. croci. ʒ. ij. cōficiantur cū melle in hyeme et ʒuccaro in estate. detur sero et mane ad modū castanee cōfortat naturam cerebrum et cor et stomachū. Vtatur electuario pliris et electuario ducis et aurea alexandrina et tyriaca veteri et dyanthos cū musco. ponatur in loco luminoso: cōuersetur cum amicis et dilectis et prudentibus tractātibus negocia ardua: vtatur solatiis diuersis. Et scias q ablutio crurum cū decoctione florum camomille meliloti et aneti ē valde cōueniens in omni specie melie. C Melancholia. Signa melie in cōmuni sunt pusillanimitas et timor sine causa manifesta. Nec mirū est si timeant: quoniam assidue causam timoris secum deferunt. s. humores et spiritus caliginosos: vt ait Gal. v. de accidēti et morbo. et desperatio in diuitiis et honoribus. estimatio mala. velocitas ire: dilectio solitudinis tremor vertigo sonitus et tinnitus et proprie in mirach. hec enim omnia accidentia proueniunt ex dominio humoris melici super medium ventriculū cerebri. Iste aūt humor meli9 vel fit p viā cōgelationis et infrigidationis: et tūc est cā amētie: vt dictū est: vel p viā adustionis: et sic est cā presentis passionis. s. melie. Sed diceres ergo melia fit a cā calida qd̄ supra negatū est. Dicendū est q lʒ melia ista fiat p adustionē: qr tn̄ adustio nō valde vicit sup eā: sʒ solū adeo vt resoluat subtile vnctuosū inflāmabile et derelinqt grossum terrestre: ideo ista melia remanet naturalr frigida: sicut appet i carbōe extincto. Si nāq; materia foret calida

et in ea valde supflueret adustio fieret cã
mante canine vel pmixtiõis rõnis: vt infra
dicetur. Cui⁹ exẽpluꝫ appet in carbone igni/
to vel cinerib⁹. Postq̃ autẽ melẽia fuerit cõ/
firmata: tunc apparet accñtia varia rara et
mirabilia. Nã quidã putant se dños: quidã
gallos q̃dam lupos: quidã putant se demer
gi si exierũt domũ vel camerã: q̃dam putant
verecundũ fore si comederẽt coram hoibus
quidã pter imaginationis corruptionem
plurimã se interficiũt vel demergunt nisi cu
stodiant: ⁊ sic de aliis modis infinitis ẜm
qđ ⁊ melẽie talis sunt modi adustionis pluri
mi. Nam qñq3 hec melẽia q̃ est cã hui⁹ pas/
sionis fit solum ex san. cuius grossium ⁊ fecu/
lentum remanet ⁊ subtile resoluit. Qñq3 ex
adustione flegmatis qđ tñ raro cõtingit: vt
dicit auic. Qñq3 ex melẽia naturali non adu
sta sed corrupta in malas qualitates. Qñq3
ex cho. ingrossata per adustionẽ aliqualem.
Itẽ quecũq3 istarum materiarũ fuerit causa
melẽie tũc vel est in cerebro cõtenta vel in to
to corpe vel in stomacho vel in splene vel in
mirach. Et signa vniuscuiusq3 ppria iam di
cemus. Signa melẽie propria si materia fit
sanguis fex ⁊ sit cõtẽta i cerebro: sunt supflui
tas cogitationis ⁊ assiduitas solitudinis et
assiduus aspect⁹ in rem vnã ⁊ inclinatio vi
sus in terram ⁊ multiplicatio risus gaudiũ
sine cã manifesta ⁊ tristicia ⁊ nõ plurima et
vrina rubea spissa ⁊ pulsus mollis et color
faciei rubeus ⁊ fuscus ⁊ sompnietas cum gra
uitate quadam ⁊ sapor dulcis in lingua. In
quo appebit qñq3 amaritudo: qñq3 salsedo
pter aliqualẽ adustionẽ: habitudo corpis
vt plurimũ carnosa vene magne ⁊ replete.
Signa melẽie ppria si fit ex flegmate sũt cũ
pdictis pigritia ⁊ obliuio ⁊ grauitas capit
et nõ erit ridẽs neq3 gaudẽs ⁊ vrina alba et
subpallida spissa pulsus paruus mollis: co
lor faciei pallidus vel albus. Signa melẽie p
pria si sit ex cholera sunt cũ pdictis agitatio
et istabilitas: ⁊ clamor: ⁊ audacia: ⁊ ira: pul
sus velox: dur⁹: vrina citrina vel subrufa sub
tilis oino: sitis ⁊ color faciei citrin⁹: habitudo
sicca. Signa melẽie ppria si sint ex melẽia sunt
cũ pdictis odiũ diuturnũ cogitatio plurima
neq3 ridebit neq3 fit audax: sed q̃etus vrina
subtilis pallida pulsus strictus dur⁹. Si aũt
materia nõ cõtinetur in cerebro: sed in toto
corpore apparebit nigredo corporis ⁊ aspe
ritas cutis ⁊ retẽtio eius qđ psueuit euacua
ri ex splene stomacho emoroidibus vel mẽ/
struis ⁊ multitudo pilorũ nigrorũ ⁊ antecel
sio ciborum gñantiũ humorẽ melẽicũ ⁊ ante
cessio fe. cõpositarũ vel erraticarũ cronicarũ
q2 his succedit humor melẽicus: sicut cinis suc
cedit lignis combustis: vt dicit Gal. de feb.
Si vero fiat vicio splenis erit rugitus late/
ris sinistri ⁊ opillatio splenis assidua atq3
appetit⁹ insatiabilis pter effusionẽ melẽie
ad os stomachi: digestionis malicia: ⁊ fe. qr/
tana quãdoq3 et mordicatio vẽtris cũ furia
quãdoq3. quapropter dicit q2 vere ois melẽi/
cus est spleneticus quoquomõ. Si vo fiat vi
tio stomachi signa sunt nausea ⁊ repletio vẽ
tris hora digestionis ⁊ multiplicatio dolo/
ris apud comestionem ⁊ satietatẽ que post
digestionẽ minoratur. Si vero materia cõ/
tineatur in venis ⁊ arteriis mirach ventris
quod est tota ventris carnositas continens
membra nutritiua apparebit grauitas in
ventre ⁊ attractio ad superiora ⁊ nausea in/
separabilis ⁊ malicia animi ⁊ corruptio di/
gestionis ⁊ eructatio acetosa ⁊ sputum hu/
midum ⁊ rugitus ventris ⁊ multitudo vento/
sitatum existentiũ ⁊ inflatio mirach: ⁊ quan/
doq3 sentit dolor in stomacho: ⁊ quãdoq3 in
ter spatulas ⁊ pprie post cibum vsq3 quo di/
gerat perfecte. Et scire debes q2 vbicũq3 sit
materia contenta põt esse sang. vel cho. vel
flegma ⁊ melẽia: queadmodum ⁊ si cõtinetur
in cerebro: quapropter ⁊ signa suprapposita
cõtingit applicare mẽbris aliis sicut et fue/
rũt cerebro cõplexionata. Et postq̃ iã dixim⁹
de spẽbus melẽie ⁊ accidẽtibus sup ipsas si/
gnificãtib⁹ pñs est videre de cura ipsi⁹ p ar/
tem. Cura melẽie est fere vna ⁊ eadẽ ẜm oẽs
sensus ei⁹. primo ergo puocent mẽstrua vel
emoroide si corpus sit psuetũ ex appositiõe
sanguisugarũ circa anũ vel emplo facto ex si
napi cepis ⁊ albumine oui qđ ponat supra
anũ sept⁹ donec bene adheserit: ⁊ deinde vio
lẽter abstrahat. Vnde Ipo. ij. pti. apħ. Me
lãcholicis ⁊ freneticis emoroide innate bo/
nũ. ⁊ Gal. ibidẽ in cõmento dicit q2 emoroi
de non solum ẜm purgationes soluunt has
egritudines: sed etiã purgãdo humorẽ qua
litates malas. Et si aliter apiri nõ pñt: fiat
flebotomia sophene que est sub cauilla pe/

dis vel saluatelle q̃ est in pede inter anulla/
rē ⁊ auricularē: q: de trahunt materias gros
sas deorsum a capite. ⁊ cū hoc ꝓuocāt emor/
roidas ⁊ menstrua a ꝓprietate. Deinde ꝺm
Auicē. rasis ⁊ serapionē dꝫ fieri flebotomia
basilice vel mediane dextre vel sinistre cum
incisione longa extrahēte san. grossuꝫ ad qḋ
cōfert plurimuꝫ antecessio balnei aq̃ dulcis
tepide vel aq̃ decoc. mal. malua visci fol. sali/
cis ⁊ ppli ⁊ viol. ita vt post ei⁹ exitū fiat ilico
flōmia p̄dicta donec paulatine extrahaṫ hu
mor grossus a toto corpe cū pmutatione ei⁹
in san. subtilē ex successione ciboꝝ ⁊ potuuꝫ
humectātiū oī die: ⁊ ꝓprie si materia sit san
guinea. Verūtn̄ eligibili⁹ videṫ ꝙ flōmia
nō fiat in mel'ia nisi pmissa mundificatione
plurima corpis cū medicina purgāte mate
rias adustas: q: flōmia vt plurimū extrahit
humidū subtile cū calido qḋ est curatiuum
hui⁹ passionis de mel'ia. Et studiū medici to
tale sit in ipinguādo corp⁹ mlcici: vt siccitas
remoueaṫ q̃ est potissima cā huius egritudi
nis. In alijs aūt spēb⁹ melie q̃ nō sunt a san
guine nullo mō fiat flōmia. Sꝫ sit attent⁹ me
dicus in mūdificatione humoꝝ grossoꝝ cuꝫ
medicinis q̃s dicem⁹ ⁊ dieta humida ⁊ reb⁹
ꝯfortātib⁹ caput ⁊ naturā totā ⁊ specialr ce
rebrū ⁊ cor: ⁊ cū reb⁹ rectificantib⁹ splenē: q:
durities ⁊ opilatio splenis in oī mlico de q̃
cūq spē fuerit necessario repiṫ: vt dicit Ipo.
⁊ merito cum splen sit receptaculū humoris
melācolici: q̄re si mlicus humor in corpe hꝫ
aliqḋ dn̄ium sup alia mēbra primo dn̄abiṫ
splen in quo maior ei⁹ portio naturalr cōti/
neṫ. Sirup⁹ cōferens in oī spē mel'ie sicut fit
de san. siue de aliquo humore quocūq: q: re
ctificat splenē ⁊ deopilat meseraicas: ⁊ pre
parat ad expulsionē: ⁊ oīa nutritiua corrobo
rat ⁊ ꝯfortat. sic fiat. ℞. polipodij lib. ß. bu/
glosse borragi. melisse. an̄. M. j. cipi cappa
ris acori azari an̄. ℥. j. sene epithimi an̄. ℥. ij.
seminis lactuce ⁊ endiuie an̄. ℥. iij. pistenṫ oīa
grosso modo p̄ter sene ⁊ epithimū q̃ dimit/
tanṫ sicut sunt. bullianṫ aūt oīa pistata i lib.
iiij. aq̃ donec medietas sit cōsumpta: tūc in
fine addaṫ sene ⁊ epithimū: ꝓpter qḋ bul/
liant ⁊ dimittaṫ aqua cū rebus quasi infri/
gidari. Et tunc fricenṫ ea que sunt in aqua
manibus fortiter: deinde coletur aqua ⁊ in
colatura addaṫ lib. j. mellis aut zuccari albi
⁊ iterū reducātur ad ignē ⁊ pmittaṫ aliquā
tulū bullire. ꝓterea iterū coleṫ ⁊ reponatur.
Deṫ de eo mane stomacho ieiuno. ℥. iij. cū
℥. iij. aque decoctionis epi. sticad. nucis mu/
scate ⁊ ro. Et hoc fiat vsq ad sex dies: tunc
in sero recipiat sine cena pillulas de lapide
lazuli q̃ sic fiūt ꝺm hebem. ℞. lapidis lazuli
abluti tricesies in aqua dulci ⁊ decies ī aqua
ro. semp terēdo ⁊ aquā remouendo p quāli/
bet ablutionē in mortario. ʒ. iij. epi. polipo/
dij. an̄. ʒ. viij. scamonee ellebori nigri. salis
indi an̄. ʒ. ij. ⁊ ß. agari. ʒ. viij. gariof. anisi. an̄.
ʒ. iiij. yerepigre. ʒ. xv. cōfice cū succo endiuie
⁊ da. ʒ. ij. cum aqua casei. Educūt eñi cū for
titudine humores adustos de cbo. ⁊ mel'ia: ⁊
ideo plurimū cōferūt demonio lupino. Vel
purgeṫ cū pillulis de lapide armeno que sic
fiunt. ℞. lapidis armeni p̄parati sicut lapis
lazuli yerepigre an̄. ʒ. v epithimi. agarici
an̄. ℥. iiij. scamonee preparate siue dyagre/
dij. ʒ. ij. ⁊ ß. gariof. salis indi. an̄. ʒ. ij. confice
cum succo solatri vel lactucaruꝫ. Vel sumat
pillulas de elleboro que sic fiūt. ℞. sene epi
thimi. an̄. ʒ. ij. ellebori nigri. ʒ. iij. scamonee
reubarbari masticis an̄. ʒ. j. mirabolanorum
indorum. ℥. ß. fiant pillule cum succo poli/
podij vel vino decoctionis epithimi. detur ex
eis a. ʒ. j. vsq ad. ʒ. ij. ꝺm materie multitudi/
nem ⁊ virtutem. Si autē pillulas recipere
non posset: lꝫ fortius euacuant a remotis su
mat decoctionem que sic fit. ℞. mirabolano
rum indoruꝫ. ℥. j. ⁊ ß. pistentur grosso modo
⁊ bulliantur cum. ℥. ij. prunorū siccorū in. ℥.
tribus vini. vel. ℥. octo aque donec medietas
sit consumpta coletur ⁊ dissoluatur in ea. ℥.
j. tamarindoruꝫ vel manne. Aliud ad idem.
℞. ellebori nigri. ℥. ß. scamonee. ℈. j. pulue/
risentur optime ⁊ dimittātur per vnā noctē
in. ℥. duabus mellis rosati vel sirupi viol.
Deinde in aurora ante diē dissoluatur hoc
totum in. ℥. iiij. aque decoctionis prunoruꝫ:
⁊ detur in primo totum simul. Et aliquādo
possumus dare pillularū fetidarū. almāß. ʒ.
j. vel geralogod. ℥. ß. vel yerarufi. vel dyasene
vel catartici imperialis cum aqua calida.
Cū cōtinuatiōe igiṫ medicinarū tā digesti
uaꝝ q solutiuarū regatur infirm⁹ tpe longo
nunc digerendo: nunc euacuando ⁊ confor/
tetur cerebrum ⁊ cor cū dyanthos cum mu/
sto ⁊ pliris arcoticon ⁊ dyamarg. ⁊ metrida/

to simul mixtis: vel cum electuario quod sic fit. ℞. serici combusti. ʒ. j. coralli rubei. ℥. ß. ossis de corde cerui. ʒ. duas. margaritarum non perforatarum. ʒ. iij. cardamomi ʒ. ß. pinearum mundatarum lib. ß. ysopi. liquiri. nucis muscate: gariofil. piperis longi cubebe gallange. añ. ʒ. j. et ß. cinamomi. ʒ. v. macis croci. añ. ʒ. j. zuccari lib. sex. coquantur ad modum zuccari rosa. In hyeme vero vel materia valde frigida existente confici potest cum tribus lib. mellis dispumati et bene cocti. et addantur in fine. ʒ. ij. musci: si patiens in eo delectetur. Detur ex hoc electuario omni die in ieiuno ad modum castanee: et post ipsum bibatur aliquid boni vini albi odoriferi clari et limphati: quia cor et cerebrum confortat et animam gaudere facit et risum multiplicat: et remouet malas cogitationes et ymaginationes erroneas et rectificat memoriam perfecte et confortat digestionem et multiplicat humiditatem naturalem corporis totius. Post tales igitur digestiones et purgationes bis vel ter reiteratas et proprie in corpore carnoso fiat flebotbomia supradicta: vel flebotbometur sophena et proprie pedis sinistri: quia tūc sanguis grossus est in causa et post hoc cephalica: et post hoc vena frontis: vel ponantur sanguisuge ad nares qm̄ in tali p mixtione confert flebotbomia: vt dicit mesue in suo de appropriatis cap. de cura manie et melancbolie. Et si fuerit sanguinis superabundantia propter oppilationem que est in epate vel in splene f. ōma ex saluatella dextra vel sinistra nunc ex hac nunc ex alia et fiat in flebotbomia apertio vene larga ne extrahatur subtile et remaneat grossum et ad illud plurimum confert balneari in tyna ante flebotbomiam. In aliis autem causis nullo modo fiat flebotbomia aliqua sed sola continuitas medicinarum predictarum cum dieta humida. Nutriatur ergo iuribus gallinarum edorum agnorum annalium conditis cum ouis et puluere qui sic fit. ℞. cardamomi. ʒ. ß. granorum paradisi cubebe. añ. ʒ. j. cinamomi electi. ℥. ß. croci macis. añ. ʒ. j. nucis muscate gariofi. folij. añ. ʒ. j. terantur et cribrentur subtilissime et spargatur iste puluis super cibos suos. Confectio dyambre q̄ est medicina sublimis in omni specie melancbolie cerebrum et cor confortans et omnia memora: digestionem procurat et vicinē ea letificat et membra nutritionis calefacit senibus quoque conuenit et frigidis natura et mulieribus et proprie egritudinibus matricis sic fit ꝑm behemesue. ℞. cinamomi. doronici. gariofi. macis. nucis muscate. folij gallange. añ. ʒ. iij. spice cardamomi ma. et mi. ana. ʒ. j. amore aureum. j. musci si in ipso patiens delectetur. ʒ. ß. zinzi. ʒ. j. et ß. sandal. ci. ligni aloes piperis longi. añ. ʒ. vnam Confice cum sirupo ros. et aqua ros. Et ds ex ipso. ʒ. j. vel. ʒ. ß. cum vino al. aromatico. Caueat a carnibus siluestribus tam volatilibus q̄ gressibilibus: quia sanguinem grossum melancbolicum multiplicāt. Bibat vinum clarum aromaticum melius quod haberi potest limphatū cum media vel tertia parte aque clare. Caueat a vino grosso rubeo vel turbido. vtat etiā post purgationes lacte recenti capre et amigdalarū dulcium et pineis et fisticis et auellanis mundatis a cortice rubeo et nutritis in lacte dulci per noctem: similiter et omnibus impinguantibus proposse ex quibus sunt balnea que dicent capl. de feb. et hica. Demum et vltimū si nihil aut modicū quicquid ꝑdictorum videbitur cōferre in oībus speciebus melācbolie cū fini a sanguine cho. flegmate vel melancbolia. Fiat vnū cauterium invertice capitis ea quidem parte in qua terminat medius digitus quādo radix manus egri ponit super radicē nasi et aliud sub cornibus occipitij q̄ profundentur vsque ad os cranei si sit possibile et dimittant aperta vsque ad dies. xl. vel circa id. Postea pmittat̄ ꝯsolidari et sic ꝓcedēdo erit vicissim cū ꝯtinuatiōe medicinarū a principio resumēdo vsque ad finē donec nullum vestigiū melācbolie amplius appareat: q2 curabit n̄ p medicinas poterit curari. Fit etiā quando melācbolia a cā primitiua vt ab amore alicuius femine vel ex amore repatriādi sicut accidit viris effeminatis et delicatis. Et signa patēt ex relatione infirmi et mutatione coloris faciei: et pulsus quādo sermo fit de illa quā amat. Cura est vt obtineat rē quā desiderat si sit possibile: q2 in oī motione corporis &c. Nunquam sit in loco solitario sed inter hoies diuersa et solaciosa tractantes et sit semper in loco luminoso: et dicant sibi aliq̄ delectabi

lia donec p'rdoꝝ obliuiscat. q si non sufficit detur sibi somnifera ⁊ iura condita cũ lacte papaueris ⁊ pultes facti ex seminib' eius ⁊ vtat dyapapauere ⁊ fiant oia dicta superi' de melancholia. ¶ Alienatio. Signa pmi/xtionis rõnis siue alienationis mentis cõia sunt oia signa dicta de melancholia nisi q in permixtiõe fit mobilitas ⁊ agitatio ⁊ ve/locitas ad opationes nõ rõnales. Sed in me lancholia est aliqualis pigritia ⁊ tarditas ad talia: qꝛ sicut supꝛadictũ est melãcholia ꝑmixtio fieri habet ex dñio humoris me/lancholici super mediũ ventriculũ cerebri gñati per viã adustionis ⁊ ex alijs humori/bus ad genus melancholicũ eductis: nisi qꝛ in melancolia fit adustio pua valde q solũ sufficit ad ingrossationẽ humoꝝ. Sed in p/mixtione rõnis fit adustio maior q etiã suffi cit ad inflamandũ ⁊ agitandũ spũs aiales in cerebro sicut ⁊ in mania canina fit adu/stio maxima q esse põt. Fit ergo in vtraqꝫ passione actio lesa cogitationis vel estima/tionis quod idem est: sed in pmixtione fit cũ hoc agitatio in opatione eadẽ. Sꝫ in melã/cholia est aliqualis mãsuetudo nõ tñ tãta sicut in amẽtia que fit de cã frigida. Fit au tẽ pmixtio qñqꝫ cũ feb. pꝑter vapores adu stos ascendentes ad cerebrũ a minera putre dinis. Et si fit cũ virtute forti ⁊ post signa digestionis pfecta tũc est signũ crisis salu/bris. Sinautẽ est signũ crisis male: scꝫ mor/talis vel diminute: ⁊ fit qñqꝫ sine fe. ⁊ sic su mitur in isto ca. qꝛ est magis ꝓpꝛie tũc pas/sio cerebralis per se ⁊ est morbus: sed cũ fe. insequit est accidens. Et cura eiusdem quã do est cum fe. est cura fe. ⁊ appositio pãnoꝝ lineoꝝ infusoꝝ in aqua ros. ⁊ aceto vel succo solatri ⁊ sempuiue ⁊ aceto super frontem ⁊ timpora ne materia sursum rapiatur ⁊ cau/set frenesim: et hoc ante signa digestionis. Sed si fit post signa digestionis tunc nõ po nantur repercussiua circa caput: qꝛ impedi/retur crisis quã significat. sed suspendat cũ blanditijs ⁊ aliquibus remedijs ꝯfortatiuis donec fiat crisis. Et postq venerit crisis iu/uet per eandem viã per quã natura mouet sicut est sudor siue vomitus siue fluxus san/guinis sicut diximꝰ cap. de dolore capitis qui fit in feb. filr ⁊ in ca. de scotomia. Et cura eius qñ est sine fe. est eadem oino cum cura melancholie in euacuationibus digestioni/bus flebotomia ⁊ dieta oiquaqꝫ. sꝫ in fine nõ obliuiscaris cauterij in capitis summita te: qꝛ est ꝯferẽs oino. ¶ Mania. Signa ma nie canine siue demonũ lupini qd idem est sunt prauitas maxima in accidẽtib' furoris ⁊ agitatiõis q dicta sunt in ca. de frenesi: qm hec passio ⁊ frenesis lꝫ differãt i essentia cũ frenesis fit cũ apate cerebri. Mania vo sine apate nisi forte esset accidẽs frenesis: verũtñ nõ dñt in aliquo accidẽte nisi in fe. q est in frenesi rõne apatis sed nõ in mania. Fit aũt hec passio vt dictũ est ex materia ꝑ adustio/nẽ maximã ⁊ ꝑ pessimã corruptionẽ ad hu/mores mlicꝰ magis reductã q adustio nõ dif fert ab adustiõe facta in pmixtiõe rõnis nisi fm magis ⁊ min'. Et q mania nõ fit nisi ꝑ adustionẽ chol'e vel melãcholie. Sꝫ pmixtio fit ꝑ adustionẽ hũoris cuiusqꝫ. Et si fiat ex adustione cholere apparet cõtẽtio velox et quies post ipam ⁊ nõ recordat ei' lõgo tpe et agitatio ⁊ furor ⁊ instabilitas: sed si fit ex adustione melãcholie fit cũ quiete spacio lõ go. deĩn mouetur ⁊ loquit ⁊ incipit rõcina/ri cogitans. Postea iteꝝ qescit ⁊ iterũ moue tur neqꝫ põt silere a clamore ⁊ locutiõe: ⁊ tũ est extenuatio corpis vehemẽtior ⁊ color ad nigredinẽ decliuior ⁊ somnia deteriora q in ea q de cholera: ⁊ euomit qñqꝫ aliqd aceto/sum qd ꝓiectũ sup terrã vel arenã bullit et est de gñe venenoꝝ. Mania etiam canina qñqꝫ fit ex retentiõe pessimoꝝ menstruoꝝ sicut accidit mulierib' freqnter qre inflant ventres eaꝝ vehemẽtissime ⁊ cũ dolore ma ximo: ⁊ loquũtur qñqꝫ de futuris ⁊ mirabili bus mũdi ⁊ qñqꝫ lralit lꝫ docte nõ fuerint adeo vt videãtur possesse a demone: qñqꝫ fit etiã ex retẽtione spermatis supfluã sicut ac cidit monachis ⁊ viduis: qꝛ spma diu reten tum cõuertitur ꝑ adustionẽ in venenum a quo fumi eleuãtur ad cerebrũ qui mouent ipm ad diuersam imaginationem estima/tionem ⁊ memorationem: ⁊ eidem fumi quã doqꝫ spargũtur per musclos q sunt in ãbitu corporis toti' ⁊ per mẽbra neruosa lacerto/sa: ⁊ iducunt frigus rigorẽ ⁊ tremorẽ absqꝫ fe. ⁊ fastidium ⁊ dolorẽ capitis ⁊ vigilias et tenebrositates oculorum ⁊ silia: ⁊ fiunt hec qbusdã hoibus oi tpe ⁊ quibusdam piodice prout ⁊ materia cursum corruptionis susci/

pit: et tunt credit esse a demonibus qui affli gunt corpora tpe sacro: qd lz fm veritatem et fidem sit possibile. Sepius tn fit a mate ria predicta quare magis accidit mulierib⁹ q̄ viris et viduis q̄ nubētibus et monachis q̄ secularibus et pauperibus in sole multuz laborantibus vtentibus allio sinap. cep. q̄ diuitibus bonis cibis vtentibus et necessa ria pro medicinis et remediis habentibus: q̄ non fierent si semp a demonio fierent cum demoniū curā naturalem non recipiat neq3 distinctionem taliū personarū. Et cura ma nie si fit de cholera adusta est vt primo loce tur in loco obscuro et sit intentio tua plus in humectādo q̄ i infrigidando cū medicinis et balneis aque dulcis et cibis et potibus di cendis: vt vult Auicē. ca. presenti. Deinde p pter inobedientiā et instabilitatē infirmi in cipiendum est a rebus inducentibus somnū dictis capitulo de vigiliis et ca. de frenesi et fricationibus pedum cruruz vt materia at trabatur ad inferiora. vnde ypo. vi. particu. amph. maniacis varicibus et emorroidibus innatis fit manie solu. Deinde abradantur capilli et vngatur caput cū oleo nenupharis et oleo de papauere mixtis cuz succo lactuce in quo sit aliquid aceti: vel cum oleo viol. et oleo ros. et populeon cū modico aceti fricen tur pedes et crura cum aqua decoctionis fo liorum salicis: florum camomille. ro. rub. vel cū aqua decoctionis lactucarū corticis papaue ris mellilotí ros. rub. fomentetur: caput eorū cum lacte mulieris et proprie lactantis puel lam cum sit frigidius vel cum lacte papaue ris albi. deīn post quietē inductā aperiatur sophena pedis sinistri intus in talo vt puo centur mēstrua et emorroides. deinde digera tur materia adusta cum sirupo de borragie et buglossa dicto superius ca. de melancho lia. et purgetur cum pillulis dictis ibidez. q̄ si furorem et agitationem materie ex medici na forti timueris: purgetur cum decoctione hac que sic fit. R. sene epi. an̄. ℨ. i. prunorum ℨ. ij. bulliantur in lib. i. aque colletur et cum ℨ. v. vel. vi. illius dissoluantur. ℨ. ij. mane et de tur infirmo ante diem. deīn fortius. R. mira bollanorū indoruz. ℨ. i. et ß. sene epithi. an̄. ℨ. ß. prunorum numero. x. pistentur et bulliant in aqua et colletur cum quinq3 vel sex. ℨ. illi⁹ aque dissoluātur. ℨ. i. mane et. ℨ. i. sirup. viol.

et detur āte diē. Fiat a principio oi die vl' duo bus dieb⁹ semel clistere qd sic fit. R. sene epi. an̄. ℨ. ß. polipodij quercini. ℨ. ij. blete. m. i. pi stentur et bulliantur in aqua. et in libra. i. aq illi⁹ dissoluātur. ℨ. ij. māne et. ℨ. iij. olei viol. et. ℨ. ß. salis colletur et tepidum supponatur: Potetur vsq3 ad finem furoris aqua que sic fit non cum alia re. R nenuph. seminis la ctucarū. an̄. ℨ. i. papaueris. ℨ. ß. zuccari ros: ℨ. iij. prunorum siccorum. ℨ. quattuor. ordei. ℨ. i. et. ß. bulliātur in sex lib. aque donec q̄nq3 remanserint: colletur et detur patienti semp hora potationis. Ad idem. R. granoruz gra natorum dulcium et musorum. an̄. ʒ. ij. papa ueris. ℨ. ß. lactuce. ℨ. i. zuccari. ℨ. ij. prunoruz siccorum. ℨ. iij. bulliantur in. vi. lib. aque: do nec quinta pars consumatur: colletur et admi nistret. Ad idez. R. ordei. ℨ. iij. prunorum sicco ruz. ℨ. quattuor papaueris. ℨ. i. zuccari. ℨ. ij. bulliant in octo lib. aque donec sexta pars sit consumpta collet et reseruet. Et scias q̄ isti potus vt estimo cōuenietes sunt vt plimuz in frenesi quacūq3. Cibet ex lactucis. portu lacis cōditis cū agrestis vel vino granatorū vel etiā cū pultib⁹ ex ordeo farre vl' auena fa ctis conditis cū eisdem reb⁹ vel si sit debilis vtat carnib⁹ pullorum edorū agnorū annaliuz coctis cū herbis predictis et cōditis cuz pre dictis vel cum berberis. Nō vtat carnib⁹ sil uestribus neq3 bouis: neq3 fumigatis: neq3 multum salsis: vtat piscib⁹ bonis recentibus nō salitis. Cura manie q̄ fit de melācholia adusta est penit⁹ eadem cum predicta nisi q̄ i somniferis oportet multiplicare papauer et nenuphar. Et si necesse est ppter vigilias et furorē addat vnum granum opij: mundet cuz decoctione q̄ sic fit. R. mirabolanorum in dorū. ℨ. i. ellebori nigri. ʒ. i. opij sene epithi. ana. ʒ. ß. pistent et bulliantur in aqua collet et in. ℨ. quattuor illi⁹ decoctiōis dissoluatur. ℨ. i. medulle cassiefi. et collet et detur ante diē vltimo fiat cauteriuz in summitate capitis: quoniam est res cōferens excellenter. Cura manie propter retentionem menstruorū vel spermatis est vt prouocentur mēstrua sicut dicetur capitulo suo: quoniā etiā ad reten tionem spermatis corrupti in matrice con fert puocatio ei⁹ et ordinetur si est possibile et nubat: quia optimum est. q̄ si nubere no luerit: fricet obstetrix vuluam fortiter et vsq3

ad dolorem cū digito inuoluto pāno lineo inuncto oleo nardino cū quo camphora vel muscus sint dissoluta. Bibat potū supradictum et non aliū ⁊ cibis supradictis vtatur Comedat sepe dyapapauer muscū cū zuccaro rof. Et post illud bibat aquam frigidam Hec enī extinguūt spermatis pruriginē et menstrui feruorē et ex rebus ad illud vehementer conferentibus est exiccatio corporis assidua cum vigilijs laboribus ⁊ abstinētia a cibis sanguinē multiplicantibus velut sūt carnes ⁊ vinū. Modus nobilis ⁊ bonus in hoc casu ad puocandū menstrua ⁊ educendum sperma retentū est talis ⁊ valet in suffocatione matricis ⁊ in omni casu in quo passionis causa ꝯtrahit̄ ex mēstruorū retētione vel ex spermate corrupto quoquomō. Supponat̄ candela inuoluta cū petia bene imbibita in oleo nardino vel de lilio in quo dissoluta sint tria grana musci vel ambre et liget̄ petia cōtra candelā cū filo duplicato ⁊ permittat̄ filū pendere extra vuluā vt cāde la extrahi possit ad voluntatē patiētis. Et hec candela continue quasi vsq; ad perfectā curā intra vuluā deferat̄. Similiter ⁊ cū ea os matricis frequenter ⁊ fortiter fricet̄. trahet enī matricē ad inferiora ⁊ sperma corruptum eijcit ⁊ qn̄q; insensibilr̄ resoluit. ℞. electuarium in hoc casu optimū. ℞. agni casti ℥. iij. mirtili. ℥. ß. terant̄ perfecte ⁊ nō cribrētur: incorporent̄ cū melle crudo nō dispumato ⁊ fiat electuariū. detur mane ⁊ sero cum itur dormitū ad modū nucis magne ⁊ post bibatur aliqd vini limphati ꝯm medietatē Exiccat nāq; menstruū ⁊ sperma a ꝓprietate ⁊ ꝟge erectionē ꝓhibꝫ ⁊ desideriū ad coitū diminuit ⁊ pollutionē custodit nocturnā: nec ē medicina simil' in hoc. Et dixerūt excellē. ꝙ si adiungat̄. ℥. ß. peonie in hoc electuario mirabiliter operatur cōtra epilepsiam sufficiant hec.

Emperica.

In oībus predictis passionibus ⁊ proprie in mania ⁊ ꝑmixtione rōnis ⁊ melia cōfert plurimū impinguare corpus cū piscibꝰ recentibus petrosis aut lacte dulci recenter veniẽti calido ex mamillis dādo ex ipso aliquid omni die in ieiuno per se vel cum mica panis sine cibo alio oīno nisi fortasse cū modico mellis vel zuccari misceantur quoniam ꝓhibet ipsum in stomacho coagulari. Lac enī cōpatitur secū mel vel zuccarum: ⁊ nullum cibū alium: vt dicit Gal. vij. de inge. sanitatis ca. ij. Conetur medicus humectare cerebrū cū balneis ⁊ embrocis ⁊ vnguentis humectantibus ⁊ cibis ⁊ potibus ⁊ somno et quiete in quibus sit studiū non modicum Conetur etiā ꝓposse cōfortare splenē ⁊ exopilare vt bene attrahat melancholiā corporis: prout dicemus ca. de opilatiōe splenis. Et cū emplastro Gal. experto qđ scripsit. xj. de inge. sanitatis. ℞. radicū capparis partes. ij. absinthij partē. j. bulliant diu in oximelle squillitico pistentur pfecte ⁊ cōficiantur cum eodē. Et potest addi oleū rube et lauri vel spice vel de lilio et extendātur sup petiam ⁊ applicetur spleni actu calido premissis euacuationibus vniuersalibus frequētatis. Confortet cor cum epithimatibꝰ electuarijs cordialibus famosis. Item anetum habet virtutē fugandi fantasmata accidentia in istis passionibus si locus cum ipo sternatur ⁊ similiter ypericon quoquomō.

Canones.

Quando fit flebotomia i melancholia mania vel ꝑmixtione rōnis inspiciatur san. qui exit: q2 si fit grossus niger dimittatur egredi si subtilis clarus rubeus illico restringatur. Qui canon licet sit gn̄alis in oī passione facta ex grossis humoribus: verūtamē est hic maxime necessarius: quoniā hmōi san. lucidus est sicut frenū melie: quare ex ipsiꝰ eductione maximū fieret periculū. Item in medicinis fortibus ⁊ ducētibus materias grossas lenientia nō derelinquas: vt sunt pruna t'hamaridi viol. ⁊ māna: qm̄ operationē solutiuorū beatificāt: vt dicit Mes. p̄nti cap. Item in omni passione cerebrali ⁊ proprie de materia fixa ⁊ immobili docet Mesue in presenti ca. auctoritate Gal. vt patiens deuitet acuta vt est piper sinapis cepe ⁊ vrinā ꝫ superfluere facientia: quoniā subtile egreditur ⁊ remanet grossum perficiens lapidis essentiam.

Pronosticatio.

Dicit ypo. vj. pti. amph. maniacis ⁊ melā

cbolicis varicatiõib⁹ ꝛ emorroidib⁹ inatis sol
unt egritudinẽ sup. siue fiāt p se vel p artē:
ꝛ ad hoc ꝓuocatio cõfert mẽstruoꝝ. Itē ibi-
dem. in ꝑcussione in caput stupor aut desi-
piẽcia malū. Idem desipiētie cū risu quodā
facte securiores: que vero cū tristicia moleste
sup. ꝛ difficile curabiles ꝓpter grossitiē ma-
terie. Itē. vij. particula amph. In mania dis-
senteria superueniens aut ydrops aut exta-
sis aut furoris augmētatio bonū. q: p dissin
teriā materie euacuatio s; p ydroposim ei⁹
alteratio p extasim fit ei⁹ diuersio a cerebro.
Itē. v. pti. mulierib⁹ qb⁹ ad mamillas san. cõ
uertit̃ maniam significat: ꝛ ꝓprie si san. fit
grossus niger: qm̃ in lac non posset cõuerti:
vt di. ibidem cõmētator. Ite; ꝑmixtio ratio-
nis veniens in fe. cum virtute debili ꝛ ante
signa digestionis mortale ecõuerso salubre.
Item maniacis permixtis ꝛ melicis ydrops
superueniẽs p se vel p artē soluit egritudines.
Itē dicit ypo. vj. pti. amph. Si timor ꝛ pu-
sillanimitas multum tempus habuerint
melancholicum perficient.

¶ De Epilepsia. Capitulum. viij.

Epilepsia est passio capitis di-
minuēs sensum ꝛ motū corporis
toti⁹ cum spasmo vł̄ ꝓpter op-
pilationē vētriculoꝝ cerebri vel
pãniculoꝝ ei⁹. Et dr̄ epilepsia. i.
superioꝝ mēbroꝝ lesio. ꝛ dr̄ a quibusdam
yerasmon. i. sacra passio: q: sacra membra ꝛ
animata occupat. dr̄ etiā qñq; passio infan
tilis: q: vt plurimus infantibus accidit. Est
autē maior ꝛ minor. Maior q̄dem: vt oñes
vētriculi cerebri ꝛ ꝓprie anteriores oppillā
tur: ꝛ isti hora paroxismi subito cadunt ꝛ tor
quent̃ os ꝛ facies cū tremore ceruicis ꝛ to-
tius corporis ꝛ dentiū constrictione: immo
qñq; vrina ꝛ stercus ꝛ sperma inuoluntarie
emittunt̃ ꝓpter maximā angustiā ꝛ prefoca
tionē. Minor vero cum vētriculi cerebri nõ
omnino oppillant̃: ꝛ isti qñq; cadunt hora
paroxismi ꝛ qñq; nõ: sicut ꝛ sco thomā patiē
tes neq; spuma in eis apparet magna. Et
quecunq; earum fit qñq; affligit semel ī die
qñq; semel in mẽse: qñq; semel in annis h;
eñ periodos sicut ꝛ fe. materiales cū oñis
periodus fit a materia: vt di. Gal. ij. de feb.
s; gñaliter quāto tardi⁹ affligit: tāto tardi⁹ ꝛ
difficili⁹ curat̃. q: materiā grossam adheren
tem significat. S; quanto frequēti⁹ affligit
tāto citi⁹ interficit ꝓpter virtutis debilitatio
nē ꝛ cordis suffocationē. Tres h; causas pn̄
cipales. s. defectū caloris naturalis tam in-
fluētis q̄ innati ꝛ superfluitatu; abundantiā
ꝛ meatuū āgustationē. Tres pterea sūt spēs
ꝭm triplicē diuersitatē locoꝝ: i qb⁹ materia cõ
tinet̃ q: materia cõtinet̃ in cerebro vł̄ in pãni
culis ipsi⁹ nec venit aliūde. q̄propt̃ ꝛ ꝓprie
tunc dr̄ epilepsia: ꝛ isti habēt ptinuā capitis
grauitatē: ꝛ sensuū oim obscurationē ꝛ adue
niēte paroxismo casu; nõ presentiūt ꝓpter ei⁹
festinātiā: neq; postea recordant̃ ꝓpt̃ cerebri
lesionē. Qñq; vero materia ptinet̃ in stoma
cho ꝛ intestinis vel alijs visceribꝰ nõ q̄dē in cõ
cauitate eorum vt quidam crediderunt sed
in venis neruis ꝛ arterijs per quoru; mea-
tus materia bulliens rapitur sursum sub fu
mali euaporatione ad cerebrum ꝛ tunc di-
citur analepsia ꝛ isti laborant repletiõe sto
machi ꝛ fastidio ꝛ indigestione ꝛ casum pre
sentiunt. ꝛ postea recordantur ꝛ accidit ante
casum tremor cordis nausea: ꝛ qñq; vomit⁹
ꝛ cõtractio siue grauitas iferioris labij ꝓpt̃
cõtinuitatē tunicaꝝ labij eiusdē cū lingua ꝛ
stomacho interiori: q: si materia sit in itesti
nis fit qñq; flux⁹ vētris hora illa. Si vero in
vijs vrinalib⁹ emittit̃ vrina. Si in vasꝭ sper-
maticis emittit̃ spma p̃ter volūtatē. Qñq;
vero materia ptinet̃ in extremitatib⁹ mēbro
rum: vtpote coxa vł̄ crure: vel manib⁹: vł̄ ad-
iutorio: vel in musculis q̄ sunt in ambitu to
tius corporis ꝛ tunc dicitur cathalepsia. Et
isti sentiunt ante paroxismum aliquid eleua
ri versus caput quasi essent formice ambu-
lantes vel fumi frigidi ascendentes a mem-
bro illo. deinde sincopisant ꝛ cadunt ꝛ sepe
preseruantur a casu per ligaturā fortē illius
membri. Et isti vt plurimum febriunt quia
propter fe. fit bullitio et ascensus materie
ad caput neq; sine fe. videtur euenire. Et
quecunq; istarum trium specierum fiunt
proprie: tamen quando materia continetur
in capite vel fit a san. flegmate vel melia. ra
ro aūt vel nunq̄ fit a cholera: quia cholera
sui subtilitate non potest vias oppilla-
re. Si fit a sanguine apparet inflatio
venarum guindines in collo et dispositio
quasi prefocatiua saliua dulcis sine mani-
festa causa et rubedo cum quadam fusce-

dine in oculis ⁊ facie: ⁊ vapor sentitur calidus in capite: ⁊ in ea est stoliditas cū risu: ⁊ eius vrina est valde grossa ⁊ rubea. Et si sit a flegmate appet i vrīa quoddā sile vitro liqfacto ⁊ saliua spumosa grossa clara ⁊ pauor et albedo oculoꝝ ⁊ corporis totius: silr ⁊ pigritia ⁊ obliuio ⁊ aliqn̄ vomitus flegmaticus: ⁊ etas ⁊ regio ⁊ tps ⁊ cibi antecedentes flegmatici quoquomō. Et si sit a melancholia apparet vrina glauca subtilis cū circulo granuloso ⁊ pmixtio rōnis diuturna non solum apud horam paroxismi ⁊ color oculorum et faciei fuscus siue plumbeus ⁊ siccitas lingue ⁊ antecessio ciborū melancholicoꝝ: vt caulium ⁊ lentiū ⁊ carnium salitarum. Et si sit a cholera quod esse nō poterit nisi adusta venenosa erit vrina citrina subtilis vehementer ⁊ color faciei citrinus subtilis vehementer ⁊ saliua amara stoliditas cum furia siccitas lingue cum siti silr ⁊ fortis afflictio hora paroxismi ⁊ eius paroxism⁹ spissior: sed breuior aliorum.

Methodus. Cura epilepsie in cōi est inducere fe. cum vsu electuarij anacardini qđ ponetur caplo de apoplexia vel auree alexandrine vel ibedorici anacardini vel dyamargariton ⁊ oīm calidoꝝ ⁊ proprie fe. quartanam vel quotidianā: quia vt dicit auicen. hec feb. ꝑpter cronicitatem sue afflictionis digerit materias grossas: ⁊ alteratio sex rerum non naturaliū ad caliditatem ⁊ siccitatem. Unde ypo. epilepticorum iuuenib⁹ ⁊c. nullus epilepticorum vtatur vino pro potu nisi plurimū limphato quia eleuat a ꝓprietate omnes supfluitates ad caput: sed bibat ydromel factum ex aque lib. iij. ⁊ ℥. iij. mellis coctis perfecte ⁊ collatis. Carnes asse magis cōpetunt eis ꝙ elixe ⁊ proprie condite cum spēbus ꝓterꝙ in die purgationis: quia illa die debēt dari elixe: q2 sic magis ventrē ꝓparant ⁊ venenositatē materie purgande adequāt: vtatur sepe ꝓ cibo cerebro auium pulloꝝ agnoꝝ ānaliū assatoꝝ ꝓprie: q2 cerebrū cōfortant: vt dicit auer. v. collet. Caueat tn̄ ne stomach⁹ noceat: q2 sunt difficilis digestiōis rōe viscositatis. Caueat ab allijs sinap. ⁊ oib⁹ acutis: q2 faciūt materias effumare ad caput: nisi fortassis vsu moderato vel cum cibo sicco. similiter ⁊ a leguminibus et brodijs piperatis ⁊ potu ⁊ cibo supfluis. Silr a timore: tremore. tonitruo: qm̄ ledunt caput: exerceatur fortiter stomacho ieiuno pmissa stercoꝝ expurgatiōe: fiāt fricatiōes fortes a pectore inferi⁹ ⁊ pectinatio capitis: ⁊ ei⁹ calefactio fortis in ieiuno. Caueat summopere a coitu: qm̄ maxime cerebrū debilitat spūs resoluendo ⁊ cerebrum colligando ⁊ demum infrigidādo mēbra nisi fuerit epilepsia causata ex retētione spmatis: vt accidit virginibus viduis ⁊ deo deuotis. Si autē a sanguine fiat cū ꝓdictis a principio flebothomia sophene q̄ est intus in talo vel frequētetur scarificatio cruriū. Deīn mundet cum apozimate. R. manne. ℥. j. tamarindoꝝ. ℥. s. et ß. dissoluant. in. ℥. v. aque decoctiōis prunorū et detur ante diē. Epithimet caput cū aq̄ ros. vel oleo ros. mixto cum aliquātulo olei de absinthio vel de spica. Comedat lactu. borrag. feniculum cucurbitas ⁊ aquā pisoꝝ vel cicerum. Sed carnes euitet: quia sanguinem multiplicant nisi virtus debilitaret. ꝓ condimento ciborum suorum vtatur agresta vel vino granatoꝝ sed nō aceto. Bibat ydromel ꝓdictum vel aquā decoctionis zuccari vel berberis vel prunorum vel si sit debilis vinum album valde limphatum. Ultimo post flebothomiam ⁊ purgationes frequēter: ⁊ sumat semel in septimana in aurora. ℥. ß. tyriace cum. ℥. quattuor aque decoctiōis peonie ⁊ hec omnia reiterentur totiens donec perfecte curetur. Si autem sit a flegmate quod ⁊ sepius contingit purgetur primo frequenter cum pillulis cochijs vel fetidis vel cum yerapigra premissa digestione cū oximelle squillitico vel composito et aqua decoctionis rerum ducentium sirupi virtutem ad caput: vt sunt sticad. peonia nux muscata cubebe cinamomi ysopus et ruta. Fiant etiam clisteria acuta. Recipe colloquintide cartami absinthij ysopi agarici centauree. ana. ℥. semis anisi siseleos. ana. vnciā vnā pistentur ⁊ bullitantur cum. m. s. blete. Post decoctionem colletur et de colatura accipiat lib. s. et olei vncie quattuor. mellis. vncie tres salis. ℥. ij. et supponatur. Fiant sternutationes cum elleboro vel pipere longo cubebe partē vnam macis partes duas facta ex eis forma pillularum.

Ultimo fiat cauterium in vertice cranei vel causticatio cum cantaridibus et sinapi sup collo. Utatur carnibus bonis conditis cum cinamomo galanga cardamomo pipere lõgo zedoaria ꝛ croco. Reiteretur totiens donec curetur. Si vero sit a melancholia purgetur primo cum geralogodi. vel pillulis fetidis premissa digestione supradicta ꝛ fiãt clisteria sepius ex istis. ℞. sene epithimi añ. ʒ. v. ellebori nigri. ʒ. iij. centauree. ℥. s. polipodij. ℥. ij. fumiterre biete añ. m. j. olei. ℥. iiij. mellis. ℥. iij. salis. ℥. j. fiat clistere. Fiant fricationes ꝛ inunctiones capitis sicut dictuȝ est de flegmate. Caueat hic epilepticus plus alijs a coitu ꝛ nucibus ꝛ cepis ꝛ porris a vino vero non sicut alij: quia cerebruȝ humectat. Si sit a cholera venenosa purgetur primo cum pillulis istis. ℞. sene epithi. scamonee ana. ʒ. s. aloes. ʒ. iij. confice cum succo polipodij vel vino decoctionis ellebori nigri de quibus detur a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. ij. sero cum itur ad lectum sine cena. Confortetur stomachus ꝛ caput cum oleo ros. dietetur omnino sicut dictuȝ est de epilepsia de sanguine. Cura analepsie atqꝫ cathalepsie est fere vna ꝛ eadem omnino: quoniam earum vtraqꝫ materia non est in cerebro: sed solus vapor venenosus: quare oportet vt statim a pricipio materia purgetur. Post hoc vero fiat vesicatio vel cauterium super locũ a quo infirmus sentit vaporem eleuari ꝛ profundetur: ita vt comprehendatur intra cauterium totus locus infectus: quia materias emundat. ꝛ cum fascijs legitur fortiter ideȝ membrum hora paroxismi ne fumi ascẽdãt in alijs fiat oĩo sicut in causa flegmatica.

Emperica. Refert mesue presenti ca. auctoritate alexan. ꝙ pillule quibus nulle sunt fortiores ad epilepsiam flegmaticam et arthericam ꝛ podagram sunt iste. ℞. aloes colloquintide scamonee bdellij ellebori nigri corticis gũmi edere añ. partem. j. euforbij baurach añ. prem. s. confice cum succo caulium. Dos est a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. ij. post digestionem ꝛ preparationẽ completam. Accidit autẽ nõnunꝙ epilepsia a vermibus existentibus in intestinis transmittentibus fumos pessimos ad cerebrum. Et signa eius sunt signa vermium scꝫ concauitas oculorum et odor oris fetidus: ꝛ fricatio narium: ꝛ obtenebratio faciei: ꝛ multitudo cibi cum habitudine macra ꝛ stercore modico: ꝛ fit plurimum pueris ꝛ gulosis. Et cura eius est interimere vermes: ꝛ postea eos adducere: sicut dicetur ca. de colica. c. de vermibus. Quandoqꝫ vero fit ex sumptione cibi venenosi vel morsus cãis rabidi. Et de ipsis scribemus tracta. de venenis lib. ij. si deus voluerit. Fit ꝛ quãdoqꝫ ꝓpter cordis ꝛ cerebri infectionem aere corrupto. ꝛ de ipso dicem⁹ ca. de fe. epydimiali. Sciendũ est ꝙ epilepsie alia debetur cura hora paroxismi ꝛ ante paroxismum. Nam hora paroxismi hm̃ cõiter operantes. In omni specie epilepsie conuenit ꝙ eger sit in loco obscuro ꝛ sicco sit ieiunus si horam preuenerit ꝛ habeat emũctoria omnia munda aperta ꝛ leuetur caput sursum vt liberior sit inspiratio. extergatur spuma ꝛ aperiantur dentes cum cultello vt liberior sit inspiratio: ꝛ ligentur extrema: et proprie in cathalepsia. Fiat sternutatio cuȝ cõdisi vel pipere vel castoreo vel euforbio: ꝛ proprie in cathalepsia ꝛ analepsia. Sed nõ fiat fricatio super caput in principio paroxismi: neqꝫ sternutatio: neqꝫ approximatio odoramentorum calidorum: sed potius in fine. Et si paroxismus diu durauerit: fiat clistere acutum dictum ca. de litharagia ꝛ ruptorium approximetur capiti dictum ibidem. Postea in fine paroxismi conueniunt localia resolutiua consumentia materiam: sicut est odor ruthe agrestis frequentatus vel puluis ruthe sicce naribus insufflatus vel puluis seminis eius vel succus ruthe viridis naribus instillatus. Extra horam paroxismi regatur sicut in methodo scriptũ est. Caueat ab esu carnium caprarum ꝛ piscium oĩo et caulium: imo epar caprinum vel hircinum comestum vel subfumigatio facta ex galbano ꝛ mirrha vel vngulis caprarum detegũt omnẽ epilepsiam. Similiter ꝛ fungi si comedantur. Caueat a balneo superfluo: qꝛ neruos mollificat ꝛ cerebrum humectat. Dicitur ꝙ omnis odor malus ledit cerebruȝ epileptici preterꝙ odor ruthe castorei armoniaci oppoponaci fact⁹ vsu moderato. Cena eius sit leuior prandio et semper in fine cibi vtatur stipticis: vt piro asso vel coctano

et somnū elōget sup cibū. Utat sepe stoma/
cho ieiuno dyasene cōfecto cum pluris arco
ticon: q2 materias euacuatiōibus adaptat:
euacuatiōes vero fiant cū pillis et sine cena:
q2 attrahunt a remotis. Itē in cura epilep/
sie nō negligant dicta in cura melie: q2 fere
omēs epileptici sunt melici cū in vtraqz pas
sione materia grossa aderens viscosa cere/
brū occupet. valet etiā pvocatio emorroid.
in corpore in quo esse cōsueuerūt et fleobotho
mia cephalice si sanguis sit i causa pctō qli
tatis et quātitatis. filr et pvocatio mēstruorum
et cauterisatio in summitate capitis vbi sunt
cōmissure vel in occipitio sub duob' cornib'
vel supra cornua frontis. Sūmopere omīs
epileptic' abstineat a comestione apij et ei'
fumo: et specialiter et pueri et mulieres lactan
tes: q2 de ppzietate epilepsiā incitat et indu
cit i pueris. similiter et comestio supflua pe
trosillini et trifolij. Sed dicit ecōtra: qz cū su
spēsione radicū peonie ad collū eius et cum
subfumigatione facta ex semine eius et cum
potione decoctionis aque radicum eius in
qua ponatur mel: plurimi visi sunt sanati et
ppzie infantes et pueri quorū etas erat in/
tra annos septē. Scias etiā qz vsus ruthe et
fiseleos in aqua et vino multū cōferūt et pul
uis celidonie cū zuccaro comest'. Preterea
si sumat. ℥.j. et ß. pulueris celidonie cū. ℥.ij.
aque celidonie et cū. ℥.ij. aq̄ decoctionis mir
tillorum et piperis lōgi auxiliat specialit post
purgationez. Sirupus digerens a ppzieta
te superfluitates in capite cōtētas est sirup'
de sticados: quē dicemus ca. de debilitate vi
sus. Artē autē sirupos faciendi p capite vel
mēbro corporis quocūqz dicem' ca. ij. cū de
fe. differem'. Hec ergo sunt que cōferūt epi
lepsie sua qualitate. A ppzietate preterea
reperiunt qdaz cōferre vt cerebrū vulpis in/
fantibus sepe datum: facit eni vt nunqz fiat
epileptici. Item ossa hominis et proprie cra
nei puluerisata et combusta sumpta stoma/
cho ieiuno cuz vino decoctionis peonie et cu
bebarum psunt. Item odorare rutham et ca
storeuz post purgationes confert a proprie
tate: vt dicit Mes. in suo de appropriatis
ca. presenti. Item piretrum conditum quod
sic fit sicut zinz. conditum a proprietate con
fert si sumat omni die. Similiter tyriaca et
metridatum et theodoricum et proprie post
purgationes. Item vesica apri cum tota vri
na exiccetur in furno et detur ex ea omni die
in mane cum oximelle ad fabe quantitatez
sanat epilepsiam: vt dicit Mes. eodem ca.
auctoritate alexandri qui se dicit expertum
fuisse in quodam curato vsqz ad tertiā diē.
Similiter et hyrundines comeste vel ad fu/
mum assate et comeste in ieiuno: vt dicit ibi
dem. Item coagulum leporis cum aceto bi/
bituz per triginta dies in matutinis ad mo
dum orobi vel in cibo mixtum. Item puluis
iecoris milui dicitur esse summuz remediū.
Item puluis fact' ex castoreo opponaco an/
thimonio armoniaco gūmi et san. dra. da tus
quemcunqz curat et a pluribus est expertus.
Item scinde ranam per medium dorsi et ex/
trahe eius epar et inuolue eius epar in folio
caulis et combure in sole in testa noua bene
obturata et puluerem illum da bibere cum
optimo vino epileptico dum patitur qm̄
plurimi dicunt se liberatos: qz si vna vice nō
curetur: reiteretur idem de alia rana donec
liberetur. Item lapis celidonius ruffus liga
tus in panno lineo et positus sub assella sini
stra sanat maniacos et lunaticos omnino.
Itē si puluis ruthe sicce insuffletur naribus
hora paroxismi vel subfumigetur cum aza:
statim surget. Item testiculi arietini comesti
mirabilis dicuntur iuuamenti. In omni igi
tur specie epilepsie confert vsus electuarij
de peonia et specialiter post purgationem
quod sic fit. ℞. peonie. ℥.j. masticis spice cro
ci coralli rubei margaritarum non perfora
tarum masticis aā. ʒ. ß. mirtillorum. ℥.j. et ß.
cinamomi nucis muscate gariofilorum foij
zinz. piperis lōgi cardamomi nucis indi. aā.
ʒ.ij. liquiritie ras. ʒ.v. anacardi. ℥. vnam et ß.
musci ambre ana grana sex zuccari quod suf
ficit in estate et mellis dispumati in hyeme:
valet epilepsie paralisi spasmo de repletio/
ne et omni morbo de causa frigida. Et remo
uet dolorem ventris ex ventositate: memoriā
reparat: datur in aurora ad modum nucis: et
post illud bibitur ydromel vel vinuz limpha
tum. potest etiā dari sero cum itur dormitū.

Canones.

Epileptici di/
cuntur lunatici
quia eorum pe/
riodus fm luminis in luna varietatē proce/
dit. quare fit in quibusdaz in luminis defe/

etu in luna: quia tunc humiditas male regitur quibus luna ex sua proprietate dominantur per lumen et motū. quibusdā vero in plenilunio propter humorū frigidorū exuberantiā aliis in nouilunio propter earū agitationes post quietem diuturnā. Que igitur est ex sanguine exacerbatur et plurimū in plenilunio que vero ex flegmate ī nouilunio. q ex melia in lune defectu. Sciendū preterea quod in epilepsia summū remediū est cauteriū in capite post euacuationes vniuersales et particulares. Sed in cathalepsia cauteriū in membro a quo vapor eleuatur. Sed in analepsia prouocatio emorroidarū et menstruorum et fluxus ventris debitus quacūque die. Si epilepsia acciderit puero lactanti totū regimen attribuatur nutrici: quapropter ex his herbis vtatur. scilicet ysopo feniculo et regatur ex cibis calidis siccis quodāmodo. Quare si fuerit cacochimi vel a plectoria purgetur medicinis supradictis: donec virtus regiminis ex lacte trāseat in fetum. In epilepsia preterea fit spasmus vniuersalis totius corporis: quia cerebrū sentiens sensatione naturali: licet nō sentiat sensu animali lesionē contingentem propter oppilationē ventriculorū eius contrahitur in seipsum. vt materias exprimat a se: quapropter et omnes nerui necessario contrahūtur quorum est principiū: et sic cadit patiēs cuius simile quodāmodo reperitur in sternutatione propter quod Auic. dicit quod sternutatio est epilepsia debilis. Epilepsia vero est quasi sternutatio fortis. In apoplexia vero nō fit spasmus: sed mollificatio totius corporis propter oppillationē perfectā adeo vt cerebrum contrahi in se non possit et propter eius lesionē fortem cerebrū resistere nō attentet. Item in cura epilepsie quattuor dispositionibus oportet succurrere: paupertati caloris naturalis: superfluitatum multitudini emunctoriorū capitis oppillationibus: et meatuum sanguinis et spiritus coartationibus.

Pronosticatio.

Si epilepsia accidit ante pubertatē in masculino. vel ante menstruorum eruptionem in femella et nō soluitur beneficio medici vel nature in viro circa. xxv. annum. et in muliere circa menstruorum primam apparitionē nūquam de cetero curatur. Vnde Ypo. iij. parti. amphorismorum. quecunque vero permanēt pueris etc. Itē epileptici frequēter cadunt in paralisim et stuporem membrorum propter depauperationem spiritus et oppillationem originis neruorum: quare cōsidera dispositionem membrorum vt ipsa rectifices cū balneis calidis aromaticis et vnguentis marciaton arrogō et dyaltea. Item quandoque sub epilepticorum lingua apparent vene virides vergentes in colorem liuidū: quarum apertio remouet inueteratam epilepsiam. Item si mulieri impregnate aduenerit epilepsia fetu euacuato cito soluitur. Item si epileptico superuenerit morphea alba signū est curationis. Si epilepticus nō recordatur post paroxismum significat fortem egritudinē a qua curari non potest. Item si infans natus cum epilepsia se expurgauerit et multas superfluitates aquosas expulerit: significat curationē: si autem contrarium. Itē si fetus concipiatur tempo pore menstruorum et fiat epilepticus nunquam sanabitur: quia causa est ex principio generationis et fixa. Item si vis scire quando epilepticus sit curatus perfecte subfumiga ipsum cum cornibus caprarum: et si non cadit curatus est. Item epilepsia ex toto genere est difficilis curationis: et proprie inueterata: licet infirmus obediat et medicus recte operetur: et necessaria extrinseca sufficiant: quare ab ipsis fugiendum est. Cuius causam puto: quia epilepsia vt plurimum est ex generatiōe sicut et lepra: vt dicit auerroys. iiij. colliget de lepra. Item Ypo. v. parti. amphorismorum. Epilepsie quibus ante iuuentutem nascuntur mutationem habent: quibus vero. xxv. annorum fiunt plerumque commoriuntur. Alij tamen dicunt post annos. xxx. Ypo. intellexisse.

De apoplexia Cap. ix.

Apoplexia est priuatio sensus et motus in corpore toto cū mollificatione membrorum propter opilationem omnium ventriculorum cerebri et meatuum spiritus sensibilis et motiui cauernositatū eius. Est autem duplex secundum Ypo. ij. parti. amphorismorum. scilicet maior et minor. Maior quidē quando oppillatio est per

fecta: et tales non sentiunt omnino cum pungun tur: et anhelitus est cum angustia maxima et spuma: immo quandoque nullus apparet anhelitus. Minor est cum oppilatio predicta non est ex toto vltimata neque perfecta: et isti non priuantur omnino sensu nec motu: sed est in eis angustia: et anhelitus est paucus quandoque diuersus absque ordine ita vt fortassis intercipiatur omnino: quare fit passio timorosa et quandoque diuersus cum ordine bono et sufficienti anhelitu: et apertis oculis nihil vident quandoque: et quandoque aliquid vident: sed loqui non possunt. Sed secundum Gal. in comento eiusdem amphorismi sunt tres species eius scilicet maior et minor et media; verumtamen huiusmodi diuisio est eadem cum priori: quia minorem subdiuidit in duas. Fit autem apoplexia ex sanguine: et hoc est raro. Fit ex flegmate et hoc plurimum. Et si fiat a sanguine apparet rubedo maxillarum et faciei et dispositio repleta quasi prefocatiua cum apertione venarum guides in collo. Et quandoque apparet facies nigra et rubea propter sang. conculcationem et mortificationem caloris. Et si fuerit a flegmate apparet mollificatio corporis et albedo squalida caloris et multitudo muci narium et sputi lingue vel oris. Sunt preterea. xij. numero passiones in accidentibus multum similes adeo vt communiter operantes in ipsarum cognitione: similiter et cura sepius vacillent: que sunt. Subeth. Stupor. Congelatio. Somnus longus. Lithargia. Epilepsia. Apoplexia. Paralisis. et obdormitatio. Spasmus. Sincopis. et suffocatio matricis. quarum differentiam essentialem qui scire desiderant descriptionem ipsarum in proprijs capitulis requirant. differentiam tamen accidentalem hic prout colligitur ex diuersis actoribus pro tinus aliqualiter denotemus. Conueniunt enim omnes in hoc quod significant priuationem sensus et motus. Sed differunt ex alio: quia quedam significant priuationem sensus et motus in corpore toto velut apoplexia: litharгia: subeth. sincopis. suffocatio matricis: epilepsia: stupor: congelatio. quedam vero in parte corporis: vt paralisis: spasmus: obdormitatio. Item quedam ex eis sunt morbi tantum. vt litharгia: epilepsia: paralisis: apoplexia. quedam vero accidentia tantum: vt obdormitatio. sincopis: suffocatio matricis. quedam vero morbi quandoque: et accidentia quandoque: vt subeth sine litharгia vel subeth cum litharгia. Item quedam durant breui tempore: vt subeth: epilepsia: apoplexia. quedam plurimum adherent ex sui specie: vt paralisis. Item quedam vt plurimum fiunt a causa primitiua: vt congelatio et stupor: quedam a causa antecedente humorali: vt litharгia: suffocatio matricis: epilepsia. apoplexia. quedam vero vtroque modo vt subeth. paralisis: sincopis Item quedam ex toto genere sunt preter naturam: vt litharгia: epilepsia. quedam vero solum aliquo modo: vt somnus longus: que omnia clare apparebunt cum notificatione propria cum quodlibet describemus. Subeth sicut somnus profundus est cum quis gradatim procedit ad grauitatem capitis et somni non subito quare fit dormiens adeo profunde et oculis clausis vt nullo modo ipsos aperire valeat nisi vocetur et concussetur tunc parum aperit et illico claudit: sed si confirmetur nequaquam audit nec oculos aperit. Accidit hec passio quandoque a causa antecedente: quandoque a causa primitiua. verbi gratia. frigiditate et humiditate aeris continentis vel sumptione opij. Fit etiam quandoque sine fe. et tunc est morbus: quandoque cum fe. et tunc est accidens fe. superueniens: et litharгia nunquam est sine hoc accidente. Stupor vero qui et subeth vigilatiua nuncupatur nihil aliud est quam subeth diminuta: quapropter somnus non adeo est profundus neque grauitas tanta sicut in subeth. Et quandoque fit a causa humorali: quandoque a causa extrinseca. verbi gratia. frigiditate aeris vel esu fungorum vel casu vel percussione super caput Stupor quandoque sumitur pro formicatione neruorum et musculorum: et tunc idem est quod obdormitatio. Congelatio dicitur cum quis tacet quasi dormiens oculis apertis: vel si fuerit sub situ operationis alicuius aduenientе passione stat fixus sub eodem situ et fit vt plurimum a causa primitiua exposite frigiditate aeris vehementi nudato capite: quandoque etiam fit a causa humorali melancholica in cerebro contenta. Somnus longus est somnus naturalis in quali naturalem excedens in quanto sicut accidit conualescentibus ebriosis fatigatis et quandoque pueris gulosis. Litharгia dicitur cum quis habet apostema frigidum in cerebro propter quod dolet quis febris continua lenta et dolor capitis grauatiuus cum pauca pro

ctura: deinde aduenit eis somnus ꝓfundus et subetb: ⁊ sic apparet ꝙ in om̄i litbargia accidit subetb ⁊ nō econuerso. Epilepsia dr̄ cum quis cadit periodice in terrā ⁊ spasmatur ſm oēs articulos ⁊ anbelat cum angustia ⁊ babet spumā in os: deiñ cum ptransit spasmus surgit ⁊ sentit ⁊ mouetur sicut prius Apoplexia dr̄ cum quis iacet mollificatus ſm totum corpus sine sensu ⁊ motu sine anbelitu fortassis quia spiritus aīalis non potest ꝑuenire ad aliqua membra rōne oppilationis viarū nisi forsasse ad pulmonē dyafragma: qꝛ vita sine anbelitu subsistere non potest tpe longissimo. verūtñ quandoqꝫ vie pulmonis oppilant̄ quare fit sine anbelitu oīno ⁊ forte sine pulsu arteriarū perceptibili a medico ⁊ si vocetur nō audit oīno. Et aduenit bec passio non adeo velociter sicut epilepsia: neqꝫ adeo pigre sicut subetb: sed mediocriter ſm festinātiam ita vt patiens presentiat eius aduentū quare q̄nqꝫ clamat et mugit sicut bos ⁊ tunc cadit sicut mortuus: et non fit color corporis fedus sicut in sincopi sed liuidus ⁊ repletus si fit a sanguine: vel albus squalidus si fit a flegmate. Et est sine fe. plerūqꝫ ⁊ antecesserunt eam vertigo perdurās ⁊ scotbomia ⁊ soda capitis ⁊ inflatio venarum colli tenebrositas visus ⁊ tremor in toto corpore ⁊ stridor dentiū in somno ⁊ grauitas ⁊ pigritia ⁊ vrina eius fuerit grossa plena resolutionibꝰ varijs lactea vel pallida. Accidit etiā somnus a cā primitiua verbigratia. casu vel ꝑcussione sup caput: similiter ⁊ a frigiditate aeris continentis aut sumptione opij: ⁊ accidit apoplexia vt plurimum gulosis ⁊ bibulis aut grossis ꝑ naturam vel dietam. Paralisis esse dr̄ cum quis priuatur sensu ⁊ motu in aliquo determinato mēbro. s. brachio vel crure vel lingua cuꝫ mollificatione illius membri vel in medietate totius corporis scꝫ in toto latere dextro vel in toto latere sinistro: vel in toto corpore a collo infra ita vt caput ⁊ eius partes sint sana. Nam si totum corpus careret sensu et motu cum mollificatione membrorum foret apopleticū vel subetbicum: quia tunc cor et cerebrum essent lesa quod in paralisi non cōtingit cum sit passio neruorum ⁊ membrorū neruosorum. Obdormitatio siue stupor siue formicatio est cum membrum aliquod puta manꝰ aut pes acquirit sensuꝫ obtusuꝫ motum laboriosum propter malum situm oppilantem neruos deferentes spiritum sensitiuum ⁊ motiuum. Spasmus vero dicitur cōtractio membri lacertosi siue fit de plenitudine: vt in corpore pletorico seu de inanitione: vt in corpore etbico ⁊ fe. continuis consumpto siue fit ex dolore: vt in punctura nerui. ꝙ si talis contractio nerui fuerit versus flexibilitatem membri ita vt curuetur membrum dicitur proprie spasmus. si vero fuerit versus inflexibilitatem ita vt membruꝫ stet tensum dr̄ tbetbanus vel alcuseꝫ. Sincopis dr̄ cum quis cadit amittens sensum ⁊ motū subito cum fedo colore faciei propter passionem cordis ex resolutione spirituum plurimorum: vt post laborem vel balneum vel ꝑpter ipsorum cōculcationem atqꝫ permixtionē cum fumis caprinosis: vt in tristicia vel stupore vel ꝑpter mordicationē oris stomacbi a re calida venenosa cui cor cōpatitur: vt in sumptione arsenici vel calcis viue. ⁊ est semꝑ sine fe. q̄tum est de per se. Fit etiam q̄nqꝫ in fe. propter virtutem totalem debilitatem vnde ⁊ fe. dr̄ sincopalis. Suffocatio matricis dr̄ quādo matrix non potest expellere suas superfluitates deorsum propter oppillationem: quapropter cōstringit̄ vt expellat eas sursum: quare sentit mulier bora illa aliquid quodāmodo eleuari a pectine vsqꝫ quo perueniat ad os stomacbi et ideo cōprimitur dyafragma ⁊ impedit̄ anbelitus ⁊ fumi venenosi eleuantur ad cor: et inducunt sincopim ad cerebrum ⁊ auferunt sensum ⁊ motum: propter quod tunc mulier subito cadit super terram: sed non deficit ei ratio sua ⁊ fit contortio membroruꝫ sicut in epilepsia: sed nō fit spuma sicut illa: ⁊ quādoqꝫ suffocat̄ ⁊ morit̄: et q̄nqꝫ resuscitatur post despationē. Nec accidit bec passio nisi post retētionē spmatis aut mēstruoꝝ ⁊ i mulieribꝰ duris grossis quarū vie sunt auguste et q̄nqꝫ nō sentit̄ eiꝰ pulsus nec ābelitꝰ oīno.

Methodus. Cum oīs apopleticus sit absqꝫ sensu ⁊ motu nō requirit̄ in cura eiꝰ nisi vt ꝯsideret̄ dispō faciei ⁊ oculoꝝ: ⁊ ābelitꝰ ⁊ bitudies totiꝰ corpis: q̄ si replōnē signt cuꝫ abūdātia caliditatis in materia et

per cōsequēs q sanguis est in cā fiat statim flōmia simul de venis cephalicis in manib⁹ vel in curuatura brachij: ⁊ tantū de sangui/ne extrahat qntum possibile fuerit constante virtute. Uirtus enī in oī actu medici est con siderandā maxime cū virtus sit principalis/simus iudex: vt dicitur. ix. de inge. sanitatis. Postea fiat scarificatio in crurib⁹ ⁊ ventosa/tio ⁊ oīs diuersio pro posse ad inferiora. Tūc nāq conueniens videtur vt eradicatio sub sequatur cū flebotomia vene recte in fron te vel venarū magnarum grossarū que sunt sub lingua vel venaꝝ guīnō. in collo: quoniā phibet suffocationē: postea vero fiat cliste/re acutū gradatim qd sic fiat. R. colloquin/tide agarici centauree se. vtrice. ā̄n. ℥. ß. mel liloti sticad. blete ā̄n. M. j. pistent ⁊ bulliā/tur in aqua: ⁊ de illa aqua accipiatur lib. j. et mellis. ℥. iiij. olei cōis. ℥. iij. salis. ℥. ß. misceā tur ⁊ iterum reducant ad ignem ⁊ bulliatur ⁊ cū bullierit colletur ⁊ tepidū iniiciat. Et reitteretur hoc clistere donec sentire ceperit patiens aut moueri: fiant ligationes extre/morum fortes ⁊ fricationes plantarum pe/dum ⁊ manuum asperse cum aceto ⁊ sale: et cū sentire magis ceperit: ponatur in ore ei⁹ ʒ. j. vel. ʒ. ij. electuarij anacard. qd sic fit auto ritate Joh. hebemes. q pannis tegatur pa tiens vndiq: quoniā calefaciet ⁊ sudare faciet et fortassis se. inducet que totā mate/riā resoluet. R. ʒinʒ. piretri nigelle costi pi/peris longi piperis nigri acori ā̄n. ʒ. x. mir/rhe rutbe sicce asse aristologie baccarum lau ri castorei tapsie sinapis gentiane ana. ʒ. v. vngantur res iste ex oleo nucum: cōficiantur cum melle dispumato est nāq cōferens apo plexie paralisi torture spasmo de repletio/ne ⁊ vniuersalr omni morbo frigido. Mel autem anacard. sic fiat. Tere anacard. ⁊ mel ⁊ pone eos in aceto ⁊ dimitte sic duobus die bus: postea coque eos lento igne donec aceti tertia pars sit consumpta: tunc colla cum li/neo ⁊ pone fecem in medicina loco anacar/di et aceto pone tantūdem mellis: ⁊ coque hec simul vsq ad spissitudinē: ⁊ hoc est mel anacard. Uel si presto non sit aliud pone in aure infirmi auree alexandrine. ʒ. ij. vel tyria ce veteris. ʒ. j. vel vnā ficum caricam in qua sit aliquid euforbij: ⁊ fac vt masticet ⁊ inglu tiat perfecte illas. Preterea nequaq bibat vinum: sed ydromel qd sic fiat. R. aque lib. iij. mellis. ℥. iij. bulliantur aliquantulum si/mul ⁊ collent. Dieta sit tenuis ex cibis pau cū sanguinē generantibus: vt sunt olera fa rina lentes. Nō vtatur carnibus nec iurib⁹ earum. Si vero flegma sit in causa fiat sta/tim a principio clistere acutum quod sic fiat R. agarici colloquintide ellebori albi cen/tauree minoris ā̄n. ℥. ß. mellilloti blete stica. polij ā̄n. M. j. pistentur ⁊ bulliant in aqua: collentur ⁊ de collatura illa capiatur lib. j. ⁊ misceatur cum. ℥. iiij. mell. ⁊. ℥. j. olei. et. ℥. ß. salis. reducatur hoc totum ad ignē iterum: ⁊ bulliatur et colletur ⁊ tepidū iniiciat ⁊ rei teret hoc totiens donec ad sentiendū redie/rit ⁊ loquatur. Nam si per hoc non reuertit neq loquatur neq mouet neq sentit signū est mortale. Fiant fricationes post clisteria in pedibus ⁊ cruribus cum sale ⁊ aceto ve/hementi. vnguat ei caput ex oleo nardino ca lido in quo dissoluta sint euforbium ⁊ casto reum. Fiant gargarismata cū oximelle squil litico ⁊ aqua decoctionis ysopi yreos sticad. et rutbe. vltimo fiāt sternutationes cum eu/forbio vel pipere vel ellebo͛o albo. Et cū loqui ceperit: ponatur in ore eius. ʒ. j. ⁊ ß. ele ctuarij anacardi. predicti vel tyriace veteris: ⁊ post illud bibat aquam mellis supradictā. Cum autem erectus fuerit ⁊ obediens con/silijs medicine purgetur sepius cū pillulis cochijs. similiter ⁊ digeratur materia ante ⁊ post purgationem in cibis alteratiuis fre/quentibus cum aliquibus medicinis dictis capitulo de epilepsia. que dicētur capitulo de paralisi. Utatur carnibus edorum pulle/rum ⁊ bibat ydromel: sed vinum nullo mo/do: nisi virtus sit debilis tunc bibat vinum albū debile limphatū. In fine vero fiant cau teria diuersa cū ferro vel cantaridibus: vnū quidem in cōmissura vbi terminat medius digitus quādo radix manus patientis po/nit super radicem nasi. ⁊ aliud in occipitio abrasis prius capillis que dimittant pluri/bus diebus aperta. Si vero nihil predictoꝝ remediorum pfecerit neq eger per ea ad in telligentiā redierit: igniat sartago ⁊ ponat circa superficiē capitis: ita q capilli vrātur ⁊ calefiat cutis. Quia vt ait Auicēna presen ti cap. vehementer exiccat materiam capi/tis ⁊ cōfortat caput ⁊ neruos ⁊ excitat apo/

pleticū. Uel capiti raso atq3 calefacto cum panno calido supponat̃ rubificatiuū dictum ca. de litbargia actu calidō. frequēter ista nā q̄ remedia sunt vltime fortitudinis in exsiccando ꝛ excitando patientem

Emperica. Cōiter operātes q̄ñ vocant̃ ad apopleticū solū intēdūt accidēti.s. insensibilitati negligētes ꝑ tūc cām. Ligant igit̃ primo extrema fortiter: vt dolor vigilias inducat ꝛ materias diuertat ꝛ fricēt plantas manuū ꝛ pedū vehemēter cū aceto ꝛ sale ꝛ imponāt pul. ellebori albi vel pipis narib⁹ ꝛ ꝯcutiāt corpus. Qd̄ si hec oīa nō excitāt ipm radunt caput rasura sicca: ꝛ faciūt cauteria ꝑdicta oīa vel q̄dā. vel faciūt ruptorium supra caput ex cantaridib⁹ cōfectis cū emplo apostolico vel cū fermēto: vel approximant sartaginē ꝑdictā. Et postq̄ excitatus fuerit intendūt cure euacuādo ꝛ digerendo: q2 vigilie sunt maxime ꝛ ꝑcipue in cā cure apopletici caput exsiccādo ꝛ spūs igniendo. Sunt etiā signū certissimū: q2 significāt egrū posse vti medicinis conuenientibus. Euacuatio optima fit cū3 pillulis Mes. positis ca. de epilepsia vel cū pillulis cochijs visitatis.

Canones. Fit apoplexia maxime illis q̄ nimiū vinū bibūt ꝛ caput sepe lauant cum aqua: ꝛ ꝓprie in loco frigido humido: ꝛ qui frequēter sudant circa caput sine manifesta cā. Et si caput sit naturalr̃ debile magis h̄ cōtingit. Quia vinū indigestū ad cerebrū et neruos repit a sui ꝓprietate: ꝛ ibi in flegma ꝯuertit̃ ꝛ sui q̄litate sensu3 ꝛ motū paliticat ꝛ sui q̄titate origines neruoꝝ ꝛ cellulas v̄rtutū aialiū oppilat. Ite3 in apoplexia nō fiat euacuatio nisi cū pil̄is ꝛ in sero dent̃ sine cena: q2 a remotis euacuāt perfecte.

Pronosticatio. Apoplexia maior est impossibilis curatiōis minor v̄o difficilis. media mediocriter. Uñ Ipo. ij. parti. amph̄. Soluere apoplexiā fortē quidē impossibile ē eā mortalis q̄si ex tota specie. Itē si apopletic⁹ nō pōt excitari ꝑ media cōueniētia rōnabilr̃ exhibita mortale. Itē apoplexia maior prima die iterficit: s3 suffocādo: apoplexia media nō iterficit vsq3 ad tertiā diem vel in paralisim lateris debilioris cōuertitur: sc3 ꝓpter diriuationē3 materie ad partem illam. Item sepultura apopletici debet semper differri per tres dies: vt dicit Auicēna. Quia vita non potest diutius stare sine anhelitu et sine sensu et motu: et quod certius est sine pulsu perceptibili q̄. lxxij. horis naturalibus ad plus. ante vero hoc tempus aliqui reuiuiscunt et sanantur. Itē si apoplexia superuenerit ebrioso fortiter et subito mortale. Unde Ipo. v. parti. amph̄. Si inebriatus aliquis repente sine voce ꝛc. Item apoplexia est magis periculosa inter. xl. annos ꝛ. lx. quia tunc calor naturalis minoratur. Unde Ipo. vj. parti. Apopletici fiunt maxime a. xl. annis vsq3 ad. lx. Item taciturnitas subito perueniens significat apoplexia3 vel melancholiā. Apoplecticus quidem si fit cu3 impotentia loquēdi ꝛ priuatione sensus et motus. Melācholia vero si fit cum voluntate tacendi et bonitate sensus. Unde Ipo. vij. parti. amph̄. Si lingua intēperata repente fiat aut apoplexie aliquid huiusmodi vl̄ melācholie fiet distingue igitur ꝑ talia. Sciendum preterea q̄ minor apoplexia durat vsq3 ad dies. vij. ad plus. aut cōuertitur ad morte3: aut ad vitam manifeste aut ad paralisim partis debilioris aut ꝑipleumoniā. Unde Ipo. vj. parti. ampho. Quibuscūq3 sanis dolores repēte fiunt in capite: ꝛ continue sunt sine voce ꝛ stertunt⁹ in septem diebus pereunt si nō fe. eos accipiat: quia ista sunt signa certissima tria apoplexie ꝯfirmate. Item Ipo. ij. parti. amph̄. Crassi valde ſm naturā cito moriuntur magis gracilibus. Itē apoplexia ex sanguine suffocat ex improuiso. vnde Ipo. j. parti. amph̄. In exercitantibus ꝛc.

De incubo. Capitulum. x.

Incubus est passio in qua homo sentit cum ingredit̃ somnū fantasma graue sup se cadēs ꝛ cōprimit ipsum ꝛ angustiat̃ ei⁹ anhelit⁹ ꝛc. ꝛ interfectat̃ vox ei⁹ et motus ipsi⁹. Et fortassis ꝑuocat̃ ꝓpter oppilationes ꝛ cu3 ab ipso separat̃ excitat ipsu3 cito a somno et d̄r ab incubo: q2 demō esse credit̃ apud eos q̄ intellectū extollere nequeūt sup sensu3: vel dicit̃

incub' qm̃ incubit corpib' q̃si ea suffocãdo.

Methodus.

Fit quandoq3 ab assidua p/ctoria ratione multitudinis sanguis in toto corpore. Et signa eius sunt rubedo oculoꝝ ⁊ diminutio somni ⁊ añcessio ciborũ multiplicantium sanguinem. scilz vini carnium ⁊ piscium vrina rubea grossa ⁊ pulsus magnus fortis ⁊ habitudo carnosa ⁊ saliua dulcis sine cã manifesta. Et cura ei' est vt pmo fiat fleborhomia cephalice. deinde ventosatio cruris assidua cũ scarificatione ⁊ minoratione cibi ⁊ dimissione vini. Utat' p cibo lentibus ordeato auenato oleribus. vtatur p cõdimentis aceto agresta vel vino berberis bibat aquã. Fit q̃nq3 ex dñio flegmat' in toto corpore ⁊ proprie in capite ⁊ circa origines neruorũ. Et signa eius sunt tarditas pigrita: hebetudo sensuum ⁊ multitudo sputi ⁊ muscillaginis ⁊ mollificatio tot' corpis añcessio ocij ⁊ ciborũ flegmaticorũ vrina grossa alba ⁊ pulsus mollis latus vndosus. ⁊ cura eius est cura epil'ie de flegmate.

Emperica.

Fit incub' ex omni causa ex qua fit epilepsia vt dicũ cõiter opantes: ⁊ signa ei' sunt manifesta nõ nisi ex relatione infirmi ⁊ ideo q̃nq3 vitio materie in cerebro contẽte: q̃nq3 in stomacho vel aliquo alio viscerũ. Cura eius est cura epilepsie ibi posita sub singulis. E. cum incubus nihil aliud sit q̃ epilepsia parua siue imperfecta differens in hoc solo q2 epilepsia accidit tpe vigiliaꝝ: sed incub' tpe somni ⁊ pprie circa principiũ ipsi'. Confortet' cerebrũ ⁊ cor cõtinue cũ dyamargariton ⁊ dyanthos cũ musco p se vel simul mixtis vel cum electuario de peonia posito caplo de epilepsia: vel cũ aurea alexãdrina ⁊ electuario ducis q̃d ꝯuenit sumẽdo p se vl' cũ alio mixtũ. Sumat post purgatiões bis in septimana qualibet vice tyriace veteris in aurora cũ aquis decoctiõis peonie. ℥. iiij. quoniã confert a proprietate.

Canones.

Quidã putãt incubũ fore passionẽ cordialẽ ex angustia anhelit' accidẽtẽ q̃re applicãt medicinas ⁊ cauteria ad pectus ⁊ cor: verũ in hoc cadit error: qm̃ in epilepsia ⁊ apoplexia ledit' anhelit' cũ sint passiones aiales quare ꝯferũt in epilepsia exsiccatiua filr' ⁊ cauteria sup caput. ¶ Scõm preterea q̃ in morboꝝ cura nõ semp applicãtur remedia localia mẽbro pmo fontali: sed et scdo manifestatio pncipalis put euidẽter pbat auerroys scdo colliget ꝯ gal'. q̃ illud asserebat. ponim' eñ empl'a sup oculũ in debilitate visus: lz virtus visiua sit totalr' in corde.

Pronosticatio.

Incubus si sepe contigerit: est ãtecessor triũ egritudinũ scz apoplexie vel manie: epilepsie. Nã si fit a sanguine sequit' apoplexia. Si a flegmate sequit' epilepsia. Si a melãcholia sequitur mania. Itẽ incubũ sepe cõtingẽtẽ seq ꝯsueuit spasm' de repletiõe vl' paralisis ⁊ q̃nq3 subita suffocatio cordis. Itez si post excitationẽ sudet sudore frigido ⁊ sic fit cũ tremore cordis vel spasmo vel sincopi mortale.

¶ Tractat' secundus prime sectionis. De passionibus neruorum.

Neruorum passiões famose sũt q̃nq3. Prima palisis. scda spasm' ⁊ thethan'. tertia tortura. q̃rta stupor ⁊ tremor siue debilitas neruoꝝ. q̃nta alitatio ⁊ oscitatio Cum autẽ dico neruos cõprehendo ⁊ chordas ⁊ musculos siue lacertos tot' corporis.

¶ De paralisi. Caplm. j

Paralisis ẽ mollificatio sol' mẽbri vl' mẽbroꝝ pliũ i q̃cũq3 pte corpis ppt' quã puat' sẽsu vl' motu vl' vtroq3 sil'. ppe mñ mollificatio tot' corpis d̃r a collo īfra ita vt ligua ⁊ caput totalr' sint sana. Fit q̃nq3 a cã añcedẽte hũorali: q̃nq3 a cã pmitiua. si a cã hũorali añcedẽte h̃ dupl'r: q2 h̃ fit ab apate oppilãte radices ⁊ origies neruoꝝ ppt' q̃d mẽbra q̃b' deseruiũt puant' spũ aiali ⁊ mollificant': vel fit ab hũore grosso crudo flãtico oppilãte loca pdicta atq3 ibibẽte. Si xõ a cã puatiua. s. a casu vl' pcussiõe fit ẽt dupl'r: q2 vl' ista cã ledit spõdiles ita vt fiat dislocatio i eis: ⁊ p ꝯñs i neruis fit oppilatio pcedentibus a nucha

vel ledit neruos ipsos et radices neruorum cotundendo et scindendo. Signa eius que fit ab apate filr et curam ponemus ca. de dolo- ribus dorsi. et cap. de gibbositate. Signa eius que fit a flegmate sunt albedo coloris faciei absque venis manifestis et habitudo corporis flegmatica. Sed non videtur posse fie ri ab humore calido propter eius subtilitatem nisi forte raro valde ex sanguinis multitudi ne. Et signa et cura sunt eadem cum eis que diximus de apoplexia suo capitulo cum de cau sa sanguinea loquebamur. Signa eius que fit a dislocatione spondilium sunt difficultas anhelitus cum qua aduenit mollificatio mem brorum. Signa eius que fit ex lesione neruo rum patent ex ratione patientis. Sciendum pre terea quod omnem paralisim factam a causa humora li antecedit necessario tremor et stupor siue formicatio membrorum cum minoratione sensus in eis. Urina autem ipsorum apparet lactea vel karopos ex natura propter obtusio nem calidi naturalis ab humore crudo. Ue- rum quandoque fit per accidens tincta et rubicun da: quia cum epar et renes sunt debilitata per compassionem non possunt generare sanguinem laudabilem neque discernere ipsum ab aquo sitate urinali quare remanet urina similis lotu re carnis quemadmodum accidit in debilita- te epatis: et in ydropisi alchite ut di. Auic. in tertio can. cap. presenti.

Methodus.

Cura pa- ralisis que fit a causa humorali flegmatica et est illa que ma xime contingit: est ut premissa digestione cum oximelle squillitico vel sirupo de sticados. purgetur cum pillulis fetidis vel cochijs vsitatis dando de sero cum itur dormitum sine cena a. ʒ.j. vsque ad .ij. omni septimana sel: vel cum pillulis de euforb. Jo. hebemes. que sunt optime ad educendum flegma grossum quod descendit ad neruos quare conferunt mollificationi podagre spasmo torture. ℞. eu forb. colloqn. agarici. bdellij. serapini. ana ʒ. ij. aloes ʒ. v. fiant pille cum aqua porri. Dosis ea rum est a ʒ. ß. vsque ad ʒ. j. dentur in sero sine cena et hoc continues aut tribus aut quatuor vicibus referca tis. Post hoc vngantur membra paralitica et spondi- les colli et dorsi totius cum oleo costino quod sic fit ℞. costi. ʒ. j. piperis piretri euforb. ana ʒ. ij. ca- storei ʒ. ij. terantur et cribellentur et misceantur cum lib. ß. olei de spica vel de lilio vel laurino vel cum balsamo quod melius est omnibus vnguentis predi- ctis. Diebus vero quietis vtatur in ieiuno ele ctuarijs confortatiuis. Sumat ergo in aurora ʒ. ß. dyacastorei et cibum differat per vj. horas vel oppoponaci recentis vel theodorici ana cardini vel dyapli. vel metridati vel auree alexand. et melius omnibus est piretrum conditum quod sic fit. Ut. ʒʒ. conditum vt dicit Mes. Dis enim calida sicca medicina exhibita post purga tiones lacertos et neruos corroborat et propter hoc si res efficit sanitas subsequetur ad quod fa- cit non modicum si fuerit acuta penetratiua. si vero per talia non accepit sanitatem abstineat per dies aliquos ab omni medicina donec vir- tus confortetur et obseruet solum dietam que dicetur: et post hoc redeat ad vsum medicinarum. Ne- quaquam igitur huiusmodi patiens bibat vinum vsque ad dies .xl. vel amplius. sed sit contentus ydro melle suo dicto ca. de litbargia. Post dies pre dictos potest bibere vinum album odoriferum in quo saluia et castoreum sint bullita: ipsa namque habent proprietatem mirabilem in con fortando neruos et iuncturas quemadmodum per contrarium vinum et acetum membra neruosa de bilitant omni quaque cum sua penetratione su- bita per vias angustas priusquam digerantur. Regatur hoc patiens cum carnibus pullorum et edorum eli xis cum feniculo petrosillino. Similiter et assis con ditis sinap. trita et confecta cum melle velut in formam saponis. Abstineat a turibus et bro- dijs proposse nisi fortassis conditis cum puluere qui sic fit. ℞. piperis ʒ. ij. ʒʒ. ʒ. ß. cardamomi piperis longi cinamomi zedoarij ana ʒ. j. spice macis croci. ana ʒ. j. terantur et cribellentur subti lissime. Et scias quod in cura paralisis istius si fuerit virtus fortis nihil melius reperies quam euacuationes fortes frequentatas. propter quod dicit mes. penti ca. auctoritate gal. quod egritudines neruorum et iun cturarum non nisi forti agente rectificantur: quapropter inter euacuationem et euacuationem interueniet tempus quo confortetur corpus cum cibis et potibus tyria ca et metridato. Ultimo vero si nihil predictorum con tulerit: fiant super membris paraliticis singulis cau teria diuersa profundata. Cura paralisis que fit a casu vel percussione est vt statim a principio fiat flobotomia diuersiua, deinde curetur vulnus secundum cirur giam et confortentur nerui et membra lesa cum em- plastro quod sic fit. ℞. farine fenugre. se. ben vel lini. se. malue maluauisci resine armoniaci

bdellij adip. anatis cere. añ. olei de lilio vel de spica quod sufficit ad incorporandum et addantur ⁊ pistentur omnia ⁊ bulliantur simul vt liquefiant in casola: deinde colentur ⁊ misceant̃. Hoc nanq̃ emplastrũ superfluitates currentes ad loca debita mollificat ⁊ resoluit ⁊ dolorẽ mitigat ⁊ lacertos et neruos confortat. Vngat̃ etiã cũ oleis calidis de lilio costo vel de spica vel cũ oleo cõi: in quibus. ʒ. j. dissoluta sit euforb. ʒ. j. ⁊ castorei. ʒ. ij. dieta sicut supra.

Emperica. Scias ꝙ si exbibeatur paralitico. ʒ. j. assefetide cum vino calido omni die in aurora ⁊ ꝓprie post purgationes bis vel ter reiteratas effectum inducit mirabilẽ super neruos ⁊ lacertos. similr̃ ⁊. ʒ. j. electuarij anacardini positi capl̃. de apoplexia. Iste nãq̃ medicine ilico cũ consumunt̃: faciunt sudare patientē ⁊ proprie pannis calidis coopertum ⁊ fortassis se. efficiunt sui caliditate vehementi quapropter materias insensibiliter resoluunt: ⁊ post hoc neruos corroborant cum sua stipticitate potenti. In cura preterea paralisis humoralis oportet vt ordo seruet̃. primo nãq̃ cõuenit vt humor calidus digerat̃ cum sirupis calidis acutis velut oximelle cõposito ⁊ squillitico ⁊ proprie cũ potatur cũ aqua calida in qua cocta sunt sticad. peonia ysopus polium montanũ nux muscata cubebe que virtutẽ sirup. deferunt ad caput ⁊ neruos. Cauendũ t̃n ab vsu superfluo oximellis: q̃z materias defert ⁊ profundat in neruis: et ꝓprie si sit acetosum valde. Minoretur igitur acetum ⁊ augment̃ mel et radices diuretice penetratiue. secũdo vero cõuenit vt humor humidus purget̃ cũ medicinis fortibus attractiuis velut sunt pillule in quibus agaricus ⁊ colloquintide ponuntur. tertio requirit̃ vomitur frequens ex raffano atq̃ elleboro. Similiter ⁊ clisteria acuta dicta cap. de apoplexia: q̃m reliquias eradicãt ⁊ diuertunt. quarto vero successio regiminis calidi sicci vehemẽter in cibis et potibus atq̃ medicinis ⁊ vigilijs et siti ⁊ labore. quinto sternutatio frequens cum pipere vel condisi. sexto corporis fricatio vehemens in estuario vel balneo tinarum ⁊ cum sale et se. vrtice. In cura paralisis que fit a casu et percussione cõfert inunctio cũ adipe canino vel vulpino ⁊ embrocatio talis. Accipiatur vulpes ⁊ viua decollet̃: et bulliat̃ in sanguine suo reiectis eius intestinis aut cuȝ aqua et oleo et fiat ablutio vel balneũ in tetuno: est vehementer cõferens in omni passione arthetica ⁊ ꝓprie apud declinationẽ. Itẽ ad paralisim que fit ab humoꝝ vitio cõfert hoc vnguentũ ⁊ ꝓprie post purgationẽ. Re: vulpẽ pinguẽ eiectis visceribus ⁊ cõtere cuȝ ossibus ⁊ carnibus minutim. deinde pone in frixorio cum istis gũmis scȝ bdellio serapino opoponaco euforb. assafetida. deinde in vase resoluãtur circa ignem ⁊ colligat̃ liquor qui fluit inde ⁊ cum pinguedine castorei et medulla ossium leporis vel vituli et cere q̃d sufficit fiat vnguentũ cum quo vngat̃ posterior pars capitis ⁊ collum et spina tota ꝓ ꝓprie quãdo exit balneũ siccum scilȝ estuariũ vel aquã tinarum vel decoctionis saluie absinth. folioꝝ lauri mente radicis porrorum pullegij et similiũ vel postq̃ fecerit vaporẽ ex ipsis qui tangat membrũ paraliticũ cum nõ vult ingredi balneũ. Istud vnguentũ calefacit: neruos confortat et deoppilat: quẽadmodum ⁊ oleum de costo vel de spica mixtum cum pinguedine castoris si vngatur cũ ipso omni sero cum itur dormitum caput rasum et collum cum spina tota. Similiter et aqua vite de bono vino artificiose confecta: et ex vnguentis similibus sicut sunt marciaton arrogon agripa: et ꝓprie apud declinationẽ. ⁊ adhuc fortiora et nobiliora dicemus remedia in capi. de passione arthetica si deꝰ voluerit. Sternutatio preterea cum condisi pipere castoreo piretro et eufor. simul tritis et cõmixtis confert vehementer: et quãdoq̃ conuenit vt fiat caputpurgium cuȝ succo ruthe et cuȝ mirrha et castoreo dissolutis in eodem succo inijciendo cum instrumẽto. Similiter et gargarisma cum oximelle squillitico cum aqua decoctionis sinap. ruthe vel saluie et sauine. et non negligas confortare parteȝ capitis posteriorẽ cum oleis et vnguentis calidis predictis: quoniã est origo oĩm neruoruȝ et sternutatorijs et caputpurgijs vt materia diuertat̃ ab ipso ad p̃tẽ anterioreȝ vbi est collatoriuȝ palati. Sir̃ cum gargarizatur acutis et ꝓprie apud declinationem: est nãq̃ conferens ad quancunq̃ particulam

paralisis declinauerit.

Canones.

Dubitauerūt excellētes vtrū paralisis sit semꝑ de genere male cōplexionis frigide ꝛ humide ꝑ naturā ꝓpterea ꝙ actores assignātes eiꝰ cās ātecedētes vel ꝯiūctas assignāt frigiditatē aut humiditatem. Propter qđ dicit Meß. in suo de appro. ca. de egritu. neruoꝝ in cōi. ꝙ nerui ꝛ iūcture non cōpatiunť a caliditate vel siccitate nisi q̄nq꞉ ꝓpter qđ verificatū est ꝙ fe. supinuadēs curat oēs coꝝ passiones ꝓpter male ꝯplōnis frigide alteratiōnē ꝛ materieꝝ crudaꝝ exiccatiōnē. vñ ypo. v. ꝑti. amph. frigidū inimicū est neruis ꝛ ossibꝰ. calīm aūt vtile ꝛ amicū. Silr ꝛ ob hāc cām aliā q̄ est. Nā in diffinitiōe palīß ponūt mollificatiōnē: sed mollificatio est effectꝰ humidi: vt dr. iiij. met heororū. Itē ex alia. nā passio q̄ fit subito est necessario a materia fluxibili: vt dicit gal. ij. de febribꝰ. ꝛ ꝑ ꝯñs humida. palisis aūt subito fit. In oppositū vr esse Aui. iiij. can. fen. xxij. ca. de cura gibbositatis. vbi dicit ꝙ q̄dā ē palisis sicca: q̄dā humida sicut ꝛ spasmꝰ. Et ꝓbať rōne: q꞉ palisis fit ab oppilatōe: nūc aūt siue sit oppilatio ab humiditate obstruente vias illa fit a siccitate ꝛ ab arefactiōe corrugāte eas. Rñdēdū aūt videť ꝙ palisim esse de gñe male cōplōnis sicce pōt intelligi dupliciter: scꝫ raro vel sepe. nō sepe ꝓpter rōes primas. Si raro h̄ triplr. vno mō essentialr: ꝛ hoc nō est verū: q꞉ palisis est essentialr de gñe accidētis. Alio mō causalr: ꝛ sic est verū q꞉ pōt fieri ꝓpter corrugatiōnē originis neruoꝝ atq꞉ lacertoꝝ: queadmodū ostendiť in corpibꝰ ꝯsumptis. ꝛ ista palisis fit gradatiꝫ nō subito. Tertio mō effectiue: q꞉ ad palisiꝫ alicuiꝰ mēbri sequiť eiꝰ exiccatio ꝛ maceratio ꝓpter diminutā nutritionē rōne oppilationis qđ ꝛ sepiꝰ cōtingit: ꝛ ꝓprie cū sit maligna vehemens antiqua.

Pronosticatio.

Cura paralisis dubiosa est ex quacunq꞉ cā cōtingat. Itē si palisis cōtigerit ex casu, vel ꝑcussione vel vulnere ꝓfundato vsq꞉ ad radices neruoꝝ ꝛ post lesionem ꝛ restrictionem neruoꝝ cōfirmatā ꝛ ꝯsolidatiōnē vulneris si remanserit paralisis nunq̄ curatur: quia lesio ꝑuenit ad neruos. Item si paralisis fuerit a casu vel percussione ꝛ mollificeť corpꝰ ex ea totū aut aliqđ mēbrū ꝛ post illud remāserit eius mollificatio ſm dispōnē neq꞉ minuať: tunc non est eiꝰ cura possibilis vt dicit Raß. in diuisionibꝰ. Sed si minuať ꝛ nō remanet ſm suā dispōnē: tūc curatio eiꝰ ē possibilis ꝛ ꝓprie in principio cū nōdū accessio ꝯfirmareť. Itē si in puero fe. appet vrina viridis signat palisim futurā. Itē in senibꝰ difficulter pōt palīß aut tremor aut spasmꝰ curari: in seniorbꝰ vō nullo mō. Itē tremor superueniēs palisi bonū: silr ꝛ fe. superueniēs bonū: ꝛ ꝓprie si cū ipso minoreť stupor oi die quod si non minoretur: mortale: q꞉ fortis est ignis qui in aqua nō extinguitur, ꝛ econuerso. Itē paralisis silr ꝛ spasmꝰ atq꞉ passiones alie cerebri vel neruoꝝ nequaq̄ interficiūt nisi vias anhelitꝰ oppilādo: quapropter cū asma superuenerit, suffocationē infra diē ꝛ noctē expectabis. Itē si paralisis venerit, ex dislocatione mēbri aut ex maxima neruorum cōstrictione per trāsuersum nerui vel musculi nō recipit curā. Itē si membrum paraliticatū minoreť ꝛ color eiꝰ citrineť valde malū est: q꞉ defectuꝫ certificat virtutis nutritiue: propter qđ tunc modica spes est in curatione: queadmodum ꝛ in spasmo de mantiōe. Itē si paralisis fit a remotione spondiliuꝫ a suo loco est mortifera ꝓpter impedimētum qđ adducitur in anhelitu.

De spasmo. Capitulum. ij.

Spasmus est egritudo neruosa qua mouentur lacerti ad sua principia et inobedientes fiunt in dilatatione vel constrictione prout describit Auicē. Et si fiat in lacertis membri interioribus membrū cōtrahitur: ꝛ tunc proprie dicitur spasmus. Si vō in lacertis exteriorbꝰ: tunc membrū stat tensuꝫ neq꞉ flecti pōt nisi cū magno dolore: ꝛ tunc dicitur thetanus vel alcuferb. Et sic patet ꝙ thetanꝰ est periculosior spasmo: q꞉ in thetano vtriq꞉ lacerti stant tensi. In spasmo vō nō ꝛ fit a maiori causa: ꝛ ideo eiꝰ crisis est velocior: q꞉ natura magnuꝫ morbū diu tolerare nequit quin

terminet ad salutē si virtus vincat: ad mor/tem si materia morbi vincat. Spasmus vel h3 pportionē ad materiā vel non. si sic vel fit de repletione vel inanitione. Si nō tunc vel fit a dolore vt cōtingit in punctura siue vul/nere nerui: vel a frigiditate sine materia vt accidit cōgelatis in aere vel in aqua frigi/da: quoniā si fuerit a caliditate sine materia ad inanitionem ptinet. Signa spasmi de repletione sunt habitudo flegmatica cū plu rima plectoria ꝛ fit subito: quia materia cito fluit ad neruos nisi sit valde grossa et tunc non fit subito eo ꝙ nō subintrat velociter in membra vt oleum vel vnguentum nisi cum adest caliditas addita seu fe. et pulsus est la tus mollis vndosus et facies ꝛ oculi sunt tē/sa repleta cū pallore vel rubore plus debito Et in hac specie spasmi qnqꝫ retinet vrina vehemēter et est vt plurimū sine fe. verūtā qnqꝫ subsequit fe. humoralē colliquātē hu/mores qui postea fluentes ad neruos et la/certos ꝛ chordas replent ꝛ extendunt ea ꝑm latū ꝛ accurtant ꝑm longu3 vt cōtingit in co rio humectato vel in chordis cythare hume ctatis. Signa spasmi de inanitione sunt q2 precessit euacuatio plurima neruoꝝ ꝛ ner/uosoꝝ membroꝝ exiccatiua et viarum spūs obstructiua. Hec aūt euacuatio vel est sensi bilis vt illa que puenit ex vomitu spontaneo perdurāte et fluxu ventris assiduo et solutio ne cu3 medicina effreniter laxāte ꝛ fluxu san guinis narium in crisi siue hemoptoica super/fluente ꝛ emorrosogia sanguinis in vulnere ꝛ sudore plurimo: similiter ꝛ menstruorum et emorroidarū cursu imoderato vel est eua cuatio insensibilis vt q̄ fit in fe. acutis ꝛ arsi uis ꝛ fe. cronicis pter quaru3 caliditatem aduruntꝛ ꝛ resoluuntꝛ ꝛ exiccantur humidita tes lubrifice ꝛ inflāmātes membrū ꝛ in ieiu nio ꝛ labore ꝛ vigil. et aere calido: et q2 fit gradatim et non subito ideo insensibilis est Signa eius q̄ a frigiditate aque vel aeris cōtinētis vel a dolore sunt antecessionē cau sarum taliū ex relatione egri percipies. Et scias ꝙ spasmus ois ꝛ ppꝛie qui fit ex hūo/ris vitio vel euacuatione punctura ꝛ vulne re: qnqꝫ est pticularis ꝛ in determinato mē/bro: et tūc non significat nisi sup illud mem brum et ppꝛie super cerebrū vel nuchā qm̄ ab eis oēs nerui oriūtur ita vt si sit hūoralis est perdurans. si ventosus est cito transiens quandoqꝫ vero est vlis toti corpi vt in epi. et spasmo de inanitione: et tūc habet signi/ficare sup totum sc3 mortē vel salutem.

Methodus. Cura spasmi de re/pletiōe duplex est: queadmodū materia re/plens qm̄ aut est calida sanguinea: ꝛ sic sibi cōpetit cura apoplexie sanguinee vel frigi/da flegmatica q̄re fit ei cōueniens cura apo plexie flegmatice. sit et cura palis supradi/cta. Post curā aūt gnalem cōfert vt patiens sepeliatꝛ in arena calida si sit estas vsqꝫ ad gulā: vel cinere calido: aut clibano calefacto per ignē: vel in stercoribꝰ aīaliū: si sit hyems aut aq̄s tinarū. ꝛ introducatꝛ fe. quia vt di. ypo. q̄rta pti. amph. A spasmo ꝛ thethano hito fe. supueniēs soluit egritudinē ꝛ ppꝛie apud morbi declinationē cū tam p̄cesserint euacuationes ꝛ digestiones plurime vicibꝰ alternatis ne fortassis fe. supueniens colli/quet plurimā materiam ꝛ membra magis extēdat. Introducatur autē fe. dādo. 3. ij. ele ctuarij anacard. positi in cap. de apoplexia cum vino decoctionis castorei vł dando ad quantitatem auellane castorei ꝛ asse fetide quibus permisceatur mellis duplū eorū. si/militer fricando corpus vehemēterꝛ cū pan/no aspero ꝛ puluere ꝛ euforb. ꝛ sale. Et si fe. fuerit a principio intēde cure accidētis spas mo derelinquendo dispositionē. sc3 feb. pro/tunc donec accidēs reddatur minus timo/rosum. Vtatur cibo paruo calido sicco: fa/mē et sitim tolerent proposse. Bibāt ydro mel aut vinum vetus purū amarū: vnguātꝛ mēbra lesa cū vnguento agripa ꝛ marciatō mixtis insimul fricando diligenter ad soles vel ignem calidum post purgationes. Si ve ro spasmus iste repletionalis fiat a ventosi tate fricetur primo pticula cū oleo de costo vel de spica vel de lilio et panno aspero. Et fiāt clisteria carminantia ventositatem que dicentur caplo de collica ventosa. Bibant vinum acutū parue q̄titatis in quo ponatꝛ aqua decoctionis mellis ameos fen. carui dauci cinamomi. vtantur in cibo tali condi/mento. ℞. piperis nigri: piperis lōgi carda/momi granorū paradisi gallange 3edoarij. 33. ān. vncia3. ß. macis croci. ān. 3. ß. terantur

subtilissime ꝛ cribellenẜ. Utatur dyacimino dyacardamomo dyatriũpipereõ sepius in ieiuno: in fine vero cũ materia cepit dimi/nui: neqꝫ sit timoꝛ de attractione tã in spas/mo humoꝛali ꝙ ventoso. Cõfortentur ner/ui ꝛ nucha cũ oleo masticino ꝛ oleo de casto reo actu calido: ipsa enĩ sunt calida stiptica que duo neruis conferunt vehementer. Cura spasmi de inanitione est vt humecteẜ coꝛ pus pꝛoposse cum balneo ex lacte recẽti vel aqua dulci in qua sint cocta oꝛdeũ violẜ. psil lium mal. sedendo in ea sepe ꝓm numerum sed parum ꝓm simultatẽ ne coꝛpus fiat eua poꝛabile. Et post exitum a balneo inungatur totum coꝛpus cum oleo violẜ. vel oleo cõ/muni vel cũ adipe anatis vel anseris ꝛ gal/line. Et quandoqꝫ si fit possibile balneetur in oleo cõi tepido: quia plurimũ humectat. Fiãt in balneo fricationes membꝛoꝛũ leues ita vt attrahant sine resolutione. Et post exi tum a balneo bibat lac recens per se vel cuꝫ mica panis vel zuccaro. deinde postꝙ lac stomachum exierit: vtatur iuribus carnium et cibis impinguantibus ꝛ testiculis gallo/rum et piscibus recẽtibus petrosis gaudeat ocio ꝛ quiete ꝛ lecto molli. Conferunt pre/terea balnea ex aqua dulci in qua cocta sunt omnia humectãtia sicut capita ꝛ pedes edo rum agnoꝛum ꝛ arietũ pinguiũ. Et qñqꝫ si fiant cum istis clisteria cõferunt vehemen/ter vt dicit Mesẜ. presenti caplõ. ꝛ plurima humectantia dicemus caplõ de ptisi. Quod si fit cũ fe. nõ despicias fe. immo semꝑ hume ctantibus adde infrigidantia ꝛ confoꝛtan/tibus alterantia velut est zuccarum roẜ. vel violẜ. mixtum cum triasandali et rosata no/uella vel sicut est dyarod. abbatis cum dya draganto. Et si fuerit cum vomitu vel flu/xu ventris vel sudoꝛe plurimo resistatur cũ eis que dicemus suis locis. Cura spasmi q̃ fit a frigiditate est vt ponaẜ coꝛpus in aqua dulci calida. deinde comedat cibos calidos actu ꝛ virtute: vngantur iuncture. ꝛ spondi/les cum oleis calidis predictis vtatur dya/triũpipereõ plẜis et similibus. Cura spas mi qui fit a doloꝛe pꝛopter puncturã vel vul nerationem nerui licet raro curetur est vt a pꝛincipio statim ponãtur anodina et doloꝛẽ mitigantia super locum vulneratum et do/loꝛosum vt est oleum anetinum calidum vel oleũ camomilleum vel oleuꝫ de semine lini. Et emplastrum ex floꝛibus camomille fari na oꝛd. fe. aneti confectis cum oleis iam di/ctis ponendo super locum lesum actu cali/dis. Et ponatur infirmus quasi continue in balneo tepido aque decoctionis rerum posi tarum in emplastro: ꝙ si per hoc doloꝛ non minoꝛetur: vngatur locus cuꝫ narcoticis pꝛi usqꝫ vlrimetur et virtutẽ pꝛosternat sicut est hoc oleuꝫ. ℞. olei roẜ. ℥. iiij. opij. ℥. ß. iusquia mi. et semi. papaueris albi. añ. ℥. ʃ. coꝛticis mandragoꝛe et semi. apij. añ. ℥. ß. terantur et cribellentur et misceantur cum predicto oleo et aliquantulo aceti et super vnctioneꝫ ponatur emplastrũ pꝛedictũ actu calidũ sic namqꝫ liberabiẜ si deus velit.

Emperica.

Curatur qui cunqꝫ spasmꝰ repletionalis cum ablutione aque frigide pꝛopter antiparistasim ꝛ pꝛopꝛie in coꝛpo/re carnoso. vñ ypo. v. pticu. ampẜ. Est autẽ vbi in therbano sine vulnere ꝛc.

Canones.

Non sis audax a pꝛincipio in euacuatione plurima apud spasmuꝫ de re/pletione ne foꝛte materias agitari facias ꝛ maioꝛem spasmum inducas. ꝛ istud etiã at tende in cura paralisis. neqꝫ sis timidus in humectatione ꝛ repletione apud spasmum de inanitione ne foꝛte virtus deijciatur ꝛ hu midum radicale consumatur. Neqꝫ sis tar/dus in doloꝛis mitigatione apud spasmum factum ex doloꝛe nerui: ne foꝛte doloꝛ virtu/tem ꝓsternat. Spasmus igitur qui fit a fri/giditate est oĩm lenissimꝰ ꝛ expectationi cu/re magis sufficiens. Item dicit ypocra. q̃n/ta pticu. ampẜ. Frigidum quidem spasmũ et therbanum ꝛc. quare appꝛoximentur ca lida ꝛ alienentur frigida. Scias preterea ꝙ spasmꝰ de inanitione duplex est scꝫ ꝓpꝛie di ctus ꝛ impꝛopꝛie. Pꝛopꝛie quidem vt neruꝭ et mẽbꝛa lacertosa cũ pꝛiuantur oĩ humi ditate. Impꝛopꝛie vero cum eadẽ membꝛa penes se humoꝛem habent acutũ exiccatiuũ calidum cuius exemplum patet in singultu. Fit enĩ qñqꝫ singultus a re calida acuta: vt pote cholera purissima vel pipere moꝛdicã te exiccante os stomachi. Singultus autem est quasi spasmus quidã: vt dicit Galẜ. q̃nto

de accidenti differens in subiecto: q2 singultus nō habet fieri circa mēbra lacertosa: sed circa substantiā stomachi ⁊ proprie os eius nō lacertosum. Cura igit̄ spasmi de inanitione superius posita intelligit̄ de spasmo proprie dicto. Spasmus aūt improprie dictus: nō solū indiget alterantibus sed ⁊ euacuantibus: vt vomitu cum sirupo acetoso et purgatione cū reubarb. vel aloe.

Pronosticatio.

Spasmus de inanitione proprie dictus est mortalis vt plurimū: q2 vita nō stat nisi per calidū ⁊ humidū. vnde ypo. spasmus ex elleboro. Item spasmus in febre frequentius accidit pueris ꝙ adultis ⁊ facilius curatur in eis: q2 habent virtutē animalē debilē naturalē vero fortē: vt dicit Auicē. capitulo de causis spasmi cū exponit ⁊ ptractat omnia que dicit ypo. iij. pnosticorum de spasmo. Itē si vulnerato ⁊ flebotbomato vel stimulato in loco neruoso superuenerint spasmus aut desipientia mortale: q2 passionē ad cerebrum significat peragrasse: quo leso impeditur anhelitus ⁊ fit suffocatio. Vñ ypocra. v. amphorismorū. In vulnere spasmus superueniēs aut thetanus mortale. Itē habentes oia membra iuncturalia extensa rigētia cū dolore maximo raro euadunt. Et si euadūt necessario infra quartum diē euadunt p se vel beneficio medici. ꝙ si vltra quartū dies egritudo pseuerauerit necessario erit mortale: vt plurimū si dolor remanserit in sua fortitudine: q2 natura debilitata est: ⁊ magnum morbum diu nequit tolerare. Vñ ypocra. quinta particula amphorismor̄. Qui apprehenduntur a thetbano infra quattuor dies pereunt. Si vero ijs effugerint salui fiunt suple. si dolor minoretur post quartū diē. aliter vero nō. ⁊ sic cōcordabit amphoris. cū cōmēto Gal. vero ꝙ necessario moriuntur.

¶ De tortura oris. Cap. iij.

Tortura oris est inclinatio oris ⁊ labiorū ad dextrā vel sinistrā cū impotentia claudendi alterum oculū ⁊ cum sufflatione ex latere vno tantū ⁊ cū precipitur vt sufflet: cognoscitur. Fit duobus modis sc3 de replōne ⁊ inanitione. de replōne quidē ppter aggrauationem neruorū ⁊ lacertorū faciei ppter dñtū flatis super ea: ⁊ est spēs mollificationis. de inanitione vero ppter exsiccationē cutis et neruorū ⁊ est spēs spasmi. Signa eius q̄ de replōne sunt pigritia in motu sensuū turbatio saliue ⁊ sputi multiplicatio. ⁊ qđ sentit eger in vtraq3 pte leuitatē nūc extensionē et pellis feruet ⁊ inflat ⁊ est extensa sine rugis et inclinatio faciei assidua ad inferiora: ⁊ est palpebra inferioris oculi parte gibbose demersa ad inferiora ppter aggrauationem. Signa eius que est de inanitione sunt sensuum turbatio modica rugositas cutis in parte vna ⁊ extensio eius in parte altera: ⁊ paucitas sputi ⁊ saliue: ⁊ qñq3 indurant̄ lacerti et cōtrahunt̄ superius: quēadmodū in ea q̄ de repletione relaxant̄ ad inferius: vt dicit Mes. in isto ca. Et certi⁹ signū qđ esse pōt: est: q2 pcessit inanitio multa vel a fluxu ventris vel a febre arsiua: vl' febre cronica humorali vel ethica ⁊ similibus.

Methodus.

Cura torture de repletione ē eadē cum cura paralisi facte hūoris vitio ex parte purgationis ⁊ inūctionis emplastrationis ⁊ dietationis. Insup post purgationes fiant gargarismata cū oximelle squilitico ⁊ aqua decoctionis stica. piretri ⁊ nucis muscate ⁊ masticare eam valet in omni tortura humida a proprietate: post illud fiat masticatio dissolutiua cum pillulis ex piretro pipere ⁊ sinapi ⁊ cera cōfectis. deinde stiptica ex mastice vel thure. vngat̄ locus et spondiles ceruicis cū oleo de spica. vel de lilio in quo dissoluta sint piretrū. oppopona cū ⁊ sinapiū puluerisando ea subtilissime et miscendo cū oleis pdictis ⁊ cū oleo anetino in quo dissoluatur euforbiū vel castoreum vel vtrūq3: q2 hoc est fortius predictis: ⁊ ponantur ventose ⁊ emplastra rubificatiua super ceruicē que dicent̄ ca. de catharro. Vltimo fiant cauteria duo. vnū sc3 in occipitio et aliud in radice mādibule partis torte nō gibbose. Cura torture de inanitiōe si sit possibile est vt humectetur caput cum medicinis humectatiuis lenibus cuius est vaporatio faciei cum aqua in qua decocta sunt malua. viol. altea fenugrecū psillium ficca ordeū capita ⁊ pedes agnorum edorum arietum

pinguiũ ⁊ balneetur in ea vel in lacte dulci vel vaporetur cũ oleo de lilio tepido: q2 licz huiusmodi oleũ vel de spica sint sicca virtualiter: sunt tamen humida substantialiter sicut et omnia olea ⁊ tẽdatur cutis frontis ad inferiora: deinde ligetᷓ cũ fascia vt ibidẽ cõfirmetur donec tortura cessauerit omnino.

Emperica.

In omni tortura conuenit vt patiens sepe intueatur speculũ ⁊ conetur flectere labia ⁊ os in contrariũ torture. Item in tortura humorali cõuenit dieta sicca siue dieta sit sicca virtualiter: vt est fames labor ⁊ ieiunium ⁊ sudor: siue substantialiter vt cibi assi vel cocti conditi cũ speciebus calidis siccis: vt. ℞. nucis mus. ℥. j. piperis longi castorei gallange. añ. ʒ. j. zedoarij. ʒ. j. terantur ⁊ cribellentur. Item post pillulas in cap. de paralisi positas conferunt pillule de oppoponaco q̃ sic fiunt ᵽm Mesue. ℞. oppoponaci hermodactilorũ serapini bdellij armoniaci colloquintide añ. ʒ. v. ⁊c. vide ibi. Itẽ euitet potum vini omnino vsq3 ad declinationem: qđ si fieri non potest: bibat vinũ artificiale. ℞. calamẽti satureye saluie mente baccarum lauri añ. ⁊ bulliant omnia in vino vl' aliqua ex eis. vel possunt bulliri in aqua et ex illa limphetur vinum. ⁊ iste potus maxime cõuenit in paralisi humorali: ⁊ proprie in corpore delicato. Confert preterea vt euaporentur sinciput ⁊ spondiles colli ⁊ mandibula tota ⁊ frons et timpora cũ aceto forti albo in quo cocta sunt calamentum ysopus sticad. cẽtaurea donec consumptũ fuerit acetũ ad medietatẽ ⁊ emplastrenᷓ cũ eisdẽ rebus. Inungatᷓ collũ ⁊ nucha in tortura hũorali ⁊ paralisi. similr ⁊ aures ⁊ pars tota cũ vnguento isto: ⁊ ꝑprie p̃cedente balneo stuphe sicce. ℞. serapini oppoponaci armoniaci bdellij euforbij masticis. añ. ʒ. iij. dissoluãtur primo in vino vl' aceto deinde cõficianᷓ cum oleo terebentino ⁊ laurino vel masticino añ. ʒ j. ⁊ ᵽ. cere. ℥. j. emplastretur collũ et pars lesa euz huiusmodi. ℞. radicis raphani extracto duro quod est interius: et incide frustratim ⁊ optime tere. deinde cũ oleo laurino rutbaceo laterino ⁊ modico aceti ⁊ sufure sufficienti in patella decoque perfecte. Cauendo tamen ne tangat oculũ quoniaz est vehementer mordificatiuũ ⁊ exiccatiuũ ⁊ rubificatiuum. Abluatur omni hebdomada caput bis vel ter cum lixiuio. ℞. cineris vitis vel quercus ⁊ cum aqua permisce colla ⁊ in illa collatura bulliatur raphanus sticados saluia ruta satureya mentastrum camomilla folia lauri ⁊ ꝑprie stomacho tertio ⁊ in loco calido: ita vt post hoc fricetur caput vehementer cum pannis calidis donec perfecte exiccetur. In fine vero rei si nihil predictorum contulerit omnino fiat cauterium post aurem parte lesa per torturam. Cyrurgia enim in omni egritudine debet solum post desperationem omnium medicinarum exerceri cum sit medicina fortissima et a leuioribus semper est incipiendum ⁊ ad fortiora gradatim ascendendum: qui est ordo Mesue in suis de appropriatis isto ca.

Canones.

In tortura oris de repletiõe ps gibbosa est lesa: quare propter mollificationem cadit versus aliam. In tortura vero de inanitione pars curua est lesa: quare ꝑpter cutis ⁊ neruorum corrugationem trahit aliam ad se. In prima igitur approxima medicinas locales magis parti connexe. In secunda vero magis parti concaue: in tertia tamẽ neutram partium derelinquas.

Pronosticatio.

Tortura vero de inanitione vt plurimum est signum mortale in febribus continuis arsiuis ⁊ in consumptione corporis ethici. propter quod ait Ipocra. primo pronosticorum Primo. igitur faciem egri pe notabis ⁊c. Facies autem autem tornatilis est mortalis. Cognosciᷓ aũt tornatil' ex quinq3 q̃ sunt timporũ macillẽtia ⁊ cõcauatio oculorum ⁊ acuitas nasi et feditas coloris ⁊ spasmosa dispositio oris ⁊ labiorũ: vt ibidẽ edocet cõmẽtator. Item si tortura repletionalis p sex mẽses durauerit aut nũq̃ aut difficiliter curaᷓ ꝑpter sclirosationẽ materie. Itẽ saltus faciei precedit torturam humoralem tortura paralisim aut spasmum de replẽone aut apoplexiam aut epilẽpsiã. Item si tortura fortis superuenerit in q̃ttuor diebus interficit quos si transierit: curari potest: sicut dictũ est

in cap. de thetbano. Ite tortura humoralis vt plurimum accidit: tortura vero spasmosa si/ ue de inanitione rarissime.

De tremore. Capitulum.iiij.

Tremor est motus cordosus siue reciproc⁹ mēbrorum neruo/ sorum scȝ capitis manuū vel pedū cū difficultate fixionis eorūdē. Qd si cōsideres tremorē prout est actio lesa motus naturalis est species rigoris q fit in fe. interpollata: sȝ de hoc nihil ad presens capl'ȝ. Est ergo motus cōposit⁹ ex motu naturali grauiū deorsum: ⁊ motu volūtario virtutis motiue sursum regitiuo mēbri vel corporis totius: ⁊ maxie morbi ex quib⁹ quasi pugna assidua cōsurgit. Sȝ stupor est passio neruosa: et est idē qd formicatio siue dormitatio mēbri propter quā videt̄ homini quasi formice ambulant sup mēbro qd fit idcirco qr in vna minima pte formali mēbrorum sentit quoddā et in alia nō: ⁊ in alia iterum et in alia non. Fiunt ambe he passiōes quandoqȝ a causa pmitiua: quādoqȝ a causa antecedēte. A cā qdem pmitiua fit tremor: puta casu vel pcussione facta sup mēbrum: ppter quā cōtundi tur vel incidit̄ neruus motiu⁹ vt neqȝ motū pfectū facere valeat: neqȝ fixionē. Fixio nāqȝ procedit ab eadē virtute ⁊ p eosdem neruos per quos ⁊ mot⁹ voluntari⁹: vt dicit Gal'. in cōmento illo pnosticorum super illo vbo. Bonum est egrū in altero laterum inuenire tacē/ tem. A causa etiā pmitiua fit stupor vt ppter situm malū cruris aut pedis aut brachij propter qd minus libere possunt spūs aiales p neruum trāsire ad illi⁹ membri sensum ⁊ motum exercendū oppilatione vel viarū incuruatione phibēte. A causa vo antecedēte humorali habēt fieri ambe passiones: vtpote propter onus sanguis vel flegmatis super neruos mēbrorum tremulosorū ⁊ stupidorū. habent etiā fieri ppter potum vini supfluū. Vinum enī a pprietate sue substātie ad neruos rapit̄: qpropter si digestuȝ ad ipsos peruenerit sanguinē supfluū facit. Si vo indigestum flegma abūdare facit. Habēt etiam ambe passiones quādoqȝ fieri a frigiditate sine materia cum frigiditas sit qualitas cō/ trarians aialibus. Et ideo Auic. pmo can. de virtutib⁹ ministrātibus. dicit qd frigidū est paraliticū faciens. Accidūt etiā nōnūqȝ ambe passiones ex debilitate naturali ner/ uorum: que debilitas nihil est aliud cpari/ tas cōpositionis vel delicatio cōplexionis eorundem. Signa tremoris vel stuporis a causa primitiua sunt manifestata ex re ipsa Signa earum a causa antecedēte sunt: quia si sit sanguis apparet facies carnosa rubea vel fusca: et vene aperte in collo et dulcedo saliue ⁊ antecessio ciborum multiplicantium sanguinē. Similiter ⁊ vrina rubea grossa. Si vo sit flegma apparet color faciei al. ⁊ palli d⁹ ⁊ habitudo mollis squallida cū pigritia motuū ⁊ vrina alba spissa humorosa ⁊ an/ tecessio gulositatis ⁊ indigestionis assidua perdurans ⁊ fastidij ⁊ rerū generātiū fleg/ ma. Signa eorum cum sint a qualitate frigida sine materia sunt habitudo melica macra: ⁊ cū tangit̄ corp⁹ sentit̄ frigidum ⁊ antecessio ambulationis ⁊ more in aqua vel aere frigido: propter quod musculi labiorum omnes spasmantur vt quis intelligibiliter ⁊ prom/ pte non loquatur. Similiter ⁊ statio perdurans in rupib⁹ vmbrosis ppter quā mortifi/ cantur calor ⁊ spūs lacertorum sicut accidit incarceratis ⁊ captiuis inter muros. Signa eorum cū fuerint a potu vini superfluo: qr aduenit bibulis: ⁊ pprie vinum bibentib⁹ siue potantib⁹ per se in ieiunio cum raritate neruorum ⁊ eorum imbecillitate per naturā. Si/ gna tremoris causati a debilitate mēbri vel virtutis: scȝ qr patiēs deijcitur ex quocunqȝ exercitio moderato: vtpote ascendendo sca/ las vel trahēdo vel tenendo aliquid firmiter in manu. Et quia non potest tolerare labo/ rem fortē stando vel currendo: quare statim tremit eius corpus: ⁊ antecessio egritudinum cronicarum est verior in significando.

Methodus.

Cura tre/ moris ⁊ stu poris facti a causa primitiua est vt primo curetur attritio: quapropter ponantur vnguenta ⁊ em/ pl'a anodina sup locū donec dolor quieuerit posita i cura paralisis a casu ⁊ pcussiōe: sic ⁊ in cura spasmi. deide ꝯfortent̄ nerui cū oleis stipticis: vt masticino vel de castoreo. Cura

eorum si fuerit vitio sanguis quod raro contigit evtprimo fiat flebothomia cephalice in brachio vel manu si virtus et etas consenserint: deinde cum pillulis cochijs purget vel yerapigra: sit contentus de potu ydromellis vel iulep: gargariset oximel squilliticum cum aqua ysopi. post purgationes vngantur membra cum oleis iam dictis: vel cum vnguentis arrogon marciaton agrippa: toleret et famem et sitim proposse: exerciter et sudet in ieiuno. Cura eorum si sint vitio flegmatis quod est vt plurimum est cura paralisis facte humoris vitio: quoniam tremor talis est quedam paralisis diminuta vel principiata. Cura eorum si sint a qualitate frigida sine materia est eadem cum ea que de flegmate preter quod non est opus purgatione sed alteratione sola cum oleis vnguentis emplastris balneis et dieta: quia vbi indigentia non oportet laborare. Cura eorum si fuerit a potu vini superfluo est abstinere ab illo: quia in omni motione corporis cum quis etc. Et confortentur cor et cerebrum cum electuario pliris vel dyanthos. Cura tremoris propter debilitatem virtutis est cauere a labore et exercitio forti omnino et vti cibis et potibus impinguantibus: vt est caro bona et ius carnium conditum cum speciebus aromaticis atque inspissatum cum vitellis ouorum et vinum clarum bonum aromaticum in odore vel claretum: et vti speciebus et electuarijs dictis ca. de paralisi. et confortare neruos et iuncturas atque membra lacertosa cum vnguentis et oleis dictis ibidem. et plura dicemus capitulo de arthetica passione.

Emperica.

Dixerunt excellentes quod in tremore et stupore factis ex causa humorali conferunt trocisci de sticados a proprietate: et proprie post purgationes bis vel ter frequentatas qui sic fiunt. Rx. sticados. ℥. s. ysopi. ʒ. s. peonie. ʒ. iij. fiant trocisci cum muscillagine dragaganti melle ro. et sit vnusquisque in pondere aur. j. detur in aurora cum aqua decoctionis sticados et mellis.

Canones.

Scias quod cognitio humoris facientis egritudinem non semper potest per interiora cognosci accidentia: quia potest humor peccans intus in profundo accumbere: et alius non peccans in superficie apparere: vt dicit Galenus in commento illius amphorismi. In perturbationibus ventris. Si vis ergo certificari de humore peccante fit hoc per exeuntia et iuuantia et nocentia: vt dicitur nono de ingenio sanitatis. Effectu enim operis vnaquaeque actio comprobatur: vt dicit Galenus in commento illius amphorismi secunde particule. Vbicunque cibus. et iste canon non solum in passionibus neruorum sed etiam in omni morbo materiali: et proprie membrorum profundorum. perfectus reperitur cum perfecta morbi cognitio fit eius semicuratio: vt dicit Gal. in lib. de fe. ad glanconem.

Pronosticatio.

Stupor et tremor a quacunque causa fiant super paralisim illius membri aut apoplexiam futuram significat. Item tremor et desipientia accensis ebriosis apoplexiam minatur. vnde Ypoc. vij. parti. amphorismorum. Et ex multa potatione rigor et desipientia malum. Item stupor vel tremor si fiant a casu vel percussione et post curationem attritionis et consolidationem vulneris remanserint: raro vel nunquam curantur: put in ca. de paralisi diximus. quia passionem significat profundatam forte vsque ad neruos. Item si stupor et tremor fiant a casu et percussione et remanserint post dispositionem vnam licet rationabiliter medicus operetur: significatur quod curari non potest. si vero ceperit de die in diem minorari dispositio potest curari. Item stupor et tremor in senibus non curantur.

De alitatione et oscitatione. Capitulum quintum.

Alitatio extensio alarum .i. brachiorum et crurum. Fit autem propter ventositates multas eleuatas ab humoribus flegmaticis vel multitudine cibi indigesti replentes neruos et lacertos inducentes in eis lassitudinem siue laborem spontaneum extensiuum: quem membra musculosa sentiunt sensatione quedam naturali: quia omne membrum corporis nostri sentit iuuamentum: vt ipsum attrahat: et nocumentum vt expellat cum talis sensatio fit operatio virtutis naturalis nutritiue et animalis non cognitiue quam auerrois secundo colliget supra doctrinam Gal. addidit et discretiuam nuncupauit: et re extenduntur et mouentur vt illam ventositatem expellant: et ideo fit maxime post quietem et somnum: et in habentibus nauseatiuam satietatem. Oscitatio vero est

aptio oris propter vẽtositates expellendas ascendentes a stomacho per meri vel inclusas in musculis ⁊ neruis mandibularũ: ⁊ id fit maxime post somnũ ⁊ ociũ: q2 sicut vigilie ⁊ labor ventositates carminant: ita somnus ⁊ quies ipsas augmentant.

Methodus.

Cura istarũ passionũ est eadẽ oĩno. Si igit̃ habitudo sit carnosa ⁊ vene apparẽtes ⁊ color faciei rube⁹ ⁊ subniger ⁊ pcesserit vsus ciboꝝ multiplicantiũ sanguinẽ fit flebotbomia cephalice quã sequit̃ fames labor inanitio sudor ⁊ vsus ciborũ ⁊ sapoꝝ sanguinem diminuentiũ: vt sunt lentes agresta vinũ debile limpbatũ ad medietatẽ Si vero habitudo scalida flegmatica ẽ color albus pallidus ⁊ añcesserit satietas nauseatiua ⁊ nõ apparuerit vene in oculis ⁊ facie digerat̃ flegma cũ oximelle cõposito vel sqllitico ⁊ euacuet̃ cũ pillulis fetidis vel cochijs vsitatis vel cũ bñdicta. vtat̃ cibis calidis ⁊ cõditis cũ pipere lõgo gallãga zedoar ⁊ silibus ⁊ bibat vinũ bonũ 3 in pua qñtitate post euacuatões balneet̃ ⁊ sudet ⁊ laboret

Emperica.

Ipo. docȝ curare istas passiones cũ potu vini boni limpbati vsqȝ ad mediũ vini ꝑpter digestionẽ. limpbet̃ vero ꝑpt impedimentũ qđ vinũ purũ infert neruis. vñ Ipo. ait. vij. pti. amph. Alices ⁊ oscitationes vinũ mensurate bibit: soluit egritudinẽ: p mẽsurate intelligit debere esse tm̃ aque qñtũ vini: 3 credimus hũc amph. verũ esse maxime i cã flegmatica q̃ sepi⁹ cõtingit: nõ, i sanguinea. Credimus ꝑterea verũ fuisse tpe Ipo. sed nõ modo: q2 in pñti vinũ causat istas egritudines ꝑpter ipsius vsum supfluũ. Itẽ Aui. iij. canoñ. pñti ca. dicit ꝙ masticatio acori a ꝓprietate curat istas egritudines: ⁊ proprie post euacuationem.

Canones.

Scias ꝙ in cura cuiuscũqȝ passionis hũoralis ⁊ ꝓprie cũ corpus plectoricũ vl' cacochimũ videt̃: h tria sũt p ordinẽ fiẽda. s. euacuatio vlis ⁊ euacuatio pticularis siue ꝓpa ⁊ remedia localia. vbi grã. In passiõe capit' vitio flegmat' pimo opȝ euacuare flegma cũ farmaco a corpe toto. deiñ approximare sternutatoria gargarismata ⁊ masticationes ⁊ caputpurgia. Ultio ꝟo applicãda erũt emplã vnguẽta resolutiua fricatiões ⁊ balnea. Rõ aũt canonis ꝟm Gal. xj. de inge. sanitatis. vbi loquens de cura apatũ interioꝝ ait sic. Si nãqȝ calida resolutiua localia applicabunt̃ in pncipio magis attrabent ad locum ex eo ꝙ oẽ resolutiuũ est attractiuũ cũ plurimã materiã inuenit: nisi fortasse mellilotũ aut' camomilla q̃ sũt leuia: vt excepit Aui. ij. cañ. ca. de melia. Si ꝟo pmo approximẽt̃ repcussiua frigida circa mẽbrũ: tũc r̃liq mẽbra circũiacentia nõ suscipient materias cum supponat̃ corpus esse plectoricũ. Si ꝟo primo fiat euacuatio pticularis ⁊ ꝓpa euacuabit̃ qđã materia presens: 3 alia loco eius attrabet̃ a membris vicinis.

Pronosticatio.

Oscitatio ⁊ alitatio cũ multiplicãt̃ pter solitũ repletionẽ humoralẽ significãt immediate: sed febres putridas mediate: vt dictũ est Uentositas ꝟo eleuat̃ a materia semicocta et indigesta: vt dr. v. de accidẽti. q̃ si calori naturali nõ obedierit: putrescit ⁊ fiet p consequens cã añcedẽs: ⁊ deiñ cõiũcta febriũ putridarũ. Et in hoc finit̃ tractatus secundus.

Tractatus tertius prime sectionis. De oculorum passionibus.

Culorum passiones 3 sint diuerse: verũtñ qm̃ ipaꝝ cognitio vt plurimũ corpal'r circa medicoꝝ assistentia: per parũ a scripturis librorũ addiscit̃: idcirco dicam⁹ tm̃ de quattuor famosioribus: que sunt obtalmia: lachrymositas: visus debilitas: ⁊ fistula lachrymalis.

De obtalmia. Cap. j.

Obtalmia ẽ apostematio oculorum ⁊ palpebrarum cũ dolore multo vel pauco. ⁊ qñqȝ fit in altero oculorũ tm̃: qñqȝ in vtroqȝ: qñqȝ in parte oculi tm̃. Fit autẽ a causa primitiua: sc3 fumo. sole. puluere. casu vel pcussione ꝑpter aliqđ istoꝝ inducit̃ dolor in oculo: ꝑpter qđ materie cõcurrũt ad locũ ⁊ inducunt

apa. aut a cā hūorali simplici vel cōposita. Signa eius q̄ fit a cā primitiua sunt ancessio alicui⁹ istorū: ad qđ statim sequit̃ obtalmia quod scies ex relatione egri. Signa ei⁹ q̄ a cā humorali si a sanguine sunt vehemētia rubedinis oculorū in albugine ⁊ palpebrarū ⁊ magnitudo tumoris cū tēsione ⁊ apparitio venarū in oculis ⁊ fronte ⁊ dolor grauatiu⁹ ⁊ multitudo lachrymarū cū lippitudine. Si fit a cholera fit dolor pūgitiuus q̄si fiat ab acu vel spina: ⁊ cursus lachrymarum adurentiū maxillas excoriantiū loca sup q̄ currūt: sȝ tumor ⁊ tēsio est minor q̄ͥ i sanguie ⁊ color rube⁹ v̄gēs ad citrinū. Si fit flegma fit dolor grauatiu⁹ nō plurim⁹ īflatio oculorū magna absq̧ rubedine q̄ cū tāgit̃: cedit digitis ⁊ fit ipressio i loco ⁊ mltitudo lachrymarū aquosarū cū lippitudine indigesta ⁊ habitudo copis hūida. Si v̄o fit a melia qđ raro fit: appet nigredo corpis totius ⁊ extenuatio ei⁹ tumor oculorū pu⁹ paucitas rubedinis et lippitudinis ⁊ lachrymaruȝ. Si v̄o materia sit composita signa adulterabuntur ꝺm conditionem simplicium.

Methodus.

Cura obtalmie q̄ fit a cā p̄mitiua est tranquillitas ⁊ quies ⁊ vt non videant lumen per aliquos dies: quia in omni motione corporis ⁊c. Humectentur seu abluantur oculi continue cuȝ aqua decoctiōis roſ. nenuph. viol. vel cum aqua ro. in qua psilliū ⁊ camphora sint infusa. Et si per hoc phibeat̃ apostema bene est: si autē curet̃ sicut dicet̃ postq̄ṁ materia fluēs fuerit cognita. Cura ei⁹ q̄ fit a sanguine est vt p̄mo curet̃ p flōmiā basilice dextre si corpus plectoricum sit: postea flōmet̃ cephalica ptis īferio. vl' sophena partis eiusdē: vltio v̄o cephalica ptis lese. Et si necesse fuerit: flōmet̃ post h̄ vena recta frōtis vel pnocet̃ flux⁹ sanguinariū vl' diuertat̃ materia ad partē posteriorē cū scarificatiōe auriū ⁊ vētosatiōe colli ⁊ cauterisatiōe ipsi⁹ cum ferro aut cātaridib⁹: aut ad ptē supiorem cū scarificatiōe verticis pfundata post rasurā capillorū: deide purget̃ cum medicina sanguinē mūdante. ℞. mānē. ℥. ij. tamarindorū. ℥. ſ. ⁊ ſ. dissoluat̃ cuȝ aqua decoctionis prunorū ⁊ fit aqua nō vltra. ℥. vj. neq̧ infra. iiij. detur totum in matutinis: deinde distillent̃ repcussiua intra oculum sicut est lac mulieris. mēte. roſ. aloe. licij. sandal. gallarū croci ana. ʒ. ij. terant̃ in vltio atq̧ cribellētur ⁊ fiāt fief. i. trocisci qui exiccant̃ i vmbra Et cuȝ vti volueris: dissolue vnū ex eis i aqua roſ. vel succo plātaginis vel endiuie: ⁊ liniatur sepe intra oculos ⁊ supra frōtē circūquaq̧: qm̄ materias repercutit: mēbrū fortificat: ⁊ phibet apostema. Silr supra oculos ⁊ timpora ponat̃ illud emplastrū. ℞. foliorū solatri virge pastoris arnoglosse teneritatuȝ rubi foliorū vitis ⁊ endiuie se. papaueris cicoree acetose sempuiue florū camomille ro. rub. an̄. m. j. pisten̄t ⁊ bulliant̃ in aqua ⁊ incorporent̃ cū farina ordei ⁊ ponat̃ tepidum sup locū: vel sup frōtē ⁊ oculū petie linee infuse in succo solatri ⁊ aqua ro. ⁊ aceto. In augmēto vero ⁊ adhuc magis in statu addant̃ aliqua resolutiua cū repercussione: sicut est emplastrū tale. Coquant̃ tria poma in cineribus vel prunis ⁊ mundent̃: ⁊ cū eis incorporent̃ tres vitelli ouorū ⁊ semē lini: ⁊ tepidum ponat̃ sup locū. hora vero fortis doloris ⁊ ppe in principio stillet̃ collirium album in oculum quod sic fit. ℞. ceruse ablute. ℥. iiij. sarcocolle nutrite in lacte asine vel mulieris donec fiat sicut mel currens et ex hoc stilletur sepe in oculis: quoniam dolorem sedat ⁊ materias repellit atq̧ vicus phibet vehementer. Abluantur preterea et fomententur facies manus et pedes cum aqua decoctionis florum camomille melliloti ro. plantaginis cicoree: quia diuertit materias. Bibat aquam decoctionis prunorum vel berberis: vel aquam mixtam cum aggresta vel vino granatorum: sed nequaq̄ṁ vinum nisi forte in declinatione: tunc namq̧ potest bibere vinum album debile limphatum gradatim a multo ad paucum. Nutriatur cibis paucum sanguinem generantibus: sicut lactucis portulaca farina ordei vel auene. Quod si virtus fuerit debilis vtatur carne pullorum vel edorum alterata cum herbis predictis vel seminibus eorū: vitet cibos et potus vaporosos: et similiter allia cepe vinum porros. vitet etiam turbida san. turbantia: vt caules fabas lentes ceruisiam ⁊c. Diminuat cenam ppossе ⁊ somnum multiplicet: sed non ilico sup cibum: quoniam somnus ⁊ leuitas

ventris oi die sunt medicamē bonum in oi obtalmia ⁊ ppue de causa calida. In statu vero adhuc magis in declinatione stillet in oculos ex collirijs q̄ dicemus. Cura ei⁹ que fit a cbo. est vt a pncipio mūdificet cum medicamine supradicto vel isto. ℞. aque decoctionis prunoꝝ. ℥. iiij. in q̄ cū fuerit feruētes ponant. ʒ. ij. reuo. puluerisati ⁊ dimittat sic per horas. xij. postea collet ⁊ in collatura illa ponātur. ℥. ij. sirup. ros. vel viol. vel sirup. de nenuph. ⁊ detur totum ante diē. Deinde secure fiat flōmia cephalice man⁹ partis lese vel ventosatio in spatulis ⁊ collo: q: sicut posteriora capitis dolentia in frōte recta vena incisa iuuat vt dicit Ipocra. ita ecōuerso q: diuersio materierū a loco oiquaq; iuuat. et ponant embroce ⁊ empla repcussiua sup locum dicta superi⁹. Sed plus addat de solatro ⁊ acetosa q̄ in obtalmia de sanguine fomentētur manus ⁊ crura ex aq̄ calida supradicta: qm̄ materias diuertit ad extoriora. Stilletur in oculos muscillago psillij vel muscillago se. citonioꝝ. ⁊ si dolor sit fortis dissoluatur in eis opij granū. j. ligentur ad iutoria ⁊ coxe vsq; ad dolorē. in fine ponat collirium albū supradictū in oculos: nisi q̄ loco sarcocolle poni d; psillij. ʒ. j. i alijs fiat sicut prius. Cura ei⁹ que de flegmate est vt purgetur a pncipio cum pillis cochijs vl' cū his. ℞. turbith. ʒ. j. ⁊. ß. zinzi. ʒ. ß. zuccari. ʒ. ij. terant ⁊ misceant. ⁊ detur totum in mane cum aqua decoctiōis feniculi. Sup oculum ponat emplm calidum factū ex farina fenugreci ⁊ muscillagine ei⁹ ⁊ floꝝ camomille ⁊ melliloti pistando oia ⁊ incorporādo cū muscilagine fenugreci ⁊ dragaganti. Et potes addere duo vitella ouorū: q: bonū fit ⁊ anodinum. Deinde post. vj. vel vij. dies ⁊ post duas mundificationes ad plus pone supra oculū ⁊ itra colliriū de sarcocolla mūdificatiuum ⁊ incarnatiuū vlcerum oculoꝝ qd̄ sic fiat. ℞. sarcocolle nutrite in lacte mulieris. ʒ. iiij. licij aloes drag. an̄. ʒ. ij. spume maris croci an̄. ʒ. j. ⁊. ß. succi celidonie. ʒ. iij. terant subtilissime: vt alcohol ⁊ dissoluant in vino albo ⁊ aqua colletur ⁊ liquidum ponat in oculum. Bibat aquā mellis vsq; ad declinationē vel aquā decoctionis iuiubarū ⁊ mellis: comedat aquā cicerū farināvel auenam. Condiātur cibaria sua cum puluere facto ex cinamomi. ℥. ij. cardam̄. ʒ. ij. croci. ʒ. j. Cū aūt morbus declinauerit: cōedat carnes pullorum vel edorū coctas cum feniculo petro. borrag. spinarg. ⁊ similibus. ⁊ tunc potest bibere vinum albū debile limphatū. Fiant ablutiones manuum faciei ⁊ pedum cū aqua de coct. absinth. mell'. ro. rub. floruz camo. Cura eius q̄ est de melia est vt pmo purget cuz pillis fetidis vel oy asene: deinde post mundificationem omi die abluant semel vel bis manus facies pedes cum aqua decoc. fumiterre absinthi. ro. ru. viol. melliloti. ⁊ balneet in aqua dulci ⁊ inclinet faciē super vaporē. Cura eius q̄ est de materia cōposita est cōpositio remedioꝝ ẜm exigentiam sue cause.

Emperica.

Dicit Ipocr. vj. parti. aph. dolores oculorum meri potio sanat aut lauacbrum aut piria aut flōmia aut farmacia. qd̄ pertractans gal. in cōmento ait. q̄ conuenit meri potio si fuerit obtalmia de flate vel melia: ⁊ in corpore non plectorico ppie ⁊ pmisso balneo aque dulcis: sed op; vt sit meruz limphatuz parūper: ⁊ post eius potum dimittatur paciens dormire. per hoc enim materia grossa sicca vel viscosa subtiliabitur ⁊ humectabitur vt fluere possit ad extra oculos et dolor cessabit. Cōuenit lauacbrū. i. balneū aque dulcis saluis trib⁹ cōditionib⁹. q̄ruz pma est vt corp⁹ sit bn̄ euacuatū euacuatiōe vl'i. scd̄a est vt materia sit acuta. s. cholerica vl' de flate salso. tertia vt materia remanēs sit pauca sic nāq; balneū euacuabit reliq̄as euacuationis pmisse. Cōuenit aūt piria. i. fomētatio oculoꝝ cū spōgia imbibita in aq̄ cal'a dulci dein expssa donec fiat aliquātulū rorida q̄si sicca vl' pira inclinatio capitis sup vapores aq̄ calide dulcis sicut ⁊ balneū cōpetit. Uerū in hoc refert q: si materia sit plima augmentat dolor ocloꝝ ppter attractionē. ⁊ sic dirigit nos i curā artificiosaz q̄ ē q̄ euacuare debem⁹ corp⁹ an̄ piriā. Si v̄o mat'ia sit pauca pfecte resoluet. Cōpetit flebotbomia si corpus abūdet in sanguie solo ⁊ i oib⁹ hūorib⁹ sil' equal'r: qm̄ flōmia euacuat mltitudinē vt di. Auic. Cōpetit farmacia si ali⁹ humor a sanguie sit cā obtalmie. Itē dicūt exptiq̄ alī q̄d ol'i ro. cū duplo ei⁹ vinoꝝ gnatoꝝ aceto sorū ɔquassatū ⁊ positū sup rubedinē ocu-

li vel sanguinē qui est ibi ppter fricationē z pcussionē sequenti die vel tertia curat z ppzie post purgationē vel flomiā vel scarificationē in collo z spatulis. Collyriū exptum ad omnē obtalmiā ex q̄cunq3 causa fuerit et quocūq3 tpe mozbi z ad oēm visus debilitatem sic fit. ℞. turbie extincte in aceto tribus vicibus: z sex vicib⁹ in aqua rof. ℥. ij. ita q̄ post quālibet extinctionē remoueat acetum et aq̄ rof. lapidis calaminaris vel emathites extincti in aceto. ij. vicibus z i aqua rof. iiij. vicibus. ℥. j. corallii al. z rub. an̄. ʒ. ij. ossis sepie cāpboze. an̄. ʒ. j. aq̄ rof. q̄d sufficit: terātur oīa vt alcohol. cribellent̄ p pānum sericeum depssum z cōmisceant̄ cum aq̄ rof. sicut decet collyria: z ex eo stilletur frequenter in lacbzymali: q2 repcutit: stipticat z abstergit: quare cōfert etiā in fistula lacbzymali z fluxu lacbzymaꝝ cū lippitudie. S3 tūc loco aceti z aq̄ ro. capiat̄ a q̄ feniculi z aq̄ celidonie z aq̄ rutbe z vzina pueri mascli nōdū polluti. Et in cā obtalmie cbolerica pōt addi licij acatie amili dzagāti. ʒ. j. In cā vero flegmatica pōt addi sarcocolle intincte in lacte mulieris. ʒ. ij. in cā vero melica climie auri lote z postea aduste z extincte in lacte mulieris. ʒ. ij. In dolore forti pōt addi ceruse lote. ʒ. ij. opij boni. ʒ. j. z est descriptio magistralis aggregata ex autēti. mes. z almās. Puluis cōferēs omni obtalmie z inflammatiōi oculoꝝ z fluxui lacbzymaꝝ z pruritui sic fit ℞. tbutbie lap. emathitis. an̄. ʒ. iij. licij. climie auri amili. an̄. aureum. j. spice opij sumacb. ana. ʒ. ß. aloes rubei. boni. ʒ. j. zuccari tabarzetb. ʒ. iij. fi. ex omnib⁹ puluis subtilissimus z imbibe vice vna in aqua mirabolanorum citrinoꝝ. z vice alia in succo fen. z vice alia in succo cozianđri recētis. quarta vice in aqua sumacb. z quinta vice si est tēpus cum succo granatozum musozum: ita vt post quālibet imbibitionē exiccet̄ z curat pfecte. vltimo v̄o misce cū eis cāpboze quartā partem. ʒ. j. deinde iterum tere z cribza p findonem z reserua in vase vitreo bene obturato: z pone ex boc puluere in oculos q2 expertū est: vt dt̄ Mes. i suo de appropa. ca. de obtalmia auctoritate bamec. Et si velles ex eo facere collyriū sublime ad easdem intētiōes q̄ ad fistulā in lacbzymali poneres. res om̄s post quintam imbibitionē qñ sunt sub forma mellis currentis vel pulnis in alembico z distilles sicut faciendo aquā rosarum.

Canones.

Dicit ras. in diuisionibus q̄ in omni obtalmia ex quacunq3 causa fiat: confert balneū aque dulcis in fine eoꝝ q̄d est post digestionem materie z euacuatione. Confert preterea vt medicine q̄ applicant̄ oculis vl' mēbris alijs cerebro ppinquis nequaq̄ sint frigide vebementer actu vel virtute: q2 materias incuneāt z mēbzoꝝ nobiliū3 destruunt calozē. Cōfert similiter vt oculi non intueantur lucem: sed sint in loco obscuro donec spiritus visibiles congregentur z fortificentur.

Pronosticatio.

Obtalmia si nō curat̄ pducit ad fistulam in aliqua tunicarū septē oculi: z deinde ad cecitatē. Item Ipo. vj. ptīcu. amph. In oculis patientem a dyarria accipi bonum.

De lacbzymositate oculoꝝ. Capl'm. ij.

Fluxus lacbzymaꝝ trib⁹ fit modis Pzio post incisionē factā i cura vnguie vel cataracte. scđo ex effusiōe multarū materiaru3 ex cerebzo z venis z arterijs que sunt sub craneo per neruos obticos. tertio ex effusione materiaꝝ ad oculos ex venis neruis atq3 arterijs q̄ sunt extra craneū vel q̄ apparent in tempozib⁹. Et vndecunq3 fluxerit materia vel est acuta calida: vtpote de cbolera vel flegmate salso: vl' est frigida bumida aquosa. Signa ei⁹ q̄ fit pter incisionē vngule vl' alteri⁹ egritudinis i oculo sunt antecessio talis cure. Signa ei⁹ q̄ fit ab būoze acuto vl' salso sunt pruri⁹ z ardoz z īflāmatio i loco quē lacbzyme tangūt. Et q2 stomacbo ieiuno z tēpoze calido magis infestat. Et qñ vsus piperis allij z ceparū z alioꝝ acutoꝝ nocet. Signa ei⁹ q̄ fit ab būoze aquoso sūt multitudo lacbzymaꝝ sine ardoze loci sup quē currūt. Et q2 tpe frigido z post cibū multiplicant̄: z q2 vsus ciboꝝ bumozosoꝝ z nimi⁹ pot⁹ vini eas multiplicat. vtrum autem fuerit extra craneū vel intra: potest cognosci a iuuantibus et nocentibus rōnabiliter exbibitis z sensatione infir-

mi: et quoniam vena apparens vel arte/teria magis pulsat solito vel debito in tim/poribus: et est cum maiori timore quam sint alie.

Cura eius que fit propter incisionem

Methodus.

factam in cura alicuius passionis oculorum est vt post incisionem confortetur oculus cum emplastro quod sic fit. R. corticis granatorum lentium excor/ticatarum plantaginis virge pastoris. ana. m. j. pistentur et incorporentur cum muscillagine dra gaganti. Ad idem. R. succi solatri vel burse pa storis vel sempuiue. ℥. iij. et misceantur cum bo/lo armenico sang. draco. terra sigillata et al/bumine oui et ponantur supra oculum et timpo/ra et frontem. Cura eius que fit ab humore acuto vel salso est vt premissa digestione ma terie cum sirupo de fumoterre vel si non sit pre/sto aliud cum sirupo acetoso et aqua decoctio nis rerum ducentium virtutem sirupi ad ocu lum: vt feniculus eufrasia nux muscata. pur/getur cum pillulis cochijs de reubarbaro di ctis capitulo de dolore capitis. Post hoc flebo thometur cephalica partis eiusdem et super frontem et timpora ponatur emplastrum. R. boli armenici. ℥. ß. masticis dragaganti. ana ʒ. ij. puluerisentur et misceantur cum albumi ne oui vel muscillaginis dragaganti. Supra oculum vero ponatur pettie infuse in succo sem/peruiue vel solatri mixto cum agresta et pul uere gland. mirrhe et boli armenici: intra ocu lum ponatur collirium album: quod diximus capitulo de obtalmia sanguinis. Cura eius que fit ab humore aquoso est vt premissa di gestione cum sirupo de sticados. vel si presto non sit aliud cum oximelle composito et aqua decoctionis feni. vel basiliconis. Purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis vel yerapi/gra vel medicina de turbith. deinde fiat cau terium in vertice capitis vbi terminatur me/dius digitus quando radix manus patientis ponitur super radicem nasi et profundetur vsque ad craneum et dimittatur apertum vno mense integro: ita vt omni die purgetur a sanie bis: vel rubificetur idem locus cum emplastris ca lidis acutis dictis capitulo de litargia. atque scarificetur abrasis primo capillis. Simili/ter et super collo vicibus frequentatis supra ocu lum et intra ponantur omnia medicamina iam dicta. Sepe abluantur oculi cum aqua pluuiali decoctionis gallarum thuris masticis mirrhe bolli ar. nucis cypressi et sit aqua actu cali/da apud eius visum. Cibetur ex cibis stipti/cis et carnibus assis conditis cum agresta vel vino granatorum vel berberis et huiusmodi sunt len tes excorticate: et aliquando sumat aquam pisorum et herbam feniculi. Bibat ydromel vel vinum ru/beum debile limphatum cum aqua pluuiali vel cisterne. Sumat semper post prandium et cenam ʒ. ß. electuarij de citonijs vel ʒ. j. dyaolibani et bibat desuper aquam calidam sed non frigidam: quoniam ex tat catharrosa: vt ait Mesue. ca. de catharro.

In constrictione lachrymarum et consolidatione

Emperica.

noui vulneris in oculo conferunt collyria di cta capitulo precedenti. Ca. de empericis: Confert ista confectio. R. turbie. ℥. ß. teratur perfecte in mortario mundo et addatur ei. ℥. j. aque ros. et ℥. j. vini granatorum acetosorum in causa calida aut vini alb. veteris clari in causa frigida: et post incorporationem perfectam ista rum rerum in mortario colletur hoc totum cum petia munda: et de ista collatura pona/tur omni die mane et sero intra oculum et in breui tempore fiet lachrymarum constrictio et vulneris consolidatio. Premissis remedijs vniuersalibus. Item communiter operantes in cura lachrymarum premissa vniuersali euacua tione cum elleborbonia vel farmacia supradi ctis incidunt venas et arterias frontis per trans uersum et proprie si fluxus sit extra craneum: sed in hoc erit timor casus palpebrarum: quapro pter alij faciunt cauterium cum acu ferrea igni ta cum filo laneo grosso traducto super collo et pulpis aurium et dimittant sic apertum donec multa aquositas effluxerit: quia per hoc fit di uersio materie vel faciunt vesicationem cum cantaridibus et fermento si patiens cauterium abhorreat. Deinde ponunt in oculum colli/rium album dictum vel confectionem ex tu/thia extincta. Item ad lippitudinem oculo/rum quidam accipiunt vitreolum mel et al/bumen oui. ana. partes equales et perfecte te runt et incorporant in mortario et ponunt su per oculos sero cum itur dormitum: et mane abluunt oculos cum lacte mulieris. Colli/rium album sublime et expertum ad omnem maculam oculorum et lippitudinem et fluxum lachrymarum visum custodiens cum vertice

sic fit. ℞. armoniaci flo℞ eris arsenici ru. sandal. an̄. ℥. ij. tutbie. ℥. ſ. vitrioli de quo fit incaustum. ℥. iij. celidonie rutbe. an̄. m. j. succi feniculi lib. j. ⁊ ß. pistentur ⁊ simul misceantur ⁊ fiant madaliones et ponatur in alembico super fornacem ⁊ distillentur sicut fit aqua ros. Et ex eo stilletur in oculos omni die mane et sero: quia mundificat: abstergit: exsiccat et confortat oculos excellenter ⁊ spiritus visiuos subtiliat. Sief de thure quod ponitur in oculos in vlceribus eorum: quia exsiccat: consolidat ⁊ incarnat ⁊ corneā cōfortat ne rūpatur ⁊ vueam egredi nō permittit sic fit. ℞. armoniaci sarcocolle. an̄. ℥. v. thuris. ℥. x. croci. ℥. ij. cōficiant̄ cū muscillagine fenugreci vel seminis lini ⁊ fiant sief. i. trocisci pui ⁊ cū vti volueris: puluerisent̄ vt alcohol ⁊ ponat̄ ex eo in oculos vel dissoluatur cū aqua ros. vel succo endiuie ad modū collirij subtilis. Sief de plūbo qđ incarnat et ɔsolidat vlcꝰ in oculo post rupturā obtalmie vel casum vel pcussionē ⁊ cōfert plurimū fistule lacbrymali ⁊ dolorē oculo℞ sedat potēter sic fit. ℞. plumbi adusti gūmi arabici antbimonij tutbie ablute vsti dragaganti. an̄. ℥. viij. opij. ℥. ß. fiat Sief cū aqua pluuiali et vtere eo sicut primo. Ars abstergēdi oēs maculas accidētales in oculis ꝓhibentes visuꝫ que albumines vel vngule noiant̄ et ꝓprie cū fuerint molles tenere recentes hoc est q: dure antiquate solo ferro remouent̄. ℞. eris vsti florū eris arsenici ru. vel citrini ⁊ ꝓprie sublimati salis nitri vel salis armoniaci gūmi armoniaci vitrioli adusti vitri cōbusti sarcocolle spume maris licij aloes rub. bōi mirrbe croci mirabolano℞ citrino℞ bauracb ossis sepie pipis longi oīm eo℞ vel quocūqꝫ ex ipsis volueris: tere vltimo atqꝫ cribella ꝑ sindonem densum ⁊ ex ipsis in oculis pone modicū omni die sꝫ mane ⁊ sero donec res eis addite consumātur. Est nanqꝫ continēs fere omnia corrosiua quare noīa sortitur diuersa: ita vt a quibusdam puluis ru. ab alijs viridis ab alijs albus vel citrinus vel puluis de vitreolo nuncupatur. ꝙ si mordicationeꝫ ⁊ corrosionem oculorū timueris ex ipsis imbibe per noctem vnā aut amplius puluereꝫ predictum in aqua ros. vel lacte mulieris. deinde exsicca in vmbra ⁊ tere ⁊ cribella sicut prius ex stipticis incarnatiuis que sunt tutbia abluta ⁊ spodiuꝫ ⁊ cāphora coralli rose sicce antbimoniū plūbū vstum atqꝫ thus. Si vero puluerem predictum facere volueris magis confortatiuum oculorū adde margaritarum ⁊ carbūnle auri ⁊ argenti. Si vero magis artificiosuꝫ imbibe ipsum vice vna in vino albo veteri claro et vice alia in vrina hominis sani perfecti: vel in vrina capraruꝫ et vice tertia in aqua feniculi vel succo eius si tempus fuerit: et vice quarta in succo rutbe: et vice quinta in aqua celidonie: ita vt post quanlibet imbibitionem perfecte exsiccetur et iterum terantur ⁊ cribellentur vltimate. Si autem collirium ex ipso facere volueris ad easdem operationes pone res omnes in alembico post quintam vel quartam imbibitionem cum sunt sub forma mellis currentis et distilla sicut aquam ros. ex qua omni die bis stilletur aliquid in oculo loco pulueris supradicti. Aut decoque res omnes tritas in aqua clara vel vino albo pontico vel mixto ex eis aliqualiter donec redierit ad quartam partem et sit proportio pulueris ad aquam vt vinum sicut proportio quarta ad sextam. Prior tamen modus perfectior reperitur: aut dissoluitur puluis rerum in aqua decoctionis acori vel sene vel rutbe postꝙ fuerit optime collata ⁊ cum ea concassetur sicut decet collirium et ex ipsa stilletur in oculos quia est fortitudinis extreme: ita vt maculas abstergat in oculis equorum aut conquassentur res eedem cuꝫ aqua ros. quia est lenior omnibꝰ supradictis. Et si adhuc magis refrenare volueris eius mordicationem adde ceruse ablute bis in aqua ro. vel amili ⁊ fiat ex eis collirium album de quo stilletur in oculos sepius in ieiuno: ⁊ sero cum itur dormitum sine cena: omnia aūt sicca tere vehementer.

Canones.

Medicine que ponuntur in oculis si sunt in substātia liquida: vt colliria debēt esse in vltimo claritatis ⁊ puritatis. Si vo in suba sicca vt sief. ⁊ pulueres debēt esse i vltīo pulitatis ⁊ subtilitatis qđ apud medicos alcohol đr: qm̄ oculus est mēbrū tunicosum pāniculosuꝫ sensitiuū cū acuitate vltima: quare medicine grosse nō penetrabunt: sed stātes circa supficiē tunice cornee ⁊ con

sic etiã ipsas vlcerabũt. In medicinis pter/
ea oculoꝝ nõ cõpetit vti calidis acutis nisi
cũ stipticis reprimant: ne forte humidita/
tes tres cristallinã albugineã ⁊ vitreã colli/
quẽt ⁊ tunicas septẽ oculoꝝ corrodãt cũ ocu
lus ex pãnio cõstet aq̃o: vt pbat Aris. in li. de
sensu ⁊ sensato. ppter qđ accidit vt fum⁹ sul/
fur coit⁹ allia pip oculis noceãt vndiq̃ac.
Preterea dicit Ras. in diuisiõib⁹. ⁊ Mes. in
suo de appropriatis. ca. pñti. q si fuerit effu
sio materiarũ ad oculos p vias q̃ sunt intra
craneũ raro ẽ ei curatio nisi sit in pncipio et
materia pauca qđ ɔtingit ppter difficulta
tẽ penetratiõis medicinarũ. Et si q̃dẽ cura/
ri pōt aliquo mō curat cũ puluere isto. R. tu
thie ablute. ʒ. x. aloes coralloꝝ liciJ gũmi ar/
mõiaci assi dragagãti masticis ematistis oli
bani oĩm ãn. ʒ. ij. corticũ mirabolanoꝝ citri/
noꝝ. ʒ. iij. piperis longi. ʒ. ij. fiat pul. subtilissi/
mus: vt alcohol. ⁊ ponatur intra oculos: est
enĩ vltimũ in restringendo.

Pronosticatio.

Lachryme si restrigi nõ pñt humores nutri
tiuos oculoꝝ pmo diminuũt: deinde hũores
tres q̃ sunt cristallin⁹: vitre⁹ ⁊ albugine⁹. et
tãdẽ sbam oc'loꝝ ɔsumẽt. Et si fuerit acute
vel salse corrosionẽ vel fistulã iducẽt: ⁊ demũ
cecitatẽ cõpletã: q̃propt i pncipio succurra/
tur. Itẽ lachryme accidũt vt plurimũ habẽ
tib⁹ caput humidũ catharrosũ: q si fuerit
ex regimine curat faciliter: si p naturã et ex
genere difficile.

¶ De debilitate visus. Cap. iij.

Ebilitas visus appellat cum
hõ sine macula vel aliq̃ ma/
nifesta oculoꝝ passione dimi/
nute videt: nec discernit res
vt oportet velut accidit in se/
nibus ⁊ decrepitis p materiã. siľr ⁊ q̃nq̃ iu/
uenibus ppter aliquã cãm non naturalẽ:
vtputa ppter mutationem organoꝝ fm cõ/
positionem ⁊ cõplõnẽ. hec aũt mutatio ac
cidit iuuenib⁹ ex mala cõplõne oculoꝝ ca
lida vel frigida humida vel sicca. Senibus
vero ex depascẽtia assidua hũidi radicalis a
calore naturali: q̃ñ cum aliq̃ causaꝝ hmõi
vehemẽter cõfirmat facit ipsoꝝ tunicas in/
spissari necnõ hũiditates accñtales augeri
quib⁹ spũs visibilis obtũdit. siľr ⁊ spẽs re-
visibiliũ pphibentur: verũtñ hec ppẽdit ne
cessitas mortis naturalis in aĩali: q: ppter
actionẽ ɔtinuã caľi naturalis in hũidũ radi
cale mẽbroꝝ: ⁊ pprie cordis: tandẽ exiccat
corp⁹ ⁊ cõsumit hũiduʒ: ⁊ p ɔñs coextinguit
calidũ. Et istã actionem vocãt phi materie
neitatẽ cũ impossibile sit ipam nõ repiri oĩ
tpe in reb⁹ naturalib⁹ ɔueniẽtib⁹ i materia
pma q̃ est yle. Fit aũt q̃nq̃ ex hũiditate ⁊ si
gna sunt: q: mľtiplicat post cõestionẽ ⁊ nau
seatiuã satietatẽ: ⁊ pprie post expgefactio/
nẽ a somno: q: tũc appet corã oculis ipsorum
quoddã ad modũ aq̃ vel nebule. Et q oculi
emittũt lippitudinẽ indigestã: ⁊ pprie post
somnũ. Fit etiã q̃nq̃ a siccitate. Et signa sũt
q fortificat passio tpe famis ⁊ i meridie: sed
alleuiat post cibũ ⁊ somnũ: ⁊ q oculi semp
apparent sicci: ⁊ sentit pruritus in ieiuno.
Fit q̃nq̃ ex malicia stomachi ppter qđ ista
debilitas visionis nõ est semper: immo fit
fortis cum est satietas nauseatiua propter
vapores diuersos ascendẽtes: ⁊ destruit oĩno
tẽpore famis sicut cõtingit ebriosis ⁊ bibu/
lis ⁊ sentit citius alleuiationẽ ex medicinis
mundificatiuis quando est ex stomacho q̃
ex passione propria oculorum.

Methodus.

Cura eius que est ab humidita
te est vt digeratur flegma in capite cũ siru/
po de sticados cuius descriptio fm Mes.
hec est. R. floꝝ sticados ara. ʒ. xx. ai basce
calamenti origani ãn. ʒ. x. anisi piretri. ãn. ʒ.
vij. piperis lõgi. ʒ. iiij. passulaꝝ enucleataruʒ
ʒ. iiij. mellis lib. v. condiant cuʒ cinamomo
calamento aromatico croco. ʒʒ. pipe nigro ⁊
lõgo. oĩm ãn. ʒ. j. ⁊. s. h liga i pãno raro ⁊ sus
pẽde in sirupo hora decoctionis. h sirup⁹ a
pprietate respicit caput ⁊ digerit oẽs ma/
terias flegmaticas i cerebro collectas: q̃pro
pter ẽ cõferẽs sode ⁊ catharro frigido vľ di/
gerat cũ melle ro. collato addẽdo in digõne
cũ iJs sirup. sticad. nucẽ muscatã ⁊ oĩa ducen
tia ad caput. Post illđ purget cũ pillis luc̃
miorib⁹ ľ cochijs vľ fetid̃: vľ cũ pillis lucis
maiorib⁹ q: a ppetate purgãt hũiditates ce
rebri anterioris ⁊ sẽsus oẽs acuũt ⁊ ppe visũ
q̃ sic fiũt fʒ mes. R. xiloa. oppoa. se. ru. sqn i
ti masticis gariofi. ãn. se. apij castielig. croci

macis. an̄.ʒ.j.rosꝫ.viol.absinth. cubebe.ca-
lami aromatici nucis muscate carpob. spice
an̄.ʒ.ij.reubar.boni mirabola. oim̄ agarici
sene.an̄.ʒ.iiij.colloquintide licij lap̄. lazuli
loti.an̄.ʒ.vj.cōfice cū succo fen.vel rutbe vel
celidonie vel eufrasie vel vino claro al.vete
ri.⁊ da a.ʒ.ij.vsqꝫ ad.ʒ. iiij.⁊ est descriptio
aggregata ex maioribus et minoribus qm̄
modicū differunt inter se ꝫm cōpositionem
vel virtutē vel cū pillꝫis de agarico q̄ sic fiūt
℞.aloes.ʒ.ij.colloqntid.sticad. turbith. an̄.
ʒ.j.masticis rosꝫ.ʒʒ.cassie lignee.an̄.ʒ.ß.aga-
rici.ʒ.iij.fiant pillule cū succo rutbe quorū
dosꝫ.est a.ʒ.j.vsqꝫ ad.ʒ.ij.Hec pillule euacuāt
potenter flegma ⁊ oēm materiā grossā vi-
scosam ⁊ ab oī parte corporis:⁊ ꝓprie a ca
liditate:⁊ ideo valēt in apoplexia epilepsia
paralisi soda frigida catbarro.Cibet carni
bus assis ⁊ cibis siccis:vtat sepe semi. fen.
in cibo ⁊ potu:similr ⁊ fizeleos.bibat ydro
mel vel vinū rubeū limpbatū parūper cum
aqua simplici ⁊ qnqꝫ cū aqua decoctiōis ru
tbe vel in aqua vbi posita sit rutba. ℞.se-
mel in septimana.ʒ.ß. tyriace veteris bone
stomacbo ieiuno cū vino vel aqua decoctio
nis rutbe vel semis fen.est de melioribus re
bus in boc casu.Exercitet preterea et sudet ⁊
laboret in ieiuno modificet cibum ⁊ potū ⁊
ꝓposse distillet in oculos aquā basilicōis vl
celidonie eufra. betbonice vel rutbe vel fel
capnū vl fel galli vel fasiani vl pdicis cū mel
le crudo purissimo vl colliriū de fellibꝰ vl col
liriū albū positū caplo de obtalmia vl colli
rium de tutbia bonū ⁊ expertum qd sic fit.
℞.tutbie.ℨ.ß.calaminaris.ℨ.j.faui mellis.
i.mellis crudi sicut exprimit a fauo.ℨ.ij. ga-
riofi.numero.ij. terātur vt alcobol ⁊ incor-
porentur cum vino al.veteri subtili: qꝫ si ti-
mueris corrosionem ex tutbia igniatur su-
per lamina ferrea.x.vicibus vel pluribus et
totiens extinguatur:vel in aqua rosꝫ.vel plā
taginis ⁊ idem obseruetur de calaminari.
Sic namqꝫ lacbrymas exsiccat:spiritus sub
tiliat ⁊ vlcera consolidat perfecte.Cura eiꝰ
que est propter siccitatem est impinguare
corpus proposse cum piscibus recentibus
bonis ⁊ iuribus carnium bonarum condi-
tis cum speciebus dulcibus scilꝫ cinamomo
cardamomo croco folio gallanga ⁊ zuccaro:
vtatur vino claro dulci.Comedat ficus fisti
cos auellanas pineas cicera fracta et pisa
oua sorbilia ⁊ pultes cōditos cū lacte capri-
no dulci. Caueat a rebus acutis ⁊ oleo vi-
no puro veteri fumo vento a coitu ⁊ oculoꝝ
fatigatione plura scribendo vel studendo:
sepe balneetur in aqua dulci tepida post di
gestionem primam preterqꝫ sudet aperian-
tur oculi sepe in aqua frigida vel stilletur in
eos lac mulieris vel asine vel oleum viol.vel
abluantur quandoqꝫ cum aqua decoctionis
violarum fenugreci ⁊ maluauisci. Cura eiꝰ
que fit vitio stomacbi est vt rectificemus sto
macbum digerendo bumores calidos cū si
rupo acetoso vel bumores frigidos cum oxi
melle cōposito.Post illud purgetur cum me
dicinis proprijs vtriqꝫ causarum quas dice
mus ca.de stomacbi debilitate. verūm bic
pul.confert omniquaqꝫ. ℞.aloes.ʒ.j.mirrbe
ʒ.j.masticis.ʒ.j.terantur oīa subtilissime et
cribellentur ⁊ trāsglutiat totū simul cū zuc
caro vel melle vel alia re offuscāte eius ama
ritudinē.Aloes em̄ licet sit indelectabile ori
est tn̄ delectabile ⁊ ꝓficuū stomacbo:vt di.
Gal.ij.de ingenio sanitatis.⁊ id in eius ad
ministratiōe dꝫ lingua patientis extrabi et
aloes inglutiri. Utatur omi die in ieiunio
electuario pliris dyagallanga dyatriū pipe
ron:⁊ bibat desup.ℨ.iij.vl.iiij.aque calide.
Nutriatur cibis ⁊ potibus dictis supius ca.
de debilitate visus ꝓpter bumiditatē.vtat
etiam collirijs ⁊ aquis dictis ibidē.

Emperica.

Medicamen sublime ad de
bilitatem oculoꝝ ex quacunqꝫ cā. ℞. tutbie
lib.ß.extingatur in vrina pueri nōdum pol-
luti tribus vicibꝰ:⁊ in aqua fen. iij.vicibus
corallorum al.⁊ ru.an̄.ʒ. iij.extinguat in aq̄
fen̄.vicibus.ij.margaritarum.ʒ.ij.sapbiro-
rum spodij.an̄.ʒ.ß.musci.℈.ß.terantur oīa
vt alcobol.Postea ponantur in mortario et
addatur aqua fen̄.donec redeat ad spissitu-
dinem pulmenti vel mellis: ⁊ post boc sub-
fumigetur cum ligno aloes exiccetur ⁊ iterū
perfecte puluerisetur ⁊ per sindonē cribelle
tur.Et de boc puluere ponat in oculos oi
mane ⁊ sero ⁊ cum volueris :fac ex eo cum
aqua fen̄.colliriū virtutē visiuam confortat:
bumiditates exiccat:maclas abstergit.Sūt
preterea qdam excellentes in bac arte qui

valde appreciāt hoc collíriū. ℞. sileris montani maiorane eufrasie rutbe celidonie fen. añ. ʒ.iij.ʒʒ. spicenardi pipis longi gariofi. tutbie extincte in purissimo succo feniculi vl' maiorane aloes.añ.ʒ.j. fellis aquile accipitris hirci incolentis montana fellis galli perdicis fasiani lupi leporis vrsi vel vulpis vel vulturis vel capreoli ⁊ oim animalium viuētium de rapina dummodo sint sana ⁊ etatis perfecte non decrepita de quolibet vnum fel. balsami.ʒ.ß. mellis ros. collati.ʒ.j. puluerisanda pulueriséntur: liquefianda liquefiant ⁊ cōquassanda cōquassentur in vltimo sicut decet colletur: ⁊ si sit estas misceant᷑ in sole calido per dies.xl. quotidie semp̱ agitādo atq̧ cōmiscendo. Si vo fuerit hyems agitetur modo consili in vase duplici ad ignem lentū vel subtus cineres ⁊ arenā calefactaʒ: in fine vo colletur ⁊ conseruetur in vase vitreo ⁊ oculis instilletur. Est eni tāte virtutis ꝙ ⁊ decrepitū faceret legere lr̄as minutas. Sunt alij qui magis appreciāt collirium de aquis distillatis quod sic fit. ℞. aque celidonie rutbe betbonice eufrasie feniculi memithe caprifolij vel succi eoꝝ recentiū puroꝝ ꝗ sit ips: ⁊ succi maligranati acetosi mellis dispumati vini purissimi lactis mulieris. aque ros. fellis aquile vel vulturis oim.xiij. añ.ʒ.iij. aloes tutbie mirrhe catbimie auri ⁊ argēti sarcocolle licij amili costi ro. coralli al. ambre musci canfore.añ.ʒ.ß. balsami grana v. cōfice in vase vitreo vel argēteo ad solē vel supra cineres calidos lauent᷑ aūt oculi ante ⁊ post collíriū cū aqua ros. vel plantaginis in cā calida: sed cū aqua feniculi sileris montani in frigida nāq̧ potēs est ⁊ expertuʒ ad oēm visus debilitatē: vt asserit Guilbertus. Collírīū de balsamo visum recuperās etiā si tpe plurimo sit ablat⁹ saluo organo sic fit p̱ eūdē. ℞. pipis longi al. ambre balsami fellis vulturis vel tauri.añ.ʒ.ij. mellis acuti.i. optimi ⁊ purissimi.ʒ.ij. vini al. veteris cyatū.s.i. pondus.ʒ.j. et ß. canfore croci añ.ɜ.j. tere diligēter ⁊ adde succum feniculi ⁊ simul cōfice ⁊ inūge. Sunt alij solēnes ꝗ valde appreciāt hoc electuariuʒ in cā humida. ℞. se. fen. lib.ij. sileris mōtani lib.j. camedreos li.ß. semis apij petrosil. añ.ʒ.iij. puluerisent᷑ ⁊ cōficiant᷑ cū melle dispumato det᷑ de ipso sero ⁊ mane: ⁊ multū valet ad purgādū renes ⁊ ꝓuocādū vrinā. Itē ad ideʒ dragea. ℞. se. fen. anisi añ. lib.ß. vel lib.j. gariof. macis nucis muscate.añ.ʒ.j. puluerisent᷑ spēs grosso mō: sed semina remaneāt integra. deinde adant᷑. lib.ij. zuccari ⁊ det᷑ āte cibū ⁊ post. Itē ad idē electuariū optimum siue visus debilitas fuerit vitio humiditatis in oculis siue vitio stomachi digestiuā nāq̧ cōfortat: renes mūdificat: lapidē frāgit: vētositates terminat. det᷑ de ipso sero ⁊ mane.ʒ.ij. ℞. macis ʒ.j. sileris mōtani.ʒ.ß. se. apij. fen. añ. petro. cinamomi.ʒʒ. piperis pulegij floꝝ abrotani ysopi eufrasie.añ.ʒ.j. saxifragie granoꝝ iuniperi.añ.ʒ.ß. cōfice cuʒ melle dispumato qꝺ sufficit. Itē nux muscata visus sanitateʒ custodit. Dicit Auic.iij. cañ.c. de debilitate visus. ꝙ fricatio capitis cuʒ pectine in ieiuno est valde vtilis in cōseruatione visus ꝓpter euacuationē vapoꝝ plimoꝝ: silr ⁊ claras legere lr̄as ⁊ intueri res virides ⁊ mergere oculos aptos in aq̄ tepida ad frigidū vergente. Sed ca. de ꝯseruatione visus dicit ꝙ iacere supra collū ⁊ supine est malū ꝓpter fatigationem neruoꝝ obticoꝝ. silr ⁊ iacere sepe supra faciē est malū ꝓpter humoris īclinationem ad partē capitis anteriorem.

Pronosticatio.

Debilitas vidēdi ⁊ cecitas nō dr̄nt nisi sicut magis ⁊ min⁹ q̄re est cauēdū a ꝑncipio de cecitate ⁊ ꝓprie cū virt⁹ visiua sit delicatissima virtutū aīaliū q̄ sunt in nobis: q: plures reꝝ differētias nobis ostēdit: vt dicit aristoteles p̱mo metbaphisice.

¶ De fistula in lachrymali.
Capitulum.iiij.

Fistula lachrymalis appellat᷑ a phisicis cū angulus lachrymalis oculi resudat ⁊ compꝛimit᷑ cū digito vir⁹ vel sanies emanat: ⁊ q̄n q̧ apparet eminentia in loco extrinseco que multotiēs aperit᷑ ⁊ cū cōprimitur: concurrit sanies ad lachrymale: ⁊ tunc vere dicit᷑ fistula: ⁊ aliq̄n non aperit᷑ sed expirat per cōpressioneʒ ad lachrymale. Signa fistule sunt humiditas currēs cū expressione a lachrymali

⁊ rubedo ⁊ largitas lacbrymalis ⁊ eminen-tia apparens aliquādo in parte exteriori ⁊ ferori oculorum.

Methodus.

Cura hui⁹ passionis ē vt statim a principio digerat materia filr ⁊ purgetur put docuimus capl'o de fluxu lacbrymarū. Post illud fiat cauteriū pūctale cū acu ob-tusa argētea ignita pmissa ei⁹ exsiccatione ⁊ abstersiōe cū aq rutbe vel fen. vel cū aqua mell. vel cū vino stiptico vel cū liquore mix-to ex bis fundēdo in fistulā bora post boram ⁊ exprimēdo cū digito donec vir⁹ ex ea egre diat: ⁊ cū boc abstineat patiēs a salsis acu-tis cbo ericis ⁊ flegmaticis: ⁊ ppzie a vino forti. Medicamen nobile sic fit. ℞. olei vete ris vini veteris boni ⁊ electi aā. lib. ij. ⁊ ℥. ⁊ li thargiri puluerisati ⁊ cribellati: vt alcohol lib. j. coquant ista sil' in casola ad ignē p diē itegrū donec nigrū relucēs fiat. deinde ex eo fiāt tente. i. figure ad modū acus q ponātur in fistulis. de ppzietate em eradicāt fistulā ⁊ exsiccant ⁊ ppzie si est apta. Id aūt qđ est valde vtile qn sanies expirat solū a lacbry-mabili: ⁊ nō est vlc⁹ neq3 aptio in extrinseco ē iponere puluerē citrinū q sic fit fm Almā. ℞. 3 intar ⁊ viridis eris siue flor eris qđ idē est vitreoli vsti aā. 3. vj. arsenici rubei bau-racb spume maris. 3. j. salis armōiaci. 3. ij. dis soluat armoniacū in succco rutbe ⁊ icorporē tur spēs cū illo succo ⁊ fiāt trocisci ⁊ exsiccen tur: ⁊ cū necesse fuerit: terant sup marmore vl' in mortario bñ loto ⁊ mūdato vt alcohol ⁊ ponat in lacbrymabili. Et qdā addunt bolli armenici balaustie antbimonij aloes: sarcocolle alumis sanguis draconis tburis mirrbe aristologie rotūde aā. 3. j. qm fit ma gis consolidatiuum.

Emperica.

Collitiū pro batū in fistu-la lacbryma-bili siue sit apta siue nō. ℞. turbie cōtrite su per marmor p̄ tritiōe vltima dissoluat cum collirio albo posito. c. de obtalmia. ⁊ post dis solutionē collect cū pāno mūdo lineo ⁊ repo nat. Et de boc liquore stillet oī die bis in la cbrymabili: ⁊ iaceat supra lat⁹ sanū: q2 fina-liter exiccat fistulā: ⁊ ppzie nō aptā. Itē inū gat ois āgulus fistular⁹ oī mane ⁊ sero vsq3 ad dies tres vel. iiij. cū oleo ro. feruēti siue fi-stula fuerit apta siue nō mūdificata carn fe ⁊ osse corrupto sanabit. Et spālr si cū vadit dormitū ponat supra oculū boc emplm rep cussiuū ⁊ stipticū. ℞. mūmie bolli armenici turbie masticis aā. ℥j. ex oib⁹ pul. subtilis q incorporet ad modū empli cū vino rubeo sti ptico cū fistula lacbrymabilis nibil sit aliđ q vlcus pfun. saniosum: queadmodū ⁊ fistu-la mēbror maior cū vlcus aūt sit terminus apostematis erupti vel flux⁹ corrosiui neces-sariū videt: vt dictū ca. de lacbrymis ⁊ ca. de obtalmia presenti ca. suffragentur.

Pronosticatio.

Fistula nisi curata fuerit corrosiōe3 oculi mi nat cū suarū. vij. tunicarū cōsumptiōe: filr ⁊ bumiditatis cristalline colliquatione qb⁹ suc cedere facit cecitatē que fex est ⁊ amurca cor-poralium erūnarum.

¶ Tractatus quartus prime sectionis. De aurium passionibus.

Aurium pas-siones famose ⁊ de qb⁹ pbisicus solicitari oportet sunt qtuor. pri ma tinnit⁹. scđa surditas. tertia apa siue do-lor. qrta vlc⁹. Cū aūt dico aurē itelligo ⁊ mi ringas ⁊ pāniculos ei⁹ qui sunt intra craneū virtutis auditiue seruientes.

¶ De tinnitu auriū. Capitulū. j.

Aurium tinnit⁹ trib⁹ pōt fieri de causis: aut pter repletionē ca-pitis flegmaticā vel vētosam. Et boc est vt plurimū: aut pter de bilitatē nerui auditiui ex raritate sue cōple xionis vel delicatia complexionis. sicut acci dit cōualescentibus: aut pter acuitatē sen sus auditus. Signa eius que de repletione sunt q accidit post satietatem nauseatiuam ⁊ potum vini superfluum: aut post cibum sti co superfluum: aut propter stipticitatem vē tris vel tempore frigido bumido. Signa ei⁹ que de debilitate nerui sunt q omnis son⁹ fortis ledit ⁊ non percipit nisi sonos dearti-culatos: ⁊ q semp sentit sibilū in aure. Si-gna ei⁹ q ex acuitate sunt q magis infestat

hora famis: sed post cibum et somnum quasi non sentitur.

Methodus.

Cura eius que de repletione sive ista repletio fit in cerebro: sive in stomacho est vt purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis vel yerapigra premissa digestione materie cum sirupo de sticados vel cum oximelle composito dato septem diebus cum aqua decoctionis feniculi: et sit aqua quadrupla ad oximel. deinde stilletur in aurem oleum de ruta vel de spica cum succo porri et felle ouino: in quo dissolutum sit castoreum et euforbium: inclinet sepe aurem suam stomacho ieiuno supra aquam calidam decoctionis sauine sambuci camomille melliloti origani ysopi recipiendo vaporem per trajectorium. Abstineat a cibo et potu vaporoso: vt sunt brodia piperata allia porri nuces et vinum purum. Abstineat a cibis ventosis: vt sunt legumina rape: vtatur cibis calidis siccis. Bibat ydromel et vinum limphatum: modificet cibum et potum pro posse: laboret in ieiuno et fiat sternutatio et sudet in sicco balneo. Cura eius que ex debilitate nerui est vt stilletur in aures acetum in quo decoctum sit absinthium aut sticados vel polium vel vinum in quo bullierint rose et ruta recipiat vaporem cum trajectorio aque decoctionis absinthii sticados et rosarum. Cura eius que ex acuitate et subtilitate sensus est vt distilletur in aurem oleo ro. decoctum cum aceto. Et si non sufficit: stilletur in eo oleum ro. cum aceto. In quibus dissoluta sint duo vel tria grana opij vel aliquid de aqua decoctionis iusquiami: aut oleum coctum cum semine papaueris et mirtillorum. Vtatur per interuallum pillulis confectis de mastice et aloe post cibum: quia corpus mundificant et membra confortant. Vtatur vino granatorum vel berberis vel aqua decoctionis sumach et agresta in cibo et potu vitet vaporosa: ventosa quecunque.

Pronosticatio.

Tinnitus si perdurauerit tempore longo neque remedia rationabiliter exhibita contulerint surditatem monstrat futuram: et proprie in senibus propter oppilationem viarum et alterationem miringarum auris velut a causa.

¶ De surditate. Cap. ij.

Surditas quedam est naturalis: et hec facit hominem mutum: vt dicit Arist. in lib. de sensu et sensato: quare non curatur cum medicus sit nature minister. Quedam vero est aduenticia et accidentalis: de cuius cura loquimur. Fit duabus de causis in genere vel propter oppilationem auris: vel propter malam complexionem diuersam. Sed oppilatio est multiplex. s. propter apostema vel carnem verrucosam. propter sordem. propter flegma et ventositatem propter aliquid cadens in aurem. vt est lapis vermis. Mala autem complexio diuersa est miringarum frigiditas vel iniata. Signa surditatis propter apostema dicentur ca. de dolore aurium. vbi et curam ponemus. Signa eius que est propter carnem additam sunt eius appitio cum aspicitur in aurem apud solem: et cum eger sentit quandam grauitatem in ea: et quod fetor expirat ab aure. Signa eius que est propter sordem collectam ex visu etiam discernuntur. Signa eius que propter flegma et ventositatem grossam sunt grauitas cum superfluitate in aure et agitatio cum sonitu: et quod in nocte et tempore frigido magis infestatur. Signa eius que a mala complexione frigida sunt frigiditas capitis apud tactum et vrina lactea: et forte antecessit ambulatio in aere frigido.

Methodus.

Cura eius que fit a carne superaddita est vt corrodatur caro illa cum vnguento viridi quod sic fit. Rx. aluis zuccari florum eris mellis ana. ʒ. j. terantur omnia subtilissime et incorporentur cum melle: et cum eo locus inungatur vel mundetur cum vnguento quod sic fit. Rx. tartari. ℥. ß. calcis. ℥. ß. fiat vnguentum in modum mellis cum aqua cineris et intromittatur in aurem cum coto vel tenta: postea consolidetur cum vnguento apostolorum: aut si presto non fit aliud cum vnguento albo vel cum vnguento fusco vsitato. Cura eius que propter sordem est vt extrahatur cum instrumento ferreo vel argenteo habente latitudinem quandam cum curuitate et mollificetur primo cum oleo com. vel camomille calido vt extrahi possit deinde mundificetur cum coto vel tenta. Cura eius que propter flegma et ventositatem (et hec est illa que sepius contingit) est vt digeratur materia cum oximelle composito et aqua decoc. radicum feniculi: et sit aqua decoc. quadrupla ad sirupum. postea purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis et yera pigra. Post purgationem ponatur in aurem oleum camomil. vel nardi. in quo sit aliquid euforbij. recipiat vaporem per tra-

sectorium in aurē aque decoc. calamēti saui ne sinapis aristologie centauree ꝛ silium. Inungātur aures ꝛ totū caput: fortiter cum oleo eodē. Post purgationē ꝛ suffumigationem ꝛ vnctionē sumat de quarto in quartū diem sero cū vadit dormitū sine cena de electuario anacardino dicto ca. de apoplexia. vel dyatriū pipereon. et postea bibat aliqd boni vini calidi. ꝛ fiant oīa dicta ca. de tinnitu. Cura eius q̄ a frigiditate cōplōnis est ponere in aurē ꝛ circa aurē oleum camo. vel nardinum vel de costo actu calidis ꝛ purgare cum pillulis cocbijs corpus si sit materia ibi. Utatur omni die mane ꝛ sero dyaplitis dyazinz. dyatriū pipereon. ꝛ post illud bibat aliquid aque calide. Cura eius que fit a lapide vel aqua vel alia re cadente in aurē est vt fiat suctio fortis cum canula missa vl' vaporatio predicta ad quaz sequatur suctio vehemens cum spū vel nutercora ꝛ ex reb' vehementer attrahentibus est vnguentū fuscū cum linitur ex eo stilum bōbacinū ꝛ calidū gestatur in aurē. Silr ꝛ empl'm apostolicon et pix ꝛ colophonia vltimo inducat̄ sternutatio fortis cū condisi: ꝛ egrediet̄ si deus voluerit: ꝛ inclinet aurem sup vaporē calidum illi' aque: ꝛ saltet ꝛ sternutet obiburādo nares: vel ad solē ponatur: ꝛ aspiciat̄ si extrahi possit cuz ferro. Cura eius q̄ propter vmes quos scies ex motu titilloso in aure est vt distilletur in aurē hora post horā oleuz tepidū plurimū vel vinum: ꝛ sternutet cum cōdisi: ꝛ retineat os ꝛ nares vt ferat̄ ad aures cū impetu. Et quādoqz ponit̄ ventosa i aures vel sadius cū bōbace aut lana: ꝛ extrahunt̄ vermes viui ꝛ mortui putrescen̄. ꝛ aurē corrumpentes. Educunt̄ autē facilius si primo interficiantur cū fellib' aīalium ꝛ euforb. distillatis in aurē cuz aceto aut succo absinth. et sit totū actu calidū cum infundit̄ auri: qr penetrabit ꝛ interficiet omnē vermes. Idez operatur succus rute vel rad. cētauree aut foliorū psicorum. Item aliud. ℞. aloes. ℥. s. agar. colloquintide añ. ℨ. s. puluerisentur et misceant̄ cū aqua feruente ꝛ distillet̄ in aurem. Item calx viua ꝛ sulphur viuū incorporata cum melle vel aceto sunt vltima.

Emperica.

Ad surditatez q̄ fit ppter flegma ꝛ ventositatez q̄ fit ppter flegma vtile est istud. ℞. baccarū lauri. ℥. ß. terant̄ ꝛ bulliantur ꝛ misceantur cū oleo de lilio ꝛ ponat̄ in aurem ꝛ circa actu calidū. Joh. hebemes. posuit trociscos. Confert preterea oleū balsami calidū auribus stillatū freqūter. Silr cauterium post aures profundatū vsqz ad craneū. Itez dicit̄ qp pulex vel culex si aurē intrauerit: ponatur pillus vel pillū serici duplicatū in aurē ꝛ applicabit ei aīal extrahet̄ sine difficultate. Itē ad surditatem accidentalē quācūqz. ℞. oua formicarū ꝛ cōterant̄: ꝛ succus qui egredit̄: stillet̄ in aurē: ꝛ obturet̄ postea cuz coto vel lana ꝛ dimittat̄ per tres horas ꝛ reiteret̄: qr a proprietate confortat virtutē auditiuam ꝛ organa eius.

Pronosticatio.

Surditas superueniens in febre cōtinua ꝛ pprie de cholera ꝛ in die cretica pcedentib' signis digestionis ꝛ virtute constāte significat crisim bonā ppter fluxū sanguinis narium: ꝛ si cū malis signis fuerit: mortale. vñ Ypo. iiij. parti. amph. Quibuscunqz in febrib' aures surdescūt ꝛc. Itē surditas facta ppter verrucas reuocat̄. Itē surditas āntiqua nō recipit curationez. Itē si vermis aurē intrauerit neqz extrahi possit mortale: quia si viuus sit cerebrum corrodet: si mortuus putrefaciet ꝛ corrumpet.

¶ De dolore aurium.
Capitulum tercium.

Dolor auris: aut fit a causa antecendente ꝛ intrinseca: aut fit a causa primitiua extrinseca. Si fiat a cā antecedēte hoc est altero qnqz modorꝫ. Prim' est repletio sanguinis in loco extēdens neruos auris. Scōs est effusio cholere vel materie acute ad locū. Nā frigiditas nō causat dolorem oīno vel paucum: vt patet per Auicēnam cap. de causis doloris. Tertius est apostema auris calidū vel frigidū. Quartus est ventositas grossa inflās neruos ꝛ miringas auris. Quintus modus est vlcus recens vel antiquum in aure post aperturaz apostematis saniosi: vel potest esse quodlibet apostema. Si fiat a cā pmitiua: hoc est altero duorū modorꝫ. Prim' est a casu ꝛ pcussiōe. Scōs

a frigiditate ⁊ vẽto aeris nos cõtinẽtis. Signa eius q̃ a repletiõe sanguinis sunt rubedo faciei cũ grauitate frontis: ⁊ propter cuȝ reuoluit se supra faciẽ cum inflatiõe venarũ ⁊ saliua dulci. Signa eius q̃ a materia acuta sunt dolor acut⁹: citrinitas faciei: amaritudo oris: vomitus cholericus. Signa ei⁹ q̃ ab apostemate sunt: q2 si apostema sit calidum sequitur febris acuta ⁊ dolor acut⁹ pulsatiuus ⁊ sitis ⁊ vigilie. Si autẽ materia sit frigida erit febris lenta ⁊ dolor cum grauedine ⁊ imaginatiõe corrupta. Signa ei⁹ q̃ a ventositate sunt tensio timporum: multitudo sonitus: ⁊ motionis cum capitis leuitate. Signa eius q̃ accidit ꝑpter vlcus in aure sunt: quoniaȝ assidue ⁊ periodice egreditur liquor vel sanguis absq̧ febre: sed cum plurima laterum grauitate. Signa eius qui a casu ⁊ percussione vel vento frigido patent ex relatione infirmi.

Methodus.

Cura eius qui fit a repletiõe sanguinis est vt primo fiat flebotbomia cephalice in manu vel brachio aut in fronte vel vẽtosatio in spatulis vel collo. post flõmiaȝ mũdeť corpus cum aqua decoc. manne tamarindo. calida intra aurẽ stilletur ⁊ circa oleuȝ ros. tepidum cũ aceto ⁊ semine iusquiami. vitet cibos ⁊ potus multiplicantes sanguinem. Bibat aquã vel iulep aut ydromel vsq̧ ad cessationẽ doloris ⁊ resolutionẽ materie ꝑfectã. Emplastrũ ad hoc conueniẽs sic fit. ℞. florum camomille seminis aneti: farine fenugreci: seminis lini. añ. bulliãtur vsq̧ ad spissitudinẽ ⁊ in fine addanť. ℥. ij. vel. iij. olei de aneto vel de camomilla. circa aurẽ ponať oleũ de aneto calidum in quo sit vnũ granũ opij ⁊ duo iusquiami si dolor sit immensus. Cura ei⁹ q̃ fit a materia acuta est vt purgeť cũ decoctione reubarb. postea flebotbomeť cephalica ꝑtis cõtrarie: ponať oleũ caliduȝ ro. intra aurẽ: ita ꝙ impleať vel lac mulieris cõquassatũ cũ albuminib⁹ ouoꝝ. cibeť farre ordeo ⁊ cucurb. ⁊ filib⁹. Bibat aquã vel iulep ⁊ in alijs sꝫ vt supra. Cura eius q̃ fit ab apate calido est vt statim fiat flebotbomia cephalice in brachio. Et iteretur flebotbomia si dolor nõ cessauerit vel fiat vẽtosatio in spatulis ⁊ collo. Purgetur cũ decoctione mãne ⁊ tamaridorũ: sepe stilleť in aurẽ oleũ ros. tepidum mixtũ cum aceto in quo vnum granũ opij ⁊ duo grana iusquiami ⁊ ß. granum seminis anisi sint dissoluta ⁊ circa aurẽ sitr donec dolor cessauerit ⁊ fluxus repercutiať. Cessante autẽ dolore ⁊ postq̧ transierit tertia dies ponať emplastrũ resolutiuũ sup aurẽ. ℞. radicũ maluauisci numero. xij. coctarum ⁊ mũdatarũ a ligno interiori ⁊ cortice exteriori incisarũ frustratim pisteńť ⁊ icorporenť cũ farina fenugreci fabarũ ordei seminis lini aneti florũ camomille ⁊ butiro qđ sufficit: dieta sit vt supra. Cura eius q̃ fit ab apostemate frigido est vt primo purgeť cũ pillulis cochijs ⁊ si corp⁹ sit plectoricum fiat flebotbomia postea cephalice gr̃a ꝙtitatis nõ gr̃a q̃litatis: intra autẽ ponať oleũ nardinũ: ⁊ sup aurẽ ⁊ circa ponať emplastrũ calidũ. ℞. capita allij. x. numero: ceparũ. numero. x. coquanť ꝑfecte in igne sub prunis ⁊ pistenť postq̧ bñ mũdata sint ⁊ incorporentur cũ. x. vitellis ouorũ. ⁊. ℥. ß. butiri vel axũgie porcine. Bibat ydromel: comedat carnes pulloꝝ ⁊ edoꝝ. Cura ei⁹ q̃ fit a materia ventosa grossa est vt ĩ aurẽ stilleť oleũ de ruta vel de aneto calido ĩ quo dissolutũ sit castoreũ aut euforb. ⁊ supra ⁊ circa aurẽ ponatur sacculus de sale ⁊ milio mixtis ⁊ calefactis sup lapide ignito: aut de furfure ⁊ sale. Modificet cibũ ⁊ potũ ꝑposse ⁊ laboret in ieiuno: bibat vinũ vet⁹ clarũ limphatũ: vitet olera legumina. vtať dyaplitis arcoticon et aurea alexandrina. Cura eius q̃ fit ab vlcere suo diceť capitulo verum cõueniẽs est vt stilletur ĩ aurẽ aqua decoctiõis absinthij ⁊ mirtiloꝝ actu calida vel acetum in quo bullita sint interiora granatoꝝ vel thus ⁊ bollus armenicus: q2 omnia illa exiccant oĩa vlcera ⁊ stringunt fluxum. Si autẽ humiditas ⁊ sanguis ꝯgelatus sit in aure: distilleť in eo succus ruthe mixt⁹ cũ aceto: aut succ⁹ porri: aut dissoluať mel: aut sarcocolla in aqua q̃ dum est calida distilleť in aurẽ: qm̃ est abstersiua ⁊ dissolutiua. Verũtñ ordo sapiẽtie est in cura vlceris vt primo fiat ei⁹ mundificatio cuȝ stipticis vt est aqua mellis cum vino vel aceto mixta infusa hora post horam cum canella. Secundo abstersio cuȝ radio inuoluto coto vel lana. Tertio incarneť cum eis q̃ diximus capitulo de fistula lachrymali. ⁊ que di

ximus cap. de vlcere auris. ¶ Sciendū preterea ꝙ in actu preseruatorio cauteriū post aures ⁊ post purgationes ꝓprie in istis casibus est sublime. Cura eius qui fit a casu vel percussione est vt statim fiat flōmia cephalice vel vētosatio in collo ⁊ spatulis. vngatur auris intus ⁊ extra cū oleo ros. in quo granū vnum opij sit supra aurē ponatur emplastrū repercussiuum factū ex ros. mirtilis farina ordei coctis ⁊ ballistis simul. Et ponatur pul. thuris minuti mixtus cū lacte intra aurē: similiter ⁊ supra si dolor extrinsecus appareat. Abstineat a carnibus ⁊ vinis vsqꝫ ad cessationē doloris ⁊ securitatē apostematis. Bibat aquā prunorū vel granatorū. Comedat farinā auene vel ordei. Cura eius qui fit a vento vel aere frigido est vt vaporetur locus cū milio calefacto aut cū rutba et furfuribus mixtis ⁊ ibibitis cū vino ⁊ calefactis: vel cū panno calido distilletur in aurem oleū de spica vel de rutba vel de costo calidū.

Canones.

Scias ꝙ medicina opiata et stupefactiua valent ad oēm dolorē auris: siue fit a causa calida siue frigida: ⁊ ꝓprie cum fuerit vltimatus: qr sensationē remouēt q̄ ponitur in diffinitione doloris cū dolor fit in contrarium impressionē sentire: vt dicit Auic. primo canonis .fen. ij. ca. de cā doloris. sed in causa frigida nō debent sic cōtinuari neqꝫ adeo audacter administrari velut in calida: qr adderetur frigiditas frigiditati. ⁊ prohiberetur materia resolui: ⁊ fieret fortasse spirituum animalium mortificatio: vt dicitur. xij. de ingenio sanitatis.

Pronosticatio.

Dicit Auerr. iij. colliget. ꝙ dolores maximi sunt dolor articulorū: dolor dentiū: dolor auriū: ⁊ dolor ylium: quare ilico est eis succurrendū cū dolor fit de ꝓsternētibus virtutē: vt dicitur loco p̄allegato. Itē in dolore auriū vehemēti sudor frigidus aut sincopis aut alienatio superueniens mortale.

¶ De vlceribus auriū. Ca. iiij.

Vlcus auris est solutio cōtinui saniosa in aure: ex qua cōtinue et periodice fluit virus aut sanies. Et fit altero triū modorū. aut ꝓpter antecessionē apostematis qḋ apertū est: aut ꝓpter materiā acutā vel salsam corrodentē: aut ꝓpter casum ⁊ ꝑcussionē. Signa vlceris sunt dolor cōtinuus cū acuitate ⁊ grauedine: ⁊ ꝙ sanies egreditur cū fetore. Et si fit ꝓpter apostema fuit ⁊ est adhuc cū febre cōtinue acuta. Si a materia acuta est sine fe. Si a casu ⁊ ꝑcussiōe patiēs hꝫ referre medico.

Methodus.

Cura eius si fit ꝓpter apostema vel ꝓpter materias acutas est: vt si vlcus sit recēs ponatur cū tēta de oleo ros. mixto cū vnguēto albo quod sic fit. ℞. olei ros. ℥. iiij. cere. ℥. s. fiat vnguētū in quo in fine ponantur duo albumina ouorū. Purgetur caput a pricipio cū pillulis cochijs vel yerapigra. Bibat vinū album debile: limphatum. Si autem vlcus fuerit antiquum abstergatur primo sanies cū oximelle squillitico: vel cum vrina pueri mixta cum melle vel cū vino ⁊ melle mixtis cū modico floris eris inijciendo ex eis hora post horam per siringam: deinde consolidetur cum medicamine quod sic fit. ℞. aloes sanguinis draconis rutbe spume maris vste myrrhe sarcocolle sanđ. iiij olibani añ. ʒ. ij. terantur subtilissime: deinde inuoluatur licinium in melle et postea in isto puluere: et sic mittatur in aurem. hec medicina vlcera antiqua exiccat et finaliter ea consolidat. Si vero vlcus fuerit in profundo dissoluatur puluis iste cum aqua mellis et instilletur. Confert etiam vlceri antiquo vt infundatur scoria ferri in aceto mense vno vel pluribus. Postea colletur ⁊ distilletur in aurem. Cuius cura si fit a casu vel percussione est vt statim fiat flebotomia cephalice in parte contraria vel vētosatio in collo et spatulis supra aurem et circa ponatur emplastrum repercussiuum et confortatiuum loci ex bolo armenico mirtilis puluerisatis et incorporatis cum oleo rosato vel aqua rosacea. Abstineat a vino ⁊ a carnibus vsqꝫ ad dies q̄tuor donec securus sit de apostemate. deīn pōt ponere emplm anodinum dictū in cap. ꝑceđ.

Emperica.

Cura vlceris in aure vt in cura vlce

ris cuiuscunq vel vulneris saniosi expertu et probatu est vnguetum apostolorum siue sit recens siue cronicu. qz mudificat omne vlcus et sic rectificat fistulas et scrophulas prauas cum facilitate: nec est aliqd ei simile: et mundificat vulnera ex carne mortua et post cosolidat. cuius descriptio est. R. terebentine cere albe resine an 3. xiiij. opoponaci floris eris an 3. ij. armoniaci 3. xiiij. aristologie longe thuris masculi an 3. vj. mirrhe galbani an 3. iiij. bdellij 3. vj. litharigirij 3. ix. olei lib. ij. infundatur bdellium in aceto vini postq frustratim incisum fuerit: et dissoluentur oes gumme in bdellio et oleo et cera ad ignem: et cum dissoluta fuerint pfecte collentur. et addatur puluis aliaru omniu rerum q possunt teri et cribellari sz no ad ignem. et i fine addatur flos eris et agitetur cum spatula cotinue donec infrigidatu fuerit perfecte: tunc reponatur. hoc enim dicitur vnguentu apostolorum: qz est duodecim medicinarum: queadmodum apostoli sunt duodecim. Et dr a quibusda vnguentum veneris.

Canones.

Scias q nullus fluxus humoralis vel etiam saniosus est subito restringendus: immo gradatim donec medicus experiatur an sit naturalis vel sinthomaticus. verbi gratia. si liquor vel sanies effluxerit ab aure periodice cum alienatione capitis restringi no debet qz expurgatio est naturalis: immo puocetur cum infusione fellis et aceti calidi si restringatur. Post hoc vero purgetur caput et diuertatur fluor ad nares vel ad collatorium palati cum masticatione piretri vel piperis: et in vltimo apponantur vnguenta et emplastra coforatatiua stiptica donec locus perfecte securetur.

Pronosticatio.

Vlcus auris nisi rectificatu fuerit corrosionem auris et mirigarum eius minatur: deinde fistula mala parit et fetidam: et demu surditatem ppter organorum corruptione et viaru oppilatione. Dicit preterea Rasis in diuisionibus cap. de dolore in aure qnq egreditur sanguis aut liquor aquosus ex aure: no ppter pcussionem: aut apostema aut vlcus: sed ppter ea q natura expellit ipm per orificia venarum assidue vel periodice et cerebru mundificat: queadmodum p fluxum sanguis narium vel sanguis sputum: quare in talibus nullatenus restringatur: nisi supfluxerit et illud cum talis sanguis coagulatur et oppilat et auditum prohibet: tunc succurrendum erit sine mora primo cu calidis incisiuis: post hoc cu ripticis abstersiuis prout iam docuimus simpliciter in ca. de dolore in aure. ne forte materia induretur vel putrescat et faciat egritudinem timorosam.

Tractatus quintus. De passionibus nasi.

Nasi passiones famose sunt tres. Prima est fluxus sanguis. Scda fetor sub ea coprehedendo apostema et vlcus. Tertia defectus odorandi. De coriza dicemus cap. de catharro.

De fluxu sanguinis narium. Cap. primu.

Fluxus sanguis narium quadoq potest dici morbus: quadoq accidens: licet sit semper accidens essentialiter cu sit de genere exeuntis a corpore mutati: vt patet. iij. de accidenti. Dicitur autem morbus quadoq est sine febre. Dicitur aute accides cum sit in febre vel in soda proprie pulsatiua. Fluxus sanguinis narium cum est morbus vel fit ab acuitate sanguinis vel a multitudine: vel a casu et percussione. Si propter acuitatem significat ipsum claritas et subtilitas sanguinis et debilitatio virtutis ex ipso plurima: et quia paulatim stillat et caput sentitur calidum. Si a multitudine significant ipsum rubedo faciei cum repletione corporis: et quia fluit multum et subito: ita q etiam quadoq sentitur sincopis et antecessio ciborum sanguinem generantium et abstinentia superflua a flebothomia et coitu preter solitum et antecessio doloris capitis vehemetis. Et vterq duorum fluxuu vel e ex arteria vel ex vena que

rum signa distictiua sunt hec: q: sanguis arterialis egreditur motu tortuoso: ⁊ est subtilis rubeus valde. ⁊ ad eius exitum sequitur sincopis magis subito ⁊ difficulter restringi potest. Et cōferunt in eo medicie posite super cor magis q̄ posite sup epar. In sanguine aūt venali totuȝ est ecōuerso. Si vero fit a casu ⁊ percussione ex re ipsa fiet manifestum. Fluxus sanguis cum est accidēs consequens febrē acutam: vel est bonus ⁊ naturalis ⁊ significat ipm: q: fit in die cretica et copiose ⁊ quem p̄cessit fluxus paruus i die indicatiua: ⁊ q: fit post signa digestionis cōplete: ⁊ antecessit dolor frontis ⁊ habitudo carnosa ⁊ cholerica: vrina subrufa vel rubea vel intense citrina: ⁊ ante oculos apparuerunt imagines rubeevel ignee. Et signū certissimum est cuȝ post ipm sequitur alleuiatio egri: si vero sintbomaticus totuȝ erit ecōuerso. Cura eius qui fit ab acuitate sanguinis est vt aspergatur facies cum aq̄ ros. ⁊ ponatur cotū inuolutum in aceto mixto cuȝ albumine oui intra nares: ⁊ ligentur extrema et testiculi virorū ⁊ mamille mulierū: ⁊ ponantur ventose sicce supra epar ⁊ splenē. ⁊ si nō sufficit: ponatur intra nasum ⁊ supra puluerē boli armenici mixtis cuȝ tela aranee ⁊ albumine oui ⁊ sup spatulas ⁊ sumē ventris ponātur ventose sicce ⁊ emplastrētur panni in aceto infrigidato in niue super epar testiculos ⁊ extrema. Utatur cibis stipticis ingrossantibus ⁊ infrigidātib⁹ sanguineȝ. Bibat aquā frigidā vel vinum berberis vel vinum granatoꝝ. Et si adhuc restringi nō pōt: ⁊ ꝓprie cum flux⁹ est arterialis ponatur supra nasum ⁊ supra frontē ⁊ timpora puluis cāphore ypoquistiđ. sang. dracoñ. psidie. añ. ℥. s. incorporentur cū albumine oui ⁊ succo solatri ⁊ tela aranee ⁊ farina volatica molēdini vt fiat sicut mel currēs ⁊ cū lichno imponatur ⁊ totum caput embrocetur cuȝ aqua frigida vel cum aqua rosea in qua dissoluta sit cāphora ⁊ psilium. Cura eius qui fit ꝓpter multitudinē sang. ⁊ ille est vt plurimum venalis est vt fiat ilico flebotbomia de basilica eiusdem lateris ⁊ extrahatur sanguis plurim⁹: fere vsq; ad sincopin: vel saltē fiat flōmia de basilica vel manu dextra si virt⁹ sit debilis: deinde ponantur ventose sup epar ⁊ splenē: in aliis fiat sicut prius. Cura eius qui fit a casu vel a ꝑcussione est ponere intra nasum et supra puluerē stipticuȝ ex bolo armenico vt dictū est pri⁹. Et finaliter: fit de ap atiōe nasi vel faciei fiat flebotbomia statim basilice vel cephalice in pte lesa. Cura eius q̄ fit in fe. vel soda est vt si fluxus sit naturalis ⁊ cretic⁹ nō restringatur imo prouocetur cum fetis porcinis positis intra nares nisi supfluxerit ⁊ virtutē cepit deiicere: tūc restrigatur cū epitimatib⁹ ēbrocis ⁊ vētosis ⁊ ligatiōib⁹ iā dictis.

Emperica.

Stercus asini siccuȝ aut recens naribus insufflatuȝ confert vel testa oui cōbusta vel pili leporis triti vel cōbusti. Silr ⁊ stercus bouinū siccuȝ vel tbus vel sanguis draconi. vel terra sigillata vel filtrū cōbustū vel bombax adustus galle vel glandes aduste. silr ⁊ rasura pargameni puluerisata ⁊ incorporata cū albumine oui cōfert: ⁊ pannus lineus infusus in aqua frigida ⁊ inuolut⁹ circa gulā confert vel gipsum vel cinis papiri cōbuste cōfert: vel emplastrū ex gipso ⁊ aqua ros. cōfert positū sup frontē ⁊ gipsuȝ cōfert.

Canones.

Flux⁹ sang. nariuȝ qñq; fit ꝑpter rupturam arterie vel vene in fronte intra craneū vel in radice nasi ⁊ iste nō curatur: vt dicunt serapio. ras. ⁊ Auic. Fluxus p̄terea oīs q̄nq; modis tollitur ꝑ artē: q̄m cum euacuationibus diuersionib⁹ repercussionibus stipticatiōib⁹ necnō ⁊ ingrossatiōibus sang. per dietam.

Pronosticatio.

Quando sang. qui exit a naribus in fe. continua non exit in die cretica neq; post signa digōnis ⁊ exit paulatim ⁊ diminute ⁊ est niger mortale. Item sang. niger etiam si exierit in die cretica non est bonus. Iteȝ si in die indicatiua. verbi gratia. quarta superuenerit in fe. continua fluxus sang. narium paruus atq; diminutus significat crisim in septima per fluxum eundem ⁊ proprie si corpus sit sanguineum vel cholericum ⁊ ante oculos appareant imaginationes rubee supradicte: quapropter hoc mō fiet iudicādū in septima quoniā si fluxus huiusmodi superuenerit copiosus ⁊ cum virtute forti saluteȝ

indicat. Si vero diminutus et tardus et virtute debili vel signis digestionis diminute mortē minatur eadē die: quia significat quod natura intendebat pugnā contra morbū in die indicatiua quā perficere nō potuit in die cretica. Itē di. ypo. iiij. parti. amph. Quibuscunque in fe. sanguinis fluit multitudo vndecunque ijs resumptionibus vētres humectantur: incurrūt lienteriā in tempore cōualescētie. Idē in eodē. quibuscunque in fe. aures surdescunt san. ex naribus fluēs aut venter turbatus soluit egritudinē. Itē in septima particula. in sang. fluxu siue per nares vel per mēstrua vel per emorroidas vel per vulnus vel per dysinteriā desipiētia aut spasmus malū. Itē in quinta parti. mulieribus menstruis deficiētibus sanguinē fluere i naribus bonū ē siue per se: siue per artē et in plurima quantitate.

¶ De fetore nariū. Cap. ij.

Fetor nariū quandoque fit vicio stomachi transmittentis fumos et vapores fetidos ad os et nares eleuatos a materia marcida corrupta in stomacho cōtēta: quandoque fit vitio nasi et partiū propinquarum quod est dupliciter: quia vel fit vitio humoris corrupti putridi in radice nasi collecti: vel fit vitio vlceris nariū vel emorroidarum nasi vel polipi vel cācri in cōcauitate nasi ex flegmate cū in naribus caro mollis oritur: ex qua humores fetidi stillāt. Est vero polipus cū in naribus caro cōpacta oritur ex flegmate et melancholia per viā assationis et putrefactionis propter quod nasus acquirit duriciē et fetorem. Et illa caro habet figurā ficus: quia caput grossum et stipitē subtilē. Sed cancer nasi est apostema durū calidū ex melācholia per viam adustionis delegata per venas et arterias a cerebro generatū et in carnē cōuersum durā et infiltratā in substantia nasi: et est habēs i radice venas nigras plurimas repletas sanguine melancholico. Et nos quedā signa cācri cōpleta in quocūque mēbro acciderit: scribemus cap. de apostemate in matrice similiter et curā qualis ē possibilis per artē. Signa eius quod fit vitio stomachi sunt quod fetor minoratur post cibū immo tunc sentitur fetor mixtus cū odore cibi Et si in ieiuno nares cōstringātur ita vt anhelitus egrediatur per os sentitur fetor ab ore vehemēter. Signa eius qui fit vitio materie cōtente in vijs nasi est quia fetor sentitur equaliter an cibū et post: et quod per os nō egreditur fetor cū nares stringantur. Signa eius qui fit vitio vlceris in naso vel emorroidibus vel polipo vel cancro patent ex intuitu intra nares patientis.

Methodus.

Cura eius qui fit vitio stomachi ē vt digeratur materia flegmatica adusta vel salsa: similiter et colerica cum sirupo de melliloto. qui sic fit. ℞. scolopendrie politrici adyanthos capilli veneris fumiterre polipodij cicoree. an. m. j. sene epithi. an. ℥. j. cuscute. ℥. j. melliloti viridis. ℥. j. et ß. vel succi eius. ℥. iiij. prunorum siccorum numero. xxx. pistentur oia preter pruna et bulliantur in lib. iiij. aque vel plus donec medietas cōsumatur. Preterea colletur et in collatura addatur tantum de zuccaro quantū de collatura et iterū reducatur ad ignē et sirupetur. Hic sirupus de proprietate sue cōpositionis digerit oēm materiā adustā salsam et acutā et ad purgationem preparat et ipsam educit paulatine quaque die quapropter est cōferens pruriginosis di qua que die dētur ex eo in aurora. ℥. ij. cū triplo eius vel quadruplo aque decoctionis prunorum siccorum vel viridiū vsque ad dies. x. et postea purgetur cū benedicta laxatiua vel yerapig. vel cū decoct. que sic fit. ℞. tamarindorum manne. an. ℥. j. et ß. dissoluātur ista cum aqua decoctionis prunorum sene epithi. et polipodij et fiat aque. ℥. iiij. vel. v. quia educit humores adustos cū facilitate. Fit etiā vomitus qui sic fit. ℞. rad. raph. acuti incisi frustatim. ℥. j. et ß. seminis aneti atriplicis sinapis ceparum an. ℥. j. ellebori albi. ℨ. j. pistentur et bulliantur in lib. j. aque: donec medietas consumatur: colletur et in collatura addantur. ℥. iiij. oximellis cōpositi. Modus autem vt hoc vomitiuum et aliud quodcūque fiat: est iste: quando oportet vt primo repleatur stomachus ex piscibus salitis vel siccis cōditis cū sinapi et rad. raphani acuti vel cepis et porris crudis similiter et faseolis et pisis et ciceribus et similibus et quiescat sic per vnā horam vt cibus perfecte simul misceatur. Post illud vero sumat predictū vomitiuū totum simul et quiescat per quartam partem. j. hore. deinde moueatur et agitetur vehementer vt totus cibus et medicina cōquassentur. Deinde ponat ventrē suū

sup ceruical vel lignū ꝛ fortiter ipm confir/mei. Et excitet vomitus cū digitis vel pen/na vncta oleo missa in ꝓfundū gule donec ysophagus fatiget. Post vomitū gargariset dyamorō vel vinū granatoꝝ vel citonioꝝ vł berberis vel vinū rub. ponticum ꝛ stomach⁹ et mery ꝯfortētur. Et abstineat post illud a cibo p semidiē ꝛ tunc sumat cibū: ꝛ sit parue q̄titatis sicut est miliū farris positū risum caro assa ꝛ similia: ꝛ bibat vinū optimuꝫ in pua q̄titate tm̄ ne fluctuet oino. Fiat iste vomitus duob⁹ diebus cōtinue seq̄ntibus vt reliquie p̄me diei pfecte educāt. ꝛ si fieret iste vomitus scl' in mense meli⁹ cōferret. in corpibus autē debilibus nō ꝺꝫ poni ellē. oia alia ponant et ē leuioꝛ ꝛ nobilioꝛ medicinaꝝ in euacuatione oim humiditatū in stomacho cōtentoꝝ. ¶ Sciendum tm̄ ꝙ ois vomit⁹ est timorosus in hn̄tibus pectus strictū vel caput ꝛ oc'los debiles ꝓpter qꝺ nō ꝺꝫ dari patientibus sputū sang. vel saniei vel habentibus oculos eminentes vel tenebrosos vel lacbrymosos: qꝛ materie deriuarentur sursuꝫ cōsuetudinarie. Neqꝫ detur difficile vomentibus ne debiles vene rūpant in pectore seu pulmone ꝛ cōsequet ptisis sed purgent talia corpora per deorsum. In cā vero cholerica repleatur stomachus herbis. s. bleta spinargijs atriplice aneto ꝛ piscibus ꝛ medicina vomica fiat ex aqua decoctionis raphani seminis atriplicis cū sirupo acetoso vł cū oxizaccara in eadē ꝓportiōe sicut pri⁹. abstineat patiēs a cibis gn̄antib⁹ humores adustos. Et vtatur dieta dicta caplo de melia. Post remedia igit vniuersalia fiant localia ꝓpria quare sugat omni die bis per nares vinū decoctionis nucis muscate aut dissoluatur ʒ. ß. styrace bone in vino odorifero qꝺ trahat per nares. Aliud ad ideꝫ potentius. ℞. aloes mirrhe. croci masticis. xiloaloes. gariofi. an̄. ʒ. ij. fiant pillule cū vino odorifero quarū tres transglutiant in nocte ꝛ due in aurora: qm̄ putrefactionē humoꝝ in stomacho ꝛ in intestinis ꝛ venis poteter rectificāt et eos educunt cū leuitate ꝛ odorē oris bonum faciunt: quapropter cōferunt plurimū in fe. epydimiali ꝛ cōtra aerē pestilentialem si ex ipsis omni die due vel tres transglutiantur in ieiuno. Oportet autē vt aloe. x. vicib⁹ vel pluribus abluatur in aqua dulci donec partes eius acute resoluant ꝛ ꝓprie cū amaritudo timet: neqꝫ solutio q̄ritur sed sola stipticitas aromatizans. ꝛ mō cōsimili dicēdū est de miri ba. Cura eius q̄ fit ꝓpter vlcus in naso vel polip. siue cancrū manuali actui et opationi verū si tibi studiū insapuerit ad casum surditatis ꝛ casum vlceris in aure recurrendū: ibi plene docuimus artē vlcera et superexcrescentias mundificādi cū ripticis et cōsolidandi post hoc cum incarnatiuis. similiter ꝛ caplo de fissura labioꝝ oris. Cura eius si fit vitio humoris putridi contenti in radice nasi sicut contingit habētibus nasum simū quorum collatoriū est ex natura strictū oppilatum ita vt libere non possint expurgari per os: neqꝫ per nares a reumatibus ꝑ noctem collectis. Et si fiant localia oia nūc dicta ꝛ prouocetur sternutatio cū condisi piretro vel euforbio vel pipere attrahēdo puluerē istoꝝ per nares omni die vehementer in ieiuno: qꝛ ꝓfert educēdo matias retētas.

Emperica.

Ad omnē fetorem oris vł nasi cōfert tenere in ore ꝛ per nares traijcere vinū meli⁹ qꝺ reperiri possit i quo decocta sint nux muscata macis cinamomum calamus aromaticus ros. spica nardi ꝛ similia vel vinū calidū in quo gallia muscata fuerit dissoluta.

Pronosticatio.

Fetor nasi ꝓpter cancrum curam nō recipit nisi blanditiuam. Itē fetor ex putredine humoris in stomacho vel pulmone si fuerit ꝑdurās antiquat⁹ non curatur nisi blāditiue.

¶ De defectu odoratus. Capitulum. iij.

Ertio lesa virtutis odoratiue est triplex. vna quidem ablata cum nihil percipere potest ex odoribus bonis. secūda diminuta cum non percipitur nisi ex odoribus fortibus et acutis. tertia corrupta cum percipiuntur odores alieni a re odorabili p̄sente. Fit aūt a mala complexione cerebri calida vel frigida vltimata et ꝓprie in poro eius: aut propter opillationem narium et collatorij: quod est in palato ex materia flegmatica ventosa: aut pro/

pter casum & pcussionē inducentem tortuo/ sitatē in ossibus & cartilaginibus nasi.

Methodus.

Signa ei⁹ pper malā cōple/xionē calidā sunt siccitas nariū cū ardore & ꝙ nō sentit odores calidos sed frigidos. Et cura ei⁹ est suctio p nares assidua aque ros. et aceti in quib⁹ dissoluta sit cāphora: silr & aque decoctiōis ros. coriādri & psilij & eua/poratio aceti aspersi sup lapidē ignitum. est etiā vtilia. Signa ei⁹ pper malā cōplexiōes frigidā qḋ sepius cōtigit sunt frigiditas na si & ꝙ nō sētit nisi odores fetidos vł calidos acutos. Et cura ei⁹ est suctio vini veteris vł aq̄ decoctionis saluie calamēti sambuci cala mi aromatici rutbe rose & floꝝ camomille. Signa ei⁹ pper oppilationē sunt grauitas capitis & ꝙ nihil egredit̄ ex naribus vel pa lato & difficultas attrahendi aerē per nares Et cura ei⁹ est digestio materie cū sirupo de sticad. & purget̄ cum pillulis & fiat sternuta tio cū cōdisi vel pipere vel piretro vel casto reo vel qḋ est forti⁹ oibus cū euforbio & su ctio frequēs aque decoctionis ysop. sticad. azari fumiterre maiorane. qḋ si nō sufficit suggat forti attractione intra nares aquā decoctionis colloq̄ntide aut bdellij aut vri/nā pueri nōdū polluti: vel aquā decoctiōis rutbe & castorei ellebori serapini & nigella.

Emperica.

Caputpur/gium exptum ad defectum odoratus pper oppilationē & hoc est qḋ ac cidit vt plurimū sic fit ḟm hebemes. psen/ti ca. R. nigelle infuse in aceto forti⁹ p noctē: & post hoc exiccate rutbe fumiterre castorei. aā ʒ. j. terātur subtilissime & incorporētur cū oleo veteri vel cū oleo camomille: vel cū vri na pueri donec fiat in forma mellis curren/tis: & ex eo oi die in ieiuno attrahātur. v. vel vj. gutte p nares cū forti attractione aeris per nares & capite inclinato ad posteriora plusꝙ fuerit possibile & ore repleto aqua: & hoc fiat trib⁹ diebus aut plibus donec cepit odorare. Et si volueris acuere: adde euforb. colloq̄ntide. aā. ℥. ß. Si aūt patiēs senserit ex hoc ardorē & dolorē intra nares attrahat vicissim ro. vel aquā ros. vel aquā tepidā ne locus vlceret̄. Cōfert pterea in omni cā frigi da odor assiduus rutbe vel nigelle vł casto/rei p se sicut sunt vel facto ex eis pomo la/pdano additis garifil. spica calamēto aro/matico & filib⁹. Cōfert etiā subfumigatio ex thure alipta muscata nigella xiloaloes. po/sitis supra carbōes & ppue post purgatiōes

Canones.

Defectio i odo/rādo vł fit ex gn̄atione: & tūc fit vt plurimū a mala cōplexione sine materia: et iterū maxime frigida oppilāte raro a calida adurēte: nisi i fe. & frenesi. itē si fit aduentitia est q̄nꝙ cronica pdurās: & ei⁹ spēs sunt ꝑtur batio: lachrymositas ocloꝝ: & sensatio odo/ris vni⁹ & nō alteri⁹ vbi gr̄a. fetidi ƺ nō arōa tici vł ecōuerso cali nō frigidi vł ecōuerso.

Pronosticatio.

Defectio odorādi si fit ex gn̄atione nō reci pit curam. Si vo acq̄sita fit & antiquata cu ratio est difficilis. si fit ex casu & pcussione et remāserit post consolidationem fracture vel apatis amplius non curatur.

¶ Tractatus sextus. De oris et lingue passionibus.

Oris et ligue passiōes de q̄bus opƺ loqui pbi ficum sunt quinꝙ. Primaest la bioꝝ fissura. Secūda fetor. Tertia saliuosi tas. Quarta casus vuule atꝙ ei⁹ elongatio. Quinta grauitas loquele vbi et apostema et spasmū lingue ptractam⁹. De lingue glādu la nihil dicemus: qꝛ spectat ad chyrurgicū.

¶ De fissura labioꝝ. Cap. pmum.

Fissura labiorū oris est pter alteram duarū causarū. Pri/ma est catharr⁹ calidus acut⁹ de cholera vel flegmate salso descēdente a cerebro ad ptes iferiores vlcerās ipas & corro dens. Secūda est contritio musculi trāsuer salis ipsius labij & inculcatio materie acu/te in eo: quare accidit vt scindat ipsum scis/sione profundata.

Methodus

Signa eius ppt cathar/rum sunt an

recessio corize cũ sternutatiõe plurima ⁊ rubor pulpe nasi ⁊ labiorũ. Et fit qñq; i eis bothor.i.apostema paruũ: ⁊ qñq; cruste ⁊ scissure cum aspitate. Et cura eius est digestio materie cũ sirupo de mellilodo dicto in cap. de fetore nasi ⁊ purgatio cũ pillulis cochijs et yerapigra galeni ⁊ flebotbomia cephalice si facies fit rubea carnosa ⁊ ventosatio in collo diuertẽs materias cum scarificatione. vltimo vo loci rectificatio cum vaporatione ex aq̃ ⁊ aceto in qb⁹ cocta sunt viol.ro.sola trũ semp uiua plãtago mirrba rub⁹ ⁊ filia. Et si nõ sufficit: addat ex resolutiuis ⁊ mollificatiuis: vt sunt camomilla mellilotũ malua altbea vngula cabalina ⁊ filia. Fiãt oia dicta ca. de catbarro. Signa eius ppter cõtritionẽ musculi trãsuersalis sunt puatio signorum catbarri oino: ⁊ qz plurimũ fit in labio inferiori tñ ⁊ difficultas curationis. Et cura eius est incisio labij pfundata fm totalitatem fissure ⁊ cõsolidatio cũ puluere thuris gallarum ⁊ cinamomi subtilissime cribellato intra incisionẽ proiecto donec sanetur et mundet primo locus cum vnguẽto viridi et post boc cõsoli detur cum vnguẽto albo vl' vnguento apostoloꝝ. que oĩa diximus ca. de surditate ⁊c.

Emperica.

Vnguẽtũ cõsolidãs oẽ vlcus in quocunq; loco corpis ⁊ post mundificationẽ sic fit fm bebe. pnti ca. ℞. gallaruꝫ ceruse. añ. p.j. amili dragagãti añ. partẽ ß. cõfice cum adipe galline quod sufficit. Ad idẽ. ℞. fursuris pilloꝝ caude equine añ. ptes equales cõbure supra laminas ferreas ⁊ pulueriza ⁊ cõfice cũ melle sufficiẽti. Ad idẽ. ℞. terbentine masticis ysop. bũide mellis añ. ptes eq̃les ⁊ fiat vnguẽtuꝫ vl' extẽdat sup corio al. molli fꝫ cerotũ. Itẽ. ℞. gallaꝝ puluerisataꝝ vt alcobol ⁊ cõfice cũ melle vl' adipe galline vel anatis ⁊ fꝫ vnguẽtũ: ⁊ si addideris terebẽtinã ⁊ masticẽ fꝫ cerotũ. Itẽ vnguẽtũ sublime. ℞. ceruse litarg. tburis mastic' plũbi vstĩ gũi arab. dragagãti: medulle cruris vacce. añ. ptes eq̃les thusq̃am al. ptẽ ß. cõfice cũ oleo ros. sufficiẽti ⁊ cera al. ⁊ fꝫ vnguẽtuꝫ: ⁊ si addideris aliq̃d mũmie melius fiet. Et si fit ex cã. cal'a cũ ardore plĩmo multiplica thusq̃anũ et dragagãtuꝫ ⁊ adde aliq̃d aq̃ ro. ⁊ aceti et frica fricatiõe vl'tia cuꝫ pãno aspo donec sanguis fluat ⁊ inunctione desup ⁊ pprie post balneum videbis mirabile.

Canones.

Cura vlcer' duabus pficit intẽtionib⁹. pma q̃dem mũdificãdo. scda pso lidãdo q̃re dicta in caplo de surditate. ⁊ ca. de vlcere i aure. ⁊ cap. de fissuris ani sibijnuicẽ suffragantur.

Pronosticatio.

Fissura labiorũ supioꝝ ẽ vt pl'imũ a catbarro neq; pdurat. Inferiora vo ex cõtritiõe ⁊ pdurat. Itẽ cura ex catbarro ẽ facilis curationis: ex contritione vero difficilis.

¶ De fetore oris. Cap. ij.

Fetor oris duob⁹ fit mõis: in gñe vel vitio stomacbi: vl' vitio pprio Si vitio stomacbi boc ẽ dupl'r. vel em̃ rõne bumoꝝ calidoꝝ corruptorũ cõtentoꝝ in ore stõabci vel rõne bumoꝝ frigidoꝝ flegmaticoꝝ marcidoꝝ ibidẽ. Si vitio pprio boc etiã dupl'r: qz vel ppter dentẽ putridũ seu corrosum in cui⁹ cõcauitate ptinent bũiditates fetide vl' fit ex gingiuis putridis ⁊ fetẽtib⁹. Signa ei⁹ qui fit vitio bumoꝝ calidoꝝ in stõacbo sunt ꝙ alleuiat post comestionẽ ⁊ ꝙ ei⁹ fetor est acut⁹ adust⁹ in ieiuno cũ eructuatiõe fumosa. Signa ei⁹ q̃ fit vitio bumoꝝ frigidoꝝ in stõacbo sunt ꝙ nõ minorat post cibũ ⁊ ẽ cuꝫ eructuatiõe acetosa. Signa ei⁹ q̃ fit ex dẽtib⁹ vl' gigiuis sũt maĩfesta visu ⁊ relatiõe ĩfirmi.

Methodus.

Cura eius qui fit vitio bumoꝝ calidoꝝ est vt digerat cum sirupo de mellilodo cum aq̃ decoctiõis epy. ⁊ mellis ⁊ quãtitas sirupi omni vice fit. ℥.j. ⁊ ß. ⁊ aque. ℥. iiij. et dentur omni die bis: semel i aurora ⁊ semel ante cenã vsq; ad decem dies: ⁊ purget cum medicinis dictis caplo de perturbatiõe sensuum de melãcbolia. Et vtatur dieta dicta illic. fiat etiam vomitus modo et ordine dictis capitulo de fetore nasi. semel in septiana sumat. ʒ. semis tyriace veteris bone cum vino odorifero. Scias ꝙ masticare omni die in ieiuno nucem muscatam mirabiliter prodest in boc casu ⁊ ẽ expertũ ⁊ pprie si su-

per illis bibat aliqd vini granatorum. Idem facit masticatio semis leuisticivel apii vel anisi ita vt inglutiat mane et sero. Cura eius qui fit vitio humorum frigidorum in stomacho est vt digerat materia cum oximelle composito vel squilitico et aq decoctionis epy. et purget cum pillulis fetidis vel benedicta laxatiua: vngat sepe stomachus cum oleo masticino et nardino mixtis et calefactis cum aq feruente. Et nullo modo sit istud oleum tepidum: sed calidum valde: quia tepida resoluit robur ventris: vt di. Gal. vij. de ingenio sanitatis. Fiat vomitus sepe dictus ca. de fetore nasi. Sumat semel in septimana .3.ß. tyriace bone cum vino odorifero: masticet omni mane. vj. grana pipis aut frustum nucis muscate et post illud bibat vinum odoriferum vetus potens. vtatur omni mane dyatriumpipereon dyagallanga et dyaniso. Conferunt preterea omni fetori pillule de aloes et mirrha sitr et dyarthos Cura eius que fit vitio dentium est vt mundetur omni die dens et abluatur cum aceto sepius in die: et in concauitate eius ponantur mastix et mirrha vel semis granum musci. et si possibile fuerit: extrahatur dens omnino. Cura eius que fit vitio gingiuarum est vt mundetur cum vnguento viridi posito capitulo de surditate. vel cum puluere subtilissimo cribellato facto ex tartaro vini al. optimi fricando ex eo omni die dentes et gingiuas putridas corruptas et post fricationem abluantur cum vino calido hyeme et frigido in estate. post purgationem ponatur supra locum corrosum puluis stipticus et consolidatiuus qui sic fit. R. masticis corallii rub. thu. dragaganti litargi. ana .3.ß. terantur et cribellentur optime et abluantur quinque cum aqua mellis in qua ysopus et yreos sint decocta: et sic stiptica cum ripticis alterentur.

De multitudine saliue et sputi. Capitulum .iij.

Multitudo saliue et sputi fiunt ex humiditate plurima generata in stomacho per viam indigestionis et per vsum ciborum humidorum que sursum per mery resudant et euaporat ad os et radicem lingue et accidit vt plurimum pueris gulosis: mulieribus et corporibus flegmaticis.

Methodus.

Cura eius est vt digeratur materia cum oximelle composito vel squillitico ex aq decoctionis ciperi cappari acori purgetur cum yerapi. vel benedicta laxatiua. vtatur dyagallanga dyatriumpipereon dyacardami. rosata nouella mixtis vel per se sumptis. Nutriatur cibis calidis siccis actu et virtute. Caueat a vaporosis: fiat sepe vomitus dictus cap. de fetore nasi et gargarisma. deinde famem sitim et vigilias toleret pro posse: masticet piper. pyretrum in ieiuno.

Pronosticatio.

ypo. vj. particula amph. Traulia dyarria maxime capiuntur longinqua.

De elongatione vuule. Ca. iiij.

Casus vuule est elongatio et ingrossatio vuule vt perfecte inferiora tangat et epiglotum oppilet et anhelitum impediat quoquomodo. Fit autem a materia currente a cerebro sanguinea vel flegmatica in modum catharri. Signa casus vuule sunt: quia patiens semper sentit quasi bolum carnis in radice oris cum impedimento anhelitus et suffocatione Si vero fit ex materia sanguinea: tunc cum istis signis appet tumor et rubedo loci et saliua dulcis et repletio venarum faciei cum rubedine et est quandoque cum fe. sed raro. Si fit a flegmate appet cum predictis multitudo saliue et raucedo oris: et color vuule albus et facies al. vel subpallida et elongatio vuule vltra modum.

Methodus.

Si fit a sanguine fiat primo flobothomia cephalice in brachio dextro vel ventosatio in spatulis et in collo: et post illud gargarisma repercussiuum dyamoron dissoluto cum aq ro. et aceto vel aq decoctionis gallarum balaustiarum ro. et aceto. Deinde in statu fiat gargarisma sitr et in augmento et resolutiuum et repercussiuum cum aceto et melle ro. in fine vero status et declinatione resolutiuum tantum cum oximelle composito et aq calida. Si vero fiat a flegmate purgetur primo cum pillulis fetidis vel cochijs: deinde fiant gargarismata repercussiua deinde resolutiua predicta et repercussiua cum oximelle composita et aq decoctionis balaustiarum vel ro. vltimo resolutiua tantum cum oximelle squilliticovel cum medicina tali. R. alumis iameni salis armoniaci piretri sinapis mirrhe. ana .ʒ.ß. oximellis compositi .ʒ. ij. misceantur et addatur agua decoctionis ros.

vel ballaustie ⁊ fiat gargarisma.

Emperica. Cōiter operātes in cura casus vuule ex q̄cūq; cā fit: p̄mo faciūt fleomiā cephalice fortē p̄pter diuersionē: deīn abscindūt vuulā cū filo argēteo vel ferreo imisso p canulā ligneā q: hoc est securi⁹ q̄ si fieret cū ferro ignito: deinde faciūt gargarisma repcussiuū ex diamoro ⁊ aq̄ tepida donec vuula incisa securetur ab apostemate: ⁊ ē mod⁹ expt⁹ ⁊ secur⁹ bene.

Pronosticatio.

Uuule casus si vltimet̄ pbibet anhelitū ⁊ ingulationē cibi quare suffocabit patientē.

¶ De grauedine ⁊ magnitudine lingue. Capitulum. v.

Grauedo lingue fit ⁊ magnitudo qn̄q; est ātiqua ⁊ naturalis q̄re nō curat̄: qn̄q; est aduentitia: ⁊ de isti⁹ cura loq̄mur. Fit aūt grauedo ligue qn̄q; cū fe. qn̄q; sine fe. Si cū fe. semp fit p̄pter inanitionē lacertoꝝ ligue a calore subtili. Si fiat sine fe. sic fit p̄pter alterā triū cāꝝ: q: vel pp humiditates flegmaticas ībibētes neruos ⁊ lacertos ligue: vel pp abbreuiationē ligamēti sub ligua vbi lingua alligat̄ pti īferiori: vl' fit pp glandulā .i. carūculā puā ad modū fabe q̄ nascit̄ qn̄q; sub lingua queadmodū in emūctorijs ⁊ ipedit ei⁹ motū. Magnitudo v̄o lingue vl' fit pp materiā flegmaticā vl' sanguineā vel vētosaꝫ isflātē linguā ac etiā apostemātē: ⁊ cū fuerit sine apate fiet qn̄q; morbus p se: qn̄q; accidēs paliſ vel litbargie p̄pte cū flegma ē i cā. Signa grauedis ligue cū fe. sunt adustio ligue ⁊ nigredo ⁊ diminutio loq̄le: ⁊ q̄ eger linguā extēdere nō pōt extra os. Signa ei⁹ cū est pp flegma sunt ipedimētū loq̄le ⁊ p̄pie in dictionib⁹ in q̄b⁹ cadit L vel R turbatio sensuū ⁊ emissio salîue cū incūbit multa festinātia loquēdi. Signa eius que est propter abbreuiationem ligamēti sunt q̄ lingua adheret pti īferiori: ⁊ q̄ nō pōt ex̄ os emitti ⁊ est sine fe. Signa eius pp glādulā sunt: q: vr̄ caro dura filis q̄si glādi qn̄ os egri aperit̄ ⁊ ligua eleuat̄. Signa magnitudis ligue patēt ex re ipa: q: difficulter loquit̄ ⁊ pigre: neq; linguā plicare pōt ⁊ emissio eius extra os quasi continua.

Methodus. Cura grauedinis lingue cum fe. est cura fe. ⁊ ablutio lingue ⁊ nuche et colli toti⁹ assidua cū aqua ro. ⁊ muscillagine psillij: vel cū aqua calida mixta cū iulep ⁊ melle ro. vel cū oleo ro. vel cū oleo viol'. ⁊ masticino penidiarū cādi ⁊ prunoꝝ ⁊ similiū. Cura ei⁹ pp flegma est q̄ purget̄ cū pillis cochijs vel fetidis p̄missa digestiōe cū oximelle cōposito vel squillitico ⁊ flebotomet̄ ceph̄. vel vene q̄ sunt sub ligua si sanguis dn̄iū appeat ⁊ fi̅ vētosatio sub mēto si materia fit plurima: p̄terea fricet̄ cū sal. gēma vel cū sale armoniaco aut cū piretro aut pipe aut castoreo ⁊ aliqn̄ cū euforbio qd̄ est forti⁹ p̄dictis: aut cum alumine secū. Et post fricationē ⁊ expulsionē flegmatis abluat̄ ligua cū aceto ⁊ aq̄ frigida simul mixtis vt calor naturalis vniat̄ ⁊ cōfortet̄. Utat̄ cibis siccis actu ⁊ potētia laboret in ieiuno sitim ⁊ famē toleret p̄posse. Utatur sinapi ⁊ alijs pro condimentis carniū suarum. ⁊ fiant omnia dicta ca. de paralisi p̄pter flegma ⁊ de casu vuule p̄pter flegma: q: cōferunt cum virtute. Cura eius que fit p̄pter abbreuiationē ligamēti vel p̄pter glandulā nō perficitur sine incisione cum ferro: quare chyrurgicis derelinquo. Cura magnitudinis lingue est cura grauedinis ipsi⁹ cum est ex flegmate iam dicta: verūtamē cū predictis fiāt localia fortiora. fricet̄ ergo sepe ⁊ fortiter lingua cū dente allij ⁊ aceto tādiu donec saliua egrediat̄. Masticetur ergo piretrū ⁊ abluatur lingua cū aceto decoctionis castorei vel piperis rub̄e ciperi: et gargariset sepe oximel compositum vl' squilliticum cum aqua decoctionis castorei piperis salis armoniaci ysopi stafisagrie vel cum aqua calida in qua dissoluta sit yerapigra. vel gargariset sinapim tritam ⁊ cū melle confectam: ⁊ nutriatur sicut dictum est capitulo de paralisi.

Emperica Quidaꝫ administrant gargarisma ex aqua frigida pura in cura grauedinis ⁊ magnitudinis a flegmate: ⁊ proprie in corpe carnoso sanguineo: vt calor naturalis vniti⁹ confortetur ⁊ resoluat flegma et vento-

sitates. Juxta illud Ypo. vj. parti. amph. Est aũt vbi in theibano siue vulnere iuuene bene carnoso estate medicina frigide aq̃ multa infusio tollit egritudinẽ. Et hui⁹ opinionis est Ras. in diuisiõib⁹ ca. de magnitudine lingue. verũtñ in hoc duplex cadit timor. prim⁹ est: q2 infirmitatib⁹ tenet in paucioribus: vt dicit Gal. in cõmẽto ibidẽ. scõs est: q2 iste passiones raro adueniunt corporib⁹ sanguineis sed maxime flegmaticis siue p naturã siue per dietam: quapropter vt plurimũ sunt accidẽtia paralisis facte vel signa fiende. Melius est ergo vti medicinis dictis in merbo/do: ⁊ insuper inungere mãdibulas ⁊ nucham totã ⁊ occiput cũ vnguentis calidis resoluẽtibus supfluitates ⁊ supercalefacientibus ⁊ cõfortãtibus neruos ⁊ cerebrũ cum virtute: vt sunt vnguentũ marciatõ arrogon aggripa: et sumere oĩ die in ieiuno de electuario anacardino vel dyatriũpipereon dyagallanga vel aurea alexãdrina ⁊ sĩlibus. ⁊ vigilare super cibum ⁊ abbreuiare somnũ q̃tum est possibile: ⁊ laborare ⁊ sudare in balneo circa declinationẽ morbi ⁊ post euacuationes vniuersales premissas.

Canones.

In cura grauedinis ⁊ magnitudinis lingue rõne flegmatis: et pprie si sint cũ paralisi nõ approbamus fomentationes neq3 inunctiones cũ oleis calidis: q2 lz exsiccent ratione virtutis ⁊ qualitatis: tñ humectant rõne modi substantie: queadmodum ⁊ vinũ lz approbemus confortationem occipitij ⁊ neruorũ cũ vnguẽtis calidis stipticis q̃ diximus ca. de paralisi. ⁊ cũ fricationib⁹ siccis asperis abrasis prius capillis quoniam nerui inde oriuntur.

Pronosticatio.

Grauitas lingue q̃ est sine fe. acuta vel cronica cũ alijs malis signis mortẽ significat: q2 pdicat spasmũ de inanitione ⁊ cõsumptiõe humiditatũ corporis radicaliũ ⁊ nutribilium. Itẽ grauitas q̃ est pp̃ter palisim ⁊ litargiã raro pfecte curat: sicut neq3 palisis: ⁊ pprie si croniset lz minorari possit. Itẽ patientes grauitatẽ siue grauedinẽ lingue pp̃ter hũiditates stomachi vt plũmũ incurrunt lienteriam vel dyarriã longã. Vñ Ypo. sexta particula amph. Trauli a dyarria maxime capiũtur longua.

¶ Tractatus septimus prime sectionis. De dentium passionibus.

Dentiũ. passiones ad phisicã curã pertinẽtes sunt tres. Prima est dolor siue apostema. Scda mobilitas. Tertia corrosio ipsorum.

¶ De dolore dentium. Cap. j.

Dolor dentiũ vel est cũ apostemate ⁊ tumore vel sine. Si primũ sic fit a fluxu hũoris calidi a cerebro ⁊ partib⁹ vicinis ad radicẽ dentiũ alterãtis eius cõplexionẽ et destruentis eius cõpositionẽ. Si fit sine apostemate sic fit pp̃ter fluxũ humoris frigidi vel pp̃ter vermes natos in radice dentium ex humore putrescente corrodẽtes ipos. Signa doloris a causa calida sunt rubedo loci cũ tumore gingiuarũ: et q̃ aliquando insunt vermes in loco.

Methodus.

Cura eius q̃ a cã calida scz sanguine vel cholera est vt primo fiat flebothomia cephalice manus contrarie: ⁊ post hoc flebothõia partis eiusdẽ vl' scarificatio sub mento: ⁊ pprie si fit a sanguine teneat vẽter solutus cũ clisteri lenitiuo vel suppositorio de sale gẽma. Deinde teneat in ore cõtinue aquã frigidã vel aquã ros. vel vinũ granatorũ aut acetũ aut mixturã ex ijs: vt portulace aut solatrũ: qđ si nõ sufficit et dolor fit intẽsus. R. duo grana opij ⁊ vnũ iusq̃ami ⁊ tria grana mandragore bulliant in. ℥. quattuor aceti. ⁊ ℥. ij. aque ros. p tps. ⁊ colleẽ ⁊ cũ hoc abluat dens sepe calido hyeme frigido estate: ⁊ si cũ dolore fit apostematio gingiuarũ apiant cũ flebothomo ⁊ abluant sepe i die cũ aceto ⁊ sale vel vino decoctiõis aluminis iameni. ⁊ ponat emplm anodinũ exteri⁹ supra mãdibulã ex camõilla feniculi semine lini butyro ⁊ silib⁹. Cura ei⁹ q̃ a cã frigida ẽ vt purgetur cũ pilulis cochijs. deĩ abluatur sepe dens cũ aceto in quo bullita sint castoreum euforbium. piretrum opij mirrhe. añ ʒ. j. terantur ⁊ cribellentur vel ponatur

piretrum aut alliũ cõcussum supra dentem. Uel fiat confectio ex pipere mirrba castoreo assafetida opio añ. partes equales ⁊ melle quod sufficit: terãtur ⁊ teneãtur in ore ⁊ masticetur: qꝛ plurimũ valet in causa frigida ex ĩis vnũquodqꝫ. Cura eius q̃ fit ꝑpter vermes est: vt dicit Mesue. suffumigiũ cuꝫ pillulis factis ex semie iusquiami ⁊ semine porri cum alkitren id est pice liquida. Sedat enim oẽm dolorẽ ⁊ occidit vermes. fiľr ⁊ ex semine cepe alkitren. fiľr ex piretro euforbio et assafetida. simiľr ⁊ ex mirrba opio ⁊c.

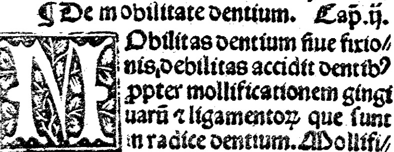
Emperica.

Emplastum expertuꝫ siue dolor fit a cã calida: siue frigida: qđ positũ exteri⁹ supra mandibulã actu calidũ ilico omnẽ dolorem tollit. ℞. radicis maluauisci duodeciꝫ numero coquãtur bene in aqua: deĩde scindantur per mediũ ⁊ extrahat̃ lignũ ⁊ mundentur a cortice exteriori ⁊ incidãtur frustratim ⁊ pistentur ꝑfecte donec ad modũ axũgie cõuertantur: ⁊ misceatur cũ eis farina istarum rerum. ℞. farine fenugreci semis lini aneti floruꝫ camomille añ. ℥. ʒ. farine ordei. ℥. q̃tuor incorporẽtur oĩa simul. ⁊ ĩ fine addã tur olei camomille vel de aneto. ℥. iij. De ꝓprietate eĩn suorum simpliciũ sedat omnẽ doloreꝫ et maturat oẽm materiã: ⁊ finaliter ipsam resoluit.

Pronosticatio.

Scias ꝙ dolor dentiũ factus ꝑpter corrosionem ⁊ corruptionẽ substantie in eis vel ꝑpter vermes nõ curat̃ perfecte neqꝫ sine timore recidiuit: nisi eradicet̃ cũ ferro vel medicinis. Et vtile consiliũ est vt potius eradicetur cũ ferro: qꝛ eradicatio cũ medicinis inducit dolorẽ vt plurimũ perdurantẽ. Jtẽ solicitandũ in mitigatione doloris cũ anodinis: ne forte dolor vl timet̃ ⁊ freneſiꝫ ĩducat.

¶ De mobilitate dentium. Cap. ij.

Mobilitas dentium siue fixionis debilitas accidit dentib⁹ ꝑpter mollificationem gingiuarũ ⁊ ligamentoꝝ que sunt in radice dentium. Mollificatio autẽ fit propter fluxũ humiditatũ ad gingiuas dissoluentiũ earum compositionẽ qñqꝫ marcefacientiũ subiectum.

Methodus.

Cura eius est vt digerat̃ flegma cum oximelle composito vel squillitico: et purgetur cum pillulis cocbijs vel yerapigra: vicibus pluribus alternatis. Fiat preterea masticatio eradicans flegma ex pipere sinapi piretro mastice cimio simul cõcussis grosso mõ. Similiter ⁊ gargarismata ex sinapi cõdita cuꝫ melle vel oximelle squillitico. Similiter ⁊ scarificatio sub mento et super collo: post hoc mundent̃ omni die dentes cum stillo acuto ⁊ abluant̃ cũ vino rubeo pontico actu calido. Deinde ponatur omni die puluis stiptic⁹ de corallo ⁊ mastice ⁊ olibano puro añ. partes equales tritis ⁊ cribellatis perfecte: nequaq̃ꝫ masticet cibos duros ⁊ solidos.

Emperica.

Dicit hebemeſ. in suo de appropriat̃ ꝙ expt⁹ est puluerẽ istũ ad stringẽdũ dẽtes mobiles si ãnectatur radici dẽtiũ. ℞. stercoꝝ capre adustoꝝ. ʒ. iij. alumis iameni. ʒ. x. piretri spice añ. ʒ. ij. nucũ cipssi adustaꝝ. ʒ. ij. ⁊ ß. cornu cerui adusti cẽtauree añ. ʒ. vij. fruct⁹ tamarisci. ʒ. iij. mirrbe sumacb balaustie apũ corticis glãdiũ añ. ʒ. ij. salis gẽme assi. ʒ. ij. ⁊ ß. terant̃ ⁊ cribellent̃ oĩa. Et de reb⁹ meliorib⁹ est illud. ℞. arsenici sublimati. ʒ. ß. thuris albi. ʒ. j. fiᷓ ex ipsis puluis cribellat⁹: de quo oi sero ponat̃ supra dẽtes ⁊ gingiuas: ⁊ mane abluant̃ cũ ydromelle calido vel vino põtico vel acero: qꝛ humiditates reumaticas exsiccat vlcus a carne putrida mundificat: ⁊ post illud carnem duram curat: quare confert omni passioni dentium et gingiuarum que est cum putredine vel mollificatione. Similiter ⁊ illud. ℞. ossis sepie coralli albi. ʒ. j. fiat sicut prius. Similiter. ℞. spume maris masticis añ. ʒ. j. fiat sicut prius. Aliter istud cuꝫ presto non est illud. ℞. coralli aluminis corticis salicis combusti añ. ʒ. ij. fiat sicut prius. Quidam addunt cinerem ossis vel ossium dactili vel capre combustorum. Jtem gallaꝝ balaustiarum roſ. sumacb. yreos corticum granatorum. añ. ʒ. ij. mirrbe aluminis ana. ʒ. vnam fiat ex eis linimentum supra gingiuas cũ aqua rosaruꝫ vel vino pontico albo.

Abluatur os cum aceto in quo decocte sint res eedem.

Canones.

Omnis volens conservare dentes sanos caveat a masticatione rerum durarum vel viscosarum vel calidarum vel frigidarum: dura namque dislocant: viscosa adherent et putrefaciunt. Sed calida resolvunt spiritum vitalem et laxant ligamentum dentium. Sed frigida mortificant calidum naturale quod in eis est et nervos debilitant. Item studeat omni die eos mundificare a sorde et a rebus interiacentibus post cibum cum ligno vel ferro vel sepia. Item abstergat eos semel in septimana cum tartaro vini albi trito et cribellato: vt alcohol fricando eos ex eodem pulvere: et post fricationem abluendo cum vino albo claro vel vino rubeo stiptico. Dicit enim Aristoteles quinto de generatione animalium capitulo de dentibus. quod dentes animalium differunt ab omni altero genere ossium in quatuor conditionibus. Prima: quoniam sensum habent tactus quo cetera sunt penitus privata. Secunda: quia non nascuntur a principio generationis: sed post partum. Tertia: quia permutantur: quia cum nascuntur a principio molles sunt: quare ipsos natura permutat in bovibus apud annum decimum vel circa: sed in equis circa quartum solidos procreando. Quarta: quia crescunt omni tempore vite animalis secundum longum vsque post statum perfectum apud trigesimum annum vel circa id.

Pronosticatio.

Dentes si ceciderint ante vigesimum annum nascuntur: postea vero minime.

De corrosione dentium et gingivarum. Capitulum .iiij.

Corrosio dentium et gingivarum fit ex materia putrefacta marcida penetrante in substantias dentis et gingivarum que alterat eorum complexionem et compositionem: sicut lutum alterat complexionem ligni et incinerat eius compositionem: cum cinis sit terminus putrefactionis vltima tertio vt dicitur .iiij. Metheororum. Fit etiam corrosio quandoque propter vermes natos in eis ex materia putrefacta. Sed signa et causam eorum diximus iam capitulo de dolore dentium. Signa corrosionis dentium ex humore sunt concavatio ipsorum patens ad sensum: et fetor quasi cibus in concavitate illa quandoque retinetur. Signa autem corrosionis gingivarum sunt sputum sanguinolentum: et cum aspicitur in os apparent gingive marcide corrose liuide cum fetore plurimo.

Methodus.

Purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis: mundentur dentes et gingive omni die ter cum aceto squillitico in quo dissolutum sit alumen iamenum aut tartarum subtiliter tritum. vel ponatur super loco corroso vnguentum viride positum capitulo de surditate. Et post mundificationem ponatur supra locum pulvis consolidativus et stipticus faciens nasci carnem et firmari eam. Rx. masticis thuris corallii rubei ana. ℥. ß. et cribellentur. Et potest addi boli armenici sanguinis draconis et sarcocolle. Et abluatur locus quandoque cum vino decoctionis ysopi yreos et mellis.

Emperica.

Communiter operantes circa dentem corrosum fetidum nil aliud faciunt: nisi quia ipsum cum ferro extrahunt vel ipsum adurunt cum cauterio: quia sicut dictum est capitulo de dolore dentium. Dens dolorosus: dens mobilis: dens corrosus et fetidus curationem perfectam non recipit nisi per extractionem.

Tractatus octavus prime sectionis. De passionibus gingivarum.

Gingivarum passiones de quibus adhuc restat loqui sunt tamen due. Prima est fluxus sanguinis. Secunda vlcus seu putredo. Nam de fetore earum dictum est capitulo de fetore oris. de mollificatione earum dictum est ca. de mobilitate dentium. de apostemate vero cum de dolore dentium loquebatur.

De fluxu sanguinis gingivarum. Capitulum primum.

Accidit quibusdam hominibus vt ex gingivis eorum fluit sanguis cum abluunt os fortiter vel pressserunt eas digitis vel cum alia

re aspera & sunt cum fetore. Ista passio prouenit ex materia currẽte a capite ad gingiuas & dentes que ibidẽ diu stãs imbibit substantiã gingiuarũ & ex oi leui cã effluit saliuatim: verũ si antiquatur & putruerit: vlcus seu putredinẽ causat in gingiuis.

Methodus. Fricentur dentes cum puluere istorum trociscorum que sic fiunt premissa scarificatione sub mẽto et super collo. ℞. arsenici citrini & rubei calcis gallarũ aluminis. añ. ʒ. ij. fiant trocisci cũ aceto forti. & cum ipsis uti volueris: teratur vnus ex ipsis subtilissime & fricetur locus cũ eo: tunc qẽscat per horã & teneat in ore aquã ros. vel oleũ rosatum: ne forte puluis corrosiu⁹ & abstersiu⁹ inducat adustionẽ in mery vel partib⁹ circũiacentibus. Postq̃ hoc factũ fuerit p aliquos dies donec mũdificate fuerint & putrefactio oino remota ponatur supra locũ tale incarnatiuũ. ℞. masticis thuris coralli rubei. añ. ʒ. ß. fiat puluis subtilissim⁹ vt alcohol qui ponatur sup gingiuas qz facit nasci carnẽ & indurat eã. Idẽ facit puluis fact⁹ ex olibano aloe sarcocolla sanguine dracoñ. sumendo ex eis partes equales. Itẽ vnguentũ pbatũ cõtra scabiẽ labiorum. ℞. muscillaginis dragaganti olei viol. añ. & cum cera fiat vnguentum satis spissum &c.

¶ De vlceribus gingiuarum. Capitulum. ij.

Utredo seu vlcus gingiuarũ est terminus corrosionis quẽadmodũ & corrosio est terminus antiqui fluxus ex eisdem: qm̃ inter ista tria hic est ordo. Primo nãq; gingiue mollificantur & imbibunt a materia reumatica descendẽte a capite per modũ cathārri. Secundo sanguinẽ emittunt ppter dissolutionem sue cõpositionis. Tertio corrodũtur et concauãtur manifeste propter humorẽ vlcerantem & denigrantur et putrescunt donec cadant.

Methodus. Cura putrefactiõis gingiuarũ colligitur ex dictis in capitulo de fetore oris & capitulo de mobilitate dentiũ. & capitulo de exitu sanguinis ex gingiuis.

Pronosticatio.

Putrefactio quidẽ si valde pcesserit raro curatur sed facit hoiem edẽtulum. Item vlcus gingiuarũ si fuerit carnosum mortale & propter cũ tetigerit epyglotum &c.

¶ Sectio secunda incipit.

Expleta cum dei auxilio sectiõe prima que fuit de cura mẽbrorum integrantiũ ventrẽ aialẽ qui ptendit a vertice capitis vsq; ad epiglotũ seu principiũ cãne pulmonis exclusiue. Volum⁹ nunc ingredi sectionẽ scdam que erit de cura passionũ membrorum ↄstituentiũ ventrẽ qui pcedit ab epygloto vsq; ad furculã inferiorẽ vbi est os stomachi. Iterũ vna cũ rasi in lib. suo diuisionũ gratiã dei implorantes. deũ itaq; posco cõcessorẽ ad rectificationẽ sermonũ & operis & auxiliũ ẜm q̃ sibi placet.

¶ Tractatus primus scde sectionis.

Gutturis passiones famose sunt tres. Prima est squinãtia. Scda cathãrrus. Tertia raucedo vocis. Cum aũt dico guttur ĩtelligo aggregatũ ex gula siue carnositate exteriori & cãna pulmõis & epygloto & mery siue ysophago ẜm q̃ alligatur & coextenditur canne pulmonis.

¶ De squinantia. Ca. j.

Squinãtia est apostema colli qd cũq; phibẽs anhelitum & deglutionẽ cibi. Et dicitur ab Auicẽ. q̃ est decollatio: strãgulatio vel suffocatio. Squinãtie tres sunt species. Prima quãdo epyglotum & musculi eius apostemantur. & est oino mortalis propter ablationem anhelitus. Est aũt epyglotus vt dicit Auerro. ij. colliget. prima pars canne pulmonis & suprema solidior & densior aliis ei⁹ partibus habens in medio foramẽ strictũ vt fistula in quo formatur vox. Et ideo cum sufflamus fortiter in cãnam pulmonis ali-

cuius aialis egredit vox q assimilat voci il/lius aialis. Et sup illud forame impositum est illud coperculu cartilaginosum mobile sursum z deorsum alligatu versus os liberu3 versus cana pulmonis ad defendendu3 a rebus que vadut ad ysophagu ne egrediant ipsum: qz moreret homo pvia suffocationis: z ppter hoc qn intrat aliqd etia3 parue qtitatis: sicut cotingit inglutietib9 cibu cu rident illud mouet tussim. Scda qn pulmonis canna z musculi ei9 apostemant: z est etia mortalis: s3 no ita subito sicut prima. Tertia qn gula z carnositas gutturis apostemat z est salubris: s3 no apud ignaros. Fit aute qnqz squinantia a sanguie: qnqz a cholera: qnqz a flegmate: s3 no a melacholia. Signa squinatie in comuni sunt apostematio gutturis z suffocatio prefocatiua z difficultas transgluttedi cibu z anheladi siue equaliter siue inequaliter fm q apostema magis declinat advias anhelit9 z advias mery z ysophagi Si aute fit a sanguine cu predictis apparet rubedo faciei cu carnositate: dulcedo saliue: dolor grauatiu9 cu acutitate aliqua z antecessio cibor multiplicatiu sanguine. Et est vt plurimu cu fe. Si aut fit a cholera apparet cu predictis color citrin9 facies macra dolor acut9 sitis z inflamatio vehemens z saliua amara z antecessio cibor corruptoru3. z est etia vt plurimu cu fe. Si aut fit a flegmate cu pdictis apparet mltitudo saliue aquose raucedo vocis dolor grauatiu9 sine acutitate color faciei cu3 pauca rubedine z habitudo flegmatica z antecessio cibor flegmaticor: z est vt plurimu sine fe. vel cum fe. lenta. Signa prime speciei suntvt dicit Ypo. iij. pnosticor. qz non apparet rubor neqz tumor fortis exterius in ceruice: nec interius qn inspicitur in os egri: verutamen est ibi dolor acutissim9 z anhelit9 difficilis valde que significant apostema latitare in pfundo gutturis vbi est epygolt9. Signa secude spei sunt: qz appet tumor z rubor interi9: sed no exteri9. Signa tertie speciei sunt qz apparet tumor z rubor exteri9 in trasglutiedo: sed no appet interi9: neqz apparet plurima difficultas anhelandi z transglutiendi.

Methodus.

Cura cuiuscuqz triu specieru squinatie est: vt si sit: fiat ilico die, vl nocte flomia basilice in brachio vel in manu si virt9 no sit debilis z extrahat sanguis mult9. Postea eode die post sex horas flometur vene q sunt sub lingua: neqz tardet cum sit necessaria talis flomia. Post hoc fiat fricationes z ligatioes extremor dolorose. Et si fuerit difficultas in anhelitu pone ventosam sup collu vbi est prima spodilis cu reiteratione frequetata. Et si veter sit costipatus fiat clistere lenitiuu dictum ca. de frenesi. Post flomia3 gargariset cotinue vsqz ad tres dies dyamoro vel vinum granator vel succu solatri vel agreste cu aqua balaustiaru vel succu corticu nucu viridiu cu aqua calida: vel gargariset acetu z aqua calida vel aqua ros. cu3 zuccaro quocuqz presto sit ad repercutiendu apostema.

Dieta.

Et nutriatur succo ordei vel auene vel sorbeat ius pullorum conditu cum vino granatoru vel berberis vel cum aqua decoctionis sumach. Bibat vinum ponticum limphatu vel aqua ordei vel iulep: z si possibile fuerit mundificet cum apozimate purgante sanguine z educente humores acutos magis lubricum faciedo q attrahedo ne fe. inflamentur: quod sic fiat. Rx. medulle cassie fistule. ℥. s. manne tamarind. an. ℥. j. z semis dissoluantur omnia cum. ℥. iiij. aque decoc. prunoru3. Si ergo per hunc modu liberet vsqz ad quattuor vel quinqz dies bonum est Sin aute bonu est fieri vetosatione in spatulis propter maiorem diuersionem: deinde si materia tota fluxa est: z morbus est in statu vel in fine augmeti fiant gargarisma ta resolutiua bis in die vel ante prandium et ante cenam ex. ʒ. j. mirrhe dissoluta in. ℥. j. oximellis compositi vel cum aqua decoc. prunorum calida vel cum oximelle squillitici aq eade: si aut no resoluitur: fiat empl'a resolutiua exterius circa gulam que sic fiut. Recipe farine ordei fenugreci se. lini. ana. ℥. j. se. maluauisci floris camomille ysopi yreos z adipis anatis ana. ʒ. ij. bulliantur insimul vsqz ad spissitudinem in aqua cum oleis dictis: z totum ponatur calidu3 super locum. Et si via ysophagi costringat: pone ventosam magna sup ceruice quado degluttiet cibum qdiu ibi steterit: et reitera se/

plus eius potum. Cura eius si sit a cholera est vt primo clisterisetur si est possibile cum clisteri lenitiuo predicto: postea fiat flōmia basilice in manu vel in brachio vel ventosatio in spatulis. Postea fiāt gargarismata repercussiua predicta deinde in statu ꝛ fine augmēti fiat vt in sanguinea. Et si necesse fuerit: purgentur cum decoctione p̄dicta. vel cū ista. ℞. māne. ℥. j. reubarbari boni. ʒ. ij. dissoluantur in decoctione prunoꝝ feruenti et dimittantur sic per horā. j. postea collentur et detur totum ante diem. Et sit aqua q̄titatis. ℥. iiij. vel. v. ad plus. Vtatur dieta dicta vel parum magis declinans ad frigiditatē. Cura eius si sit ex flegmate est vt a principio purgetur si est possibile cum pilulis cochijs vel medicina de turbith vel clisterisetur ex clisteri acuato cum agarico ꝛ colloquintida an̄. ʒ. j. Deinde fiat gargarisma repercussiuum: sicut in sanguinea preter quod nō est opus tanta repercussione sed maiori diuersione ꝛ euacuatione. vltimo fiāt gargarismata acuta ꝛ incisiua ꝛ emplastra resolutiua sicut prius.

Emperica.

Cōmuniter operātes faciunt in om̄i specie squinantie quacūq; hora diei etiam super cibum flōmiā de cephalica fortem propter diuersionem materie subitam: nec prohibet illud antecessio flōmie non longo tempore dūmodo v̄tus constet: quia timor suffocationis subite moram non concedit. Et hec quidē flōmia licet nō sit regularis in flegmate ꝛ cholera ratione qualitatis: est tn̄ rōne q̄titatis siue multitudinis: vt p3 per Auic. iiij. p̄mi. Nec semp est forte possibile purgari corpus cū medicinis ꝑpter impedimētum qd̄ est in glutinatione. post flōmiā ꝓcedūt circa gargarismata ꝛ empla: sicut in methodo dictū est. Et post minorationē imediate datur sepe dyaolibanū cū aqua ordei qr resoluit materias oīno qn̄ non est timor de attractione materie: tunc nāq; gargariset cū dyaomoron ꝛ aceto ꝛ aqua roſ. simul mixtis. Itē Raſ. Auic. Serap. cōueniunt q̄ gargarismus factus de stercore canis albi comedētis ossa vel stercore lupi cū aqua roſ. vel plantaginis sanat omnē squinātiā. Similiter ꝛ emplastrū vel linimentū factū ex eisdē stercoribus exiccatis ꝛ cū melle mixtis et linitis circa collū vndiquaq; confert post euacuationē vniuersalē. ꝛ ꝓprie cū materia tota fluxa est: nec timor fuerit de vlteriori attractione. Fac circa gulā emplastra acuta rubificatiua: vt materia trahat̃ ad extra ex sinapi melle ficubus siccis furfure mirrha thure yreos ꝛ cepa squill. ꝛ ꝓprie in cā flegmatica: qr in hmōi nō est timor de inflāmatione ſe. sicut in alijs. Nec flegma est adeo faciliter trahibile sicut cholera vel sanguis Similiter ꝛ emplastrū ex mica panis incorporati cum melle approximatis duabus vel tribus appositionibus qd̄ nūc decoquitur cum succo apij. Et deinde tunc magis cum stercore columbino vel anetino.

Canones.

Dis squinātia aut terminatur ad resolutionē ꝛ est salubris: aut ad sanationē ꝛ apertionē: ꝛ est timorosum: aut ad permutationē eius ad alia loca. Et si sint nobilia erit mortale: ꝛ si ignobilia salubre. Preterea ꝑpter casū vel ꝑcussionē in collo fit dolor qui sic attrahit materias: ꝛ fit apostema squinātic̄um cuius cura est penit⁹ eadem cū illa que fit a sanguine predicto. Caue p̄terea ne emplastra rubificatiua per exteri⁹ vel gargarismata acuta p interi⁹ administres: nisi materia tota fluxa sit vel quasi tota: qr apā augmētabis ꝛ egrū suffocabis. obserua igit̃ ordinem in methodo predictum.

Pronosticatio.

Dicit Ipo. iij. ꝓno. q̄ prima spēs squinantie prima die interficit egrū: ꝛ ad plus infra quartum. Scd̄a spēs ꝛ si mortifera sit tn̄ pigrior est: qr forte interficit infra q̄nq; dies. Tertia v̄o spēs nisi rubor ꝛ tumor ad interiora declinauerint: ꝛ materia ad epyglotum raptum habuerit spe salutis nō oīno refistit si medicus in cura recte ꝓcesserit. Et ex hoc videre potes q̄ tres species squinātie ꝯtrario modo se hn̄t. Itē dicit Ipo. ibidē q̄ si tumor ꝛ apā in tertia specie rapiat̃ ad interiora: ita q̄ exterius in gula nō appareat oīno ꝛ fiat nō in die cretico neq; superuenerit apā creticū sup aures vel alibi: neq; eger saniem expuerit ꝛ anhelitus magis ac magis angu

cetur oia ista a morte vel recidiuationē signi ficāt futurā: quia materia raptū habuit ad pulmonē vel cor vel pect⁹ quare suffocatio/ nē induceret ifra septimā diē si nō expuat: re/ quiet igit mitigatiuū doloris hora illa non est credendū q: mēdax est sed tibi pnosticā/ dum de egro et ab ipso fugiendū. Itē ibidē di. ypo. ꝙ bonū est tumorē apparere exteri⁹ et quāto magis tāto salubrius erit. Item si squināntia illa terminet ad sanationē: et si exitura sanies fluit ad pulmonē et fortassis expuet et est salubre et fortassis suffocabit egrū infra. vij. dies ad plus: et fortassis corro det pāniculos et substātiā pulmonis si ifra xl. dies a die rupture non purget et inducit ptisim vel frenesim ppter cerebri cōpassio/ nē. Itē squinātia terminat infra. vij. diē et si hūc effugerint sani fiunt: qm in morbo acu/ to vincit natura aūt vincit sine expectatiōe ampliori. Itē dicūt quidā ꝙ signa mortalia sunt in squināntia. Si spuma euenerit in fe. acuta cōtinua quacūq; i die cretica vel non cretica et talis crisis est sinthomatica nō na turalis. Silr et sincop. vehemēs anhelitus: disnia: orēgmon: difficultas trāsglutiēdi ci/ bū ꝛ potū cū reiectione ei⁹ p nares: vox catu lina quasi loqret p nares: spuma i ore: emis/ sio lingue frequēs sicut in equo fatigato: co lor niger vel liuidus in lingua ore labijs et oculis necnō frigiditas extremitatū. Item di. ypo. iiij. pti. āph. si a fe. habito tumore nō ex/ eunte in faucib⁹ suffocatio repēte superuene/ rit mortale. Itē. ij. amph. Stangulatoꝝ ꝛ dis solutoꝝ nondū mortuorū nō referunt quib⁹ spuma fuerit circa os semp vt plurimū: vt di cit cōmentator. Itē salubria atq; signa vita/ lia sunt quies somnus alleuiatio doloris bo nitas anhelitus facilitas transglutiendi: ꝛ priuatio omniū predictoꝝ. Itē squināntia cū fe. forti plus est timorosa: q: sunt ibi necessi/ tas adaucta ꝛ euentatio cordis diminuta q̃ re cor extinguetur. Itē squināntia maxime ac cidit in vere: vt dicit ypo. iij. parti. amph.

¶ De carharro brāco ꝛ coriza. Cap. ij.

Reuma dr omnis fluxus ma/ terie de mēbro ad membrū in quacūq; parte corpis. ꝛ ideo Gal. in tegni tractatu de cau sis ca. de curis apatum ait. do lor enī exacuit reuma. Carharrus vero dr descensus materie a capite ad partes spūa/ les ꝛ naturales. s. pectus ꝛ pulmonē ꝛ stoma chum. Coriza aūt dr descēsus materie a ca pite ad nares. Et si materia ista acuta vel colerica fuerit vel de flegmate salso mordi cante collatoria nasi in radice cōtrahet cere brū in se ꝛ expellit illā materiam cū sono et vehementia q dr sternutatio. Et ex hoc pz ꝙ sternutatio nō accidit in cerebro nisi cali/ do natura vel accidēte. vñ Ipo. vij. p. ti. Ster nutatio fit in capite calefacto cerebro. Brā cus dr descensus materie p os ad collatoriū palati cū screatu vel rascatione: verūtamen hec tria noīa pro seinuicē sepius ponunt in scientia medicine. Iste igit passiones qñq; fiunt a cā frigida vel calida. A calida quidē dupliciter. s. effectiue ꝛ subiectiue. Effectiue quidē vt si stomachus calidus sit vaporosus q: materia dabit multas supfluitates cere/ bro que frigiditate sua cōuertet in flegma. Similiter ex mora sub sole vel statione ad ignē ꝛ ambulatio in aere calido humido vl vento austrino ꝛ ppter sup cibū. Similiter et ex clamore ꝛ vociferatione ꝛ inclinatione capitis deorsum: quapropter quodlibet eo/ rū attrahit supfluitates vaporosas ad se: q postea colliquate seu cōgelate descendunt. Ex quo scire potes ꝙ mala sit cōpaginatio stomachi frigidi cū cerebro calido vel e con/ uerso. ppter qd ait Aui. pmo cañ. fen. ij. ca plo de signis cōplexionis pessime. ꝙ deter/ rima cōplonum est in qua mēbra et propie principalia sunt diuersarū discrasiarū ꝛ cō/ trariarū. Subiectiue vo vt si materia fluēs sit cholera vel flegma salsum. A cā frigida silr dupl'r. effectiue ꝛ subiectiue. Effectiue vt si stomach⁹ patiat indigōnē ppter qd re plebit flegmate qd sursū euaporabit: vel si cerebrū sit frigidū humidū naturalr vl ab extra: vtpote ab aere e aqua frigida neq; be/ ne digerens suum propriū nutrimentū qua re colligunt superfluitates. Subiectiue ve/ ro si materia sit flegma aquosum vel visco/ sum. Signa materie calide sunt ardor ꝛ pru ritus ꝛ asperitas in locis super que currit: ꝛ sitis et extenuatio ꝛ rubor faciei ꝛ amaritu do saliue vel salsedo sine manifesta causa. Signa materie frigide sunt eminentia ocu/ lorum cum tumore ꝛ pallore faciei et oppil/ latio nariū ꝛ collatorij post somnum et spis

situdo materie cū viscositate: vel si sit subtilis aquosa. Silr̄ ꝛ difficultas anhelitus et asma ꝛ diminutio odoratus.

Methodus. Cura oim̄ istaꝝ passionum si sint a causa calida est vt mundificetur corpꝰ cum pillulis de reubarbaro que sic fiūt. ℞. mirabolanorum citrinorum absq̧ nucleis. ℥.ß. reubarbari boni. ʒ.i. aloes. ʒ. quinq̧. scamonee. ʒ.ß. masticis liquiritie. an̄. ℈.i. fiant pillule cum muscillagine psillij vel seminis citoniorum dētur sero absq̧ cena ex eis a. ʒ. i. vsq̧ ad duas: vel cū apozimate de reubarbaro quod sic fit. ℞. reubarbari. ʒ. ij. incidat̄ frustratim ꝛ ponatur in. ℥. v. feruentis aque decoctionis prunorum ꝛ dimittatur sic per xij. horas. Deinde colletur ꝛ addatur sirupi roß. vel viol̄. ℥. ij. et detur totum in matutinis p̄missa digestione materie cuꝫ sirupo de melliloto dicto in cap̄. de fetore nasi. vel cum sirupo roß. vel viol̄. de nenuphar̄. dando ex eis omni die cum aqua decoctionis iuiubarum vel sebesten vel passularum. Post purgationeꝫ vaporetur os ꝛ facies cū aqua decoctionis viol̄. siccarum ordei excorticati florum camomille papaueris alb. retinēdo vaporem calidū in os ꝛ nares vel cum aceto proiecto in lapide ignito. Vngantur nares ꝛ labia cū oleo roß. vel viol̄. odoret q̄nq̧ viol̄. siccas vel ro. cū camphora vl̄ continue teneat sub lingua vel etiam deglutiat pillulas: quia inspissant catharrum acutū ꝛ ad screandum preparant ꝛ leniunt asperitatē que sic fiunt. ℞. gūmi arab. dragaganti amili succi liquiritie seminis citoniorum psillij. an̄. q̄tum vis: fiant pillule admodum ciceꝝ vel fabe cum muscillagine psillij nutriatur cum ordeo farre auena ꝛ lentibus. ꝙ si virtus debilis sit vel sit cum fe. Comedat pullos alteratos cum portulaca cucurbitis lactucis. nequaq̄ vinū bibat: quia a proprietate causat istas passiones cum vinum mentem percutiat: vt dicit Ypo. in regimine acutorum. Sed bibat aquam ordei vl̄ decoctionem liquiritie ꝛ zuccari vel aquam calidam in qua sit sirupus roß. vel viol̄. Cura eoꝝ est si sint a causa frigida vt primo purgetur cū pillulis cochijs vel fetidis dando. ʒ. i. sero sine cena premissa digestione cum oximelle composito vel sirupo de sticad. p̄dicto. postea fricetur caput rasum cum cepa acuta: aut squillis aut panno aspero: ꝛ post ponatur super ipsum medicamen rubificatiuum vsq̧ dum fiat vesicatio ꝛ aspersio sicut est emplastrum tale. ℞. stercus columbinū sinapi asso dillos coquant̄ in aqua ꝛ melle: vel in aqua tantum. pistentur omnia ꝛ ponatur calidus supra caput abrasum ꝛ calefactum per fricationem. Subfumigetur in declinatione morbi cum thure vel mastice vel gūmi armoniaco vel ligno aloes aut storace calamento bdellio vel mirrha vel rutha: sed non in principio ꝛ ante euacuationem: quia impediretur resolutio materie: ꝛ aliquid ipsorum deglutiat sero cum itur ad lectum. Fiat etiam masticatio eradicans flegma ex piretro pipere longo cubeb., pipere mastice. an̄. ʒ. ij. passularum quantum volueris et reponantur simul. Et inungatur sepe cum vnguento marciaton ad solem vel ignem diligenter fricando abrasis sepe capillis. Bibat omni die in ieiuno similiter ꝛ sero cum itur ad lectum vnciam vnam boni vini in quo drachma vna masticis aut olibani fuerit infusa vel liquefacta. Saccelletur postea caput cum sale milio et sinapi calefactis super lapide ignito vel vaporetur cum aqua decoctionis rosarum absinthij. mellilotí. camomille. donec reliquie omnes resoluantur. Vtatur dyacitonitem post cibum: sed aurea alexandrina vel pliris ante cibum. Abluatur caput cum lixiuio decoctionis raphani ꝛ sticados postea cum vino decoctionis gallarum nucis cypressi ꝛ baccarum lauri vel sulphuris vel balaustie. Comedat carnes assas vel elixatas cum feniculo. Bibat ydromel cum aqua decoctionis ysopi liquiritie et melle: odoret nigellam ligatam in panno lineo subtiliter tritam ꝛ torrefactam. Costi ꝛ nigelle subfumigium expertum est: et sudare in loco calido stomacho ieiuno proposse vt est sanus: ita vt caput sit siccuꝫ et pedes aspergantur aqua calida plurima ꝛ laborare: sitim ꝛ famē tolerare: pposse cenaꝫ subtiliare: cibos siccos

sumere: et somnū tardare sup cibum. Si aūt hec oīa non contulerint venecetur caput vbi est cōmissura recta cū cantaridibus et aperiantur vesice cum acu. Et si hoc nō sufficit cauterizetur locus: et permittatur diu apertus donec cerebrum exiccetur.

Emperica.

In causa frigida cōmuniter operantes faciunt remediū premissa euacuatiōe vniuersali dant sero cum itur dormitū.℥.vnā.℈.cōditi: et post illud immediate potū aque calide: qz digestionem stomachi pcurat: vapores reprimit: catharrum maturat: potus vero aque frigide catharrum multiplicat. Similiter et potus vini vaporosi et proprie versus noctē. Itē in pricipio nō cōpetit gargarismus qz materias facit fluere: in medio cōpetit incisiuus: in fine vero stipticus. Itē in omni catharro et tussi catharrali conferūt he pillule. ℞. mirrhe pure.℥.sex. olibani.℥.s. opij iusquiani.aā.℥.quattuor. et sic fiant pillule de quib⁹ detur cum itur dormitum de sero a.℥.ß. vsqz ad.℥. vnam: qz omnē fluxum descendentē ad stomachum restringunt: et pprie post purgationē. Item pferūt inspissantia vt subtile acutū qd descendit ad guttur ingrossetur et non descendat in profundum stomachi vel pectoris sed adunetur et expuatur et ex hoc facientib⁹: vt dicit Mesue presenti capitulo. est ibus dragantum et muscillago psillij vel seminis citoniorū vel iuiube et sebesten et firupi et lohoch factum ex eis. sed flebothomia vt asserit in hac egritudine solum est in tribus casibus necessaria. Prim⁹ si catharrus sit calidus et in corpe calido cuz rubore oculoꝝ et plenitudie venarū. Secūd⁹ si catharrus descendit ad oculos et pulmonem vel membra nobilia. Tertius si accidat catharrus cū feb. in alijs autem est inutilis.

Canones.

Omne reuma descendens a capite deorsuz trib⁹ intentionibus curatur. Prima quidem per confortationem stomachi ne vapores cibales transmittātur ad cerebrum: et hoc fit per stiptica. Secunda per rectificationem capitis et cerebri: ne grauide humiditates in se ne ipsas deorsum mandet: et hoc fit per emplastra et vnguēta resolutiua et rubificatiua. Tertia fit p pfortationē pectoꝛ et pulmonis ne recipiat a cerebro supfluitates delegatas sz receptas maturet p noctē vt in crastino excreationi sint parate quod fit per lohoch screatiuum et per pillulas hichichias et per electuaria stiptica et per debitum decubitū capitis in somno qui est vt iaceat patiens super altero laterum capite valde exaltato et versus faciem reflexo: vt sic oēs superfluitates eius in somno declinent ad os et nares nec raptum ad cannā pulmonis habeant et ysophagum. Ista autem clarius et plenius dicem⁹ infra ca. de ptisi. et ca. de asmate tussi et empimate.

Pronosticatio.

Sternutatio supueniēs in corriza litargia soda epilepsia frenesi apoplexia artetica si fit post digestionē materie bonum facilitat atqz vel ocitat cuz ei⁹ expulsiōe. Ante signū digestionis malū: qz demostrat materiā augmentari et proprie in pleuresi peripleumonia et squinātia. Reuma si descēderit ad stomachum inducit primo indigestionē ppter cibi fluctuationem et stomachi infrigidationem. secūdo lienteriaz ppter stomachi mollificationem et retentiue debilitatez: qꝫ si materia sit calida acuta causabit feb. tertio dissinteriam propter intestinorum corrosionem. Item si reuma descenderit ad pulmonē vel eius cannam inducit primo tussim cronicam. secundo asma siue maliciam anhelitus propter oppilationem cānularum in pulmone. tertio suffocationem si fluxus sit plurimus. Sed si materia sit acuta inducit corrosionem pulmonis. deinde ptisim finaliter et mortem. Item catharrus in senibus raro curatur quia suffocat ante maturationem propter defectionem excreandi. vnde Ipocra. secunda parti. Branchi et corrize non valde maturantur in valde senibus. Sunt autem valde senes qui sunt in quarta etate que est apud annum septuagesimum. Senes vero absolute qui in tertia que est apud. lx. annum. Item catharrus cum dolore capitis perdurās. difficulter curatur quare debilitatem significat

consumm matã. Itẽ autumno multiplicať catharrus ꝓpter inequalitatem aeris: ſꝫ in hyeme ꝓpter aeris frigiditatẽ: eſtate ꝓpter colliquationẽ: vere ꝓpter multitudinẽ hũoꝛum. Itẽ reumatici nõ fiunt ſplenoſi. Itẽ catharroſi diſpoſiti fiunt ad apoplexiã ⁊ epilepſiã ſi materia ſit frigida: ad ptiſim vero ſi ſit calida nitroſa.

¶ De raucedine vocis. Cap. iij.

Raucedo vocis q̃nq; eſt a natura ꝓpter malã cõplexionem inequalẽ epigloti ⁊ cãne pulmonis hũidam oppilantem vel ſiccã exaſperantẽ ⁊ iſta eſt incurabilis. q̃nq; eſt accidentalis ⁊ de cura iſti⁹ loq̄mur. Fit aũt trib⁹ modis. vno mõ a catharro frigido flegmatico viſcoſo oppilãte epiglotũ in quo formať vox ⁊ vocalẽ arteriam totã. Et ſigna ⁊ curatio ei⁹ habeť completa ex caplõ de catharro. ⁊ ca. de tuſſi de cauſa frigida. Adhuc ꝓpter illic dicta cõferũt loth factũ ex dyapraſſij parte vna ⁊ dyacalamẽti vł dyayris ptib⁹. ij. addẽdo ſucci liquiritie ⁊ mellis diſpumati quod ſufficit. ex quo lambať mane ⁊ ſero paulatine ingluttiendo. Scđo modo fit a ſiccitate. pl'ima illarum partiũ exaſperãte ſupficiẽ ipaꝝ: ꝓpter qđ aer inequalr' pcutiť ad ipam. Cũ aſperitas nihil aliđ ſit q̃ ineq̃litas ſꝫ durũ corp⁹ vt dicit gal'. in teg. trac. de ſignis. c. de ſignis cãne pulmonis. Et iſta ſpẽs accidit habitãtibus in ſole vel vẽto ſicco vel corpib⁹ ſiccis p naturam. Et ſigna ⁊ cura habenť plene ca. de ptiſi. Preterea ꝯfert loboch ex dyapraſſij parte. ſ. dyagragãti. p. ij. ⁊ dyapenidõ. addendo ſucci liq̃ritie ⁊ zuccari qđ ſufficit. Tertio fit a caliditate accidẽtali cõſumẽte hũiditates lubꝛificas ⁊ corrugante vias: ſicut cõtingit febꝛiẽtibus: ⁊ pꝛopꝛie febꝛib⁹ cronicis ⁊ ethicis. Et ſigna ⁊ cura cap. de tuſſi habentur. Preterea loboch ex parte ʒ. dyapenidõ ⁊ pte. ſ. dyapꝛunis ⁊ partibus. ij. dyagragantí addendo zuccari viol'. quod ſufficit vel ſucci liquiritie.

Emperica. Sirupus bonus ad hoc: et pꝛopꝛie in flegmatica cã. ℞. paſſularum pinguiũ liquiritie yſopi yreos ficuũ pinguiũ ſiccarum capilli veneris calamenti ſicci añ. ʒ. vj. dragagan ti maſticis añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ſ. decoquanť iſta in quattuoꝛ. ℥. al's lib. ſucci caulium vel aque decoctionis eoꝛũdem vſq; ad cõſumptionẽ medietatis: ⁊ colleнť ⁊ fiat ſirup⁹ cũ melle et zuccaro añ. ʒ. vel añ. lib. ſ. denť omni die mane. ℥. ij. cũ aqua decoc. ficuum ⁊ vue paſſe. Itẽ loboch ad idem. ℞. aque decoctionis caulium lib. iij. mellis diſpumati lib. ſ. decoquantur ſimul lento igne donec aqua conſumať ⁊ mel remaneat: aut mel ſoluꝫ capiať ⁊ cum ipſo incoꝛpoꝛeť. ℥. j. ⁊ ʒ. radicum raphani crudi atq; mũdati pfecte ex ipſo lãbať frequẽter i ieiuno. Et ſunt aliq̃ q̃ loco raphani ſquillã vel yreos vel ſe. vrtice vel cepe aſſum cõmiſcẽt potens eſt ⁊ expꝛtum. Item loboch de ſquilla ſublimẽ dicemus ca. de tuſſi cuꝫ de empicis loq̄mur. Itẽ electuarium ad idẽ. ℞. dyaysopi dyacalamẽti dyayris dyagragantí añ. partẽ. j. dyapapaueris partes ij. dyapenidõ q̃rum de oĩb⁹ miſceanť ſimul et lambať omni ſero repcutit feruoꝛẽ: ⁊ qđ fluxum eſt: digerit ⁊ expellit. Itẽ ad ideꝫ. ℞. ſucci liquiritie zuccari albi añ. partẽ. ſ. amidi dragantí gũmi arabici ſeſibant añ. par. ʒ. ij pillule cũ albuminib⁹ ouoꝝ quoꝝ trãſglutianť omni ſero quattuoꝛ vel quinq;.

Canones. Abſtineat a potu vini pontici ⁊ aceti ⁊ oim rerũ aſperarũ ⁊ diligãt dulcia: ſicut ſunt mel zuccarum aque decoctionis paſſularũ iuiubarum ſebeſten ficuum ſiccarũ dactiloꝛum et ſimilium: niſi intendat ad inciſionem reumatis: tunc conferunt acuta: ſicut eſt yſopus et ſinapis condita cum melle.

¶ Tractatus ſecundus ſecunde ſectionis.

Pectoꝛis et pulmonis paſſiones ſunt ſeptẽ Pꝛima tuſſis Secunda aſma ⁊ diſnia ⁊ oꝛegmon ſiue oꝛtonia. Tertia pleureſis. Quarta peripleumonia. Quinta empima. Sexta ptiſis. Septima ſputum ſanguinis. Cum autem dico pectus ⁊ pulmonem compꝛehendo coſtas pleuram thoꝛacem pulmonem mediaſtinuꝫ pectoꝛis ⁊ dyafragma. Et hec ſunt omnia membꝛa ſpiritualia pꝛeter coꝛ ⁊ eius capſulam. de quibus

dicetur primo tractatu. Est autē ipsoꝝ com pago talis in anathomia: qm̄ sub parte cō/caua costarum transit panniculus circūqua q̄ qui pleura dr̄ vt pulmonē defendat ꝛ cor ab earum duricie ꝛ asperitate. Est nāq̄ cor cū eius ministro ꝓprio pl'one locatū inter ossa circunquaq̄ per orbē queadmodū dn̄s et rex inter firmos muros: ita vt pulmo totū locum occupet ex omni pte preter q̄ cor ꝛ ei⁹ camera q̄ capsula dr̄ parti sinistre pulmonis residenter alligata. verum qm̄ principē de/cet esse tutū: diuisit natura pulmonē p me/dium ſm longū panniculo subtili q̄ media/stinum pectoris appellatur ne forte sanies vel catharrus partē dextrā occupans inter/ficiat ꝛ sinistrā. Quapropter accidit in em/pimate et emptoica passiōe vt sanguis ꝛ sa nies vnius lateris expurgari nō valeat per lateris alteri⁹ aperturā. Ordinauit p̄terea et alium pāniculū diuidentē corpus p me/dium: velut tympanū ortū a finib⁹ costarū mēdosarū qui transit sup stomachū et epar et splenē et oīa membra nutritiua: vt cor ab eoꝝ vaporibus qui surgūt hora digestionis scđe preseruaret. et iste pāniculus dicitur dyafragma. Cui⁹ est ꝛ aliud iuuamētū ſm Gal'. vj. de iuuamētis. vt. s. suo motu sursum et deorsū anhelitū pficeret et pulmonē ad/iuuaret velut accidit in follibus fabrorum.

¶ De tussi. Cap. j.

Tussis est motus fortis pectoris et pulmonis cōpositus ex natu/rali et voluntario ad expellendū rem q̄ infert nocumentū in anhe litu vel organis ipsius. Fit autē propter ma lam cōplexionē diuersam sine materia vel cum materia. Et si sine materia illud est du plicter: quia vel ista cōplexio est a causa in/trinseca vel extrinseca. Si intrinseca sic est a caliditate vel siccitate pulmonis. Si extrin/seca sic est a frigiditate ipsius ratione aeris continētis. Si vero fit cū materia hoc iterū dupl'r: vel cum apostemate: vel sine. Si cum a͞pate sic est a pleuresi: vel peripleumonia. Si sine a͞pate hoc iterū dupl'r. vel illa mate ria causat tussim cum sola q̄titate vel q̄tita te et qualitate. Si quātitate sola vel est hu mor: et sic ē propter catharrū: vel est sanies et sanguis: et sic est ꝓpter empima. Si q̄ti tate et qualitate simul sic est ratione ptisis. In ptisi nāq̄ est sanies vlcerans pulmonem sui acuitate: oppilans sui quātitate. et sic patet q̄ in genere sunt octo cause tussis. Pri ma est caliditas. scđa siccitas. tertia frigidi/tas. quarta pleuresis. quīta peripleumonia. sexta catharrus. septima empima. octaua ptisis. Signa igitur tussis que fit a calidita te pulmonis sunt vehementia sitis quā non extinguit aqua frigida sꝫ magis aer frigidus et magnitudo anhelitus ꝛ pulsus atq̄ rube do faciei. Signa eius que fit a siccitate pul monis sunt: quia tussis fit absq̄ sputo et al leuiatur post sorbitionem penidiarum ami li. et post somnū: cibum: et balneum aque te/pide: sed fortificatur post sitim: famē: vigi/lias: et est cum strictione anhelitus et corpo ris extenuatiōe et pulsu paruo spisso et qñ/q̄ cum fe. acuta. Signa eius que fit a frigi/ditate aeris sunt nota ex relatione infirmi. Signa ei⁹ q̄ fit a pleuresi sunt dolor lateris pungitiu⁹ fe. cōtinua acuta ꝛ oīa signa pleu resis. Signa ei⁹ q̄ fit a peripleumonia sunt signa peripleumonie scꝫ fe. acuta dolor pe/ctoris grauatiu⁹ pulsus mollis vndosus. Si gna eius q̄ fit ꝓpter catharrū sunt: q2 si ca/tharrus fit de materia frigida flegmatica grossa apparet exitus flegmatis grossi visco si ꝛ fortificatur post somnū ꝛ quietē. Sive/ro catharrus fit de materia calida acuta vel de flegmate salso subtili sentit̄ ardor circa la bia ꝛ sitis quā tollit aqua frigida ꝛ aer fri/gidus simul: neq̄ fortificatur post somnū et antecessio ciborum acutoꝝ ꝛ caput sentitur calidū: ꝛ est eius sputū modicū subtile sal/sum ꝛ qñq̄ cedit ictui aeris feruentis. Si/gnū autem cōmune ad omnē catharrum qđ nō fallit est cum infirmus senserit quoddaꝫ stillare cōtinue paulatiꝫ ad os ꝛ partes gut turis deorsum. Signa eius q̄ fit propter em pima sunt antecessio catharri vel pleuresis. vel peripleumonie post q̄ remanet tussis cū sputo saniei ꝛ sanguinis ꝛ dolore pectoris grauatiuo ꝛ anhelitu stricto. Signa eius q̄ fit ꝓpter ptisim sunt sputum saniei vel san/guinis cū fe. cōtinua lenta pulsu paruo spis so collo longo. Et q2 corpus continue exicca tur de die in diem ꝛ certissimū signum est si cortices similes pelliculis subtilibus albis egrediant̄ cū sputo vel pellicule rotunde.

Methodus. Cura eius q̄ fit a caliditate est vt sumat omni die de sirupo ros. si venter sit bñ obediens vel de sirupo viol. si sit stipticus cū aqua calida vel cū aqua decoctionis lactuce portulace vel prunorū. teneat in ore candi et muscillaginē psillij vel semen citoniorū fiat loboch. ℞. dyagragāti ptes duas penid. partē vnā. s. mellis qd̄ sufficit ad dissoluendū. habitet eger in aere frigido regat vt febriens: vngat pectus ⁊ spina tota cū populeon dissoluto cū oleo viol. ⁊ modico dyaltee Cura eius q̄ fit a siccitate est vt impinguet et humectet corpus pposse sicut dicetur in scdo libro de fe. ethica. q̄ si cū hac tussi feb. putrida cōplicetur: bibat in mane lib. ß. aq̄ ordei ⁊ post tres horas cū cibus iste sit digestus intret balneū tepidū aque decoctionis viol. maluarū bismaluaꝝ ⁊ foliorum populi in quo parū moretur neq̄ sudet: neq̄ corpus reddat vaporabile. Et post illud cibet succo ordei vel farris ⁊ carnibus pulloꝝ edorū alteratis cū portulaca endiuia ⁊ lactuca. Bibat vinū debile limphatū cū aqua decoctionis liquiritie iuiubaruꝫ hora somni. Bibat iulep cū aqua cucurbite vel psillij. Teneat sub lingua pillulas bilileias q̄ sic fiūt. ℞. succi liquiritie zuccari al. añ. ʒ. x. se. cucur. se. citru. se. portulace. añ. ʒ. v. conficiant cum muscillagine psillij vel albumie oui. Iste pillule sub lingua tente pterq̄ ingluciant humectant caput guttur ⁊ linguā ⁊ caliditati feb. resistunt. Itē alie. ℞. succi liquiritie zuccari al. añ. ʒ. x. amili dragaganti amigdalaꝝ dulciū excorticatarū. añ. ʒ. v. fiant pillule cū muscilagne psillij vel seminis citoniorum: ⁊ iste pillule multū conferunt in causa calida Si vero patiens sit sine fe. putrida tunc loco ptisane sumat panē cū lacte dulci recen. capre vel asine pascentis ordeum ⁊ herbas humidas: q̄ si timor fuerit de coagulatiōe lactis in stomacho addat aliquid zuccari vel mellis: vt dicit Gal. vij. de ingen. sanitatis. vel comedat carnes pdictas alteratas cum herbis predictis vtat in cibo speciebꝰ aromaticis dulcibus que sic fiunt. ℞. cinamomi electi. ʒ. ß. cardomomi croci. añ. ʒ. s. fiat puluis cribellatꝰ vngatur pectus vel nucha cuꝫ oleo ros. vel viol. mixto cū muscillagine psillij vel cāphore. Cura eius q̄ fit a frigiditate aeris est cauere ab ipo oino ⁊ fomentare pectus cum pānis calidis. Cibet preterea brodijs calidis carniū bonarum conditis cum cinamomo cardamomo ⁊ croco. Bibat ydromel vel vinū calidum limphatuꝫ fm medietatem. vtatur dyagallanga vel dyazinzi. sero cum vadit dormitum: post illud bibat aliquid aque calide vel vini calidi limphati. Post declinationē morbi balneet in aqua decoctionis camomille ysopi mellilotí. Si autē per ista nō curaret: sequitur q̄ materia est fixa. quare purgetur cū pillulis cochijs vel medicina de turbit. ⁊ ß preterea per ordinem localia predicta. Cura eius q̄ fit ppt pleuresim vel peripleumoniā est cura ipaꝝ. Cura eius q̄ fit pp̄ter catharrū est q̄ si catharrus sit de materia frigida velut accidit senibus et flegmaticis nō potētibus dormire de nocte pp̄ter impedimentū tussis. Sumat omni die. ʒ. ij. sirupi de ysopo cū aqua decoctionis vrticarū q̄ sic fꝫ. ℞. ysopi se. vrticarū capill. veneris se. vel rad. raphani. añ. ficuum numero. x. decoquant in aqua cum dactillis totidē ⁊ fꝫ. sirupus bene coctus cū zuccaro in estate ⁊ in iuuenibus: vel cū melle in hyeme: ⁊ in senibꝰ purget postea cū pillis cochijs ⁊ yerapigra. Si aūt flegma sit grossum viscosum opꝫ pꝰ purgationē oī sero cuꝫ vadit dormitū vt sumat. ʒ. s. vel. ij. cū aqua calida pulueris q̄ sic fit. ℞. yreos ysopi liquiritie croci. añ. ʒ. ij. terant ⁊ cribellent. vngatur gula ⁊ nucha ⁊ caput abrasis capillis ⁊ corpꝰ totū mane ⁊ sero cū vnguētis calidis marciaton vel arrogon: ⁊ sup locū vnctū apponatur calidus pānus ad ignē calefactus. Et si per hoc nō restringatur catharrus fiāt emplastra rubificatiua sup caput dicta caplo de catharro. vltimo vero fiat cauterium in vertice capitis. si nihil hoꝝ cōtulerit: nutriatur bonis carnibꝰ. Bibat vinum limphatū vltra mediū. Sumat etiaꝫ q̄n q̄n itur dormitū post purgationē pp̄rie. ʒ. ß. ʒʒ. conditi vel dyagallange vel dyacardamomi. ⁊ post bibat aliquid vini vel aque calide. Si autem per ista non curatur: sumat de confectione que sic fit. Recipe succi liquiritie dragmas decem. ysopi capillis veneris. yreos. carui. croci. piperis. aristologie rotunde amigdalarum amararum nasturcij

an̄.ʒ.v.fiat electuarium cum melle vel zuccaro detur ex eo ad moduꝫ nucis. hoc enim educit flegma grossuꝫ ⁊ saniē ex pectore pulmone stōacho ⁊ gutture. Teneat in ore pillulas bilzilias que sic fiūt. ℞. piperis mirrhe carui.amigdalaꝝ amaraꝝ.an̄.ʒ.ij.asse fetide.ʒ.j.cōficiātur cuꝫ vino:q2 inciduāt materias grossas.vel transglutiat quattuor vel q̄nq3 de ijs pillulis sero cum vadit dormitū ℞.mirrhe storacis liq̄de thuris opij.an̄.ʒ.ij.q2 remouet tussim impedientē somnum ⁊ dormire faciūt rōne opij licet mūdificēt pectus ⁊ pulmonē ex materia frigida rōe mirrhe storacis ⁊ thuris. Et cōferunt etiā ꝯ aerem pestilentialē si transglutiātur ex eis oi mane due vel tres. Si autē patiens nō possit eis vti propter amaritudinē addat zuccari succi liq̄ritie.an̄.ʒ.ij.vel plus. Si aūt catharrus sit de materia cal'a acuta.s.chol'a vel flāte salso:tunc cura eiꝰ est vt bibat omni mane.℥.j.sirupi de papauere vel ro.⁊ gargariset de eo cū aqua decoctionis ro.balaustie iuiubaꝝ sebesten granoꝝ pini mundatorum vel de oxizaccara vel dyamorō ⁊ aqua calida. Teneat sub lingua in ieiuno ⁊ an̄ cenam cōtinue pillulas q̄ sic fiāt.℞. amili dragaganti amigdalaꝝ dulcium fabaꝝ excorticatarum vel lentiū excorticatoꝝ papaueris gūmi arab.boli arme.an̄.ʒ.ij.cōficiant̄ cum muscillagie psillij vel se.citonioꝝ q2 oīa ista inspissando materiā acutam digerūt ⁊ habilem faciūt ad screādum. Nutriat̄ succo ordei vel farris vel risi aut frmenti vel carnibꝰ assis pulloꝝ aut castratorum. Potetur vino dulci limphato cum aqua frigida. Et modus curatiōis habet etiā locuꝫ in tussi q̄ est cum fe.⁊ etiā cū apostemate calido. Si autē per ista nō curaret̄ ꝓpter acuitatē materie et multitudinem fluxus sumat.ʒ.ij.vel.iij.de pillulis q̄ sic fiāt sero cuꝫ vadit dormitū.℞. thuris mirrhe opij croci an̄.ʒ.ß. liq̄ritie.ʒ.j. fiāt pillule cū rob vini vel vino debili. Abradatur caput post ista ⁊ lauet̄ ex sinapi cōfecta cū decoctione ficuū donec rubificet̄.vngatur caput totū cum oleo roſ. ⁊ oleo camomille mixtis. Et forte necesse est purgare totum corpꝰ cuꝫ pillis de reubarb. positis ca. de catharro.q̄ si oīa non ꝓficiunt:fiat vltio cauterium in anteriori parte capitis vbi est cōmissura ⁊ dimittat̄ apertū longo tēpore.

Scias preterea ꝙ cauteriuꝫ multū valet in omni tussi ex catharro. Sil'r ⁊ in catharro descendēte ad stomachum oculos vel pectus. Scias etiā ꝙ ista tussis vt plurimum ducit hoiem ad ptisim.⁊ ideo solicitanduꝫ est in eius cura. Itē post purgationes localia p̄dicta sumat oi die ⁊ sero cum vadit dormitum vnā rad.ʒinz.⁊ post ipsam comedat.℥.j.zuccari ro.veteris.⁊ post illud bibat aliq̄d aque calide:q2 digestionē confortat ratione ʒinz.⁊ materiā acutam stipticat ⁊ fluxum ꝓhibet rōne zuccari roſ.vel aque. Curā eius q̄ fit ꝓpter ēpima ⁊ collectionē saniei vl' sanguinis in pectore. Sil'r ⁊ curam eius q̄ fit a ptisi dicemꝰ cū de illis passionibꝰ scribemꝰ.

Emperica.

Puluis expertusq̄ datur cōtra tussim humidam siue sit cum fe.siue sine fe. sic fit. ℞. capillis veneris se.vrtice yreos ysopi an̄.ʒ.j. liquiritie.ʒ.ij.cardamomi.ʒ.ß.cinamomi electi.ʒ.ij.cassie lignee ʒinz. folij nucis mus.an̄.ʒ.ß.macis croci an̄.ʒ.ß.piperis longi.ʒ.ij.terantur ⁊ cribellent̄: dentur in aurora.ʒ.j.vel ij.cum vino dulci vel aqua decoctionis ysopi vel liquiritie vel succo facto ex farina ordei vel spelte vel frumenti vel mixtis simul: et condiatur succus cum lacte amigdalarū. Hic nanq3 puluis materiā humidam digerit ⁊ resoluit ⁊ ipsam leuiter expuere facit. Item cōe remedium ad oēm tussim ex materia frigida ⁊ ventositate est vt patiens vtat̄ mane ⁊ sero hac confectione. ℞. pul'.cimini.℥.ß.dyatriū pipereon cōfecti cum melle.℥.ß.misceatur ⁊ facta purgatione vna vel duabus videbis mirabile. Item communiter operantes in catharro siue calido siue frigido faciunt cauterium dictum in methodo. vel loco eius causticant collum ⁊ spatulas cum cantaridibus incorporatis cum fermēto positis similiter supra collum donec vesicetur ⁊ materia diuertatur ⁊ euacuetur. Item rubificant caput abrasis capillis cuꝫ emplastro ex sinapi melle fimo columbino ficubus siccis raphano succo opij aneti yreos ⁊ similibus. Item lauare caput cum lixiuio facto de cinere quercus vel vitis in quo decocta sint folia lauri sticados ysopus maiorana flores camomille mellilotiet similia. Iteꝫ saccelletur caput cū milio

sale furfure torrefactis in sacculo. Jtē precipiunt dietā siccā & ppȓie apud cenā & exercitent in ieiuno: sudent & sicce balneētur. Sȝ post cibum quiescant ab ĳs neqȝ vociferent neqȝ somnū sup cibum ilico accipiāt neqȝ resupinationē frequentē. Pillule pterea subtilmes ad oēm catharrū restringendū: fluxū & tussim ex catharro q̄ infestat de nocte: nec est in hoc eis par. ℞. opĳ amili gūmi arabici succi liqritie añ. ʒ. j. dragagāti se. papaueris añ. ʒ. ĳ. fi. pille sicut cera dentur ex eis. ĳ. vł. iiĳ. sero. Cōueniūt etiam pueris qui nō possunt dormire pp̄ter tussim: verūm cōiter operātes vtuntur pro electuarĳs screatuȝ penid. in causa frigida: dragagāto in cā calida: dyacalamento in cā hūida: dyaprassiū in cā frigida. mixtis d̄uo ex eis in cā mixta prout confectus cōsumat. Jtē confectio sirupi de liqritia est ẜm hebem. ℞ liquir. mūd. ʒ. ĳ. capil̄ veneris. ʒ. j. ysop. ʒ. j. ponant in. iiĳ. lib. aque & dimittātur p noctem & diē deide coquantur postea collent. & addat mellis zuccari penid. añ. ʒ. viĳ. aque ros. ʒ. vj. fiat sirupus bene coctus & clarificat⁹ cōfert catharticis pleureticis ptisicis atqȝ oī egritudini pectorali cum materia: & ꝓpȓie in cā calida Jtem cōfectio sirupi de ysopo est ẜm eundeȝ ℞. ysopi rad. apĳ fenicli. liquir. añ. ʒ. x. ordei mund. ʒ. ß. se. malue se. citonioꝝ. dragagāti añ. ʒ. iĳ. capillis veneris. ʒ. vj. iuiube sebestē añ. numero. xxx. passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. xĳ. ficuum pinguiū siccarum dactil̄. añ. numero. x. penid. al. lib. ĳ. fiat sirupus. Jpse enī ex nobilitate sue cōpositionis oēm materiā pectoralem digerit & screatum procurat: & mēbra nobilia scȝ spūalia cōfortat a ꝓprietate: et ꝓpȓie materiā frigidā grossam digerit. Jtē cōfectio sirupi de prassio ẜm eundē est hec & in eisdem passionibus: et propȓie in cā frigida viscosa mūdificans pectus & pulmonē a sanie. quare cōfert ptisicis empicis asmaticis catharrosis v̄tute potenti. Moderet tn̄ vsus eius ne apiat ora venarum & sang. screare faciat pp̄ter sui acuitateȝ. ℞. prassĳ ʒ. ĳ. ysopi capil̄ veneris añ. ʒ. vj. liquirie. calamenti añ. ʒ. j. rad. apĳ feniculi añ. ʒ. v. se. malue fenugreci yreos añ. ʒ. iĳ. se. lini se. citoniorum añ. ʒ. ĳ. passularū enucleatarū. ʒ. v. ficuuȝ siccarū pinguiū. xv. numero. penid. lib. ĳ. mellis dispumati lib. ĳ. fiat sirup⁹ bene coctus & clarificatus. Et si timueris per seipm administrare: misce cū aliquo de sirupis predictis. Est aūt vltimi iuuamenti in fortitudine. Jteȝ lohoch de squilla extreme fortitudinis incidendo: q̄re cōfert asmati p̄focanti sic fit ẜm hebem. ca. de asmate. auctoritate Serap. ℞. squille asse vel cepe acute assate. ʒ. iiĳ. rad. liliĳ celestis. ʒ. ĳ. ysopi prassĳ añ. ʒ. j. mirrhe croci añ. ʒ. ß. terantur & cōficiant cuȝ melle cocto dispumato donec fiat sicut pasta mollis: ex quo lambatur hora post horā aliquid cū vino claro: quoniam educit materias grossas viscosas ex pectore et pulmone.

Canones.

Tussis fit freq̄ntius ex catharro q̄ a mala cōplexione sine materia: q̄propter dicta in p̄senti ca. & dicta in ca. catharro. & dicēda ca. de asmate multum sibĳnuicē suffragant. Jtē q̄n dās pillulas hiiusmodi vt teneantur sub lingua. non dabis ilico sup cibum: ne forte faciant sua humectatiōe saliuati vaporare ad radicem lingue: & sic non purgarent spūtū. Jn omni passione pectorali seruandū est vt a cibis & medicinis frigidis actu vel virtute caueat. propositione: & proprie aere inspirato: & si frigidis q̄nqȝ vti necesse fuerit non nisi calidis leuibus restringantur. verbi gratia. in tussi pp̄ter catharrū calidū & sputo sanguinis atqȝ ptisi. Unde Jpo. v. pti. amh. Frigida velut nix aut cristallus sunt pectori inimica tusses cōmouentia: sanguininem fluere facientia & catharrentia &c.

Pronosticatio.

Cauendū est plurimū a tussi pp̄ter catharrū acutū: vt de cholera & flegmate salso & sollicitandū in eius cura: q̄m vlcerabit pulmonē & pāniculos eius inuoluētes & distinguētes: & facit ptisim: & finaliter mortē. Jtem sollicitandū de tussi ex causa frigida: ne forte rapiat ad stomachū & inducat indigestionē et demum lienteriam. Jtem pnosticatio de tussi causata a pleuresi peripleumonia empimate vel ptisi est pronosticatio illarū passionum: vt dicetur suis capitulis.

¶ De asmate: disnia: oregmone: et orthomia. Capitulum. ĳ.

Ista quatuor conueniunt in hoc quod significant maliciam anhelitus propter defectum contingentem ex membris spiritualibus principalibus vel propter compassionem ad cerebrum vel stomachum. Sed differunt: quia dicitur asma quando cadit peccatum in expiratione et est sine sono et cum tussi parua. Orthomon vero dicitur quando sonus est plurimus in anhelando. Orthomia dicitur quando est peccatum in inspiratione exspiratione et sonitu. Scias tamen quod medicus non curat istam differentiam nominalem cum res modicum differant: vt dicitur. iiij. de accidenti. Fiunt omnes iste passiones vel ex passione membrorum spiritualium vel ex eorum compassione. Si autem ex passione principali hec est duplex: vel quia ex mala complexione vel compositione. Si ex mala complexione hec est duplex vel cum materia: et sic fiunt ab humiditate pulmonis vel sine materia: et sic fiunt a calitate pulmonis vel siccitate. Si ex mala compositione tunc sunt ab oppilatione et obliquatione viarum anhelitus: sicut accidit gibbosis propter dislocationem spondilium: et leprosis propter sclirosim materierum grossarum melancholicarum in pulmone et gutture. Si vero fuerint ex compactione: tunc fiunt ex catharro descendente a capite ad pulmonem et pectus calido acuto vel flegmatico frigido: sicut dictum est de tussi. et ca. de catharro. Signa eorum que fiunt a caliditate siccitate vel humiditate pulmonis sunt signa dicta de tussi a causa calida humida vel sicca. Signa vero eorum que fiunt a lepra vel gibbositate sunt signa eorum. Signa eorum que fiunt a catharro sunt signa tussis a catharro et distinctiua calidi vel frigidi catharri sunt dicta illic.

Methodus.

Cura eorum trium trahitur a cura eius ex quo trahitur signum: quia signa causa et pronosticatio catharri tussis et asmatis sunt eadem vndiquaque preter quod asma ex gibbositate et lepra: quia illud est incurabile penitus cum tale asma significet tales passiones forte confirmatas.

Emperica.

In cura asmatis a catharro siue calido siue frigido: sed in calido magis faciunt quidam excellentes flomiam cephalice: vel si virtus sit debilis scarificationem in spatulis quia hoc confert qualitati non tamen quantitati. Deinde obseruant corpus laxum omni die cum clisteri vel suppositorio et quandoque cum pillulis cochiis in causa frigida: vel cum pillulis de reubar. in causa calida. Post euacuationem vero cause antis maturant coniunctam atque euacuant per sputum: vt diximus ca. de tussi. et postea dicemus ca. de pleuresi. Deinde confortant pectus et pulmonem dando omni die. 3. ij. pulmonis vulpis sicci vel ericij cum aqua mellis: quoniam est mirabile: vt dicit Mesue. auctoritate ruffi. Vltimo dant rubificatiua et exsiccatiua circa caput: sicut vnguenta: epithimata: emplastra: embroce dicte ca. de tussi et catharro. In declinatione morbi faciunt suffumigium ex thure mastice mirrha positis super carbones: quia cerebrum et pulmonem exsiccant et confortant ne vlteriores generent superfluitates.

Canones.

Scias quod catharrus fit duobus modis. Uno modo propter indigestionem stomachi vel epatis: quia mittit nutrimentum indigestum et aquosum quod tendit per venas ad membra. Et quia cerebrum est naturaliter frigidum non potest rectificare illud quare congregat multas superfluitates que colliquate fluunt deorsum. Secundo modo propter vapores ascendentes a cibo ad caput prime digestionis: et hoc fit vel vitio stomachi frigidi mandantis vel cerebri calidi attrahentis vel vtroque modo. Asma similiter et orthomon in se. continua: et proprie de flegmate cum aliis signis malis mortem et suffocationem significant: quoniam est necessitas euentationis adaucta: sed euentatio diminuta. Item asma vehemens in pleuresi peripleumonia et catharro: et proprie in senibus mortale: quia defectum excreationis predicit. Item pronosticatio catharri seruit huic capitulo.

De pleuresi. Cap. iiij.

Pleuresis est apostema cadens in pellicula tegente costas versus concauum pectoris que pleura dicitur. Et est quandoque apostema dyafragmatis: et tunc est periculosum propter maximum impedimentum anhelitus. Fit autem ex omni genere humorum penetrantium per venas capillares et arterias terminatas ad pleuram: sicut et aliud omne apostema: sed maxime fit ex cholera vel sanguine cholerico et flegmate subtili salso: quia non videtur quod materia possit substantiam membri paniculosi solidi et densi

penetrare: nisi sit calida acuta subtilis. vnde Ipo. vi. parti. amphò. Acide ructuantes nō valde pleuretici fiunt. Nec dicat aliqs q pleuresim fieri sit possibile ex catharro. Qr vt ait Gal. in teg. ca. de causis. cū de causis apatis disserebat. Non est possibile aliqd genus apatum euenire nisi a materia superflua sicca currēte p venas et arterias: ex tali tn̄ catharro bene pōt fieri empima et ptisis. Et scias q in latere altero vel vtroq sit dolor ventosus fortis et qnq cū fe. ppter inflāmationē spirituū. Sed differt a pleuresi: qr ppria signa pleuresis et inseparabilis sunt dolor lateris pūgitiuus cum tussi et fe. cōtinua acuta pulsus serrinꝰ siue diuersus cū duritie arterie ppter vehemētiā doloris et oppssionem virtutis vitalis ab apate q nō sunt cū dolore lateris vētoso. Et et quasi signū infallibile: qr dolor vētosus curat̄ totalr pp appositionē euaporatorij siue calefactorij sup. latus: sz pleuresis p hoc auget̄: qr fit attractio sine resolōne materie: vt dicit ipo. iij. de reg. acu. qpropt̄ et ipo. icipit curā pleuresis p calefactoria: q vel sanat vl' digerit materiā. Signa pleuresis q̄ fit a san. sunt cū pdictis rubedo faciei et totiꝰ corporis: repl'o venarū: et pulsus magnꝰ: vrina ru. vel grossa et ancessio ciboꝝ gnāntiū sang. Et signa magis ppria sunt: qr sputū cū cepit primo apparere: erit valde rubeū et dolor cum pūctura nō valde multa: sz cū gūitate plima. Si aūt fit pleuresis a san. adusto appebit cū oibꝰ pdictis vel pl'ibꝰ nigredo ligue et vrina magis clara siue ru. obscura et tussis sicca et sitis intēsa: et retētio sputi et aspitas ligue et gutturis et nigredo totiꝰ corpis fortitudo fe. magis q̄ si sit a san. nō adusto cū stipticitate vētris. Signa eiꝰ q̄ a cho. sunt cū signis cōibꝰ pdictis vrina ru. clara subtilis vel citrina intēsa et pūctura lateris i modū acꝰ cū dolore plimo et pulsus durior et minor et spissior et acutior q̄ in ea q̄ de san. Signa eiꝰ q̄ de flate siue san. viscoso vl' aquoso. Nā ex puro flate vel ex pura melācolia nō vr posse gnari sunt cū signis cōibꝰ fe. qeta magis et dolor grauatiuꝰ in latere sine plima pūctura: et sputū eiꝰ tēdit ad albedinē vrina pallida vl' subcitrina vl' citrina cū spissitudine et pulsus paꝰ quodāmō mollis. Sciendū ꝑterea q pleuresis et pipleumonia qnq fit in altero latere tm̄: qnq fit in vtroq Et signa eius si fit in altero: vtpote dextro sunt: vt dicit Ipo. ij. pno. q in eodem latere erit maior calor: qpropter si filū ducat̄ circa corpus eiꝰ exsiccabit̄ in illa pte q̄ alibi. Silr et oleū et vnguētū illuc linitū. q si egrū ex opposito latere scz sinistro iacere pcipias sentiet grauitatē et tensionē in latere dextro: ppter suspensionē materie in pānticulis lateris eius. Et eodē modo dico de latere sinistro. si vo pleuresis sit in vtroq latere erit dolor calor et tēsio cuiuscunq lateris cū se decubuerit. ¶ Sciendū q pleuresis et omne apa salubre imo vl' ois morbꝰ salubris vt dr petmo de crisi hz qtuor tpa principiū: augmentū: statū: et declinationē. Distinguunt̄ aūt ista tpa quatuor: modis duobꝰ. Uno mō penes digestiones materie: vt qn̄ nōdū apparent signa digestionis saltē digestionis manifeste tunc dr principiū vere: lz qnq principium vocet̄ spaciū dierum triū a principio primo punctuali in quo primo eger senserit egritudinem siue lesionē sensibilē in operationibus nature: qn̄ vero apparent signa digestionis manifeste tunc est augmentū: qn̄ apparent signa digestionis perfecte manifeste et cōplete tunc est status: qn̄ apparent signa bone et laudabilis euacuationis tunc est declinatio. Cum aūt dico signa digestionis intelligo signa vrine spute egestiōis ſm q magis appropriant vni egritudini q̄ alteri. verbi grā. sputū citius signat super morbis mēbroꝝ aialium et spūalium. vrina magis sup morbis mēbroꝝ naturalium deseruientium scd̄e digestioni: vt sunt epar: splen: vene: renes et vesica. Egestio magis sup morbis mēbroꝝ naturaliū deseruientiū prime digestioni vt stomachus et intestina. Scd̄o modo distinguunt̄ penes difficultatē accidentium cōuenientium morbis: qr dum primo apparent accidentia est principium: qn̄ augmentant̄: est augmentū: qn̄ sunt in vltimo malicie est statꝰ: qn̄ incipiunt deficere pmissa euacuatione sensibili et sufficiēti per sudorē vomitum egestionē vrinā vel apa creticū est vera declinatio. Hec aūt dicemꝰ in ca. psenti. lz sint cōia oi morbo: vt per hoc in distinctionē quatuor hoꝝ pleuresis vniuersaliū deueniamus. Ubi sciendū q predicti duo modi diuisionū quatuor tēpoꝝ vniuersaliū qnq simul coincidūt: ita vt quādo est principium

bis .n. consen tien h[illegible] signis [illegible] [illegible] flem[illegible] [illegible] q[illegible] sin[illegible] non [illegible] mo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

digestionis est principiuz accidentiū: ⁊ sic de augmēto statu ⁊c. Quandoq; vero nō coincidūt immo oēs hore accidentiū pcesserunt anq̄ cōpleatur principiuz digōnis. verbi grā. In oi egritudine q̄ est sine apate oino ista quattuor ipa coincidunt: ita q̄ qn̄ in fe. acuta sine apate est principiū penes digestionē: tūc est principiū penes difficultatē accidentiū: ⁊ iō in istis febrib⁹ danda est grossa dieta in principio: ⁊ subtilior in augmēto: subtilissima in statu: ⁊ resumptiua in declinatione. Iuxta illud ypo. j. ptī. amph. qn̄ egritudo est in statu tūc tenuissima dieta vtendū est. In fe. acuta q̄ est cū apostemate pectoris pulmonis: vt pleuresis ⁊ pleripleumonia ista tēpora nō coincidūt oino. Nā in eis prio fiūt quattuor hore accidentiū anteq̄ cōpleatur principiū penes digestionē q̄ in augmento vel statu ⁊ est hoc periculū suffocationis. quare in pleuresi ⁊ peripleumonia est dāda dieta oino econuerso prioribus. Nā in principio dz dari dieta subtilissima cū tunc sit maxima difficultas accidentiū ⁊ mundificantiū ⁊ sputum indigestū. Et ideo tūc nō dat nisi potus vt ydromel: ⁊ qnq; ius pullorū vsq; ad statum accidentiū. Et cū incipit augmētum penes digestionem decet grossius dietari ⁊ in statu digestionis adhuc grossius vsquequo fiat hora crisis que est finis talis status. iuxta illud Ipo. j. regi. acuto. Et q̄to plus fuerit sputi est vberius reficiendus. In hora vero crisis ⁊ in duobus diebus proximis post crisim debet dietari subtilissime sicut a principio sumpto penes accidentia ne forte natura occupata p cibū distrahat a crisi. Iuxta illud Ipo. j. aph. Ea quoꝝ crisis fit vel quoꝝ facta ē equalr̄ ⁊ pfecte nihil apponere ⁊c. Cā aūt oim dictoꝝ ē: q: i pleuresi ⁊ pipleumonia qn̄ aposa materia pmo fluit ad pticulā vl' fluxit nup neq; est digesta: tunc multū oppilat vias anhelit⁹ ⁊ ramos canne sparsos p pulmonē q̄re timet de suffocatione. verū cū icipit tūc egredi p sputū: tūc materia nō reseruat ad vnicā expulsionē criticā sicut in febrib⁹ acutis sine apate: sz de die in diē aliqd ei⁹ euacuat. Et hoc maxie si pleuresis vl' pipleumonia curet p resolutionē ⁊ nō p sanationē: vt iā dicet. ⁊ q: tūc de die i diē minorat ⁊ cessat oppilatio ⁊ malicia ānhelit⁹ ⁊ alia accidētia alleuiant vsq; ad horā crisis

Si tn̄ crisis est futura p resolutionē ⁊ sputū Illud nāq; nō semp accidit: ⁊ pprie cū i pleuresi nō fit tāta resolutio p sputuz vt materia totalr̄ euacuet: nec aliqa reseruet eis ad horā crisis: sicut fit in pleuresi ⁊ pipleumonia valde salubri. Sciēdū pterea q̄ pleuresis et pipleumonia ⁊ vniuersalr̄ oē apa in membro corpis quocūq; terminat altero duoruz modoꝝ: q: vel ad salutē vel ad mēbri mortificationē: ⁊ cū aufert passiones illi⁹ mēbri que fuerāt necessarie ad indiuidui salutē: terminatur qdez ad mortificationē ⁊ sequit mors: vt pz in pulmone stomacho ⁊c. Si aūt pōt remanere vita hoīs: vt pz in manu vel in pede. Si vero terminet ad salutez hoc est altero duoꝝ modoꝝ: q: vel stat in suo mēbro vel permutat ad aliū locū: ⁊ hoc est cuz illud fit ad bonū. verbi grā. Si pleuresis pmutet post aures ⁊ post subascellis: ⁊ est cū illud fit ad malum ⁊ pnicie: vt si pleuresis pmutetur ad peripleumoniam vel frenesim vel litargiā Cum vero steterit apostema terminatur altero trium modoꝝ: scz per sclirotisationē. vel per dissolutionem: vel sanationē. Si per resolutionem hoc duplr̄. vel insensibilem: vt quādo materia apostematis euaporat ex toto per se vel beneficio medicine vel per sensibilem: vt quādo materia in pipleumonia subtiliatur a calore naturali: ⁊ de sputo ilico de die in diez expurgatur: vel superuenerit fluxus sanguinis narium vel sudor plurim⁹ ad pectus: ⁊ tempus istius terminationis in pleuresi ⁊ peripleumonia est a die egritudinis vsq; ad diem. xiiij. Si enim per illud tempus nihil istorum acciderit ⁊ tussis remanet sicca cum febre acuta et dolore lateris significatur q̄ apa non potest terminari per resolutionem. Iuxta illud Ipocra. v. parti. amph. Quicunq; pleuretici facti non purgantur in. xiiij. diebus hi in empima transeunt quod quidē verum est vt in pluribus: quia posset adhuc quandoq; licet raro post. xvij. diem terminari per aliquam resolutionem predictā: vt patet in comento illi⁹ amphorii. Paroxismos ⁊ cōsistētiā. Secundo mō teriatur apostema per sanationem siue collectionē: vt quādo materia est grossa viscosa frigida flegmatica: q̄propter fit calori naturali inobediēs ⁊ ab ipo digeritur et maturari subito nō potest sicut pma: sz in

diget tpe multo. quare colligitur in cupo et cõuertitur in saniẽ laudabilem: si natura vincit et reseruatur ad vnicã expulsionẽ: scz eruptionem creticam apatis q quidez dr cõi noie a medicis ruptura. Quod si fit in mẽbris spiritualibus empima: sed si fit in concauitate pectoris dicitur emoptoica passio. Si vero fit apa creticum: vtputa post aures vel in iguinibus vel sub ascella vel in alio loco corpis dr exitura. Et iste scõs modus est piculosus valde ppter tria. Primo qr est magis cronicus: et ideo timor est ne virtus in eo deficiat. Scõo qr materia reseruatur ad vnicã expulsionem: quare timor est de suffocatione. Tertio: qr fe. fit intensior et dolor acutior: quare timor est ne virtus prosternatur. Tps aũt istius terminatiõis in pleuresi vel pipleumonia est a. xiiij. egritudinis vsqz ad. xl. diem vel circa. Iuxta illõ Ipo. v. pti. aph. Quicũqz ex pleuretide empici fiũt si purgẽtur in. xl. diebus a die qua ruptura fit: soluũtur. Si vero non: in ptisim transeũt. Tertio modo teriatur p sclirotisationẽ. s. qñ materia est frigida grossa valde: vt melãcbolia vel de flegmate gipseo ppter qõ natura nõ potest ipam resoluere subito insimul et in saniẽ cõuertere: sed subtiliat parũ post parũ. et sic tandẽ resoluitur subtile et remanet qõ grossum est: et tũc illud apa dr duricies sclirosis: nisi medicus semp resistat ministrãdo vicissim mollificatiua et resolutiua boc mõ vt illud: neqz qcqz materie lapidetur: sz totũ resoluatur. Et iste tertius modus est oĩm piculosus: vt dicit Ipo. i. prono. ca. de apatibus duris. qr iste modus est maxie cronicus. Est etiã impossibilis resolutionis postqz confirmatur: vt dicit Anticen. iij. cañ. fe. xiiij. ca. de apostemate duro epatis. Tẽpus autẽ istius terminationis in pipleumonia vel pleuresi est incertũ. Qñ enim videmus post. xl. dies a primo principio egritudinis fe. diminui et dolorem mitigari: neqz pcessit aliqua euacuatio sensibilis per sudorẽ sputum saniez apostema creticũ: vrinã: egestiones: et virtus debilitatur cõtinue et anbelitus fit difficilior de die in diẽ signatur qz apostema sclirotisatur. Nã si materia foret resoluta insensibiliter nõ remanerent ista accidentia: neqz remaneret aliqd de fe. vel de dolore lateris vel asmate cũ accidẽs sequatur morbũ sicut vmbra corpus: sicut dicit gal. in de accidenti. Signa igitur terminationis pleuresis vel peripleumonie per resolutiones siue sputum sunt: vt di. Ipo. ij. pnosticorum. Si sputuz sit velox et eueniat infra primos dies tres et faciliter egrediatur et sine labore et tussi plurima: et ppie si sit subrub. et sano sputo equali digesto albo permixtus: et vniuersaliter oĩa signa salutis. Signa vero terminationis eorum per saniationẽ sunt vt dr ibidem qr dũ incipit calor fe. incendi et rigor: qñqz aduenire et pũctura lateris fortificari: tunc ab illa bora scias saniẽ generari. Et ppie si fe. cõtinua sit in die modica et in nocte multa et sudor multus et tussis sicca infestãs egrũ et concauatio oculorum et rubor in angulis oculorum et vnguium corrugatio et digitorum calefactio: et pustule in pedibus qñqz apparentes: et prostratio appetitus et pustule pue in toto corpore que nõ cõmorantur: oĩa ista significant empicuz. Iuxta illud Ipo. ij. par. amph. Circa generationes saniei dolores et fe. magis accidunt qz facta sanie. Item in peripleumonia et pleuresi si superueniente sputo vel solutione ventris vel fluxu san. nariũ vel farmaco adbibito vel quõlibet cõpetenti medicamine: scz calefactorio vnguento electuario screatiuo vel similibus dolor in aliquo nõ ceperit diminui: signat qz apa terminabitur per saniationẽ: vt dicit Ipo. vi. parti. amph. ca. de sputo. Signa vero eorum p sclirotisationẽ sunt delitẽtia fe. falsa et doloris mitigatio post. xl. vel. lx. dies a principio apatis non pcedẽte euacuatione sensibili vel modica existente si fuerat: et remanẽte tussi sicca et difficultate anbelitus cum timore suffocationis et similibus. Cum aũt distinguo predictos modos terminationis apatum cõtra terminationẽ que est in membri mortificatione nolo itelligere ipsas esse salubres ex tota sui spẽ: qm terminatio p saniationẽ est raro salubris: et terminatio p sclirotisationẽ si cõfirmetur est oĩno mortalis. Sed qr nõ sunt ex toto genere mortales ãteqz cõfirmentur: et ppie si virtus sit cõstãs: et medicus recte pcesserit in cura. Ex dictis aũt colligi põt quoddam notandũ in cura pleuresis et pipleumonie: et vĩr in cura oĩs apatis: qr primo dz intẽdere medicus ad introductionẽ primi modi. s. p resolutionẽ approximãdo medicinas resolutiuas et excreatiuas p interius et exte-

3° de acci. c° 6°

rius pmissa euacuatione vel cū flōmia vł far macia: vt in methodo dicet. Et si hec profi/ ciūt ꝛ sputū augmentet ꝛ dolor ꝛ fe. minorē tur de die in diē nō recedat ab hac via. Si vo ista nō pficiunt vsq ad.xiiij. diē a princi pio egritudinis vel circa illud: ꝛ tussis sicca ꝛ dolor fortis ꝛ fe. fortificant ꝛ malicia anhe litꝰ opus est statim trāsire ad scdm modū q est p inflamationē qd fit administrādo sirupos ꝛ empla calida maturatiua saniei generati ua vsq ad diē rupture q est dies. xi. vel circa id. Post illud vero rectificet ꝛ mundificet ꝛ educat saniem cū lohoch ꝛ sirupis ꝛ electua riis ꝛ gargarismis ꝛ electuariis tipticis fere actiuis q dicent interius ca. de empimate. Si vo post.xi. dies vel circa id nō viderint pfe/ ciū istorꝫ: licet oꝫ materiā lapidare: quare p cedat fm tertiū modū administrādo empla ꝛ vnguēta mollificatiua resolutiua vicissim modo vnū modo aliud ne aliq remaneant materie in loco si est possibile: sed tota mate ria insensibilr resoluat. Et intellige q dicta sunt stante virtute: qz morituri signis pnosti cis sunt dimittendi: vt dicit Gal. in cōmēto illius amphorismi pri. parti. Quando stete/ rit egritudo.

Methodus.

In cura pleuresis isto mō fit pcedendū. Primo nāq cōsiderem? si venter sit cōstipatus ꝛ fiat clistere lenitiuū de deco. maluarum bismal. mercurial. viol. lib. s. ꝛ ß. olei viol. vel olei cōis. ℥. iij. mell. ℥. j. sal. ʒ. s. ꝛ iniiciat tepidū in ieiuno si virtus sit fortis vel fiat suppositoriū ex melle ꝛ sale incorpa tis simul ad ignē lentū ꝛ supponat in ieiuno si virtus sit debilis. Expurgatis aūt fecib? vētris naturalis fiat pcessus ad euacuatio/ nem circa morbos hoc ordine. Nā si mate/ ria sit leuis. s. sanguinea vel ex san. ꝛ cho. si/ mul mixtis qd est vt plurimū qd scies: qz do lor ascēdit vsq ad spatulas: tunc fiat flōmia Si aūt sit grauis. s. flegmatica vł melica: qd raro pingit: scies qz dolor descendit vsq ad furculā vbi est os stomachi: tunc fiat purga/ tio cū. ℥. j. cassie fistule. ꝛ. ℥. j. ꝛ ß. manne ꝛ ta/ marindo. dissolutorꝫ in. ℥. iiij. aque feruentis decoctionis prunorꝫ siccorꝫ: collie ꝛ det ante diē hora maioris quietis. Uerūtn sciendūꝫ fm doctrinā Gal. in cōmento super. ij. regi/ minis acutorꝫ circa principiū. Tutius ꝛ po/ tius est in omni pleuresi facere in principio flōmiā q farmaciā pter tres causas. Pri/ ma: qz promptior est farmacia nanq indiget apparatu ꝛ tpe. Scdo lꝫ flōmia cōperat in solo sanguine vel in pctō oim humorꝫ simul qualitatiue: tn cōpetere pōt in oi materia q tita tiue: cū flōmia fit euacuatio vlis sensibi lis tollēs multitudinē humorꝫ: vt dicit Aui. primo canon. fen. iiij. ca. de flōmia. Tertio qz securior est ꝛ minus timorosa infirmo: quia tunc cohiberi pōt cū quis vult. Antequ tn fle bothomia vel farmacia fiat: applicētur cale factoria lateri doloroso: vt pcepit Ipo. qm vł curāt: vel digerūt. Nā si materia sit ventosa sine apostemate: vel sit humoralis modica cū apostemate: tūc curāt: qz resoluunt ꝛ ter/ mināt sine attractione. Si vero materia sit plurima ꝛ corpus repletū digerūt: sed attra hendo materias augmentāt doloreꝫ et apa. Ex quo cognoscet medic? q euacuatio vlis oꝫ precedere oia localia remedia. Fiat ergo hora illa flebothomia hoc ordine. Nam si pleuresis sit in principio ꝛ corpus sit plecto ricū fiat primo flebothomia sophene pedis eiusdē lateris ppt diuersionē materie: post ea flebothomia basilice brachij oppositi la/ teris. Et est incōueniens vt flebothometur sophena vel basilica pedis oppositi lateris: qz diuersio non pōt fieri per duas dyame/ tros: vt dicit Aui. loco preallegato. Preterea tertio ꝛ vltimo fiat flebothomia basilice bra chij lateris eiusdē pter eradicationem in qua tantum sanguinis extrahatur donec in aliū colorem scilꝫ nigruꝫ vel magis intense rubedinis permutetur quod significat era/ dicationem pertigisse vsq ad minorationeꝫ cause coniuncte: obseruentur tamen virtus ꝛ etas ne simul cū causa morbi extrahatur vir/ tus. Si ergo virtus sit debilis fiat potius se cundatio illius flebothomie vsq ad. iiij. dies cū plurima sanguinis eductione hora vna vł ventosatio in spatulis cū scarificatione ad quā immediate sequitur clistere lenitiuum predictū. Sicut eñ ex anathomia cognoscū tur vene capillares nutriētes pleuram ꝛ co/ ste ad pleurā ramificātur circa locū furcu/ le superioris vbi vena lilis ascendens bipart in duas guindes ꝛ duas basilicas scꝫ dextrā ꝛ sinistrā. Si vo basilica reperiri non possit

flebotbometur mediana vel cephalica: qm̄ parū refert inter istas tresvenas in curuatura brachij cū ab eodē trunco vene bilis oriātur fere circa eundē locū: nisi q̄ cephalica directius tendit ad caput et ad epar: basilica ad pectus: mediana que est sicut chorda colligans eas adinuicem in brachij curuatura. Si aūt pleuresis est confirmata et materia tota fluxerit ⁊ morbus iā peruenerit ad augmentum antequā sis vocatus ad curā: tunc si corpus non sit valde plectoricū fiat ilico flebotbomia basilice lateris eiusdem: qm̄ tunc non est locus diuertendi sed euacuandi. Et extrahat̄ sanguis vsq̄ ad mutationē coloris qm̄ si morbo existente in principio primo fieret flebotbomia eradicatiua augmentaret̄ apa propter materie attractionē. Sil'r si existente in augmento vel statu fieret flebotbomia diuersiua traberetur materia corrupta super loca sana propter qd̄ apa emarceret. Post flebotbomias predictas purgetur aliquo dieꝝ ante diē cū medicina predicta ⁊ nō purgetur cum scamonea colloquintida vel alia medicina acuta: qm̄ per boc fe. incenderetur ⁊ virtus debilitaret̄. Obseruetur ergo virtus ꝑposse: qm̄ ipsa est que curat. Post remedia vl'ia applicentur localia. Si ergo materia sit sanguinea aquosa fiat calefactio de sale ⁊ milio torrefactis in sacculo super lap. igneo ⁊ lateri doloroso applicet̄. Si v̄o cholerica acuta fiat cuꝫ spongia vel vtre pleno babente latus planū vel cum vitreo vel eneo vel terreo plumbeo aqua calida pāno sicco interposito inter calefactorium ⁊ latus: vel ſm modernos cum vesica bouis sicca repleta aqua calida pāno interposito. Si v̄o flegmatica vel melancbolia indigemus fortioribus: vt sunt orobus fenugrecū furfur ana. partes equales contrita ⁊ posita in sacculo ⁊ bullita in aceto: deinde bene expressa ⁊ calida applicata: vel extendat̄ mel dispumatū super panno: ⁊ aspergatur puluere nasturtij vel carui cimini vel aneti vel apij ⁊ calefactum super lapide ignito applicetur. Caue tamen de attractione ⁊ feb. inflāmatione quoniā est acutum valde incisiuum subtiliatiuum ⁊ resolutiuū materie grosse vel viscose. Et in oibus istis sit cautela ne applicent̄ bumida ⁊ ne dimittant̄ in loco postq̄ infrigidari ceperint: imo tunc calefiant ⁊ reiterētur ⁊ proprie in ieiuno: qm̄ frigida ⁊ bumida ꝓbibent resolutionem. Et vnguatur quādoq̄ locus dolorosus cū oleo de camomilla vel aneto actu calido ⁊ superponat̄ boc emplastrum. ℞. radꝰ. bismalue coctarū perfecte tritaruꝫ. ℥. iij. viol. floꝝ camomille semi. lini. an̄. ℥. ij. farine ordei. ℥. vj. ⁊ incorporent̄ omnia cū oleo camomillino ⁊ viol. oleo qd̄ sufficit ⁊ actu calid. applicetur: qm̄ resoluet leuiter cum repercussione ⁊ mitigatione. Nec ꝑmittat̄ venter egri aliqua dierum exsiccari imo liniat̄ cum suppositorio vel clisteri: quoniam ventris lenitas plurimum confert ad anbelitus bonitatem. Sumat oī die in aurora preter q̄ in die solutionis de sirupo digestiuo ⁊ screatiuo quē ponemus infra ca. de empericis. circa principium. Et vtatur sepe ante lobocb screatiuo ibid. ℞. radꝰ. bruci sparagi graminis. an̄. ℥. ij. end. scariole. an̄. ℥. ij. capill. veneris se. ordei. an̄. lib. ß. quatuor se. cōium frigidorum maiorum ⁊ minorum se. papaueris alb. liquiritie mundatorum an̄. ℥. ij. ꝫuccari. lib. j. fiat ex oibus sirupꝰ cuius q̄titas post decoctioneꝫ perfectā non sit nisi lib. j. ⁊ ß. Et si materia eēt frigida aut tempus frigidum aut sputum difficile addātur mellis. ℥. ij. radꝰ. yreos ⁊ ysop. ⁊ apij. an̄. ℥. ß. Et potest etiā addi modicum aceti gratia incisionis materie si tussis esset modica ⁊ non timeremus de pectoris strictura. Licet aūt acetum sit oīno pectori inimicum oportet igitur ista addere ⁊ ita subtrabere maxime cōuenientia particularium: ⁊ sic regat̄ ꝑ medicinas vsq̄ ad perfectā apatis resolutionem per sputū. Si aūt pleuresis tendat ad sanationē qd̄ scies: q2 ꝑdicta nō cōferunt sicut deberent. Et q2 sputū est facile ⁊ exuberans neq̄ dolor lateris neq̄ feb. minorat̄ sꝫ stant equaliter ⁊ incenduntur: tunc solicitandum est circa maturatiua ⁊ saniei generatiua ⁊ doloris sedatiua sicut est boc emplastrū ℞. radꝰ. maluauisci coctarum ⁊ ꝯtritarum ꝑfecte orobi fenu greci se. lini nasturcij se. fenu greci amigd. dragagāti gūmi arab. iuiubarum liquiritie mūdate an̄. ℥. j. cōquassent̄ in aqua ⁊ bulliant̄ ⁊ fiat empl'm cū oleo camomilli vel sizamino anetino vel de se. lini. Et si materia sit calida plīmū fiat vnguētū supra totū pect'ex populeō ⁊ butiro recēti sine sale vel ex axungia anatina ⁊ oleo viol. et

cera alb. sufficienti. Et ista olea emplastra
et vnguenta possunt imbibi in lana succida et
pectori applicari actu calida. fiat ergo modo
vnū mō aliud ne natura fiat ɔsuetudinaria
Et illa hora sumat oī die in aurora de siru/
po maturatiuo q̄ sic fiat. R. yreos ysop. ãã. iiij.
aā. ℥. j. ficuū caricarū dactiloꝝ pinguiū mū/
datorū a granis suis iuiub. liqritie munda/
te dragagāti gūi arabici q̄tuor se. frigidorū
cōium aā. ℥. iiij. capill. veneris lib. ß. fiant si
rupi lib. ij. vel circa id. Et ex istis eisdē cum
orobo fenugreco et se. lini. stercore colūbino
et oppoponaco fiat sup latus actu calid. em
plastrū. et tūc regat̄ vsq̄ ad diē rupture: tūc
si fiat ruptura p se bene erit q̄re educatur sa
nies et mūdificet̄ locus cū lohoch et sirupis
aptis screatiuis p̄dictis ne trāseat in ptisim
Et plura dicem⁹ ca. de empimate. Et vltio
ɔsolidet̄ cū stipticis icarnatiuis q̄ dicent̄ ca.
de ptisi. Si vō ruptura p se fieri nō pōt: fiat
p artē. Mollificet̄ igit̄ zirb⁹ cū calefactorio
aliquo p̄dicto addēdo in eis sinap. vl' ysopū
prassiū vel aliud acutū: et cōmoueat̄ eger et
cōquasset̄ si est possibile donec rūpat̄ zirbus
Et scies qm̄ appebit exit⁹ saniei et sanguis
per sputū quare mūdificatiua et incarnatiua
cōpetunt sicut dictū est. Et plura dicemus
ca. de apāte stomachi. Ca. de debilitate ve/
rūm̄ si hac arte apa nō rūpit̄ tunc est timo/
rosū; q̄re oȝ fieri aptionē cū fleboth omo aut
cauterio vt sanies egrediat̄ et nō subito sed
gradatim oī die parū post parū ne debili/
tas et sincopis egro supueniāt et mors. vnde
ait ypo. vj. pti. amph. Quicunq̄ ydropici et
empici vrūtur aut incidunt̄ et c. Locus autē
incisiōis vel vstiōis ē inter costā sextā et septi
mā lateris apostꝭ: qm̄ est ibi finis costaꝝ ve/
rarum et p̄ncipium mendosaꝝ atq̄ dyafra/
gmatis q̄re tota sanies ad locū declinabit.
Si vō pleuresis ambo loca occupauerit sit̄
requirit̄ incisio lateris vtriusq̄. Hec tm̄ ope
ratio nō fiat nisi forti virtute et corpe despa
to. Si aūt morb⁹ vltra. xl. vel. l. diē transierit
neq̄ materia sufficiēter euacuet̄ et diminu/
te euacuaret se. lateēter diminuit̄: nec anhelt
tus facilis sit tūc eris certus de lapidifica/
tione apātis q̄re in pronosticis relinqtur nisi
si forte velles cum ꝑestatione facere curam
hūāditiuā et mor:ꝭ dilatatiuā cū emplis mol
lificatiuis et postea resolutiuis vicissim ea
approp:iādo sicut dicem⁹ ca. de apāte stō
chi. et de cura apātis melācholici et sclirotici.
Dicto de cura pleuresis p medicinas: dica
mus ɔseq̄nter de cura eius p dietā s̄m ordi
nem sex rerū nō naturaliū. Ordo igit̄ diete
duplex ē. s. vlis et pticularis. vlis sumit̄ a tri/
bus. Prio a. iiij. tpibus vlibus. Nā in p̄nci/
pio et qn̄ sputū ē modicū et debile oȝ modic̄
cibus administrari. Sȝ in augmento et statu
plus si termineturp resolutionē. Juxta illud
ypo. in regi. acuto. Quāto sputi plus fuerit
vberi⁹ reficiendū. Si aūt termiaret̄ p sania
tionē tūc in p̄ncipio est magis dādū q̄ in au
gmento vt v̄tus lōgū morbū valeat tolera
re et in via nō succūberet. In statu vero et p/
pe circa diē rupture est dieta ḡdatim sub/
tiliāda vsq̄ ad subtilissimū ne natura impe
diatur i opatione. Scdō ab essentia morbi:
q: si pleuresis sit a cā calida subtili est min⁹
dandū: q: morbus breuis est. Si sit a cā fri/
gida grossa magis dandū est vt virtus sustē
tetur. Tertio a virtute: q: si fortis sit virtus:
erit min⁹ dandū et magis pro vice. Si vō sit
debil' erit magis dandū et min⁹ p vice cū vir
tus debilis optime sustentet̄ per cibū quem
tm̄ nō pōt sil' plurimū elaborare. Ordo vero
diete pticularis sumitur a duob⁹. Primo ab
hora diei. qm̄ si possibile sit: det̄ cibus horꝭ
quibus cōsueuit tpe sanitatis refici: vel saltē
hora maioris q̄tis siue cōsuetus sit sumere
cibū bis vel plures: vt di. ypo. ij. regi. acuto
Ita vt det̄ magis in prandio et minus in ce
na. Scdō a substātia et qualitate ciborum et
potuū: q: in cā calida acuta subtili cōuenit
magis dare frigida actu et pōtica. sed in fri/
gida cā viscosa conuenit magis dare acuta
cal'a actu et virtute. potus igr̄ nutritiui pleu
retici est multiplex. primus est aqua ordei q̄
ptisana collata d: dū volum⁹ nutrire et mū
dificare et infrigidare. Scdōs est ydromel fa/
ctum ex lib. j. aque et ℥. j. mellis cū volumus
fortius incidere et abstergere. Tertius est vi
num alb. delectabile aquosum limphatum
ad mediū cū volum⁹ virtutē cōfortare ydro
mel et vinum euitetur in p̄ncipio: et cuȝ cā est
cal'a. Quart⁹ est iulep et aqua cū zuccaro qn̄
volumus infrigidare et virtus est debilitata
hmōi est succ⁹ maloꝝ granatoꝝ dulciū mixt⁹
cū aqua fontꝭ plīma qn̄ volum⁹ cōfortare et
humectare. Quintus est sirupus viol. vel

nenuph. vel sirup⁹ ros. vel de papauere cuʒ multitudine iulep pmixtus aut cū aqua ordei aut cū aqua pura: qm̄ sitꝭ ꝛ ariditas oris et lingue ꝛ insomnietas pseuerāt. Sext⁹ est ius pulli iuuenis cū bomo est debilitatus ꝛ fastidiosus factū ex pullo paruo cocto in aq pluuiali cū lactucis ꝛ se. frigidis cōib⁹ sine sale vsqʒ ad ossiū sepationē remota si q̄ forēt isto tamē potu vtaꝛ per interualla nō continue ne corpus repleaꝛ. Septimus est sirup⁹ iste. ℞. aque fontis lib. j. mell' aceti añ. ℥. ß. zuccari. ℥. ij. qm̄ est potus nobilissimus p corporibus delicatis cū volumus infrigidare et mūdificare. Mel em̄ vt di. Auic. cap. pñti nō est negligendū in passionibus spūalibus qm̄ est vehiculū oīm medicinarū ad pectus et pulmonē ꝛ pprie in materia frigida grossa et tēpore frigido. Sʒ in cā calīa sit repressiuū cū aceto sicut iā dictū ē. Abstineat etiā oīs pleureticus a potibus acetosis vel ponticis ꝛ diligat dulces cū acuitate aliquali qm̄ acetosa pontica ꝛ stiptica sunt screatus retētiua ꝛ viaꝝ pectoris restrictiua nisi fuerit modica ꝛ cū acutis pmixta gr̄a incisionis ꝛ penetrationis. Si aūt virtus sit debilis ꝛ cōsuetudo crapulosa sicut fit nostris tpib⁹ tūc opʒ grossius dietare quia nō sufficeret cibus ypo. Vtaꝛ igiꝛ pulmento ordei vel farine vel auene cōdito cū lacte amigdal'. dulcium vel carne pulloꝝ edorum castratoruʒ cocta ꝛ alterata cum lactuca spinargia buglossa. Potest etiam vti aqua decoctionis caulium ysopi cū melle si materia sit viscosa. vtaꝛ passulis mūdatis a granis interiorib⁹ amigdalis dulcibus et iuiubis. Panis eius non sit azim⁹ qm̄ oppilat: neqʒ multū fermētat⁹: qꝛ festinat ad rupturā apatis ꝛ aptionē venaꝝ Sit ergo medi⁹ inter hec ꝛ sit triū dieruʒ vel duoꝝ ad min⁹ nisi apa tardet rupturā. Tūc nāqʒ est bene fermētādus vt rūpat zirbuʒ ꝛ saniē mūdificet. vtaꝛ etiā ouis sorbilibus ꝛ qn̄qʒ etiā piscib⁹ puis petrosis coctis cū pe tro. ꝛ sale. De fructibus vtaꝛ prunis cerasis dulcib⁹ ꝛ ficubus siccis āte cibū gr̄a lenificationis vētris ꝛ pomis coctis ꝛ malis granatis dulcib⁹ vel piris dulcib⁹ assis cōditis cuʒ zuccaro gr̄a cōfortatiōis stomachi. Sūt preterea q̄ circa methodū sunt attēdēda: ꝛ sunt quinqʒ. Primū est qm̄ neqʒ flomia neqʒ farmacia sumi dʒ vētre pstipato: leniaꝛ igiꝛ pri⁹ cū suppositorio vel clisteri. Scdm̄ est ꝙ non dʒ fieri nisi hora diei magis q̄eta: ꝛ qn̄ est minor afflictio ne afflictiōi addaꝛ afflictio. Tertiū est ꝙ cib⁹ nō dʒ offerri hora maxie afflictionis ne natura ipediaꝛ nisi forte afflictio ꝛ debilitas v̄tutis esset ppter inanitionem plurimā qḋ raro fit. Quartū ꝙ sirupi ꝛ potus non sint multe acetositatis nisi materia sit grossa viscosa ꝛ virt⁹ fortis ꝛ morb⁹ sit circa declinationē ꝛ tussis ac difficultas anhelitus sint modica. Tūc deꝛ in parua quātitate cū multitudine ptisane ꝛ aq pure. Aliter nanqʒ virtutē deijcerent ꝛ pbiberent sputū et suffocationem inducerent. Quintuʒ est vt curando morbuʒ et eius causam nō negligamus accidentia cōmunia. s. sitim et vigilias dolorē capitis: colliquationeʒ corporis ꝛ sic de alijs quoꝝ remedia inuenies suis capitulis. Sunt preterea quidā qui curant pleuresim p emplastra rubificatiua ꝛ attractiua facta ex sinapi fermento ficubus siccis stercore columbino pice cepis ꝛ filijs calidis acutis ponendo ea supra locum dolorosum post vniuersalem euacuationē sufficientem cum flebothomia ꝛ farmacia: ꝛ cū non est timor de attractione vlteriori ad locū apatis vel ponendo ventosas supra locū. Sed iste modus nō est tut⁹: qm̄ est difficile v̄tutē medicamēti penetrare thoracē ꝛ costas cū sint membra dura: ꝛ est timor de augmentatiōe apatis. ¶ Sciēdū est p̄terea ꝙ si in pleuresi sputuʒ sit ru. purū sine pmixtione albedinis tunc in cura ei⁹ opʒ nos ad duo intēdere. s. ad sputi eductionē: cum screatiuis leuibus predictis ꝛ ad vene rupte consolidationem cum stipticis conglutinatiuis incarnatiuis que dicentur ca. de sputo san. Administrenꝛ igiꝛ vicissiʒ vł mixta sil': sicut dicem⁹. c. de ptisi. qm̄ tales ad ptisim parꝛ sunt nisi medicus plurimū sollicitet i curis ꝺijs. Est p̄terea sciēdū, ꝙ pleuresis ꝛ licet vir oē apa fieri potest ex omni materia per se vel cōmixta: tn̄ si fiat ex multitudine ꝛ abundātia humoruʒ sic fit a sanguine: qm̄ sanguis est humor abundantior qui est sicut nutrimentum corporis. Alij vero sicut condimentum. Si vero fiat p viā penetrationis sic fit maxime a cholera. Si per viam reumatis ꝛ discursus sic fit a flegmate. Si per viam congestionis vel assationis sic fit a melancholia quod tamē raro

est fieri possibile. Fit igit̃ ꝫm hanc rationē in vere ex sanguine: in estate ex cholera: ī autūno ex melācholia: qꝛ per estatē exhalauit subtile ⁊ remāsit grossum in humoribus. Si in hyeme ex flegmate per se: lꝫ accidētaliter possit fieri ex cholera reseruatur ꝑ estatē et autūnū que postea in hyeme propter antiparistasim et oppilationē ad interiora repellitur: et ideo nō bene transpirata putrefit et facit apostema. Eadē ratiōe fit pleuresis in senib⁹ ex flegmate: sed in senioribus ex melancholia: in iuuenib⁹ ex cholera. Sicut igit̃ hoc apostema est periculosum et difficile in senibus ⁊ flegmaticis ꝑpter suffocationem et ꝟtutis expulsiue debilitatē: ita est periculosum iuuenibus ꝑpter materie feruorē et acuitatem et doloris fortitudinem et sensus bonitatem. Regatur igit̃ oīs pleureticus cū medicinis ⁊ potibus ꝑdictis vsq₃ ad tempus cōualescētie quod est tēpus quod declinationem verā et perfectā significat: et tunc balneetur et gradatim reducatur ad suam consuetudinem.

Emperica.

Cōiter practicātes in cura pleuresis q̄ est a sanguine premittunt flōmiā farmacie. Sed in ea q̄ est de sanguine adusto vel cholera vel flegmate procedūt ecōuerso. Item pro digestiuo ministrāt ℥.ij. vel .iij. istius sirupi cū duplo eius aq̄ calide decoctionis liquir. viol. et ordei. ℞. ficus siccas pingues x. numero passulaꝝ pinguiū ℥.x. rad. liquir. pistate ℥.x. sebestē iuiub. xx. nūero añ. bulliātur in tribus lib. aque donec medietas consumatur: coletur ⁊ sirupiset̃ cum lib. j. zuccari. confert oī pleuresi. Sed si fit de flegmate addatur ysopi mellilloti añ. ℥.ß. Itē non debet dari aqua ordei cū sirupo: neq₃ cū cibo: sed post sirupum vel post cibum per vnā vel duas horas cū aqua ordei potet: quare vult et debet dari per se et nō hora comestionis dant ꝑ totu iulep vel ydromel aquosum vel aquā decoctiōis rad. fenicli añ. liquir. ⁊ zuccari. Qd̄ si pleures̃ fit de materia calidissima: scilꝫ de sanguīe adusto vel cholera dant pro potu hora comestionis aquā decoctiōis psillij ⁊ cucurbite: vel aquā decoctiōis endiuie psillij et gūmi arabici: et hoc foret oīm sublimior si gustus ipsam non prohiberet.

Itē si calor fe. sit intēsus inūgāt spatulas et spinā totā cū populeō ⁊ oleo ros̃. vl̃ viol. vel muscillaginis psillij ⁊ oleo de papauere et oleo de nenuphare. Itē si dolor lateris pungitiuus fit fortis fomentet̃ latus cum spongia infusa in aqua decoctionis florū camomille viol. vel aneti. Uel vngant cū vnguento facto ex par. ij. dyalthee ⁊ olei camomille butiri añ. partem ß. addito croco modico ꝑpter penetrationē. Item ꝫm dicta in methodo: siliꝛ et omnes empirici regūt oēs pleureticos vsq₃ ad perfectā resolutionem vel vsq₃ ad rupturam si nō potest terminari per resolutionē verum post rupturā apatis mundificant pectus ⁊ pulmonē a sanie cū rebus dictis ca. de tussi. paraffo de empiricis ꝫm naturā et cōditionē eius qd̄ excreat̃. Et plā dicem⁹ cap̄. de emplimate. et ca. de ptisi. qm̄ oīm istoꝝ intētio est mūdificandi. Sirupus bonus cōtra omne vitiū pectoris et cū materia sic fi. qm̄ illā digerit et sputo ꝑparat. ⁊ si fit materia frigida grossa. ℞. vng̃le caballine capill̃. veneris ysopi. añ. m. j. liqritie passularū excorticataꝝ ordei mūdati et excorticati añ. ℥. j. ficuū siccarū pinguiū dactiloꝝ añ. numero. vj. amigdal̃. dulciū numero. xxv. fiat sirupus cū melle ⁊ si fit sine fe. vl̃ cū feb. lenta sed cum zuccaro si est cum fe. acuta.

Canones.

Dubitāt cōplures vtrū repercussiua cōpetāt in principio pleures̃. videt̃ ꝙ sic auctoritate Io. hebemes̃. in suo cap̄. de pleuresi. vbi ꝑcipit exꝑsse. Item auctoritate Auicē. ca. de curatione apatū in generali. vbi dicit ꝙ in ꝑncipio debēt poni super locum repercussiua tm̄: in declinatiōe resolutiua tm̄: in augmēto et statu mixta ex ijs: ita tm̄ ꝙ in augmento dentur repercussiua: in statu vero resolutiua nec ab illo canone ponit excusationē nisi de apostematibus in emunctorijs et apatibus creticis que repercutere non debemus sed potius prouocare ponendo empl̃a rubificatiua ex sinap̄. melle stercore colūbino super locum. In oppositū argut̃ auctoritate ypo. ij. regi. acuto. vbi loq̄ns de cura pleures̃ et peripleumonie ꝑ medicinas non ponit: in aliqua horarū repcussiua. siliꝛ auctoritate Gal̃. xj. de ingenio sanitatis. loquēs de cura apostematū oīm interioꝝ q̄ sunt cū feb.

prohibet in apatib⁹ pectoris repcussiua: q2 timor est ne materia ppellat ad cor vl' aliud mēbrū nobile: vel si hoc nō ptingit nihilominus accidit materie incuneatio vt p sputū curari nō possit. Ad quā dubitationē videt respōdendū put ex dictis Mes. ibidē colligit q duplex est pncipiū. s. principiās 7 pncipiatū. Voco aūt pricipiū pncipiās qn materia futura facere apa nōdū irrepsit in poros mēbri 7 spōgiositatib⁹ i quo fit apa. Dicendū igit q in principio pncipiante debēt apponi repcussiua ppie si materia sit modica 7 corpus nō plectoricū neq3 cacochimū valde: qm euitabit sic apa preter q materia nō repellatur ad cor. Tali nāq3 mō materia non repellit sed a cursu phibet. In principio aūt principiato nullaten⁹ cōpeteret propter causas pdictas: 7 sic cōcordant act. Sz querit qd duoz est tuti⁹ medico cōiter operanti: sc3 vti repcussiuis vel nō vti? Dicendū q nō vti tutius est pter qttuor. pmo q2 difficile immo quasi impossibile est medico cognoscere principiū pncipiās. scdo posito q cognosceret: q2 illa hora breuis est 7 nō possent medicine opari. tertio q2 raro ē q hmōi corpus nō sit plectoricū 7 materia pauca. qrto: q2 raro est medicus vocet ad egrū in pncipio principiante. Dubitat vlterius quare terminatio pleures per sputū d2 apd actores terminatio per resolutionē cū sit grossa sensibilis 7 cōis sit modus gnationis sputi in pleuresi. Dicendū est q materia apostemosa cōtenta in pleura subtilissime stilat: 7 quasi insensibil' ad cōcauū pectoris. Deīn qn pulmo dilatat: ingredit parū post paruz orificia prima ramoz trachee arterie dispsorum per tota substantiā pulmonis. Deīn ab illis ppellit regimine nature ad largiora donec in aliqua quātitate cōgregetur in trunco q est cāna pulmonis: tunc natura sentiens nocumentū anhelitus ppellit illd extra corpus: 7 tūc d2 sputū. vn Gal. in. v. illi⁹ amph. Quibuscūq3 inter renes 7 ventrē 7c. forti nature nihil repugnat: educit eīm sāguinē de medio ossis: 7 in de creticis. natura est sapiens immo sapientissima cui⁹ sapientie nō est finis. q si obijcit quare materia nō ingredit orificia vene arterialis 7 venalis: et sic tandē perueniat ad cor cu3 he due vie pcedant a corde. Prima quidē a dextro ventriculo cordis. Scda vero a sinistro: 7 dispergātur per totā substantiā pulmonis. Dicendū q ille due vie sunt molles 7 claudunt dū pulmo cōstringit. Sed rami cāne pulmōis sunt duri 7 omni tpe aptí: aliter nanq3 aīal suffocaret: vel dicendū q ad hoc suffragat natura relegās sputū per vias magis salubres: vt dictum est.

Pronosticatio.

Anq3 pnosticare possim⁹ scire op3 q signorū pleures. sex sunt gnā. Quedā eīm significant pleuresi3. qdā significāt qttuor ei⁹ spēcies. qdā signt distinctionē pleures a passionibus cōsilibus. qdā signt translationē materie ad aliud mēbrū. qdā significāt lōgitudinē 7 breuitatē. quedā significāt salutē vel mortē de qb⁹ dicam⁹ p ordinē. Signa pleures. sunt qnq3 q sunt sunt dolor lateris pūgitiuus fe. cōtinua tussis pulsus serrinus difficultas anhelitus. Signa vo tpm ponuntur prio de crisi: q2 dū nil expuit 7 tussis est sicca vel indigestū paucū qd expuit tūc dicit principiū. Qn vo tussis humectat 7 difficultas anhelitus mitigatur 7 est in pte digestu3 qd spuit tunc est augmentū. qn vo est sputū perfecte digestū 7 cū facilitate egreditur: est status. qn vo tota materia euacuat vel circa id est vera declinatio. Signa vo distinctiua pleuresis a dolore lateris vētoso diximus in principio capituli. Est etiam apa in gibbo epatis simile pleuresi cū fe. continua tussi et pūctura lateris dextri. Sed differt: q2 ī apostemate epatis est pulsus vndosus 7 dolor sub dyafragmate 7 in dextra parte tm̄ neq3 ascendit vsq3 ad furculas supiores 7 est eius tussis sicca semp 7 modica q2 solu3 fit pter cōpressionē dyafragmatis a gibbo epatis nō pter materiā in pectore 7 pulmone neq3 dolor est ita acut⁹ 7 fit qnq3 tumor. In ypocūdrio dextro si magnū fuerit apa sub figura noua clue siue lune medie 7 vrina spissa confusa. q si fit in concauo epatis apostema fiet egestio sicut lotura carnis pter transmissionem materie per mesaicas ad intestina. Signa vero distincta inter pleuresim et peripleumoniam sunt: quia in peripleumonia est pulsus vndosus et dolor nō acu-

tus sed grauatiuus: quia substantia pulmonis non sentit sed panniculus eius inuoluens ꝛ mediastinus. Siĺr ꝛ difficultas anhelitus fiet maxima cū cōtinuo timore suffocationis ꝛ dolor declinabit ad partes pectoris posteriores īter duas spatulas vel ad anterius nō autē ad latera ꝛ rubor apparebit in maxillis. Item materia pleuresis trāsmittit ad cor: et tūc fit sincopis: ꝛ forte mors qñq ad cerebrū et tunc fit frenesis ꝛ nigredo lingue cū ariditate et vrina remissa cum prius esset tincta valde ꝛ dolor lateris diminuit vel auferr qñq ad pulmonē: et tūc dolor nō est adeo acutus sicut prius: sed anhelitus difficilior fit. Unde Ipo. vij. parti. ampho. In pleuresi de peripleumonia malum qñq ad neruos et tūc fit spasm⁹. Qñq post ascellas: et post aurē vel post aliā ptīculam exteriorē: et tūc apparet ad sensum tumor et alleuiatio infirmi. Signa vero longitudinis pleuresis sunt ꝙ diu durat et⁹ principium vniuersale et sputū indigestū et grossum viscosum et similia: et tussis sicca difficilis: q2 quādo principiū est longū tpa erunt longa: vt d2 primo de crisi. saluo ꝙ virtus sit fortis: q2 si esset debilis ꝛ alia mala signa apparent: posset abreuiari ad mortē. Signa vero breuitatis ad salutē sunt cōtraria et proprie breuitas pncipij ꝛ cita apparitio digestionis in sputo et infra primos tres dies et eius facilis eductio: et vl'r oīa signa salutis sine permixtione cōtrarij. Signoꝝ pronosticoꝝ quattuor sunt modi. Nam quedā significant bonū absolute: quedā malū absolute quedā salutē: quedam mortem. Signa bona absolute sunt si sputū cito a pīcipio egritudinis et infra tres primos dies fit facile sine multo labore tussiendi vel screandi et sit subrubeum sano sputo admixtū a pīcipio vel statim post: neq perseueret in septimū diē in colore subrub. sed albescat. Et vniuersaliter omne sputū cū diminutione doloris veniens est bonū. Signa mala absolute sūt vt dicit ypo. scdo pnosticoꝝ. si sputū fit tardū in principio: et si rub. postꝙ euenerit aut citrinū purum cū laboriosa tussi vl' albo sputo cōmixtū: vel si fit rub. oīno velut sanguis quod rupturā vene significat. Sputū vero viride vel citrinū vel subcitrinū cholericam. Sed albū sputū viscosū globosū flegmaticā Et sputū liuidū vl' nigrū melācholicā denotat materiā. Materia igitur sanguinea est mala: flegmatica peior: cholerica magis mala: melancholica pessima. Item sternutatio veniens in principio et cum materia est adhuc ī fluxu siue sternutatio pcesserit pleuresim siue coequa sit: malum est quia auget apostema. Sternutatio vero superueniens in declinatione ꝛ cum materia tota fluxerit ꝛ tota digesta est bonum: significat eñi virtutis expulsiue fortitudinem ꝛ materie euacuationem. Itē omne sputū cum quo diminuitur dolor ꝛ malitia anhelitus est bonū. Item sputum subrub. a principio apparens ꝛ vsq in. vij. diem vel amplius perseuerans ita ꝙ neq dealbatur: neq sano sputo permisceatur malum. Item si medicus recte operet neq ex hoc eger se melius habet malū. Item si lingua sit liuida frequens ꝛ vrina subtilis aut grossa valde ꝛ pulsus debilis malū. Itē si superueniente sputo vel solutione ventris vel exuberantia vrine vel farmacho adhibito vel quolibet alio cōpetēti medicamine velut est sudor fluxus sanguinis narium calefactorium ꝛ similia: dolor lateris nequaꝙ minoretur malum est: quia significat ꝙ pleuresis non terminabitur per sputum sed per sanationē. Signa salutis sunt cum signis bonis predictis constātia virtutis bonitas pulsus ꝛ anhelit⁹ facilis excreatio sine plurima tussi calor naturalis equalis in toto: membrorum flexibilitas sitis pauca ꝛ vrina egestio ꝛ sudor et somnus bene se habeāt. Hec eñi omnia si vsq ad septimum diem perseuerauerint: promittunt salutem in. xiiij. vel circa. Signa mortalia sunt cum signis predictis malis debilitas virtutis malitia pulsus et anhelitus: ita vt sit spissus debilis anxius valde continuus exspiratio laboriosa ꝛ parua cum tussi plurima sitis intensa. calor intensus: ita ꝙ venter ꝛ latera sint calida plurimum sed frons ꝛ extrema frigida. Similiter vrina egestio sudor ꝛ somnus male sunt se habentia. Et per sputum fetidum vel nigrum grossum et viscosum cum oregmone citrinum cholericum purum sine omni albedine. Hec omnia si perseuerauerint vsq ad septimum diē vel plurima eorum in die. vij. aduenerint mortem signant in nona vel. xi. die vel ad plus in decimaquarta. Item

si materia pleuresis rapiat ad pulmonem vel ad cor et cerebrū mortale. Si vero post aures vel subascellis vel ad aliū locum ignobilem: et cū eger alleuiat⁹ fuerit salubre. Item si multū expuit: deinde cito retinet grauedine et dolore remanēte mortale: quia signat prefocationem multitudine materie. Itē signa salutis pleuresis cum teriatur per sanationem sunt: vt dicit Ypo. ij. pnosticorū. quia calor fe. minuitur: vel ex toto recedit in die rupture: et tūc redit appetitus cibi neqȝ sitiunt. Et est egestio tēperata nō liquida neqȝ dura: et sputuȝ et sanies laudabilis: scȝ alba lenis equalis: vt ypostasis exiens sine labore oī vel cuȝ modica tussi. Hi nāqȝ in breui tēpore sanātur. et qui plurima eorū habent citius sanant circa id hȝ qđ significat salutē apparēt plura vel pauciora. Signa mortis in talib⁹ sunt remanentia caloris fe. post diē rupture: et quod febris redit quasi furtiue et aspera siti: et fastidio cibi et egestionem hn̄t liquidā et sputum eorū est liuidū vel viride vel flegmati viscoso permixtum et spumosum difficile extens et cū mīta tussi et laboriosa in quib⁹ apparēt oīa ista signa pituros nō dubitabis. Signa dubia predictorū sunt: quoniam qui habent quedam eorū: sed non oīa ij moriūtur: hi saluantur: vtriqȝ tn̄ exitū difficilē consequentur.

¶ De peripleumonia. Cap. iiij.

Peripleumonia est apostema pulmonis et velaminū ei⁹ que sunt duo: scȝ velamen circūuoluens pulmonē totuȝ et mediastinum pectoris quod est velamē diuidens pectus et pulmonē per mediū secundum longum: ita vt maior pars pulmonis sit in latere dextro. Minor vero in sinistro propter cor quod sinistre parti extat alligatum. Fit igitur ex oī genere quattuor humorū queadmodū et pleuresis. Uerūtamē differt quia sicut pleuresis vt plurimū fit a cā subtili cholerica. Ita pipleumonia vt plurimū fit a materia grossa flegmatica decurrente per venas et arterias in substantiā pulmonis. Et nō dicat aliqs quod fiat a reumate per venas descēdente a capite per cannā pulmonis: quia sicut probatum est ca. de pleuresi. circa pncipia tale reuma potest causare catharrum vel empima: sed nō apostema: licet aliqua accidentia apostematis cōmunia vel propria eum cōsequantur que sunt fe. continua asma tussis et silia. Fit etiam quādoqȝ pipleumonia ex pleuresi quando materia stillat ex pleura in cōcauitatem pectoris. Deinde ingreditur orificia vene arterialis et arterievenalis que sunt vene sparse per totam substantiā pulmonis et causat ibi apostema quādo putrefit. Si enim ingrederetur ora ramorū canne pulmonis nō causaret peripleumoniā: sed esset male terminationis pleuresis per resolutionē: vt dictū est ca. de pleuresi. Signa peripleumonie in cōmuni sunt fe. cōtinua pulsus vndosus rubedo maxillarū tussis multa anhelitus maximus cū continuo timore suffocationis dolor pectoris pōderosus declinās ad ante et retro inter spatulas. et quia non potest iacere supine neqȝ in ventre pre suffocatione cum dolor pleureticus ad latera declinat. Signa peripleumonie a sanguine sunt cuȝ pdictis habitudo carnosa mūda rubedo cum rubore fortissimo maxillarū tussis valida cū sputo subrubeo vel spumoso fe. continua acuta valde etas iuuētutis: tempus veris: vt plurimum vrina rubea clara et grossa. Et antecessio potus vini plurimi: et dolor pectoris grauatiu⁹ cū punctura multa: pulsus vndosus et velox cum mollificatione arterie. Similiter et apertio venarum grossarum repletarum per membra corporis omniūqȝ. Signa vero peripleumonie ex flegmate sunt cum predictis habitudo flegmatica: etas senectutis: antecessio sati etatis antiquate cum multitudine flux⁹ catharrosi cui successit tussis difficultas anhelitus cum oregmone et fe. lenta sputum album spumosum viscosuȝ vrina grossa et remissa: vel karopos pulsus rarior et mollior predictis. et grauitas in pectore maior sine dolore pungitiuo plurimo lingua alba mollis in principio egritudinis et fine asperitate languescente. Signa eius que a causa cholerica sunt cum signis quibus sputum subtile citrinū spumosum amaritudo oris pulsus spissior et vrina citrina valde subtilis et clara dolor pungitiuus acutissimus. Similiter habitudo complexio etas et tempus cholericum et asperitas lingue cum nigredine et fe. continua arsiua. Signa eius que de causa composita sunt adunatio signorum predictorum. Signa eius que fit ex pleuresi sunt antecessio signoruȝ pleu-

resis quibus succedūt signa ista illis cessantib⁹ in toto vel in parte. Si tamē ambo sil' apparerent: essent pleuresis ꝛ peripleumonia simul necessario ꝑpter materie multitudinem exbuberantem.

Methodus.

Cura peripleumonie de cā calīa est vt primo fiat fleobotomia de vena mediana fortis. vsq ad sincopim quādo virtus sufficeret: vel fiat scđario fleobothomie si eger consuetus sit. Postea die scđa vel tertia fiat clistere lenitiuū dictum in frenesi vel suppositoriū si virtus sit debilis: ꝛ hoc continuetur omni die: neq permittat̄ exiccari quocunq mō cū empiastris vnguentis electuarijs cibo ꝛ potu ꝛ sirupis: fiat sicut in pleuresi de cā calida. ꝑpter qđ indigemus fortioribus screatiuis: vt materia cū tussi euacuet̄ cū in ea sit maior timor suffocatiōis q̄ in illa. Cura eius q̄ est a cā frigida est vt primo purgetur cum pillis cochijs vel cū beneđ. vel cum medicia de turbith dissoluta in sirupo viol. ꝛ in aqua meil. vel in aqua decoctionis liq̄ritie ꝛ ysopi. Postea die scđo vel tertio fiat flōmia de vena mediana: i alijs fiat sicut in pleuresi de cā frigida. In cā vero composita fiat cōpositio medicinarū sirr ꝛ diete.

Emperica.

Dia q̄ scripta sunt in cap. de asmate. reumate. tussi. ꝛ pleuresi vtilia ad educendū materias ex pectore ꝛ pulmone cū screatu sine tussi vtilia sunt pn̄ti ca. Subdā adhuc p̄ter illa vnū lobocb mes. positū in suo lib. de appropriatis cōferens vitio pectoris oiquaq. ℞. papaueris albi spodij se. lini croci amigdalarū dulciū ana. ʒ. iij. amili dragagāti gūmi arabici se. citonior̄ se. cucurbite an̄. ʒ. vj. se. nasturcij se. borraginis amigdalarū amararum fabarū an̄. ʒ. j. ꝛ ß. penid. ʒ. lxx. dissoluantur penid. in aqua fontis ꝛ coquantur ꝛ cetera cōficiant̄ cū duabus lib. zuccari albissimi lābatur ex eo frequēter inglutiendo paulatine. Itē electuariū ad idē. ℞. pinearū mundatarū amigdalarū dulciū an̄. ℥. iij. ysopi. ℥. ß. dragaganti se. lini assi an̄. ℥. ß. fenugreci amili succi liqritie an̄. ʒ. ij. se. cōium frigidorū excorticatarū. ʒ. ß. se. bombacis excorticati ʒ. ij. terant̄ ꝛ conficiant̄ cū lib. vna zuccari: et fiat electuariū ad modū dyapenid. Itē si materia sit frigida viscosa ꝛ se. lenta confert lobocb de squilla positū ca. de tussi i ēpericis.

Canones.

Dia scripta in canonib⁹ pleuresis conferunt p̄senti ca. Sed recordare q̄ pipleumonia terminat̄ altero triū modorū: sicut ꝛ pleuresis scʒ p resolutionē vel p sanationē vel p indurationē. Ex quo scire potes in pleuresi dictū est q̄ si peripleumonia nō terminat̄ per fluxū san. nariū infra primos. iiij. dies vel sudorem pectoris decurrentē: vel nō purget̄ per sputū infra. xiiij. dies in principio: terminabitur per sanationē ꝛ faciet empima: quare pro cura eorum recurre ad ca. de empimate Si vero a die. xiiij. vsq ad. xl. nō mundificet̄ a sanie ptisim efficit: quare p cura eor̄ recurratur ad cap. de ptisi. Recordare p̄terea q̄ qn̄ das sirupū digestiuuʒ in aurora vel in vesperis nequaq̄ debes dare aquā ordei: sʒ ante vel post per duas vel tres horas. Similiter neq cum cibo dabis aquam ordei: sed potum alium: vtpote iulep vel mellicratuʒ aquosuʒ vt sitis necessitas aut sputi siccitas ipsum postulauerit.

Pronosticatio.

Dia dicta in pronosticatione pleuresis conferunt in p̄senti ca. verūtamen dicam⁹ ꝛ alia famosa. Peripleumonia est piculosior pleuresi propter maius impedimentū qđ fit in anhelitu q̄ in pleuresi. Iteʒ peripleumonia fit plurimum ex pleuresi ꝛ raro per se incipiendo: ꝛ siue trāseat pleuresim siue nō semper malum est: quia materie multitudinem vel venenositatem al's ventositatem significat. Unde Ypocra. vij. amphorismorum. In pleuresi peripleumonia maluʒ. Itē si in die quarta vel septima peruenerit fluxus sanguinis plurim⁹ vl' sudor pectoris exbuberās constāte virtute ꝛ alleuiatione sequēte salubre. Itē peripleumonia aut interficit infra vij. dies: aut transit in ptisim vt plurimum. Item si materia peripleumonie terminetur ad vias vrinales vl' faciat apostema creticū post aures vel in inguinib⁹ vel in alijs partibus corporis: ꝛ ꝑprie post signa digestionis in sputo et vria ꝛ alleuiatiōe infirmi si

gnificat salutē: sin autē mortē. Itē Ipo. ij. p/nosticorum. Si in peripleumonia anbelit⁹ conspuisset sine manifesta cā: vel postꝙ cau/sa peripleumonie cōueniēs fit vt ypocūdria et partes inferiores sint oīno absqꝫ dolore ⁊ calore significat apa creticū futurum post aures: quare materia rapit̄ ad supiora. Qō si hmōi apa maturet̄ ⁊ saniē laudabilē generet: deinde rūpatur ad exteriora significat salutē: sin autē mortē ꝓpter lesionē cerebri ⁊ timorē frenesis ex dolore forti. Itē Ipo. Peripleumonia maxīe accidit grādeuis ⁊ illis qui sunt in tertia etate que senectus dr̄: ⁊ est circa. xl. annū. Ubi nāqꝫ pereunt ex ipsa qn̄ terminatur in eis per saniationē magis ꝙ p sputuꝫ. Iuuenes vero magis pereūt a pleuresi in alijs apatibus interioribus tendētib⁹ ad saniationē: cuius cā credit̄ ex illa. Peripleumonia vt plurimū est a cā frigida: pleuresis vero ⁊ alia apata a causa calida. Item di. Ipoc. vj. amph. A pleuretide habito aut peripleumonia dyarria supueniens maluꝫ. sic si sit ꝓpter cōpassionē epatis vel multitudinē materie: sed per euacuationē creticaꝫ erit bonum. Itē si peripleumonia permutet̄ in subeth vel litbargiā malū. Itē Ipoc. vij. parti. amphor. In peripleumonia frenesis malum supple ⁊ omnis alienatio mentis.

¶ De empimate
Capitulm quintum.

Empima dicit̄ collectio saniei in substantia pulmonis vel ramis trachee arterie dispse per totam eius substantiā in multa quantitate: quemadmodū in ptisi sub quantitate modica. Similiter ⁊ in pectore ⁊ in loco medio inter concauitatē costarum ⁊ cōuexum pulmonis. Fit autem ista passio aut post catbarrum quādo nō purgat̄ per sputū infra. xiiij. dies a sui principio: aut post pleuresim vel peripleumoniā qn̄ nō terminat̄ per resolutionem: sed per saniationē. Signa eius quādo fit post catbarrū sunt: qꝛ patiens sentit in gutture descensum catbarri multotiens et post illud sequitur tussis cum protectione sputi saniosi multi vel pauci vel difficultas anbelitus quandoqꝫ cū oregmone vt accidit vt plurimum pluribus flegmaticis senibus et humidis circa caput ⁊ pectoralia: ⁊ est vt plurimum cum feb. propter caliditatem saniei inflammantis cor ⁊ propter diminutaꝫ euentationem cum necessitate adaucta. Signa eius quando fit post pleuresim vel peripleumoniam sunt antecessio signoꝝ pleuresis aut peripleumonie. Et deinde per quattuordecim dies vel circa id augetur fe. ⁊ dolor pungitiuus ⁊ aduenit egestio quandoqꝫ rigor ⁊ anxietas: ⁊ vniuersaliter oīa signa dicta capitulo de pleuresi. parasso. C. de signis terminationis pleuresis per saniationē Fit autē quandoqꝫ ista passio a casu vel vulnere penetrante in concauitatem pectoris quando sanguinis emorosagia nō fit ad extra: sed ad intus: neqꝫ statim purgatur per sputum neqꝫ per vulnus: quare conuertitur in saniem vel rem ventosam: nisi forte illud subito suffocatio antecedat. Unde Ipocra. vj. amphorismorum. Si sanguis in ventreꝫ effusus fuerit necesse est in saniem conuerti. Et intellige per saniem virus ⁊ omnem materiam corruptam.

Methodus.

Cura isti⁹ passionis per emplastra ⁊ vnguenta maturatiua ⁊ saniei generatiua posita supra pectus: ⁊ deinde per lohoch ⁊ sirupos screatiuos ⁊ electuaria ⁊ omnia mundificantia membra spiritualia a sanie: quorum quidem copiam reperies capitulo de tussi. ⁊ capitulo de catbarro. prout ista passio est a catbarro. Sed in capitulo de pleuresi prout fit post pleuresiꝫ vel peripleumoniam. Sed preter dicta illic addem⁹ adhuc alia. Ungatur ergo pectus totum ⁊ spina cum oleo de lilio vel aneto vel camomille vel nardino vel mixtum ex ipsis addendo aliquid butiri cere ⁊ croci: hoc enim vnguentū mitigat dolorem sui resolutione leui generat saniem sui caliditate ⁊ viscositate: vt dicit Galenus. xj. de ingenio sanitatis. Sanies generatur per medicias calidas assantes et viscosas oppilantes poros: ita vt neqꝫ resoluatur subtile ⁊ remaneat grossum: neqꝫ calor naturalis euaporet: debet tamen oppilatio non esse fortis ne forte calidum naturale suffocetur: quia tunc nō generaret̄ sanies laudabilis: sꝫ virus: ⁊ denigrare

tur membrū: ⁊ forte putrefieret ⁊ corrūpere tur. vel vnguatur cū dialtea vel cum vnguē to marciaton: si materia sit grossa viscosa. Et super vnguentū ponatur emplastrū ta/le maturatiuū calidum. ℞. radicis maluaui sci cocti ⁊ mūdati intus ⁊ extra. ℳ. ß. florū camomille viol. aā. ℥. ij. farine ordei. ℥. q̄nq̄ coquātur perfecte ⁊ pistentur ⁊ incorporent cū oleo camomille ⁊ anetino qḋ sufficit. vel cum oleo viol. si fe. sit intensa: ⁊ cum infrigi datum fuerit statim reiteret. Sed si mate/ria fuerit grossa ⁊ fe. lenta adde in empla/stro farinā fenugreci se. lini dragaganti gū/mi arabici amigdalarum dulciū ana. Et si materia sit adhuc grossior fiat emplastrum ex semine nasturcij ⁊ se. apij ⁊ melle dispu/mato. Utatur cōtinue screatiuis: scʒ dyape/nid. dyagragāto in causa calida dyaysopo dyayris dyacalamento dyaprassio in mate ria viscosa frigida ⁊ mixtis i materia mixta dissolutis cum sirupo viol. vel cum melle di spumato. Dieta etiā consistit in prohibitis et permissis. Prohibita sunt oīa grossa vi scosa vt carnes porcine bouine antique ca/seus pasta tortelle. Sil'r ⁊ oēs pisces nisi pe trosi ⁊ cibus ois assus vel frixus ⁊ omnis ci/bus acetosus ponticus vel acerb⁹ ⁊ oia acu mina vt allia sinap. cepe. nisi forte q̄nq̄ si/nap. condita cū melle vtatur lambēdo mode rate ꝓpter screatū: et oēs ficus ꝑter ficus sic cas pingues iuiubas dactilos: vuas matu/ras ⁊ auellanas. Permissa vo sunt oīa screa tiua apitiua lenitiua: vt panis furfuraceus bene fermētatus bene sa. ti⁹ bene coctus vni⁹ vel duoꝝ dieꝝ. Et carnes edorum⁹ pullorū perdicū auium puarū vitelli ouoꝝ sorbiliū et vinū dulce subtile. Et iulep aut ydromel aut aqua decoctionis liquiritie ysopi. Ab/stineat a somno sup̄fluo pro posse et proprie diurno vel ilico post cibum: neq̄ iaceat supi ne. vtatur in cibo speciebus nō acutis: vt est macis cinamomū cardamomum liquiritie crocus ⁊ similia. Sumat mane et sero ↄ isto electuario. ℞. succi liq̄ritie ysop. capill. ve/neris aā. ʒ. v. cardamomi piperis amigdala rum amararū aristologie rotunde se. vrtice. aā. ʒ. ij. ⁊ ß. Conficiant cum melle dispuma to. Hoc eni superfluitates grossas de pecto re expellit. Item dragea ad idem. ℞. liquiri tie. ʒʒ. cinamomi electi. aā. ℥. iiij. gariofil. ℥. ij. anisi ameos. aā. ℥. xiij. passularū enuclea tarum q̄ntum de oibus: incidantur oīa gros so modo preter anisum passulas ⁊ ameos et misceantur simul.

Emperica.

Cōiter operā tes primo di/gerunt mate/riam antecedentē si corpus est plectoricum et virtus fortis cum oximelle composito vel squillitico vel melle ros. dando quinq̄ dieb⁹ cum aqua decoctionis passularū liquiritie ysop. vel cū aliquo sirupoꝝ dictoꝝ caplo de tussi. ⁊ caplo de pleuresi respicientiū mem/bra spiritualia ex ꝓprietate. Post hoc ipam educunt victibus gradatiuis cum pillulis co chijs in causa frigida vel cū pillulis de reu barba. in causa calida. Remota vero causa antecedente digerūt coniunctā cum vnguen tis ⁊ cerotis dictis ibidem et est hoc. ℞. yso pi humide. ℥. xij. cere citrine. ʒ. x. olei mirrhe bdellij muscillaginis fenugreci et se. lini. aā. ʒ. vij. terebentine resine. aā. ʒ. vj. muscil. agt. se. altee. ʒ. viij. redigantur mirrha et bdellium in puluerem subtilem ⁊ cum muscillagine dissoluātur. Deinde omnia simul incorpen/tur cum oleo et adipe dissolutis ad ignem in casola et fiat vnguentū quod tepidum li niatur super pectus: vel fiat ex eis cerotum super coriū album molle extendat. Post hec vero omnia ministrāt medicinas screatiuas gradatim ad fortes ascendendo ne educat sanies subtilis ⁊ grossa inspisset donec suf/focet vel ptisim causet. In fine vero rei tot⁹ exiccant pectus pulmonem ⁊ cerebrū cum subfumigio ex thure mastice mirrha et simi libus. Item electuarium pectorale et magi strale sic fit. ℞. iuiube sebesten ana. centum numero liquiritie mund. ʒ. xx. decoquantur in. vj. lib. aque donec medietas sit consum/pta: colletur et addatur libra. j. penid. ⁊ ite/rum coquantur vsq̄ ad spissitudinē. Dein/de addatur iste puluis. ℞. dragaganti gūmi arab. succi liquiritie amigdalarum dulciū amili ana. ʒ. x. semi. portula. cucurbi. melo. mund. ana. ʒ. iiij. fiat electuarium. Confert passioni pectorali cum materia vel sine etiā cum feb. Preterea si nihil ꝓficalium re mediorum confert: fiat cauterium cū ferro ignito in latere leso inter. vj. costā ⁊ septimā vbi est finis costarum verarum ⁊ principium

cy ra dotet quate · serm 4. c/ 6.8. f. 57.

men dosarũ et dyafragmatis: nec trahatur sanies tota simul: sꝫ paulatim. Et si sanies fit in vtroqꝫ latere oportet fieri cauteriũ in vtroqꝫ: qꝛ materia nõ potest fluere de latere ad latus pãniculo mediastino ꝓhibente: et fit cauteriũ latum: subtile ꝛ actuale. Consulo tamẽ ꝙ tales operationes poti⁹ relinquãt.

Canones.

Si fuerit a pleuresi vl' peripleumonia cura pficitur duplici intentione: scꝫ cũ maturatione saniei ꝛ mũdificatione eiusdẽ. Si a catharro tribus indiget: qm̃ vtraqꝫ pred. ꝛ cõfortatione particule mãdantis ne trãsmittat superfluitates ꝛ cõfortatione recipientis ne recipiat ꝛ hoc p stiptica. Prima igitur intentio oportet vt premittatur in ordine: quoniam non fiet error debite curationis.

Pronosticatio.

Empima ꝛ emorroys raro in senib⁹ maturant: imo suffocãt ante maturationẽ ꝓpter debilitateꝫ caloris naturalis ꝛ multitudinẽ materie a frigiditate. Itẽ empima cum oregmone ꝛ difficultate anhelitus plurima et sputo modico mortale. Itẽ empima si non mundificet̃ infra .xl. dies a die gñationis saniei transit in ptisim ꝛ post in mortem.

¶ De ptisi. Capitulũ .vi.

Ptisis est vlcus pulmonis cũ cõsumptione toti⁹ corporis a calore febrili ethico siue calore artificiali occulto lẽto mẽbris ꝛ humiditatibus eoꝝ in toto. Fit aũt ab omni qd̃ corrodit ꝛ vulnerat substantiã pulmonis vl' velamia eius q̃ sunt decem numero. Primum est catharrus acut⁹ de cholera vel flegmate salso cronicus pdurãs. Scd̃m est squinãtia vel apostema vu ule quãdo facit rupturam ꝛ sanies descẽdit ad pulmonẽ. Tertiuꝫ est pleuresis aut pipleumonia qñ terminat̃ per sanationẽ: ꝛ sanies nõ purgatur infra .xl. dies a die rupture. Quartum est retentio menstruoꝝ ꝛ emorroidaruꝫ q̃ diu in corpe retenta corrũpunt̃ in pessimas qualitates et transmittũt fumos venenosos ꝛ caprinosos ad pectus: hoc tñ raro fit. Quintũ est frigiditas aeris inspirati cõstringẽtis membra spũalia: vt accidit pastoribus ꝛ viatoribus. Sextum est caliditas aeris exiccãtis ꝛ scindentis ptes pulmonis: sicut in fabris ꝛ aratoribus. Septimũ est irregularis atqꝫ diminuta cordis euẽtatio: sicut accidit habitantibus in mõtibus ꝛ cauernis. Octauũ est tussis assidua cronica q̃ suo motu forti rumpit velamina pulmonis: sicut accidit senib⁹ dormire non potẽtibus ex catharro: ꝛ etiam fit a motu forti: sicut accidit excãtantib⁹ ꝛ leuãtibus res ponderosas cum retẽtione anhelitus vehementi. Nonũ est sputum sanguĩs quod si cõsolidari non potest: conuertitur in saniem que sui nitrositate ꝛ caliditate corrodit pulmonẽ cum oĩs sanies generetur ex humorib⁹ per viã assationis. vt ignis generat ex lignis viridib⁹ per viã adustionis: vt dicit Gal. in cõmento illius amphor. secunde particule. Circa generationẽ saniei ꝛc. Decimũ est vomitus laboriosus: qꝛ propter fortem motum stomachi ꝛ ysophagi ꝛ retẽtionem anhelitus ꝛ attractionẽ humoꝝ ad pectoralia rumpũtur vene debiliter cõtexte in pectore ꝛ pulmone. ꝛ ꝓpꝛie in habentibus membra spiritualia rara ꝛ debiliter ꝯtexta Sed ex quacũqꝫ causa veniat ptisis eadem sunt signa: cura: ꝛ ꝓnosticatio. Signa ptisis trahũtur ex quinqꝫ rebus. Prima est tussis: quoniã in ea fit tussis frequens: ꝛ ꝓpꝛie per noctẽ cum proiectione sputi saniosi vel sanguinolenti. Secunda ab habitudine corporis: quia fit in ipsa collum gracile ꝛ corpus macrum quod de die in diem minuit̃ ꝛ epyglotus eminet. Tertia a calore: quia est cum febre lenta ad tactum primum: sed acuta ac vehemens quando manus diu ponitur super corpus ꝛ ista fe. inflãmatur magis solito post sumptionem cibi per vnã vel per duas horas quando nutrimentum spargitur supra membra: sicut aqua frigida super calcem viuam que sunt propria signa ethice. vt dicit Galenus .x. de ingenio sanitatis. Quarta a pulsu: quoniam fit necessario subtilis. paruus debilis strictus. Quinta ab vrina: quia est subtilis nõ tincta. sed valde oleaginea in superficie. Hec ergo omnia aggregata conferunt ꝛ ptisim signant perfectam et presentem. Sciendum preterea ꝙ vlcus pulmonis vel est recens non confirmatum. Cuius signa sunt: quia nõ expuitur sanies

pura: sed sanguini permixta. Similiter et est modica quare recipit curationem et perfectam consolidationem: vel est largum et confirmatum et antiquum. Cuius signa sunt: quia sputum est saniosum purum et liuidum fetidum plurime quantitatis: quare recipit curationem non perfectam: sed blanditiuam solum que consistit in prolongatione vite: quod quidem propter assiduum motum et fortem pulmonis: quia est vlcus non potest consolidari cum ad hoc requiratur quies diuturna. Unde refert Auicenna. iij. canon. fen. x. cap. de ptisi. quod conseruauit quandam veterem mulierem ptisicam quatuordecim annis et dabat ei zuccarum ros. vetustissimum ad māducādū omni die quātum sumere poterat etiā loco panis et alteriusque cibi.

Methodus.

Cura ptisis que fit a catharro continet in se omnes cautelas et medicinas vtiles atque necessarias pro cura cuiuscunque ptisis: quare de ipsius cura loquemur principaliter queādmodum in libro regi. acutorum. assumit pro exemplo pleuresim: verūtamen intelligit curam omnium egritudinum acutarum tam cum apostemate quam sine apostemate cum in cura pleuresis cōcurrunt omnia necessaria in cura cuiuscunque febris acute. Cura istius ptisis in duobus cōsistit: scilicet dieta et medicina. Dieta est ordinatio sex rerum non naturalium ad temperamentum: declinando tamē aliquātulū ad frigidum et humidum. Aer igitur sit coopertus ab omni vento et proprie meridionali et septētrionali. Camera eius subfumiget in hyeme ligno aloes vel mirrha storace et iunipero. Si in estate et rosarum sandal. nenuph. folijs populi vitium et salicis. Panis similagineus nō bene fermētatus: vtatur riso vel farre condito cum butiro. similiter et pulmento facto ex decoctione ordei excorticati vsque ad fracturam granorum: quod deinde colletur: et in collatura amilum condiatur cum lacte vel butiro. Et si debilem habeat stomachū addatur modicū de puluere cinamomi. Sed caueat a rebus acutis omnino: et proprie a pipere et sinapi: quia sanguinem acuunt et vlcus faciunt elargari. Utatur carnibus pullorū edorum perdicum fasianorū et magis assis quam elixis: nisi debilitas stomachi cōtradicat. Similiter vtatur bonis piscibus de aqua currenti petrosa preparatis cū aneto et sale vel piscibus maris. Similiter cancris pinguibus nutritis cū lacte ablatis primo extremitatibus et ablutis cū lixiuio perfecte. Item vtatur lacte asinino vel caprino cum mica panis vel cū melle vel cum zuccaro vel modico salis: nisi fuerit venter solutus superflue tūc enim non ponatur sal: sed proijciantur in eo lapides igniti vsque ad consumptionem sui totius. Et cum ipso nō vtatur diuersitate ciborū: duobus dūtaxat quia corrūperet omnino: Et decoquātur interdum carnes leues in lacte: sicut perdicū caponum pullorum: verūtamē oportet vt sint sepe elixe priusque ponantur in lacte. Et iterū vtatur pultibus ex farina simile vel auene conditis cū lacte: et iterū ex lacte et vitellis ouorum: fiat sorbitio delicata. licet aūt mulieris lac sit maxime proportionatum corpori nostro: tamē propter abominationē postponūt ipsum. In potu aūt vtatur vino dulci et suaui. vina aūt fortia calida et vaporosa vel stiptica et acerba oīno deuitet: quia fortia corpus exsiccant: sed acerba sputum prohibent. Misceat aūt vinū suū cū aqua pluuiali et zuccara cum qua cōuenit vt coquantur etiam sua cibaria: vel cū aqua fontis vel fluminis currentis: de oleribus vtatur parum et raro: de fructibus vtatur vuis iuiubis auellanis. Sed piris nequaquam: nisi fortassis post cibum cum zuccaro conditis et assatis. Gaudeat ocio tripudijs et gaudijs et solatijs ac omni quiete: quia omnis motus acuit sanguinem. Similiter et grandis vociferatio quecunque: dormiat non super cibum: sed quasi facta prima digestione et iaceat erectus quasi sedens propter facilitatem anhelandi et expuendi: non in die dormiat nisi somnū nocturnū perdiderit: caueat ab ira tristitia et omni passione propose a coitu omnino abstineat. vtatur ista dragera. Rx. passularum enucleatarum partes duas: liquiritie minutissime incise se. cōmuniū frigidorum aā. partem vnam. Cura aūt per medicinas consistit in tribus: scilicet in remotione cause reumatice: et cura vlceris: et remotione accidentium que concomitantur. Causa autem reumatica dupliciter curatur. Primo quidem cum prohibitione rerum nocentiū. Secundo cum approxima-

tione iuuantium. Res nocentes sunt reple/tio cibi potus ꝛ vsus vini: quapropter opor tet vt non detur nisi parum ꝛ adaquatuȝ val de cū aqua mellis vel ȝuccari. Similiter ꝛ vi gilie nocturne ꝛ somn⁹ diuturnus: ꝛ proprie super cibum aut capite depresso. Similiter ꝛ sternutatio cuȝ cruditate materie: post ma turationem vero est optima: ꝛ frigiditas ae/ris ꝛ omnis vomitus ꝛ balneari post come/stionem cibi ꝛ post ablutionez capitis: opor tet bene cauere a frigiditate aeris continen tis: tamen conuenit quandoqȝ balneari post comestionem propter extenuationez corpo ris superfluam: quam postea dicemus. No cet preterea motus capitis: sed prodest mo/tus membrorum inferiorum. Res vero iuuā tes sunt quatuor. Prima est euacuatio mate rie a cerebro. Secunda est diriuatio eius ad nares. Tertia adequatio materiei. Quarta prohibitio fluxus ad pectus. Euacuatio fit cum pillulis cochijs famosis quas dicemus capitulo de debilitate stomachi cum de em/pericis loquemur. verūtamen non fit huius modi euacuatio propter ptisim: sed propter catharrum: et proprie premissa materie di/gestione cum melle rosato collato ꝛ sirupo acetoso composito ex oximelle composito qđ cunqȝ ex eis presto fuerit. Et oportet vt po/tetur hic sirupus septem diebus assiduis in aurora dādo. ℥.ij. cum aqua decoctionis yso pi liquiritie cubebe nucis muscate ꝛ similiū ducentium virtutem ad caput. Et ijs die/bus calefiat omni mane caput eius cum pā nis calidis vsquequo sentiat penetrare cali ditatem ad interiora. Facta aūt purgatiōe fiat omni septimana semel euacuatio cū cli/steri attractiuo et geralogodio dissoluto et mellicrato ꝛ decoctiōe ruthe ꝛ maiorane nisi venter esset per se solutus. Diriuatur vo ma teria ad nares ꝛ ad alias partes vicinas cū pillulis dyacastorei dissolutis in succo ruthe que sic fiunt. ℞. castorei apij croci. ʒʒ. piretri euforb. elaterij mahathematicon leucopipe ris nigelle stafiȝagrie epithimi spice ellebori albi aā. ʒ. ſ. confice cum succo blete vel caulis in forma piperis: ꝛ oportet vt corpore iacen te supino naribus suggat vehemēter: ꝛ post hoc ore aperto ꝛ facie reuersa dimittat egre di omnino. Post illud vero fiat sternutatio omni die in ieiuno cuȝ hoc sternutatorio. ℞. castorei condisi cubebe roſ. masticis partem ſ. piperis longi. par. ſ. musci grana. xx. Item super caput ponantur (pilis abrasis) rubi/ficantia sicut est emplastrum ex sinapi. ꝛ mel le ꝛ stercore columbino et sale quod teneat omni nocte: primo tamen calefaciendo cum pannis calidis anteq̄ emplastrum appona tur. Cum autē vadit dormitum fiant frica/tiones circa brachia ꝛ crura: q̄ si omnia ista non contulerint: fiat cauterium in cōmissura cranei. Adequatio materiei fiat cum odora tionibus euaporationibus ꝛ inunctionibus. Odoramenta sic fiunt. ℞. storacis calamite lapdani. ana. par. ſ. ligni aloes boni nigelle romane cubebe mirrhe. aā. par. quatuor: fiat pomū cū cera ꝛ pice sufficientibus ad cōglu tinationē. Euaporationes fiunt cū milio et sale ꝛ stercore columbino facto supra caput tpe calido. Si vo talis euaporatio vigilias educeret: fiet solū cū ligno aloe storace cala/mita ꝛ cū pdicta medicina. Unctiones autē fiunt circa extrema ꝛ testiculos cū oleo sam/bucino ꝛ oleo de lilio ꝛ silibus desiccātibus. Et caput epithimetur cū costo spica mir/rha et pauco castoreo tritis subtiliter et in oleo roſ. dissolutis. Prohibitio autem flu/xus cōplet sex rebus. ſ. gargarisatione subfu migio retētis in ore odoramētis deglutiōib⁹ ꝛ ijs que lambunt. Gargarismata sunt cuȝ vino decoctionis olibani aut san. draconis: aut masticis: aut dragaganti. Fiant etiā for me sicut auellane ex eis cuȝ q̄bus fiat subfu/migatio ex storace sicca ꝛ olibano ꝛ xiloaloe ꝛ san. draco. simul mixtis. Retēta in ore sunt ℞. olibani dragagāti mirrhe croci spice ma sticis storacis. aā. par. ſ. opij tertiā illi⁹ partē. Fiant forme siles lupinis et teneātur in ore pterq̄ deglutiant saltue eoꝝ. Odoramēta sunt. ℞. ligni aloes boni ꝛ electi ptes. vj. gal lie muscate. p. iiij. ambre bone. ptes. ij. musci. p. ſ. fiat ex eis pomū cū glutino dragagāti ꝛ odoret. Que lāburt ꝛ deglutiūtur sunt. ℞. thuris masticis. ptē. ſ. mirrhe opij croci. aā. p. illius tertiā. liqritie. p. ſ. fiāt pillule ꝛ admi nistrent. Et hec sufficiat de prima parte cu/re principalis per medicinas que fiūt circa remotionē cause catharri. Uideamus conse quenter de scḋa que est vlcerum desiccatio ꝛ cōsolidatio: sed qꝛ exiccatio nō pōt fieri nisi sanie mūdificata. opȝ primo mūdificantia

catharrū & saniē pmittere. Ad saniem autē vel catharrū de pectore educendū quatuor fiunt medicine.s.sirupus electuariū trocisci & pillule. Sirupus. ℞.liquiritie.ʒ.ij.capill. veneris.ʒ.s.ysopi sicce.℥.s.& ß.pijce super illud quatuor lib.aque & dimitte per diē & noctem: deinde decoquatur ad medium. Post/ea proijciat̃ super illud mel zuccaruȝ pendō. oīm.añ.℥.viij.aque rof.℥.vj.& ß. & cuȝ aqua zuccari vel cum aqua ficuum administrētur. Electuarium est. ℞. papaueris alb.spodij se.lini torrefacti croci amigdalarum dulciū añ.℥.iij.amidi dragaganti gūmi arabi.se.citoniorum seminis bombacis amigdalarum amararum fabarum añ.ʒ.j.& ß.pendō.ʒ.lxx. dissoluātur pendie in aqua fontis & coquantur & conficiant̃ cum eis res predicte. Dof. ʒ.s.cum aqua mellis. Pillule sunt pillule bi/lirie diuerse addito ysopo in eis quas īfra dicemus. Ad vlcerum autē consolidationē cuȝ tempus affuerit qđ erit mundificato ipso a sanie possunt fieri quatuor remedia: scȝ sorbitio:mellicratum:confectio:& suffumigiū Sorbitio fit ex pultibus supradictis. Mel/licratum sic fit. ℞.san.dracoñ.boli armenici terre sigillate dragaganti añ.partem.j.bul/liant cum aqua & melle & fiat ex eis mellicratum. Dosis.℥.ij.cū aqua decoctionis passu/larum. Confectio fit sicut dyaciminum cuȝ athanasia mixtū. Suffumigiū cum tratectorio sic.℞. arsenici pipis añ.p.equales.fiāt ex eis forme sicut auellane cū albumine oui Restat modo videre de tertio principali de remotione scilȝ accidentiū possibilium con/comitantiū hanc egritudinē & sunt multa scȝ feb.consumptio corporis totius fluxus san/guinis per sputum.fluxus ventris: constri/ctio ventris:difficultas anhelitus: debili/tas digestiue et appetitiue. Feb. autem si superueniant et consumptio totius corpo/ris curantur cum dieta humida & cum exhi/bitione lactis asinini vel caprini. Modus autem traditur a Gal.septimo de inge.sanitatis. Et ab Auicen.iij.canon.x.capitulo de cura vlceris pectoris & pulmonis quam plene scribemus capitulo de feb.ethica si deus voluerit. Uerūtamen prout nunc sufficit premittatur balneum aque dulcis. deinde cum exierit:detur lac ad potandum vsq; ad v.vel.vj.℥.& vngatur totum pectus & dorsuȝ cum isto vnguēto. Recipe populeon par.ij. butiri recentis partem.j. incorporentur si/mul cum oleo rof. Aut vngatur cum aliquo solo ex eis si presto singula non habeantur vel fomentetur cum pannis mollibus infu/sis in lacte receñ.vel cum huiusmodi. Reci/pe muscillagi. psillij muscillaginis draga/ganti & semi.citoniorum olei viol.lactis.añ. partes equales. Et post balneetur iterum cum lac videtur esse digestum quod forte eē poterit transactis tribus vel quattuor ho/ris post assumptionem lactis. Aliquādo autem si velles augere screatuȝ cuȝ lacte oportet miscere puluerem cancrorum adustorum et ysopum. Si vero feb.augeatur post exhi/bitionem lactis tunc nō detur lac nisi de quo sit extractum butyrum. Fiat preterea epithima super epar. Recipe tamarīdorum ab/finth.solatri.añ.par.ij.spodij.par.j.cāphore.par.ß.bulliat hoc totum in tribus parti/bus aque & in parte.j.aceti & epithimetur epar cum petijs infusis & aliquantulum ex/pressis tepidis. Caueat tamē ne tāgat dya/fragma:quia propter frigiditatem induce/ret malitiā anhelitus spasmosam. Et aliud epithima fiat supra cor.℞.se.rof. buglosse boraginis. añ. partem vnam.margaritarum partes duas. bulliātur primo semina in.xij. partib9 aq rof.& partē.j.aceti. Et post hoc addantur margarite & in ipso tepido petie imbibite de sindone vel de scarlato frequenter supra cor ponātur. Cauendū tamen semper ne fortassis malitiā anhelitus inducat propter causam dictam:tunc enim remoueatur & fiat inunctio ex croco & butiro & detur predictus sirupus screatiuus. Detur pre/terea electuarium restauratiuum de testudinibus quod sic fit. ℞.liquiritie rof. zuccari. añ.℥.vnam floris vue agrestis.℥.ß. succi li/quiritie amidi portulace.se.lactuce.semi.scariole.añ.℥.ß.gariofil.ʒ.x.cinamomi.ʒ.vnam ʒʒ.storacis.añ.ʒ.duas.croci.ʒ. vnam pendō. ℥.duas.semi.melonis cucur.cucumeris citruli.añ.℥.vnā & ß.seminis citoniorum.ʒ. tres. amigdalarum pinearum sebesten.añ.℥.vnā se.malue viol.añ.ʒ.duas. Conficiant̃ cum sirupo rof.& vtatur hoc modo quo voluerit. Si autem vis ponere testudinem decoquat̃ testudo bene postea pistetur & exprimat̃ et ponatur collatura cum rebus pdictis & po/

tetur sirupus ros. si venter nō sit cōstipatus sed solutus: sed sirupus viol. si sit constipatus. Item potest fieri vestis quedam de subtilissimo corio albo continens pectus et dorsum que tota perungatur ex muscillaginib⁹ predictis: ⁊ eger ipsam teneat in dorso post exitum balnei predicti. Ad tumorē ped. fiat ablutio de nocte cum vadit dormitum ex aqua decoctionis saluie ⁊ camomille. ad fluxum sanguinis per sputum vel a malicia regiminum fiat trocisci huiusmodi. ℞. terre sigillate. ʒ. tres: boli armenici ros. rub. añ. ʒ. decem: carabe granorum mirti. añ. ʒ. xv. coralli dragaganti spodij sanguinis dracon. lapidis emattites añ. ʒ. quinq;. gūmi arab. succi liquiritie añ. ʒ. septem. Conficiantur cum portulaca et aqua rosacea. ⁊ conficiantur ex eis trocisci. ʒ. vnius. de quibus bibatur vnus cum aqua cisterne vł aqua pluuiali. Caue tamen semper ne per hec stiptica sputum prohibeatur omnino vel fiat difficultas screandi superflua: immo quādo hoc vides statim redi ad screatum. Ita vt modo ad stiptica modo ad screatiua procedatur: vt sic fiat vlceris vicissim mundificatio et sanguinis restrictio perfecta. Ad fluxum vētris si contingat: fiat puluis iste restrictiuus ℞. gummi arabici spodij bol. armenici. semi. mirti. añ. ʒ. vnam. dentur in pote de ipso. ʒ. tres. cum sirupo de papauere vel sirupo rosaceo. vł rob mirtino. ⁊ ponatur in lacte eius zuccarum modicū ⁊ circa temporis prioris quia successiuum est. Si autem venter non lenitur sed est constipatus tunc multiplica sal in lacte ⁊ leniatur cū sirupo viol. in quo dissoluat mane aut cassiefi. ℥. ß. Ad difficultatem ālhelitus fiat vnctio cum butiro ⁊ pectori superponatur. Et tunc vtatur omnib⁹ medicinis supradictis screatiuis postponēdo tunc stipticas. Et vniuersaliter scire debes ꝙ quando simul adueniunt duo accidētia contraria vt fluxus sanguinis: ⁊ difficultas anhelitus: tunc oportet pariter intendere fortiori ⁊ quod magis timetur reliquum dimittendo donec primum mitigetur. Verū si contigerint ambo simul equaliter augmētari: tunc eger in itinere mortis est quare ꝓnosti. relinquatur. Ad debilitatem digestiue stomachi fiat suffumigatio pannorum cū ligno aloes ⁊ masticis ⁊ thure combusto super carbones ⁊ supponatur stomacho actu calidū. Et deferat assidue puluinar de plumis super ventre. Ad confortationem appetitiue fiat aliquando epithima super stomacho ex ros. mastice absinthio, ⁊ vino citoniorum bullitis in aqua ⁊ modico aceti vel vngat stomachus ex oleo costino: ⁊ oleo masticino: ⁊ modico puluere gariof. mixtis ⁊ calefactis per se in vase duplici.

Emperica. Licet intentiones in cura ptisis sint diuerse prout in canonibus dicemus Precipue tamen intendendo circa catharrū restringendum cum stipticis ⁊ circa vlceris mundificationem cū screatiuis. Pillule dilitatie ad screandum sic fiat. ℞. succi liquiritie zuccari. añ. ʒ. x. amili dragaganti amigdalarum excorticatarū. ʒ. v. informentur pille et teneatur vna sub lingua ⁊ degluciatur ei⁹ saliua quia screare facit. Pillule screatiue ad catharrum sic fiāt. ℞. storacis dragaganti olibani se. ros. granorum granatorum berberis opij ana partes equales informentur pillule ad modum lupinorum ex quibus vna vel due patienti dētur et aspergatur cum muscillagine semi. citoniorum in sero quando eger vadit dormitum quia catharrum restringunt. Electuarium preterea sublime ad consolidationem vlceris pectoris ⁊ pulmonis ⁊ eius mundificationem sic fit. Recipe succi liquiritie. ʒ. x. ysopi capillis veneris siccorum semi. vrtice yreos ana. ʒ. quinq; semis feniculi. ʒ. q̄tuor. pulueris plantaginis sicce. ʒ. x. ros. rub. siccarum. ʒ. semis pulueris cancrorū adustorum. ʒ. xv. coralli spodij. ana. ʒ. quinq;. mellis ros. quod sufficit: conficiatur ⁊ fiat electuarium. Mel autem colletur: teneatur autē in ore vt lambendo descendat. Confectio trocisci de papauere qui sunt vtiles ad mundificandum vlcus a sanie. ℞. se. papaueris albi medulle cucurbite ⁊ citruli. ana. ʒ. viij. amili dragagāti gūmi arabici succi liquiritie. ana. ʒ. quinq; thuris boli armenici sanguinis dra. karabe ana. ʒ. duas mirrhe cinamomi opij ana. dragmam vnam. fiant trocisci cum rob de vino ⁊ fit vnuiquisq; dragmarū duarum. sumatur vnus mane ⁊ sero cū rob de mirtis. Ex confectionibus preterea sublimibus

ad mundificandum vlcus per screatum simi liter ⁊ ad consolidandum atq̧ cacharrum re stringendum est dyadragantum famosum ⁊ vsitatum: quoniam est lenitissimum bume ctatiuum infrigidatiuum cu; stipticitate oc culta infixa: sed in mundificatiuis delectabi libus ⁊ proprie in corporibus debilibus de/ licatis est dyapentid. queadmodum ex screa tiuis fortibus acutis ⁊ proprie accidit asma ex sputo retento dyaprassium dyacalamen/ tum ⁊ dyayris ex quibus lambatur frequen ter. ꝙ si quandoq̧ per huiusmodi electua/ ria sputum superfluxerit vel sanguis cu; spu to abstinendum est ab eis ⁊ intendendum re strictiuis. Suffumigium subtilians sputum grossum in pulmone sic fit. ℞. aristologie ro/ tunde mirrhe storacis thuris. añ. ʒ. vnam ar senici rubei. ʒ. tres. Fiant pillule cum butiro vaccino ad modum auellane. Et cum tussis fuerit difficilis ⁊ sine sputo ponatur vna su per carbones ⁊ fumus omnis capiatur. In ptisi preterea cuius vlc⁹ est recens ita ꝙ ad/ huc expuitur: potest fieri flebothomia diuer tens a principio de vena mediana vel basi/ lica si virtus ⁊ etas consenserint vel vento/ satio in natibus: sed non in spatulis ne for/ te pectus anxietur. Similiter ⁊ super adiu/ toria super cubitum sine scarificatione. In ptisi similiter si venter restringatur: fieri po/ test clistere lenitiuum dictu; capitulo de fre nesi. Et si necesse fuerit: possunt laxari cum. ℥. vna manne: vel cum. ℥. vna medulle cassie/ fistule dissolute in aqua decoctionis ordei vl' prunoru;: sed non dentur medicine acute q2 acuerent sanguinem ⁊ augmentarent vlcus nisi forte cu; duobus predictis ponatur reu bar. ʒ. ß. in substantia: aut. ʒ. ij. in infusione: quia licet reubarba. acuat sanguinem per se veruntamen infrigidat per accidens educen do choleram. Cibus preterea mundificati/ uus ⁊ consolidatiuus est sumere sepe in ieiu no ⁊ hora maioris quietis: ⁊ proprie si non sit ibi complicatio feb. putride lac recēs asi/ ne vel capre cum zuccaro in quo sit aliquid thuris vel sang. dra. vel zuccari ros. veteris. Sed cibus nutritiuus ⁊ consolidatiuus con ficitur si ponant̄ cācri viui in aqua bona ca pti vel pisces petrosi parui in lacte recēti ca prino vel in aqua ordei vel risi pesiti donec repleant̄. Deinde in eode; lacte coquantur ⁊ comedant̄: deinde si potetur lac recens bul liat cum calibe ignito. Similiter ⁊ si pultes ex farina ordei vel risi vel simile vel amili cō ficiantur cum eodem. Sed nutritiuus cibus mundificatiuus ⁊ consolidatiuus est lac ca/ pre pascentis herbas frigidas est bonū se/ rum cum bibit̄ recens atq̧ calidum ex ma/ millis per se sine addito: ⁊ proprie in ieiuno vel hora maioris quietis si stomachus in ip sa delectetur: neq̧ fe. putrida complicetur. Quoniā in lacte trina substantia reperitur. Prima serosa frigida et humida de natura aque: quare mundificat ⁊. abstergit. Et licet aliqui dicant ꝙ sit calida ⁊ sicca: intelligūt prout eis cōmiscetur coagulum: sicut accidit in sero cuius caseus est extractus. Secunda vero butirosa calida ⁊ humida: quapropter incarnat. Tertia caseosa frigida ⁊ sicca que consolidat perfecte. Ex confectionibus sub/ limibus preterea est zuccarum ros. purum vel sic mixtum. ℞. zuccari ros. lib. j. karabe margaritarum non perforatarum ossis de corde cerui sang. draco. añ. ʒ. ij. macis croci opij. añ. ʒ. ß. misceantur: ⁊ de ipso sumat om ni mane ⁊ semper ad modum nucis magne: quia calorem reprimit: corpus refrigescit: ⁊ vlcus constringit: ⁊ proprie si fuerit vetustu; per vnum annum integrum reseruatum et virtus propinqua ⁊ consimilis est dyarodō abbatis. Sed ad extinctionem caloris feb. ⁊ sitis vehementis ⁊ inflāmationis epatis et stomachi cōferunt trocisci de camphora qui sic fiunt sm̄ Mesue. ℞. fol. ros. ʒ. iiij. spo dij. ʒ. ij. sandal. ci. ʒ. ij. ⁊. ß. croci. ʒ. j. succi liqui ritie. ʒ. ij. semis citruli melonis cucumeris cu curbite dragaganti spice. añ. ʒ. j. ligni aloes cardamomi amili camphore añ. ʒ. j. zuccari tabarzeth terenia bin añ. ʒ. iij. Confice cum muscillagine psilij ⁊ aqua rosarum. Et si in confectione augmentes spodium ad. ʒ. iiij. ⁊ se. portulace ad. ʒ. ij. vocabuntur trocisci de spodio: ⁊ tunc fiunt magis infrigidatiui ⁊ ex tinctiui. Fiūt autem aliter trocisci huiusmo/ di. ℞. spodij. ʒ. iiij. ros. ʒ. vij. se. malue se. por tulace cucurbite dragaganti spice celtice gū mi arabici liquiritie ligni aloes cardamomi añ. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. camphore. ʒ. ij. confician/ tur cum muscillagine psilij: ⁊ detur vnus se/ ro cum itur dormitum cum sirupo ro. ⁊ aqua psilij. Contra sanguinis fluxu; superfluum

cum sputo dentur trocisci de karabe qui sic fiunt. ℞. karabe gumi arabici lacce balaustie ypoquistidos. ana.ʒ.v. thuris.ʒ.ij. opij.ʒ.j. fiant trocisci cum muscillagine psilij. detur. ʒ. vna cum.℥. vna aque sumach. Et descriptio fortior et melior eorum est hec. ℞. sanguinis draconis thuris ana.ʒ. tres et. ℈. vnum. karabe.ʒ. quinque. lapidis ematistes terre sigillate an̄.ʒ quatuor aluminis.ʒ.ij. et ß. balaustie.ʒ.iij. opij.ʒ.j. fiant trocisci cum succo plantaginis vel portulace. et quilibet.ʒ.j. vel ß. detur cum aqua decoctionis plantaginis vel portulace.

Canones.

Ptisis grece cōsumptio est latine. Quapropter ōis consumptio corpori nostro superueniēs pōt ptisis nominari. Propter quod sciendū ē quod ptisis large sumpta est duplex: scilicet naturalis et innaturalis. Naturalis est illa que accidit senibus et defectis ex etate. Innaturalis est duplex: vt dicit ysaac libro suo de fe. quia quedam est cū feb. quedam est sine fe. Illa que est sine feb. est duplex. Nam quedam est que fit a causa calida: vt quando aliqui fumi adusti exspirant. Idcirco et consumuntur humiditates capsule cordis put accidit illi synite: de qua loquitur Gal. ij. de interioribus. Non enim quelibet cordis inflāmatio est feb. licet econuerso. Quedaꝫ vero a cā frigida: vt in ethica senectutis: hec enim est mala complexio frigida et sicca valde que opponit̄ nutritioni quapropter in ipsa corpus consumitur vt accidit vt plurimū corporibus melācholicis per naturam. Que aūt cum fe. est duplex: quedam fit per se incipiendo et est de numero eorū que raro cōtingunt: vt dicit Gal. ij. de crisi. circa finem. Alia vero consequendo egritudines alias et hoc dupliciter: quia vel consequitur fe. et ita fit vt plurimū. Nam vt plurimū omnis fe. putrida quādo plongatur: tendit ad ethicam et arefactionem: quia membra radicalia inflāmantur ppter diuturnam inflammationem spirituū et humorū vel consequit̄ pleuresim et peripleumoniā aut aliquā aliā decē causarū in principio capituli positarū et sic sumit̄ in presenti. Item sciendum quod in cura pleuresis oportet medicū inspicere sex intentiones. Prima est ad mūdificationem vlcerū a sanie: quia vlcus est vulnus cōpositū cum sanie: quapropter nō consolidatur nisi prius exsiccetur: vt dicit Gal. in tegni ca. de cura solutionis continui composite. et sic competunt acuta riptica velut sunt ysopus prassium et squilla. scda vero ad consolidandum vlcus mundatum: et sic competunt sicca glutinosa vt trocisci de karabe. Tertia vero ad phibendum consumptionem corporis et sic competunt humida nutritiua vt lac carnes et similia. Quarta vero ad extinguendū calorem febrilem et sitim: et sic competunt frigida omnino velut trocisci de camphora et vnguētum populeon et similia. Quinta ad mitigationē doloris et sic competunt anodina vt camomilla vel narcotica vt opium. Sexta est ad restringenduꝫ catharrū in capite: et sic cōpetunt emplastra rubificatiua super caput et sic patet quare actores vtūtur medicinis contrarijs in capitulo ptisis.

Pronosticatio.

Ptisis antiqua nō recipit curationē verā sed blanditiuā et dilatoriā. sicut nec prima spēs ethice. Itē qn̄ sputū ptisici cadit sup terrā calidā vel lapidē vel carbones et fetet: mortale est. Caue tn̄ ne illud fit ppter ēpima quia et illud fetet. Oportet igit̄ vt sit fetor grauis velut corū assum: qm̄ sic accidit ppter substātiā pulmōis. vn̄ ypo. v. pti. amph. Qui a ptisi molestant̄ si sputū qdcūque spuūt graue fetet super carbones effusuꝫ et capilli a capite fluūt mortale. Si sputū ptisici ad fundū aq̄ ceciderit: signat vlcus cōfirmatū nisi acciderit fortassis ppter flegma grossuꝫ cōmixtū sputo. Distingue ergo īter saniē et flegma. Si vo natet in medio tūc vlcus tēdit ad ɔfirmationē quod si locū supremuꝫ obtinuerit vlcus significat recēter inchoatum cuꝫ bona spe salutis. Itē dicit Aui. In mulieribus pueris et senibus et carnosis pōt ptisis longo tpe palliari. Iteꝫ Ipo. v. pti. amph. A ptisi habiti dyarria supueniens malū. Itē si ceperint capilli cadere: vngues incuruari: appetitus psterni: anhelitus fieri difficilis: et os fetere: et sputū retineri: venter fluere: crura inflari propinqua est morti. Iteꝫ ptisici plurimū moriunt̄ in autūno: sicut et ethici. vn̄ Ipo. iij. pti. aph. autūnus ptisicis malus. Et cauendum est

medico in cura ptisicorū et ethicoꝝ: quia mo riendo loquūtur et loquēdo moriūtur. Item viris et mulierib⁹ ab āno. xviij. vsqꝫ ad. xxv. si ptis supuenerit raro curatur et raro occultatur ꝑpter caloris innati feruorē. ante vo et post raro fit et plurimū occultat. vñ Ipo. v. p. i. amph. ptisis fit maxie etatib⁹ a. xviij. vsqꝫ ad. xxv. annum.

De sputo sanguinis et emoptoica passione. Cap. vij.

Sputū sanguinis pōt ꝑuenire a q̄ttuor locis scꝫ stomacho pectore capite et gingiuis. Et siquidem a stomacho et pectore emoptoica passio nūcupat. Signa enī cū venerit a stomacho sunt. q: fit cū vomitu et sentit grauitas in stōacho et forte ante cessit retentio mēstruoꝝ et emorroidarū: vel fuit sanguis fluxus in toto corpe qui sine regimine nature regurgitat ad epar: deīn ꝑ meseraicas ad intestina deorsum vel ad stomachum sursū sicut accidit membrū hn̄tib⁹ mutilatū: et tunc vtus sanguis finitiua epatis corpori nō ꝓportionatur. Signa ei⁹ cū venerit a pectore vel pulmone sunt: quia venit cum tussi forti et sentitur grauitas in pectore: q: si fit a substātia pulmonis erit sanguis paucus et spumosus. vñ Ipo. parti. amphо. Quicūqꝫ sanguinē spumosum expuunt ijs ex pulmone fit eductio. Si aūt a ruptura vene erit sanguis plimus et lucidus. Signa eius cū venit a capite sunt: q: venit cum rascatione absqꝫ tussi. Signa ei⁹ cum fit a gingiuis sunt: q: gingiue apparēt sanguinolēte semper. s. qn̄ leuiter tangūtur: et de isti⁹ cura dicemus capitulo de fetore oris.

Methodus.

Cura eius qui fit a stomacho est vt primo fiat diuersio sanguinis ꝑ flebothomiā saluatelle que est in manu inter anularem digitum et auricularem et per flebothomiam sophene in pede in ꝓuocatione menstruorū et emorroidarū et prohibitione vomitus oīno. Oportet autē vt flebothomia fit frequens nō multa simul nisi sanguis erubescens videatur super totū corpus. Post ista vero ponantur ventose sicce super epar: ligētur extrema dolorose. primo quidem inferiora et post hoc superiora. Aspergantur pedes et manus ex aqua calida: et eorū cibus fit stipticus conditus cum agresta vel vino granatoꝝ acetosorum vel aque sumach vel mirtorum. Bibat vinum rubeum acerbū limphatum cum aqua fluuiali et plantaginis. vtat dyacitonion facto sine speciebus. post cibū recipiat omni die vnum trociscum in aurora: vel ante cenam cum sirupo ros. vel aqua mirtorum qui sic fit. ℞. boli armenici gummi arabici balaustie sanguinis draco. thuris masticis. añ. ℥. j. fiant trocisci cum vino granatorum vel agresta vel aqua plantaginis quorum quilibet fit. ʒ. ß. Supra stomachum ponatur cerotum istud. ℞. mummie masticis thuris nucis cypressi boli armenici sangui. draco. añ. ℥. j. picis naualis et lapdani cere. ana. ℥. quatuor. dissoluantur omnia ad ignem in casola et extendetur super corium. Balneetur in aqua: fricet sale et furfure q̄m materias resoluit et ad circūferētiā attrahit simul et sudorē ꝓcurat. Cura eius ꝗ venit a pectore est vt primo diuertat materia per flebotomiā basilice in manu et ventosatione in natibus nō in spatulis: ligent extrema. Mundent ꝑterea mēbra spūalia cū electuarijs et iobocb et sirupis screatiuis dictis cap. de ptisi. deinde cōsolident cū stipticis ibidē. Dietet sicut ptisicus: q: si istud sputū pseuerauerit et cū fe. lenta fuerit frā ptisim signi ficat. vtat ergo zuccaro ros. veteri per se. vel sic. ℞. zuccari ro. ptes. xx. karabe boli armenici ypoquistidō. san. dra. añ. ꝑ. j. opij macis croci papaueris alb. añ. par. ß. terant et misceātur. q: si fortificare volueris in stipticando atqꝫ constringendo adde dragaganti coralli alb. et rub. acatie gūmi arab. torrefactis super prunas terre sigillate margaritarum et similium. Cōferunt preterea trocisci de karabe dicti capitulo de ptisi. et alios dicem⁹ capitulo de mictu sanguinis fortiores. Confert etiam linimentum super pectus si fluxus fit ex pectore et pulmone. Similiter et supra stomachum si fit ex stomacho quod fit eisdem trociscis dissolutis in succo plantaginis et portulace et mirtillis et barbe hyrcine. Ipsa nanqꝫ habēt proprietatem restringendi omnem fluxum. Teneat in ore continue portulacas vel plantaginem recentem. Bibat vinum rubeum stipticum limpha-

tum cum aqua mirtillorum vel extinctionis calibis: caueat a cibis acutis: parum loquatur et tacite semp. Jaceat quasi sit erectus. Sit semper in loco temperato declinante versus frigidum. Cura eius cum venit a capite predictis est facilior in qua non cadit timor: quoniam vt plurimum illud rectificat natura per se verum si superfluat: fiat flebotbomia cephalice. Deinde gargariset cum succo solatri vel plantaginis dissoluto cum aqua decoctionis sumach et mirtorum et oxizacara vel dyamoron propter repcussionem in declinatione cum melle ros. vel zuccaro ro. et aquis eisdem. Vtatur stipticis in cibo et potu vt est panis azimus vinum rubeum ponticum lentes excorticate et similia.

Emperica.

Sirupus purgans pectus et pulmonem cum sputo et consolidans vlcus in eis sic fit. ℞. succi porlulace et plantaginis consolide maioris vngule caball. succi mirte. an. ℥. iiij. bulliant in istis succis iste res. ℞. thuris sang. dra. an. ʒ. iij. karabe. ʒ. v. lap. ematites tre sigillate. an. ʒ. x. aluminis scissi mirrhe balaustie an. ʒ. iij. reubarb. ʒ. ij. Postea etiam addatur istud. ℞. ypoquistidos. ʒ. j. et ß. ro. rub. ʒ. vnam boli armenici pulueris de cornu cerui vsti. an. ʒ. j. et ß. opij. ʒ. vnam zuccari lib. vnam fiat sirupus bene coctus et clarificatus detur de ipso omni mane. ℥. vna vel due cum duplo aque pure vel aque plantaginis vel aque dragaganti et de eadem aqua limphetur vinum suum. Pillule sublimes ad sputum sanguinis restringendum sic fiunt. ℞. boli armenici gummi arab. dragaganti an. ʒ. j. penidorum. ʒ. ij. terantur omnia subtiliter. Et si sanguis venit de pectore vel pulmone conficiantur pillule late subtiles cum muscillagine dragaganti infusi per noctem in aqua ordei quas patiens teneat assidue in ore vt sic paulatine dissolute redundent ad spiritualia cum saliua. Si vero sanguis venit a stomacho et nutritiuis partibus conficiantur pillule cum muscillagine gummi arab. dissoluti in succo plantaginis et dentur in potu omni die in ieiuno cum aqua pluuiali in qua ferrum candens sit extinctum. Aut detur idem puluis cum ouo sorbili: aut ex ipso et farina simile et albuminibus: fiant tortelle et in cibo ministrentur: aut clistere fiat ex ipso si fuerit vitio intestinorum: quoniam confert omni fluxui per quamcunque regionem fuerit. Item puluis restringens omnem fluxum sanguinis ex quocunque loco siue sumatur per exterius: siue per interius. ℞. karabe boli armenici balaustie. sanguis draconis. lacce. an. par. equales dentur. ʒ. ij. cum aqua infusionis sumach. ℥. j. opij. recentis sexta pars. ʒ. vnius valet sputo sanguinis fluxui sang. narium dissinterijs menstruis emorroidis vulneribus que sunt cum emorosogia plurima quia sanguinem ingrossat et ora venarum stipticat. Item trocisci constrictiui et consolidatiui sic fiunt. ℞. gummi arabici dragaganti se. portulace. an. ʒ. v. boli armenici terebentine scariole terre sigillate. an. ʒ. vj. ypoquistidos. acatie cornu cerui combusti balaustie ficuum siccarum cupularum glandium extremitatum ramorum rubi an. ʒ. iiij. lapidis ematites loti. ʒ. iiij. karabe ros. mirtilli an. ʒ. iij. se. papaueris albi. ʒ. vj. cancrorum adustorum. ʒ. xv. coriandri assi. ʒ. ß. fiat puluis cribellatus conficiatur cum aqua ros. vel succo plantaginis. Et adde si vis se. lini torrefacti et lentium excorticatarum an. ʒ. vj. Valent sputo sanguinis dissinterie lienterijs dyarrijs cronicis: et vltra omni fluxui superfluo per quamcunque corporis regionem. Detur vnus in aurora cum aqua plantaginis vel pluuiali. Idem operantur trocisci de karabe alman. et dantur eodem modo cap. de ptisi. C. de empericis.

Canones.

Scias quod cura istarum trium passionum: scz empimatis: ptisis sputi sanguinis conueniunt et differunt. Conueniunt quidem: quia in qualibet earum oportet medicum habere duas intentiones. prima scz in mundificando saniem et sanguinem per sputum. secunda in consolidando solutionem continui simplicem sine sanie: apud medicos vulnus appellatur. Sed differunt: quia in cura empimatis oportet esse maiorem intentionem in mundificando quam in consolidando: propterea quod in empimate nondum est factum vlcus: sed est futurum fieri si non purgata fuerit sanies tempore certo. Et per empima intelligo etiam pleuresim et peripleumoniam quando terminantur per saniationem. In cura vero sputi sanguinis oportet principaliter esse solicitudinem in consolidando quam in mundificando: eo quod sanguis est bu-

mor beniuolus si nõ corrumpat. Uerũ neq vulnus neq sanguis negligat: ne forte dilatetur ꝑpter cõtinuũ ⁊ fortẽ motũ pulmonis in anhelando. Sȝ in cura ptisis ambe intentiões sunt equales ex eo ꝙ ibi sunt sil' sanies et solutio cõtinui ꝑncipaliter: vt ptȝ ꝑ diffinitionẽ ptisis sup dictaȝ. Ex hoc cañ. sequit alius: ⁊ est ꝙ oẽs medicine istoꝝ capl'oꝝ sibi mutuo suffragant cũ morbi nõ differant nisi ꝑm magis ⁊ minus: prius ⁊ posterius.

Pronosticatio.

Ad sputum sanguinis si nõ restringat infra xiiij. dies vel infra .xx. ad plus sequit sputuȝ saniei: ⁊ ꝑ ꝯsequens ptisis. Uñ ypo. vij. pti. amph. In sanguis sputo saniei sputũ: malũ et paruȝ post cathaʀũ in supiori vẽtre. i. pectore in saniẽ cõuertunt. in. xx. diebus. Item screatus sanguinis sil'r ⁊ vomitus periodice factus: ⁊ cũ alleuiatione infirmum liberat a multis malis passionib': scȝ ydropisi: lepra: ptisi: queadmodũ ⁊ menstruoꝝ fluxus ventris ⁊ emorroidarũ ⁊ flux' san. nariũ cõcreticus ẽ et naturalis: vt di. Auer. iij. colli. ꝙ ꝓpter nullatenus restringat: imo si fuerit difficilis restrict' ꝑpter san. cõdensationẽ ꝓuocetur. Ubi gra. Si venit a stomacho detur sinapis piper ⁊ galläga. Sil'r ⁊ ex cõpositis dya triõpipereon dyagallanga dyaciminũ cum vino veteri amaro: qm̃ sanguinẽ excoquunt. Qđ si venit a pectore vel pulmõe det yreos ysopus ⁊ squilla. Ex cõpositis dyacalamentũ dyaprassiuȝ ⁊ dyairis. Si vo fluxus hmõi fuerit finthomatic': vt pote supfluus aut inordinatus: aut egri virtutẽ diminuens ꝑ viribus restringat ne forsan ad ethicã vel ptisim deducat: ⁊ forsan ad ydropisim ꝑpter infrigidationẽ. Itẽ ypo. v. pti. amph. Mulieri sanguinem vomenti menstruis superuenientibus solutio fit.

¶ Tractatus. iij. secunde sectionis.

Cordis passiones famose sunt quattuor. Prima ẽ debilitas. Scđa sincopis. Tertia tremor siue tectigatio. Quarta dolor ⁊ apa. Cuȝ añt dico cor intelligo capsulã cordis ⁊ hũiditatẽ contentam in capsula madefacientẽ cor assidue ne ꝑpter motum cõtinuum ⁊ calorẽ exiccet.

¶ De debilitate cordis. Ca. p. j.

Debilitas cordis appellat qñ corp' deficit sine manifesta cã in oibus suis virtutibus. ⁊ ꝓprie vitalib' ⁊ corpus consumitur vel discoloratur: ⁊ opañões eius precipue vitales debiles existũt nullo alioꝝ membroꝝ leso sensibiliter. Fit ab omi specie male cõpl'onis q̃ sunt octo: quattuor q̃dẽ simplices. s. calida. frigida. humida ⁊ sicca. ⁊ q̃tuor ꝯposite ex iis. Et loq̃mur nũc de mala cõpl'one sine matia: q: de ea q̃ cuȝ matia loq̃mur ca. de apate cordis. Signa debilitatis cordis a caliditate accidẽtali sunt vehemẽtia caumatis circa pectus sitis vehemẽs quã sitim magis extiguit frigid' aer ꝙ aqua pulsus magn' spissus: nisi virt' sit nimis debilitata: tũc est paruus spissus ⁊ frequens ⁊ delitia in vsu frigidoꝝ ⁊ extenuatio corpis de die i diẽ ⁊ dispõ sil'is adeo donec forte superueniat eis sincopis: qđ quidẽ est necesse fieri apud oẽm cordis debilitatẽ ⁊ tristitia nimia est vt pl'im cũ fe. occulta. Signa debilitatis ei' a frigiditate nõ naturali sunt pulsus ꝑuus tardus ⁊ rarus: nisi ṽtus sit valde debilis: tunc fit frequẽs vt succurrat necessitati: ⁊ anhelitus sil'r ⁊ dilectio vsus calidoꝝ et timor ⁊ tristitia vel diminutio letitie. Signa eius q̃ fit a siccitate aduentitia sunt corporis habitudo sicca: pulsus dur' ꝑuus frequens ⁊ cõtinua siccitas lingue ⁊ palati. Signa eius q̃ fit ab humiditate supflua sunt signa apoplexie vel paralisis: q: humiditas accidẽtalis qñ supfluit in sub a cordis vl' vẽtriculis eius vel capsula eius suffocabit subito calorẽ naturalẽ imediate: queadmodũ et hoc accidit in apoplexia mediate: q: mediante impedimento anhelitus.

Methodus.

Cura debilitat ei' a caliditate est vt dentur omni mane in aurora trocis. de camphora dicti capl'o de ptisi. cum vino granatoꝝ acetosoꝝ vel berberis. Epithimet pectus cũ pãnis sericeis vel de bisso infusis in aqua ros. in q̃ sit aliq̃d pul. ro. cãphore ⁊ sandal'. Utat dyarodõ abbat dyadraganti rosata nouella electuario restauratiuo: qđ dicem' ca. de fe. ethi. lib. ij. Bibat se

pe lac acetosum recens in ieiuno. Fiat autez acetosum statim postq̄ mulctū est: extinguatur in eo calibs vel lapis ignit⁹ qui cōsumit eius partes calidas butirosas facile inflammabiles. Dietet̃ dieta frigida aromatisata. Cura debilitatis eius a frigiditate est vt oī mane sumat dyātbos dyamustum dyamargariton pliris arcoticū cū vino bono aromatico. Epitbimet̃ pectus cum oleo nardino in quo dissolutus sit musc⁹ vel ambra. Dietetur carnibus bonis cōditis cū spēbus aromaticis ꝛ ꝓprie croco macis spica gariofil. cardamomo folio ꝛ gallāga. Bibat vinū bonum sed vsu moderato: ne forte inducat siccitatem. Sumat de tertio in tertiū in ieiuno ʒ.j. tyriace bone veteris cū vino decoctionis macis cinamomi. Cura eius q̄ a siccitate est vt regat̃ patiēs regimine etbice. Impinguetur ergo ꝓposse cū brodijs pinguib⁹ carniū bonarum conditarum cū vitellis ouoꝝ alteratis cum cucur. lactucis. Bibat sepe in ieiuno lac recens asine vel capre in quo sit aliq̄d zuccari ne caseet̃ in stomacho. Epitbimet̃ pectus cū oleo viol. ꝛ rof. ꝛ cōmixtis cū muscillagine se. lini fenugreci maluauisci. Post sumptionē lactis per tres boras balneet̃ in aqua dulci tepida in qua modicuz moretur ne corpus fiat euaporabile: bibat vinū dulce. Cura eius que est ab bumiditate est cura apoplexie proposse: q: periculosa est bec debilitas propter subitā suffocationē q̄ timet̃.

Emperica.

In omni specie debilitatis cordis cōuenit abstinentia a coitu oīno ꝛ labore ꝛ vti letitia ꝛ gaudio audiēdo sonos musice ꝛ fabulas nouas ꝛ vtiles: ꝛ videre amena: odorare aromatica: q: cerebrū cor epar cuz sint mēbra principalia sibi inuicē mutuo cōpatiunt̃ ꝛ cōfortātur. Et vnge pect⁹ cū oleo nardino ꝉ oleo rof. ꝛ cera mixt cū gallia mus. ꝛ suffumigiū cū alipta mus. storace calamēto ligno aloes thure ꝛ silibus. Itē epitbima cōfortās cor a proprietate apropriatur et etiam se. ℞. buglosse melisse boraginis sandali albi ꝛ rubei cāpbore ro. margaritaꝝ corali. aā. bulliant omnia preter lapides preciosos et cāpbora in aqua rof. vel in aqua et modico aceti boni donec medietas cōsumatur: tunc adatur puluis lapidis et campbora ꝛ infundantur petie de sindone vel scarlato: ꝛ expresse aliquantulum ponatur super cor. Itē electuarium confortans a proprietate in omni causa. ℞. smaragd. biacynt borum sapbirorum aā. ʒ. ß. auri ꝛ argenti puri foliati. ana. ʒ. ij. margaritarum perforatarum ꝛ nō perforatarum aā. ʒ. j. ꝛ ß. buglosse melisse florū boraginis ozimi zedoarij been albū ꝛ rubeum gariofil. ligni aloes zinziberis cinamomi electi ꝛ mundati aā. ℥. ß. serici contriti nō cōbusti: quia melius est combusto trocisci de cubebe cardamomi calami aromatici spice galange musci campbore ossis de corde cerui ambre aā. ʒ. j. coralli albi ꝛ rubei sandal. rof. spodij bellericorum terre sigillate coriādri aā. ʒ. ij. ꝛ ß. omnia terātur subtiliter: ꝛ ꝓ qualibet. ℥. specierū ponatur zuccari albissimi lib. j. ꝛ fiat electuariū. Est nanq̄ continens omnia simplicia cordialia vel plurima ꝛ de auretur exterius. Addatur ergo vel extrabatur ex calidis vel frigidis prout egri desiderium vel necessitas postulat. Item confectio ad idem. ℞. dyantbos dyaboraginis dyarrodon abbatis aā. ℥. j. dyamargariton. ℥. j. misceantur sil aut q̄dlibet per se sumatur in se. aut sine se. ante cibum per boram vnā cuz vino albo. Fit autem dyaborrago ex florib⁹ boraginis ꝛ buglosse: queadmodum zuccarū ro. ex florib⁹ rof. ꝛ zuccarū viol. ex violis. Dicit p̄terea Auer. v. ꝛ vij. colliget. q̄ ex cibis ꝛ medicinis oībus nibil est q̄d equet̃ vino in confortatione cordis: q̄m est penetrās est calidū: ē spūs gignitiuū etiā nature amicū a tota spē ꝓpt̃ q̄d dari cōuenit in sincopi se. epidimali ēt in oī debilitate ꝛ corpis resolutione: ꝛ si non sit saltim refractum ꝛ limpbatum.

Canones.

Debilitas cordis vt plīm fit a mala complexione frigida ꝛ sicca: quia maxime contrariantur principijs vite. Frigiditas autem aduenit cordi duobus modis. Uno modo per feb. vt cum ab bumoribus frigidis eleuantur fumi ꝛ vapores frigidi cor percutientes velut ydropisis vel etbica senectutis. Scd̄o mō per accidens: vt propter cōsumptionem bumidi radicalis quod est ꝓprium pabuluz radicalis calidi ꝛ naturalis quare fimu euaporantur. vt in feb. cronicis etiam mor-

te naturali ⁊ senio cõtingit. Ex isto aũt seq̃tur canon ali⁹ ⁊ est ꝙ oĩs mot⁹ cordis ẽ duorum generũ: vt ait Arist. in lib. de longitudine ⁊ breuitate vite. Prim⁹ ẽ macror ⁊ est qñ calor cordis cõsumit suũ humidũ in quo cõseruabat: quare ⁊ ipm per accidẽs corrũpit. Scd̃s vo marasmus: ⁊ est qñ q̃litas ɔ̃triavi te: sc₃ frigiditas dñatur in cõplexiõe cordis. Nam tũc calor naturalis cordis destruit et frigidũ dñatur: ⁊ a q̃busdã extinctio nuncupatur. Ad quos quidẽ modos reducitur oĩs mors: siue sit naturalis vt in senio: siue nõ naturalis vt ab egritudine: siue violẽta vt a casu percussione incẽdio vel demersione: vt patet subtiliter speculanti.

Pronosticatio.

Omnis mala ɔplexio siue sit diuersa siue eq̃lis quãdo cõfirmat in corde est incurabilis et necessario mortalis ꝓpter cordis ꝑexcellentiã sup̲ oĩa membra ⁊ ei⁹ necessitatẽ i vita aĩalis sine cui⁹ opatione animal non potest subsistere vnico momento. Item sincopis superueniens mortale.

De sincopi ⁊ cardiaca passione. Cap. ij.

Sincopis est ablatio sensus ⁊ motus: ⁊ qñq; pulsus exterioꝝ mẽbrorũ tempore aliquo ꝓpter cordis lesionẽ: q̃propter a philosophis mors tẽporalis vel cardiaca passio nũcupatur. Quãdoq; est morbus quãdoq; accidẽs. Morb⁹ quidem qñ causa cõtinetur in corde. Et hoc fit tribus modis. Uno mõ ꝓpter resolutionẽ spirituũ: quare depauperat cor spiritu ⁊ calore ⁊ deficit: vt patet in laborãtibus ⁊ sudantibus sup̲flue. Scd̃o mõ ꝓpter debilitatẽ cordis naturalẽ et frigiditatem. Tertio vo ꝓpter fumos venenosos ꝑcutiẽtes cor: sicut fit post sumptionem rei venenose. Est aũt triplex venenũ: vt ponit Auerroys. v. colliget. quoddã est a ꝓprietate ⁊ forma specifica: vt napellus ⁊ sputum vipe. quoddã ẽ a q̃litate: ⁊ hoc dupl'r: q: vel a frigida mortificãte spũs: vt est opiũ iusquiam⁹ mãdragora vel calida adurẽte ⁊ resoluẽte: vt arsenicũ: calx viua: realgar: auripigmentũ. Accidẽs vo d: qñ consequitur morbũ aliũ et hoc dupl'r q: vel particulare₃ vel vniuersalẽ. Et siquide₃ particularẽ hoc est dupl'r: q: vel fit ꝓpter cõpactionẽ ei⁹ ad cerebrũ. verbi grã. vt cum accidit ꝓpter terrorem vel timorẽ vel aliã actionẽ aĩalem subitã spũs aĩales ⁊ vitales conculcantẽ i corde ⁊ suffocantẽ vel segregantẽ siue dispgentem: sicut accidit in gaudio pnicioso. vel fit sincopis ꝓpter cõpassionẽ ei⁹ ad stomachũ et ꝓprie ad os eius. Ubi grã sicut fit qñ materia calida acuta mordicat os stõachi: q̃re leditur vehemẽter ad qd̃ opatur plurimum acuitas sensus in eo: verũ qñ accidit freq̃nter hoc mõ sincopis apud ignaros noĩatur sincopis inter passiones stomachales. Si vero sequit morbũ vlẽm: sicut est sincopis que accidit in fe. sincopali in pñcipio paroxismi: vt in. ij. li. dicet. Signa sincopis ꝓpter debilitatem cordis vel resolõnẽ spũu₃ sunt pulsus puus debilis natural'r vel ex ipe corpus rarum spõgiosum qd̃ ex qualibet leui cã deficit anhelit⁹ paruus rarus. Signa sincopis ꝓpter fumos venenosos sunt antecessio rei suspecte in cibo potu vel medicina. Et si venenũ operat a ꝓprietate apparebit feruor rub. ⁊ sudor in facie ⁊ venarũ tumor ⁊ angustia ⁊ sitis ⁊ fetor oris ⁊ oculoꝝ citrinitas. Si vo a calida qualitate operetur: apparebit incensio ⁊ mordicatio siue incẽsio in aliquo loco vt stõacho ⁊ intestinis. Si vo a qualitate frigida apparebit subeth stupor alcuseth pigritia in motib⁹ ⁊ cõgelatio. Signa eius cũ fit ꝓpter actionẽ aĩalem sunt antecessio timoris subiti vel terroris vel gaudij superflui pniciosi. Dicit eñi Gal. v. de accidenti. Ex terrore siue timore subito vel gaudio subito ⁊ sup̲fluo potest q̃s sincopim incurrere et mortem: propter tristitiã vero nequaq̃: q: paulatiue fit nunq̃ subito: nec ab ira: q: per ipsam nõ deijcit virtus in summo cũ sit opatio actiua. Signa ei⁹ cũ fit ꝓpter lesionem oris stomachi sũt mordicatio ⁊ caliditas acuta circa os stomachi cui statim sincop. succedit. Signa eius q̃ fit propter paroxismum fe. sincopalis sunt signa ꝓpria illius fe.

Methodus.

Cura sincopis duplex est: q̃dam est ante paroxismum ⁊ hec pficitur per actum preseruatiuum. Alia hora paroxismi per actum curatiuum. Cura igitur preseruatiua est vt si fuerit propter debilitate₃

cordis fiāt illa q̄ sunt dicta in p̄cedēti ca. q̄ si ppter raritatē corporis vel exhalationē spūum acciderit: condensent cū aq̄ frigida vel aere frigido vel aq̄ ro. ⁊ puluere sandalorum ⁊ cāphore epithimādo pectus faciē et totum corp⁹ freq̄nter. Comedat carnes bonas cōditas cum specieb⁹ aromaticis et oua sorbilia ⁊ bibat vinū optimū. Euitet laborem balneū calidum aerē calidū ⁊ coitū ꝑposse. Si vero sit ppter sumptionē veneni fiat cura cōis ꝯtra oē venenū assumptum in cibo vel potu q̄ est vt statim cū homo sentire incipit mutatiōes incōsuetas ⁊ angustiā et estuationē ppter assumptiones alicuius rei q̄ hmōi facere nō deberet. Repleat̄ aqua tepida cui sit aliq̄d olei permixtū ⁊ aceti ⁊ confortet̄ cū impositione digiti vel penne inūcte in oleo ⁊ euomat. Si aūt vomitus pigritaretur: coquat̄ raphanus ⁊ anetū in aq̄ et colletur ⁊ addatur sal mel bauracb ⁊ bibatur ⁊ interim ꝯfortetur vt euomat aliquotiens: q̄ si non sufficit: suspendat̄ per pedes capite depresso donec tota materia educat̄. Post hoc vero considera si in inferiorib⁹ ventris sentiat estuationē ⁊ si sic fiat suppositorium vel clistere ⁊ detur ei tyriaca in potu ⁊ successiue purgetur cum pillis cochijs vel stomaticbis vel yerapigra. Si igitur post oīa ista cessauerint accidētia mala liberatus est. Sin autē considera cōditionem accidentiū remanentiū: q̄ si senserit eger stimulationem incisionē in aliquo loco corporis que sunt signa veneni calidi lac ⁊ butirū ⁊ oleum amigdalarū dulcium ad potandum tribue: q̄m sedant malitiā ⁊ acuitatē veneni Et proprie butirum recens: vt dicit Ras. in diuisionibus ca. de sumptione venenoꝝ. Et sic dentur electuaria frigida que eius caliditatem exprimant vt est dyapapauer ⁊ dyapentō. filonium recens zuccarū ros. vel violatum. Si vero eger senserit feruorem ⁊ sudorem ⁊ oculi rubere ceperint ⁊ vene tumere ⁊ angustia ⁊ sitis ⁊ fetor oris ⁊ oculorum citrinitas apparuerit que signāt venenū a proprietate siue forma specifica detur aqua frigida ⁊ nix ⁊ aqua ros. ⁊ acetum vel trocisci de cāphora cum aqua simplici dicti cap. de ptisi. Tribuat̄ in potu succus endi. cicoree cum aceto vt malicia veneni refringat̄. Et si in aliquo loco corporis sentiat vehementē dolorem vel inflāmationē: fiat etiā emplastrū ex lenticula succo solatri vel semperuiue ⁊ similibus ⁊ actu frigidum aspersum cum aceto gratia penetratiōis ilico suppone. vel fiat epithima ex eisdem ⁊ reiteret̄ donec locus stupidus fiat. Deinde psillium et lac vaccinum: de quo extractum sit butirū et succum fructuum frigidorum tribue. Et si a principio signa repletionis apparuerit manifeste ip̄m flebotboma. Si vero strictus sit s̄m ventrem solue cum medicina. Deinde ciba ipsum cum cibis frigidis: vt agresta vino granatorum acetosorum lactucis portulaca vel pedibus porcorū conditis cum eisdem. Detur autē tyriaca noua vel filoniū nouum. Et epithimetur cor ⁊ pectus totū cum aqua ros. in qua dissolutus sit puluis sandal. ros. camphore terre sigillate: q̄m sui frigiditate confortant cor ne venenum ad se trahat. Et similiter os q̄ epar confortetur cum eisdem. hec enim destruunt virtutem veneni operātis a proprietate: ⁊ maxime quādo in ipso caliditas reperitur. Si vero eger ceciderit in subeth stuporem congelationē ⁊ alcuseth que sunt signa veneni frigidi: ciba ipsum cum allijs ⁊ sinapi: ⁊ detur tyriaca vetus et metridatum vetus ⁊ dyatriumpipereon ⁊ similia: neq̄ dormire ip̄m permittas. Sitim etiā inducas proposse et frica corpus eius ⁊ caput ⁊ pectus cū panno calefacto ad ignem. Et quandoq̄ sternutationem inducas cum pipere vel condisi et os stomachi conforta cum vnguentis oleis ⁊ emplastris calidis stipticis donec liberetur. Si igitur post omnia ista accidentia mala non diminuantur: immo eger continue mutatur ad deterius ⁊ incipit sincopis superuenire cum frequenti dissolutione virtutis significat egrum necessario moriturum a veneno sumpto: q̄ virtus veneni iā peruenit ad cor: quia omnium accidentium consequentium venena sincopis ⁊ defectio virtutis sunt pessima. Hec est igitur cōmunis ⁊ conueniens cura in omni genere venenorum assumptorum per interius. Qui vero desiderat curam ꝓpriam vniuscuiusq̄ veneni recurrat in tractatu de venenis lib. ij. vbi de hoc scribemus auctoritate Auicen. quarto canōn. fen sexta. si deus voluerit.

Cura sincopis ppter passiōes aīales est: vt

si timor sit cã inducat gaudiũ ꝛ econuerso. Et confortet̃ cerebrũ cũ pauco lapdani am bre musci sandal'.ru.nucis muscate florũ ci namomi ꝛ similium puluerisatoꝝ ꝛ cõfecto rum cũ lapdano vel aqua ros.q̃ cõtinue de ferat̃ in manu ꝛ odoret̃. Confortet̃ cor cũ ty riaca veteri sumendo sepe de ipsa ante cibũ ʒ.ſ. cũ vino optĩo vel dyantbos vel dyamar gariton cũ musco vel sine musco: ꝑut maxie patiens delectet̃. Fiat aliq̃n sternutatio cuꝫ isto puluere: q: cõfortat oẽs virtutes cerebri ℞.cõdisi piperis longi castorei ellebori ni gri piretri cubebaꝝ añ.ʒ.x.storacis calamẽ te.ʒ.ij.euforbij bdellij añ.ʒ.ſ.et musci.ʒ.ß. ſi pulvis insufflet̃ in nares vel attrahat̃ ꝑ pã num lineũ rarũ cũ anhelitu stomacho ieiu no. Cura eius q̃ fit vitio stomachi ẽ vt in ꝑn cipio purget̃ stomachus cũ pillis cochijs si materia sit frigida vel cũ bñdicta. Si vero sit calida cũ pillis de reubarbaro posit' ca. de reumate ꝛ catharro.vel electuario de suc co ros. laxatiuo vl' stomaticho laxatiuo. Pre terea ꝯfortet̃ cũ sirupis ꝛ electuarijs aroma ticis ꝑ interi' et oleo masticino nardino ꝑ ex teri' vel trociscis de mastice factis ex lapda no gariofi. zedoarij gallãge cinamomo bac cis lauri ꝛ simil' cõtritis ꝛ incorꝑatis cũ lap dano extẽsis sup corio albo mũdo. Cura ei' q̃ fit rõne paroxismi fe.est cura illi' fe.ꝑmo ꝛ ꝯfortatio cordis cerebri ꝛ stomachi cũ reb' iã dictis. Cura sincopis iã facte q̃ fit ꝑ actũ curatiuũ est vt hora accessiõis roret̃ aq̃ frigi da vel aq̃ ro.sup faciẽ et pect': ꝛ fricent̃ cuꝫ ea leuiter manus ꝛ pedes: ꝛ musc' ꝛ ambra vel vinũ odoriferũ isufflet̃ in narib': excitet̃ ãt' cõquassando corpus: ꝛ ligent̃ extrema ꝛ fricent̃ ꝛ calefiat stomachus cũ pãno suffu migato ex ligno aloes et ꝯstringat̃ nasus se pe post insuffiationẽ musci vel alteri' odora mẽti ꝛ cũ sẽtire cepit: det̃ ei vinũ albũ clarũ odoriferũ ꝑ se vel ꝑ artẽ limphatũ parũper

Emperica.

In cura cardi ace passionis nõ sufficit ap ponere medicinas cordi: sed ꝛ oib' ei' mini stris ꝑncipalib': scꝫ cerebro epati testiculis. Similiter ꝛ nobilibus: licet non principali bus: vt stomacho ꝛ spleni. Cõfortet̃ aũt cor cũ electuario de preciosis lapidib' dicto ca. de debilitate cordis. ꝛ dyamargariton ꝛ dyã thos. Confortet̃ cerebrum cũ odoratiõe ta lis pomi. ℞.sandal'.ru. foliorum mirti ligni aloes ana.ʒ.vj.cubebe gariofi.gallie musca te añ.ʒ.iij.ambre macis cãphore añ.ʒ.ſ.sto racis calamẽte.ʒ.iiij.terant et incorporent̃ cũ lapdano ꝛ aqua ro. Est nãq; fere cõtinẽs oẽs medicinas cerebrales atq; aromaticas virtutis aĩalis cõfortatiuas. Q̃ si cerebrum sit discrasiatũ in calido multiplicent̃ rose ꝛ cãphora. Si in frigido multiplicent̃ cubebe gariofil'. ꝛ storax. Et in isto pomo quidam addunt folia mente calamentum aromati cum olibanum nucem muscatam mirrham et ꝑpe si cerebrũ sit reumaticũ de cã frigida Sed gummi arabi. dragãtũ viol'. sicce. folia vel semina mirtill oꝝ in cã cal'a. Addẽdũ igr̃ et subtrahẽdũ cognoscit̃ ꝑut egri desideriũ vel necessitas postulat. Confortet̃ aũt epar cũ epithimate isto. ℞.sandal'.ros.absinthij floꝝ camõille cinamomi añ.ꝑtes eq̃les.oĩa cũ vino albo odorifero cũ aq̃ ros.ꝛ aceto vi ni boni ꝛ philtrũ imbibitũ ꝛ expssuꝫ parũꝑ calidũ ponat̃ sup epar stomacho ieiuno cõ fert nãq; in causis calidis ꝛ frigidis. Cõfor tat̃ aũt splen cũ vnguẽto tali. ℞.scorie ferri scolopẽdrie thamarici añ. M.ſ.capparis ci peri acori azari berberis cinamomi añ.℥.ß. bulliãt in lib.duab' olei veteris ꝛ lib.ſ.ace ti fortissimi donec acetũ cõsumat̃. Preterea dissoluant̃ iste gũme in aceto.℞.serapini galbani oppoponaci bdellij armoniaci añ. ʒ.iij.fiat vnguentũ cũ ꝑdicto oleo ꝛ cera suf ficienti ꝛ vnguat̃ cũ oleo splen omni mane stomacho ieiuno. Cõfortat eñ splenẽ a ꝓ prietate ꝛ eius materiaꝫ subtiliat ꝛ opilla tionẽ eius remouet. Stomachus etiã cõfor tet̃ cũ pãno laneo calido vel philtro suffumi gato cum mastice et thure et xiloaloe posito sup ipsum in ieiunio freq̃ter. Similiter et cũ cerotis que dicetur in cap. de stomachi de bilitate. Confortent̃ vero testiculi cum ab stinẽtia a coitu oĩno ꝛ fomẽtatiõe ex aq̃ ros. et pulueris sandal'.et musci et similium.

Canones.

Sincopis ẽ du plex sꝫ medicos quedam repara bilis.ſ.quando auferet̃ spũs animalis a mẽ bris totius corporis qui transmittit̃ a cere bro per neruos propter opilationẽ neruorũ vel lesionẽ i cerebro factã: ꝛ dicit̃ lipotomia

grece: vel defectio animi latine. Alia est irreparabilis: scilz quãdo simul aufert cum hoc spũs vitalis a mẽbris qui transmittit a corde per arterias propter opillationẽ factam in ipsis vel propter debilitatẽ in corde. Et ad istã sincopim de necessitate sequit mors. Ex isto autem canone sequit alius ꝙ quando gal. precipit in. viij. de ingenio sanitatis. ꝑcipit in cura sinoche fieri flebotbomiã vsqꝫ ad sincopim. Similiter ꝛ Auic. iiij. canon. fen. prima ca. de fe. sanguinea debet hoc intelligi de sincopi ꝑma nõ secũda: qꝛ nõ lꝫ medico in sui cura deducere egrũ ad sincopim mortalẽ cũ medicus sit cõseruator sanitatis: vt dꝛ cõmento de igenio sanitatis. Ex quo cõcipere possumus qualiter concordari possunt Gal. loco allegato ꝛ Auer. vij. colliget. vbi increpat gal. de tali flebotomia rõnibus diuersis contra ipsum arguẽs fortiter atqꝫ necessario cõcludens ꝙ in cura sinoche nullatenus cõpetit flebotomia vsqꝫ ad sincopiꝫ neqꝫ secundare flebotbomiã. Gal. intellexit de prima. Auerroys de secunda.

Pronosticatio.

Sincopis supueniens sepe ꝛ ꝑfunde in corde debili nõ precedente cã primitiua: vt est terror vel gaudiũ vel casus vel pcussio: neqꝫ cã antecedente vel accidẽte humorali: vt est mordicatio oris stõachi a cholera vl' flegmate salso vel melancholia amara vel pontica vel vermibus mortale: qꝛ significat cordis extremam debilitatẽ ꝛ spirituũ paupertatem. Vñ Ipo. ij. parti. amph. Quicũqꝫ exoluunt frequenter ꝛ fortiter sine manifesta cã repẽte moriũtur. Itẽ sincopis fortis superueniẽs post assumptionẽ rei venenose per interius vel tactũ vel morsuꝫ per exterius mortale: qꝛ significat virtutẽ veneni pertigisse ad cor: et proprie in corpore pusillanimo raro cholerico ꝛ cuius vene sunt aperte ꝛ cor debile per naturam.

¶ De tremore ꝛ tectigatione cordis. Capitulum tertium.

Tremor cordis casacaꝫ a modernis tectigatio cordis nũcupatur et est cum cor alto pulsu ꝛ forti mouetur quasi saltet: ideo precedit cã manifesta: scꝫ exercitiũ forte vel estus timor vel ira. Fit vt plurimũ a dñio caliditatis accidẽtalis cũ materia vel sine materia super cor. Fit etiã qñqꝫ sed raro ꝑpter dñium melãcholie naturalis cõuerse i materiã corruptã venenosaꝫ. Signa eius q̃ de calida cã sunt pulsus velox spissus velocitas ad irã caliditas pectoris siccitas lingue ꝛ palati cuꝫ siti plurima quã magis extinguit aer frigidus ꝙ aqua. Signa ei9 q̃ de melãcholia sunt corruptio imaginationis timor siluestritas morũ ꝛ habitudo nigra macra cũ gracilitate ossium ꝛ mollitie cutis quodãmodo similiter et cum facilitate.

Methodus.

Cura salt9 cordis a cã calida est vt ꝑmo fiat flebotomia man9 cephalice sinistre vel mediane vel vẽtosatio in cruribus ꝛ hãchis vel cũ decoctione purgãte meliaꝫ angustã dicta ca. de melãcholia. vel cũ dyasene Itaꝫ sepe lacte acetoso ꝛ trociscis de camphora dictis ca. de ptisi. Comedat ꝫuccarũ ros. vel9 in quo sit pul. iste. ℞. terre sigillate coralli rubei margaritaꝝ nõ ꝑforatarũ ossis de corde cerui añ. ʒ. iij. opij. ℈. ij. croci macis añ. ℈. j. terant ꝛ misceantur cũ lib. j. ꝫuccari ros. Nutriat carnib9 pulloꝝ edoꝝ cũ agresta vel berberis vl' vino granatoꝝ. Bibat vinũ delectabile limphatũ mixtũ cũ aq̃ frigida vel aq̃ ros. Cura eius q̃ fit a melãcholia est vt fiant oĩa dicta ca. de ꝑturbatione virtutis naturalis. scꝫ ex melia naturali corrupta. Utaꝫ dyanthos dyamusco ꝛ suffumigationes ex ligno aloe ros. ꝛ silibus odoriferis. Utatur coitu sed raro leteꝫ ꝑposse: prouocent mẽstrua ex emorroide si est possibile cum flebotomia saphene q̃ est intus in talo et ꝑpe pedis sinistri ꝛ cũ appositiõe sanguisuge circa anum vel emplastri rubificatiui facti ex affodilis sinap. melle crudo cepis tritis ꝛ incorporatis cum fermẽto ꝛ vitello oui ponendo calidum super anum: ꝛ cum firmiter adheserit violenter abstrahatur: ꝛ totiens reiteretur donec aperiantur in corpore consueto.

Emperica.

Omnia dicta in caplo debilitatis cordis hic proficiũt si propria proprijs fuerint applicata causis.

Canones. Dicit Raß. in diuisionibus quod tremor cordis proueniens ex melancholia fit rarior: est tamen nocuus magis et timorosior quocunque specierum tremoris cordis propter duo. Primo quidem quia cor magis leditur a frigido quam calido: cum calidum sit amicum nature. Secundo quidem quia materia grossa difficulter eradicari potest: et sui presentia disturbat spiritus vitales in corde generatos. Similiter et animales confortatos in cerebro: quia sunt inepti ad operationes suas exercendas et sequitur morum siluestritas et virtutum diminutio et demum ablatio perfecta.

Pronosticatio.

Tremor in fe. acutis vel in fe. sincopali frequens et fortis mortale et proprie si fit cum alijs malis signis que sunt debilitas virtutis priuatio digestionis prostratio appetitus et siccitas maxime si superuenerit in die non cretica: quia sint homatica crisim et cordis passionem denotant.

¶ De dolore et apostemate et vulnere cordis. Cap. iiij.

Dolor causatur in corde ex mala complexione diuersa quocunque simplici vel composita antequam confirmetur: nam si confirmetur et perduret non dolorem sed mortem subitam inducet: quia tunc cor incipiet debilitari in sua operatione necessaria pro toto que est generatio spiritus vitalis assidua et eius per arterias in singula membra delegatio sine quo membrum et totum corpus vnico momento viuere non possunt cum iste spiritus sit vehiculum vite a corde in corpus totum in quo sola est anima primo per se et immediate: in alijs autem in tantum inquantum sunt adiuncta cordi et continuum influxum recipiunt a corde propter quod dicebat Aristo. ij. de generatione animalium. Cor est quod primo viuit vltimo moritur. Et auer. ij. colliget ait. quod calor cordis transmissus per arterias est sicut forma: calor vero membrorum est sicut materia et patiens in actu conuersionis et nutritionis. Fit autem ex solutione continui hec autem solutio fit a materia humorali: vt contigit ex generatione apostematis vel a causa primitiua vt contigit in vulnere casu et percussione: et ex quacunque causa fuerit est mortale.

Methodus. Cura doloris cordis ex mala complexione diuersa est eadem cum cura debilitatis cordis si propria proprijs applicentur.

Canones. Dicit Raß. in diuisionibus quod ex humiditate sola non fiet fortasse egritudo in corde. Nam si obtinet humiditas in dispositione corporis adeo donec necesse sit vt cordi obtinetur interficit ipsum velociter et non expectat curationem et fit apoplexia paliter propter accessionem omnium humiditatum super cor: quia cum cor naturaliter sit complexionis calide et sicce illico ab humiditatibus suffocatur si multum obtinent. Item di. Arist. de proprietatibus animalium. et Ga. iij. de interioribus. quod omnis solutio continui facta in substantia cordis est mortalis siue fit ab humore: siue a sanie: siue a ferro. Sed differt quia si penetret in ventriculos eius et proprie sinistrum interficit illico propter eius nobilitatem et spirituum exhalationem qui ibi generantur cum spiritus vitalis similiter et calor naturalis sint sedes et vinculum anime ad cor. Si vero non penetret: interficit infra vnum diem ad plus: quia solutio continui inducet dolorem: dolor attrahet materias et proprie mobiles calidas quare fiet apostema magnum cum fe. proprie acuta et virtute debili que necessaria sunt propter dolorem prosternentem virtutem et materiam suffocantem spiritus et necessitatem adauctam cum diminutione virtutis euentationis. Secus autem est de cerebro in quo solutio continui penetrans ad ventriculos est mortalis sed non illico. Solutio vero non penetrans potest quandoque curari si fit parua. Similiter et apostema vt patet in frenesi non confirmata vel litargia. Epar autem cum sit membrum carnosum potest adhuc melius curari quam cerebrum si eius solutio sit modica vel apostema non confirmatum cum constantia virtutis. Testiculi vero cum ad speciem potius quam ad indiuiduum pertineant: possunt remoueri vita remanente plurimumque.

Pronosticatio.

Signa mortis in dolore cordis sunt casus pulsus post vehementiam diuersitatis in ordine et magnitudinis in motu ipsius et citrinitas coloris subito post vehementiam rub. eius et sincopis difficilis tarde euasionis et sudor frigidus circa frontem.

¶ Tractatus quartus secunde sectionis de passionibus mamillarum.

Mamillarum passiones de quibus scribemus sunt duo capitula communiter. Prima quarum exuberantia vel diminutio lactis: Secunda vero ingrossatio vel diminutio ipsarum superflua. Nam ipsarum apostemata curam

tur methodo qui ad oia apata q est vt dicit Auic. pmo can. fen. iiij. ca. de cura apatuz in gnali vt in pncipio. et cu materia est in fluxu ponant vnguenta et emplastra repcussiua et in augmento aliqd addat de resolutiuis et p prie in pcessu augmenti cuz medic? cert? est q tota materia fluxit ad locu. Sed in statu ponatur plus de resolutiuis q repcussiuis. In declinatioe vo sola resolutiua ministre-tur q si hec apata tumefecerint et p sanatio ne terminetur et rupturam pmo qdem mudifi cent: postea cosolidetur: vt diximus ca. de vlce re in aure. Scias preterea q repcussiua et reso lutiua qn simul applicant circa locu: vtpote in augmento vel statu apatis cuiuscuq pnt duobus modis applicari. pmo vt misceant et incorporent simul p decoctione et cocussione perfecta: et sic ponatur supra et circa aposte ma. Natura em sagax est et vtet eis distin-ctim vtroq pro sua opatioe lz eoz sube sint cofuse: vt docet Auic. iiij. cano. fen. pma. ca. de cura fe. quartane. vbi pcepit administra-re ptisana cuz pipere. scds est vt repcussiua ponantur circa apostema: scz circa pedes et rad. apostematis vn materia fluit sz resolu-tiua sup vt faciut comuniter operantes.

¶ De exuberantia et diminutione lactis. Capitulum primum.

Onqueruntur mulieres delica te de lactis exuberantia in ma millis cu pro fetus nutritioe no solicitent: sz nutrices: eco-uerso vo paupcule et degen-tes de mamillaru siccitate co queruntur. Exuberat lac pter qnq causas. Pria est naturalis coplexio humida mamil laru. scda est multitudo sanguis in copara-tione. tertia est raptus menstrui ad supiora. quarta vsus ciboz lac multiplicantiu. qnta freques fricatio et suctio mamillaz qre ma terie attrahuntur. Ex qnq vo causis ptrijs p uenit sterilitas mamillarum. Et scias q lac qnq gnat in mamillis viroz calidoz carno sorum: sz illud est raro et in modica qtitate qz solu accidit h ex necessitate cause efficie-tis sup qua fudat cā pria. Caret aut siue qz mulier no hbet ebrioi materia gnatiois ac alimentum nutritionis; vt di. Auerrois. ij. colliget.

Methodus. Exuberan-tia lactis qt tuor modis restrigit. Prio per diuersione qre flebotho-metur saphena pedis q est in talo et puocen tur menstrua et ponatur vento se sine scarifica-tione sup sume ventris vbi situatur matrix. Scdo per repcussiua qre ponuntur epithi-mata et empla frigida sicca sup mamillas et radices earu q sunt. R. fuligine furni et icor pora pfecte cuz oleo ros. vel succo sempuiue vel plataginis et solatri. Ad ide valet faria lentiu excorticataru et fabaru et gallaz et cu-pullaru glandiu et balaust. et boli arme. oibus simul mixtis et incorpatis cu agresta et aceto et cu eisdem succis siccis. Tertio p exiccati-ua quare post pdicta ponatur milium sal et flores camomille et in sacculo calefiat sup la pide ignito etia mebro applicent freqnter in ieiuno. Ad ide confert emplastrum ex ru. saluia meta absinthio furfure. an. coctis et incorpatis cum oleo nardino vel camomil-leo vel de euforbio. Et pot addi aliqd salis nitri vel aluminis balaustie cupul. gland. ros. donec locus stipticet perfecte. Quarto per dieta siccam. Abstineat igitur a lacte ca seo recen. carnibus bouinis vino dulci et oibus multiplicantibus sanguine. Vtatur lentibus farre riso milio sinap. cibis salitis multum agresta aceto berberis granatis acetosis la boret ppposse et sudet in ieiuno. Sitim et fa-mem toleret: mamillas premat cotinue ve-stes strictas deferendo: sed nunq ipsas ma nibus tractet vel fricet. Ex ijs phibet gna-tio lactis et educitur eius in mamillis coagu-latio et codensatio q si supfluat et doloris ex cessum inducat. Fiant pmo emplastra mol-lificatiua ex fenugreco psillio malua bismal ua butiro recen. adipe galline. bdellio oppo ponaco galbano armoniaco et similibus. De-inde vicissim fiant emplastra resolutiua ex semine lini fenugreco flor. camomille mel-liloti furfure oleo camomille et similibus: po nendo mo resolutiuu modo mollificatiuum vel mixta sil: donec tota caseatio fuerit reso-luta. Multiplicat aut lac in mamillis p qt tuor modos. Prio vt fiat attractio sanguis menstrui ex matrice ponedo ventosas siccas su pra radice mamillaz freqnt. Et postea scdo p eplastra rubificatia debilia q sufficiat ad

attrahendū sine resolutiōe sicut est ēplastrū ex pice ꝛ gūmis calidis vt est thꝰ mastix. Et ad hoc valet fricatio ꝛ suctio cū lenimento ꝛ ꝑprie in balneo aq̄ dulcis post cibū. Tertio ꝑ fomētationes calidas humidas factas ex lana vel pāno molli laneo infuso in oleo nardino vel de lilio vel viol. vel in qua dissoluta sint muscus thus lapdanū ꝛ silia. vł in vino aromatico decoctiōis mēte ro. vio. ligni aloes ꝛ silium. Quarto ꝑ dietā sanguificaꝫ vt est vsus carniū bonaꝝ ꝛ brodioꝝ pinguiū aromaticoꝝ cum cinamomo maci cardamomo inspissatoꝝ cuꝫ ouoꝝ vitell. ꝛ vsu lactis recen. ꝛ casei noui. Gaudeat ocio ꝛ quiete ꝛ impinguet corpus ꝑposse. Scias ꝙ sicut in anathomia videtur a matrice ꝑcedere due vene ad radicē mamillarū vna a latere dextro: alia a sinistro transeuntes per mediū sicut mir ac h: ꝛ quāto magis recedūt a matrice sunt grossiores ꝛ albiores et eminētiores versus superficiē cutis. Sed q̄to sunt ꝑpinquiores cōnexo matricis sunt graciliores et ꝑfundiores cū ꝛ matrix ꝑfunde situet in corpore scꝫ inter longaonē quā eq̄tat ꝛ vesicam q̄ ipsam sistat. Per has igit̄ venas rapitur sanguis mēstruus a matrice ad mamillas ꝛ ecōuerso: ꝛ cū penetrat in substātiā mamillarū q̄ est caro alba glādulosa frigida naturaliter diuidit̄ in ramos plurimos minimos: ꝛ singuluꝫ sanguinis cōtingit a singulo carnis albe: vt melius ibi dealbet̄ ꝛ elaboret̄ sicut etiā accidit in distributione chilli ꝑ substantiā epatis. Ex q̄bus scire potes tria. Primo quare mulier habēs menstra plurima caret lacte in mamillis ꝛ ecōuerso: nisi sit robusta ꝛ carnosa valde. Scd̄o quare mēstrua restringunt̄ ꝑ siccā ventosaꝫ in radice mamillaruꝫ positā: ꝛ lac diminuit̄ ꝑ vētosam in sumē virinis applicatā. Tertio quare generat̄ lac in mamillis post septē vel octo mēses īpregnationis: q: tunc fetꝰ cōpletus est ꝛ nutrimēto mēstruo plurimo ampliꝰ nō indiget quare regimine nature sursum mittit̄ vt in lac cōuertat̄ ꝑ fetus eductione post partuꝫ. Et sic lac generat̄ in mamillis virginū hoc est ex necessitate materie nō rōne finis. Et si hoc generet̄ in mamillis viroꝝ fit ꝑ delegationē sanguinis ꝑ venas nutriētes mamillas ꝛ partes pectorales ꝛ spōgiātes siue carnositates carnis glandulose mamillarum.

Pronosticatio.

Si lac valde sup̄fluat in mamillis retentio nē menstruoꝝ inducit nisi mulier fuerit sanguinea valde ꝛ vene matricis large. Retentio mēstruoꝝ ꝑiculosior est in muliere nō lactēte q̄ꝫ lac habēte. Rustice ꝛ laborātes modicū lac generāt ꝛ ꝑprie cholerice ꝛ melancholice ꝑpter siccitatem cōplexionis ꝛ euacuationū multitudinē. Itē dicit Ypo. v. ꝑticula amph o. Mulieri in vtero habente si subito ꝛ infra vnū diē vel duos mamille graciles fiāt ꝛ lacte priuētur et extenuent̄ abortit q: significat defectū nutrimēti fetus. Itē ibidē Mulieri in vtero habēti si altera mamillarū gracilis fiat geminos habēti alterū abortiet. Et si quidē dextra gracilis masculum. Si v̄o sinistra femina abortiet. Et hoc intellige vt plurimū: q: etiaꝫ femella q̄nꝙ generat̄ in dextris: ꝛ masculus in sinistris: si epar matris sit naturaliter frigidū ꝛ splen calidū Itē ibidē. Si mulier q̄ neꝙ ꝑgnans est: neꝙ generauit lac hꝫ in mamillis huiꝰ mēstrua defecerūt. Item ibideꝫ dicitur. Mulieri habenti in vtero lac ex mamillis multū fluens fetum significat debilem. Si v̄o vbera dura fuerint sanum significat.

¶ De ingrossatione ꝛ extenuatione mamillarum. Capitulum. ij.

Accidit femellis q̄busdā humidis flegmaticis vt ipsaꝝ mamille vltra decētiā excrescāt: ecōuerso accidit macris siccis vt mamillas habeant diminutas.

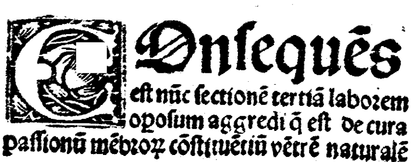
Methodus.

Ad ꝑhibēdū igrossationem mamillarū cōfert ponere sup̄ eas empl̄m factū ex cimino cōtuso ꝛ asp̄so aqua. Deinde firmet̄ cū fascia īfusa in aqua ꝛ aceto absꝙ dolore: ꝛ sic ꝑ tres dies dimittat̄ ꝛ post remoueat̄: ꝛ loco eiꝰ ponat̄ empl̄m factū ex cepa liliij albi cōtusi ꝛ icorporati cū aceto ꝛ aqua: ꝛ firmet̄ ꝑ tres dies cū fascia. Deinde iteruꝫ ponat̄ primū ēpl̄m ꝑ tres dies. ꝑterea scd̄m vicissim tp̄e longo: q: resoluit humiditates mamillarū ꝛ carnē glandulosam stipticat ꝛ

dolorē contēperat. Item teraſ alumen ⁊ mi ſceaſ cū oleo roſ. vel aqua roſ. ⁊ ſepe inun ganſ cū eo mamille ſine fricatione: ⁊ epithi mētur cū aqua roſ. ⁊ aceto in quo ſit aliqd cāphore vel tutie imbibēdo in iſtis petiā li/ neā ⁊ mamillis applicādo frequēter vel bo lum arme. vel terrā ſigillatā ſan. ora. galle ci preſſi cupule glandiū balauſtie puluerisenſ ⁊ cum aqua roſ. ⁊ aceto vel ſucco plantagi/ nis ſemperuiue ⁊ ſolatri diſpgantur ⁊ fiat em plaſtrū ſuper eas. Et cū remouere volueris: laua cū aqua frigida. Ad idez cōfert puluis muſcillaginis que colligiſ de lapidibus in q bus acuūtur cultelli. Itē ad hoc cōferunt oīa dicta de multitudine lactis i mamillis. valet etiā ad hoc frequēs ⁊ aſſidua tractio mamil larū cū manibus ⁊ earū fricatio lenis attra ctiua nō dura aſpera reſolutiua. Silr ⁊ em/ plaſtrū de pice qd dicemus ca. de ablatione coitus ⁊ paruitate virge.

Canones. Iſte cure locum habēt tpe pueri tie vel principij iuuētutis: qꝛ poſtꝙ mamille excreuerint et ad ſtatū puenerint: nō poſſunt remacerari ⁊ extenuari qd eſt: qꝛ mēbra carnoſa fluunt et refluunt: ſpermatica vero fixa ſunt: vt patet in neruis oſſibꝰ cute ⁊ filibus. Iſta igiſ doctri/ na eſt magis pſeruatiua ꝙ curatiua. Item agmētatiua vel diminutiua in femellis ma/ millarū ſunt augmentatiua ⁊ diminutiua te ſticulorꝫ in maſculis cū ſint etiaꝫ glādulosi. Itē facilꝰ eſt mamillas naturalr groſſas hu midas pꝓhibere a ſui magnificatione ꝙ ſic/ cas graciles augmentare qd eſt: qꝛ facilꝰ eſt humidū exſiccare ꝙ ſiccū humectare: vt pꝫ vij. de ingenio ſanitatis. Et ex hoc ſequitur manifeſte ꝙ oē corpus pingue macerari pōt ſed nō oē macruꝫ pōt impinguari: vtputa ſi cōplexio naturalis fuerit valde ſicca. Et eſt finis ſecunde ſectionis.

¶ Incipit tertia ſectio huius libri.

Onſequēs eſt nūc ſectionē tertiā laborem oppoſum aggredi q eſt de cura paſſionū mēbrorꝫ cōſtituētiū vētrē naturalē qui eſt a furcula iferiori vbi eſt os ſtomach vſqꝫ ad principiū coxarū. Eſt aūt dicꝰ natu ralis: qꝛ in ipſo ptinenſ mēbra opa nature exercētia p toto q ſunt digerere attrahere diſ ſcernere retinere expellere nutrire et gnalr queadmodū ⁊ vēter aīalis ſic dicꝰ eſt: qꝛ i ipo pficiūtur opa aīalia p toto q ſunt ſentire tā ſenſu iteriori ꝙ exteriori ⁊ mouere motu vo/ lūtario. Et vēter ſpūalis de ſpū qꝰ pmitꝰ ibi gnaſ lꝫ in cerebro ⁊ epate alr ptemperet: vt igiſ hūc laborē pficere valeā grām diuinaꝫ queadmodū in priorībꝰ humilr iploro dicēs cū Io. hebemeſ. in lib. de medicinarū pſolatio ne tractatu. ij. ca. j. Auxiliatorē deuꝫ igiſ po ſtulo ad quē cuncta reſpirant ⁊ a quo gratie prodeunt ⁊c.

¶ Tractatus primus tertie ſectionis. De paſſionibus ſtomachi.

Aſſiones ſtoma chi ſūt xij. Prima qdē debilitas dige/ ſtionis vel corruptio eiꝰ. ſcda vero debilitas appetitꝰ ⁊ nauſea ⁊ faſtidiū. tertia appetitꝰ caninꝰ. qrta boliſmꝰ. qnta corruptꝰ appetitꝰ vl malitia hyſtimbre. ſexta ſitis. ſe/ ptia eructatio. octaua ſingultꝰ. nona vomitꝰ vel aī ſubuerſio. decia colica paſſio. vndecia dolor ⁊ iſlatio. duodecima apa ⁊ vlc. Cum aūt dico ſtomachū itelligo ⁊ meryꝫ ⁊ os ⁊ pi/ leron ⁊ fundum ipſius.

¶ De actione leſa digeſtionis ſtomachi. Capitulum primum.

Iminutio ſiue debilitas digōis appellaſ cū ſtomachꝰ in di geſtiōe cibi lōgo tpe occupaſ ⁊ tarde redit fames: imo plꝰ de/ bito pdurat guitas vētr poſt cibū aſſumptū ⁊ ſatietas ⁊ talis ſtōachꝰ bn digerit cibū puū i quātitate ⁊ delicatū in qli tate. Sꝫ multū cibū ſimul ſumptū vl groſſuꝫ vel viſcoſuꝫ elaborare nō pōt. Corruptio vero digōnis dr cū ſtomachꝰ nō puertit cibū i chi lū pfectū: ſcꝫ albū equalē ⁊ parū inter liqduꝫ ⁊ ſpiſſuꝫ: ſed puertit ipm in chilū fluidū na tantē ſub frigiditate ⁊ humiditate vel ſiccū aduſtū ſub caliditate ⁊ ſiccitate. Fiūt aūt di minutio ⁊ corruptio digōnis ab eiſdeꝫ cau/ ſis ⁊ eadeꝫ habent ſigna quare de ipſis vno ca. dicemꝰ. Fiunt aūt iſte paſſiones propter

aliquam octo specierū male complonis in stomacho vel ꝑpter malā cōpositionē q̄ raritas texture vel naturalis debilitas corpis ⁊ stomachi nūcupat͛. Un̄ ꝑpter solutionē cōtinui factā in cōcauo stomachi vel ꝑpter apa fiunt ista nocumēta. Sed de cura istoꝝ dicetur ca. de vlcere ⁊ apate in ipso. Uerū qm̄ rectū est iudex sui ⁊ obliqui vt dicit pħs pmo de aīa. Ideo primo describam⁹ stomachum bonū sc; qui tpatus dici pōt vel ꝑpe tpatū cū vnūqđq; corpus ⁊ vnaqueq; pticula corporis capiat ex prima sui gn̄atione cōplōnē naturalē sibi cōuenientē ⁊ ꝑpriā q̄ degit sibi sanitate optima: vt dicit aui. primo can̄. fen. prima ca. de cōplexionib⁹. Signa stomachi boni sunt: q: post cibū assuetū ⁊ hora ⁊ q̄titate debita ab assumpto nō grauat͛: neq; sentit angustias neq; fit os ei⁹ amarū nec insipidū nec acetosum: sed dulce sapidū ⁊ cū siccitate labioꝝ aliquali: ⁊ post vnā horā nō sentit͛ amplı⁹ ab ore sapor vel odor cibi: neq; venit eructatio neq; singult⁹ nisi forte paruus ⁊ paucus si ꝯsuetudo ei in hoc fuerit: ⁊ agilitas ⁊ leuitas ad opationes sine somnolētia ⁊ pigritia p̄ter debitū ⁊ ꝯsuetū: ⁊ cu; vadit ad lectu; dormit quiete ⁊ cōtinue sup latere dextro vel cōsueto sine plurima reuolutione. Neq; occurrūt ei fantasmata pl'a terribilia ⁊ mane cū surgit nō sentit doloꝛē capitis: neq; rugitus neq; inflationes ventris ⁊ venit egestio ⁊ vrina bene digesta ⁊ hora consueta vel debita exeuntia. Est autem egestio tēperata, que est citrina vel subcitrina spissa in substantia mellis vel paste mollis exiens tota simul ⁊ sine multis trullis mediocris quātitatis respectu assumptoꝝ. Urina v̄o digesta dicit͛ q̄ est mediocris substātie ⁊ q̄titatis ⁊ coloris subcitrini vel pallearis nisi epar fit natural'r frigidū vel calidū plus tpato. In cui⁹ ꝓfundo ē yppostas alba lenis eq̄lis cōtinua pyramidalis vl' saltē nebula natās in medio: l; in corpe vere tpato nō fit ypostas neq; nebula oīno: q: nō est in eo aliq̄lis superfluitas humoralis: cū optima natura tantū appetat q̄tū bene pōt digerere: frigida v̄o fit appetere bona nō digerere bona. Calidu; digerere bona: appetere nō bona: vt dicit Gal'. in tegni. tracta. de signis. ca. de signis stōachi. In quo igit͛ oīa dicta sunt: aut pl'a ipsoꝝ illi⁹ stomachū bonū; dicim⁹ siue tēperatū. Signa male cōplexionis frigide stomachi sunt sensibilis frigiditas circa os stomachi sitis paucitas appetit⁹ intensus vt plurimū nisi frigiditas fortassis vltimet͛. Qm̄ omīs mala cōplexio cū fuerit vltimata tollit actum ꝑprie virtutis vt dicit Gal'. in cōmento illius amphorismi scđe ptis. Qui⁹buscū q; iuuēibus existētibus vētres sicci ⁊c. Et q: nō bene digerit res difficilis digestionis ⁊ leditur a frigidis: iuuatur autē a calidis ⁊ eructuatiōib⁹ acetosis: ⁊ inest eis lenitas ventris ⁊ eius inflatio ⁊ multitudo ventositatis ⁊ longitudo cibi in stomacho. Et est eius vrina alba vel glauca pulsus hora digestionis paruus debilis spissus ⁊ inquietudo cum continua reuolutione de latere super latus tempore quo cibus digeri debet. Signa male cōplexionis humide stomachi sunt mltitudo sputi insipidi ⁊ nausee ⁊ paucitas sitis ⁊ velocitas descensionis cibi absq; plurima alteratione facta in eo. ⁊ est vrina vt plurimum karopos ⁊ pulsus debilis mollis. Signa male complexionis frigide et humide stomachi sunt cōpositio signoꝝ predictorum. q; si sit cū humorum vitio: sequitur quandoq; vomitus flegmatis acetosi vel aquosi insipidi vel salsi vl' vitrei s̄m q; sunt plures species flegmatis: vt patet primo canoñ. fen. prima. caplo de humoribus. Et aggrauatio cū nausea ⁊ fastidio ⁊ dolor capitis post cibum magis q̄ ante. Et qn̄q; somnia de pluuia vel de piscibus vel de mersione in aqua nō precedente causa. Signa male complexionis calidi stomachi sunt sitis immensa cum prostratione appetitus amaritudo oris cū ariditate labioꝝ eructatio fumosa copiosa. habitudo corporis extenuata quasi corporis ethici. ⁊ asperitas cutis cum ariditate. Et q; sentitur calor in stomacho ⁊ male digerit cibos subtiles ⁊ iuuat͛ a frigidis: et nocet͛ a calidis. Signa male complexionis sicce stomachi sunt extenuatio mirach ⁊ macilentia corporis totius cu; stomachus sit primus minister siue coquus nutrimēti cōis pro toto. Et q: sepe sitit sed potus i; paruus fluctuat in ipso ⁊ nocet͛ ab ipso ⁊ paruus ei potus ꝓ vice sibi sufficit si ista cōplexio sibi infuerit per naturā. Signa male ꝯplexionis calide ⁊ sicce stomachi sunt compositio dictorum signorum: ⁊ si fue

rit cuꝫ humoris vitio adest dolor ⁊ adustio
in ventre ⁊ sequit̃ qn̄qꝫ vomitus rei viridis
vel citrine amare subtilis siue grosse ⁊ visco
se si fit cholera vitellina ⁊ aduenit dolor ca/
pitis ante cibum magis ꝙ post. Et quan/
doqꝫ somniat de ira ⁊ igne atqꝫ similibus.
Et scias ꝙ non omnis vomitus viridis si/
gnificat choleram sed subtilis viridis ama/
rus proprie. Nam si fit viridis grossus vi/
scosus insipidus seu ponticus flegma cru/
dum significat generatū post esum fructuū
et herbarum frigidarum ⁊ accidit pueris et
gulosis. Signa male complexionis calide ⁊
humide stomachi sunt paucitas appetitus
multitudo saliue ⁊ nausee: priuatio sitis et
eructatio fetida acetosa: ⁊ quoniam in ipso
plurima ventositas generatur ⁊ si fit cum
humoris vitio. Fit quandoqꝫ vomitus san/
guinis puri vel mixti cum albedine ⁊ fe. pu/
tride eueniunt de facili ⁊ pondus ⁊ graui/
tas ventris. Et quandoqꝫ somniat de san/
guine vel aqua rubea ⁊ est dulcedo oris sine
causa manifesta. Signa male complexiōis
sicce frigide stomachi sunt incendium et ar
dor in ventre ante comestionem quod sedat
comestio ⁊ eructatio pōtica vel stiptica que
in dentibus facit frigus vel congelationem
quasi sint pira immatura assumpta ⁊ dolor
stomachi ante comestionem proprie: ⁊ si fit
cum humoris vitio adest oris amaritudo ⁊
splenis duricies. Et quando occurrunt eis
apud somnū fantasmata terribilia de re ni
gra: vtpote fuligine de tenebris ⁊ forte adue
nit vomitus acetosus vel pōticus. Dico aūt
forte quia materia cholerica vel sanguinea
in stomacho contenta expellitur: vt plurimū
per superius: sed melancholica per inferius
flegmatica vero vtroqꝫ modo cuꝫ sit media
inter graue ⁊ leue: subtile ⁊ grossum: si visco
sitas nō prohibeat. Unde Ypocra. iiij. parti
cula amphorismorum. Gracilēs ⁊ facile vo/
mentes purgare superius conuenit timen/
tes hyemem non tamen hoc fiat hyeme sed
estate quoniam cholera dominatur. Et sub
dit. Melancholicos vero inferius vehemē/
tius eadem ratione contraria apponentes.
Signa debilitatis stomachi propter eiꝰ ma/
lam compositionem siue raritatem ⁊ delica
tiam corporis oris stomachi sunt vehemens
sensatio stomachi propter quod de facili le
ditur a re quacunqꝫ. Et qr sentit angustiā
post cibū ⁊ appetitus modicus in eo est an/
te cibum: ⁊ quia digerit perfecte cibuꝫ par/
uum subtilem vergētem ad calidū ⁊ siccum
cibum vero grossum plurimū frigidum dige
rere nō potest. Si igitur omnia ista aut plu/
rima apparuerint preter ꝙ stomachus dis/
crasiatus sit aliquo predictorum modorum
vel lesus alia causa manifesta vt proprie cū
ipsorum adherentia tunc vere dicetur corpu
lentia stomachi naturaliter defecta. Si vero
precesserit vomitus frequēs superfluus aut
solutio ventris spontanea: vel cum forti me/
dicina vel satietas nauseatiua cronica: tunc
substantia stomachi per accidēs est debili/
tata. nō ex generatione debilitatis stoma/
chi propter compassionē. Uerūtamen scien
dum est ꝙ debilitas stomachi qn̄qꝫ fit pro/
pter compassionem eius ad epar vel ad sple
nem vel cerebrum: vel propter lesionem eius
a cā extrinseca: scilicet aere frigido vel estuo
so vel ab aliqua animi passione vel casu vel
percussione vel ex antecessione morbi croni/
ci: cuius quidem morbi singula medicus ha
bet diligenter perpendere: ⁊ si non aliter ta
men infirmi relatione. Similiter ⁊ comple/
xionem corporis consuetudinem ciborum et
potuum animi conditionem regionem etatē
⁊ qualitatem habitationis consideret ne de
cipiatur. Signa debilitatis stomachi pro/
pter vlcus in ipso sunt antecessio signorum
apostematis in eodem post que sequitur vo/
mitus aut egestio saniosa cū apostema ma/
turatū fuerit ⁊ eruptū: vt dicemus ibidem.
Nā si fuerit vlcus sine apostemate: vtpote
ex humoribus acutis sentitur punctura assi/
dua: neqꝫ cibus retinetur donec digeratur ꝑ
fecte: quapropter egreditur per vomituꝫ vel
secessuꝫ. Et scias ꝙ quando materia super/
flua natat in concauitate stomachi fit vomi/
tus: sed cuꝫ intrincat̃ in villis eius fit animi
subuersio vel fastidium.

Methodus. Cura debilitatis siue
diminutionis digestionis vel corruptionis
eius propter malam complexionem stoma/
chi frigidaꝫ est vt vngatur stomachus omni
die bis ante prandiū ⁊ ante cenā cū oleo ma
sticino vel nardino vel de lilio vel costo mi/

xis calefactis pfecte in aqua feruente vel cũ vnguento tali. ℞. rui be rozismarini añ.ʒ.ij. baccarũ lauri.ʒ.iiij.tere oia: ⁊ coque in lib.ij. olei cõis vsq ad spissitudinẽ: vel cũ vnguento marciaton ad solẽ calidũ aut ignẽ. Vtat dyagallãga dyatriumpipereon dyacimino dyacameron dyamargariton electuariodu/cis in ieiuno. Et bibat desup aliqd boni vini Exerciteẽ semp in ieiuno parũ ⁊ raro comedat: qꝛ modicus cibus ei sufficit. Sit ei cibꝰ delicatus: vt carnes edoꝝ aut pulloꝝ condite cũ spẽbus calidis aromaticis. ⁊ oua sorbilia ⁊ pulmẽta subtilia ⁊ iura pinguia. Moderate vtaẽ in saporibus suis allijs sinapi pipere. Fructus nõ comedat nisi ficus siccas pingues. Balneeẽ in aquis frequẽter in ieiuno: sup stomacho portet cõtinue tale cerotũ. ℞. terebentine resine añ.ʒ.j.picis naual. ʒ.iiij. serapini oppoponaci bdelij añ. ʒ.ß. cere.ʒ.iiij.nucis mus.spodij gariof.squinãti ros.rub.fol.spice croci añ.ʒ.ij.pipis.ʒ.j.ma/sticis thuris vernicis añ.ʒ.ß. ponãtur gũmi in vino bono ⁊ dissoluanẽ ⁊ terẽda terantur ⁊ cribellenẽ subtilr terebẽtina ⁊ pix naualis ⁊ resina ⁊ cera liqfiant ad ignẽ. Deinde ad/dãtur gũmi dissoluti in vino. Et cũ oia liq/facta fuerint: collẽtur ⁊ collature icorporenẽ spẽs pdicte: ⁊ totũ extendaẽ sup coriũ albuz ⁊ tegaẽ cum petia subtili alba linea ⁊ stomacho superponaẽ. Ad idẽ. ℞. calami aromatici gallãge spice masticis coralli ru.cardamomi thuris vnicis añ.ʒ.ß.cere.ʒ.ij. resine lib. ß. picis grece.ʒ. ij. olei de spica nardi olei masticis añ.ʒ.ij.bdelij serapini oppoponaci armoniaci añ.ʒ.ß. terebentine.ʒ.iiij.confice sic. dissoluanẽ primo oia dissoluenda in casola ad ignez ⁊ collature addatur puluis spẽrũ predictarũ ⁊ extendaẽ sup corium vt prius. Ista cerota cõfortãt omnẽ stomachuz debilem pter eũ qui est a causa calida sicca: qꝛ calorẽ naturalem stomachi augmentãt ⁊ eius corpulentiã inspissant ⁊ corroborãt vehementer. Cura debilitatis digestionis propter malã cõplexionẽ humidã stomachi est vt sepe fiat vomitus si sit possibile cum oxi/melle et aqua tepida vel aqua decoctionis raphani sinapis semi.atriplicis aneti pre/missa satietate stomachi ex piscibus oleribꝰ ⁊ cepis. Purgeẽ cum yerapigra gal.premissa digestione materie cum oximelle cõposito vel sirupo acetoso cõposito. vtatur sepe in ieiuno trociscis de mastice dictis capitulo de sputo sanguinis. cũ vino decoctionis ciperi vel mirtill. Bibat vinũ rubeum aromaticũ stipticum: paruz tamen bibat: in alijs tamẽ fiat sicut in stomacho frigido. Cura male cõplexionis frigide ⁊ humide stomachi est cõ/positio medicinarũ predictarũ: non dormiat in die neq sup cibũ: famẽ ⁊ sitim toleret: ex/ercitetur in ieiuno ⁊ sudet ⁊ laboret: coitum oino vitet. Et si sit cum ventositatibus ⁊ singultu coquantur carui cimini anisi apij ru/the absinthij mente spice costi ana. partes equales. In vino forti vel aqua vel oleo cõ/muni ⁊ spongia infusa ponatur sup stoma/chum in ieiuno actu calida ⁊ expressa cũ rei/teratione frequenti. Si vero sit cũ humoris vitio qd vt plurimum sit flegma digeratur cum oximelle squillitico ⁊ aqua decoctionis ciperi piperis longi ⁊ mellis. Purgetur cũ pillulis cochijs vel cum decoctione mirabolanorum kebullorum vel emblicoꝝ ⁊ si pur/getur cum pillulis ⁊ apozimate. Sit primo digestio predicta cum decoctione post eua/cuationem vel euacuationes. Vtatur troci/scis predictis vl electuario de scoria ferri qd dicemus ca.de debilitate splenis. Et si non sit aliud vtatur electuarijs predictis. Comedat carnes assas edorum vel pullorũ vel perdicum ⁊ carnes ferinas caueat propofse. Bibat vinum potentissimum album vel rubeũ sed in parua qtitate: famẽ ⁊ sitim toleret cũ sudore. In vnguentis ⁊ emplastris fiat sicut prius. Et in hoc casu confert plurimuz dyacitonitem cũ melle ⁊ speciebus: vt in empe/ricis scribemus. Et dicit Gal.iiij.de regimine sanitatis. q pro stomacho calido vel fri/gido inter medicinas calidas piper est sublimius ⁊ primo quidẽ albius. secũdo vero longum.tertio nigũ: qꝛ piper est potentissimũ in confortatione membroꝝ neruoꝝ ⁊ inter radices gallanga zedoaria: quẽadmodum in/ter gũmas mastix. Cura male complexionis calide stomachi est vt vngatur cum oleo ro/sato mixto cuz pauco aceto propter penetrationem. vtaẽ zuccaro ros. si venter sit laxus: vel zuccaro viol. si sit constipatus. Et cibos frigidos comedat acetosos vel solidos compactos: vt est caro porcina ⁊ bouina ⁊ mul/tum cibum pro vice capiat si stomachus sit

vt q. 3. me c. 5. f.
ſe ciy

argus spaciosus: quoniam de stomacho lo/quens Gal. primo alimentorum. capitulo primo. dicebat quod melius digerit carnem bouinam quam pisces petrinos: ex eo quod subtilia in ipso aduruntur. solida vero moderate digeruntur. Utatur pro condimentis vino granatorum vel agresta vel berberis vel aceto vel trifol. acetoso. Bibat aquam frigidam vel aquam cum vino granatorum vel aquam decoctio/nis berberis. vtatur coitu super cibum vsu tamen moderato ne superflue infrigidet: et forte lienteriam vel ydropisim incurrat. Bibat quandoque in ieiuno oxizacaram vel dya/prunis vel sirupum acetosum vel rosaceum vel violaceum cum aqua frigida. Exerciteat parum et raro: et dormiat super cibum: quoniam si sanari cupit non cooperietur. Cura male complexionis sicce stomachi est vt impinguetur corpus proposse cum balneis aque dulcis tepide et cibis sorbilibus: vt sunt oua mollia et iura condita cum speciebus aromaticis non acutis: vt est cinamomum cardamomum macis crocus et similia. Bibat quandoque lac capre vel vacce recens et calidum per se: vel cum mica panis de simila vt melius nutriat: vel cum pauco mellis vel zuccari ne caseetur in stomacho: et non comedat cum eo neque illico super cibum aliquem alium: quia corrumperetur omnino cum de facillime corruptibili/bus sit lac sperma et sanguis: vt ait Gale. vij. de ingenio sanitatis. Ungatur stomachus cum oleo viol. vel de papauere. Similiter et pectus et spina tota. Utatur sepe dyadraganto dyapenid. dyapapauere. Dormiat su/per cibum si caput non prohibeat nullo modo coeat: sed gaudeat ocio et solatijs et pro/posse continue super stomacho deferat plu/maceolum molle vel pellem ouis nigre vel lupi vel lanam succidam vt stomachus de/fendatur a qualitatibus aeris continentis. Cura male complexionis calide et sicce sto/machi est compositio materierum predicta/rum. Et si sit cum febre occulta lenta fiant omnia que dicentur libro secundo de febre ethica. Et ad hoc conferunt multum dicta in capitulo de ptisi. Et si sit cum humoris vi/tio digeratur cholera cum oxizacara vel siru/po acetoso vel violato vel rosato. Et mundificetur cum pillulis de reubarbaro dictis capitulo de catharro. vel cum decoctione mi/rabolanorum citrinorum que dicetur in canone. vel cum apozimate de reubarbaro quod sic fit. Rx. aque decoctionis prunorum feruentis ponantur in ea. ʒ. ij. reubarba. puluerisati et dimittantur per duodecim horas. Preterea colletur et in collatura ponantur. ʒ. ij. sirupi ros. vel violati. et detur totum in matutino. vel cum apozimate purgante humores acutos adustos quod. Rx. manne. ℥. ij. tamarindi. ℥. s. et s. dissoluantur in. ℥. quinque aque decoctionis prunorum: et detur totum ante diem. Et si vis: potes addere medulle cassiefistule. ℥. j. colletur et detur sicut prius. Uel purgetur cum electuarijs de succo rosato laxatiuo vel cum dyaprunis laxati. ℥. s. Et post purgationes vtatur dyaprunis simplici zuccaro ros. et violato dyarrodon abbatis. Et si epar sit inflammatum per operationem vtatur triasandali. Et si assint vigilie vel dolor capitis pulsatiuus vtatur dyapapauere recenti vel filonio recenti. Et fiant omnia que diximus ca. de vigilijs superfluis. Utatur lactucis portulacis et cucurbitis vino granatorum berberis agresta et aceto. Cum suis cibis bibat vinum debile limphatum ad medietatem. Cura male complexionis calide et humide stomachi est vt vngatur stomachus cum oleo mastiscino mixto cum oleo rosato addito modico aceti actu calidi perfecte. Utatur sepe in ie/iuno zuccaro rosato nouo si venter sit stipticus vel veteri si fuerit obediens omni die ad cel/lam. Nam in rosis recentibus sunt quedam partes acute secessiue que post exsiccationem resoluuntur. Et eodem modo dico de zucca/ro: quia rubeum est secessiuum aliqualiter. Sed tabarzeth et album est stipticum et temperatum. Et bibat post illud aquam decoctionis mirtorum vel berberis vel vinum granatorum cum aqua frigida. Cibetur carnibus assis et elixis cum feniculo petrosilino conditis cum spe/ciebus aromaticis et ex puluere earundem specierum et vino granatorum: fiat et sapor pro cibis in hyeme vel cum aqua ros. in estate. Bibat vinum rubeum stipticum vel ponticum: vel vinum debile limphatum cum aqua de/coctionis mirtill. Utatur sepe trociscis de bolo dictis capitulo de sputo sanguinis per se cum aqua frigida vel mixtis cum zucca/ro rosato. Et si corpus fuerit carnosum immundum sanguineum et antecessio ciborum et

potuum multiplicantiū sanguinem fuerit. Fiat flebotbomia basilice vel mediane in brachio dextro vel manu dextra.hmōi nanq flebotbomia materias diuertit primo et euacuat ab epate. Post illud vero a meseraicis ꝛ stomacho quodāmō:ꝛ ꝓprie post euacuationem ventris a fecibus oīno. Si autē fit cum bumoris vitio alterius a sanguine qui neq digestione neq euacuatione indiget aliqua medicina:sed cū flebotbomia sola subito facta:vt dicit Gal.x.de inge.sani. Oportet vt digerat̄ simul flegma ꝛ cbolera cū oximelle composito vel melle rof.vel sirupo acetoso vel mixtis ex ipsis exbibit℥ cū aqua cal'a:vel aqua decoctionis rof.rub.et calamenti. Et purget̄ cū pillulis cocbijs vl' benedicta laxatiua vel medicina de turbitb vsitata vel cū decoctione mirabolanorū kebullor. ℞.mirabolanoꝝ kebulloꝝ citrinoꝝ añ.ʒ.ß.ēblicoꝝ.ʒ.ß.terant̄ ꝛ īfundant̄ in.ʒ.vj.aque feruentis per duodecim boras: colentur ꝛ dulcoretur collatura cū zuccaro rosato vel melle rof.vel sirupo rof. Et det̄ āte diē totū actu calidū si fort℥ sit virt⁹ vl' medietas si sit debil'. Et fiat vomit⁹ cū aliquo vomitiuo dicto supius p⁹ saturitatē. Et nō negligat̄ cura isti⁹ stōacbi:q: freqnter ꝑducit ad febrē putridā:quare fiant digestiones ꝛ euacuationes predicte frequenter. Et di. Auerroys.vij.colliget. φ vsus vini granatorum vel agreste plurimum preseruat stomachū a putredine bumorum sui frigiditate ꝛ stipticitate:quoniam caliditas extranea ebullitionem faciens a centro ad circunferentiā est causa efficiens putredinis:bumiditas vero non bene regulabilis a calore naturali:sz effumabilis et euaporabilis est causa putredinis materialis vt dicit pbilosopbus quarto metbeororum. Cura male complexionis frigide ꝛ sicce stomacbi est vt inungatur frequenter cum oleo masticino nardino ꝛ de lilio et de costo:vel cum aliquo eorum calefacto perfecte in aqua feruenti addito modico puluere subtili gariofil.propter penetrationem ꝛ continue deferat super stomachū cerotum supradictum vel lanam succidam vel filtrum recens molle infusum in oleis ꝑdictis actu calidis. Comedat cibos subtiles calidos conditos cum speciebus aromaticis:sed in vice parum et sepe.verbi gratia carnes laudabiles et iura ipsarum inspissata cum vitellis ouorum et oua sorbilia ꝛ pisces petrinos conditos cum eisdem speciebus. Bibat vinum dulce et clarum vel medonem. Et non negligatur cura istius stomacbi: quia frequenter ducit ad etbicam ꝛ marasmum propter indigestionem ꝛ arefactionem:que duo nutritionem probibent membrorum. Et quia difficilius est resistere frigiditati φ siccitati cum sit qualitas passiua:vt dicitur in septimo de ingenio sanitatis. Idcirco ī cura ipsius multiplicantur calida bumida: non tamen negligantur calida. Bibat ergo lac recens capre in ieiuno vel vacce vel ouium per se vel cum modico mellis clari:et quandoq mica panis de simila potest addi propter nutrimentum. Utatur electuarijs zinzibere condito electuario ducis dyapenidō.ꝛ similibus. Non laboret superflue neq sudet : sed balneetur in aqua dulci. Gaudeat ocio ꝛ quiete somno ꝛ solatio proposse. Si autem fit cum bumoris vitio digeratur melancbolia cum oximelle composito vel squillitico ꝛ aqua decoctionis yreos vel ysopi vel calamenti vel ciperi vel capparis. Et confortetur splen vt bene attrabat melancboliam. Et purgetur cum pillulis fetidis ꝛ dyasene:vel cum puluere sene tbimi epitbimi ꝛ aqua calida vel cum yeralogodion vel cum decoctione mirabolanorum indorum collata ꝛ dulcorata cum sirupo rosato vel cum melle rosato. Et caueat a coitu omnino: ꝛ proprie super cibum. Utatur dyantbos frequenter ꝛ dyamargariton in ieiuno. Cura diminute seu corrupte digestionis propter debilitatem compositionis stomacbi est eadem cum cura stomacbi frigidi sicci preter quā φ non est opus euacuantibus sed solis alterantibus et proprie quorum virtus declinet ad stipticitatem cum caliditate non ad bumiditatem. Utatur ergo cibis subtilibus temperate vergentibus ad calidum et siccum. Bibat vinum vetus purum parum ꝛ sepe comedat. Euitet cibos grossos et fluidos: vt sunt iura immoderato vsu assumpta quia fluctuant et corrugationem stomacbi super cibis impediunt tempore digestionis. Neq bibat multum quando sumit cibum immo post completam digestionem primā

bibat bonum haustum vini puri vel claretti. Nutriat carnib' edo[rum] & pullorum & auium puarum degentiū in nemorib' non in aqs. Vtatur ouis sorbilib' & pulmētis auene vel simile vel farre cōditis cum lacte dulci & vitellis ouo[rum]. Vtatur electuarijs calīs supra dictis & specialr dyadragāto dyayris dyacitonitem. & electuario ducis cum melle & speciebus in ieiuno. Abstineat oīno a coitu & p prie sup cibum & somno diurno & qete superflua. Nunq̄ sumat cibū nisi prius egestis superfluitatibus pme & scđe digōnis. Et post hoc habito exercitio incipiente a debili & tendēte ad fortius redeūdo ad debile: quiescat donec calor naturalis redierit corpori: & sputum ceperit subtiliari quasi sit aquosum & appetitus excitari: tunc nanq̄ comedat satisfaciendo nature nō appetitui quoquo modo.

Emperica.

Electuarium confortās stomachum digestionem pmouēs: cor letificans: putrefactionem prohibēs: membra calefaciēs: renes et vesicā purgās. sanitatis regimini cōferēs sic fit. ℞. castorei ablutisi aq̄ ros. et pterea ericati. ℥. ß. gariofil. ℥. j. masticis thuris. añ. ℥. ij. macis. ʒ. ij. mēte ortolane. ℥. v. gallange. ℥. vij. anisi. ℥. viij. feniculi. ℥. ix. cinamomi electi & mundati ad pondus oīm vini odoriferi lib. j. succi marrubij albi lib. ij. mell. dispumati qđ sufficit: coquat mel cum vino & succo predictorū donec cōdenset & pulverisent subtiliter & cribellentur spēs dicte et cum melle cōficiātur. Detur ad modū nucis post cibū per vnā horā & bibat post illud parum vini boni. Pillule vtiles pro stomacho & laxatiue omni stomacho debili cōferentes cum materia. ℞. masti. reubarb. ℈. v. aloes boni ad pondus oīm pulverisent & distemperent cū succo fen. Dētur. v. añ cibū vel post: quia mūdificāt stomachū & epar excellēter a flegmate & cholera. Nam de reubarbaro dicit Auer. v. coll. et. qđ est medicina bñdicta respectu alio[rum] farmaco[rum]. Sed de aloe dicit Gal. vij. de ingenio sanitat. q est magis cōferens stomacho omni alio laxatiuo quare sicut est amarū ori ita est delectabile stomacho idcirco debet lingua extrahi et medicina inglutiri. Itē masticis olibani. ʒ. j. infusa per noctem in vino donec liquefacta fuerit & bibita in ieiuno calefacit & exiccat stomachum potenter & catharrū descendentē a cerebro restringit si mane vel sero potetur pluribus diebus. Itē cerotū nobile pro stomacho calido vel frigido & humido vel debili in substātia. ℞. bdellij oppoponaci euforbij. añ. ʒ. ij. triū pip. cinamomi. ʒʒ. añ. ʒ. vnā anisi. ʒ. j. gallange nucis muscate granorum paradisi gariofil. añ. ʒ. ß. cardamoni macis croci quartā partē. ʒ. vnius. Confice sic liquefiant gūmi in aqua rosa. vel vino odorifero & ex eis & puluere specierum: & cera & pice sufficienter conficiatur emplastrū & extendat sup corium album molle & tegatur cū panno lineo albo subtili: & teneatur sup stomachū duabus horis ante cibū & post remoueatur. Itē cerotū aliud quod valet in vomentibus cibum. ℞. lapdani. ℥. iij. masticis cinamomi gariofil. nucis musca. gallange spice añ. ʒ. ij. olei masticini & nardi. ℥. j. cere. ℥. ß. Item aliud. ℞. cere alb. abrase a sorditie superiori olei nardi. ana. lib. ß. masticis. ℥. ij. aloes calami aromatici añ. ʒ. ij. gariofi. cinamomi añ. ʒ. iij. fiat cerotum. Item sacellatio ad idem. ℞. mirtillorum ros. rub. absinthij mente gariofi. thuris cinamomi masticis. fiat pulvis subtilissimus ex eis qui positus in sacculo serico vel lineo subtili calefacto super lapide ignito asperso cū vino stomacho continue applicetur. Et si fuerit infrigidatus addatur altus. Item epithima ad idem. ℞. thuris masticis añ. ℥. ij. succi mente. ℥. iiij. terantur gumme & conficiantur cum succis & pānus imbibitus in eis ponatur super os stomachi valet etiam vomentibus. Aliud. ℞. succi mente succi absinthij vini citoniorum añ. partes equales. pulueris gariofi. quantum volueris: calefiat totum hoc perfecte ad ignem: et in ipso infundatur filtrum & stomacho applicetur: reiterando sepe. & cum infrigidatum fuerit: valet vomentibus & eructantibus acetose vel fumose: sed in stomacho calido potest addi vinum granatorum vel berberis vl' aqua decoctionis mirtillo[rum]. Dragea ad idē ℞. cinamomi gallange zinziberis añ. ʒ. j. nucis muscate zedoarij cubebe añ. ʒ. ß. gariofi. macis añ. ʒ. ij. anisi. ʒ. j. passularum q̄tum volueris. zuccari q̄tum sufficit: terantur omnia grosso modo preter ani. & gariofil. & passu. misceantur vel terantur subtiliter & diuisis

passulis fiat electuarium cũ zuccaro. Et si vis facere laxatiuũ flegmatis aquosi pone in qualibet dosi.ʒ.j.reubarbari. Si melancholie pul.sene.ʒ.ij.⁊ detur ante cibum. Itẽ ad idem electuarium Gal.vj.de inge. sani. circa finem.qđ valet nõ digerẽtibus vomẽtibus lientericis:dyarrijs:⁊ est mirabile. ℞. succi citoniorum maturorũ:succi maciano℞ũ añ.℥.duas.aceti.℥.j.coquantur super carbones ⁊ ponat̃ zinz.ʒ.j.piperis albi vel longi ʒ.ß.puluerisent̃ ⁊ coquantur vsq₃ ad spissitudinẽ mellis. Et si venter sit cholericꝰ dat̃ ad modũ nucis ante cibũ per duas vel tres horas. Itẽ sirupus de menta Ioan. heben mes. in suo antidotario valens in omni fluxu vẽtris confortat nauseã ⁊ vomitum ⁊ singultũ sedat. ℞. succi citoniorum maiorum ⁊ dulcium:succi granatorum dulcium ⁊ acetosorum ⁊ maiorum añ.lib.j.⁊.ß.proijciatur super eos mente succi lib.j.⁊.ß.folio℞ rosꝫ.℥.ij. et dimittantur sic per diẽ ⁊ noctem:⁊ deinde coquantur cum facilitate vsq₃ ad mediuꝫ et cum mellis aut zuccari lib.ij.fiat sirupus et aromatizetur cum gallia in hyeme:⁊ in estate non aromatizetur. Item pillule stomatice ꝫm eundẽ stomachum ⁊ caput mundificantes a flegmate ⁊ humoribꝰ acutis ⁊ mũdificantes malũ sanguinem in corpore toto ℞.turbith.electi.ʒ.x.masticis añ.ʒ.quattuor rosꝫ.ʒ.iij.aloes boni ad pondus omniũ confice pillulas cum succo absinthij. Et dosis earũ est a.ʒ.j.vsq₃ ad.ʒ.j.⁊ ß.sero sine cena. Itẽ pillule ꝫm eundem que dicuntur pillule de turbith:aut pillule auri choleram ⁊ flegma sine molestia purgant:stomachum ⁊ epar cõfortant ⁊ digestiones procurant. ℞. turbith boni.ʒ.xvj.aloes.℥.j.⁊ ß.masticis rosꝫ. añ.ʒ. vij.mirabolano℞ũ citrinorum.ʒ.decem croci ʒ.iij.confice cum succo absinthij vel cum vino albo odorifero addendo zinz.ʒ.quattuor Item pillule cochie euacuãtes hũores grossos flegmaticos a toto corpore. ℞.pul.yere pigre.ʒ.x.colloquintide.ʒ.iiij. dyagredij.ʒ.iij. turbith.sticados añ.ʒ.v.confice cũ succo ruthe ⁊ opij ⁊ da.ʒ.j.vel.ʒ.ß. Item pillule fetide ad idem. ℞.pulueris yere pigre.ʒ.x.colloquintide centauree plantaginis añ.ʒ.v.euforbij.ʒ.ij.⁊ ß.castorei zinziberis asse fetide serapini oppoponaci cassie sinapis piperis añ.ʒ.j.⁊ dissoluantur serapinuꝫ ⁊ opponacum ⁊ assa in succo ruthe vel in aqua ipsius:⁊ cum ipsis fiat pillule sicut prius.

Canones.

Stomachus pter feb. vt plurimum nocetur a mala complexione frigida vel humida cum materia quod est propter hoim̃ gulositateꝫ. Post hanc vero a mala cõplexione frigida ⁊ humida: sine materia post illam a frigida: post quã ab humida sine materia post illaꝫ a frigida sicca cum materia: post hanc vero a frigida sine materia ⁊ post a frigida ⁊ sicca. Sed in feb. nocetur maxime a calida vel sicca cum materia. Item stomachus non minus leditur a materia ⁊ a mala complexione ꝙ̃ a mala compõne que dicitur debilitas cõtexture. Verũ in hoc refert:qꝛ mala compositio vt plurimum est a generatione:⁊ raro post egritudines vel inordinatam dietaꝫ cuius contrarium est in mala complexione. Preterea omnis mala complexio stomachi si sit ex mala generatione iuuat̃ a cibo ⁊ potu sibi simili in forma ⁊ in gradu: vt calidus a calido:frigidus a frigido ⁊ sic de alijs. Nocetur autem a contrario in forma vel in gradu preter stomachum calidum qui gaudet cibis ⁊ potibus calidis:⁊ nil nocetur a frigidis ꝫm vsuꝫ moderatũ:vt dicit Gal.in teg. caplo de signis stomachi. Si vero sit mala complexio aduẽtitia ⁊ accidẽtalis nocetur a sibi simili:iuuatur autem a cõtrario vsu moderato. Ratio autem canonũ est:quia omnis conseruatio fit per simile:cura vero per contrarium. Nunc autem omnis complexio stomachi naturalis appetit sui cõseruationem Accidentalis vero curationẽ: cum vnũquodq₃ ens naturale appetat bene viuere ⁊ illiꝰ gratia facit quicquid facit:vt dicitur primo metaphisice. Ex hoc canõ.sequitur aliꝰ ꝙ mala complexio stomachi naturalis nullatenꝰ debet subito rectificari:sed gradatim ⁊ tempore sanitatis. Nequaꝙ̃ vero debet alterari tempore alicuius egritudĩs:sed sic tolerari donec conualescat:vt dicit gal.vij.de ingenio sanitatis. Ultimo ne forsasse afflictio afflictioni apponatur. Et subdit illud ibidem. ꝙ si stomachꝰ sit naturaliter calidus ⁊ egrotauerit egritudine frigida: oportet in eius cura calidiora administrare ꝙ̃ in stomacho naturaliter frigido. Similiter ⁊ si stomachꝰ

sit naturaliter frigidus ꝛ egrotauerit egritudine calida oportet in eius cura frigidiora ministrare ꝙ in stomacho naturaliter calido: qꝛ stomacho conuenit ꝓpter cõseruationem cõplexionis innate ꝛ propter causam egritudinis esse fortiorẽ si stomachus calidus infrigidetur ꝙ si frigidus infrigidetur Et iste canon eodẽ modo intelligendus est de epate ꝛ corde cerebro ꝛ splene. Itẽ ad passiones stomachi: ꝛ proprie si sit materia frigida sequit̃ plerũqꝫ dispnia ꝛ malitia anhelitus ꝓpter pulmonis cõpactionẽ ꝛ dyafragmatis extẽsionẽ. Itẽ oĩs cibus difficile masticabilis est difficile digestibilis: sed nõ ecõuerso. Possunt enĩ duo ꝓhibere digestionẽ: scꝫ viscositas: vt pꝫ in cerebro. vel vnctuositas: vt in turibus q̃ nõ impediũt masticationem. Itẽ oĩs stomachus debilis cõfortatur a proprietate per esum alias stomachoꝝ: vt dicit Auerro. vij. colliget. cum similitudo sit fundamentũ ꝓprietatis: vt cerebrũ ꝑ esum cerebroꝝ ꝛ epar epatũ ꝛ filia: ꝛ ꝓprie si sint ex aĩalibꝰ laudabilibꝰ ꝛ sanis: vt sunt pulli ꝑdices fasiani: ꝛ vl̃r oĩa degẽtia in nemoribꝰ ꝛ pratis ꝛ se exercitantia. Caue tamẽ ne volẽdo proficere vni mẽbro obsis alteri: propter qđ ait Gal̃. xj. de ingenio sanitatis. Est aũt difficillimũ in quacũqꝫ egritudinũ medicinam adinuenire simplicẽ que taliter iuuauerit: vt nihil in ea reperiatur nociuũ: qđ quidem accidit propter cõplicationẽ dispositionum diuersarũ in mẽbris similiter ꝛ morbis cũ eorum accidentibꝰ atqꝫ causis. Oportet autem ob hoc medicinas nõ postponere: sꝫ ad illas maxime se transferre q̃ plus apud nostrã necessitatẽ continent iuuamẽti ꝙ nocumenti: quare ꝛ sic dicamꝰ de stomacho qđ fiat igitur cũ electuarijs ꝛ vsu moderato: vt elaborari ꝛ digeri valeant ꝑfecte. Preterea sciendum ꝙ digestiones cõmunes sunt tres. Prima est in stomacho cuiꝰ supfluũ est stercus. Scđa in epate cuius superfluũ est vrina. Tertia in venis cuius supfluum est sudor et ypostasis tꝑe sanitatꝭ vel apa ꝛ scabies tꝑe egritudinis. Est ꝛ quarta que ꝓpria dr̃: et est in porositatibus membroꝝ ꝛ venis capillaribꝰ cuiꝰ superfluũ insensibiliter omni tempore a corporibus nostris euaporet̃. Et iste digestiones habẽt ordinẽ essentialem inter se: vt si prima auferatur ꝛ vt plurimũ corrumpatur. Secũda necessario auferetur et corrumpetur: similiter tertia ꝛ quarta. Est tamen cum digestio stomachi diminuta vel corrupta est sub modico excessu vel defectu corrigi potest per eã que est epatis ꝛ venarum: ꝛ proprie si virtus naturalis sit in eis fortis. Itẽ quando approximas medicinas stomacho per exterius approxima eas actu calidas. Tepidas vero vel frigidas nequaqꝫ qm̃ tepida resoluunt robur ventris: vt dicit̃ vij. de inge. sanitatis. Sed frigida inimica sunt stomacho intestinis ano neruis ꝛ omnibus membris neruosis: vt dr̃. vj. parti. amphо. Siue approximes per exterius siue per interius superadde stiptica: vt virtutẽ naturalem ꝛ substantiã stomachi confortent que cũ hoc si fuerint aromatica melius nature placent. Ut est absinthiũ. gallanga zedoaria piper mastix thus. in cã frigida Dragantũ mirrha rose plantago granata. in causa calida Menta citonia in vtraqꝫ. Preterea sciẽdum ꝙ mora inter cibũ ꝛ cibũ debet esse regularis sexdecim horarũ regulariter naturalium in corpore tẽperato viuente tẽperate in vsu. Sex nõ naturaliũ rerũ: ita vt in duobus diebus trinã capiat refectionẽ. Uerum quocunqꝫ mõ res se habuerint hec mora requirit spaciũ decẽ horarũ ad minus: qm̃ ꝑm diuersitatẽ ciboꝝ in qualitate ꝛ quantitate vl̃ ꝑm diuersitatẽ cõplexionũ stomachi ꝛ regionũ diuersificant̃ ꝛ hore: ita vt hoc calamo scribi non possit nisi in vniuersali. Ideo dicit Auicẽ. iij. canonĩ. fen. xiij. ꝙ hoc tẽpus est inter horã. xij. ꝛ. xxij. Item digestionẽ primam conditiones decẽ impediunt. Prima est substantia cibi: vt pote grossities vel cruditas. Secunda quantitas: scꝫ magnitudo vel multitudo. Tertia qualitas: scilicet frigiditas vel viscositas vel duricies. Quarta ordo: vt si in ventre fluido subtilia premittantur grossis ꝛ in stipticis grossa subtilibus. Et ĩ vtroqꝫ digestibilia difficilia digestibilibꝰ facile. Quinta hora cõestionis: vt si sumat̃ cibꝰ añ famẽ vel post plurimã famis tolerationẽ. Sexta malitia regiminis potus superflui inũdare facientis cibũ. Septĩa motus et agitatio super cibum. Octaua aer cõtinens. Nona animi passiones. Decima sumptio electuarioꝝ calidoꝝ fumosoꝝ post cibũ. Itẽ scias ꝙ medicĩe laxatiue meliores

pro stomacho sunt mirabolani q͡r cū soluāt cōprimēdo cōfortāt substantiā stomachi nisi venter sit naturalr̄ stipticus ⁊ inobediēs. Pro flegmate cōi fiat talis decoctio. ℞. mirabolanoꝝ kebulloꝝ vel emblicoꝝ bellericorum vel oim. an̄. ℥. ß. terant̄ grosso mō ⁊ bulliantur in. ℥. viij. aq̄ cisterne vel simplicis vl' aque decoctiōis mirtilloꝝ vl' acetose donec mediū cōsumat̄: tūc colletur ⁊ dulcoret̄ collatura cum melle ros. vel cū zuccaro ros. ℥. ij. vel. iij. ⁊ detur totū an̄ diē. Sed ꝓ cholera ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ eodē mō bullitorum. Pro melācholia mirabolanoꝝ indoꝝ. Pro materia cōposita ꝯpone mirabolanos Item scias ꝙ de maxie ledentib⁹ stomachū cerebrum ⁊ renes est coit⁹ inordinat⁹. Nam in coitu agitātur ⁊ inflāmant̄ spūs aīales q̄ plurimū sunt ī cerebro circa organa sensuū colliquātes. Itē in coitu ⁊ ꝓprie sup cibum fit caloris ad extrema distractio ⁊ cibi conquassatio ex quib⁹ infrigidat̄ stomachus. In coitu etiā fit multa sanguis attractio ꝑ vasa spermatica q̄ oriūtur a vena kili ꝓpe renes quare macerant̄ renes ⁊ debilitat̄ ei⁹ attractiua. Nullus igit̄ stomaticbus coeat sup cibum nisi vsu moderato. Itē dubitat̄ vtrum amplior cib⁹ sit sumēdus in prādio vel in cena? Ad qđ respōdet Gal'. vij. de ingenio sanitatis ca. de cura stomachi sicci. ꝙ in cena ꝓpter tria. Primo q͡r tūc bō magis quiescit omis aūt digestio quiete perficit̄ vt asserit Auerro. ij. colliget. vbi reddit causaȝ q̄re vene nō pulsant sicut arterie. Scđo q͡r propter frigiditatē noctis calor naturalis fortificat̄. Tertio q͡r maior est distantia a cena vsq̄ ad prādiū ꝙ a prādio vsq̄ ad cenā: īō cib⁹ meli⁹ digerit̄ apud regulariter viuētes. Scire tñ debes ꝙ illud fallit in duob⁹ casib⁹. Prīo si corpus ē catharrosuȝ tūc eñi oportet cibū ⁊ potū minorare v͛sus noctē. Scđo si cōsuetudo antiq̄ta fuerit in ꝯtriū: tūc eñi nō erit illi obstandū donec gradatim corrigatur.

Pronosticatio.

Si quis post cibum ad duas vel tres horas gerit inflationē ventris cuȝ rugitu forti vel eructationes acetosas vel fumosas vel odorem ⁊ saporē cibi assumpti retinētes significat necessario digestionē corruptā diminutā vel ablatam ⁊ fortasse lienteriā futuram. Item licet oīs actio lesa stomachi sit mala que est triplex: scȝ ablata diminuta ⁊ corrupta: peior tñ ⁊ sepius cōtingēs est corrupta q͡r non rectificatur ꝑ scđam nisi fortassis in principio ⁊ cum est modica. Item mala digestio stomachi est radix oim morborum. Nam ablatio digestionis ⁊ diminutio lienteriam dyarriam cronicaȝ ydropisim ⁊ ethicam inducunt. sed corruptio ad fumosuȝ fe. acutas ⁊ apa calidum ⁊ dissinteriā ⁊ tertianas generat. diminutio vero ad acetosuȝ fe. cronicas lepram tympanitem apoplexiā ⁊ epilepsiam multiplicat. Item si quis in conualescentia cuiuscūq̄ fe. habuerit signa indigestionis que sunt os insipidum fumosuȝ vel acetosum ⁊ proprie cum prostratione appetitus vel corruptione eius sicut est appetitus carbonum vel argille significat in ipsa recidiuum propter stomachum non bene eē mandatuȝ ab humoribus nociuis. Redi igitur ad euacuationes ⁊ digestiones illi materie conuenientes. Item si quis gulosus cepit habere pustulas diuersoꝝ coloꝝ: scȝ liuidas nigras ⁊ rubeas: q̄s ante non habuit breuitatē vite significat: q͡r mat̄ia venenosa est q̄ neq̄ purgari: neq̄ rectificari pōt ꝑ medicinas crapulas ꝓhibētes: q͡r materia exuberans ab interiorib⁹ regurgitat ad exteriora: ⁊ cuȝ membra principalia occupauerit s. cerebrū cor ⁊ epar: subitam mortem inducet. Item cum sit quadruplex digestio: vt supra ostendimus ex qualibet earum cum lesa fuerit: surgunt in corpore propria nocumenta nisi statim a principio purgationibus cōuenientibus in flebothomando vel farmacando sagaciter succurramus. vnde Ipo. ij. amph. Vbicūq̄ cibus preter naturā intrat illic egritudinem facit ⁊c.

¶ De nausea fastidio ⁊ ꝓstratione appetitus. Capm. ij.

De his tribus dicem⁹ vno capitulo quia ex eisdē fiunt causis ⁊ eadem habent remedia. dicitur appetitus esse prostratus cum non desiderat cibum oīno vel cū diminutiōe. Dicit̄ nausea qñ cū hoc ad p̄sentiā cibi mouet nauseā ⁊ abhorret ipm etiā si pri⁹ fuerat appetit⁹. Dicit̄ fastidium qñ cū hoc nullatenus vel difficile po

test cibū inglutire etiā cōpulsus: ꝛ sic nō dif/ferunt nisi ꝫm magis ꝛ minus: qđ intelligo tripl'r. Primo in essentia siue gradu vt dictū est. Scđo in subiecto ꝫm ꝙ passio ē magis vel min⁹ infita stomacho. Tertio in cā qꝛ ex oībus fit ꝓstratio ex quib⁹ nausea ꝛ fastidiū sed nō econuerso. Fit igitur ꝓstratio quat/tuor de causis. Prima est mala cōpl'o calida oris stomachi cū materia vel sine materia. Scđa est mala cōpl'o frigida ipsius qñ vlti/matur cū materia vel sine materia: qꝛ tunc tollit actum ꝓprie virtutis ꝫm Gal'. in .j. am pho. Quibuscūqꝫ iuuenibus ꝛc. Frigiditas enī moderata potius auget appetitū. Tertia est lesio duoꝝ neruoꝝ magnoꝝ veniētiū a cerebro anteriori ad os stomachi ad dan/dum ei sensum famis ꝛ sitis ꝓ toto. Quarta qꝛ epar nō multū attrahit de chillo ꝑ mese/raicas venientes a concauo epatis ad inte/stinum ieiunū ꝛ duodenū. Fit aūt nausea ꝓpter duas cās tm̄. Pria est materia flegmatica natās circa os stomachi ꝛ ipm mollifi/cans. Scđa est debilitas retentiue virtutis stomachi ꝓpter causam humoralē flegma/ticam vel primitiuā vt est vētris fluxus spō taneus siue artificialis supfluus vel vomit⁹ freqūēs. Fit aūt fastidium ꝓpter vnā cām que est materia grossa flegmatica inuiscata villis oris stomachi ꝛ infiltrata. Signa prostrationis appetit⁹ a causa cal'a sunt sitis et eructatio fetida fumosa ꝛ sensibilis calor circa os stomachi amaritudo oris siccitas lin/gue ꝛ citrinitas cū adustione iuuāt a frigi/dis: nocent calida: ꝛ est qñqꝫ cum fe. ꝙ si sit cum humoris vitio fit forte vomit⁹ amarus viridis vel citrinus. Signa ei⁹ que fit a causa frigida sunt sensibilis frigiditas circa os stomachi ꝛ eructatio insipida aquosa v'l vi/scosa acetosa ꝛ lenitas ventris: iuuāt calida nocent frigida. Et qꝛ muscillago alba ap/paret sup liguā: ꝛ si est cū fe. erit fe. lenta fle/gmatica sine siti. Si sit cū humoris vitio fit forte vomit⁹ flegmatis viscosi aquosi vel vi/trei multitudo saliue ꝛ sputi. Signa ei⁹ que fit ꝓpter lesionē nerui sunt: qꝛ post vsum ci/borum acutoꝝ vt sinap. ꝛ piperis nō sentit mordicationē circa os stomachi vel parum sentit ꝛ quod non sentit nauseā neqꝫ vomi/tum nec sentit frigiditatē neqꝫ caliditatē circa os stomachi. Signa eius que fit propter debilitatem epatis sunt egestio alba liqda chillosa ꝛ qñqꝫ viridis ꝓpter choleram cō/mixtā: ꝛ qꝛ corpus ꝯtinue extenuat' ꝛ egestio est maior vel eq̄lis cibo assūpto ꝛ solide sube et sunt cū ea signa frigiditatis vel opillatio nis epatis. Signa nausee quocūqꝫ mō fiat sunt abhoiatio cibi ꝛ reiectio ipsi⁹ cū e ache/mo ꝛ cōturbatio faciei ꝛ oculoꝝ cū cib⁹ pre sentatur: ꝛ si cogat' ad eius sumptionē forte aduenit vomitus. Signa fastidij sunt signa nausee: ꝫ in nausea maior est difficultas in retinendo ꝙ in inglutiēdo: ꝫ in fastidio est econuerso.

Methodus.

Cura prostrationis appetit⁹ a causa calida est vt vtatur oxizacara vel siru/po ros. añ cibū cum aq̄ frigida vel vino granatorū vel berberis vel agresta vel aceto cū cibo. Bibat vinū ponticū limphatū: vtatur somno ꝛ q̄ete post cibum et añ. sumat sepe zuccarum ros. vel dyaprunis si vēter sit obediens: si stipticus sirupū viol. vel zuccarum viol. verūtñ supfluus vsus sirup. viol. ꝓster nit appetitū. Si cum humoris vitio fit: dige ratur ꝛ euacuet' cholera ꝛ fiat vomit⁹ si sit possibile: sicut dixim⁹ ca. de debilitate dige/stionis. s. de causa calida cū materia. ꝛ fiat cerotum hmōi sup os stomachi. ℞. masticis ℥. iij. cere. ℥. ß. olei rutacei. ℥. ij. dissoluantur simul et extēdant' sup corio al. molli ꝛ asper gatur cū aceto et ponat' sup os stomachi et pōt addi mirrha: qꝛ valde excitat appetitū et penetrare facit. Cura ꝓstrationis appe/titus a cā frigida est: vt in oī die ieiuno ꝛ sero cum vadit dormitū vtatur dyatriūpipeō dyagallanga dyaꝫꝫ. dyacitonitē cum melle et specieb⁹. Comedat carnes pulloꝝ vel auium paruarū assas ꝓprie vel elixas cum specieb⁹ calidis acutis. vtatur ꝓ sapore sinapi cōdita cum melle vel allijs ꝛ cepis. Bi/bat vinū purū optimū exerciteтur semꝑ in ieiuno nec dormiat in die Et si sit cum hu/moris vitio digeratur flegma ꝛ euacuet' si/cut dixim⁹ cap. de digōnis debilitate. s. de cā frigida cū materia. Et post purgatiōes fiat cerotum sup os stomachi qđ. ℞. mirrhe hde lij masticis. añ. ℨ. ij. terātur subtiliter ꝛ misceātur in casola cū ℥. ij. olei masticini vel nardi. et ℥. ß. cere ꝛ extēdat' sup corio alb. molli et

aspergatur cũ aceto acutissimo cũ infrigida datuȝ fuerit ⁊ ponatur sup os stomachi. Et balneetur i aquis calidis stipticis sicut sunt aque tinarũ vel aque decoctionis absinthij calamenti origani ⁊ ꝓprie in ieiuno. Cura prostrationis appetitus ꝓpter lesionẽ nerui venientis a cerebro est vt cerebrũ confortetur cũ electuarijs aromaticis vt dyãthos cũ musco dyamuscũ dyamargaritũ dyapliris arcoticũ. Et abluatur caput cũ lixiuio vł aqua decoctionis absinthij mellilotí floruȝ camomille ros. ⁊ ciperi odoret continue pomum confectũ ex mirrba lapdano ⁊ musco. Comedat res assas boni chimi: vinũ rubeũ stipticum limphatũ bibat. Deferat sup stomacho cerotũ iam dictũ in cã frigida suffumigetur quãq; cum storace sicca vel thure si est sine mastia. Cura ꝓstrationis eo ꝙ epar nõ trahit rem plurimã est vt fiant oĩa apertientia epar ⁊ cibum penetrare facientia: vt potus vini al. subtilis potentissimi de quo modicũ detur in ieiuno: ⁊ balneũ ante cibuȝ cõfricationem leuẽ ⁊ exercitiũ. Similiter et oĩa que calefaciunt epar ⁊ aperiunt eiꝰ opillationẽ: vt oximel cõpositũ vel dyacalamentum vel dyatriũpipereon vel decoctio hec. ℞. reubarb. ameos amomi. ciperi. ãñ. ʒ. ß. pistentur ⁊ bulliant in lib. ij. aque donec ad vnaȝ redeant ⁊ collet ⁊ collature addant. ʒ. quattuor zuccari bulliãt iterũ aliquãtuluȝ ⁊ iterũ colletur. Detur de isto omni mane. ʒ. j. cũ vino al. subtili: q2 aperit opillationes epatis ⁊ splenis ⁊ cõfortat eorũ virtutẽ attractiuã vel cõmixtura ista si epar sit calid. q̃ confert ycterícis ⁊ epaticis de cã calida cũ opillatione. ℞. trifere sarranice. ʒ. ß. reubar. puluerisati. ʒ. j. vel. ij. Incorporent simul cũ sirupo viol. vel acetoso qđ sufficit: detur calidũ in die: q2 purgat cholerã et deopillat epar calid. vel fiat sic. ℞. oximellis squillitici q̃tũ volueris: da cũ aqua decoctionis endiuie lactuce absinthij citonij spodij squinãti omni mane añ diem ⁊ sero de sirupo. ʒ. vnã. et aq̃ ʒ. duas. Et si volueris: acuat de tertio in tertiũ cum. ʒ. j. reubarba. puluerisati. Istud enĩ aperit epar ⁊ infrigidat perfecte. vel cũ mixtura tali in causa frigida. ℞. trifere magne. ʒ. ß. distẽperet cum vino calido vel decoctionis anisi masticis feniculi. Et ad hoc etiam valet dyacucurma quã dicemꝰ cap. de ydro-pisi data cũ oximelle vel melle ro. In causa autẽ cõmuni misceãtur predicta tam sirupi q̃ electuaria sicut est ista mixtura. ℞. trisandal. rosate nouelle dyarrod. abbatis misceãtur. añ. ʒ. ß. Sup epar fiat emplastrum apitiuum. ℞. sandalorum rub. ʒ. j. cappari. acori ciperi ros. rub. ana. ʒ. ß. olei masticis. olei ro. añ. ʒ. ij. aceti. ʒ. ß. farine ordei qđ sufficit ad inspissandũ puluerisatis ⁊ cribellatis misceant fil. ⁊ fiat empl̃m actu cal̃m sup epar Sumat sepe i ieiuno de tyriaca veteri cũ vino cal. Fiat etiã post euacuationes epithima sup epar. ℞. end. plantaginis absinth. rubee tinctorũ ro. sandal. spodij. squinanti. berberis. capparis. añ. ptes equales bulliãt oĩa in aceto squillitico ⁊ aceto citoniorũ in quo infundant filtrũ recens vel pãnus lineꝰ triplicatus et ponatur sup epar actu calidũ in ieiuno: quia cõfortat substantiã epatis et resoluit eius opillationes in oĩ causa. Utat cibis subtilibuȝ nutritiuis conditis cũ speciebus calidis acutis si caliditas epatis nõ prohibeat. Bibat vinũ album limphatum cũ aqua decoctionis seminũ cõmunium frigidorũ vel calidorum ßm ꝙ oportet. Cura nausee vel fastidij propter materiam frigidam est vt digerat et euacuet flegma grossum cũ medicinis dictis ca. de debilitate digestionis. s. de causa frigida cũ materia. Et fiat vomitꝰ ꝓposse: ⁊ vtat i ieiuno post euacuationes electuarijs dictis calidis cũ vino calido ⁊ ꝓprie dyagallanga dyacitonitẽ cũ melle ⁊ speciebus. Super stomachũ ponatur cerotum qđ. ℞. masticis thuris vernicis boli armenici. añ. ʒ. j. terantur ⁊ misceãtur cũ aceto acuto: bulliant donec totum spissuȝ fiat: ⁊ tunc extendat super coriũ molle satis. Cura nausee ꝓpter debilitatẽ cordis stomachi ⁊ eius retentiue est eadẽ cum illa que dicta est in capl̃o de cura male digestionis: scȝ de debilitate substantie stomachi. Paruȝ et sepe comedat cibos calidos vergentes ad siccũ aromaticis conditos cũ speciebus calidis nõ acutis. Bibat vinũ rubeum dulce stipticũ parũ ꝑ vice. Utat sepe dyacitonitẽ cũ melle ⁊ speciebꝰ ante cibũ: sed sine speciebꝰ vel zuccaro rosato post cibũ. Et in saporibꝰ suis vtat vino maloꝝ granatoꝝ vł berberis vel aceto: vt ꝓuocẽt appetitũ sui stipticitate.

Emperica. Scias quod sicut experimentum et rõ testantur propter causas quattuor ꝓstrationis appetitus ṗdictas sunt adhuc alie: ṗma est venarũ totius corpis repletio: vt i gulosis ⁊ ociosis. Et cura eiꝰ est flebotbomia basilice: et minoratio cibi et potus: ⁊ motus ⁊ exercitiũ in ieiuno. Scõa est dẽsitas pororũ cutis ꝓpter qđ parũ resoluit a corpibꝰ eorũ. Et signa eiꝰ sunt durities cutis corporis ⁊ lõgitudo tolerãtie famis sine multa lesione. Et cura eiꝰ est balneũ aque decoctionis florum camomille furfuris baurach cũ leui diuturna fricatione ⁊ sudore multo añ cibum exercitiũ ⁊ labor i ieiuno. Similiter vsus ciborum subtilium facile resolubilium: vt iura olera ⁊ pulmẽta de farina auene vel ordei. Tertia est opilatio vene procedẽtis a splene ad os stomachi deferẽtis melãcholiã. Et signa eius sunt quod non sentit famem quãtũcunque cibum desideret. Et est priuatio omnium aliarum causarum inducentiũ ꝓstrationẽ: ⁊ si comedat bene digerit. Et cura eius est confortatio splenis ⁊ deopilatio eius: vt dicet suo cap. ⁊ assiduatio ciborum acetosorum stipticorum ⁊ melãcholiã generantium: vt lẽtes fabe agresta acetum sumach: pedes porcorum cocti cũ aceto et sale et speciebus actu frigidis. Et quandoque vsus calidorum acutorum: vt cepe: allia: sinapis: porri: pip. Quia melancbolia nõ naturalis fit quandoque per adustionẽ: quandoque p cõgelationẽ. Sed melia naturalis solum fit per cibũ grossos humores generãtẽ sine excessu vel defectu caliditatis digestiue quare ẽ quasi fex masse sanguinee: vt dicit ṗmo canon. fen prima cap. nutriẽs masticatione. Et vniuersalit oĩa q excitãt appetitũ cũ mordicatione pauca sunt conueniẽtia: vt carnes asse condite cum aceto vel succo trifolij vel berberis vel vino granatorum. Et ad oẽm prostrationẽ appetitus cum feb. vel sine valet vti frigidis vt extremitatibus porcellorum ⁊ castratorum al's edorum vel vitulorum decocto. pfecte in aqua pluria ⁊ modico aceti addita mẽta ⁊ refectio ex petrosis faciẽdo ex ipsis gellaticiũ de quo detur duo boli vel tres actu frigidi ante cibum. Similiter ⁊ sapor factus ex succo acetose vel trifolij cõditꝰ cũ aceto ⁊ puluere cinamomi inspissatus cũ vitello oui assi addito succo porri vel petrosi feb. vel dolor capitis vel tussis id cõcedat Simil'r ⁊ succus granatorũ ⁊ ꝓprie acetosorũ cõditus cũ puluere cinamomi sumptus añ cibũ cũ mica panis. Simil'r ⁊ succus piri sapidi parũ acetosi de quo comedat ante cibum omnẽ aut ipm mordeat cũ inglutione saliue. Simil'r coctanũ assum ⁊ infrigidatũ cũ vino pontico vel succo berberis vel succo granatorũ. Itẽ emplastrũ ad idem. ℞. thuris masticis añ. ℥. ij. boli armenici. ℥. j. draganti. ʒ. ij. succi mẽte. ℥. iiij. cõfice cũ pane assato ⁊ pone sup os stomachi. Itẽ in cibo addatur mẽta ⁊ in potu succus mẽte. Itẽ inũgatur os stomachi cum oleo masticis ⁊ rosa. ⁊ mirtillis actu calidis. Epitbima ad idem ℞. citonia mentam grana mirti. coquantur in aqua rosa. ⁊ aceto perfecte: ⁊ petie linee imbibantur in illo actu calido: ⁊ ponantur sepe in ieiuno super os stomachi. Et si sit cũ causa calida adde rosa. ⁊ plantaginem pira pontica et mala matiana. Sacculus ad idẽ Ponantur menta absinthij. rosa. saluia ⁊ plãtago in sacculo lineo subtili et fricentur in vino et aceto vehementer ⁊ calidum ponatur super stomachum in ieiuno reiterando frequenter cum infrigidatum fuerit cũ plurima frigiditate. Possunt addi balaustie cortices granatorum cupule glandium: quare fit tũc cõferens in vomitu. Itẽ spõgia infusa in vino forti decoctionis anisi carui masticis actu calidi confert ad prostrationem vomitum ⁊ indigestionem. Et in cap. de debilitate digestionis. Cap. de empericis. descripsimus sirupos emplastra electuaria ⁊ cerota sublimia ad prostrationem appetitus quoquomodo. Confert pterea ponere emplastra ventosam sine scarificatione super os stomachi sine attractione quia retentiuã stomachi confortat et proprie cum alie medicine non cõferunt omnino ⁊ premissa euacuatione vniuersali ⁊ proprie nisi sit timor attractionis vel apostematis in loco. Cerotum ad idem sublime. ℞. lapdani. ℥. ij. resine ℥. j. mirrhe masticis thuris. añ. ʒ. ij. cinamomi ciperi folij calami aromatici foliorũ mirte. añ. ʒ. iij. rosa. rub. ʒ. ij. cere. ℥. ß. olei masticis. ℥. j. terantur terenda et misceantur cum lapdano oleo et gũmis dissolutis in vino rubeo stiptico et incorporentur pfecte ad ignẽ

et extendant sup corio ꝛ tegant cuȝ panno lineo subtili ꝛ ponatur super os stomachi. Itē cōfert limphare vinū cum aqua stiptica sicut est aqua pluuialis vel aqua decoctionis mirtillorum plantaginis ꝛ rosꝫ.

Canones.

Multos canones scripsim⁹ ca. de debilitate digestionis cōferētes p̄senti ca.q: oīs mala digestio cū antiquat ꝛ pdurat: pducit ad pstrationē appetit⁹ ꝛ nauseā vt pȝ in cachexia a plectoria ꝛ discrasia ꝛ cachochimia. Itē oīs pstratio appetit⁹ subito veniēs ꝛ cito recedēs est vt plurimū a cā calida sȝ morosa pdurās a frigida. Itē q̄ ē a cā calida ē vt plurimū sine materia: frequētius nāq̧ in stōacho gñatur materia ppter diete grossiciē ꝛ crapulā q̄ ppter caliditatē nisi sit cū febrib⁹ adest.

Pronosticatio.

Prostratio appetitus ex lesiōe nerui a cerebro veniētis difficile curat̄: vt dicit Ras in diuisionib⁹. nisi in principio ꝛ an̄ cōfirmationē. Silr̄ ꝛ si pueniat ab opilatione vene pcedentis a splene nisi forte in pncipio. Et cū adhuc est dispositio sine cōfirmatiōe. Itē pstratio appetit⁹ a cā frigida piculosa ē magis q̄ a cal̄a: q: causam fortiorem significat atq̧ magis pdurantē. Itē si in egritudiē aliqua appetit⁹ fuerit pstrat⁹ ꝛ subito post hoc eger plimū cibū sūpserit sine aī subuersione vel nausea oino nō pcedēte rōnabili alleuiatione q̄ fit p sudorē exuberantē vel vomituȝ vel egestiōnē mortale: q: cerebri lesionē ꝛ virtutis sensitiue mortificationem demōstrat. Vn̄ Ipo.ij.pti.āph. Quicūq̧ dolētes aliq̄d corpis plimū dolorē nō sentiūt ijs mēs egrotat. Sic nāq̧ videmus freneticos gulosos. Itē pstratio appetit⁹ remanēs post crisim recidiuā ꝛ cōualescēciā non verā significat redi igit̄ ad digōnes ꝛ euacuatiōes illi materie cōueniētes. Itē pstratio appetitus in om̄i egritudine ꝛ pprie conica mortē significat: q: virt⁹ non pōt longā pugnaȝ tolerare sine cibo. vn̄ Ipo.ij.pti.amph. In oī egritudine pfortari mente ꝛ bn̄ se hr̄e ad oblationes bonū: ptr̄ūdo malū. Itē si q̄s pualescēs ab egritudīe multū cibū cū appetitu sumat in pncipio pualescētie ꝛ corp⁹ p hoc non resumat̄ recidiuā significat ꝛ indigestionē et stomachū frigidū cuȝ materia acetosa. Sed si in pncipio pualescētie habuerit appetitū modicū ꝛ in pcessu augmentū verā salutem pmittit. Itē Ipo.ybid. plerūq̧ oēs male habentes ƀm pncipia ꝛc. Itē melius ē egrū refici pauco ꝛ aliq̄tulū paruo cibo cū appetitu ꝛ delectatiōe q̄ plimo ꝛ optimo sine appetitu. Itē ypo.ibid. parū deterior cibus ꝛ potus ꝛc. Et in.iij.regimis acutoꝝ. Mala nāq̧ dieta cibi vel potus q̄ ƀm silr̄ fit ꝛc. q: dum stōachus delectat̄ in cibo corrugat̄ super cibū ꝛ velut amic⁹ sup amicū. Et ibidē ait Gal. in cōmento q̄ si cibuȝ abhorruerit distendit̄ ꝛ dilatat̄ velut fugiens: q̄re surgit vomit⁹ fastidiū ventris ꝛ rugitus q̄ quideȝ indigestionem significant malignam.

¶ De appetitu canino. Capm̄.iij.

Um q̄s appetit cibum vltra modū preter q̄ saturet̄ post cōestionē nisi forte breui tpe dicunt̄ hr̄e appetitū caninū q̄ nunq̄ a carnib⁹ satiant̄ do nec cibū vomere cogātur. Fit quoq̧ de causis. aut ppter multitudinē melācholie pfluentis a splene ad os stōachi: aut mala cōplexiōe stōachi frigida cū materia aut sine matia: pprie tm̄ sine materia ꝛ hoc qn̄ nō fuerit vltimata: aut ppter raritatem corpis: aut ppt̄ exercitiū ꝛ laborē resoluētē: aut ppter cōsumptionē hūiditatū nutrimētalium toti⁹ corpis sicut fit post egritudines cronicas vel solonem ventris vel famē diuturnam. Signa eius ppter melancholiam sunt q̄ cum multitudine cōestionis est multitudo egestionis: ꝛ hec egō vt plurimū liuida est vel plumbea: ꝛ si non habuit om̄i die egestiones copiosas illico grauat̄. ꝛ quia fit mordicatio vehemēs in stomacho an̄ cibum ita q̄ non toleret quin comedat: et ei⁹ cura est difficilis quia vt plurimū hec cā est a generatione. Curatur tamē ƀȝ q̄ est possibile digerendo melācholiam ꝛ aperiendo vias splenis cū oximelle cōposito ꝛ aqua decoctionis prunoꝝ̄ sene epithimi per sex dies. Postea purget̄ cum aliqua medicina dicta capitulo de pturbatione virtutū sensitiuarum: sȝ de melancholia ex melancholia naturali et proprie cum pillulis: et fiat vomitus si sit possibile. Et si habitudo sit carnosa flebothometur basilica lateris sinistri in

brachio vel in manu: alr vero nequaq̄. Et comedat cibos pingues vnctuosos sorbiles et proprie carnes porcinas recentes ⁊ brodia ex eis. Similiter et maluas attriplicem et ficlā coctas ⁊ conditas cum lardo vel butiro: similiter ex amilo. Bibat vinum dulce subtile ⁊ sepe in pricipio cibi: q2 potus prosternit appetitū. Unde ypo. ij. pti. ampho. Potus indigentiā soluit. Mensuret cibum ſm indigentiā non ſm appetitum. Ponat nāq3 ventosas sup splenē propter diuersionem. Euitet cibos generātes melācholiā: vt est vinū rubeum: caro salita dura bouina vel ferina agrestis acetum acetosa lentes et silia. Signa ei⁹ propter frigiditatem stomachi sunt q̄ egestio est maior vel eq̄lis cibo liquida flegmatica ⁊ singult⁹ et eructatio rugit⁹ ⁊ sitis modica ⁊ sēsibilis frigiditas oris stomachi: etiā q̄ iuuatur a cibis calidis nocetur a frigidis. Et si fit cū materia est multitudo saliue ⁊ sputi et desiderat cibos assos siccos duros licet eos digerere nō possit. Et fit q̄nq3 nausea ⁊ vomit⁹ flegmaticus si materia excreuerit ⁊ tunc prosternit̄ appetitus Et eius cura est dicta cap. de digōnis debilitate de causa frigida. Et oportet vt cōfortetur stomachus ⁊ velocitetur curatio postq̄ accidit bolismus. Signa ei⁹ propter raritatem corporis sunt q̄ egestio est modica licz comestio sit plurima ⁊ est vt plurimum sicca adusta vt mollicies cutis corpis cum subtilitate ⁊ multitudo sudoris tpe egestionis: ⁊ q2 cito leditur ab aere frigido vel calido et balneo ieiuno. Et cura eius est vt habitet in aere frigido ⁊ balneetur in aqua frigida in estate frequenter: ⁊ vnguatur corpus cum aqua ro. vel oleo ro. cum cera inspissata. Utatur cibis grossis actu humidis vt penetrare possint: vt sunt carnes vaccine castratiue arietine asse vel elixe cōdite cum agresta vel vino granatoꝝ vel sumach. Et q̄nq3 cibis viscosis si nō timeat̄ opillatio epatis et meseraicarū vt est caseus recēs extrema porcellorum panis de simila vel azim⁹ ⁊ pulmēta de farina frumēti condita cū lacte esculato. Bibat vinū rubeū grossū dulce. Signa eius ꝓpter laborē resoluentē sunt anͨcessio laboris ⁊ exercitij. Et si nō detur ei cib⁹ post famē vehementē aduenit ei sincop̄. Et cura eius est ociū et quies oīno et vsus iuriū carnium bonarū conditarū cū speciebus aromaticis nō acutis. Et op3 vt prohibeat̄ a somno oīno ante cibum si ſr et a balneo: q̄m hic somnus faciē citrinat quēadmodū balneū virtutē debilitat ⁊ inanit. Post hec fiāt oīa dicta de raritate. Detur cibus sepe ⁊ parū donec corpus resumat̄ ⁊ bibat vinū rubeū vel claretum vel medonē. Utatur cibis boni chimi: vt sunt carnes pullorum edorū ⁊ auiū paruarum siluestriū non aquaticarū et oua sorbilia recentia: similiter ⁊ iura aromatica vt bona massa sanguinis regeneret̄: deuitet fructus ⁊ olera ⁊ oīa facile putrefacientia.

Pronosticatio.

Appetitus caninus in cōualescentibus vere ⁊ cum bonitate hypostimbre confortationē virtutis ⁊ resumptionē corporum significat Sed in conualescentib⁹ conualescentia non vera stomachum frigidū cum materia vel sine materia ⁊ recidiuū significat: redi igitur ad euacuationes et digestiones flegmatis acetosi ⁊ calefactionē stomachi. Item appetitus caninus in corpibus crapulosis ad indigestionem lienteriā ⁊ ydropisim ⁊ colicā finalem perducit. Itē dicit ypocra. ij. parti. ampho. Si ex egritudine cibū q̄s accipiens nō ꝯualescit ⁊c. Si xo cibū nō accipiēti hoc acciderit: significat q̄m corpus euacuatiōe indiget. Item idē. Ex egritudine bene reficienti nihil addere corpus malum quoniā virtutis nutritiue defectum cum appetitu stomachi demonstrant.

¶ De bolismo. Capl'm. iiij.

Bolismus est fames siue inanitio membrorum cum fastidio et prostratione appetitus propterea q̄ stomach⁹ ⁊ membra sunt contraria in dispositione quapropter manifestum est q̄ bolismus et appetitus caninus passiones sunt contrarie oīno. Fit autem pluribus de causis. Prima est nauseatiua satietas stomachi cronica cum indigestione propter quod repletur stomachus supfluitatibus crudis flegmaticis non potentibus nutrire corpus neq3 rectificari ab epate quare inaniuntur membra et vene sicut accidit bibulis et gulosis habentibus corpus extenuatum et ventrem

inflatus cum subtilitate mirach. Secunda est frigiditas ambit⁹ toti⁹ corpis cōstringēs materias a venis ⁊ mēbris ad stomachū et intestina siue hec frigiditas fit a cā extrinseca vt accidit ambulātib⁹ in aere frigido siue intrinseca: vt patet in fe. flegmaticis ⁊ ydropicis: ⁊ hmōi quidē bolismuȝ qñq₃ āncedit appetit⁹ canin⁹ si frigiditas nō fuerit vltimata. Tertia est caliditas circa ambitū corpis colligās materias ⁊ fluere faciēs ad epar et meseraicas ⁊ ad stomachū ⁊ itestina sicut accidit in fe. acutis ⁊ istis itinerātibus in sole calido. Signa bolismi in cōi sunt inanitiove narū ⁊ extenuatio corpis cū ꝓstratione appetit⁹ sine cā manifesta ⁊ debilitas virtutū: ita q̄ qñq₃ fit sincopis tpe calido an̄ cibum. Si aūt fit ꝑpter crapulā patet ex narratiōe infirmi. Si ꝑpter cām frigidā ꝑcesserūt: vel sunt fe. cronice vl' itineratio ꝑ loca frigida: ⁊ fit qñ q₃ vomit⁹ viscosus insipid⁹ vl' acetosus ⁊ multitudo sputi ⁊ salive et muscillaginis albe in principio sup linguaȝ ⁊ color corpis pallidus alb⁹ vel livid⁹. Et vrina alba grossa ⁊ egestio liq̄da acetosa alba vel dura. Si vēter fit stipticus cū rugitu vētris ⁊ tēsiōe pulsus rar⁹ mollis ꝑuus debilis: nisi fuerit post longū ꝑcessum: sine fe. ⁊ inanitionē mēbroꝝ qm̄ tūc fit spissus dur⁹. Et sequit̄ plerūq₃ nervoꝝ indignatio ꝑpter frigiditatē ifiltratā. Si ꝟo ꝑpter cām calidā āncesserit ⁊ in aere calido vel fe. acuta ⁊ fit sitis ⁊ amaritudo lingue cū siccitate labioꝝ ⁊ adustione sine nigredine sup lingua ⁊ vomit⁹ rei citrine vel viridis amare subtilis liquide nō viscose ⁊ sensatio caliditatis circa os stomachi. Et q₂ iuvatur a frigidis nocet̄ a calidis et eructatio fumosa sicca fetida vrina citrina subtilis pulsus spissus dur⁹ a principio. Egestio dura citrina vl' nigra: nisi vēter fit obediēs siue fit liquida citrina: sicut vitellum ovi.

Methodus.

Cura bolismi ꝑpt gulositateȝ diuturnā est abstinētia ⁊ minoratio cibi ⁊ potus ⁊ mot⁹ ⁊ exercitiū in ieiuno: nō tñ super sive ne mēbra resolvant̄. Fiat igit̄ a principio digestio ⁊ evacuatio flegmatis ⁊ humorū crudoꝝ cū medicinis dictis cap. de indigestione de cā frigida. Et dietet̄ dieta subtili in substātia ⁊ q̄ntitate vergēte ad calidū penetrativū. Parū ⁊ sepe comedat donec stomachus ꝯfortet̄. Fiāt vnguēta ⁊ cerota dicta illic. Cura bolismi a cā frigida est eadeȝ cū ista. Nō si fit cū fe. curat̄ cū digestione et evacuatiōe ꝑcedēte. Et si iuncture ceperint trāsire lassitudinē ⁊ debilitatē vngant̄ leniter valde cū oleo calido ro. sine fricatione ne materie attrahant̄ sup membꝛ debile nō potēs earū cursui resistere: ⁊ fortassis ethicam inducūt. in fine ꝟo ꝯfortent̄ cū vnguēto martiaton ac agrippa ⁊ adipe castorei vel canis vel vulpis ad solē calidū aut ignē frequēter linīēdo. Cura bolismi a cā calida est eadem cuȝ cura indigestionis a cā calida materiali quā supra dixim⁹ ca. de indigestione. Et habitet in aere frigido: gaudeat ocio ⁊ somno ꝑposse: roret̄ facies ⁊ totū corpus cuȝ aqua ros. ⁊ ex oleo ro. ⁊ fiat vnguētū supra dorsuȝ ⁊ pect⁹. Bibat sepe in ieiuno oxizacarā vel sirupū ro. vel viol'. cū aqua frigida. vtat̄ pro sapore vino granatoꝝ vel berberis vel aceto vel agresta: quēadmodū in cā frigida convenit vti sinapi ⁊ melle ⁊ vino acuto veteri puro. Balneet̄ post evacuationes in aqua decoctionis ro. endivie lactuce mirtill'. Et post balneū vngat̄ cū populeon ⁊ cū aqua ros. ⁊ oleo ro. mixtis cū aceto. Bibat aquā frigidā vel vinū albū ponticū limphatuȝ ꝑ medietate. Et si fit cū feb. curetur vt dicemus.

Emperica.

Scias q̄ i cura ois bolismi nihil melius est q̄ habere omni die ventrē laxuȝ per se vel per artem cum suppositorio vel clisteri lenitivo vel medicina levi: q₂ ipurgādo cām purgat bolismū ⁊ cōfortare mēbra cū vnguentis ⁊ balneis stipticis ⁊ electuarijs cōfortativis ⁊ odoramētis aromaticis ⁊ ocio ⁊ gaudio ꝑ posse. Sed nihil deterius est q̄ coitus ⁊ multitudo repletionis ciboꝝ diversoꝝ ⁊ comestio lactis: q₂ lac cū in ventre nō mūdo receptū fuerit ilico corrūpitur: in cholerico quidē ad fumosum. in flegmatico ꝟo ad acetosum: quapropter fortificat bolismum. Ars aūt retinendi omni die ventreȝ lubricum cū clisteri leni in fe. est hec. ℞. malue bismalue an̄. M. j. furfuris. p. j. blete centauree ana. M. ß. bulliantur in aqua perfecte ⁊ cum li. j. ⁊ ß. illius aque collate ⁊ ℥. iij. olei viol'. ⁊ ℥. j. mellis vel cassiefistule vel tamarindoꝝ ℥. j.

salis simul mixtis & iterum bullitis & collatis: fiat clistere quod injiciatur ante cibum cum tepidum factum fuerit. Et si sit cum febre acuta adde lactu. viol. foliorum papaueris dimittendo centaureã. Et si sit cum multitudine flegmatis in ventre adde hermodactilos colloquintid. agaricum in decoctione vel yerapigra vel benedicta in collatura. Et si sit cum multitudine cholere adde zuccarum viol. vel sirupi viol. vel dyaprunis simplicis vel compositi laxatiui in collatura. Sed si sit cum multitudine melancholie adde sene thimi epithimi esule in decoctione vel yeralogodion vel dyasene in collatura sed si sit cum multitudine verositatis adde rutbe tartari polipodij anisi vel carui cimini in decoctione vel olei rutacei in collatura sumendo de quolibet eorum prout conueniens fuerit. Ars tenendi ventrem solutum omni die cum suppositorio est vt fiat suppositorium cum sapone vel lardo inunctum ex oleo vel butiro calido & aspsum sale modico. vel fiat suppositorium fortius ex agarici colloqntid. esul. an. par. j. salis gemme vel salis cois par. ß. mellis quod sufficit ad temperandum postquam bene puluerizata fuerit. vel fiat suppositorium ex sale gema & iponat ante cibum: vel ex farina siliginis vel furfuris & sale coi contemperando cum melle quod sufficit. Et si addideris vnum fel bouinum per se vel cum melle melius erit. Ars vero retinendi ventrem solutum omni die sine periculo per medicinas leuiter soluentes. Similiter & per cibos laxatiuos dicetur ca. de stipticitate ventris ca. de empericis. si deus voluerit.

Canones.

Sciendum quod medicine & cibi laxatiui non debent omni die frequentari: sed cum necesse fuerit ne natura fiat assuetudinaria & expulsiua somnolenta. Item cibum laxatiuum semper dare conuenit a principio comestionis cum volumus vt laxet & stipticum post cibum: quia naturam primi cibi sapit tota dietatio: vt dicit Gal. ij. alimentorum ca. de pomis.

Pronosticatio.

Bolismus si perdurauerit necessario perducit ad ethicam vel ydropisim: & propter tympanitem propter stomachi debilitatem. Item bolismus in egritudinibus cronicis: vt est feb. quartana vel quotidiana vel ydropisis mortale propter defectum virtutis in via longa.

De corruptione appetitus. Capitulum. v.

Corruptio appetitus dicitur a philosophis ystimbre: & est vt quidam appetit res malas nullo modo conuenientes nutritioni corporis humani quam velut sunt carbones & argilla. Fit autem propter repletiones stomachi ex malis humoribus diuersis: quorum quilibet inducit stomachum ad appetitum rei contrarie humori in qualitate & tapore gratia repletionis: & proprie grossis frigidis melancholicis vel flegmaticis fluidis acetosis. Ista autem repletio stomachi fit propter gulositatem & indigestionem stomachi aliquando: quare fit congestio diuersarum materierum in stomacho: vt in pueris & hominibus gulosis. Fit quandoque propter regurgitationem menstruorum vel emorroidarum ad stomachum. Quandoque propter opillationem epatis & splenis: quare melancholia non recipitur: sed redit ad stomachum. Quandoque propter frigiditatem in ambitu corporis totius constringentem materias a venis ad stomachum siue hec frigiditas sit ab extra sicut accidit infrigidatis in aere: siue ab intra vt contingit ydropicis. Quandoque propter caliditatem colliquantem materias & fluere facientem ad stomachum: vt contigit balneatis vel exercitantibus in sole calido vel febricitantibus fe. acuta. Quandoque propter conuersionem omnium humorum corporis ad genus melancholicum vel flegma vitreum. Signa communia patent ad sensum: scilicet quia eger desiderat terram & carbones & alia huiusmodi. Signa autem propria sunt: vt quia antecessit gulositas diuturna vel retentio menstruorum vel emorroidarum: vel sentitur grauitas & tensio in ypocundrio vtroque: & proprie sinistro vbi est situatus splen vel passiones frigide vel calide vel egritudines cronice precesserunt.

Methodus.

Cura istius egritudinis ex quacunque causa fiat: est vna & eadem quia non respicitur causa antecedens sed coniuncta preterquam in muliere pregnante in qua oportet habere considerationem ad fetum & dare medicinas leuiores. Si igitur sit pregnans fiat si est possibile vomitus leuis cum oximelle

et aqua calida pmissa saturitate ciboꝝ: ꝛ ꝑ/pꝛie de cepis ꝛ alliis ꝛ sinap. in modica quātitate respectu aliorū vomentiū. Post vomitū vtaṫ dyacitonitē cū spēbus vel dyagallāga. Non purgeṫ medicina laxatiua: qꝛ leuis nō sufficit ad euacuationē humoꝝ grossorū frigidorū: sed eā fortē nō debet medicus ministrare ne fiat aborsus. Nā ille appetitus corruptus non aduenit nisi pmo scdo ꝛ ter/tio mēsibus: vt dicit Gal. li. de accidēti. cap. de cā famis ꝛ sitis. qꝛ in illis mēsibꝰ fetus indiget modico nutrimento: ꝛ ideo multa mē/strua supfluūt in ventre mulieris cū post primū vel scdm mēsem incipiat retinere men/strua: vt dr ibidē. Si pgnantē mulierē pur/gare nō cōuenit ante principiū quarti mensis: nec post sextū mensem. Et adhuc illis tribus mensibus leui conuenit vti purgatione. Vn̄ Ypo. iiij. parti. amph. Pregnantes purgare si ꝯuenit a quarto vsq ad septimū mensem cōuenit: minus vo has minora vo et seniora vereri opꝫ. Comedat carnes galline ꝛ cerebella edi vel arietis assi. Bibat vinū odoriferū clarū: vngat os stomachi cum oleo masticino ꝛ nardino mixtis addito modico aceti calefacto in vase duplici. Et sic regatur vsq ad quartū mēsem: qꝛ tūc cessabit iste appetitꝰ ex eo ꝙ vna pars materie euacuata est per vomitū: alia pars transiuit ad fetum: ꝛ tertia pars p abstinentiā quā pa/tiunṫ est ad beniuolū reducta: vt dicit ibidē. Et nō negligaṫ regimen pregnantis. qꝛ est maxia ps sanitatis ꝛ debilitatis fetus. Cura eius in nō pgnante est vt si sit puer cohi/beatur a sua gulositate ꝛ minoreṫ cibus sine tn̄ plurima abstinētia que ledit ipsos ꝙdiu crescūt: ꝛ calor naturalis in eo est fortis. Si aūt sit adultꝰ fiat primo vomitꝰ ppossē duo/bus modis ꝓdictis modo ꝛ ordine quo diximꝰ ca. de fetore nasi. Post vomitū vtaṫ dyacito/nitē calido non laxatiuo: vel isto electuario. ℞. zuccari ro. vel rosate nouelle. ℥. vj. limature acuū acute ablute cū vino ꝛ aceto. ℥. ß. misceanṫ ꝛ denṫ ad modū nucis oi mane cum modico vini optimi: qꝛ exiccat stomachū ꝛ cōfortat splenē. Si aūt nō pōt venire dige/raṫ materia cū oximelle cōposito vel squilli/tico ꝛ aqua calida decoctiōis cardamomi vel gallāge vel ciperi. Et purgetur cū pillis cochijs ꝛ fetidis vel cū decoctione mirabola/noꝝ emblicoꝝ ꝛ indoꝝ. Nutriaṫ bonis car/nibus ꝛ vino: mitigeṫ appetitꝰ gradatim cū corrosione ossium pulloꝝ ꝛ columboꝝ vel pdi/cum assatoꝝ vel cū carne salita sicca condita cū ameos spodio cardamomo ꝛ nuce muscata: qꝛ a ꝓprietate remouent talē appetitū.

Pronosticatio.

Abstinētia appetitꝰ stomachi est via ad cibationē: cibatio vo ad digestionē: digestio vo ad nutritionē: quare nō tardeṫ eiꝰ rectifica/tio. Nā forte mēbra nutrita nutrimēto pes/simo: leprā fe. quartanas ꝛ apata cācrosa vl passiōes spleneticas apata incurrunt qlitates nāq cibi remanēt in cibato ꝛ ꝓprie sim/bola: vt dicit Gal. vij. de acciden. Et Arist. lib. de gnatione. qd patet exēplo: qꝛ vermes remanent virides p estatē quādo nutriunṫ gramine ꝛ frondibus ꝛ flauescūt autūno et hyeme. Silr fructus alterātur in sapore per planetarum translationem.

¶ De siti. Caplm. vj.

itis ē dispositio calida oris stomachi faciens appetere frigidū cum humiditate: quēadmodum appetitus siue fames est dispositio frigida sicca ptes eius fa/ciens appetere humidum cuꝫ caliditate: vt ait phus. ij. de anima. Quapropter Gal. iiij. de accidenti. ca. de causa famis et sitis. dicebat ꝙ fames fit cum os stomachi sentit pro toto consumptionem sue humiditatis cibifice propter cōtinuam suctioneꝫ epatis et membroꝝ. Sitis aūt vero fit cum os sto/machi sentit per se vel pro toto consumptionem sue humiditatis madefactiue ꝛ circumfluente propter adustionem vel arefactio/nem. Fit igitur a causa primitiua aut a causa coniuncta. Si a causa primitiua fit quinq modis. Primo quidem a comestione cibi saliti plurimi vel calidi vehementer sicci. Secundo a potu vini acuti vetustissimi vel aq salse vel sulphuree. Post cuius sumptionem aliqui non cessant bibere donec solutione ventris ꝛ mordicatione moriantur: vt dicit Gale. ibidem exemplificans de nautis ma/ris ꝛ de febricitantibus aquam frigidam potantibus aliter ꝙ oportet. verbi gratia. In febre acutissima: vt est sinocha: vel cau/

son si bibat ex ipsa parū post. Cum enī magis bibant & magis inflāmantur: qꝛ haustꝰ vnus & maximus totus simul cōpeteret eis qui eos refocillaret: & proprie si signa digestionis: & cum est sine apostemate & cum desiderio vehemēti aque frigide: de quo tamē latius lib. ij. & cap. de apostemate stomachi et intestinorum & splenis. Tertio vero ppter morā plurimā sub sole calido vel balneo estuoso. Quarto propter solutionē ventris superfluam p se vel per artem vel p fluxum superfluum menstruorū vel emorroidarum Quinto ppter sumptionē medicine calide sicce laxatiue vel non laxatiue. Si vero fiat a causa coniuncta fit sex modis. Primo quidē ppter indigestionē & crapulam: qꝛ cū natura intendat digerere & soluere cibum indigestibilem vel potū superfluentem: vt accidit ebriosis: tunc calefacit resistēdo & ignitur et suos fumos trāsmittit ad os stomachi. Secundo modo ppter vapores flegmatis vel salsi vel viscosi vel comestionē piscium quos natura desiderat soluere ne corrodant. Tertio modo propter superfluitatē vrine vt cōtingit in dyabete. Quarto mō fit in humoribꝰ ppter opillationes epatis & viarū ratione quarū ebullitio & calor sitim inducit vt patet in ydropicis. ydropici enī sitiunt etiā ppter scđam causā iam dictam scꝫ ppter flegma aquosū salsum cōtentū in ventre sitiunt: qꝛ male cibos digerūt & in flegma salsū couertunt & pprie scabiosis & pruriginosis. Quinto propter caliditatē & siccitatē intestinorū: quare ꝯtinue sugūt a stomacho. Sexto propter caliditatē & siccitatē stomachi cum materia vel sine sicut cōuenit in feb. & pprie de cholera: vt est tertiana cōtinua vel interpollata: similiter & de sanguine vt est sinochus et sinocha. Signa sitis vehementis ppter causam primitiuā patent ex relatione patiētis. Signa sitis propter crapulam & indigestionem sunt nauseatiua satietas cū eructatione fumosa fetida: qm̄ si foret acetosa sitim tolleret omnino. Similiter & dolor capitis obumbratio oculorū & somnus stupidus cum prauis imaginationibus vrina alba subtilis calida nisi fortassis epar inflammetur qm̄ fit citrina subtilis sine yposthasi. Et hora digestionis inspissatur anhelitus & cōmouetur inflatio & rugitus in ventre & fortassis subsequitur feb. effimera maligna. Signa eius ppter humores salsos & viscosos vel esum piscium sunt grauitas post comestionē & angustia de latere in latus & eructatio salsa & fumosa & fortificatio sitis hora digestiōis. Et si bibat aliquid sedatur sitis longo tempore. Et iterum redit & sputū salsum plurimū viscosum ampulosū: & potus dulcis ipsum augmentat. Sed potus aque frigide mixte cū aceto manifeste alleuiat & odor vehemens cū punctura sentitur in ore stomachi. Signa sitis ppter dyabetē sunt maxia exuberātia vrine albe subtilis aquose sine yposthasi: qꝛ sicut potus assumitur ita ilico p meseraicas et epar & venā lulim ad renes attrahitur ppter caliditatē ipsorū & siccitatē anteq̄ digeratur & debilitas circa locū renū & extenuatio corporis de die in diē. Signa sitis ppter opillationē epatis & splenis sunt tēsio & duricies i ypocūdrio altero vel in vtroqꝫ: egestio alba sicut canis pprie si epar sit opillatū & lesio ex tactu ypocūdrij opillati vrina ignita subtilis cū pseuerat opillatio vel facies citrina & eructuatio amara fetida & inflatio stomachi post comestionē. Signa sitis ppter caliditatē et siccitatē intestinorū sunt vētris stipticitas et egestio sicca adusta nigra sicut fabe caprarū dolor circa vmbilicū alleuiatio post potum plurimū & egestio vrit lacertos ani. Signa sitis ppter caliditatē & siccitatē stomachi sine materia sunt amaritudo oris cū siccitate labiorū & adustiōe & nigredine lingue statim a principio & eructatio ne fumosa et pstratio appetitꝰ oino pprie si sit in fe. etbica vel fe. effimera. Nā pterea q̄ fit ex nauseatiua sacietate si fit cū materia atqꝫ cū pdictis signis fit vomitꝰ rei subtilis amare citrine vel viridis sine oī viscositate vel pauca valde. Et fit pprie in fe. putrida de cholera vel sanguine vel flegmate salso vel fe. effimera de nauseatiua satietate quoniam cibus corrūpitur in fumosum.

Methodus.

Cura sitis vehementis propter causam primitiuam est eadem & vna in omnibus predictis sm̄ abstinentiā a talibus et alteratio stomachi cum contrarijs vt est potꝰ aque dulcis frigide cū aceto modicū pmixte. Et vsus olerum vt lactu. cucur. peponum

⁊ similium ⁊ cepa ⁊ frigidoꝝ: vt vini granatoꝝ berberis vel agresta vel seminū frigidorū ⁊ prunoꝝ recentium vel siccoꝝ infusorum in aqua frigida vel cerasorū ⁊ persicorum ⁊ sirupoꝛum frigidorum: vt sirupus ros. vel viol. vel oxizacare bibite cum aqua frigida vel aqua decoctionis lactucarum endiuie vel seminum frigidoꝝ ⁊ dyaprunis zuccari ros. viol. rosate nouelle dyarrodon abbatis tria sandal. Cura sitis propter solutionem ventris superfluam vel fluxum menstruorum cronicum: vel cursum emorroidarum perdurantem est cura fluxuū eorūdem: quoniam causa antecedens curatur cura sui morbi: vt dicit Gal. xij. de ingenio sanitatis. cum accidens sequitur morbum sicut morbus suam causam coniunctam ⁊ sicut vmbra corpus vt dicitur in. iij. de accidenti. Quod si fluxus ventris fuerit propter sumptionē medicine effreniter laxantis restringatur venter ⁊ frangatur virtus medicine ꝓposse modo ⁊ ordine quo dicemus ca. de fluxu ventris. Cura sitis propter indigestionem ⁊ crapulam est vt toleret sitim proposse: vel fortasse vinum vetus sumpserit post digestionem. Et vtatur electuarijs calidis: vt est dyagallanga dyaciminum ⁊ silia. Qd̄ si cibus sit in stomacho nec corruptus sit qd̄ scies: quia eructatio non est fetida vel non valde: tunc inducatur somnus proposse vt cibum digerat. Quod si dormire non potest: ambulet assidue p dieꝫ integrum vel q̄ntum potest. Postea dormiat ⁊ stomachum cum calido plumaceolo molli cooperiat: donec cibi digestio compleatur. Si vero cibus sit corruptus in stomacho fiat vomitus proposse: vt dicemus cap. de fetore nasi. Si v̄o cibus descenderit ad intestina quod scies: q: supiora ventris sunt alleuiata ⁊ grauitas remanet circa vmbilicū: tūc euacuetur cū medicina benedicta vel electuario d̄ succo ro. laxatiuo dādo ex eis. ℥. ß. cū aqua calida in aurora vel bibat plurimū aq̄ calide salite: q: ventrē stimulat ⁊ secessum ꝓcurat: ⁊ vngat̄ stomachus cū oleo masticino addito modico aceti actu calido. Et vngatur oleis calidis p̄dictis, ⁊ intēdat̄ cause ⁊ negligat̄ accidens: qm̄ ilico sedabit̄ post euacuationes sufficiētes. Cura sitis ꝓpter humores viscosos vel salsos vel esum pisciū corruptoꝝ est vt sumat sirupū acetosum vl̄ oximel cōpositū vel squilliticū cum aqua calida vel aqua decoctionis berberis cicoree lactuce vl̄ acetose ante cibū. Postea purget̄ cū pillulis cochijs vel beneđ. Comedat cibos digestibiles cōditos cum aceto vel agresta vel sinapi. Bibat vinū albū subtile p̄terq̄ in materia salsa: qm̄ in illa cōpetit vinū aquosuꝫ vl̄ limphatū ad medietatē⁊ abstinentia ab acutis vt sunt allia sinapis sal piper ⁊ predicta electuaria. Cura sitis ꝓpter dyabeteꝫ est cura dyabetis ⁊ nō negligat̄: q: ꝑducit ad ethicā. Bibat ergo sirupū ros. vel violatū cū aqua frigida. vtatur prunis ficubus oleribus frigidis vt lubrificet ventrē ⁊ stringat vrinam: vngat renes cū populeon ⁊ oleo ros. ⁊ cera vel oleo viol. ⁊ aliquātulo aceti vel sirupo solatri vel semperuiue vel plātaginis ⁊ aceti. Bibat vinū rubeum ponticū permixtū cum aqua plurima vel aqua decoctionis mirtil. vel plātaginis vel ro. Vtat̄ cibis nutritiuis facile digestibilibus vt sunt carnes auiū paruarum siluestriū vel pulloꝝ ⁊ iuribus eoruꝫ. Cura sitis ꝓpter opillationē epatis ⁊ splenis est vt vtat̄ cibis potibus ⁊ medicinis deopilatiuis ⁊ aperiētibus venas: vt diuretica calida famosa. verbi grā. sirupus acetosus compositus ⁊ oximel cōpositū vel squilliticū: ⁊ vinū albū puruꝫ potens ⁊ aqua se. cōium ⁊ calidorū in aqua decoctionis reub. enđ. ciperi capparis ⁊ electuaria calida p̄dicta. Et purget̄ cum pillis cochijs: nisi forte epar sit inflāmatū: tūc eñ cū diureticis calidis opꝫ addere diuretica frigida: sicut se. cōia frigida ⁊ cū electuarijs p̄dictis tria sandalū misceat̄. Sed empl'a ⁊ epithimata deopillatiua epatis ⁊ splenis scripsim⁹ ca. de sincopi. C. de empicis. ⁊ empl'm bonum ad splenē scripsim⁹. C. de turbatione v̄tutū sensitiuarū ca. de empicis. Et plura scribemus ca. de opillatiōe epatis ⁊ splenis. ⁊ suspēdat̄ eger blāditijs donec causa sitis fuerit remota: q: tunc desinet sitire. Qd̄ si sit cum fe. vel ydropisi curat̄ vt dicet̄. Cura sitis ꝓpter caliditatē ⁊ siccitateꝫ intestinoꝝ est vt sepe clisterizet̄ cū clisteri leni frigido humido lubrificatiuo: vt hic. ℞. maluarū viol. herbaruꝫ ⁊ sloꝝ lactu. bleta. añ. coquant̄ ꝑfecte in aqua colletur ⁊ de lib. ij. collature ⁊ olei viol. ℥. iiij. ⁊ sirupi viol. ℥. vj. fiat clistere cum sola aqua tepida decoctione ordei prunorū vel cucur

bite corticis papaueris psilli nenuphararis: vel dissoluatur in eo aliquid campbore: vel addatur aliquid siru. viol. vel olei viol. et frequenter iniiciatur ieiuno. Et plura dicem⁹ ca. de stipti. ventris. et semp in principio cibi vtatur aliquibus lubrificatiuis: vt sunt pruna recentia: ius caulium vel lentium: cerasa oleum cofectum ex ficis et maluis coditum cum oleo vel butiro: panis furfuris coditus cum butiro recenti. Sed in fine sumat stiptica: vt caseus antiquus assa pira coctana panis de simila vel azimus. Cura sitis ppter malam coplexione calidam et siccam stomachi cum materia vel sine materia est illa quam diximus in cap. de vigil. C. de causa calida. Et si sit cum fe. curatur feb. vt dicetur.

Emperica.

Medici dixerunt sitim veram et non veram. Appellantes veram que est passio oris stomachi: et de hac locuti sumus hucusque. et ista magis extinguitur aqua frigida vel aceto. Sitim aut non veram appellantes caliditate et siccitate pulmonis et gutturis ppter car-sonem et adustionem spualium mebrorum: sicut accidit in fe. et hec magis tollitur aere frigido qui est in supficie aque currentis vel gargarismate frigido ex aqua et aceto vel epithimate pectoris ex aqua ro. et succo endi. in quibus dissoluta sint campbora et pul. sandal. quam cum potu liquoris cuiuscunque: quapropter et si quis in aliqua siti donec extinguatur sentiat potum fluctuare in stomacho post quam sedabitur sitis: grauabitur stomachus et infrigidabitur ppter errorem. Item ad quamcunque sitim confert ponere super linguam frusta lata pomi acetosi vel citri infrigidata in aqua frigida frequenter reiterando quando calefacta fuerint cum inglutione saliue: sicut et pruna sicca imbibita in aqua frigida donec grossescant: et tadiu retenta sup linguam donec liquefiant. Silr penid. et zuccarum ros. vel viol. atque dyaprunis. Ite grana psilli vel se. citoniorum excorticata ligent in sacculo lineo albo molli ad figuram digiti auricularis et infrigident in aqua frigida donec muscillagines p poros emiserint et ponatur sup linguam donec sacculus exsiccetur: tunc reiterentur. Ite confert ad illud non modicum inspiratio aeris frigidissimi infrigidati cum roratione aque frigide per cameram infirmi vel cum aqua ros. Silr et euentatio faciet cum flabello. Item pillule bilzilie descriptionum diuersarum ad hoc conferunt dicte cap. de psi. Similiter pillule de campbora et de spodio posite ibidem. Item trocisci sic fiant. Rx. se. portulace dragaganti an. ʒ. iij. se. iiij. frigidorum excorticatorum. se. lactuce an. ʒ. ij. sandalorum capbore gumi arabici an. ʒ. j. terantur et cribellent et distéperetur cum aqua ro. muscillaginis psilii: et formetur trocisci figure late subtilis et teneatur cotinue sub lingua donec paulatim inglutiatur. valent enim maxime in fe. arsiuis et siticulosis. Ite portul. recens vel semen eius infrigidatum in aqua frigida teneatur in ore.

Canones.

Scias quod post exhibitionem medicine laxatiue cuiuscunque que soluit attrahendo plura bona cosiderari possunt ex siti. Nam sm mes. lib. de consolatione medicinarum solutiuarum. triplex est sitis. quarum quedam prima dicitur supoccupans. i. cito festinans: sicut cum exhibetur farmacia stomacho calido p naturam et siticuloso. In illo enim fit sitis antequam medicina sufficienter operetur: quapropter tali siti non est credendum. Secunda vero suboccupans. i. valde tardas: sicut fit cum exhibetur medicina stomacho naturaliter humido flegmatico. Talis enim non sitit post perfectam purgatione: sed est solum quando superfluit purgatio. et isti siti etiam no est credendum: immo virtus medicine fraudanda et venter ne deiiciatur per solutione. Tertia est succedens et rationabiliter et prospere eueniens: scz quado post purgationes aduenit sitis propter mundificationem bonam stomachi et consumptione humidi roridi quod est circa os ipsius beneficio bone purgationis: et huic est credendum. Sunt enim quedam corpora que sitim plurimum patiutur ante purgationem: sed non post. Et si debite purgetur velut accidit cum purgatur cholera vel flegma salsum. Signa igitur distinctiua specierum sitis predicte sunt: quia si post paruam purgatione medicine non pportionatam sitis supuenit: est supoccupans et medosa: quare non stringatur veter: sed precipitatur egro vt vigilet et moueatur gradatim et ieiunet

gratia vlterioris laxatiōis. Unde Ipo. iiij. pti. amph. Quicūq3 in farmacijs nō sitiunt cum purgent̄ nō quiescāt donec sitiāt. Item cum volueris magis ducere ellebor̄ moue corpus: cuz vo stare: somnū fac ⁊ noli moue re. Sz si post plurimā euacuationē ⁊ dosiz ex cedentē sitis supuenerit ipam non expecta: sed egrū prius restringe: vt dicemus cap. de fluxu ventris oim modor̄ ⁊ somnū quietem precipe: ⁊ cibuz ⁊ potū tribue nexus psternatur: Sed si post euacuationē mediocrem et dosim proportionatā superuenerit ilico sitis ⁊ ventrem cohibe si ipse non restringat̄. Signa euacuationis supfluentis certissima sunt duo. Unū est egri debilitas plurima pter rōnem cū multitudine vel magnitudine ascellationis. Unde Ipo. pma amph. In pturbationib⁹ ventris ⁊c. Scdm mutatio humoris purgandi in aliū diuersum: vt si intēdis purgare choleram ⁊ post eius eductionem excedit flegma vel melancholia: vel qd plus ē sanguis excessit purgatio: sil̄r de alijs humoribus: quapropter dicit Mes. in suo lib. de complexione medicinarum solutiuar̄. q medicina solutiua quelibet effrenanter educit primo humorē sibi pprium quem respicit: vt puta cholerā. Post si vtus supfluit educit humorem facilem ⁊ facillime mobilē post illum: vt puta flegma. Deinde si magis superfluxerit: educit humores grossos vt melancholiam. Demū si maxime superfluxerit educit sanguinē. Et licet sanguis sit facili⁹ mobilis q flegma vel melancholia: verūtamen natura retinet in se pro thesauro. Et ex hoc patet q periculosa sit solutio cum medicina taliter effrenata vt p ipsam sanguis educatur: qr significat maximā humor̄ inanitionē ⁊ virtutis retentiue defectionez. Et ideo dicit Gal. v. de simplicib⁹. q lz habeamus medicinas educētes cholerā: flegma vel melācholiā sanguinē nequaq3: qr ad hoc sufficit flebothomia cū sit min⁹ piculosa ⁊ cohiberi possit ilico cū qs vult. ⁊ quidā qui reperit eā. s. medicinā euacuātem sanguinem ilico fuit a rege morti condemnatus.

Dubitatur

de siti: vtrū pot⁹ debeat dari solum cum cibo: vel ante cibuz: vel post? Et iterum an aliter in tpe egritudinis q sanitatis? Ui detur q post per Aui. j. canon. fen. iij. capitulo de regimine ei⁹ qd comedit̄ ⁊ bibit̄ p totū ⁊ tertio can. fen. xiiij. cap. de cura ydropisis alchitis. vbi phibet egrū a potu p duas vel iij. horas post cibū rōne forti. qr pot⁹ ppter sui subtilitatē facit cibū crudū exire stomachū: quapropter veniēs ad epar nō conuertitur in sanguinē nisi forte aquosum augmentantē morbū q si venas opilauerit ⁊ putruerit: fe. efficiet cū ydropisi mortalez. Itē Gal. vij. de ingenio docet nos in cura cōplexiōis sicci stomachi potuz oēm pposse denegare vsq3 ad pfectaz digestionē cibi in stomacho. Tunc nāq3 dabitur vt chilū trāsire faciat p vias angustas. In oppositū arguit̄ qr qd facit bonā mixtionē in stomacho dz dari simul cum cibo: sed potus est hmōi. Itē cōiter oēs hoīes qn comedunt ⁊ bibūt: sed fama quaz oēs famāt nō oīno deperdit̄: vt dr. vij. ethicorū. Respondendū qm̄ potus est triplex: quidā permixtiuus: alius extinctiuus: alius delatiuus q̄ drīt in quattuor. in substātia: qtitate: nūero ⁊ hora sumēdi. Nā potus pmixtiuus opz vt sit vinū purū vetus cōfortās digestiuā: sed paruus qtitate vt cibū nō vndare faciat ⁊ freqns numero vt fiat bona cōmixtio per totū. Quapropter cōuenit vt apud comestionē assidue p vices plimas partiat̄. Sed potus delatiu⁹ opz vt sit vinū limphatū: qr penetrabit: aqua nāq3 subtiliat substātiam vini: sed vinū calefacit qlitatē aq. hec duo penetrationi cōueniunt. Oportet etiaz vt sit plurimus sumptus in vna vice qm̄ chilum liquiduz perducet. opz etiā vt ministretur nō nisi cōpleta digestione pma cuius nō est vnū certū temp⁹ in oibus hoibus: sed in quibusdā duabus horis: vt in calidis ⁊ exercitantibus. in alijs qttuor vel sex fm cōplexionem stomachi ⁊ cibor̄z in qualiet qto. Potus extinctiuus opz vt sit aqua pura frigida vel cum aceto modico permixta qr fiet magis extinctiua. opz etiā vt sit modic⁹ qtitate ne post ipm stomachus ledat̄: qpropt̄ cōuenit vt potius traijciat̄ sugendo q gurgitando ne forte cibi digō interrūpatur. Et potus quidē humoralis nō hz certū tempus sumptionis: imo cū necesse fuerit: potetur ⁊ apud digestionem ⁊ infra: vt accidit in feb. Sed queritur an potus delatiuus sumi debeat cum adhuc cibus est in stomacho:

vel postq̃ descẽdit ad intestina: videt̃ q̃n est in stomacho: q: non põt exire pileron ꝓpter spissitudinẽ ⁊ vie stricturã. Sed ecõtra videtur: q: tũc primo cibus attrahit̃ per meseraicas ad epar. Dicendũ q̃ debet dari q̃n est adhuc in stomacho q: reddet totũ chilus liquidum ⁊ toti cõmiscebit̃ perfecte: q̃ si quis obiecerit q̃m talis cibus transit indigestus ad epar cum chilo ꝑfecte digesto. Dicendũ q̃ vinũ modica indiget digestione q: calidũ est ⁊ subtile: ⁊ ideo sufficit sibi ꝑ digestione hora illa pro qua cõmiscetur chilo in stomacho: ⁊ hora qua ad intestina descẽdit: ⁊ hora qua transit ꝑ meseraicas ad epar. Sic enim venit digestum ad epar. Et ex his soluunt̃ rõnes vtriusq; partis preter hoc qd̃ oportet adijci q̃ substantia potus cuiuscũq; nõ semper est vinũ vel aqua sed solũ tẽpore sanitatis. Nã tẽpore egritudinis conuenit alia et alia substantia potus ꝓut ostendit̃ ex capl'o egritudinis cuius est potus siue sit permixtiuus siue delatiuus siue extinctiuus.

Pronosticatio.

Sitis superueniẽs post euacuationẽ conuenientẽ farmacie cũ cõstantia virtutis ⁊ leuitate corporis perfectã digestionem significat et ꝓprie si color egestionis mutat̃ ab humore purgando ad suũ vicinum: vt dicit Mes. in li. suo de medicinaꝝ consolatione. Item superfluã sitim tolerare in fe. q̃buscũq; ⁊ ꝓprie acutis arsiuis est ꝑducere egrum ad arefactionem ⁊ marasmũ qd̃ ⁊ verum credimus in ydropisi alchite de quo minime videtur: vt p3 ꝑ Aui. loco ꝑallegato. Detur ergo potus in substãtia qui cõueniat egritudini: scz ⁊ mõ ⁊ q̃titate cõueniẽte in canone iam scripta. vñ Gal. viij. de ingenio ca. de fe. effimera ex nauseatiua satietate dicebat. Sitim tolerare in fe. est martyriũ sine iuuamẽto: lz in hoc sepius errẽt cõiter operantes. Itẽ sitis intẽsa supueniẽs post potũ sup̃fluũ vel comestionẽ sine cã manifesta certificat indigestionem vel digestionis corruptionẽ. Item sitis nocte supueniẽs post comestionẽ vel potũ sup̃fluũ vel post crapulã ⁊ ebrietatẽ melius rectificat̃ somno q̃ potu extinctiuo. vñ ypo. v. amph. Quibuscũq; bibere desideriũ nocte ⁊c.

De eructatione. Ca. vij.

Ructatio siue ructus est expulsio vẽtositatis sup̃ius a stomacho inflãtis ⁊ extendentis ipsum queadmodũ ⁊ treula dicitur expulsio vẽtositatis ꝑ inferius ab intestinis. Sed cũ ventositatis cã nõ sit alia q̃ caliditas diminuta q̃ frigiditas põt appellari: vt ait Gal. vj. de accidẽti. op3 vt eructatio cõplexionẽ frigidã stomachi testet̃. Hec igit̃ vẽtositas aut multiplicat̃ in ieiuno quare fit a mala cõplexione diuersa frigidi stomachi cum flegmatica materia viscosa vel aquosa in quã agit calor naturalis. Et signa eius sunt multitudo sputi ⁊ saliue insipide ⁊ viscose ⁊ inflatio ventris cũ rugitu ante cibũ ⁊ q̃ hora digestionis accidit cõmotio fortis in ventre ⁊ vrina videtur al. grossa ⁊ patiens iuuatur a calidis nocetur a frigidis. Aut multiplicat̃ post digestionẽ ⁊ ꝓprie sup̃fluã quantitatẽ vel frigidam q̃litatẽ quare fit a mala cõplexione frigida sine materia quod tunc accidit ꝓpter caloris naturalis diminutionẽ agentis in cibo potentis eleuare ventositates ab ipso sz non termiare. Et signa eius sunt: q: nulla sentitur grauitas aut modica in stomacho ante cibũ sed post ipm: ⁊ tunc fit rugitus et inflatio cui succedũt oĩa signa stomachi frigidi sine materia q̃ diximus capl'o de indigestione. Fit ⁊ quãdoq; ꝓpter assumptionem cibi ventosi naturaliter: vt fabe rape fructi crudi: ⁊ tunc non significat super dispositione continentis sed contenti.

Methodus.

Cura eructationis frequentate ante cibũ est cura male cõplexionis frigide cum materia flegmatica dicta capl'o eodem cũ digestionibus ⁊ euacuationibus vnguentis electuarijs ⁊ cerotis. Preter illa aũt fiat dragea ex mastice thure. añ. ℥. ʃ. quã masticet in ieiuno cũ glutione. Fiat etiã dragea ex semie carui anisi feniculi petro. cardamomi. añ. ptes equales. Vtatur post euacuationes dyatriũpip. dyaciminũ. dyazz. dyaniso et oĩbus electuarijs calidis in ieiuno. bibendo post ista aliq̃d vini puri potẽtissimi. Balneetur cũ aq̃s frigidis stipticis: vt sunt aq̃ ti narũ ⁊ aq̃ decoctiõis absinthij mente rube pullegij aluminis ⁊ furfuris ⁊ ꝓprie post eua

cuationes. Cura eius q̄ fit post cibū est eadē cum ista preter q̄ nō est opus euacuationibus: sed alterationib⁹ in ieiuno: nec multiplicet cibū in q̄to cōtinuo vel discreto. Euitet legumina oia ꝓprie fabas cicera ꝛ pisa. Nō vtat̄ fructibus nisi forte caricis ante cibum: ꝛ piris assis vel coctanis post cibū cū dragea ꝑdicta addendo zuccarū ꝓpter delectationē: exerceat̄ semp in ieiuno: nec sumat cibū nisi prius verus accesserit appetitus. primo tunc satisfaciat nature nō appetitui quoquomō: q: stomachus frigidus est in appetere bon⁹: in digerere non bonus: vt dicit Galenus in tegni.

Canones

Multitudo vētositatū in stōacho ipedit corrugationē ipsius sup cibis sed cū digestio fit alteratio naturalis: ꝛ alteratio naturalis nō ꝑficit̄ nisi agēs ꝛ patiens ꝯm extrema se cōtingant: iō necessario ipedit̄ digō pria: vt colligit̄ ex.vij. phisico. circa ꝑncipiū. ꝛ.vij. d̄ accidēti. Itē gal̄.vij. de accidēti. vētositas nō multiplicat̄ in stōacho cal'o neq̄ i frigido vehemēter: q: cal'm excellēs dissipat ꝛ termiat eas postq̄ eleuate sunt. Sȝ frigidū excellēs nō sufficit ad eleuationē eaꝝ: sicut d̄r ibidē de vētis q̄ nec multiplicant̄ in canicularib⁹ nec i medio hyemis: sȝ magis vere ꝛ autūno.

Pronosticatio.

Rasis in diuisionib⁹ dicit q̄ eructatio multiplicata supflue corrūpit digestionē: sed diminuta in corpore cōsueto inducit inflationē. Itē eructatio per se significat indigestionē. sed si fit fetida significat cibi ꝛ hūoris corruptionē ad calidū q̄ si fit fumosa: copiosa: adusta. sed ad frigidū si fit acetosa insipida vl' saporē cibi assumpti retinēs: ꝛ ꝓprie post ij. vel. iij. horas a cibi sumptione. Itē excessiue ructantes añ cibū dispositi sunt ad cholicā: sed eructantes post cibū ad ydropisim ꝓprie tympanistē. Itē di. Ipoc. vij. amph. In diuturna lienteria oxiremia ꝛ eructatio acetosa supueniēs est signū salutis: q: ꝑncipiū prime digōnis ꝛ retētiue cōfortationē ꝛ fluxus diuersionē significat. sapor nāq̄ acetosus semp fit a cal'o diminuto nequaq̄ a frigido ꝑ se. Stipticus aūt ꝛ pontic⁹ lȝ dicant̄ ab Aristo. fieri a cal'o hoc intelligit̄ initiaiter: verū i hoc refert dicere: q: qñq̄ fit sapor a cal'o initiato vel initiāte: vt in fructib⁹ nōdū maturis. Qñq̄ a cal'o exhalāte ꝛ termināte: vt in aceto vini ꝯm Gal'. iiij. de simplici cib⁹. ꝛ Auic. ij. cañ. ca. de cognitione medicinarū ꝑ rōcinationē. Et intellige q̄ ista oxiremia supueniēs nō dȝ ꝑfuisse: q: significaret aduentū lienterie vel fortitudinē ꝑsentis ꝓpter indigestionē ꝛ chili liquiditatem. Item ex hoc sequitur q̄ eructantes freq̄ter super cibū ꝑueniūt ad lienteriā ꝛ dyarriā ꝓlixā. Itē eructatio in corpe sano semel vel bis facta añ cibū vel post: ꝛ ꝓprie in corpore cōsueto vel sup replōnē bonitatē significat virtutis expulsiue q: possibile non creditur vt aliq̄ natura cibū digerat taliter vt ex ipso nulle superfluitates penitus generentur cum omne patiens naturale resistat aliqualiter agenti.

De singultu. Ca. viij.

Singultus est dispositio stomachi similis spasmo adeo q̄ si stomachus esset mēbrū musculosū singultus esset spasmus: vt dicit Gal'. v. de accidēti. Fit aūt q̄ttuor de causis Aut ꝓpter rē mordicantē os stomachi i sui caliditate acuta sicut post comestionē piperis vel sinapis sumpto vino vt i villis penetret Similiter ꝛ post vomitū cholericū velut in feb. quartana. Aut ꝓpter repletionē stomachi a cibis vel humoribus a q̄bus eleuat̄ vētositas grossa extēdens ipsā velut post nauseatiuā satietatē cibi vel potus ꝛ ꝓprie in infantib⁹ ꝛ flegmaticis natura. Aut ꝓpter inanitionē quā stomachus cupit ꝓpellere: vt post fluxū vētris ꝓlīmū vel fluxum menstruoꝝ vel emorroidarū vel vomitū vel egritudines cronicas cū q̄bus fuit multitudo sudoris vel fluxus sanguinis narium vel euacuatio insensibilis cū habitudine extenuata: aut ꝓpter ap̄a epatis cui cōpatit̄. Nā si apostemaret̄ stomachus in se. forte debilitaret̄ vt virtus eius talem motū facere nō posset: ꝛ singultus est cū feb. acuta ꝛ nausea ꝛ dolore plurimo in ypocundrio dextro.

Methodus.

Cura singultus propter rē mordicantē est vt si fit cibus: bibat aquā calidā

vel lac amigdalarū dulciū: et comedat butirū recens cū bucella panis et nō bibat aquā tepidā: quia vomitiua est sicut calida ē abstersiua secessiua et frigida stiptica opillatiua. Quod si sit humor cholericus vel melācholicus fiat vomitus ꝓposse cū sirupo acetoso oximelle et aqua tepida et cū aqua decoctionis aneti raphani et attriplicis premissa repletiōe ciborum. Et post vomitū cōfortetur stomachus cum oxizaccara vel sirupo rosaceo: et cōedat pulmētū factū ex farina ordei vel simile cōditū cū butiro vel ex amilo condito cum lacte amigdalarū et zuccaro vel penidiis eodē modo. Bibat aquā ordeaceā vel iulep: et si videatur necesse digeratur cholera vel melācholia et euacuetur cū medicinis notis. ℂ Cura eius q̄ est ꝓpter repletionē et grossam vētositatē est vt sepe fiat vomitus iam dictus. Quod si sit difficile digeratur flegma cū oximelle cōposito vel squillitico et euacuetur cū pillulis cochijs vel yerapigra. Post euacuatiōes vtatur masticationibus: et drageis dictis capitulo de eructatiōe Silr̄ et puluere q̄ sic fit cū vino calido potētī. ℞. fol. sin. zinziberis sicci rutbe sicce calamēti. añ. ʒ. m. ℈. ameos. ʒ. ii. ʒ. carui anisi cimini. añ. ʒ. duas. masticis olibani. añ. ʒ. ℈. terantur oīa vel q̄dā ipsorum subtiliter et cribellentur vel fiat dragea si grosso modo terantur addendo zuccarū vel passulas, vel fiat electuarium cum melle. Utatur dyacimino dyatriū piperū dyagallanga. Comedat cibos calidos siccos conditos cū speciebus acutis, bibat vinū vetus purū amarum. Exercitetur vt sudet ieiuno stomacho. In fine vero cōuenit vt balneetur in aquis tinarum vel aqua decoctiōis rutbe absintbij carui cimini in qua etiā mētastrū et saluia fuerint bullita. Sacelletur cū furfure milio et sale: aut cū lateribus ignitis: et post hoc aceto acutissimo conspersis. ℂ Cura eius q̄ est ꝓpter inanitionē est restrictio euacuationū et impinguatio corporis ꝓposse et cōfortatio virtutis cum lacte recēti dulci et sorbitiōe pulmētorum dictorum et iurium carnium bonarum et vino rubeo dulci: si feb. vinum non prohibeat: aut fluxus ventris quare limphetur vinum plurimum et lac vstuletur. Similiter cū ouis sorbilibus et carnibus recentibus et proprie ex auibus paruis siluestribus: quoniam facile digeruntur. Et ad illud confert balneum decoctionis aque psillij malue bismalue foliorum populi et salicis sine mora lōga. Cura eius que est apa epatis videbitur in apostemate epatis.

Emperica.

Ad singultū ex re calida mordicante melius nihil est q̄ potus aque calide in qua dissolutum sit butirū vel oleū aut lac amigdalarum. Si sit ex ventositate grossa confert potus vini veteris in quo bullierit puluis olibani carui cimini et baccarum lauri. Similiter fomentatio cum spongia vel pāno lineo molli infuso in eodem actu calido post parū expresso et sepe super stomachū refricato cū infrigidatur. Silr̄ et suctio vehemēs cū vētosa magna ignita: et ꝓprie post vomitū vel purgationem. Silr̄ illud. ℞. thurbis recētis thuris masticis cimini añ. partes equales coquantur in aqua perfecte. Et detur. ʒ. i. ieiuno stomacho: quia terminat ventositates.

Canones.

Singultus fit ex sola qualitate: et sic est primus modus. aut ex materia: et hoc dupliciter: quia vel accidit p eius absentiā: et sic est tertius vel eius presentiam: et hoc dupliciter: vel vitio stomachi: et sic est secundus. vel vitio epatis vel alterius membri circūiacentis: et sic est quartus: et similes modos diximus ca. de spasmo.

Pronosticatio.

Singultus de inanitione vt plurimū est mortalis: neq̄ curā recipit nisi forte in principio cum euacuatio nōdum vltimatur: et magis in pueris q̄ in senibus vel adultis. Unde Ipo. v. par. ampho. Spasmus aut singultus post multam inanitionem malum. Item singultus de repletione aduenit subito cum forti motu et assiduo conamine vomendi. Sed singultus de inanitione aduenit gradatim: et post plurimam humorum corruptorum consumptionem et virtutis defectionē: quapropter est cū conatiōe motu sine conamine vomēdi. Hoc aute ꝓ tāto scire couenit vt in quibuscunq̄ fe. singultum cum acciderit: discernamus an sit de repletiōe vel inanitiōe: et ex hoc futura predicamus. Itē si i fe. cōtinua aduenerit singultus in die cretica: et ꝓprie signis digestiuis ꝑfecte apparētibus et virtute ꝓstāte

et quã precessit indicatio indicatiua sibi p/ pria cũ singultu et vomitu diminuto signi fi/ cat crisim cõpletam p vomitum bonã et fidã Si vo non pcesserit digestio: sed euacuatio plurima p sudore vel fluxus qualescũqz et vir tus sit debilis significat crisim finibomari/ cam et mortalẽ propter spasmuz de inanitio ne venientẽ sup corpus quã primo sentit os stomachi pro toto. Itẽ si post vomitũ singul tus non deficiat aut minoret: est malũ: signi ficat eñi fe. fieri propter apostemationẽ epa tis vel inanitionẽ. Item dicit Ipo. septima parti. amphorismorũ. In yleos singult9 ma lum: qz significat interiorẽ tunicã stomachi fore lesam q̃ consolidari nõ potest pter hu miditatem fluidã et chilosam. Et iterũ pro/ pterea qp membrũ est neruosum cui cõpati/ tur cerebrũ: quare fortassis sequit spasmus vniuersaliter sicut in pũctura nerui. Item si post singultũ superuenit spasmus aut alte/ ratio mortale. Itez si seniori purgato super/ uenerit singult9 malum: qz inanitionẽ signi/ ficat supfluam cũ debilitate virtutis. Item singultus de repletione malum. Curat mul totiẽs p sternutationẽ fortiter inductã: quia materiã deorsum pellit. Unde Ipo. quinta particula amphorismorũ. A singultu habito sternutatio supueniens soluit egritudinem. Item. vj. pti. Sanguine multo fluẽte siue p superius siue per inferius siue per vulnus spasmus innatus aut singultus malum.

¶ De vomitu et animi subuersione. Capitulum nonum.

Vomitus est mot9 fortis stoma chi quo materia repellitur su/ perius queadmodũ egestio p inferius. Sed animi subuersio est qñ mouens mouet et mobi/ le non mouetur cuz effectu: vt ait Auic. Si/ gnans qp ai subuersio est conatus vomendi continuus sine cõplemento: et sic patet qp nõ differũt in cã: in cura: sz solo gradu. ¶ Fiũt iste passiones q̃ttuor de causis. Prima earũ est aggregatio rei calide acute subtilis i sto macho mordicãtis os eius siue sit cibus vt allia sinap. et piper: siue sit humor: vtpote cholera rubea vel flegma salsum queadmo dum apparet in fe. tertiana. ¶ Secũdo vero replõ stomachi a cibo frequenter in quanto grauante vel in qli fluctuante hora digestio nis. ¶ Tertia est collectio crudorũ humorũ in stomacho pter indigestionẽ et crapulã diu/ turnam debilitantẽ eius virtutẽ. ¶ Quarta vero inũdatio siue decursus materierum ab epate et venis totius corpis ad intestina et stomachũ sicut cum bono motu epar et vene trahunt materias a stomacho: ita malo mo tu regurgitare faciũt ad ipm: vt dicit Gal. ij. pnosti. ca. de egestione. ¶ Signa pme cau se sunt añcessio ciborum acutorũ: vel si sit ab humorib9 tunc illud qd eijcit: est citrinuz vel viride subtile liqdum amarũ vel album flui dum salsuz sine plima viscositate vel croceũ spissum sicut vitellũ oui et forte est cum fe. et hora porisimi. ¶ Est vrina citrina subtilis vehemẽter et sitis intensa cũ prostratiõe ap petitus. ¶ Signa scde cause sunt antecessio nausea tiue satietatis in stomacho ex ciborũ po tu vel vtroqz et post ipsam patiens sentit inundationem et agitationem in ipso.
¶ Signa tertie cause sunt antecessio signorũ indigestionis et debilitatis stomachi tem/ pore longo. Post quod superuenit vomitus hũoralis vel cõmixt9 ex hũore et cibo assum pto: immo si fortificetur hec passio non reti/ netur cibus omnis vel paucus et tpe non lõ/ go. Et licet hũor congestus in stomacho sit proprie nec flegma: nec cholera: nec melia: qz illa solũmodo habent generari in epate vbi generetur et sanguis cum idem sit locus gña tionis rei et superfluitatum eiusdẽ: vt dicit Auer. iij. sui colliget. ca. de passionibus sto/ machi: verũtamẽ est aliqd simile valde fle/ gmati vel cholere vel melancholie sm qp in stomacho materia remanet cruda vel infiã matur quo ad eius subtile et aduritur vel congelatur quo ad eius grossum sicut est in epate. Si igitur sit flegma sit eius substan/ tia alba viscosa sine multa siti et aliquando sit viridis vel viscosa cum antecesserit sum/ ptio fructuum et olerum crudorũ quare sit eius sapor non amarus, sed insipid9 vel ace tosus. Et vria grossa al. et pulsus puus mol/ lis. Si vo sit a cholera sit ei9 substãtia citri/ na vel viridis amara valde liqda sine visco sitate et qñqz grossa sicut vitellum oui et si/ tis vehemẽs cuz prostratione appetitus et vrina ignita subtilis et pulsus spissus dur9. Si vero sit a melancholia sit ei9 subã nigra vel plumbea liuida diuersa i q̃ videt reside

tia grossa in modum fecis vini rub. cui⁹ sapor est ponticus pmixtus cũ aceto amaro vel salso ƀm ꝙ est ex cõgelatione vel adustione. Et vrina subtilis radiosa glauca vł subrussa. Si aũt sit sanguis: tũc non põt fieri nisi per rupturã vene q̃re cõsentit dolor in stõacho epate vel splene: ⁊ illõ qõ egredit̃ fit sanguis niger fluidus subtilis. ¶ Si sit vlcus recẽs ꝙ si sit fystulorum fit grossus filtrosus velut frustũ carnis simul cuꝫ sanguie fluido pmixtum: quẽadmodũ i dissinteria sanguis exit per infert⁹ cũ mixtura carnis albe viscose vt rasura pgameni propter vlcus intestinoꝝ.

¶ Signa q̃rte cause sunt dolor i ypocũdrio dextro sursuꝫ vsq; ad spatulas si sit ab epate vel in sinistro si sit a splene vel inanitione narum toti⁹ corpis ⁊ mẽbroꝝ. Si materia ꝑ pellat̃ ab ãbitu corpis toti⁹ ⁊ forte senserit eger rugitũ in mẽbro a quo materia fuerit et forte ãncessit debilitas epatis cronica: q̃re non gñauit bonũ sanguinẽ potentẽ nutrire mẽbra ⁊ ipm membra despiciũt ⁊ repellunt: ⁊ tũc fit color corpis pallidus fedus citrinus hũido extenuato ꝑpter manitioneꝫ. Nã sanguis ille staret frigidus in mẽbris ⁊ venis induceret cathectiam ⁊ yposarcham. ¶ Si xo descenderet ex mẽbris ad intestina induceret fluxũ ventris sicut loturã carnis. Et certissimũ signũ huius q̃rti est vt vomitus sit maior re q̃ assumpta est in cibo ⁊ potu cũ debilitate virtutis ⁊ inanitione corpis gradatiua. ¶ Utrum aũt materia delegata sit flegma vel cholera vel melia vel sanguis cognoscitur ex signis predictis.

Methodus.

Cura vomitus propter p̃maꝫ causam est vt patiẽs abstineat a rebus acutis oĩbus ⁊ vtatur frigidis: vt est lactuca portulaca cucurbita vinũ granatoꝝ vel berberis zuccarum roƀ. vel viol. rosata nouella. Et si sit ab humore: pvocetur vomit⁹ cuꝫ sirupo acetoso cõposito ⁊ aq̃ tepida vel aqua decoctionis seminis atriplicis aneti p̃missa saturitate stomachi ex oleribꝰ humidis: vt pote lactucis bletis malua ⁊ filibus cõditis cum butiro ⁊ cepis vel mũdificet̃ cholera cũ decoctiõe reubarbari ⁊ mirab. citrinoꝝ sicut dictũ est ca. de indigõne. Ungat̃ stomach⁹ cum oleo roƀ. ⁊ mirto emplastret̃ cũ emplo quod. ℞. mirtilloꝝ corticis granatoꝝ acatie añ. ℥. ij. terant̃ ⁊ cũ albuminibꝰ ouorum misceant̃ ⁊ ℥. iiij. farine ordei. ⁊ ℥. ij. olei roƀ. ⁊ aceti qõ sufficit ad emplastrũ faciẽduꝫ ⁊ firmetur sup os stõachi cum fascia. Et si volueris fortificare: adde gumi arabici dragaganti boli armenici: ⁊ iterũ sit magis terre sigillate balaustie cupullarũ glandiũ corticum querc⁹ ⁊ rub: ⁊ si sentit puncturã in stomacho bibat oxizacarã vel sirupum roƀ. vel viol. cum aqua frigida. ¶ Cura vomit⁹ propter cãm scdam est minoratio cibi ⁊ potus et exercitiũ in ieiuno ⁊ vti cibis calidis siccis aromaticis vt est caro pulloꝝ ⁊ auiũ paruarum siluestriũ vel edoꝝ assatis super prunas cõdita cum sinap. silr ⁊ iura ipsoruꝫ condita cuꝫ pipere ⁊ gallanga. Bibat vinũ vetus purũ: famẽ ⁊ sitiꝫ toleret ꝑposse. Et fiãt oĩa dicta ca. de indigõne: ⁊ de stomacho frigido vel humido p naturã. Cura vomitus propter tertiã cãm est vt exercitet̃ stomach⁹ cum vomitu facto ex oximelle cõposito vel squillitico ⁊ aqua tepida vł aqua decoctiõis raphani ⁊ seminis atriplicis ⁊ aneti p̃missa saturitate ex cibis factis a leguminibus coctis ⁊ cõditis cum butiro ⁊ sale ⁊ alliis: ⁊ cepis sicut dixim⁹ cap. de fetore nasi. Purget̃ cum bñdicta laxatiua vel decoctione mirabolanorũ quaꝫ diximꝰ ca. de indigõne. C. de canone. Post euacuationes vtatur dyagallanga vel dyacitonitẽ. vel zuccara roƀ. vel rosata nouella prout materia calida vel frigida req̃rit. Et si materia sit sanguis: fiant oĩa que dicent̃ cap. de vlcere in stomacho. Et ꝑ pr̃ie cõfortetur stomach⁹ ⁊ consolidet̃ vlcus proposse cum trociscis de bolo dictis ca. de sputo sanguis. C. de methodo. dãdo ex ipsis sepius aliq̃d oĩni die cuꝫ aqua decoctionis mirtilloꝝ vel berberis vel citoniorum. Et diuertat̃ sang. cuꝫ flebotomia basilice vel saphene in manu dextra ⁊ ligatione extremoꝝ dolorosa ⁊ caueat oĩno a cibis sanguinẽ acutum generantibꝰ: vt sunt piper. allia ⁊ sinap. vtatur ex pulmẽto facto ex farina simile vel auene vel milio vel riso vel amilo vel farre cõdito cuꝫ butiro modico vel lacte amigdalarum. Bibat vinũ rubeum vel stipticũ limphatum cũ aqua decoctionis mirtillorum ⁊ plãtaginis. vtatur carnibꝰ pulloꝝ assis vel frixis cũ butiro. ¶ Cura vomit⁹ ꝑpter quar

tam causaʒ q̄ omniū est piculosissima est vt si materia est sang. ꝛ euacuatio nō fit vltia/ ta fiat flebotbomia iā dicta. Et si fit alius bumor a sang. purgetur cū medicina ꝓpria sepius iā dicta. Si xͦo debilitas ꝛ inanitio corporis vebemēter p̄cesserint ꝛ vltimata sitis anteq̄ sis vocatus nō quidē euacua. qꝛ vt di. Ypo. ij. parti amplꝰ. Ubi indigētia nō opꝫ laborare sed intende solis alterantibꝰ ꝛ ꝯfortatiuis restrictiuis diuersiuis. Fiat igitur emplastrū sup epar qd. ℞. sandalorum ro. rub. ciperi. mirtillorū calami aromatici. añ. ℥. ß. spice. ʒ. j. cere. ℥. ß. olei masticis. ℥. j. olei ros. ℥. iiij. liquefiat cera cum oleis ad ignem: deinde remoueatur ab igne ꝛ incorporet̄ puluis aliarū rerū perfecte ꝛ extēdat̄ super petiā ꝛ aspergat̄ forti aceto ꝛ firmet̄ super epar cū fascia omni bora. cōfortat eīn epar sui stipticitate sed sanguineʒ reprimit sui frigiditate. Et plura medicamina dixi/ mus caplo de sincopi. Similiter ꝛ alia. C. de debilitate epatis ꝛ eius opilatione.

¶ Super splenē ponat̄ illud emplastrū cō/ fortatiuū eiꝰ ꝛ deopillatiuū eius qd. ℞. ciperi capparis acori azari nucis cypressi cala/ menti armoniaci añ. ℥. duas. cere olei nardi ana. ℥. quattuor. Cōfice sic dissoluat̄ armo/ niacū i aceto forti ꝛ cū solutus fuerit: ponat̄ ad ignē in casola cū aceto eodē: ꝛ cū ceperit dissolui: addatur cera ꝛ oleum: ꝛ cū bene dis soluta fuerint oīa addant̄ succi ꝛ incorporē tur res p̄dicte puluerisate cū eis in vase mū do vitreato. q: si nō suffecerint p̄dicti liquores addat̄ ex oleo donec sufficere videatur. Et si non babeant̄ succi sumat̄ ꝓ eis vinum decoctionis berbaꝝ earūdē ꝛ extendat̄ sup corio albo molli vel petia ꝛ firmet̄ cū fascia sup splenē oī bora ꝛ proprie ante cibū. Et alia emplastra diximus caplo de melācbo/ lia. cap. de empericis. ꝛ ca. de sincopi. C. de empericis. Et plura dicemus de debilitate splenis ꝛ eius opillatione. ¶ Sup stoma/ cbum ponatur tale emplastrū qd confortat ipm ne supfluitates recipiat qd. ℞. masticis tburis boli armenici terre sigillate. añ. ℥. ß. sandal. al. ꝛ ru. calami aromatici ciperi mirtill. añ. ℥. ß. piperis lōgi. gallange sanguinis draconis. croci. cucurme. añ. ʒ. ij. terantur et cribellentur ꝛ incorporentur cū. ℥. vj. olei masticis ꝛ cere dissolutis ad ignē: ꝛ nō incorporentur dum sunt supra ignē: quia virtus eorum resolueretur: sed postq̄ remota sunt ab igne post dissolutionē perfectā i casola. Nutriatur carnibus assis bonis. Bibat vinum rubeum stipticuʒ mixtū cum aqua pluuiali vel aqua decoctionis mirtillorū. Ligent̄ q̄n/ q̄ extrema ꝛ ꝓpe ad vltima doloris ꝛ asp/ gantur manus ꝛ pedes sepius ex aqua caḷa protecta sup ipsa: q̄m est res cōferens in di/ uertendo ꝛ fricet̄ circūferētia corporis in balneo aque dulcis in qua non moretur: vel in aqua dulci: vel in aqua decoctionis ro. cala/ menti absintbij mir till. flor camomille fur/ furis vt aperiant̄ pori ad attrabendū nutrimentū ꝛ stipticent̄ ad retinēdū. Utat̄ sepꝰ ante cibū: fit ꝛ post dyacitonitē cū melle et spēbus conditis ꝛ piris assis vel coctanis si inflatio nō fit in vētre plurima. Et fiant oīa dicta cap. de indigestione. C. de stomacbo debili in substantia. Et vngat̄ cuꝫ oleo ros. masticino ꝛ nardino sil mixtis addito puluere gar. ꝛ modico aceti calefacti perfecte in aqua feruente mediante vase duplici: ꝛ proprie añ cibum. Et ponat̄ emplastrū vt sup̄ illud vnguentū ꝛ confert. Et dent̄ trocisci de carabe tribꝰ vicibꝰ qualꝫ die. xͦbigra. Semel in aurora ꝛ semel añ prādiū ꝛ semel añ cenā cū aq̄ decoctiōis mirtill: vl vino rubeo stiptico cū aq̄ ferrata quos dicemꝰ ca. de fluxu vētris. ꝛ ca. de mictu sanguinis sub descriptio/ nibus diuersis. Si xͦo patiēs eius gustū ab/ borruerit: misceat̄ cū ipso plurimum ex zuc/ caro ros. ꝓpter delectationē. Exiccat eīn et cōfortat stomacbum excellēter: vitet oīno coitum ꝛ cibos acutos. Nō babitet in aere ca/ lido dissoluente virtutē: neq̄ frigido cōstringente materias ad interiora ꝛ vomitū au/ gmentante. Sed in aere tēperato vergente ad calidum. Ordinet tñ vt aer spiratus sit tēperatus vergens ad principiū ꝓpter euentationē pulmonis ꝛ cordis defensionē a febbica q̄ consueuit superuenire post talem vo/ mitum: ꝛ proprie cronicū antiquatū: ponantur ventose multotiens sine scarificatione super epar ꝛ splenem in ieiuno.

Emperica.

Emplastrum cōtra vomituꝫ ℞. tburis masticis añ. ℥. ß. confice cū albumine oui et po/ ne super os stomacbi vel panē assum incor/

pora cũ succo mente viridis vel aqua decoctionis eius ⁊ absinthij ⁊ calidũ firma sup locũ. Itẽ ad vomitũ pgnantiũ cõfert lac vaccinũ vstulatũ assumptũ in potu. Silr ⁊ pulmentũ ex riso vel milio vel farina simile cõditũ cũ eodẽ. Et aliud ad idẽ. ℞. vitellũ oui assi mellis coclear vnũ: masticis puluerisati similr. ℥. j. misceant insimul in testa oui ⁊ coquant sub cinere calido cõtinue agitãdo cũ spatula: ⁊ assumat p cibo in ieiuno p triduũ valet pprie cibum vomẽtibus pmissa euacuatione cũ vomitu vel solutione vẽtris. Itẽ ad idẽ trocis. ℞. se. apij anisi absinth. añ. ʒ. ij. mirrhe ameos añ. ʒ. ij. terant perfecte ⁊ cũ aqua pluuiali frigida vel aqua decoc. mẽte et plantaginis vel cũ vino rub. stiptico conficiant: detur vnus in ieiuno cũ aqua frigida. Itẽ electuariũ ad idẽ qd appellat dyamenta. ℞. succi mente. lib. j. vini granatorũ quartã partẽ lib. j. zuccari. lib. ij. vl aliter. ℞. mente succi granatoꝝ añ. ℥. ij. masticis. ros. rub. gall. añ. ʒ. ij. zuccari lib. ij. fiat electuariũ Itẽ fomentũ ad idẽ. ℞. thuris. ℥. j. ⁊ ß. baccarum lauri q̃tũ de oĩbus. terant ⁊ cũ succo rube sanguis drac. boli armenici bdellij galbani masticis añ. ℥. j. succi granatoꝝ plantaginis añ. q̃tũ sufficit: terantur ⁊ bulliant in aceto forti vel vino rubeo: ⁊ cum eodẽ conficiantur sup totũ firmẽtur cũ fascia in ieiuno et cũ infrigidat statim reiteretur. Itẽ puluis de cornu cerui potatus cũ liquore quocunq; confert in omni fluxu siue per supius siue p inferius pcedat. Item si vomitus fiat pp̃ter congestionẽ diuersoꝝ humoꝝ in stomacho purgetur cum hoc puluere: q̃ñ est educens omne genus humoꝝ cũ facilitate. ℞. turbith albi ⁊ electi agarici. añ. ʒ. ij. reubarbari optimi zinz. añ. ʒ. j. sene quantũ de oĩbus. Dosis eius a. ʒ. ij. vsq; ad. iiij. Itẽ epithima repercussiuum est istud. ℞. succi absinthij ℥. iiij. cinamomi gariofil. macis cubebe masticis sumach acatie mirtill. coralloꝝ ligni aloes. añ. ʒ. ij. puluerisent subtilissime ⁊ cũ succis misceant addẽdo aliq̃d aceti citonioꝝ ⁊ calefiãt pfecte sup carbonibus ignitis: deinde spongia vel filtrum infundat in ipsa: ⁊ post hoc modicũ exprimat donec fiat roridum: ⁊ ilico sup stomachũ firmet q̃to calidius suffere possit sepius in ieiuno. Et reiteret illõ subito cum tepidum factum fuerit. Et si nõ habeantur succi predicti fiat cum aqua distillationis rerum in alẽbico vel cũ aqua decoctionis earundẽ: vel cũ vino rubeo potẽti. Itẽ recipe micã panis de simila vel de siligine cũ extrahit a fornace ⁊ actu calidã in succo mẽte ⁊ aceto extingue. Deĩn sil'icorpora: ⁊ ex ipsis fac emplastrũ. vel accipe de succo mente tãto magis vt post dissolutionẽ panis fiat ex eis epithima in quo filtrũ vel lana succida vel pãnus laneus mollis duplicatus imbibat actu calidus aliquantulũ expressus firmet sup os stomachi frequenter reiteret. Itẽ cap. de indigestione. C. de empericis. plura scripsimus cõferentia vomitui ⁊ indigestioni.

Canones.

Omnis medicina administrata stomacho p exterius vl interius op3 vt sit actu cal'a: q2 sicut auctoritate Gal. declarauim9 ca. de diminutiõe digestiõis stomachi tepida exteriora resoluũt virtutẽ ipsius. S3 tepida interiora sunt nauseatiua: frigida vo exteriora sunt mortificatiua caloris: sed interiora sunt opillatiua: verũtamen in vomitu magis cõpeterent frigida q̃ tepida: q2 omne actu frigidũ est difficile vomitiuum: ⁊ pprie si sit grossum stipticum: vt pira citonia nespille sorbe risum ⁊ similia. ¶ Sciendũ preterea q isti duo colores in vomitu qui sunt citrin9 ⁊ viridis cholera ⁊ flegma cõsequũtur. ¶ Distinctiua autẽ certa sunt ista: quia si sit a cholera fiet humor exiens subtilis substantie ⁊ amarissimi saporis cum siti plurima ⁊ prostratione appetitus ⁊ calore corporis ⁊ vrina citrina ⁊ antecessione exercitij ⁊ cibi acuti ⁊ potus vini puri veteris: quia si complexio corporis sit calida minus dubitabis. Si vero sit a flegmate sit grosse substantie viscose cum quomodo similiter ⁊ saporis insipidi acosi vel acetosi sine siti plurima vel calore: nisi fuerit huiusmodi vomitus cronicus malignus. ¶ Sciendũ preterea q vomitus quãdoq; vomitu curatur: scilicet propter eradicationẽ materie: ⁊ pprie si fiat facilr ⁊ sine nocumẽto capitis ⁊ pectoris oĩno: verũtñ non stet in ipso fides plena neq; frequẽter: q2 faceret stomachũ lacunã. Fiat ergo tm̃ semel in principio: et proprie duobus diebus super se: ita vt reliquie prime diei euacuentur in

secunda die. Postea fiāt euacuationes ꝑ inferius. Deinde ſ͂o diuersiones cū ligationibus ⁊ fricationib⁹. Et vltio confortationes stomachi cū stipticis ꝑ interius ⁊ exteri⁹ predictis. Ut aūt cōpletius ad cōplexionē vomit⁹ ꝑducamur ꝯueniēs videt̄ saporū differentias discutere ⁊ ipsoꝝ cās proprias pertractare. ¶ Dicam⁹ igit̄ ꝙ teste Gal. iiij. de medicinis simplicib⁹. Silr̄ ⁊ Auic. ij. canoñ. tractatu p̄mo cap. de cognitiōe medicinarū ꝑ rōcinationē. Sapores in rebus oībus siue fuerit naturales siue nō naturales sunt triū generū: q̄dā sunt calidi: q̄dā sunt frigidi: q̄dā sunt tēperati. Sapores aūt frigidi: quattuor sunt minores. quoꝝ q̄dem p̄m⁹ est pōticus ꝑpter naturā terreā grossam indigestā velut sapor fructuū postq̄ nuper floruerūt. Scḋs vero stipticus siue auster⁹ ꝑpter materiam terreā cōmixtā cum aquea s̄m p̄ncipiū digestionis: ⁊ est sapor fructuū semifactoꝝ. Tertius acetosus. ⁊ iste est duplex. vn⁹ qui precedit digestionē: vt sapor fructuū nōdum ꝑfecte maturoꝝ. Alius q̄ sequit̄: vt sapor aceti ex vino bono factū: q: fit ꝑ exalationē calidi naturalis. Quart⁹ est insipidus siue aquosus vt sapor prunoꝝ ⁊ persicoꝝ ⁊ cerasoꝝ: ⁊ sicut ordinamus ipsos in loco: ita sunt in gradu. Prim⁹ est acutus ꝑpter materiā igneā et est oīm calidissim⁹: vt est sapor pipis ⁊ sinapis. Scḋs est amar⁹ propter ꝑtes terreas subtiles adustas: vt sapor mirrhe: ⁊ iste nō est nutritiuus neq̄ cōmixt⁹. Tertius est salsus propter ꝑtes terreas grossas adustas: vt sapor salis. ¶ Sapores aūt tēperati cum modica ꝟgentia ad calidū sunt duo. Prim⁹ vnctuosus siue oleagine⁹ ꝑpter ꝑtes aereas ꝑfecte digestas: vt sapor adipis olei vel butiri. Secūdus dulcis ꝑpter partes aqueas perfecte digestas ⁊ cū igneis cōmixtas: q̄propter est temperat⁹: vt sapor zuccari vel lactis. Et iō fit oīm maxime nutritiuus. Et sicut dictum est de saporibus: ita intelligēdum est de odoribus. Sunt preterea species sapoꝝ mixtoꝝ plurime: nec calamo narrabiles: quēadmodum ⁊ medij colores neq̄ q̄: tn̄ esse possunt infiniti: vt ait Arist. in lib. de sensu ⁊ sensato ¶ In vomitu p̄terea purgatio videt̄ fieri cōuenientissima cū mirabol̄. q: soluūt comprimēdo: q̄propter confortāt stomachū ⁊ intestina: ne post euacuationē iterū sup̄fluitates recipiāt ab epate vel venis. Cauēdū est aūt a medicinis acutis in corpore facile vomēti velut sunt dyagrediū scamonea: q: vomituȝ augmentant: sed intendatur leuibus velut sunt turbith: manna: tamarindi.

Pronosticatio.

Uomitus semel vel bis in omī mense cū alleuiatione infirmi: ⁊ ꝓprie in corpore cōsueto vel guloso fortitudinem expulsiue stomachi significat ⁊ ei⁹ sanitatē. Et idcirco dicit Auic. p̄mo can. fen. iiij. ca. de vomitu. ꝙ ꝯuenit in regimīe sanitatis omni corpi facil̄r vomenti ꝓuocare vomitū semel oī mense duobus diebus ꝯtinue sese sequētib⁹ cum medicina vomitiua cōueniente humori q̄ peccat saluis duab⁹ conditionib⁹. Prīa quidem ne ordo seruet̄ sed s̄m periodū q̄m̄ naturam faceret cōsuetudinariā sup̄ illam horam expectandū: q̄propter ꝯuenit vt q̄nq̄ fiat in p̄ncipio mēsis: q̄nq̄ ſ͂o i medio vel fine quo quomō. ¶ Scḋa ne se violētet patiēs ad vomitū cōpiendū: q: faceret stōachuȝ lacunā et receptaculū oīm sup̄fluitatū corpis: et demū forte rūperet venā in pulmone ⁊ induceret ptisim: ⁊ forte faceret materias fumare ad caput ⁊ oculos: ⁊ induceret sodā cronicā aut oxitā. Artē aūt ⁊ modū vomēdi: silr̄ ⁊ medicinas vomicas vnicuiq̄ materie cōgruentes scripsim⁹. c. de fetore nasi. Itē in vomitu singult⁹ supueniēs fortis cuȝ rubore oculoꝝ mortale: q̄m̄ a͞pa stōachi vel cerebri significat. Un̄ Ipo. vij. ꝑti. a͞pho. In vomitu singultus ⁊ oculi rubei malū. Itē vomit⁹ san. cum fe. acuta mortale: q: a͞pa magnuȝ significat aptū ante maturationeȝ. Un̄ Ipo. vij. par. amph. Quicūq̄ san. vomunt sine fe. salutare est ⁊ curare vero cuȝ stipticis ⁊ infrigidātibus. Si vero cum fe. perniciosum. Itē vomitus ꝑdurans inducit indigestionem. Indigestio ſ͂o defectam nutritiuā: ⁊ per ꝯn̄s marasmum. ⁊ fe. ethicam. ⁊ ꝓprie si fit a causa quarta quare mors sequitur gradatiue velut apparet in feb. ethica vel ptisi. Et plures horum sentiunt alleuiationē cum stringitur vomit⁹. Deinde recidiuāt cū vomitus redierit: q̄propter cauendū est in ipsoꝝ pnosticatione. Itē vt dicit Ipocra. q̄nta ꝑti. amph. Spasmus ⁊ singultus per multā inani

tionem malū: siue sit inanitio p secessū p vomitū vel fluxū menstruoꝝ vel emorroidarū vel vulnerationē cum ense. Itē ibidē. mulieri san. vomēti mēstruis supuenientib⁹ solutio fit vel emorroidib⁹ si corpus sit cōsuetū. Itē vomitus flegmatic⁹ in principio paroxismi fe. interpollatā de flegmate vel hora crisis i fe. continua pmissa san. digestione ⁊ stāte virtute tollit egritudinē. Eodē aūt modo dicendum de vomitu cho. in fe. terciana cōtinua vel interpollata ⁊ de vomitu melco in feb. qrtana. In fe. aūt san. nō cōicat vomit⁹ sanguinis: qꝛ vt dicit Ipo. iiij. par. amph. Sanguis sursū quidē qlīcūq fuerit malū: deorsum vō si niger extiterit bonū. i. minus malū In fe. cōpositis cōpositus dr esse vomit⁹. Itē dicit Ipo. ij. pnosticoꝝ. q in oī cura fe. laudabilis est vomit⁹ in quo flegma ⁊ chol. perfecte sint insil' cōmixta ⁊ nō est viscosus. Sꝫ quanto hūores sunt min⁹ cōmixti ⁊ solūmō iuxta positi tanto est suspectior: ⁊ pprie cū alijs malis signis q sunt virt⁹ debilis: signū indigestionis: dies nō cretica velut est octaua. vel mala in creticādo velut est dies sexta. Item in eodē si in fe. acuta fiat vomit⁹ sicut succus porri aut viridis aut plumbeus aut niger mal⁹ est. Si aūt oibus his infectus est morti vicinus: ⁊ ibidem. Fetor horribilis si fuerit in ipso vehemēter est malū: qm putredinē significat ⁊ corruptionē maximā hūoꝝ

¶ De cholerica passione. Capm. x.

Cholerica passio dicit̄ cū qs eadē hora cogit̄ eijcere supfluitates cibales: vel humores superi⁹ per vomitū: ⁊ inferius p secessum cū dolore ⁊ torsione stomachi ⁊ intestinorum. Fit aūt ꝑpter tres cās. Prima est antiqua pseuerās corruptio cibi in stōacho ⁊ in testinis: ⁊ pprie fructuū oleruꝫ ⁊ piscium et alioꝝ frigidoꝝ viscosoꝝ. Et signa eius sunt antecessio satietatis nauseatiue p dies plurimos ⁊ multitudo ventositatis in vētre cum rugitu ⁊ inflatione. Etiā incipit dolor circa vmbilicū pmo cū pūctura ei⁹: deinde aduenit solutio plīma aut sine vomitu: ⁊ hoc est magis malū: ⁊ qd emittit̄ est cib⁹ nondū digestus vel semidigest⁹ vel flegma viscosuꝫ. Et forte ē sicut lotura carnis si cōcauū epatis patiat̄. Scda vō causa ē effusio cholere rubee plurime ad stomachū ⁊ itestina simul mordicātis ea: ⁊ est deterior earū ⁊ magis cōtingēs. ꝑpter qd est passio cholerica nūcupata. Et signa eius sunt nausea vehemens valde ⁊ sitis assidua cū adustione corporis et anxietate plīma. Et si bibat aquā frigidaꝫ sedatur nausea donec calefiat in stomacho: deinde euomit ipam ⁊ qnq est solutio ventris cū ea: ⁊ tūc est piculosior ⁊ qnq supfluit adeo donec faciat egro supuenire sincopim et cadat pulsus: ⁊ qd emittit̄: est subtile citrinum amarū ⁊ qnq grossuꝫ: sicut vitellū oui: et fortassis antecessit vsus piperis allij sinapis ⁊ alioꝝ acutoꝝ: ⁊ fortassis est vrina subtilis ignita ꝑpter choleram.

Methodus.

Cura ei⁹ q fit a cā frigida est vt hora paroxismi et qn sentit pūcturas ⁊ torsioneꝫ in vētre bibat sepi⁹ sub multa qtitate aquā valde calidā in q bulita sint ciminū gallanga pip lon. ⁊ reliqua laxatiua vētositatū. Et inducatur post hoc somn⁹ ꝑposse sicut diximus ca. de vigilijs. qꝛ sistit vomitū ⁊ assellationeꝫ ⁊ oēm motū qd ē pncipiū i cura eiusdē passionis. Comedat micā panis de simila assam sup prunas ⁊ post hoc imbibitā i vino veteri potēti. Et bibat in eodē sup allia sinapis et gallāga. Fiat preterea calefactoriū sup ventrē ex lapide ignito aspso aceto acutissimo ⁊ pānis calidis lineis īuoluto vel ex sale et milio torrefact[illegible] i sacculo: q si post hec oīa senserit dolorē in capite ꝑpter vaporē vel vomit⁹. Dormiat ꝑposse ⁊ liniat̄ frons ⁊ tim pora cū aq ro. ⁊ aceto: ⁊ cū euigilauerit igrediat̄ balneū resolutiuū aq decoctionis florū camomille absinthij rof. mellilotti ruthe calamēti ⁊ filiū in q plōget famē. Ante horā vō paroxismi sit̄ ⁊ post vtat̄ dyacimino vel tyriaca veteri cū vino calido decoctiōis piperis longi gallāge cinamomi. Et deuitet cibos frigidos viscosos: sitim ⁊ famē toleret ꝑposse ⁊ cōfortet stōachuꝫ emplis et vnguētis sicut diximus ca. de indigestiōe. C. de stomacho frigido cū materia. ⁊ si euacuatio supfluxerit neq purget̄ cū medicina sꝫ soluꝫ cōfortet̄ cū calidis stipticis intus ⁊ extra. Si vō nō supfluxerit: purget̄ cū bndicta laxatiua vl' cū decoctiōe mirabolanoꝝ kebullorū dicta ibidē: qꝛ euacuat ꝯfortādo stoma

cibū ꝛ itestina: ꝛ post euacuationē sumat oī die i auroꝛa vnū ex trociscis ō bdelio quos i ca.de apatib⁹ epatꝭ dicem⁹ cū vino rub. vł aq̄ decoctiōis mirtilloꝝ ppis cimī gallāge masticis ꝛ thurꝭ: q: stomachū poterit exsiccāt. Silr ꝛ dyacitonitē cū melle ꝛ spēb⁹ ꝯfectū. Bibat vinū vet⁹ purum. Comedat carnes pulloꝝ vel auiū siluestriuꝫ pruaꝝ assas vel elixas cū feniculo ꝛ petro. paꝝ ꝛ sepe comedat ꝛ exerciteť sepi⁹ i ieiuno ꝛ sic paulatī redeat ad ꝯsueta. ¶ Cura ei⁹ q̄ fit a cā calida est vt hoꝛa poxīsmi ꝛ i pncipio cū icipit vomit⁹ cū assellatiōe vł sine bibat aquā calidā i plima q̄ritate cū educat plurimū illi⁹ cholere cū facilitate. Si aūt sup fluat vomit⁹ vel assellatio adeo vt virt⁹ cadat tūc liga vehemēter vtraq̄ ad iteriora ꝛ coxas ꝛ pone sup stomachuꝫ ꝛ in totū ventrē lapides frigidos vel glaciē vel niuē vł pānos ifusos in aq̄ frigida vel a q̄ ro. ꝛ aceto aut in succo solatri nenuphar ꝛ atq̄ sempuiue: donec pfecte ifrigideť ꝛ stupefiat ꝛ effundaŧ sup man⁹ ꝛ pedes ꝛ faciē totā aq̄ ro. vel aq̄ frigida ꝛ fricenŧ vole manuū ꝛ plāte pedū cū aceto ꝛ sale vehemēter ꝛ da ei in potū vna vice post aliā succū granatoꝝ acetosoꝝ ppꝛie vel agrestā vel acetū p se vł mixtum cū aq̄ frigida si ipm p se sumere nō pōt: ꝛ si ipsa euomat: reitera frequēter. Et si nō sufficit: fortifica cū spodio ꝛ bolo armenico: ꝛ ro. siccis puluerisando oīa subtilr ꝛ cū p̄dictoꝝ liquoꝝ aliquo miscēdo: vel cū aq̄ decoctiōis maloꝝ acetosoꝝ ꝛ citonioꝝ vel in potu dādo vice post vicem quotiēs euomat ea vel puluerē mirtillꝛ. terre sigillate. sang. dracon. corticū granatoꝝ in potu tribue cū succo berberis ꝛ aq̄ frigida q̄ sunt extrema in stipticādo ꝛ repꝛimēdo cholerā. Et da ei q̄nq̄ si virtus ꝯstet aut p̄dictos pot⁹ abhoꝛreat aquaꝫ purā frigidā: vel lac acetosum plurimū. Et cū ipsam euomit: reitera multotiēs donec videas vomitū alienari parūper. Tūc nāq̄ cōfoꝛta virtutē dādo in cibo ius pulloꝝ tritoꝝ subtilr cōditū cū succo citonioꝝ aut vino pōtico inspissatuꝫ cū mica panis assi sup pꝛunas. Et si euomat illō reitera donec retineat oīno: ꝛ tunc da in cibo pullos vel pdices vel aues puas assas ꝛ ꝯtritas in vino citonioꝝ vel granatoꝝ vel agresta vel berberis vel vino rubeo pontico mixto cū aqua decoctiōis mirtilloꝝ ꝛ plātaginis. Et q̄n p̄dicti pulli assanŧ: pūt pōi in vētrib⁹ eoꝝ grana mirti vel granatoꝝ vł sumach vł grana berberis ꝯtrita: ꝛ iterū cū cibū sumpserit: da ei in potu vinū vt virt⁹ ꝯfoꝛteť ꝛ somnus puoceť. Sit m̄ vinū stipticū nō acutū: ꝛ post hoc cooperiaŧ vndiq̄ ꝛ doꝛmiat ꝑposse: q: vomit⁹ ꝛ fluxus sedanŧ cū somno: ꝛ si post somnū sentit se alleuiatuꝫ pōt poni in balneo aq̄ tepide decoctionis ro. camomille. Et post balneū vngatur stomachus ꝛ tot⁹ vēter cū oleo masticino ꝛ oleo ro. addito modico aceti ppter penetrationē: ꝛ sic reducaŧ gradatim ad cōsueta ante hoꝛā vō poxīsmi silr ꝛ post ꝯseruet patiēs cū ifrigidatione epatis ne plurimā cholerā generet: ꝛ cuꝫ vomitu leui facto ex aqua tepida pura: vel cū sirupo acetoso mixta: vel purgeť cū reubarbaro: vel cuꝫ mirabolanis citrinis: sicut dixim⁹ ca. de indigestione stomachi ca. de canon. Utaŧ cibis assis conditis cū succis p̄dictis frigidis: ꝛ post cibuꝫ sumat citoniū assum vel pirū vel nespilla. Bibat pot⁹ stipticos p̄dictos. Abstineat a potibus ꝛ cibis calidis acutis ꝛ a coitu omninoꝛ.

Emperica.

Apud cōiter operātes differūt passio cholerica: ꝛ venter choleric⁹: q: Passio cholerica ē vt vidim⁹ cū q̄s simul cogiŧ ad euacuādū ꝛ egerēduꝫ hoꝛa vna. Sed vēter cholerīc⁹ est vēter solubilis ꝛ laxus ppter multā cholerā trāsmissaꝫ p naturā a chisti felli ad duodenū intestinū cū tinctura plurima et liq̄ditate fecuꝫ velut accidit coꝛpib⁹ q̄b⁹ talis poꝛ⁹ est valde larg⁹: quare ppinqua sunt ad dissinteriā vel dyarriā malignā. Silr ꝛ ecōtra in q̄bus poꝛ⁹ pcedēs a chisti felli ad ꝓfunduꝫ stomachi est āplioꝛ pꝛoni sunt ad vomituꝫ citrinuꝫ amaꝝ velut accidit in auib⁹ rapacib⁹ in q̄b⁹ plurima cholera mādaŧ ad stomachum propter digestionē foꝛtificādā: modica vō ad intestia: quapꝛopter ꝛ sterc⁹ habēt albū. Cholera nāq̄ rubea delegaŧ a chisti felli: ꝛ hec duo loca p duos poꝛos siue vias: ad stomachuꝫ q̄dē ppter calefactionē: ad intestina ppter moꝛdicationē ꝛ stimulationeꝫ: vt feces ex se expellāt ꝛ secessum pcurent. Et idcirco yc̄terici feces habent albas viscosas: ꝛ sunt vt plurimuꝫ constipati. Silr ꝛ oēs quoꝝ poꝛus ad intestina veniens est strictioꝛ eo qui venit ad stomachuꝫ: q̄m amplioꝛ cholera re-

quiritur in corpe humano ad secedenduz q̄ ad digerēdū cū nōvescamur cibis grossis solidis crudis velut bestie: ꝛ ꝓprie viuētes de rapina. verū si vēter sit naturalr̄ solubilis ꝓpter flegma vel ꝓpter humiditatē naturalē intestinoꝝ: tūc proprie appellat̄ vēter lubricus. Et isti proni sunt ad lienteriā: nisi bonitate regiminis preseruentur.

Canones.

Passio cholerica est media participatione inter vomitū spontaneū ꝛ fluxū vētris spōtaneū. In vomitu aūt indigem⁹ sola stomachi ꝯfortatione. In fluxu vo sola intestinoꝝ ꝯfirmatiōe. In p̄senti vō passione vtraq; simul indigemus: magis tn̄ stomachi q̄ intestinoꝝ: ꝓpter hoc q̄ stomachus est mēbrū nobile. Et ꝓpter vomitū magis esse motū laboriosum q̄ secessum. Dicta igit̄ ca. de vomitu: ꝛ dicēda ca. de fluxu vētris. p̄n̄ti doctrine suffragātur. Ita vtiq; dicet̄ de fluxu vētris flegmatico passiōis cholice q̄ fit a cā frigida. Sed q̄ dicentur de fluxu dissinterico vel epatico vel felleo cause calide compleuentur.

Pronosticatio.

Passio cholerica ꝛ ꝓprie q̄ fit a cā cal'a numerat̄ inter egritudines pacutas. Et iō ista septimo die necessario vel bn̄ficio medici ꝛ nature curat̄ vel iterficit: q2 natura debilitata est ꝛ magnū morbū lōgo t̄pe neq; tolerare: imo facit vehemētē motū ꝯtra ip̄m: ꝛ vel vincit vel vincit̄ in tali crisi: vt dicit Gal. in cōmēto illi⁹ amph. v. p̄ti. Qui apprehēdunt̄ a tethano. Itē si q̄s euomat sterc⁹ vel cū secessu vel sine secessu mortale: q2 ap̄a magnū calidū in itestinis signat. Et l3 talis passio sit s̄ilis passioni cholice: nō tn̄ est illa sed poti⁹ est passio itestinalis ꝛ yleos id est dn̄e miserere nūcupatur. Et de ip̄o dicem⁹ ca. de apostematibus intestinorum.

¶ De dolore ꝛ inflatione stomachi. Capitulum .xj.

Dolor stomachi fit propter duas causas. Prima est apostema ꝛ vlcus: de q̄bus dicet̄ sequēti ca. Secunda est ventositas inflans ꝛ extendens tunicas duas stomachi: sc3 interiorē3 neruosam ꝛ exteriorē carnosam. Est aūt interior neruosa vt sentiat famē ꝛ cibi qualitatē: vt in ipso voluptuetur ꝛ super ipsum corrugetur atq; retineatur si sit conueniens: vel ab ipso dilatetur ꝛ ipsum eijciat per superius ꝛ inferius si sit disconueniens. Est autem exterior carnosa vt sua caliditate naturali cibum digerat pro toto: quia facilius est alterare per medium q̄ sensu tactus sentire: vt patet in vmbraculo posito inter manum ꝛ ignem. Iste igitur dolor ventosus aut commouetur magis ante cibum: ꝛ tunc fit a mala complexione frigida stomachi cuz materia flegmatica viscosa a qua calor stomachi diminutus eleuat ventositates vel commouetur magis post cibum. Et tūc fit a mala complexione stomachi frigida sine materia: siue calor naturalis diminuat⁹ sit per se: siue sit compressus multitudine ciborum et proprie frigidorum viscosorum inflatiuoꝝ: vt sunt olera fructus ꝛ legumina. Et iste dolor qui cōmouetur post cibum quandoq; peruenit ad tantam maliciā vt non sedetur nisi cū vomitu: idcirco est vehementior stomachi dolor preter eos qui fiunt ab apostemate vel vlcere in ipso.

Methodus.

Signa doloris stomachi a mala cōplexiōe frigida cum materia: quia magis infestat ante cibū quando flegma natat in stomacho purū. Et q2 fit q̄nq; vomitus vel flegmaticus vel eructatio acetosa cum qua alleuiat̄ dolor ꝛ prostratio appetitus: et est sine siti ꝛ caliditate: sed cū sputo ꝛ saliua plurima ꝛ nausea ꝛ fastidio ꝛ rugitu ventris plurimo quādo premit̄ stomachus vel splen vel venter cum manibus: quia ista sunt tria mēbra naturalr̄ frigida vētosa. Et ille rugitus q̄nq; augetur ante cibū ꝛ post digestionem stomachi ꝛ cibi quādoq;: sed ꝓprie in latere sinistro. Et cura eius est vomitus cū oximelle cōposito vel squillitico vel aqua decoctionis raphani atriplicis ꝛ aneti p̄missa repletione ex cibis allijs ꝛ leguminibus. Vel purgetur cum pillulis cochijs vel benedicta laxatiua vel medicina de turbith premissa digestione flegmatis cum sirupis dictis capitulo de indigestiōe. Caplo de cura stoma

ebi frigidi humidi cũ materia. Utatur dya gallanga dyatriũpipereõ ⁊ dyacimino. Comedat allia: sed nõ cepas nec porros: qꝛ lȝ sint calida sunt tamen humida: quapropter ⁊ ventosa. Nutriatur carnibus bonis ⁊ proprie assis vel elixis cũ feniculo carui ⁊ petrosilij cõditis cũ speciebꝰ calidis acutis: vt sunt piper triũ generuȝ ⁊ grana paradisi. Bibat vinũ vetus parũ amarum: vitet legumina ⁊ somnũ super cibũ exercitetur: in ieiuno. Ungatur ⁊ emplastret stomachus: vt dictum est illic. vitet olera ⁊ fructus crudos inflatiuos. Post euacuatiões ꝓuocet eructationes cum masticatione thuris ⁊ cimini masticis ⁊ carui anisi ⁊ similiũ ingluttiendo saliuã in ieiuno: ⁊ stet hora illa erectus ⁊ post illud ambulet gradatiȝ. Signa stomachi a mala cõplexione frigida sine materia sunt qꝛ cõmouet magis sup cibum ꝙ ante: ⁊ ꝓprie super repletionẽ plurimã ⁊ sumptionẽ ciboꝝ crudorũ: quare tũc corrũpitur cibus in stomacho. Et fiunt eructationes fetide fumose vel acetose cũ trulis plurimis fetidis ⁊ angustia corporis: immo forte nõ cõmouetur super cibũ paucum: ⁊ proprie calidum subtilem. Et cura eius est vt comedat sepe ⁊ parum ⁊ cibos subtiles boni chimi: vt sunt oua sorbilia et carnes edorum ⁊ pulloꝝ cum iuribus eoruȝ conditis ex pipere ȝinȝi. ⁊ gallanga: prouocet eructationes ⁊ trulas cum masticationibus ⁊ electuarijs predictis. Et si superueniat vomitus fiant omnia que dicta sunt ca. de vomitu. C. de vomitu stõachi ꝓpt̃ scdaȝ causam vl' tertiã. ⁊. C. de empicis. ⁊ ꝓprie cũ vsu electuarioꝝ ⁊ trociscoꝝ exiccantiũ ⁊ calefaciẽtiũ stomachũ: vt sunt trocis. de mirrha ⁊ dyatriumpipereon. Et vitella ouorum assa confecta cum puluere cardamomi vel coriandri torrefacti ⁊ melle dispumato dando ea omni die ante cibum. Et potest fieri cauterium in vertice capitis propter exhalationem vaporum malorum et confortationem neruorum duorum anteriorum descendentium ad os stomachi. vt dicit Rasis in diuisionibus. capitulo presenti. Sed nos id credimus alienum.

Emperica.

Ad oẽm dolorẽ ventris vel stõachi ventosum cõfert ponere vẽtosam siccã magnã sup locum cũ suctione vehemẽti hora paroxismi: qꝛ vẽtositates vehemẽter dissipat. Dicit autẽ ventosa sicca q̃ ponit̃ sup mẽbruȝ cũ igne seu stupa ignita sine scarificatiõe. Itẽ lapis molaris vel lapis coctus ignitꝰ ⁊ aceto forti aspsus positus sup locum mediantibus pãnis calidis confert vehemẽter. Itẽ embroca ad idẽ. ℞. nigelle baccarũ lauri rutbe absinthij cẽtauree añ. M. vnũ. anisi carui cimini añ. ℥. j. coquãt̃ in vino forti diligẽter cooperto vase. Deide ĩfundat̃ spõgia in isto liquore actu calido ⁊ aliquãtulũ expressio ponat̃ sup locũ frequẽter reiterãdo postꝙ infrigidatũ fuerit. Et si vis fortificare: adde semẽ sinapis nasturcij ⁊ aneti: vel pone oleum cõe et fac vnguentum: ⁊ postꝙ eedem res bene cocte fuerint in ipso colando ⁊ addendo cere quod sufficit atq̃ liniendo ad ignem vel furnum calidum diligenter. Ad idem cõfert oleum de castoreo vel lilio vel aneto vl' de rutha calefactum in aqua feruente. Item empl'm ad idẽ exptissimũ. diuidat̃ panis p mediũ qñ extrahit̃ a clibano ⁊ ꝓfundet̃ mica tota oleo cõi ⁊ melle sil' calefactis ad ignẽ ⁊ applicet̃ vẽtri ꝙto calidius fieri poterit. Et cũ ĩfrigidatũ fuerit: reiteret̃ cũ alio pane. vel infundat̃ idẽ panis in succo mente ⁊ ruthe ⁊ actu calidus applicet̃. Itẽ. ℞. vnũ vitellũ oui ⁊ oleũ camomille vel lilij tãtundeȝ ⁊ cõquassent̃ adiuicẽ perfecte ⁊ incorp. t̃ eis paꝝ de mica simile torrefacta. Ultimo addat̃ se. apij ꝙtũ volueris ⁊ extendat̃ sup pecia ⁊ calefiat ꝑfecte sup lapide ignito ⁊ stomacho ⁊ toti vẽtri applicet̃ firmãdo cũ fascia. Et reiterando frequẽter qñ infrigidatũ fuerit. ẽ eñi vltimo anodinũ. Itẽ dragea ad idẽ q̃ vtĩ cõuenit añ cibũ bibẽdo desup modicũ vini potẽtis. ℞. carui anisi ameos petro. apij. maratri. sileris mõtani bethonice cimini calamenti pulegij ysopi spice nardi piperis ȝȝ. salis gẽme ruthe cẽtri galli eufras. olib. masticis ceterach mirabolanoꝝ oĩm generuȝ: sed plus de citrinis añ. ℥. j. cinamomi squinanti añ. ʒ. j. maiorane foẽ̃ij balsamite ozimi cardamomi gall. liquiritie. añ. ʒ. ij. zuccari quod sufficit: terantur omnia grosso modo ⁊ fiat dragea: vel terant̃ subtiliter ⁊ fiat puluis: vel conficiantur cum melle ⁊ zuccaro ⁊ fiat electuarium. Item vsus frequẽs dyacimini vel dyanisi dyatriumpip.

confert & proprie in ieiuno.

Canones.

Scias q iste tres passiões eructatio singultus dolor inflatiuus & colica vētosa ex eadē cā pcedūt. s. frigiditate pticule mediate & vētositate grossa imediate. Sz differunt forma & subã: qr eructatio est qñ illa vētositas expellit cū sono p supius sicut cū trula p inferius. Singultus vo dr qñ eadē vētositas conat egredi p supius: & nō possit fieri pter eius uiscationē ivilius stomachi. Colica vo dr qñ eadē vētositas stat fixa in cōcauo intestinorum & extēdēs ea vehemēter: dolor vo dr qñ fit ista extēsio i stomacho & intestinis sil aut altero eorum. Et ex hoc scire potes q scripta in quolibet istorum capitulorum sibijnuicem suffragantur.

Pronosticatio.

Dolor stomachi si perdurauerit digestiuam & retētiuā debilitat & p pñs colicā vel lienteriā vel ydropisim inducit. q si cōfirmet marasmū gradatim cōstituet, pter defectū nutritiōis. Sz cū vltimat virtutē psternit cum de maxie psternētibus virtutē sit dolor: vt dicit Auic. s. canoñ. fen. ij. ca. de dolore. Itē dolor inflatiuus stomachi & intestinorum diu pseuerans in fluxu vētris spōtaneo neq artificio mitigatus ydropisim tympanitē pmōstrat affuturū. Vñ ypo. iiij. parti. ampho. Quibuscūq fuerint torsiones & circa vmbilicum dolores & lumbos & dolor nō soluit neq a farmacijs neq alr: in ydropem siccā perficitur.

De apostemate & vlcere stomachi. Capitulum. xij.

Quoniã vlcus est vt plurimū terminus apostematis in stomacho Ideo de ipsis eodē dicemus ca. Fit igit apostema in stomacho sicut in alio quocūq mēbro p decursum materie ad particulā debilē p venas & arterias. Et hec materia vl est calida: vtpote cholera vel san. vel est frigida: vtputa flegma vel melancholia. vel est cōposita ex ijs quoquomō. Istud aūt apa vel est i ore stomachi vl in spaciositate eius. Itē illud apa vel terminat p resolutionē vel p saniationē vel p indurationē Et vlcus qdē stomachi aut fit pter anīcessionē apatis terminati p saniationē & rupturā: aut pter materias acutas corrosiuas i stomacho ptētas sicut est cholera vel flegma salsum. Et signa & curam omnium istorum per ordinem dicemus.

Methodus.

Signa apostematis stomachi in cōi sunt tria. Primū est fe. ptinua. Scōm dolor in regiōe ipsius. Tertiū est: qr forte apparet tumor & eminētia in loco. Signa terminatiōis apatis p resolutionē sunt qr de die in diē detumescit locus cū mitigatiōe doloris & febris grauedis: & qñq fit hoc sine euacuatione sensibili materierū pvrinā secessum vel vomitū cū additiōe signorum salutis. Signa terminatiōis p saniationem q collectio sanies dubellet ab actoribus nūcupatur: sunt: qr post dies aliquos intēdit dolor & fe. & pprie in nocte. Et ab illa hora superueniūt qñq rigores pūgitiui neq minor at tumor būfici adhibito: nec appuit euacuatio sensibilis. Cū igit apparēt hmōi signa apatis cōia predicta. sil'r & ppria. Scias q ab illa hora materia apatis puertit in saniē. Sz cum sedat post hoc totū fe. remanētibus tumore et dolore aliqli scias tūc saniē gñatā. Vñ ypo. ij. pti. amph. Circa gñationes saniei &c. Sz cū visa fuerit sanies et sanguis p vomitū vl secessū scias tūc dublatū fore aptum: & tūc dr ruptura vel vlcus. Signa teriationis apatis p indurationē q scliros appellat: sunt delitescēti falsa & doloris mitigatio post. xl. vel. l. diē vl lx. a pmo pncipio apatis nō preeūte euacuatione sensibili vl modica existēte. Si fuerit cum remanētia tumoris et grauedinis in loco & durtie: q forte tactui non cedat. Et scias q ista teriatio vt plimū sequitur apata stoachi calida et raro frigida: cū sciros hēat fieri nō nisi p resolōnē subtiliorum remanētiā grossi qd solum pōt fieri a calore forti. Et de istis teriatiōibus apatū et hora mēsurāte quālibet ipatū plura scripsimus ca. de pleuresi. Signa apatis distinctiua an sit in ore stoachi: an in spaciositate ipsius sunt: qr si fit in ore: maior appebit eminētia in pte exteriori & pprie circa furculā. Si vo i spaciositate ipsius nō appebit eminētia ppt pfunditatē eius sub mirach nisi valde magnū fuerit apatū tūc forte appebit aliqlis tumor ppe iter furculā & vmbilicū. Si at fuerit in pte posteriori stomachi sentitur dolor

inter spatulas vtrasq;: aut sub collo. Si vo in pte inferiori tunc sup vmbilicū fiet dolor magis. Et postq̄ expediti fuim⁹ d̄ signis generalib⁹ apatis in stomacho debem⁹ venire ad propria vnicuiq;. Signa apatis calidi de cholera cū p̄dictis sunt dolor acutissim⁹ pū‑gitiu⁹ cū fe. ptinua acuta appetit⁹ pstratio: ꝛ vomit⁹ ꝛ sitis ꝛ forte debilitas digestiue ꝛ retētiue: adeo vt fiat liēteria. Et cura ei⁹ est vt fiat a principio flebotbomia basilice dextre in brachio vel manu ꝑpter diuersitatē materie fluētis. Et post flebotbomiā fiat vomit⁹ leuis si est possibile cū aq̄ tepida vel cū siru‑po acetoso ꝛ aq̄ decoctiōis aneti viol. se. atriplicis. Prima fit remediū locale repcussiuū sicut est vnguentū cū oleo ro. ꝛ modico aceti vel empl̄m ex sandal. ro. farina ordei icorpatis cū oleo ro. ꝛ aceto. Sumat in aurora sirupū de citonijs cū aq̄ decoctionis sumach vel mirtillor̄ citonior̄ vel berberis: mollificetur q̄nq; vēter leuiter si nō fuerit oī die bn̄ obe‑diēs cū. ℥. iiij. aq̄ decoctiōis lactucarū viol. end. prunor̄ in qua dissolute sint. ℥. ij. medulle cassie f. collate: ꝛ det an̄ diē. Sed nō dent medicine fortes vel q̄ trāscēdāt mānā ꝛ tamarind. q: fe. iflāmarēt ꝛ apa augmētarēt ꝛ sit ptēt⁹ hora illa p̄ cibo aq̄ ordei vel pulmēto ordei ꝛ auene vel farris condito cū succo granator̄ vel iure pullor̄ alterator̄ cū lactucis portulaca end. cucurbit. ꝛ silib⁹ vel cū agre‑sta. Bibat iulep. i. aquā zuccari vel vinū granator̄ mixtū cū aq̄ d̄coctiōis lactucar̄ ꝛ end. vel prunor̄ ꝛ sic regat̄ cū dieta ꝛ medicinis vsq; ad finē pricipij donec locus securet̄ ab apate vel ei⁹ additiōe. In augmēto vo ꝛ cum materia fluxit: cibet̄ sicut pri⁹. Sz in medicinis addant̄ resolutiua leuia sicut est empl̄m ex farina ordei: farina fenug. se. lini. rad. maluauisci cocta ꝛ mūdana cū oleo camomille qd̄ sufficit ꝛ vitellis ouor̄. Et fiāt q̄nq; clisteria lenitiua an̄ cibū. In statu ꝑcedat̄ eodez mō nisi q̄ postponant̄ resolutiua pura: ꝛ sic regat̄ vsq; ad declinationē. Et cū venerit declinatio ꝛ cepit fe. diminui: sir ꝛ dolor forti ficet̄ empl̄m resolutiuū p̄dictū cū se. aneti vl' nasturcij. Et in fine cōfortet̄ stomachus cū trociscis. qui. ℞. ro. ru. ʒ. v. spice masticis lig. aloes cinamomi cass. lig. an̄. ʒ. j. ꝛ ℔. iforme‑tur trocisci cū vino odorifero quor̄ vnusq̄sq; sit ʒ. ij. ꝛ vnus det̄ āte diē cū vino debili. ꝛ sic regat̄ cū medicinis ꝛ dieta gradatim igros‑sata vsq; ad sanitatē pfectā. Si aūt nihil p̄‑dictor̄ cōtulerit imo apa de die in diē indu‑rat̄ cū delitescētia fe. ꝛ remanētia tumoris q̄ significabāt sclirosim: tunc intēde ad mollificatiua resolutiua vicissim: vt dicemus infra.

¶ De cura apatis cali. de sanguine. Signa apatis calidi d̄ sanguine sunt cū p̄dictis oia signa apatis de cholera p̄ter q̄ calor in isto est magis grauatiu⁹ q̄ acut⁹. Et pulsus est in vtroq; velox spissus tn̄ in cholerico durus ꝛ in sanguineo mollis. Et in vtroq; est vomitus ꝛ sitis: sed magis in cholerico. Et si qui‑dē humoris apparētia sup epar d̄netur tūc in apate cholerico fiet vrina subtilis rufa vel citrina: sed in sanguineo rubea grossa clara. Sz in flegmatico subalbida grossa visco‑sa. In melācholico glauca subtilis: verūtn̄ si epar se bene habuerit aut mō ꝯtrario va‑riet̄: pōt apparere vrina rubea grossa vel ruf‑fa subtilis vel ꝯtra vel quōlibet aliter se habens cū vrina tm̄ iudicet sup epar ꝛ venas queadmodū vomit⁹ ꝛ secessus sup stomachū ꝛ intestina. Et cura ei⁹ est eadē cū cura apa‑tis de cholera p̄ter q̄ magis opus est flebo‑thomia ꝛ min⁹ farmacia: neq; adeo frigidis cibis ꝛ medicinis isistere cū san. sit humor beniuolus ꝛ nature amicus. Signa apatis flegmatici in stomacho. ꝛ o q̄ paruz id accidit. Sunt cū p̄dictis fe. cōtinua lenta multitudo sputi cū casu appetitus ꝛ eminētia magna pticule absq; diuersione in tactu ꝛ dolor le‑uis cū grauitate ꝛ pulsus puus mollis. Et cura ei⁹ est vt a principio purget̄ cū infusiōe aloes dulcorata cū zuccaro vl' melle: q: aloes a ꝓprietate euacuat flegma ꝛ ꝯfortat stomachū lz sit amarū vel cū medicina de turbith vel de benedicta. sed nequaq̄ puocet̄ vomi‑tus quia attrahit materias ꝛ addit ad apa. Et si hec habitudo sit carnosa flōmia fiat post hoc basilice dextre q̄ lz non ꝯferat rōne q̄litatis: tn̄ rōne q̄titatis cū flōmia euacuet multitudinē: vt di. aui. Fiāt etiā clisteria primo q̄dē leuia ex aq̄ decoctiōis camomille bletarū maluarū ꝛ melle oleo ꝛ sale: vt dictum est ca. de bolismo.

¶ De empicis. secundo vo acuat̄ de tertio in tertiū cū pulpa colloquintide vel yerapigra vel bn̄dicta: vt dictuz est ibid. Et non ponant̄ repcussiua sup apata: q: tūc incrudarēt ꝛ ingrossarēt materiam et

scirosim facerent: sed ponatur resolutiua super locum apatis: quia cum materia sit frigida vel viscosa non erit tantus timor de attractione vel feb. inflammatione sicut in apate calido predicto: et propter premissa euacuatione vlt. Emplastrum autem bonum resolutiuum est istud. Rx. se. lini. fenugre. farine lupinorum. an. p. equales. aloes quatuor par. incorporentur cum adipe anseris anatis et galline et extensum sup pectinem ponatur actu calidum super stomachum frequenter. Et non sis preceps in principio ad resolutiua fortia: quoniam resoluerent quod subtile est et dimitterent quod grossum. Procede ergo gradatim cum isto. Deinde post dies aliquos quando materia subtiliata est aliud fiat acutius: quod. Rx. radicum maluauisci coctarum perfecte et mundatarum et optime contusarum lib. j. muscillagis. maluauisci. se. lini farine fenug. flor. camomil. an. ℥. ij. aloes. ℥. ß. farine lupinorum. ℥. iiij. terebentine. ℥. iiij. olei masticis. ℥. ij. farine ordei quod sufficit et adde parum furfuris propter absterfionem pororum ponatur calidum sup locum: quia maturat et resoluit materias duras: quapropter confert plurimum in apate melancholico. Nutriatur ex pulmentis factis ex farina ord. vel auene vel aqua ciceru et pisorum vel carnibus pullorum et perdicum elixis vel assis conditis cum cinamomo cardamomo et croco et iuribus earum alteratis cum petro. Bibat ydromel et zuccarum vel vinum album debile limphatum ad medium. Diminuat cibum et potum propter posse si virtus tolleret et subueniat prostrationi appetitus sicut diximus suo capitulo. Si autem tale apa prolongetur et ad saniationem tendat: fiat sicut prius scripsimus cap. de cura apatis cholerici. similiter et si tendat ad sclirosimet hoc est vt plurimum in illo apate: raro enim sanatur et adhuc rarius resoluitur propter materie grossiciem et frigiditatem. Signa apostematis melancholici: sed raro fit per se incipiendo sed consequendo aliquod apostematum predictorum et proprie calidum adustum. Sunt cum predictis fe. continua lenta pulsus paruus subtilis strictus dolor grauatiuus sine acuitate duricies loci cum eminentia fetoris oris et imaginationes corrupte in somno. Et si fiat consequendo antecessit apa calidum vel frigidum cum signis predictis proprijs: et post dies aliquos supuenit de litescentia fe. flegmatice et doloris mitigatio non precedente sensibiliter euacuatione vel modica et cum remanentia tumoris et eminentie dure que tactui non cedit. Et cura eius est licet raro curari possit nisi forte in principio cum emplastris et vnguentis resolutiuis et mollificatiuis simul vel alternatim adhibitis. vnguentum bonum sic fit. Rx. olei nardini olei masticini butiri recentis an. ℥. ß. misceatur et dissoluatur in eis aloes. ℥. vna. Et vngatur cum eo locus durus omni die bis ante cibum postquam calefactum fuerit in aqua feruente. Et super vnguentum ponatur emplastrum dictum in apostemate flegmatico: vel istud quod fortius. Rx. adip. anatis anseris et galline. an. ℥. j. storacis liquid. bdellij. mirrhe. spice. masticis ciperi squinanti. an. ℥. ß. amigdal. amararum excorticatarum ℥. vna. se. caulium. ℥. ß. dissoluantur gumme in vino et omnia alia terantur et misceantur simul fiat emplastrum: et in fine addantur adipes et incorporentur perfecte et actu calide stomacho applicentur vel emplastrum de alijs quoniam est conferens ad omnem duriciem et apationem stomachi et viscerum et ydropisim cum incipit fieri: quoniam grossas ventositates terminat grossos humores crudos colliquat. quod sic fit. Rx. alu. mund. spi. ana. ℥. iij. et ß. terebentine. ℥. iiij. storacis aloes boni bdellij an. ℥. iij. axungie porci recentis adipis anseris. ana. ℥. v. masti. olei. ana. ℥. j. euforbij ℥. j. cere citrine. ℥. xij. olei nardini et vini quod sufficit odoriferi clari. In potibus et cibis regatur vt in apostemate flegmatico. Et si necesse fuerit: purgetur quandoque cum aqua decoctionis sene epithimi et ellebori nigri: colata et dulcorata cum zuccaro. Dico autem si necesse fuerit: quia in isto apostemate non potest euacuari causa coniuncta propter eius duritiem siue fiat per se incipiendo siue consequendo: sed solum causa antecedens: et propter si fiat per se incipiendo: quia tunc significatur melancholia dominari in corpore toto. Quando fit consequendo non requiritur vlterius euacuatio cum farmacijs: sed solum lenificatio ventris omni die cum clisteri lubrificatiuo addito modico sene vel epithimo in decoctione vel yeralogodion vel dyasene in collatura. Signa vlceris stomachi in communi sunt dolor acutus in stomacho: et ille dolor augetur post assumptionem ciborum acetosorum vel acutorum mordicantium imo forte stomachus cibum non retinet nisi paucum et leuem et breui tempore: et tunc expellit ipsum per supius vel inferius. Et apparent in

eo qd expellitur sanies & sanguis & eructatio egredit fetida: & post digestioné alleviat gravitas & dolor in stomacho sm plurimu. Si aut sit vlcus pp̄ter antecessionem apatis qd terminatu est p collectionem & rupturam: tunc cu predictis antecessit signu apostematis commune & pp̄rie signu talis terminationis et oino sensibilis saniei per vomitu & secessum cu diminutione doloris & fe. & doloris gravativi: & remanentia doloris acuti mortiferi. Si autē sit vlcus pp̄ter materias acutas de cho. vel de flegmate in stomacho cōtentas preterq̄ faciāt apostema tunc cu pdictis apparet dolor acutus in stomacho sine tumore oino & fe. nisi fortassis dolor sui acuitate inflāmet spūs & humores. Et si sit vlcus in posteriori parte stomachi: sentit eger dolorem sub collo aut iter vtrasq̄ spatulas. Si vo in anteriori parte sentit dolorē sup vmbilicum. Et cura vlceris quocūq̄ fiat: est eadem: scilz mūdificando ipsum a sanie cum stipticis abstersiuis. Et p̄ma consolidando cum stipticis cicatrizatiuis. Sumat igitur in aurora & ante cenam pro mundificando in estate & qn fe. est fortis. ℥.v. vel.vj. decoctionis zuccari rub. vel aque decoctionis liquiritie & gūmi arabici vel aque casei. Si autem fe. nō sit fortis & tempus sit hyems dentur eisdem horis ℥. totidem aque mellis vel aque decoctionis ysopi mellis & squinanti vel mellis ros. collati cum aqua calida. Deinde post hoc ad duas horas & ante comestionem sumat p cōsolidatiuo medicamen quod sic fiat. ℞. thuris san. draco. an̄. ʒ.v. balaustie karabe. an̄. ʒ.ij. boli ar. ʒ.iij. fi pul. cribellatus de quo sumat bis i die hora pdicta. ʒ.ij. & ʒ.iij. sirupi de citonijs vel succi citonior vel aque decoc. mirtill. sumach portul. Et post illud ad duas horas detur cib⁹ & nō postponat cōtinue p assumptioné medicamis cōsolidatiui sup stomachum qd sic fi. ℞. boli armenici mirtill. aloes masticis an̄. teratur & incorporētur cū ℥.vj. resine vel lapdani vel picis naualis. Si aut sit propter dublati: tūc preter iam dicta est solicitandū de expulsione saniei gńate in apostemate & ordinatiōe rupture: q̄ in hoc est timor nō modic⁹. Cum ergo certificatus es sanié iam eē pfecte maturatā quod scies q̄ sedat dolor & fe. post apa magnū sensu pceptū velociter: vtputa infra vnū vel.ij. dies et remansit tumor & inflatio pterq̄ apparuerit aliqua euacuatio sensibilis saniei vel san. tunc fac rupturā dando in potu lac dulce & aquā calidam vna vice post aliā donec tumor mollificetur. dein premat desuper & moueatur. Si ergo cōmoueat tumor & egestio saniei & san. & detumescit apa: tunc scias q iam dirruptū est apa. q & nō sufficit: necesse videtur vt tribuas aliqd ex sinapi condita cum melle sup micalpanis qm velocitat rupturam. Et post illud da ei in potu aquam mellis vna vice post aliā vt educat saniem. Deide cū sanies & sanguis egredi visa sunt: pcede ad mūdificatiua & cōsolidatiua ordie predicto. Et in fine sumat sepe dragagantum in quo sit pul. sumach & mirtillor. boli ar. masticis sang. dra. vel sumat zuccarum ro. vetus cum eisdē pulueribus vel trociscis de karabe: quos i ca. de mictu sang. dicem⁹. Cibet bonis carnib⁹ cōditis cū succo citonior vel sumach vel mirtillor & lētes excorti. cōedat vel risū vel fab. fractas. vel oua sorbilia. Bibat vinū clarū stipticū limphatū parūper. q si fe. sit intensa bibat aquā decoctionis citoniorū vel piror vel sumach vl mirtillor & siliū. Et i pulmētis suis de frumēto vl auena cōfectis ponat adipē ouiū caprarum loco olei & butiri. Deuitet hora illa oēs cibos acutos aut acetosos q̄ mordicāt & vlceris pbibēt cōsolidationē. Vitet etiā potus actu frigidos pposse: q̄ frigidū est vlcerib⁹ inimicum: vt dicit Ypo. v. parti. amph. filr & actu calos cum excessu. sint ergo temperati cum declinatione ad frigidum.

Emperica. Emplastrū expertū ad oēm duricié materias grossas mūdificās i ipso stomacho epate splene & oib⁹ viscerib⁹ est emplastrum de mellilo to: qd sic fit sm Mebemef. ℞. melliloti. ℥.vj. florum camomille fenugreci granorum lauri rad. altee absinth. an̄. ʒ.iij. se. apij cardamomi yreos cipi spice cassie ameos. an̄. ʒ. vnā. & ß. sansuc. ʒ.iij. armoniaci. ʒ.x. storacis. ʒ.v. bdellij tārūdē terebētine. ℥.j. & ß. ficuum siccarum pinguium. xij nūero sepi caprini resine. an̄. ℥. duas & ß. cere. ℥.vj. olei san suc. olei de spica qd sufficit ad infundendum infundenda concutiantur & emplastrentur Itē emplastrū magistrale atq̄ exptū ad oēs

duricie stomachi: et mirach ventris siue sit cum apate siue sine apate et pprie premissa euacuatione vel cum flomia vel farmacia prout materia reqrit: sic fit. R. mellilotí fenugreci florum camomille altee absinthii. baccarum lauri ficie maluarum. an. ℥. i. armoniaci bdellii galbani oppoponaci lapdani. ana. ʒ. ii. masticis thu. ana. ʒ. i. adipis anatis anseris galline. an. ʒ. ß. Cōfice sic. dissoluātur gūme cum aq decoctionis. xx. ficuū pinguium sicca rum cū vino et melle: et decoquātur herbe et bacce lauri in aqua pfecte et pistent et incorporentur cum gūmis. Et in fine addant adipes et si necesse fuerit ad incorporationem oim meliorē: adde aliqd de liquore predicto mō in quo dissolute sunt gūme et fiat empl'm extensum sup petia linea mūda: et applicentur pticule in ieiuno actu calidū frequenter reiterando postq infrigidatum fuerit. Et si haberi non possint oia: ponant quedā qr resoluit et mollificat sclirosim ex pprietate suorum simplicium put est possibile in oi materia.

Canones.

Certificatū est apud Rasim in diuisioni h' cap. presenti. q stomacho fieri apa calidum est vt multū. Frigiū vo perparū quod est qr stomachus est membrū neruosum solidū et proprie qtum ad ei' tunicam interiorē. quare videtur q nulla materia possit fieri et penetrare in ei' substantiā et corpulentiā nisi acuta calida subtilis sicut est pleuresis. Licet autem cholera calidior et subtilior sit sanguie: qr tn modica est in nro corpore respectu sanguinis: iō hoc apa calidū magis fit ex chol. et sanguine sil' mixtis: et post illud ex chol. pura post illō ex sanguine cū sit huor benign'. Itē certificatū est apud ipsum hoc apa calidū magis fieri et causari in ore stomachi q in spaciositate eius: et nisi statim a principio subuētū fuerit cū repercussiuis et resolutiuis pmutat ad sanationē vel indurationē. Item certificatū est apud eundē apa frigidū ex flegmate rarius fieri in stomacho q ex melia qr vt plurimū est flegma cōgregatū in cōcauo stomachi: pparū vero in eius spaciositate grossicie phibente. Licet aūt melia grossior sit flegmate: verūtn est terminus huorum quorūcūq cōgelatorū aut adustorū: quare potest apa melicū sepius accidere q flegmaticū. Et illud apostema melācholicū dū acciderit fit magis q aliud apa calidū cuius subtile resolutū est per adustionē q aliō apa frigidū condensatū. Et iterum rarius adhuc fit per se incipiendo: qr melācholia modica est in corpe nostro: sil'r et grossa difficile penetrās vel putrescēs. Ex quib' oibus plurimū iuuat medicus in cognitione cause apatis: necnō in directione sue cure cū cause pfecte cognitio sit morbi semicuratio: vt dicit Gal. ii. de se. ad glauconē. Itē in cura sclirosis. cuiuscūq opz tres habere intētiones. Prima quidē ad mollificandū: et hoc pficit muscilla gin. fenug. se lini. se. altee. Et cum adipibus anatis anseris et galline et cū foliis et radicibus altee. Et cū gūmis acutis q sunt bdelliū armoniacū oppoponacū storax liqda: et cū butiro recen. et oleo cōi. Secūda vo ad resoluēdū illud qō est pmollitū: q qdē pficitur cū farina fenugreci se. lini. florib' camomille mellilotí absinthii bacca. lauri aneto nasturtio et gūmis pdictis. Tertia ad ɔfortādū substantiā pticule ne virt' ipsi' a medicinis calidis resoluat: et pprie cū sit mēbrū nobile necessariū p toto: et hoc pficitur p stiptica cal'a vt sunt mastix: thus absinthiū et calamētum. Iste aūt tres itentiōes apud oēs cōiter operātes duob' fiunt modis: aut vicissim altera post alterā ordine iā dicto. Aut oēs cōmixte simul in vno et eodē empl'o: et primus est operosior. scōs vero securior.

Pronosticatio.

Omne apa in stomacho piculosum est ex tota sua spē ppter stomachū esse mēbrū nobile et necessarium p toto qre ei' mortificatio et sue opatiōis destructio fit necessario cā destructiōis mēbrorum principaliū: et p ɔns corporis toti' cui' corruptio mors appellatur. Itē apa stomachi si timet p resolutiōem et cū cōstātia virtutis et bonitate appetit': minus periculosum dicit. Si vo tēdat ad collectionē et plurimū subito iterficiet ppter se. intensionem et doloris fortitudinē et pprie circa diē rupture. Si vo tendat ad sclirosim nequaq curat nisi fortasis in pncipio: et āteq ɔfirmet iduratio qre necessario pducit egrū ad ethicam: et sic gradatim ad mortem ppter ablationem digestionis et nutritionis. Item in apa

tibus stomachi vomitus pseuerãs vel singultus mortale. Jtẽ apostema stomachi qñto profundius fuerit sub mirach tãto suspectius: qñto vero eminentius ad corpus tãto salubrius quia significat mirach esse apatũ potius q̃ stomachũ. Vñ ypo. vj. pti. amph. Dolores et tumores sm ventrẽ existentes inferiores quidẽ i. exteriores leuiores ec. Jtẽ vlcus stomachi vel vulnus si fuerit penetrans qñqꝫ curatur: et proprie si nõ penetret tunicã neruosam. Verum qualitercũqꝫ res se habuerit: fiet corrosiuum si pdurauerit: quapropter efficiet lienteriam et corpis cõsumptionẽ gradatiuã et demũ dissinteriã pniciosam. Vñ ypo. ibidẽ. Vesicam incisam aut cerebrũ aut cor aut dyafragma aut epar aut renes aut intestinorum aliqđ gracilũ aut. i. stomachũ mortale.

¶ Tractatus scđs tertie sectiõis.

Epatis passiones amose sunt sex. Prima debilitas siue eius mala cõplo diuersa. Scđa opillatio et duricies. Tertia cathechia. Quarta ydropisis. Quinta icteritia citrina vl' nigra. Sexta apostema vlcus atqꝫ exitura.

¶ De debilitate epatis. Cap. j.

Debilitas epatis noiatur a medicis actio lesa opationis ipius q̃ est segregare. i. partẽ succosã chili p meseraicas attrahere et in massam sanguis mutare q̃ cõponitur ex sanguine puro flegmate et chol. et melia. Et hec massa est alimentũ cõe corpis totius: ita vt sanguis sit pprie alimentum. Alij vo tres humores sunt sicut eius cõdimentũ alr et aliter in alijs: et in alijs mẽbris nutritis cũ tẽperamẽto: put eorum vnũqđqꝫ sibi pprũ desiderat nutrimentũ. Hec aũt debilitas opationis non fit nisi a debilitate pprij instri qđ est cõplo: compositio: et cõtinuitas. Uirtus nãqꝫ neqꝫ fortificatur neqꝫ debilitatur p se. ppter qđ dicebat Haly in cõmẽto tegni fortitudo virtutis sequitur tẽperamentũ cõplonis. et Aristo. j. de aia. Si senex accipet oculũ iuuenis videret vtiqꝫ vt iuuenis. Fit igr aut a mala cõplone: aut a mala cõpositione q̃ raritas texture nũcupatur: aut a solone sue cõtinuitatis. Et si a mala cõplone aut a cal'a aut a frigida. et vtraqꝫ earum vel est cũ materia vel sine materia. Et materiã qđẽ diximus malã cõplonẽ humidã. Carentiã vero materie vocamus siccitatẽ. Et signa qđẽ oim et curam dicemus pterq̃ illius q̃ fit ex solutione cõtinuit: qm̃ spectat ad cyrologũ nisi fortasse acciderit ex apate vel vlcere de quibus pprio dicemus ca. Signa debilitatis epatis ppter raritatẽ substantie eius sunt pstratio appetitus extenuatio corpis et egõ filis carni sine dolore: qm̃ suba epatis nõ sentit sicut. neqꝫ pulmonis neqꝫ splẽis neqꝫ renũ. Signa male cõplonis epatis cali sunt citrinitas faciei et pprie in albugine oculorum et siccitas oris cũ amaritudine et vehemẽtia sitis et siccitate vẽtris pl'ima. q si sit cũ materia fit qñqꝫ vomitus rei citrine subtilis amare: et fiet vrina citrina vel rubea subtilis si i epate fuerit opillatio sꝫ grossa si in ipso nõ fit opillatio aut declinatio opillationis. Signa male cõplonis frigide sunt pallor faciei scalidus cũ liuiditate: similiter et grauitas totius corpis et pigritia sonnolẽtia corpis et tẽsio ypocũdrij dextri. Et vrina alba subtilis glauca vel palearis. q si fit cũ mãia fiet vrina lactea grossa vel lzaropos nisi opillatio phibeat et fortassis egestio chilosa ppter diminutã attractionẽ. Et forte seqtur tumor et inflatio manuũ et pedũ si pdurauerit hec dispositio et demũ cachecia. Et scias q egestio ẽ significãs cũ virtute sup cõcauũ epatis qđ sima dr. vrina vero super gibbum siue cõuexum ipsius et venas corporis totius.

Methodus. Cura debilitatis epatis ppter debilitatẽ siue raritatẽ sue substãtie est vt emplastretur cũ rebus calidis stipticis: sicut sunt ciperi: mastix: spica: nux: cipressi: absintbiũ: calamentũ: gallia muscata et silia. Utatur electuarijs cal'is stipticis: sicut dictũ est dyacitonitẽ cũ spẽbus. Et sicut est hoc medicamẽ ℞. masticis ameos se. apij ciperi squinanti. añ aur. ij. spice aur. ß. terantur et cribellentur oĩa et dentur ex eo. ʒ. iij. i aurora cũ vino claro odorifero aut aq̃ decoctionis seminũ calidorum vl' radi. v. cõmuniũ. Ungatur epar cũ oleo masticino oleo de absintbio añ. partẽ. j. olei ro. p. ß. actu cal'o in ieiunõ. Sumat cum cibo grana granatorũ puluerisata subtilr cum cinamõo.

Cura debilitatis ppter magnā cōplexionē calidā ipsius est vt alteretur epar cū emplastro quod. ℞. sandal̃. al. ⁊ rub. ros. rub. camphore aā. ʒ. j. terātur om̄ia subtilissime ⁊ misceātur cū aqua ro. ⁊ modico aceti vl̃ cū succo solatri ⁊ semp̄uiue ⁊ modico aceti ⁊ in ipso actu calido infundatur filtrū carēs calce vel pannus lineus: ⁊ ponatur super epar reiterādo frequēter in ieiuno qñ tepefieri ceperit: vel cū populeon mixtū cū oleo ro. vl̃ viol. ⁊ p̄prie in fe. Sumat in aurora sirupū acetosum vl̃ oxizacarā vel sirupū ros. vel viol. cū aqua decoctionis endiuie solatri lactuce cucurbite cicoree ⁊ vinū granatorum vel berberis cū eisdē aquis. Cum cibo suo vtatur sapore facto ex succo acetose trifolij q̄ dicit̃ panis cuculi siue alleluya berberis granatorū ⁊ lacte amigdalarū dulciū. Comedat pulmenta ex farina ordei vel auene ⁊ olera facta ex lactucis portulacis cucurbitis ⁊ si lib⁹ ⁊ carnes laudabiles alteratas cū eisdē. Comedat in principio cibi pruna cerasa: persica ⁊ similia: sed in fine pira vel poma: vel citonia assa. Qđ si fit cū materia purget̃ cbo. cum decoc. que. ℞. reubarbari. ʒ. ij. vel. ʒ. j. et ß. terant̃ ⁊ infundant̃ super ipsum. ℥. v. aque feruentis decoctionis prunoꝝ ⁊ tamarindorum vel viol. ⁊ detur calidū ante diem. Et hoc fit sepius vice post vicem. Et post purgationē sumat zuccarū ros. si venter sit obediens: vel viol. si sit stipticus: vl̃ triasandal. vel dyaprunis simplex. vel sumat de trifera saracenica cū aqua tepida vel trocis. berberis. qui. ℞. succi berberis. ʒ. x. se endiuie se. cucurbite se. portulace ana. ʒ. iij. ro. ʒ. ij. reubarbari. ʒ. j. spice ʒ. ß. informentur trocisci pōdere aur̃. j. ex quibus detur vnus in aurora cū sirupo acetoso vel vino granatoꝝ: quia infrigidat ⁊ confortat epar ne cbolerā multiplicet. Cura male cōplexionis frigide epatis est vt alteret̃ epar cū emplastris. ℞. ciperi masticis spice calami aromatici squinātī croci mirrbe aā. ℥. ß. dissoluant̃ mirrba ⁊ mastix in vino ⁊ misceant̃ cū rebus alijs ⁊ fiat emplastrum actu calidū sup epar reiterando sepius qñ tepidum factū fuerit. vel vngatur cum marciaton ad solem vel ignē ante cibū et balnieẽ in aquis tinaꝝ vel aqua decoctionis absinthij calamenti ⁊ oīm calidoꝝ cum stipticitate aromatizante. Sumat in aurora oximel cōpositum vel squilliticū cum aqua calida decoctionis diureticoꝝ calidoꝝ. Vtatur dyamargariton dyagallāda dyaniso tyriaca veteri ⁊ oībus calidis aromaticis. Comedat carnes laudabiles coctas cum petro. se. vel aneti vel feniculi cōditas cum spẽbus calidis: ⁊ iura eaꝝ inspissata cū vitellis ouorum. Bibat vinū vetus claꝝ per se vel mixtum cū aqua decoctionis endiuie vel cicoree: ⁊ si sit cū materia vel opillatione. Purgetur sepe cum pillis cocbijs vel yerapigra: ⁊ post purgationē sumat omni die mane vnū ex trocis. de reubar. ad exopillandū ⁊ confortandū epar frigidū qui sic fi. ℞. reubarb. baccarū lauri ana. ʒ. iij. spice se. apij ameos macis squinātī granoꝝ iuniperi amigdalaꝝ amararum costi amari rubee tinctoꝝ succi eupatoriū azari aristologie rotunde gētiane aā. ʒ. j. ⁊ ß. fiant trocis. pōderis aur̃. j. ⁊ detur cum decoctione radicū q̄ sic fit. ℞. corticis radicis apij ⁊ feniculi aā. ʒ. x. ros. rub. spice florum squinanti vel herbe eius ameos aā. ʒ. v. pistent̃ ⁊ coquant̃ cū lib. j. aque decoctionis donec ad tertiā partē redeat: colletur et reseruet̃. Vtat̃ p sapore sinapi cōdita cum melle ⁊ spẽb⁹: ⁊ fiāt oīa q̄ dr̄ ca. de cacbecia.

Emperica.

Repertiuntur simplicia que cōferūt oī epati debili tā calido q̄ frigido a p̄prietate: put Aui. de endiuia. ij. canon. testat̃: lʒ a cōplexione p̄prie magis conferat epati calido. Itē pul. epatis adip. i. lupi dicit̃ conferre si duo aur̃. sumantur ex ipso cum vino dulci in aurora: vel aqua endiuie vel aqua frigida pura si sit cum fe. Et Ras. dicit q̄ expertus est sepius in omni debilitate. Item passule pingues impinguant omne epar a proprietate si comedantur omni die cum suis interioribus per se: vel cum granis granatorum contritis diligenter masticando. verum cū epar sit membrum principale vehementer influens super totum: sic ⁊ membrum rarū spongiosum quod facile nocetur in sua substātia atq̄ opatione: necessariū videt̃ vt medicus diuersa simplicia tam nocentia q̄ cōferētia nullatenus ignoret. Sūt aūt duoꝝ generum: qm̄ aut p interi⁹ aut p exteri⁹ exhibet̃: ⁊ nos quidē plurima nominibus p̄prijs exarem⁹. Sed lector ad reliqua similiter se cōuertat.

Ex conferentibus aũt interius sunt pignee pistate: auellane: vue bene mature: ordeum: ferum caprinũ: anthera mala granata: ꝛ ppꝛie acetosa conferũt interioꝛib⁹ mirtilli: cinamo. spica: scariola: lactuce: capilli veneris sumach: acetosa. xiloaloes: zuccarũ: ambꝛa: cassia lignea: reubarbarũ: gario fi: oẽs mira bolani. Sed ex cõferentib⁹ per exterius sunt absinthium: plantago: squinantũ: spodium sandal: mastix: eupatoꝛium: costus: cicoꝛea: nenufar: saluia: ros. solatrum: semperuiua. Que vero nocent p interius sunt dulcia viscosa: sicut est mel vinũ turbidũ ficus toꝛtelle: qm̃ opillant eius vias cũ ppter eoꝛũ dulcedinẽ plurimã attrahant anteq̃ digerant quapꝛopter dixerũt iam plurimi ꝙ dulcia opillant epar. Sed opillant vias pectoꝛis et pulmonis: licꝫ posterioꝛes. Similiter ꝛ potus plurimus vel coitus vel exercitium: quoniam infrigidat et opillat similr. vsus fructuum supfluus aut olerum: quoniã autem sunt aquosa: vt cerasa pꝛuna persica: qꝛpꝛopter generãt sanguinem grossum opillantẽ. Sed nocentia per exterius sunt oĩa calida resolutiua: similiter ꝛ frigida moꝛtifera: nisi cum calidis aromaticis refrenẽtur. Notum est apud medicos ꝙ magis nocetur a mala cõplexione sicca q̃ humida: qꝛ est fons humiditatis super coꝛpus totuꝫ: sicut coꝛ est fons caliditatis.

Pronosticatio.

Mala cõplexio epatis sicca calida si pdurauerit: ad ethicã pducit. Sꝫ calida hũida ad fe. putridas malignas. Frigida ꝟo sicca ad marasmũ. Frigida ꝟo humida ad cachecia et ydropisim yposarcã. Dicit pterea Auerro. vij. colliget. ꝙ in fe. de cholera vel sanguine epar est diligẽter obseruandũ cum frigidis stipticis ne foꝛtasse euapoꝛet ei⁹ caliditas naturalis aut ei⁹ substãtia p adustionẽ ne arefiat: queadmodũ in fe. flegmaticis stomachus est diligẽter cõfoꝛtãdus cũ calidis stipticis ne mole flegmatis oppꝛimat. Silr et in fe. melãcholicis splen cũ subtilib⁹ acutis. Itẽ solicitãdũ est in rectificatiõe epatis cerebꝛi atq̃ coꝛdis oĩ studio pposse: qm̃ hec tria pncipalia tres in coꝛp⁹ influũt pfectiones sine qb⁹ oĩbus vita nulla ten⁹ existit: q̃ sunt calefactio mot⁹ validus atq̃ nutritio. Sicut nãq̃ coꝛ generat oẽs spũs ꝛ ipsos p arterias ad singla mẽbꝛa delegat: ita cerebꝛum ipos contẽperat ꝛ p neruos ad motus adaptat. Silr ꝛ epar oẽs hũoꝛes pcreat ꝛ p venas cũ ipsis vniuersum coꝛpus irroꝛat.

¶ De opillatione ꝛ duritie epatis. Caplm. ij.

Opillatio siue durities epatis hꝫ fieri a materia hũoꝛali: tensio ꝟo a materia ventosa. Hec est igit eoꝛ differentia. Conueniũt aũt: qꝛ in vtroq̃ eoꝛ est doloꝛ grauatiu⁹ vel extensiu⁹ in ypocũdrio dextro qñq̃ cũ fe. qñq̃ sine fe. Et putãt stulti medici ꝙ sit apa. Fit aũt opillatio aut a materia hũoꝛali calida adusta ingrossata: aut a materia viscosa flegmatica. Signa ppꝛia a cã calida opillationis sunt vrina rubea subtilis valde stipticitas vẽtris: doloꝛ acut⁹ pũgitiuus: sicut vehemẽs prurit⁹ coloꝛis citrinitas coꝛpis: ꝛ habitudo extenuata: pulsus velox spissus: ꝛ foꝛte erit cũ ardoꝛe vrine in virga: ꝛ est plimũ cũ fe. Signa ppꝛia opillatiõis a cã frigida sũt vrina alba aquosa subtilis valde: nisi foꝛte opillatio oĩ hoꝛa dissoluatur vel materia sit plurima. Tũc erit alba grossa lenitas vẽtris doloꝛ grauatiu⁹: diminutio digestiõis pme et scõe cũ pstratione appetit⁹: ꝛ fit modica hitudo coꝛpis squallida mollis ꝛ frigida coloꝛ coꝛpis albus vl plũbeus: ꝛ foꝛte appebit tumoꝛ ꝛ inflatio pedũ tpe noctis ꝛ vomitus flegmatis ꝛ multitudo sputi ꝛ saliue pulsus rarus paru⁹ ꝛ mollis: ꝛ est vt plurimuꝫ sine fe. Si ꝟo fe. supuenerit: diminuet materiã: ꝛ tũc signa erunt remissioꝛa. Signa tensionis epatis sunt extẽsio ypocũdrij dextri cũ doloꝛe qui foꝛtificat hoꝛa digestiõis cibi ꝛ moꝛatur tpe famis. Et sedat p cõpressionẽ vehementẽ sup ipm cũ manib⁹: ꝛ est rugit⁹ foꝛtis circa locum epatis ꝛ vꝛina alba grossa ampulosa valde. ꝛ si fit cũ fe. debilitabunt oĩa ista signa: ꝛ apparebũt signa cõia fe. q̃ sunt pulsus frequẽs velox spissus: similiter ꝛ anhelitus cum quadam debilitatione.

Methodus.

Cura opillationis a causa calida adusta est, vt si sit sine feb. sumat omni

mane sirupū acetosuʒ cōpositū cum aq̄ de/coctionis endiuie ꝛ lactucaruʒ. Purgetꝛ post digestionē cuʒ decoctiōe reubarbari sene epithimi squinātī collata ꝛ dulcorata cū ʒucca/ro. Uel purgetꝛ cum sirupo predicto acuato cuʒ.ʒ.ij.reub.vl' cū.ʒ.ß.dyagredij electi. Utatur in ieiuno triasandal'.dyaprunis vel trifera qn̄qꝫ purgetꝛ acuēdo cum.℥.ß.aut.ʒ.ij.reubarb. electi puluerisati subtilissime dulcorata cuʒ sirupo viol'.dando totū an̄ diē. Comedat herbaʒ feñ.petro. borragines ꝛ carnes edorū vel pullorꝫ coctas cuʒ ijsdeʒ. Et iura eorꝫ cōdita cum spēbus calidis nō acutis sicut est cinamomū cardamomū gariofi.crocus ꝛ silia. Utatur p sapore tali succo. ℞. foliorꝫ petro.mente acetose an̄.M.j.pistentur ꝛ colletur ꝛ collatura inspissetꝛ cum duobus vitellis ouorꝫ assorū: ꝛ cum mica panis furfuracei ꝛ specieb⁹ p̄dictis cū modico aceti fortissimi. Et si vis ꝙ iste sapor magis deopillet: pone vitella cruda et adde plus aceti: ita vt bulliatꝛ aliq̄tuluʒ totū simul ad ignē: qꝛ stomachū ꝛ epar confortat ꝛ aperit opillationes. Bibat vinū album subtile lim pbatum cū aqua decoctiōis ciperi scariole vel cicoree vel endiuie. vngatꝛ epar oī die ante cibum leniter fricādo cuʒ oleo nardino calido in quo sit aliq̄d aceti ꝛ ponatꝛ desuper: post hoc filtrū vel pānus lane⁹ calidus mollis. Si aūt sit cuʒ fe. fiat flebothomia basilice vel saluatelle in manu dextra ꝛ digeratur materia cuʒ sirupo acetoso simplici ꝛ aqua decoctionis endiuie vel semis eius: ꝛ purgetꝛ cum medicinis p̄dictis: nisi ꝙ dꝫ poni ʒuccarū loco mellis. Cura opillatiōis a cā frigida flegmatica grossa ēvt detꝛ omi mane an̄ diē et ante cenā oximel cōpositum vel squilliti/cum cū aqua decoctiōis radicum qn̄qꝫ communiū: vel cū vino albo claro vel cum aqua decoctionis ciperi capparis semis scariole fiʒeleos et endiuie. Purgetꝛ cum bn̄dicta laxatiua vel cū pillis cochijs: vel cuʒ oximelle predicto acuato cuʒ.ʒ.ij.agarici.ꝛ.ʒ.ß.ʒinʒ. Et quidā acuūt ipm cuʒ reubarbaro electo qm̄ confert omī debilitati ipsius. Utatur sepius in ieiuno dyatriūpipereon filātropos nefrecatartico vino veteri cal'o fil' ꝛ dyacastoreo ꝛ dyalacca q̄ꝫ dicem⁹ ca. de ydropisi. Nutriatꝛ cū dieta supradicta preter ꝙ vinū sit purū et in sapore suo ponatꝛ allitū sinapis raphanus ꝛ silia. Sumat qn̄qꝫ.ʒ.ß. tyriace veteris in aurora cuʒ vino eodē. vngatꝛ epar cum oleo supradicto: vel cū vnguēto marciaton ad ignē vel solē calidū in ieiuno: ꝛ pcedēdo post purgatiōes aliq̄s sumat oī die i aurora vnū ex trociscis de lacca: qm̄ exopillāt epar et splenē ꝛ vrinā puocant: neqꝫ est eis sile in hoc q̄ sic fiunt fm̄ Mebemeꝛ. ℞. lacce mūdate succi liq̄ritie: succi absinthij: succi eupatorij: succi berberis: reubarbari boni: aristologie longe: costi: aʒari: amigdalarū amararum rub.tinctorꝫ: anisi: se. apij: squinanti an̄.ʒ.j.fi.trocis.ʒ.j.cum succo endiuie ꝛ vino albo. Et vocātur etiā trocisci de eupatorio vel trocisci absinthij. Et sunt vtiles in hoc: vt pꝫ per eundē actorē. Cura tensionis epatis est vt vtatꝛ sepe in ieiuno carminātib⁹ ventositatem grossam: sicut est dyaciminū: dyantsum: dyatriūpipereon ꝛ silia cum vino puro veteri. Et saccelletꝛ epar cū milio ꝛ sale torrefactis in sacculo. Emplastretꝛ cum absinthio: feniculo: carui: cimino: aniso: fiʒeleos: ꝛ similib⁹. Et fomētetur cū vino decoctionis pulueris baccarū lauri cimini ꝛ furfuris infundēdo in eo pānos lineos ꝛ applicādo lateri dextro actu calidos expressos aliquātulum cū reiteratione frequēti ante cibū. Uel inungatꝛ oleo de lilio vel aneto actu calido. Comedat carnes laudabiles coctas cū petro.feniculo: anisi vel seminib⁹ eorꝫ. Bibat vinuʒ vetus purū nisi sit cū fe. Tunc limphetur parūp cum aq̄ decoctionis ameos anisi amomi vel feñ. euitet oēm aquā in potu: et vtatur allio ꝛ sinap. pposse. Et tegatur venter ꝯtinue cum pannis calidis vel pellibus pilosis.

Emperica.

Ad oēm opillationem epatis ꝛ dolorem ꝛ apa eius ꝛ antiquas egritudines in ipso ꝛ ydropisim ꝛ yctericiam cōferunt trocisci de reubarb. qui sic fiunt. ℞. reubarb. boni.ʒ.x. succi eupatorij.ʒ.x. ros.ʒ.iij. spice anisi. rubee tinctorum se. apij absinth. aʒari.ʒ.vnaʒ amigdalarum amararum.ʒ. iij. fiāt trocisci aurei.j. Respiciunt nanqꝫ omne epar a proprietate. in omni preterea opillatione epatis aut meseraicarum confert. postponere cibos viscosos sicut sunt pultes ex simila vel riso ꝛ ppzie cōditis cum lacte ꝛ extremita/

res aialiū ꝛ panis azim⁹ ꝛ frixature ꝛ tortu/le ꝛ case⁹. Silr ꝛ oia dulcia grossa sicut sunt mel fic⁹. cerusisia vinū rubeū. silr ꝛ oia pōtica ꝛ stiptica sicut pira citonia mala maciana. Comedat igit̃ res in qb⁹ est absterſio cū inſcisione sicut sunt iura carniū cocta cū petro. ꝛ aqua pisoꝝ vel fabarū ꝛ panis furfureus bene fermētat⁹: bene salit⁹: ꝛ bene coct⁹ duoꝝ vel. iij. dierū ad min⁹. In omni vero cēſione epatis cōuenit dimittere cibos inflatiuos ꝛ vētosos: sicut sunt oia legumina ꝛ olera: ꝛ rape ꝛ fruct⁹ ꝛ ꝑpꝛie crudi ꝛ vti exercitio ꝛ balneo ante cibū. Et vnguētū bonū ad duriciez epatis difficilē postꝙ timet̃ ydropiſ sic fit. ℞. armoniaci xiloales baccarum lauri bau/rach. añ. cere ꝛ olei qđ sufficit. Itē ad omnē eufrasim epatis vel splenis cōfert. vinuz vet⁹ clarū bibitū actu calidū in ieiuno postꝙ in eo fuerit bullitū apium fizeleos ꝛ cortex mediān⁹ sambuci: silr ꝛ emplm factū ex eisdem. ꝗ sunt q̇ purgāt materias cū eodē vino acuato cū reub. Et iterū fomentum ad idem. ℞. sandal. roſ. spodij squināti eupatoꝛij absinthij rubee rub. tinctoꝝ oim añ. bulliant̃ i aq̃ roſ. ꝛ aqua endi. ꝛ aqua absinth. et modico aceti. vel si pꝛesto nō fuerint tales aq̃ bulliātur predicta i aqua roſ. ꝛ vino al. ꝛ aceto fo/ti. Et ifūdant̃ i eo petie ꝛ calide firment̃ sup epar sep⁹ i ieiuno: est nāqꝫ bonū ꝛ expertū.

Canones.

In cura ois opillationis epatis aut membroꝛum alioꝛum conueniunt sola calida acuta inci/siua: quoniā sola huiusmodi materias grossas subtiliāt ꝛ vias elargant. Est tñ cuz per accidēs opꝫ addere frigida: vtputa si fit a cā cal'a vel si patiēs sit cū fe. etiā cū opꝫ addere stiptica: vtputa si mēbꝛū sit debilis texture Sirup⁹ autē nobilis aggregās intētiōes predictas sic fi. ℞. radicum quinqꝫ cōmunium tamarisci. scholopendꝛ. camedreos. camepi/theos. capill'. veneris epatice endiuie absin/thij rubee tinctoꝝ. añ. m. ℞. corticis media/ne sambuci ꝛ salicis ꝛ fraxini floꝛū sambuci si sit tēp⁹ anisi feniculi' carui fizeleos cuscute ameos squināti ciperi acoꝛi cappari. berbe/ris. añ. ʒ. qttuoꝛ. spodij. ʒ. ij. roſ. san. se. cōmuniuz frigidoꝝ. añ. ʒ. ſ. viol. ʒ. vj. zuccari lib. ij. aceti squillitici parāper. fiat sirup⁹ ꝛ aromatizet̃ cum cinamomi gario fi. ʒʒ. piperis lon. añ. ʒ. ij. Itē in oppilatione zime epatis vel meseraicaꝝ cōuenit euacuare materias p se/cessuz ꝛ h̄ fit cū farmacis ꝑdictis. Sꝫ in opillatione ptis gibbose cōuenit euacuare materiā p vrinā: ꝛ hoc fit cū vino albo subtili ꝛ aq̃ decoctiōis radicū q̇nqꝫ cōiū vel seminū cōiu frigidoꝝ vel caloꝝ ꝓut opꝫ. Istū tñ canonē duo impediūt. Primū est lesio intestinoꝛuz vt in dissinteria vel lieteria q̃re tunc ois materia euacuāda est p vrinā. Scđm est grossi/cies materie opilātis q̃re tunc ois materia euacuanda est cū farmacis p secessuz. Medicine ꝑterea deopillatiue epatis debēt dari in substātia subtilissima: ꝛ iđ si sint liquoꝛes collent̃. Si vo pul. cribellent̃: vt alcohol: qꝛ si cito trāseunt ad epar opabunt̃: sin autē i via resoluet̃ parū vt⁹. Est ars quidē deopillatiua epatis plimi iuuamenti in ca. icteritie. ꝛ ca. ydropisis. si debite cōueniens cōuenienti copulet̃: neqꝫ sit ꝑceps i euacuādo medic⁹ ne forte materias agitet in vrinā ꝓuocādo: ne foꝛtassis subtile educat̃ ꝛ grossuz lapidificet̃.

Pronosticatio.

In oī opillatione ꝛ cēſione epatis vel sple/nis flux⁹ vētris vel eructatio vētositatū plu/rimaꝝ p anū vel exhuberantia vrine superue/niēs tollit egritudinē. Añ Ipo. iiij. pti. apħ. Quibus ypocūdria suspēsa ꝛc. Itē in opillatione epatis vel splenis sine apate fe. superueniens soluit egritudinē. Añ Ipo. vj. pti. amphō. Quibuscunqꝫ doloꝛ fit circa ypocūdria ꝛc. Purget̃ ergo fe. per artē cū vsu elect. calidoꝝ apitiuoꝝ: ꝛ ꝑpꝛie cū anacardino. Item opillatio epatis cū duritie plurima in ictericis est moꝛtale: qꝛ significat apa sclirotticū in ipso. Añ. Ipo. vj. pti. amph. ytericis si epar fiat durū moꝛtale. Itē opillatio epatis cum fuerit antiqua difficilis lapidificata: neqꝫ resoluit̃: vt dt Aui. quare fit ydropisis: ꝛ p/pꝛie a scliroticis ꝓueniēs. Itē opillatio epatis vel splenis dū adhuc ꝓducit̃: percipit̃ ex doloꝛe pungitiuo faciliter curat̃: qm̄ cognoscitur adhuc foꝛe recens. Dū vo nō percipitur oīno vel parū est mala difficilis antiquata cōfirmata: quare nō curat̃. Itē solicitudo est statim a ꝑncipio in cura opillationis epatis: qm̄ est mater oīm egritudinū in mēbris naturalib⁹: scꝫ ydropisis ycteritie fluxus vē/

tris apostematis ⁊ fe. putride maligne.

¶ De cachecia. Cap. iij.

Si aūt cachecia biiudo corporis squallida cū feditate coloris in toto: ⁊ nec est aliud ꝙ ydropisis incboata: ⁊ fit ab oī mala cōplone diuersa epatis cū materia vel sine mat̄ia: plurimū tñ cū materia vias ⁊ epar occupante. ¶ Signa cachecie in cōi sunt biiudo faciei manuū ⁊ pedū tumida inflata q̄ qn̄qꝫ delitescit. Et p̄terea iteruꝫ redit ⁊ color mixtus ex albo ⁊ citrino ⁊ minoratio vrine ⁊ sudoris et inflatio mirach ⁊ testiculoꝝ ⁊ pruritꝰ cuꝫ ardore sicco adusto in cute ⁊ iuncturis ⁊ instantia vigiliaꝝ cū debilitatione v̾tutis assidua que qn̄qꝫ facit aduenire sincopim: ⁊ in quibusdā est appetitꝰ fortꝫ qn̄ natura remanet in suo ordine s̄m euacuationes ⁊ resolutiones. In q̄busdā est appetitꝰ p̄stratus cuꝫ siti assidua qn̄ retinent̄ sup̄fluitates oēs intra corpus. Et si fit vulnus ⁊ vlcus difficile cōsolidat̄. Signa v̾o eiꝰ p̄pria si fit a mala cōplone epatis cal'a sunt cū p̄dictis sitis vehemēs cū p̄stratione appetitus oīno ⁊ caliditas mēbroꝝ exterioꝝ ad tactū medici: ⁊ p̄ptie in plantis manuū ⁊ pedū siccitas ventris pluria oris ⁊ lingue absqꝫ grauitate rubedo vrine cū spissitudine ⁊ velocitate pulsus: ⁊ est vt plurimū cū fe. Qd̄ si fit cū materia fiet vrina subtilis radiosa p̄pter opillatione: ⁊ forte dolor aliq̄s i ypocūdrio dextro sub costis. ¶ Signa eius p̄pria si fit a mala cōplone epatis frigida cuꝫ p̄dictis sunt solutio ventris: mollicies corpis: ⁊ corruptio coloris cū tumore faciei: ⁊ p̄ptie palpebraruꝫ: et paruitas appetitꝰ ⁊ digōnis: ⁊ est vt plurimū sine materia ⁊ vrina alba vel karop. vl' lactea grossa. Et si fit cum materia fit vrina subtilis aquosa fulgida propter opillationem cum dolore grauatiuo.

Methodus.

Cura cachecie ē cura debilitatis epatis sup̄dicta suo ca. siue fit a cā cal'a siue frigida: siue cū mat̄ia vl' sine mat̄ia: put ibi dictū est sufficiēter. si p̄pa p̄pꝭs applicet̄.

Emperica.

In cachecia ex q̄cūqꝫ cā fiat ⁊ in oī debilitate epatis cōfert a p̄prietate sumere oī die in aurora. ℨ. ij. epatis lupi indomiti sani etatis p̄fecte si epar exiccet̄ ad solē vel ignē: ⁊ terat̄ ⁊ cribellet̄ subtilissime. ⁊ det̄ cū. ℨ. iij. vini clari dulcis si fit sine fe. vel cū aq̄ end. vel fe. et vel aqua frigida solū si fit cū fe. Pōt aūt bic pul'. lōgo tp̄e cōseruari si cū ipso modicū salis aut mirr be: aut pul'. absinthij misceatur. Sic nāqꝫ lardū ⁊ sanguinē ⁊ carnes obseruamꝰ p̄ ānū ⁊ oēm rē facile putrescētē. Itē cōferūt passule pigues bn̄ masticate cum suis granis interiorībꝰ. Et p̄nt addi grana granatoꝝ acetosoꝝ vel musoꝝ in cā cal'a: vel cinamomuꝫ ⁊ spica in cā frigida: sed ꝫuccaruꝫ in vtraqꝫ. Ipsa nāqꝫ a p̄prietate confortant cōplexionē naturalē epatis ⁊ eius substantiā impinguāt: quapropter cōuenit vt masticent̄ oīa subtilr: vt cito penetrent ad ipsum.

Canones.

In cura cachecie opꝫ intēdere ad duo: scꝫ epatis alterationē ⁊ deopillationē: alteratio autē trabit̄ ex ca. debilitatis epatis. Sed deopillatio ex ca. opillationis ⁊ tēsionis. deopillatio igr̄ cāꝫ nociuā curat: sꝫ alteratio subaꝫ ⁊ cōplonē epatꝫ naturalē rectificat ⁊ cōfortat.

Pronosticatio.

Cachecia de cā cal'a si fit cū duritie epatis p̄dicit ictericiā ⁊ ydropisim tympanistē. Si cachecia de cā frigida est vt p̄lurimū presaga ydropisis yposarche. Itē solicitādū est i cura cachesie qm̄ si cōfirmet̄ cū in ydropē trāsierit difficile vl' īpossibile fit ipam curare: ⁊ p̄ptie si fit de causa calida: quēadmoduꝫ dicetur de alchite ⁊ tympaniste.

¶ De ydropisi Cap. iiij.

Ydropisis ē morbꝰ mat̄ialis cāt' ex re frigida p̄lima ingrediēte ⁊ inflāte mēbra manifeste oīa: aut loca partiū in q̄bꝰ regimē ciboꝝ ⁊ bumoꝝ fit. Et fit tribꝰ de causis. s. p̄mitiua āñcedēte ⁊ cōiūcta. Cā q̄dē p̄mitiua ē pot' aq̄ frigide p̄lime ilico pꝰ exercitiū aut coitū aut balneū: aut estū sol': aut i ieiuno: pp̄ qd̄ i frigidāt̄ mēbra nālia: nā cito rapit̄ ad ipa: ⁊ p̄pe stōachū ⁊ epar. Cā v̾o āñcedēs ē mala cōplō ⁊ mala cōpositio sicut opillatio eorūdē: pp̄t qd̄ neqꝫ būores debite gn̄ant̄ in

eis:nec superfluitates eo♃ debite euacuantur. Causa aũt ꝯiuncta est aq̃ ⁊ ventositas occupãs mẽbra oĩa aut solũ nutritiua. Habet aũt tres spẽs.s. tympanistẽ:alchitem:⁊ yposarchã: vt ait Gal. de accidenti ⁊ morb. Tympanistes quidẽ accidit ex gñatione aq̃ pauce ⁊ vẽtositatis plurime in vẽtre natura li.collecte inter mirach ⁊ siphac: ⁊ qñq; iter siphac ⁊ intestina. Est aũt siphac pãnicul⁹ neruosus solid⁹ cõtinens iter se zirbũ ⁊ stomachũ ⁊ epar. Mirach ꝟo ẽ ps ventris exterior cõposita ex cute pinguedie ⁊ octo musculis vẽtris:duob⁹ quidẽ lõgitudinalib⁹ :et duob⁹ latitudinalib⁹:⁊ q̃ttuor trãsuersalib⁹ ꝓcedẽs a furcula inferiori vsq; ad summum vẽtris:vt pꝫ in anathomia. Et incipit hec spẽs a vitio stõachi ⁊ teriatur ad vitiũ epatis. Alchites ꝟo fit aggregatiõe aq̃ plime ⁊ vẽtositatis pauce: ⁊ incipit a vitio epatis ⁊ teriatur ad vitiũ stomachi: yposarcha fit ex multiplicatiõe san. frigidi subtilis aquosi p mẽbra corpis citius mollificãtis ⁊ inflãtis corp⁹ totũ:⁊ incipit a vitio mẽbro♃ exterio♃ et teriatur ad vitiũ epatis. Et hãc spẽm q̃dã moderno♃:⁊ proprie medici de salerno per duas distinxere.vnã quidē in q̃ aqua dñaṫ sup ventũ ⁊ ipam nũcupãt leucoflãtiã. Alia ꝟo in q̃ vent⁹ sup aquã dñaṫ: ⁊ hãc yposarchã noĩauerũt:queãdmodũ alchites distinguiṫ a tympaniste. Sed nos illud ꝯputam⁹ gal.doctrinã imitãtes:q̃ talẽ spẽm nequaq; subdiuisit cũ sit noĩalis hec diuisio ⁊ nõ realis q̃ curã faciat differre. Nũc de eis q̃ euacuant aquã ⁊ ventũ carminãt magis determinare:queãdmodũ nec refert inter alchitẽ ⁊ tympanistẽ curam quã dicem⁹ :verũ tñ lꝫ tympanistes fiat ꝑprie propter vitium digestionis pme q̃ est in stomacho. ⁊ yposarcha vitio digõnis tertie q̃ est i venis ⁊ in mẽbris totius corpis. Impossibile tñ est aliquã speciẽ ydropisis accidere:nisi pus iducto vitio sup cõplexiõe ⁊ cõpositiõe epatꝭ qḋ ẽ sedes digõnis scḋe.ex quo pꝫ q̃ ĩpossibile ẽ aliquã ydropisis spẽm curare sine rectificatiõe epatis quoquomõ:imo ⁊ cõueniẽs est rectificare splenẽ ⁊ renes ⁊ vesicã:q: nõ sufficit in ei⁹ cura euacuare cãm ⁊ alterare dispõnẽ:sed et vias expulsioni supfluitatũ oĩm debitas aperire ⁊ cõfortare: vt sanitas pfecte inducatur sine timore recidiuationis. Signa ydropisis inseparabilia sunt tumor ⁊ inflatio pedum ⁊ vẽtris sitꝭ et dolor in latere dextro et sinistro:⁊ minoratio sudoris ⁊ vrine ⁊ feditas coloris declinãs ad citrinitatẽ vel plũbeitatem: et inflatio oculo♃ ⁊ sitis assidua cum ꝓstratione appetit⁹. Hec igitur signa oẽm spẽꝫ ydropisis assequũtur: vt ait Ipo. ij. pnosti. Tympanistes fit ex mala cõplexione frigida epatꝭ ⁊ stomachi ꝓhibẽte cibum trãsmutari in chilũ benignũ aut sanguinem quare ꝯuertiṫ in rẽ vẽtosam q̃ dũ nõ expellitur per eructationẽ vel trullas opillatione viarũ ꝓhibente ꝟtute expulsiua ⁊ seq̃stratiua supfluitatũ debili existente colligiṫ inter mirach ⁊ siphac ventris:⁊ fit hoc in paucioribus. Fit etiã a mala cõplexione calida epatis cũ materia aut sine materia debilitante eius ꝟtutes naturales: qm̃ fortitudo ꝟtutũ sequiṫ temperamentũ cõplexionis naturalis:q̃propter accidit vt febricitãtes male digerant:lꝫ forti ꝑcipent caliditate. Etsi fit cũ materia vel est opillans tm̃ ⁊ prohibens delegationẽ cho.rubee p vias debitas : aut est apostemãs ⁊ indurata:⁊ hoc est vt in pluribus. Signa ꝓpa tympanistis sunt cum signis cõibus ꝑdictis egressio vmbilici plurima ⁊ tẽsio mirach in modũ tympani ⁊ arefactio mẽbro♃ cuꝫ asꝑitate ⁊ siccitate:⁊ cuꝫ ꝑcutiṫ venter:facit sonũ fortẽ velut tympanũ aut vter intus nõ velut vter aq̃ plenus:⁊ cũ repmiṫ est dur⁹ vehemẽter ⁊ patiẽs ẽ apperẽs eructationẽ ⁊ trullas:⁊ alleuiaṫ p exitum ⁊ nõ inflanṫ pedes adeo sicut in alijs:⁊ est eo♃ pulsus lõgus velox ꝑpter necessitatem adauctã sine q̃litate plima q̃ fit i alijs spẽbus. Et si fit a cã frigida appebit cũ ꝑdictis vrĩa nõ mltũ tincta:lꝫ hñs ampllas magnas grossas. Si ꝟo fit a cã calda appebit cũ ꝑdictis vrina mltũ ticta subtilis:⁊ pulsus frequẽs cũ fe.ꝯtinua ꝯclusa. Cura tympãistis qñ est cum caliditate epatis vel apãte et fe. est composita est cura apãtis que diceṫ suo ca.⁊ cura ydropisis est vt purgetur sepe ante cibum cum clisteri quod. ℞. anisi.feniculi.carui cimini camomille mellilotti semi. endiuie cicoree lactuce seminis portulace cipert tribulorum ana. m.j. pistentur ⁊ bulliantur in aqua et lib.j. illius aque collate addantur vncie tres olei de camomilla vel de lilio vel de rutha vel de aneto. et

ʒ.ij.salis cōis ⁊ oīa ista reducātur ad ignē ⁊ bulliant aliqꝫtulū ⁊ colletur ⁊ tepid̄. iniicia/tur. Hoc eñ de ꝓprietate alterat caliditatē et resoluit humiditatē cuꝫ ventositate ⁊ vri/nā ꝓuocat sine calefactiōe. Purget semel in ebdomada cū pillīs de reubar. q̄. ℞. reubar bari. ʒ.ij. carui ameos amomi. añ. ʒ.j. collo/q̄ntide turbith scamonee. añ. ʒ.ß. cōficiātur cum succo eupatorij. detur ex eis sero cū itur dormitū sine cena a. ʒ.j. vsqꝫ ad. ʒ.ij. qr de ꝓprietate cōfortāt epar ⁊ stomachū ⁊ termi/nant vētositatē ⁊ expellūt ventositatē. Sup epar ponat empl'm frigidū stipticū factum ex sandalis rož. farina ordei ciperi tritis et cribellatis ⁊ incorꝑatis cū succo plātaginis et aqua rož. ⁊ modico aceti. Sup stōachum ⁊ intestina ponat empl'm factū ex milio fur fure sale torref̄. in sacculo ⁊ actu calidū fre quēter applicatū. Fiāt masticationes sepe ante cibū ꝓuocātes eructatiōes ex thure et cimino ⁊ mastice ⁊ carui ⁊ sīlibus. Inun/gatur tot⁹ venter qñqꝫ ad solem calidꝰ vel ad ignē cum aceto squillitico ꝑmissa frica/tione leni cuꝫ pāno calido apiente poros. Supponātur qñqꝫ suppositoria q̄ extrahāt ventositates ꝑ infert⁹ sicut sunt ista. ℞. folio rum rute cimini baurach salis gēme. añ. ꝑtes eq̄les: terant ⁊ cōficiātur cū melle. Nu/triant cibis digestibilib⁹: vt sunt caro pul/lorum vel edoꝝ vel castratorū vel auiū mon tanarum ⁊ ꝓprie assa vel elixa cū feñ. petro. cōdita cum sapore facto ex agresta vel vino granatoꝝ vel berberis vel aceto vl' succo ace tose ⁊ puluere cinamomi cardamōi ⁊ croci. Et nō comedat inflatiua oīa sicut sunt legu mina fruct⁹ arboꝝ olera rape ⁊ sīlia nisi for te olus factū ex herba feñ. ⁊ petro. Come/dat etiā iura carniū condita cū vitellis ouo/rum ⁊ oua sorbilia. Vtat cibis siccis vel as/sis vt plurimū ꝑterqꝫ in die purgatiōis. Ūc vtatur hūidis ⁊ calidis vt vēter celerius sol uatur. Bibat vinū album: aromaticum lim phatū cum aq̄ decoctiōis se. feñ. vel ameos vel amomi. Paruꝫ cōedat ⁊ bibat: vitet som nū sup̄fluū ꝓposse ⁊ ꝓprie diurnū. Sumat post purgatiōes electuaria apitiua alterati ua ⁊ cōfortatiua sicut est hec mixtura. ℞. dya lacce. dyacimini. dyanisi. dyacartami. dya/gallang. añ. partē. j. dyarodō abbatis. rosa te nouelle. triasandali. ana. ꝑtē. ß. vel sic. ℞. dyacucurme triffere sarracentce. añ. partem vnā. triasandali ꝫuccari rož. añ. ꝑt. ß. Cura tympañ. qñ est sine caliditate epatis vel fe. est vt soluatur frequēter in ieiuno cum cliste ri qd̄. ℞. ameos amomi cimini fiseleos. se. feñ. se. end̄. añ. ℥. ß. camomille mellilo:i eupa toriȷ̄ cicoree cētauree rute maluaꝝ la ctuca rum. añ. m. j. polipod̄. ℥. j. colloq̄ntide agar. añ. ʒ. ß. ꝑistētur ⁊ bulliant in aqua ꝑfecte et collentur ⁊ ex lib. j. illi⁹ collature ⁊. ℥. iij. mel lis. ⁊. ℥. ij. olei de aneto vel de ruta vel de camomilla vel de lilio: ⁊. ℥. ß. salis cōis fiat clistere quia de ꝓprietate humiditates eua cuat ⁊ ventositates potēter resoluit. Purge tur semel in ebdomada cuꝫ pillulis que sic fiunt. ℞. hermodactilorum turbith cimini. añ. ʒ. ß. agarici colloquintide scamonee. añ. ʒ. ß. misceant cum succo eupatorij vel cicoree Detur ex eis qñ itur dormitū sine cena a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. ij. Et scias ꝙ frequēter vsus ca/medreos ⁊ origani ⁊ fiseleos sanat omneꝫ tympanistem a ꝓprietate. super epar pona tur empl'm cōfortatiuum ⁊ aperitiuū quod ℞. sandal' al. citrini ⁊ rub. rož. ru. añ. ʒ. semis masticis mirrhe nucis cipressi. añ. ʒ. iij. olei masticis vel nard̄. ℥. ij. aque. rož. aceti ana. ℥. semis succi absinth. succi plantaginis. suc ci eupatorij. añ. ℥. q̄ttuor terenda terantur et incorꝑentur omnia cum oleis ⁊ succis et addatur farine lupinorum qd̄ cantabruꝫ dr̄ quod sufficit ad inspissandum. Super sto/machum ⁊ intestina ponat empl'm supradi ctum alias quod fit ex seminib⁹ ameos ca/rui feñ. dauci amomi mixtis cuꝫ milio et in sacculo calefactū super lapide ignito. Vtat post purgationes aliquas dyacimio dyacu curma dyaniso dyagallanga dyacartamo ⁊ electuariȷ̄s calidis carminātibus ventosita tes grossas cum virtute ⁊ vnguentis suppo sitoriȷ̄s masticātibus. Dieta fiat vt superi⁹ preter ꝙ vinū eius sit clarum vel⁹ purū po tens sine oñi ꝑmixtione aque. Et spēs con dientes ei⁹ cibos sint magis acute: adde igit ꝑdictis ciminū carui. se. añ. feñ. ꝑtpis longi piperis nigri ⁊. ʒʒ. Et in fine balneetur in aqua thinarum calida frequēter ante cibum: et sic regat a principio cure vsqꝫ ad ꝑfectaꝫ sanitatē ꝑdatim. Et si ꝑ hoc nondum fuerit bene curat⁹ redeundū est ad ꝑncipiū ⁊ ꝑ or dinem denuo ꝓcedendum iuxta illud Ipoc.

ij.parti.ampb. oia fm rōnem facienti non fm rōnem euenien nō opoꝛtet vo trāsire ad aliud manente qd visum est a principio. Et iuxta illud Aui.j.cañ.fen.iiij.ca.noli recedere a nostro.

Methodus.

Alchites quidem causatur ꝛ accidit aut a mala cōplexione epatis frigida et hoc vt in paucioꝛibus debilitante virtutem digestiuā ꝛ segregatiuā quare non generatur san.laudabilis sed crudus aquosus qui non est aptus nutrire membꝛa nec expellitur superfluū per vrinā ꝛ secessum opilatione viarū pꝛobibente vel virtute expulsiua ꝛ sequestratiua supflui a nō supfluo debili existēte colligitur inter sifphac ꝛ intestina ꝛ foꝛte redundat inter sifphac ꝛ mirach inflans ea vehemēter. aut fit a mala cōplōne epatis calida vehementer ꝛ hoc vt in pluribus resoluēte ꝛ debilitāte calid.epatis naturale qd est ꝓpꝛiū oꝛganū digestionis in eo:qꝛ digestio nō est alteratio absolute. Sic em maioꝛ ꝛ foꝛtioꝛ fieret a calido maioꝛi scꝫ igneo febꝛili:sed est alteratio determinata modo: gradu atqꝫ oꝛdine naturali. Et siue fiat a mala cōplōne calida siue frigida:aut est sine materia ꝛ hoc raro:aut cū materia ꝛ hoc est vt plurimum. Et si sit cū materia aut est opillans ꝛ pꝛohibens sequestrationem supfluitatū ab humoꝛibus benignis ꝛ eoꝝ euacuationē ad extra coꝛpus. Et fit vt plurimū ab opillatiōe epatis cronica ꝛ indurata q̄ sclirosis appellatur sicut ꝛ icteritia citrina:quapꝛopter scliroticisunt vt plurimū icterici ꝓpter opillationem poꝛi fellei ꝛ totiꝰ spongiositatis epatis ꝛ venarū. Signa ꝓpꝛia alchitis sunt cū signis cōibus supꝛadictis īflatio ꝛ grauitas vētris plurima q̄ dū ꝑcutitur:facit sonū raucū sicut aqua cōquassata vel sicut vter plenꝰ aqua:et qñ voluitur eger de latere sup latꝰ sentit sonū ꝛ motū aq̄. Et fiunt in q̄busdā in testiculis ꝛ virga ꝛ cruribꝰ inflationes foꝛtes ꝛ immēse: sed supioꝛa remanent gracilia extenuata ꝛ est in cute mēbꝛoꝝ tumidoꝝ tensio sicut coꝛij imbibiti p noctē in aqua dū ꝓmunt:reddūt foueā que nō ilico replet. Et si sit a cā frigida fit lenitas ventris ꝛ appebit vꝛina nō valde tincta subtilis tñ ꝓpter opillationē. Et si fit a cā calida vel cū apostemate vētris fit stipticitas plīma ꝛ appebit vꝛina valde tincta subtilis cū fe.cōclusa.verūtñ vt plurimū in omī alchite fit vꝛina tincta: qꝛ natura nō facit aliquā sequestrationē in humoꝛibus cholericis ꝛ melācholicis:ita vt remaneant supfluitates cū vꝛina ꝛ tingūt ipsam vehemēter:ꝛ iō antecedūt vt plīmū oēm alchitē icteritia citrina vel nigra. Cura aūt alchitis qñ est a caliditate epatis aut apate ꝛ fe.quatuoꝛ cōplet̄ intētionibꝰ. Pꝛima quarū est cura apatis ꝓut dicetur infra suo ca. Scd̄a vo alteratio male cōplōnis epatis ꝛ eiꝰ confoꝛtatio cū frigidis stipticis. Tertia est deopillatio viarū epatis cum diureticis apitiuis. Quarta est euacuatio aq̄ citrine siue cause cōiuncte alchitis per secessum ꝛ vꝛinā cū medicinis laxatiuis ꝛ vꝛinatis de quibꝰ sigillatim per oꝛdinē dicamus. Purget igit oī septimana semel vel bis fm tenoꝛē virtutis cū medicina euacuāte simul p secessum ꝛ vꝛinā vel modo cū vna mō cū alia ne natura fiat cōsuetudinaria ꝛ vt vie epatis oēs copiosius ꝛ sufficiētius expurgent. Pillule de reubar.alleuiātes optime in hoc casu que soluūt ventrē cū ꝓuocatione vꝛine sic fiūt. ℞.reubarb. electi.ʒ.ij.turbith agarici collec q̄ntid.ʒʒ.añ. ʒ.j.se.end.lactuce cicoꝛee.se.apij.añ.ʒ.ß.foꝛment pillule cū succo lactuce end.vel cicoꝛee Et si vis magis acuere:adde scamonee.ʒ.ß. ro.ru.℈.vnū. Dosis earū est in sero cū itur doꝛmitū a.ʒ.j.vsqꝫ ad.ʒ.ij. Itē pillule de mezereō Iohis mes. ℞.folioꝝ mezereō ꝑparatoꝝ vel semis eiꝰ ꝑparati.ʒ.v. mirabol.citrinoꝝ.ʒ.iiij.kebulloꝝ.ʒ.iij.cōfice cū tereniabin vel manna dissolutis in aq̄ end. Si pillulas recipe nō possunt lꝫ meliꝰ opent:recipiat decoctiōis semis end.lactuce scariole pꝛunoꝛū. semi.apij.℥.iiij.fundatur super.ʒ.ij.reubar. ꝛ.ʒ.ß.turbith ꝛ dimittant sic vsqꝫ ad hoꝛas septē tunc collet ꝛ det ante diē cū.℥.ij.sirupi acetosi. Et si coꝛpus fuerit robustum: detur totū simul cū collatura vel purget cum electuario de mezereō:qd ponit Mesue in suo de ꝯsolatione medicinarū solutiuarū caplo de mezereō ꝛ est optimū ꝑdictoꝝ:educit em vehemēter aquā ydꝛopicoꝝ p secessum. ℞. folioꝝ vel se.mezereō pꝛeparatoꝝ.p.x.carnis citonioꝝ elixoꝝ in aceto vini ꝛ suc.al.añ. par.lxx.tereniabin.p.xl.olei mezereon.p.xij. aq̄ casei in qua infusus sit agaricus p noctē.

par.xxx. dissoluantur zuc. et manna in aqua p dicti casei et misceantur cum mius citoniorū et coquantur cum facilitate ad ignem lentuz vsq ad mellis spissitudinem et inuoluatur mezereon cum oleo iam dicto et conficiatur cum eis. Cuius dosis fit a. ʒ.ij. vsq ad.iij. dando in media nocte. et scias q mezereon modicum sustinet de decoctione et contritio ne. primo per ea perdit virtutem: prepara/tur autem sic mezereon. Medicamen eua/cuans per vrinam est sirupus diureticus qui sic fit. ℞. radicū quinq cōmuniuz.añ. M. j. lingue ceruine capilli veneris epatice enδ. cuscute. berberis capparis.añ.ʒ.iij. semi. cō/munium frigidorz.℥.ij.viol.℥.ß.vini citonio rum lib.ß.sirupizetur cū lib.j.zuccari. et quā do volumus ipsum fortificare in prouocādo vri nam addimus puluerem cantaridarū ab latis capitibus et alis que sunt partes ve/nenose: quia tunc fortius tendet ad renes et vesicā propter proprietatem quam habent cantarid. ad vesicaz. Et quando volumus vt idem sirupus purget simul per secessuz et vri nam addimus.℥.j.reubarbari.ʒ.ij.mezereō: vt supra dictum est. Et tunc dicitur sirupus diureticus reubarbatus. Et si presto non sit aliud detur sirupus acetosus cōpositus cuz aqua decoctionis cicoree acetole berberis ci peri capparis enδ. et sit aqua dupla ad siru/pum. Sunt preterea quedam medicine de/biles purgātes per secessum que conueniūt virtuti debili vl' corpori delicato sicut est se/rum siue aqua casei: in qua sit pulueris reu barba.ʒ.j. dando in aurora vel in quo sint in fuse.ʒ.ij.reubarbari per noctem: vel.ʒ.v.mi/rabolanorum citrinorum: et si timeres supca lefactionem epatis propter farmacuz adde in aqua casei aliquid aque ro. Hec sufficiūt de medicinis euacuātibus p secessum vel vri nā. Post purgationes autem et postq coniū cta causa incipit manifeste diminui fiāt em plastra super epar et stomachū. nā ante hoc tempus nō faciunt iuuamentū sed nocumē/tum. Epithima siue emplastrū cōfortans et alterans fit ex sandal. alb. rub. et citrinis ro. rub. enδ. berberis solatro plantagine bulli/tis in aceto vini vel citoniorum et aqua ros. vel in succo solatri eupatorij absinthij et mo dico aceti faciēdo ex eis epithima sup epar in quo petie infuse actu frigide supponātur frequenter ante cibum vel faciendo ex eis empiastrum pistando et incorporando om/nia simul cum succis predictis postq bene cocta sunt inspissando cum farina ordei suf/ficienti. Empiastrum aliud quod ponitur super ventrem et stomachum resoluit aquaz ydropicorum insensibiliter. ℞. stercora colū/bini. caprini bouini añ.lib.ij. bulliantur in vi no albo veteri potentissimo et modico aceti. Deinde expressa in sacculo ponantur actu calida supra ventrem frequenter in ieiuno. vel sic. ℞. stercora columbina et parum ezu le et calamenti et congregentur cum vrina ca prarum recenti et ponantur super epar. Preterea sunt medici qui stercora predicta cum sunt calida recentia firmant supra ven/trem cum fascijs latis ante cibum: similiter et corpus totum sepeliunt preter caput in stercoribus aut in arena calefacta. Et ite/rum aliud sic. ℞. boli armenici farine ordei milij furfuris baurach. Uel loco eius salis cōmunis cinerū quercus fimi caprini et vac/cini. ana. et incorporentur omnia cum aceto cum aqua: quia soluit intra et confortat. vn/guatur etiam totus venter cum vnguento agrippa per se vel mixto cum marciaton fri cando cum ipso ventrem totum ad ignem vel solem calidum frequenter. Et fomen/tetur venter totus sepius cū lapidibus igni tis aspersis aceto vini acutissimo: quia illud est plurimū resolutiuum partiū subtilium ca lidarū recipiendo hunc fumū postq totum corpus fuerit bene coopertū: vt fumus totus ascendat cū caliditate. Et balneetur qñq in stupha calida sicca sine aspersione aque om/nino: aut sudet in stupha calida in qbus po sita sint saluia rutha sauina pullegium iuni perus ebulus sambucus: et omnia acuta post q fuerint bullita diligenter et posita in stu/pha resoluentur et se. augmentetur. Itē fiat talis euaporatio fiat acer perforata et figa/tur celle capiens totum ventrem. Et iaceat eger super ipso ventre demisso per foramen et recipiat vaporem calidum aque decoctio nis radicum ebulli sambuci ezule euforbij endi. vrtice calamēti mezereon id est laureo/le. Et tegat corpus vndiquaq vt vapor du ctus ventrē tangat. Uel possunt iste res assa ri in cacabo sine aqua oino et recipiat suffu/migiū eodem modo: et melius erit quia ma/

gis exsiccabit. Utatur etiã post purgationes aliqs electuarijs calis apitiuis epatis ꝛ cõfortatiuis simul sicut ẽ hec mixtura. ℞. dyagallãge: dyacimini: dyarrodon abbatis: triasandal. ana. denẽ cũ vino citonioꝝ vel aqua decoctiõis berberis dissoluendo ea in illo liquore ad modũ lohoch vel sirupi: vt cito penetret ad epar: vel sicut est hec mixtura. ℞. dyacucurme: maioris vel minoris zuccare ro. veteris añ. deẽ cũ vino albo claro limphato cũ aq decoctiõis cicoree acetose endiuie lactuce berberis cipi cappis vsqꝫ ad medietatẽ: vel sicut est hec mixtura. ℞. dyagallãge: triasandal. ꝛ trocis. de berberis sic fiunt. ℞. berberis aut succi eiꝰ. ℥. x. se. endiuie cucurbite se. portulace añ. ℥. iiij. ros. ℥. ij. reubar. ℥. j. spice. ℥. ß. ifozmenẽ troci. quoꝝ qlibet sit auri. j. Et põt addi spodij cãphoze amili: draga gãti: xiloaloes añ. ℥. ß. cõficianẽ cũ tamarindis dissolutis in aqua endiuie: qꝛ calozẽ ꝛ sitim reprimũt ꝛ aquã citrinã educũt p vrinaꝫ ꝛ epar cõfortant atqꝫ exopillant. Item inũgatur epar qñqꝫ vnguento qđ. ℞. populeon ꝛ misce cũ succo enđ. absinthij ꝛ aceti squillitici añ. ℥. iij. ꝛ vino citonioꝝ ꝛ berberis vel granatorum acetosoꝝ: qꝛ infrigidant ꝛ confortant. Itẽ abluat crura mane ꝛ sero cũ vino albo veteri in quo bullierint flores camomille saluia mentastrum folia lauri rutha ꝛ silia. Preterea sit totũ studiũ medici assidue circa rectificationẽ epatis ꝛ splenis ne forte regenerẽt cãm antecedenteꝫ: qꝛ nihil prodesset abijcere cãm cõiunctam. hoc aũt fit ex medicinis exopillãtibus epar ꝛ splenẽ ꝛ alterantibus eoꝝ malã complexionẽ: sicut sunt electuaria predicta: ꝛ sicut est sirupus diureticus positꝰ ca. de opillatione ꝛ duritie epatis. c. De cañ. qꝛ potẽter deopillat: alterat ꝛ confortat epar atqꝫ splenẽ calidum induratum si detur ex eo omni mane post euacuationes vniuersales aliqs supradictas cum aqua decoctionis endiuie lactuc. Si autem hec egritudo esset cum fluxu ventris et solutione supflua nõ detur aliqua medicina soluens p secessum: sed solum regatur cum medicina que sic fit. ℞. spodij: ceruse: galle: balaustiarum: sumach: se. tamarisci et acetose añ. ℥. j. ciperi: squinanti spice reubarb. lacce corticis capparis añ. ℥. ß. se. endiuie. ℥. semis agni casti se. portulace añ. ℥. j. opij. ℈. ß. cãphoze sextam partẽ. ℥. j. siãt trocis. cum succo berberis vel citonioꝛum vel sumat trociscos de iarabe cum aqua pluuiali vel aqua extinctionis calibis vel lapidis igniti vel aq decoctionis endiuie plantaginis mirtilloꝛũ quos dicemus caplo de fluxu ventris. aus zuccarum ros. vetus. aut dyacitoniten sine speciebus. Dicamus modo de ordinatione diete ẽm sex res nõ naturales. Nutrianẽ carnibus edoꝝ pulloꝝ agnoꝛuꝫ annaliũ castratorum perdicũ ꝛ oĩm auiũ siluestrium nõ aqticarum potius assis qꝫ elixis. Et si elixentur: addaẽ petro. feniculum. ꝛ caules: sed in die purgatiõis que est ante ipam deñẽ potius elixe qꝫ asse. Utatur qñqꝫ oleo facto ex boꝛragine spinargijs petro. feñ. apio endiuia lactuc ꝛ bletis. Utaẽ qñqꝫ aq decoctionis cauliũ ꝛ lentium in q̃ ponaẽ pul. ameos amomi cinamomi carda. croci se. feñ. ꝛ petro. quia laxat ventrem ꝛ opillationes aperit: sed substentia eorum stipticat et opilat. Utatur brodio cicerum et pisoꝛum condito cum lacte amigdalarum. vtatur pulte ex farina auene vel farris ꝛ iure carnium laudabiliũ vel aqua cicerum ꝛ pisoꝝ. vitet oẽs cibos dulces vnctuosos vel viscosos ꝛ carnes salitas. vitet bꝛodia ꝛ cibos liqdos: nisi ãte diẽ purgationis. vtaẽ qñqꝫ lacte recẽti caprino vel asinino vel vaccino in ieiuno vel cum melle vł cũ zuccaro. ꝛ mica panis. Utaẽ cuꝫ suis carnibꝰ tali sapore. ℞ cinamomi. gari. añ. ptes eq̃les teranẽ subtilissime ꝛ aspgãẽ cũ succis acetose berberis vino gnatoꝝ agresta ꝛ silibus ꝛ põt addi aliqd aq ros. Bibat vinũ albũ claꝝ aromaticũ bñ adaqtuꝫ cum aqua in q̃ extinctꝰ sit calibs vel lapis ignitꝰ vel cuꝫ aq in qua bullierint seia diuretica calida ꝛ frigida vel cum aqua decoctiõis enđ. acetose berberis. cicoꝛee. cipi cappis. sed in hoꝛa comestiõis parum vel nihil bibat si est possibile: sed post comestionẽ per duas vel. iij. hoꝛas esset magꝭ vtile. Nec bibat aliqua hoꝛa ad satietatẽ. Et cum sitis ipm infestat abluat os suuꝫ cuꝫ aceto medie foꝛtitudinis et modico albi vini odoꝛiferi ꝛ cuꝫ ipo gargariset. Utaẽ exercitio in ieiuno qñtuꝫ põt ꝛ fricatiõe ppꝛie sup ventrẽ. nullo mõ in die doꝛmiat nisi ppter necessitatẽ scꝫ si virtꝰ sit debilis aer habitationis sue vergat ad calidu ꝫ siccum per se vel per artem cum igne non

tamē sup͛flue. Ordinet͛ igitur vt aer inspira tionis sit min⁹ calidus: ꝫ aer corp⁹ ambiens magis calidus: inducat͛ gaudiū ⁊ letitia p/ posse. Cura alchitis qñ est sine caliditate ⁊ sine apate ⁊ fe. est vt purget͛ cum eisdē medi cinis sicut ⁊ qñ est cū caliditate ꝑpter quod sint magis acute siue ducāt p secessum siue per vrinā siue p vtrūq₃. Pillule bone soluē/ tes p secessum sic fiūt. ℞. folioꝝ vel seminis mezereon. ʒ. ij. euforbij. ʒ. vnam. reubarbari electi. ʒ. ij. turbith agarici. colloqntide añ. ʒ. ß. masticis rof. añ. ℈. j. Conficiant͛ cū succo absintbij vel eupatorij. Et si volueris vt cuꝫ solōne ꝑuocēt vrinā adde semi. enō. cicoree. lactuce. apij. feñ. petro. añ. ʒ. ß. Dosis earuꝫ est a. ʒ. j. vsq₃ ad duas sero cuꝫ itur dormitū sine cena: vel cum pillulis de reubarbaro vel de mezereon quas ponit Mesue in suo an tido. ⁊ ꝑprie si fit opillatio epatis ⁊ splenis magna. ℞. reubarbari boni. ʒ. vij. armonia/ ci. serapini. bdellij. añ. ʒ. x. lacce. ʒ. viij. oppo/ ponaci. ʒ. iiij. mezereon gūmi arab. ana. ʒ. quattuor turbith electi. ʒ. x. spice polij aloes añ. ʒ. v. masticis. ʒ. ij. mirabolanoꝝ citrinorū ʒ. x. dissolue gūmas in vino ⁊ fac pillulas. Dos. quarum fit. ʒ. ij. cū aqua casei: sunt eñ vltime fortitudinis in ydropisi q̄cūq₃. Sol/ uatur etiā qñq₃ cuꝫ medicina solū prouocā te vrinā sicut est sirup⁹ diureticus supradi/ ctus ⁊ ita fiat vicissim modo cū vna: modo cū alia ne natura fiat ꝯsuetudinaria. Neq₃ quiescat aliqua ebdomada quin bis vel ter purgetur ꝓm virtutē. post purgatiōes sil͛es et nō prius. Vtatur ante prandiū ⁊ ante ce/ nā electuarijs calidis aptiuis cōfortatiuis p̄ dictis in cā cal'a sine ꝑmixtiōe frigidoꝝ oīo sicut est dyacucurma dyaciminū tyriaca ve/ tus dyaltea dyacostuꝫ dando ex aliquo eo/ rū vel aliq̄b⁹ silibus mixtis ad modū casta/ nee cū. ʒ. ij. vini albi clari ⁊ veteris ⁊ potētis Et illa hora ponant͛ epithimata ⁊ empl'a p̄dicta sup epar ⁊ vētrē ⁊ nō p⁹us. Et balnee tur i aquis ⁊ balneis aluminos. ⁊ sulphuris ⁊ aq̄s cal'is stipticis cū aromaticitate: qñ ta lia cōfortāt epar ⁊ stomachū excellēter i die ta ⁊ alijs oīb⁹ fiat sicut in cā cal'a p̄ter qd̄ vi nū ei⁹ sit vet⁹ clarū puꝝ sine aqua. Si aūt sit hec egritudo cū fluxu vētris vl' solōne nō vta tur aliq̄ medicina solutiua: ꝫ regat͛ cū sola medicina stiptica cōfortatiua epatis ⁊ inte stinoꝝ dicta sup⁹ in cā cal'a: ⁊ sic regat͛ p me thodū p̄dictū a p̄ncipio vsq₃ ad finē. Et rei/ teret͛ tota cura sepi⁹ donec p̄fecte curet͛ quia hec egritudo ꝑdurās est ex materia quare in fluxu sex mens. difficile curatur.

Methodus. Yposarcha fit ex mala ꝯplōne fri gida venaꝝ ⁊ mēbroꝝ corpis q̄ꝑpt͛ corrū pit digō tertia ⁊ diminuit͛: q: ratificant͛ hu mores ⁊ humiditates nutrire debētes eas. Neq₃ apponunt͛ neq₃ assimilant͛ cruditate et aquositate ipoꝝ ꝓhibēte sed stāt in cōca/ uitatibus ⁊ spōgiositatib⁹ membroꝝ inflan tes replentes ea. Et demū infrigidat ꝯplō nem epatis vt cōsil'em generet cām añcedē/ tē. Et fit hec mala cōplō frigida: vt plīmuꝫ ꝑpter alterā septē cārū: quaꝝ prima est fri giditas epatis naturalis. Scd̄a ē resolō cali di naturalis sicut fit post febres cronicas et ꝑprie q̄rtanas. Tertia vō post opillatiōes vl' splenis vel epatis ꝯculcātes ⁊ mortificātes cal'm naturale in eis ⁊ ꝓhibētes seq̄stratio/ nē sup͛fluitatū scd̄e ⁊ tertie digōnis. Quar/ ta est pot⁹ aq̄ frigide in ieiuno vl' post coitū vl' balneū vel exercitiū vl' ablutio in aq̄ frigida post euacuatiōnē fortē. Quīta est flux⁹ vētris plurim⁹ vel mēstruoꝝ vel emorroidarū eua/ cuās calorē naturalē. Sexta est retentio mē struoꝝ plīma vel emorridarū q̄re regurgitāt ad epar ⁊ venas ⁊ ipsas infrigidāt ⁊ opillāt Septima est ex frigiditate mēbroꝝ circūia/ centiū epati sicut est stomachus intestinū te iunū ⁊ pulmo ⁊ dyafragma ⁊ renes. Signa propria yposarche sunt cū signis cōībus su pradictis vl'is inflatio oīm mēbroꝝ toti⁹ cor poris ⁊ facies turgida velut pugn⁹ inflata ⁊ est totuꝫ corpus sine arefactione ⁊ nō inflat͛ vēter neq₃ vmbilicus adeo sicut in alchite et tympaniste. Et qñ digiti premuntur vel bra chia reddunt figurā cauā que nō redit ilico ⁊ est cū ea vt plurimū fluxus ventris chillo/ sus vergens ad albedinē: pulsus vndosus la tus lenis vrina eius vt plurimū karopos vel alba lactea grossa. Cura yposarche in cōmu ni est calefactio ⁊ confortatio epatis ⁊ om/ nium membroꝝ cū balneis electuarijs em/ plastris vnguentis sirupis dictis caplō de debilitate epatis. Et purget͛ de tertio in ter tiū cum medicinis dictis in alchite vel cum

pillulis fetidis vl' cochijs vel cū medicamine de turbith. posito ca. de soda. Post purgationes aliquas ponant empl'a sup epar pdicta in cura alcbitis ꝛ tūc vtat electuarijs apitiuis dictis ibidē ꝛ ppꝛie dyacosto. ꝛ sepeliat in arena calida vel fimo vaccino ꝛ colūbino ꝛ liniat totū corpus cū luto calido vel stercoribus calidis supradictis. Et stet in sole calido vel stupha calida post euacuationes frequēter. Et si fit a frigiditate epatis naturali reducat ad tēperamentū cū electuarijs calidis ꝛ potu vini veteris amari. Sil'r ꝛ cū oib⁹ dictis capl'o de debilitate epatꝫ. C. de cā frigida humida. Et si fit ppter resolutionē calidi naturalis ꝯfortet epar cuꝫ empl'is calidis dictis stipticis. Et si fit ppter opillationes ꝛ duriciē epatis apiat epar sicut diximus ca. de opillatiōe epatis ꝛ de opillatiōe splenis sicut dicem⁹ capl'o suo etiā aliqua in illo capl'o. C. de cura alcbitis a cā calida. Et si fit ppter potū aq̄ frigide vel ablutionē i ea tūc accidit dolor sub costis post ista q̄re vtat cibis cal'is ꝛ actu ꝟtute ꝛ electuarijs cal'is ꝛ vino veteri claro puro ꝛ empl'is cal'is dictis in alcbite: ꝛ si fit ppter fluxū vētris cronicuꝫ vel mēstruoꝝ vl' emoꝛroidarū tūc curent ista sicut dicet suis capl'is. ꝛ ꝯfortet epar cū vnguētis ꝛ empl'is cal'is stipticis aromaticis dictis ca. de debilitate epatis. Inducat q̄es et somnus ꝓposse ꝛ nutriat cibo laudabili ꝛ vino rubeo dulci vt redeat sanguis multitudo. Et balneet corpus in balneo stiptico calido sicut est aqua: ꝛ aq̄ decoctiōis absinthij ꝛc. ꝛ plātagis balaustie gallaꝝ cypressi cupullarū glādiū calamēti mēte mētastri iuniperi masticis alumis sulphuris ꝛ filiū. Et si fit ppter retētionē mēstruoꝝ vel emoꝛroidarū ꝓuocētur sicut dicem⁹ suis capl'is. Et ꝓuocet vrina cū fortitudine cuꝫ sirupo diuretico dicto in cura alcbitis de cā cal'a. Et si ꝟirt⁹ ꝛ etas ꝯsenserint ꝛ habitudo corpis sit carnosa: fiat flōmia de saphena pedū q̄ est int⁹ in talo. Iuxta illud Ipo. vj. pti. ampħ. Emoꝛroidarū ātiquas sanari si nō vna relicta fuerit piculuꝫ est ydropisim fieri. In nullo autē alio casu cōpetit flōmia ydropicis qꝛ addit in infrigidatiōe epatis ꝛ debilitate. Dieteꝛ oīs ypoſarticb⁹ sicut dictū est i cura alcbitis de cā frigida ꝛ sitim ꝓposse toleret ꝛ nutriatur cibis calidis sirupis aromaticꝭ sicut sunt carnes laudabiles ꝛ ppꝛie asse nisi āte diē purgatiōis tūc sint elixe cū feniculo petro. ꝛ bibat vinū albū vetus claruꝫ purū. Utatur cū cibo suo sapore facto ex allijs sina. petromenta contusis ꝛ incorporatis cum aceto ꝛc.

Emperica.

Dicit Aui. iij. cano. fen. ꝺ cura alcbitis ꝙ visio sola aq̄ vel antidotū casus ei⁹ ipsi⁹ bibitio vel ablutio. Iteꝫ dꝛ ꝙ ydropici nequaꝗ̄ debent flebothomari nisi fiat ydropisis de opillatiōe epatis ꝓpter multitudinē sanguinis vel retentionē menstruoꝝ vel emoꝛroidaruꝫ ꝯsuetarū: imo neq̄ ꝯsueuit tūc fieri nisi etas ꝛ ꝟirt⁹ ꝯsenserit aut cōsuetudo. Item dicūt experti ꝙ serū capꝛinū potatuꝫ omī die in auroꝛa i qua spica nardi sit bullita. sil'r ꝛ vrina hoīs aut capꝛe in qua spica sit bullita curat omnē ydropisim de cā frigida: qꝛ educit aquā citrinā leuiter p secessum ꝛ vrinā ꝛ cōfortat epar. Si aūt sit de cā cal'a addat eis succ⁹ endi. ꝛ scariole. Itē dicūt aliq̄ se expertos fore bonū succū rad. yreos crudi non cocti si ex eo ꝯsumat oī die i auroꝛa q̄tuꝫ media testa oui cape pōt p se vel cuꝫ ouo sorbili miscēdo qꝛ sanat oēm ydropisim curabilē p artē: educit eīn oī die tres vl' iiij. cellas aq̄ citrine. Et tō a principio possum⁹ eo vti siue alio medicamine si cā nō fuerit difficilis antiq̄. In oī ydropisi cū fe. ꝯfert a ꝓprietate sumere omī die in ieiuno. ʒ. ij. epatis lupi sani postꝗ̄ fuerit exsiccatū ad solē vel ignem ꝛ subtilissime puluerisatū vt cito penetret ad epar si detur cū vino al. claro dulci. Cōfert etiā vti passullis ꝛ granis granatoꝝ bene masticatis cum zuccaro: qꝛ a forma specifica ꝯfortant epar debile ex quacūq̄ cā. Nūc in cura oīs ydropisis plurimuꝫ necessaria est epatis ꝯfortatio. Dixerūt etiā experti ꝙ alcbites q̄ est sine caliditate vel fe. curat q̄nq̄ cuꝫ solo trocisco laxatiuo qui sic fit. ℞. turbith. ʒ. ſ. ʒʒ. zuccari. aā. ℈. ij. scamonee electe grana duo terātur ꝛ incorporent cuꝫ vino ꝛ fiat trociscus vnus qui semel det in ebdomada āte diē qꝛ facit quater aut q̄nquies assellare aquā citrinaꝫ cū obseruatiōe diete supradicte ꝛ administratiōe emploꝝ sup epar ꝛ vētrē superi⁹ dictoꝝ. Sed si esset cū fluxu vētris: nō det medicina laxatiua: sed solū cū cibis stipticis ꝛ electuarijs pdictis. Dixerūt etiā alij ꝙ oīs ydropi

fis et proprie yposarcha frequēter curat cum hmōi medicamine. ℞. reubarbari pulueri/ sati subtilissime. ʒ. ij. Detur in aurora cū. ℥. ij. mellis et oximellis cōpositi. ℥. j. et aque de/ coctionis lactuce scariole rad. fen. dando de tertio in tertium semel in ebdomada cū ob seruatione diete supradicte: sed si virtus sit debilis sufficit. ʒ. j. reubarbari. Aliis dieb⁹ q/ bus nō datur reubarbarū detur ante cenam et prandiū. ℥. j. et ß. oximellis cōpositi squilli tici cū aqua decoctionis lactuce scariole fe/ niculi. Et si sit cū caliditate vel fe. detur siru pus acetosus cōpositus: vel mel ros. collatū in eadē aqua. Et si sit cū fluxu nō detur me dicina laxatiua: vel parū detur. Item pillu/ le experte ad omnē spēm ydropisis siue cum caliditate siue cū frigiditate sic fiūt. ℞. aloes epatici epithimi añ. ʒ. ij. et ß. cathapucie ela/ cterij colloquintid. interioris euforbij tur/ bith reubarbari añ. ʒ. ij. se. petro. et apij se. endiuie spice porculace salis indi carui añ. ʒ. j. et ß. mirabolanoꝝ indoꝝ et citrinoꝝ ana. ʒ. iij. ezule. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. j. fiant pille cum succo cuscute vel absinth. detur ex eis a. ℈. j. vsq ad. iiij. Itē alie ad idē. ℞. agar. ʒ. v. eupa torij reubarbari aristolog. ro. ana. ʒ. j. lactis spice se. apij petrosilij añ. ʒ. j. zuccari albi. ʒ. iij. fiant pillule sicut cicer.

Canones. Scias q aqua ydropicoꝝ duas hꝫ ptes: vnā scꝫ substātialē que est frigida humida aquosa. Aliā additā et accidentalē que est cholera vl̄ salsugo aque pmixta sitim faciens vehemen tē. Sciendū pterea q alchites est periculo sior tympanitē q̄tū ad subiectum lesū qđ est epar: et pp̄ie si sit propter opillationē vl̄ duriciē vel apostema: qm̄ oportet medicum vti medicinis cōtrarijs: scꝫ calidis propter opillationē: frigidis pp̄ter feb. et choleram. Sed tympanites est piculosior alchite q̄/ tū ad cām cōiunctā que est vētositas pluri/ ma cū aquositate pauca: qm̄ si medicus vtit calidis acutis gn̄abit ventositatē ex aqua. Si vero calidis debilibus nunq resoluet ven/ tositatem. Et sic patet q in cura vtriusq est timor et pplexio: et pp̄ie si sit cū fe. quapro/ pter est difficile curare alterutrā ipsaꝝ dua rū fortassis in principio. Itē sciendū q in cu ra alchitis si nihil pficialiꝰ remedioꝝ rō/ tionabilr̄ exhibitoꝝ p exterius et interi⁹ con/ ferre videat: pcipiūt actores scꝫ Ras. et aui. fieri incisionē vētris cū ferro vel cū cauterio in loco qui est, sub vmbilico ad tres digitos nō q̄dē directe: qꝛ ibidē sūt chorde musculoꝝ transuersaliū qui si incidant: retrahunt ver sus suū principiū: neq cōsolidari possent: sꝫ a latere versus inguina vbi est carnositas eo rū musculoꝝ. Sed anteq fiat incisio trahat cutis sursum vt p ei⁹ redditum obturet vul/ nus: qm̄ volumus ne tota materia simul ex/ trahatur: qꝛ si simul extraheret tota subito cū nocitiuo exhalaretur plurimū iuuatiui. s. calor naturalis et spūs ex quoꝝ resolutione necessario virtus prosternitur: et tandē interi mitur. Unde Ipo. vj. par. amph. Quicunq ydropici aut empici incidunt aut vrunt etc. Debet aūt incisio profundari per totū mi/ rach et siphac vsq ad intestina: ita q nullū intestinoꝝ ledatur oīno: qꝛ inter siphac et in testina tota materia continet. Iste nanq est ordo sapientie vt ad medicinas fortes non procedatur: nisi quando debiles nō contule rint: vt dicit Mes. Medicina aūt manua/ lis est oīm fortissima: et ideo est vltimo fien da. Neq cōpetit nisi in virtute forti et egro: de cuius vita medicus desperauit. Consiliū tn̄ meum est nullum, incidere: sed poti⁹ ip/ sum derelinquere pronosticis: et sic ab ipso fugere ne medicus inglorificationē incurrat. Sed vidi quādoq fieri emplastra acuta cor rosiua acuta sup ventrem ex alijs: cepis: sina pi: et filibus incorporatis cū stercore capri/ no: colūbino et lixiuio vel vrina que faciebāt aliqualē aperturam super totam mollitiē ventris donec aqua resudabat. Vidi etiā ali quos facere aperturam cutis cum scarpella tionib⁹ cū vnguib⁹ donec aqua guttatim stil labat et venter detumescebat et sanabantur: sed oēs isti et potissimū post exsiccationem aque recidiuabāt et moriebātur si medicus et infirmus nō instabant continue cū electua/ rijs et sirupis aperitiuis et cōfortatiuis epa/ tis et splenis dictis in methodo. Aliter nāq regenerabatur causa antecedens. Et qꝛ vir/ tus fuit debilitata p priorē ydropisim: ideo defecerūt in scđa. In yposarcha vero nō dꝫ fie ri incisio oīno: qꝛ materia cōtinet in corpore toto. Silr̄ videt q nec in tympanite: qꝛ nō est in ea aqua pura.

Pronosticatio.

Dicit Ras. q specierũ ydropisis alchites ē difficilioris curatiõis: ꝛ post ipam tympanī. yposarcha vero vt plurimũ salubris est. ꝛ q nullus ex ea moriť nisi per sui inobedientiã vel medici errorē. Itē dicit Ypo.ij. pnosticorũ. q oīs ydropisis cũ febre ꝛ ppꝛie acuta est mortalis: qm̃ fortitudinē vtriusq; cause significat cũ fortis sit ignis qui in aq̃ nõ extinguiť: vt scriptũ est in cõmento.xxiiij. illi' ampho. secunde particule. In morbis minus periclitanť. Et sic est vniuersaliter in oī morbo pluralitas medicinaꝝ ꝛ eaꝝ cõtrarietas inducit cronicitatē vel perniciē: qm̃ natura ꝛ medicina impediunť in earum digestione regulatiue ꝛ curatione: vt pꝫ in emitriteo ꝛ feb. tertiana nota. Itē dī Ypo.vj. parti. ampho. Ydropici quibus nascunť vulnera in corpore nõ facile sananť: qꝛ hũores impediunt cõsolidationē. Itē fluxus ventris supuenīēs cũ alleuiatione infirmi ꝛ virtutis cõstantia salubre. Stipticitas xõ vel vrine retentio supueniēs vel fluxus ventris sine alleuiatione infirmi mortale. Vñ Ypo. ibidem. Ab ydrope habito fm venas in ventreꝫ aq̃ fluente solutio fit egritudinis. Et in.vij.pti. ampho. ait. Si ab albo flegmate habito dyarria supuenerit fortis soluit egritudinem. Item in ydropi. ꝛ ppꝛie alchite vrina rubea pauca ꝛ cum difficultate micta mortale est. Exhuberās xõ ꝛ plia ꝛ cũ facilitate micta ꝛ colore citrino vel subcitrino salubre: ꝛ propte virtute cõstante. In omi ydropisi si exhibitio medicaminum rationabiliũ nihil confert mortale. Itē in omni ydropisi cura ꝛ alleuiatione facta die vna cũ recidiuatione vicissim die alia mortale. Si xõ curatur ꝛ alleuiatio perseuerauerit: salubre. In oī ydropisi egestio sicut lotura sanguinis: vel sanguis coagulatus mortem propinquã signat. Item vrina biscolor: vtputa rubea inferius ꝛ liquida superius aut econuerso mortale. Item feror anhelitus ꝛ sudoris et sputi ꝛc. mortale. Item Ypo. sexta particula amphorismoꝝ. ydropisi tussis supueniens malũ: pcedens tussis minus malum. Et intellige si tussis nõ sit ppter catharrũ: sed ppter multitudineꝫ aque ꝛ ventositatis in ventre cõprimentis dyafragma: tunc circa vnũ diem vel circa illud suffocatur: ꝛ ppꝛie alchitici ydropisi in cõplexione cholerica magis periculosa est q̃ in flegmatica: quoniã maximam discrasiã signat ꝛ causam fortem. Itē Ypo. scda particula amphorismoꝝ. In morbis minus periclitantur egrotantes.

¶ De yctericia. Cap. v.

Ictericia est defedatio coloris corporis totius ad citrinũ vel nigrum vergens cum pmistione coloꝝ vrine vel egestionis ꝛ exeuntium alioꝝ. Citrina fit vitio epatis propter sex causas. Prima est mala complexio epatis calida sine materia naturalis vel accidentalis. Scda mala cõplexio epatis calida cuꝫ materia plurima: scꝫ cho. rub. Tertia est apã calidum epatis. Quarta expulsio cretica cholere rub. ad circũferentiaꝫ totius corpis. Quinta debilitas cistis fellis Sexta opilatio. Et ista opilatio fit q̃ttuor modis: aut in substãtia ꝛ venis epatis: aut in poro quo cistis attrahit cholerã rubeam: aut in poro quo cistis mandat choleram ad pillerum. i. fundum stomachi gratia fortificationis digestionis pme: aut in poro quo cistis mandat choleram rubeam ad intestinum ieiunum gratia excitationis virtutis expulsiue. Has nãq; tres vias habet cistis: vt patet in anathomia. Nigra fit a vitio epatis debilis in virtute discretiua sup̃fluitatũ digestionis secũde: ꝛ hoc vt raro. aut vitio splenis debilis in virtute attractiua melancholie ab epate ppter opilationē factam in vijs eius vel debilitatē sue substantie. et hoc vt plurimũ. ¶ Signa yctericie citrine ppter caliditatem epatis sine materia sunt citrinitas faciei: ꝛ proprie albuginis oculoꝝ ꝛ vrina rubea intense. Et si talis caliditas insit per naturam nõ separantur a corpore talia accidētia. Nec noceť patiēs ex ipsa: nisi cum superfluxerit: qm̃ est eius cõplexio propria qua degit sibi sanus. Si vero sit aduenticia separatur ab ipso: ꝛ fortassis ãtecessit comestio ciboꝝ calidorum plurimoꝝ ꝛ pot' vini fortis plurimi: aut assiduitas famis ꝛ tristitie cum vigilijs ꝛ labore. ¶ Signa yctericie propter caliditatem epatis cum materia sunt q cholera rubea egreditur cũ vomitu et cum secessu ꝛ vrina: quare quodlibet eorũ.

est rubeum aut citrinū vehemēter: neqꝫ mi/noratur yctericia: ⁊ ꝓprie cum materia sit multa. ¶ Signa ꝓpter apostema calidum epatis sunt febris cōtinua acuta cuꝫ dolore ypocūdrij dextri pungitiuo: ⁊ oīa signa apostematis epatis q̄ dicemus. ¶ Signa ycterici ꝓpter expulsionē creticam sunt: qm̄ accidit in fe. continua acuta in aliqua dierū cre/ticarum vel indicatiuarum. Et q: fit subito infra vnā diem ꝓpter fortem expulsionem cholere rubee ad ambitum corporis totius virtute sintbomatis aut nature. ¶ Signa yctericie ꝓpter debilitatē cistis in attrahendo cho. ru. sunt ꝙ cum yctericia fit nausea ⁊ vomitus cholere sine dolore ypocundrij dextri cum nō fit in ipso opillatio: similiter ⁊ sitis ⁊ amaritudo oris cum ꝓstratione appe/titus ⁊ vrina rubea intensa: ⁊ difficile est discernere inter istam causam: ⁊ illā que fit ex multitudīe cholere rubee ṗdicta. ¶ Signa propter opillationem in substantia ⁊ venis epatis vel in poro quo cistis attrahit cho. ab epate sentit eger dolorem grauatiuū in ypocundrio dextro: ⁊ egestio a principio est tincta: sed post hoc gradatim dealbatur ꝑm ꝙ cistis euacuaꝭ a cholera: ⁊ vrina est tincta valde turbida grossa spumosa ꝑpꝭ eiꝰ regurgitum cuꝫ sanguine: nisi forte virtus discre/tiua ⁊ expulsiua epatis esset debilis ꝑlimū: tunc apparet vrina gradatim alba aquosa: sicut est stercus ⁊ fortificatur yctericia: ⁊ est cum ipsa patiēs sine vomitu ⁊ sine amari/tudine oris. ¶ Si autē oppillatio sit in po/ro quo cistis mandat cho. ad pillerum. signa eius sunt: q: egestio ⁊ vrina sunt tincta val/de grossa ⁊ spumosa: sicut bolus armenicus sine vomitu vel amaritudīe oris vl' siti: ⁊ appetitꝰ ē fortior. ꝟtute digestiua stōachi: ⁊ est vt plurimū cū fluxu ventris ꝓpter multitu/dinem cholere transmisse ad intestina. ¶ Si autem opillatio sit in poro quo cistis mādat cholerā ad intestina: tunc signa eius sunt stipticitas vētris cū egestione alba dura: sicut stercus canis ⁊ fortificatio yctericie subito et vrina rubea grossa ampulosa valde: nisi forte virtus sequestratiua epatis sit de/bilis qđ raro contingit: tūc vrina foret alba subtilis: ⁊ nō est eger oīno sine vomitu cho/lere vel siti vel oris amaritudine ⁊ appetitꝰ ꝓstratiōe: s; nō sunt h' adeo itēsa: sicut in debilitate cistis in attrahēdo cholerā. Si aūt opillationes sint iplures simul: tunc ⁊ signa apparebūt plura simul: ⁊ hoc est vt plurimū ¶ Signa yctericie nigre propter debilitatē virtutis discretiue ⁊ expulsiue epatis vel eiꝰ opillationē sunt grauitas ypocūdrij dextri Et q: yctericia citrina ṗcessit nigraꝫ cū cholera sit subtilior ꝙ melācholia: siīr ⁊ vrina citrina intensa vel viridis antecessit vrinā ni/gram grossam. ¶ Signa yctericie nigre propter debilitatē virtutis attractiue splenis vl' eius opillationē est niger color cutis cū duritie inflatione ⁊ tumore splenis ita vt putāt stulti ꝙ sit apostema: licet sit sine fe. acuta: et est vrina nigra grossa. Et fit hec yctericia vt plurimum per se incipiendo sine antecessione yctericie citrine.

Methodus.

Cura yctericie ꝓpter caliditateꝫ epatis sine materia est vt vtaꝭ vino grana/toꝝ ⁊ succo berberisl' vꝫ aqua decoctiōis eiꝰ ⁊ aqua ordei actu frigida ⁊ aceto: sumat oī mane. ℥. ij. oxizacare vel sirupi roſ. vel viol'. Vtatur triasanđ. ⁊ rosata nouella. Epithimeꝭ epar cū sandal'. ro. puluerisatis ⁊ infusis in aqua roſ. ⁊ modico aceti. Vitet carnes ⁊ vina: nisi sint alterata cum herbis ⁊ seminibus frigidis ⁊ aqua frigida. ¶ Cura yctericie ꝓpter caliditatē epatis cū materia est vt omi die in aurora sumat de oxizacara vel de siru/po acetoso simplici cū aqua decoctionis la/ctucarū endiuie cicoree vel seminum cōtum frigidoꝝ. ¶ Preterea soluaꝭ cuꝫ aqua casei vel lacte acetoso acuto cū. ℈. j. vel. ij. scamo/nee. Vel purgetur cū electuario de succo la/xatiuo vel stomaticho laxatiuo: vel cuꝫ deco/ctione que sic fit. ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ℥. j. ⁊ ß. pistētur ⁊ bulliātur cuꝫ prunis siccis in. vj. ℥. aque donec medietas cōsumatur colletur ⁊ acuatur collatura cum. ℥. ij. reubarbari boni puluerisati vel granis quatuor vel. v. scamonee. Et addantur sirup. ro. ℥. ij. ⁊ detur hoc totū ante diem: quia euacuat choleram ⁊ sistit vomitū ꝯfortando stomachum ⁊ intestina. Deinde fiant localia remedia ṗdicta: dieta sit eadē cū predicta. Cura yctericie ꝓ/pter apostema calidū in epate est cura apa tis quā proprio ca. dicemus. ¶ Cura yctericie propter expulsionē creticaꝫ cho. ad cutim

est vt iuuetur natura in creticãdo. Ponaţ ğ patiẽs in balneo tepido aq̃ dulcis aq̃ decoc. flor camom̃. mellil. et aneti. Et si virt' sit debilis ponatur vesice vel vasa terrea super tegmie sup ypocũdria ꝛ circa corp' vndiq; repleta aq̃ cal'a. vel bibat aquã decoc. calamẽti in plima q̃titate: q̃m vrinã puocat. et cholerã expellit hora circ̃ sir ꝛ iulep ꝛ vinũ album aquosum in quo crocus ĩfusus fuerit p noctẽ aut leuiter bullit'. Sil'r ꝛ aq̃ decoctionis caricar ꝛ passular pinguiũ ꝛ seminum diureticorũ. Hec em̃ materias viscosas subtiliant et venas capillares elargãt. et digeratur materia post crisim diminutã cũ siru po aceto. cõposito: aut oxizacara dando omni die in aurora cũ aqua decoctionis radicũ petro. feñ. ꝛ pruno: ꝛ purgeţ cũ aliqua medina supradicta. Cura icteritie pꝑter debilitatẽ cistis in attrahẽdo cholerã est vt cõfortetur epar cũ illis q̃ diximus ca. de debilitate epatis pꝑter raritatẽ sue substantie: q̃m oia cõfortãtia epar cõfortant cistim fellis ꝛ econuerso. Cõferũt ad hec etiã oia que dicẽtur iã de cura icteritie pꝑter opilationem epatis ꝛ viarũ eius q̃liscunq; fuerit opilatio est fere eadẽ cura. Si igiţ sit cũ fe. ꝛ vrina rub. ꝛ virtute debili digeraţ materia ꝛ deopilleţ vie cũ sirupo qui sic fit. R. end. scariole lactuce cicoree mellil oti. añ. m. j. scolopẽd. acetose politrici. adyambos capilli veneris añ. m. ß. pruna nũero. xx. quattuor semi. cõiũ frigido ciperi capparis acori. añ. ℨ. j. zuccari lib. j. vel zuccari ꝛ mellis. añ. vj. ℨ. fiat sirupus de quo deţ oi mane. ℨ. iij. cũ aqua decoctionis end. ꝛ lactuce. q2 si pꝯto nõ fit: digeraţ materia cũ siru. acetoso simplici ꝛ aqua calefacta. Et aliũ sirupũ bonũ aperientẽ et confortantẽ epar scripsimus ꝛ splenẽ ca. de opillatione epatis. C. de canone. Preterea purgetur cũ aliqua medicina p̃dicta. Vtaţ sepe triasãdali vel diaprunis mixto cũ dyacucurma vel cũ triffera sarracenica vel dyalacca. Nutriaţ iure carniũ bonarũ elixarum cũ lactuca endiuia feniculo ꝛ petro. sil'r carnib' p̃ditis cũ succo granator vl' berberis vl' aceto: vel cũ sapore facto ex succo acetose trifolij ꝛ petro. Nutriaţ etiã aqua pisor ꝛ cicerũ. Bibat vinũ albũ clarũ limphatũ. Si autem sit sine feb. tũc opus est deopillãtib' acutioribus p̃dictis sicut est sirupus aceto. compositus cũ aqua decoctionis ciperi ꝛ capparis siseleos apij petro. feniculi. Et purgeţ cũ pillulis de reubarba. dictis i alchite. Sumat añ prandiũ ꝛ cenã lib. ß. aque decoctionis cauliũ vl' pisor ꝛ sit actu calidũ: vl' aque decoctionis absintbij feñ. petro. q̃m resoluit materias ꝛ prohibet apa fieri in epate opillato. Nutriaţ carnibus edor vel pullor coctis cũ eisdẽ herbis cõditis cũ sinapi vel sapore facto ex allijs ꝛ cardamomo ꝛ aceto forti. Vtaţ iuribus conditis cũ sp̃ebus calidis aromaticis. Bibat vinũ album purũ: vitet cibos grossos ꝛ potus turbulentos. Clisteri seţ venter sepe cũ clisteri primo siquidẽ lenitiuo facto ex aqua decoctiõis malue bismalue ficle mercurialis bletis cauliũ addẽdo aliquid olei viol. ꝛ mellis ac salis. Postea vero clisteri attractiuo acuto q̃d sic fi. Si p̃dictis addaţ aque decoctionis agari. colloquintide. añ. ℨ. ß. Vtatur sepius in ieiuno post purgationes aliquas trocis. ꝛ electuarijs aperitiuis atq; cõfortatiuis epatis dictis in alchite. Et postq̃ icteritia citrina curata fuerit q̃tum ad eius causam sc; cũ egestio iam cepetit citrinari et venter lubrificari ꝛ vrina remitti in tinctura: tunc curetur color cutis fetidus cum balneo stuphe sicce vel aque dulcis calide in qua decoctione decocti sint flores camomille ꝛ folia cauliũ receñ. recipiendo eius vaporẽ in faciẽ ꝛ oculos actu calidũ: quoniã potẽter reliquias cholere remouet ꝛ citrinitatẽ oculorũ similiter ꝛ cũ proiectione vini granator intra oculos donec eorũ citrinitas totaliter auferaţ. Et hec sufficiant de cura ycteritie citrine. ¶ Cura ycteritie nigre ex quacũq; cã fiat: est vt aperiaţ splen ꝛ cõforteţ. put dicem' ca. de opillatiõe splenis. Et sirupũ bonũ ad hoc dixim' c. de opillatiõe epatis. C. de cañ. Post purgationes aũt aliq̃s vtaţ dyalacca dyacucurma ferrata. Euitet carnes bouinas vel ferinas aut salitas. Similiter ꝛ lentes caules panẽ azimũ ꝛ oia generantia melancholiã. Fiant clisteria lenitiua p̃dicta q̃ possunt acui q̃nq; cũ sene epithimo polipodio ꝛ squinanto.

Emperica.

Dicunt cõiter operantes q̃ flebothomia saluatelle que est in manu dextra inter anularem ꝛ auricularẽ confert in omni ycteritia

citrina siue fit cũ feb. vel sine feb. ꝛ ꝓprie in corpore sanguineo cuiꝰ vrina est rubea grossa vel rubea valde sine grossitie. Sʒ flebothomia saluatelle manꝰ sinistre cõfert in oĩ yctericia nigra: qꝛ iste flebothomie diuertũt materiã cõiunctã ꝛ diminuũt antecedẽtẽ. Cura preterea nobilis ꝛ experta i oĩ ycteritia citrina ex quacunqꝫ cã fiat est ista. Pꝛĩo digerat materia vitellina q̃ videt cõposita ex cholera rubea ꝛ flegmate: ꝓpter qd rõne cho. penetrat ad cutim ꝛ ipsam citrinat: ꝛ ratione flegmatis opilat epar ꝛ poros cutis: vt resolui non possint: ꝛ sic fit causa ycteritie citrine. Hoc facto purget cũ huiusmodi. ℞. agarici ʒ. j. reubarbari. ʒ. ij. pistent ꝛ infundant p noctẽ i. ℥. iiij. aque feruẽtis decoctiõis prunoꝝ: deide colent ꝛ manibꝰ diligẽter fricent. Et addant. ℥. ij. sirupi viol. in collatura ꝓpter dulcorationẽ: ꝛ detur hoc totũ ante diẽ. Et si corpꝰ fit robustuʒ nõ collet aquã: sʒ cũ tota substãtia ministret. vel purget cũ. ℥. ß. dyaprunis acuati cũ. ʒ. ß. dyagredij: vel cuʒ. ʒ. ij. reubarbari dãdo ante diẽ cũ aq̃ decoc. prunoꝝ ꝛ viol. Vtat post purgatiões oĩ die i ieiuno electuario apertẽte epar: sicut est dyaprunis simplex mixtũ cũ trifera saracenica: de quo det in modũ castanee cũ aqua calefacta. filtr. ꝛ hꝰ potu. ℞. marrubij ozibolani. M. j. decoquat i lib. iij. clari vini albi veteris potẽtissimi addito modico mellis ꝓpter amaritudinẽ ꝛ bulliat vsqꝫ ad cõsumptionẽ medietatis: postea collet ꝛ detur vnꝰ ciatꝰ ante prãdiũ ꝛ vnꝰ ante cenã. Curata autẽ egritudine remoueat accidẽs. s. citrinitas cũ vaporatiõe eiꝰ ex aqua decoctiõis carniũ bouinarũ veterũ salitarũ sumẽdo eiꝰ vaporẽ in faciẽ ꝛ oculos aptos postqꝫ caro cepit ab ossibus separari. Cura ycteritie ex q̃cũqꝫ causa fiat nõ pficit nisi cũ deopilatiõe epatis ꝛ venarũ ipiꝰ atqꝫ cisti fellis cũ infrigidatiõe aliquali: quapropter conferũt oĩa dicta ca. de opilatiõe epatis. s. de cã calida. Silr ꝛ oĩa q̃ diximus ca. de ydropisi. C. de cura alchitis cum feb. sed omnium potentissimum est dyacurcu. posita ibidem.

Pronosticatio.

Dicit Ypo. iiij. parti. amph. Si ycteritia superuenerit in fe. acuta ante septimũ diẽ malum est: q̃m signat opilationẽ fortẽ in epate vel apostema calidũ ꝓpter exuberãtiã cholere rubee in ipso: quare talis crisis nõ fit vi nature: sed vi sinthomatis ꝛ multitudine materie redundantis p corpꝰ. Istud tñ dictum Ypo. reprehẽdit Auerro. vij. colliget dicẽs q̃ lʒ fuerit verũ tẽpore Ypo. q̃n corpora seruabãt regimẽ sanitatis. Nostro tñ tẽpore potest fieri bona crisis in fe. acuta p ycteritiaʒ veniẽtẽ ante septimũ diẽ: puta in fine quinte diei: ꝛ ꝓprie si virtꝰ sit fortis ꝛ materia non multuʒ viscosa: q̃m repellet simul vna hora crudum cũ digesto. Itẽ ycteritia supueniens in fe. acuta in sexta die vel post est signũ ꝛ cã salubris crisis si nõ senserit eger dolorẽ vel duriciẽ circa regionẽ epatis q̃ significarẽt apostema vel opillationẽ tumorosam. Vñ Ypo. ibidem. Quibuscũqꝫ septima: aut nona: aut decimaquarta ycteritia supuenerit bonuʒ: si nõ dextrũ ypocundriũ durũ fiat. Si vero nõ bonũ: qꝛ taliter crisis fit vi nature: ꝛ post digestionẽ materie: ꝛ in die cretica cũ benignitate materie mediocriter grosse: sicut ẽ cho. vitellina. Itẽ ad ycteritiã nõ sequit ydropisis vel parũ: q̃m cho. est materia calida q̃ contrariat vẽtositati ꝛ aquositati ydropicoꝝ. Vñ Ypo. v. parti. amph. Ycterici nõ valde inflati fiũt: verũtñ ad ydropisim ꝓprie alchitẽ sequit ycterícia frequẽter ꝓpter opilatiõnẽ ꝛ materie grossitiẽ frequẽter ꝛ virtutis discretiue imbecillitatẽ: quare fit mortale. Itẽ ycteritia ꝓueniẽs ex opilatiõe antiqua scilrosata mortale. Vñ Ypo. sexta parti. amph: ycctericis si epar fiat durũ malũ: quoniaʒ qd lapidificatum est in epate vel splene ampliꝰ resolui non potest: vt dicit Aui. tertio canon. fen. iiij. ca. de apostematibus epatis.

De apostematibus epatis. Capitulum. vj.

Apostema dicitur fieri in epate quando materia per se et primo colligitur in ipso. Excitatur quando materia de membro alio ad epar delegatur: siue fit per mediuʒ crisis siue sine crisi. Vlcus vero dicitur cuʒ apostema conuersum est in saniem et post hoc rumpitur. Fit igitur apostema per congestionem: exitura per delegationem: vlcus vero per rupturam. Possunt autem

hec fieri ex omni genere quattuor humorum: pro
prie tamen ex cholera et sanguine ac melancholia:
sed forte nunquam ex flegmate. vt dicit Ras. in
diuisionibus. Quia epar est membrum carnifor/
me calidum valde. Et propter hoc neque fit ex
melancholia per se incipiendo: sed consequendo ad
apostema calidum adustum lapidificatum. Premissi
etiam apostematis sicut et aliorum omnium quattuor sunt tem/
pora si terietur ad salutem: scilicet principium. augmen
tum: status: et declinatio. Nam si terietur ad perni/
ciem poterit in quocunque eorum inducere mortem
preterque in declinatione vera: quoniam in ea nullus
moritur: vt dicit gal. iij. de crisi. Quoniam interficit
statim a principio propter materie multitudinem:
sed in augmento propter eius acuitatem et dolorem:
et in statu propter morbi longitudinem et virtu
tis defectionem. Est autem principium cum materia
fluit ad particulam et dolor percipitur: et dolor
durat vsque ad dies septem ad plus. Augmentum
est cum augetur dolor et febris et materia tota su
perfluit. Est autem status cum dolor et febris sunt
in vltimo vehementie et materia tota fluxit ad
locum. Est vero declinatio cum facta est mate/
rie sensibilis euacuatio: fortis doloris minoratio.
Apostema epatis sicut et omne aliud apostema potest
terminari altero duorum modorum: quoniam vel stat
vel permutatur. Et est cum permutatur ad malum vel in
peripleumoniam vel in frenesim: vel in aliud
ad quod transferatur. Si vero steterit in loco suo
teriatur altero trium modorum. Primo quidem per
resolutionem similem. Secundo vero per saniem siue du/
blatiam. Tertio per sclirosim siue indurationem.
Signa teriationis eius per resolutionem
sunt: quoniam per emplastra anodina tumor
resoluitur et febris diminuitur et dolor miti/
gatur et virtus de die in diem confortatur si
ne apertione exitus sanguinis vel saniei per
secessum vel vrinam. Et tempus istius ter/
minationis est a primo puncto egritudinis
vsque ad diem quartum vel circa id: sicut in
pleuresi dictum est. Si igitur vsque ad tem/
pus illud tumor non diminuitur et febris et
dolor augmentatur scire conuenit: quoniam
hoc apostema resolui non potest. Signa ter
minationis eius per saniationem sunt: quo
niam post decimumquartum diem vel circa
id dolor et febris acuuntur et magis in nocte
quam in die. Unde Ipocra. ij. parti. amphor. cir
ca generationem saniei dolor et febris etc. Si
igitur calor naturalis vincatur: fiet sanies.
Si vero accidentalis fiet virus: vt dicit com
mentator ibidem. Et si tussis sicca superuene
rit et oculi concauantur cum rubore angulorum
in eis et vngues corrugantur in eis et manus
et pedes calefiunt si fit cum salute: vel infri/
gidantur si fit cum pernicie: et insurgit mul/
titudo sudoris postquam non alleuiatur egritu
do et pulsus cum anhelitu fit frequens. Et
tempus istius terminationis est a die deci/
maquarta vel circa vsque ad diem vigesimum
vel quadragesimum vel sexagesimum secundum
multitudinem et grossitiem materie maiorem
vel minorem: vt docet Ipocra. ij. pronostico
rum. Post illos igitur dies superuenit ru/
ptura et rigor corporis totius: et apparet san
guis et sanies in vrina et secessu et diminui/
tur febris et dolor si fit cum salute. Signa
terminationis eius post sclirosim sunt: quo/
niam post quadraginta dies vel circa id fe/
bris et dolor falso delitescunt non preceden/
te euacuatione sensibili remanente tumore
vel duritie in loco cum prostratione appeti
tus: et nausea: et corporis extenuatione quaque
die. Nam si materia insensibiliter resoluta
fuisset: non remansissent ista accidentia. Si
gna autem distinctiua inter apostema epa/
tis et pleuresim scripsimus capitulo de pleu
resi. C. de pronosticatione. Signa propria
apostematis calidi in epate sunt febris con
tinua acuta cum dolore pungitiuo forti in
ypocundrio dextro sub costis et vehementia
sitis. Si autem fit ex sanguine: tunc cum
istis apparet rubor faciei permixtus fusce/
dini et pulsus vndosus: scilicet latus. ma/
gnus. mollis: et vrina rubea grossa et habitu
do carnosa: et dulcedo oris sine manifesta
causa: et etas iuuentutis et antecessio ciborum
multiplicantium sanguinem. Si vero fit ex
cholera: tunc cum predictis apparet color fa/
ciei citrinus et pulsus velox durus diuersus:
et vrina citrina intense cum grossitie non plu/
rima et habitudo extenuata et concauatio ocu
lorum et amaritudo oris sine causa exteriori:
et forte superuenit vomitus amarus. Signa
vero distinctiua apostematis an fit in gib/
bo epatis vel in sima sunt: quoniam si fit in
gibbo superuenit quandoque singultus pro/
pter alimenti compressionem: compassionem
oris stomachi: et tussis sicca cum sputo pro/
pter compactionem dyafragmatis ex ipso

et ycteritia citrina ꝑpter opilationē vena rum in eaꝝ fonte: ⁊ apparet tumoꝛ in ypo cundrio dextro: sicut figura medie lune: ⁊ ꝓ prie si magnū fuerit apostema. Si vero sit in sima apparet fortassis egestio rubea sicut lotura carnis: ⁊ fortassis alba subtilis chilo sa ꝑpter defectū attractiōis. Siir ⁊ lenitas ventris ⁊ ꝓstratio appetit⁹ oīno. Et quāto maius fuerit apa tanto fiēt hmōi accidentia maioꝛa et certioꝛa ⁊c.

Methodus. Cura apatis de sanguine est vt in pncipio ad septe3 dies fiat flebotbomia diuersiua de basilica bracbij sinistri propter oppositionē latitudinalē. Postea fiat flebo thomia eradicatiua de basilica bracbij dextri in q̄ sufficiēter san. extrahat̃ si virtus et etas cōsenserint. vel fiat ei⁹ secūdatio p tres dies qd meli⁹ est. Si vo corpus nō fuerit ple ctoricum vel apa sit ꝯfirmatū anteꝙ sis vocatus: fiat ilico flebothomia eradicatiua: qm̄ postꝙ materia tota fluxa est ad locum apatis nō est ampli⁹ solicitandū in diuersio ne: sed in eradicatiōe. diuersio nāq3 respicit materiā fluentē vel futurā fluere. Eradicatio vo materiā fluxā ⁊ electam. Post flebothomiā ponant̃ epithimata ⁊ empla reper cussiua p exterius sup locu3 ex puluere ros. sandaloꝝ cāph. sang. dra. terre sigillate bo li armenici ⁊ silibus dissolutis in aq̄ ros. et modico aceti vel in succo sempuiue solatri lactuce acetose ⁊ modico aceti ꝑpter penetrationē. Sumat in auroꝛa ⁊ ante cenā ꝑpt repcussionē p intus sirupū acetosum simpli cem vel oxizacarā vel sirupum ros. vel viol. vel vinū granatoꝝ ac berberis cū aqua decoctionis end. lactuce cicoꝛee solatri. Neq3 ꝑmittat̃ hoꝛa illa venter exiccari imo leniat̃ omni die ante cibū cum suppositoꝛio vel clisteri lenitiuo dictis in ca. de pleuresi. C. de methodo. ⁊ mūdificet̃ sang. aliq̄ dierū cum ℥.ß.et.℞.medulle cassie fi. dissolute in ℥.iiij. aque decoctionis end. vel prunoꝝ ⁊ det̃ ante diē vel cū ʒ.ß.vel.ij.reubarbari boni pulueri sati dādo cu3 aq̄ decoctionis iam dicta. Contētetur hoꝛa illa p cibo succo oꝛdei vel farris vel auene. siir ⁊ malis sapidis lactuce cucurbite coctis ⁊ cōditis cū agresta vel vino berberis in potu: cū cibo suo. S3 si virtus sit debilis dent̃ carnes hedoꝝ vel pull oꝝ co cte cū herbis frigidis ꝑdictis cōditis cū suc co granatoꝝ vel berberis aut acetose et mo dico aceti. Et bibat vinū album debile limphatum ad mediū cum aq̄ frigida vl' aqua decoctionis endi. Melius tn̄ foret abstinere a vino hoꝛa illa oīno. In augmēto vo ponantur empla leuiter resolutiua sine attractione mixta cū repcussiuo sicut sunt empla facta ex floꝛib⁹ camomille. semi. lini. farina fenugreci oꝛdei rad. maluauisci. coquendo oīa in aqua ꝑfecte et pistādo ⁊ incoꝛpoꝛando cū oleo camomille ⁊ aqua ros. qd sufficit addendo aliq̄d ex stipticis sicut absinth. ro. grana mirti. cicoꝛea ⁊ plantago. et hoꝛa illa sumat leuiter de resoluentib⁹ ⁊ aperientibus p interius sicut est sirup⁹ acetosus cōpositus. In statu regat̃ cū resolutiuis puris et postꝙ fe. ⁊ doloꝛ ceperint minoꝛari: acuātur resoluētia ꝑdicta cū puluere aneti spic. mirrhe bdellij ciperi capparis ſm q̄titate3 diminutionis fe. ⁊ doloꝛis. ⁊ sic regat̃ per tēpus declinatiōis vsq3 ad resolutionē ꝑfectā. Si aūt moꝛb⁹ prolōgetur neq3 apa resoluat̃ neq3 medicine rationabiliter exhibite ꝓficere videātur. ⁊ fe. ⁊ doloꝛ de die in diem augmentētur: scire debes qm̄ apa tendit ad saniationem quare intēde postꝙ cognoueris ad generationē saniei laudabilis cū emplo maturatiuo dicto caplo de apatibus stomacbi. C. de methodo. Et sic regatur vsq3 ad diē rupture: ⁊ si ruptura p se fiat bene erit. Si aūt fiat per artē sicut ibidem diximus de cura dublati in stomacho. Et postꝙ ruptū fuerit apa quod scies qm̄ sanguis ⁊ sanies visa sunt in egestione vel vrina tūc solicitādum est in cura vlceris ꝑposse. cuius quidē cura tribus ꝑficitur intētionibus. Prima est mūdificando vlcus a sanie qd fit per stiptica abstersiua. Detur ergo in potu aqua oꝛdei vel ydromel vel iulep vel sirupus acetosus. cōpositus confectus cu3 zuccaro si caloꝛ sit plurimus. Scda vo in cōsolidando labia vlceris quod fit per stiptica conglutinatiua Dentur ergo in potu. ʒ. iij. de hac medicina cum sirupo acetoso vel ydromelle. Et post ad duas hoꝛas a sumptiōe medicine abstersiue iam dicte. ℞. se. end. seminis apij masticis terre sigillate. an. aureum. j. rosarum tritarum spodij thuris san. dra. an. aureos. ij.

terantur oīa subtilissime ꝛ cribellent̄. Et em plastret̄ epar per exterius cū emplastro qd̄ ℞.spice calami aromatici ciperi.añ. partē j.thuris masticis.añ. ptē.ß.terant̄ ꝛ incorpo rent̄ cū aqua decoctionis granoꝝ mirtilli ci tonioꝝ vel sumach vel piroꝝ vel pomorum stipticorū aromaticoꝝ: ꝛ in fine adde aliqd gallie muscate: qm̄ cōsolidat ꝛ ꝯfortat epar a ꝓprietate. Tertia est in confortādo virtu tē ne fortassis ex morbi longitudine atq; do loris fortitudine ꝓsternat̄: quare confortetur cū carnibus pulloꝝ edoꝝ ꝛ vitellis ouorum et bibat vinū albū subtile aromaticū in par ua tamē q̄titate. Si vero nihil predictoꝝ cō tulerit ꝛ apā de die in diem indurat̄ cū mul to tumore ꝛ dolore in loco ꝛ corruptione cor poris ꝛ minoratione appetitus ꝛ delitescē tia fe. tūc intende ad mollificantia ꝛ resoluē tia materias melācholicas adustas vicissim tam per interius q̄ ꝑ exterius. Sumat igit̄ om̄i die añ cibū dyacurcu. scripta ca. de ydro pisi. C. de empericis i cura alchit̄ cū fe. Uel sumat de dyal acca vel de athanasia cū vino albo subtili: vl' sumat de trociscis de bdellio qui sic fiūt. ℞. ſm rasim in diuisionib⁹ rosa rum tritarū.ʒ.x. spice nardi.ʒ.ij. croci lacce co sti.añ.ʒ.j.ꝛ.ß. mirrhe.ʒ.j. masticis amigdala rum amararū.añ.ʒ.ij. bdellij.ʒ. tres. dissol uantur bdellium ꝛ mastix cū vino ꝛ cōficiā tur cū eo res alie postq̄ puluerisate fuerint subtiliter ꝛ cribellate: ꝛ fiant trocisci quoꝝ quilibet sit.ʒ.ij. vel.iij. Det̄ vn⁹ in aqua end. si fuerit plurima caliditas vel cū vino albo vel ydromelle vel aq̄ decoctionis seminis apij et feniculi si nō sit in fe. intensa. Emplastre tur epar cū emplastro qd̄. ℞. rad. maluaui sci coctarū ꝛ mundataꝝ a ligno interiori et cortice exteriori ꝛ reductaꝝ ad substantiam axungie per pistationē. lib. j. farine ordei.℥. quattuor. fenugreci se. lini añ.℥.ij. pingue dinis anatis anseris ꝛ galline ac porcine si ne sale. añ.℥.ij. ciperi squināti. añ.℥.j. armo niaci.℥.j.ꝛ.ß.ꝛ terebentine.℥.iiij. cere quod sufficit. Dissoluant̄ cera ꝛ gūme cū vino in casola ad ignē ꝛ incorporent̄ cū eis res alie postq̄ bn̄ trite fuerint ꝛ cribellate extendat̄ super coriū ponat̄ sup epar vel fiat vnguen tū ex eis ꝛ loco cere ponat̄ oleum masticinū vel nardinū. Hoc nāq; emplastrū sui boni tate mollificat ꝛ resoluit om̄e apā indura tum: ꝛ ꝓpē si sit de materia calida adusta. Si autē sit de materia frigida vl' grossa val de: tunc opus est emplastro fortiori qd̄. ℞. rad. bism alue ꝑparatarū vt sup lib. j. terebē tine. lib. ß. bdellij armoniaci serapini oppo ponaci.añ.℥.ß. cipi cappis acori sqnāti.añ. ℥.ß. farine fenugreci ꝛ se. lini.añ.℥.iij. olei nar dini.℥.ij. dissoluāt̄ gūme i vino: ꝛ cū dissolute fuerint: addat̄ terebētina ꝛ dissoluat̄ cū eis et cū dissoluta fuerint oīa ponant̄ in morta rio ꝛ incorporent̄ res alie trite ꝛ cribellate perfecte donec vnū corpus fiāt. Et fiat cero tū vel emplastrū sup epar actu calidū. Ista em̄ emplastra mollificāt ꝛ resoluunt mate rias induratas in epate: ꝛ confortāt substan tiam epatis. Cura apātis calidi de chol'. est cū ꝑdicta nisi q̄ i sanguie oꝫ magl' fieri eua cuatio cū flebotomia. Sed in cholerico ma gis cū farmacia leuiter purgante materias acutas sicut sunt cassia fistula tamarindi mā na reubarbarū dando cū aqua decoctionis prunoꝝ in vtroq; tamen cōuenit flebotho mia ꝛ farmacia: vt dictum est.

Emperica.

Dixerūt excel lentes q̄ apo stema epat' vl' alterius mēbri cuiuscūq; interioris vel exte rioris pōt in principio ꝛ anteq̄ materia flu xa sit ad locū euitari tribus modis. Primo modo quidē per repulsionē ad loca ex quib⁹ fluxit: ꝛ hoc fit per frigida stiptica q̄ repcus siua nuncupantur sicut sunt solatrum virga pastoris semperuiua ꝛ similia posita super ipsum. Secundo modo per tractionem ad partem oppositam cum ipsius calefactio ne ꝛ fricatione atq; vētositate. Tertio mō ꝑ delegationē siue trāsmissionē matie ad mē bra debilia q̄cūq; qd̄ fit ꝑ stiptica tēpata cō fortātia v̄tutē epatis regitiuā: vt se valeat a superfluitatib⁹ exonerare sicut sunt grana mir ti rose citonia succ⁹ granatoꝝ ꝛ berberis cū per interius assumunt̄ aut ꝑ exterius super epar emplastrent̄. Dixerūt etiā alij q̄ suc cus agrimonie in potu datus stomacho va cuo ꝑ.ix. dies hoc facit a ꝓprietate omne apā tam interius q̄ exterius.

Canones.

Dicit Gal. ix. de ingenio sanitat' q̄ in apātib⁹ sto machi epatis vel splenis nō debem⁹ admi

nistrare:neq; p interius:neq; per exteri⁹ medicinas resolutiuas puras:qm̄ resolueret eorum virt⁹ simul cū materia ⁊ sequeret mors festina:cū sint mēbra nobilissima quoꝝ operatio necessaria est p toto ⁊ pprie epar cum sit mēbrum rarum calidū mollis substātie ⁊ spongiose. Addant igit eis stiptica aromatica sicut absint b.ros.citonia plātago grana mirti mala pontica nespille sorbe pira sumach ⁊ silia. Et sicut dico de resolutiuis ita intelligo de mundificatiuis. Item si apa sit in gibbo epatis euacuet apatis materia p vrinā cū seminib⁹ cōmunib⁹ quattuor famosis calidis vel frigidis put oportet additis stipticis iam dictis. Si vero sit in cōcauo ipsi⁹ euacuet materia p intestina cū farmacijs lenitiuis predictis. s3 nō dentur medicine acute sicut sunt scamonea agaricus ⁊ silia:qm̄ se.incēderēt ⁊ materiā agitarēt:⁊ sic augmētarēt apa. Istum tn̄ canonē duo impediūt. Primum quidem lesio intestinoꝝ vt i dissinteria vel lienteria cōuenit:tunc nāq; omnis materia in epate collecta debet euacuari p vrinā ne lesio intestinorum vltimetur. Secūdum est grossities vel viscositas materie:tūc nāq; medicine vrinatiue sunt debiles nec sufficiunt: quare oportet vt fiat euacuatio cū medicinis ducentibus per secessum. Utatur ergo medicus nūc ista:nunc alia:ne natura fiat consuetudinaria. Ite3 in principio apatis non debent poni repercussiua fortia ne forte materia induretur ⁊ caliditas epatis mortificetur ⁊ sequatur ydropisis alchitis. Primo ergo ministrentur leuia debilia postea fortificentur gradatiue. Item nō fiat flebotbomia vel farmacia ventre cōstipato quoniam euacuationem materie nocitiue probibet et materiam iuuatiuam corrumpit. Tentatur igitur prius cum suppositorio vel clisteri. Itē sciēdū q apa i cōcauo epatis reddit vētrē lubricū qm̄ chil⁹ nō penetrat ad epar. Apa vero i gibbo ei⁹ reddit vētrem stipticū ppter attractionē plurimā ad locu3 apatis nisi forte apa sit adeo magnū vt virtutē epatis deijciat ⁊ vias opillet:tunc fiet fluxus lientericus perniciosus. Sciēdū preterea q in apate epatis est opillatio:⁊ licet in omni opillatione sit vrina alba tenuis clara radiosa:verumtamen sit rubea grossa cōfusa propter febrem ⁊ humoru3 ebullitionē quapropter si venerit alba aquosa ⁊ liuida colore virtutis mortificationem signat.

Pronosticatio.

Omne apostema epatis est ex toto genere magis mortale q salubre propter epatis nobilitatē necessitatem caliditatem et raritatem quare pronosticis relinquatur nisi fortis sufficientis et medicine rationabiliter exbibite conferant quaq; die. Item in apostemate epatis frigiditas manuum ⁊ pedum mortalis est. Item apostema in gibbo epatis citius iterficit q in cōcauo propter partem illam esse meliorem et vias strictiores. Caue preterea ne tumorem musculorum q̄ sunt in mirach ventris iudices fore apostema epatis vel splenis. Distingue ergo p figuram lunarem et vrinam ignitam confusam et egestionem chilosam:vel sicut lotura carnis et dolorem fortem cum febre acutissima et pulsu3 spissum velocem:qm̄ nihil istorum in apostematibus musculorum apparere consueuit vel non plurimū vehementer. Item dicit Ypocra.vij. pti.amphorismoru3. In flegmone epatis singultus malum quia multitudinem materie signat. Item in omni apostemate epatico fluxus ventris mal⁹: quoniam magnitudinem apostematis ⁊ prostrationem appetitus ⁊ virtutis attractiue et digestiue signat nisi venerit in die cretica: et post signa digestionis et fuerit cum sanie laudabili alba leui equali:vel cu3 pauco sanguine commixtus et virtute constante et febre ⁊ dolore deficiēte. ⁊ appetitu redeūte. Item apostema factum in gibbo epatis potest tribus modis resolui sensibiliter ad salutem scilicet per sudorem per vias vrinales et per fluxum sanguinis narium. Similiter ⁊ apostema quod est in 3ima potest tribus modis terminari: scil3 per sudorem:per vias vrinales ⁊ per fluxu3 ventris et per vomitū. Si igitur aliqua istarū terminationum euenerit subito a pncipio sc3 i qrta vel in septima die salubre erit:⁊ pprie si signa digestionis apparuerint et virtus constet. Si vero tardauerit mortale ⁊ propter saniei generationē ⁊ morbi longitudinem. Vn̄ Ypoc.iiij. pti.am. In fe. apa nō solutū ad prias crises lōgitudie egritudis est. Itē si apa saniosum

fuerit in velamine epatis vel musculis ventris salubre. Si vero in substantia epatis mortale cognoscitur aut distinguitur nõ nisi a posteriori scz exeunte: qm̃ ꝛ si exiens post rupturã vel incisionẽ vel cauterium fuerit sanies alba lenis equalis venit de panniculo inuoluẽte epar de musculo. Si vero fuerit nigrũ grossum cenosum vel viride fetidũ vel plumbeũ liuidũ significatur: qm̃ de sub͠a epatis egreditur. vñ Ypo. vij. par. amph. quicũq; in epate ppter saniẽ vrunt si q̃d sanies pura fluxerit ꝛ alba euadũt: intunica eñ illius sanies est. si vero velut amurca pereũt. Cõsulo tñ ne tales incidantur vel vrãtur: sed pronosticis relinquantur.

¶ Tractatus tertius tertie sectionis.
De passionibus splenis.

Splenis passiones

Splenis passiones famose sunt tres. Prima est debilitas eius in suo officio. Scd͠a opillatio durities ꝛ tensio. Tertia est apa. Nam de yeteritia nigra diximus vbi de citrina loquebatur.

¶ De debilitate splenis. Capl'm. j.

Debilitas splenis queadmodũ debilitas epatis a duabus põt causis puenire in gñe: q̃ sunt mala cõplexio ꝛ mala cõpositio siue laxitas texture sue substãtie: qm̃ debilitatem eius factã ppter solutionẽ cõtinui cyrurgicis derelinquo: nisi fortasse acciderit ex apate vel vlcere: de quibus ꝓprio ca. dicemus. Mala aũt cõplexio diuersa licet sit octo modorũ: ppter tñ splen debilitatur maxime a calida ꝛ frigida. Nã sicca ad calidã reducitur sed hũida nõ debilitat nisi opillãdo ꝛ extendendo: velut in primo ca. dicet. Signa debilitatis splenis in cõi sunt tria. Primũ est corruptio coloris corpis ꝛ puersio eius ad nigredinẽ: q̃ maxime pcipitur in albuginibus oculoꝝ. Et hoc cõtingit ppter hoc q splen nõ attrahit melãcholiã ab epate: neq; mundificat in eo massaz sanguis cũ sit eius ꝓpriũ officiũ. Scd͠m est pstratio appetitus propter paucã melãcholiã acetosam q̃ trãsmitti debet a splene ꝛ ad os stõachi vt appetitũ excitaret. Tertiũ ablatio vel diminutio emoroidarũ q̃ oriũtur a splene siue venis eius. Si aũt sit ista debilitas a mala cõplexione calida: tũc cuz pdictis appet citrinitas pmixta nigredie in cute corpis ꝛ albuginibus oculorũ ꝛ destructio appetitus oĩno ꝛ sensibiliter caliditas in ypocũdrio sinistro ꝛ vrina rubea grossa. Si aũt sit a mala cõplexione frigida tũc cuz pdictis appet color liuidus pmixtus nigredini: ꝛ destructio appetitus nõ adeo sicut in cã calida ꝛ frigiditas sensibilis circa locũ splenis: ꝛ vrina glauca turbida inferius ꝛ clara supius quodãmodo. Si aũt sit ppter raritate substãtie splenis: tũc cũ signis cõibus pdictis appet medico sapienti pũatio signorum calidoꝝ ꝛ frigidoꝝ: ꝛ qm̃ splen de facili leditur ex quacũq; cã postq̃ puenerit ad panniculũ inuoluentẽ: qm̃ eius substantia caret sensu ppter nõ esse mẽbrũ neruosuz: sed carniforme: queadmodũ epar: pulmo: ꝛ renes.

Methodus.

Cura debilitatis splenis ppter malã cõplexionẽ calidã ẽ vt in pncipio si corpus sit plectoricũ vel carnosuz fiat flebotbomia de basilica sinistra in brachio vel in pede vel de saluatella in manu. Post hoc si necesse fuerit: purget cũ sene thimo epithimo polipodio dãdo ex eis aliq̃d i puluere cũ aq decoctionis prunoꝝ vel in collatura cũ hac decoctiõe. ℞. ellebori nigri. ℈. j. reubarbari. ʒ. ij. terãtur. ꝛ dissoluãtur in. ℥. iiij. aque feruẽtis decoctiõis sene epithimi ꝛ prunoꝝ collet et detur ante diẽ. Et si presto nõ sit aliud purgetur cũ dyasene vel cũ yeralogodiõ dando ex eis. ℥. v. cũ aqua calida añ diẽ. Uel detur reubarbarũ in puluere cũ sero caprino: vel cũ aqua decoctiõis prunoꝝ: qm̃ ista medicamĩa cõfortãt ꝛ deoppilãt splenẽ ꝛ epar atq; meseraicas ꝛ humores grossos educunt adustos vel non adustos. Post purgationes ponatur ventosa magna sine scarificatione super splenẽ in ieiuno cum suctione fortiori melancholiam attrahat ꝛ fricetur cum manibus. Epithimetur cum huiusmodi medicina. ℞. ciperi capparis acori endi. lactuce cicoree absinthii. añ. pistentur ꝛ bulliantur in aceto forti et succo acetose vel berberis. Et in isto liquore actu calido infundantur petie et ponantur frequenter super splenem in ieiuno. Si vis ex eo facere vnguentum: bulliantur res predicte in oleo cõmuni ꝛ modi

co aceti: vel in oleo ros. vel de salicib⁹ ꝛ post decoctionē collet liquor ꝛ ex eo ꝛ cera suffi- cienti fiat vnguentū. Nutriat carnib⁹ lau- dabilib⁹ nō fumigatis neq̄ salitis coctis cū endiuia lactuca: vel cū seminib⁹ eoꝝ conditis cum agresta vel vino granatoꝝ ꝛ berberis vel succo acetose ꝛ aceto. Bibat vinū album clarū debile aquosū vel limphatū. Utter ci bos dulces vnctuosos ꝛ viscosos ꝛ pot⁹ ru- beos grossos turbidos. Utat tria sandal. ro sata nouella dyaboraginis dyarrodon ab- batis cū aqua calida in ieiuno. Cura debili tatis ei⁹ a mala cōplone frigida est eadē cū predictis in flebotbomia purgatiōe ꝛ vento satione: sꝫ fricatio fiat fortior ꝛ eq̄tet in ieiu no equos duriter incedeñ. vel descedat sca- las altas. Epitbimet splen cū bmōi. ℞. ci- peri capparis acori azari aristologie rotūde añ. pistent ꝛ bulliātur in succo absintb. sco- lopē. tamarisci corticis mediane sambuci et modico aceti fortissimi collent ꝛ exprimant res pfecte. Et in liquore illo imbibātur pe- tie ꝛ actu calide sup splenē ponātur: vel pi- stent res oēs pfecte ꝛ fiat emplm. Et si vis magis fortificare hoc medicamē adde rutbā et folia lauri ꝛ prassiū. vel fiat vnguentū qd. ℞. armoniaci bdellij oppoponaci serapini. añ. ℥. ß. succi absintb. ℥. iiij. aceti fortissimi. ℥. ij. olei cōis veteris vel de rutba. ℥. ij. dissoluā tur gūme in aceto ꝛ succo. Dein reducātur ad ignē addito oleo ꝛ cū bñ liq̄facta fuerint addat cere qd sufficit ꝛ fiat vnguētū actu ca- lidū sup splenē in ieiuno ad ignē vel solē ca dum oi die: ad idē cōfert vnguētū marciatō. Comedat carnes laudabiles coctas cū feni culo ꝛ petro. ꝛ iura eaꝝ bibat vinū albū for te. Cura debilitatis splenis pp̄ter raritatē sue subē est vt negligātur flebotbomia ꝛ far macia predicte. ꝛ fiāt sola remedia localia. Epitbimet ergo ꝛ emplastret cū calidis sti pticis nō multū excedētib⁹ q̄ dixim⁹ ca. de de bilitate epatis. C. de cura debilitatis ei⁹ p pter raritatē sue substātie. Nutriat carnib⁹ laudabilib⁹ assis pp̄rie cōditis cū vino gña torū vel berberis vel succo acetose ꝛ vino sti ptico mixtis ꝛ incorpatis cum puluere cina momi zedoarij cappa. galian. croci ꝛ filium: q̄m stipticāt ꝛ cōfortāt splenē generādo san guinē grossum et appetitū excitant: q̄re bi- bat vinū rubeum aromaticū si in ipso dele- ctetur vel vinū album vel⁹ amar. vtat i ieiu no dyacappa. et electuarijs q̄ dicemus statim cum vino claro subtili.

Emperica.

Confectio ele ctuarij subli- mis conferēs ad oēm debilitatē epatis ꝛ splenis cū opilla tione ꝛ pp̄rie sine fe. hec est. ℞. lacce ablute costi baccaꝝ lauri. floꝝ sambuci liq̄ri. pipis. ʒʒ. añ. ʒ. ij. aristologie rub. tinctoꝝ succi eu- patorij azari absintbij anisi genciane spice squināci croci cinamomi reubarb. añ. ʒ. ʃ. et. ß. mirrbe bdellij. ana. ʒ. ʃ. mellis qd sufficit. Frāgit enī lapidē ꝛ duritiē antiquatā ꝛ in- ceptionē ydropisis ex ipis pueniētē decidit Itē sunt q̄dā simplicia splenē cōfortātia a p prietate. vbi gr̄a. borrago buglossa cipi cap paris tbimi epitbimi zedoarij. sꝫ ī cā calida: endiuia lactuca ꝛ filia. ꝛ semia eoꝝ. Sꝫ in cā frigida: tamariscus scolopēdria nasturcium calamētū: sq̄lle. aristolog. acori azari flores sambuci vel cortex ei⁹ median⁹. Itē aq̄ trans iens p minerā ferri: vel in q̄ extinctū sit fer- rū: vel in q̄ bullite sunt scorie ferri cōferunt spleni a pp̄etate si potent vl cibis cōmisceā tur. Silr ꝛ electuaria in q̄b⁹ ponit scoria fer ri vel limatura acuū abluta in aqua frigida x. vicibus aut pluribus postq̄ fuerit subtili- ter cribellata.

Canones.

Sciasq̄ oēs me lancbolici sunt splenetici q̄pro- pter dicta caplo de melācbolia. silr ꝛ isto ca. et q̄ dicent ca. de opillatiōe splenis plimum sibijnuicē suffragantur. si calida frigidis et frigida calidis applicentur causis.

Pronosticatio.

Debilitas splenis īducit opillationē epatis dū sanguinē nō mūdificat. opillatio digōnē pbibꝫ dū calorē mortificat naturalē ꝛ discre tionē būorū p sua loca retardat. digestio vo pbibita aquositatē multiplicat. ꝛ sic tandē ydropisim alcbitē vel fe. cronicā pniciosam inducit cum appetitus prostratione et vir- tutis nutritiue defectione.

¶ De opillatione duritie ꝛ ten- sione splenis. Caplm. ij.

Ista q̄ttuor pueniunt ꝛ differunt.

Conueniut qm sut de gne passionu materialiu occupantiu splene scdm venas et spogiositates eius et inducentiu in eo mala copositione. Differunt aut qr opillatio est nomen comune ad oia: sed magnitudo est opillatio splenis facta a materia humorali ipsum eleuas in tumore. Sed durities est opillatio antiqua scliroticata cuius subtile resolutu est cu remanentia grossi terrestris. Sed tensio siue inflatio est opillatio facta ex materia vetosa. Signa oim istaru passionu sunt dolor lateris sinistri extensiuus in loco qui est sub costis cu tumore vel sine tumore et cum duritie sensibili ad tactu: vel sine duritie et corruptio coloris et couersio eius ad nigredine in corpe toto proprie et in albuginibus oculorum. propterea qp splen no mundificat sanguine a melacholia et pstratio appetitus pp opillatione vene mulgentis que venies a splene ad os stomachi defert melancholiam acetosam guttatim psluente et appetitu in ipso excitate. Si aut sit ista passio a materia humorali tunc cu predictis apparebit qp tumor ille non cedit vel difficiliter cedit copressioni manus sup ipm. Si vero fiat a materia ventosa tunc fit locus planus pter qd doleat qn sup ipsum fit vehemes impressio: et qnqz puenit ex eo cu vehementer premit eructatio vel rugitus.

Methodus.

Cura oim istaru passionu preter qp qp fiat alid e vt primo fiat flebotomia saphene vel saluatelle in pede sinistro cum incisione larga. et post hoc flebotomia basilice in brachio sinistro vel saluatelle in manu sinistra si corpus sit carnosum: et virtus et etas cosenserint: et extrahat san. grossus niger plurimus. qp si clarus subtilis exierit ilico restringat et ponat corpus in aqua dulci tepida et fricent extrema donec sanguis grossus melacholicus colliquat. Deinde fiat flebotomia ia dicta. Et post flebotomia sumat oi die in aurora et ante cena ℥. iiij. sirupi aceto si copositi cu ℥. iiij. aque decoctionis cipi acori capparis azari vel oximellis copositi. Uoco aut copositu cu in eis aliqd coponitur ex radicibus qnqz coibus et ex seminibus calidis quatuor coibus vsitatis. Purget cu yerap. vel cu yeralogodion vel cu aliqua medicina dicta caplo de debilitate splenis. Fomeret splen cu aceto acuto actu calido in quo bullita sint rutha calamentu cappar. et azarum. Et si ponatur sup ipsum emplm qd. R. armoniaci oppoponaci serapini bdellij an. ℥. ß. pingued. anseris anatis et galline. an. ℥. j. capparis acori azari ciperi floru sambuci vel corticis eius mediane scolopend. tamarisci. rubee tinctoru an. m. ß. bulliatur oes herbe et radices in aceto forti et pistetur pfecte donec oia reducatur ad forma axungie. Deinde coficiantur cu adipibus predictis et gummis dissolutis in vino et fiat emplastru actu calidu sup splenem in ieiuno: qd si fortificare volueris: adde absinth. squilla. rutham eupatoriu herbis predictis. Et si magis iteru marrubiu et genesta fraxinu sauina. et iteru si maxime: aloes et mirrha et omne genus salis: et omne genus fellis: et omne genus vrinarum: et ex succo earudem reru et oleo et aceto decoctiois ipsaru: fit vnguetu cu adipibus et gummis predictis addito modico cere albe. Istud naqz vnguentu et emplastru apti: mollificat et cofortat oem splene opillatu: et proprie si sit opillatio dura atiqua et sine fe. Ungatur etia vngueto marciaton ad igne vel solem calidu. vtat sepe in ieiuno dyacucurma dicta in caplo de debilitate splenis. E. de empericis. vel filantropos vel dyacapparis vel dyagallan. et pprie si in lib. j. cuiuslibet electuarioru istoru ponat ʒ. j. vel due limature acuu vel scorie ferri trite subtilr atqz cribellate: qm sunt tuc de genere electuarioru frigidoru. Nutriat carnibus edoru vel pullorum vel auiu siluestriu no aquaticaru potius coctis cu petro. et feniculo qp assis vel frixis et aqua ciceru et pisoru. Bibat vinu albu clarum vetus amaru puru. Euitet cibos dulces viscosos qm opillant: vt est caro porcoru et tortule: fitr et cibos valde salitos qm sanguinem adurunt et inspissant et lentes et carnes ferinas et caules: qm melancholia multiplicant. Et vinu rubeu grossum turbidu et ceruisiam et medone: qm humores congelant. Si aut sit cum feb. fiant vnguenta et emplastra predicta: qm sufficiunt leuiora sicut est euaporatio cum aceto forti calido puro: vel in quo decocte sint cappares: similiter et emplastrum factu ex eisdem contritis perfecte. Utatur trocis. de ros. sepius ante cibu qui. R. rosaru. ʒ. iij. xiloaloes spice masticis cassie

lignee squinanti cinamomi absinthij. an. ʒ. s. informent trocisci cũ vino veteri: quoꝝ quili/bet sit. ʒ. ij. detur vnũ in potu oĩ die cũ aqua de coctiõis feniculi radicuꝫ apij petro. quĩ va/let opillationi oium mẽbroꝝ ⁊ indigestioni ⁊ inceptioni ydropisis sedat ⁊ febres anti/quas erraticas decidet si detur post purgatio nes in aurora: ⁊ ante horã accessionis. Et nõ negligatur se. sed curetur sicut ei⁹ cã ⁊ dispositio requirũt. Cura tẽsionis eiusdẽ splenis est vt euaporetur ⁊ fomentetur splen cum vino veteri amaro in quo decocta sint carui: ciminũ: mẽ tastrũ: origanũ: satureia: siseleos: ⁊ silia que sunt carminãtia ventositates: vel cũ lapide ignito asperso aceto acuto. Et sacelletur cũ mi lio ⁊ sale torrefactis in sacculo addito furfu re: additis etiã allijs: feniculi: anisi: se. nastur tij: carui sepi⁹ in ieiuno. Et bibat post ipsuꝫ vinũ purũ ⁊ vet⁹. Vtatur etiã dyacimino: dya niso: dyacosto: dycastoreo: vel tyriaca veteri cũ vino decoctiõis ameos amomi origani sa tureie ⁊ similiũ: famẽ ⁊ sitim toleret ꝓposse: ⁊ laboret in ieiuno ⁊ sudet. vitet oĩa vẽtosa: sicut sunt legumina ⁊ olera. Et ponat quãꝗ ventosam magnã super splenem ante cibuꝫ sine scarificatione.

Emperica. Ad oẽm opil/lationem sple/nis ex quacũꝗ cã fiat ꝯferũt trocis. cappis a ꝓprietate qui sic fiũt. ℞. radicũ corticis capparis se. agni casti an. ʒ. x. scolopẽdrie. ʒ. vij. aristologie ro. fol. rutbe. se. nasturcij: acori: nigelle: armonia ci an. ʒ. iij. dissoluatur armoniacuꝫ in aceto in quo cetera ꝯficiãtur ⁊ informentur trocis. quoꝝ quilibet sit. ʒ. ij. ex q̃b⁹ detur vn⁹ in aurora cũ vi/no decoc. radicũ quĩꝗ coĩũ: ⁊ ꝓprie si sit sine fe. Est nanꝗ resoluẽme fortitudinis p̃missa purgatiõe. Isti trocisci etiã ſm Mebeme. sic fiũt ⁊ meli⁹. ℞. rad. corticis cappis se. agni casti an. ʒ. vj. nigelle calamẽti succi eupatorij acori amigdalarũ amararũ. nasturcij armo/niaci folioꝝ rutbe aristologie rotũde an. ʒ. ij. cipi scolopend. an. ʒ. s. dissoluatur armonia/cũ in aceto ⁊ aliarũ rerũ puluis subtilr̃ trita rũ ꝯficiatur cũ eo ⁊ fit dosis aurei. s. cũ vino de coctionis radicũ capparis ⁊ radicũ salicis: ⁊ sunt q̃ duplãt armoniacuꝫ: ⁊ est meli⁹. Ad idẽ ꝯfert sterc⁹ caprinũ bouinũ colũbinũ cũ fece veteris vini ⁊ aceto forti decoctum atꝗ emplatũ: ⁊ ꝓprie si opillatio nõ sit difficilis antiqua: ⁊ ꝓcesserit sĩomta supradicta: ⁊ sint aialia pasta ex herbis acutis in locis mõta/nis. Confert etiã vrina bibita actu calida in ieiuno: ⁊ quĩ q̃s priori die sumpserit vinũ al bum vet⁹ amarũ: q2 splenẽ subtiliat ⁊ remo/uet ydropisim incboatam ex duritie epatis aut splenis: aut aquã educit ꝑ secessuꝫ: vt di/cit Aui. ij. can. ca. de vrina. Et ex reb⁹ nobili bus est sirup⁹ diuretic⁹ posit⁹ ca. de opillatio ne epatis ca. de canon. Itẽ ꝯfectio ad idem ℞. radicũ enule cãpane ⁊ radicum raphani an. ℥. s. corticis mediane tamarisci ⁊ floꝝ ei⁹ an. ℥. ß. limature ferri. ℥. ij. betonice ʒinʒib. an. ʒ. ij. mellis qđ sufficit. Detur ex ipsa ad mo dũ auellane in ieiuno semel vel bis oĩ die cũ vino albo veteri. Itẽ vngnẽtũ ad idẽ. ℞. ab/sinthij: rutbe: squinãti: acori: capparis: eupa torij: panis porcini: floꝝ tamarisci vel se. ei⁹ vel corti. mediane sambuci an. ʒ. ij. aceti squil li. vini veteris an. lib. ß. olei de tamarisco vel de rutba vel de cappar. vel de lilio: vel olei laurini lib. s. bulliantur oĩa in vino ⁊ aceto ꝑfe cte. Deinde addatur oleum: ⁊ statim ab igne deponatur: colletur ⁊ addatur cere qđ sufficit. Et si vis acuere magis addatur assefe. armo niaci bdellij serapini oppoponaci: ſꝫ dissol uantur cũ vino in caʒola: ⁊ incorporentur cũ re bus predictis. Et ex oleis nobilibus est oleũ de fraxino ⁊ de iunipero: que dicemus ca. de lepra. libro secundo.

Canones. Omnis medici/na exopillatiua cuiuscũꝗ mem/bri oportet necessario vt sit acuta calida sub/tilis penetratiua: ⁊ ꝓprie in splene cum sit membruꝫ melãcbolicũ grossum. Si igitur opil latio sit noua ⁊ ignota sufficiũt leuia calida. Si ṽo sit antiqua indurata reqrunt̃ fortia inter se ꝓportionata: quia nisi fortia fuerint nõ assequũtur effectũ suuꝫ: quapropter opil latio in cã calida difficilis est curationis: cũ in hoc necesse sit medicuꝫ habere duas intẽ/tiones ꝯrarias: scꝫ infrigidãdi ⁊ aperiẽdi. Item medicine exopillantes debent dari in subtili substãtia vt citio penetrent: ⁊ ideo si sint apoʒimata colIentur: si pulueres cribel lentur: si emplastra vel vnguẽta vltime pistentur Itẽ in emplastris resolutiuis vel mollificati uis semper oportet poni stiptica: vt est ab/

sint bisū ⁊ calamētū ne vir⁹ eius resoluat̃: qm̃ splen est mēbꝛū nobile necessarium ꝓ toto. Itē in febrib⁹ quartanis ⁊ febrib⁹ erraticis q̄ planetice dicunt̃ ⁊ febrib⁹ quotidianis de materia grossa: ⁊ ꝓpꝛie in q̄b⁹ eger peccat in regimine ⁊ bibit aquā frigidā plurimā fiūt opillatiōes splenis āt que ꝑiculose: quapꝛopter in cura ipsarū splenē nō ꝑtrāseas.

Pronosticatio.

Opillatio splenis remanēs vel inducta post se quartanā vel erraticā recidiuā minat̃: nisi medic⁹ superuenerit rectificando splenē. Item opillatio splenis inducit infrigidationē epatis. Itē opillatio indurata antiqua raro vel nūq̄ recipit curationē: sicut neq̄ apostema sclirotisatū. Itē opillatio epatis ⁊ splenis dū pūgit ⁊ sentit̃ est recēs: dū vero nō sentit̃ est antiqua cōfirmata: quare nō curat̃. Itē caue ne inflationē musculoꝝ vētris vel tumefacti colon trāseuntis super splenē iudices opillationē splenis seu apostema. Distingue ergo ꝑ colorē corporis predictū ⁊ ꝓfunditatē loci ⁊ vrinā albā: subtilem: radiosam: vel rubeam confusam: quoniam ista non apparēt in doloribus intestinorum vel musculoꝝ. Et tertius signū sumit̃ a stipticitate vētris que sequit̃ vel antecedit tales dolores ⁊ satietas nauseatiua quare per resolutionē ex calefactorijs vt plurimum soluunt̃: vel cum fluxu ventris quod non contingit de apostemate vel opillatione.

¶ De apostematibus vlceribus ⁊ exituris splenis. Cap. iij.

Apostema exitura ⁊ vlc⁹ habent fieri in splene eodē modo sicut ⁊ in epate. Et cura ⁊ pnosticatio sunt eadē oīno cū vnūq̄dq̄ ipsorū sit mēbꝛū carniforme ⁊ nobile: nisi q̄ splē est dēsioris substātie ⁊ minoris caliditatis: ꝓpter qđ in ipsi⁹ resolutione minor cadit timor q̄ in epate. Silr̃ aūt in maturatione et mollificatiōe: duo tñ hec addēda sunt in canone. Quoꝝ primū est q̄ sicut apa epatis vt plurimū fit a cā calida: scz sanguine vel cholera: ita apa splenis vt plurimū fit a cā frigida multa: nō q̄dē ꝑ se incipiēdo: sed cōsequēdo ad apa calidū sclirotisatū. De cui⁹ cura plura reperies ca. de apate epatis. E. de apate indurato. ⁊ ca. de opillatione splenis ꝑ totum. Scđm est qđ sicut in medicinis epatis administrādis ꝑ interi⁹ vel exteri⁹ addere cōuenit directiua respiciētia epar a ꝓprietate q̄ sunt endiuia: spica: squinātū: eupatorium: ameos: amomum. Ita in medicinis splenis opus est addere directiua respiciētia splenē a ꝓprietate q̄ sunt ciperꝰ: cappis: acor⁹: azarꝰ: limatura ferri: tamariscus: scolopendria ⁊c.

¶ Tractatus quartus tertie sectionis. De passionibus intestinorum.

Intestinoꝝ

Passiones sunt q̄tuor. Prima flux⁹ ventris. Scđa stipticitas. Tertia dolor extēsiu⁹ q̄ colicus ⁊ yliacus dr̃. Quarta apa sub qua cōprehēdo exiturā ⁊ vlcus. Sūt aūt itestina sex numero ſm discretionem nōis ⁊ apparationis: lʒ oīa sint vnū corpus continuū ⁊ a pileron. i. fundo stomachi vbi est ipsoꝝ orificium initiatū vsq̄ ad sicterim. i. anū vbi est ipsoꝝ orificium terminatum: quorum tria sunt gracilia ⁊ sunt superiora plures reuolutiones habentia: quia chilum debēt retinere donec totus attrahatur ꝑ meseraicas ad epar. Primū autē vocatum est duodenū: quoniā longitudinē latitudinis. xij. digitoꝝ continet. Secundum ieiunum: quoniā anathomiste raro quicq̄ in ipso reperiūt ꝓpter plures meseraicas que veniūt ad ipsum. Tertiū yleon. i. gracile qđ cōmune nomē sibi vsurpauit: ⁊ situs eoꝝ est circa vmbilicū directe in anteriori parte vētris: maxīe tamē sub vmbilico ad quattuor digitos. Tria vero sunt grossa paucas habētia torturas ꝓpter meliorē expulsionē tam sequestrari a chilo: quoꝝ primū noīatū est monoculum ꝓfundū in quo format̃ stercus per residentiā grossaꝝ superfluitatū ⁊ super natationē subtilis succosi: ⁊ situs eius est in ypocundrio dextro ⁊ iuxta renē qui versus dorsum residet locatus. Secundū vero colon: quoniā plurima colla habet vt in ipso si quid residui chilosi fecibus cōmixtū remāserit attractionem epatis adhuc nō euadat et processus eius est ab ypocundrio dextro transeundo ad epar ⁊ stomachum ⁊ splenē descendendo ꝑ ypocundrium sinistrum vsq̄ ad locum renis sinistri: quod ideo factū est

vt plurima cholera possit delegari ad ipm ab epate ppter virtutē expulsiuam excitandam: ꝛ ppter hoc cōtingit vt epar ꝛ stomachus ꝛ splen frequēter eidē compatiētur in passione colica vel ventris stipticitate. Tertiū est lōgaon siue rectum: qm̄ ei⁹ est directus et precipitiosus descensus a rene sinistro ad anum: ppter qd̄ contingit vt in hora egestionis putet homo quasi lapidē a stomacho ad anum pcipitari ꝛ anhelitū elongari: ꝛ hoc intestinū est oīm amplissimū ꝛ rectissimū anfractibus atq; circūuolution ib⁹ penitus priuatū. vt stercoris grossities vel q̄titas ipm nō opillet: ꝛ est in longitudine continēs palmā vnā ꝛ semis vel circa illud propter qd̄ et suppositoria tanta possunt p anū immitti.

¶ De fluxu ventris omnium modorum. Capl'm primū.

Fluxus ventris causas ꝛ modos habet plurimos: quorū sufficiētia ꝛ numerus plimo studio taliter potest deprehēdi: ita vt ꝛ exiens mutatum ꝛ membrū qd̄ est cā exeuntis et forma exeūdi cum sua necessitate total'r apprehendat. Omē igitur qd̄ egreditur p secessum est aliqd̄ istorū trium: sc; cibus hūor et sanies. Nā furfures vel cortices intestinorū nō egrediūtur nisi rōne saniei corrodentis. Si igit quod egredit est cibus siue chil⁹ sic vocatur cōmuni noīe lienteria. Si vo sit humor alius a sanguīe sic vocat dyarria. Si sanguis vel sanies vel mixtū ex eis sic noiatur dissinteria. Et qm̄ sanguis ꝛ saniei fluxus eedē sunt cause: qm̄ ꝛ ex sanguine corrupto alterato fit sanies: ideo ipsoꝝ fluxus cōmune nomē retinuit. ppter qd̄ ait Ypoc. vj. parti. amph. Si sanguis in ventrē. i. in locū extra venas quocūq; mō effusus fuerit necesse est in saniem cōuerti. sa. vero. in virus vel in aliā rem pessimā si tēpus ad hoc sufficiat. vn̄ vsus. Cruda lien. simplexq; dyar. cū sanguine dissin. Licet dissinteria pprijssime loquendo sit fluxus cū excoriatione intestinoꝝ. Signa lienterie sunt: qm̄ cibus egredit in eadē qualitate ꝛ q̄titate in qua assumptus est vel si alteratus ꝛ attract⁹ est ad epar est modicū valde ꝛ qn̄q; nō egredit cibus crud⁹ sed pfecte in stomacho digest⁹ qd̄ chilus dr et est res alba lenis equalis: sicut ptisana nō collata: ꝛ sic qn̄q; egredit chilus pmixtus cū mel'ia vel cholera vel flegmate. Et tūc pmutatur color eius ad subcitrinū vel viridē vel liuidū: ꝛ est vt plurimū cū pstratione appetitus. Signa dyarrie cōia sunt: qm̄ qd̄ egreditur nō est cibus neq; chilus: sed flegma vl' cholera vel mel'ia vel mixtū ex eis ꝛ cibo cū predn̄io humoris sup cibū. Signa cōmunia dissinterie sunt: qm̄ quod egredit: est sanguis vel sanies vel virus vel mixtum ex eis. Et si quid ex cibo vel humore fuerit cū eis nomē nō mutabit: ꝛ est quādoq; cū dolore in ventre ꝛ ano: ꝛ qn̄q; sine dolore. Dicamus autē sequēter de spēbus ꝛ causis eoꝝ in spāli.

Methodus.

Lienteria fit propter vnā ex causis. xij. Quarū pria est sumptio cibi peccātis in' quali: vt qm̄ est lubricus: sicut pruna cruda. vel fluidus: vt iura vel brodia ꝛ olera plurima. vel mollis: vt pinguia ꝛ vnctuosa: ꝛ signa eius apparent ex relatione patientis. Et cura est abstinentia a talibus oīno: quoniā in omni motione corporis cū ceperit ꝛc. Et vsus ciboꝝ stipticorum cū declinatione ad calidum vel frigidū prout dispositio requirit: sicut sunt carnes asse vel frixe condite cū puluere piperis longi carpobalsami gallange cinamomi ꝛ croci vel cum vino granatorum et berberis et sumach ꝛ agresta. Bibat vinum stipticum vetus purum: in modica tamen quantitate: vel limphatū cū aqua extinctionis calibis vel aqua pluuialis vel aqua decoctionis mirtilli. Balneetur quandoq; cum aqua decoctionis balaustiarum: cupullarum: glandium: rof. mente: calamenti: mentastri: foliorum salicis: foliorum camomille: mellilott: pirorū ponticorum: nespillarum: malorum macianorum: cimarum: rubi ꝛ similium. Et post balneum sumat ℥. ij. dyagallange vel dyarrodon abbatis cum sirupo rosato vel vino predicto. Confortetur stomachus cum emplastro facto ex saluia: menta: rosis: absinthio coctis in vino stiptico et aqua pluuiali vel succo plantaginis et pistatis perfecte: deinde expressis diligenter ꝛ actu calidis positis super stomachum cum reiteratione frequenti in ieiuno postq̄ ceperit tepefieri: quoniam tepida soluunt robur ventris: vt dicit Galenus

septimo de ingenio sanitatis. Et pōt addi ribus ꝛ mastix dissoluendo ea in vino rubeo ad ignē ꝛ incorporando cum predictis. Secunda cā est sumptio cibi peccantis in quanto grauantis stomachū ꝛ debilitantis ei⁹ virtutem retentiuā: sicut accidit illis quoꝝ appetitiua excedit digestiuā: vt cōtingit in appetitu canino ꝛ stomacho facto fine materia. Et cura est minoratio cibi ꝛ potus ꝛ labor ꝛ exercitium in ieiuno ꝛ mensuratio cibi ſm quātitatem qua nō superetur natura. Et ppter vehementiam appetitus sumat aliqd ex cibo vnctuoso sicut buttrū recens fine sale ꝛ caro porcina recens: ꝛ fiant oīa dicta capitulo de appetitu canino. Tertia vo causa est multitudo effusionis melācholie acetose vel pōtice ad os stomachi quare sui acuitate excitat ventris expulsiuā ꝛ sui ꝓuocatione intensiua facit cibū supfluere. Et signa eius sunt multitudo appetit⁹ sicut in cā secunda. Sed differūt qm̄ in ista est mordicatio siue ardor fortis in ore stomachi ante cibū: ꝛ acetositas in ore ꝓpter qd nō tolerat quin cibū sumat: ꝛ sedatio eoꝝ post cibum vel potū rei vnctuose. In alio aūt appetitu non est ardor tm̄ stomachi nec acetositas oris sed desiderium purum. Et in hac tertia cā est multitudo egestionis cū multitudine comestionis q̄ vt plurimū est liuida vel plūbea ꝓpter permixtionē melancholie cum chilo. ꝙ si dieb⁹ aliquibus assellationes cōsuetas nō habuerit: illico grauabit̄ et ꝓsternetur appetitus. Et cura ei⁹ dicta est ca. de appetitu canino que perficit̄ duobus ꝓprie. primo rectificatione splenis cū flebotomia ꝛ purgatione ꝛ ventosatione. scdo per alterationē stomachi cū iuribus vnctuosis sumptis in ieiuno frequēter. ꝙ si supfluxerit ista solutio: requiritur tertio cōfortatio intestinoꝝ cū cibis ꝛ clisteribus stipticis: vt dicetur infra de dissinteria qm̄ forte melancholia ista mordicatiōe plurima corroderet itestina. Unde Ipo. iiij. parti. amph. Dissinteria si a felle nigro inchoauerit mortale. Nutriat̄ tamen carnib⁹ laudabilibus coctis cum mirtillis ꝛ lactucis cōditis cū vino granatoꝝ vel berberis. Bibat vinū albū limphatū stipticū cum aqua pluuiali in qua extinctum sit ferrum vel lapis. vtatur piris ꝛ citonijs assis nespillis ꝛ similibus ante cibū. Et scias ꝙ in isto fluxu requirit̄ sepissima mūdificatio melancholie cū mirabolanis indis ꝛ ltb imo sene ꝛ epit bimo: vt dicemus ca. de debilitate digestionis stomachi. L. de canone. qm̄ euacuādo causam confortāt stomachū ꝛ intestina ꝛ restringunt fluxū: valet etiā ad hoc yerologodion dando ex ipso. ʒ. ß. in sero cū itur dormitum in aqua calida. Quarta est mot⁹ laboriosus in stomacho illico sup cibū qm cocutitur ad latera stomachi ꝛ debilitat ei⁹ retentiuā sicut accidit viatoribus ꝛ athletis. ꝓpter qd ait Gal. vi. de accidēti ꝛ morbo. ꝙ mot⁹ laboriosus cōpetit in ieiuno ad resolutionē superfluitatis ꝛ ignitionē calidi naturalis. Motus vo debilis ꝛ modicus post cibū facit ad descensum ipsi⁹ ad fundū stomachi. Et cura ei⁹ est somnus ꝛ quies post comestionē: qꝛ si necesse fuerit moueri post cibū: sit cibus modicus ꝛ stipticus ꝛ potus nullus vel modic⁹ ex vino stiptico. Deinde parū dormiat ꝛ qēscat ꝛ tunc ꝓficiscat̄ vel exercitet̄. Et cū tot⁹ labor cōpletus fuerit faciē ꝛ manus abluat cū aqua frigida. Deinde qēscat donec calor naturalis ad interiora redierit. postea cibū copiosum ꝛ necessariū recipiat ꝛ ibidē quiescat donec ꝑfecte digestio cōpleat̄ vt scripsimus plenius caplo de regimine sanitatis. Quinta est pot⁹ plurim⁹ cū cibo vel post cibū reddēs ipsū fluidū ꝛ penetratiuū ꝑ fundū stomachi anteꝙ̄ cōpleat̄ digestio prima: ꝛ ꝓprie potus aq̄ plurime. Cura ei⁹ est cessatio a talib⁹ ꝛ cito dormire sup cibū vt flegma salsum vel cholera sitim faciēs digerat̄ ꝛ sitim tolerare ꝛ cū aqua frigida ꝛ aceto gargarizare preter qd aliud inducatur. Sexta est error in ordine comedēdi. verbi grā. vt si in ventre naturalr̄ lubrico subtilia vnctuosa ꝑmittant̄ grossis stipticis vt brodia et olera pinguia assis vel frixis: qꝛ naturā primi cibi sapit tota dietatio: vt dicit Gal. in. ij. alimētoꝝ ca. de pomis. vel si fiat mora plūma in sumēdo cibū: qꝛ prim⁹ digeret̄ anteꝙ̄ postremus assumat̄: ꝛ trahet eū post se ad itestina. Et cura ei⁹ est ꝑmittere in tali vētre stiptica: vt sunt citonia pira assa vel carnes asse vel frixe vel pastilla ꝛ similia: nec sumere diuersa genera ciboꝝ in eadem mensa: sed duo ad plus: ꝛ bibere cū cibo suo vinū rub. stipticū: sed in modica ꝙ̄titate. Cōpleta vo digestione prima quod est hora vesperarum vel circa

id pōt bibere haustū bonū vini albi clari puri vel limphati parū ꝑ extinctionis gratia et delationis. De spēbus aūt pot⁹ ⁊ hora ⁊ ordine bibendi plene scripsim⁹ ca. de siti. C. de canone. Septima est cathar⁹ descendēs a capite ad stomachū p mery id est ysophagū eius digestiuā debilitās sui frigiditate ⁊ retētiuā deijciēs sui lubricitate. Unde Ypo. vj. par. amph. Trauli a dyarria maxime capiunť longa. Et signa eius: q: fit fluxus ventris per somnū ⁊ resupinationē: deinde retinet venter duꝫ pseuerat homo vigilias: et si in suis egestionib⁹ apparet flegma ⁊ spuma Unde Ypo. vij. par. amph. Quibuscūqꝫ egestiones spumose fiūt: ijs a capite defluit flegma ⁊ egestio lata liquida: sicut vaccaꝝ cū rugitu ⁊ trulis plurimis. Et certius signū est: qm̄ eger forte descensum flegmatis sentit p gulā si fuerit studiosus. Et cura ei⁹ duobus perficiť. Primo per cōfortationē particule mādantis qđ fit cum sirupo de sticados dicto ca. de debilitate visus. ⁊ cū medicinis et emplastris sup caput dictis ca. de catharro. ⁊ ca. de ptisi. ⁊ cum vigilijs plurimis super cibum: ⁊ abstinentia a cibo plurimo vaporoso: ⁊ proprie circa noctē. Scđo per confortationē particule recipientis stomachi: scꝫ ⁊ intestinoꝝ qđ fit cum euacuatione flegmatis cū pillulis cochijs vel medicina de turbith vel yerapigra Gal. vt diximus ibidem. Et post purgationes cōtinuo vsu electuarij de citonijs ante cibum. Et fit eius cena leuior prandio: in fine xo ⁊ postqꝫ stomachus ⁊ cerebrum bene fuerunt exsiccata: suffumigetur cuꝫ thure ⁊ mastice omni sero quando itur ad lectuꝫ: vt eadem membra stipticet ⁊ confortet: sed ante purgatiōes hoc foret malum: quoniaꝫ materias inspissaret ⁊ earum euacuationes prohiberet: quare hora illa fiant masticationes ex pipere et piretro et sternutationes ex condisi ⁊ gargarismata ex sinapi vel oximelle cōposito: ⁊ vomitus post expergefactioneꝫ cum aqua tepida si fit possibile ⁊ fricatio cum pectine vel panno aspero. Et sollicitandum est in cura eius fluxus qꝫ si fuerit de flāte dulci defectum nutritionis ⁊ ethicam inducet. Si vero de flegmate salso dissinteriam perniciosam. Octaua est multitudo flegmatis congesti vel collecti in stomacho et intestinis. Et signa eius est egestio alba ⁊ multitudo saliue ⁊ sputi et nausee: ⁊ quandoqꝫ superuenit vomitus flegmatis ⁊ exitus eius cum cibo ⁊ egestione: et qꝫ egestio eius non est plurimum alterata: imo reperitur in ea qualitas ciborum ⁊ sitis paucitas. Cura eius est vomitus cum oximelle composito vel aqua tepida decoctionis raphani atriplicis ⁊ aneti. et si sit possibile p̄missa saturitate ex leguminibus et cepis et porris ⁊ carnibus vel piscibus plurimum salitis. Preterea purgetur cuꝫ yerapigra Galeni vel cum mirabolanis dictis de debilitate digestionis stomachi. C. de cañ. de benedicta laxatiua: ⁊ proprie post digestionem flegmatis cum oximelle composito et aqua decoctionis petro. anisi ʒ in ʒ i. masticis gallange. Nutriatur carnibus edorum vel pullorum assis vel elixis cum petro. conditis cum speciebus calidis aromaticis. Bibat vinum album vetus clarum forte ⁊ purum non calidum actu neqꝫ tepidum sed frigidum: quia omne actu frigidum ꝓm qꝫ huiusmodi est vomitus ⁊ fluxus restrictiuum: sed tepidum est vomitiuum: calidum vero secessiuum: vt patet in. ij. regi. acutorum. Nona est debilitas digestiue ⁊ retentiue stomachi propter raritatem seu debilem nexum sue substantie. Et signa eius sunt omnia signa octaui modi preter qꝫ egestio nō est flegmatica: sed cibalis vel chilosa. Et cura eius est eadē cum illa: nisi qꝫ nō est opus vomitu vel purgatione: sed alteratione ⁊ confortatione sola cum electuarijs stipticis predictis ⁊ emplastris et cerotis et balneis dictis ca. de debilitate digestionis stomachi. C. de debilitate eius ꝑpter raritatem sue substātie ⁊ de causa calida ⁊ empicis. per totū. Decima est debilitas virtutis attractiue epatis. hec aūt debilitas vel fit rōne opillationis ꝫ ime epatis vel meseraicarum. Et signum ei⁹ est egestio alba chilosa vel viridis ꝑpter cōmixtionē chili cū materia alterata. Et apparet vrina subtilis citrina. Uel fit ꝑpter frigiditatē cōplexionis epatis. Et signa eius sunt eadē ꝑter qꝫ vrina est alba grossa vel subtilis aquosa: ⁊ sentiť grauitas ī latere dextro sub costis. Uel fit ꝑpter debilitatē epatis ī substātia sua: ⁊ tūc diceť de eo infra de dissinteria. Et qcūqꝫ duarū causaruꝫ fuerit cura est cum sirupis ⁊ electuarijs calidis subtilibus

penetratiuis et deopillatiuis dictis cap. de opillatione epatis. C. de cã frigida. Et confortatio post hoc cũ ẽplis stipticis dictis ca. de debilitate epatis. C. de raritate sue substantie. et positio võtosarũ sine scarificatione supra epar vice vna: et emplastroꝝ vice alia et cõfortantiũ epar sicut est hoc. ℞. succi absinthij vel eupatorij. ℥. iiij. vini albi odoriferi. ℥. iij. pul. ros. sandaloꝝ spice añ. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. ij. dissoluat̃ armoniacum in vino ad ignẽ et cũ eo et succo cõficiãtur res alie. et fiat emplm̃ vel epithima actu calidus sup epar frequẽter ante cibũ. Nutriat̃ iuribus carniũ laudabiliũ remota pinguedine cõditis cinamomo et spẽb᷒ calidis penetratiuis et carnibus pulloꝝ vel pdicũ elixis cũ petro. et feniculo subtilr̃ cõtusis et collatis vt cito penetrẽt. Bibat vinũ purũ album forte pue qñtitatis. Uitet oĩa dulcia viscosa vel vnctuosa grossa opillatiua: vt est melvinũ rubeũ pasta et caro porcina. Uitet legumia et olera oĩa: qm̃ sunt vel secessiua vel opillatiua q̃ duo sunt maxime ꝯtraria pñsenti curatiõi. Undecima est vlcus vel bothor in stomacho et intestinis sup que cibus trãsiens inducit mordicationẽ et excitat ipsoꝝ virtutẽ expulsiuã. Et signa ei᷒ sunt sensatio doloris in stomacho vel intestinis post cibũ qui nõ repiat̃ ante cibũ. Cũqꝫ cibus descẽderit per stomachũ et intestina de loco ad locum fit sedatio doloris in loco primo et ei᷒ cõmotio in loco alio donec descẽderit ad anũ: et ꝙ in egestione est virus subtile et cibi egerũtur oĩno nõ alterati aut paruꝫ: et putat̃ esse colica passio cũ nõ sit: qm̃ est cum fluxu chiloso saniosi et dolore post cibũ que nõ sunt in colica. Et iuuat̃ a frigidis stipticis ex quib᷒ nocet̃ colica oĩno. Et cura ei᷒ est vt pmo mũdificetur vlcus cũ mũdificatiuis lenib᷒: sicut est aqua zuccari vel ydromel in potu datũ vel clistere factum ex a q̃ decoctionis lentiũ excorticataꝝ ordei depillati collata addito oleo ros. et cepo hircino vel ceruino in collatura iniiciẽdo tepidũ. Et post assellationẽ imediate purget̃ qñqꝫ cum reubarbari boni puluerisati. ʒ. ij. infusis per sex horas in aqua feruẽti decoc. granoꝝ mirti vel ros. vel sumach. Deĩde colletur et addant̃ sirup. ros. ℥. ij. vel. iij. et detur totũ ante diem. Et scias ꝙ si bothor aut vlcus fuerit in stomacho vel intestinis superioribus magis conferunt: exhibita p supius. Si vo in intestinis inferioribus magis cõferunt exhibita p inferius: qm̃ virtus oĩs medicine in longa via resoluitur. Post mundificationes plurimas vtatur consolidatiuis stipticis: sicut est trociscus. qui. ℞. boli armenici dragagãti. mũmie masticis añ. ℥. ß. et terantur oĩa subtiliter et incorporentur cum vino decoc. granoꝝ mirti vel plantaginis vel citoniorum: et detur per os ante cibũ cum sirupo ros. vel de citoniis vel dissoluatur in clisteri predicto et iniiciat̃ vtatur de zuccaro ros. vel dyacitonitẽ sine speciebus vel rosata nouella et similibus. Nutriatur carnibus assis vel coctis et conditis cum agresta et sumach et vitellis ouoꝝ. Utatur piris assis vel coctanis ante cibum. vitet acetum: qm̃ est mordax et corrosiuũ si plurimum ex ipso sumat̃: vsus tamẽ ei᷒ moderat᷒ appetitũ excitat sine nocumẽto. Utat̃ p cõdimẽto suoꝝ iuriũ hoc puluere. ℞. granoꝝ mirti spodij. añ. ʒ. ij. cinamomi: galiãge: cardamomi: zuccari añ. ℥. ß. croci. ʒ. j. qr appetitũ cõfortat et digestionẽ et retentiuã. Bibat vinũ rubeũ ponticũ stipticũ limphatũ cum aqua ciceꝝ. vel in qua extinctus est lapis vel ferrũ vel cũ aqua decoctionis piroꝝ citoniorum mirtilloꝝ et plantaginis et similiũ. Utatur sepe añ cibũ puluere cõsolidatiuo et stiptico qui. ℞. granatoꝝ et pprie acetosorum granoꝝ passulaꝝ: gnorũ mirti: spodij: gũmi arabici ass. et rosaꝝ siccaꝝ mẽte sicce calamẽti sicci omniũ añ. terant̃ et cribellent̃ et lãbatur de ipso de mane oĩ die vł misceat̃ cũ zuccaro ros. vel sirupo ros. et oxizaccara: qm̃ vlc᷒ cõsolidat: dolorẽ mitigat et retentiuã confortat. Duodecima est dẽsitas corporis et poroꝝ sudãdo qre nihil resoluit̃ ex eis aut modicũ. Cui᷒ signa sunt habitudo carnosa cũ duritie cutis et grossitie musculoꝝ color faciei liuidus vel rubicũd᷒ paucitas sudoris et multitudo quietis dimissio exercitij et laboris et multitudo egõnis cũ paucitate comestiõis et ꝓstratione appetit᷒. Et isti sunt pni ad febres putridas et apostemata pniciosa ꝑpt retentionẽ supfluitatũ scđe et tertie digõnis in mẽbris. Et cura ei᷒ est exercitiũ et balneatio cũ fricatione ex farina fabaꝝ et furfure et sudatio in balneo añ cibũ ꝑposse et abstinẽtia a cibis grossis viscosis: nisi fluxus excesserit &c.

Methodus. Dyarria fit ppter aliquam quinqꝫ causaꝝ. Prima est sumptio medicie effrenter laxātis nō cōsolate cū suis tyriacis vel nō mēsurate ſm pportionē cōuenietem corpori: ppter qđ post eductionē humorum quos respicit a pprietate educit humores alios pter sanguinē. Qr si ad sanguinē vtus eius se extēderit iā dissinteriā inducit. Et si gna ei⁹ sunt anxietas egri pluria cū solutiōe ventris quā nō intendebat eger vel medicus ppter qđ ait Ipo. j. pti. amph. In pturbationibus vētris ⁊c. Et mutatio egestionū in colore ⁊ substātia ad humorē aliuꝫ ⁊ a pncipio vehemētia fit ⁊ oia dicta. E. de canone. Et ppter hoc dicebat Ras. i diuisionib⁹ ꝙ medici debent esse cōtenti ex medicinis solutiuis facilib⁹ cuiusmodi sunt mirabolani viol. pruna sirupus ros. ⁊ pprie ex ros. recentib⁹ et sirup. viol. ⁊ tamarinđ. ⁊ māna ⁊ cassia fi. et fumus terre. ꝙ si necessitas fortiora postulet: sint cōtenti turbith aloes epithimo sene polipodio pulpa colloquintida agarico scamonea cōsolata q̄ dyagrediuꝫ dr. Et p medicinis vomitiuis sint contenti sirupo acetoso ⁊ aceto ⁊ raphano ⁊ semine aneti ⁊ eruca. Qr si vomitu forti aliquātulū indigem⁹ sint contenti parū ex condisi ⁊ nuce vomica: ⁊ deuitent oino solutionē fortē vel vomitum fortē cū medicia forti vel ignota sicut sūt mezereō ⁊ coconidiō ⁊ spēs lacticinioꝝ ⁊ titimalis sicut est ezula anabulla cathapucia ⁊ elleborus niger ⁊ albus: qm̄ faciunt accidentia valde mala. Et subdit ibidē. ꝙ si vis tribuere alicui medicinā aliquā prius interroga quā medicinam potare cōsueuerit ⁊ sub qua dosi ⁊ quot assellationes habere cōsueuerit vt significetur tibi qđ ⁊ q̄tum conueniat in potu tribuere. Et si necesse fuerit alicui medicamen tribuere qui nunq̄ medicamen antea sumpsit: da ei in primis medicinaꝫ leuem aut modicā q̄titatē. deinde acue gradatim donec eius naturam cognoueris.

¶ Sciendū preterea ꝙ hoies macilleti naturalr cuiusmodi sunt melācholici ⁊ cho. sunt vt plurimum facile solubiles p medicinas: qm̄ sunt rare cōpositionis ⁊ laxe carnis. Homines vo pingues carnosi naturaliter cuiusmodi sunt flegmatici ⁊ sanguinei sunt vt plurimū difficile solubiles ⁊ ideo fortiori medicina indigēt: qm̄ sunt dense compositionis ⁊ cōpacte carnis ⁊ strictas hn̄t vias. Et cura ei⁹ est vt illico cū medicina ceperit superfluere frāgatur ei⁹ virtus ⁊ lauētur intestina cū haustu magno simul sumpto ex aqua ordei vel iure pulli antiqui. Et post hoc dētur stiptica in potu ex q̄bus precipuū est lac vstulatū cum lapide vel ferro ignito donec fiat acetosum ⁊ sicut est aqua pluuialis ⁊ aqua decoctionis masticis cinamomi lentiū mirtilloꝝ piroꝝ nespilarū sorbarū sumach milij risi plantaginis ⁊ similiū ⁊ non collet aqua sed dulcoret cuꝫ zuccaro ros. veteri ⁊ ligētur extrema vehemēter primo adiutoria. deinde coxe ⁊ ponātur vētose sicce sup epar stomachum ⁊ splenē ⁊ spatulas cuꝫ suctione forti. Et detur in potu tyriaca recēs vel filonium cū vino rubeo stiptico ⁊ ponat in aere tēperato: qm̄ aer frigidus soluit ventrē cōprimēdo materias ad inferiora. Estuosus vo soluit virtutem ⁊ confortetur cerebrum cū odoratoribus frigidis stipticis vt sunt rose ⁊ succus granatorū ⁊ acetum. Et si virtus toleret: fac ipm sudare in balneo aque dulcis nō stiptice vel in vapore aque calide sub pānis suis extracto capite in quo fricetur corpus vehementer. Cunqꝫ multū sudauerit: da ei in potu stiptica predicta. Et epithimetur epar ⁊ cor cum aromaticis sicut est aqua decoctionis mirtillorum sandalorum camphore masticis ros. ⁊ succus citoniorū ⁊ maloꝝ macianorum: qm̄ redolentia confortant spiritus ⁊ humores ad se trahunt. Et epithimetur stomachus ⁊ intestina cum aquis stipticis sicut est aqua aluminis ⁊ sulphuris ⁊ citonioruꝫ ⁊ corticis granatorum ⁊ corticis papaueris ⁊ absinthij ⁊ olei de mastice. Et oportet vt omne eius nutriens sit cibus stipticus actu frigidus infrigidatus cum niue sicut est agresta ⁊ vinum granatoruꝫ et pira assa et citonia ⁊ risum ⁊ miliū ⁊ caro pullorum assorū ⁊ tortelle bis cocte ⁊ vinum rubeum ponticū. Et si pōt sufferre balneū ponantur manus ⁊ crura in aqua calida ⁊ continue fricentur ⁊ non ponantur extrema in aqua frigida: quoniā materia repellat ad interiora. Et si omnia ista nō suffecerint: da ei in potu hoc medicamen exptum: vt dicit Auic. in can. seu ca. iiij. de restringendo flux

superfluo ex medicina. R. seis nasturcij torre facti ad ignez donec ptes acute resoluant. ℥. iij. deide coquant in lacte acetoso vel ex quo extractū est butirū per extinctionē lapidis vl' calibis donec fuerit inspissatū. Est nāq3 vltimū in bonitate: ⁊ inducat somnus ꝓposse cū quiete ⁊ taciturnitate in loco obscuro. ⁊ si supuenerit sincop. vel dispositio siłis confortetur cū potu vini puri fortis vel parū limphati grā penetrationis subite. Et si adhuc nihil ꝓdictoꝝ oīno contulerit: da ei narcotica: qm̄ sunt vltime fortitudinis in restringēdo fluxū ⁊ inducendo somnū q̄ dicent infra de dissinteria. ⁊ sicut est hec. R. gūmi arabi. assi vel torrefacti ad ignē boli armenici sanguinis dra. terre sigillate bacca. lauri mastices. añ. ℥. ij. granorū granatorū granoꝝ passularum. añ. ℥. iij. opij. ℥. j. terant subtiliter ⁊ incorporent cū decuplo zuccari ro. vetustissimi ⁊ in potu tribuant ex ipso frequenter. Et cauendū est a narcoticis ꝓposse nisi debilitas ⁊ fluxus ⁊ insomnietas egrū ad defectionē perduxerint: vt dr. xij. de inge. sani. ⁊ tunc detur gradatim nō subito ⁊ ꝓprie versus diē et vigilias ne frigiditas ⁊ stupor vltimet. Et plura restrictiua scripsim⁹ ca. de sputo sang. et somnus ⁊ quies sunt de maxime iuuātib⁹ fluxū cū superfluit. ¶ Scdā cā est delegatio plurime chol. rub. ad intestina ex cisti fellis. Et signa eius sunt qr fit post feb. acutas adurentes aut post sumptionē medicinaruz calidaꝝ vel vini veteris amari plurimi ⁊ omniū calefacientiū epar ⁊ multiplicantiū in eo chol. Et egestiones citrine subtiles liquide mordicantes anū. Et vrina subtilis ignita ⁊ color faciei citrinus ⁊ ꝓprie in albugine oculoꝝ. Et solicitandū est in cura hmōi fluxus: qm̄ vt plurimū perducit ad excoriationē intestinorū ⁊ dissinteriā pniciosam. vnde Ypo. vij. pti. amph. In cholerico secessu dissinteria malū. Et cura ei⁹ ēvt primo mūdificent intestina cū medicina purgante cholerā ⁊ restringēte fluxū sicut est ista. R. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ emblicoꝝ. añ. ℥. ß. mirtillo. acetose portulace añ. m. j. pistent ⁊ bulliant in vj. ℥. aq̄ donec medietas consumat. collet ⁊ in collatura addat. ℥. j. zuccari ros. veteris et bulliat iteꝝ ⁊ collet ⁊ totum detur añ diē hoc eñi apozima est ex mirabolanis qui a ꝓprietate sue speciei soluūt cōprimendo. Sumat omni die in aurora oxizaccarā cuz aqua pluuiali vel sirupū ros. cū aqua decoctionis plantaginis ⁊ mirtilloꝝ. Sumat añ cibum vnū ex trociscis de acetosa q̄ sic fiūt. R. ros. rubearū spodij. añ. ℥. v. sumach seis acetose vel herbe ei⁹ balaustie gūmi arabici seis portulace granoꝝ coriād. infusoꝝ in aceto ⁊ torrefactoꝝ. añ. ℥. ij. ⁊ ß. opij grana. ij. informentur trocisci cū succo citonioꝝ vel vino granatorū vel berberis quoꝝ q̄libet sit. ℥. ij. ⁊ det cū sirupo vel aqua ꝓdicta. Utat rosata nouella mixta cū triasandal. Nutriat cū lacte acetoso in quo sint extincti lapides ⁊ ferruz Utat riso ⁊ carnib⁹ assis vel pulmēto ex farrina vel cancris fluuialibus coctis in lacte. Bibat vinū rubeū stipticū vel ponticū limphatū cū aqua decoctionis granoꝝ granatorum vel berberis vel aqua pluuiali. Si autē medicine nō vident cōferre ⁊ virtus continue debilitet ⁊ flux⁹ ꝑseueret: fiat cura blāditiua dādo in cibo iura carniū leuia pinguia vel cū vitellis ouoruz inspissata sepe in die sed parū qualibet vice: vt cellatio refrangat et dolor intestinoꝝ mitiget. Et fieri pōt clisteria dicta de lienteria cāta ex hoc hor ⁊ vlcere ī itestinis ⁊ stōacho ⁊ sic differat mors q̄tū est possibile. Tertia cā est decursus humoꝝ ⁊ humiditatū a venis ⁊ mēbris corpis toti⁹ ad epar ⁊ intestina calidoꝝ vel frigidoꝝ naturaliter vel sinthomatice. Et signa eius in communi sunt inanitio venarum ⁊ consumptio corporis de die in diē cū febre: ⁊ si fiat vi nature tūc supuenit tpe bono puta in aprili vel mayo vel septēbri cū alleuiatione egri post ipm. iuxta illud Ypo. j. pti. amph. In ꝑturbationibus vētris ⁊ vomitib⁹. Si vo fiat sinthomatice signa cōtraria apparebūt. Si vero humor sit calidus apparebit egestio subtilis citrina vel viridis cū adustiōe ⁊ mordicatione ani sine viscositate oīno ⁊ pstratione appetitus cū vehemētia sitis ⁊ amaritudine oris ⁊ vrina ignita subtili. Potest tñ eē turbida ꝓpter humorū agitationē. Si vero humor sit frigidus signa contraria apparebunt preter quod humor potest apparere citrinus vel viridis tam in causa calida q̄ frigida. Sed distinguentia q̄ sit ex cholera: ⁊ quādoq3 ex flegmate scripsimus capitulo de vomitu. E. de canone. Et cura eius si fit de causa calida est vt si fuerit vi nature non re

stringitur nisi virtus debilitet: et flux⁹ superfluat: sed regat bona dieta nutritiua et cōfortatiua sicut sunt iura carniū laudabiliū et vinum albū subtile aromaticū. Et si supfluat vel fuerit a principio sintbomaticus purgetur ilico cū decoctione ex mirabolanis citrinis et emblic. scripta in cura pcedenti prima vel cū decoctione facta ex. ʒ. j. reub. et ʒ. j. mirabola. pistatoꝝ et bullitoꝝ in. ℥. vj. aq decoctionis mirtilli: donec medietas cōsumatur collatis et dulcoratis cū zuccaro ro. sicut pri⁹ Vtatur omni die ante cibum post purgationes trocis. de bolo dicto capitulo de sputo sangui. vel trocis. de berb. dictis. capi. de ydropisi. C. cura ydropis. alcbitis. mixtis cum zuccaro rof. veteri: et post illud bibat vinum ru. ponticum in quo decocti sint mirtilli vel sumacb. vel berbe. vel si sit cmu fe. bibat aquā cisterne vel aquā decoctionis earūdē rerū. Confortent stomachus et intestina cū oleo masticino et mirtino et rof. mixtis et incorporatis cū cera sufficiēti et cerotis dictis ca. de vomitu et pprie de cā calida et vnguentis dictis illic. inducat somnus pposse et quies qm̄ est maxime cōferens in oī fluxu Et dormiat sup ventrē qm̄ per hoc retētiua et digestiua plurimū cōfortant. Et si ista nō contulerint: fiat vomitus cū sirupo acetoso et aqua decoctionis aneti pmissa repletione ex leguminibus et oleribus non acutis: quoniam cursum humorum diuerterent ad superiora. vnde Ypo. vj. parti. amph. A dyarria habito diuturna vomitus spontaneus superueniens soluit dyarriam. Et proprie si vomitus non sit difficilis vel laboriosus aliter vero nequaq̄ pōt fieri. Nutriatur si sit cū fe. riso et faba fracta in modū risi. et pulmento facto cū farina auene et ordei vel farris et aqua pluuiali cōdita cū vitellis ouoꝝ et puluere mirtillorum. Comedat quādoq̄ oua cocta in aceto vsq̄ ad indurationē sumendo eorum vitellos cum agresta vel vino granatorum. Comedat tortelas ex farina in vitellis ouorum et plantagine confectas vel pultem ex mica simile. Bibat vinū rubeum dulce si intendit ad humoꝝ multiplicationē vel vinum rub. stipticū si intendit ad fluxus restrictionem limpbatum cum aqua pluuiali vel aqua extinctionis nespillarum citoniorum sorbarum pirorum et similiū. Si autē sit debilis vel sine fe. nutriat bonis carnibus assis vel frixis pulloꝝ et edorum perdicum auium nō aquaticarū et c. Bibat vinum predictū purū. Et caro turturum ppe in hoc casu confert in cibo sumpta. Si autē sit de cā frigida flegmatica iterū nō restringatur si fuerit naturalis donec ceperit superfluere. tunc restringatur sicut a principio sintbomatis quod est vt inducat vomitus leuis frequens cū oximelle et aqua decoctionis raphani et aneti premissa saturitate ex leguminibus et cepis bene salitis si sit possibile. vel purgetur cū decoctione ex mirabolanis kebulis et emblicis dicta capitulo de debilitate digestionis stomachi. C. de canone. quia solummodo flegma restringit ventrem. Vtatur cepe dyacitoniten cum speciebus vel sine speciebus si sit cum febre vl electuario de thure quod dicemus infra capitlo de dissinteria. Nutriatur autem carnibus laudabilibus assis vel elixis cū petro. cōditis cum succo berberis vel vino granatorum vel agresta si cum fe. vel sine fe. cū puluere cinamomi et cardamomi. Bibat vinū rubeū stipticū limpbatū cū aqua decoctionis berberis nespillarum vel sorbarū. Posset quandoq̄ comedere risum et lentes excorticatas: qm̄ cortex earum secessiuus est et medulla stiptica et fabas fractas cōditas renum caprarū cum adipe. Et solicitandū in cura fluxus pueniētis ab hac tertia cā: qm̄ vt plurimū perducit corp⁹ ad marasmū et ethicam. Confortetur ergo virtus retentiua membroꝝ cum vnguento stiptico facto ex oleo masticino. oleo rof. nardino. oleo mirtino. ana. mixtis et incorporatis et cera sufficienti vel cum ventosis siccis positis super epar stomachum et spatulas et fricationibus lenibus perdurantibus in balneo aque dulcis tepide sine mora in ipso ne virtus resoluatur et ligationibus extremorum et flagellationibus leuibus cutis donec rubescat: et emplastris attractiuis ex pice confectis. Quarta causa est propter crisim in febre continua vel interpollata vt nature vel sintbomatis. Et signa et cura habentur ex proxima causa predicta. Quinta causa est tenasmon. Et signa eius sunt frequens appetitus assellandi cum modicitate egestionum et ardore ani et ligationes: et omnia que dicūtur in signis tenasmonis.

Methodus. Dissinteria vt dictū est: est flux⁹ ventris cum sanguine vel sanie vel vtroq simul. Fit igitur ꝓpter aliquā.xiiij.causarū. Prima ē exuberantia ꝛ peccatū sanguis in q̄to super corpus totum vt dicit Gal. vj.de accidenti. Et signa eius sunt q: corpus est sanguineum carnosum ocio gaudēs ꝛ quiete ꝛ cibis vtens ꝛ potibus sanguinem generantibus. Et iste fluxus potest q̄nq accidere corpori muscillato: quoniā tūc virtus epatis sanguifica que per naturam regitiuā totius fuit ꝓportionata corpori toti nutriēdo fit excedens post alicu⁹ mēbri detruncationem quare sanguis ille periodice regurgitabit ad epar: ꝛ per meseraicas ad intestina ꝛ q̄nq expurgabitur per vomitū: q̄nq per secessum. Et cura eius est vt non restringatur nisi supfluat ꝛ virtutem deijciat: q̄m est naturalis ꝛ tunc restrīgatur cum ligatiōe extremorum forti ꝛ positione ventosaꝝ siccarum super epar: splenē ꝛ spatulas ꝛ vsum ciborū et potuū stipticorum predictoꝝ: ꝛ post restrictionem minoret cibum suū: ꝛ abstineat a vino omnino vel bibat al. limpbatū ad mediū in parua q̄titate: ꝛ addat in exercitio ꝛ labore ꝛ sudet in ieiuno. Secūda est peccatū sang. in quali: ꝓpter qd mēbra fortia ipm refutant ꝛ a se repellunt cū sit incōueniens eorum nutritioni. Nam si forēt debilia fient inde ydropisis yposarcha. Et signa eius sunt vrina al. aquosa vel lactea. Et san. qui egreditur: est subalbidus ꝓpter flegma plimum permixtū: Et vniuersaliter oia signa epatis frigidi debilis in virtute sanguifica. Et cura ei⁹ est rectificatio epatis frigidi dicta ca. de debilitate epatis. C. de causa frigida. Tertia est debilitas epatis in sua substātia que mala cōpositio siue raritas texture nūcupatur. Et signa eius sunt egestio similis loture carnis cū dolore aliquo in ypocūdrio dextro vel sine dolore: q̄m substantia epatis nō sentit: sicut nec substantia splenis vel renum vel pulmonis cum sint mēbra carnosa. Et fit ista debilitas vt plurimum post febres acutas vl' cronicas vel apostemata vel sumptionē medicinaꝝ calidarum vsu immoderato: ꝓpter qd resoluit̄ v̄tus epatis ꝛ laxatur eius substātia. Et cura eius est dicta capi. de debilitate epatis. C. de raritate sue substantie. Quarta est opillatio epatis in parte eius gibbosa vn̄ oritur vena kilis: ꝓpter quod sang. etiā laudabilis penetrare nō potest ad membra: sed regurgitat p eius concauum ad intestina. Et signa eius sunt dolor extēsiuus in ydocundrio dextro cum tumore vel duritie aliquali ꝛ egō san. boni puri plurimi ꝛ inanitio venarū de die in diem bonitas appetit⁹: nisi forte stomach⁹ epati cōpatiat̄. Et cura ei⁹ ē cura lienterie ꝓpter opillationē gime epatis cū apitiuis aromaticis dictis. Quīta est retētio mēstruoꝝ vel emoroidarū in corpe consueto: q̄re sang. collect⁹ expellit̄ cum impetu p vomitū vel secessum. Et signa ei⁹ patent ex relatione infirmi. Et cura ei⁹ e dimissio flux⁹ donec cepit supfluere tunc restringat̄ vel diuertat̄ cū ligationibus ꝛ fricationib⁹ dictis ca. de vomitu. C. de cā tertia ꝛ quarta. Sexta est ruptura alicu⁹ vene in intestinis magne vel pue. Et signa eius sunt egestio san. pauci puri vel melancolici cū dolore circa vmbilicū ꝺm q situatum est intestinū: vt dixim⁹ in ꝑncipio istius tractatus: vt plurimū.t̄n iste san. est paucus q̄m san. nutriens intestina paucus est: ꝛ vene graciles cum sint mēbra solida neruosa. Et cura eius est cura vomitus sanguīs dicta eodem ca. s. capi. de vlcere stomachi. Septia est emoroyde intrinsece vel extrīsece. Et si sint extrinsece atq apparētes sensus id demōstrabit. Si v̄o latētes aut intrīsece sentit̄ dolor intra anū: ꝛ accidit difficultas egerēdi et cū egestione emanabit semp vel piodice sanguis hūor malus: aut ante egestionē aut post. Et certi⁹ signū in hoc casu ē inuersatio longaonis cū ventosa magna absq incisiōe et inspectio cū oculis sup ipm intestinū iuersatum an in ipso sit ficus an nō: ꝛ an sint duresicce: an molles humide: emittētes sanguinem vel saniē: vel virus vel materiam aliaꝫ. Et cura eius est cura emorroydarū que dicetur. Octaua est tenasmon. Et signa eius sunt appetitus assellandi frequēs cum egestione modica vel nulla et ardore in ano sine mordicatione. Et cura eius est cura tenasmonis que dicetur. Nona est sumptio medicine effrenitus laxantis: quare post eductionem humoris sciti educit humorem aliuꝫ ꝛ causat dyarriam ꝛ forte peruenit v̄ir-

tus eius ad hoc vt educat sanguinē cum val de sup fluit. Cause ꝛ signa ei⁹ patent ex relatione infirmi. ꝛ cura eius est cura dyarrie facte ꝓpter eandē cām: vt plene supra scriptū est. c. de methodo dyarrie. ¶ Decima est casus vel ꝑcussio. ꝛ signa eius patent ex relatione patientis. ꝛ si sine vulnere fit: curatur a ꝓncipio cum flebotbomia diuersiua in brachio eiusdem lateris ꝛ ligationib⁹ extremorum ꝛ ꝓprie supiorum ꝛ cibis ꝛ medicinis stipticis dictis ca. de sputo sang. ꝛ ca. de vlcere stomachi. Si vero fit cum vulnere cyrurgicis derelinquo. ¶ Undecima est crisis in feb. acutis vel nō acutis ꝛ proprie in synocha: vt dicitur. vj. de accidenti. Et cura ꝛ signa dicta sunt supra de cura dyarrie ꝓpter crisim.

¶ Duodecima est debilitas ꝟtutis attractiue ꝛ nutritiue mēbroꝝ: ꝓpter quod sanguinem sibi delegatum per venas neqꝫ apponunt. neqꝫ vniunt: neqꝫ cōsumunt: quare grauans venas regurgitat ad suū fontem: vt dr vj. de accidenti. ꝛ deinde per meseraicas ad intestina. Et signa eius sunt: qꝛ fit vt plurimū in corpibus ethicis ꝛ marasmatis, et si addit omī die marasmum. Et cura eius est cura corporis ethici cum oībus que faciunt ad corporis impinguationē sicut est balneū aque dulcis tepide cum fricatione leui mēbrorum sine mora in ipso: ne corpus fiat euaporabile ꝛ deportatio eius sup lectum mollem ꝛ cibatio ex lacte capno vstulato ꝛ pultibus ex farina simile ꝛ turibus carniū laudabilium inspissatis cum vitellis ouoꝝ ꝛ carnibus pullorum ꝛ edorū ꝛ perdicum ꝛ auium paruarū montanaꝝ: quoniā sunt leuis carnis ꝛ potus vini rubei dulcis aromatici puri vel limpbati cum aqua pluuiali: ꝛ omīb⁹ que dicentur libro. ij. cap. de impinguatione corporis macri si de⁹ voluerit. ¶ Tredecima causa est eruptio apostematis saniosi vi nature vel sintbomatis. Et signa ei⁹ sunt qm̄ āncessit fe. acuta cum apate epatis vel stomachi vel splenis vel pleuresis vel peripleumonia cū ꝓprijs signis ꝛ dolore forti q̄ tendebāt cōtinue ad ꝯuersionē in saniē neqꝫ resolui poterāt. Deinde accidit ei rigor et tremor subito ꝛ alleuiatio oīs grauitatis q̄ significāt apa fore disruptū ꝛ incipiūt sanies et sāguis appere ī egōne. Et scias ꝙ si apa fuerit in epate vel stōacho vel splene: tūc sanies ꝛ sanguis egrediētur post exiturā ī plurima ꝙtitate. Si vero fuerit in mēbris q̄ non babēt amplos meat⁹ ad stomachū vel intestina sicut est pectus ꝛ pulmo tunc sanies et sanguis paulatim egredient per secessum. Et cura ei⁹ est vt primo mundificent̄ intestina ꝛ abluat̄ sanies anteqꝫ corrodat loca sup que currit cuꝫ potu aque mellis vel zuccari rub. vel aqua ordei vel cum clisteri facto ex aqua mellis in qua dissoluta sint duo vl' tria vitella ouorum ꝛ pinguedinis anseris vl' galline. Et post istam mundificationē administrent̄ stiptica cōsolidatiua per superi⁹ ꝛ inferius. Per supius quidem sicut sunt trocisci de bolo dicti caplo de sputo sang. mixti cum zuccaro vel sirupo ros. vel vino rubeo stiptico de citonijs. ꝛ trocis. de berberis dicti cap. de ydropisi. Et trocis. de mūmia dicti supra de cura lienterie ꝓpter botbor ꝛ vlcera ī stomacho vel intestinis. Et sicut est electuariū de thure quod sic fit. ℞. granorū passularū lib. ß. granorum mirti. ℥. iij. balaustie de granatis ꝛ de rubo. añ. ʒ. qnqꝫ thuris. ligni vel succi tamarisci. añ. ʒ. v. ameos. ʒ. viij. zuccari quod sufficit. terātur oīa vt alcohol ꝛ fiat electuarium cū zuccaro: quoniā ventrem stringit: vrinā ꝓuocat: vlcera cōsolidat: ꝛ excoriationem ꝓhibet. ꝛ sicut est zuccarū ros. vetus mixtum cū puluere gūmi arabici assi et boli armenici et mastice et sanguine dra. ꝛ terra sigillata ꝛ similib⁹. Nutriat̄ bonis carnibus elixis in aqua pluuiali vel assis ꝛ bibat vinum rub. stipticū limpbatū cuꝫ eadē aqua vel decoctiōis mirtilloꝝ vel sumach vel berberis. Si autē sang. et sanies ī plurima ꝙtitate effluxerint. q̄ debilitent infirmū: tunc detur omī hora ius carnium ꝛ parū vini puri et tortelle panis assi cuꝫ ipso. Et odoret rosas et aromatica: vt nō cadat virtus: et cum ceperit egestio minorari et virt⁹ confortari: tunc ꝓcedetur ad lauatiua vice vna et consolidatiua predicta vice alia vsqꝫ ad perfectam exiture mundificationem et consolidationem. Per inferius vero cum clisteri incarnatiuo et consolidatiuo quod sic fit. ℞. eupatorij mirtillorum berbe hyrcine vel succi eius qui ypoquistidos nominatur glandiuꝫ. añ. ℥. vnā. risi abluti. ℥. duas. coquatur in aqua perfecte et in lib. j. illius aque collate dissoluatur hoc medicamē. ℞. thuris sang. dra.

ceruse litargir.ana.ʒ.vnā.opij.ʒ.vnā. terātur & cribellent & misceātur cū duob⁹ vel trib⁹ vitellis ouorum & addātur liquori pdicto et totū simul iniiciatur tepidū cū clisteri post assellationē saniei. Et si vis: potes pmittere clistere mūdificatiuū pdictum. Si aūt san. et sanies paulatim exierint cū egestione: tūc considera per quā regionē natura mūdificet apostema: qm̄ si per vrinā adiuuetur cū prouocantib⁹ vrinā dando in potu aquā decoctionis dauci sem̄.petro.cicoree endiuie addito melle vel zuccaro pp̄ter dulcorationē. Et si p sputū tūc det aqua decoctionis ysop.liquiritie yreos & modico croci addito iterū melle vel zuccaro: qm̄ vndecūq̄ natura ceperit &c. vt dicit Ypo. Et postq̄ senseris saniē minorari in exitura: tūc pcede ad mundificatiua vice vna. & incarnatiua vice alia: sicut iam dictū est. ¶ Decimaquarta & vltima cā est corrosio intestinoꝝ & pp̄rijssime dissinteria nūcupat̄. Fit aūt ista corrosio aut pp̄ter flegma salsum: aut cholerā: aut sanguinē adustum: aut meliam adustā: & vel est recēs sine putredine vel antiqua ferens cū putredine. Et lz fieri possit in oī loco intestinoꝝ fit maxime in intestino recto: qm̄ cū sit infimū plurimū materia p ipsum descendit. Et signa eius cōia sunt egestio muscillaginosa cū dolore pungitiuo in vētre & pmixtio saniei vel sanguinis cū muscillagine. Signa vo eius pp̄ria sunt qm̄ si fit de flegmate salso antecessit coriza & catharrus & est cum egestione flegmatica pmixta cū sanguine vel sanie vel cum ambobus viscosa sine multa acuitate q̄ pungat sed cū multa ventositate & nō est cū ea sanies plurima & color eius est albus viscosus sine viriditate & citrinitate omnino: & si corpus fuisset pruriginosum tūc hoc certius fuisset signū. Si vo fit de cho. apparet egestio citrina vel viridis subtilis sine viscositate oīno cū ardore plurimo in ventre & angustia & siti. Si vero fit de sanguine adusto apparet egestio rubea grossa: vel nigra vel liuida. Si vero fit de melancholia adusta apparebit egestio nigra habens odorem aceti que cū cadit super terram arenosam vel spōgiosam bullit & fugiunt musce & est cum dolore in ventre & punctura assidua: & ista causa nūq̄ potest esse recens: immo semp antiqua vt dicit Ras. in diuisionibus. Et si excoriatio fuerit recēs est plus de sanguine q̄ de saniē: et forte egrediunt̄ squame albe subtiles late que sunt cortices intestinoꝝ. Et si fit corrosio in intestinis superioribus dolor sentietur vt plurimū supra vmbilicum vel sub eo vel infra ad duos digitos directe in medio ventris: & in egestione apparebūt feces bene cōmixte sanguini & saniei pp̄ter longā viam Et non egreditur egestio ilico supra dolorē: sed post horam. Si vo in inferioribus sentietur dolor vt plurimū sub pectine versus dorsum vel in altero laterū q̄ fit dolor renū cum nō fit in renibus dolor. Et materie exeuntes apparebunt distincte vel nō bene cōmixte & egestio egreditur qn̄ fit punctura. Et scias q̄ si corrosio fuerit in intestinis superioribus magis cōferent exhibita per superius vt sirupi & pulueres & trocisci: & similia electuaria. Si vero in inferioribus conferent clisteria & suppositoria linitiua. Cura dissinterie cum corrosione intestinoꝝ facte propter flegma salsum est vt restringat̄ primo catharrus & rectificetur caput: vt scripsimus ca. de catharro & de ptisi. Post hoc clisterisetur frequenter cum clisteri mundificatiuo facto ex aqua decoctionis ficie malue bismalue & alt quantulo mellis & iniiciatur tepidū bis vel ter in die post assellationē. Uel cum clisteri facto ex aqua decoctionis ficie polipodij furfure ordei & mellis sumendo de collatura illi⁹ aque lib.j.vel lib.s. & s̄.& addēdo olei masticini vel camomillini.ʒ.iij.& iterum reducendo ad ignem lentū breui hora & tepidum iniiciendo. Et non debet in corrosione quacunq̄ intestinorū mitti clistere calidum: quoniā calidi per se est mordicare & corrodere sed vel frigidū vel tepidum. Et post ista iniiciantur successiue clisteria stiptica consolidatiua facta ex aqua decoctionis sumach mirtillorum & rof.plantaginis boli armenici collectur & dissoluatur in ea puluis de bolo ar. qui iam est dictus vel trocisci de mastice dicti ca. de sputo sang. & vitelli ouorum ouorum vel trium & aliquid de adipe renum caprarum vel edorum & modicum vini rub.pōtici vel clisteria facta ex vino rubeo stiptico decoctionis mirtillorum in cuius collatura dissoluantur vitella ouorum vel adeps renum caprarū: & hoc etiā plurimum confert in tenasmone. Sumat in aurora vnum ex tro

ciscis eisdē cū sirupo rof. vel ex zuccaro ꝛ aq̄ decoctionis mirtillorum nespillarum ꝛ similium: vel pulverē boli ar. qui sic fit. ℞. psillij assi. ʒ. xx. Nam qn̄ nō est torrefactū psilliū lubrificatiuum est ꝑpter eius p̄tes humidas q̄ resoluuntur: arno glosse. ʒ. x. gūmi ara. boli armeni. an̄. ʒ. xx. se portulace. se. mirti. an̄. ʒ. x. terantur ꝛ cribellentur ꝛ dentur ex eo in aurora et ante cenā. ʒ. iij. cū aqua decoctionis citoniorum vel nespillarum vel sumach. vl' vino rub. stiptico vel cum aqua decoctionis mirtilli ameos amomi anisi. Nutriatur ex riso cocto i aqua pluuiali vel lacte vstulato vel cū aqua calida cōditis cū adipe renum caprarū vel edorum ꝛ vitellis ouorum. Comedat etiā lac recens capre vel asine in quo ferrum vel lapis est extinctus ꝛ pulmentū ex farina simile cōditum cū eodem lacte ꝛ pullos assos vel frixos potius ꝙ elixos ꝛ fabam fractā et extrema porcorū ꝛ vitulorū ꝛ pira ꝛ citonia assa ante cibū assumpta: ꝛ sit cibus eius panis azimus de simila confectus. Et in cibo suo diminuat sal ꝑposse. Sit cibus eius actu frigidus vel tepidus nō calidus. Et scias ꝙ ex pinguedinibus ꝛ oleribus nihil confert pro condimento ciborum suorum nisi adeps renum caprarū vel edorum adultorum: quando omne aliud vnctuosum est humidū secessiuum. Vtatur pro sapore succo citoniorum vel granatorum vel berberis vel pirorū vel agresta vel sorbis inspissatis cū vitellis ouorum. Acetum deuitet tam in cibis ꝙ medicinis: qm̄ corrosiuū est: sed in fluxu sine corrosione nō obesset. Vtatur pro speciebus suis puluere cinamomi ꝛ cardamomi ꝛ mirtillorum ꝛ croci: qm̄ spēs acute sunt mordicatiue: vt piper: grana paradisi ꝛ similia. Comedat etiā vitella ouorum coctorum in aceto vsq ad indurationē. ꝛ carnes auium siluestriū nō aquaticarū ꝛ tortelas ex farina simile ꝛ vitellis ouorum. Bibat vinū rub. grossum dulce si sit cū extenuatione corporis vl' ponticū si sit cū fluxu plurimo limphatū cū aq̄ stiptica p̄dicta. Et si virtus cōstaret: posset purgari quandoq cum decoc. mirabolanorum kebulorum ꝛ embilicorum dicta cap. de debilitate digestionis stomachi. E. de canone. quoniam soluendo materiā stringit ventrem. Cura dissinterie pro corrosione ꝑpter choleram est vt mundificentur sepius in die intestina cū clisteri ablutione facta ex aqua decoctionis ordei depillati viol. rof. maluę bismalue collatis ꝛ iterum bullitis cum oleo rof. vel viol. vel cū clisteri facto ex aqua mellis ꝛ vitellis ouorū ꝛ adipe renum caprarum vel cepo hircino vt diximus: ꝛ sint tepida vergentia ad frigidū qn̄ iniiciūtur atq immediate sequuntur clisteria stiptica cōsolidatiua facta ex aqua decoctionis mirtillorum plantaginis: rof. siccarū: fabarū: sumach: lentium excortatarū: balaustiarum: cupularū: glandiū: risi ꝛ similiū cū q̄ aqua collata misceantur cepum hircinū vel pul. boli ar. pred. In dieta fiat sicut in flegmate salso: sed vinum negligatur vel limphetur vltra medietatē cum aqua pluuiali vel aquis p̄dictis. Cura dissinterie cum corrosione propter sanguinem adustum est eadem cum illa que ex melancholia adusta: sed minoris periculi ꝛ leuioribus indiget medicinis. Cura eius que ex melancholia adusta est: est vt omni die in aurora sumat sirupum rof. vel de nenuphare cum aqua pluuiali decoctionis mirtillorum vel rof. vel sumach: vel se. portulace: ꝛ se. ameos et papaueris vel pirorum et citoniorum et nespillarum et sorbarum. Et omni die bis vel ter iniiciantur clisteria mundificatiua predicta immediate post assellationem ad que immediate sequatur stiptica facta ex aqua decoctionis eupatorij succi barbe hircine acacie risi abluti glandium corticum granatorum corticum papaueris: in qua post collaturam dissoluantur duo vitelli ouorum vel tres. Et addatur aliquid de puluere isto. ℞. thuris sang. draco. ceruse litarg. an̄. ʒ. vnam. opij. ʒ. ß. ꝛ tepidum iniiciatur. Et imponantur vicissim clisteria modo confortatiua pluribus vicibus omni die. Si autem ista non conferant: neq per ea fluxus et dolor ventris minueretur: purgetur cum decoctione que. ℞. sene epithimi mirabolanorum indo. ana. ℥. ß. anisi ameos. ana. ʒ. duas. pistentur grosso modo ꝛ bulliantur in. ℥. vj. aque pluuialis donec medietas consumatur: colletur ꝛ in collatura addatur pulueris reubarbari boni. ʒ. vnam ꝛ detur totū ante diem. Et potest addi aliquid zuccari rof. propter delectationem in collatura. In dieta fiat sicut superius preter ꝙ magis cautandum est acetum in cibis ꝛ medicinis ꝙ in quocunq alio fluxu.

Emperica. Vinū stipticū delectabile cōueniēs in omni fluxu sic fit. ℞. vini rubei pontici lib. vnā zuccari roſ. veteris. ℥.iiij. granoꝝ mirti. ℥.ij. gariofi. cinamomi an̄. ʒ.ij. pistētur mirtilli ⁊ gariofi. ⁊ cinamo. grosso modo: et oīa dissoluātur in vino ⁊ bulliant donec medietas cōsumat: colleť ⁊ reseruet. Detur ex eo ante cibū ⁊ cum cibo ⁊ in aurora loco sirupi potest dari actu frigidū. Itē electuarium restrictiuū. ℞. sumach berberis granoꝝ granatorum boli arme. gūmi arabici acatie ypoquistidos ana. ℥.ij. lapidis ematiti. coralli albi et rub. sandal. al. ⁊ ru. an̄. ℥.ß. cinamomi. ℥.iiij. amili: simphiti: roſ. siccaꝝ: mirtilloꝝ: psillij. coriandri torrefacti: lentis excorticati. an̄. ℥.ij. masticis olibani dragāti an̄. ℥.j. balaustiarum psidie se. citonioꝝ mūdatoꝝ an̄. ℥.ij. se. papaueris albi se. portulace se. roſ. se. plātaginis corrigiole an̄. ℥.j. mādragore. ℥.ß. costi storacis calāite spodij folij gariofi. foliorum lauri arilloꝝ an̄. ℥.ß. sanguis draconis terre sigillate gallarū fistitelli an̄. ℥.iij. mente bistorte piroꝝ ponticoꝝ sorbarum citoniorū nespillarum an̄. ℥.j. zuccari roſ. qđ sufficit. Detur ex eo ante cibū bis in die cū vino rubeo stiptico vel aqua pluuiali. Est nāq3 fere cōtinens oīa stiptica ⁊ vētris cōstrictiua. Pillule preterea stiptice ꝯtra omne fluxum ex quacūq3 cā sic fiūt. ℞. mirtillorum balaustiarū psidie simphiti san. dra. boli ar. acatie ypoq̄stid. roſ. sumach. croci. gallie musc. gallarū spodij cinamomi macis: gūmi arabici dragāti an̄. ʒ.ij. opij thebaici. ʒ.ß. Cōficie cum succo plātaginis vel lētisci vel bistorte ⁊ da. xj. vł. ix. cū aqua pluuiali vel aq̄ roſ. in causa calida vel cū vino in frigida sero cū itur ad lectum. vel fiat dragea ex eis cū zuccaro: ⁊ detur cū vino rubeo pōtico vel aqua plātaginis vel incorporētur cū zuccaro roſ. veteri: ⁊ fiat cōfectio. Et si vis somnū prouocare: adde se. papaueris se. iusquiami an̄. ʒ.ij. vel opij. ʒ.j. ⁊ administret sicut prius. Et iterū cortex salicis cōbustus ⁊ in potu datus cū aq̄ vstulata ꝓhibet omnē fluxū corrosiuū q̄ꝓpter cōsolidat vlcera quādo spargit super ea. Itē sirupus mirtinus cōferens omni fluxui ſm Mesuē. sic fit. ℞. granorum mirti lib. ij. maloꝝ citoniorum lib. j. sumach acatie an̄. ℥.ß. roſ. ℥.ij. ypoquistidos. ʒ.iij. masticis. ʒ.iiij. decoquātur oīa ī aqua pluuiali: ⁊ post collaturā fiat sirupus cū lib. iij. zuccari ⁊ lib. j. mellis. detur ex eo. ℥.j. vel. ij. cum aq̄ decoctionis plātaginis in aurora ⁊ ante cenam: quoniā humoꝝ ebullitionē sedat ⁊ intestina confortat. Item clistere stipticum. ℞. aque rosarum: aque decoctionis plātaginis: rosarū siccarum bistorte cōsolide maioris. mirtill. balaustie: cupularum: glandiū an̄. lib. ß. distēperentur in ea cum est calida duo vitelli ouorum ⁊ pul. boli arme. terre sigillate sanguis draconis an̄. ʒ.j. et ß. et tepidum iniiciatur. Item clistere factum ex vino rubeo stiptico decoc. consolide maioris et casei antiqui non pinguis incisi subtilissime ⁊ bullito vsq3 ad consumptionem medietatis: postea collato et inspissato cū vitellis ouoꝝ ⁊ puluertibus predictis. Itē in omni fluxu ventris sine excoriatione ꝓfert hoc medicamen. Elixentur fabe ⁊ plātago et maiorana ⁊ rubus in aqua et aceto p̄terea exprimātur ⁊ pistētur ⁊ incorporentur cū succo plantaginis vel aq̄ distillationis. ⁊ fiat emplastrū super stomachum et ventrē actu calidum ⁊ recipiat vapor aq̄ eiusdem p anum: quoniā fluxum ventris et vomitū stringit. S3 in causa frigida possunt eedem res post elixationē ⁊ pistationem incorporari cum aqua vite actu calida sicut prius. Si autem vis ipsum fortificare: adde balaustias rosas absinthium: masticem: mentam: citonia: pira: mirtill. bdellium: thus: gallas: glandes. cortices quercus et similia. vel fiat ex aqua decoctionis eorundem encatisma sit virtus si fortis vel fomentatio cum lana et spongia infusa in aqua decoctionis earundem rerum que aliquantulum expressa reiterentur frequenter actu calida vel frigida super ventrem ante cibum. Item in fluxu recenti modico: et fluxu puerorum sufficit dare in cibo tortellas factas ex vitellis ouorum et farina simile et puluere plantaginis omnibus adinuicem incorporatis perfecte: vel pullos assos conditos cum cera et cepo hyrcino: et prohibeantur a potu superfluo propesse: et bibant vinum rubeum ponticum mixtum cum succo vel aqua plantaginis vel aqua in qua ferrum vel lapides sint extincti.

Canones. Scias quod in omni fluxu ventris medicum oportet intendere ad tria. Primo ad materie peccantis euacuationē. Secūdo ad ventris restrictionem per stiptica predicta et ad epatis et stomachi confortationē per aromatica aperitiua dicta capitulis suis. Tertio ad mēbrorum impiguationē et prohibitionē a marasmo quod fit per cibos viscosos: vt sunt cācri fluuiales extrema porcorum vinum rubeū si non prohibeat opillatio epatis et balneū aque dulcis sine mora in ipso et inūctio cū butiro recenti et populeō simul mixtis. Et vsus electuariorum restauratiuorū ex ranis et limacijs et tortucis que dicentur lib. ij. de ethicis. Et notabile restauratiuum est hoc: scȝ lac recēs calidū in potu datum per se vel cū mica panis et zuccaro. Sȝ nō debet dari nisi fluxu cessante: quia fluxum augmētaret propter eius partes serosas et inflāmationē humorum excitaret propter eius partes butirosas cuȝ omne vnctuosum fit facile inflāmabile propter pabulū caliditatis in materia aliena: vt dicitur in alia scientia. Unde Ypo. aīt. v. par. amphor. Lac dare caput dolētibus malū: verū tamē nocumenta rectificari possunt per vstulationē lactis cum lapide vel ferro ignito frequēter in ipso extincto: quoniam consumētur partes predicte remanebit pars tamen caseosa. ¶ Scire tamen debes quod lactis diuersa sunt genera fitr et virtutes. Nam lac camelarū: et proprie fetarū .i. partui propinquarū est oim calidissimū: propter quod habȝ exopillare epar et splenem: vt ponit Auic. iij. can. fen. xiiij. Sed lac asininū est oim subtilissimū et aquosissimū: propter quod ventrē lubrificat sine inflāmatione. Et ideo Ypo. iij. regi. acutorum. precipit ipm dari in causone pro medicina laxatiua. Sȝ lac muliebre est oim conuenientissimū corpori nostro nutriendo propter similitudinē: post hoc caprinū: et proprie capre pascētis herbas: quia est mediocre inter grossuȝ et subtile: sed lac ouinū est oim grossissimū: idcirco de facili caseatur in stomacho si nō cum melle vel zuccaro sumatur. Sȝ lac vaccinū est omniū vnctuosissimū et plures hȝ partes butirosas. Ex quibus apparet quod in fluxu ventris nō est conueniēs lac nisi caprinū vel muliebre si fastidium nō prohiberet. Itē somnus et quies requirunt in fluxu. Medicine laxatiue meliores in fluxu per superius vel inferius sunt mirabolani secundum oēs eius species: quoniam soluunt cōprimēdo: vt docuimus ca. de debilitate digestionis stomachi. C. de canon. sicut ecōuerso in stipticitate ventris vel mēstruorum retētione vel soda stomatica sunt deteriores et in fe. putrid. quoniam relinquēdo stricturā ventris augmētant predictas passiōes. Recordare quod sicut in ca. de vomitu monuimus. Nullus est fluxus illico: sȝ gradatim restringēdus. Incipiendū igitur primo a cōstrictiuis debilibus et ad fortiora paulatine tendendo. Ne forte materia retenta in ventre torsiōes inducat vel ad mēbra nobilia rapiatur: et per cōsequēs fiat occasio maiorum passionū. Nam si regurgitaret ad epar opillationē vel ydropisim vel apa. produceret Si ad corporis stōachi sincopim. Si ad cerebrū frenesim vel subeth. Si ad matricē: matricis induceret suffocationē: vt dicit Auic. iij. can. fen. xiiij. ca. de causis fluxus epatis circa finē. Attendēdum etiā quod fluxus ventris: et proprie liētericus quandoque vomitu curatur propter diuersionē: sed hoc solum veraȝ in cholerico adhuc minus in melēco. Unde Ypo. iiij. par. amphor. Quibus ventres sunt lienterici hyeme superius medicari malum.

Pronosticatio.

Si in cura fluxus vētris ex quacūque cā: immo in cura morbi cuiuscūque remedia rōnabiliter exhibita nō contulerint morbi effrenitateȝ: et forte perniciē minatur. Quia vt ait Gal. i comēto illius amphor. secūde particule. In quo morbo somnus etc. Itē in omni fluxu ventris spontaneo vel artifi. et proprie dyarrio diuersitas coloris et substātie in egestionibus bonū: quoniam significat mūdificationē corporis a diuersis generibus superfluitatū humoralium supposito quod fluxus nō superfluat et virtus hñ toleret et precesserint signa digestionis perfecte: si fit in febre et egestiones non mutantur ad colorem simpliciter malum: sicut est niger. vel substantiam simpliciter malam: sicut est sang. et corticis membrorum spermaticorum et adeps membrorum carnisformiuȝ. Et sic intellige illum amphorismū secūde particule. In vētris fluxibus mutationes egestionū iuuant si non ad malum transmutentur et ipsum concord. in illo amphorismo quarte part. Egestiones

nigre vel quasi sanguis sponte venientes et cum febre et sine febre pessime. Et quantocunque plures colores fuerint magis malum: cum farmaco vero melius. Item in febribus acutis et cronicis fluxus ventris niger vel vomitus superveniens ante signa digestionis perfecte: et per consequens in principio vel augmento mortale: quoniam peccatum materie in corpore et quali cum virtutis debilitate prefigurat. Et sic intellige illud ampho. tertie particule. Egritudinibus quibuscunque incipientibus si cholera nigra aut sursum aut deorsum exierit mortale. Similiter et illud ibidem. Quibuscunque egritudinibus acutis aut multi temporis aut abortibus aut aliter extenuatis fel nigrum exierit aut quasi san. niger sequenti die moritur. Item idem in eodem dissinteria si a felle nigro incboaverit mortale. Item ibidem. Si a dissinteria iam habita nigre egestiones: ut intestinorum carnes. i. cortices albe squamose egerantur: mortale. Item dyarria cholerica quandoque mutatur in secundam qualitatem cum surditate: et propter raptum continue sursum: et quandoque econverso: sed tamen conversio est melior. Unde Ypo. ibidem. Quibuscunque fellee egestiones sunt surditate superveniente quiescunt et quibuscunque surditas inest etc. Item post fluxum diuturnum spasmus aut singultus superveniens mortale: quoniam spasmum de inanitione signat qui nequaquam curari potest. Unde Ypo. par. v. ampho. Spasmus et singultus post nimiam inanitionem malum. Item Ypo. vi. parti. ampho. Trauli a dyarria maxime capiuntur longa: scilicet propter humiditates lingue et cerebri fluentes ad stomachum et intestina: sicut enim in lingua causant balbutiem: ita in intestinis mollificationem et in stomacho cruditatem in diuturnis lienteriis oxiremia superveniens prius non existens signum bonum Item ypo. v. pti. ampho. Mulieri in utero habenti si venter multum fluat suspectio est abortiendi idem in eodem. Sanguine multo fluente spasmus innatus aut singultus malum signum et mortale sine sit fluxus ventris sive menstruorum vel emoroidarum vel narium vel vulneris cuiuscunque. Item in omni fluxu et proprie in dissinterico cronico prostratio appetitus malum: quoniam inanitionem extremam sine restauratione demonstrat. unde Ypo. ibidem. In longis dissinteriis abstinentie malum et cum fe. peius. Item si spleneticus fiat dissintericus et dissinteria perduret mortale: quoniam si melancholia splenetica fuerit adusta inducit corrosionem penetrativam. Si vero non adusta inducet ydropisim et lienteriam propter epatis et stomachi infrigidationem. unde Ypo. vi. parti. ampho. Quicunque splenetici a dissinteria capiuntur his superveniente longa dissinteria ydrops innascitur: aut lienteria et pereunt. Si autem dissinteria non perduret: tunc fiat cura opilationis et duriciei in splene propter cause evacuationem. unde Ypo. ibidem. Spleneticis dissinteria supveniens bonum. Item fluxus ventris et proprie niger melancholicus supveniens manie vel melancholie solvit egritudinem evacuando causam. unde ypo. vii. pti. ampho. In mania dissinteria supveniens aut ydrops aut extasis. i. furoris augmentatio bonum. Item in omni fluxu ventris cronico desipientia supveniens malum: quoniam lesionem cerebri significat. unde Ypo. vii. pti. ampho. In san. fluxu perdurante vel in quocunque alio fluxu perdurante in quacunque regione corporis desipientia supveniens aut spasmus malum. Item in omni fluxu ventris sive sit cum sanguine sive sine sanguine cronico et perdurante si solo egrum alleviat et eius restrictio per se vel per artem debilitet mortale: quoniam causam venenosam significat cuius exitus diuturnus virtutem deiicit propter inanitionem: cuius retentio virtutem prosternit propter oppressionem. Medicus vero postquam talem cognoverit pronosticis derelinquat: ne sic inter contraria perplexus de morte accusetur. Si autem fluxus sit brevis temporis vel creticus et post signa digestionis et in die cretica supveniens cum virtutis constantia tunc bonum signum: quoniam facit egritudinis pessime naturalem atque salubrem non sintomaticam expulsionem: ut videtur esse de mente Avi. iii. can. fen. xiiii. ca. de causis fluxus epaticis satis circa finem. Item dissinteria facta per corrosionem intestinorum gracilium periculosior est quam que grossorum propter vie longitudinem et particule difficilem consolidationem. Ex quo patet quod fluxus omnis vel sudor vel calor febrilis cum resolutus est magis periculosus in corpore cholerico vel melancholico quam sanguineo vel flatico.

¶ De stipticitate omnium modorum. Capitulum. iii.

Stipticitas ventris est effectio siccitatis in ipso. Hec autem siccitas aut fit propter causam antecedentem aut primitivam. Si antecedentem aut est mala complexio aut mala compositio.

Si mala cōplo sic fit ꝓpter aliquā quatuor cārū. Prima est mala cōplo sicca īꝰestinorū fortificās eorꝫ retentiuā vltra debitū sicut in corpib⁹ melēcis ꝑ gñationē vel dietā vel etates. Scd'a est mala cōplo cal'a intestinorꝫ vel epatis ꝯsumēs eorꝫ humiditatē circūfluī ficā sicut in corpib⁹ cholericis vl' iuuenib⁹ febrici tātib⁹. Tertia est mala cōplo cal'a renū vrinas multiplicans ⁊ stercoris succositatem ad se trahēs. Quarta est destructio sensus intestinorꝫ ꝓpter malā ꝯplōnē eorꝫ: diquacꝫ quare nō excitat̄ eorꝫ virt⁹ expulsiua ad secessum ꝓcurādū. Si mala cōpositio sic fit ꝓpter aliquā q̄tuor cārū: q̄r est strictitudo vel opillatio vte q̄ est a cisti fellis ad īꝰestinū duodenū: ꝓpter qd' cholera modica mādat̄ ad ipm: ꝫ etiā modicitas possit fieri ꝓpter a͞patis frigiditatē: sicut in a͞pate melācholico corpe vl' flātico vel ydropico existente. Ita tñ frigiditas si vltimet̄ nō stipticitatē: sed vētris induceī fluxū lientericū. Scd'm est flegma grossū viscosum adherēs parietib⁹ intestinorꝫ: ⁊ ista est cā q̄ plurimū cōtingit. Tertiū est vehemētia raritatis corpis: q̄re īsensibil'r euaporāt oēs humiditates tā subtiliate q̄ nutritiue. Quarta est a͞pa intestinorꝫ opillās eorꝫ meatū: ꝓpter qd' fit q̄nqꝫ stercoris ꝑ supi⁹ emissio: sicut īfra dicet̄ ca. de a͞pate intestinorꝫ vl' a͞pa musculorꝫ vētris vel matricis vel vesice cōprimens ea vehemēter: de qb⁹ suo ca. dicetur. Si aūt fit ꝓpter cām primitiuā sic fit sil'r ꝓpter aliquā q̄tuor cārū. Prima est cibi siccitas ⁊ ꝓprie in pricipio comestiōis: vt sunt risum: miliū: pira: ⁊ citonia. Scd'a est etiam paucitas vt fit in ānis sterilib⁹ ⁊ in ꝓstratione appetitus. Tertia est labor fortis sudare faciens. Quarta est caliditas aeris resoluēs sicut fit in balneo vel sole calido.

Methodus.

Signa ei⁹ q̄ fit ꝓpter intestinorū siccitatē naturalē sunt extenuatio mirach vētris ⁊ ei⁹ subtilitas cū priuatiōe oīs cause alteri⁹. Et si stomach⁹ sit calide cōplōnis ⁊ sitibūdus frequenter: sed modic⁹ ei pot⁹ sufficit ꝑ vice: ⁊ plurim⁹ in eo fluctuat ⁊ inūdat. Et cura ei⁹ est sumere in pncipio comestiōis iura pinguia ⁊ cibos vnctuosos ex oleo vel butiro vel adipe castratorum ⁊ olera pinguia facta ex ficla ⁊ spinarchijs ⁊ malua. Et cerasa vel vuas recentes vel pruna vel ficus vel bibere vinum dulce nouum vel vetus rubeū. Sumatqꝫ cibos participantes acuitatē que stimulent ad secessum: sicut est aqua decoc. cauliū vel lentium cōdita cum sale ⁊ vnctuosis p̄dictis ⁊ faseleos ⁊ pisa cocta cū carne pingui castratorꝫ vel pullorꝫ: deuitet cibos assos. Sumat in aurora dyaprunis simplex. vitet balneum ꝓposse: ⁊ cū necesse fuerit rōne sordis ⁊ sudoris balneetur in aqua dulci decoc. maluarū ⁊ populi sine mora in ipso. Clisterizetur q̄nqꝫ cum lib. ſ. ⁊ ℔. aque deco. malue bismalue: mercurialis: ficle: herbe viol'. in qua ponantur olei viol'. ℥. iiij. mellis. ℥. j. salis. ʒ. j. Et iterum bullitatur ⁊ tepidū iniiciatur in ieiuno: ⁊ caueatur ad impinguationem corporis proposse. Signa eius que fit propter caliditatem intestinorum ⁊ epatis sunt vehementia sitis ⁊ duricies fecis: ⁊ qd' egreditur sicut squibale: ⁊ forte sentitur ardor in ventre ⁊ ano hora egestionis ⁊ vrina subtilis ignita. Et cura eius est sumere in ieiuno cerasa ⁊ pruna ⁊ dyaprunis ⁊ ficus ⁊ vuas recentes ⁊ melones: ⁊ pepones ⁊ citrulos ⁊ similia: ⁊ comestio oleris facti ex malua: ficla: lactucis: portulaca: cucurbitis: melonibus: spinarchijs: attriplice ⁊ similibus coctis cum carnibus agnorum ⁊ porcellorum ⁊ vitulorum lactantium conditorum cū sapore facto ex aceto vel succo berberis. Bibat vinum album debile limphatum cum aqua fontis viui. Et si sit cum febre sumat in aurora sirupum viol'. ⁊ bibat aquam ordei vel iulep loco vini predicti. Clisterisetur sepe in ieiuno cum clisteri predicto: diminuat pinguedinem in cibis: quoniam omne vnctuosum est de facili inflammabile et caloris augmentatiuum: ⁊ diligat humida proposse vergentia ad frigidū. Signa eius que fit propter caliditatem renum sunt exuberantia vrine plurime cum siti ⁊ ariditate corporis: cui si medicus nō subuenerit: perducit egrū ad ethicā ⁊ marasmū ⁊ caliditatē sensibilē circa renes: ⁊ ꝓprie si passio fuerit pāniculis ei⁹ comitata: q̄m renū substantia nō sentit: ⁊ est vrina subtilis aquosa nō citrina: q̄m pauca cholera nō pōt in vrina tincturam inducere in plurima aquositate. Necꝫ etiam cholera generatur a caliditate renum: sed epatis. Unde Ipo. iiij. par. amph.

Urina multa noctu facta modicū secessum significat et ecōuerso. Et cura eius est assiduare in ieiuno et principio comestiōis oia lenificātia ventrē cū opillatiōe viaꝝ vrine: sicut sunt passule pingues et enucleate et ficus carice et daciuli et pultes facti ex amilo penidijs vel farina ordei cōdita cū butiro plurimo et butiruz recēs cū mica panis furfuracei et pruna recētia vel sicca infusa in aqua decocti. zuccari et olus factum ex ficla et mal. et spinar. lactucis atriplice conditū cū butiro et sale nō pauco. Bibat vinū dulce clarū limphatū parū per. deuitet cibos et pot⁹ diureticos: sicut ē aqua ciceruz et faseoloꝝ et pisoꝝ et vinū albū subtile aquosum: et multiplicatio salis in cibo: et generalr̄ oīa calida vel frigida: assiduet acceptionē sirupi viol. in aurora. Soluat̄ qn̄qꝫ cuz medicina que leniat lubricuz faciēdo: sicut est ista. ℞. aq̄ decoctionis prunoꝝ. ℥. iiij. dissoluatur in ea medulle cassief. tamarindoruz māne añ. ℥. j. collet̄ et det̄ ante diem actu calida. vngat̄ locus renū frequēter cū populeon vel oleo ro. mixto cuz aliquātulo aceti et puluere boli armenici et san. oza. Signa ei⁹ que fit ꝓpter destructionē sensus intestinoꝝ sunt: qm̄ nō sentit vel paucaz sentit mordicationem in ventre post assumptionem piꝑis vel sinap. vel alioꝝ acutoꝝ. Et cura eius est vt assiduet cibos et sapores acutos secessiuos: sicut est sinap. fracta et condita cum vino et melle: et legumina cocta cum butiro et sale cum aqua decoctionis caulium et corticis lentium conditis cum oleo vel butiro et sale et substantia caulium semicoctorum: qm̄ per cocturā fortez resoluunt̄ ptes acute. Bibat vinū dulce vet⁹ vel claretū. Signa eius que fit ꝓpter paucitatē cholere trāsmisse ad intestina sunt difficultas egerēdi cum siccitate et albedine fecuz: sicut stercus canis et inflatio vētris et vt plurimū in yctericia citrina. Et est qn̄qꝫ cuz vomitu cholere et vrina ignita: qm̄ cholera p istas deriuat̄ regiones. Et cura eius si fit ꝓpter opillationē est illa quā diximus ca. de yctericia. C. de yctericia citrina ꝓpter opillationē poroꝝ fellis. Si autez fit ꝓpter frigiditatē epatis nō mltiplicātis cholerā. Curā eius diximꝰ ca. de debilitate epatis. C. de causa frigida. et ca. d̄ cachecia. per totū. Utatur in omī causa rebus calidis aperitiuis: sicut est sinapis cōdita cuz vino et melle et salsamēta ex allijs porris cōditis cuz vino et modico aceti acutissimi: et ficus sicce pingues et siliqua. Signa ei⁹ que fit ꝓpter flegma grossum viscosuz in intestinis: sic nāqꝫ flegma subtile liquidū aquosuz fluxum ventris dyarricū vel lientericum causaret. Signa sunt qm̄ fit post satietatē nauseatiuā ex piscib⁹ vel fructib⁹ et caseo et pane de simila: retinet̄ fex et vētositas oino et multiplicat̄ nausea et fetet eructatio: et surgit in ventre dolor colicus fortl̄: ad quē forte seqtur sudor frigidus: et est vrina al. grossa viscosa cuz spuma plima. Et cura ei⁹ est vt hora potissimi et doloris ilico leniat̄ vēter cuz clisteri lenitiuo supradicto. Et si nō suffecerit: fiat clistere acuti⁹ quod. ℞. ficus citrinas siccas pingues nūero. xl. furfur. p. j. malue: ficle: bismal. añ. M. j. decoquātur in lib. iij. aq̄ donec medietas cōsumatur: tūc colletur et dissoluant̄ in ea olei cōis vel olei rutbacei qd̄ meli⁹ est. ℥. iiij. mellis. ℥. ij. et iterū bulliant̄ aliquātulū et tepidū iniiciat̄ freq̄nter donec dolor sedet̄ vel minoretur. Et si nō suffecerit: fiat tale clistere acutius dissoluendo in collatura iā dicta. ʒ. ij. vel iij. pulueris al. qui sic fit. ℞. salis gēme. ʒ. x. colloqntidā. scamonee añ. ʒ. ij. et terant̄ subtiliter. et iste est pului̇s alman. ex quo fiūt suppositoria cū melle vel succo absinthij q̄ ipse vocat pillulas albas: et sunt veloces in stipticādo ventrē et mitigādo dolorē colicū ventosuz et humoralē ex materia frigida viscosa. Et plura clisteria dicemus cap. de colica. C. de colica vētosa. Hora aūt quietis abstineat a satietate ꝓposse. et vtat̄ cibis vtilib⁹ calidis sicut sunt carnes laudabiles et iura earū cōdita cū pipere cinamomi cardamomi et croco inspissata cum vitellis ouorum sine albumine. Bibat vinum album vetus amarum: et multiplicet in cibo suo sal et allia et sinap. Deuitet omnes pisces et fructus: quoniā viscosi sunt: et omnia legumina: quoniam ventosa sunt: et omnia olera preter ficus siccas et nuces. Assiduet omni die in aurora vsum electuarij dyatriūpiperēō dyaciminū dyagalan. dyacitonitē cū specieb⁹ similiū. Deuitet frigida stiptica: sicut est agresta berberis et acetum: nisi sit acutū valde: tūc potest ex ipo parum aliquid addi in saporibus et condimētis ꝓpter frigiditatis incisionē et appetitus expergefactionē. Prouocetur quandoqꝫ vo-

mitus cũ aqua mellis vel sirupo acetoso cõ-posito vel oximelle ⁊ aqua decoctionis ane-ti et raphani pmissa repletione ex cibis et potib⁹: vt docuimus ca. de fetore nasi. Deuit tet aquã frigidã ⁊ vinũ stipticũ vel põticũ: et diligat vinũ dulce clarũ vel amarũ purũ vel claretũ. Signa ei⁹ q̃ fit ppt raritatẽ cor-poris sunt paucitas fecis in oĩbus diebus sue sanitati respectu cibi assumpti ⁊ siccitas ei⁹ plurima semp ⁊ multitudo famis ⁊ vehemẽ-tia appetit⁹: ⁊ habitudo corpis sicca macra. Et si ambulet in sole calido vel moretur in balneo vel laboret: dissoluatur vehementer eius virt⁹ ⁊ inflãmatur corpus. Et cura ei⁹ est vti cibis grossis viscosis pinguibus: q2 pbẽt plurimũ nutrimentũ cũ difficili nutritione ⁊ tarda dissolutione vel resolutione: vt est caro porcorũ ⁊ vitulorũ ⁊ pultes ex farina simile: qm̃ in hoc corpe nõ est timor fortis in opilla-tione neq3 in causis intrinsecis. Bibat vinũ rubeũ dulce grossũ ⁊ sepe comedat si stoma-chus id tolerare queat. Si vero stomachus sit debilis parũ ⁊ sepe comedat. Et sumat iura carniũ insp issata cũ vitellis ouorũ ⁊ mica pa-nis. Gaudeat ocio ⁊ sõno sup cibũ: habitet in aere frigido: inũgat corp⁹ totũ cũ aq̃ ros. vel oleo ⁊ cera. Et si corpus sit carnosum ⁊ mẽ-bra pncipalia bñ coopta intret aliqñ aquã frigidã ⁊ abluatur i ea: aliter vero nequaq̃. Ab-stineat a coitu ⁊ labore pposse: in clisterijs ⁊ cibis alijs regatur sicut stipticus pp̃ter siccita-tẽ cõplonis intestinorũ. Signa eius q̃ fit pro-pter apa dicentur ca. de apostemate intesti-norum: vbi ⁊ cura eius ponetur. Signa eius que fit propter siccitatẽ ciborũ in principio assumptorũ patent ex relatione infirmi. Et cura eius est postpositio talium omnino ⁊ as-sumptio lubrificantiũ in principio sepe di-ctorũ. Et si quandoq3 cibi sicci fuerint assum-pti: vt risum: milium: fabe fracte ⁊ similia. ⁊ eger sentit lesiones in ventre cũ stipticitate. Sumat i potu sirupũ viol. vel iulep vl' aquã decoctionis ficuũ siccarũ pinguiũ vel oleũ amigdalarũ. Sumat aũt oleũ in quo bul-litũ sit sup ignẽ de penidijs vel zuccaro ru. q̃tum ipm est vsq3 ad spissitudinẽ: qm̃ ista cõfectio lenit vehementer ventrẽ si ex ea lã-batur frequenter ⁊ bibatur post ipsã aliqd ex ii quorib⁹ pdictis vel vino dulci: in cibis ⁊ po-tibus ⁊ clisterijs tã lenitiuis q̃ acutis fiat si-cut in stipticitate pp̃ter flegma grossũ. Si-gna ei⁹ q̃ fit pp̃ter paucitatẽ cibi p se patẽt. Et cura ei⁹ est reductio ad cõtrariũ pro posse ⁊ cõfortare appetitũ: vt suo diximus caplo. Signa ei⁹ q̃ fit propter labores fortes vel ae-rem calidũ resoluentes patent ex egri narra-tione. Et cura ei⁹ est pcõpositio talium ⁊ inũ-gere corpus cũ oleo ros. in quo dissoluta est cera ⁊ balneari in aqua frigida ⁊ aqua deco-ctionis ro. siccarũ foliorũ salicis ⁊ vitis ⁊ sola-tri ⁊ rorare faciem cũ aqua ro. ⁊ cãphora san-dalis ⁊ aceto: in cibis ⁊ potib⁹ fiat sicut pri⁹: ⁊ etiã in clisterijs.

Emperica.

Scias q̃ oẽm ventris stipticitatem adiuuat oi die in aurora morose de somno surgere si-ne strepitu vel stupore ⁊ stare corpore erecto postea sedere. ⁊ sic vicissim i vno loco fixe ma-nere sine motu oĩno donec feces p oẽs inte-stinorũ reuolutiões totaliter descendãt: neq3 laborẽ diurnũ arripere donec euenerit assel-latio debita vel cõsueta: qm̃ labor ⁊ motus feces exiccãt: ⁊ earũ descẽsum p diuersos an-fract⁹ retardãt. Lubrificatur p̃terea vẽter sti-pticus q̃tuor modis in gñe: sc3 p cibos. p me-dicinas. p suppositoria ⁊ clisteria. de quib⁹ p ordinẽ famosiora ⁊ maxime familiaria p-curramus. Ars lenĩedi ventrẽ p cibos ẽ a pn-cipio cõestionis sumere ex lenitiuis: vt sunt pruna matura: vue pingues: cerasa dulcia: passule enucleate: dactili pingues ⁊ sicut est olus factũ ex ficla ⁊ malua coctis in aq̃ pfe-cte ⁊ cõditis cũ butiro vel lacte amigdalarũ dulciũ salitis plus debito. Et sicut ẽ butirũ recẽs sumptũ cũ mica panis furfuracei vel cocti ⁊ pp̃rie ius eorũ: qm̃ pfecte cocti fiunt stiptici pp̃ter partiũ acutarũ resolutionem Et sicut sunt lẽtes semicocte ⁊ pp̃rie ius ea-rum primum ⁊ pultes facti ex amilo ⁊ fari-na ordei conditi cum penidijs ⁊ butiro vl' omnia lenificantia ventrẽ: ⁊ diuertẽtia ma-terias a vijs vrinalibus ⁊ sicut sunt acuta ex-citantia virtutẽ expulsiuam intestinorũ. ver-bi gratia. Sinap. condita cum melle crudo ⁊ potus aque salse plurime ⁊ vsus piperis mo-deratus. Naturam nanq3 sapit tota dieta-tio: vt dicit Gal. ij. alimẽtorũ. cap. de pomis. Ars vero lenendi ventrem stipticum per me-dicinas leues non difficilis est: vt semel in

hebdomada vl' qn necesse videt' sumat de pul uere q̃ sic fit ꝛ ꝓprie in cā flegmatica. ℞.turbith optimi.ℨ.ß.ʒʒ.cinamomi.añ.ʒ.ij.gallā ge macis gariof.cardamomi.añ.ʒ.ß. zuccari al.ℨ.iiij.terant' ꝛ misceātur. Detur ex hoc pul uere.ℨ.ß.vel.ʒ.vj.cū aqua calida: vl' iure pul lorū sero sine cena qm̄ materias crudas in stomacho calefactas leuiter educit. Et differat' in crastino comestio sup ip̄m: qm̄ est tarde solutionis. Idē facit puluis de tartaro vini albi si detur ex eo in cibo aliquo: vel p̄ se cū zuccaro.ℨ.j.vel plus. Sed sciendū de corrosione intestinoꝝ φ frequēter ē sumēdū in cā calida aut cholerica stomachi laxatiui.ℨ.ß.vel.ʒ.vj.cū aqua calida in matutinis. In melācholia vero adde ad puluerē predictum sene mūdati electi ꝙtuꝫ de oībus ꝛ si adderentur flores borraginis ꝛ ro. sicce stomachū ꝛ splenē cōfortarēt. Si aūt venter sit cōstipatus ꝓpter caliditatē ꝛ siccitatē intestinoꝝ naturalē vel acquisitā. Sumat in aurora.ℨ.iij.sirup.viol'.cū aqua decoctionis prunoꝝ maturoꝝ vel prunoꝝ dactiloꝝ siccoꝝ.vel sumat de zuccaro viol'.cū eisdē: qm̄ est ex solutiuis p̄dictis: vt dicit Aui. vel dissoluant' cassief.ℨ.ij.in aquis eisdē: ꝛ collet' ꝛ detur in matutinis: ꝛ idē faciūt tamarindi atq; manna. Si aūt vēter sit stiptic⁹ ꝓpter flegma grossum viscosum: tūc necessario p̄mittēda est digestio: qm̄ materia est inobediēs. Pōt tn̄ dari pul.talis. ℞.gallang.ʒʒ.cinamomi añ.ʒ.j. cubebe anisi agarici. añ.ʒ.ij.ezule ꝙtum de oib⁹ zuccari qd̄ sufficit ad dulcorādū. Dent' ʒ.ij.vel.iij.in sero cū vino calido vel vino decoctionis.ʒʒ.baccarū lauri sinap. ꝛ siliū. Si aūt sit vēter stipticus ꝓpter vētositates coartātes soluat' cū tali medicina. ℞. tartari polipodij.añ.ʒ.ij. anisi.carui cinamomi. añ.ʒ.iij.sene ad pondus oium zuccari qd̄ sufficit. Det'.ʒ.ß.vel. ʒ.j.cū vino calido vel vino decoctiōis baccarū lauri. Et ad hoc ꝯfert ius galli decrepiti si cū eisdem reb⁹ decoquat' in aqua dulci vsq; ad ossiū separationem: ꝛ ex eo bibat' lib.j.vel.ß.in ieiuno. Facit em̄ assellādo trullas emittere. Si aūt solutione leui intendendū totā massam sanguinis mundare cū cōfortatione stomachi epatis: atq; splenis fiat talis puluis. ℞.floꝝ borrag.ros.siccarū.añ.ℨ.ß.semis ameos amomi ciperi capparis.semis endiuie feñ.añ.ʒ.ij. quinq; mirabola.añ.ʒ.ß.cinamomi gariofil.ʒʒ.añ.ʒ.j. turbith alb. ꝛ electi.ʒ.ij. reubarbari.ʒ.j.zuccari qd̄ sufficit: fiat puluis vel electuarium: qm̄ educit choleram flegma ꝛ melancholiā ꝛ cōfert corporibus delicatis. Detur ex eo.ℨ.j.vel.ß.in vino calido limphato. Ars vero leniēdi ventrē stipticū p̄ suppositoria sic fit. ℞. ezule.ℨ.j.salis gēme.ℨ.ß. mellis qd̄ sufficit: fiant suppositoria longa ꝛ imponātur in ieiuno.vel sic. ℞.agarici colloquintid̄.partes quatuor salis cōis ptes ß.mellis qd̄ sufficit: vel fiat suppositoriū ex sale gēma soluꝫ: vel ex sapone vel lardo salito: vel fiat suppositoriū ex fellibus qd̄. ℞.farine furfuris vel ordei vel auene vel siliginis ꝙtū vis salis cōis ꝛ mel'.qd̄ sufficit: incorporādo p̄ duobus suppositorijs: ꝛ fel alicui⁹ aīalis sciꝫ bouis vel capre vel porci vel vituli vl' canis. Si vis magis acuere: adde aliq̄d aloes. In pueris vero sufficit suppositoriū ex penidijs. Ars leniendi ventrē p̄ clisteria sic fit. ℞. malue bismalue mercurialis atriplicis vngule caballie brāce vrsine sicce vel quorundam.añ.m.j. decoquātur in quatuor lib. aque donec tertia ps aque consumat': colletur ꝛ addant' mellis.ℨ.iij.olei cōis.ℨ.iiij.salis.ℨ.ß.ꝛ iterum bulliat' parūper ꝛ colletur ꝛ tepid̄.inijciatur: ꝛ possunt addi flores camomille ꝛ farina furfur. vel fabarū.p.j.ꝓpter abstersionem. Itē clistere aliud lenitiuū ꝛ ꝓprie in feb. ℞.malue altee prunoꝝ viol'. lactucarū rasure cucurbite folioꝝ papaueris.añ. M.j.olei vio. ℨ.iiij.zuccari.ℨ.iij.salis.ʒ.ij. fiat sicut prius. Itē clistere acutum. ℞.malue altee sicle foliorum cauliū recentium centauree rutbe absinthij.añ.m.j.olei camomillini vel rutbacei. ℨ.iiij.mellis.ℨ.iij.salis.ℨ. ß.fiat sicut prius: Et si sit cū multitudine flegmatis: adde in decoctione prima hermodactilloꝝ agarici colloquinti.ꝙtum necesse videtur. vel yerapi. Gal'. vel benedicte laxatiue in collatura. Si autem sit cum multitudine ventositatis ꝛ torsionis in ventre adde polipodij quercini cartami anisi carui cimini in decoctione vl' dyacimini in decoctionis collatura. Si vero cum melancholia: adde sene thimi epithimi ezule in decoctione vel yeralogodion ꝛ dyasene in collatura decoctionis. Et scias φ in omnibus clisterib⁹ possunt poni soluentia lubricum faciendo et proprie in collatura vt

sunt cassiafi. tamarindi manna.

Canones.

Medicinas et cibos laxatiuos nō cōuenit omni die assiduare qm̄ virtutē stomachi retentiuā deijciunt: et virtutē expulsiuā reddunt cōsuetudinariā adeo vt pigritet in expulsione superfluitatū nisi fuerit stimulata. Itē oēm cibum vel medicinā laxatiuā expedit dare in ieiuno vel in principio comestionis: ne forte cibum corrūpant cui pmiscētur et virtutē ppriam amittāt pter solum dyactoritem acutū qd̄ post cibū ilico dari cōuenit: qm̄ soluit cōprimendo siliter et mirabol. ¶ Sciendū pterea q̄ ex medicinis solutiuis exhibitis p superi⁹ melior in stipticitate vētris est que sumitur ex viol. cassiaf. māna tamarindi: qm̄ soluēdo ventrē relinquūt lubricitatē similiter et dya prunis acutū: et sirupus violaceus acuatus cū dyagredio vel reubar. et pprie in causa calida. Nec vtatur aliqua solutione facta ex mirabol. qm̄ est deterior solutionū in hoc casu. Uniuersaliter tamen melius est lubricare ventrē per inferius cum clisteri vel suppositorio q̄ per superius cū medicina ois laxatiua q̄tūcunq̄ leuis vel consolata debilitat membra nobilia et pprie stomachū et epar: propter q̄ oīa. farmaca sunt euitanda nisi qn̄ requiritur aliorum membrorū euacuatio vel venarū. Item conetur sanitatis custos omni die ventris lubricitatē debitā seruare: qm̄ est maximū in ea iuuamentū et pseruās a multis passionib⁹ et pprie soda pulsatiua vertigine scotomia fe. putridis apatib⁹ mēbrorū iteriorū ydropisi et colica. Quapropter ait Gal. j. alimentorū ca. de frumēto elixato. solū est hoc remediū indigestionis q̄rere secessum stercorum cuiusq̄ die.

Pronosticatio.

Uētris stipticitas superflua in oī egritudine malū: qm̄ virtutē egri deijcit appetitū psternendo: mēbra grauat replendo: angustiā inducit ad cerebrū fumando: torsiones procreat mēbra neruosa scindēdo: et qd̄ deteri⁹ est morbū et suā causam fouet dispositionē fortificādo et cause euacuationē phibendo. Conet ergo medicus oī die ventrē lenire cū clisteri si virtus sit fortis: vel cum supposito rio si sit debilis et pprie post somnū et ante cibū vel hora sanitatis sue consueta vel hora maioris q̄etis si fuerit cū fe. qualicūq̄. Item dicit Ypo. ij. pti. amph. Quibuscūq̄ iuuenibus existētib⁹ vētres sicci sunt ijs senescentibus humectant et ecōuerso: qm̄ mutata complexiōe naturali mutant ei⁹ operationes. hoc tn̄ fallit in duob⁹ casib⁹: vt dicit cōmentator ibidē. primo quidem si cholera sit pauca q̄ fiet minor in senio et per cōsequens remanebit humiditas ventris.

¶ De colica: yliaca et yleos. Capitulum. iij.

Iste tres passiones pueniūt in forma siue essentia: qm̄ vnaq̄q̄ ipsarū est torsio sicut dolor ventris ppter qd̄ si fortificet videt hoī q̄ ei⁹ corpus terebello pforet. Sz dr̄nt substātia siue materia et cā efficiēte. Nā colica dr̄ qn̄ cā doloris puta sterc⁹ humor vel vētositas cū intestinis grossis et pprie colon ptinet ppter qd̄ sentit dolor circa vmbilicū ad q̄tuor digitos vbi est stomach⁹ situat⁹ sup quē circulariter trāsit colon. Et si declinet ad alterū laterū hoc erit magis v̄sus ypocūdriū sinistrū vbi cōtinuat cū longaone. Ilyaca v̄o dr̄ qn̄ doloris cā pdicta in intestinis gracilibus et proprie in yleon cōtinet: ppter qd̄ sentit dolor sub vmbilico directe vel infra ad duos digitos. yleos v̄o dicit qn̄ cā doloris est apa natū in intestinis q̄buscūq̄ et pprie supiorib⁹ gracilib⁹ eorū claudens trāsitum: adeo vt stercus et fex p ipsa descendere non possint: propter qd̄ eger cogit in ea stercus vomere: et est cū feb. pacuta et nō extendit vltra primā periodū q̄ est in die q̄rto et terminat ad salutē vel pnicē. De primis igitur duab⁹ dicam⁹ passionib⁹: qm̄ de yleos in pximo sequenti dicetur ca. Sciendū pterea q̄ dolor renalis siliter mō est in loco sicut pdicte passiōes: ita vt dolor renis dextri yliace et dolor renis sinistri colice similet. Signa tn̄ distinctiua certa ponemus infra cap. de calculo et arena &c.

Methodus.

Colica et yliaca trib⁹ de causis in genere dignoscuntur fieri: aut propter stercus exsiccatū in itestinis ea scidēs: aut ppter

ventositatē grossaȝ plurimā ipsa vehemēter extendentesȝ: aut ꝓpter vermes in eis natos ipsa mordicātes. Signa earuȝ put bñt fieri ꝓpter sterc⁹ pterea ⁊ curā plene posuim⁹ i ca. de stipticitate vētris oim modoꝝ nisi ꝙ cuȝ hoc solū opȝ addere.s.postꝙ vēter lenifica/tus fuerit p remedia illic posita ⁊ feces sint educte fiāt aliqua anodina clisteria ꝓpter reliqas stercoris ⁊ trullas radicit⁹ extirpādas sicut est clistere factū ex aqua decoctiōis florū camomille mellilotj malue maluauisci cētauree rorismarini ⁊ furfu.collata ⁊ cū aliꝙtulo olei camomillini vel aneti.vel laurini et modico mellis ⁊ salis iterū bullita ⁊ tepida bis vel ter iniecta ante cibū. Colica ⁊ yliaca āo qñ fiunt ꝓpter vētositatē solerti ꝑ earuȝ cognitiōe ⁊ curatione indigent discussione: qm̄ aut ista ventositas est plīma sine humo/ris vitio oīno aut plīmo ⁊ tunc fit a mala cōplexione frigida stomachi ⁊ intestinoꝝ sine materia:⁊ hoc est vt raro: aut cū humoris vi/tio a quo cōtinue eleuat̄ qd̄ est vt plurimuȝ. Et iste humor aut est fl'a: aut mel'ia: aut cib⁹ inflatiu⁹ viscosus. Iterū ista vētositas aut est pteta in spongiositate eoꝝ penetrans inter tunicā ⁊ tunicā cū itestina sint mēbra neruosa villosa pāniculosa. Signa igit̄ ipsaruȝ qñ fiunt ꝓpter vētositatē sine materia humo/ral'i oīno aut plīmo sunt: qm̄ euaporatiōes ⁊ sacellatiōes calide cōferūt etiā a principio nō pmissa euacuatiōe cū medicina vel cli/steri. Et dolor mitigat̄ ilico ⁊ est cū obedientia ⁊ vētris lenitate debita: cū igit̄ oīa talia appuerint ⁊ vēter sit inflatus cū dolore ⁊ tēsione ꝙ nō cedit impssioni vel vix cedit sicut est vesica inflata. Et audit̄ rugit⁹ ⁊ eructuatio frequens difficilis ⁊ fit retētio ventositatis oīno vel si qd̄ ex ea egredit̄ est modicū qd̄ nō sedat dolorē vehementē.⁊ vrina est alba subtilis aquosa tūc colica erit ventosa pura: et si āncessio vsus oleris vel leguminum. Et corpus ꝯsueuit terminare talē passionē per exitum vētositatū plurimaꝝ sine vomitu vel secessu: tūc magis certa fiet significatio. Et cura ei⁹ est vt hora ꝑoxismi statim a pncipio sacellet̄ venter tor⁹ cuȝ milio sinap.nasturtio torrefactis in sacculo sup lapidē ignitū asp/sum aceto acutissimo frequēter actu calo.vl' fomentet̄ cū latere lato seu lapide molari ignito vehementer ⁊ inuolutis pānis lineis subtilib⁹ aceto modico aspersis: vel vaporetur cū petijs infusis in vino decoctionis anisi: carui: cimini: rute: foliorꝝ lauri: absintiȝ. florum camomille: aneti aliquātulum expsis actu calidis reiteratis sepe sup ventrem vel ponātur ventose sine scarificatiōe super locum dolorosuȝ cuȝ suctione vehementi. Omnia nāꝙ remedia resoluūt ventositates sȝ in attractiōe vbi nō ē materia hūoralis vel modica: ⁊ idcirco dolorē ilico sedāt ⁊ mitigant. Preterea inijciat̄ clistere calidum qd̄ sic fit. ℞.rute centauree mīoris: calamenti: origani: saturete: pulij: mentastri aā. M̄.j. carui: cimini: anisi: aneti: polipodij ana.ʒ.ß. decoquātur in.lib.iiij.aque fōtane donec medietas ꝯsumat̄: colletur ⁊ in collatura dissoluātur olei cōis vel camomillini vel rute qd̄ melius est.ʒ.iij.mellis cocti.ʒ.ß. castorei: si/napis: serapini: oppoponacis.aā.ʒ.j.vel.ij. Et iterū bulliat̄ aliquantulū ad ignē lentū ⁊ colletur cū tepidum factū fuerit: fiant ex eo due vel tres iniectiones continue se sequen/tes: hoc nāꝙ clistere est forte carminans vētositates potēter. Decoquat̄ ruta in oleo cōmuni tribus vicibus: deinde sumatur de illo oleo quar.iij.⁊ dissoluat̄ i eo serapini oppo/ponaci castorei a media.ʒ.vsꝙ ad.ʒ.j.⁊ inij/ciat̄ tepidum: quoniam sedat vt plurimū dolorem ventosum eadem hora ⁊ inducit som/num: ⁊ ꝓpie si addatur quātitas ciceris de opio. Quod si fortior fuerit dolor: ita vt in/tolerabilis fiat: ⁊ virtutem deijciens detur ei in potu filonium recens cū vino veteri al/bo puro vel tyriaca noua vel tyriace veteris ʒ.ß.in qua ponatur granum vnum vel duo opij ⁊ inducatur somnus proposse. Et si virtus toleret: nō comedat tribus diebus aliud vel parum de mica panis infusa in vino ve/teri albo puro amaro. Cum autem dolor ce/perit mitigari: intret balneū aque tepide decoctionis florum camomille: mellilotj: folio/rum lauri: origani: ⁊ similium. Et exeat quādo debilitatur: ⁊ sic vicissim per fomen/tationes: clisteria ⁊ balnea regatur donec omnino pertransierit paroxismus ⁊ super/uenerit hora quietis. Tunc igitur caueat ab omnibus ventosis: sicut sunt legumina ole/ra ⁊ fructus. Caueat etiam a frigidis: si/cut sunt cucurbite: melones: pruna: persica: et similia. Caueat etiam a stipticis: sicut

sunt pira:citonia:mora:rubi:nespille:sorbe: risum ⁊ similiũ. Caueat a potu aque frigi/de oĩno. Nutriatur carnibus laudabilibus pullorũ edorũ auium paruarũ montanarũ et iuribus earum inspissatis: cũ vitellis ouorum ⁊ spẽbus calidis aromaticis: sicut sunt zinziber cinamomũ piper longũ cardamomum crocus ⁊ similia. Utatur sapore facto ex alliis vel sinap. ⁊ melle non crudo: quoniã ventosũ est: ⁊ spẽbus eisdẽ: sicq; mel coctũ bene dispumatum. Bibat vinum album vetus clarum potens purum. Sumat sepe in aurora aliquid tyriace veteris cum eodem vino vel cum vino decoctionis ameos: amo/mi: carui: cimini: pipis longi: siseleos: origani ⁊ similiũ. Uel sumat dyaciminum triferã magnã cum eisdem liquoribus vel cõfectio/nẽ de baccis lauri que sic fit ſm Rasim. ℞. seminis rutbe. ʒ. x. ameos: amomi: ⁊ nigelle: seminis leuistici: origani: carui seminis pe/tro. amigdalarum amararũ piperis nigri ⁊ longi: calamenti: dauci: acori ana. ʒ. ij. casto/rei: serapini: oppoponaci añ. ʒ. iiij. terantur et conficiantur: cum melle quod sufficit. Detur ex ipsa ad modum castanee cum vino calido. quoniã ventositates potẽter carminat et dolorem sedat: nec est ei par in hoc alia medicina. Exercitetur omĩ die in ieiuno et parum ⁊ raro comedat donec fortificat⁹ fuerit calor naturalis. Super ventrem deferat continue cerotum de granis lauri: qm̃ dolores stomachi intestinorũ renum matricis vesice ⁊ viscerum frigidos ⁊ ventosos potẽter sedat ⁊ mẽbra calefacit qđ sic fit ſm Johã. mes. in suo antidotario. ℞. olibani masticis mirrbe. añ. ℥. j. granorũ lauri. ℥. ij. ciperi co/sti. añ. ℥. ß. mellis collati qđ sufficit ad ag/gregandũ ⁊ extendatur parum ⁊ calidũ supponatur vbi opz. Signa colice ⁊ yliace si fuerit ꝓpter ventositatẽ cum bumoris flegmatici vitio quod est vt plurimũ: qm̃ sacellationes ⁊ fomentationes nõ cõferũt ante purgatio/nem: immo creant dolorẽ ⁊ fortificant ⁊ an/tecessit satietas nauseatiua antiqua ⁊ forte egreditur flegma viscosum cũ vomitu ⁊ se/cessu: ⁊ est eius vrina alba grossa viscosa spumosa ⁊ forte sedatur dolor qñq; ⁊ redit ⁊ cõmouetur post duas boras aut tres: ꝓut vẽtositas nunc eleuatur a flegmate ⁊ nunc resol/uitur vicissim: ⁊ ꝓprie si flegma sit subtile. Si vero fuerit grossum viscosum retinetur fex ⁊ vẽtositas omnino ⁊ multiplicatur nausea ⁊ fit dolor in ventre fortis cũ rugitu ⁊ sudat eger qñq; sudore frigido. Et cura eius est vt bora pozisimi statim a principio purgetur cũ clisteri quod. ℞. colloquintide agarici. añ. ℥. ß. cẽ/tauree minoris rutbe calamenti origani sa/turegie. añ. m. j. polipodij. ℥. j. decoquantur in ij. lib. aque donec ad vnã redierit: colletur et in collatura ponatur olei rutbacei vel laurini vel anetini. ℥. iij. mellis. ℥. j. salis. ʒ. ij. ⁊ iterũ bulliatur aliquãtulũ preterea colletur ⁊ tepi/dum iniiciatur ante cibum: ⁊ si vis ipsũ magis acuere: adde in collatura prima aureum j. pul. al. dicti in ca. de stipticitate vẽtris. E. de stipticitate propter flegma grossum. vel yerap. gal. ℥. ß. vel beneđ. laxatiue. ℥. j. Et fiant ei suppositoria ex puluere albo ꝓdicto Et purgetur qñq; cum yerap. gal. dando ex ea. ℥. ß. ante diẽ cũ aqua calida vel cum ira/tartico imperiali dãdo eodẽ modo ⁊ eadem bora vel cum beneđ. laxatiua cõi vel cum buiusmodi medicina. ℞. turbith albi ⁊ electi. ʒ. j. bermodacti. ʒ. ß. scamonee grana. vj. ʒʒ. ʒ. ß. zuccari rubei. ℥. j. fiat puluis grossus qui de/tur totus ante diẽ cum vino calido. Et differatur post ipsum cibus qñ est leuis ⁊ tarde so/lutionis. Fiat etiã vomitus cũ oximelle vel sirupo acetoso cõposito ⁊ aq decoctiõis ane/ti vel raphani ꝓmissa repletone ex oleribus ⁊ cepis ⁊ piscibus salitis: ꝓut docuimus cap. de fetore nasi. Post purgationes fiant cliste/ria carminatiua ventositatũ. Et fiant oĩa remedia localia per ordinẽ sicut scripta sunt in colica ventosa sine materia. Signa eius que fit ꝓpter ventositatem eleuatam a cibis sunt: qm̃ antecessit satietas nauseatiua recẽs opprimens calidũ naturale stomachi ⁊ intestinorũ sui multitudine aut inflans ⁊ extẽdẽs ea sui ventositate sicut est crapula ex piscib⁹ oleribus leguminibus fructibus ⁊ similibus cũ stipticitate ventris propter quã nõ egrediuntur stercus ⁊ ventositas vel adeo parum egrediũtur vt dolorem non minuãt vebemẽtem. Et surgit rugit⁹ in ventre ⁊ fit eructuatio fetens assidua. Et cura eius est eadẽ cũ ea que de flegmate: nisi q; si sit possibile cõ/uenit vt vomit⁹ ꝓcedat purgationẽ vel ꝓprie si crapula sit ad boc in stomacho vł ꝑs eius. Si ṽo tota descẽdit ad intestina qđ scies: q

dolor ⁊ grauitas oīno sedata sunt circa vm-
bilicū. tūc fiat p̄mo clistere lenitiuū predictū
Et si nō sufficit: fiat acutū vel purget̄ cū ali-
qua medicinarū p̄dictarū ⁊ vltimo localia:
et nō comedat ꝑ duos vel tres dies si sit pos
sibile donec tota crapula euacuet̄ vel dige-
ratur ⁊ appetitus redierit. Si autē virtꝰ de-
bilitaret̄: bibat paruʒ vini albi clari veteris
potentis ⁊ puri: ⁊ comedat tortelas infusas
in eo. Utat̄ dyagallanga dyatriūpipereon
dyacimino electuario duce dyamargariton
et similibus cū eodē vino actu calō: in alijs fiat
sicut prius. Signa eius q̄ fit ꝓpter ventosi-
tatē eleuatā a melīa plurima effusa in ven-
trē sunt acetositas eructuationes inflatio vē
tris illico cū dolore vehementi post effusio-
nē eius ex splene ⁊ forte sentit̄ grauitas vel
inflatio in loco splenis ⁊ fit vt plurimum in
corꝑibus melācholicis ꝑ gn̄ationē vel etatē.
Et cura eius est vt hora pox!imi clisterisetur
sepius cū clisteri lenitiuo carminatiuo vēto
sitatū dicto in colica vētosa pura. Et vapo
retur cū pannis lineis mollibꝰ infusis in ace
to forti decoctionis cipi capparis rutbe ca-
lamenti origani fiseleos saturegie granoruʒ
nigelle carui cimini cardamomi ⁊ siliū actu
calid. ⁊ expressis aliquātulū cū reiteratione
frequēti vł cū lapidibus ignitis asꝑsis eodē
liquore. Et si nō suffecerit neq ꝑ ea dolor se
detur: det̄ in potu aliquid vini albi clari cali
di in quo cocta sint ciminū carui anisi carda
momū traijciendo ex ipso parū post parum
In hora autē quietis abstineat a cibis ⁊ po-
tibus melīam generantibꝰ: sicut sunt lentes
caules caro ferina vinū grossum rubeū ⁊ si-
milia. Diligat iura carniū edorū pullorum
agnorꝫ ⁊ vinū albū subtile clarum limpbatū
parūper. Et purget̄ qn̄q sicut diximus ca.
de opillatione splenis: ⁊ rectificet̄ splen si-
cut docuimꝰ ca. de debilitate splenis. C. de
causa frigida. qm̄ ista ventositas nō pōt ele-
uari vt videt̄ a melīa congelata vel naturali
suꝑfluente in c̄ꝑo. Si aūt patiēs sit senex vł
delicatus saluat̄ cū medicina. Decoquatur
gallus antiquus decrepitus ī aqua pura in
cuius ventre ponant̄ polipod. sene cartami.
an̄. ℥. ij. consuendo diligenter locuʒ ne q̄d ex
medicinis exeat ⁊ bulliat̄ vsq ad ossiū sepa-
tionē cū cōturbatione olle. dent̄ ex hoc iure
in aurora. ℥. iiij. vel. vj. actu calido: quoniam
facit assellando trullas emittere ⁊ digerit ⁊
euacuat melancholiā paulatine. Signū eiꝰ
qn̄ ventositas est clausa inter tunicā intesti-
norū sunt: qm̄ raro fit per se incipiendo sed
consequendo ad colicā antiquā de flegmate
et est cū angustia ⁊ vehementia doloris ma
ximi quē nō alleuiant vel parū valde vomi-
tus vel secessus ⁊ n ō egredit̄ ex ventre vento
sitas vel eructatio oīno sed retinet̄ neq ru-
git venter ⁊ si desuꝑ cōprimat̄. Et certius
signum est qm̄ nō mouet̄ dolor de loco ad lo
cum lʒ sit ventosus: sed cōtinue in eo figit̄ si
cut dolor renalis: nec ꝑmittit egrū vna hora
quiescere. ⁊ clisteria carminatiua ventosita-
tuʒ modicū in ipa conferūt. Et cura eius est
vt hora paroxismi fiāt fomētationes ⁊ vapo
rationes ⁊ sacellationes dicte caplo de coli-
ca ventosa sine materia cū reiteratione fre-
quētata ⁊ ponant̄ vētose late cū igne suꝑ lo-
cum sine scarificatione sed cū suctione vehe
menti: ⁊ cū ceperit dolor sedari: sumat aliq̄d
ex tyriaca veteri vel dyacimino vel dyamar
gariton cū vino al. veteri puro vel vino de-
coctionis carui ⁊ cimini actu calido. In hora
vero quietis abstineat a vino superfluo pro
posse ⁊ ꝓprie ventoso ⁊ laboret ⁊ sudet in ie
iuno. Nutriat̄ carnibus laudabilibꝰ ⁊ iuri-
bus earꝫ conditis cū piꝑe cardamomo croco
et similibus. Et vinū albū clarū bibat verꝰ
amarū ⁊ purū sed parū ꝓ vice vt calefaciat
ventrē sine humectatione oīno: ⁊ om̄i die in
aurora sumat aliq̄d de cōfectione de baccis
lauri dicta ibidē cū vino p̄dicto. Fiūt etiā co
lica ⁊ yliaca ex vermibꝰ gn̄atis ⁊ in intesti-
nis inuolutis ⁊ trāsuersatꝭ cū stercoribꝰ mor
dicantibꝰ ea vehemēter. Et signa eorꝫ sunt
an̄cessio satietatis nauseatiue assidue: ⁊ ꝓ-
ꝓrie ex fructibꝰ ⁊ oleribꝰ ⁊ cibis putridis seu
facile putrescentibꝰ sicut sunt pruna cerasa
persica poma ⁊ pisces corrupti quare fit iste
dolor maxime in pueris ⁊ gulosis ⁊ tꝑe au-
tūnali: ⁊ est cū eis fetor oris plurimus ⁊ mul
titudo comestionis cū ꝑuitate egōnis ⁊ ha
bitudine macra ⁊ multitudo saliue currētis
ex ore p̄ter solitū ⁊ vētris inflatio nō multa
ꝯo fortassis apparet venter ianitus ⁊ dolor
augmentat̄ hora famis: ⁊ est cū eo grauitas
oculorꝫ ⁊ frigiditas nariū cū pruritu aliquo
in eis ꝓpter fumos ascendētes ad nares: et
qn̄q dispositio filis epilepsie ⁊ spasmo pro-

pter mordicationē ꝛ q̄nq̄ mors certior erit significatio. Et scias ꝙ vmes nati in nobis sunt triū generū.s.lōgi q̄ nascunt̄ in intestinis gracilibus ꝛ lūbrici vocant̄. Alij vo lati qui nascūtur in intestinis grossis q̄ cucurbiti vocant̄:qm̄ sunt lati curti sicut seia cucurbitarū. Tertij vo minuti rotūdi sicut tinee q̄ generātur in ano:ꝛ maxime habēt inducere tenasmonē ꝙ colicā passionē. Et q̄cunq̄ fuerint semp ḡnantur ex materia marcida viscosa frigida in quā agit calor naturalis vētris et calor putredinalis illius materie cū regulatione caloris solaris q̄ calor appellat̄ vniuersalis. Et cura eius est vt eger famē toleret ꝛ exercitetur donec fortis fames supuenerit:tunc sorbeat ante comestionē suā aliqd lactis dulcis recētis vacce vel capre ꝛ cū hoc fecerit trib⁹ vel quattuor diebus ꝛ vmes assuefacti sunt in potu lactis sumat quinta die eadē hora hoc medicamen interficiēs eos. ℞.succi absinthij recentis rutbe ꝛ abrotani narcisci amigdalarū amarāꝝ ꝛ lupinorū amaroꝝ ꝛ persica ro.ꝛ nucleoꝝ persicoꝝ.ana ꝙtuꝫ volueris de quolibet istoꝝ succorū vel de vno solo ꝛ misce cū lacte dulci predicto et potest addi modicū aceti. Si aūt succi haberi nō possunt:fiat aqua decoctionis earū deꝫ herbarū que p̄terea misceatur cū lacte amigdalarum amararū ꝛ nucleorū persicorum: ꝛ omnia incorporent̄ cū lacte dulci predicto et modico aceti. Et bibat ex hoc patiēs magnum haustū in ieiuno hora famis magne. Et ad idē cōfert semen absinthij coctū in vino veteri ꝛbibitū sepius in ieiuno:qm̄ oīa amara interficiunt vermes sicut dulcia nutriunt. Vngat totuꝫ ventrē cū vnguento qd. ℞.olei rutbe vel amigdalarū amararū vel de nucleis persicoꝝ.ʒ.iiij.aceti acutissimi.ʒ.ß.pulpe colloquintide rutbe fellis vaccini. aā.ʒ.ij.vel si aliud p̄sto non sit:pōt fieri hoc vnguentū ex lacte amigdalaꝝ amararū ꝛnucleorū persicorū in quibus dissoluat̄ yerapi. gal̄.ʒ.ij.aloes.ʒ.ß.addēdo aliquid aceti gratia penetrationis ꝛ fel predictū. Ipsum nanq̄ sui fetore ꝛ fortitudine vermes in intestinis natos interficit adeo vt si q̄nq̄ stomachū intrent vel mery vbi tamē nullatenus ḡnari possunt vt di. Gal̄.v.de accidēti ꝑpter caliditatē plurimā stomachi.ꝛ loca illa inungātur exterius interficient eos ꝛ faciēt eos redire ad intestina:qm̄ timorosa esset ipsoꝝ le ductio per superius spōtanea vel coacta ꝑpter vomitū esse motū laboriosum ꝛ nature stomachi ꝛ mery contrariū nisi forte in corpore consueto ꝛ facillime vomēti. ꝛ sup vnguentū ponat ilico tale emplastrū. ℞.absinthij.rutbe abrotani foliorū persicorū sticados arabi.polij mōtani.aā.m.vnū.pistentur et coquant̄ in aceto forti. Et cū eis incorporetur fel tauri pul̄.lupinoꝝ amaroꝝ vl̄ nucleorum persicorū aā.ʒ.j.aloes.ʒ.ß. ꝛ actu calidum ponat̄ sup ventrē cum reiteratione frequenti.postq̄ autē factū fuerit per dies aliquos ꝛ cognoueris iā vermes esse mortuos quod scies:q2 eger paruā vl̄ nullā sentit mordicationē:tūc educat̄.cū.ʒ.ß.yerapi.gal̄.vel yeralogodion dando ante diē cū aqua calida.vel cū.ʒ.j.ꝛ ß.de pillulis cochijs vel aureis vel cū medicamine de turbith dicto ca.de soda. Si aūt patiens sit infra.ix.annū etatis sue purget̄.cū.ʒ.j.ꝛ ß.cassiefist.dissolute.in.ʒ.iiij.aque feruentis decoctionis nucleoꝝ persicorum vel amigdalaꝝ amararum vel aque simplicis. Si autem sit puer vel infans lactens soluatur eius venter solum cum lacte amigdalarum ꝛ nucleorū persicoꝝ mixtoꝝ cū aqua calida dando in potu ex eis sepius. Qualiter aūt interficiāt̄ vermes in ano nati dicet̄ cap.de vermibus in ano. abstineat a cibis dulcibus viscosis:sicut sunt pisces tortule ꝛ pasta. Abstineat a fructibus ꝛ oleribus et rebus putridis ꝛ corruptis. Nutriat̄ carnibus laudabilibus assis vel coctis conditis cum pipere ꝛ spēbus calidis. Vtat̄ saporibus factis ex allijs vel sinapi ꝛaceto. Bibat vinum vetus clarū amarum.

Emperica.

Qm̄ iste passiones sunt timorose atq̄ periculose cautius est subita ꝛ efficacia exhibere remedia in methodo scripta ꝙ sub cura blanditiua emperica dubiosum patientem per dies plurimos detinere. Et sciendum p̄terea ꝙ lꝫ apud cōmuniter operātes colica et yliaca iudicent̄ passiones de cā frigida et per calida curent̄ ꝓm oēs eius spēs siue modos prout visum est. Refert tamen Galen⁹ duodecimo de ingenio sanitatis se reperisse quendam hominem colicum cui dum talia clisteria de oleo rutbe inieciss et siru

pos calidos subtiliatiuos atq; incisiuos hu-
morum grossorum viscosorum administrasset et
alia q̃ putabat cõferentia magis ac magis
dolor fuit p hoc augmẽtatus. Tũc igitur vt
dicit morbi causam cognouit q fuerat cho.
rub. in ventre cõtenta mordicans intestina:
quare curã illico ministrauit in cõtrarium.
Primo igitur materias acutas paulatine
eduxit de quarto in quartũ: q̃m virtus fuit
in egro debilis cum sua yerapigra. Deinde
intestina cõfortauit cũ frigidis stipticis tã
cũ cibis ꝛ potib⁹ q̃ medicinis: sicut scriptũ
est ca. de fluxu ventris. C. de cura dyarrie. p
pter cholerã plurimã trãsmissam ad intesti
na: ꝛ preterea cepit dolor mitigari: et eger
potuit dormire qd̃ diu antea non fecerat. et
sic infra. xx. dies extiterat liberat⁹ perfecte.
In quibus v̽bis Gal. duo vtilia insinuat no
bis. p̃mũ. s. q̃m sunt morbi aliqui absconditi
difficiles: quorum causa nõ cognoscit̃ nisi ex po
sterioribus. s. a iuuãtibus ꝛ nocẽtibus: q̃m in
effectũ operis vnaqueq; res approbat̃. Se-
cundũ v̽o q̃m corpus nõ curat̃: nisi p̃us eius
causa morbi cognoscat̃. Et si curatur: ẽ ma-
gis ex bñficio nature vel ex casu q̃ auxilio
medici. Sciendũ preterea q ꝫ colica ꝛ ylia
ca sint vt plurimũ cum retẽtione ꝛ stipticita
te ventris: pp̃ter qd̃ ventositates ꝛ humo-
res nociuui cõgregãtur. Est tñ q̃nq; q sunt
cum fluxu lienterico: vt puta q̃n doloris intẽ
sio impedit virtutẽ retentiuã stomachi ꝛ in
testinorũ: quare tũc medicus est pplexus in
digens stipticis ꝯtra fluxum ꝛ calidũ subti-
liantib⁹ ꝯtra materias ꝛ anodinis leuibus
cõtra dolorẽ. Fiãt igitur in tali casu empla-
stra ꝛ fomẽtationes calide stiptice supra sto
machum dicte ca. de fluxu ventris. C. de cu-
ra liẽterie pp̃ter debilitatẽ v̽tutis retẽtiue
stomachi. ꝛ dent̃ cibi sicci ꝛ assi nõ liquidi. ꝛ
dyacitonitẽ. Et minoret̃ potus ppõsse q̃ sit
vinũ rubeũ limphatũ cum aq̃ decoctionis
masticis. Fiãt aũt balnea ꝛ clisteria resolu-
tiua vsq; ad vmbilicũ dicta in isto ca. C. de
cura colice ex vẽtositate sine materia ꝛ de co
lica vẽtosa cũ materia flegmatica. ꝛ purget̃
cũ mirabolanis emblicis: ꝛ si necesse fuerit
et nõ cũ re alia: sicut diximus ca. de fluxu ven-
tris. C. de liẽteria pp̃ter flegma in stoma-
cho ꝛ intestinis. sic nãq; liberãtur si de⁹ vo-
luerit. Et si fluxus plus infestet q̃ dolor au-
gmenta stiptica: si autem augmenta carmi
natiua: si v̽o equaliter: equalia.

Canones.

In cura malorum intestinaliũ cli-
steria ꝛ medici-
ne q̃ administrant̃ p cura fluxus vẽtris con
uenit vt cũ liquore modico vel cum liquore
plurimo: in colica v̽o medio modo. Cauen-
dum tñ ne pecces excedẽdo vel cõsistẽdo: q̃m
humor exuberãs virtutẽ euacuãtis medicie
dissoluit ꝛ colliquat: liquor vero deficiẽs eo
rum virtutem traducere retardat.

Pronosticatio.

Colica ꝛ yliaca si fuerint cũ fluxu ventris
aut vomitu: et p hoc dolor alleuiet̃: bonum:
q̃m causam expulsiõis sig̃t. Si vero cũ fluxu
nõ alleuietur malũ: q̃m cause multitudinem
virtutis defectũ retẽtiue necnõ cursum hũorum
sinthomaticũ designat. Itẽ colica pdurãs q̃
neq; arte: neq; natura tollit̃: in tympanitẽ
mutatur pniciosam. Vñ Ipo. iiij. par. ãph.
Quibuscũq; torsiões ꝛ circa vmbilicũ dolo-
res ꝛ lumbos et dolor nõ soluit̃: neq; a far-
macijs: neq; aliter in ydropẽ siccã pficitur.
Itẽ in colica fe. supueniẽs p se vel per artem
tollit egritudinẽ. Vñ Ipo. vj. par. amph.
Quibuscũq; dolor fit circa ypocũdria sine
flegmone. i. sine apate febris ijs supueniẽs
soluit dolorẽ. Itẽ in colica ꝛ yliaca si retinea
tur stercus ꝛ vrina simul cũ dolore p̃limo iter
ficiet intra septẽ dies si nõ supuenerit flux⁹
vẽtris flegmaticus fortis: vel vrina grossa
alba p̃lima vel febris. Vñ Ipo. vj. par. am-
pho. Quibuscũq; ex strãguria yleos ĩnascit̃
in. vij. dieb⁹ pimit si nõ supueniat fe. aut mlt̃
ta vrina fluxerit. Et expone yleos. i. yliaca.
Itẽ si fuerit cũ retẽtione ventositatum oĩno
malũ. Itẽ solicitandum in cura istorum dolorum.
Q̃m vt ait Auic. p̃io ceno. fen. ij. ca. de dolo
re. Dolor est de maxime virtutẽ psternẽti-
bus. Maximorũ aũt dolorum corpori nr̃o ac-
cidere possibiliũ sunt ij tres. Dolor articu-
lorũ: dolor dentiũ: ꝛ dolor yliorũ: vt asserit
Auerro. ij. sui colliger. ꝛ pp̃rie in corpe sensi
bili raro delicato: q̃propter timendum ne for
te cadant in sincopim perniciosam.

¶ De apostematibus ꝛ vlcerib⁹ intestinorum. Cap. iiij.

Um apostema fieri non possit in mēbro: nisi ex materia humorali currēte p venas ⁊ arterias penetrāte in spōgiositatē membri debilis ⁊ soluēte ei⁹ cōtinuitatem: vt dicit Gal. in teg. ca. de apatibus. ⁊ docet euidēter: sequtur vt intestina nō possint apostemari: nisi ex materia subtili calida acuta cholerica cum sint mēbra solida densa neruosa. Signa igitur apatis cholerici in intestinis sunt dolor in ventre maximus cuȝ eius inflatione ⁊ pulsatione ⁊ fe. acuta valde ⁊ siti ⁊ vomitu cholere. Et si dolor fortificetur: cogitur eger stercus vomere propter apatis magnitudinē opillantē: ppter quod fit eius anhelit⁹ fetidus ⁊ eructatio sit̄r ⁊ corpus totū: ⁊ est cum angustia ⁊ reuolutione cōtinua de latere sup latus: ⁊ appellaꝫ hoc apa yleos. i. dn̄e miserere. Et fiūt qn̄q3 ista accidentia preter fe. ⁊ tūc figit yleos flegma grossum viscosuȝ adherēs meatib⁹ intestinorum vehemēter. Et curā eius diximus ca. de stipticitate ventris. ⁊ ca. de colica. C. de colica propter flegma grossum.

Methodus.

Cura yleos est vt a principio egritudinis. i. ante quatuor pmos dies ad plus fiat flebothomia diuersiua de basilica in brachio dextro: deinde de sophena pedis q̄ est intus in talo. Et iniiciaꝫ clistere repercussiuū mollitiuū factum ex aqua ordei vel ex aqua decoctionis viol. malue: bismalue: ordei: lactucarū: mercurial. collādo ⁊ addendo in collatura albumen duoꝝ ouoꝝ ⁊ musscillaginis psillij: ⁊ tepidū iniiciendo. Et si caliditas sit vehemēs potest addi se. papaueris: se. portulace: citruli: cucurbite: ⁊ filiia se mina in decoc. etiā oleū viol. Et sumat sepe de sirupo ros. vel viol. cum aq̄ decoc. psillij lactucaꝝ ⁊ similiū infrigidantiū. ⁊ venter leniaꝫ si sit possibile cum. ℥. s. medulle cassie fi. dissolute in. ℥. iiij. aq̄ decoc. prunoꝝ damascenoꝝ endiuie cuscute lactuce ⁊ althee collādo ⁊ tepidū admistrādo ante diē. Sumat sepe dyapapauer: zuccaꝝ ros. vel viol. ⁊ tria sandal. cū aqua pdicta. Nutriaꝫ hora illa cū cibis subtilib⁹ lenitiuis: sicut est ius pulloꝝ ⁊ aq̄ in q̄ cocta sunt malua bismalua attriplex lactu. spinarch. blete ⁊ olus factū ex ijs cōditum cū lacte amigd. dulciū. Et qn̄q3 sumat de ptisana collata. ⁊ qn̄q3 vtaꝫ cibis diureticis vt materie diuertanꝫ ab intestinis: sicut est aqua decoc. ciceꝝ ⁊ aneti vel pisoꝝ. Bibat iulep vel aquā ordei vel aquā decoc. prunoꝝ damas. Et si virt⁹ sit debilis confortetꝫ cuȝ esu pulloꝝ ⁊ iuribus eoꝝ in quib⁹ sit aliqd pul. aro. non acuati: sicut est cinam. ⁊ croc⁹. Post diē quartū ⁊ in augmēto vngaꝫ loc⁹ cū oleo de camo. vel de aneto ad dolorē mitigandū et empletur cū mollificatiuis ⁊ resolutiuis: sicut ē empl'm factū ex rad. maluauisci ⁊ malua ⁊ se. lini: ⁊ fenugrecor viol. coquendo oia in aq̄ pfecte ⁊ pistādo ⁊ incorporādo cū muscillag. fenug. ⁊ oleo camo. vel ane. vel de lilio vel de amigd. dulcib⁹ ⁊ calidū ponaꝫ sup locum. Et sic regaꝫ cuȝ cibis ⁊ medicis per totū statū donec apa pfecte resoluaꝫ. Qd si nihil predictoꝝ ptulerit: imo fe. ⁊ dolor augmētaꝫ qcūq3 die: signat qm̄ apa hmōi neq3 euitari pōt: neq3 resolui: sed tendit ad collectionē gdatin: q̄re pcedaꝫ ad empla maturatiua q̄ dicta sunt ca. de apate stōachi ⁊c.

Pronosticatio.

Dicit Ras. q yleos raro curaꝫ q si ɔfirmatur neq̄q̄ curaꝫ ppter doloris intēsionem ⁊ mēbri necessitatē. Confirmaꝫ aūt vsq3 ad pmā piodū ad plus q̄ termiatur in die qrto: quare tūc necessario interficit vel pri⁹ cuȝ sit morb⁹ pacutus. Si v̄o nō fuerit sibi rōnabiliter subuentū: qm̄ post diē quartū materia tota fluxa est ad locū: quare nō poterit apa decetero euitari. Item si yleos teriatur ad resolutionē de die in diē cū dolore ⁊ fe. diminutione bonū. Si v̄o ad sanationē vel sclirosim mortale. Vn̄ Ipo. vij. amph. In dolore diuturno circa ventrē sanies malū. Itē dicit Ipo. iiij. pti. amph. In feb. acutis spasmi et circa viscera dolores fortes malum: qm̄ apa significat in aliquo intestinoꝝ. Itē in yleos frigiditas extremitatum cum caumate circa ventrem mortale. Unde Ipo. vij. par. amph. In acutis passionibus frigiditas extremitatum malū: sc3 q2 apatis magnitudinē et materie effrenitatem demonstrāt. Idē in eodem. In yleos vomitus aut singultus aut spasmus aut desipiētia malū ⁊ mortale: qm̄ apa significant fore confirmatum.

¶ Tractatus quintus tertie sectionis. De passionibus ani.

Icteris et ani sex sunt in gñe passiones Prima tenasmon ⁊ pruritus Scõa est exit⁹ siue mollificatio. Tertia vermes in ano. Quarta ragadie Quinta emorroyde ⁊ eruptiones venaꝝ similes emorroydib⁹. Sexta est apa ⁊ vlc⁹ in ano. Est aũt anus orificiũ lõgaonis habẽs musculos latitudinales ⁊ transuersales quibus clauditˀ ⁊ cõfirmatˀ ne qd ingredi possit pter voluntatẽ: puta aqua vel puluis: quoniam lederet intestina.

¶ De tenasmone ⁊ pruritu in ano Capitulum primum.

Tenasmon est appetit⁹ assellãdi frequẽs assiduus cũ conamine ⁊ põdere sine effectu oĩno vel pauco. Prurit⁹ ṽo est mordicatio ani assidua: ⁊ est sicut dispositio tenasmonẽ pdicens. Fiũt iste passiones aut a vermib⁹ natis in ano mordicantib⁹. ⁊ et⁹ signa ⁊ causam dicem⁹ infra suo ca. Aut ex flegmate salso viscoso mordaci adherẽti labijs ficteris ⁊ ea stimulãti. Fit aũt flegma salsũ aut ppter adustionẽ flegmatis naturalis: et tũc est magis viscosum ⁊ min⁹ mordicatiuũ ⁊ coloris albi: aut ppter cho. pmixtionẽ: et tũc est magis mordicatiuũ ⁊ minus viscosũ et color palea. Signa istarũ passionũ prout fiũt ex flegmate salso sunt: qm̃ eger sentit in ano stimulos incessanter q̃ñ fecũ et egõnis cũ dolore: ⁊ ꝙ in assellando nihil egreditˀ: aut parũ q̃d velut sputũ aut muscilago: neqꝫ est fecib⁹ pmixtũ sed purũ. ⁊ si fit passio recẽs erit sine excoriatione. Si ṽo antiq̃ apparebit excoriatio: ⁊ sanguis vel saniei exitus cũ tali sputo: ⁊ qm̃ cũ suppositorijs iuuatˀ pl⁹ ꝙ a clisterib⁹. Et istud est certissimũ signum distinctiuũ tenasmonis: ⁊ pprie qñ excoriatio est interius in ano.

Methodus.

Cura eoꝝ est vt digeratˀ materia cũ sirupo acetoso cõposito vel cũ sirupo de fumo terre quẽ ponem⁹ ca. de scabie ⁊ pruritu. lib. ij. Post hoc purgetˀ cũ yerapigra gal. vel yera rufini dãdo ex eis. ℥. ß. vel. ʒ. vj. ante diẽ cũ aq̃ cal'a vel cũ hoc apozimate. ℞. mirabolanoꝝ indoꝝ. ℥. j. citrinoꝝ emblicoꝝ añ. ℥. ß. feniculi aneti ameos añ. ʒ. j. prunoꝝ nũero. viij. pistentˀ mirabolani grosso mõ: ⁊ oĩa bulliantˀ in. ℥. viij. aq̃ fõtane donec medietas cõsumatˀ: tũ in fine addatˀ sene epitimi ⁊ fumi terre: bulliantˀ parũ p: qm̃ virt⁹ eoꝝ resoluetˀ p fortẽ decoctionẽ. Colletˀ ⁊ in collatura ponantˀ. ℥. ij. vel. iij. zuccari: ⁊ iteꝝ bulliatˀ ad ignẽ leuẽ donec zuccarũ resoluatˀ. Tũc colletˀ totũ ⁊ detˀ post mediã noctẽ: qm̃ soluẽdo materias flegmaticas adustas vel nõ adustas stringit ventrẽ ⁊ cõfortat longaonẽ. Sedeat eger bis in die in aq̃ cal'a decoctionis florũ camomille: mellilloti: aneti lentiũ excorticatarũ in aq̃ decoc. fumiterre ameos ⁊ sulphurꝫ vel fomentetˀ cũ pecijs infusis in eisdẽ aquis vel in aq̃ mellis: qm̃ est plurimũ abstersiua et stiptica. Post balneũ vel fomẽtationẽ vngatˀ locus cũ oleo ros. ⁊ oleo de mastice: in q̃bus sit aliq̃d sulphurꝫ dissolutũ. Clisterisetˀ frequenter cũ clisteri facto ex aq̃ decoctiõis lentiũ excorticataꝝ ⁊ ordei depillati sumendo ex eo lib. j. collãdo ⁊ addẽdo. ℥. ij. olei ros. et. ℥. j. cepi hyrcini ⁊ tepide inijciendo: qm̃ lauãdo intestina ⁊ abstergẽdo flegma mitigat dolorẽ ⁊ stringit fluxũ. Imponatˀ etiã intra anũ ⁊ sup̃ semp post fomẽtationẽ vel balneũ vel post emissionẽ clisteris imediate tale restrictiuũ. ℞. thuris litargirij gũmi arabici boli armenici san. dra. mirrhe añ. ℥. ß. opij. ʒ. ß. dissoluatˀ opiũ in vino põtico vel succo plãtaginis vel cepo hyrcino liq̃facto ad ignẽ ⁊ cõficiantˀ alie res cũ illo liquore vel inuoluãtur in eo licinia lõga ex pãnis lineis mollib⁹ vel bõbace cõstricta ⁊ ligata cũ filo circũcirca: ⁊ ĩponatˀ hora pdicta. Et si dolor fortior fuerit: ponantˀ de opio. ʒ. ij. ⁊ sꝫ sicut pus: qm̃ dolorẽ abijcit ⁊ somnũ iducit q̃ est maximũ remediũ hui⁹ passionis. Si aũt dolor magis fortificaretˀ ⁊ vigilie egrũ ad defectionẽ pducerẽt. Imponatˀ tale lixiuiũ. ℞. opij iusquiami papaueris corticis mandragore: corticis granatorum mirrhe croci musci cimini. ana ʒ. j. conficiantˀ cũ succo plantaginis vel vino rubeo pontico sicut prius: qm̃ ilico dolorem tollit ⁊ sensum obtundit: ⁊ sic vicissim p balnea ⁊ suppositoria regatur donec liberetur oĩno. Si aũt tenasmõ fuerit antiquus ⁊ san.

et sanies visa fuit: fiant clisteria dicta capl'o de fluxu vētris. C. de dissinteria ꝓpter corrosionē. ⁊ oīa que ibi dicunt. Utat frequenter tali puluere. ℞. se. iusq̄ami. ʒ. ij. se. aneti. se. feñ. añ. ʒ. v. ameos. ʒ. iij. opij. ʒ. x. Dēt ex eo añ cibū. ʒ. ij. vel. ʒ. cū sirupo roſ. vel vino pontico: qm̄ materias incidit ⁊ ꝑterea cōstringit Dieteṫ hic patiēs carnib⁹ laudabilib⁹ edorum vel pulloꝝ ⁊ iuribus eoꝝ ⁊ pulmēto facto ex farina ordei vel auene. Bibat vinū diureticū et bene limphatū. abstineat a pipere alliis cepis sinapi: ⁊ oībus acutis vel salsis: qm̄ acumina omnia habēt materias pruritiuas generare.

Emperica.

Ad tenasmonē sine excoriatione cōfert sedere sup asserē abietis vel pini recētis calefactā ad ignē sup quo linitū fuerit cepū ceruinū vel hyrcinū in causa calida. sed colofonia vel terebētina in cā frigida. Cōfert etiā sessio sup latere ignito asperso ex aceto vel vino pontico atq̄ pānis lineis inuoluto. Cōfert etiā vngere anū cū eodē cepo ad ignē et fomentare cū pānis lineis infusis in eodem cepo dissoluto ad ignez: ⁊ subfumigari cum thure vel mastice vel gūmi arab. vel terebētina posita sup carbones ignitos ⁊ facere balneū infra vmbilicū ex aqua decoctionis roſ. siccaꝝ plantaginis balaustie corticis granatoꝝ mirtilloꝝ spice nardi nucis cypressi cupulaꝝ glandiū nespillatū sumach sorbarū costi ⁊ similiū. vel fomētare cum aqua decoctionis acacie masticis thuris dragāti galbani ⁊ similiū adddendo aliq̄d opij vel seis iusquiami: vel sacellare cū riso milio spalta torrefactis in sacculo: vel sedere sup caules ⁊ lentes bñ coctos ⁊ diligenter expressos actu calidos faciēdo ex eis empl'm cal'm sup anū: qm̄ substantia istarū reꝝ est stiptica: succus vero mordicatiuus ꝓpter ptes quasdā acutas subtiles q̄ cū decoctione exprimuntur.

¶ Ad tenasmonē xo qui est cū excoriatione lōgaonis nihil melius reperies q̄ licinū bōbacinū longū atq̄ solidū linitū ꝗcū vnguento albo vel citrino nicolai ⁊ assidue gestatuz actu frigidū intra corpus: qm̄ dolorem mitigat ⁊ vlcus cōsolidat perfecte. Qđ si fortificare volueris vnguenta ꝑdicta incorporenṫ cū eis pul'. litargir. vel ceruse vel thuris albissimi: vel masticis: vel coralloꝝ subtiliter cribellatus. Et si plus fortificare volueris in stipticitate extinguaṫ litarg. bis vel ter in aceto vel aqua roſ. postq̄ fuerit integrū vehementer ignitū sup carbones ⁊ abluaṫ cerusa totiens in aq̄ roſ. donec per ipam amplius nō inficiaṫ. Et ex remediis sublimib⁹ cū ꝑsto nō est aliud est pul'. corticis salicis cōbusti incorporat⁹ cū cepo ceruino vel hyrcino liquefacto ad ignē in formā vnguēti ⁊ cū lixiuio gestatus in ano: similiter ⁊ linit⁹ circunquaq̄.

Pronosticatio.

Solicitandū in cura tenasmonis: qm̄ si ad corrosionē ani deuenerit lōgaonē vlcerabit et sic dissinteriā inducet tumorosam. Ueruz quomōcūq̄ res se habuerit dolor virtutē deiiciet: ⁊ forte ethicā accēdet calorē ⁊ spiritus igniēdo. Itē Ypo. vi. pti. amph. Mulieri in vtero hñti tenasmō supueniēs aborsuz facit.

¶ De exitu ⁊ mollificatione ani. Capitulum secundum.

Exitus ani siue eius mollificatio fit ꝓpter aliquas ex causis quinq̄. Pria est huīditas flegmatica pluria mollificās lōgaonez ficterim atq̄ lacertos eius. Scđa est paralisis lacertorū ficteris. Tertia est apostema in interioribus lōgaonis. Quarta est casus ⁊ ꝑcussio facta sup spōdilia dorsi. Quinta ē ꝓpter fistulā infiltratā in ano. Signa eius ꝓpter humiditates flegmaticas plurimas sunt: qm̄ patiēs sentit in ano dolorē grauatiuū cum mordicatione ⁊ assellandi appetitu cōtinue maiori q̄ sit tenasmō: ⁊ apparēt in egōne vl' post muscillag. albi viscosi: ⁊ q̄ñq̄ an⁹ ad interiora si manib⁹ vehementer interponatur Signa ei⁹ ꝓpter palisim sunt signa eadē: s3 alio modo: qm̄ si sint ꝓpter paralisim subito fit hec passio: et fit cum paralisi in altero laterū corpis a xtice capitis vsq̄ ad plantā pedis vel a collo infra capite stāte sano: ⁊ raro fit palisis in vno solo mēbro: ⁊ egrediunṫ stercus ⁊ vētositas sine volūtate ꝓpter ablationē virtutis retētiue lacertorū ani. Signa ei⁹ ꝓpter apa sunt: qm̄ an⁹ nō egrediṫ h3 manibus fortiter impellaṫ: ⁊ est cū rubore calo-

re ⁊ dolore acutis: ⁊ fortasse cū feb. Signa et' ꝓpter casū vł' ꝑcussionē patēt ex relatiōe infirmi. Nā ꝓpter casū ⁊ ꝑcussionē spondiliū dorsi ledit' ⁊ ꝯtendit' nucha a q̄ oriūtur nerui lacertoꝝ q̄ cū ipsa sit vicari' cerebri in ꝓpagatiōe neruoꝝ. Signa et' ꝓpter fistulā sunt āncessio fistule diuturna cū ꝯtinua stillatione humiditatis pessime vel saniose et induratione labiorum eius.

Methodus.

Cura eius ꝓpter humiditates flegmaticas ē vt a ꝑncipio digerat' flegma cum sirupo ꝓprio. sicut est oximel cōpositum vel mel ro. ⁊ quos dicā ca. d̄ fe. quotidiana. lib. ij. Post hoc purget' cū yerapig. gal. vel medicamīe de turbith dicto ca. de soda. vel cū apozima te mirabol. kebullorum ⁊ emblicorū dicto ca. de debi. dige. stōachi. Balneetur frequēter īfra vmbilicū in aq̄ calida decoc. floꝝ camo. melił. aneti ros. siccaꝝ balaustiaꝝ granoꝝ mirti ⁊ folioꝝ et' vitis cupullarū glādiū gallarū corticis granatoꝝ costi spice nardi mirrhe nespillarū sorb. plātag. sumach citonioꝝ maloꝝ pōti. ⁊ oīm stipticorū cū additiōe resolutiuoꝝ aliquoꝝ: vel fomētet' an' cū peciis lineis mollib'. Clisterisetur q̄nq3 cū aq̄ ros. ⁊ aq̄ decoc. iam dicta añ. lib. s. iniciēdo cū est tepida sepe ī die: et ꝓprie post assellationē ilico repellat anum ad iteriora cū manib' frequēter ⁊ inūgat' cū oleo cōi vel oleo ros. vel nardino vł' anetino vel camōillino vel mirtino vel cū aq̄ ro. actu calida. Et cū tali linimēto spargat' puł' iste. R. hara be:thuris: masticis: balaustie: litargiri. cupullarū: glādiū: ematistes: sang. dra. antimonij: alumīs: acatie: gallarū: cipssi: psidie: ceruse lote: boli ar. mūmie añ. ʒ. s. terant' oīa vel q̄dā subtilissime ⁊ cribellentur. vel ex oleis ꝑdictis ⁊ cepo hircino ⁊ puluere. vł' fiat vnguētū addēdo cere q̄d sufficit. Et post linitionē firmet' an' ad iteriora cū plumaceolo molli bōbacino calefacto ad ignē ꝑfecte ⁊ fascia: ⁊ faciat quotiēscūq3 ī die egredit' post assellationē vel sine assellatiōe donec ꝑfecte interi' firmet'. Nutriat' cū carnib' assis vel elixis cū petro. ⁊ fenicło cōditis cū spēb' calidis aromaticis. Utat' riso ⁊ milio ꝯditis cū lacte amigdalaꝝ vel adipe capraꝝ. Bibat vinū rubeū ponticū limphatū cum aq̄ pluuiali. Et sic regat' ꝑ stiptica: q̄m flux' vētris et frequēs assellatio curā et' tardāt. Bibat vinū albū clarū aquosū vel adaquatū parū. Et si sit cū tenasmone curet' put diximus ca. suo. Cura et' ꝓpter palisim ē eadē cū ista. Et vt vnguātur spōdilia a collo vsq3 ad caudā cū oleis ⁊ vnguētis calidis dictis ca. de palisi. Cura et' ꝓpter apa ē vt a ꝑncipio fiat flebothomia diuersiua si etas ⁊ v'tus cōsenserint de sophena q̄ ē int' in tallo vł' de basilica pedis q̄ est iter anullarē ⁊ auricularē. Et purget' si sit possibile cū aliq̄ medicina ruꝫ ꝑdictaꝝ. Et ponat' eger sepe in aq̄ tepida decoc. malue: bismał. viol. florum camo. ⁊ melliloti aneti ro. q̄m apa repcutit: materias flegmaticas resoluit: ⁊ dolorem mitigat. Et vngat' cū oleo camomillio vel nardio ⁊ ros. mixtis ⁊ incorꝑatis cū cera q̄d sufficit ⁊ sic regatur donec tumor resideat: tūc ipellat' an' ad interiora. Et sꝫ oīa supdicta de cā stiptica tā in medicis q̄ in dieta. Cura et' q̄ fit ꝓpter casum ⁊ ꝑcussionē ē cura palisis facte ꝓpter casum ⁊ ꝑcussionē. Curā et' q̄ fit propter fistulam cyrurgicis derelinquo.

Emperica.

Ad exitū ani q̄ fit ꝓpter humoris vitiū ꝯfert calefacere man' ad ignē lentū ⁊ abluere cū vino claro potēti: ⁊ sic māib' calidū aromaticis reducere anū ad iteriora ꝑfecte ⁊ locū obstruere cū massa cere calide tractabilis hn̄tis figurā spere leuit' cōpresse. Q̄d si cū cera icorporet' mastix vł' th' dissoluta ī vino stiptico meli' ꝯferret ⁊ firmet' cū fascia ꝑfecte ⁊ sic reiteret' dōec an' ꝯfortet' ꝑfecte. Idē facit glomicell' bōbacinus infusus oleo cōi vel masticio vł' nardio feruēti ⁊ sup locū firmat'. Cōfert p̄terea sedere in aq̄ frigida vsq3 ad vmbilicum sine mora in ipsa. quoniam frigidum percōstringit ⁊ propter antiparistasim confortat.

Canones.

Exit' ani cōtigit plimū post fluxū vētris dyarricū cronicū q̄re dicta illic suffragant' ꝑsenti ca. Et vł' ꝯferūt restrictiua ꝓpt mēbroꝝ ꝯfortationē ⁊ materie exiccationē ⁊ remediorum fictionem super loco quod non potest fieri in fluxu ventris.

Pronosticatio.

Exitus ani si sit cũ fluxu vẽtris vel tenasmo ne forti malũ: qm̃ cãm multiplicat ⁊ opatio nẽ remedioꝝ localiũ retardat. Itẽ exitus vel ani mollificatio facta ꝓpt̃ palisim aut fistu lam aut casuz aut ꝑcussionẽ nõ curat̃. lz cum blãditijs tales sustẽtari possint tpe aliquo. Si aũt cuz hoc mollificent̃ pedes: ⁊ fiat hoc subito magis malũ: qm̃ lesionẽ significat ꝓ fundatã fore vsq3 ad neruos: q̃re nullatenus curari põt: sicut neq3 palisis facta in casu vel ꝑcussione forti: ꝓut scripsim⁹ suo ca. Itez in senib⁹ difficili⁹ curat̃ hec passio q̄ in iuueni bus: sz ꝑiculosior ẽ in iuuenib⁹: qm̃ fortiorez cãm sig̃t. Est ergo i senib⁹ difficilior curãdo in iuuenib⁹ causando. Itẽ in mollificatione ani fe. supuenĩes tollit egritudinẽ. Itẽ si re media rõnabil'r exhibita nõ ꝓtulerint: ⁊ cor pus de die in diẽ extenuari cepit ⁊ discolora ri mortale: qm̃ paralisim spondilium dorsi ⁊ neruorum significat vltimatam.

¶ De vermibus in ano. Cap. iij.

Vermes gñant̃ in ano ex mate ria putrida marcida flegmatica viscosa: in quã calor solaris ⁊ na turalis ⁊ putredinalis agit. Signa et⁹ sunt prurit⁹ ani freq̃ẽs. ⁊ forte si aspiciat̃: appa rẽt res viue: sicut tinee q̃ nascunt̃ i caseo. Et forte nõ apparẽt nisi an⁹ inuerset̃ cũ vento sa. Et lz sint parui oẽs: sunt tñ coloꝝ ⁊ figu rarũ diuersarũ s̃m materie diuersitatẽ ex q̃ fiunt ⁊ similes seminib⁹ cucurbite non sunt geniti in ano: sz in colon ⁊ lõgaone q̃ descen dunt ad anũ: quorũ curam diximus in ca. de colica. C. de cura colice ex vermibus.

Methodus. Cura eius est vt p̃mo interficiãt̃ vermes qđ fit si lana mollis vel bõbax inuol uatur in felle taurino vel oleo de absinthio vel de rutha vel de nucleis ꝑsicarũ: ⁊ suppo nat̃ freq̃ẽter in die vel si vngat̃ cũ oleo cõi vel oleo aliquo ꝓdictoꝝ in quo dissoluta sit aloes. ℥. ß. vl' puł. agarici vel colloq̃ntide añ. ʒ. j. Cõfert ẽt ablutio ani cũ aq̃ salsa actu ca lida freq̃ẽter: qm̃ oẽ amarũ vermes interfi cit: sicut dulce fouet ⁊ gñat. Preterea mũdi ficet̃ an⁹ cũ stipticis abstersiuis: sicut est aq̃ mell'. in q̃ sit aliq̃d aloes dissolutũ si cũ lana vl' cotone intincto abstergat̃ ⁊ fricet̃ cũ ꝑetijs in ea infusis. Purgetur cũ yerapigra gal'. vel yera ruffini dãdo ex eis. ℥. ß. añ diẽ cũ aq̃ ca lida. Clisteriset̃ si fuerit possibile cũ clisteri facto ex aq̃ decoctiõis absinthij ⁊ oleo aliquo ꝓdictoꝝ in q̃b⁹ dissoluat̃ aliq̃d aloes vel ye rapigra ⁊ modicũ salis: qm̃ v̄mes ⁊ eoꝝ ma terias eradicat ꝑfecte: ⁊ plima interficiẽtia v̄mes ⁊ eos educẽtia scripsim⁹ ca. de surdita te auriũ. C. de surditate ꝓpt̃ v̄mes. Et si sit cũ prurit u ⁊ ardore forti supponãtur licinia dicta ca. de tenasmone. Dietet̃ sicut diximus ca. de colica. C. de cura colice ex vermibus.

Pronosticatio.

Solicitãdũ in cura v̄miũ in ano: qm̃ pducit ad tenasmonẽ cũ excoriatiõe: ⁊ forte ad raga dias ani ⁊ vlcera corrosiua fistulosa: ⁊ forte ad dissinteriam pernicosam: et forte labor et dolor feb. excitabunt.

¶ De ragadijs ⁊ fissuris ani. Cap'lm. iiij.

De ragadijs i ano pauca dicem⁹ qm̃ ad cyrurgicũ spectat eaꝝ cu ra cõpleta fieri cũ nõ possit sine oi opatiõe manuali. Sũt aũt ra gadie fissure labioꝝ ani ex q̃bus forte nihil emanat. Et q̃nq3 emanat res viridis vel ni gra vel liuida. vl' citrina fetẽs cũ dolore ⁊ ar dore ⁊ tumore aliq̃li: ⁊ ẽ q̃nq3 cũ fe. ⁊ fit sem ꝑ ex materia adusta cinerosa vel flegmate salso vlcerante ⁊ apostemante loca iã dicta. Et signa patent ex re dicta.

Methodus Cura eius est vt dige ratur mate ria cũ sirupo de fumoterre q̃ dicet̃ ca. de sca bie ⁊ pruritu corporũ. lib. ij. Purget̃ post hoc cũ yerap. gal'. vel yera ruffini dãdo ex eis. ℥. ß. cũ aq̃. calida añ diẽ. Postea mũdificet̃ lo cus cũ vnguẽto viridi dicto ca. de surditate aut cũ oximelle sq̃llitico ⁊ modico floꝝ eris: aut cũ vrina pueri ⁊ modico mell': aut cũ vi no ⁊ melle: aut cũ aceto vel aq̃ mellis ⁊ ysop. si sit cũ fe. Balneet̃ frequenter in aq̃ calida decoctiõis ros. mellilotii floꝝ camomille et ysop. fenugreci malue ⁊ bismalue violarũ fo lioꝝ populi ⁊ filiũ: qm̃ mat̃ias mollificat ⁊ dolorẽ lenit. Et post balneũ iterũ mũdificet̃ cũ vnguẽto viridi: ⁊ sic f̃ vicissim donec loc⁹ ꝑfecte exiccet̃. Et si dolor q̃nq3 itẽderet̃ po

nat͂ sup anũ emplm anodinũ factũ ex vitel/lis ouoꝝ farina ordei ⁊ melle ro. incorpatis adinuicẽ: ⁊ põt addi semen lini: farina fenu/greci: flos camomille ⁊ silia: decoquãtur in aqua ⁊ incorporãdo cũ eisdẽ ⁊ tepidũ ponẽ/do sup locũ: qm̃ materias resoluit: tumorẽ se dat: dolorẽ mitigat. Ultimo cõsolideẽt̃ cum vnguẽto albo: ⁊ si nõ suffecerit: fortificet̃ cuꝫ puluere litargiri incorpato in ipso: q: fit ma gis stipticũ vel cerusa lota. Subfumiget̃ cũ thure mastice vel bdellio. Unguẽtũ bonum cõsolidãs ragadias ani fissuras labioꝝ oris: vlcera in aurib' ⁊ naribus ⁊ in quocũq; loco corpis. Et postq̃ mũdificata fuerit cũ stipti cis pdictis sic fiat auctoritate Mes. in suo de appropriatis cap. de fissura labioꝝ oris. ℞. gallaꝝ ceruse antbimonij litargiri a. ñ. p/tes vnã amili dragagãti muscillagis seis ci/tonioꝝ. añ. p. s. terant̃ oĩa vt alcohol ⁊ confi/ciant̃ cũ adipe galline vel anatis vel cũ tere/bẽtina ⁊ adipe: vel cũ cera ⁊ oleo masticino: vel cũ mastice ⁊ melle. Et liniat̃ ex eo loc' fre quẽter post vicissitudinẽ stipticoꝝ alternatiꝫ Et empl'a scripsim' auctoritate eiusdẽ ca. de vlcere in aure. Si autem ex ragadijs ↄtinue fluat virus aut sanies ledẽs ⁊ mordicans fo mẽtet̃ sepe loc' cuꝫ aqua decoctiõis sumach plãta. mirtilloꝝ balausti. nespilloꝝ ⁊ siliuꝫ. Post hoc exiccet̃ cũ pãno lineo molli ⁊ em/plastret̃ cũ emplo facto ex faria volatica mo lendini ⁊ puluere granoꝝ vue boli armenici san. ora. incorpatis cũ albumie oui. Et post exiccationẽ redeat̃ ad cõsolidationẽ pdictaꝫ ex vnguẽto al. vel ex vnguẽto mes. pdicto do nec ragadie pfecte curẽtur. Nutriat̃ carnib' laudabilib' ⁊ pprie assis. Abstineat a legumi nib' ⁊ sinapi ⁊ oib' acutis: bibat vinum al.

Pronosticatio.

Sollicitãdũ in cura ragadiarũ ne forte in vl/cus corrosiuũ ↄuertant̃ seu fistulã penetrãtẽ ⁊ mitiget̃ dolor ⁊ curet̃ tenasmon: ne forte fe. ethicam accendant.

De emoroidibus ⁊ verrucis in ano. Capitulum quintũ.

Emorroys ẽ qñq; nomẽ vene ma/gne pcedẽtis a splene ad lõgaonẽ ramificate in ramos qnq;: quoruꝫ orificia terminant̃ ad lõgaonẽ qd anus dr ad deferẽdũ ⁊ purgãdũ sanguinem melicuꝫ grossum adustũ vel nõ adustũ sup/fluentẽ in splene. Qñq; est nomẽ passionuꝫ earũdẽ venarũ. s. qm̃ inflant̃ ⁊ apant̃. cũ dolo re plurimo circa anũ. Et lꝫ mõ in corpe sint vene pdicte nõ tñ passio: lꝫ solũ in illis quoꝝ splẽ exuberat sanguine grosso adusto vel nõ adusto ↄsueto purgari p talẽ regionẽ pprie tñ adusto: qm̃ vt dicit Ras. in diuisionibus emorroide nõ generãtur nisi ex adustione ⁊ acuitate in sanguine: ⁊ iõ oẽs emorroidici sunt splenetici: lꝫ nõ ecõuerso. i aliꝫs aũt cor poꝫib' suffecerit purgatio ei' p resolutionẽ ⁊ p venã mulgẽtẽ meliam ad os stomachi gra ↄuocatiõis appetit': qm̃ talis melia transit cũ supfluitate prime digõnis ad secessum. Et ex hoc appet q in corpe ↄsueto emorroi de sunt naturales ⁊ ↄseruãtes a multis ma/lis passiõib': vt lepra ptisi demonio lupino cãcro. si melia fuerit adusta vel ydropis sca bie morphea. si fuerit nõ adusta sicut men/strua in mulierib'. quapropter neq; cura idi gent nisi q restringũtur cũ supflue fluũt aut cursu imoderato. Juxta illud ypo. vj. p. ãph. Emorroidas ãtiqs sanãti si nõ vna relicta fuerit piculũ est ydro. aut maniã: aut ptisim fieri. Emorroidarũ qda sunt exteriores ⁊ ap parentes: qdã interiores ⁊ nõ appentes nisi forte an' inuerset̃ cũ vẽtosa vel re alia. Et q̃/cũq; fiũt ⁊ pprie si sint appentes sunt triuꝫ generũ: qm̃ aut sunt dure sicce ex qbus nihil emanat ⁊ sunt cuꝫ tumore ⁊ dolore in ano ⁊ noiant̃ v'ruce. Aut sunt molles fistulose emit tẽtes cõtinue vel piodice rẽ citrinã vel nigrã vel albã ⁊ noiant̃ morales. Aut sunt apte oi no emittẽtes ↄtinue vl' periodice sanguineꝫ purũ vel grossuꝫ melãcholicũ ⁊ sic sic' appel lant̃. Caue tñ ne oẽm sanguis egestionẽ ti/cus appelles: qm̃ põt esse fluxus sanguinis ãpatic' aut mẽbralis put in cap'lo de fluxu vẽtris plenius distinxim' ca. de cura dyssin/terie. Signa emorroidarũ in cõi sunt dolor circa locũ ani vehemens cũ febre vel sine fe. Si aũt sint exteriores apparẽt vidẽti tumo res plures euenietes aut vna. Si vero interio res sentit̃ dolor itra anũ ⁊ fit difficultas ege rendi cũ egestione euenit semp aut periodice sanguis vel humor niger aut viridis fetidus vel ante egestionẽ vel post. Et qm̃ ista fiunt etiã in tenasmone cũ excoriatiõe longaonis

⁊ in dyssinteria: ideo certius signū est inuersatio ōgaonis ⁊ aspectus ad interiora si sit ibi tumor vel excoriatio sola. Signa autē distinctiua inter verrucas ⁊ ficus ⁊ mora patent sufficienter ex dictis.

Methodus. Cura emoroidarum extrinsecaruʒ duplex est: scʒ cōpleta ⁊ blanditiua. Completa quidē morbum ⁊ ei⁹ causam pfecte eradicans est vt a principio fiat flebotbomia diuersiua si etas ⁊ virtus ꝯsenserint de basilica brachij sinistri. Preterea fiat flebotbomia diuersiua ⁊ euacuatiua de saluatella pedis sinistri. que est inter digitum auricularem et anularem: ⁊ post digeratur materia melancholica ⁊ post remedia vniuersalia procedatur ad localia. Abscindant̄ ergo radices omnium emoroidarū q̄to profundius fieri poterit cum ferro ignito vel non ignito tenendo eas cuʒ nucha ⁊ extrahendo: vt valeat ꝓfundius abscindere. Et dimittatur sanguis copiose fluere ⁊ si flux⁹ cessauerit: cōsolident̄ orificia incisa cum medicamine quod sic fit. ℞. masticis thuris dragaganti gūmi arabici boli armenici acatie ypoquistid. litargiri coriand. torrefacti. an̄. ʒ. j. mūmie. ʒ. ij. puluerisentur subtiliter ⁊ aspergantur super loca incisa vel cum albumine oui incorporentur ⁊ fiat emplastrum. Et ad ideʒ valet puluis corticis salicis combusti: quoniam omnē vlcerationeʒ consolidat. Si autem sanguis nō satis fluit: ponantur acuta sicut cepe pistate incorporate cum puluere anacardi vel euforbij vel piperis vel sinapis fel tauri per se vel incorporatum cū eisdem rebus: ⁊ sicut est vnguentum viride dictuʒ ca. de fetore nasi. Et super istas vnctiones ponatur emplastrum ex cepis eisdem contusis ⁊ incorporatis cuʒ modico aceti squillitici vel oximellis squillitici ⁊ postea remoueatur: q2 ista babēt emoroid. fortiter aperire: sanguinem grossiuʒ educere vel si aliud non sit presto ponantur sanguisuge super orificia ⁊ dimittantur donec suxerint ⁊ post aspergantur sale ⁊ cadent dicte sanguisuge: ⁊ post cōsolidentur dicta orificia sicut dictum est. Si vena post incisionē predictā nimis fluxerit: ponatur supra istud vnguentum. ℞. terre sigillate. sang. dracon̄. balaustie acatie. an̄. ʒ. ij. terantur ⁊ incorporentur cum farina molendini vel cū tela aranee ⁊ aspergantur supra loca vel misceatur cum albumine oui: ⁊ fiat emplastrum super locum: ⁊ cum volueris remouere: mollifica cū aqua tepida vel oleo viol. ⁊ leuiter moue et post consolida sicut prius. Si vero post incisionem locus apostemetur ⁊ fiat dolor fortis quod quidem fit quando sanguis nō fluxit propter vie strictitudinem vel bumoris grossiciem: tunc fiāt remedia anodina que iam dicentur in cura blanditiua. Accidit nā q̄ ex apostemate ⁊ dolore vt forte retineatur stercus ⁊ vrina propter opillationē: quare minuatur bora illa cibus ⁊ potus ne multiplicentur vrina ⁊ egestio tribus diebus donec sedetur apostema ⁊ aperiantur emoroide cum medicinis acutis sicut diximus. Cura vero blanditiua que solum remouet tumorem bora illa est vt ponatur eger in balneo resolutiuo ⁊ mollificatiuo sicut est aqua tepida decoctionis malue altee florum camomille ⁊ melliloti seminis lini foliorum caulium aneti ⁊ similium: vel fomentētur emoroide cum pecijs infusis in ea aqua vel fiat emplastrum super eas ex eisdem rebus pistatis ⁊ incorporatis cum oleo camomillino vel nardino: ⁊ si suffecerit: bene erit. Sin autem fiat vnguentum stupefactiuum quod. ℞. iusquiami albi ⁊ nigri ana. ʒ. vnam. opij ʒ. ß. papaueris albi ⁊ nigri. ana. ℈. ij. cerusse litargiri. ana. vnciaʒ. ß. olei ros. vncias tres cere. vnciaʒ ß. dissoluātur cera et oleum perfecte ad ignem. deinde deponantur ab igne: ⁊ cum tepefacte fuerint: incorporetur pul. aliarum rerum continue agitando cum spatula: et in fine addatur modicum aceti boc nanq3 doloreʒ remouet probibendo sensum. Deinde reiterentur medicine resolutiue iam dicte donec tumor recesserit et dolor cessauerit omnino. Et si tumor ⁊ apostema durum emoroidaruʒ fuerit difficilis est resolutionis requiritur apertio earum cum sanguisugis vel medicamine acuto predicto: donec materia minorata fuerit premissa flebotbomia predicta. Deinde procedat̄ ad resolutiua ⁊ anodina sicut iam scripsim⁹ sic nanq3 curabitur donec alia materia regeneretur. Cura emoroidarū intrinsecaruʒ est vt pmissa flebotbomia ⁊ farmacia supradicta ponātur ventose supra ipm anū: vt in-

uersetur ꝛ emorroide appareãt: tunc fiat cura completa vel blanditiua sicut dictum est. Dietetur oĩs emorroidicus cibo generante sanguinem subtilem temperatuʒ sicut est caro edoꝝ vel pullorum elixa cum feniculo ꝛ lactucis spinarcħ. vel borragi. buglossa. Et iura carniũ earundem ꝛ olus factum ex bletis ꝛ lactucis conditis cum butiro ꝛ sale. Bibat vinum album ꝛ clarum subtile limphatũ cũ aqua fontis viui. Caueat ab omni cibo ꝛ potu generante melancholiã naturalem vel nõ naturalem. Et cibi quidẽ generantes melãcholiã naturaleʒ sunt lentes caules caro vaccina vel bouina caro ferina miliuʒ risum faba vinum rubeum ponticum turbidũ. panis azimus: ꝛ res oẽs asse vel frixe. Cibi quoqꝫ generantes melancholiam non naturaleʒ ꝑ adustionẽ ꝛ isti sunt pessimi in hoc casu sunt cibi valde saliti antiqui piper allium sinapꝫ. cepꝫ. vinum vetus amarum ꝛ similia. Cibi quoqꝫ generantes melancholiam non naturalem per cõgelationẽ sunt cancer pasta tortelle pisces grossi de aqua fetida habentes carnes nõ frangibiles neqꝫ squamosas aqua frigida turbida ꝛ similia.

Emperica.

Sciendum ꝙ modus abscindendi emorroidas est duplex in genere. vnus cuʒ ferro ignito qḋ cauterium dicit̃ vel non ignito: vt puta rasorio vel forpice siue butio. Secundus cũ medicina: ꝛ iste est triplex. Prim⁹ est cũ aqua vrente: ꝛ sic fit. ℞. tartari vini veteris acutissimi. lib. ij. frange minutim ꝛ pone super laminam ferreã ignitam donec in cinerẽ albuʒ cõuertatur ꝛ cribelletur subtiliter atqꝫ suspẽdatur in sacculo lineo valde denso per dies aliquos sub aere frigido humido vaporoso et fit figura piramis euersa: q: fluet liquor inde qui colligatur in vase vitreo stricti orificij ꝛ omni die liniatur cuʒ penna tribus vicibus sup locum: qm̃ post diẽ ꝛ diem exiccabit verrucã atqꝫ cadere faciet paulatine. Durat autẽ virt⁹ huius aque ꝑ annũ vnum aut plus in loco tẽperato ꝛ eidem cõparat̃ aqua fragãte ꝛ ꝓprie fructus ei⁹ quãdo distillatur sicut faciẽdo aquã rosꝫ. Aqua xõ fortior ꝑdictis ꝛ q̃ carnẽ corrodit tuberosaʒ illico cũ aꝑatur sic fit. ℞. cineris vitis albe cineris fagi. calcis viue. aã. lib. quatuor. salis gẽme. lib. j. dissoluantur om̃ia cum. xx. lib. aque clare atqꝫ bulliantur donec tertia pars cõsumatur. Preterea ab igne dependatur ꝛ cuʒ infrigidatum fuerit iterum bulliãtur donec ex toto sola quarta pars remaneat aut minus. Cum autem operari volueris cum ipsa misce aliquid rasure calcis viue: donec fiat puluis ne forte fluat super locum sanum. Aqua etiam omnium fortissima sic fit. Recipe arsenici. viridis eris: calcis viue: argenti viui: allzabal vel loco eius salis gemme. ana lib. semis. salis armoniaci salis nitri sulphuris viui. ana vncias quattuor. terantur omnia subtilissime ꝛ infundãtur per tres dies naturales cum. ℥. xij. liniuŋ acutissimi vel aqua dissolutionis calcis viue omni die agitando ter vel quater cum spatula. quarto die addatur argentum viuum ꝛ misceatur cũ rebus predictis donec fuerit extinctum. preterea formẽtur magdaleones ꝛ exiccentur in vmbra. deinde iterum terantur et infundantur in eodem liquore magis et magis acuto ex calce viua in ipso dissoluta: et sic per diem dimittantur donec perfecte dissoluantur: tũc forme fiãt molles sicut pasta tractabilis que ponantur in alembico et distillent̃ sicut aqua rosꝫ. qm̃ ista aqua vrit locum quẽ tetigerit ꝛ ipsum mortificat atqꝫ denigrat de die in diem. Postꝗ̃ igit̃ emorroyḋ. fuerint denigrate ꝛ sensu carentes emplastretur cum emplꝰo putrescente ipsas et cadere facienti sicut sunt caules elixati ꝛ pistati ꝛ incorporati cũ butiro recenti vel axũgia: ꝛ postꝗ̃ ceciderint: consolidentur loca sicut dictum est. Secundus modus est cum vnguento caustico qḋ fit ex arsenico sublimato vel realgal vel calce viua tritis ꝛ incorporatis cum flore eris et succo affodil. Sed liniatur locus circũcirca cum populeon vel albumine oui vel oleo ro. ꝛ croci ne forte corrosio dilatetur. Et huius est vnguentũ viride de tartaro: quod scripsimus capitulo de surditate. ꝛ post corrosionem emoroydarũ ꝛ earum casum consolidentur loca cum vnguento apostolorum dicto capꝰo de vlcere in aure. vel cum vnguento de cerusa quod sic fit. ℞. olei ro. ℥. iiij. cere. ℥. vnã. dissoluant̃ ambo simul ad ignem in casola: tunc deponatur ab igne. Et incorporetur pul. istarum rerum. ℞. litargiri abluti in aqua camphore

an.ʒ.ſ.opij grana.xij.se.iusquiami.xiiij.grana.corticis mādragore.ʒ.ſ.ceruse qd̄ sufficit ad inspissandū oīa. Et in fine addantur duo albumina ouoꝝ diligēter ⁊ incorporent̄ cum spatula donec oīno redeat̄ ad formā vnguēti. Tertiꝰ modus est cū filo serico forti subtili vl̄ cū pilis equi faciēdo laqueū circa singulas radices emorroydarū: ⁊ oī die ipsum bis magis ac magis angustādo donec ceciderint oia deide consolident̄ sicut prius. Sed oīm modoꝝ meliorē reputo ⁊ faciliorē: qm̄ alij ppter morā diuturnā sue opationis inducūt dolorem intolerabilē in loco ⁊ apostemāt adeo vt stercus ⁊ vrina retineant̄. Et adhuc securior est ⁊ nobilior q̄ fit cū ferro calido: qm̄ cauteriū facit scarā sup labia pbibētem sanguinē emorroicū supfluentē. In hoc exiuimus aliq̄tulū a nr̄o pposito: qm̄ materia p̄sens ad cyrurgiaꝫ ptinet. Dicūt preterea experti φ stercus gallinarū recēs ⁊ pprie pars illa alba cum linit̄ sup emorroidē dolorem mitigat ⁊ inflāmationē resoluit. Sꝫ stercus columbarū id operat̄ a qualitate calida putredinali euaporare faciēte: premissa tm̄ flebothomia diuersiua.

Canones.

Non abscindātur oēs emorroide simul i vna hora ne forte dolor augmentet̄ ⁊ inducat apa. Remoueātur ergo gradatim vna post aliaꝫ de die in diē: nisi v̄tus fuerit fortis ⁊ patiēs abhorreat scōationē. Itē non ꝯsolident̄ oēs sed relinquat̄ vna sicut est sine oī cura cōpleta: sed solū fiat circa ipam cura blanditiua: vel si oēs cōsolident̄ denuo apiat̄ vna earuꝫ cū sanguisuga vel cū medicinis p̄dictis acutis. In cura ꝯpleta vt ait Ipo. Emorroidas antiquas sananti ⁊c. Dicit aūt antiquas qz nō multo tpe cōsuetas possumus oēs cōsolidare sine timore omnino: ⁊ pprie si splen rectificet̄ ⁊ sanguis diuertat̄ ad loca alia cum flebothomia frequētata basilice sinistre.

Pronosticatio.

Si in corpe cōsueto emorroyde plurimū fluxerint vel periodū accelerauerint plus debito: significat qm̄ corpus indiget euacuatiōe humoꝝ subtiliū acutorū calidorū. Si v̄o restricte fuerint oīno vel periodū tardauerint significat qm̄ indiget euacuatiōe hūoꝝ grossorū frigidoꝝ de flegmate vel melia: sicut in menstruis: ⁊ hoc cōtingit. Vn̄ Ipo.v.pti.amph. Mulieri mēstrua habēti sine colore proprio ⁊ nō ꝑm se semp facta purgatione indigere sigt. Itē emorroydas antiquas oīno restringere malū: qm̄ ydropisim vel ptisim: vl̄ leprā: vl̄ maniā: vl̄ cancrū: vl̄ aliud apa perābulans inducit. Ecōtrario etiā emorroydas vltra modū fluere malū: qm̄ marasmum vel ethicā vel ydropisim prefigurat: sicut ⁊ i mēstruis. Vn̄ Ipo.pti.amph o. Menstruis plibus euenētibꝰ accidūt egritudines ⁊ nō euenientibꝰ a mr̄ice accidūt egritudines: ⁊ p̄me q̄dē egritudines sunt de inanitione. scd̄e v̄o de repl'one. Purget̄ igit̄ humor peccās ⁊ p̄terea rectificent̄ emorroyde. Itē maniacis ⁊ hn̄tibꝰ dolorē renū emorroydibꝰ supuenētibus tollūt egritudies. vn̄ Ipo.vi.p.aph.melācholici ⁊ nefretici emorroide inate bonū sꝫ p se vl̄ p artē. Et paꝝ post. Maniaci varicibus emanātibꝰ innatis solutio fit manie.

¶ De apate ⁊ vlcere ani. Cap.vi.

Postemat̄ anꝰ ⁊ eiꝰ lacertꝰ aut interiꝰ aut exteriꝰ. Et cura ⁊ signa dicta sunt ca. de exitu ani pp apa. h̄ v̄o addēdū φ si timet̄ h̄ apa ad collectionē qd̄ scies: qm̄ pp applicationē resolutiuoꝝ nō diminuit̄ dolor tumor ⁊ fe. sed potiꝰ itēdunt̄. vtēdū tm̄ maturatiuis dicti ca. de apatibꝰ stomachi vsqꝫ ad tps rupture. q̄ si fiat p sevtēdū stipticis abstersiuis mūdificātibꝰ vlcꝰ ⁊ post hoc ꝯsolidātibꝰ dictis ca. d̄ ragadijs ani. Si v̄o tubꝰ p se tardauerit: apiat̄ cū ferro. Sciēdū φ h̄ apa si fuerit iteriꝰ difficilioris est cure ⁊ prauoꝝ accidētiū post nāqꝫ strāguria ⁊ yleos inasci ⁊ pprie si sanat̄. Si v̄o exterius facilis est cure ⁊ accidentiū non prauoꝝ si methodo curetur.

¶ Tractatus sextus tertie sectionis. De passionibus renum.

Renum passiones sunt septē. Prima debilitas. Secunda mictus sanguinis. Tertia calculus vel lapis. Quarta dyabetes. Quinta macies. Sexta opillatio siue durities. Septima apostema. Cum

autē dico renes intelligo alkatim id est locū
renū in dorso atq; poros vritides q̄ sunt due
vene stricte ꝑcedentes a renibus ⁊ descendē
tes p inguina ⁊ ab vtroq; duoꝝ laterū ten/
dunt in vesicam.

¶ De debilitate siue malicia cōplexiōis
renum. Capitulum primum.

DEbilitanť renes ex oī cā ꝓhiben
te vel diminuente ipsaꝝ opatio/
nez, q̄ est aquosam ptez siue sero/
saz a massa sanguis nup in epa
te geniti segregare qua nō indiget nutrimē
tuz cōe corpis toti⁹. Hec aūt segregatio tri
bus pficitur. Primū est attractio sanguinis
aquosi a vena kili ⁊ hoc fit p venas mulgē/
tes. Scōm est diuisio sanguis attracti in p/
tem grossam nutritiuā substātie renū ⁊ ptez
subtilē supfluentē: ⁊ hoc fit ꝓpter vinculuz
collatoriū porosum in cōcauitate renū cōten
tuz: p cuius poros angustissimos trāsire pōt
aqua subtilis grossa remanēte. Tertiū est ex
pulsio partis aquose subtilis ad vesicā ⁊ de/
nuo ad extra corpus qđ fit p poros vritides
q̄ sunt meat⁹ longi stricti ꝑcedētes cū cōcaui
tate renū in cōnexū vesice: ⁊ demū se obliquā
tes inter tunicā: ⁊ tunicā in cōcauū eiusdez.
Cause igiť diminuētes opationē ꝓhibētes
vel corrūpentes sunt tres in gn̄e: scʒ mala cō
plexio: mala cōpositio: ⁊ cōtinui solo. queād/
modū eisdē bene se hn̄tib⁹ renū opatio sit: ⁊
cuiuscūq; pticule nr̄i corporis debite regula
te. Mala aūt cōplō lʒ fit scōa modoꝝ fieri
videť tn̄ maxime i renibus ſm duos modos
q̄ sunt caliditas: ⁊ de ipsa diceť in ca. de ma
cie renū. Scōa humiditas ⁊ hec raro stat si
ne frigiditate. ⁊ de ipsa diceť ca. pn̄ti vbi de
mala cōplōne loq̄mur. ij. ca. de opillatione ⁊
duritie renū. Mala v̄o cōpositio est opilla
tio renū ex muscillagine opprimente: aut est
laxitas substātie q̄ raritas nūcupať texture.
Solutio v̄o cōtinui est vuln⁹ vel apā vel vlc⁹
de renibus: ⁊ de ipsis dicem⁹ caplō de mictu
sang. vel saniei.

Methodus. Signa ma
le cōpōnis
ꝓpter mu/
scillagine opillantē sunt dolor grauatiu⁹ ex
alkatim vrina alba grossa humorosa ampu
losa cū residēcijs viscosis ⁊ diminutio appe/
titus comedēdi. vn̄ Hypo. vj. pti. amph o. Qui
buscūq; ampule natant i nefres. significat ⁊
longā egritudinē nefreticā fore. Et cura ei⁹
est vt sumat oī die in ieiuno de puluere vrina
tiuo q̄ diceť ca. de calculo in renib⁹ cuʒ vino
albo subtili aquoso. Purgeť cū. ʒ. sex vel qua
tuor benedicte laxatiue dādo in sero cū vino
calido p̄missa digōne cū oximelle. Vtať qn̄q;
coitu in ieiuno: qm̄ purgat renes si fiat vsu
moderato. Vngať alkatim dextrū ⁊ sinistrū
cū vnguēto agrippa ⁊ marciaton ⁊ arrogon
ad ignē bis in die an̄ prādiū ⁊ an̄ cenā. Vta
tur electuarijs vrinatiuis stipticis sicut est
dyaciminū ⁊ dyanisum ⁊ filia. Nutriať su/
rib⁹ pulloꝝ ⁊ edoꝝ cōditis cū petro. ⁊ spēb⁹
aromaticis. Bibat vinū album claruʒ. vitet
grossa sicut est vinū rubeū turbidū panis azi
mus extrema porcelloꝝ vel vituloꝝ. Signa
male cōpōnis ꝓpter laxitatē corpulentie re
nū sunt vrina sicut lotura carnis cū dolore al
katim ⁊ debilitate dorsi ⁊ pstratione appe
tit⁹ coit⁹. Et cura ei⁹ est vt vngātur loca renū
cū vnguēto facto ex oleo ro. an̄. ptes eq̄les. ce
re masticis. an̄. qđ suffecerit. ad ignē vel solez
calidū ⁊ ponať desup emplm̄ stipticū cōfor
tatiuū renū factuz ex lentib⁹ excorticatis ro.
bolo armenico gūmi arabici masticis sūmi/
tatib⁹ rubi ⁊ absinthij nucis cypressi balau/
stie sandalis ⁊ silib⁹ coctis ⁊ dissolutis ⁊ icor
poratis cum oleo ro. qđ suffecerit ⁊ modico
aceti. Cōferūt ad hoc etiā oīa stiptica ipa/
ta in calido ⁊ frigido cū aliquali declinatiōe
ad frigiduz sicut est sirupus. ℞. ro. plātagis
anisi ameos acori cipi ypoq̄stidō. teneritatū
rubi petro. seminū cōium frigidoꝝ. an̄. ℥. ß.
masticis thuris dragāti spice xiloaloes folij
indi sanda. an̄. ʒ. iij. cinamomi. ʒʒ. an̄. ʒ. ij. ʒuc
care. ℥. viij. fiat sirup⁹ bene coct⁹ ⁊ clarificat⁹
de quo bibať oī die in aurora. ℥. j. cum aqua
mirtilloꝝ: ⁊ sic sunt trocisci de karabe mixti
cū trocis. de cāphora quos dicem⁹ ca. de ptisi
ca. de empericis. Nutriať carnib⁹ laudabili/
bus assis vel elixis cū petro. cōditis cū succo
berberis vel citonioꝝ inspissatis cuʒ vitellis
ouoꝝ. Impingueť cuʒ adipe renū capraruʒ
vel eoꝝ aromatisatis cuʒ puluere cinamomi
gariofi. ʒʒ. mirtilloꝝ. Euitet coituʒ ꝓposse ⁊
resupinationē sup dorsum ⁊ vsum diuretico
ruʒ immoderatuʒ ⁊ viscosoꝝ: diligat stiptica

mediocriter grossa si opillatio epatis ꝛ me/ seraicarũ non ꝓhibeat. Utatur ergo modo sti/ pticis: modo cõpositis ne alteratiõe mẽbꝛoꝝ noceat. Et si corpus sit carnosuꝫ fiat a prin cipio flõmia diuersiua ex basilica in brachio vel pede lateris oppositi: ꝛ ꝑterea in latere eodeꝫ. Et si nõ suffecerit: dent oẽs medicine cõferẽtes mictui san. quas dicem⁹ suo cap̃. ꝛ sic regatur donec vrina visa fuerit rectifica/ ta ꝛ dolor sedetur omnino.

Canones.

Oportet ꝙ me/ dicine exhibite p interi⁹ sint subti/ lis substãtie anteꝙ ad renes puenire valeãt p vias longas angustas (si tales sint) siru pi col lent pãno duplici. si puluer es cribellent vt al chool. Si ṽo p exteri⁹ addat aliq̃d aceti acu tissimi gr̃a penetratiõis. ¶ Sciẽdũ ꝑterea ꝙ in regimine diete nihil est ꝙ adeo renes debilitet: vt grossum viscosum opillãs vel sti pticuꝫ ciḃ ꝛ coitũ: qm̃ vasa duo spermatica ꝓprie venas mulgẽtes oriũtur quare ipsos nutrimẽto priuãt atq; in matricẽ ex forti su/ ctione sang. purissimi quo egent testiculi co itu superfluo angustiati ad restaurationem spermatis gignendũ ꝓpter qd̃ datuꝫ est ab exptis ꝙ vsus dyasatirion frequens confert omni renum debilitati.

Pronosticatio.

Solicitandũ in cõfortatione renũ ꝛ viarum ei⁹: qm̃ p eoꝝ repletionẽ fit cã ydropisis ꝛ la pidis: per ipsoꝝ ṽo inanitionẽ surgit cã feb. ethice vel marasmi.

¶ De mictu sang. vel saniei ꝛ vlcere in re nibus ꝛ poris vritidibus. Capl̃m. ij.

Mictus sanguis fit ꝓpter aliquã triũ cãrũ. Prima cã est pcussio sup alkatim rũpens venã kilis vel venã mulgentẽ vel collato riũ renũ. Scd̃a est humor acut⁹ subtilis corrodẽs loca supradicta vel orificia eoꝝ apiens. Tertia est exercitiuꝫ vehemens vel coit⁹ supfluus loca ꝑdicta vel orificia la/ cerãs refricatiõe frequẽtata: ꝛ ꝓprie in cho lerico corpe ꝛ tpe calido. Mictus ṽo saniei fit ꝓpter aliquã triũ cãrũ. Prima est ante/ cessio mictus sang. antiquata ꝓpter qd̃ san/ guis extra venas stãs q̃ sunt loc⁹ sibi ꝓpri⁹ in saniẽ vel virus nitrosuꝫ ꝯuertit. Ut dicit ypo. Scd̃a est vlc⁹ siue corrosio locoꝝ ꝑdicto rũ ab humorib⁹ calidis adustis vel salsis ni trosis. Tertia est apã saniosum in renib⁹ ter/ minatũ ad rupturã. vñ mict⁹ san. ꝛ saniei et vlcera in renib⁹ sunt sibiĩnuicẽ cõcause vt di ctũ est. Uerũtñ aduertendũ est ꝙ iste passio nes q̃nq; accidunt in renibus: q̃nq; in vesica ꝛ collo ei⁹ qd̃ virga in viris dicit. vnde Ipo. quarta pti. amph̃. Si sanguineꝫ aut pus mi xerit renũ aut vesice vlcerationeꝫ significat. Signa igitur distinctiua mictus sang. put venit a renibus sunt q: sang. exit plurimus ꝛ ꝓprie si sit ex ruptura alicuius vene circa re nes ꝛ est globosus: ꝛ q̃nq; subtilis vt sang. flõmatus. vnde Ipo. iiij. pti. amph̃. Quibus in vrina grossa quasi carniuꝫ frusta vel sicut pili sunt: his de renibus exeunt. Et statim subdit. Qui eñi spõte sanguinẽ mingũt: his de renibus vene rupturã significat. ꝛ intelli ge sponte id est subito ꝛ copiose nõ ꝑcedenti bus accidentib⁹ quibuscũq; ꝛ sentit eger do/ loreꝫ circa alkatim ꝛ forte antecessio casus ꝛ pcussio sup dorsi spõdilia vel vsus ciboꝝ acu toꝝ: vt sinapis: pipis: veteris vini: vel exerci tiũ: vel coit⁹ in tpe estuoso. Si ṽo venit a ve sica vel collo ei⁹ erit sanguis paucus cuꝫ sint mẽbra spmatica ꝛ egredit ante vrinã vel nõ bene pmixtus vrine: ꝛ sentit patiens doloreꝫ circa pectinẽ ꝛ virgã: ꝛ hꝫ strangurĩã doloro sam. Signa ṽo distinctiua sup mictu saniei sunt q: si venit a renibus ꝛ poris vritidibus antecessit apã saniosum in renibus apertuꝫ vel mixerit sanguinẽ ꝛ exit cũ vrina sicut par uum frustũ carnis vel sicut pili ꝛ sentit par/ uus dolor pungitiu⁹ circa locuꝫ renũ. Si ṽo fit a vesica antecessit scabies vesice ꝛ sanies egredit ante vrinã ꝛ apparẽt squame in vri/ na ꝛ dolor est fortior.

Methodus.

Cura mi/ ct⁹ sangui/ nis put ve/ nit a renibus ꝛ locis vicis: qm̃ de eo q̃venit a vesica ꝛ collo ei⁹ dicem⁹ de scabie ꝛ vlcere in vesica: est eadẽ a quacũq; triũ causaꝝ euene rit. Fiat igit a principio flebothomia diuer/ siua de basilica dextra in brachio vel manu. Et imponat emplastrũ stipticum frigidum super alkatim factũ ex rosis plãtagine ba/

laustia lentibus excorticatis virga pastoris te neritatibus vitis et rubi coctis in aqua et pistatis et incorporatis in puluere boli armeni ci san.ora. acatie lii addendo aliqd aloes et aceti acutissimi ppter penetrationem. vel fiat epithima sup locū ex aqua decoctionis earūdē rerū et aqua ros. et modico aceti. Et fiat vnguentū. R. populeon muscillagis psilii et se. citoniorum ana. ʒ. ß. gūmi arabici adusti. carab. adusti. dragagāti ana. ʒ. ii. liquefiāt gūme in aqua ro. et modico aceti. Deinde addatur aliquid de oleo ro. et cere qd sufficit et oīa simul incorporent pfecte. Et si volueris: adde ex anodinis sicut est adeps anseris anat. vel galline: et pprie in mictu sanei. Sumat omni die de sirupo. R. sirup. ro. sirupi mirtini oxizaccare ana. ʒ. ii. misceant et addat gra directionis. ʒ. ß. oximellis cōpositi vel sirupi aceti et det cū aqua decoctionis masticis et mirtillorum. Purget post hoc cū medicina soluente humores acutos et pprie in qua sint mirabolani sicut est ista. R. mirabolano. citrinorum emblicorum ana. ʒ. duas. turbith boni. ʒ. s. ameos: se. feniculi zinziberis ana. ʒ. ß. terant et misceant cum aqua decoctionis prunorum. vel addatur zuccari. ʒ. ß. et. fiat dragea siue tragea q det cū aqua cal'a sero cū itur dormitū. Vel purget. cū. ʒ. ii. reubarbari dissoluti in aqua calida vel cū electuario de succo laxatiuo: nec pmittat vēter aliq die cōstipari: imo leniat cū suppositorio vel clisteri: qm materias diuertit a vijs vrine. Vtat omni die ante cibum tali mixtura. R. dyarrodō abbatis rosate nouelle triasandal. ana. ʒ. ii. dyanisi. ʒ. i. Sumat omni die vnum ex trocis de carabe cum aqua decoctiōis sumach vel mirtil. quorum descriptio fm Mesue que est melior descriptionum talis est. R. carabe aur. vi. cornu cerui adusti dragaganti acatie ypoquistidos balaustie lactu. masticis papaueris nigri assi ana. aur. iii. thuris croci ana. aur. i. et ß. fac trocis. de muscillagine psilii vel succo berberis vel succo pirorum immaturorum vel nespillarū vel citoniorum vel plātaginis vel vino rubeo pontico vel aqua pluuiali: quorum quilibet sit. ʒ. ii. et detur vnus in aurora et vnus ante cenam cum eisdem liquoribus. Et si velles q a proprietate respiceret renes et vesicam adderes in descriptione se. apii aur. ß. Vel sumat aliquos ex trociscis de causa frigida vel de spodio dictis capitulo de ptisi. Nutriatur farina risi ordei condita cum adipe renum caprarum et edorum et carnibus assis conditis cum succo berberis vel citoniorum. Bibat vinum rubeum stipticū limphatum cū eisdem aquis. Deuitet cibos et potus acutos aperitiuos et vrinatiuos: sicut sunt iura carnium condita cum petro. feniculo saluia et olera omnia preter caules et vinum album aquosum. Sed regatur per grossa stiptica nisi opillatio epatis quandoq prohibeat: quare tunc aperitiua cum stipticis alterentur. Cura mictus saniei prout venit a renibus est eadem cum predicta. Sed quando est cum ardore vrine et dolore in virga vtatur omni mane trociscis de alkekengi qui sic fiunt fm Mes. R. granorum alkekengi. ʒ. iii. se. albathech cucurbite citrul. mūdatorum ana. ʒ. iii. et. ß. boli armenici: gūmi arabici: thuris: san. ora. papaueris al. amigdalarū amararum excorticatarum succi liquiritie: draganti amili: granorū pini. ana. ʒ. vi. apii: carabe: iusquiami: opii ana ʒ. ii. fi trocis. cum muscillagine psil. ii detur vnus mane et sero cū iulep vel ydromelle: qm dolorē mitigant: saniē abstergunt: et vlcera cōsolidant si deus voluerit. Et fiant omnia que dicentur cap. de vlcere in vesica.

Emperica. Dicunt experti Mictum sanguis ex renibus qnq prouenire ex multitudine sang. in corpore. sicut fit et vomitus sang. et fluxus ventris: et pprie in corpore sanguineo ocio gaudēte ac quiete. Et cura ei9 est eadē cum predicta pterq magis insistendū euacuationi cum flebotomia et puocatione mēstruorum et emorroydarū in corpore vt diuertat sang. ad loca alia: et minorationi cibi et pot9 et rectificationi epatis et splenis: vt scripsimus in caplis: et additio i exercitio et labore. Affirmāt pterea q ad mictū san. ex renibus et pprie exuberātis qttuor9 ɔsueuerūt superuenire accidētia timorosa q cām ad se trahūt. Primū ē san. coagulatio in vesica: ppter qd retinet vrīa et fit disuria vel suria dolorosa. Vn Ipo. iiii. p. amph. Quib9 in vrina grossa qsi carnium frusta: vel sicut pili sunt: his de renib9 exeūt. Et cura ei9 est vt vngat pecten cum vnguento calido mollificatiuo: qd

℞. marciaton dyaltee an̄. ℥. j. butiri recentis ℥. ß. croci. ʒ. j. misceātur perfecte ad ignē vel solem calidū: ꝛ post mollificationem sumat aliq̄d ex diureticis si nō timueris vlcus que dicuntur ca. de calculo. ꝛ ca. de dissuria. Et si per hoc nō educerētur frusta de sanguine et adhuc retineretur vrina: iniĳciant̄ collirīa dissolutiua ꝛ lubrificatiua per virgam cū siringa que dicentur ca. de suria ꝛ dissuria. Scōm est vlceratio vesice ꝑpter sanguinez in ea longo tpe retentum ꝛ in saniē conuersum. Et cura eius est cura vlceris in vesica. Tertium est ydropisis ꝛ infrigidatio epatis propter euacuationē san. cholerici influētis calorem. Et cura eius est rectificatio epatis et splenis cum electuarĳs ꝛ emplastris calidis ꝛ stipticis dictis ca. de debilitate epatis et cap̄. de ydropisi asclitis. Quartum quod frequenti⁹ euenit est tabes ꝛ consumptio corporis ꝑpter inanitionem venarū ꝛ membrorum que fe. ethicam accendunt. Et cura eius est cōposita ex cura maciei que dicetur. et cura mictus sang. que nūc dicta est. ꝛ cura fe. ethice q̄ dicetur lib. ĳ. si deus voluerit.

Canones.

Remedia exhibita per inferi⁹ scʒ clisteria ꝛ collirīa parum vel nihil proficiūt in passionibus renum: qm̄ virtus eoꝝ ad locum nō pertingit. Conferre tamē vident̄ per accidens: scʒ gratia preseruationis vesice ab vlcere. Iniĳciantur ergo frequenter collirīa lauatiua cum siringa que dicentur cap̄. de debilitate renum cōuenienti: ꝛ necessaria presenti capl'o ꝛ toti tractatui presenti.

Pronosticatio.

Mictus sanguinis puri periodice ꝓueniens et cū alleuiatione infirmi nullatenus restringatur nisi superfluat ꝛ virtutē deĳciat: quoniam naturalis est ꝛ creticus. Consueuit talis fluxus queadmodū ꝛ vomitus sanguinis et fluxus ventris sanguineus in quibusdam corporibus certis vicibus salubriter euenire et ipsa a multis preseruare passionibus: scʒ scissura venarū: sinocha: ydropisi: lepra: ꝛ similibus: ꝛ ꝓpꝛie in corpore ocioso crapuloso vel post restrictionē menstruorū ꝛ emorroydarū in corpore cōsueto. Item mictus sang. exuberans antiquatus qui neq̧ per se: neq̧ per artem restringit̄ ydropisim vel marasmum ꝛ finaliter mortē inducit. Item ad mictum sanguinis cronicū sequi consueuit mictus saniei: et per cōsequens vlceratio in renibus ꝛ vesica cū ardore ꝛ dolore in vrinando: quare a principio succurratur: qm̄ vlcus difficilius consolidat̄ q̄ȝ vulnus ꝑpter intentionem in curando. Vn̄ Ipo. vĳ. parti. ampho. In san. sputo saniei.

De calculo ꝛ arena rubea vl' alba Capitulum tertium.

Lapis calcul⁹ ꝛ arena generant̄ ex materia grossa cinerosa terrestri a calore naturali assante: sicut lateres in camino. Si igit̄ tali materie cinerose aliq̄d aduenlat ex humore viscoso glutinoso congregante partes fit lapis. Si vo nihil viscositatis aduenerit: fit arena: ꝑpter qđ ꝛ sabulum nequaq̄ȝ in petrā cōuertit̄: neq̧ a calore adurēte: neq̧ a frigido ꝯstringente qualicunq̧. Si vo medio mō se habuerit vbi gr̄a. q2 ps q̄dā parti cōuiscat̄: ꝛ parti alteri nō cōuiscat̄ fit calculus. Est em̄ calculus lapis paru⁹ seu principiat⁹: arena vo est puluis ex quo fit lapis atq̧ calculus. Et lʒ lapis mineralis fieri possit a frigido cōstringente partē cinerosam cum parte argillosa: lapis tn̄ in corpore aīalis nequaq̄ȝ: qm̄ vita nō sustineret tantaȝ frigiditatē. Fiunt aūt iste passiones solūmodo in mēbris deseruiētib⁹ receptioni ꝛ expulsioni sup̄fluitatis digestionis scđe q̄ sunt renes ꝛ vesica: qm̄ ad ipsa ꝑpelluntur virtute regulāte totuȝ sup̄fluitatis flegmatice mucillaginose gn̄ate in epate ꝑpter indigestiones: quare stātes inter loca angusta figuntur donec assentur. vnde Ipo. iiĳ. parti. amphο. Quibuscūq̧ in vrinis arenose substātĳs vesice aut renes lythiasim patiūtur in gn̄ationē lapidis vel ei⁹ dissolutioneȝ. Signa auteȝ distinctiua sunt: qm̄ si fit a renib⁹ est color ipsorum rube⁹: ꝛ forte egrediunt̄ cū vrina fila lōga: sicut pili. vnde Ipoc. iiĳ. parti. amphο. Quibus in vrina grossa quasi carniū frusta vel sicut pili sunt: his de renib⁹ exeunt: ꝛ sentit eger dolorem similē colico. Et illud ideo qm̄ venter ꝛ vrina restringitur ꝛ mouet̄ nausea: ꝛ fit dolor in ylĳs sicut in passione colica. Et hoc quidem fit ꝑpter vicinitatem istorū

membrorum et compassionem. Sed oportet vt distinguatur inter ipsam et colicā per vrinam. verbi grā. qm̄ est in fundo eius residens: sicut arena rubea. aut de cōsuetudine egri est vt mingat post huiusmodi dolorē lapidē aut arenā rub. aut iā minxit an̄ per aliqđ tēpus vrinam nigrā cū qua fuit dolor in allzatiz q̄ est locus spondiliū sub quib⁹ situati sunt renes. Tunc nāqꝫ scies ꝙ est lapis in renib⁹: et propterea si dolor descēderit ad pectinē donec peruenerit ad testiculos et vesicā: et forte retineatur vrina vel parum ex ea egrediatur: qm̄ post vritides extāt oppositi. In lapide vero qui est in renib⁹ est locus doloris minor et versus spōdilia decliuior et versus vmbilicū. In lapide vero qui est in renib⁹ est loc⁹ doloris minor et versus spōdilia dorsi decliuior. Et iterum dolor colice permutatur de loco ad locū: qm̄ ei⁹ cā est ventositas et flegma. Dolor renū vero stat fixus sicut clauis: qm̄ eius cā est lapis. Et si lapis iam renes exierit et ad poros vritides descenderit: sentitur dolor quasi ab allzatim ad inguina descēdens q̄si sit in eis aliqđ suspensum. Et si lapis iā propinquus vesice fuerit: sentitur dolor in eius cōcauitate q̄ est supra anum et spōdilia caude. Signa vero lapidis calculi vel arene in vesica sunt albedo vrine et subtilitas eius et residentia alba in fundo vrinalis postꝙ fuerit a medico circūcirca cōquassatū et erectio virge propter retentionē vrine et difficultas exitus ei⁹ cū dolore vehemēti: et ꝙ patiens scalpit virgā et circa ipsam laborat manibus tricitando. Et qnqꝫ accidit exitus ani propter vrine multitudinē: et plurimū conamē expellendi: et sentit patiens dolorē sub pectine et pudēdū. Et scias ꝙ lapis in renibus vt plurimū accidit adultis. Infātibus vero in vesica: qm̄ in adultis est calor assans propinquior ꝙ virtus expulsiua. In infantibus vero fortes sunt oēs virtutes naturales: sed in eis est gulositas: quare multiplicāt superfluitates argilosas q̄ licet renes ptrāseant ad vesicā cōcurrentes eius frigiditate naturali prius cōdensantur et puerorū iugula diutius retinentur donec a calore frixentur sicut cremiū in frixorio. Scias preterea ꝙ lapis in renibus vel vesica duarum est specierum. Unus est qui frangi potest per medicinas: vt quia recēs: mollis: paruus. Alius aūt qui nequaqꝫ frangi se permittit: vt qꝛ antiquus lenis planus solidus grossus: quare incisione indiget cū ferro et extractione: q̄ tamē facienda nō est nisi per desperationē medicinarū. Signa aūt distinctiua sunt: qm̄ si post vsum medicinarū apparuerint arenule in fundo vrinalis magis solito multiplicate emissionis vrine et mitigatione doloris circa allzati vel pectinē atqꝫ virgā. Tunc scire debes ꝙ lapis frangitur: quare vsum medicinarū assidua. Si vero econuerso res se habuerint: scire opꝫ ꝙ manuali operatione indiget. Ista tamē operatio locū nō habet nisi de lapide renum postꝙ transiuit per poros vritides ad vesicam qnqꝫ ad renes et poros est multa profunditas: in cuius incisione est indubitata desperatio ad salutem.

Methodus.

Cura lapidis in renibus est duplex. Una curatiua qua indigemus hora doloris et paroxismi. Alia pseruatiua qua indigem⁹ hora quietis et post paroxismū: qm̄ sicut ait Aui. iij. can. fen. xviij. Renalis passio in quibusdā corporibus periodice resoluitur: quēadmodū et emorroydē. et est pura et dolor iuncturarum. Et nimirū qm̄ omnis morbus a materia dependēs successione participat et periodo: vt ait Gal. secūdo de febrib⁹. Act⁹ curatiuus huiusmodi est vt eger ilico post sensationem doloris inungat allzatim totū inguina pectinem et virgā cū oleo de lilio vel camomille vel aneto vel cū oleo de scorpionibus quod dicemus. C. de empericis. Post hoc euacuentur intestina cum suppositorijs vel clisteri dicto capitulo de frenesi: et capitulo de bolismo. quia per hoc renes et pori minus angustantur. Post hoc intret eger tinā aque dulcis vel tepide vel aque decoctionis malue violarū camomille mellilotti fenugreci seminis lini: foliorum populi et salicis vngule caballine caulium recentium anisi apij lactuce dauci pastinace endiuie et ordei: qm̄ duritiam mollificat: et materias colli: vias elargat: vrinam prouocat: atqꝫ dolorem sedat. Et ex eisdem rebus fiat emplastrum cū oleo anetino vel camomillino quod suffecerit: et ponatur tepidē. super locum et ante emplastrum: et post hoc vngantur loca predicta cum vnguento arrogon et agrippa. an̄. ℥. ij. dyalthee. ℥. ß. butiri recentis. ℥. semis

Et sumat postq̃ per.ij.horas in balneo se/derit et vie dilatari ceperint de medicamine frangente lapidem ⁊ prouocante vrinã qđ infra dicem⁹.C.de empericis. Et bibat sup ipsum aliquid vini albi subtilis aquosi:⁊ cũ balneum exierit:stet erectus pede vno ⁊ sal tet vel descendat clitos vel scalas velociter vel equitet equũ duriter ambulantẽ vel po nat ventosas siccas sup locum doloris gra/datim descendẽdo cũ ipsis per pectinẽ vsq ad principium colli vesice sic nãq lapis exi/bit cũ vrina. Si autẽ lapis ad vesicam descẽ derit ⁊ in eius collo fixus steterit ꝑpter sui magnitudinem ⁊ lateris obliquitatẽ: tunc educatur sicut iã dicetur. Si autẽ post exitũ lapidis cum vrina nõ sequatur mictus san. tunc est incolume ⁊ plurimũ illud fit cum la pis est paruus ⁊ planus. Si vero sequatur mictus san. ꝑpter magnitudinẽ vel tubero/sitatem lapid.lacerantis vias ꝑ quas trãsit tunc curetur per flebotomiam diuersiuam basilice ⁊ medicinis stipticis dictis capitu/lo de mictu sang.⁊ que dicentur cap.de vlce/re in vesica. Sic igitur regatur alternatim cũ medicinis dictis donec lapis totus expellatur et dolor sedetur. Cõfert preterea vt vtatur frequenter medicinis soluentibus leniendo sicut est cassiafistula ⁊ tamarindi mãna pru na viol.qm̃ intestina euacuant ⁊ vias vrina les mollificant ⁊ dilatant. Neq vtatur hora illa farmacijs acutis ne forte materie ad interiora declinent: immo vtatur vomitu si fuerit possibile gratia eradicationis⁊ diuer sionis. Si autem post hec omnia dolor non cessauerit immo lapis fixus steterit in reni/bus vel poris: tunc narcotica donabis que dolorem auferant infrigidando atq morti/ficando:quoniam melius est aliquod malũ egris gignere q̃ sinere in mortem cadere: vt dicit Gal.xi.de ingenio sanitatis. Et huius/modi sunt filonium recens vel tyriaca infra. vi.menses cõstructa:vel tyriace.ʒ.duas.opij grana.vi. in potu dato cum vino calido. Actus preseruatiuus est vt abstineat a cibis et potibus viscosis sicut sunt caseus: panis azimus:vinum rubeum grossum: ⁊ a grossis dulcibus:vt sunt ficus dactili carnes porco/rum extrema animalium triticum pasta et frixa omnia in oleo vel butiro.sed vtatur pe netratiuis subtilibus vt sunt carnes lauda/biles sepe dicte. Bibat vinũ album clarum purum limphatum cum aqua fontis.vtatur quandoq coitu et proprie in ieiuno:quoniã renes potenter euacuat similiter ⁊ fortificat si fiat.vsu moderato. Utatur purgationibus in principio veris ⁊ autumni educentib⁹ hu mores grossos frigidos vel adustos prepa/ratos cum suis proprijs digestiuis prout di cemus capitulo de passione artetica : verũ/tamẽ ne sub silẽtio pretercurramus pillulas sublimes educẽtes arenulas ⁊ earũ materiã ex renibus adustam vel nõ adustam sic fiat. ℞.semis eruce siluestris milij solis saxifra/gie anisi carui ameos maratri.ana.ʒ.vnam. se.frigidorum communium mundatorum.ʒ. duas.cassie lignee castorei capparis cina/momi ciperi.ana.ʒ.vnam.spice.℈.vnum. se minis armel.ʒ.ß. serapini bdellij oppopo/naci.ana.ʒ.duas.reubarbari boni agarici.ʒ. tres.aloes optimi ad pondus omnium ma/sticis.ʒ.vnam dissoluantur gummi in vino albo claro et reliqua puluerisata confician/tur cum eo ⁊ fiant pillule minime ⁊ detur ex eis sero sine cena a.ʒ.vna vsq ad.ʒ.duas. cum vino calido. Abstineat a somno ilico su/per locum et somno super dorso ⁊ strictura plurima et equitatione superflua et fatiga/tione dorsi vel tractationib⁹ vel substenta/tionibus vel coitu superfluo:non permittat ventrem siccari sed ipsum leniat cum sup/positorio vel clisteri. Non permittat etiam flegma acuari in vijs vrinalibus:immo eum omni die euacuet cum puluere ⁊ sirupo diu retico qui sic fit. ℞. seminum communium calidorum que sunt anisi: feniculi: petrosil. apij:sparagi:brusci. radicum communium calidorum que sunt earundem seminum cõ/munium frigidorum maiorum que sunt se/men cucurbite cucumeris:melonis:citrul.se/minum communium minorum que sunt se/men endiuie:lactuce: scariole: portulace: a/meos:amomi:carui:cimini:dauci : milij so/lis:saxifrage:graminis lactu.maiorane: va/leriane rubee tinctorum añ.fiat sirupus cũ libra vna zuccari. ⁊ detur in aurora omni die cum vino albo aquoso. Et si vis aroma tizare:pone zinzibe. cinamomi ligni aloes: folij gariofilorum:baccarum lauri ana.ʒ.ij.

terantur grosso modo ⁊ ligentur cū panno
lineo ⁊ suspendātur in sirupo hora decoctio
nis sc̄dē. Si aūt volueris ipm̄ acuere: adde ci
peri capparis: acori: azari: granoꝝ iuniperi:
cātaridis sine alis ⁊ capitib9 aā. ʒ. j. vel fiat
ex oībus p̄dictis seu pluribus pul. subtil. velut
alcohol vel electuariū prout magis sapuerit
egrotanti. Uel vtat̄ electuarijs diureticis
famosis q̄ sunt dyantisuz dyaciminū: litontri
pon: metridatū: nefracatar. dyacastor. bibē-
do post ipm̄ aliq̄d vini albi clari. Cōfert pre
terea sumere in ieiuno amigdalas amaras
vel tyriace. ʒ. ij. cū vino eodē semel vel bis in
hebdomada. Cura lapidis in vesica est vt
fiant oīa supradicta in cura lapidis in reni-
bus p ordinē cum reiteratiōe frequētata vi-
cibus alternatis donec exierit cū vrina. Si
aūt oīa illa non ꝯtulerint: imo lapis in mea
tu virge steterit ⁊ vias opillauerit et vrine
retentionē induxerit dolorosam: tūc inijciat̄
p orificiū virge aliq̄d ex oleis supradictis vel
muscillagis althee vel psillij vel oleum viol.
cū siringa vel sine siringa donec via mollifi
cetur ⁊ dilatet̄: ⁊ ponat̄ v̄ga in aq̄ calida p̄-
dicta: vel embrocet̄ cum aq̄ ⁊ oleo cōi mixtis
et calefactis infundēdo in eis petias ⁊ inuol
uendo virgā totā et sumē vētris et fricet̄ lo-
cus in quo lapis est et ad anteriora expellat̄
vna vice post aliā donec egrediat̄. Si v̄o in
medio virge neq3 aliq̄d predictorū contule-
rit ⁊ locus apostemetur vel tumescat: tūc in
cidatur virga inferius sub ea ⁊ extrahatur.
Si v̄o in radice virge lapis cōstiterit in lo-
co qui est p̄ncipium colli vesice ⁊ vrine exitū
prohibuerit: tūc scias ꝙ lapis est durus: pla
nus magn9 non obediēs ad frāgendum vel
educendū: quare oportet vt incidat̄ collum
vesice in loco eodē cum obliquatione virge
sup latus oppositū ⁊ extrahatur: ⁊ post hoc
consolidetur. Et si extrahi nō poterit: dimit
tatur locus aptus p totum residuū vite sue:
et cū necesse fuerit vrinare imittatur cānula
et egrediet̄ vrina ⁊ non incidat̄ substantia
vesice: quoniā est neruosa spermatica: qua-
re sequeret̄ dolor ⁊ partiū distractio spasmo
sa: collum aūt est carnosum musculosum fa-
cile cōsolidabile. Nō si incisionem facere vo
luerit: vtputa q2 patiens est adultus: in cu-
ius incisione cadit timor mortis magis q̄ꝫ in
pueris ꝓpter sensus acuitatē ⁊ membrorū
duritiem: tūc fiat sibi cura blāditiua q̄ vri-
na educatur omī hora cum necesse fuerit et
vita cōseruetur q̄ est vt eger ponat̄ in balneo
predicto: vel fomētetur ei9 virga cum aqua
et oleo tepido tēpore longo. Preterea resu-
pinetur ⁊ eleuetur virga: ⁊ per ei9 orificium
intromittat̄ siringa ad longitudinē virge vel
plus: in cui9 concauitate sint tenta vel filum
extēsum de extremo in extremū: ⁊ cū descē
derit siringa in concauū vesice ⁊ lapidē opil
lantem propulerit: extrahatur tenta vel filū
subito ⁊ minget p siringam: ⁊ post expulsio-
nem vrine cōpletam inijciatur per siringaꝫ
liquor abstersiuus: vt est aqua decoctionis
mellis: se. apij: se. endiuie: feniculi ⁊ similiū:
vel sicut est oximel compositum: q̄m vrinam
prouocabit ⁊ humores viscosos qui sunt cau
sa ⁊ materia augmentionis lapidis abster
get. Et sunt qui per solam resupinationeꝫ
vrinam expellunt sine impositione siringe.
Est autem siringa canna ex auro vel argen
to fabricata quātitatem vie vrinalis virge-
simul ⁊ eius longitudinem continens vel pa
rum plus grossior in parte que intromitti-
tur: per cuius concauitatem transit de ex-
tremo in extremum virgula ferrea vel seta
porcina vel filum de lana vel pillus equi
triplatus vel aliud simile: et sic regatur per
dies residuos vite sue quotienscūq3 difficul
tas euenerit vrinādi. Et si ante iniectioneꝫ
siringe euacuaretur vēter cū clisteri lubrifico
so ⁊ vnctuoso ⁊ plus solito vtile reperitur.

Emperica.

Medicamen completuꝫ ad frangendum
lapidem in renibus et vesica si per medici-
nas frangi poterit et educi cum vrina sic fiat
Recipe cinerum scorpionum viuorum adu-
storum in olla terrea noua sicca perfecte ob-
turata: lapidis iudaici: lapid. spongie: lap.
renalis hominis: vitri adusti lazuli: lapidis
ematit. ossis sepie: sanguinis leporis exicca-
ti pillorum leporis adustorum: cicadarum
adustarum: cancrorum adustorum: sanguis
hyrci antiqui nutriti tempore longo ex her-
bis diureticis: mactati in diebus canicula-
ribus exiccati perfecte super prunas arden
tes aspersi cum sale costo sufficiēti ne putre
scat: crete marine saxifrage omniū aā. partē
vnā: seim diureticoꝝ: se. cōium frigidorum

maiorum ⁊ minoꝝ mundatoꝝ: radicū diure ticarum: agarici: reubarbari añ. quar. ß. terā tur oia subtilissime vt alcohol ⁊ cū zuccaro. fiat pul. vel electuarium de quo sumat omni die in ieiuno. ℥. ß. vel. ℨ. ij. cum vino albo aquoso. Qd si descriptionē augmentare volueris adde aliud ex quolibet eoꝝ q̄ sunt semē eruce: semē vrtice. se. nigelle: se. cuscuce: semē rubee: semē raphani: semē dauci: semē geneste: se. enule: cāpane. squinātī: scolopēdrie: gētiane: pipis: aristologie longe ⁊ rotunde: salis nitri adusti: granoꝝ se. cassie ligneе: iuniperi cimini rubee tinctoꝝū. Quod si descriptiōez adhuc magis fortificare volueris: adde aliqd ex gūmis calidis: velut sunt galbanū opoponacū: armoniacū: bdellium: serapinum siler ⁊ ex rebus mēstrua ꝓuocātibus: velut est mirrha: acor⁹: azarum. Qd si cum p̄dictis ponere vis diurectiuū fortissimū virtutis vltimate adde cātaridē. abscisis capitib⁹ ⁊ alis que sunt partes venenose sextā partem vnius. ℨ. Cantarides nāq̄ tanta ꝓprietate vias vrine respiciunt: ⁊ plerūq̄ vesicā vlcerant ⁊ ardorem efficiūt in vrina. Quapropter cauēdum est ab ipsis: siler ⁊ a mirrha ⁊ a gūmis predictis cū adest mict⁹ sanguis ⁊ dissuria aut fluxus mēstruoꝝ aut emoroydarū. Ut aūt medicina iā dicta fit delectabilior aromatizetꝰ cum zinzibere: cinamomo: gariof. spica: calamo: mace ⁊ silibus. Et qdā addūt ameos amomi cipi capparis costi amigdalaꝝ amararum nucleoꝝū ꝑsicoꝝ ⁊ cerasoꝝū milij solis macedonici ⁊ leuistici maratri xilobalsami carpobalsami ⁊ puluerē auicule q̄ dicitꝰ apud gallicos cauda tremula: ⁊ bn̄ faciunt. Est nāq̄ cōtinens oēs medicinas simplices vrinatiuas ⁊ lapid. fractiuas. Itē experimētū ad hoc est vt accipiatꝰ lep⁹ viuus ⁊ extrabātur ab eo intestina ⁊ sterc⁹ ⁊ cum pillis et sanguine ⁊ carne tota sicut est ponatꝰ in olla terrea noua vitreata ⁊ fundatꝰ sup ip̄m sanguis hirci antiq̄ non castrati donec tot⁹ fuerit copert⁹. Deinde cooperiatur os olle diligenter cū terra sigillata ⁊ ponatꝰ ad ignez tēpore longo donec totū aggregatū in cinerem cōuertatur vel rem adustā: tunc extrahatur ⁊ puluerisetur vt alcohol: ⁊ detur de hoc puluere oī die ℨ. j. vel. ij. cum vino diuretico. Itē liquor q̄ potatur ad idē sic fit. ℞. nucleorum persicoꝝū ⁊ cerasorum mūdatoꝝ amigdalarum amararū mundatarū añ. terantur et bibātur cum aqua clara dulci vel cum vino diuretico. ⁊ exprimatꝰ lac ex hoc mixto qd potetur in ieiuno. Ad idē confert aqua distillationis saxifrage milij solis folioꝝū ⁊ seminis apij: sanguinis draconis herbe ꝑforate tribuli marini polij camepitheos rubee agrestis teneritatū vitis albe cardi radicum rubꝰ corticis geneste capilli veneris petro. macedonici graminis penthafillon: scolopēdrie: tamarisci: acori: azari. squinātī: lupuli: eupatorij: endiuie: lactuce: sileris montani: pulegij: ysopi: feniculi: enule: radicum q̄nq̄ cōm oim añ. M. j. si recentia ponātur in alēbico et distillētur sicut fit aqua rosarum: de qua bibat patiēs aliqd omni die in ieiuno. ⁊ cum ipsa inungat renes ⁊ vesicā atq̄ virgā totā. Si vero res oēs haberi nō possint recentes verbi gratia. vt in hyeme: tunc infundantur res sicce per diē ⁊ noctē vel ampli⁹ in vino albo claro: preterea distillentꝰ sicut pri⁹. Hic nāq̄ liquor potēter vrinā prouocat: flegma viscosum subtiliat: arenulas. dissipat: vias elargat: ⁊ renes purgat. Oleum de scorpionibus qd inūctū super renes ⁊ infra vesicaz iniectū per siringā lapidē frangit ⁊ expellit sic fit ꝯm Iohem hebemes. in suo antidotario. ℞. scorpiones viginti numero plus vel minus iuxta ipsoꝝū quātitatē: ⁊ pone in vase vitreo: ⁊ pone sup eos olei amigdalarum amararū lib. ij. ⁊ stringe caput vasis ⁊ dimitte in sole diebus triginta: tūc colla ⁊ vtere. Alius mod⁹ eius ꝯm ip̄m. ℞. aristologie rotunde: gentiane: ciperi corticū radicis capparis añ. ℥. j. funde sup ipsa olei amigdalarum amararū: ⁊ dimittatur in sole dieb⁹ viginti: deinde proijce sup ea scorpiones a decem vsq̄ ad qnindecim iuxta ipsoꝝū quantitatem ⁊ iterū stringe orificium ⁊ pone in sole. xxx. diebus: deinde colla ⁊ repone. Est eñi mirabile si de ipso patiens inungatꝰ postq̄ tina egreditur ⁊ de ipso iniciatur aliquid per siringam. Oleum autem de amigdalis amaris ad idem conferens sic fit. ℞. amigdalarum amararum mundatarū ab vtroq̄ cortice quantum vis: terantur contritione vltima: et fac pastam ex eis et dimitte in loco calido per quinq̄ horas: tunc iterum tere et pone in torculari: et exprime ⁊ emanabit oleum. Si autem in vase duplici decoxeris

sicut per hore spaciū ꝛ deinde expsseris in torculari manabit abūdātius aut amigdal. cōtritis saculos impleueris ꝛ sub cinere calido aut arena calida inter pānos sepelieris et pterea expresseris: abundabit. Est nanq3 hoc oleū apertiuū opillationū ventositatū lenitiuū asperitatū: mollificatiuū duriciez: decoratiuū coloris: ꝛ plurimū cōferens dolori aurium atq3 surditati: ꝛ tinnitui si de ipso fundat in aure. Et eodē mō fit oleū de amigdalis dulcibus: sed nō est tñ conferens in hoc casu. Est tñ magis lenitiuū ꝛ humectatiuum ptiū siccaꝝ duraꝝ vel asparū quare confert raucedini ꝛ tussi ꝛ ptisi ꝛc.

Canones.

Nō est ꝯueniēs vt negligat causa doloris renū et vesice etiā cū anodinis vel stupefactiuis. Et si nō aliter qm̄ post mensem vnū pducit egrū ad ethicā cū assiduatione doloris: ꝛ qm̄ q3 vulnerat vesicā ꝛ īducit vrine ardorē ꝛ forte si dolor vltimet pnicie. Itē ꝓuocat etiam emor. vel mestrua in corpe cōsueto confert: qm̄ materias grossas adustas vel non adustas euacuat ꝛ diuertit. vñ̄ Ipoc. v. pti. amphor. Melancholicis ꝛ freneticis emorroy de innate bonum.

Pronosticatio.

Si lap. in renib⁹ vel poris steterit ꝛ vrinā p hibuerit ꝛ dolorē fortē induxerit neq3 per se neq3 per artē exierit mortale. Itē lapis calculus ꝛ arena in renibus ꝛ vesica similiter ꝛ vlcera in ipsis raro perfecte curant. ꝛ pprie si fuerint antiquata qd̄ quidē contingit ppter materie grossiciem vel adherentiā viarū angustationē ꝛ membroꝝ pfunditatē. Et si corpus fuerit senex nunq̄ curat ppter cause fortitudinē ꝛ virtutis defectionē. vñ Ipo. vj. p/ti. ampho. Nefretici ꝛ circa vesicā dolentes laboriose sanantur in senibus. Et intellige senes omnes qui sunt vltra. xl. annos.

¶ De dyabete siue dyarria vrine. Ca. iiij.

Dyabetes est mltiplicatio vrine superflua ex renū caliditate pueniens cū nocumēto virtutis attractiue atq3 digestiue q̄ in eis sunt: ppter qd̄ ab antiq̄s nūcupata est dyarria vrine. Signa eius sunt sitis fortis assidua: ꝛ qm̄ post potū aq̄ vl' alterius liquoris fit ilico mictura pxima replens vrinale neq3 humectant os ꝛ labia ppter potū hora aliq. Et est vrina alba subtilis sicut aq̄ ppter simplicitatē eius atq3 cruditatē ꝛ extenuatur cū ea corpus de die in diem.

Methodus.

Cura eius est infrigidatio renū proposse ꝛ debilitatio virtutis attractiue in eis qd̄ fit cū emplastro facto ex ros. terra sigillata san. ora. psillio sandalis pistatis ꝛ cōcassatis cū aceto ꝛ aqua ros. infundendo pecias in ipsis ꝛ actu frigidas ponēdo sup loca renū: vel cū emplo ex summitate rubi ꝛ vitis albe ꝛ folijs solatri ꝛ semperviue ꝛ plantaginis coctis in aqua ꝛ aceto ꝛ pistatis ꝛ incorporatis cū farina ordei vel cum vnguēto qd̄. ℞. populeon olei ros. olei viol. olei nenuphar. añ. pt. equales. muscillaginis psillij. p. ij. cere qd̄ suffecerit. Et si vis fortificare magis adde dragāti karabe gummi arabici aq̄ ros. ꝛ cāphore: ꝛ cū eadē inungat pectus et spina tota si corpus plurimū extenuet: qm̄ marasmū phibet vel retardat. Sit in aere frigido humido omni hora ꝛ ingrediat aquā frigidā ter in die vsq3 ad vmbilicū si corpus sit carnosum aliqualiter. Et dormiat resupinus super terra vel lecto strato viol. ros. salicibus ꝛ herbis frigidis. vtat trociscis de karabe dictis cap. de mictu san. ꝛ trociscis de alkekēgi dictis ibidē: qm̄ sanguinē ingrossant calorē reprimūt: attractiuā diminuūt: ꝛ sitiz extinguūt. Fiāt oīa dicta ca. de macie renuz vitet omnia diuretica atq3 vrinatiua ꝛ coitū oīno. Et vtat lenitiuis donec materie diuertant sicut sunt pulmenta ordei vel farris vel auene condita cum amilo penidijs amigdalis dulcib⁹ ꝛ zuccaro. vtat stipticis alternati sicut sunt lentes caules carnes asse vel elixe cum mirtillis ꝛ sumach cōdite cū sumach ꝛ berberis vel granatoꝝ vel agreste. vtat cibis vt plurimū nutrientibus sicut sunt testiculi galloꝝ nondū coeuntiū vitella ouorū recētium extrema porcelloꝝ. vtatur alterantib⁹ sicut sunt carnes fluuiales pisces petrosi lac recens vstulatuz. Bibat aquā ordei vel prunoruz damascenorum vel vinum rubeū pōticum limphatuz cū aqua pluuiali. Sumat omni die in ieiuno de hac mixtura. ℞. rosate

nouelle dyarrodon abbatis zuccari ros. zuccari viol. triasandalis. an. partē. j. dyanisi. p. ℞. gratia directionis.

Emperica.

Cōiter operantes faciunt laminā plūbeā latam valde subtilem perforatam sicut cribrum quā patiens defert super renes firmatam cum fascia tempore omni.

Pronosticatio.

Solicitandū in cura passionis statim a principio: qm̄ si pdurauerit calorē inflāmat: hūiditates exiccat ꝛ fe. ethicā iducit. Itē si dyabetes supuenerit i fe. acuta ꝛ nō acuta post signa digōnis ꝛ die cretica nullatenꝰ restringat: imo fortificet cū aq̄ cicer vel pisor. Si vero an̄ signa digōnis ꝛ die nō cretica: ꝛ cū debilitate vtutis assidua ꝛ corpor arefactiōe restringat malū est: qm̄ fint hōmaticꝰ est et corpis colliquationē signat ꝛ pprie si superficies vrine apparuerit oleaginea.

¶ De macie renū. Cap. v.

Macies renū est cōsumptio adipis stātis circa renes cū exiccatione hūiditatꝫ q̄ est i eis. Stat nāq pinguedo quedā cōdēsata circa renū ptē cōcauā. Fit autē macies ppter dn̄antē calorē q̄ in ipis est: aut ppter famē ꝛ puationem nutrimēti. Signa eius cōia sunt paucitas appetitꝰ coitꝰ vl' impotētia ad illud. Si aūt fuerit ppter coitū vel famē supfluā ptꝫ ex r'lone infirmi. Si propter malā cōplōne siccā innatā vel fluxā patebit ex puatione cārū pmitiuar iā dictar.

Methodus.

Cura eiꝰ ex quacūq cā acciderit: eadē est vt. s. habeat intētio ad ipinguationē renū ꝛ corpis totiꝰ qd̄ fit ex mlior subito nutrimēto sicut sunt pisces petrosi recētes ꝛ pprie assi. Et iura carniū laudabiliū inspissata cū vitellis ouor cōdita cū cinamomo cardamomo liquiritia ꝛ croco pulu. ex simila cōditi cū amilo penidijs lacte recēti capre vel amigdalis dulcibꝰ: ꝛ sicut sunt oua sorbilia testiculi gallor vel arietū ꝛ edor: auellane ficus sicce pingues fistici pinee dactili ꝛ vinū rub. dulce ꝛ lac ca'lm ex mamillis mixtū cum zuccaro ꝛ mica simile: ꝛ sicut est balneū aque dulcis tepidū pꝰ p. ij. horas sine mora i ipo ꝛ cū exire voluerit: vngat corpꝰ totū ex oleo ros. vl' viol. vel nenup. Et pꝰ vnctionē spargat aq̄ frigida sup ipm: qm̄ calorē naturalē adiuuat: ꝛ tūc dormiat sup lecto molli i aere frigido hūido vel ipato. Et si fuerit aq̄ decoctionis maluar viol. salicis ppli magis cōfert. vtat sōno lōgo pꝰ ipm ocio gaudio ꝛ qete. Abstineat pposse a coitu flebotomia solutiōe vētris: q: vbi indigētia nō opꝫ laborare: sitr ꝛ a puocantibꝰ vrinā: ꝛ pprie diureticis sinapi vel aceto. Nō vtat nec acuminibꝰ nisi forte gr̄a puocationis appetitꝰ. vtatur multiplicātibꝰ sperma sicut est dyasatirion dyadragantū ꝛ oīa q̄ dicemus ca. de diminutione coitus. vngant renes ꝛ spina tota cum vnguento qd̄ sic fit. ℞. olei ros. viol. an̄. ℥. j. butiri recentis sine sale. ℥. ij. adipis anseris anatis galline. ana. ℥. duas. cere. ℥. j. adipis renum edor et arietū. an̄. ℥. ij. dissoluant omnia in casola ꝛ collent et referuent. vl' cū vnguēto tali. ℞. croci. ʒ. j. populeon. ℥. j. muscillaginis psilij butiri recētis. an̄. ℥. j. et ℞. misceantur: ꝛ si vis resistere magis calefactioni adde camphore. ʒ. j.

Emperica.

Cura huius egritudinis tribus intētionibus pficitur. Prima in extinctione caloris assantis. Scd̄a in alteratione siccitatis marasmātis. Tertia i multiplicatione spermatis cōfortātis. pria colligit ex ca. de ptisi ꝛ ca. de fe. ethica. scd̄a ex cap. de debilitate stōachi. ca. de cōplone mala ꝛ sicca. ꝛ ca. de dyabete tertia cap. de diminutione coitꝰ. Itē sciendū est q̄ scripta in caplo de spasmo ꝛ pprie de inanitiōe: ꝛ ca. de ptisi ꝛ de debilitate stōachi sicci: ꝛ de duricie renū. ac ca. de fe. ethica si aggregēt: integ hit pfecte renū humectatio ꝛ ipiguatio put ē fieri possible p artē. qm̄ siccū hūectare de nūero difficillimor ē, ppt hūiditatē posse caliditati modicū attinere.

Canones.

Hec passio fortibꝰ indiget medicinis atq penetrantibus ꝛ adherentibus: qm̄ facilius est humidum exiccare q̄ siccum humectare. vt dicit Ga. vij. de ingenio. ij. ca. ꝛ proprie vbi siccitas stat cū caliditate: qm̄ tūc ē opꝰ dupli

et intētiōe. ficcitas nāq est lima calorum: ca lor quoq est fornax ficcitatis: vt di. ibidem.

Pronosticatio.

Solicitandū in cura hui⁹ passionis statim a principio: qm̄ si antiquet᷑ ⁊ cōfirmet᷑ non curatur: ergo p̄ducit corpus ad siccitatem et feb. ethicam ⁊ demum ad mortem.

¶ De opillatione ⁊ duritie renū. Cap. vi.

Fit aūt p̄pter fl'a grossum visco sum adherēs renib⁹ ⁊ poris vri tidib⁹ aut p̄pter apa ↄuersuȝ in sclirosim. Signa ei⁹ p̄p̄t flegma grossum vel melācholiā vel com positū ex ijs sunt paucitas vrine āplior debi to vel solito cū albedine ⁊ subtilitate ipsius et dolor grauatiu⁹ in spōdilib⁹ dorsi circa lo cum renū. Et si illa passio prolōget᷑: incipit vēter inflari ⁊ vrina magis ac magꝫ retine ri ⁊ seq̄tur ydropisis ascitis. Signa ei⁹ pro pter apa sclirotticū sunt ācessio aparis i re nib⁹ cuȝ signis p̄p̄rijs p̄pter qd̄ dum antiq̄ tuȝ fuerat nō seq̄bat᷑ resolutio ⁊ doloris gra uatiui cessatio: neq sanlei visio in vrina: im mo remāsit grauitas in allzatim ⁊ cum hoc minoratur vrina ⁊ venter inflatur.

Methodus

Signa ei⁹ propter fl'a grossum vl' meliam vel cōpositū ex ip̄is est vt educatur materia. Et educat᷑ sicut dicemus ca. de ar thetica. C. de cā frigida. Cōferūt etiā pillu le dicte ca. de lapide in renib⁹. C. de actu p̄ seruatiuo. vngat᷑ cū vnguēto facto ex adipi bus dicto ca. de macie renū. Et si ip̄ȝ magꝫ fortificare volueris i mollificādo ⁊ penetrā do adde medullā cruris vituli vl' cerui vl' tau ri ⁊ aliq̄d aceti acutissimi. Cura ei⁹ propter apa sclirotticū lꝫ sit difficilis. Sūat oī die bis hora maioris inanitionis stōachi de sirupo mollificatiuo ⁊ resolutiuo sicut ē oximel cōpo sitū datū cū aq̄ decoctionis ordei ⁊ mellis. Purget᷑ vicib⁹ alternatis parū p⁹ parū cuȝ b̄ndicta laxatiua vl' cū oximelle acuato cū. ʒ. ij. reu. boni. Jnvnguētꝫ ⁊ emplis ff̄ sicut p̄r⁹

Emperica.

Electuariū bo nū mollificati uuȝ lenitiuū resolutiuū ⁊ vrinatiuū sic ff̄. ℞. pineaꝝ mūd. amigd. mund. auellanaꝝ succi liq̄ritie pen. amili dra. se. altee se. li. se. mal. capilli veneris añ. ℥. ß. mūne tamarind. añ. ℥. j. saxifrage milij solis macedonici pulleg̃ij anisi fen. sileris mōtani. rad. enule. añ. ʒ. iij. se. apij. se. feñ. se. anisi. se. petro. semi. ameos amōi añ. ʒ. ij. lapidis spōgie lap. iudaici cica darū san. byzei antiq̄ssimi armoniaci serapi ni oppoponaci bdellij. añ. ʒ. j. reubar. opti mi. ʒ. ß. zuccari vl' mellis qd̄ sufficerit. Et si vis aromatizare adde. ʒʒ. gario ff̄. cinamomi cardamomi calami aromatici. añ. ʒ. ij. terāt᷑ de᷑ ex ipso mane ⁊ sero. ʒ. j. cū vino al. aquo so in cā fl'atica vel melica. sed cum aqua de coctionis se. altee ⁊ mellis in sclirosi.

Canones.

Nō sis p̄ceps in vsu diureticoruȝ vel resolutiuoꝝ. sꝫ vicib⁹ alternatꝫ interfere mollificatiua ita vt mollificatiua dn̄ent᷑ i p portione sexq̄altera vel dupla qd̄ securi⁹ est.

Pronosticatio.

Opillatio recēs curatiōis ē facilis. Antiq̄ta v̄o q̄ duricies dicit᷑ difficilis. Sclirotisatio aūt curatiōis est impossibilis. Jtem opilla tio renum inducit ydropisim ⁊c.

¶ De apostematibus renum ⁊ poro rum vritidum. Caplm. vij.

Apostemant᷑ renes sicut ⁊ mēbra alia ex cōgestione hūoꝝ peccan tiū in q̄nto ⁊ q̄li in venis ⁊ arte rijs ipsoruȝ vel defert᷑ sufficiens q̄ntitas ipsoꝝ hūoꝝ p ipsas. Et fit ex oī gn̄e q̄ttuor humoꝝ: vt plimū m̄ cum cōmixtione fl'atis. Signa ei⁹. sunt febris ↄti nua p̄mixta ⁊ cū horripilatiōe nō hn̄s p̄oxis mū ⁊ sensatio doloris ḡuatiui allzati queād modū si eēt aliq̄d in eo suspēsuȝ: ⁊ cū p̄cipi tur egro iaceat supin⁹ ⁊ fiat minoratio oīm die. Et si apa sit magnū supuenit strā guria et surgit tumor circa epar p̄p̄t vrine regurgi tationē. Et scias q̄ lꝫ ad qd̄libet apa mēbro rū interioꝝ sequat᷑ fe. ↄtinua p̄p̄t ↄtinuam trāspirationē fumoꝝ caprinosoꝝ ad cor ip̄ȝ inflāmātiū. Attamē si mēbrū p̄pinquū fue rit: vt pulmo pleura stōachus epar splen fit fe. ↄtinua acuta. Si v̄o remotū fuerit vt re nes surget fe. ↄtinua p̄mixta id est nō acuta nisi mēbrū fuerit neruosuȝ: sensitiuū: vt vesi ca vel matrix vel principale ⁊ nobile: vt ce

rebꝛū ⁊ testiculi vel materia acuta calida tūc nancꝫ fiet feb. inflāmationis intense.

Methodus. In pncipio hui⁹ apa⁊ fiat flōmia diuersiua ex basilica brachij dextri⁊ si corp⁹ fuerit sanguineū ⁊ xtus pstās extrahatur sang. plimus vt diuersio ptingat ad renes. Post flebotbomiā fiat empl̄m repcussiuū ex ros. sandal. sempuiua solatro extremitatib⁹ rubi ⁊ vitis albe coctis ⁊ pistatis ⁊ incorporatis cū farina ordei ⁊ plātagine ponēdo tepidum sup locū ⁊ addat aceti fortissimi. epithimetur cū sandal. ros. bolo ar. terra sigillata infusis in aq̄ ros. ⁊ aceto vel succis rerum predictarū. Nutriatr̄ hora illa cucurbit. cucumerib⁹: melon̄. citrul. farina ordei vel auene coctis cū lacte amigdalarū dulciū ⁊ aceto. Bibat aquā ordei vel prunoꝝ siccoꝝ vel seminū frigidorū. Sumat in aurora sirupū de nenupha. vel ros. cum eisdē reb⁹: ⁊ sic regatur donec apa euitet si fuerit possibile. In augmēto xo qd̄ est post dies q̄ttuor addat in empl̄o aliq̄d ex anodinis resoluentib⁹ reliquias fluxas q̄ sunt flor. camomille mellilotum semē lini farina fenugreci aneti ⁊ filia. Et si videris in eis pfectū fortifica ipsa versus statū ⁊ adhuc plus in declinatiōe donec pfecte liberet. Si xo nō videris in repcussiuis pfectū vsꝫ ad diē septimū vel octauuꝫ: imo tūc febris acuit et dolor: q: sanies gnat tunc incipe aliā curā: scꝫ digestiuā ⁊ maturatiuam p interi⁹ ⁊ exterius. Fiat igit emplastrum ex malua altbea coctis ⁊ incorporatis cum oleo anetino ⁊ camomillino. Et si vis fortificare: adde axungiā recentē porci vl̄ galline. Et si times fe. inflāmationem pone in emplastro farinā ordei ⁊ tritici. Bibat hora illa aquā decoctiōis ordei ⁊ semis altbee malue: ⁊ endiuie ac lini: q̄m maturat ⁊ lenit. et nō dimittatur vēter restringi. Et cū visa fuerit sanies dētur pmo stiptica lauatiua in potu: sicut est aqua decoctionis mell. ⁊ seminis apij vel oximellis cōpositi. Post dies xo duos a ruptura dentur vicissim cōsolidatiua: sicut sunt trocisci de karabe vel alhelzengi dicti capi. de mictu sanguinis vel saniei. Utatur hora illa lacte calido ex mamillis mixto cum mille ⁊ zuccaro. Confortetur hora illa cum carnib⁹ laudabilib⁹ conditis cuꝫ sinapi ⁊ melle vel pulte ex amilo ⁊ penidijs et farina simile cōditis cū lacte amigdalaꝝ amararum: q̄m oia ista confortāt ⁊ mundificant vlcus. Bibat ydromel vel vinū album limphatū cum ydromelle. In fine vero fiant emplastra cōsolidatiua dicta capl̄o eodem. Si autē oia a principio dicta nō contulerit et grauitas de die in diem augmētata fuerit: ⁊ vrine difficultas sine fe. vel modica: tūc apa tendit ad sclirosim: quare tunc procedatur vt diximus capitulo de opillatione et duritie renum.

Canones. Hoc apa sicut ⁊ qd̄cunqꝫ aliud aut permutatur ad locū alium nobilē magis vel ignobilem aut stat. Et si sic aut termiatur ad resolutionem ⁊ est salubre: aut ad saniositatem ⁊ est difficile: aut ad sclirosim ⁊ est mortale. Et ex hoc trahit canon vtilis in opere: scꝫ qd̄ post vsum repercussiuoꝝ per dies quattuor debꝫ medicus primā habere intentionē ad resoluendū. Et si nō pficit in eis vsꝫ ad dies septem vel circa id transeat coactus ad maturandū. Et si non proficit ad id vsꝫ ad dies quadraginta vel q̄nquaginta vel sexaginta pcedat desperatus ad mollificanduꝫ. Item ad apa renum mrīcis ⁊ ani sequit strangurīa ppter vesice compassionem. Hec tamen stranguria curari non potest medicinis circa vesicam exhibitis: q̄m ibidem non est ei⁹ causa. Unde Ypocra. quinta parti. amphο. In ano flegmon̄. patiente ⁊ matrice flegmon̄. patiente habente strāguria superuenit. ⁊ in renibus habentibus saniem stranguria superuenit.

Pronosticatio.

Apostema renum si termietur ad resolutionem salubre. si ad dublati ⁊ rupturā timorosum ppter morbi longitudinem ⁊ doloris ⁊ feb. intensionem et vlceris difficilem consolidationē et vrine nitrositatem preterfluentis prependentem. vnde ypo. vi. parti. amphο. Nefretici et circa vesicam dolentes laboriose sanantur in senibus. Si autem terminetur ad lapidificationem mortale. Item si ad apostema renum sequatur tumor ventris magnus : ydropisim

minatur sicut est ydropisis que fit propter apa durū epatis vel splenis. Item si in apate renū supuenerit flux⁹ emorroidarū vel menstruo⁊ in corpe ꝯsueto ꝑ se vel ꝑ artē salubre ⁊ ꝑpriē sit cū alleuiatione fe. ⁊ doloris. vñ ibidē. Melācholicis ⁊ freneticis emorroide innate bonū. Est eñ nefresis nomē generale ad oēm renū passionē sicut nefrocatarum est nomē cōe ad medellam omniū passionū in renibus quarūcunqꝫ ⁊c.

¶ Tractatus septimus de passionibus vesice.

VEsice passiones sunt sex in genere. Prima scabies siue vlcus. Scd'a ardor vrine Tertia stranguria. Quarta dissuria. Quinta exit⁹ vrine insensibilis. Sexta apa. Nā de lapide ⁊ arena (dixim⁹) in vesica: vbi de renib⁹ loq̄bat. Cū aūt dico vesicā itelligo ei⁹ duas tunicas ex q̄b⁹ cōponit ⁊ collū ipsi⁹ qḋ in virovirga ē ⁊ in femella collū matricis modo tñ ꝯuerso. Nā in masculo collū vesice est via principalis: vasa aūt spermatica a testiculis ascendētia circa mediū virge lateral'r cū ipo ꝯcurrūt vnū a dextris aliud a sinistris. In femella ꝟo collū vesice est equitās collū matricis: ita vt apud vuluam vnica via efficiatur.

¶ De scabie ⁊ vlcere in vesica ⁊ virga virili. Capitulum primū.

Cabies in vesica vel ꝟga fit ex vlcere. vlcus autē fit aut ꝑpter apa santosū eruptū: ⁊ de ipo dicemus ca. de apate in vesica ⁊ virga: aut ꝑpter materias calidas nitrosas corrodētes ꝑtes quas diu suptranseūt vel morātur sicut est flegma salsū ⁊ cholera. Signa ei⁹ sunt: qñ si sint iste passiones in vesica sentit eger dolorē circa sumen ⁊ pectinē cū extenuatione corpis tot⁹ ⁊ egredit sanies mixta aliqual'r cū vrina: lꝫ nō adeo ꝑfecte sicut apud vlcus i renib⁹: de quo dixim⁹ ca. de mictu san. ⁊ saniei: qñ q̄nto via lōgior tanto meli⁹ resolutā ce cōmiscent ⁊ inest ei fetor: ⁊ si antiquet: egrediūtur cū vrina ⁊ sanie sq̄me subtiles albe vel cortices pui siles furfurib⁹. vñ Ypo. iiij. ꝑ. amph. Quibus vrina vt pingi existēte furfurea mingūtur ijs vesica scabit. statim post. Si sang. aut pus mingūt aut squamas aut odor grauis sic vlcerationes significat. Si aūt fuerint ꝑdicte passiones in collo vesice: sentit eger dolorē in radice vel medio vel capite vesice vel apud labia vulue vel circa id qñ mingit ⁊ vrina labitur sup vlcus ⁊ egredit sanies āte vrinā. Et scias ꝙ dolor est fortior in vlcerib⁹ vesice ⁊ colli ei⁹ ꝙ in vlceribus renū ⁊ poro⁊ vritidū ꝑpter illo⁊ membro⁊ maiorem sensationem.

Methodus. Cura ambo⁊ est eadem. Perficit aūt duabus intētionib⁹. vna in euacuatiōe morbi que est vlcerū mūdificatio ⁊ post hoc cōsolidatio. Alia in curatiōe accidētis q̄ est doloris ⁊ ardoris vrine mitigatio. Cura morbi est vt a principio digerantur materie acute cū sirupo de fumoterre ⁊ post hoc euacuent ꝑut dicem⁹ ca. de scabie ⁊ pruritu corporis lib. ij. si de⁹ voluerit. Post hoc ꝑcedat ad remedia localia. Bibat igit patiēs oi die in aurora. ℥. iiij. vel circa id de potu linitiuo sicut est aq̄ decoctionis ordei semis altee seis malue liq̄ritie bene collata. Et si vis addere ex vrinatiuis lenibus adde seia cōia frigida maiora vel minora: vel sumat eadē hora aliq̄d ex cibis lenib⁹ sicut sunt iura gallinarum pinguia vel pultes ex amilo penidijs farina simile cōditis cū lacte amigdalarū dulcium vel cū oleo earū. Post ista ꝟo ꝑ duas horas intret balneū leue sicut est aqua decoctiōis malue altee violarū populi salicis brance vrsine vngule caballine sicle atriplicis mercurialis ⁊ intingat in balneo qñ vlcus mūdificat cū lenitate. Et ex eis rebus fiat emplastrum cum oleo camomillino quod tepidū ponatur super sumen ⁊ virgam post exitū a balneo: ⁊ vngatur cū dyaltea ⁊ populeon mixtis. Postq̄ hoc feceris per dies aliquos erit ad mundificatiua fortiora ꝑcedendum. Bibat igitur patiens hora predicta ydromel cum vino albo subtili vel aqua decoctionis ficuū siccarum pinguiū. Et fortius est illud oximel cōpositū si nō continuetur ampliationē vlceris: debilius aūt illo est lac asine vl' capre si bibatur calidū ex mamillis. Postq̄ extinctus fuerit in illo calibs vel lapis ignit⁹ tribus vicibus addito post hoc aliquantulo

mellis vel zuccari. Et simile huic est vinum albũ subtile limphatũ cuz aqua decoctionis ordei vel seim frigidoꝝ. deinde gradatim ꝑ/ueniendũ ad localia ꝓxima. iniiciat̃ ergo cũ syringa primo ydromel purũ vel aqua deco/ctiõis cicerũ ⁊ pisoꝝ: qm̃ oĩa ista saniez ab/stergũt. Et cũ eger mixerit ista iniiciat̃ ilico cũ syringa vn⁹ ex trociscis de alchekengi dictis ca. de mictu san. ⁊ saniei dissolutis in a q̃ liq̃ritie eorũdẽ. qm̃ mũdificat: mitigat ⁊ cõsoli/dat ⁊ cũ mixerit: alternentur iterũ lauatiua. Deinde in fine addãtur ꝯsolidatiua fortio ra sicut sunt trocisci de karabe dicti ibidem dissoluti cũ eisdẽ. Et si sumãt istos trociscos cũ eisdẽ liquorib⁹ ꝑ supius in aurora confe/rẽt vel iniiciat̃ collirũ albũ rasis in suo anti dotario. Cum lacte quidẽ qñ dolor est vehe mens cũ aqua vel mellis ⁊ ficuũ cũ est fordi/ties plurima in vesica qḋ sic fit. ℞. ceruse sar cocolle thuris gũmi arabici opij sang. drac. añ ʒ. j. fiãt fiet in forma sicut auellane cũ mu scillagine semis althee vel psillij vel seis ci/toniorꝝ vel lacte asine seu mulieris ⁊ sic vicis situdinent̃ mundificatiua donec partẽs libe ret̃ ꝑfecte. Cura agibilitatis dicet̃ ꝓximo se quẽti caplõ. Cõfert ꝑterea iniectio cũ syrin ga rerũ frigidarũ leuiuz sicut est muscillago se. citonioꝝ se. psilij se. althee ⁊ sicut est oleũ roſ. mixtũ cũ lacte mulieris ⁊ instillatio olei ro. mixti cuz populeon ⁊ ꝓprie si dolor sit in parte colli anteriori.

Emperica.

Coit⁹ vsu mo derato fact⁹ et ꝓprie in ieiu/no cõfert vias mundificãdo. Immoderatus aũt vel inordinat⁹ nocet materias attrahen do ⁊ mẽbra debilitãdo illud nocet vsus acu minũ sicut est sal cepe allia sinap̃. acetũ. No cent etiã diuretica acuta sicut est semen apij brusci sparagi. Cõferũt in principio cibi le/nitiui: vt pultes ex amilo vel farina ordei vl̃ auene. Silr̃ ⁊ medicine leues vt tamarindi cassiafistula viol̃. pruna. In fine ꝟo glutino/sa viscosa si epar nõ impediat: vt est caro por coꝝ recẽs sine sale vel modico ⁊ extrema aĩa lium ⁊ pulmentũ ex riso vel tritico cõditum cũ butiro vel adipe renũ caprarũ. Cõferunt ꝑterea vnguẽta incarnatiua exterius sup lo cum: ⁊ proprie si vlcus sit in virga sicut sunt vnguentũ album ⁊ vnguentũ fuscũ nicholai ⁊ ꝓprie in declinatione morbi. Vtat̃ sepe in ieiuno hac mixtura. ℞. draganti zuccari roſ. rosate nouelle dyarrodon abbatis. añ. partẽ vnam. dyanisi partem. ſ.

Canones.

Licet in vlcerib⁹ vesice ⁊ renũ cõferant medicine exbibite ꝑ supius ⁊ inferi⁹: ꝑ interi⁹ ⁊ exteri⁹ tã lenitiue ꝗ̃ consolidatiue. Nulli tñ dubiũ medicinas tãto meli⁹ opari ꝗ̃to meli⁹ ⁊ vi/cinius accesserint ad particulã lesam. Et id/circo in passionib⁹ renũ magis cõferũt exhi/bita ꝑ supius ꝗ̃ inferius: in passionibus ꝟo vesice econuerso.

Pronosticatio.

Iste passiões si ꝑdurãt raro curant̃ ⁊ ꝓprie in senib⁹. vñ ypo. vj. p. ãph. nefretici ⁊ circa vesicã dolẽtes laboriose sanant̃ i senib⁹. Et i tellige tertiã ⁊ quartã etates: qm̃ vesica cũ sit mẽbꝝ ſpmaticũ frigidũ naturalr̃ magis fiet frigidũ ꝑ etatẽ: vlcerib⁹ aũt frigidũ est mor/dax vt dicit ypo. v. p. ãph. Ad h̃ etiã facit trã sit⁹ vrine assidue corrodẽtis. Itẽ in scabiẽ ve/sice si cortices grossi exierint cuz fetore vrine ꝑlimo difficillime curat̃. Sicut igitur tale si/gnũ in vlceribus intestinoꝝ minat̃: q: eger ex eo morit̃. Itẽ vlcus vesice penetrãs mortale vñ ypo. vj. p. amph. vesicã icisaz: aut cerebrũ aut cor: aut dyafragma: aut epar: aut renes aut intestinoꝝ aliqḋ gracilũ aut stomachũ mortale. ⁊ hoc verũ vt in plurib⁹ ⁊ hoc in sub/stãtia vesice. Item vrine ethicoꝝ ⁊ vrina sca bientiũ in vesica sunt silẽs in vnctuositate su/ꝑficiei ⁊ ꝯtentis sq̃mosis. Caue ergo ne de/cipiãt te vt dicit ypo. ij. ꝓnosti. distingue er/go ꝑ fetorẽ ⁊ dolorẽ q̃ nõ sunt in feb. ethica.

De ardore vrine. Capitulũ. ij.

Ardor vrine est mordicatio par/tis vlcerose a re nitrosa proue/niens currente super ipsaz simul cũ vrina siue sit vesica siue collũ ei⁹ siue caput virge siue vulua sicut renes ⁊ po ri ei⁹ ꝓpter qḋ sentit̃ dolor acutus in parte eadẽ ⁊ proprie in fine exitus vrine. Fit autez ab humorib⁹ acutis: vt sunt flegma salsum ⁊ cho. aut a sanie ꝗ̃ istud accidẽs stare potest

cum morbis diuersis. Ubi gra. cū vlcere in renibus: cū scabie in vesica: cū vlcere in vga: cū stranguria pter qd eius cura singulis earū/ dē passionū capitis vel sublimiter suffraga/ tur. Signa eius patēt ex rōne patientis cū antecessione signorum predictorum et sensatione doloris in loco leso.

Methodus.

Cura eius pficit duabus intentionibus. vna est cura morbi cui9 est accidēs. Alia est cura sui quā dicem9. Digerat igit a principio humor acutus cū sirupo de fumo terre. Et purgetur post hoc cū pillulis similibus prout dicemus ca. de pruritu corporis lib. ij. Deinde pcedat ad localia cōia quare ingrediat eger tynā (cū patit) aque dulcis tepide vel aque decoctionis malue altbee populi salicis se. lini psillij et omnium infrigidantium cū lenitate et añ balneū vel in balneo sumat. j. ex trociscis vrinatiuis lenitiuis: sicut sunt trocis. alkekēgi dicti cap. de mictu sanguinis et saniei cū sirupo viol. ʒ. j. et aque frigide. ʒ. ij. vel vino albo aquoso: vel cū aqua decoctionis seminū cōium frigidorum mundatorum maiorum. Uel sumat in aurora et añ cenam j. ex trociscis de seminib9 frigidis qui. ℞. seminū cōium frigidorū minorum q̄ sunt semē lactuce portulace endiuie scariole añ. ʒ. j. seminis iusqami: se. altee: se. papaueris: se. solatri añ. ʒ. ß. se. apij. ʒ. ij. amigdalarū dulciū excorticatarū dragaganti amili succi liquir. boli armenici acacie añ. ʒ. iij. incorporent cū muscillagine psillij: et def cū eisdē liquorib9 vel cū aqua ordei vel cū aq decoctiōis prunorum damasce. et viol. cū iure pullorum et agnorum pigui: qm̄ sanguinē leniter abstergēdo et cū vrina educēdo cām doloris remouet gradati. Nutriat carnib9 laudabilib9 et iurib9 eorum cōditis cū lacte amigdalarū dulciū: et pprie agnorum porcorum iuuenū pullorum et edorum coctis cū cucurbitis: cucu. malua: bletis et portu. Ex fructib9 vtaf cerasf. psicis: ficub9: vuis maturis: prunis et pomis aquosis: si stomach9 nō pbibeat. Bibat iulep vel ydromel aquosum vel aquā ordei: vl vinū albū limphatū aquosum cū aq decoctiōis seminū cōium frigidorum maiorum mūdatorum et cū eisdem liquorib9. Sumat oi die in aurora de sirupo ro. vel viol. vel nenuph. si dolor supfluat: verūtn̄ dū medicat hic pariēs bonū videret q abstineret ab oi potu ppósse p qnq vl sex dies: ita vt differet vrinā: qm̄ dū supfluit: vlcus elargat et medicinas in loco suo stare nō pmittit. Qd si potus sit ei necessari9 aut pter sitim intolerabilē: aut pter saniei abstersionē mordicantis vlc9 vehemēter. Abstineat ppósse ab acuminib9: vt sunt acetū: agresta: berberis: pira pōtica: mala austera. Siliter et ab acutis vt sunt pip: sinapis: sal: allia: cepe: nasturtiū: petro. apiū: vinū vetus amarum: purum: nisi forte gratia digestionis stomachi vel appetitus. Utatur quandoq coitu sed raro: qr sperma vias lenit et purgat. Si vo frequenter materias attrabit et in partibus suis angustiam inducit. Consequenter veniendum ad localia proxima. Inungatur ergo caput virge cū lacte mulieris calido ex mamillis vel lacte papaueris vel muscillagie psillij et seis citoniorum vel oleo ros. vel oleo viol. vel populeō dissoluto cū aliquo pdictorum. Et instilef ex eis aliqd in vuluā et caput vge si sit ibi dolor. Et si nō sufficit cū siringa collirium dictum ca. de scabie in vesica vel trocis. j. ex pdictis dissolutus cū lacte mulieris vel cū lacte papaueris vel cum aqua mellis si dolor est fortis si intendit abstersioni. Et si talis aqua primo imitteretur cum siringa gratia lotionis vesice et virge: et post eius micturam illico pred. anodina mittentur melior fieret operatio. In fine vo doloris et mūdificationis inijciatur consolidatiua dicta ca. de scabie in vesica si necesse videatur.

Emperica.

Collirium sublime qd imittur cū siringa ad ardorē vrine mitigandū sic fit. ℞. papaueris albi. ʒ. iij. pisteur et exprimatur eius humidū in modum olei viol. ʒ. j. cpū boni. ʒ. j. calefiant ad ignem cōtinue cōmiscēdo cū spatula. Deinde collentur p pannū dēsum fortiter exprimēdo sicut i torculari et reserue tur. et si vis fortificare: adde olei nenuphar. ʒ. ß. populeon. ʒ. ij. muscillaginis psillij q̄tū volueris. Item ad idem cōfert oleum papaueris recētis vel se. lini. Ad idem confert lac factum ex seminib9 frigidis cōmunib9. Confectio sirup. nobilis ad idem sic fit. Recipe. adyantbos. ʒ. viij. pollitrici: capilli vene. scolopendrie: foliorum lactuce. endiuie:

lingue bouine: borraginis viol. an. ℥. iiij. mirtill. liquiritie an. ℥. j. pistentur grosso modo et bulliantur in lib. iij. aque. et lib. duab⁹ vini albi aquosi donec lib. ij. consumatur: tunc coletur et addant zuccari. ℥. vj. et iterum bulliatur parum et colletur et reseruetur. Detur de hoc sirupo aquoso omni die in aurora et ante cenam ℥. iiij. sine alio liquore. valet in vlcere renum et scabie vesice et ardore vrine siue potetur: siue iniciatur: quoniam lenit et infrigidat et incarnat. Item vaporatio sublimis ad idem sic fiat. De coquantur herbe frigide in aqua pura: scilicet solatrum et semperuiua popul⁹ salix violaria cum viol. ro. malua: althea: vngula cabalina: capill. veneris: folia nenuphar. lactu. endiuia: portul. et melon. citrul. papauer: iusquiamus: et aliqua anodina: vt florum camomille: mellilotum: et ponatur eger nudus in vrceo bene cooperto: et ordinetur cana procedens a loco in vrceum et applicet vuluam vel virgam quanto vicinius poterit: quoniam hic vapor materias acutas resoluit: loca lesa confortat dolorem mitigat. Et potest addi fumusterre si necesse videatur: et proprie recens qui humores acutos rectificat cum virtute. Aut fomentetur particula cum pannis lineis mollibus infusis in eadem decoctione. Aut fomentetur cum latere ignito asperso ex aceto vel vino rubeo stiptico in pannis lineis inuoluto: quoniam hic vapor materias acutas reprimit et membra debilia confortat. Confert preterea vsus talis tragee qualibet die in ieiuno cum potu vini albi aquosi limphati cum aqua pura. Rx. seminum communium frigidorum maiorum mundatorum ℥. ij. seminis portulace: semis papaueris albi. ana. ℥. ß. se. iusquami. ʒ. ij. zuccari albissimi ad pondus omnium. terantur grosso modo. vel fiat ex eis puluis terendo subtiliter. vel fiat ex eis electuarium addendo cinamomi macis an. ʒ. ij. Ad idem confert hec mixtura. Rx. dragaganti zuccari vel dyapapauer. an. par. equales.

Canones.

Sciasque in cura ardoris vrine siue cura eradicatiua nihil sicut cura temporalis sine duratione perpetua: quoniam impossibile est accidens curari sine suo morbo cum ipsum sequatur sicut vmbra corpus: et sicut morb⁹ suam causam. propter quod ait Gal. xij. de inge. sani. quod triplex est genus medicorum. Primum adulantium: scilicet qui accidentibus intendunt: de quib⁹ infirmi coquerunt neglectis morbis quos non cognoscunt. Secundus sinistrorum: scilicet qui morbo et eius cause vehementer insistunt adeo vt morbum et virtutem interimant. Tertium rationabilium qui morbo et sue cause obuiant cum remediis gradatim a leuibus ad fortiora scandendo vt sic morbum deiciant et virtutem obseruant qui est principalissimus iudex in actu curatiuo: attamen nihilominus non pretereundo: et proprie difficilia que curam ad se trahunt.

Pronosticatio.

Solicitandum in cura huius doloris et sue cause statim a principio: ne forte antiquetur et corpus exiccet vigiliis atque doloribus superfluis et sic febrem ethicam accendat. Item ardor vrine sine sanie facilis est curationis: cum sanie vero difficilis.

¶ De strangurie. Caplm. iij.

Stranguria licet apud communiter loquentes ad extraneas trahatur significationes: vtpote ad omnem actionem lesam accidentem circa expulsionem vrine siue sit ablata: siue diminuta: siue corrupta. Nos tamen res et nomina proprie proponere distinguentes stranguriam soli actioni corrupte appropriam⁹: dissuriam vero actioni diminute. Suriam autem actioni ablate copulamus. Est igitur stranguria vt dicit Gal. in commento illi⁹ amph. vij. p. Stranguriam et dissuriam etc. cum vrina guttatim emittitur et mingitur omni hora neque reseruatur ad vnicam expulsionem: sed exit velociter postquam vix recepta est in vesica: et hoc totum preter voluntatem et est duarum specierum: aut cum ardore vrine: aut sine. Fit autem stranguria que est cum ardore: aut ex acumine vrine: propter quod ilico cum in vesica guttatim per poros stillat vritides excitat expulsiuam: aut ex vlcere in vesica: propter quod sentiens mordicationem ipsam eiicit extra se. Stranguria vero que est sine ardore fit aut propter debilitatem vesice: aut sue corpulentie quod nihil aliud est quam raritas compositionis sue texture aut propter mollificationem et paralisim in collo vesice: propter quod musculi ipsius transuersales retentiue virtuti deseruientes laxantur. Et ista paralisis nihil aliud est quam mala complexio diuersa humida dominans super ipsam: aut propter causam primitiuam: vt partum difficilem vel casum

⁊ pcussionē. Signa eius in cōi siue sit cū ardo
re vrine siue nō patent ex relatione infirmi.
Si vero sit ppter acuitatē vrine appet vrina
citrina vel rubea intēsa subtilis valde cū pri
uatione signoꝝ vlceris. Si vero sit ex ardore vri
ne apparēt oīa signa dicta ca. de debilitate
vesice. appet ꝙ vrina nō egredit copiose: ni
si cū desup manib9 cōprimit. Si sit pp molli
ficatione appet vrina alba grossa lactea cuꝫ
cōtentis s'tatis plurib9 nisi epar cōtradicat.

Methodus.

Cura strā-
gurie dolo
rose ppter
acuitatē vrine est vt a pncipio fiāt purgatio
nes vl'es humoꝝ acutoꝝ: ⁊ pterea balnea le-
nitiua ⁊ remedia lauatiua viarū vrine cum
infrigidatiōe sufficiēti: vt plene docuim9 ca.
de ardore vrine ca. de methodo. Et nō negli
gat alteratio epatis cū cibis ⁊ medicis fri-
gidis: vt diximus ca. de debilitate epatis. C.
de cā calida. Deinde ablata cā puenīedū est
ad curā accidētis. Dentur ergo trocisci frigi
di stiptici vt ɔfortetur virt9 retētiua vesice: si
cut sunt trocis. de karabe ⁊ troc. de alkekēn
gi dicti ca. de mictu san. p supi9 ⁊ iferi9 cū si-
ringa. ⁊ sicut sunt troc. d bolo ar. karabe añ.
ʒ. v. acatie balaustie gūmi arabi. ypoqstid.
añ. ʒ. j. ⁊ ß. apij se. iusqami añ. ʒ. j. cōficiantur
cū succo berberis vel mirtil. vel sumach vel
muscillag. psilij: qm ardorē reprimunt ⁊ vlce
rationē pbibent ⁊ retētiuā ɔfortāt: vel sicut
trocis. de gladib9 q. R. gladiū. ʒ. v. ⁊ mirtillo
rū siccoꝝ ⁊ ro. añ. ʒ. j. ⁊ ß. acatie. ʒ. j. amili gū
mi arab. boli ar. añ. ʒ. ß. lentiū excorticatarū.
ʒ. v. ɔficiātur cū aqua ro. vel succo citroniorū
vel succo nespillarū vel sorbaꝝ vel prunoꝝ
imaturoꝝ: vngat pectē ⁊ virga cū vnguēto sti-
ptico qd. R. gūmi arabi. opij. añ. ʒ. ß. mirtil.
ceruse boli ar. añ. ʒ. ij. aceti. ℥. ß. olei ro. ℥. iij.
cere. ℥. ß. terant ⁊ icorporētur ad ignē in ca-
sola. vel cū vnguento tali si aliud psto nō sit.
R. populeō vnguēti albi añ. ℥. j. incorporē-
tur simul pfecte. Uel epithimet cū perijs in
fusis in aqua ro. ⁊ paruū aceti par. ß. postꝙ
in eis dissoluta fuerit terra sigillata boli ar.
sang. drac. mirtilli acatie gūmi arabici ypo-
quistid. masticis thuris. añ. p. eq̄les. Nutria
tur carnib9 assis vel elixis cū herbis frigidis
cōditis cum succo berberis vel granatoꝝ vel
agreste. Utatur etiā riso farine ordei ɔditis
cū lacte amigdalarū dulciuꝫ ⁊ lētib9 excorti
catis vel bis coctis cū relectione prime aq.
Bibat vinum rubeū stipticū limphatū cum
aqua pluuiali vel cū aqua decoctiōis plāta-
ginis sumach mirtilloꝝ si stomach9 ⁊ epar
nō cōtradicant. Sitim pposse toleret p dies
plurimos donec vrina restringat: qm dū su-
pfluit: virtutē medicinaꝝ in loco suo nō per-
mittit: vñ si pot9 sit necessari9 abstineat ab
oībus diureticis ⁊ acutis: qm hec passio nō
est defect9: sed excessus in mingendo. Cura
eius ppter vlcus in vesica est vt a principio
fiat cura vlceris dicta suo ca. Post hoc ⁊ non
pri9 pueniat ad localia iā dicta. Cura ei9 p-
pter mollificationē vesice est vt digerat fleg
ma crudū ⁊ purget vehemēter: sicut diximus
ca. de palisi. ⁊ sicut diximus ca. de arthetica
ca. de cā frigida. Et balneetur in aqs stipti
cis calidis: sicut est aqua tinaꝝ vel aq̄ deco-
ctionis saluie absinthij: mēte: rute: arthemi
sie: sauine: iunipi: mēte: mētastri: calamēti: ori-
gani: serpilli: costi ⁊ similiuꝫ. Uel fiat fomenta
tio pectinis assidua cū eisdē reb9 bullitis in
vino ⁊ oleo pfecte: deinde pistatis ⁊ incorpa
tis cū pulueri ⁊ lentiū excorticataꝝ ⁊ cupul-
laꝝ glādiū ⁊ karabe atꝙ ypoqstid. subtilr cri
bellatis. Confert etiā cū pice subfumigiuꝫ
ex thure mastice bdelio cornu cerui gummi
arabici dragāto tritis ⁊ icorporatis cuꝫ pice
vel lapdano vel terebētina donec fiāt velut
forme pillularū ex qb9 vna ponatur sup car-
bones. Et si pariēs sit mulier fum9 invuluaꝫ
capiatur mediāte cāna. Cōfert etiā licinium
bombacinū assidue gestatū intra vuluā post
ꝙ inunctuꝫ fuerit ex vnguēto martiaton vel
aragon vel ex oleo de castoreo vl' de costo cū
qbus pul. olibani masticis gummi arabici
subtilr cribellat9 fuerit incorpat9. Ungantur
pterea pectē ⁊ virga cuꝫ vnguētis eisdem ca
lefactis ad ignem. Qd si mollificationē ma
gis timueris ꝙ stranguriā adde castorei mir
rhe asse. mūmie quantum volueris de vno-
quoꝙ. Utatur p superius in aurora ⁊ ante
cenam trocis. de coriandro qui sic fiūt. R. se.
coriandri: ciperi: iuniperi: mirrhe: gallarum:
cinamomi: enule: acori. añ. ʒ. ij. glandiuꝫ thu
ris añ. ʒ. j. conficiantur cum vino rubeo: ⁊ de
tur vnus cum eodem: vel cum vino albo vete
ri claro. vl' sumat eisdem horis. j. ex trocis. de
mastice mirrha thure mūmie. añ. ʒ. ij. confi-

cianť cuȝ succo plantaginis vel citonioꝝ vel sorbarũ vel nespillarũ vel prunoꝝ imaturoꝝ ⁊ denť sicut priores. Nutriať carnib⁹ laudabilib⁹ assis vel elixis cõditis cũ spéb⁹ aromaticis ⁊ turib⁹ eoꝝ alteratis cũ mẽta ⁊ plãtagine ⁊ agresta. Comedat etiã vitell. ouoꝝ assoꝝ ⁊ pultes ex riso vel simila cõditos cum lacte caprarũ. Bibat vinũ vetus amarũ vel vinũ rubeũ stipticũ limphatũ cuȝ aqua decoc. cinamomi ⁊ pipis longi. Aut bibat ydromel cõditũ cũ spébus calidis: verũtñ conferens videť vt patiés abstineret ab omni potu p quinq; vel sex dies. Qđ si nõ sit possibile: abstineat a diureticis nisi cõsolatis cũ stipticis excellẽter. Cura ei⁹ ppter debilitateȝ ex raritate corpis vesice: aut ppter cãm primitiuã est vt vtatur in ieiuno frequenter ⁊ assidue electuariꝭs calidis stipticis cuȝ aromaticitate vt sunt dyagallan. dyatriũpip. dyacarda. electuariuȝ ducis filantropos ⁊ silia: vngať pectẽ ⁊ vgã cũ vnguẽto marciaton vel oleo de costo vel de mastice qb⁹ incorporata sint spica castoreũ mastix olibanum cinamomũ gallia musca. gař. addẽdo aliqđ qđ suffecerit. ⁊ si patiés sit mulier intrũgatur licinia đ bõbace ⁊ ex eodẽ vnguẽto ad ignẽ ⁊ actu calido gestenť assidue itra vuluã. Et fiãt oĩa localia sup pectinẽ ⁊ virgã q dixim⁹ ca. de debilitate digestionis stomachi in sua substantia. Dietetur sicut in strãguria propter mollificationem.

Emperica.

Dicit Ypocr. vij. pti. ampħ. Strãguriaȝ ⁊ dissuriã vini potatio ⁊ flõmia soluit. Incide rẽ vo venã q int⁹ in talo est bonũ: qđ verificãs cõmẽtator dicit ꝙ verũ ẽ qnq; conditionib⁹ obseruatis. prima vt sit de cã frigida. scđa vt vinũ bibitũ sit pl'ime ꝗtitatis. tertia vt sit vetus purũ vł parũp adaqtũ. qrta vt corp⁹ nõ sit plectoricũ. qnta vt si sit plectoricũ đ sanguie vel oĩb⁹ humorib⁹ simul fiat flõmia pdicta. si vo ledať humore alio fiat farmacia.

Canones.

Strãguria fm oẽs ei⁹ modos reducıť ad dyabetẽ: qm̃ est flux⁹ vrine supfluẽs peccãs in mõ exeũdi pp qđ pcludiť manifeste ꝙ dicta ibidẽ suffragãtur pñti ca. ⁊ ppˀe ꝗtum ad stranguriã cum ardore.

Pronosticatio.

Stranguria raro curať in senib⁹. i. q vltra. xl. ãnos sunt ⁊ ppˀe si fuerit pdurãs. vñ Ypo. vj. p. ampħ. Nefretici ⁊ circa vesicã dolẽtes laboriose sanãť in senib⁹. Itẽ strãguria đ cã cal'a est piculosior in senib⁹: sed de cã frigida in iuuenib⁹: qm̃ fortitudinẽ cause significat: vñ Gal. in cõmẽto illi⁹ ampħ. scđe p. In morbis min⁹ piclitanť: fortis est ignis q in aqua nõ extinguiť ⁊c. In strãguria ppter vlcus ꝗtum ad cãm calidã vel ppter debilitatẽ vesice quantũ ad frigidam omniũ sunt difficillime curationis.

De suria ⁊ dyssuria. Caplm. iiij.

Suria siue scuria đr qñ quis non põt oĩno vrinã expellere. dissuria vo qñ ipsaȝ expellit sȝ cũ difficultate ⁊ isufficiẽtia ⁊ guttatiȝ solũ siue h accidat piodice siue tpe oĩ. Et etiã ptȝ ꝙ scuria significat actionẽ lesam ablatã contingẽtẽ in vtute expulsiua vrine. Dissuria vo actionẽ lesam diminutã. Neq; drñt nisi fm magis ⁊ min⁹ qre ipsoꝝ eadẽ sunt signa cã ⁊ cura. Et hec oĩa testificanť p gal. i cõmẽto illi⁹ ãpħ. vij. p. ãpho. Strãguria ⁊ dissuria ⁊c. Et. vj. de accidẽti ait: ꝙ dyssuria vel scuria signãt defectũ expulsiue. Strãguria defectuȝ retẽtiue: vt. s. tetigim⁹ ca. de strãguria. Fiũt suria ⁊ dyssuria aut pp egritudinẽ in vesica: aut pp egritudinẽ i collo vesice ⁊ vga: aut pp egritudinẽ in renib⁹ ⁊ poris vritidib⁹. Si pp egritudinẽ in renibus ⁊ poris: tũc hec egritudo aut est lap. opillãs: aut apa: aut verruca: aut caro dura. Si ppter egritudinẽ in vesica: aut est mollificatio: aut extẽsio post vehemẽtẽ vrine retentiuã: aut san. coagulat⁹ purus vel cũ sanie pmixtus. Si vo in collo vesice vel virga aut est lap. stãs in radice vel medio eius: aut apostema in virga.

Methodus.

Signa ei⁹ ppter lapideȝ in renibus ⁊ poris sunt grauitas in dorso ⁊ inanitio vesice ex vrina q ad ipsam descẽdere nõ põt: ⁊ dolor circa epar cũ inflatio ne vẽtris ⁊ ydropisi ⁊ ãtecessio lapidis vł arene in vrinali. Et cura eius est sumere in po

tu medicinas que frangunt lapidē ꝛ ꝓuocāt vrinā quas suo diximus caplo. Signa ei⁹ ꝓpter apostema in renibus: similiter ꝛ cura sunt dicta ca. de apostemate in renibus. Signa ei⁹ ꝓpter verrucā ortā in renibus vł poris sunt ꝙ fit ƀm plurimū post vlcera accedētia in hoc meatu. Et curā ei⁹ eradicatiuam nō hꝫ: qm̄ medicine corrosiue ꝑ exterius exhibite non penetrāt: ꝑ interius ꝟo nocumētum inferūt maximū. s. stomachi epatis ꝛ venarū corrosiones. Sed medicina blanditiua est cum balneo aque dulcis tepide decoctio. malue: altbee: caulium recentium: se. lini: fenugreci: populi viol. salicis: vngule caballine: mercurial. atriplicis. ꝛ omniū mollificātium ꝛ humectātium cum lenitate: qm̄ vias mollificāt: dolorem mitigāt: ꝛ vrinam prouocāt: ꝛ emplastris ꝛ vnguentis lenificātibus que diximus cap. de opillatione ꝛ duritie in renibus. Signa eius propter mollificationē ꝛ paralisim vesice ꝛ lacertorum colli ei⁹ sunt qm̄ habens eā mingit cum facilitate: qm̄ super vesicam fit compressio in manibus ꝛ tumor ꝛ repletio vesice ex vrina. Et cura est inunctio pectinis ꝛ virge totius cum vnguentis calidis stipticis aromaticis: sicut sunt vnguēta martiatō arrogon ꝛ agrippa ad ignes vel solem calidum ꝛ cum oleis similibus: sicut sunt oleum nardinum costinuꝫ castoreū: oleum de scorpionibus dictum ca. de lapide in renibus. C. de empericis. Et si in aliquo istorum oleoruꝫ dissolute fuerint gūme calide: scꝫ oppoponacum: bdelliū: armoniacum: storax melius operabunť circa membrū frigidū. Vtatur electuarijs calidis sepius in ieiuno cū vino albo claro veteri: sicut sunt dyamargaritō: dyacastoreuꝫ: tyriaca. Et in fine rei vtatur diureticis: sicut sunt filantropos: nefrocatať: Balneeť ꝑterea in balneis calidis: sicut sunt aq̄ tinarū. vel sudet in stuphis siccis: ꝛ ꝓpꝛie apō inanitionē vesice. Signa eius ꝓpter extensionē vesice post retentionem vrine superfluā sunt: qm̄ vt plurimum accidit pueris stolidis cum ignorantia: vel adultis stātibus in pñtia magnatū vel loco honesto: ꝓpter qō repleneť eoruꝫ vesice ꝛ inflantur vehemēter adeo vt cōstringi nō possint: neqꝫ vrinā expellere: nisi fortiter manibus exprimātur. Et cura eius est introitus in balneum diureticorū: ꝛ ꝓpꝛie post cōpressionem ꝛ vrinationem: sicut est aqua decoc. apij: ebuli lupuli mellilotí caulīū recentiuꝫ ficle tartari ꝛ filiuꝫ. Et si nō suffecerit: fiant oīa dicta de dissuria propter mollificationē. Signa eius ꝓpter san. vel saniē coagulatuꝫ in vesica sunt antecessio mictus san. ꝛ saniei post hoc retineť vrina ꝛ inflatur vesica. Et cura eius est vt a ꝑncipio iniȷciať cum siringa medicamē dissoluens illud: sicut est ydromel ꝛ fortius illo est ydromel mixtū cū vino albo vel aq̄ decoc. ficuum siccarū ꝛ apij. Et fortius est ydromel cōpositum. Et iterū fortius est oximel squilliticū. Et adhuc fortius est vinū album vet⁹ in quo dissoluta sint armoniacū bdellium serapinū ad ignem in casola si nō timueris vlcus in vesica. Et vngať locus cuꝫ vnguēto dissolutiuo mollificatiuo quod fit ex marciatō ꝛ agrippa ana par. j. dyaltbee butiri recētis. p. ß. In fine ꝟo vtať medicina frangente lapidē ꝛ ꝓuocante vrinam: sicut diximus ca. de lapide in renib⁹ et vesica. ꝛ tam plura dicem⁹. Signa eius ꝓpter lapidem stantem in vesica in radice vel medio sicut dolor in loco in quo stat lapis et repletio vesice ꝛ eius īflatio: que si cōprimatur nihil egrediť: sed dolor fortificať. Et si proieceris infirmū sup dorsum suū ꝛ leuaueris pedes ei⁹ ad superiora ꝛ vehementer eū ꝯmoueris: egrediť vrina. Et cura eius est vt vtatur medicinis frāgentib⁹ lapidē suprad. donec frangať ꝛ exeat cū vrina. Et si frangi nō potest: fiat talis eleuatio oī hora qua necesse fuerit: vel extrahať lapis incisione facta in collo vesice: vt docuimus ca. de lapide in renibus ꝛ vesica. Signa eius ꝓpter apā in virga simlr̄ ꝛ curā dicemus cap. de apate in vesica. Signa eius ꝓpter verrucā in collo vesice ꝛ ꝟga sunt dolor acutus in virga: et qm̄ fit ƀm plurimū post vlcera accidentia in hoc meatu: quare antecessit mictus sang. vel saniei: ꝛ ꝓpꝛie añ exitū vrine. Deinde post dies aliquot impediť exitus vrine sed nō totus: imo partē eius: qm̄ ꝑfecte nō opillat et repletur vesica ꝛ īflatur. Et cura eius est vt si fit in capite virge corrodať: ꝛ mundificeť cum vnguento viridi dicto cap. de surditate aurium. post hoc cōsolideť sicut ibidem diximus. Et sublime cōsolidatiuū est vnguentum fuscum ꝛ vnguentum album. Si autem fuerit in radice interiori dentur medicine

frangẽtes lapidẽ per supius ⁊ inferius. q̄m quandoq̧ cũ eis sanaẜ ⁊ ꝓprie in principio Si ṽo nõ sufficit ⁊ caro fuerit indurata fiat incisio virge ẜm longũ vsq̧ ad locũ verruce ⁊ abscindaẜ cũ rasorio ⁊ cõsolideẜ virga ⁊c.

Emperica.

Scripsim⁹ medicinas cõpletas ad frangẽdum lapidẽ ⁊ ꝓuocandum vrinã in ca. de lapide. quib⁹ nihil põt adijci in materialibus simplicib⁹: sed solũ in modo descriptionum quẽ nunc ponem⁹. Aqua sublimis diuretica sic fit. ℞. radicũ q̄nq̧ cõium cicoree. añ. ℳ. ij. senacon. saxifrage milij sol. penthafilõ volubilis ma. ⁊ mi. scolopẽdrie. tamarisci: eupatorij: squinãti oim añ. ℳ. j. seminum cõium calidorũ ⁊ frigidorũ añ. ℥. vj. nucleorum ꝑsicoꝝ ⁊ amigd. amararũ añ. ℥. iij. oia ꝑfecte teranẜ ⁊ in lib. viij. vini albi subtilis aquosi veteris bulliant parũper: deinde ponaẜ totũ in alẽbico ⁊ distilleẜ simul cũ istis rebus. ℞. acori: azari: spice: calami aromatici: apij: petro. cassie lignee: cipi: costi añ. ℥. ß. corticis citerum vel pisoꝝ ru. ℥. iij. cineris scorpionum adustoꝝ: vel loco eius cicadaꝝ. ℥. ij. sanguis hyrci mactati in augusto exiccati. ℥. ij. cãcroꝝ cõbustoꝝ. ℥. j. pipis. ℥. ß. cortic. radicis capparis: lapidis iudaici: lapidis spõgie: liquiritie papaueris albi: seis portulace: se. vrtice: se. rurbe: se. nigelle: se. cicute. añ. ℥. ij. sanguis vulpis: sanguis leporis collecti et exiccati. añ. ℥. ij. hec omnia teranẜ ⁊ cũ vino predicto et rebus alijs misceantur ⁊ distilleñẜ. Puluis ad idẽ. ℞. brusci: spagi: fumiterre: mente: pullegij: milij: scolo. saxifrage: maratri: anisi: dauci: carui: cimini: aneti añ. ℥. ß. cardamomi: folij gar. macis: nucis mus. añ. ℥. j. ⁊ ß. turbith. ℥. iij. liq̄ritie. ℥. j. ⁊ ß. reubar. ℥. ß. philipẽdule: enule: seis nasturtij: spice nardi se. pet. feniculi: apij añ. ℥. ß. fizeleos. ℥. iij. zuccari albissimi. ℥. iiij. terãtur oia subtilissime ⁊ misceanẜ: ⁊ sumat cũ vino albo claro aquoso. Et si vis ipm fortificare: adde cantarid. capitib⁹ ⁊ alis ablatis. ℥. ß. azari. se. ameos. añ. ℥. iiij. Et si times ipsarũ caliditatẽ vel vlcus in renibus ⁊ vesica pone pro eis seminum cõmunium frigidorum. ℥. j.

Canones.

Dicit Raẜ. in diuisiõibus ca. de retẽtione vrine q̧ plurib⁹ modis difficultas vrine ꝯtingit. Cõuenit introitus in aqua calida in qua decocta sunt folia caulium recentiũ ⁊ cartamũ et fenugrecũ ⁊ rubea tinctoꝝ ⁊ apiũ ⁊ eupatoriũ: ⁊ siꝉr empl'a ex eis sup̄ alizatim ⁊ pectinem: q̄m apit: mollificat ⁊ ꝓuocat. siꝉr ⁊ vsus medicinarũ ꝓuocãtium vrinã p interi⁹: sed in hoc obseruãda est cautela: q̄m etiã si proſint q̄n vesica est vacua nocent tñ vehementer q̄n est plena: q̄m extendunt ⁊ forte scindunt replendo. ¶ Sciendũ ꝑterea q̧ differunt vrina diuretica ⁊ vrinatiua. Dicitur nã q̧ res diuretica que sui caliditate ⁊ siccitate vehementi sang. in epate ⁊ venis colliquat: subtiliat: ⁊ dissoluit: quare pars eius plurima attrahi potest per renes ⁊ sequestrari: sicut docet Gal. de inge. de medicinis singularibus sunt cinamomũ vinum album vetus clarũ amarũ radices q̄nq̧ cõmunes ⁊ semina calida oia. Urinatiua ṽo dicitur ois res frigida humida: q̄m earum pars plurima transit per vrinã ⁊ parum cedit corporis nutrimentũ: sicut sunt vinũ album aquosum ⁊ iura carnium ⁊ pruna ⁊ cerasa ⁊ semia communia frigida. Cõe aũt ad vtrũq̧ eoꝝ est vrine prouocatiuũ ⁊ intellige scripta actoꝝ Conferunt ergo diuretica in cã frigida ⁊ lapide ⁊ opillatione. vrinatiua ṽo in causa calida scabie vlcere mictu sanguis ⁊c. In causa ṽo mixta conferũt vrine prouocatiua ⁊c

Pronosticatio.

Iste passiones raro curãtur in his q̄ sunt vltra quadraginta annos: ⁊ proprie si perdurant. Unde Ipo. vj. parti. ampho. Nefretici et circa vesicaꝫ dolentes ⁊c. Item si fuerint ꝓpter apostema durum in renibus vel carnem verrucosam vel lapidẽ qui se frãgi non permittit: aut cito interficiunt ex dolore aut ydropisim ascitẽ inducũt ꝑniciosam. Item si fiunt ꝓpter san. coagulatum in vesica scabiẽ ⁊ vlcus faciunt in ea: nisi infra. xx. dies vel. xl. ad plus expellãtur ante in ventre calido san. cõuertitur in saniẽ in. xx. diebus vꝉ circa id cum sanies solũmodo per adustionem generetur in intestinis: sicut cõtingũt in matrice ⁊ vesica. Unde Ipo. vij. par. amph. Catharri in superiori ventre in saniẽ cõuertuntur in. xx. diebus: vt dicit cõmentator: q̄m

vt dicit sicut.xx.dies est termin⁹ periodi vniuersalis ita.xliij. Itē dissuria ex mollificatione vesice proueniens in senibus vt plurimum cōmoritur eis.sicut est paralisis atq; epilepsia: qm̄ cōplexio etatiua tūc infrigidatur.

¶ De insensibili exitu vrine et mingentibus in lecto. Capitulum quintum.

Accidūt quibusdā et proprie pueris vt mingāt nescienter in somno: et qnq; tēpore vigiliarum: qm̄ et si in eis virtutes naturales sint fortes: virtutes tn̄ aiales sunt debiles: vt dicit Auic.ij.cañ.fen.ij.ca.de causis spasmi ex quibus fit virtus sensitiua et retētiua in vesica. Fit igit passio propter aliquam quattuor causarū: aut propter cōplexionē calidā humidam in renibus et vesica: aut frigidam et humidā: aut ex mollificatione lacertorū vesice: aut propter potū superfluū. Signa ei⁹ propter cōplexionē calidā humidā sunt habitudo corpis carnosa: liuida: sicut plurima vrina citrina vel rubea: et forte sentit patiēs dolorē aliquē in eius exitu et fit maxie i pueris quare cū resoluūt se sup latera excitat virt⁹ expulsiua: et proprie si superueniat imaginatio stādi in loco in quo cōsueuerūt hoies vrinare. Et cura eius est si fit puer vt inducat ei timor ex verberibus et verbis rigidis: qm̄ spēs eius remanebūt i memoria et regulabūt fantasiam hora somni. Si vo fit iuuenis vl adultus alterent renes et vesica cū empl'is et vnguētis frigidis stipticis dictis ca.de dyabete. Silr et cū puluere quē ponit Ras.in diuisionib⁹ p̄nti cap. R. se.coriandri assati: et preterea infusi in aceto vini p diē et noctē: quia fiet magis stipticū.par.j.mirabolanorum emblicorum sticad.boli armenici glandiū siccarū karabe lentiū excorticatarum.p.equa.cū coriādro terant oia simul et det ex eo.ʒ.ß.vl.ʒ.iij. cū aqua pluuiali vel vino rubeo pōtico. Ad hoc etiā cōferūt trocisci de karabe et trocisci de alkekēgi dicti.c.de mictu san. Fiat qnq; flōmia basilice in brachio vel saphene in pede: qm̄ pfert. Dieta ei⁹ sit frigida sicca i cibo et potu et cōdimentis si stomachus et intestina nō phibeāt. Signa eius propter cōplexionē frigidā sunt habitudo corpis flatica vrina alba.grossa exiēs sine mordicatione oino et pfundatio somni plima et priuatio sitis oino Et cura eius est vt si sit adultus det de hoc puluere cal'o stiptico quē ponit Ras.ibidem. R. glandiū siccarū.ʒ.v.thur.ʒ.xx.mirrhe.ʒ.vj.coriandri assati cipi cappis acori oim ān.ʒ.x.terant oia siml vt alcohol.dent ex eo mane et sero.ʒ.iij.cū vino rub.pōtico vel vino veteri amaro. Vngat pectē et vga cū oleo masticino vel rutbaceo: postq; in eis dissoluta fuerint euforbiū castoreū et mirrha. Empletur cū herbis cal'is siccis sicut sunt mēta menstratū saluia rutha absinth.serpillum: postq; cocta fuerint et pistata et incorpata cū mastice et dissolutis cū vino veteri amaro vel aceto acutissimo ad ignē in casola. Cōferūt preterea balnea tinarum vel stuphe sicce et proprie post purgationes flegmatis frequētes si fit cū materia. Dietet cibis et potibus et condimentis cal'is siccis si epar nō cōtradicat. Signa ei⁹ propter mollificationē sunt: qr et tpe vigiliarū egredit vrina insensibiliter et fit maxime in senibus et decrepitis. Et cura ei⁹ est eadē cū cura strāgurie propter mollificationē corpis vesice. Signa ei⁹ propter potū superfluū sunt narratio infirmi: et qm̄ fit solūmō p inebriationē vel crapulā. Et cura eius est cura oim passionū cōtingentiū a cā pmitiua immediate quem ponit Ipo.vbi dicit. In omni motione corporis &c.

Canones.

In cura isti⁹ passionis administrare cōuenit medicinas locales nō tm̄ circa mēbrū gn̄ans vrinā qd est epar et seqstrās qd est renes si methodo pcedat. Medicie igr bibite sint subtilr puluerisate et cribellate: vt cito ad renes et vesicā puenire valeāt cū virtute: verūtn̄ sciēdū q renes magis alterari p̄nt p iterius. vesica vero per exterius: nisi forte interiora iniiciantur per inferius cum siringa.

Pronosticatio.

Iste passiones si fuerint in pueris per se rectificant earum cōplone qm̄ exiccant qd fit vsq; ad.xxx.ānos ad plus. q si p⁹ hoc remāserint plimūq; moriunt. vn̄ Ipo.iij.p āph.qcunq; vo pmanēt pueris et nō soluunt circa iuuētutē: aut seniū: aut circa mēstruorū eruptionem veterascere cōsueuerūt. Itē ista passio superueniēs in senio nō curat: qm̄ ei⁹ cā magis ac magis fortificatur. vn̄ Ipocr.vj.parti. amphö.

Nefretici et circa vesicā dolentes laboriose sanantur in senibus.

¶ De apostemate in vesica et collo eius. Capl'm.vj.

Oc apostema lz ex natura sui gñis possit fieri ex oī gñe qtuor humoꝝ. Illud tñ qđ fit vt plurimū est apa cal'm: vt dicit Raſ. et ppe de cholera vl' sanguie cholerico: qm̄ in vesicā penetrare nō pōt: nisi hūor acut' subtilis cum sit mēbrū neruosuz et exāgue. Et signa eius sunt fe. acuta et dolor vehemēs cū pūctura in vesica et alienatio mētis et nigredo lingue sicut in frenesi qđ totū accidit ppter hu' mēbri plimā sensationē et ma'ie caliditatē. et si magnificet: retinent' stercus et vrina.

Methodus. Cura ei' ē vt oīs cura frenesis. Fiat igit' a principio flōmia diuersiua ex basilica dextra in brachio vel manu et nō empl'et cū frigidis stipticis sicut fit in repcussionib' alioꝝ apatū: s; cū frigidis leuib': qm̄ induceret' in vesica frigiditas vltimata cū sit mēbrū ex natura frigidū et phiberet' materie resol'o. Liniat' ergo pectē et virga tota vsq ad dies qtuor a principio cū oleo viol'. vel roſ. vel de nenupħ. vl' de papauere et empl'et' cū malua violaria et sicla coctis et pistatis et incorpatis cū eisdē ponēdo tepidū sup locū. Die vo qrta vel circa id fiat fl'omia eradicatiua de saphena pedis sinistri q̄ est int' in talo. Et tūc liniat' locus cū resolutiuis leuib' sine attractione sicut est oleū camomillinū cale'f'. i vase duplici vel anetinū: qm̄ mitigat dolorē Empl'et' cum farina fe. lini. et fenugreci et fe. aneti et florib' camōille et mellilloti et althea coctis in aq̄ et pistatis et incorpatis cū muscillagine fe. althee. et butiro receñ. sine sale sufficienti: et pōt addi farina fabarū gr'a abstersionis et aptionis poroꝝ et ppue in pcessu. Hoc nāq empl'm dolorē mitigat: tumorē et extensionē remollit: et materiā insensibilit' resoluit. Si sit possibile sic regat' p totū statū: sed in declinatione cōforret' cū resolutiuis fortiorib' sicut sunt se. apij et aneti. Nutriat' hora illa ex ordeo vel auena cōditis cū lacte amigđ. dulciū vel cū iuribus carniū alteratis cū lactu. portula. cucu. cucur. Bibat aquā decoctionis ordei et prunoꝝ siccoꝝ. Si aūt nō videris pfectū ex resoluētib' vsq ad diem. vij. vl' circa id: imo tūc fe. et dolor exacuunt': qr sanies icipit gñari: pcede ad maturatiua q̄ diximꝰ ca. de apate in renib': et sic pcede vsq ad pfectā maturationē et p rupturā et exiturā sicut diximꝰ illic. Si vo neq i illis viderꝭ pfectū vsq ad diē. xiiij. vl' ad pl' imo extūc dolor et fe. minorant' et appet tactui tumor cū duritie p' cōmissurā q̄ est iter testiculos et anū: et augmētat' retētio vrine et stercoris: tūc scias q subtile ex ma'ia cal'a exhalauit et grossuz residuū indurat': qre tūc cōforte tur virt' cū carnib' bōis et vino: vt lōgū morbū valeat tolerare et pcede ad mollicēd' p interi'. Det' g in aurora. ℥. j. vl'. ij. cassiefi. dissolute cū aqua cal'a vel cū aqua decoc. feim cōiū frigidoꝝ mūdatoꝝ qm̄ euacuat et mollificat. Deiñ acuat' cū feib' calid. vt semie. feñ. apij et capilli veneris. Purget' ēt qñq cū tamarindo. et māna coctis et dissolutis cū eisdē. Ista nāq tria farmaca. s. cassiafi. māna: et tamaridi. plimū cōferūt i oī duritie fili' et viol' cōdite et empl'et locus apat' si appet. Et si nō appet: empl'et' cōmissura et pecten et virga cū empl'o qđ diximꝰ ca. de apatib' renū. L. de cura apatis duri. et vngant' semp cū oleis cal'is pdictis et cōfert plurimū in molliēdo et resoluēdo materias duras balneū aq̄ dulcis vel aq̄ decoc. malue althee cauliū recentium viol'. cucurbi. meloñ. et radicum capparis.

Canones. Idē est et canon apostematis renuz et vesice quare videatur illic ꝛc.

Pronosticatio.

Apa in vesica cū dolore et duritie in ea et feb. continua acuta malū pnūciat: vt di. Ypoc. ij. pno. cōtra finē. magis tñ si cū vētris strictura: qm̄ apa magnū sig't. Itē ƥm eūdē ibidē. Apa vesice si resoluat' salubre: si vo cōfirmetur in saniē cōuertit' et cū pus exierit cū vrina salubre erit. si vt ad sclirosim pcesserit vel etiā ad saniationē tendit: et pus nō exierit neq vesica mollescit: neq fe. defecerit mors in prīo aderit in die septima ad plus: qm̄ hoc apa inter pacutas fe. minat'. Idē ibidē hu' morbi spēs scilz apostematis in vesica cum

se acuta pueris ampli⁹ a.x.anno vsq ad.xx. solet euenire qd iā forte cōtingit: q nondum mēbra spmatica sunt perfecte exiccata sicut post annum.xv. quare materie acute in ipsa pñt penetrare et apostemata inducere.

¶ Tractatus octauus de passionib⁹ virge et testiculorum.

Membra generatiōis in masculis sunt tria.s. testiculi ⁊ vasa spmatica ⁊ ỽga. Sunt aūt vasa spmatica due vene albe stricte lōge valde orte ppe renes dextra qdez a vena kilis sup renes: sinistra ỽo a vena mulgēte infra renes. deīn procedētes deorsum sup spōdiles dorsi puenīūt ad oseuz vl' bursam testiculoꝝ vbi resoluūtur circa testiculos singula circa ppriū reuolutionib⁹ iteratis preter qꝫ eaꝝ subam ingredātur. Post hoc ascendētes inter cutē ⁊ os pectinis habent sua orificia teriata in viā ỽge q est collum vesice: dextra qdē a dextris sinistra a sinistris: ita vt he tres vie in vnicā apud ỽge radicē trāsformētur. Et dicūtur vasa spmatica: qm̄ sanguinē nobilissimū supfluentē in nutrimēto cōi totius corpis in q̄o nō in q̄lī generatū quidē in epate ꝟm medicos: i corde ỽo ꝟm phos sugunt a locis p̄dictis ⁊ vehemēter ad testiculos vt eoꝝ caliditate digerat ⁊ eoꝝ albedine dealbet sicut lac i mamillis ⁊ sic final'r in spma cōuertat ppt qd accidit vt ij q excesserūt in coitu sanguinem loco spmatis effundāt. Cōsueuit aūt p̄dict mēbris q̄druplex gen⁹ morborum euenire. Primū est ablatio vel diminutio coit⁹. Secundū corruptio coit⁹ q̄ nihil aliō intelligitur q̄ excessus i desiderio coeūdi. Tertium gomorrea.i.emissio spmatis inuoluntaria. Quartū morbus cōis oīm mēbro ⁊ est apā. Nam de malicia spmatis dicemus cum de ablatione coitus ⁊ causis eius loquemur.

¶ De diminutione coitus. Cap.j.

Aufert vel diminuit potentia coeūdi q̄tuor ex causis. Prima est appetitus debilitas. Sc̄da ē erectiōis ỽge frigiditas q̄ fit pter alterā duarū cārū: vna ē vētositatis inflatiue paucitas cuius signū ē paucitas erectiōis cū puatiōe inflationis ⁊ ỽtute corpis bn̄ se habēte. Et cura ei⁹ est vsus assidu⁹ ciboꝝ inflantiū: queꝝ tn̄ inflatio nō resoluit penes digestionē p̄mā: qm̄ calida inflāt solū intestina: vt pira et poma cruda comesta: sed queꝝ vētositas est remanēs in venis post digōnē secūdā et cōuersionē eoꝝ in sanguinē: vt sunt fabe pisa ⁊ cicera faseoli qn̄ comedūtur recētes etiā semicoctis cōditis cuz sale ⁊ cardamomo et rape cocte cū carnib⁹ vel asse in igne ⁊ lac recens mixtū cuz melle ⁊ pisces sumpti cuz cepis crudis ⁊ tractatio ỽge assidua cum leui fricatione attrahēte nō resoluente. Alia est palisis frigiditas in neruis ỽge. Cui⁹ signū est qꝫ spma est abundās subtile ⁊ facile egrediens ⁊ desideriū constās: sꝫ erectio i semet debilis. ⁊ cura ei⁹ est vsus electuarioꝝ vt sūt dyatriūpip. dyagal. theodoricū anacardinum ⁊ filia ⁊ inunctio ỽge assidua cū oleis et vnguētis calidis dictis in ca. de palisi. Et assiduatio in cibis ⁊ potib⁹ calidis si epar non p̄dicat. ⁊ exercitatio in ieiuno ⁊ fricatio frequens ỽge ⁊ coitus vsu moderato. Spermatis aūt modicitas fit ppt siccitatē dn̄antē sup testiculos vl' corp⁹ totū. Et signū eius est paucitas exit⁹ spmatis apō coitū ⁊ ei⁹ puitas ⁊ diminutio i q̄ntitate ptinua ⁊ discreta. ⁊ cura ei⁹ ē hūectatio corpis ⁊ impiguatio preō. qm̄ oē impiguās corp⁹ est mltiplicās spma ⁊ hūiditates influētes. Et in hoc pferens ē a pprietate medicamē de terenia bin: vt dicit Ras. ℞. lactis vaccini vel ouini qm̄ oīm sunt maxie vnctuoīa. lib.ij. vini g̃natorū dulciū. ℥.ij. coquāt vsq ad spissitudinē mellis dent ex eo oi die i ieiuno. ℥.iij. vl' iiij. et p⁹ ipm cōedāt pisces recētes assos cuz cepis crudis vl' elixos pditos cū spēb⁹ arōatic dulcib⁹ p̄dict. Cōfert pterea balneū aq dulcis tepide ⁊ ppe p⁹ cibū p duas horas sine mora i ipso vl' desiderij ad coitū. Et qꝫ egreditur apō coitū spma plīmū subtile aquosū sed ē tardi exit⁹ p⁹ fricationē plīmā. Et cura ei⁹ ē cū oī qd calefacit ex cibis ⁊ medicis. Et assiduatio. ꝫꝫ. pditi ⁊ diatriūpip. ⁊ dyasatyriō. Et qn̄q aggregāt ām dispositiōes i spmate sꝫ frigiditas ⁊ siccitas. ⁊ signa ei⁹ habitudo corpis melica: sꝫ macra: nigra: gracilis: mollis ⁊ laxe carnis paucitas sang. et spermatis ⁊ tarditas egressionis ei⁹ apud coitum. Et cura ei⁹ est aggregatio inūctio-

num duaꝝ simul predictaꝝ ꝛ assiduatio ci/
borū grossoꝝ calidoꝝ inflatiuoꝝ si stōach⁹
obediat sicut cicer ꝛ caro pinguis elixa in aq̄
cuꝫ cepis ꝛ pultis ex tritico. Et cerebella as/
sa cōdita cū.ʒʒ.ꝛ piper ꝛ prope cerebella auiū
puaruꝫ siluestriū nō aquaticarū: vt sunt paf
seres fasiani ꝛ pdices ac fabe cocte cū carne
porcoꝝ salita cōdita cuꝫ puluere asse dulcis
vel cinamomo cardamomi.ꝛ piper: ꝛ oia mul
tiplicātia spma q̄ dicent. C. de empicl. Vir
ge aūt breuitas atq̄ gracilitas coitū dimi/
nuit ꝛ ppe genitiuū: qm̄ spma non deducit
in cōcauū mricis q̄ ē loc⁹ ei⁹ ppri⁹ q̄re stans
in collo mricis resoluit ꝛ colliquat a frigido
cōtinēte ꝛ sic effluit saliuatim. Et cura eius
est si bñt pt aliquo mō ꝛ ppe añ tps cōsisten
tie ꝛ cū adhuc mēbra crescunt: ꝛ abluat vga
tota oi die cū aq̄ calida decoctiōis piperis vl
sinap. vel titimali fricādo donec cepit rube/
re ꝛ isiare. Post hoc statim vnguat cū oleis
calis actractiuis sicut ē oleū de costo vel de
spica. Et vnguētū marciaton dyalthea ar/
rogon vel agrippa. Sup vnctionē ponat illi
co emplm factum ex pice calida liq̄da alba
mūda ꝛ aromatica mixtis eq̄liter ꝛ extēsa su
per coriū albū molle.ꝛ fiat hoc oi die bis vl
ter vsq̄ ad.xl.dies vel plus. Et p talē modū
impinguat mēbruꝫ q̄dlibet ꝛ corp⁹ totuꝫ de
quo dicem⁹ lib.ij. Cōfert pterea assidua tra
ctatio virge cū manib⁹ ꝛ cuꝫ dilatatione et
extensione ꝛ frequentatio coitus cum frica/
tione leui perdurante.

Emperica.

Electuariuꝫ dyasatyrion cōfortans coitum ex oi cā diminutū. R. satyriō recentiū q̄ abscidunt a patre suo.ʒ.iij. pastinacis corti cis yringoꝝ.añ.ʒ.sex.radic. raphani.ʒ.ij.luf plant.ʒ.ß.terātur ꝛ infundātur in aq̄ cicerū vel fabarū quaꝝ abiecta fuerit pma aqua p diē ꝛ noctē. Preterea exprimant ꝛ ponātur in lacte vaccino vel ouino q̄d supeminet radici bus duob⁹ digitl: pterea addat butiri vacci ni recētis.ʒ.iij.ꝛ excoquat cū facilitate vsq̄ ad spissitudinē. Et si adhuc radices non bñ cocte sint: fundat iterū sup eas ex lacte ꝛ bu tiro vsq̄ dū pfecte decocte sint. Preterea pi stet hoc totū pfecte ꝛ addat ei carniū dacti/ loꝝ pistatoꝝ ꝛ nucleoꝝ fisticorū pinearū mundatarū añ.ʒ.iij.mellis albi dispumati lib.j.succi cepe humide.ʒ.iij.ꝛ oia bulliant insil vsq̄ ad pfectā decoctionē ꝛ spissitudi/ nē. preterea deponantur ab igne ꝛ addatur pul. istarū specierū. R. caude stinci cū renib⁹ et sanguie.ʒ.j.se.eruce.ʒinʒi.ꝛ been al.ꝛ ru: lingue auis: se.nasturtij: cinamomi: piperis lō/ gi: se.bautie: sinapis: sparagi añ.ʒ.ij. gallan ge: nucis mus. piperis nigri: se.porri: se.rap.añ ʒ.j. cerebelloꝝ passerū.ʒ.ij.ꝛ dimittātur le/ uiter bullire cōtinue pmiscēdo cum spatula. In fine vo aromatiʒet cū.ʒ.j.boni musci di/ stēperati cum vino optio veteri claro. Et sit dos.ei⁹ ab.ʒ.ß.vsq̄ ad.ʒ.j. Et est descriptio Mes.in suo antid.paꝝ ab ea dr̃is ppt fa/ miliaritatē. Electuariū aliō sic fi. R. se.bau tie: se.rap.ceparū spagi raphani eruce: se. pi nearū mund. cardam. piperis lentiū fisticorū lingue auis yringoꝝ been al.ꝛ rub. satyrion costi dulcis ʒinʒ. piperis lōgi nasturtij añ.ʒ.ß. terātur ꝛ cribellētur ꝛ cōficiant cū melle. det cū vino dulci vel lacte calido ex mamillis. Et si corp⁹ fuerit calidū diminue ex pipe ꝛ raphano ꝛ nasturtio: ꝛ p eis pone auellana rum ꝛ amigdalaꝝ dulciū mund. ꝛ cōfice cuꝫ ʒuccara vel penidijs. Electuariū aliud for/ te in vltio ꝛ datur añ horā coitus imediate. R. stincoꝝ recen.nō corruptoꝝ.ʒ.iij. vel.iiij. cubeb. piperis longi. lingue auis. satyriō añ.ʒ. j. asse dulcis.ʒ.ß.terātur oia pfecte ꝛ misceat ad ignē cū melle dispumato cocto: ꝛ totū si/ mul comedat. Ad ideꝫ vnguētū. R. olei nar/ dini vel costi.ʒ.iij.cere.ʒ.j.ꝛ ß.musci grana. viij. dissoluat cera cū vnguēto: ꝛ in hoc toto incorpet pul. reꝝ aliaꝝ postq̄ deposite fue/ rint ab igne. vngātur ex eo renes ꝛ spina to/ ta femur pectē ꝛ vga. Sed cauendum ab eo in corpore naturalr calo sicco vel actualiter similiter ꝛ in macie renum vel dyabete.

Canones.

Coitū tria cōstituūt. Primū appetitus exci/ tans: ꝛ hoc ē a corde ꝛ epate. Scdm ventosi tas erigēs ꝛ hoc est a corpe spōgioso ꝛ vga. Tertiū humidū semiale pficiēs: ꝛ hoc ē a te/ sticulis ꝛ vasis spermaticis. Ex quo pꝫ me dicum nō oportere negligere cordis ꝛ epa/ tis confortationem in coitu procurando.

Pronosticatio.

Ablatio coitus silr ꝛ diminutio potētie coi/tiue si fuerit ex gn̄atione ppt malā cōplonē frigidā siccā testiculoꝝ innatā curā nō reci/pit. Qm̄ deficiēte dn̄a natura deficere opor tet medicū ministrū. Itē ablatio difficilius curat ꝙ diminutio. Itē ista passio difficilli/me curatur in senibus pmis ꝛ secundis.

¶ De satiriasi ꝛ excessu desiderij co/eundi. Capl'm.ij.

Satiriasis est erectio virge assi/dua cū desiderio coeundi. pria/pismus vō est inflatio virge con tinua sine desiderio coeundi vel pauco: sicut accidit pueris ꝛ quibusdā ipotē tibus: desideriū vō est sicut cōe ad vtrumqꝫ. Et sic pꝫ quomō iste tres passiōes differāt forma nō tn̄ subiecto vel essentia ppter qd̄ ipaꝝ eadē sunt signa cā ꝛ cura: pterꝙ in mu/lieribus ꝛ satiriosis cū pruritu forti labioꝝ vulue loco erectionis.

Methodus. Fiūt autē he passiōes qttuor ex causis. Prima ē san. ꝛ spmatis mltitudo. Et signa eius sunt habitudo carnosa ꝛ rubicun da cū virtute corpis ꝛ paucitas debilitatis post coitū plimū ꝛ pollutionē ꝛ impgnatio mulierū cū qb' coit. Et cura eius est mino/ratio san. pposse cū oi re q̄ hoc facit ꝛ corp' extenuat ꝛ sunt.v. Prima flobotomia ba silice vel medicie seqntes. scd̄a medicinaꝝ assiduatio ventrē soluentiū. tertia fames ꝛ labor in ie/iuno. qrta vsus ciboꝝ acetosoꝝ silr ꝛ medici/naꝝ sicut lentes cocte in aqua cōdite cū ace/to vel agresta vel viuo granatoꝝ: ꝛ sicut po/tus aque mixte cum aceto ꝛ sumptio sirupi acetosi q̄cūqꝫ die in aurora. qnta vsus ciboꝝ frigidoꝝ actu ꝛ virtute: sicut sunt lactu. por/tu. comesta cruda cū aceto vel agresta cū ab/stinentia calidoꝝ sicut sunt carnes ꝛ vinū: vl' hūidoꝝ piguiū sicut sūt lac oleū ꝛ butirꝫ. vi. assiduatio medicaminū diminuētiū spma a q̄litate ꝛ ppietate q̄ dicem'. C. de empicis Post vlīa vō veniēdū ad localia renes ifri/gidātia cuiusmōi sunt linimēta sup alhatis ꝛ vgā ꝛ testicl'os ex oleo rof. mixto cū cāpho ra. ꝛ cera vel ex populeō mixto cū aceto ꝛ mo dico argēti viui. Et si patiēs dormierit vl' su pinus iacuerit sup ea magis cōferunt sicut sunt empl'a ex ro. solatro plātagine sempui/ua mirtillis vga pastoris lētib' excorticatis coctis in aq̄ ꝛ aceto pistatis ꝛ incorpatis cū oleo rof. vl' oleo mirtino vel nenuphare. Et sicut ē epithima ex cāphora sandalis ꝛ rof. puluerisatꝫ ꝛ ifusis i aq ro. ꝛ aceto. Et ad h' mltū cōfert vt eger pnue deferat sup renes laminā plūbeā subtilē spissitꝫ pforatā. Scd̄a res ē spmatis prurigo vehemēter ex acuita te ꝛ calitate ipi' pueniēs. Et sig̃ ei' sūt for/titudo in desiderio coit' vltra modū. sꝫ debi litat p' ipm pl' alijs. Et egredit apd̄ ipꝫ sp ma modicū ꝛ velocit cū ardore in capite vge quē forte sequit ardor in vrina pria: ꝛ si fre quētet: iducit exiccationē ꝛ marasmū corpis toti'. Et cura ei' ē infrigidatio ꝛ hūectatio pposse cū cibis ꝛ medicis sicut ē balneū aq̄ te pide dulcis l' aq̄ decoc. malue lactuce ppli sa licis viol. ꝛ ppe p' potū lacꝫ acetosi de quo extractū sit butirꝫ p horas.ij. ꝛ cib' fact' ex la ctucis portulacis cucur. cucu. meloñ. cōditis cū lacte acetoso vl' cū butiro ꝛ modico aceti: ꝛ hmōi sūt carnes agnū vl' porcel. ꝛ edoꝝ co cte ꝛ alterate cū herbis eisdē. Silr ꝛ gelati/tia facta ex extremitatib' aialiū coctis ꝛ pdi tis cū vino pōtico ꝛ modico aceti. Pot' eius sit vinū al. vl' pōticū rub. sꝫ si corp' sit inani tū bibat vinū dulce rub. ꝛ vtat restauratiuis dictis ca. de ptisi ꝛ ca. de macie renū. Et si appere ceperint sig̃ feb. ethice f. oia q̄ dicet suo ca. ij. li. Utat pterea assidue electuario di minuēte spma a q̄litate frigida qd̄ dicemus infra. C. de ēpicis. Et sic fiāt oia localia su/peri' dicta ca. de dyabete. Tertia res ē mul/titudo hūiditatū ppataꝝ vt f. ex eis spma. Et signa ei' sunt: qm̄ paꝝ debilitat in coitu plimo ꝛ exhuberatio spmatis apd̄ ipm silr ꝛ subtilitas eius vt albedo coloris ꝛ hūtudo corpis flātica ꝛ multitudo inflatiōis vge si/ne desiderio plimū aucto. Et cura ei' ē exic/catio taliū cū medicamēto pposse cū cibis et medicinis sicut sunt miliū ꝛ panicū ꝛ lētes elixe cū origano calamento ruta menta et mino allijs. ꝛ carnes asse cōdite cū sinap. vl' pipere. Et sicut est vinū amarū purū: sitim et famem toleret. Sudet ꝛ laboret in ieiuno: vtat dyatriūpipereō dyacimino ꝛ oibus ca lidis siccis ꝛ ppie post purgationes factas cuꝫ pilulis cochijs vel cū bn̄dicta laxatiua: qm̄ ante purgationē desideriū augmētaret vnguāt hora illa virga renes ꝛ testiculi cum

vnguentis marciatō arrogō ad ignē vel solē cal'm vehemēter. ⁊ fiāt oīa q̄ dicenť ca. de gomorrea. Quarta res ē multitudo vētositatū erigentiū vgā. Et signa eius patēt ex r'one patientis. Et si fit cū cal'itate appet rubedo coloris corpis ⁊ desideriū modicū vehemēs ad coitū. Si vo cū frigiditate appet albedo corpis ⁊ bitudo squalida ⁊ d̄sideriū modicū ad coitū: l3 multū coitu3 valeat pficere pter 𝔮 ab ipo noceat. Et cura ei⁹ est si fit a cā calida flōmia basilice frequēs inunctio renū et vge cū vnguētis frigidis supdictis ⁊ assidua tio electuarioꝝ diminuentiū spma pꝑter frigiditatē q̄ dicenť. C. de empicis. Si vo fit a cā frigida purgeť cū pill'is cocbijs. Et assiduet post h̄ electuaria diminuētia spma propter q̄litatē ⁊ pꝓrietatē. Ualet etiā ad hoc oē qd̄ vētositates carminat sicut est dyacimi nū dyatriūpipeō et electuariū qd̄. R. carui cimini origani mēte serpilli rutbe calamēti pullegij salute polij. ān. ℨ. j. ss. cinamomi piperis cardamōi. ān. ℨ. ij. ameos amomi ān. ℨ. j. zuccari lib. vj. fiat electuariū durū sicut dyacimīnū de quo sumat in aurora ad modū castanee oī die cū vino al. veteri amaro. Abstineant vtriqȝ eaꝝ a cibis viscosis ventosis: sicut sunt rape cepe eruca ⁊ silia. ⁊ a multiplicātib⁹ spma: sicut sunt lac recēs ⁊ pisces recētes ⁊ a puocātib⁹ desideriū a pꝓrietate sicut sunt satirioñ. yringi baucia et similia.

Emperica.

Diminuentia coitū ⁊ facientia suare castitatē sunt duoꝝ generū: quedā a pꝓrietate et q̄dā a q̄litate. Et q̄ a q̄litate sunt duoꝝ modoꝝ: aut a frigiditate cōgelāte ⁊ mortificante sicut sunt lactuce portu. acetū agresta nix optū argentū viuū papauer ⁊ silia. Aut a q̄litate exiccāte ⁊ cōsumēte cuiusmōi sunt pip sinap. alliū apiū semē vrtice ⁊ silia: ⁊ oīa diuretica cal'a. Que vo a pꝓrietate l3 ⁊ h̄ q̄litate pl'ima pticipēt pꝑter qd̄ ⁊ oim sunt fortissima sicut agn⁹ cast⁹ ⁊ folia ⁊ radix ⁊ semen ei⁹ silr ⁊ coriādrū rutba origanū ⁊ smaragd. verūtñ opantia a cal'itate cōferūt in sene vel flatico: qm̄ ꝫ i desideriū addēdo cōplexioni. Opantia vo a frigiditate silr ⁊ pꝓrietate cōferūt oīquaqȝ pter 𝔮 opantia a frigiditate sunt pncipijs vite pl'imū cōtraria q̄re ipoꝝ vsus modereť: ne forte ad paralisim vel apoplexiā pducāt vel ydropisim pnitiosam vel etb. cā senectutis. Electuariū frigidū ad h̄ sic fit. R. seis lactu. se. portul. se. papaueris. ān. ʒ. v. psilij se. coriādri sicca. lētiū excorticatarū ān. ʒ. ij. balaust. nenup h. ān. ʒ. j. cāpho. ʒ. v. zuccari qd̄ suffecerit vel dimisso zuccaro teranť oīa ⁊ conficianť trocisci cū succo acetose vel lactis vl' aqua ros. Et deť vn⁹ ex eis oī die i aurora p. v. vel. vij. dies cū sirupo ro. vel viol. ⁊ aq̄ frigida. Electuariū cal'm ad h̄ sic fit. R. origani rutbe pullegij serpilli mēte calamenti. ān. ʒ. v. carui cimini baccaꝝ lauri pipis lō. ⁊ nigri. ān. ʒ. ij. cipi cappis ameos cinamōi. ān. ʒ. j. lq̄ritie. ℨ. ß. mell. ℨ. ß. Electuariū opans a pꝓpetate sic fit. R. se. agni casti. ʒ. v. fol. mētastri succi rutbe cimini balaustiarū cipi. ān. ʒ. j. smaragd. ℈. j. zuccari q̄r. ß. deť ex eo i ieiuno cū vino al. aquoso. Itē ad idē conferunt trocis. de agno casto dicti capitulo de opillatione splenis.

Canones.

Cauēdū in cura istaꝝ passionum ab introductiōe passiōis maioris. vbi grā: vt si fit a cā cal'a ne stōacbū ⁊ cor mortificem⁹. Si vo a frigida ne epar ⁊ splenē isiāmem⁹. Si vo ab būida ne corp⁹ ⁊ mēbra exiccem⁹. Cū igiť aliq̄d taliū appuerit ilico cessandū ē ab exhibit̄ p interi⁹: s3 intēdēdū eis q̄ p exteri⁹. vt sunt empl'a ⁊ vnguēta. Itē cōuenit vt tales mediciē sint subtilis sube: qm̄ opꝫ vt sit currēs penetratiuū ad mēbrū distās ⁊ pfundū. ꝺꝫ pcedere. Si igř sint liquores colleňť. Si pulueres cribelleňť. si electuaria vl' trocis. vltie teranť si empl'a pistēť donec ad formā arūgie reducantur. si epithimata vel vnguenta addatur aliquid ex aceto acutissimo penetratiuo.

Pronosticatio.

Coit⁹ et eius desideriū si sugfluāt ⁊ durent corp⁹ totū ⁊ pꝑe renes ⁊ cor ⁊ cerebrū ⁊ epignitūt ⁊ exiccāt: ⁊ sic etbicā inducūt. Itē di. Ras. in diuisionib⁹ 𝔮 satiriasis si pseueret: est nocēs ⁊ pducēs ad spasmū vl'em ⁊ egritudines assiduas ⁊ pꝑe spasmū de inanitione et fe. effimerā q̄ demū in etbicā trāsformať cū ignitione vltimata in spmatib⁹ būoribus ⁊ mēbris. Coit⁹ pterea ē ex rebus maxime nocēntibus quinqȝ pticulis nři corpis. sub qui-

busdam mal' suis dispōnib' exñtibus. Prio quidē cerebro hūido: qm̄ catharrū multipli cat et' hūiditates colliquādo: ⁊ sic cecitatē vel ptisim vl' epilepsiā vl' vertiginē iducit. scdo vo cordi sicco: qm̄ cōsumptionē ⁊ ethicā inducit. tertio epati calido: qm̄ ignitionē ⁊ ardorem cū opilatiōe causat ⁊ demū fe. putridas et apata intriseca pniciosa ⁊ ppe si fiat sup cibū. qrto stōacho frigido vel laxo: qm̄ robur eius dissoluit: digōnē impedit: cibū fluctuare facit sui motu cōqssando ⁊ calorē ⁊ spūs a cētro corpis ad circūferētiā distrahēdo. qnto vo renib' mrici vel sanguinē mīgentib' p vrinā: qm̄ ipos magis imacerat ⁊ ip sor vtutē dilacerat. Cuz igit post coitū supfluū alt qd taliū apparere cepit: succurrat cū pprijs remedijs suo loco dictis. Itē coit' a pncipio qdem corp' calefacit ignīēdo spūs ⁊ agitādo. in pcessu vo ⁊ qm̄ supfluit infrigidat resoluēdo ⁊ imacerat psumēdo. Qui ergo debilitari psueuerit p' coitū vtat cibis ⁊ electuarijs aromaticis calis ante ips. Cui initiōib' vo frigidis p' ipm vt ē aspsio faciei ⁊ extremor cus aq rof. pura: vl' in q dissolute sint rose ⁊ sand. ex vtrisq tā ru. q al. Et nutriat cibis mītū ⁊ subito nutriētib': vt sūt pisces recētes ⁊ iura carniū laudabiliū ispissata cū vitellis ouor. Et sicut ē vinū dulce purū vl' claretū.

¶ De gomorrea ⁊ pollutiōe nocturna. Ca. iij.

Gomorrea est emissio spmatis inuolūtaria qlis ē pollutio nocturna. Et fit qnq cū erectiōe vge ⁊ qnq sine: vt dicit Gal. vi. de accidēti. vltio ca. Fit aūt pper debilitatē vtutis retētiue vasor spermaticor ⁊ testicłor. hec aūt debilitas aut fit ppt acuitatē spmat plurimā excitātis vtutē expulsiuā. Et signa ei' sunt signa satiriasis pter acuitatē spmatis. aut ppt multitudinē hūiditatū pparatar vt ex eis fiat spma. Et signa ei' sunt signa satiriasis ppt multitudinē hūiditatū: ⁊ hec oīa dixim' prio ca. Cura gomorree de cā calida ē vt pmo fiant oīa pdicta i cura satiriaf. pper acuitatē spmatis: flōmet ptera basilica dextra frequēter si virt' ⁊ etas ⁊ habitudo cōsenserint: qm̄ materias diuertit ⁊ calorē repmit potenter. In fine vo pfortet retentiua cū emplo stiptico frigido. Et fit ex rof. nenupha. mirtillis. plātagine. vga pastoris: lentib' excorticatis vel bis coctis pma aqua relecta postq oīa vel quedā eor cocta fuerint in aqua pluuiali ⁊ modico aceti. Deinde expressa pistata et incorporata cū aqua rof. vel oleo mirtino ⁊ actu calida posita sup virgam et testiculos. Idē facit emplm ex coctan. nespill. sorb. piris immaturis: balaustijs. cupul. glandiū ⁊ similib'. ⁊ balneū aque decoctiōis eorūdē. vel vnguentū ex oleis pdictis confectū addito modico aceti ⁊ aqua nenuphar. et cera sufficienti. Et cuz eisdem vngant ⁊ emplastrent etiā renes ⁊ spina tota. Cōfert preterea vt patiēs portet omī hora sup renes laminā subtilem plumbeā cribratim pforatā. Cura gomorree pper multitudinē spmat et humiditatū est vt a pncipio fiant oīa dicta in cura satiriaf. pper multitudinē hūiditatum pparatar vt fiat spma. Et si corp' sit carnosū: rubicundū: flebothomet basilica dextra frequenter in brachio vel in pede: qm̄ euacuat materias ⁊ alleuiat vasa. Si vero visa fuerit habitudo alba flegmatica sqlida purgationib' erit insistendū et digestionibus flegmatis aquosis. In fine vo retentiua cōfortet cuz emplastris ⁊ vnguētis stipticis predictis additis quibusdā. verbi gratia In emplastro adde calamentū: vinum vet' amarū. In vnguento vo addatur armoniacum. mastix: olibanū: bdelliū: postq dissoluta fuerint ad ignem in casola cum vino rubeo pontico. Assiduet preterea vterq eorū electuaria diminuentia sperma frigida. Primo quidē ea q diminuunt spma a qualitate frigida. Scdo vo ea que a qualitate vel pprietate q dixim' ca. de satiriasi. Cōdecem perticis. Caueat iacere supin' in somno. qm̄ grauat renes et eor excitat expulsiuam.

Pronosticatio.

Gomorrea si superfluat et perduret: perducit ad ethicam senectutis: qm̄ cuz spermate plurimum spūs resoluūtur et corpus infrigidatur. Item gomorrea in corpore habente stōachum frigidū vel epar calidū qm̄ addit infrigiditatē ⁊ laxitatem: neq remedia ministrari possunt per interius cum ex eis stomachi malitia retinetur.

¶ De apostematibus virge et testiculorum. Caplm. iiij.

Generat apa in mēbrorū alijs ex oī gñe q̄ttuor humorū: vt pluri mū ex hūoribus calidis: q̄m et hec mēbra caliditate plīma pti cipant inata adeo vt p eorū cali ditatē cōplexionalē pficiat spūs genitiu⁹. Et ɔtra q̄ testiculis puanē vel eorū v̄tute fri gidi sunt flegmatici: queadmodum accidit eunuchis ⁊ ipotētib⁹ p naturā. Signa apa/ tis calidi in eis sunt rubor v̄ge ⁊ testiculorū cū tumore ⁊ ardore forti ⁊ fe. ɔtinua. Et si fit ex cho. ardor color ⁊ calor fortificātur sup ruborē ⁊ tumorē. Si v̄o ex san. totū fiet ecō uerso. Signa apatis frigidi sunt tumor sine rubore ⁊ dolore plīmo. Et si sit ex fl'ate ap/ parebit tumor mollis albus: si ex melācho/ lia durus niger.

Methodus

Hoc aposte ma q̄m exte riorib⁹ fit in mēbris tua nō indiget nisi methodo cōi q̄ð est vt p̄missa euacuatiōe vl'i cū flōmia in cā calida vl' farmacia in cā frigida admistrent̄ in p̄ncipio empl'a ⁊ vnguēta repcussiua. In augmēto v̄o addat̄ aliq̄d ex resolutiuis. In statu v̄o multiplicētur resolutiua sup repcus siua: in declinatiōe v̄o pura capiat̄ resoluti/ ua. Et hec oīa nota sunt aliq̄d scīēti. Vn̄ si tibi necesse fuerit: ad casū apatis in stoma/ cho erit recurrendū vbi materialia hui⁹ di/ ximus: sil'r ⁊ canones in cura cuiuscūq; apo stematis congruentes.

Emperica.

Emplastrū resoluens le/ uiter oēm in/ flationē v̄ge vel testiculorū: ⁊ p̄prie p⁹ flebo thomiā basilice in brachio p̄mor⁹ p⁹ in pede sic fit. ℞. stercoris colūbini vl' vaccini: florū camomille: ruthe recētis: se. lini: se. aneti an̄. p. j. fermēti. p. ß. salis nitri vl' sapōis. iiij. p. j. bulliāt in aq̄ modica vel oleo ro. ⁊ pistent̄ ⁊ cū lana succida applicent̄: resoluit ei tumo rem in oī mēbro exteriori. Itē ad ardorem ⁊ dolorē loci valet vnguētū factū ex populeō et dyalthea an̄. mixtis. valet etiā linimentū ex oleo ros. ⁊ oleo camomille an̄. par. eq̄les. Itē ad vlcus ⁊ corrosionē i virga valet oleū vitellorū ouorū q̄ð sic fit. ℞. oua. xij. gallinarū recētia elixent̄ in aq̄ donec idurent̄ ⁊ p⁹ vi/ tella ouorū fricent̄ in sartagine dōec q̄si adu rant̄. ⁊ tūc succus q̄ est in eis exp̄mat̄ vel di stillet̄ in alēbico sicut aq̄ ros. oleū istō carnē creat: vlcera cōsolidat: ardorē ⁊ dolorē repri mit: corrosionem prohibet. Idem facit vn/ guentum album et citrinum nicolai.

Canones.

Nutriat̄ patiēs cibis ⁊ potibus ventrē lenientib⁹ et materias a vijs vrie diuertētib⁹: sicut sunt aq̄ ordei: aq̄ prunorū: ⁊ sirup. viol. et oīa di/ cta in ca. de stipticitate ventris ca. de empicis q̄m diuretica ⁊ vrinatiua dolorē et apa au/ gmētarēt nisi forte in declinatione perfecta

Pronosticatio.

Hoc apa leuit̄ curat̄ p resolutionē: sed p sa/ niē maiū. si per scirrosim magis malum.

¶ Tractatus nonus qui est de passionibus matricis.

Membra ḡnationis in femellis queadmodū in masculis: l; non eq̄ p̄ncipalit̄ vel necessario sūt. Primū q̄dē matrix cū collo ei⁹ ⁊ duob⁹ orificijs: sc; orificio ɔca/ uitatis matricis q̄ð est sicut os vesice ad q̄ð virga virilis hora coit⁹ elōgatur: ⁊ orificio colli ei⁹ q̄ð vulua dicit̄. Et hoc quidē mem brū est in ḡnatione necessariū: queadmodū testiculi i viro cū p̄po agēti correspōdeat suū p̄priū patiēs ⁊ loc⁹ locato: vt declaratū est in superiori sciētia. Scōm v̄o mēbrū ē duo testi culi fabricati itra corp⁹ femellarū sup ɔnexū m̄ricis: vn⁹ a dextris: alter a sinistris: vt p; in anathomia. s; sūt miores ⁊ frigidiores q̄ in viro. Tertiū ē duo vasa sp̄matica: quorū vnū orit̄ a vena lēili p̄pe renē dextrū ⁊ teriat̄ ad testiculū sinistrū. Aliō v̄o orit̄ a vena mulgē te p̄pe renē sinistrū et teriat̄ ad dextrū. Et testiculi q̄dē atq; vasa sp̄matica i femella nō sunt necessaria i ḡnatiōe neq; sicut cā agēs neq; sicut cā patiēs: vt pulchre pbat Auer/ ro. ij. colliget ca. de iuuamētis mēbrorū ḡna/ tionis i femellis. cū etiā ifinite sint mulieres ipregnate sine dlectatiōe p̄pa et nō delectā tur nisi ex effusiōe sp̄matis p̄prij ad os m̄ri/ cis. Sed sunt cōferētia ⁊ vtilia in ḡnatione: quoniam hoc vias colli matricis sperma lenificat: et matricis concauitatem auidam reddit ex quibus sit melior et perfectior

spermatis virilis attractio et eius sup ipsum corrugatio cōpleta: vt nec pūcta acus posset os matricis ingredi post horā cōceptionis: quēadmodū et saliua famelici subseruit igitioni cibi pter quod fit pars nutrimenti. Et si qua mulier impregnata supimpregnetur: hoc tñ fit per oris predicti aptionē: et ex delectatione quā sentit in coitu: et eius diminuta delectatio pfectā restrictionē facit. Et hoc est de his q̄ raro cōtingunt: qm̄ vt plurimū mulier fit prolig̃ena per spermatis vnius distributionem p cellulas matricis diuersas: per parū vo p spermatū diuersoz suctionē. Est aūt matrix mēbrū densū neruosum rugas habens plurimas in eius cōcauo et connexo quēadmodū si qs equaret fungū vel spongiā sub figura vesice vel vitri vrinalis: et est habēs duo cornua. i. duas pelliculas piramidales neruosas: quarū vna basem hꝫ a connexo matricis dextro et cornu affixū inguini sinistro et proportionabilr de sinistra q̄bus hāc he et dorso alligantur: ne tpe impgnationis mole fetus oppssa desidat et turpem figurā faciat qualē habēt q̄ patiūtur herniā vel rupturā. Locus vo situationis eius est directe sup spondiles dorsi et caude: scꝫ ab vmbilico infra vsq ad os pectinis: ita vt vena kilis magna descendens equitet spondiles et arteriā adorti magnam et matrix equitet longaonē et vesica matricē et collū eius: qm̄ matrix est altior locata. Cōsueuerūt igitur mēbris pdictis .xi. supuenire genera passionū. Prima est fluxus mēstruoz superfluus. Scōa restrictio mēstruoz. Tertia mala dispositio matricis ad coitū et impgnationē. Quarta mala dispō mricis ad partū pp̄ter quā sequitur aborsus post cōceptionē: vel phibitio ꝯceptiōis a principio. Quinta difficultas in pariēdo. Sexta exitus matricis vel vmbilici post partū. Septima desideriū ad cognoscēdū impgnatiōis et fetus sexū. Octaua molla et īflatio mricis. Nona pfocatio vel suffocatio matricis. Decima apa. Undecima vlcera et ragadie in ea.

¶ De exuberantia fluxus menstruorum. Capitulum .i.

Fluxus menstruoz superfluit propter aliquā decē causarū: vt colligitur ex dictis Gal. vi. de accidēti. vltimo ca. Prima est sanguinis multitudo in corpe toto redūdare faciēs venas in matrice. Scōa est multitudo cholere in massa sanguinea acuēns ipsam et ora venarū aperiēns q̄ ad cōcauitatē matricis terminantur et cotuliidones appellātur. Tertia est multitudo flegmatis subtilis aquosi penetrare faciētis. Quarta est venaz corporis latitudo viā humoribus patulā tribuēs. Quinta debilitas virtutis retentiue in matrice cū mollificatiōe venarū earundem. Sexta densitas totius corpis: q̄re ex eis nihil resoluitur: sed aggregatur. Septima emorroyde in matrice: quēadmodū emorroyde in ano. Octaua vlcera et ragadie in matrice. Nona lesio matricis post difficultatē ptus. Decima est cā primitiua que est casus et pcussio sup ventrē sumen et spondiles ani.

Methodus.

Signa eius pp̄ter san. dnium sup corpus totū sunt habitudo carnosa munda rubicūda: et quod non debilitatur neq discoloratur ex ipso: et vrina rub. grossa valde et antecessio ocij et q̄etis et vsus ciboz san. multiplicātiū: sicut sunt carnes laudabiles et vinū rub. dulce. Et cura eius est vt nō restringatur nisi postq̄ supfluxerit et virtutes deijcere ceperit: quare tūc a principio fiat flōmia diuersiua vel de basilica dextra in brachio vel manu: vel de basilica sinistra loci eiusdē pur materia fluere videatur. Post hoc ligentur extrema supe riora vehemēter cū fascia. Silr et radices mamillarū et ponantur vētose magne cū igne sine scarificatiōe sup pectus eleuatis mamillis et pp̄ie sup radices mamillarū cū suctione vehementi. Deinde fi. encatisma et balneū ab vmbilico īfra ex aq̄ veri frigoris vel ex aq̄ frigida in qua dissoluatur pul. boli ar. mirtil. balaustiarū corticis granatoz cupullarū glandiū: ro. gallarū cipssi plantaginis acatie nespilaz sorbaz vge pastoris cimaz rubi post q̄ hec oia vel q̄dā fuerint in ea bullita et post hoc infrigidata: vel epithimetur sumē et vulua cū pecijs infusis in aq̄ eadē cū reiteratione ipsaz frequētata. vel fiat ex eisdē emplm̄ coctis in qua pluuiali et pistatū et incorpatū cū aq̄ ro. et albuminibus oueꝝ et modico aceti. et fiāt oia q̄ dicentur ca. de empicis. In declinatione ligari possunt extrema iferiora .s. coxe et crura sed nō a pricipio. Nutriatur lentibus riso farre milio panico et oibus stipticis acetosis

Et si virtus fuerit debilis vtat carnib' assis pullorum et castratorum alteratis cum sapore ex vino granatorum vel succo berberis vel aceto vel agresta. Bibat vinum rubeum ponticum limphatum cum aqua pluuiali vel dissolutione niuis et glaciei. Signa eius propter multitudinem cholerae acute sunt habitudo macra citrina cum debilitate virtutis plurimum post fluxum: et est tenuitas san. menstrualis quando cadit sup pectam lineam albam: et forte sentit mulier ardorem in labijs vulue. Et fit vrina subtilis citrina intense: et si antecessit vsus piperis vel sinapis et allij et ceparum et porrorum et omnium acuminum vel exercitium vel labor: verior erit significatio. Et cura est eadem cum predicta preter quod nullatenus flometur sed purget si fuerit possibile cum electuario de succo ro. vel cum trifera saracenica acuata vel quod melius est cum dyapru. acuato et non negligatur alteratio epatis et fiat eius alteratio cum frigidis stip. sicut est hoc emplastrum. R. sandal. ru. ro. mirtil. balaustiarum ana ℥ ß. masticis thuris san. draco. mumie dragagant boli ar. ana ℥. ß. puluerisentur et cribellentur et conficiantur cum oleo masticino vel oleo ro. vel mirtino addito modico aceti. Et si necesse fuerit: inspissetur cum farina ordei et ponatur actu cali. sup epar. Et sicut est vnguentum factum ex populeon et oleo ro. Similiter et epithima ex aqua ro. et aceto in quibus dissoluatur pul. ro. sandal. terre sigillate san. dra. et similia. Et hoc idem epithima fiat sup sumen et intra vuluam. Sumat omni die in aurora et ante cenam de sirupo ro. vel oxizaccara cum aqua decoc. sumach: plantaginis: mirtillorum et cicoree. vel de sirupo mirtino dicto ca. de flu. ventris ca. de empicis cum aq decoc. milij sol. Non negligatur etiam alteratio splenis: et propter si materia sit nigra adusta: cinerosa: quare tunc fiant purgationes et fomentationes splenis dicte ca. de fluxu ventris ca. de cura dissin. propter melancoliam adustam. et ca. de debil. sple. ca. de eius debil. propter causam cal. Et in tali casu vtatur cibis viscosis lenitiuis: sicut sunt pultes ex simila et amilo conditi cum penid. vel zuc. Et sicut sunt extrema porcellorum et vitulorum cocta in aq pluuiali vel aq deco. scorie ferri et alterata cum agresta vel succo berberis: et sicut sunt citonia assa et pira et sumach. Sed abstineat ab aceto propterea nisi forte gratia prouocationis appetitus. Signa eius propter multitudinem flatis subtil. aquosi et humiditatum preparatarum vt fiant san. menstrui sunt habitudo in squalida flatue alba vel plumbea et multitudo menstruorum plurima sine corporis extenuatione et subtilitas eius quod egreditur cum colore albo vel sicut lotura carnis. Et quandoque est grossum et viscosum quod egreditur sed raro et vrina al. lactea vel karopos. Et si antecessit ocium et quies assidua et vsus ciborum flaticorum cum subtilitate sicut sunt iura carnium et olera omnia preter citonia nespillas sorbas et pira. Et sicut sunt lac caseus et pisces recentes verior erit tua significatio. Et cura eius est vt non restringatur hic fluxus a principio sed cum superfluxerit et virtutem deijcit. Tunc igitur ordinetur dicta in contrarium et subtilietur regimen et digeratur flegma cum sirupo quem dicemus ca. de empicis. Et purget corpus cum pillulis cochijs vel bened. laxatiua. et vtatur post purgationes electuarijs calidis stipticis sicut est electuarium ducis et dyatriumpipeon et similia. Et confortetur epar cum emplastris et vnguentis calidis dictis ca. de debilitate epatis ca. de causa frigida. Similiter et stomachus cum suis remedijs dictis ca. de debilitate stomachi cap. de causa frigida. Bibat vinum vetus amarum purum vsu tamen moderato. Famem et sitim toleret propter se et balneetur et sudet in ieiuno in stuphis vel aquis tinarum vel aqua decoctionis absinthij ruthe mente calamenti arthemesie pulegij saluie serpilli mentastri et similium. In fine vero fiant omnia localia dicta de fluxu menstruorum propter sanguinem et que dicentur capitulo de empericis. Signa eius propter amplitudinem venarum viarum sunt habitudo gracilis cum apparentia et inflatione venarum in manibus et pedibus et facie tota et colore subrubicundo: et si fuerit cum hoc priuatio signorum alterius tunc verior fiet. Et cura eius est vt regimen grossum viscosum ex pasta et extremitatibus animalium et caseo et pultibus ex farina simile et vino rubeo dulci et pane azimo si stomachus non contradicat: quoniam hoc corpus securum est ab opilatione. Fiat preterea fleubotomia diuersiua de basilica in manibus frequenter et omnia dicta in causa sanguinea vsu tamen moderato: quoniam hoc corpus licet habeat sanguinem plurimum: hoc tamen plus verificatur secundum continens et contentum. Fiant etiam balnea sublevia resolutiua sicut est aqua decoctionis florum camomille meliloti et furfur. cum fricatione leui: sine mora

in ipso itavt sufficiat ad attrahēdum nō ad tinendū. Signa ei⁹ pp densitatē corpis to ti⁹repellentez oēs materias ad interiora sunt corpus durū densuz cōpactū musculosuz qn̄ tangit manib⁹medici lz raro fit hec cā. Et si fit cū priuatiōe alteri⁹ cause cuiuscūqz ꝛ mul tiplicatiōe cibi ꝛ pot⁹ ꝛ ocio et qete sub vm brofo loco verior erit tua significatio. Et cu ra ei⁹est cura flux⁹vētris dicta ca.de fluxu vē tris ca.de methodo liēterie. Signa ei⁹ ppter emorroidas sunt vt dicit Raſ. in diuisiōib⁹: q̄ venit cū ꝑiodis alijs a ꝑiodis menstruoꝝ ꝛ cuz corp⁹ est repletum humorib⁹. Et cura ei⁹est vt a principio fiat flōmia diuersiua ꝑ dicta. deindevtatur trociscis ꝛ electuarijs sti pticis q̄ dicētur ca.de empicis. Et fiāt cliste ria et suppositoria intravuluā q̄ dicētur. Et ad hoc etiā ꝯferunt plimū dicta ca.de emor roidib⁹ꝑ totuz si ꝑ ano vuluā capiam⁹. Si gna ei⁹ ppter vlcera ꝛ ragadias in matrice ſlr suo ꝓprio cap̄.dicem⁹ et curā. Signa ei⁹ ppter debilitatē virtutis retētiue in mīrice ꝛ mollificationez venaruz ei⁹sunt assidua vul ue lubricitas cū sterilitate. Et si ꝯcepit:pati tur aborsuz ꝛ oīa signa flux⁹ ppter multitu dinem flegmatis aquosi. Et cura ei⁹ est cura fluxus menstruoꝝ ppter multitudinez fleg matis:qm̄ hec cura nō differt ab illa: nisi q: in ista supponitur dn̄ari flegma in matrice sola. in illa vero super corpus totum. Signa eius propter lesionem matricis post difficul tatem partus sunt antecessio ptus cuz emor roisma san. plurima ꝛ laceratione vulue ꝛ do lore vehementi postq̄ menstrua non restrin guntur:qm̄ rupturam vene in matrice signi ficat. Et cura eius est duplex. vna quidē ad ingrossationē san. vt in cholerica loquebat. Alia ad cōsolidationem partis solute. ꝛ hec colligitur ex ca.de vlcerib⁹et ragadijs in ma trice. ꝛ ex ca.de hernia ꝛ ruptura siphac. ꝛ ex ca.de fluxu ventris. C. de cura dissinterie ꝑ pter corrosionē interiorum si ex clisteribus pessaria formet. Signa ei⁹ ppter casum ꝛ percussionez patent ex relatione patientis. Cura eius est sex res. Prima est diuersio san. a ꝑticula lesa qō fit cū flebothomia sta tim a pricipio facta ex basilica brachij vel man⁹. Scōa repcussio et confortatio eius ne apostemet quod fit cū emplo ex roſ. planta gines semputua solatro et filijbus coctis in aqua ꝛ incorporatis cuz oleo roſ. vel mirti no: ꝛ cum epithimate facto ex aqua roſ. et aqua plātaginis in quib⁹ dissolutus sit pul. boli ar. san. dra. terre sigillate ꝛ similiū. Ter tia mitigatio doloris cum emplo anodino quod fit si supioribus addam⁹ flor. camomil le mellilotí se. lini se. fenugreci ꝛ filia. Quar ta inspissatio san. ꝑ interi⁹ quod fit cuz tro cis. de karabe q̄ iam dicent. ꝛ sirupo roſ. vel mirtino vel vino citonioꝝ. Quīta restrictio fluxus qō fit per empla ꝛ suppositoria que iaz dicētur. Sexta cōsolidatio vulneris si qō accidit ex casu ꝛ ꝑcussione qō fit cuz lixiuijs euacuatiuis ꝛ incarnatiuis q̄ dicentur cap. de vlceribus ꝛ ragadijs in matrice.

Emperica.

Hui⁹ passio nis cura quē samodum ꝛ cuiuscūqz alterius duab⁹ pficit intētionib⁹: scz intentione cōi ꝛ ꝓpria. Intētio cōis cōsi stit in digōnib⁹ ꝛ purgationib⁹ corpis. Si rupus aūt bonus digerēs oēs materias su ꝑfluas in corpore causantes talē fluxū: ꝛ cū hoc matricē a ꝓprietate respiciens si. fit. R. calamenti pulegij filicis maiorane balsami te fumiterre an̄. M. j. roſ. endiuie plātagi. cicoree viol. an̄. m. ß. granoꝝ sol. petro. mace donici granoꝝ iuniperi an̄. ℥. j. se. diuretico rū calidoꝝ. ℥. ß. vrinatiuoꝝ scor. ferri. ℥ ß. su mach mirtil. acatie an̄. ℥ ij. masticis draga ti an̄. ℥. j. xiloalo. sandal. rub. cardamomi. an̄. ʒ. iij. ziṫi. cinamomi an̄. ʒ. iiij. mellis ꝛ zuc cari an̄. ℥. viij. aq̄ pure fontis lib. iij. bulliant simul donec tertia pars cōsumat: tunc collet et sirupiset cū melle ꝛ zuccaro. dent ex eo ei die in aurora. ℥. iij. vel. iiij. ꝑ se vel cum aqua decoc. plantaginis. Et si laxatiuū facere vo lueris: adde hermodactil. ℥. ß. sene turbith agarici an̄. ℥. j. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛ em blicorum. ana. ʒ. ij. in decoctio. Item ad hoc cōferens est sirupus mirtinus quem diximus ca.de fluxu ventris. C. de empericis in cau sa calida. vel sirupus de mēta ibidē positus in causa frigida si dentur cum suis proprijs directiuis: sicut est aqua decoc. saxifrage mi lij sol. granorum iuniperi ꝛpetro. macedōici apij ꝛ omnium diureticorū. Purgatio vero melior in hoc casu est ea que fit ex mirabo lan̄. vt quidam dicunt quam diximus capi tulo de debilitate digestionis stomachi.

C. de canon. qm̄ soluendo cōstringit fluxus. Sed licet hoc verū sit in fluxu ventris: nō tamē hoc approbamus in fluxu menstruo℞ vel emoroydarū ppter duas causas. Prima quia stringētia ventrē augmētant cām fluxuus aliorum. Scd'a quia virtus medicine soluētis cōprimēdo nō transcēdit meseraicas: vt dicūt actores: sicut nec est ea℞ virtus q̄ soluūt lenien do vel lubricū faciendo. Intentio vero ppria localibus remedijs integratur: quorū quedam sumunt̃ p superius: vt electuaria ꝛ trocisci et sirupi stiptici. q̄dā p inferius: vt clisteria suppositoria ꝛ suffumigia. q̄dam p exterius: vt balnea ꝛ emplastra q̄ oia nūc dicemus. Electuariū optimū ad hoc est atbanasia si ex ea detur bis oi die. ℥. ß. in aurora ꝛ añ cenā cum succo plantaginis vel solatri dissoluta. Et cum ea misceat̃ aq̄ pluuialis vel aqua decoctionis mirtill'. vel vinū rubeū ponticū in cā frigida Trocisci optimi ad hoc sunt trocisci de karabe vel de bolo armenico: quo℞ in superioribus diuersas diximus descriptiones: scilicet in cap. de ptisi. ꝛ cap. de sputo sanguinis. q̄ est melior descriptionum. Sirupus optimus ad hoc sic fit. ℞. succi plantaginis: succi cōsolide maioris: succi mirti. ana. ℥. iiij. acatie sumach boli armenici lapidis ematistes ana. ʒ. ij. ypoquistid. ʒ. vnam. ꝛ ß. se. ro. rub. ʒ. vnam. et. ℈. vnum puluerisentur omnia ꝛ fiat sirupus cū lib. zuccari. Et si feceris aquosum detur per se. Si vero spissum detur actu frigidū cum aqua plantaginis. Et valet plurimum in dissinteria ꝛ mictu san. Clistere ad hoc optimum sic fit. ℞. plantaginis: cimarum rubi: cimarum absinthij: corticis quercus ꝛ piri: radicum canne siccarum añ. Manipulū vnum balaustiarum cupullarum glandium risi acatie ypoquistid. añ. ℥. ß. bulliantur aliquātulum ꝛ collentur ꝛ addatur zuccari rof. ℥. ij. ꝛ iterum bulliatur aliquātulū ꝛ colletur ꝛ iniiciatur actu frigidum in vuluam ꝛ matricem per pessariū qd' est instrumentū simile clisteri: sed est maius ꝛ longius quasi vergens in similitudinē virge virilis. Suppositoriū ad idem sic fit. ℞. karabe gummi arabi. assate lacce balaustie ypoquistid. licij ana. ʒ. v. thuris. ʒ. ij. opij. ʒ. iij. terantur ꝛ cribellentur oia et fiant suppositoria subtilia cum muscillagine psilij et deferatur in vulua omni hora vel dissoluātur oia cum aqua deco. sumach donec fiant in forma mellis currētis. Et superponantur cum lana vel coto tincto in eis. Et ad hoc faciunt trocis. de karabe dissoluti cū eadem aqua. Suffumigium fit ex mastice thure draganto gūmi arabico vernicis storace sicca et galbano factis ex his formis: sicut fabarum cum lapdano vel terebentina vel pice nauali que posite supra carbones reddunt fumum in vuluam ascendentem corpore circūcirca operto sero cum itur dormitum. Et quidam dicunt q matrix sursum rapitur et constringitur ex fumo fetido: sicut est fumus ex vngulis equorum vel caprarum prouenientis: quemadmodum ꝛ descendit ex aromaticis et dilatatur. Balnea sunt ex aqua decoctionis balaustie absinthij plantaginis cimarum vitis et rubi prunorum immaturorum et pirorum et sorbarum et nespillarum ꝛ malorū macianorū virge pastoris solatri rof. acetose cicoree coriandri lentium ꝛ similiū. ꝛ proprie ex aqua pluuiali. Fomētationes fiāt ex pecijs lineis mollibus infusis in aqua eadē positis actu frigidis super sumē ventris ꝛ infra vuluam vel infusis in aqua sumach ꝛ masticis postq in ea dissoluti fuerint duo trocisci de karabe sepe dicti. Emplastrū sic fit. ℞. boli armenici mirtill'. rof. rub. balaustiarū acatie añ. ℥. iiij. terātur perfecte: ꝛ incorporentur perfecte cū aqua rof. ꝛ albuminibus ouorum ꝛ modico aceti ꝛ frigidum super vuluam ponatur. Cerotū ad idē sic fit: quod cū est positum super vulnus ilico stringit exitū sanguis in ipso. ℞. masticis. ℥. j. ꝛ ß. boli armēici sanguis dracōis añ. ℥. iiij. glutinis pisciū vel glutinis albotis. ℥. ß. acatie ypoqstid. añ. ʒ. ij. olei rof. olei mirtini añ. qd' sufficit. cere albe tm̄dē. incoporent̃ oia simul ad ignē in casola ꝛ extēdāt̃ sup coriū albū molle ꝛ ponatur sup sumē ꝛ vuluā panno lineo mediante frigidū actu. Et in causa calida potest addi opij. ʒ. vna que repercutit ꝛ mitigat ꝛ restringit siue constringit. Licinium ad idem sic fit. ℞. alcanne boli armenici terre sigillate sanguinis draconis lapidis ematistes ana. ʒ. duas. terātur omnia subtiliter ꝛ cum albuminibus ouorum incorporentur ꝛ in formam mellis currentis aut cum aqua decoctionis balaustie et sumach et psidie: aut cum succo sanguinarie: aut plantaginis et licinium ex coto vel lana

intinge in ipso ⁊ dirige cū digito intra vuluā
Et pōt addi alumē iamenum in cā frigida.
Uentosatio ad hoc vtilis est que fit sup ra/
dices mamillarū versus inferius mamillis
eleuatis: qm̄ inde ꝓcedit vena lactea ⁊c. Itē
dicit Ras. in diuisionibus. ꝙ cōis cura oīs
fluxus mēstruoꝝ talr ordinatim pficit vt pri
mo extrahat chimus dominās. Scd̄o vt de/
tur stringētia sanguinē p interi⁹. Et tertio lo
calia p exteri⁹. In quib⁹ adhuc triplex est ob
seruāda cautela. Prima quidē vt hoc nō fiat
subito: sed gradatim: qm̄ in nulli⁹ morbi cu/
ra: ⁊ ꝓprie i fluxib⁹ ⁊ euacuationib⁹ nō ē pci
pitiose festinandū: sed paulatine a leuiorib⁹
fortiora ad vltima tendētib⁹: donec securet
an fluxus sint homatic⁹ sit vel naturalis. Se
cūda v̄o vt remedia stiptica cōgruāt virtuti
etati ⁊ cōplexioni. Qm̄ vt ait gal. viij. de in/
genio sanitatis. frigidiora cōpetunt in fleg/
maticis ⁊ senib⁹ de cā calida laborātib⁹ ꝙ in
cholericis vl iuuenib⁹. Tertia v̄o vt si cali/
dū vti oportuerit: nō capiam⁹ nisi ea q̄ exic/
cant sine calefactione manifesta. vn̄ Ipo. v.
par. amph. Quecūqꝫ infrigidata sunt reca/
lefacere oportet: exceptis his q̄b⁹ sanguinem
manare futurū est. Clisteria ergo ⁊ emplr̄a ⁊
balnea p̄sentis passionis remedia admini/
strētur actu frigida vel saltem tepefacta.

Canones.

Menstruoꝝ q̄/tuor sunt cause. Prima q̄dē effi/ciēs: ⁊ hec est calor innat⁹ ⁊ diminut⁹. Mate
riale nāqꝫ fet⁹ principiū si sufficiētes calidi/
tatem pricipasset ex ipso natura sapiēs me/
lioꝝ semp factrix nō femellā: sꝫ masculū ge/
nerasset: ꝓpter qd̄ ait Aristo. ij. de gn̄atione
aialiuꝫ. Mulier est vir occasionat⁹. Et p̄mo
phis̄. dicebat. Mulier appetit virū sicut ma
teria formā ⁊ turpe bonū. Scd̄a v̄o materia
lis: ⁊ hec est ps masse sanguinee cruda fleg/
matica ⁊ indigesta. Tertia v̄o formalis est
epatis dig̃o diminuta cui subuenit v̄t⁹ toti⁹
regitiua cū piodica expulsione. Hec aūt pio
dus est de mēse lunari qd̄ est tp̄s q̄tuor heb
domadarū vel circa id: q̄re cū circulo men/
strua purgant: ita vt q̄busdā eueniat in ple/
nilunio ꝓpter exuberātiā humoꝝ frigidorū
q̄bus luna dn̄atur. Quibusdā v̄o in defectu
lune ꝓpter malā ⁊ impfectā taliū humorū
regulationē hora illa. Aliis v̄o in nouilunio
ꝓpter humoꝝ agitationē p corpus post q̄e/
teꝫ diuturnā. Quarta v̄o cā ⁊ vltima est fina
lis: ⁊ hec est duplex. Una q̄dē indiuidui que
est corporis emundatio cū custodia sanitatis.
Alia v̄o spēi q̄ est humoꝝ in q̄to peccantiū
delegatio ad locū cōceptionis ⁊ nutritionis:
ꝓpter qd̄ accidit vt femella nō habeat men/
strua ante tp̄s qd̄ est. xiiij. ānus vel circa. qm̄
ante hoc tp̄s calore āpli⁹ participat innato ⁊
nutrimēto indiget plimo ꝓ corpis nutritiōe
Silr neqꝫ post annū. lj. vel circa id ꝓpter vir
tutū naturaliū defectionē ⁊ ꝓprie appetiti/
ue ⁊ expulsiue: quare neqꝫ ante hoc tp̄s: neqꝫ
post cōcipiūt. Et si cōcipiāt: abortiūt ex om̄i
leui cā nisi bonitas compl̄onis ⁊ regiminis
opus rectificet naturale. vn̄ Ipo. v. pti. āph.
Quecūqꝫ p̄ter naturā tenues existētes conci
piunt: abortiūt anteqꝫ grossescāt. ¶ Men/
struoꝝ preterea q̄tuor sunt ptes etherogenee
diuerse. Prima q̄dē purissima ⁊ nobilissima
q̄ est supfluitas alimēti cōis p toto ⁊ hoc ce
dit ꝓ materia generatiōis fetus in matrice.
Scd̄a post istā purior ⁊ hec transit in nutri
mentū embrionis impgnati. Tertia cruda
aquosa q̄ sursum p venas duas lacteas dele
gat in mamillas: vt earū caliditate denuo ex
coquat ⁊ earū albedine dealbet cū sint ca/
ro glandosa ꝓ educatione pueri post partū
Quarta grossa nigra frigida terrestris que
est sicut fex p̄dictarū: neqꝫ cōueniēs alicui iu
uamentoꝝ p̄dictoꝝ ⁊ hec reseruat hora imp
gnationis in matrice iuxta fetū ꝙ ptingit se
cūdina ne ab ipsa inficiat. Et hora ptus si/
mul expellit cū fetu p̄stās sibi facilitatē exi/
tus in mollificatione vulue ⁊ lenificatione.
¶ Sciendū p̄terea ꝙ ex humoribus sunt q̄
cursum menstruoꝝ velocitāt vt cholera ⁊ sunt
q̄ retardāt vt melācholia. Et sunt q̄dā horū
medij. Et adhuc sunt duoꝝ generū: q̄dā em̄
sunt p eque distantiā pfectā vt san. quidā v̄o
p indifferētiā ad vtrūqꝫ vt flegma. Flegma
nāqꝫ si subtile aquosuꝫ fuerit: anticipat. Si
v̄o grossum viscosum retardat. Cholera igit
ex citrinitate ⁊ subtilitate ⁊ ardore mēstruo
rū cognoscit. Flegma v̄o ex albedine subtili
vel grossa. Melancholia v̄o ex grossitie ⁊ ni
gredine. Sanguis v̄o ex mēstruoꝝ rubicun/
da claritate cū substātia tpata. vn̄ Ipo. v. p.
ampho. Mulieri hn̄ti menstrua sine colore
ꝓprio ⁊ nō s̄m se semp facta purgatiōe indi

gere significat. dicit preterea Auer. v. collet. q oes medicine vrinatiue sunt menstruo p uocatiue: tu qz vrina et menstrua p sanguinis colliquatione intra venas et subtiliatione p/uocant: tu qz dirigetia ad renes et vesica di/rigut ad matrice: nisi forte aliqua ex eis a p/prietate opent vt catarid. circa vesica: quare in fluxu menstruo supfluo. Et in pgnatibus in qb' est timor abortus summope caueudum in cibis et medicinis ab vsu diureticorum et vri/natiuorum. Et si qnq gra directiois vti eis co uenit cu stipticis eorum effrenitas reprimatur Ex qb' ostedit q dicta ca. de mictu san. et ca. de dyabete. et ca. de stranguria. psenti ca. subli miter suffragantur.

Pronosticatio.

Flux' exuberas menstruorum fit vt plurimu in fi ne veris et principio estatis ppter dnium san. In fine vo estatis et principio autumni rone cholere. In fine vo autuni et principio hye/mis rone melacholie aduste. In fine vo hye mis et principio veris rone flegmatis reple/tis: in qualibet tn horaru pot ex qualibet ca euenire cu no solu tps anni veru et regimen corpa trasmutat. Cosideratur ergo signa p pria humoris dnantis i qb' adhuc vtilis est attendeda vna cautela sc3 vt no tm signis ex terioribus. i. habitudinis et coloris corporis: veru etia interioribus sc3 a pprijs exeuntibus imutatis stati3 a principio certificemur: qm vt ait Gal. in comento illi' amphо. s. pu. In pturbationibus ventris &c. Color corporis humoru supabundantia3 ostendit: si non in pfundo corporis accubuerint. Ite3 mulieri habenti fetum in vtero si purgationes exeat impossibile est fetu3 esse sanu3. Et hoc veru intellige si fuerint purgationes fortes et plu rime et pprie post primum mesem: qm ante hoc tps possunt menstrua naturaliter fluere cu3 adhuc fetus modico idigeat nutrimeto et pprie si mulier sit ociosa sanguinea robusta.

De retentione menstruorum. Ca. ij.

Etinentur menstrua ex causis contrarijs dictis in capitulo p/cedenti: quoniam qui bene dif finit contraria consignificat vt dicunt laici. He tamen om/nes cause ad quatuor' reducuntur. Prima est sangui. modicitas in corpore toto. Se/cuda sanguinis grossitiesvel viscositas opil lans. Tertia sanguis diuersio. ad alia loca scilicet ad mamillas vt fiat lac vel ad renes sicut loca alia. Quarta est strictitudo vena/rum corporis et proprie matricis. Signa eī' propter paucitatem sanguinis sunt si he fuerint per naturam ex generatione habitu do sicca et extenuata cum citrinitate coloris in cholerico vel plumbeitate in melancho/lico quare exsiccatur matrix et fortificat eius retentiua preter modum. q si talis siccitas acquisita fuerit ex regimine diete antecessit labor fortis et ambulatio in locis calidis et fa mes et tristitia et vsus ciborum siccorum actu vel virtute sicut patet in mulieribus rustica/nis: vel si antecesserit egritudo cronica vel p durans. Et cura eius est humectatio et im/pinguatio corporis propossе et delectatio in cibis et potibus dulcibus vergentibus ad ca liditatem aromatizantem in melancholico: vel ad frigiditatem in cholerico et addenti/bus in sanguine et menstruis sicut plene di cuimus caplo de macie renum. et plura dice/mus caplo de febre ethica. lib. ij. Signa eius propter sanguinis grossiciem vel viscositate opillante3 sunt habitudo corporis squalida flegmatica cum mollitie et multitudine pin/guedinis qui et si antecesserit ocium et quies plurima cum nauseatiua satietate ex cibis frigidis viscosis sicut sunt pisces et tortelle et caro porcina et panis azimus et risum et mi/lium et pultes ex simila et pultes et fabe ve/rior erit tua significatio. Et cura eius est talium depositio omnino et exercitium et la/bor in ieiuno et regimen subtiliatiuum ex ci/bis et medicinis acutis calidis sicut sunt om nia diuretica et aqua decoctionis ciceru3 fa seolorum et pisorum cum petro. cimino et ane to: et sicut porri et caules recentes semicocti et iura eorum condita cu3 pipere ruta cimi no et sicut sunt carnes arietum et pullorum co/cte cum origano calamento serpillo menta/stro porris et similibus conditis cum sinapi allijs vel succo rutbe et iura eorum condita cu sale plurimo et pipe vel cimino. Si hec no suf ficiat: fiat flebothomia de saphena pedis in talo: qm a ppetate mestrua puocat. Signa eius ppter diuersione san. ad loca alia sunt

exuberātia lactis in mamillis cū earuȝ infla tione queadmodum accidit nutricib⁹. Juxta illud Ypo. v.p. amplo. Mulier q̄ neq̧ pre/ gnās est ꝛc. Cura ei⁹ cōis est vt fiat primo re pcussio sanguis a locis pdictis cū emplīs ꝛ epithimatib⁹ dictis ca. de exuberātia lactis in mamillis. Signa ei⁹ ꝑpter strictitudinem venarū sunt: qm̄ si hoc insit ex gn̄atiōe ap/ parebūt vene graciles subtiles velut chorde ꝛ multitudo pinguedinis opprimētis eas ꝛ assidu⁹ dolor ypocūdrioꝝ ꝑpter opilationē epatis ꝛ splenis: ꝛ q̧ sanguis exiens est mo/ dic⁹ ꝛ subtilis. Si vo fit talis aduētitia fiet ꝑ pter apa in mrīce: de quo dicem⁹ ca. ꝑprio vel ꝑpter flegma grossuȝ inducēs coartatio neȝ vasis. Et de hac strictiōe dictū est vbi de sang. grossitie loquebamur. Et cura strictio nis innate ꝑut fieri possibilis est p arteȝ est abstinētia a cibis ꝛ potib⁹ grossis vel visco/ sis oino ꝛ cautela a nauseatiua sacietate ꝑ/ posse ꝛ somno ꝛ balneo ꝛ potuvini plīmi su per cibū. Et vt nutriat̄ ex cibis ꝛ potib⁹ cali dis subtilib⁹ penetratiuis sicut sunt iura car niū laudabiliū pdita cū croco ꝛ cinamomo. ꝛ olera omnia pter caules: ꝛ vinū al. subtile aquosum ꝛ vsus frequēs brodij ꝛ oim diure/ ticoꝝ cicerū pisoꝝ ꝛ fabaꝝ ꝛ faseoloꝝ. Fiat pterea post tale regimē frequens flōmia sa/ phene: neq̧ extrahat̄ san. plimus hora vna: sed fiat scdatio potius ꝛ assuefactio descen/ sus materie ad inferiora. Neq̧ fiant a prin/ cipio localia fortia ne forte agitēt materias intra loca angusta ꝛ dolores inducant in ma trice. Et si oīa ista non cōtulerint ꝛ sanguis in ventre aggregat⁹ extiterit ꝛ dolorē indu/ xerit: flōmet̄ basilica dextra ꝛ sinistra freq̄n ter ꝛ extrahatur san. ꝑposse ne forte maīa venas rūpat. Et suffocationē caloris natu/ ralis subitā iducat: q̧ si san. exiēs fuerit gros sus ꝛ difficilis trāsit⁹ balneet̄ pmo corp⁹ in aqua tepida dulci: ꝛ post hoc fiat incisio lar ga cum flōmo obtuso declinato.

Emperica.

Pn̄tis morbi cura duab⁹ in tentionib⁹ in diget cōi videlicet ꝛ ꝑpa. Cōis aūt est ꝑpa tio ꝛ extractio chimi dn̄antis. Sirup⁹ igit̄ digerēs maīas frigidas grossas in mrīce ꝛ renib⁹ ꝛ mēstrua ꝛ vrinā ꝑuocās ꝛ lapideȝ frangēs ꝛ oppilationē difficilē antiquā absci dens sic fit. ℞. liquir. rubee diptami peonie aristolo. ro. valeriane pastinace petro. apij fen̄. cicoree calamēti origani mētast. serpilli arthemesie rutbe sauie pullegij betbonice balsamite ozimi cauliculi agrestis gramis scolopendrie tamarisci camedreos camepi/ theos capilli vene. eupatorij saturegie mel/ liloti. prassij an̄ oim vel quorūdā. m. ß. succi borragin̄. porri. an̄. ℥. ij. se. anisi fen̄. petrosil. carui ameos cimini. an̄. ℨ. ß. milij solis saxi frage iunipi amigd. an̄. sem cōiū frigidoruȝ nucleoꝝ cerasoꝝ ꝛ psicoꝝ an̄. ℨ. j. mirrbe gal bani. an̄. ℥. ß. fi sirup⁹ subtilis aquosus clari ficat⁹ cuȝ albuminib⁹ ouoꝝ addito zuccari. q̄r. ß. de quo bibat̄ bis om̄i die in aurora et an̄ cenam circa. ℨ. iiij. nullo alio addito. Ex tractio vo chimi grossi fit vel cum yerapig. Gal. vel cū bn̄d. laxatiua vl' cū pillīs dictis ca. de lapide in renib⁹. C. de methodo. Bal neū ad idē fit ex aq̄ decoctionis mētastri pul legij iuniperi origani roris marini foliorū lauri in q̄ sedeat ab vmbilico īfra ꝫ nō sup. q̧ si p⁹ flōment̄ ābe saphene pedū q̄ sunt in tus in talo cū incisione larga bn̄ficabit̄ opa tio. q: dū sanguis fit subtilis extrahet̄ facilī ad inferiora. Suppositoria sic fiunt. ℞. rad. malue vl' maluauisci vel rapsi barbati vel fi guret̄ figura suppositorij ꝛ inungat̄ cū oleo laurino vel laterino vl' de costo vl' de euforb. vel bn̄d. ꝛ intromittat̄ in vuluā ꝛ deferatur post balneū assidue tribus dieb⁹. q̧ si adhuc nō sufficit: aspergant̄ post iniectionē ex pul/ uere euforb. vel costi vel castorei vel cū trif/ fera magna acuata cū scamonea vel cū aloe epatico magno. Suffumigiū fit cū trociscis supradictis positis sup carbones ꝛ recepto fumo in vuluā cū traiectorio vel fiat suffumi gatio cum huiusmodi. ℞. cassie lignee costi cinamomi mirrhe aneti cimini flāmule ne/ pite calamenti origani mēte balsamite gra noruȝ sauine iuniperi xiloaloes xilobal. thu ris alipte muscate storacis sicce omnium vel quorundam. ana. p. vnum. armoniaci sera/ pini oppoponaci. ana. p. ß. conficiantur pil/ lule cum lapdano vel vino aromatico. ꝛ fiat cum eis suffumigatio: quoniam vias ape/ rit et sanguinem colliquat ꝛ matricem de/ lectat ꝛ ad inferiora trahit. Unde Ypocra/ tes. v. particula amphorismorum. Mulie/ bria educit ex aromatibus calefactio multo

tiens vero et ad alia vtilis esset si nō capitis grauedinē faceret &c. Aspergātur igitur facies et tempora cū aqua rosacea. et suffumigia cōtra capitis dolorē. Et si suffumigia ppria fetida fierēt circa os et nares ex vngulis caprarū vel asinorum melior fieret opatio: quoniam a forma specifica matrix prosequitur aromatica et fugit fetida. Sternutatio preterea conferens in hora eadē ex cōditi et puluere piperis piretri euforb. et similiū naribus insufflato. Unde Ypo. ibidem. Mulier q a matrice molestatur: aut difficulter generāti sternutatio superueniens bonū. Licinium sic fit. Rx. ciclaminis ellebori albi calamēti serapini euforbij. ana ʒ. ij. terātur et conficiātur cum succo rutbe vel aqua decoctiōis sauine donec ad formā mellis currētis reducātur et supponātur cum lana vel coto intincto: quoniam est in prouocādo menstrua adeo forte vt pducat ad aborsum. Idem facit pul. aloes mirrbe assefetide euforb. nitri. ana ʒ. j. si cum felle vno tauri vel canis vel vituli cōtemperetur addito succo apij vel ysopi vel cicute et lana carpinata imbibatur. preterea contorqueatur donec rigescat et supponatur. Sed debilius istis est si candela noua liniatur ex oleo nardino vel de lilio in quo dissoluta sint tria grana musci vel ambre et cōtinue deferatur intra vuluam vel imbibatur petia linea in oleo predicto et ligetur circa candelā et imponātur: sed ei filum appēdatur quo extrahi possit: quoniam matrix eā sugeret ad interiora. Fricatio fit si digitus vel petia contorta in figurā digiti imbibatur oleo eodē sic aromatizato et cum eo fiat vehemēs fricatio intra labia vulue. Uaporatio fit si nigella arthemesia aristologia rutba et sauina bulliantur perfecte in aqua fontis et vino albo veteri: et cū immissione canne intra vuluam vapor calidissimus recipiatur corpore vndiquaque bñ contecto: et si addideris folia lauri pullegij saluiam mentastrum: et iterū si mirrbam et armoniacū et assam fetidam melior fiet operatio. Et quidā addunt acorū azarum scolopendriam tamariscum sambucū squil. sinapim baccas lauri ciminum et omnia acuta penetratiua. Sed necesse est vuluā inungere cum oleis frigidis ne calefi. superflue vel vlceretur sicut est oleum ros. vel de nenuph. vel cepum hyrcinum cum populeon permixtum vel vnguentum album. Succus preterea rutbe vel absinthij bibitus frequenter in ieiuno. Similiter et aqua decoctionis azari nepite sauine et iuniperi mēstrua prouocat et abortire facit. Similiter et aqua calida valde salita donec fiat amara.

Canones.

Omnia calida acuta similiter et amara mēstrua prouocant sui caliditate materias colliquando et sui acuitate excitando virtutē expulsiuam a sui penetratiōe vias elargando et sui amaritudine humores defectibiles et nature odiosos reddendo pro corporis nutrimento. Dicit preterea Auerro. v. colliget. quod omnis medicina puocans vrinam prouocat et menstrua quare dica ca. de lapide in renibus: et caplo de dyssuria et suria psenti suffragantur doctrine. Est etiā sciedū quod puocatio mēstruorum et aborsus nō differunt nisi sm magis et minus: quare illic dicēda psenti cure annectantur. Et ex his q ppriie cōferūt est coitus frequēs cū viro tarde polluētiōis post fricationē pdurātē et potus vini veteris potētis. Itē si sepe ponatur in balneo aq dulcis tepide ante et post cōsumptionē medicinarū pdictarum: ita vt si fiat vehemēter melior fiet opatio et virtutis p venas delatio profundata.

Pronosticatio.

Mulieri si mēstrua defecerit vomitus sanguis superueniēs tollit egritudinē et ecōuerso. vnde Ypo. v. p. amph. Mulieri sanguinē vomenti mēstruis superuenientibus solutio fit. Mulieri mēstruis deficientibus sanguinē fluere e naribus bonū est. Itē retētio mēstruorum cum signis alijs impgnationē certificat. vnde Ypo. v. p. apho. Si mulieri purgatiōes nō exeāt neque frigore neque fe. superueniente anxietates abominationes et defectiones ei acciderint: reputa hanc in vtero habere.

¶ De rectificatione matricis et difficultate impregnationis. Capitulum. iij.

Difficultas impregnatiōis et gñationis: aut est rōne mulieris: aut rōne viri: aut rōne vtriusque. Si rōne mulieris hz cās sex. Pria est matricis distēperata caliditas: quare adurit

menstruũ ⁊ sperma imissum. Scđa est intẽsa frigiditas mortificãs ⁊ congelãs. Tertia est exuberans humiditas: quare debilitatur retentiua. Quarta est siccitas extrema generationi materiã denegãs. Quinta venarum strictitudo in matrice: silr ⁊ opillatio fetui pabulum necessarium nõ transmittens vel vulue coartatio vltra modũ introitum virilis vge non admittẽs. Sexta ⁊ vltima ẽ egritudo ppria matricis: scꝫ apã vel vlcus ipsaꝫ prohibens ab operatione ppriavel ꝯsueta. Si vero fuerit impedimentum ratione viri causas habet qnqꝫ. Prima est spermatis caliditas adurens. Scđa vero est frigiditas congelãs. Tertia siccitas diminuẽs. Quarta humiditas dissoluens. Quinta virge breuitas vel curuitas sperma ad locuꝫ sibi ppriũ non perducens. Impedimentũ vo ex parte vtriusqꝫ simul prouenies est vnicũ quod est qualitas cõplexionis distẽperate in vtrisqꝫ verbi gratia. qñ cholericus nõ gñat ex cholerica: neqꝫ flegmaticus ex flegmatica cũ in eorum pmixtione discrasia vltimet ⁊ opatio naturalis auferat. Omne nãqꝫ naturale est tẽperatum: ⁊ omẽ tẽperatum est naturale: vt dicit gal. pmo de accidenti. pmo ca. Quapropter accidit vt masculus tẽperatus generetur ex femella intẽperata. Silr ⁊ mascul⁹ calidus ex femella frigida ⁊ econuerso.

Methodus.

Signa eius pp̄ter caliditatẽ matricis sunt hitudo corporis macra citrina cũ multitudine piloꝝ circa sumẽ. s. nigrorũ et grossoꝝ vel rubeorũ ⁊ paucitas mẽstruoꝝ cũ nigredine ⁊ grossitie ipsoꝝ ⁊ ardor vulue cũ aspitate hora coitus. Et cura ei⁹ est impinguatio corpis ⁊ eius alteratio cũ cibis infrigidantib⁹ nõ excellẽtib⁹: ne forte distẽperantia deterior inducat. Qm̃ difficile est cõplonẽ naturalẽ pmutari. Sit g̃ maior intentio in ipinguãdo q̃ in infrigidãdo. sitim ⁊ famẽ nõ toleret ⁊ gaudeat ocio ⁊ qete ⁊ somno. Fomentet qñqꝫ vulua vel vaporet cũ aqua tepida decoc. lactuce: portula. cucur. ro. sola tri sempuiue mirtill. Et põt addi aliqd iusqami vel mandrago. vsu tñ moderato. Silr et viol. rubus plãtago malua cicorea acetosa: folia papaueris ⁊ semen ei⁹ nenuphar. ⁊ similia. Subfumiget qñqꝫ cũ cãphora gũmi arabici vel ex sang. dra. ⁊ bolo ar. Vtat sepe in ieiuno triasãdal. zuccaro ro. zuccaro viol. dyarodõ abbat rosata nouella ⁊ silib⁹ si stomachus nõ cõtradicat. Signa ei⁹ pp̄ter frigiditatẽ mrĩcis sunt color faciei alb⁹ vl plũbe⁹: subtilitas mẽstruoꝝ ⁊ paucitas rubedis eorũ ⁊ eoꝝ modicitas ⁊ tarditas ⁊ piloꝝ paucitas sumen quoꝝ color est flauus vel subalbidus cũ eorũ subtilitate: ⁊ qñqꝫ inflat matrix ⁊ turget sumen ex vẽtositate frigida grossa intus restricta. Et cura est regimẽ calefaciens ex cibis ⁊ potibus cũ virtute ⁊ vsus assiduus dyatriũpipereon dyacimini ⁊ pp̄rie si matrix sit turgida inflata circa sumen. Silr dyagallãga dyacardamũ electuariũ ducis ⁊ filia. Clisterizet matrix qñqꝫ cũ vino rubeo in quo bdelliũ vl mastix vel thus sint dissoluta vel cũ aqua cal'a decoctionis carui cimini siseleos calamẽti pullegũ ameos peonie mentastri ⁊ origani. Vnguat vulua frequẽter ⁊ pp̄rie post purgationẽ mẽstruorũ cũ oleo costino vel nardino vel cũ oleo balsami qđ meli⁹ est ⁊ dissoluat in aliquo eorum pul. peonie vl siseleos seis: vt melior fiat opatio. vtat sepe dyambra dyamargaritũ in ieiuno. Subfumiget ex thure mastice alipta muscata gallia muscata qm̃ cõferũt. Signa eius pp̄ter hũiditatẽ mrĩcis sunt vulue lubricitas apud coitũ ⁊ omĩ hora mollificatio corpis ⁊ pp̄rie maxillaꝝ ⁊ coxaꝝ cũ pigritia et tarditate ad opationes: ⁊ si cõcipiat: abortit pusqꝫ embrio magnificet ⁊ pp̄rie mẽse scđo vl tertio. Vñ Ypo. v. pti. amph. Quecũqꝫ vo graciles corpus moderate habẽtes abortiunt scđo mense aut tertio sine occasione manifesta ijs cotillidões muscillaginib⁹ plene sunt ⁊ nõ põt tenere pre gũedine fetũ sed abrumpũtur. Et cura ei⁹ est vt digerat materia in mrĩce ⁊ corpe toto: ⁊ purget sicut diximus caplõ de fluxu menstruoꝝ. C. de fluxu eorũ pp̄ter multitudinẽ flegmatis aquosi ⁊ de empericis. ⁊ pp̄rie ante horã impregnationis ⁊ post purgationẽ mẽstruoꝝ qm̃ hec est melior hora in hoc casu. Et ad hoc conferunt purgatiões quas dicemus ca. de passione arthetica. C. de cã frigida si deus voluerit. regatur dieta cal'a sicca in cibis ⁊ potib⁹ si epar nõ cõtradicat vel splen vel accidens ad hoc. Et si fuerit possibile puocetur vomitus semel in mense duobus diebus super se

f

prout dicemus cap. de fetore nasi. q̄m materias euacuat ꝛ diuertit: post h̄ v̄o fiāt localia. clisteriset̄ q̄ matrix cū vino veteri stiptico in quo mastix vel olibanū vl̄ bdelliū fuerint dissoluta ꝛ bullita vel cū aqua calida decoc. calamēti absinthij bethonice balsamite mēte mētastri nucis cypressi. Sil̄r ꝛ vaporetur et fomentet̄ ꝛ balneetur cū eisdē. Et si fuerit aqua pluuialis vel aq̄ in qua fabri ferrū extingunt: fiet melius. Et si times calorem supfluū adde ex frigidis stipticis sicut sunt rose mirtill̄. balaustie cupulle glandiū ꝛ similia. Si q̄d autē ex aromaticis apponatur beatificabit̄ opatio. Subfumiget̄ frequēter cū pillulis fact̄ ex thure mirrha bdellio dissolutis in vino rubeo stiptico ꝛ incorporatis cum eodē vel ex storace sicca galbano armoniaco euforb: ꝛ nuce cipressi. ꝛ fiant omnia que dicent̄. C. de empericis. Signa eius ppter siccitatē sunt habitudo mulieris macra ꝛ paucitas menstruoꝝ ꝛ siccitas vulue assidua. Et si antecessit fames longeua ꝛ labor ꝛ exercitium vel egritudo cronica verior erit tua significatio. ꝛ cura eius est impinguatio corpis ꝛ humectatio pposse ex cibis et potibus dilatantibus q̄ plene scripsim⁹ cap. de spasmo. ꝛ ca. de ptisi. ꝛ caplo de macie renū. Et plura dicemus caplo de fe. et hic ca. lib. ij. si deus voluerit. Localia v̄o humectātia que post p̄dicta conferunt: sunt coitus assiduus cum fricatione perdurāte cū viro plurimi spermatis: quoniam talis fricatio mr̄icem delectat a ppietate ꝛ roborat ꝛ impinguat quemadmodū omnis operatio naturalis mēbrum confortat cuius est ppria si fuerit vsu vel mō non discōuenīēti. Similiter et linitio vulue assidua cū digito inūcto in oleo cōmuni ꝛ tepido vel adipe anatis anseris ꝛ galline. Similiter ꝛ suppositoria ex eisdem dissolutis ꝛ inunctis circa radicē althee vel malue vel candelam ꝛ assidue in vulua retēta. Ad hoc etiā conferunt licinia ex lana vel coto contorto in formam digiti ꝛ cū eisdem inlinita ꝛ omni hora in vulua gestata vsq ad pro undū. Similiter ꝛ clisteria ex aqua decoctionis malue althee: sc3 folioꝝ radicū et seminum collata ꝛ cōmixta cū oleis ꝛ adipibus p̄dictis ꝛ iterum parūper bullita ꝛ tepida iniecta frequenter. Confert etiam vnguemtum dyaltee: q̄ si eius caliditatem timueris: adde ex oleo viol̄. vl̄ vnguento populeon q̄tum est tertia pars ipsius. Signa eius propter strictionem ex opillatione venarum in matrice sunt: quoniam si fit ex generatione erit habitudo corporis totius pinguis squalida: ꝛ ē q̄nq cū mulier nō est pinguis circa mēbra extiora s3 intiora velut ppt multitudinem adipis apud rethe tegēs stomachum ꝛ intestina: ꝛ apud matricem ꝛ pprie os eius quare cōprimitur vehementer ꝛ impeditur virt⁹ atractiua. Et signa eius sunt distensio ventris vltra mensurā ꝛ frequentia anhelitus cū ventositate plus alijs humoribus grossioribus in ambitu totius. Si vero talis strictitudo venarum fuerit cum multitudine contentorum stabit oppositū. et cura amborum communis est extenuatio corporis proposse cum ieiunio et labore et vigilijs ꝛ vsus ciborum subtilium parum ꝛ leuiter nutrientium sicut sunt olera cōmunia et iura carnium et vinum aquosum ꝛ vsus acruminum sicut sunt cibi valde saliti et carnes sicce condite cum sinapi et aceto. Et comedere omni die in ieiuno micam panis furfuracei infusi in aceto vel agresta. Confert etiā vsus acutorum sicut sunt allia: cepe porri. Et si opillatio fuerit acquisita digeratur flegma grossum et viscosum. Et euacuetur sicut diximus capitulo de restrictione menstruoꝝ. Et post purgationem vtatur diureticis penetratiuis dictis illic. Ad hoc etiam conferunt dicta capitulo de lapide in renibus. et capitulo de dissuria. quoniam omnia q̄ renes purgant: aperiūt ꝛ exopillāt: vt dicit Auer. quinto colliget. In fine vero fiant localia circa vuluam aperientia et abstergentia matricem et eius venas. Si vero predicta strictitudo prohibens actum gignitiuum fuerit in vulua oportet vt cum rasorio dilatetur donec introitum virge virilis concedat. Signa eius ppter egritudines in matrice sunt signa apostematis ꝛ vlceris in ea que dicemus cum sua cura proprijs capitulis. Signa eius propter caliditatem superfluam spermatis virilis vel frigiditatem vel humiditatem: similiter et cura sunt penitus eadem cum his que dicta sunt de muliere. Signa eius propter breuitatem vel curuitatem virge patent ex intuitu vel egri narratione. Et cura eius est vt si sit in ea

breuitas eligat ex mulieribus curtis gracilibus: quoniam et in eis estimatur collum matricis curtũ et hora coit⁹ eleuet bãchas mulieris et ad se trahat vehementer manibus vtrisq; et caput ei⁹ ad inferiora declinet. Si ỽo virga tortuosa fuerit: incidatur cũ ferro ligamẽtum hoc faciẽs et extendatur virga et ligetur inter duas tabulas leues donec cõsolidetur. Eligat igitur breuis ex breuibus et lõgus ex longis et grossis circa coxas. Signa eius ꝓpter disconueniẽtiam amboꝝ inter se sunt: quoniã masculus ex alia generat et femella ex alio cõcipit lꝫ ĩter se nõ valeãt generare. Et cura ei⁹ est vt a principio cõtract⁹ gignitiui vir cholericus eligat ex mulieribus flegmaticis et ecõuerso: et ꝑuatus ex ꝑuatis cum eruditiõe medicoꝝ ꝑfectoꝝ in cõplexiõe. Si hoc nõ fuerit possibile cõferens esse videtur vt mulier ad ꝯtrariam ꝑmutetur dispositionem cũ cibis et medicinis alterãtibus vsu tñ moderato et paulatino: qm̃ mulier est sicut materia et vir sicut effectiuus forme: q̃re meli⁹ est vt mulier alteretur et vir cõseruetur. Istud etiaꝫ q̃nq; natura per se rectificat per mutationẽ complexionis etatiue.

Emperica.

Sicut experimentũ et cãte stantur preter cãs dictas in methodo sunt et cause q̃ttuor alie ꝓhibentes impregnationẽ: q̃rum p̃ma est. Modus indecẽs coeundi. verbi grã. Si mulier fuerit sup̃ius et vir inferius. vel si vir plurimũ festinet ad op⁹ ꝑficienduꝫ priusq̃ mulier incitetur ad libidinẽ et matrix ad auiditatẽ: vel si mulier iacuerit capite eleuato et coxis deꝑssis q̃re opꝫ vt eoꝝ quodlibet in cõtrariũ varietur quod est vt mulier subijciatur capite deꝑsso et hora coitus lacesset palpitationib⁹ lasciuia cũ manib⁹ circa mamillas et pudenda. Et vt vir suũ non cõpleat desiderium donec in vulua senserit humiditatem affluentẽ circa vuluã et mulierẽ delectanteꝫ. Tũc nãq; sperma ꝓpriũ effundat natib⁹ diligenter firmatis sup bancbas mulieris. Talis nãq; mod⁹ mulierẽ delectat et opus beatificat. qđ sagax prenoscens ab eterno deus vtriq; sexui delectationem atq; libidinem ingessit ne dolorem pariẽtis et laborem patiẽtis et laborem nutriẽtis horrescens opus negligeretur gignitiuũ. Fecit igitur eos delectari quãdo spma vniusciuisq; ꝓpe leue ac muliebre transit sup membrũ neruosum sensitiuũ titillosuꝫ quod in viro est caput virge et in muliere os matricis simile rostro tyrice. Et licet sperma mulieris nõ sit ad gñationem necessariũ neq; sicut efficiens: neq; sicut materia prout superius in anathomia matricis ostendim⁹. Est tamẽ vt plurimum ad gñationem iuuamentũ ferens. Secunda vero causa est indebitus modus se regendi post coitum. verbi gratia. Si mulier ilico se erexerit et steterit vel saltauerit quare cadit ab ea sperma. Ordinetur igitur vt remaneat sub eodem situ post coitum per tempus aliquod qđ diximus in coeundo et resupinata et capite depresso et natibus exaltatis. Et si possibile fuerit: obdormiat sic iacens. Et in hoc casu multum conferunt ventose late capaces posite super sumẽ cum igne sine scarificatione: quoniam adiuuant attractiuam et retentionem. Confortant similiter et emplastra calida stiptica in methodo iam dicta. Tertia causa est colli matricis et vulue spaciositas immensa quare ingreditur aer frigidus congelans. Cui subuenitur cuꝫ balneis et fomentationibus calidis et stipticis sicut est aqua decoctionis gallarum nucis cypressi gũmi arabici mirrhe ciperi masticis olibani aluminis sulphur. squinanti arthemesie calamenti et similium in qua frequenter sedeat. Et cum pecijs lineis mollibus in ea infusis calidis loca predicta fomentet intus et exterius et in fine rei ipsa cuꝫ lintheo diligenter exiccet. Ad hoc etiam cõfert suppositio lane vel coti intincti in hac mixtura. Recipe gallie musca. dragmas. iij. gariofi. ʒ. j. musci. dragmã. semis. terantur et dissoluantur in dragma vna. vini rubei põtici et aliquantulum ad ignem calefiant. Aliud ad idem fortius. ℞. gummi arabici: masticis: gallaruꝫ: aluminis: nucis cipressi ana. vnciaꝫ semis. terantur et cribellentur et bulliantur in libris quattuor vini rubei. et vncijs decem aceti donec vncie quattuor consumantur. Et ex hoc liquore frequentetur vulua abluendo vsq; ad ꝓfundũ quo digitus possit elongari. Et post ablutionẽ singulis diebus factaꝫ locus aspergatur alternatim intus et exterius cum puluere stiptico

subtilissimo facto ex bolo armenico: mastice:
gũmi arabici: mũmie: armoniaco: thure añ.
ʒ.ß. tritis ꝛ cribellatis. Et post aspsionem
epithimet cũ pãnis lineis infusis in liquore
predicto vel vino rubeo stiptico claro. Hec
nãq; remediorũ vicissitudo tantã stipticitatẽ
et coartationẽ inducit vt corrupta vel q̃ pe-
perit virgo videat. Quarta cã est hora nõ cõ-
petens coeundi. Oportet nãq; vt vir ꝛ mu-
lier abstineãt a coitu p tẽpus lõgũ: qm̃ hoc
vuluã exiccat ꝛ eius retẽtiuã roborat ꝛ spma
in testiculis decoq̃t ꝛ maturat: pp̃ter qd̃ acci
dit vt mulieres se cõmiscentes plribus nõ cõ
cipiant lubricitate vulue simul ꝛ mẽstruorũ
cõfusione phibẽte. Oportet etiã vt hora q̃
voluerint coire caueãt a tristitia ꝛ crapula ꝛ
ebrietate ꝛ ira ꝛ alia animi passione. Hora
p̃terea vniuersalis ad hoc cõuenientior ẽ post
menstruorũ purgationẽ cõpletã: quare tunc
balneet in aqua decoctiõis camomille mel-
liloti spice celtice polij fizeleos. Et post hoc
balneũ vuluã diligẽter exiccet lintheo ꝛ sub
fumiget cũ carpobalsamo vel oppoponaco
vel spica vel costo vel alio aromatico: ꝛ tũc
nubat. Hora p̃terea pticularis ad hoc cõue-
nientior est in ieiuno ꝛ circa auroras postq̃
somnꝰ ꝛ tertia digestio pfecte fuerit celebra
ta. Tunc nãq; vir ꝛ mulier vrinã ꝛ feces emit
tant ꝛ inter se cõcludant ꝛ ad actũ gñatiuũ
procedãt. Et dicũt quidã ꝙ imaginatio fi-
gure pulchre hora coitus prolẽ pulchrã red
dit ꝛ turpis turpem ꝛc. Remedia p̃terea ad
impregnationẽ facientia sunt duorũ generũ
quedã nãq; hoc faciũt a pprietate. quedã a
qualitate. Et q̃ a qualitate sunt duplicia:
qm̃ ꝛ delectationes faciunt in matrice hora
coitus ꝛ eiꝰ attractiuã excitãt vel stipticita-
tem in ea conferũt ꝛ retentiuã cõfortant: de
quibꝰ p ordinem dicamꝰ. A proprietate cõfe
rens est balsamus cortex mãdagore peonia
agnus castus viscus fizeleos ambra baucia
ameos coagulũ leporis stercus vulpis ꝛ me
dulla ossis cerui vel vituli si ante horã coitꝰ
applicent vulue quocũq; modo. Fit igitur
suppositoriũ ex ipsis hoc modo. ℞. xilobal-
sami: carpobalsami: radic. peonie: fizeleos
storacis: calamite: bistorte añ. ʒ.j. terant ꝛ cri
bellent cum oleo balsami vel cũ oleo ros. in
quo dissolutus sit muscus donec ad formas
mellis currẽtis reducat ꝛ in ea lana vel co-
tuz vehemẽter cõtortum in figurã digiti in-
fundat ꝛ supponat frequẽter ante coitum.
Trocisci ad idẽ fieri possunt ex eisdẽ quorũ
vnum mulier recipiat omni die in ieiuno cũ
vino veteri al. aromatico. Suppositorium
aliud ex eidẽ sic fit. ℞. balsami. ʒ.ß. xilobalsa
mi: carpobalsami añ. ʒ.j. terãtur ꝛ cribellent
et cõficiant cũ oleo ros. sufficiẽti in quo dis
solutus sit muscꝰ ꝛ fiant forme sicut os da-
ctili ꝛ supponãtur. Suffumigiũ fit ex carpo
balsamo spica nardi vel gallia mus. vel ali-
pta muscata: ꝛ proprie ante horam coitus
frequenter. Liquor ad idem bibitus fit ex se
mine bautie: croco. distẽperatis cum vino al
bo veteri claro. Silr ꝛ vino de corticibꝰ mã
dragore ꝛ agni casti in ieiuno. Confectio
ad idem in ieiuno fit ex radice vel semine
bautie per se vel bene coquatur in vino aro
matico cum spica ꝛ peonia ꝛ gariofil. ꝛ pi-
stentur ꝛ incorporentur cum eodem. Sup-
positorium aliud sic fiat. ℞. ameos: spice añ
partes equales. terantur ꝛ incorporent cum
medulla ossis cerui vel vituli ꝛ supponan-
tur cum lana ante horam coitus frequenter.
Et similiter coagulum leporis quando per
miscetur cum butiro cocto ꝛ supponantur
cum lana: vel stercus vulpis distemperatuz
cum oleo ros. ꝛ suppositum cum lana ante
horam coitus frequenter: quoniam hec om
nia conferunt a proprietate: vt dicit Rasis
in diuisionibus ca. presenti. A qualitate ve-
ro conferens matricem delectando et eam
excitando est cinamomum ꝛ cubebe et aro-
maticum quodcũq;. Masticentur igitur cu
bebe in ore viri ꝛ cum saliua inungatur vir-
ga tota ꝛ proprie caput: quoniam apud coi
tum fortem inducit delectationem in mulie
re. Similiter ꝛ piretrum eodem modo ma-
sticatum, sub minori tamen quantitate ꝙ
cubebe: quia faceret pruritum. Similiter et
pillule facte ex cinamomo cubebe zinzi. spi-
ca gũmi arabici ana. ʒ.j. ambre musci ana.
granum. j. tritis et incorporatis cum vino
aromatico vel aqua in qua gũmi ara. fuerit
dissolutũ. Ipse nanq; masticate in ieiuno et
inuncte super virgam hora coitus fortem in
ducunt in muliere delectationem. Idem fa-
cit oleum de lilio vel de spica in quo pul.
cubebe aut cinamomum fuerit dissolutum:
et per dies aliquot reponitur donec olea

virtutem verũ assumpserint si cum eis apud coitũ virga liniatur. A qualitate vero cõferens matricez exiccando ꝛ eius retentiuam roborando est omne calidum siccũ cum aromaticitate non mordicante: sicut sunt balnea stiptica ꝛ fomentationes quas diximus in methodo ꝛ emperica euidenter. A qualitate vero ꝛ ꝓprietate conferens atq; omniũ vltimũ est succus peonie masculi vel femelle mixtus cũ puluere seminis eiusdem. Et supponatur continue diebus quinq; post menstruorũ purgationez: et post hoc fiat coitus modo ꝛ ordine supradictis. Experimentum completũ est vt mulier purget ante tempus menstruorũ cũ apozimate qd. R. mirabolanorum indorꝫ: kebulorum: emblicorũ añ. ʒ. vná. ros. rub. ʒ. ß. decoquant omnia in lib. tribus aque donec medietas consumat: tũc colletur ꝛ in collatura addatur zuccari ros. ʒ. j. detur totum ante diẽ cũ reiteratione dupla vel trina ante purgationẽ menstruorꝫ. Balneetur mulier quinq; diebus vel sex in aq̃s stipticis: sicut est aqua decoctionis ros. balaustiarum: gallarũ: mirtillorꝫ: peonie. ꝛ similiũ. ꝛ hora qualibet post balneũ exiccet vulua cum lintheo. Et supponat lana infusa in balsamo in quo dissolutus sit succus peonie vel puluis seminis peonie. vel in oleo ro. in quo dissoluta sint grana. xij. musci. ꝛ grana. xij. ambre. vel supponat aliud ex p̃dictis. Et sumat per superius omni die in ieiuno per mẽsem integrũ vnũ ex trociscis supradictis. vel sumat. ʒ. ij. pulueris facti ex semine fizeleos et ameos añ. par. equales. Et post hec omnia coeat hora cõpetẽti ꝛ modo ꝛ ordine supradictis ꝛ cõcipiet si per artez fuerit possibile quocunq; modo et filium generabit.

Canones.

Remedia localia in empiricis iã dicta meliꝰ operant si post menstruorꝫ purgationẽ cõpletã exhibeant quattuor vel quinq; diebus primis: qm̃ tũc natura corpus mundauit ꝛ ad opus naturale ꝓparauit: lꝫ oĩ alio tp̃e videatur aliqualr̃ cõferre. Affirmat Ras. in diuisionibus q; mala cõplexio hũida spermatis vel sicca nõ põt ꝓhibere generationem nisi parem inueniat in mẽstruo mulieris: tũc eñi fortis fit atq; vltimata eius malitia: ꝓpter qd̃ ait Gale. in cõmento illius amph. ij. parti. Quibuscũq; iuuenibus existẽtibus ꝛc. Affert etiã eodẽ libro cap. de sterilitate. q; generatio ꝓhibetur in viris ꝛ mulieribus absq; aliqua causarꝫ huiusq; dictarũ p̃mo ex ꝓprietate q̃ est in spermate vel menstruo: sicut est dispositio arboris nõ fructificãtis. Ubi sciẽdũ q; ꝓprietas siue forma specifica est duorꝫ generũ: vt docet Auic. j. cañ. fen. ij. ca. de eo qd̃ comedit ꝛ bibit. Est eñi in quibusdã forma substantialis vt in quibꝰ operatio ab ipsa proueniens oĩbus inest indiuiduis. verbi grã. Ois adamas attrahit ferrũ: ꝛ oĩs mula est sterilis. Nullũ nãq; accidẽs inest oĩbus indiuiduis nisi ꝓpria passio: q: accidẽtia cõmunia materiã cõsequunt: ꝓpria vo formã. In quibusdã vo ꝓprietas est forma accidentalis: vt pore in quibus operatio ex ipsis proueniens q̃busdã inest sue spẽi: q̃busdã vero non.

Pronosticatio.

Sterilitas nõ recipit curationẽ qñ ꝓprietatis: nõ hꝫ contrariũ. Itẽ si difficultas impregnationis fuerit ꝓpter verrucã vel apã durã vl' cancrũ in matrice nõ curat: q: causa remoueri nõ põt. Itẽ si fuerit ꝓpter fluxũ mẽstruorũ assiduũ vel retẽtionẽ curat faciliter. Itẽ si sperma viri fuerit ꝓiectũ in aqua clara et natet nõ fructificabit filr̃ si liquescat. Itez si vulua fuerit semp humida lubrica vnctuosa difficiliter cõcipit ꝛ faciliter abortit: ideo caueat a statione multa ꝛ a saltu ꝛ a cibis vnctuosis. Itẽ si matrix fuerit densa compacta nõ cõcipit. Itẽ si frigida ꝛ nimis rara nõ cõcipit. Itẽ i eodẽ si nõ accepit invtero ꝛ velis scire si cõcipere possit: conteges eã vestimentis: fumiga deorsum cũ aromaticis: ꝛ si quidẽ transierit odor per corpus ad os ꝛ nares cognosce qm̃ p se nõ generat. Itẽ dicũt alij q; si vterq; cõiugũ minxerit sup lactucã recentem ex illo fit sterilitas cuius vrina exiccauerit lactucã: q: in ipa est mala cõplexio.

¶ De impedientibus impgnationem et facientibus abortum. Caplꝫ. iiij.

Istud caplm̃ lꝫ repugnet oĩ legi est m̃ necessariũ ꝛ vtile. Mulier nãq; si añ tp̃s pubertatis conceperit vl' debilitata fuerit vl' gracilis vl' viro nõ ꝓportionata aut abortiet: aut hora partus succũbet ꝛ morieẽ cum fetu.

Methodus.

Illud phibet erectio mulier[z] p⁹ coitum velociter ⁊ saltus eius ad posteriora frequens ⁊ fortis cruribus dispassis: ⁊ descensus a gradibus velox donec in vuluã descenderit hũiditas. Et exaltatio capitis hora capitis cũ depssione coxarũ: ⁊ vir festinet in coitu ⁊ ancbas eleuet hora illa priusq̃ mulier spermatiset. Cõferunt p̃terea bibita et suppositoria qd̃ est: qꝛ si mulier ante coitũ assiduet per dies plurimos in ieiuno sumere ex semine sauine vel iuniperi vel rutbe vel sinapis vel piperis vel ceparũ vel alteri⁹ acuti donec odor sentiat in vrina nõ concipiet: et si conceperit: abortiet. Silr̃ si ante coitũ et post supponat oleũ de iunipero vel de salice vl' laterinũ vel laurinũ vel de salice vl' fel vaccinũ vel succũ rutbe vel absin: ℞. vel sauine vel iuniperi vel salicis cũ lana vel coto in fusis in aliquo eoꝝ ⁊ in vuluã bene ꝓfundato. Silr̃ etiã ꝓfert hora illa supponere aquã decoctionis azari vl' colloquintid. rubee tinctorum aloes scolopendrie tamarasci omniũ simul vel quorundã. Confert p̃terea suffumigatio post coitũ immediate ex mirrba serapino nuce cipressi posito q̃ntum eoꝝ sup carbones: ⁊ recepto fumo calidissimo per tratectoriũ intra ꝓfundũ vulue donec senserit lesionẽ. Silr̃ ⁊ impositis salis gẽme vel nitri vel aluminis tameni factis ex eis formis oblongis tanq̃ digitorũ. Confert etiaꝫ oĩ die in ieiuno potare per dies plurimos añ coitũ succũ rutbe vel iuniperi vel sauine vel salicis vel aquã decoctionis azari apij rad. leuistici sauine yreos granoꝝ iuniperi rub. tinctorum ⁊ similiũ. vel aquã salitã plurimam. Valet etiam si vir vnxerit apud coitũ virgaꝫ totam: ⁊ ꝓprie caput eius ex succo iuniperi vel rutbe vel ex aliquo predictorum: ⁊ cum eis dirigat virgam infra vuluam.

Emperica.

Electuarium sublime quo si militer vtatur oĩ die in ieiuno per mẽsem vnũ ante coitũ ⁊ nõ cõcipiet vel abortiet scd̃o mense vel tertio. ℞. granoꝝ iuniperi granoꝝ sauine piperis nigri añ. ʒ. j. rutbe sicce pullegij mẽtastri sicci añ. ʒ. ß. acori azari scolopendrie tamarisci rub. tinctorum ana. ʒ. ij. apij carui yreos añ. ʒ. j. terant oĩa ⁊ cõficiant cũ succo caricarũ coctarũ et expressarũ vel cũ melle: detur ex eis admodũ aueliane cũ vino decoctionis saluie vel alio liquoꝝ supradictoꝝ. Pillule ad idẽ. ℞. mirrbe piperis piretri aristologie rotunde semis cicute cẽtauree añ. ptes equales. Informent pillule sicut cicer cum succo prassij vel mentastri: ⁊ dent omĩ die tres vel quinq̃ in ieiuno. Sciendũ p̃terea q̃ lꝫ oĩa remedia dicta sint fortiora ⁊ in arte hũana cõpleta. Cautius tñ est cũ talibus nõ coire vel in eas spma nõ ꝓijcere q̃ p̃textu taliũ periculũ incurrere. Qꝛ nõ est possibile aliqd̃ spma tãte virtutis reperiri vt a nullo predictorum valeat impediri adeo: vt est sperma ꝓiectũ in balneũ aque dulcis tepide a malis hoĩbus repertũ sic mulierẽ impregnasse q̃ sedebat ĩ eo: vt dĩ. Auer. ij. colliget. qm̃ a ꝓprietate matrix attrabit sperma cui difficile est repugnare.

Canones.

Omne calidum acutũ mordicatiuũ cõfert in h̃ casu qualitercũq̃ fuerit applicatũ: qm̃ sanguinem amaricat menstrualẽ ⁊ vere odiosũ reddit ⁊ eius opationib⁹ displicentẽ si p interi⁹ sumat ⁊ spma genitiuũ inficit si p inferius ponat. Sciẽdũ etiã q̃ ista quattuor vrine ꝓuocatio menstruoꝝ inductio nõ differunt nisi ſm magis ⁊ minus ordine iam locato. Ideo dicta in capl'o cuiuslibet eorum subseruiunt cuilꝫ ipsoꝝ. Nõmia etiã fortis post cõceptionem: ⁊ proprie de sapbena pedis vel de basilica facit aborsum. Farmacia similiter fortis ⁊ acuta primo ⁊ secundo vel viij. vel. ix. mense exbibita abortire facit.

Pronosticatio.

Dicit Ipoc. v. pti. ampb. Mulieri in vtero babẽti ab aliqua acutarũ egritudinũ accipi mortale vt plurimũ ⁊ ꝓprie si fe. fit fortis aliter ſo minime. Idem in eodem. Mulieri in vtero babẽti si multũ venter fluat suspitio est abortiendi qd̃ intellige de quolibꝫ fluxu forti ⁊ proprie in corpore sicco. Item mulieri in vtero babenti si subito mamille graciles fiant: abortit. Item mulieri in vtero babenti si altera mamilla gracilis fuerit geminos babenti alterum abortit. Et si qui/

dem dextra gracilis fiat masculum: si vero sinistra: fiat feminam. Ibidem quecunq corpus moderate hntes abortiunt scdo mese iis cotilidones muscillaginib' plene sunt et no pnt tenere p gravedine fetu sed abrupunt. Ite mulieri in utero hnti tenasmon innatus abortus facit. Ite ide in eode. Mulieri i utero hnti lac ex mamillis multu flues fetus significat debile. Si vo ubera dura fuerint sanu signat fetu. Item mulieri in utero hnti si purgatioes exeat impossibile e fetu ee sanus qd vm intellige trib' salvis coditioib'. Prima qrus ut flux' menstruor fit plim'. Scda ut mulier sit gracilis macra no robusta. Tertia ut sit post tertiu mesem: qm pmo et scdo mese pnt adbuc mestrua piodice fluere: qm fetus puus exns adbuc modico indiget nutrimeto. Mulier naq pterea q semel passa est abortus et pprie difficile timorosus. scdo vo q si cocepit ex oi levi ca denuo abortit velut sunt saltus vociferatio aut frequens statio. Similiter et usus ciborum lubricorum.

¶ De facilitantibus ptum et educentibus secundinam. Caplm. v.

Resident fet' in mrice cruribus attractis vsus umbilicu et facie velata manib' suis qsi figura sphere copresse ita ut caput erectu habeat vs' caput mulieris et facie ad anteriora mulieris. Extat aut trib' paniculis involut' quor pmus est totu fetu et alios duos paniculos ivolues ad defendedus a supfluitatib' pessimis sanguinis mestrui q neq p materia gnationis neq augmetatiois neq nutritiois apte fuerint: sed states inter matrice et paniculum expurgant hora ptus fet' simul cum fetu. Et hic paniculis dr scdina: qm est necesse ut apd hora pt' scindat et exitu fet' assequat. Scds vo panicul' est velame fetus coopies ab umbilico ifra quo urina colligit et usq ad hora ptus retinetur ne sui nitrositate corroderet embrione et noiatur hilis. neq indiguit paniculo cogregate feces: qm fet' qdiu stat in alvo vetris no nutrit cibo solu digo in stoacho mris: imo sola digone scda vel tertia preparato q est epatis et venar: et hec fit p venas umbilicale orta ab umbilico fetus et transeu te p scdina ad circuferentia mricis oms qq ubi rami cu ramis venar ab epate mulier procedentiu hnt orificia colligata qbus sanguine purissimu ab epate mulier ad epar embrionis cursu recto traducut: vm et si super fluitates pme digonis aliq cogregent in embrione ipse tn sunt modice et cu digerunt industria nature ad intestina embrionis delegant ut ex ipsis assuefiat. Et p hoc accidit ut fetus qnq illico post ptum feces egerat liqdas citrinas. Terti' aut panicul' q altus dr est pte embrionis sup umbilicu curtu volues mollis atq tenuis: ut mebra fet' fragilia no oppmat sed a duritie scdine defendat et ne sudores sordidi imbibat embrione: appropinqnte vo hora ptus et pfecto embrione sentit ex ipso matrix dolore gravatiuu ordine nature regetis qre ipm obvolvit: ita ut caput ad os matricis decidat et pedes embrionis ad dorsum mulieris pvertatur: qm hic e modus levior fetum educendi: scs capite primo ad exteriora propulso et omnis alter difficilis est in necessitate.

Methodus.

Hanc igit pariedi hora cum mulier ex .xl. septimanaru numero noverit ptus vicinari intret omi die aliquoties an horas partus p meses integru balneu aque dulcis vel in q decocta sint mollificativa: sicut sunt malue viole et althea: non tn plonget in eo sessio. Iste naq mesis est tepus pariedi fm suam totalitatem: qm in ipso est embrio copletus: pprie tame circa fine. Et semp cum balneum exierit ungat spodiles dorsi atq ventrem totu ex oleo nardino vel camomillino vel de lilio. Et nutriat hora illa cibis mollibus: sicut sunt pultes sorbiles et iura piguia Cum aut hora partus ia advenerit no multiplicet revolutiones de latere sup latus: s; sup lecto sedes extendat pedes suos: deinde erigatur subito aliquoties sup eos. Et tunc humectetur os matricis oiquaq ex oleis tepidis predictis vel ex adipe anatis anseris et galline vel ex muscillagi. fenugre. se. lini. althee: quonia oia ista dolorem rupture mitigant leniendo. Et si difficilis fuerit scissionis secundina scindat ea obstetrix unguib' suis aut cutello parvo. Et si part' sit difficilis propter virtutis expulsive debilitate vel embrionis grossitiem lacerantem anum: ut anus et vulva efficiantur una via: dentur

in potu. R. de mirrba cu aq decoc. rutbe iunipi et sauine quos diximus de restrictione menstruorum ca. de empicis. Et si virtus sit debilis ex dolore detur in potu gallie mus. vs. par. tertie illius dissolutorum in vino aromatico vna vice post aliam. Uel detur aqua carnis vel vinum purum prout maxime delectatur. Et suffumigetur cum mirrba apposita vel castoreo recipiendo fumum cum trafectorio in profundum vulue quanto calidiorem poterit sufferre. Et fiat sternutatio cum condisi vel piper vel euforbio: quoniam statim eiciet fetum et secundinam. Si vero fetus mortuus ex strictura vel a principio mortuus fuerit: quod cognosces: quia mulier non sentit eius motum: et dum reuoluitur a latere super latus sentit quasi casum lapidis de loco ad locum: tunc fortioribus indigemus: quoniam non solum virtus expulsiua que est in matrice verumetiam leuitas embrionis viui partum facilem efficit: ... detur in potu trocis. de gummis positis ibidem et suffumigetur mulier ex eis. Ipsi namque statim fetum eiciunt viuum et mortuum et expellunt secundinam. Et sedeat mulier quasi continue postquam fetum nouerit mortuum in aqua decoc. mentastri sauine rutbe calamenti.

Emperica.

Dicit Auicen. iij. canon. fen xxi. de eductione fetus et secundine, quod suffumigium fetidum ad os et nares exhibitum: aromaticum vero apud vuluam a proprietate matricem deorsum trahunt et fetum educunt: preter solum vngulas asinorum quorum licet fumus sit fetidus a proprietate habet vt vulue applicatus fetum extrahat et secundinam quare confert suffocationi matricis. Item dicit Ras. in diuisionibus presenti ca. quod radix butbormarten. i. ciclaminis a proprietate partum efficit facilem si sicca ligetur hora partus super coxam mulieris. Sed dicunt alij quod si talo appendatur hora coitus prohibet conceptionem: quoniam matricem ad se trahit omnino quaque. Item si post partum fiat exuberans sang. emorrosaia restringatur: vt docuimus de fluxu menstruorum. Si vero menstruum retineretur vel diminute purgaretur tunc prouocetur: vt suo docuimus ca. Si vero dolor fortificaretur: detur in potu vicibus pluribus ʒ. ij. trifere magne cum vino calido vel aqua decoctionis athanasie. Et ex ea fomentetur vulua cum lana vel coto imbibito frequenter. Quod si non suffecerit narcoticon donabis: sicut trifera magna data cum aqua decoc. mandragore vel iusquiamine forte dolor prosternat virtutem.

Canones

Omnia prouocantia fluxum menstruorum cum fortitudine conferentia sunt presenti ca. quoniam virtutem retentiuam debilitant et expulsiuam confortant in matrice.

Pronosticatio.

Dicit Ypo. v. par. amphor. Mulieri que a matrice molestatur aut difficulter generanti sternutatio superueniens bonum siue per se: siue per artem. Apostema accidens in matrice tempore impregnationis est mortale. Si manus vel pes primo exierit vuluam malum. Oportet enim in partu salubri caput embrionis vt primo egrediatur vel manus ambe super caput extense: quare cum obstetrix situm eius euersum cognouerit: manibus vtrisque proposse transformet. Item si retineatur secundina post partum neque per se: neque per artem exierit: vel si partus vltra .xl. septimanas se tardauerit: fiet vt plurimum mortale. Item si menstruum retentum fuerit vel diminute purgatum ydropisim vel mollam vel suffocationem matricis inducit. Item si san. fluxus vlterius fuerit: neque restringi possit mortale. Item si dolor rupture in cbo. vel fuerit mortale. Item partus est difficilior in fetu mortuo: propter quod in aborsu est difficilior omnibus cum in eo neque matrix: neque fetus: neque tempus regulariter operantur. Item dicit Auic. iij. can. ca. de generatione embrionis. quod si partus fuerit in mense septimo possibile est fetum saluari in esse viuo. Si vero in mense octauo necesse est vt moriatur. quod est: quia sicut inter dies sunt dies septem et nouem cretici et beniuoli: dies vero sex et octo perniciosi. Similiter et in mensibus reperitur: quod totum fuit ex influentia corporum supercelestium: vt patet. iij. de creticis diebus. et proprie planetarum.

¶ De exitu matricis vel vmbilici. Caplm. vi.

Accidit quandoque in mulieribus vt earum matrix inferiora petat adeo: vt extra vuluam pendeat euidenter. similiter et vmbilicus et proprie post partum: quoniam a concauo matricis originatur. Fit ex aliqua quattuor causarum. Prima est vt apostema in matrice. Et signa eius atque curam dicemus suo cap. Secunda est partus la

cerāsvuluā:ita vt qñcꝫ an⁹ ⁊ vulua ꝯiūgant ⁊ debilitāt matricēꝫ. Tertia est mollificatio matricis ⁊ ligamētoꝝ atcꝫ carniū ei⁹ ex mala cōplexiōe frigida humida ꝓueniēs. Quarta vero est cā primitiua: scꝫ casus ⁊ ꝑcussio sup dorsi spōdiles aut sumē. Silr̄ ⁊ coit⁹ cuꝫ viro cu⁹ virga grossa ⁊ lōga ledēs fuit. Et hic exitus a q̄busdā appellat⁹ est ꝑcipitatio matricis. Signa ei⁹ patent ex re ipsa atcꝫ infirmi relatione super causa.

Methodus.

Cura eius eadē cōis ē ad oēs cās q̄ est vt a ꝑncipio si necesse fuerit ⁊ ꝓpꝛie in cā humorali digeratur ⁊ purget flegma: put docuim⁹ ca. de fluxu mēstruoꝝ. Et ꝯfert ad hoc benedicta laxatiua: post h̄ vo balneet ⁊ vaporet ⁊ fomētetur ex aq̄s calidis stipticis q̄lis est aq̄ cisterne q̄ sic fit ḃm Raſ. ℞. nucis cipssi costi spice celtice spice nardi mirrhe ro. mēte balaustie corticū granatoꝝ cupulloꝝ glādiū sorbaꝝ pꝛunoꝝ imaturoꝝ si ip̄s fuerit añ. li. ſ. ꝯtrita grosso mō ⁊ cōquassent ⁊ bulliātur in aq̄ pluuiali sufficiēti ⁊ fiat encatisma .i. balneuꝫ ab vmbilico īfra in aq̄ calida: ⁊ cū exierit vuluā diligēter exiccet cū pāno albo lineo molli. Et ſpgat super eā puluerē cribellatū. ℞. olibani gallaꝝ balaustiaꝝ antimonij acatie aluminis nucis cipressi añ. p. eq̄. Et si volueris: adde boli ar. mūmie cupullaꝝ glādiū ceruse masticis dragagāti añ. q̄tū ex ꝑdictis. ⁊ cū pānis calidis firmiter fasciet. Si vo matrix egressa fuerit reducat p̄mo manib⁹ calidis ad īteriora. Et si ꝓpter durititiē nō itroierit: mollificet cum vino aromatico tepido in quo butirū fuerit dissolutū. Deinde reducat ⁊ ponātur ventose due sicce sup duo inguina. Et iaceat mulier capite depsso ⁊ hāchis exaltatis p dies plurimos. Et emplet loc⁹ cū puluere iaꝫ dicto donec ꝯfirmet. Et si laceratū fuerit ip̄ꝫ pytoneon q̄d est iter anū ⁊ vuluā suat cū filo sericeo forti q̄tuor vel q̄ncꝫ foramib⁹ vt opoꝛtet. Si vo vmbilic⁹ solus exierit post ptuꝫ sumat tēta gracilis dura ⁊ īuoluat pān⁹ line⁹ mollis sup ipsaꝫ: ⁊ accipiatur. pul. cribellat⁹ thuris: ⁊ ꝯficiat cū albumine oui in moduꝫ mellis currētis ⁊ impleat ex eo vmbilic⁹ interius ⁊ liniatur exterius: ⁊ sic intromittatur. Valet etiaꝫ ad hoc puluis supradictus: in alijs fiat sicut ptius.

Emperica.

Cōiter operātes ꝑter ꝑdicta faciūt suffumigia aromatica sup⁹ ex thimo mac. gallia mus. alipta muscata ⁊ filijbus. Fetida vo p inferi⁹ ex assafe. pice liq̄da capillis capitis fimo ⁊ ſilib⁹. Qm̄ a ꝓprietate matrix ꝓsequit odorifera ⁊ fugit horribilia: ꝑter q̄ suffumigiū ex vngulis asinoꝝ cui⁹ est sp̄alis ꝓpꝛietas mricēꝫ ad se trahere ⁊ fetuꝫ mortuū educere: ī fit de marie feretibus vt dicit Aui. iij. can. fen. xxi. ca. de eductione fet⁹ vel secūdine. In q̄b⁹ etiā ⁊ ꝓpꝛie carnosi faciūt ēcatisma ex aq̄ frigida sine mora: q̄m ⁊ si frigida noceant matrici ⁊ ano ⁊ oib⁹ neruosis ꝑiculis: breuis tn̄ in eo mora pl⁹ est iuuamēti p antipistasim ꝯstringendo q̄ nocumēti p se alterādo: queadmodū in tetano. Itē ordinent dietā stipticā ex carnib⁹ laudabilib⁹ assis ⁊ piris coctaṅ. ⁊ ouis aſſ. ⁊ torterlis ⁊ etiā ex vino ru. pontico in cā frigidā vel cū aq̄ extinctiōis calibis vel lapid. igniti in cā cal'a ⁊ regimē subtiliet. vnguētū stipticuꝫ sic fiat. ℞. mūmie. balau. alu. nucis cipssi boli ar. thuris litbar. galbani bdellij sarcocolle masticis san. dra. añ. ʒ. ij. terant ⁊ dissoluātur oīa ad ignē in casola cū oleo ro. vel mirtino ⁊ cera sufficiēti ⁊ icorporētur ꝑfecte. Et pōt addi cerusa si dolor fuerit fortis.

Canones.

Qm̄ anus ⁊ vulua ex natura sua sunt frigida ⁊ orificia venarū expulsioṅ. p naturā ad op⁹ hoc fabricata q̄ est dicta de exitu ani ꝑsenti cap. subtil'r suffragat. Silr̄ ⁊ cuꝫ vtercꝫ exit⁹ fit p essentiā mollificatuꝫ necesse videt vt cura paralisis conferat iuuamentum.

Pronosticatio

Est eadē cū ꝓnosticatione exitus ani.

¶ De signis impregnationis ⁊ sexus fetus. Capitulum. vij.

Signa impgnatiōis certa put est possibile ī arte hūana sunt octo: vt dicūt raſ. ⁊ aui. c. isto. Primū ē vehemēs adherētia vulue sup virgā ⁊ ei⁹ corrugatio apud coitū gignitiuū. Scōm est siccitas vulue post talē coituꝫ maior debito ⁊ solutoꝛia q̄ nō in ea repit humi

ditas: quēadmoduꝫ accidit labijs oris ⁊ lin/
gue post cibū comestū in fame plīma. Et si
iiij. vel. v. añcessit purgatio regularis atq; cō
pleta: ꝑior erit tua significatio: qm̄ tal' purga
tio disponit plīmū ad ꝯceptionē. Tertiū est
ꝙ accidit mulieri pigritia ⁊ tarditas ⁊ decli/
natio ad somnū lōgū. Quartū est vt si qd mi/
sit in vuluā repit os mr̄icis adeo ꝯstrictuꝫ: vt
neq; stil' ingredi posset sine lesione: vt dicit
gal. in de ꝟtutib' naturalib'. Quintū est qm̄
post dies aliquot ⁊ ꝑprie post duos mēses vl'
circa id retinent̄ mēstrua ⁊ icipiūt mamille
igrossari ⁊ papille eaꝝ denigrari: lꝫ retētio
mēstruoꝝ qbusdā accidat statim a pncipio ⁊
ꝑprie mulierib' siccis ⁊ sanguineis. Sextuꝫ
est ꝙ post duos mēses vel tres aduenit appe
tit' corrupt' ⁊ nausea. Septimū est qm̄ post
mēses illos fit scoob ⁊ pān' in facie q est colo
ris mutatio quēadmodū a sole vel igne. Oc/
tauū est vrina subtilis ꝑpter viarū opillatio
nē alba aquosa in mulierib' frigidis ⁊ ꝑprie
in ꝑcessu ꝯceptōis in sūmitate cui' est nebu
la ⁊ est ei' liquor diuersi coloris sicut yris in
medio ei' ⁊ sicut cotū carminatū ⁊ cū cōmo/
uet̄: turbat̄ minime: sed q̄to magis ꝑcesse/
rit impgnatio magis rubescūt ⁊ turbantur.
Et est qñq; cū in vrinis pgnātiū appebūt q
dā granula ascēdētia ⁊ descēdētia alba gra/
cilia sicut athomi: vt dicit Aui. cañ. fen. scda
ca. de signis impgnatiōis ex vrina. Et pma
qdē signa q̄tuor sunt ꝑpria certa atq; effica
cia q nō faciūt errare cū sil' fuerit: reliq ꝟo du
bia sunt oia ⁊ ꝑbabilia. Signa fet' masculi
sunt: vt dicit bonitas coloris in facie mulier̄
iuxta debitū vel solitū ⁊ puitas appetit' coi
tus lꝫ oi mulieri accidat ardor ⁊ prurit' titil
losus in vuluā post impgnationē ex calidita
te fet' ⁊ siccitate vulue qd impiti dicunt desi
deriū fil' ⁊ igrossatio mamille dextre āplior
⁊ papille eiusdē rubificatio ⁊ sensatio graui
tatis in latere dextro: ⁊ oculoꝝ rubor ⁊ leui/
tas ad motū. Signa fet' feminini sunt signa
ꝯria q sunt pān' faciei plim' vl' color pallid'
seu plūbe' ⁊ appetitus ad coitū ⁊ iflatio ma
mille sinistre āplior cū denigratione papille
sue ⁊ multitudo desiderioꝝ maloꝝ ⁊ fastidij
⁊ grauitatis in latere sinistro ⁊ flux' sanguis
ex nare sinistra ⁊ plūbeitas oculoꝝ cū pigri
tia ad motuꝫ. Signa gemelloꝝ sunt cōplica
tio signoꝝ oim cū ꝑmixtione granoꝝ.

Emperica.

Si mulieri dē
tur ad potan/
dū sero post cenā cū vadit dormitū. ℥. ij. ydro
mellis cū. ℥. ij. aq̄ pluuial' ⁊ senserit p noctē
torsionē circa ventrē ⁊ ꝑprie īfra vmbilicum
tūc ꝯcepit. Et opꝫ vt ydromel ꝯficiat̄ ex p.
viij. aq̄ dulcis ⁊ par. mellis crudi mixtis neq;
bullitis: vt dicit gal'. Istud tn̄ itellige saluis
trib' ꝯditōib'. Prima ne sit apa in itestinis
vel vic' vl' humor acut'. scda ꝟo ne sit venter
cōstipat' ⁊ stercore plen'. tertia ne mulier ex
ercitata fuerit p diē sed tpate viuēs: tūc nāq;
somn' ⁊ qes pdictā ventositatem eleuabūt a
ciboꝝ multitudine ⁊ mellis cruditate ⁊ veri/
ficat ibidem cōmentator.

Canones.

Affirmat gal'. in
cōmēto illi' am/
pho. v. p. mulier
si q des masculū qd nullū singulare signoꝝ p/
dictoꝝ est oi quaq; certū. Pōt nāq; splē mu
lieris eē calid' magis q̄ epar q est ⁊c. Cōclu
dit̄ ergo ꝙ hec signa p certis nō sunt hn̄da sꝫ
soli deo est certū signū notū: qre medicus in
hmōi retineat suū ꝑsagiuꝫ donec signoꝝ cer
titudo cū multitudine clarescat. ¶ Sciēduꝫ
pterea ꝙ gemelloꝝ cōceptio fit hora vna: vt
plimuꝫ coit apud coitū: in quo spmatis for/
titudo ⁊ multitudo gradatiꝫ impellit̄ ad ma
tricē ꝫ velut bucella inglutit̄ post bucellā: ⁊ p
prie cū recipit̄ i cellulis diuersis in qb' abun
dātiā repit mēstrui sanguis attrahēdi. raro
aūt p supimpgnationē fieri ē possibile a pri
ma die ꝯceptiōis vsq; ad dieꝫ. lx. ad pl' qre ⁊
talis fiet ipsoꝝ exit' apud priuꝫ si alteruꝫ ipo
rū nō acciderit orbari. Gemelloꝝ aūt multi
plicatio septimuꝫ numeꝝ nō trāscendit: qm̄
⁊ pl'es nō repiuntur cellule seu interceptio/
nes matricis notabilr̄ distincte quarum tres
sunt in latere dextro: ⁊ tres in sinistro: vna ꝟo
in medio. verūtn̄ lꝫ homo sit aīal poligonuꝫ:
est tn̄ vt plurimuꝫ vnum fetū generās ex no
bilitate sue cōplonis. qñq; ꝟo. ij. vel. iij. pre/
ter ꝙ orbent̄. ꝙ si hunc numeruꝫ transcendit
per parum est quin oēs vel plures orbentur
vel moriantur.

Pronosticatio.

Huius capl'i est pnosticatio cap. de aborsu.

¶ De molla ⁊ inflatione matricis. Ca. viij.

Accidit quandoque mulieribus post retentionem menstruorum plurimam vel aggregationem spermatis et castitatem longam: vt ipsarum ventres magnificentur et surgant dispositiones omnes que sunt in pregnante. Et siquidem hoc fuerit a materia humorali mola dicitur. Si vero ventosa nuncupatur inflatio matricis: signa eius sunt signa discernentia inter ipsam et impregnationem que sunt: quoniam in hac passione est magnificentia ventris cum mollificatione mamillarum: et quoniam post menses quatuor non sentitur motus embrionis omnino vel si sentit quasi casum lapidem se de latere super latus: et quoniam ventris grauitas est in directo suminis magis quam apud aliquod laterum quorum omnium contraria dispositio reperitur in pregnante. Tertius signum est ex post appentibus: vt quia post menses nouem non parit sed remanet sicut est: vel si parit: parit post laborem plurimum frustum carnis diuersissimum cui non est forma generationis ex coagulatione vehementi materiarum predictarum: vel forte emittitur sanguis niger grossus vel ventositatum quantitas immensa et tunc residet venter et sanatur.

Methodus. Cura eius est cura retentionis menstruorum quam diximus: et si non suffecerit gradatim perueniatur ad illa que prouocant aborsum que etiam iam diximus ca. proprio supra. quoniam hec passio sanatur non nisi calidis acutis subtiliantibus et penetrantibus cum prouocatione. et si materia ventosa cognoscatur ex loci motione et sonorum raucorum multitudine ministrentur per interius et exterius carminatiua dicta. c. de coli. c. de colica ventosa etc.

Emperica. Accidit plerumque quod molla post mulieris sanguinee coitum cum viro frigidi spermatis quare attrahitur sanguis menstruus plurimus ad locum generationis et in rem duram carnosam condensatur: propter quod a spermate valeat regulari. Et sic deficit virtus informatiua spermatis eiusdem: et apud horam partus vel prius egreditur fetus orbatus. Accidit preterea mulieribus frigidis frequenter inflatio matricis post partum dura inflata sicut prius: nisi cum emplastris et vaporationibus succurratur que fiunt ex ruta origano sinapi nigella cimino saluia serpillo et similibus.

Canones. In cura huius passionis oportet vt obseruetur ordo. primo namque exhibeatur calida subtiliatiua per superius in potu. Post dies xv. xiiij. vel circa id applicetur calida mollificatiua in emplastris. Deinde post dies. iiij. vel circa id flomia de saphena pedis si corpus sit carnosum et exhibeantur acuta prouocatiua per inferius et hec omnia scripsimus ca. de restrictione menstruorum. Et si predicta omnia non suffecerint: balneetur mulier diebus pluribus ab vmbilico infra in aqua decoctionis malue altee e fenugreci rute sauine iuniperi mentastri nasturcij. et ante introitum balnei per duas horas detur. ʒ. ex trociscis de mirrha vel de gummis quos diximus ca. eodem. C. de empicis. vel pul. dict. ibidem cum vino albo veteri amaro et egredietur quod intus est si deus voluerit.

Pronosticatio.

Molla si antiquata fuerit vel post remediorum rationabilium administrationem non exierit materiam grossam difficilem portendit. Molla preterea si antiquatur idropisim asclitem inducit mortalem. Post mollam preterea rarum est vt mulier impregnetur: quod si conceperit vel aborsum vel morbidum fetum parit propter debilitatem matricis vehementem. Molla difficilioris est curationis quam inflatio: verumtamen inflatio si perduret curam non recipit sed remanet per totam vitam. quod si ipsius malitia vltimetur ydropisim inducit tympanistem tiozosam.

De precocatione matricis. Cap. ix.

Accidit quandoque mulieri post retentionem menstruorum diuturnam vel abstinentiam a coitu et proprie si fuerit multi sanguinis et spermatis et mulier consueta vt eius matrix gustaret et lesionem percipiens secundum quodam naturali quorum omne membrum spermaticum siue carnis forme sentit sibi nociua. Et si plerumque sensu careat animali: vt patet in pulmone cerebro et epate et renibus atque splene quorum quedam substantia non sentit sed nisi mediantibus paniculis eorum corpulentiam inuoluentibus. similiter neque adeps: neque pinguedo: neque aliquod membrum carniforme sentit sensu animali. Matrix autem cum sit membrum neruosum vtrarum sensationum predictarum nocumentum percipiens in se constringitur et cum materias per deorsum expellere nequeat opillatione prohibente conatur sursum eijcere quare sentit mulier quedam eleuari a sumine ventris vsque ad os stomachi comprimitur dyafragma et prohibetur anhelitus et fit sin

copis et cadit q̄si mortua. et tūc nō sentit̄ ei⁹ pulsus: neq̄ anhelit⁹ vel difficile pcipit̄ coto subtili narib⁹ applicato. Et q̄nq̄ suffocatur et morit̄. et q̄nq̄ sanat̄ post laborē et desperationē: et hāc passionē vocam⁹ matricis pfocationē. Signa ei⁹ sunt signa epilepsie pter q̄ mulieri nō deficit rō sua: neq̄ egredit̄ spuma ex ore sicut i epilepsia s̄m accidit hec passio subito et cōtorquent̄ mēbra sicut in epilepsia Et oīa signa distinctiua passionū q̄bus priuatur corp⁹ sensu et motu. iā dixim⁹ ca. d̄ epilepsia. Et significatio est quā rōne astātiū pcipies: sc̄ q̄n āncessit retētio mēstruorū difficilis vł abstinētia a coitu p⁹ ɔ̄siderīū itēsū

Methodus.

Cura eius est duplex. vna est hora poxisimi q̄ est vt fricētur plāte pedū vehemēter cū sale et aceto acutissimo et ligētur cope ligatura forti. Et fricent̄ labia vulue vehemēter cū digito vel candela noua hn̄te figurā vulue iuoluto pāno lineo imbibito i oleo nardino: vł de lilio in quo dissoluta sint tria grana musci vł ambre vel in oleo balsami et pfundantur he fricatiōes vt tangāt os mrīcis et assiduet̄ donec mulier sentiat: et si non sufficit sternutatio fiat cū cōdisi vel pipe: et ponat̄ vētosa magna sine scarificatiōe sup pectinē et vociferet̄ in aure ei⁹. Et suffumigētur os et nares cū assafetida vel pilis adustis vulua v̄o cū gallia muscata vel thimiama. Cura v̄o alia est an̄ poxismū et post q̄ est vt puocent̄ mēstrua pposse sicut docuimus et coeat freq̄ter. q̄ si coire noluerit: vtat̄ omni die electuarijs et pulverib⁹ sperma diminuētibus sicut est. ℈. j. seis agni casti sumpta oi die in aqua cal'a vł vino limphato: et alia q̄ diximus cap. de satyriasi. C. de empericis: et regimen subtiliet in quanto proposse.

Emperica.

Dicūt experti q̄ apud paroxismū nihil melius repies: q̄ vt vir cū muliere coeat et fricationē plonget donec resurgat et moueat̄. Asserit pterea Aui. iij. can. fen. xxi. c. de eductione fetus et scd'ine q̄ pprīū fendorū suffumigiorū p supius appositorū et aromaticorū p inferi⁹ ē hora poxismi mrīcē deorsū trahere et ei⁹ supfluitates educere pter q̄ exungulis asinorū quorū spālis est pprietas oīquaq̄ mrīcē deorsū trahere et eius supfluitates trahere et menstrua prouocare siue p inferi⁹: siue per exterius superius applicentur.

Canones.

Nō festinet̄ ad sepulturā taliū nisi post duos dies: vt di. Ras. q̄n pōt calor nālis tāto tpe in interiorib⁹ corpis occultari et a materieb⁹ frigidis euacuari pter q̄ suffocet̄ l3 exterius anhelitu et pulsu minime valeat dephēdi. p⁹ hoc vero tempus nulla visa est suscitari.

Pronosticatio.

Mulier si per sternutatoria moueat̄ vł sternutet: bonū. An̄ ypo. v. pti. amph. Mulier q̄ a matrice molestatur: aut difficulter generāti sternutatio supueniēs bonū. Itē si post fricationē vulue positis reb⁹ odoriferis: sanguis vel mucositas effluxerit salubre. Itē si nihil pbificaliū remediorū ptulerit post dies primū ipā3 derelinq̄s. Itē q̄to magis retentio menstruorū vel spmatis pcesserit antiq̄ta tāto piculosior fiet. Item magis accidit hec passio mulieribus sanguineis vel flaticis ex multitudine materierum. Cholericis v̄o ex sensus bonitate: melicis ex debilitate: et s̄m hoc vt magis in vere vel hyeme minus aūt in estate aut autūno. Fit pterea magis corpib⁹ delicatis et ociosis strictas venas habētibus q̄ laborantibus cum multitudine.

¶ De apatib⁹ et cācro matricis. Cap. x.

Apostema v̄o fit ex decursu superfluitatū p venas capillares et arterias et spōgiositates mēbrorū debiliū q̄ sui q̄titate soluunt eorum vel eius cōtinuū et sui caliditate alterāt eius cōplexionem naturalem et sui substātia virtutē et opationē mēbri deijciunt cū putrescunt: verum q̄n matrix est membrū solidū neruosum: rarum est vt materie grosse frigide in ipsam penetrent: vt plurimum autem subtiles acute: quare fit hoc apostema magis ex cholera: vel sanguine q̄ flegmate vel melancholia. Causa vero antecedens est retentio menstruorū vel plectoria corporis totius. causa v̄o primitiua est quandoq̄ casus et pcussio sup all3atim et sumē vētris vel difficultas part⁹. Signa apostematis in matrice sunt feb. cōtinua acuta valde et pulsus velox

spissus: fit̃ et anhelitus et vrina pauca rubea vel citrina et nigredo lingue cum dolore capitis et alienatione velut in freneſi: quoniã matrix extat neruis plurimis cerebro colligata. Et certior significatio est ex dolore circa summẽ allꝫatim dorsi et ex difficultate egestionis et vrine. Ista nãq sunt ꝓpria signa apatis matricis vesice renũ et ani: vt dicit Ypo.v.p. amph. In ano flegmon. patien. ⁊c. vñ quanto calidior materia fuerit signa fiẽt fortiora quãto vero frigidior remissiora. Terminatur aũt hoc apa queadmoduꝫ vel stomachi vel epatis aliquo triũ modorꝫ. aut enĩ resoluitur aut saniatur: aut induratur. Et si induretur aut p cõgelationẽ: et hoc est p paruꝫ. aut per adustionẽ: et hoc est vt multuꝫ. Si p adustionem aut ãtiquatur adustio et vltimatur: et cãcer appellatur. Aut nõ antiquatur nec vltimatur adustio et fit apa duruꝫ vel schirosis noiatur. Est quoq scirosis apa durũ cuius subtile resolutuꝫ est et grossum remanet nõ adustũ vel parum adustum. Cancer vero est apa calidũ durũ cuius subtile exhalauit et grossum adustũ est melãcholia nitrosa. Et cãcer quidẽ curationẽ nõ recipit pfectã: nisi cũ abscisione mẽbri totalis si fuerit mẽbrum possibile trũcari: finaũt mẽbra vicina putrefaciet et mortẽ finaliter inducet. Et sic appet q cancer ꝯsequitur apa calíduꝫ induratũ verũ et frequẽtius fit p se incipiẽdo ex cõgestione melie nõ naturalis aduste in membro quocũq. Signa aũt terminationũ oim istarũ predictarũ passionũ et tpa eã mẽsurãs plene iã diximus ca. de apatibus stomachi et epatis. pter q signa cãcri in matrice seu alio mẽbro sunt: qm siue fiat cõsequẽdo siue p se incipiẽdo atq a principio rei est qm incipit res nigra liuida dura velut faba vel cicer habens circa radices venas nigras vel liuidas circũquaq mẽbro vehemẽter insertas p quas melia adusta fluit ad locũ cũ ardore et pulsatione et pruritu. Et he vene sunt cã q̃re cãcer nõ curatur pfecte nisi cuꝫ mẽbri mutilatiõe. Cũ aũt cãcer ꝯfirmatur: neq antiquatur: apitur et vlceratur et virus fetidũ corrosiuũ et sic mẽbrũ et eius opatione destruit et demũ aliorꝫ donec finaliter mẽbra destruat nobilia et mortẽ inducat. Sũt aũt eius labia nõ alba mollia velut vlceris saniosi: sed dura liuida tuberosa velut vlceris fistulosi. Et nõ differt hoc apa a lepra p aliquã causarũ essentialiũ sed solo subiecto: qm vt ait Auic.iiij. can. fen.vij.ca. de signationibus lepre cãcer est lepra pticularis: lepra vero est cancer vlis corporis. Et hic qdẽ cãcer si fit in capite dicitur a modernis noli me tangere. Si vero in pectore seu vẽtre dr herpestiomenus. Si vero in extremitatibus et ꝓpte in cruribus dr lupus. vñ versus In facie noli mediis in ptibus herpes. Si fit in extremis dr esse lupus. Et lꝫ cãcer accidere posset oi mẽbro: sermo tñ est d ipso psenti ca. pcipue de eo q fit i mrice eẽ receptaculũ supfluitatũ pessimarũ ex qbus et cancer generat.

Methodus.

Cura apatis in matrice est vt a principio fiat flõmia diuersiua de basilica dextra vel sinistra in brachio: put dolor ad alterũ lateruꝫ magis declinabit. Et extra hatur san. plimus si virtus toleret et corpus fit carnosuꝫ. Sequẽti vero die flõmet saphena pedis et adhibeantur repcussiua p interius et exterius frequẽter: iniiciãtur ergo p vuluã cũ clisteri aq de coc. plãtagis: solatri: semputiue: lentiũ excorticatarũ vel bis coctarũ prima aqua deiecta postq in ea dissolutuꝫ fuerit aliqd olei ro. et muscillag. psillij vel cãphore. Inũgatur etiam sumẽ vẽtris et vulua tota vsq ad pfundum ex vnguẽto populeon subtiliato cuꝫ oleo ro. vel lacte papaueris in quo cãphora et psiliũ fuerint dissoluta. Emplẽtur ex ro. vio. plãtagine extremitatibus rubi solatro semputiua malua coctis in aq pfecte et incorpatis cuꝫ oleo ro. et farina ordei. Epithimetur etiã locus intus et extra aq in q dissoluta fuit cãphora et pul. sandalorꝫ. Sumat illis diebus i aurora sirupũ ro. vel viol. cũ aq frigida. Vtatur p diẽ zuccaro ro. vel vio. trisandali rosata nouella et filibus. Nutriatur lactucis portulacis pulmẽto auene vel ordei cũ aceto. Sorbeat ius casei: bibat aquã ordei vel aquã decoctiõis prunorꝫ damascenorꝫ ficcorꝫ vel pomorꝫ sapidorꝫ vel aqua frigida pura crudificat apa: et sic regatur cũ frigidis p dies q̃tuor donec calor et febris mitigentur et apa euitetur si fuerit possibile. Si vero dolor capitis vel insomnietas affuerit: succurratur vt suis dicemus caplis. Et si nõ aliter saltẽ cũ narcoticis vt scripsimus cuꝫ de freneſi loqbamur. Si vero p hec oia non euitetur apa: imo p hoc dolor et fe. augmẽtari ceperint: tũc post diẽ quartuꝫ et ꝯfirmato iã apate et iam

p̄cedēte augmēto fiat applicatio resolutiuo rū. Si vero dies aliquot trāsierunt neq̧ dolor cessauerit ex resolutiuis. Scias q̧ apa tēdit ad collectionē quare pcedēdū erit ad maturatiua ⁊ saniei ḡñatiua put diximꝰ ibidem. Et facta sanie atq̧ exitui pata. Solicitādū est de vlcere ⁊ ruptura si apa p se ruptū non fuerit neq̧ sanguis neq̧ sanies visa sint egredi p vuluā ⁊ vlcera pcedendū ad abstersiua ⁊ mūdificatiua vlceris sicut est aq̄ mellis iniecta cū clisteri. deinde ad exiccatiua ⁊ cōsolidatiua q̄ dicent̄ ca. de vlcerib' in mrice. Si vero fe. ⁊ dolor minorari cepit p̄ter q̧ visa sit euacuatio sensibilis oīno ⁊ remaneat tumor ⁊ grauitas circa sumē q̄ q̄nq̧ tactu pcipitur si sit magna: tūc ad mollificatiua te transferas: q̄m apa sclirotisat̄. ⁊ hec oīa scripsimus plene ca. dicto. q̧ si fiat tibi notū apa induratū esse cācrū ex signis q̄ docuimꝰ: distingue tūc cū matrix abscindi nō possit pp̄ter eiꝰ in īterioribꝰ latitantiā egrū desolatū derelinquas. q̄m vt ait Ypo. vi. p. amph. Quibuscūq̧ cancri abscōditi fuerint nō curare melius est curati nāq̧ citiꝰ pereūt nō curatis multū. verū si egro placuerit curā facies blanditiuā atq̧ mortis dilatatiuā q̄ est vt egrū dormire nō pmittas q̄ntū sit possibile ⁊ ab oī re calefaciēte defendas ⁊ corpꝰ eiꝰ mūdifices semel in mēse vel bis cū medicinis lenibꝰ euacuātibꝰ meliā adustā vt sunt sene epithimū ⁊ silr̄a q̄ diximꝰ ca. de melia. Et vnguat̄ locꝰ cū vnguēto albo d̄ cera facto ⁊ cerusa ⁊c. Cū aūt cācer vlcerari cepit in vltimo malitie tūc igit̄ vti ɔuenit linitionibꝰ p̄dictis frigidioribus: q̄m dolor fiet fortior. Addat̄ ergo in vnguētis p̄dictis aliq̄d opij vel iusquiami vl' mādragore. Et si addat̄ aliq̄d croci pbibet̄ mēbri mortificatio ⁊ ex stupefactiuis ⁊ beatificabit̄ opatio. Et in hoc casu multū cōfert iniectio collirij albi cū lacte mulieris q̄d scripsimꝰ auctoritate Ra. ca. de obtalmia. q̄m vlcerationē retardat ⁊ dolorē mitigat euidēter

Emperica.

In apate matricis cōsueuit supuenire accidēs timorosū scʒ retētio stercoris ⁊ vrine cui succurrimꝰ cū positione egri in balneū aque dulcis vel aq̄ decoctiōis viol. althee camomille fenugre. se. lini: q̄m ventrē lenificat: vias elargat ⁊ dolorem sedat. Et pbibeat̄ eger hora illa a potu donec egestio ⁊ vrina egredi videātur. Et eodē balneo vti cōuenit in cura resolutiōis ⁊ pp̄rie ab vmbilico īfra in cura vero repcussiōis nequaq̧. Vnguētū q̄d inunctū circa sumē ⁊ all'atim ⁊ suppositū cū lana vel coto intra vuluā duritiē omnem matricis mollificat. ℞. adipis āseris anatis et galline ana. ℥. j. butiri recentis. ℥. iij. armoniaci bdellij. an̄. ℥. ß. olei de semie lini vl' camomille. ℥. ij. dissoluātur gūme in oleo ⁊ liq̄fiāt cū adipe ⁊ butiro ad ignē in casola: pterea colent̄ ⁊ reseruet̄. Et si vis acuere: adde galbani oppoponaci. an̄. ℥. ß. Itē vnguētū mollificatiuū si aliud p̄sto nō sit ɔficit̄ ex dyalthea. p. j. populeō. p. ß. dissoluēdo butirū ⁊ adipē in casola simul ad ignem: postea deponēdo ab igne ⁊ dyalthea ⁊ populeō cū eisdem pfecte mixtis. Et si volueris: dissolue p̄dictas gūmas in butiro ⁊ adipe ad ignem ⁊ fiat sicut priꝰ. Empl'm mollificatiuū ɔficit̄ ex mal. bismal. althea absinthio. an̄. m. j. seie lini farina fenug. seie althee. an̄. p. j. farine ordei q̄ntū volueris coctis oībus in aq̄ ⁊ pistatis pfecte et incorporatis cū oleis ⁊ adipibus iā dictis ⁊ acuatis cum gūmis eisdem.

Canones.

Cū matrix vesica ⁊ stomachus sint mēbra spmatica neruosa trūcosa dilatabilia ⁊ ɔstringibilia ɔcaua materierū collectiua frigida p naturā atq̧ acute sentiētia cōsequēs est vt cura apatis vniꝰ multū sit vtilis cure apatis alteriꝰ si pp̄ria pp̄rijs applicentur. Verū in hoc vr̄ differētia: q̄z stomacho magis ɔferūt itrinseca remedia p supiꝰ: q̄z vie breuitas virtutē custodit curatōis. Et est differētia q̄z stomachus cū sit mēbrū nobiliꝰ in cuiꝰ empl'is magis solicitari opʒ de virtutis custodia cū stipticis. In matrice vero ⁊ vesica resolutiuis vti cōuenit fortioribus cum eoꝝ situs sit in pfundo corporis p distantiā longam ab epate et corde: aut membris nobilibus quibuscunq̧.

Pronosticatio.

Apostema matricis si terminetur per resolutionem salubre. Si per saniationem difficile. Si per indurationem mortale. Si in brachio vel crure superuenerit mors effugitur non nisi per membri truncationem. Si fier

cus ꝛ vrina retineant̄ ꝛ dolor vltimet̄ neqꝫ ꝑ se neqꝫ per artē subito minoret̄ mortale. In apate preterea frigiditas extremitatū vel sudor frigidus circa frontē ꝛ timpora mortale Itē apa accidēs in m̄rice tpe impgnationis interficit matrē vel fetū vel vtrūqꝫ: ꝛ ꝑprie si fuerit cōfirmatū: vt di. Ipo.v.pti.ampho.

¶ De vlceribus ꝛ ragadijs m̄ricis. Capitulum.xj.

Ulcera fiūt in matrice aut ꝑ se incipiendo ꝛ tunc fiunt ex materia cal'a acuta corrosiua vt sunt flegma salsuꝫ ꝛ humores adusti. Aut cōsequēdo ad apata in matrice. ꝛ tūc fiunt post terminationeꝫ apatis ad saniationē ꝛ rupturā. Signa vlceris in matrice sunt ardor in vulua cū prurituu. primo quidē titilloso quēadmodū in satiriasi. post hoc v̄o dū fortificat̄ acuto pūgitiuo. Et forte nihil egredit̄ ꝛ tūc appellantur ragadie vel fissure ꝛ forte egredit̄ sanies nigra viridis liuida cenosa fetens ꝛ tūc vlcus appellat̄. Et forte sanguis niger grossus et tunc emoroide matricis appellāt̄. Et siqdē fiunt per se incipiendo apparebit priuatio signoꝝ apatis in matrice. Si v̄o cōsequēdo fiant: āncessit sensatio salubris saniosi in matrice dicta ca.ꝑced. Et signa qdā distinctiua vlceris matricis ꝛ vesice sunt: qm̄ si sint ī matrice apparebūt exeūtia sepata ab vrina et dolor sentiet̄ in ꝑfundo pectinis ꝛ minorabitur color albus. Si vero in vesica apparebūt exeuntia mixta cū vrina ꝛ dolor sentiet̄ magis apud anteriora vulue ꝛ multiplicabitur color albus ꝛ rebus exeūtibꝰ ꝛ alia accidētia diximus ca. de scabie in vesica.

Methodus.

Cura vlceris in matrice q̄d fit ꝑ se incipiēdo est vt digerat̄ a principio materia acuta cū sirupo de fumoterre quē: dicemus ca.d̄ prurituu ꝛ scabie.li.ij. Post hoc purgetur bis vel ter de septimo die in.vij. cum apozimate q̄d. ℞.sene epithimi mirabol'.citrinoꝝ vel indoꝝ.an̄.℥.ß.bulliantur in aqua dulci deinde manibꝰ fricent̄ diligēter ꝛ aqua colletur ꝛ dentur ex ea.℥.iiij.vel.v.in aurora postq̄ꝫ dulcorata fuerint cū zuccaro vel tamarindis vel melle ro.remota cā antecedente remouet̄ cōiuncta. Mūdificetur ergo locus cum clisteri q̄d.℞.ro.siccaruꝫ floꝝ camomille farine ordei an̄.p.j.sene fumiterre ana.℥.ß.bulliantur in aqua pluuiali ꝛ modico vini rubei pontici colletur ꝛ in collatura dissoluatur aliquid mellis ꝛ terebentine iterum parum bulliendo et collando et tepidum frequenter iniciendo per vuluaꝫ donec sanies ꝛ sanguis minoretur. Si autem dolor ꝛ mordicatio vlceris fuerit aggregata: adde in decoctione prima seminis iusquiami ꝛ foliorum eius et papaueris ꝛ.psidie.ana.M.ß. In collatura vero adde duo vel tria vitella ouorum ita vt in ipsa sedeat et moretur hora doloris vehementis vel mundificetur cū vnguento quod sic fit.℞.sarcocolle.℥.ß.dissoluatur in aqua mellis ad ignem in casola ꝛ incorporetur cum eis farina fenugreci ꝛ farina ordei donec fiat sicut mel currens in eo et inuoluātur licinia ꝛ cōtenta imittātur in profundū vulue ꝛ tūc circuncirca per latera refricentur ꝛ postea extrahantur ꝛ qn̄qꝫ extrahent̄ cum bōbace extinguātur ꝛ sic successiue fiat donec ꝑfecte locus exiccetur. Deinde consolidetur cum vnguento stiptico q̄d sic fit.℞.thuris lapidis ematistis aloes pulueris carte cōbuste.an̄.℥.ß.terantur oīa ꝛ cribellentur. Et si vlcus apparuerit exterius aspergatur de hoc puluere super ipm oī die bis. Et si ipsum fortificare volueris: adde boli armenici san.dracoñ.thur̄.aristologie et similium. Si vero fuerit profundatū confíciatur cum succo plantaginis vel consolide maioris in modum vnguenti ꝛ imponatur cum licinio vel conficiantur cum aqua decoctionis corticis granatorum balaust. ꝛ glandium ꝛ risi in modū clisteris ꝛ tepidū iniciatur oī die bis: ꝛ in ipso mulier sepiꝰ balneetur. Abstineat a coitu ꝑposse donec cōsolidatio cōpleatur: sil'r et a rebus vrinā ꝑuocantibꝰ acutis. Cura vlceris in matrice q̄d fit consequendo ad apa saniosum in ea est vt postq̄ꝫ ruptum fuerit apostema per se vel per artem: vtpote per compressionem vel motum corporis et descensum velocem graduū vel saltum donec visa fuerit sanies egredi per vuluā ꝛ sanguis. Tūc in potu sumat aquam decoctionis seminū diureticorum calidorum vel frigidorum prout fe. ꝛ virtus consentiunt: quoniā mundificant vlcus cum virtute. Deiñ consolidetur cuꝫ incarnatiuis

predictis & detur omni die in aurora .j. ex trociscis de karabe dicti ca. de mictu san. & aq decoctionis acacie vel vino rubeo in quo zuccarum ros. fuerit dissolutum.

Emperica. Medicamina bona mundificatiua vlceris similiter & incarnatiua scripsimus tam capitulis diuersis .s. ca. de vlcere in aure. & ca. de fissura labiorum oris. & capi. de ragadijs in ano. hic ergo dicta illis alternantur.

Canones. Cura cois vlceris duplici intentione perficitur. Prima mundificandi cum calidis acutis ripticis abstersiuis. Secunda vero incarnandi cum temperatis stipticis conglutinatiuis. Et e intentio tertia lateralis que est doloris mitigatio cum resoluentibus debilibus anodinis. Et hec omnia plene iam diximus capitulis predictis.

Pronosticatio. Ulcera in matrice raro fiunt consequendo: vt plurimum vero per se incipiendo. Colligendum in moderatione vlceris: quoniam si perdurauerit vlcus et si antiquetur fistulam parit timorosam. Similiter vlcera matricis a principio prohibent conceptionem. Si vero pregnanti superuenerint: faciunt aborsum nisi illico succurratur: quoniam virtutem expulsiuam stimulat: quemadmodum odum & tenasmon.

¶ Explicit sectio tertia.

¶ Incipit quarta.

Eruenienduum videtur ad curam passionum contingentium circa ramos corporis humani postquam earum que circa stipitem accidunt et radicem descripsimus & remedia proposse. Uocamus autem ramos corporis manus & brachia & crura atque coxas & pedes: verum quoniam diuinum auxilium cognouimus presentem laborem inijciatiuum fore atque productiuum vsusque deuoto demum precamine gratiam eius composcimus: quatenus scribentis calamum dignetur ad finem volitum deriuare. Uerbum autem scriptum septimo colliget orantis.

¶ Tractatus vnicus quarte sectionis.

Ractatus iste vltimus put in libri istius prohemio diximus concors est fen. vltime tertij canon. Aui. Cuius quidem ratione nobis per hunc primum librum placuit conseruare. Passiones autem de quibus in ipso dicemus sunt que acidunt in extremitatibus membrorum: & sunt numero sex. Prima est ramex & hernia. Secunda arthetica. Tertia varex & elephantia. Quarta dolores spondilium dorsi. Quinta gibbositas eorundem. Sexta labores spontanei currentes per musculos qui sunt in ambitu corporis totius

¶ De ruptura siphac & ramice et hernia. Capitulum .j.

Siphac est panniculus magnus rotundus stomachum epar atque splenem atque intestina oia totaliter amplectens: & ob hoc natura ipsum fabricauit solidum quem Aui. piteron nuncupauit. Ab hoc igitur panniculo circa duo inguina duo alij oriuntur panniculi in corporibus virorum figuram duorum cornuum habentes que didimi nuncupantur: ita vt coneorum panniculo siphac affigatur & basis ambobus circundata per orbem osseum construat id est bursam testiculorum. Accidit autem plerumque & proprie pueris & humidam complexiones habentibus siue per naturam: siue per dietam impregnatam: vt siphac predictum dilatetur siue dilatetur vel etiam rumpatur locis predictis: & materie descendant per didimum in osseum & malam complexionem faciant cum tumore & inflatione inguinum & testiculorum. Et siquidem siphac dilatetur preter quod rumpatur sic ramex vel hernia nuncupatur. Signa distinguentia inter herniam & rupturam sunt: quoniam in hernia non fit dolor quoniam res manibus sursum ducitur per didimum in ventrem vel quolibet detectum: in ruptura vero fit dolor. Similiter & ex figura: quoniam in ruptura siphac apparet tumor et inflatio circa inguina cum patiens stat erectus. In hernia vero non apparet tumor nisi circa bursam testiculorum. Signa vero propria rupture sunt quoniam si egrum resupinatum iacere preceperis hanchis exaltatis atque capite depresso & rem i osseo dictam duxeris sursum per didimum manibus comprimendo redibit: aut tota aut pars eius cum difficultate multa & sine rugitu omnino vel pauco: ita inuerzibus fuerit tumor testiculorum & inflatio fiet mollior & subtilior ante reductionem: et dolor et rugitus minor. Si vero

intestinū fuerit tumor ꝛ inflatio fiet tāgibilior ꝛ grossior ꝛ apud reductionē dolor ꝛ rugit⁹ maior. Signa ℣o ꝓpa hernie sunt qm̄ si egrū resupinaueris sicut prius ꝛ rē reduxeris redibit aut tota pars ei⁹ cū facilitate ꝛ rugitu. Si ℣o fuerit humor frigidus ad tactū cōcipietur res neq̧ reducit̄ q̄tūcūq̧ cōprimat̄.

Methodus.

Cura rupture duplex ē. vna cū incisione vel cauterio vel didimū penetranti: ꝛ ꝓprie si fuerit difficilis antiquata. Alia ℣o cū medicinis stipticis constrictiuis et ꝓprie si fuerit parua recēs facilis curationis: ꝛ hāc proposse dicemus. Euacuētur igitur a pricipio intestina ꝛ omnia perfecte cum supositorio vel clisteri lenitiuo iniecto bis in die vna: postea ponatur eger in aq̄ dulci tepida tpe longo: donec didimus ꝛ intestina fuerint complete mollificata. Deinde resupinetur super lecto suo hāchis eleuatis ꝛ capite depresso ꝛ reducat medicus zirbum vel intestinum sursum per didimū in vētrē paulatine parum postparū donec totum reducatur. Deinde ponat super locum rupture emplastrum scriptum quod. ℞. thuris masticis gūmi arab. draganti an̄. ℨ. duas boli armenici san. dra. aloes mirtill'. an̄. ℥. iiij. iacatie gallarū cipressi glandium psidie an̄. ℨ. vj. aristologie longe bdellij galbani sarcocolle resine picis naualis indurate an̄. ℨ. v. colophonie mūmie visci cōfecti ex carris an̄. ℥. j. Cōfice sic. Infundant̄ bdelliū ꝛ viscus ꝛ galbanū ꝛ sarcocolla in aceto vini rubei p horas. ij. postq̄ frustatim fuerint incisa. Deinde extrahant̄ ꝛ cū resina ꝛ pice nauali ꝛ colophonia dissoluant̄ simul ad ignē in casola et post calefactionē oim deponant̄ ab igne ꝛ incorpet̄ cū eis pul. aliaꝝ rerū subtiliter cribellat⁹ ꝛ fiant magdaleones sicut in emplo apostolicon: quoꝝ vn⁹ mollificet̄ ad ignē lentū ꝛ extendat̄ sup petia linea molli ꝛ actu calidus firmet̄ sup locū ꝛ plūaceolo duplici supposito cum fascia lata fortiter alliget̄: ꝛ sit plumaceolū latum ne faciat rupturā dilatari: ꝛ sic dimittat̄ p. x. dies: ꝛ eger oī tpe iaceat supinus in lecto. post dies ℣o. x. dissolua tur ꝛ iterū remoueat̄ sicut pri⁹ donec ruptura pfecte cōsolidet̄. Dietet̄ cibis ꝛ potib⁹ stipticis famosis: ꝛ q̄nq̧ medullis ꝛ oleribus ventrē lenificantib⁹ vel suppositorio vel clisteri: put docuimus ca. de stipticitate vētris C. de epicis. Et cū sanatus fuerit: abstineat a crapula ꝓposse neq̧ stet: neq̧ moueatur sup' cibū vel potū: imo sedeat vel resupinet̄ donec fuerit cibus in stomacho semidigest⁹. Abstineat a iuribus pinguib⁹ ꝛ balneo aque dulcis tepide ꝛ oibus mollificantib⁹. Abstineat a leguminib⁹ rapis ꝛ oibus ventosis a coitu saltu ꝛ vociferatione forti ꝛ cursu veloci p gradus: qm̄ ois labor cū quo retinet̄ anhelitus ꝛ intestina conquassant̄: dilatāt rupturā si est: ꝛ faciunt si nō est: quare si q̄nq̧ coire voluerit: fiat nō nisi in ieiuno ꝛ fecibus expurgatis ꝛ ventre vndiq̧ cincto fascia lata. Cura hernie aquose est si sit parua recēs facilis. Emplent̄ testiculi cū emplastris calidis resolutiuis dictis ca. de ydropisi ascite. Si ℣o fuerit multa antiqua difficilis pforet̄ bursa testiculoꝝ in loco cōmissure duoꝝ testiculoꝝ pforatione penetrāte ex vtroq̧ cū tenta aurea vel ferrea ignita: qm̄ si fiat cū flebothomo redibit hernia post dies aliquot: nisi subsequat̄ cauterizatio ꝛ extrahat̄ aqua paulatine de die in diē: sed nō tota subito: ne forte accidat sincop. atq̧ mors. Neq̧ ꝯsolidetur donec aqua pfecte euacuet̄. Retinet̄ etiā q̄nq̧ cū cadit timor recidiue vulnus apertū cū filo laneo vel sericeo traducto cū acu ꝛ oi die bis de extremo in extremū refricato: dietetur sicut ydropicus oīquaq̧. Cura hernie vētose est vt si sit recens facilis emplastrent̄ testiculi cū emplastris resolutiuis dictis ca: de colica ventosa: ꝛ dietet̄ sicut dictū est illic Si vero fuerit antiqua difficilis curet̄ cū pforatione tā dicta: qm̄ sicut in aquoso dominatur ventus super aquam. Neq̧ estimandum est in corpore hominis alterum sine altero reperiri cum eoꝝ sit idem effectus efficiens: sc; calor diminutus eadem q̧ materia sc; humor frigidus: vt dicit̄. vj. de accidenti ꝛ morbo. Cura hernie vētose ē vt si sit parua mollis ꝛ facilis emplastretur cum emplastris mollientibus simul ꝛ resoluentibus dictis de apostemate stomachi duro. Si vero fuerit magna dura difficilis excoriet̄ vt verruca circunquaq̧ ꝛ extrahatur ꝛ labia consuantur ꝛ cum vnguentis cicatrizatiuis consolidentur dictis capitulo de vlceribus in aure. ꝛ capitulo de scissura labiorum oris. ꝛ ca

t

pitulo de ragadijs in ano:

Emperica.

Emplastrum ad rupturam expertū sic fit ℞. picis naualis aloes masticis gallarū añ. ʒ.ij. boli armeñici. ʒ.iij. litbargiri cere añ. lib. ʃ. resine colophonie galbani ana. ʒ.iiij. visci quercini vel succi eius si tēpus fuerit. ℥. ß. gipsi. ʒ.ij. aristologie longe ⁊ rotunde. ʒ. ß. mirrhe thuris añ. ʒ.vʃ. terebētine. ʒ.ʃ. sanguinis hoīs lib. ʃ. Confice sic. decoquatur vellus arietis cum pilis sicut abstractū est ab ariete in aqua pluuiali. Deinde colletur ⁊ in collatura coquantur res supradicte et bene ⁊ fortiter cōtinue miscēdo ⁊ agitando cū spatula ne cōburantur: deinde collentur. Et fiat ex rebus emplastrū ⁊ ex aqua epithima cum lana predicta infusa in ea ⁊ expressa vehemēter donec sicca perfecte fuerit ⁊ calida fomentetur sup locū Sciendū preterea q̄ in corpore debili vel delicato: ⁊ proprie cū ruptura fuerit magna antiqua difficilis sufficit cura blanditiua q̄ est vt patiēs locū rupture fasciet cū plumaceolis duobus inferiori quidē meliori ex bōbace superiori [illegible] diuisione ex lana vel pilis cū singulo quē ipse firmādo p dies residuos vite sue

Pronosticatio.

Ruptura [illegible] in pueris ⁊ mulieribus ⁊ oībus humidā cōplexionē habentibus p naturā: ⁊ proprie sanguineis carnosis est facilis curationis. In adultis vero ⁊ senibus vel siccis p naturā difficilis. Itē ruptura recēs parua ⁊ in qua nihil descendit in osseum: sed tumor solū in inguinibus ⁊ per accidens facilis est curationis. Antiqua vero magna ⁊ in qua testiculi sunt inflati atq̄ inguina difficilis. In hernia aquosa pmōstrat ydropisim asclitē: ventosa vero tympanitē. Et ex hoc cōsequitur q̄ aquosa deterior est vētosa: sicut ⁊ asclites deterior tympaniste. Cōcluditur etiā q̄ i hernia aquosa peccat scda digō: in vētosa pma digō: quare sicut in aquosa opꝫ vt rectificetur epar cū vnguētis ⁊ emplīs calidis stipticis: ita in ventosa stomachus eisdē. ⁊ ista quidē plene docuimus suis locis. Itē hernia aquosa magna valde cū vrina pauca rub. vel diuersos colores habente ſm regionē infimā ⁊ supremā mortale. Item pnosticatio ydropisis plurimū deseruit cap. presenti.

¶ De passione arthetica et speciebus eius. Caplm. ij.

Dolor articulorū cōi noīe a medicis arthetica nūcupatur. Qd si i manibus vel brachijs extiterit cyragra ppie vocatur. Si vero in iunctura vertebri seu coxarū dolor hanch. dicemus. Si vero in iūctura genuali sciatica nūcupabitur lꝫ ⁊ dolor hāchaꝝ plerū q̄ sciatica nūcupetur. Si vero in calcaneo vel digitis pedū: tūc podagra noiatur: vt colligitur ex mente Ras. in diuisionibus ca. pnti. Et ex mēte Auicenne. iij. canonis. fen. xxij. caplo presenti. Fit autem hic dolor ex humore superfluo currente per venas capillares atq̄ mēbrorum cauernositates donec perueniat inter ossa iuncture. Et ibi stans inducit alienam complexionem in ligamento cōiungente ossa predicta: ita vt sui quantitate corium extendat: ⁊ sui putredine substantiam ipsius destruat ⁊ corrumpat: et apostema faciat. Fit igitur apostema iuncturarum ex omni genere quattuor humorum simplicitū primo simpliciter et ex commixtione eorum adinuicem: verum quod maxime accidit: est ex humore crudo flegmatico viscoso cui aliquid cholere vel sanguinis acuti fuit additū vt ipsum vehementer in loca profundet. Nec q̄ potest hoc apostema quemadmodum reliqua terminari per sanationem: quoniam materie grossities ⁊ membrorum frigiditas et loci profunditas illud nō admittunt. Sed vel terminatur per resolutionem: vel lapidificationem. Istud etiam apostema certas habet periodos in quibusdam corporibus quibus aduenit ⁊ recedit scilicet de quarta in quartam. Et dicit Ypocrates q̄ tempora resolutionis ipsius est quadraginta dierum plus tamen vel minus ſm materie multitudinem. Signa humorum calidorum sunt loci rubedo ⁊ caliditas apud tactum fortis ⁊c. Si vero materia fuerit sanguinea fiet dolor grauior ⁊ tumor maior ⁊ vrina rubea ⁊c. Signa humoꝝ frigidoꝝ sunt loci rubedo modica cū vergētia ad albū ⁊c. Si vero materia fuerit melēca tumor ⁊ plūbeitas fortificabuntur cū duritie ⁊ fiet vrina subtilis ⁊c. Signa humorum compositorum sunt commixtio et

alternatio signorum omnium predictorum secundum gradum proportionatum commixtionis. Sciendum tamen quod in passionibus membrorum profundorum non semper oportet colori exteriori credere. Potest enim humor contrarius interius latitare. propter quod ait Gal. Hyp. quidem testatus est quod color corporis humorum abundantiam ostendit si non in profunditate accubuerint &c.

Cura passionis arthetice duplex

Methodus.

est. Una quidem apud paroxismum et afflictionem que proprie curativa dicitur. Alia vero est et ante et post paroxismum: que proprie preservativa dicitur. Cura ipsius hora doloris et paroxismi prout fit a causa calida sive cholerica: sive sanguinea: sive composita ex iis est ut a principio fiat flebothomia diversiva de basilica sinistra si dolor est in brachio dextro vel de basilica dextra si dolor est in sinistro. Et extrahatur sanguis sufficiens totus simul vel secundatio. neque negligatur a principio flebotomia talis: etiam si pauco tempore flebothomaverit patiens quoniam est ex rebus maxime necessariis in methodo curativa. Cum sine ipsa neque repercussio: neque resolutio conferens videatur. Et si corpus sit plectoricum flebothometur a principio saluatella pedis dextri si dolor est in manu dextra: vel pedis sinistri si dolor est in manu sinistra et econverso. Et post flebothomiam solvatur venter cum medicina leviter educente choleram et humores acutos sicut est stomaticum laxativum vel electuarium de succo ros. vel alia ex eis quas iam diximus in cura preservativa. Fortis namque medicina humores agitaret et dolorem augmentaret. Fiant post evacuationes remedia localia. primo quidem repercussiva quare ponatur membrum patiens in aquam frigidam vel fomentetur ex aqua frigida et aq. ros. an. par. j. aceti p. s. vel ex succo solatri et sempviue. p. j. aceti. p. s. vel aq. ros. agreste. an. p. s. vel epithimetur ex pulvere ros. sandal. infuso in aq. ros. et agresta et modico aceti vel liniatur ex oleo ros. et nenuphar. quoniam omnis dolor iuncturarum sine ulcere mitigatur in principio ex rebus frigidis actu et virtute licet eorum usus superfluus materiam ingrosset et fortiorem faciat sequi dolorem. Emplastretur etiam ex ros. solatro sempviua nenupha. plantagine extremitatibus rubi coctis in aqua pluviali vel ferrata. Deinde pistatis et incorporatis cum farina ordei pulvere mirtillorum acacie lentibus bis coctis aqua prima reiecta addito oleo ros. vel nenuphar. quod sufficit et modico aceti vel agreste. Et si per ista dolor non cessaverit: neque minoretur: addatur aliquid ex foliis et semine iusquiami. Et fortius illis est cortex madragore: et iterum fortius est opium. Moderetur tamen usu narcoticorum: quoniam membra iuncturalia sunt ex natura frigida et ad palisim inclinata. Si vero per applicationem repercussivorum dolor fortificetur vel non minoretur vel tumor induretur nequaquam super locum ponatur sed circumcirca. Et situetur membrum hora illa taliter ut sit elevatum: ne humor ad ipsum transeat nocitiuus. In augmento vero et cum accessit aggregatio fluxus et humor fiat emplastrum ex stipticis predictis permixtis cum resolutivis sine attractione sicut est emplastrum ex foliis ros. floribus camomille farina fenugreci et ordei radicibus althee coctis et mundatis ac pistatis perfecte et incorporatis cum oleo camomillino vel nardino sufficienti et tepidum applicetur. Confert etiam linimentum sine scarificatione ex oleis eisdem. In statu vero et cum securatus fueris a fluxu materie adde plus ex resolutivis in emplastro iam dicto sicut est semen aneti cribellatum semen lini et oleum anetinum folia et radices apii et ultra id non transcendas: in declinatione autem perfecta: et cum fumos[illegible] re et rubor pallescere et dolor mitigari. fiat emplastrum ex puris resolventibus sine stipticitate omnino sicut est stercus bovinum calidum vel equinum vel porcinum recens. et fortius illis est stercus columbinum. Et si in lib. j. stercorum cuiuscunque incorporetur. ℥. j. pulveris euforb. vel saponis vel modicum fermenti fortior fiet operatio. Cavendum tamen in usu resolutivorum immoderato ne resolvas ex materia subtile et lapidificetur grossum. Illud namque frequenter accidit in apostematibus iuncturarum calidis: et proprie sanguineis: quare postquam illud cognoveris ex parvitate coloris et lividitate corporis et duritie tumoris et insensibilitate doloris. Postpone resolutiva et utere mollificativis cum caliditate temperata: sicut est adeps vulpis vel canis iuvenis: vel mustelle: vel galline: vel anatis: vel anseris: et sicut sunt muscillagines fenugreci se.

lini: se. alth ee: si cū predictis resoluentib' mi sceant in emplo. Et iterū forti' est in mollificādo atq resoluēdo si addideris aliqd ex gūis calid. sicut sunt serapinū galba. armoniacū oppoponacū. Et nō negligas studiū in mollificātib' a principio: qm̄ si remanserit in apate durities disrūpent fortassis iūcture et exibunt velut margarite et paliticabitur mēbrū et spasmabit. et fortassis dislocabitur os iūcture et inducet claudicatio p durans oī tēpore: et ppe si passio fit in ban cha. Artē vo mollificādi et resoluēdi apata dura plene scripsimus ca. de apate stoachi. In fine vo declinatiōis conferūt balnea calida stiptica confortatiua: sicut est aqua tinarum vel aqua decoctionis aluminis sulphuris et salis cōmunis vel aqua decoctiōis absinthij arthemisie saluie calamēti mentastri sauine in qua dissoluatur aliqd salis gēme vel salis nitri. Et si supcalefactionē ex eis timueris: adde ex stipticis frigidis in decoctione. sicut est plātago. Concedit etiā hora illa fomentatio facta ex aqua ferrata et modico vini rubei pōtici vel succi citoniorum vel berberis vel aq pluuiali cipressi: qm̄ cōfortant iuncturas ne aliquas recipiāt supfluitates. Si vo post oīa predicta tumor cū rubedine vel duritie remāserit aliquali apponatur sanguisuga: q̄ cū ceciderit: ponat sup eius morsum sambucus et pmittat materia fluere plurib' diebus: postea cū locus mundatus fuerit et tumor applanat: ponātur folia quercus: qm̄ indurant et cicatrisant. Qd si nihil phisicaliū remedioꝝ cōtulerit ad manualem opatiōnē fiet vltimo recurrendū cū sit oīm fortissima. Fiat igitur cauteriū cum ferro ignito sub iunctura dolēte vel supra in loco marie cuenienti: ita scz vt chorde vel nerui nō tangātur et pfundet vsq ad os: neq dimittatur cōsolidari tpe longo. Sz ponat sup ea pillula ex cera et pilis leporis vel pilis lane cstructa et materia pmittatur effluere per annū vel ampli': donec membrū ab arthetica securet. Et istud cauteriū est maximi iuuamēti in dolore hanche cū in eo medicine parū conferāt pter loci pfunditatē Nutriatur igit patiēs cū rebus frigidis sepe dictis. Utatur saporibus ex aqua ros. et agresta et vino citoniorum vel berberis etc. Bibat aquā frigidam etiā quod meli' est iulep vel aquā decoctionis prunoꝝ dulcorataz cum zuccaro. Abstineat a vino proposse et mellicrato. Quod si vino consueuerit vti ex debilitate vel cōsuetudine bibat vinū limphatum ad medietatē cum aqua extinctionis calibis igniti vel cū aqua pdicta. Cura preseruatiua arthetice de causa calida est vt ante horam paroxismi per dies plurimos fiat et in pncipio veris et autūni fiat flōmia basilice vel mediane modo et ordine quem diximus in actu curatiuo. Post flebothomiā vo digeratur humor acutus cum sirupo respiciente iuncturas a pprietate qui sic fit. ℞. endiuie: absinthij: plantaginis: arthēte: epatice: scolopendrie: fumiterre. viol. ro. cicoree an. M. j. radicū cōmuniū. an. ℥. j. seminum cōmunium frigidorū maiorum et minorum an. ℥. ß. sandaloꝝ: berberis: seminis feniculi: seis aneti an. ʒ. quattuor. fiat sirupus cum lib. vna zuccari et aceto citoniorū. Et detur ex eo in aurora per dies septem cū aqua decoctionis prunoꝝ siccorum. Et sunt qui digestionem faciūt cum sirupo rosato vel violato: sed eius virtus ad loca profunda non pertingit. Sunt alij qui hoc faciunt cum sirupo acetoso: qd etiam nō placet: qm̄ si simplex fuerit materias perducit ad iuncturas neruos atq ossa vehementer tangentes cū illud insit aceto per naturā: et proprie acuto Si vero cōpositum fuerit vrinam prouocabit vehementer et humores colliquabit. Purgetur post hoc cum pillulis de hermodactillis minoribus Iohānis Mesue. ℞. hermodactillorum alborum et mundatorū. ʒ. v. scamonee. ʒ. ij. et ß. ros. ʒ. ij. mirabol. citrinorum. ʒ. iij. aloes. ʒ. x. conficiantur cum catartico rosato. dentur. ʒ. ij. sero cum itur dormitum sine cena vel cum pillulis de aloes expertis que sic fiunt. ℞. aleos cicotrini subcitrini tertiā partē. ʒ. vnius. mirabolanorum citrinorū. ʒ. ij. scamonee. ℈. ij. fiāt pillule cū succo citoniorū vel macianorū vel vino vel cum aqua decoctionis eorū et sint. ʒ. iij. Una dosis earū est. ʒ. ij. si corpus fuerit cōpactum carnosum difficilis solutionis. Si vo macrū fuerit laxe carnis et facilis solutionis medicētur. Pillule vero de hermodactill. minorib' sm excellentiam sic fiunt. ℞. hermodactillorum aloes ana. ʒ. ij. scamonee. ℈. j. rosarum seminis apij ana. ʒ. ß. informentur cum vino

decoctionis hermodactillorum: detur ex eis a.ʒ.j. vsq3 ad.ʒ.j.et ß. vel si aliud pstõ nõ fue/rit: purgetur cũ.℥.ß.benedicte laxatiue acuate cum.ʒ.j.mirabolanorum citrinoꝝ vel cũ.℥.ß.electuarij de succo ro.laxatiui acuati cum eodẽ: ⁊ dentur electuaria post mediã noctẽ: Et sunt qui purgationẽ faciunt cũ decoctione tamaridorũ: mane: cassiefistule: sene: epithimi: prunorum: ⁊ omniũ educentiũ humores acutos cum leuitate: sed illud nõ conuenit nisi corpori delicato: qm̃ virtus apozimatum nõ attrahit a remotis: quare pil'le. sunt pre ceteris eligẽde. Et reitereť purgatio de ebdomada in ebdomadã donec corpus fuerit mundatũ. Nec3 permittať venter exiccari sub regimine diete: sed leniať cum medicinis ⁊ cibis cõuenientibus nõ acutis. Et artẽ illam plene scripsimus cap. de stipticitate vẽtris. C. de empericis. Nutriatur cibis humidis temperatis in calido ⁊ frigido vel parũ tendentibus ad frigiditatẽ preter ꝙ calidũ naturale noceatur: sicut sunt pultes ex farina ordei vel auene conditi cum lacte recenti capre vel vacce. Et sicut carnes laudabiles elixe cum bleta: sicla: vel lactuca: vel pisces petrosi cum speciebus aromaticis dulcibus preparati. Et pisces squamosi frãgibilem atq3 albam habentes carnem. Bibat vinum aquosum per se: vel per artem: faciat vomitum omni mense semel duobus diebus continuis: vt docuim⁹ cap'lo de bolismo. C. de empericis. Abstineat a potu vini plurimi et ppͥe in ieiuno. Similiter ⁊ a nauseatiua satietate assidua ⁊ coitu frequenti: ⁊ ppͥe super cibum ⁊ labore iuncturarũ debilium. et proprie cum tẽpus paroxismi fuerit ante vel post eius propinquũ. Caueat ab excellẽtia qualitatum aeris continentis: quoniam si calid⁹ fuerit: colliquat: si frigidus mortificat: si siccus indurat: si humidus relaxat preter ꝙ ab omnibus dictum est: ꝙ frequẽs ablutio membroꝝ cum aqua calida mollificat membra neruosa. Unde Ypo.iiij.parti.amphO. Cauendũ docetur frequenter vtentib⁹ carnium effeminationem neruorum incõtinentia mentis stuporẽ fluxus sanguinis deferens spiritus facit in quibusdã mors sequiť. et postea subdit. Frigidum vero inimicum neruis ossibus: dentibus cerebro spinali medele: calidum vero amicum et vtile. Ex quibus colligitur ꝙ oportet ꝙ exteriores res nõ naturales sint omniquaq3 temperate cum declinatione quadam ad caliditatem ⁊ siccitatem. Moderata sint eorum vestimenta larga: longa: mollia: quoniam strictitudo cum duritie debilitat iuncturas. Confortentur quandoq3 iuncture debiles cum ablutione earũ ex vino rubeo stiptico vel vino citoniorũ in quibus bullite sint rose: plantago balaustie glanð. galle pira põtica mala maciana nespille ⁊ similia: vel aqua decoctiõis lentium bis coctarũ aqua prima reiecta extremitatum rubi foliorum vitis postꝙ ferrũ fuerit in ea aliquotiens extinctu3: ⁊ lapides igniti: et in ea quandoq3 balneetur: ⁊ prope post purgationem perfectã. Confert apud sanitatem exercitium temperatũ in ieiuno: sed nõ hora paroxismi. Cura arthetice frigide siue sit de flegmate: siue de melancolia: siue ex aggregato ex his est vt a principio fiat flebothomia sicut in causa calida: quoniam et si nõ euacuet qualitatẽ tollit multitudinẽ Post flebothomiã purgetur cũ.℥.ß. benedicte laxatiue ⁊ prouoceť vomitus cũ oximelle et aqua decoctionis raphani vl' seminis aneti vel attriplicis ⁊ sinapis ⁊ ceparum sup repletione ciborum. Et si vomitus fuerit facilis ponatur.ʒ.j.vel.ʒ.ij.ellebori albi suspẽs in petia alba linea hora bullitionis. Post purgationes applicentur super locum et circum circa repercussiua dicta in causa calida: sed moderetur eorum vsus magis ꝙ illic: quoniam maior est timor de lapidificatione materie ꝙ in causa calida. In augmento ꝟo misceãtur resolutiua pdicta. In statu vero ⁊ declinatione magis ac amagis applicenť resolutiua pura. Primo quidem debilia: deinde fortia donec ad gũmas perueniatur: vt sup docuimus. verum qm̃ materia est frigida addendum est in emplastris ex vitellis ouoru3 et croco. Et cũ sit grossa viscosa addendum erit incessanter ex mollificatiuis supradictis preterꝙ in causa calida. Dietetur subtiliter ex cibis temperatis vergentibus ad caliditatem: vt sunt carnes laudabiles nõ suffumigate: sed elixe cum feniculo. et petro. ⁊ oua sorbilia ⁊ vinum album clarum limphatum Leniatur venter cum suppositorio vel clisteri frequẽter vna vice ⁊ alia non acuto: vt diximus ca. de stipticitate ventris. C. de em

pericis. Et dentur in potu liquores vrinas prouocantes alternatim modo hoc: modo illud donec auferatur et minoretur materie multitudo preter quod ingrossetur. Caueat a potu aque frigide omnino et aere frigido cum pellib9 vulpinis et ouinis et vestibus longis. Bibat mellicratum aromatisatum cū pipere et cinamomo: et proprie apud declinationē famem et sitim toleret proposse. In fine vero declinationis fiant balnea calida stiptica supradicta: similiter et cauteria dicta illic. Cura preseruatiua arthetice de causa frigida est vt ante horam paroxismi diebus pluribus aliter et in principio veris et autumni digeratur materia frigida grossa viscosa cū sirupo dicto capitulo de restrictione menstruorum. E. de empericis. vel cū isto sirupo ℞. pul[legij]: calamenti: saluie. rutbe: betbonice: ballamite: fimice: ozimi: origāi: sileris mōtana. ana. M. j. florum borraginis sambuci scolopendrie tamarisci foliorum salicis aā. m. ß. ameos amomi ciperi capparis acori squillitici [poliij] aā. ℥. ß. ʒʒ. cinamomi. aā. ʒ. ij. piperis baccarū lauri. aā. ʒ. iij. fiat sirupus cū lib. j. mellis aut zuccari detur omni die in aurora cum aqua calida decoctionis radicum vel seminum diureticorum. Et si laxatiuum facere volueris: adde in decoctione prima turbith agarici. ana. ℥. ß. mirabolanorum emblicorum esule. ana. ℥. ß. masticis. ʒ. vnam. et detur ex eo per dies septem in aurora. Et sunt qui materias frigidas in iuncturis digerunt cum oximelle composito vel squilliticeo verum vsus aceti frequens debilitat iuncturas quare multiplicetur in eis mel et minoretur acetum. Et post hoc purgetur cum pillulis de hermod. maioribus Joannis hebemes. iam dictis. Et da ex eis a. ʒ. vna ad aureum vnum. vel purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis vel aureis vel cum. ℥. ß. benedicte laxatiue acuate cum. ʒ. vna pul. mirabolanorum emblicorum. Nutriatur cibis subtilib9 sicut sunt ad calitatē et siccitatē tendētib9: vt sunt carnes laudabiles asse et oua recentia et carnes elixe cum petro. cōdite cū pipere et sinapi. Vtatur iuribus cicerum et pisorum et omnium prouocantium vrinam reseruetur venter omni die laxus cum suppositorio vel clisteri acuto prout docuimus capitulo de stipticitate ventris. E. de empericis. Bibat mellicratum vel vinum clarum vetus amarū vsu tamen moderato. Caueat a satietate cibi vel potus proposse vomat omni die semel vt supra diximus. Caueat a piscibus et ab aqua frigida et coitu omnino et fatigatione iuncturarum ex motibus stationibus laboriosis. Et proprie paroxismo vicinante. Similiter a rebus frixis viscosis et pane azimo et carnibus porcinis extremitatibus animalium et visceribus eorum: et a caseo veteri et a lotione membrorum ex aqua frigida vel calida: sed cum necesse fuerit: sudet in stuphis siccis: vel sedeat in aquis tinarum et proprie post purgationes diuersas: et tunc vtatur electuarijs calidis sicut sunt tyriaca vetus dyatriumpiper. ʒʒ. conditum et melius omnibus est piretrum. et fit sicut ʒʒ. conditum: quoniam a proprietate fortificat cerebrum: neruos et membra iuncturalia frigida: vt dicit Mes. in suo de appropriatis. capitulo de epilepsia. auctoritate ypocratis.

Emperica.

Arthetica cum sit passio articulorum timorosa sepe contingens ausi sunt communiter operantes localium remediorum conferentium post purgationes vniuersales et proprie in declinatione adiuenisse genera diuersa ex quibus sunt vnguenta olea balnea fomentationes suffumigia que diximus. Vnguentum ranarum expertum sic fit. ℞. adipis ranarum lib. j. et ß. butiri recentis. ℥. sex. marciaton agrippe dyaltbee. ana vncias tres. olei camomille olei aneti: olei castorei. ana. vncias duas. olei ros. vncias quattuor: olei costini terebentine. ana. vnciam vnam. cere vnciam vnam. olei communis antiquissimi lib. sepi castrati vetustissimi lib. vnam. euforbij vnciā ß. resine pini: vncias duas: thuris vnciam vnam. conficiantur omnia simul ad formam vnguenti et ex eo vnguātur iuncture debiles ex causa calida vel frigida hora declinationis ad ignem vel solem calidum leniter fricando donec penetret cum reiteratione frequentata per dies plimos quoniam mollificat materias residuas et insensibiliter resoluit. Vnguētū aliud exptū. ℞. vulpem vi-

tiam decollatam extractis tamen intestinis et ipsam fac bullire cum pelle ꝛ pilis in oleo cōmuni ꝛ sanguine suo donec caro ab ossi/bus dissoluatur: tunc colla oleum quod re/manet ꝛ dissolue in eo ceram rubeam suffi/cientem. Et si fortificare volueris: adde sera pini euforbij opoponaci postꝙ dissoluta fuerint ad ignem in casola ꝛ incorporentur omnia simul perfecte. Eodem modo fac vn guentum ex adipe castoris vel canis vel mu stelle. Unguentum aliud magistrale aggre gatum ex rebus calidis aperientibus atꝙ resoluentibus cum virtute: propter quod et conferens est plurimum in paralisi atꝙ tor ture ꝛ spasmo repletionali ꝛ omnium ner/uorum passioni ex frigiditate. Recipe vn/guentorum trium cōmunium: scꝫ marciaton arogon et agrippe. ana. ℥. semis olei lauri. ℥. iij. olei castorei olei rutbe olei benedicti olei petrolei et olei terebentine. an̄. ℥. semis misceantur predicta cum istis rebus. Recipe euforbij serapini galbani assefetide ana. vnciā vnam castorei puluerisati. ℥. j. piperis piretri sinap. cātarinō. sulphur an̄. dragmas duas opoponaci. ℥. semis dissoluantur gū me in vino vel aqua decoctionis cantarid. ad ignem et cum eis incorporentur omnes res alie subtilissime cribellate et fiat vnguen tum vel extendatur super corio albo molli ꝛ fiat cerotum. Si vero tumor durus fuerit bo num videtur vt aliquid ex mollificantibus apponatur cuiusmodi sunt adeps anatis anseris et galline et axungia porcorum ꝛ me dulla ceruorum et medulla crurum vacca/rum et storax liquida. verum quoniam assa est ex gūmis maxime fetentibus negligatur in receptione: licet sit de maxime conferenti/bus in hoc casu et apponatur aliquid ex aro maticis penetratiuis ex quibus sunt gario fil. muscus calamus aromaticus costus et gallia muscata atꝙ thimus: quoniāꝫ quod delectatiue sumitur apud naturam melius operatur siue per interius: siue per exterius offeratur. Oleū de ranis conferens ad ar/theticam de causa calida in principio et au/gmento cum infrigidatione ꝛ repercussione propria iuncturarum. Recipe ranarū aqua ticarum capita circiter lib. ß. funde super ea in vase vitreato terreo olei sizamini vel olei cōmunis lib. ß. quod est pondus. ℥. x. vel cir/ca: ꝛ sit vas stricti orificij qd diligenter ob/turetur ꝛ decoquatur lento igne vsꝙ dū capi/ta dissoluantur: ꝛ cum coctum fuerit: dimittatur infrigidari et recōdatur oleuꝫ in vase vitreo et administretur lenīedo cum pēna sine fri/catione oīno. Oleum benedictū cōferēs ad artheticam de causa frigida quod oleū per fecti magisterij nūcupatur duplex est. quod dam factū per naturam fluens ex minera de rupibus maris coloris subalbidi vel subru/bei subtilis vel nigri grossi licet subalbiduꝫ sit nobilius. Et est aliud factum p arteꝫ qd laterum dr: et sic fit ſm Mes. loco predicto Recipe lateres factos ex terra rubea quos aqua non tetigit ꝛ cōminue eos in frusta et accende super eos ignem carbonum sine fu/mo donec rubeāt ꝛ inflāmentur. Dein de sub/merge eos in vase pleno oleo cōmuni veteri claro ita vt cooperiantur: ꝛ sic dimittantur do/nec imbibant imbibitiōe vltima: ꝛ pone in casola et dimitte siccari per se sine igne. Post illud cōminue eos in puluerē subtilis/simum ꝛ pone iterum in casola ꝛ sigilla caso le orificium cum orificio alembici ꝛ circun/quaꝙ obtura cū luto sapientie qd lutū sa/pientie vocatur. Et cōficitur ex argilla ꝛ ster core eqno vel bouino ꝛ pone sup fornacē cu/ius ignis sint prune ꝛ coquatur. vsꝙ dū stillet oleuꝫ sicut fit aq ros. ꝛ recōde in vase vitreo stricti orificij diligēter obturati ꝛ administra vbi opꝫ ꝛ qāto est antiquius: tanto est melius. Est nāꝙ in ipso vtus calefactiua resolutiua penetratiua cōsumptiua supfluitatū qre cō fert epilepsie vertigini obliuioni palisi dolo/rib⁹ dorsi ꝛ neruorū atꝙ iuncturarū iuuamē tuꝫ magnū si fuerint ex frigiditate: sic ꝛ duri cie splenis ꝛ dolori renū ꝛ vesice vel matricis Oleū vulpinū qd est medicamen vltimū ad artheticā ꝛ dolorē renū ꝛ dorsi sic fit ſm eū/deꝫ ibidē. R. vulpē integrā interiorib⁹ euul sis ꝛ pone in vase ꝛ funde sup ipm aq fontꝭ et aq salse. an̄. lib. j. qd est pond⁹. xx. ℥. vel circa id: olei cōis antiq clari lib. ij. ꝛ ß. ꝛ de coque cū lento igne cū salis. ℥. iij. vsꝙ ad aq cōsumptionē. Dein̄ pijce in vase ꝛ pone sup ipam herbā aneti ꝛ ysopi an̄. lib. j. ꝛ decoq sicut prius vsꝙ ad aq cōsumptionē vlterioreꝫ et ossiū sepationē colla ꝛ vtere linīedo cum eo mēbra apud declinationē est enī mirabi/le. Balneū de vulpe ſm eūdem ibidē sic fit.

decoquat vulpis integra cū pilis ⁊ sanguie euulsis tm̄ intestinis in aqua dulci ⁊ aq̄ salsa cū herba ysop. ⁊ aneti. Et sit q̄ntitas aq̄ multa ⁊ decoquat vsq3 dum eius artus oēs laxentur: lacerent ⁊ dissoluātur: tūc abijciatur corpus ⁊ admistret aqua lauādo cū ea mēbra debilia ⁊ aliquo vnguētoꝝ vel oleoꝝ p̄dictorum. Eodē mō fit balneū ex aq̄ decoctionis mustelle vel canis iuuenis vel pinguis s3 q̄m nō sunt tante efficacie sicut ex vulpe addant alumē sulphur ⁊ oppoponacū. Fomentatio ex aqua et vino veteri postq̄ in eis cocta sunt arthemisia sauina rutha pullegiū serapinū bdelliū oppoponacū infundēdo ex hoc liquore calido pecias lineas molles atq3 particule lese freq̄nter apponēdo atq3 reiterando cū infrigidari cepit. Et si times mollificationē mēbroꝝ. s. neruoꝝ ⁊ ligamentoꝝ exprimātur diligēter pecie ⁊ calide sicce apponant. Suffumigiū fit ex assafetidā. eufor. galbano serapino positis sup carbones ⁊ recepto fumo calido sup locū vndiquaq3 cōtectu3: q̄m resoluit cu3 v̄tute ⁊ p̄prie apud declinationē. In pueris aūt ⁊ podagra p̄ua suffumigiū ex radicib9 ⁊ stipitibus cauliū cōbustarum sup carbones: quoniam habent partes calidas acutas quib9 penetrant ⁊ resoluunt.

Canones. Apa iuncturaꝝ in quacūq3 parte corporis extiterit ⁊ equaliter curare prout in methodo per causas singulas distinximus ⁊ per tēpora quattuor vlia morbi. Uerum preter illic dicta scire cōuenit q̄ in dolore hanche et proprie apud statum ⁊ declinationē non sufficiunt resolutiua supradicta: quoniā eoꝝ virtus profunditatem coxarū non valet penetrare quare necesse fuerit apponere super locū emplm̄ rubificatiuū vesicatiuū qd̄ sic fit. ℞. stercoris colūbini recētis ⁊ incorpet cum eo sinap. contrita ⁊ euforb. ⁊ ficus sicce contrite vel decocte in aqua salsa incorporando omnia simul perfecte cu3 decoctione ficuum et calidum applicando super hanchas et dimittendo sic donec vesicas fecerit Et si fortificare volueris: adde cantarid. et folia samb. et corticem eius medianū ⁊ folia recentia caulium ⁊ cicle ⁊ vrtice ⁊ fermētum et similia. Deīn per vesicas trahatur acus cum filo laneo ⁊ dimittatur dieb9 plurimis aqua currere ex vesica et frequenter donec tumor ⁊ dolor mimoretur tunc vaporetur cū aqua tepida decoctionis florū camomille mellilott et seminis lini. Si autē non sufficerit: fiat cauterium cum acu ferrea ignita penetrante cutim ⁊ carnem ex latere vtroq3 Et protrahatur filum laneum ⁊ sic in cute dimittatur: ⁊ omni die de extremo in extremum refricetur donec carnem ante se tota3 corroserit et ceciderit. ¶ Sciendu3 preterea q̄ in arthetica passione ⁊ proprie que est in hancha confert p̄uocatio emorroidarum ⁊ menstruorum in corpore consueto similiter ⁊ ventosatio cruris et coxe cum scarificatione profunda: vt currat in eis sanguis plurimū apud declinationem. Sciendum est q̄ dislocatio ex apate et dolore fit sepius in iunctura hanche q̄ in ceteris propter tres causas. Prima corporis totius grauitas que ex ea sustentatur. Secunda vero iuncture profunditas sub carne que penetrationem medicine non admittit. Tertio est ossium iuncture cōmissura nodal. quemadmodum pila intra mortarium et talis est etiam cōmissura in iunctura humerorum: quoniam vtrobiq3 nodus adiutoriū ingreditur pixidē vertebri: in alijs autē omnibus iuncturis est serratil. quemadmodu3 dentes serre dentib9 clauis intrincant. Et ex hoc scire pōt quare post casum ⁊ p̄cussionē dislocāte3 aliquā iūcturaꝝ difficilior fit ossiu3 cōpositio in iunctura genuali vel cubitali vel manuali vel pedali q̄ in iunctura humeroꝝ aut hāche. Sunt preterea ex reb9 nō naturalib9 septem numero q̄ nocēt a p̄prietate dolori iūcturaꝝ oiquaq3 Prima quarū est vsus freq̄ens acutoꝝ ⁊ sinapis ⁊ pipis q̄m materias subtiliant. Scd̄a vsus superflu9 penetrātium vt vini ⁊ aceti ⁊ p̄prie ante cibū q̄n p̄fundant cruda in neruis ⁊ materias secū trahūt p̄pter qd̄ dictū est a medicis q̄ vinu3 nō digestū plus infrigidat q̄ aqua: ⁊ acetum ⁊ magis q̄ agresta lic3 in agresta ⁊ aqua nulle sint partes calide que sunt in aceto. Tertia est nauseatiua sacietas assidua ⁊ proprie ex cibis ⁊ potibus vt sunt carnes porcorū: panis azimus: ⁊ pisces marcidi: ⁊ vinum pendulum. Quarta caliditas aeris adurens vel ros p̄gelans. Quinta balneatio plurima in tyna ⁊ membroꝝ ablutio iuncturas relaxans. Sexta membroꝝ articu

laria fatigatio ex cursu vel statione plurima vel vestium strictura. Septima est coit⁹: ipse nãq3 a ꝓprietate ledit cerebru3: neruos: liga menta: stomachu3 atq3 oĩa mẽbra neruosa ⁊ ꝓprie si fuerit inordinatus in q̄to ⁊ quali.

Pronosticatio.

Dolor articuloꝝ si fortificetur ad vltimam difficultate3 anhelitus ⁊ mortem subitã inducit. Ite3 si tremor cordis ⁊ asma ⁊ sensuũ turbatio acciderit subito pre dolore mortale. Item dolor articuloru3 qñq3 terminatur ad paralisim ⁊ apoplexiã ex cerebri compassione. Item dislocatio iuncturaru3 ex dolore fit maxime in iuncturis duabus sc3 hanche vel cauille pedis ⁊ hoc nisi stati3 a principio tollatur paralisi3 ⁊ claudicationẽ inducit ꝑdurantem. Si apa iuncturaru3 terminetur ad resolutionẽ gradatim quaq3 die salubre. Si ṽo ad indurationem que ꝓhibere se nõ permittit per medicamina ⁊ remedia rationabilia difficile qm̃ si antiquatur ergo cum moritur. Nec curatur dolor hanche vel alterius iuncture si fuerit in latere sinistro vehementior est q̄ in dextro. Arthetica difficili⁹ curatur in senibus ⁊ flegmaticis melancholicis per naturam ⁊ hyeme ⁊ autũno q̄ ecõuerso. Dolor arthetic⁹ antiquatur ꝑ in ꝑ periodum vel assiduitatem raro recipit nisi blãdituam. Item ypo. vi. par. ampho. Eunuchi neq3 podagrisant: neq3 calui fiunt. quod verificans Gal. in commento dicit hoc verũ fuisse tempore ypo. sed nõ nunc propter regimen hominũ gulosorum. Item mulier nõ podagrisat si non ei menstrua. ide3 pueri nõ podagrisant. Item dislocatio hanche si fuerit recens curatur: si antiqua nõ. Item in dolore fortissimo iũcturarũ frigiditas extremitatũ ⁊ sudor frigidus circa timpora mortale

¶ De varicibus ⁊ elephantia. Capitulum. iiij.

Iste sunt passiones cruris atq3 pedum ex materia grossa causate: sed differunt. Nam varices dicuntur si materia venas occupet. Elephãtia vero si musculos circunquaq3 cõprehendat. Materia autem grossa ex qua fiunt iste passiones est duplex: vna quidem que fit per adustionẽ ⁊ hec est lepra particularis. Alia est per cõgelationẽ: ⁊ hec rarius cõtingit. Signa varicũ sunt qñq3 in cruribus inter genu ⁊ talum apparent vene grosse vel virides. Et accidunt maxime viatoribus ⁊ onera portantibus et dimicatoribus ⁊ fabris ⁊ ad mensas regum famulãtibus ⁊ crura fatigantibus stando vł currendo. Si aũt materia calida sit vel frigida discernitur per tactum calidum ⁊ colore3 nigrum ⁊ vrinã ru. grossam ⁊ antecessionem ciboꝝ calidorum ⁊ laborẽ ⁊ etatẽ ⁊ cõplexione3 cholericã vel melancholicam: quorũ oĩa cõtraria reperiũtur in causa frigida. Signa elephantie sunt magnificatio cruris immensa a genu infra: vt adeo difficile sit stare vel ambulare: ⁊ iuncture rigescunt queadmodũ in elephante. Si aũt materia calida sit vel frigida discernit᷑: q2 in cã calida adusta sentitur caliditas ad tactum ⁊ color apparet rubeus obscurus cu3 aspitate cutis ⁊ pustulis nigris fetẽtibus. in cã frigida sentit᷑ frigiditas ⁊ color apparet subalbidus cum leuitate cutis ⁊ inflatione non valde dura: neq3 fiunt pustule sed vesice.

Methodus.

Cura varicu3 duplex est. Prima quidẽ leuior per medicinas resoluentes. Secunda ṽo fortior ꝑ incisiones. Flebothomet᷑ igit᷑ a principio basilica brachij lateris eiusdem: deinde basilica pedis oppositi lateris cũ flebothomo lato ⁊ extrahat᷑ sang. grossus in q̄titate multa: ⁊ ꝓprie post colliquationẽ san. melãcholici ex mora in balneo aq̄ dulcis tepide. Si varices essent in ambobus cruribus flebothomet᷑ ꝑmo ambe basilice ĩ brachijs ⁊ post hoc in pedibus inter digitũ anularem ⁊ auricularẽ. Digeratur post hoc materia ⁊ purget᷑ sicut docuimus ca. de arthetica tam in cã calida q̄ in frigida. Post hoc fiat vnguentũ resolutiuũ acutũ supra locu3 totum infra genua quod. ℞. floru3 camomille: sticad. absinthij: rutbe: folioꝝ cauliu3 ⁊ stipitum eoꝝ sauine añ. M. j. decoquãtur omnia simul in lixiuio facto ex cinere quercus vł sambuci vel vitis albe: ⁊ deinde pistentur ⁊ incorporentur cum eis puluis istarum rerũ. ℞. aluminis: sulphuris: gallarum: cipressi:

salis cõmunis. añ.ʒ.ß.aloes:baccarum lauri:piretri:ſe.caulium.añ.ʒ.ij. In fine addat ſtercus recens columbarum vel caprarum et actu calidum applicetur frequenter. Et cũ eodem lixiuio calido mixto cum aceto acutiſſimo vel vino veteri amaro vaporetur ⁊ fomentetur ⁊ epithimetur locus frequenter donec tota materia fuerit resoluta:neq; obliuiſcere emplaſtrorum frigidorum ſtipti. ſupra coxam ⁊ genu poſitorum ne humor nou⁹ attrahat. Et ſi poſt iſta reliquie alique apparuerint inuenis apponãtur ſanguiſuge vl' v.vel.vij. a genu infra ⁊ donec earum vlcera fuerint conſolidata nullatenus abluantur. Si vero poſt ligaturam fortem ⁊ ſtiptica predicta crus denigrari ceperit ⁊ formicare pretermittantur ponatur per dies aliquot ⁊ liniatur ex oleis ⁊ vnguentis calidis ne forte membrũ paraliticetur:deinde veniat ad methodum iam dictam. Si vero per omnia predicta varices nõ ceſſauerint:imo latenter poſt dies aliquot ⁊ menſes redierint opus erit inciſione venarum: quare dimittitur ad cyrurgicum. Nutriatur carnibus laudabilibus ⁊ vino albo ſubtili. Euitet cibos ſanguinem groſſum generãtes: vt ſunt.carnes que venando capiũtur ⁊ carnes bouine vel caprine ⁊ caro porcorum antiquorum fumigata ⁊ ſalita ⁊ vinũ dulce rubeum:⁊ panis azimus ⁊ panis de ſiligine ⁊ caſeus ⁊ ſimilia. Caueat a labore cruris vel ſtatione perdurante. Caueat a lẽtibus ⁊ milio et riſo ⁊ ſimilibus:et caulibus ⁊ cõfectionibus de melle ⁊ cibis aſſis vel frixis omniquaq;. Vtatur petro.feñ.ſicla ſpinargijs ⁊ ſimilibus ſubtilibus ⁊ ouis ſorbilibus ⁊ brodijs piſorũ ⁊ pultibus ſubtilibus ex furfure ordeo farre vel auena conditis cũ lacte caprarum vel amigdalarum dulcium vel butiro ſine plurimo ſale. Cura elephantie eſt vt ſicut de cauſa calida flebotomet primo baſilica modo ⁊ forma dictis in varicibus. Et poſt flebotomiaʒ purgetur vt diximus capitulo de arthetica capitulo de cauſa calida. Si de cã frigida digeratur a principio flegma: vt docuimus ibidem de cauſa frigida. Poſt hoc vero frequenter fiat vomitus omni menſe ſemel aut bis duobus dieb⁹ ſuper ſe ſucceſſiue cum oximelle ſquillitico ⁊ aqua tepida vel aqua decoctionis radicum raphani.ſeminis atriplicis ⁊ aneti ⁊ modico aceti acutiſſimi ſuper repletionem ciborũ diuerſorum acutorum ex oleribus ⁊ leguminibus conditis cum cepis ⁊ ſinapi. Poſt tales autem purgationes famem ⁊ ſitim tolleret propoſſe ⁊ quieſcat omni tempore ſuper lecto molli crurib⁹ exaltatis. Poſt remedia dicta ꝓcedendũ eſt ad localia que ſunt fere eadem in vtraq; cã. Flebotomet ſaphena que eſt int⁹ ſup talum ⁊ extrahat ſan.niger groſſus.deinde ventoſet crus totũ cũ ſcariſicatione ꝓfundata:⁊ emplaſtretur cũ emplaſtro reſolutiuo ſupradicto in varicibus donec crus totũ minoret. Et ſi reliquie videãtur remãſiſſe:apponãtur ſanguiſuge ſicut diximus ibidem.neq; abluatur crus donec earũ morſus ⁊ vulnera ſcarificationum perfecte cõſolidentur. In fine vero rei confortetur crus totum cũ emplaſtro ſtiptico ex medicinis calidis ⁊ frigidis cõmixto. ℞.plãtaginis abſinthij ro.añ.m.ſ.decoquãtur in aqua pluuiali ⁊ vino rubeo pontico ⁊ exprimãtur ⁊ piſtent ⁊ incorporent cũ puluere iſtarũ rerũ. ℞.acacie mirrhe mirtillorũ aloes gũmi arabi.nucis cypreſſi.ana.ʒ.ij.⁊ calid̃.firmetur fortiter cum faſcia lata ſuper locum. Epithimetur cum lixiuio facto ex cinere quercus ⁊ ſambuci ⁊ abſinthij ⁊ ſtipitum caulium atq; vitis addito modico aceti. Si vero predicta oĩa nõ contulerint:fiat emplaſtrum rubificatiuũ dictum ca.de arthetica.C.de canoñ. Et ſi illud iterum nõ proficit:perforetur crus in duobus locis maxime diſtãtibus a neruis et chordis cum acu ferrea ignita traducta cum eo filo laneo quod omni die de extremo in extremũ refricetur donec materia tota reſluxerit:neq; extrahat donec perfecte diſſoluatur. Et ſunt qui loco eius faciũt cauteriũ ſilo ferreo ignito ſub iũctura generali ꝑ duos digitos ex altero laterũ interi⁹ vel exteri⁹ profundãdo vſq; ad os:neq; dimittũt cõſolidari per annũ vnum vel duos ponendo in vlcus pillulas ex cera ⁊ pilis lane confectas vel folia ſambuci. Nutriatur ſicut diximus in varicibus.

Emperica.

Elephantia ſi fuerit recẽs mollis ⁊ parua curatur quãdoq; cũ emplaſtris ⁊ remedijs macerãtibus corpus craſſũ ſicut fit cũ linit corpus totũ ex ſtercore colũbino vel caprino

vel vaccino distemperato cum vino veteri amaro. Et deinde ponatur eger in stuphas calefactam ex ligno sambuci et quercus ⁊ vitis: ⁊ sudet sudore plurimo preter q ex aqua abluatur. Ad idem facit si membrum vel corpus totũ sepeliatur in stercore predicto vel in arena calida: ita vt caput pectus euententur ⁊ venter ⁊ crura macrescant ex calore. Et plura huiusmodi scripsimus caplo de ydropisi asclite ⁊c.

Canones.

Rationabile vt/ detur vt emorroydarum ⁊ mẽstruorum prouocatio in corpore consueto post euacuationes vniuersales est conferens plurimum in cura varicum atq elephantie cum per eas sanguis melancholicus adustus et nõ adustus sublimiter expurgetur.

Pronosticatio.

Dicit Ipo.vj.parti.amphho. Quicunq caluí fiunt ijs varices valde magne nõ nascuntur. Quibuscunq vero caluis existẽtibus ⁊c. Si spleneticis vel quartanarijs varices aut elephantia superuenerint: tollit egritudinem Item varices ⁊ elephantia in corpore cõsueto preseruant a multis malis passionibus scz lepra: cancro: ydropisi: splenetica ⁊ melãcholia ⁊ similibus. quare nullatenus restringantur subito sed gradatim purgationibus et diuersionibus pluribus prius factis. Item varex si antiquatur non curatur nisi per incisiones. Elephantia vero si antiquatur ⁊ magnificetur atq induretur nullatenus curatur. Item infrigidatis inniue ⁊ incarceratis cõsueuit superuenire elephantia que difficile curatur. Item elephantia de causa calida et cum pustulis patentibus difficilior est ea que fit a causa frigida quoniam lepram minatur affuturam.

¶ De doloribus dorsi ⁊ spatularum. Caplm.iiij.

Dolor autem in dorso aut fit a causa accidente intrinseca et hec est quadruplex. vna quidem humor sanus extendens venam hilim interius sup spõdiles dorsi ad sursum vsq in deorsum quã equitat arteria ad orti facit sicut dñs iumentum: licet in exterioribus corporis fit ecõuerso vbi vena tegit arteriã per totũ sicut seruus dñm Sic nãq sapiens natura venas ⁊ arterias fabricauit ⁊ simul remisit per singulas ptes corporis donec in ramos deueniant capillares quibus materiã efficiens tribuat nutrimenti. Scda causa est humor calidus cholericus acutus pũgens neruos ⁊ musculos qui transeunt super dorsum. Tertia est humor frigidus ex flate vel melancholia grauans et constringẽs neruos ⁊ ossa que ibi sunt plurima frigida per naturam. Quartum est dolor renũ ex opilatione vel arena. Aut fit a causa pmitiua ⁊ extrĩseca. ⁊ hec similiter est quadruplex. Prima est coitus superfluus. Secunda est labor diuturnus instando vel corpus recuruando vel onera portando. Tertia casus ⁊ percussio. Quarta qualitas aeris frigidi congelans. Signa eius pter sanguis multitudinem sunt dolor extensiu9 pter sang. cũ pulsatione ⁊ caliditate apud tactũ ⁊ vrina grossa ⁊ habitudo viuida carnosa ⁊ antecessio ocij ⁊ quietis pdurans cum assiduatione rerum sanguinem multiplicantiũ famosarũ. Et cura eius est vt a principio fiat flñmia in die ⁊ nocte de basilica dextra ⁊ sinistra simul si virtus ⁊ etas cõsenserint vł dextra tm̃. Et extrahat̃ sanguis plurim9 pro posse repcutiat̃ materia cum fomẽtaria dorsi toti9 ex aqua ro. aceto succo semp uiue ⁊ filijbus. ⁊ iaceat eger supin9 sup terrã frigidam ⁊ sup folijs populi salicis nenupha. vitiũ rubi plantaginis solatri rof. si fit tẽpus. Et si nõ suffecerit: pijciatur in aquã frigidam vel semp uiue. In augmento vo fiat scarificatio pfunda in natib9 ⁊ spatulis: in statu fomẽtetur ⁊ emplet ur ex floribus camomille mellilotti seis lini rof. coctis in aqua ⁊ expssis ⁊ tepide positis frequẽter sup locũ. In declinatione vo si necesse fuerit: fortificet̃ emplastrũ ex additione folior ⁊ semis aneti. Nutriat̃ cibis acetosis ⁊ bibat aquã frigidã vel aquã decoctionis macianorũ ⁊ prunor aut ordei aut iulep. A carnibus vo ⁊ vino abstineat oĩno ⁊ famẽ toleret ppossé. Siti vo extinguat cũ potibus iã dictis prout necessitas postulauerit. Signa ei9 pter humorem acutum cholericũ seu flegma salsum sunt vrina citrina subtilis dolor pungitiuus fortis cum caliditate de loco ad locum ⁊ habitudo macra

citrina ⁊ antecessio ciborum acutorũ ⁊ expositio corporis ad solem calidum frequenter. Cura eius est vt a pñcipio purgetur cum.ʒ. vna vel.ij. medulle cassiefistule vel mãne vel tamarindorũ dissoluta in aqua decoctiõis prunorum collando ⁊ dando in aurora totũ vel cum.ʒ.ß.electuarij de succo roß. vel stomaticon laxatiui dando cuꝫ aqua calida ante diem. Deinde digeratur residuum materie cũ sirupo roß.vł viol.vel.oxizaccara ⁊ era dicetur cum pillulis de reubarbaro dictis capitulo de cathbarro. Et fiant repercussiones dicte in causa sanguinea. Sed fortior sit earum vsus adeo vt si necesse fuerit cũ eis aliquid opij dissoluatur. In alijs vero partibus fiat sicut prius. Dietetur ex cibis ⁊ potibus frigidis predictis sed non angustietur fame: neq̃ siti sicut in predictis immo bibat aquam frigidam q̃tum vult. In fine vero si reliquie remanserint: flebotbometur basilica dextra: quoniam educit multitudinem et infrigidat corpus vehementer ⁊ euidenter. Signa eius propter humorem crudum flegmaticum vel frigidum melancholicum sunt habitudo squalida vł macra plumbea et vrina est alba grossa viscosa vel subtilis radiosa: ⁊ quia dolor aduenit paulatim et perdurat tempore longo assidue. Et sedatur post exercitium modicum ⁊ moderatum et forte antecessit nauseatiua satietas assidua ⁊ potus vini plurimi ⁊ proprie in ieiuno. Et solet hec species doloris accidere in febre flegmatica vel quartana: quoniam circa spondiles ⁊ spatulas multiplicatur humor frigidus cũ sint mẽbra neruosa ossuosa frigida per naturã. Et in hac specie sentit̃ grauitas corpꝰ cõstrigẽs cũ horripillatione sicut accidit ambulantibꝰ in niue. Cura eiꝰ est vt a principio fiat vomitus frequens si sit possibile cũ oximelle ⁊ aq̃ calida tepida vel cũ aqua ⁊ aceto modico addito salis ⁊ olei vel cũ aqua decoc.raphani ⁊ aneti post repletionẽ stomachi ex cibis ⁊ potibꝰ diuersis vel purget̃ cũ.ʒ.ß.bñdicte laxatiue si vomitus nõ sit possibilis sicut accidit habẽtibus pectus strictũ ⁊ caput debile cũ gracilitate colli. Deide digerat̃ residuũ materie ⁊ educatur sicut diximus cap̃.de arthetica frigida. Post purgatiões diuersas vngatur collum ⁊ spina dorsi vnguento marciaton vel agrippa ad ignem vel solem calidũ frequẽter in ieiuno: vel liniatur cum oleo de castoreo vel de costo: vel de benedicta ⁊ alijs calidis stipticis dictis ibidem. Nutriat̃ carnibꝰ laudabilibus assis vel elixis cũ feniculo petro.conditis cũ sinap̃. Sorbeat earum iura inspissata cũ vitellis ouorum condita cũ speciebus calidis aromaticis. Bibat vinum album vetus purum vel mellicratũ. Abstineat a potu aque frigide o ino ⁊ piscibus quibuscunq̃. Signa eius ꝑpter dolorẽ renũ similiter ⁊ curam cõplete iam scripsimus: vbi de renum passione loquebamur. Signa eius ꝑpter coitum superfluũ sunt narratio infirmi cum vrina subcitrina subtili oleaginea in superficie ⁊ dolore circa locũ renum ⁊ cõcauitatẽ oculorum ⁊ habitudo sicca cũ dolore fetido citrino. Et cura eiꝰ est postpositio coitus omnino ⁊ somnus: ⁊ quies ⁊ omnia que diximus capitulo de macie renum. quod si non sufficit: recurratur ad capitulum de satiriasi per totum. Et si hoc iterum non sufficit ⁊ corpus marasmetur: ad capitulum de febre ethica transeatur. Signa eius ꝑpter laborem assiduum sunt: quia accidit plurimum onera portantibus ⁊ nauem trahentibus ⁊ athletis. Cura eius est quies ⁊ somnus super lecto molli tempore longo: vt ait Ypo. Uerum si labor antiquatus fuerit debilitans substantiã neruorum ⁊ ligamentorum ⁊ iũcturarũ oĩm confortẽtur cũ balneis et vnguentis calidis stipticis cum aromaticitate dictis ca.de paralisi.⁊ de arthetica.ꝑ totum. Et ad idem confert proprie balneuꝫ vulpinum dictum: ita vt post balneuꝫ vngatur spina tota cum vnguẽtis marciatõ agrippe vel de adipe vulpino. Signa eiꝰ ꝑpter casum vel percussionem patent ex relatione patientis. Et si epar vel splen vel renes lesi fuerint: vel vena rupta: exibit vrina rubicunda sicut sanguis. Cura eius est vt flebothometur basilica vel mediana eiusdem partis. Deinde bibat aliquid aque frigide mixte cum aceto: quoniam agitationem humorum prohibet excellenter: et ponantur epithimata et emplastra repercussiua famosa super locum ex roß.⁊ solatro et semperuiua et lentibus excorticatis et aqua ro. et aceto et bolo armenico et terra sigillata ⁊ sang. dra.et balaust. et cortic. granatoꝝ et alijs q̃

nota sunt aliqd scieti: donec mebru cotusum ab apate securet. deinde ponantur resolutiua supradicta in ca sanguinea. In fine vo vngatur spina tota et empletur cu stipticis dictis in ca. de palisi. et de artbetica. Signa eius ppter frigiditatez aeris cotinetis sunt qz accidit post ablutione in niue vel ablutione in aqua frigida. Talis nanqz frigiditas qnqz mebra denigrat et cadere facit ppter mollificationez caloris naturalis: et ppzie in extremitatib9 mebroz distatiuz a corde et epate que sunt fons caloris naturalis. Et cura ei9 est eade cuz cura doloris ex bumore frigido dicta supi9: pter qz non est op9 euacuatib9: sed calefacietib9 pfortatibus pdictis: veru si mebruz aliqd fuerit mortificatuz necesse est vt abscindatur si fuerit possibile ne forte membra mortificentur vicina.

Emperica.

Emplastrum copletuz anodinum et mitigatiuuz ois doloris in quacuqz particula corporis scripsimus ca. de dolore dentium ca. de empericis.

Canones.

Dicit Ipo. vj. p. apb. Quibuscuqz dolores a dorso i cubitos trasesut flomia soluit. Qd itellige verum in oi ca bumorali: qm illa flomia vel euacuat sanguinez vel multitudinez: vt dicit Aui. ca. de flomia. Et si vo dolor dorsi descederit versus inguina vel vmbilicuz soluitur cu farmacia. Qm vt ait Ipo. vndecuqz natura repit illic et educere conuenit.

Pronosticatio.

Dolor spotane9 in dorso sepi9 fit a frigida ca raro et raro a calida: et iteru frequeti9 ex flegmate qz melia. Silr et a sanguie frequenti9 qz cbolera: qm ppzaru est vt in mebris frigidis bumor calid9 oneret. Dolor dorsi ex multitudine sanguis ilico pducit ad apoplexia vel paralisim: nisi cuz flomia forti subito succurrat. Dolor dorsi de ca calida cito pmutat ad resolutionez vel pnicies. De ca frigida psueuit pdurare. Item dolor ex bumore crudo plurimo si pduret apoplexia sup totuz vel palisim sup mebru vicinu psignat. Ite dolor ex casu vel pcussioe supra dorsuz catus inducit qnqz paralisim in manu vel pede vel digito: qm a nucba oriutur nerui motiui trasetes ad mebra iucturalia sibi deputata: qm tuc no tm mebro palitico remedia fiat apponeda: sed et spodilibus dorsi: vt dicit Gal. iij. de iuuamentis membrorum.

De gibbositate pectoris et dorsi. Capitulum. v.

Accidit plerunqz spondilib9 dorsi et ossilaro pectoris qd tborax dicit ad qd funiculi costaz veraruz terminant vt incuruetur int9 et exteri9 et feda corpis faciat figuraz cu accurtatione colli et eleuatioe bumeroru atqz exsuccatioe coxaru. Et si ista corpis tortura fuerit ante et retro gibbositas appellatur. Et fit ppter aliquaz qtuor caz. Prima est ossiu pdictoz teneritas et mollities silr et ligamentoz ei9: sicut accidit pueris et infantibus: qre no possunt molez capitis et grauitate ppria sustetare. Scda est vetositas grossa frigida ligameta spondiliu diuidens. Tertia casus et pcussio sup locu. Quarta est apa latitas in pfundo dorsi vl costaru qd sui magnitudine ligameta ppellit ad extra et spondiles dissocat: et ppzie post ei9 terminatione ad duritiez et in corpe laxo raro p natura siue fuerit apa calidu: siue frigidu: siue comixtu.

Methodus.

Signa ei9 ppter ligamentoruz et ossiu teneritate sunt qm maxime adueniit infantib9 et pueris et est sine fe. et calore nisi fortassis dolor assidu9 febre accedat. Et cura ei9 est vt fasciet dorsum et pect9 totu cu fascijs latis mollibus oi tpe alligatis firmiter donec dorsi spondiles pseruent a fletu et vociferatione et sessione et statioe erecta pposse: multiplicet cib9 Sm numeru no Sm magnu: vtat cibis solidis si fuerit possibile. Et ppzie extremitatib9 porcelloz: qescat oi tpe sup lecto molli in altero lateruz vel dorso. Et si dolor extesiu9 fuerit: emplet dorsum ex florib9 camomillie coctis in aq pluuiali et vino rub. stiptici colin qb9 pul. tburis et masticis fuerit dissolutus: deinde diligeter expssis et tepidis alligatis sup dorsum et pect9 cuz fascia pdicta: sed no tangatur corpus ex alio liquore. Si vo illud no suffecerit: rectificet corpus ligando ipsum fortiter inter duas regulas planas solidas subtiles stupa interposita carminata.

Et si stupa imbibat in liquore iā dicto ⁊ diligenter expressa sup tegulas firmet melior fiet opatio. Et si illud iterū nō suffecerit: firmet sup locū emplm̄ stipticū cōstrictiuū extreme fortitudinis dictum ca. de ruptura siphac. Et dimittat sup locū decem diebus. Deinde reiteretur ⁊ dimittat diebus q̄nq; ⁊ iterū remoueat: ⁊ hoc fiat totiēs donec corpus a tortuositate pfecte seruet. Signa eius pp̄ter ventositatē grossam frigidā inflatiuā sunt: qm̄ post dolorem dorsi assiduū accidit dorso vel pectori. Et si vrina fuerit alba: grossa: lactea ⁊ etas: ⁊ cōplexio: ⁊ tēpus anni flegmatica verior erit significatio. Cura est vt si fit cū humoris vitio digeratur materia flegmatica ⁊ euacuet cū medicinis fortibus frequētatis quas diximus ca. de colica vētosa. Post hoc fiāt localia sup dorsum ⁊ pectus. Et si nō suffecerit: pueniat ad emplastrū rubificatiuū dictū de arthetica ca. de canone. Ista tn̄ remedia semp firmentur vehementer super locū cū tegulis ⁊ fascijs latis ⁊ fortibus. Et si dolor augmētaret pp̄ter vesicationē ex emplastro postponat per dies aliquot ⁊ inūgat cū vnguēto albo ⁊ cū vnguēto de cerusa vel oleo ro. Deinde reiteretur sicut prius: in fine vō rei ⁊ cū cā fuerit remota fiant oia localia dicta. Nutriat cibis calidis ⁊ vino veteri: famē ⁊ sitiā toleret. Sudet in stupha sicca in ieiuno: habitet oi tpe in aere calido: vtat sepius ante diem dyacimino: dyatriūpipeon: tyriaca metridato ⁊ electuario anacardino posito cap. de apoplexia. Et ex spēbus vtat piretro pipe cardamomo. Signa eius pp̄ter casum ⁊ pcussionē patēt ex relatione patiētis. Et cura eius est vt a principio fiat flebothomia diuersiua de basilica: ⁊ alia singula que diximus ca. de doloribus dorsi ex casu vel pcussione. Postq̄ vō loc⁹ fuerit securatus ab apostemate p repcussiones frigidas stipticas illic dictas pueniatur ad remedia localia torturā respicientia: sicut p ordinem scripsimus in prima causa. Signa ei⁹ pp̄ter apostema sunt febris ɔtinua acuta cū dolore assiduo in dorso ⁊ pectore. Cū vō pertrāsierint: sedatur feb. cōtinua: sed remanet dolor ⁊ incipit dorsum ⁊ pectus eleuari. Et si apostema fuerit calidū febris dolor ⁊ rubor acuētur. Si vō frigidū fe. dolor ⁊ rubor diminuentur: sed tumor ⁊ grauitas augmentantur ⁊ vrina fiet rubea: grossa. Cura ei⁹ est vt si apud principiū apostematis fueris vocatus: pcedas p ei⁹ quatuor tpa: sicut in apate pectoris vel stomachi: qm̄ omnium apostematū methodus curatiua vna est ⁊ eadē. In declinatione vō ⁊ cū iam terminatū est: ad iuduratione pcedas alternatim cū emplastris ⁊ vnguētis mollificatiuis ⁊ resolutiuis: ita tn̄ vt dorsum cōtinue fasciet inter tegulas supra dictas: neq; cā dispositionis negligatur in mollientiū atq; resoluentium applicatione: que plene diximus in ca. de apostemate stomachi. In fine vō totius intende soli dispositioni cū ligatiōibus ⁊ emplastris stipticis dictis in prima cā. Si vō nō fueris vocatus anteq̄ gibbositas cepit apostemari: postponas curas apostematis: ⁊ intende cure sclirosis primo et gibbositatis secundo vtriq; simul alternatim.

Emperica.

In pueris ⁊ p pte si causa nō fuerit fortis antiqua sufficit q̄nq; cerotū confectū ex armoniaco lapdano aā. p. equa. dissolutis insimul ad ignē lentū: ⁊ incorporatis in mortario cū pistello donec fiant sicut dyaquilon ⁊ extēsis sup corio albo molli ⁊ cū tegulis leuibus ⁊ fascijs latis sepius reuolutis firmatis sup locū. Et si forti⁹ volueris facere: adde in causa calida dragantū acatiam bolū armenicū terrā sigillatā balaustiā cortices granatorū cupullas glandium. In causa vō frigida adde bdellium oppoponacum tbus masticem viscum de querc. sequuntur.

Canones.

In causa dubia omnia simul misceantur: quoniā neruus ⁊ cartilago ⁊ ossa atq; ligamenta in complexione frigida. sicca per naturam conueniunt. Neq; in modo substantie differunt ex radice: sed s̄m gradū duriciei ⁊ soliditatis cōsequens videtur vt rupture vel dislocationi alicuius eorum equales medicine conueniant quare dicta ca. de ruptu. siphac. ⁊ capitulo de arthetica. precedentibus sublimiter suffragantur.

Pronosticatio.

Gibbositas si fuerit recens parua difficile

curatur: si vero antiqua ꝯfirmata nullatenus recipit curationē. Item in pueris ꝛ iuuenib⁹ facilius tollit̄ ꝙ adultis vel ī senibus indura tis. Item si corpori catharroso per naturam gibbositas accidit: cadit i empima suffocās cor tpe nō longo. vnde Ypo. vj. par. ampho. Quibuscūꝙ gibbi fuerint ex asmate: aut tus si ante iuuentutē peunt: qm̄ calor naturalis acuit̄ ꝛ eius euētatio minorat̄. Itez gibbosi tas thoracis periculosior est ea que in dorso: qm̄ cōprimit pulmonem. Silr̄ ꝛ si tumor ad interiora pcesserit periculosior est ea ꝙ si ex eat ad interiora. verū quōcūꝙ se res habue rit pulmonē angustabit. Interior nāꝙ mo tuz ei⁹ ſm latū ꝓhibet: exterior vero ſm longū Itē oēs gibbosi sunt asmatici: quare vitā suā vt plurimū ex improuiso terminát ante sene ctutē. Itē sunt vt multū iracundi: luxuriosi ꝛ elati: qm̄ in eis calidum cordis effreniter in flāmatur. Itē gibbositas accidens in spōdi lib⁹ colli extat oīm ꝑiculosissima: cito nāꝙ suffocat vult squinātia. vnde Ypo. Si a feb. habito cōuertat̄ collū ꝛ vix deglutire possit tumore nō existente mortale.

¶ De laboribus spontaneis curren tibus. Capitulum. vj.

Accidit frequenter vt neꝙ exerci tio: neꝙ casu: neꝙ ꝑcussione ꝑce dēte subito sentiat qs dolores for tes in crurib⁹ vel brachijs vel pe ctore vel spatulis seu mēbris alijs exteriori bus: q̄ si fit ex apostemate: vel vulnere recen ti: et talis dolor dr̄ a medicis labor sponta neus: queadmodum laxitudo ꝓpter exerci tium accidens labor dicitur accipiendo: pro ut dicit Gal. in cōmento illius ampho. La bores spontanei narrant morbos. Fiunt au tem ex humoribus superfluis currētibus per musculos neruos qui sunt in ambitu corpis totius sui caliditate pūgentibus: sui frigidi tate subito cōplexionem naturalez membri immutātibus ꝛ sui ꝙtitate continuū soluē do. Sunt ꝑterea trium generū vt Gal. asse rit ibidem. Primū nāꝙ genus est labor vlce rosus: scz cum materia peccat in quali. Se cundū labor extēsiuus: scz cū materia peccat in quāto. Tertiū apostemosus cum peccaue rit simul in vtroꝙ. Signa laboris de causa calida sunt calor ad tactū medici cum rubo re ꝛ dolore pungitiuo mobili de loco ad lo cum ꝛ videtur ꝙ sit materia furiosa. Signa de causa frigida sunt vrina alba: grossa vel lactea: et dolor grauatiuus fixus vel parum mobilis cum priuatione ruboris ꝛ coloris circa locum. Et si stupor vel formicatio sup uenerit in membro verior fiet significatio. Similiter ꝛ habitudo corpis si fuerit squa lida et etas ꝛ complexio ꝛ tempus anni fle gmatica ꝛ antecesserit satietas assidua ex ci bis et potibus frigidis viscosis cum indige stione diuretica ꝛ potus vini in hyeme plu rimi seu ilico sup cibum fluctuare faciendo: significatio fiet magis certa. Signa autē di stinctiua laborum spontaneorum ab aposte mate statim a ꝑncipio in quacunꝙ particu la corporis intus accidit fit pulsus velox fre quens spissus: ꝛ sequit̄ febris: ꝛ tumor for tassis apparebit aliqualis ꝛ vrina fiet rubea vel valde citrina que nullatenus labores as sequunt̄: nisi fortis dolor humores ꝛ spirit⁹ inflāmet et fe. per accidens inducat: ꝛ ꝓprie effimeram cū qua signa digestionis minorā tur in vrina. ꝛ si corpus consuetū fuerit hu iusmodi sustinere labores periodice: ꝛ pro pter post negligentiā flebothomie vel balnei vel exercitij consueti restrictionē menstruorū vel emoroydarū vel fluxū ventris cōsuetum vel san. nariū vel sudorē verior fiet distinctio.

Methodus.

Cura dolo ris a causa calida ē vt si sang. in culpa cognoueris ex habitudine vi uida carnosa ꝛ vrina rubea ꝛ grossa fiat ilico flebothomia fortis de basilica ptis opposi te ſm longū vel latū: deinde de basilica par tis eiusdē. Si vero cho. vel flegma salsum in culpa deprēderis ex habitudine macra citri na statim vēter soluat̄. cū ℥. ß. stomaticon la xatiui vel electuario de succo. deīn cū aq̄ ca lida: ꝛ post purgationē fiat sequēti die vl' ter tia flōmia ptis eiusdē. A principio nāꝙ rei nō cōpetit flōmia: qm̄ vt ait Aui. primo cañ. fen. quarta cap. de flebothomia. Dietet̄ ex cibis frigidis acetosis. Abstineat a carnibus et vino proposse. Sitim ꝛ famē toleret ꝛ ex erciteur omni die i hyeme donec sudet. In fine vero rei totius balneetur in aqua de coctionis florum camomille maluarum

bis maluarum fumiterre violarũ foliorũ salicis ac populi ac vitis albe nouelle mellilotis et seis lini vel sudet in stupha sicca calefacta donec oẽs reliquie resoluant̃. ¶ Cura de cã frigida est vt a principio minoret̃ materia cum purgatione facta ex bñõ. laxatiua vel yerapigra vel pillulis cochijs. Deinde si virtus ꝛ habitudo cõsenserint: fiat flebotbomia supradicta. In remedijs ṽo localibus fiat sicut prius pter ꝙ nõ est opus tanta fortitudine in repcutiendo qm̃ dolor nõ est adeo vehemens sicut in cã cal'a. Et fortassis materia si grossa fuerit: induraf ex eis quare in resoluendo apud statũ ꝛ declinationẽ nõ sufficerent resolutiua leuia pdicta: imo pcedendũ foret ad gũmas cal'as q̃ sunt armõiacũ galbanũ euforbiũ bdelliũ serapinũ. Et si necesse fuerit ad empl'm rubificatiuũ dictũ capl'o de arthetica. In fine ṽo rei balneet̃ in aqua decoctionis origani costi serpilli absinthĩ. saluie sauĩe mẽtastri arthemisie iuniperi. Et si fortificare volueris: adde aluminis lib. j. sulphu. lib. ß. salis cõis lib. ij. in decoctione: vel balneet̃ in aquis tynarum multotiens ante cibum dietet̃ cibis calidis siccis. Abstineat a potu aque frigide ꝛ piscibus. Sitim ꝛ famẽ toleret ꝓposse. Exercitetur omni die post assellationem debitã vel consuetam ꝛ ante cibum donec sudet omniquaqꝫ.

Emperica.

Cõiter operãtes in cura laboris cuiuscũꝙ faciunt statim a principio flebotbomiã supradictam quoniam licet nõ euacuet eligendo velut farmacia tollit tñ multitudinẽ neqꝫ medicine antecessio videt̃ necessario ꝑmittenda: qm̃ regiminis malitia ꝛ ciborũ varietas cũ consuetudine fluẽdi illud nõ requirũt: queadmodũ apud regimẽ electiuum sanitatis tẽporibus Gal'. ꝛ Ipo. ad quorum mutationẽ loquũtur rectores posteri ꝛ eorũ interpretes. Post flebotbomiã vero si tempus ꝛ egri voluntas cõsenserint: digerunt ꝛ euacuant materias radiciter tam in cã calida ꝙ̃ frigida. put in capl'o de arthetica dixi mus. ¶ In fine ṽo rei vel etiã a pncipio si materia fuerit pauca fomentetur particula ex vapore aque calide decoctionis florum camomille mellilotis rosẽ. viol'. in causa calida. Sed iunipi absinthij abrotani arthemisie sauine in causa frigida: recipiendo vaporem membrũ vndiquaqꝫ pãnis coopertum vel faciant egrũ sudare in hyeme in stuphis obturatis calefactis ex vaporibus aquarũ iam dictarum extinguẽdo lapides ꝛ calibes ignitos vt vapores acuentur. Et post hec oĩa si alique videantur reliquie remansisse inũgunt cũ vnguentis calidis stipticis dictis ibidẽ vel marciatõ vel agrippa dialthea ꝛ silibus puris vel cõmixtis donec materie cõsumpte fuerint ꝛ membrũ confortatum ne alias amplius recipiat vel retineat superfluitates.

Canones

Ad ꝓseruandũ corpora ab huiusmodi laboribus ꝛ ꝓprie periodicis consuetis confert maxime flebotbomare ꝛ farmacare ipsa ante tps paroxismi ꝑ dies decẽ vel plures: ꝛ ꝓprie in pncipio veris ꝛ fine autũni. Et iterũ cõpletꝰ ptractãs dicit. Uomitũ aut f. õm iaꝫ in brachio faciẽdã cũ dolor est supra singulũ. Farmaciam vero vel flebotbomiam in pede faciendam cũ dolor fuerit infra singulum. In hoc nãqꝫ loco ꝑ farmaciã oẽm euacuationẽ intellexit. Sciendũ pterea ꝙ labor spõtaneus cum sit passio neruorũ ꝛ lacertorũ q̃ sunt membra singularia motui voluntario subministrãtia nõ est incõueniẽs si remedijs palisis ꝛ spasmi ꝛ arthetice mediceẽ: sic scꝫ vt calida frigidis ꝛ frigida calidis applicentur primũ canonẽ in medicina fouentes. Cõtraria contrarijs curantur.

Pronosticatio.

Dicit Ipo. ij. par. amph. Labores spõtanei narrant morbos. Et morbi quos nũciãt sunt apata ꝛ fe. ꝛ ꝓprie si fuerint fortes frequentes. Item fe. continua in qua labores huiusmodi frequenter accidunt: consueuerunt crisim facere salubrem per apostema creticum in inguinibus vel post aures vel sub ascellis qm̃ hec tria sunt emũctoria corporis totius. Item si quis tpe sanitatis consueuerit pati labores spontaneos in membro aliquo feb. superueniens terminare consueuit vt plurimum ꝑ apã creticũ in eodem. Item si quis conualescens in feb. conualescentia non vera neqꝫ corpore purgato per artem vel naturã

membrum laboriosum ex cā antecedente vel primitiua recidiuā minatur vel apa in eodē. Vñ Ypo. ibidē. Quibuscūqꝫ resurgētib⁹ ex morbis si aliqd laborauit ibi apostases fiūt In quo cū dei auxilio librū pmū cōplem⁹ad votū: qm̄ ipse largus est dn̄s q̄ iuste petētib⁹ nil abnegat:nec retardat. Cui grās agētes dicam⁹ cū Aui.j.canon.fen.j.cap.de humori bus. Ipi sit laus omibus factorib⁹ meliori.

¶ Explicit primus liber collectorij Bertrucij.

¶ Incipit scd̄s liber collectorij Bertrucij.

¶ Proemium secundi libri.

Erambula uimus curā morbor̄ particula riū iuxta posse cū eor̄ accidēti bus timorosis q̄ curā ad se tra hunt vniuersaliū atqꝫ suor̄ accidētiū curaꝫ acceptare ꝓm doctri. Aris. vl̄ia pticularibus pferēdo. Vñ notādū ꝙ in sciētijs q̄druplex gen⁹ reperit̄. Primū est vl̄e phor̄ qd̄ est vl̄e causalitate:quēadmodū de⁹ ꝛ intelligētie et corpa celestia cū suis motorib⁹ diuersis. Et hoc q̄dē vl̄e prius est apud naturā:posterius ꝟo apud hoiem cū ad ipm ois nr̄a cognitio finitet̄. Scd̄m est vl̄e logicor̄ qd̄ est vl̄e pre dicatiōis. ꝛ posteri⁹ dr̄ quēadmodū genus ꝛ species ꝛc. Et ipsum quidē contrariū est po ri:qm̄ est posterius apud naturā:prius vero apud hoiem cū ex ipo ois nostra cognitio de riuet̄. Tertiū est vniuersale mathematicorū qd̄ dignitas nūcupat̄:quēadmodū pma pn cipia siue dignitates. verbi grā. Omē totuꝫ est maius sua parte ꝛ ipm quidē est mediuꝫ pdictorū:qm̄ est apud hominē ꝛ naturā pri us cū ab ipso vnaqꝫ veritas roboret̄. Quar tū vero est vl̄e medicor̄ qd̄ vl̄e subiecti capa citate noiat̄:qualia sunt fe. decoratio: venefi cium:solutio ꝯtinui:dislocatio fil̄r ꝛ apa:qm̄ vel totū corpus simul occupāt cū insunt ve lut feb. ꝛ veneficiū vel apta sunt quibuscūqꝫ corporis partib⁹ aduenire velut cōtinui so lutio. fil̄r ꝛ apa vel pluribus partib⁹ simul vel diuisim:quēadmodū dislocatio iunctura rū. Et hoc quidē vl̄e postremū est predicto rū:qm̄ ꝛ apud naturā:simil̄r ꝛ apud hoiem posterius est quēadmodū totū integrale sci tur posterius sua parte. Scripturi itaqꝫ de morbis vl̄ibus nō loquemur nisi de tribus q̄ sunt fe. venenatio ꝛ decoratio. Alia vero ma nuali derelinquemus operationi. Verū qm̄ de talibus aliquid boni scribere difficile est. Est nāqꝫ fe. morbus periculosior qui est vt ait Gal̄. viij. de ing e. sant. qm̄ acutissima q̄li tate corpus afficit:singulasqꝫ partes inficit et opus ꝟtuti denegat:neqꝫ medicine pstat apparatū. Et qd̄ oim difficilius est abrupit pnosticantiū sentētijs medicātis aīm pira ctaret:idcirco diuine pietatis auxiliū deuo to corde sedulus interpello:quatenus scribē tis calamū taliter manuducat:vt nec in feb. cognitione deuiet:nec in curatione erret: ne qꝫ in futurorū presagio vacillet:offerens si bi verbuꝫ Gal̄. scriptū. iij. lib. de medicinis simplicibus. parte pemiali. In primis deuꝫ protestor cuius nomen sit benedictum.

¶ De diffinitione ꝛ diuisione feb. Capitulum primum.

Ebris est calor oīno contrari⁹ naturali: ꝓpter qd̄ ꝛ feruor in cōmensuratus ethymologisa tur. Hec aūt cōtrarietas attē ditur in tribus. Primo quidē in forma ꝛ essentia: qm̄ calor naturalis est calor mixti ꝓm ꝙ mixtū. Calor fe. vero est calor elemēti ꝓm ꝙ elementū:qm̄ est calor naturalis in igneū pmutatus:vt di. Gal̄. in cōmen. illius amphο. Que crescunt ꝛc. Scd̄o differūt in fine ꝛ opere:qm̄ natura lis calor opationes oēs in nobis pficit ꝛ cor pus custodit. Calor vero febrilis destruit et corrūpit. Tertio ꝟo in efficiente atqꝫ in mo tu:qm̄ calor naturalis moue̅t a circūferētia ad centrū per viā vnionis. calor vero fe. a cē tro ad circūferentiam per viā segregationis mixti in simplicia elementa: propter qd̄ ꝛ a phis calor putredinis appellat̄:vt pat꞉. iiij. metheoror̄. Nō possunt autē predicti duo calores eidē subiecto inesse siue conferre cuꝫ natura sit contrarior̄ eideꝫ subiecto vicissim inesse:quapropter sicut calor naturalis pri mitiuus est in corde cū sit fons vite ꝛ ab ipo procedat per venas ꝛ arterias in mēbra cor poris vniuersa vitā ipsis tribuens ꝛ virtutē ita esse oportuit ꝛ in fe. verū cum calor natu ralis sit temperatus atqꝫ in medio existens: quoniam omne naturale est temperatum: et omne temperatū est naturale. vt ait Gal̄.

f. de accidenti. Concludit evidenter ergo quod quemadmodum calor febrilis ab ipso recedit per excessum: ita frigiditas complexionis equalis ab ipso recedit per defectum. Et ista dicitur apud medicos ethica senectutis. Ex quo omnibus talis a Gal. f. de fe. descriptio fe. colligitur aggregans omnia genera causarum. Quoniam fe. est calor innaturalis primo accensus in corde procedens ab ipso per venas et arterias mediante spiritu et sanguine in totum corpus nocens sensibiliter eius operationi naturali: non sicut calor ab ira vel exercitio vel ab igne: nisi cum fuerit ulterius permutatus. Neque resistendum est tali diffinitioni per hoc quod dicitur calor innaturalis quemadmodum faciunt sophiste putantes calorem naturalem in corde esse rem aliam a calore innaturali eiusdem: quoniam illud a superiori reprobatum est artifice. f. quod duo accidentia solo numero differentia simul in eodem reperiri possint subiecto: quare sciendum quod sunt unus et idem velut in carbone ignito donec inflammetur. Similiter neque obiiciendum quod in feb. epiala et lipparia calor fe. non expanditur per totum: quoniam illud fit per accidens et a causa prohibente: prout explanabimus cum de eis differemus. Cuius quidem simile accidit in primo principali principio fe. cuiuscumque et proprie humoralis: quoniam tunc corpus infrigidatur exterius: et quandoque supervenit rigor super totum: ita ut ex hoc stulti putent esse paroxismum feb. interpollate: quem frigus et rigor et horripilatio consueverunt antecedere priusquam fe. superveniat vel materia putrefiat. Talis namque corporis frigiditas non accidit nisi quia natura febrilis caloris sentit et sue cause nocumentum percipiens per totum revocat sua propria instrumenta: spiritum scilicet et calorem et san. ad cor: ut ibidem unita roborentur contra morbum: quare per accidens depauperantur extrema calore et colore. Ex predictis ergo ostenditur quoniam et si epar vel stomachus vel cerebrum vel splen et universaliter omnia membra corporis inflammentur preter quod cor sit inflammatum non fiet vera feb. quemadmodum etiam si epar et membra singula infrigidentur preter cor dicetur ethica senectutis vel ydropisis vel cachecia. Quapropter sequitur ut omnis fe. sit calor innaturalis corporis totius: sed illud nequaquam convertatur. Concluditur etiam quod certe ex nullo accidentium cognosci possit fe. preter quam ex actione lesa virtutis vitalis que pulsu percipitur arteriarum: quoniam immediate se diffundit a fonte et stipite in rivulos atque ramos: propter quod ait Gal. lib. suo de pulsibus. Pulsus est preco fidelis super dispositiones cordis qui non fallit: potest namque urina tingi plurimum: licet non sit in corde feb. omnino. Dividentes autem febres dicamus quod omne accidens dividitur penes suam materiam subiectam per quam diffinitur in abstracto vel concreto. Subiectum autem febris concretum est corpus humanum vivens cum morbus sit passio viventis: ut ait Aristote. in lib. de causa longitudinis et brevitatis vite. Hoc vero corpus tribus tantum partibus integratur que sunt membra: spiritus et humores. Quarum prima corpus constituit. Alie vero due in esse vivo et operatione conservant. Sic igitur sunt tres prime febris species sive differentie: quia si calefactum esse sit in membris et eorum humiditatibus secundis. Calefieri vero in spiritibus et humoribus primis constituetur feb. ethica. Si vero calefactum esse sit in spiritibus: calefieri vero in membris et humoribus constituetur febris effimera. Si vero calefactum esse sit in humoribus: calefieri vero in membris et spiritibus constituetur febris humoralis que et putrida nuncupatur. Istarum autem subdivisiones pertractabimus inferius sigillatim cum in propriis capitulis de qualibet loquemur. Signa febris in eo quod feb. sunt caliditas corporis totius apud tactum maior debito et solito sine causa manifesta. Et pulsus maior fortior velocior atque spissior quam fit per naturam. Similiter et anhelitus et actio lesa in omnibus operibus nature. Apud actionem vero lesam virtutis naturalis impeditur appetitus et digestio: evacuatio stercoris et urine: veruntamen diversificantur hec omnia accidentia per species feb. diversas predictas: prout suis capitulis enarrabimus. Et feb. quidem similitudinem similiter et differentiam trium predictarum tales nobis tradidit Gal. medicorum princeps. primo de feb. et eius interpres Avicen. quarto canon. fen. f. Et quomodo est cum lebes calidus calefacit aquam in se et aerem extra se quod est exemplum feb. ethice. Et etiam cum aqua fervens effunditur in lebetem et ipsum calefacit et aerem vicinum quod est exemplum feb. putride. Et etiam cum

lebes ⁊ aqua frigida calefiũt ab aere calido qđ est exẽpluʒ fe.effimere. Et ex hoc scire potes in opꝫ quod facilꝰ est curare fe. effimerã ꝙ putridã: sicut ⁊ putridã ꝙ etbicaʒ prime speciei: neqꝫ confirmatã cõpare volueris fe.putride in vltimo malitie cõfirmate. Dicunt pꝛterea medici ꝙ fe.putrida est fe.fiens qm̃ esse eiꝰ depẽdet a sua cã. Febris vero ethica ⁊ effimera sunt morbi facti qm̃ post earũ impressionẽ amplius a cã non dependent. Ipse nãqꝫ sunt vt plurimũ a causa pmitiua cuius qđẽ nulla: vel modica repit intẽtio in curando. Fe.vero putrida fit vt plurimũ a cã antecedẽte ⁊ cõiuncta: quare medicatio pcipua repitur in causa: vt ait Gal.viij. de ingenio sanitatis. fe.ergo facta vna intẽtione curatur q̃ est alteratio. Febres vero fiẽtes duabꝰ indigent intentionibꝰ que sunt euacuatio ⁊ alteratio pfecta. Quelibet pꝛterea fe.si nõduʒ impressertt eiꝰ dispositionẽ in corpꝰ ⁊ fit imprimere pata ex quacũqꝫ leui causa d̃r febris futura fieri. Et indicatio eiꝰ in cura pcipua sumit̃ ab actu pseruatiuo q̃ consistit in rectificatione talis cause vel eius euacuatione.

¶ Ulterius sciendũ ꝙ fe.est essentialiter mala cõplexio calida put ex dictis pꝛobatũ est Est tñ ⁊ mala cõplexio sicca per accidens ⁊ ex consequẽti: qm̃ oĩs caloꝛ cuʒ excesserit: exiccat queadmodũ et frigiditas humectat vt dicit Gal.loco pꝛedicto. q̃re ⁊ res siue sint cibi: siue medicine opʒ vt sint frigide hũide cum vtute. vñ ait Ipo. pma pt. amphō. humide diete oĩbus febꝛibꝰ conferũt explicans qualitatem dubiam subticens vero certam propter bꝛeuitatem.

¶ De febre effimera
Capitulum secundum.

Febris effimera pꝛout in pꝛioribꝰ ostẽdimus ẽ mala cõplo calida diuersa corpis totiꝰ accensa tñ pmitus in corde hñs radicẽ ⁊ calefactũ esse in spiritibꝰ ramos vero ⁊ calefieri ĩ humoribꝰ atqꝫ mẽbꝛis nocẽs sensibiliter actioni naturali: sʒ qm̃ vt ait Gal. pmo de fe.melioꝛ febꝛiũ distinctio est q̃ sumit̃ ex suba. Idcirco p speciebꝰ fe.effimere discernẽdis spm̃ capiamꝰ dicẽtes ꝙ qm̃ triplex est spũs scʒ vitalis naturalis ⁊ aĩalis: nõ quidẽ q: differãt essentiali forma vel efficiẽte vel materia sed solo fine: siř ⁊ modo cõplonis. Ubi gratia. Omnis nãqꝫ spũs est p essentiã corpꝰ mixtuʒ clarũ subtile calidũ vergens in similitudinem supcelestiũ corpoꝛũ. vt ait Auic. in lib. de virtꝰ cord. Est etiã a corde ⁊ ĩ cordis sinistro vẽtriculo gñatus sm̃ formã subalem et cõplexionẽ pfectã ex sanguine purissimo in vẽtriculo dextro aggregato: verũtñ qm̃ sub hac forma ⁊ cõplone non poterãt imediate operatiões oẽs corpis exercere: qm̃ eius caliditas supfluens pꝛohibuit opationes aĩales: hũiditas vero deficiens opationes naturales transmisit ipm sapiens natura ad mẽbꝛa duo pncipalioꝛa pꝰ cor. s. cerebꝛũ ⁊ epar vt in ipsis nouũ gradũ cõplonis induẽs pꝛedictis opationibꝰ aptaret̃. ¶ Hoc igit̃ calefactũ esse aut stat infixũ spũi vitali q̃ pꝛioꝛ est atqꝫ calidioꝛ ⁊ simplicioꝛ oĩm: aut naturali qui cõpositioꝛ: aut aĩali qui oĩm est maxime restrictꝰ atqꝫ tẽperatus. ¶ Si quidẽ infixũ fuerit pmo spiritui vitali ꝯsurgũt quattuoꝛ spẽs. Pꝛima qđẽ pp̃ter irã inflãmatã. Scđa pp̃ter tristitiã cõstringentẽ. Tertia pp̃ter aerem calĩm perurentẽ. Quarta pp̃ter aerẽ frigidũ opillantẽ. ¶ Si vero calefactũ eẽ fuerit infixum spũi naturali cõsurgunt q̃nqꝫ species. Pꝛima quidẽ pꝛopter famẽ vel sitim inflãmantẽ. Scđa pꝛopter cibum vel potuʒ calefacientem. Tertia pꝛopter nauseatiuaʒ satietatem oppꝛimentem. Quarta pp̃ter vẽtris fluxum vel stipticitatem superfluenteʒ. Quinta pꝛopter negligentiam exercitij vel balnei consueti vel flebotbomie vel sudoꝛis oꝛificia venarum oppillantem ad qđ etiam reducitur omnis res opillans ⁊ per interiꝰ vt cibus ⁊ potus grossus viscosus. Et per exterius balneum in aquis tinarum vel decoctionis herbarum opil. Et si calefactum eẽ fit infixum spiritui animali surgunt sex species. Pꝛima quidem pꝛopter solicitudinem angustantem. Secũda pꝛopter vigilias perdurantes. Tertia pꝛopter excedentem somnum. Quarta pꝛopter catharrum calidum adurentem vel frigidum constringentem. Quinta pꝛopter aerem calidum cerebꝛum colliquantem vel frigiduʒ constringentem. Sexta pꝛopter exercitium et laboꝛem fatigantem. ¶ Signa autẽ feb. effimere communia sunt pulsus non valde velocioꝛ neqꝫ frequentioꝛ naturali consueto: similiter et anhelitus. et quoniam in ipsis dyastoles ma

ior est ꝙ sistoles cũ necessitas euacuandi fit adducta ꝑter ꝙ necesse sit fumũ caprinosuz. Et vrina nõ ꝑdit signũ digestiõis a ꝑncipio neqꝫ tingit vehemẽter ⁊ tactus quidem corporis est calid⁹ a principio q̃ manũ pungit: ỽm statim remittit si man⁹ in loco steterit tꝑe non lõgo: neqꝫ lingua ẽ vehemẽtis siccitatis vel aspiritatis vel magnitudinis ⁊ sitim ei⁹ extinguit magis aer frigidus ꝙ aq̃. Et ex signis circũstantib⁹ sunt post appentia: q̃m in ꝑncipio fe. nõ accidit horripilatio vl' pauca. neqꝫ in declinatiõe fit sudor oĩno vel pauc⁹: rorudus: subtilis. ¶ Signa ỽo ꝓpria cuiuscunqꝫ tra hũtur cõplete ex infirmi narratione siue antecessione cause ꝑmitiue cuiuscũqꝫ supra dicte quã decet medicũ diligẽter indagare.

Methodus.

Cura feb. effimere Ꝫ oẽs ei⁹ spẽs fere est vna ⁊ eadẽ in gñe qȯ est: vt habeat intẽtio sup alleuiatione causa ꝑmitiue q̃ fe. inducit cũ administratione rei oĩno ꝯrie do nec intẽperies inducat q̃m vt ait Ipo. In oĩ motione corporis cũ cepit q̃s laborare statiꝫ quiescere remediũ est: nec in hoc cadere põt error apud aliquẽ sciẽtẽ in medicĩa ꝑter quã in duab⁹ spẽbus q̃ vlteriorem curã ad se trahunt. Pria quaꝝ cã est q̃ fit ex nauseatiua sacietate in qua q̃deꝫ opꝫ cãm decidere ⁊ post hoc dispositionẽ alterare: vt ait Gal. viiij. de ingenio sanitatis. ỽbi grã. q̃m si crapula fit in stõacho qȯ scies q: recẽs est: neqꝫ aũ tꝑs longũ assumpta. Sil'r ⁊ sentit patiẽs dolorẽ grauatiuũ apud ꝑtẽ ventris supiorẽ cũ eructuationib⁹ diuersis tũc nõ euadet alterum duoꝝ modoꝝ q̃m vel ẽ cibus nõdũ corrupt⁹ plurimũ sed põt reduci ad benignũ: qȯ scies ex eructuatione saporẽ cibi retinẽte q̃re det dyatriũpipeon dyagallãga cuꝫ vino veteri amaro puro ĩ modica tñ ꝙtitate ne forte fe. dispositio augmẽtaret: ⁊ post hoc abstineat a cibo ꝑ duos vel. iij. dies ⁊ dormiat ꝓposse vel exercitet donec tota crapula digeratur ⁊ redierit appetit⁹. ⁊ fiãt oĩa dicta ca. de debilitate stõachi. Uel cib⁹ est corrupt⁹ qȯ scies qȯ eructuatiões sunt fetide horribiles fumose quidẽ si corruptio ꝓcesserit a calido excedente: acetose ỽo si a frigido deficiẽte quare statim educat a principio ꝑ vomitũ: vt docuimus ca. de bolismo. ¶ Si ỽo cibus ad intestina descẽderit distinguẽdum fere fiet in hac materia: q̃m stat adhuc in supioribus ⁊ gracilib⁹ qȯ scies q: cessant eructuationes ⁊ dolor sentit circa vmbilicũ ⁊ antecessit causa ꝑ longũ tẽpus post cibũ assumptũ quare si fit beniuolus cũ dyatriũpipeon sicut prius: q̃m ⁊ in intestinis gracilib⁹ quodãmȯ perficitur digȯ prima: vt ait Gal. viij. de ingenio sanitatis. ca. de fe. effi. ex satietate. ¶ Si ỽo fit maliuolus torsiones ⁊ angustias cũ vigilijs educãtur statim a ꝑncipio cuꝫ medicina leui sicut stomaticõ laxatiuum ⁊ beneȯ. et yerapigra vel cũ clisteri lenitiuo dicto ca. de stipticitate vẽtris. vel cũ suppositorijs dictis ibidem. vel cibus descẽdit ad intestina grossa iferiora q̃re tũc educat ꝑ clisteria siue crud⁹: siue corrupt⁹ fuerit. ¶ Scd̃a ỽo spẽs difficilis est q̃ fit ex opillatione orificioꝝ venarũ capillaris ⁊ pororum cutis in qua q̃dem necesse est vt medicus statim a ꝑncipio sagaciter ꝓcedat ne forte in fe. putridã cõuertat ad quã maxime prona est ꝓpter ꝓhibitiuaꝫ humoris transpiratiõnẽ. Primo igitur materias euacuet cum fleobothomia quidẽ si san. solus vel oẽs humores simul eq̃liter dominent quod scies ex habitudĩe carnosa vl' plectorica ⁊ vrina rubea vel cõfusa ⁊ colore corporis viuido vel turbido. Cum farmacia vero si vnus humor solus alius a sanguine vel duo dominẽtur. Quod scies ex vrina citrina subtili vel karopos grossa ⁊ regimine precedente: post euacuationeꝫ ỽo poros aperiat cum balneo aque dulcis tepide vel aq̃ decoctionis florum camomille in quo totũ corp⁹ leniter fricetur tempore longo: in ieiuno ex farina fabarũ vel furfure vel sale: sil'r ⁊ ꝑ interius cũ sirupo acetoso vel oximelle ⁊ cibis subtilibus: ita tñ vt si opillatio fortis fuerit quod scies quia feb. ⁊ anxietas nõ est fortis sed modica: leuiorib⁹ insistendũ ẽ medicinis.

Emperica.

In cura omnis feb. effimere ꝑterꝙ ĩ illa que fit a fame: vel siti: vel exercitio excedente cõferre videtur euacuatio cum fleobothomia vel farmacia iuxta electionem predictam. Similiter et dieta tenuis in ꝙto atqꝫ quali quoniam et si non quelibet feb. effimera fit cuꝫ materia plurima sine repletione in qualibet: tamen ipsarum leditur virtus digesti/

tia quare cibū simul plurimū vel grossus nō pōt elaborare.neqꝫ per hoc timendū est de virtute cū temp⁹ fe.sit breue:vt infra iam dicetur. In declinatione vero cuiuslibet ipsarum cōpetit balneū aque dulcis tepide:qm̄ calorem fe.alterat ꝛ reliquias insensibiliter resoluit. Sciendū preterea q̄ in fe.effimera predicta quādoqꝫ surgunt accidentia mala que sunt dolor capitis vomitus fastidiū sitis ꝛ similia quibus succurrendū est put in singulorum capitulis docuimus pro posse.

Canones.

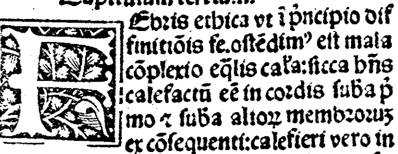
Dicit Ga.viij.de ingenio.sani. q̄ ppriū feb. effimere est non trāsire tertiū diē q̄ si cessauerit die scd̄a breuior ꝛ leuior dicet̄. Si vero pma die cessauerit verissima atqꝫ purissima nūcupat̄ cū nomen fe.effimere tēpus vnius diei a grecis interpret̄:nec est aliqua febris effimera q̄ dies tertiū transire possit pter q̄ in fe. putridā cōuertat̄ excepta ea q̄ fit ex opillatiōe orificiorum venarū ꝛ pororū que quidē durare pōt vsqꝫ ad diem quintā.q̄ si tunc natura resoluit in putridā est conuersa quare ꝛ hec fe.nō est vere effimera:sed quasi media inter effimeram ꝛ putridā iudicatur. Dicit etiā Ga. ibidē q̄ ppriū est fe.effimere nō habere periodos neqꝫ paroxismos qm̄ periodus a materia dependet hūorali pter q̄ in feb. effimera ex opillatione q̄ quidē periodos h̄z. Vbi gratia qm̄ si materia opilians fuerit grossa flegmatica fiet periodus diurna. Si vero cholerica subtilis fiet periodus de tertio in tertium. Si melā̄ca de quarto in quartū. Si san.affligat assidue velut synocha cum acerbatione apud aurorā. Istis nāqꝫ alterationū tribus materia parū post parū opillat:ꝛ parū post parū euaporat. Dicit preterea Gal. ad istud propositū q̄ ad apa intrinsecum in quocunqꝫ membro nō pōt accidere feb.effimera. Ad apostema vero extrinsecū ꝛ proprie paruū et in aliquo emunctoriorum nō sequit̄ nisi fe. effimera qd̄ est qm̄ in eis nō peruenit vapor putridus ad cor cum sua substantia sed cum virtute ꝛ alteratione sola quod est proprium effimerarum.

Pronosticatio.

Solicitandum in cura feb.effimere statim a principio quoniā si diem quartā vel quintam ad plus transierit feb.putridā [illegible]bit. Itē si fe.effimere calor ꝛ feb.ꝛ omnia accidentia de die in diē minorētur salubre. Si vero calor fortificet̄ ꝛ pulsus diuersificetur et dyastolis minoretur cū augmentatione sistolis ꝛ vrina tingatur:neqꝫ in ea signa digestionis perseuerent cū fetore corporis ꝛ omnium existentium amplius debito significant:qm̄ apud diem quartum vel quintū cōuertitur in putridam timorosam si nō superuenerit sudor roridus:aut vomitus spontaneus:aut fluxus ventris:aut exitus sanguinis narium:aut alia euacuatio sensibilis eradicans causam antecedentem febr. putride fieri future. Itez si in apostematibus interioribus signa fe.effimere pure apparuerit paruitatem apostematis et salutem significant. Econtra vero si ad apostemata exteriora velut in emunctorijs signa febris alteri⁹ apparuerint preter q̄ in febre effimera magna apostema,timorosum significat. Unde ypocrates.iiij. particu.amphorif. In bubonib⁹ omnes fe.male exeptis effimeris. Item corpus sanguineum per naturam si febriat feb. effimera propter nauseatiuam satietatem pronum est labi in feb.putridam timorosaz et proprie si ventrem habuerit constipatum et demum in etbicā perniciosam. Item corpus flegmaticū per naturam febricitans fe. effimera ab estu sol' vel negligētia purgationis et exercitij consueti pronum est labi in feb.putridas cronicas malignas nisi apud diem tertium vel quintum euacuatio superuenerit sensibilis copiosa. Item corpus melancolicum per naturam maxime potens est om̄i febri effi.resistere et hoc quidē rōne cōplexionis quemadmodum corpus temperatum id potens est facere ratione fortitudinis virtutis. Item corpus calidum siccum p naturam facilius a feb. effimera curatur q̄ corpus frigidum et humidum per naturam quemadmoduz et facilius labitur in ipsam. Vn̄ Ypo.ij.parti.Amph. In morbis minus periclitant̄ egrotātes ꝛc. Itē fe. effimera propter opillationē venaꝝ ꝛ poroꝝ corpis ē oībus alijs difficilior in cognoscēdo atqꝫ curando:vt di.Gal.viij.de inge.san. qpropter ad ipsaꝝ cognitionē pleni⁹ hn̄dā scire cōuenit: quoniā hoc genus fe.nō accidit corporibus

extenuatis s3 repletis ad ipaꝝ curationē ꝟo
purgationib⁹ stati a pncipio fortib⁹ insistēdū

¶ De febre ethica ꝛ eius spēbus.
Capitulum tertium.

Ebris ethica vt ī pncipio dif
finitiõis fe. ostēdim⁹ est mala
cõplexio eqlis cal'a: sicca hñs
calefactū eē in cordis suba p
mo ꝛ suba alioꝝ membrorū
ex cõsequenti: calefieri vero in
humorib⁹ ꝛ spiritibus. Fit aūt hoc gen⁹ fe.
raro p se incipiēdo: vt pl'imū autē cõsequen
do egritudines alias. Cū autē fit per se inci
piendo fit ab ira assidua vel labore vel fa-
me vel coitu cor ꝛ mēbra inflāmāte atq; exic
cante. Cū vero fit cõsequendo fit altero duo
rum modoꝝ: qm̄ aut consequit̄ egritudines
vniuersales: ꝛ hoc vt plurimū. Dis nāq; fe.
putrida cū perdurat: ꝛ ppꝛie in corpore cho
lerico vel melico transit in ethicā: aut conse-
quitur egritudines pticulares: ꝛ sic accidit
post debilitatē quinq; membroꝝ principa-
lium: pcipue cordis pulmonis epatis ꝛ sto-
machi atq; renū cum sup aliquo ipsoꝝ ma-
la cõplexio calida fit lõgo tēpore durauerit:
vt ait Gal'. iij. de inge. sani. Et in isto quidē
sermone cõprehēdendo intestina ꝛ venas et
meseraicas qm̄ stomacho ꝛ epati alligant̄.
Sunt autē feb. ethice tres species siue gra-
dus. Primus quidem incipiēs ꝛ est cū humi
ditas scda q ros dr mēbroꝝ circūfluens de-
pascit̄: quemadmodū ꝛ cū lucerna depascit
oleū circūnatans: ꝛ hec est cura cõis facilis:
sed cognitionis summe difficilis. Secunda
vero pcedens: ꝛ est cu3 humiditas scda que
cambium dicit̄ membris imbibita cõsumit̄:
quēadmodū cū lucerna cõsumit oleū imbibi
tū in lichinio. Et ipsa est facilis cognitionis
difficilis ꝟo curationis. Tertius autē est per
ficiens cū humiditas tertia que glutē dr mē
broꝝ substantiā cõglutinās inanitur: quēad
modum cū lucerna inanit humidū radicale
lichinij: et hec est manifeste cognitionis: sed
impossibilis curationis. Qm̄ l3 humidū flu-
ens restaurari possit: humidū tm̄ radicale ne
quaq;. ppter qd ait Aui. iiij. can. pn̄ti ca. q
si tria spēs ethice posset curari: posset senex
per naturā iuuentutē induere ꝛ se in esse vi
uo ppetuare. Signa ppria fe. ethice trahū
tur a rebus quinq;. Prima quarū est calidi-
tas corporis infixa quā eger nõ sentit vel pa
rum. Et cum medicus manū apponit: sentit
a pncipio calorem lentū nisi fe. putrida com
plicet̄: sed si manus diutius immoret̄: sentit
augmentū caloris velut puncturā acuū cu⁹
contrariū est in fe. effimera ꝛ putrida. Scda
est qm̄ hec feb. nõ habet paroxismos nec exa
cerbationes aliqua horarū diei: immo est fi
xa equalis tēpore assiduo: nisi forte per acci-
dens. ꝟbi gr̄a. Quoniam vt ait Gal'. l. de fe-
bribus. Feb. ethica semp fortificat̄ p duas
horas cibo assumpto: l3 diuersis horis inor
dinatis. Et ideo quoniā tunc calor bullit ex
aduentu humidi nutrimentalis super mem
bra velut cum aqua spargitur super calcem
viuam. Tertia est pulsus: spissus: velox: dur⁹
debilis subtilis ꝛ longus ex caliditate ꝛ sic-
citate arteriarū ꝛ cordis cum debilitate vir-
tutis: quapropter si filum humidum circun-
datur brachio citius exiccabitur apud arte-
rias. Similiter ꝛ si vnguentum vel liquor li
niatur super corpus totum citius exiccabi-
tur apud thoracem. Quarta est vrina velut
corporis sani: ꝛ proprie in principio verum
cum processerit: fit vrina citrina intense cum
oleagineitate superficiei: et cum maxime p-
cesserit: fit aquosa cum vnctuositate plurima
propter caloris innati extinctionem ꝛ humi
ditatum radicalium membrorum ꝛ sperma
ticorum consumptionem. ¶ Quinta ab ha-
bitudine corporis trahitur: vt si cum predi-
ctis corpus de die in diem extenuetur sine cā
manifesta ꝛ vigilie superfluant cum prostra
tione appetitus ꝛ desiderio assiduo attra-
hēdi aerem frigidum. ¶ Signa autem di-
stinctiua trium specierum predictarum sunt
additio ꝛ remissio signorum predictorū. ver-
bi gratia. quoniā si signa priora omnia fue
rint recentia atq; remissa est prima species.
Si vero fuerint fortiora et facile apparen-
tia: ita vt vrina sit oleaginea ꝛ adeps ventris
ꝛ musculorum minoret̄ ꝛ oculi concauentur
fiet secunda species. Cum vero fuerint vlti
mata ꝛ facies fuerit tornatilis ꝛ caro muscu
lorum omnino cõsumpta donec ossa ꝛ nerui
apparere ceperint pter consuetudinē ꝛ cutis
fuerit tensa velut coriū ad ignem calefactu3
et arefactum que cum extenditur: redit cum
plurima tarditate: et vox fiat gracilis et ve-
ne apparentes vacue a sanguine: tunc erit

tertia species mortis vicine presaga.

Methodus. Feb. ethica cū sit febris facta in humiditatib⁹: vt diximus caplo de diuisione feb. auctoritate Gal.x. de ingenio sanitatis solis indiget alteratiōib⁹ ad frigiditatē et humiditatē nec est opus euacuatiōe cause: qm̄ post suū esse nō dependet amplius a causa nisi forte p accidēs: vtpote qn̄ cōsequitur ad feb. putridā illa remanēte. ¶ Hec autem alteratio cōplete trib⁹ rebus pficitur q̄ sunt balneū cibus ⁊ inunctio. In aurora igitur ⁊ post somnū ⁊ digestionē duplicem cōpletam surgat a lecto suo morose sine strepitu ⁊ exoneret ventrē suum si fuerit possibile ab egestione ⁊ vrina tunc intret balneum humectatiuū lenitiuū quale est pprium balneū aque dulcis tepide, sub aere tēperato ⁊ fortius illo est aqua decoctionis, maluarum foliorum salicis populi et cucurb. papaue. et nenuphar. viol. et ordei depilati. Et iterum fortius est balneū ex lacte dulci recēti: aut ex lacte ⁊ aq̄ simul mixtis: ⁊ ex balneis humectantib⁹ vt di. Mesue in suo de appropriatis. ca. de spasmo. est qd̄ fit ex aq̄ dulci ī qua cocta sunt capita ⁊ pedes edorum ⁊ agnorū et arietum pinguium: propter quod ⁊ quādoqꝫ fiunt clisteria cum hmōi et conferunt vehemēter: ⁊ in tali balneo leniter fricetur sine mora in ipso: quoniam nutrimentū digestum trahit ad membra et corpus rubificat atqꝫ dilatat queadmodū mora longa in balneo ⁊ fricatio aspera cum sudore corpus reddit euaporabile. Cū aūt balneū exierit vnguat pectus ⁊ spina tota ex oleo cōi: ⁊ ex oleo viol. ⁊ cū populeon ⁊ cū butiro recenti dissoluto cum lacte recenti mulcto. Et post vnctionē fundatur supra totuꝫ corpus aqua tēperata multa vergēs parump ad frigiditatem: tūc quiescat et dormiat vndiqꝫ pannis cōtextus sup lecto molli sub aere tpato vergente ad frigiditatē ⁊ hūiditatē aliqualem quam attrahat cum anhelitu suo preter q̄ corpus non tangat circūquaqꝫ. Talis nāqꝫ ordo balneatiōis et vnctionis corpus impinguat: calorem feb. alterat et naturalem conseruat. Et si corpus fuerit catharrosum nō fundatur aqua predicta super caput: sed super corpus residet omniquaqꝫ. Et si aer habitatiōis sue nō fuerit hmōi p naturā fiat talis per artē fundendo aquā ros. ⁊ sternendo folia viridia ppli ⁊ salicis ⁊ vitis albe. Cuꝫ aūt bn̄ quieuerit ⁊ dormierit sup lecto suo exercitet parūper in camera donec calor naturalis excitat⁹ fuerit ⁊ appetit⁹ comedendi redierit tūc absorbeat aliqd lactis dulcis recētis p se vel cū mica panis de simila ⁊ ppē si cōsuetus sit in vsu lactis ⁊ in ipo delectet: neqꝫ sumat cū eo cibū aliuꝫ: qm̄ de facilimo corruptibilib⁹. vt dicit Gal. vij. de ingenio sanitatis sunt lac sang. sperma q̄re in stomacho calo ɔuertit in fumositatē in frigido ad acetosum ⁊ sic nō nutrit: sꝫ corpus aggrauat ⁊ virtutē ledit naturalē. Si igit lac corrūpi nō cōsueuit in stomacho suo qd̄ scies ex eructuationibus oportet vt sugatur ex mamillis priusq̄ alteret ab aere cōtinente. Quod si fieri nō est possibile detur illico cū mulsuꝫ fuerit cū modico zuccari si stomachus sit calidus vel modico mellis. si stomachus sit frigidus: neqꝫ cōueniens est in hoc oē genus lactis: immo precipuū oib⁹ est lac mulieris propter omogeneitatem sui ad nostrum corpus: et post hoc lac asine: quoniā omniū est subtilissimum ⁊ minime caseat in stomacho et post hoc lac capre paste ex herbis frigidis humidis et bono feno et post hoc vacce et post hoc lac ouium. Sed oportet vt ipsius pars superior tunicosa separetur cū coclear i postq̄ per vnam horā constiterit: vel oportet vt ipsum cum ferro vel lapide ignito donec acescat. aliquantum vstuletur et partes eius butirose consumantur que sunt in eo plurime facilis inflammationis et cum huiusmodi balneo et sorbitione lactis alternatim regatur per tres dies sine omni cibo alio donec virtus confortetur: tunc nanqꝫ ad cibos alios gradatim transferatur. Si vero non sit consuetus in vsu lactis: neqꝫ stomachus in ipso delectetur. sorbeat post balneū loco lactis ex iuribus edorum vel pullorum coctis cum portulacis lactucis cucurbi. vel similibus: vel sumat ex pultibus ordei vel farris vel auene conditis cum lacte amigdalarum dulcium et penidijs: vel sumat micā panis lotā bis vel ter in aqua frigida. Et opꝫ vt oīs cib⁹ eorū sit actu frigidus cū administrat. Et cū post dies aliquos p huiusmodi confortatus sit: nutriatur cancris fluuiali

bus vel piscib⁹ petrosis assis supra prunas vel elixis cōditis cum vino granatoꝝ donec ad vsum carniū pcesserit edorū agnorum et pullorum. ¶ Ex fructibus vtat̄ pomis sapidis ꝛ piris ꝛ citonijs assis ꝛ pineis ꝛ amigdalis dulcib⁹ et auellanis mundatis ꝛ nutritis per noctē in lacte dulci ꝛ sic cū balneis ꝛ vnctionib⁹ ꝛ sorbitionibus p̄dictis alternatim factis oī die naturali bis vel ter regatur tēpore longo donec fe. extinguat̄ ꝛ corp⁹ resumatur. Tūc caueat oīno a coitu tra ꝛ labore. sed gaudeat solatijs ꝛ tripudijs ocio ꝛ qete et somno plurimo ꝓposse. Si vō calor fe. intensus fuerit quēadmodum accidit in specie secunda: epitbimet̄ pectus ꝛ cor cum pecijs lineis infusis in aqua in qua dissolut⁹ sit puluis ro. ꝛ sandaloꝝ actu frigidis vel refrigefactis si corp⁹ ex eis rigorē senserit. Et in hoc casu p̄cipit Rasis in almā. vt induāt camisias sandalatas et ꝓpue cum exeūt a balneo in quib⁹ dormiāt tempore longo. Et vngatur pect⁹ ꝛ spina tota cum vnguento isto actu frigido. ℞. populei. ℥. ij. olei viol. olei ros. salicis olei nenuphar. aā. ℥. ß. muscillaginis dragantī muscillagiū. seminis citoniorum ꝛ malue. aā. ʒ. ij. cere albe. ℥. ij. cōficiantur oīa simul in forma vnguēti: qm̄ consumptionē corporis ꝓhibet excellenter. Et alienetur in ei⁹ medicinis cāphora qm̄ licet sit frigida vehemēter exiccat. Hec est ergo methodus fe. etbice ratione sui. Unde sequunt̄ ipsam qnq̄ accidentia que curam ad se trahunt ꝛ sunt sitis vehemens fluxus ventris ꝛ stipticitas. Ad sitim igitur extinguēdam vtatur ante cibū per duas horas trocis. de camphora dictis ca. de ptisi. Et fiant oīa dicta ca. de ptisi. ¶ Ad fluxum ventris vtatur trociscis de karabe dictis ibidem: ꝛ in hoc casu precipuū est lac vstulatū ꝛ pultes ex eo facti cum riso vel farre vel auena: qm̄ stipticat et nutrit ꝛ alterat ꝛ confortat. ¶ Ad stipticitatem ventris vtatur prunis cerasis vuis maturis ficubus ante cibū ꝛ si necesse fuerit leniatur cū suppositorio ex penidijs vel sapone vel lardo vel cū aqua dulci calida in qua dissoluta fuerit manna cassiafistula tamarindi. Sed nequaq̄ pcedatur ad acuta quoniam febrem inflāmarent ꝛ virtutem deijcerent. ¶ Extat preterea febris etbica plerumq̄ cum putrida vel egritudine alia complicata quā sequitur ipsa remanēte: et tunc fiet cognitionis a. q̄ curationis difficilioris ꝓpter intensionē et multitudinē ꝛ virtutis oppressionem. Oportet igitur vt dicta in hoc casu et dicta in sequētibus capitulis vbi de febre putrida loquemur debite misceant̄. Ita vt si fe. etbica dominari cognoscatur ex corporis arefactione plurima magis insistamus alteratiuis q̄ euacuatiuis. Si vō fe. putrida dn̄ari cognoscatur ex vrine cōfusione et corporis plectoria magis euacuationib⁹ insistamus: in neutra tamē neutrā partium negligamus sed vtrisq̄ gradatim parum post parū intēdam⁹: q̄ vt meli⁹ fieri possit virtutem cōfortem⁹ cū cibis sufficientib⁹ appropriatis ne deficiat in via. Et in hoc casu penit⁹ alienādus est lactis ꝛ aque frigide vsus: qm̄ materias putridas augmentaret postq̄ eis admisceret̄ in stōacho vel intestinis: sed loco ipsi⁹ ptisana colata capiat̄ vel iulep vel mellicratū prout materia calida vel frigida postulauerit.

Emperica.

Electuariū restauratiuum quo corp⁹ etbicum impiguat̄ ꝛ infrigidat̄ sic fit. ℞. succi liquir. dragagāti gūmi arabici ros. san. al. et rub. aā. ʒ. ij. se. portulace semis papaueris al. seim cōmuniū frigidoꝝ mūdatoꝝ seis maluarū seis bōbacis excorticati seis citoniorū. aā. ʒ. iiij. spodij reubarbari berberis. aā. ʒ. iij penidiō. amili. ordei depilati pineaꝝ amigdalarū dulciū auellanarū excorticatarū. aā. ℥. ß. zuccari albissimi. lib. iij. Et sunt q̄ addunt lactis papaueris ꝛ vini granatoꝝ. ℥. ij. ꝓpt infrigidationē. ꝛ sunt qui addūt succi cācrorum fluuialiū elixoꝝ in aqua dulci ꝛ post cōtusorum in mortario ꝛ expssoꝝ: vel succi tortucaꝝ vel succi limaciarū vel succi pullorum vel edorū vel agnoꝝ lib. ß. ꝓpter resumptionē. Et fiat ex oibus electuariū durū vel confectio mollis vel zuccarū ros. put egri desiderīū postulauerit ꝛ pōt addi aliqd ex spēb⁹ dulcibus nō acutis sicut sunt cinamomum gar. spica propter aromatizationē de quo sumat patiēs p⁹ exitū cibi a stōacho ꝛ añ balneū ꝛ bibat p⁹ ipsaꝫ aquā zuccari frigidā vl̄ aquā purā. Electuariū ad refrigēdū ꝛ īfrigidādū fit ex hmōi mixtura. ℞. zuccari ro. si vēter sit fluid⁹ vl̄ zuccari viol. si sit stipticus

diadragāti triasand.añ.ꝑ. ℥.electuariū du cis quartā par.illi⁹ si stōach⁹ sit debilis in di gerendo addunt aliqui.

Canones.

Rationabilr dubitat virū in cura feb.ethice debeat balneū añcedere cibū vel ecōuerso videtur ꝙ sic auctoritate Gal.vij.ꝛ.x.de ingenio sanitatis.quē in methodo sum⁹ assecuti sui: tō suffragat ꝙ balneū antecedat: qm̄ si cib⁹ antecederet balneū rapet crudus ad mēbra. Sed hui⁹ cōtrariū videt: qꝛ cū cibus restauret:balneū ꝟo maniat ꝛ corpus ethicum restauratiōe sola indigeat nō euacuatiōe videt ꝙ cibus sit balneo p̄mittēdus. Dicendū aūt videt ꝙ qōlibet pōt cuilibet añferri: vt est d mēte Aui.iiij.cañ.fen.j. Verūm in hoc accidit distinctio: qm̄ in hoc corpe necessaria est restauratio:silr ꝛ alteratio. Si igit medicus intēderet restaurationi:vtpote si corp⁹ sit cōsumptū ꝛ virt⁹ debilitata cōuenit vt cibus p̄mittat. Si ꝟo intēderit alterationi: vtpote si febris sit intēsa ꝛ multū ꝓcesserit:ita tñ vt virtus adhuc tolerare possit cōueniens sit vt balneū p̄mittat. ¶ Sciēdū tñ ꝙ cib⁹ q pōt ꝓcedere balneū nō est quicūqꝫ neqꝫ qñcunqꝫ offerēdus: sꝫ dꝫ esse modic⁹ q̄titate ꝛ facilis digestiōis ex sua substātia ꝛ q̄litate: velut est lac recēs vel succus ptisane vl' ius carniū laudabiliū: scꝫ pulloꝝ ꝛ edoꝝ. Et dꝫ offerri per tres vel q̄tuor horas ante balneū vt pfecte digerat: neqꝫ crudus virtute balnei ad membra capiat. Ex q̄bus appere pōt ꝙ corpus ethicū pōt trib⁹ vicib⁹ cibari in die naturali ꝛ vicib⁹ totidē balneari: sed non plurib⁹ si rōnabilr ꝓcedat: scꝫ p̄ma in aurora: scđa i vesperis: ꝛ tertia in media nocte. Ita tñ ꝙ be hore āticipētur ꝛ retardent ſm elōgationē diei sup noctē in estate vl' ecōuerso in hyeme Dicit ꝓterea gal.x.de inge.sanitatis.ꝙ malus opꝫ esse tp̄e humectādi q̄ infrigidādi ꝓpter frigiditatē esse q̄litatē actiuā valde: q̄re medic⁹ ītēdat ꝛ extēdat multū humectatiua sup infrigidatiua cū ꝟtute. Subdit ibidē ꝙ lꝫ oīs cib⁹ ꝛ pot⁹ ꝛ aer cōtinēs corpa ethicoꝝ sit actu frigid⁹ offerēd⁹: nō tñ opꝫ vt sit frigidus vltimate velut est aqua frigida: qm̄ et si febrili dispōni ꝯferat mēbra destruit nutritiua. Aqua nāqꝫ si frigida potet ꝛ i stomacho remāserit frigida tp̄e longo digestionē ꝓhibet: ventositatē eleuat ꝛ trāsire morat ꝑ meseraicas ad epar: vt ait Ipo. iij.regiminis acutoꝝ. Est tñ cū aqua frigida potata ilico inflāmat ꝛ febrē accēdit: ꝛ q̄nqꝫ fluxū ventris: ꝛ ꝓprie in ventre cholerizāte. Sit igit aqua ipsoꝝ silr ꝛ potus alij ꝛ cibi tēperati cū vergentia ad frigidū: qꝛ ꝛ alterāt actu ꝛ virtute: neqꝫ conuenit vt sint tepidi: qm̄ tepida sunt facile vomitiua.

Pronosticatio.

Prima spēs ethice facile curat: sed difficile cognoscit.scđa spēs facile cognoscit: sed difficile curat.tertia spēs est cognitionis manifeste: sed curationis impossibilis oīquaqꝫ. Itē ethica febris marie accidit infra annū.xviij. ꝛ.xxxv.qm̄ est tp̄s feruoris: quare in ea corp⁹ cito marasmat ꝛ moritur. Ante ꝟo hāc etatē ꝛ post q̄nqꝫ curatur facile vel palliat tp̄e longo: ꝛ ꝓprie in mulierib⁹ ꝛ sanguineis ꝛ flegmaticis ꝑ naturā.vñ Ipo.v.ꝑti. amph. Ptisis fit maxime etatib⁹ a.xviij.annis ⁊c. Itē fe. ethica vt plurimū interficit in autūno: qm̄ est siccum tp̄s inordinatū ꝛ ꝓcessit estas calida resolutiua humiditatū naturaliū influentiū ꝛ radicaliū.vnde Ipo.iij.ꝑ.amph. Autūnus ptisicis malū. Itē si cepit appetit⁹ ꝓsternit: crura īflari: vēter influere: capilli cadere: cutis arescere siue arefieri: ita vt splēdeat velut ꝑgamenū in quo nō apparēt ruge oīno ꝓpinqu⁹ erit morti.vñ Ipo.v.ꝑ.āph. A ptisi habito dyarria supueniēs mortale. Itē solicitudo in ꝓnosticatione ethimologiarū: qm̄ morīēdo loquūtur: ꝛ loquēdo moriunt. Itēꝫ fe.ethica facil⁹ accēdit in corpe cholico ꝑ naturā vel sexū vel etatē ꝛ facil⁹ curat: ꝛ difficil⁹ curat ꝛ accēditur in flatico. In corpe vero sanguineo vl' melācholico medio modo se hꝫ vt patet.ij.ꝑ.amph. In morbis min⁹ piclitātur egrotātes. Itē fe.ethica si fuerit cōplicata cū fe.putrida ꝛ egritudine alia quacūqꝫ difficilioris est curationis q̄ si sola preter q̄cum yposarcha.

¶ De ethica senectutis. Cap.iiij.

Ec egritudo nō est fe.sed propter silitudinē noīs ad fe.ethicā: silr ꝛ dispositiōis q̄ cōsistit in extenuatione: ꝯsumptione: ꝛ arefactiōe corporis ab Aui.

sub sermone fe. ethice collocat. Est aut ethica senectutis mala cōplexio frigida sicca dominās sup cor ꝛ corp⁹ totū ex qua fit habitudo macra rugosa cū colore pallido vel plumbeo velut in corpib⁹ senū accidit p naturā: ppter qḋ ꝛ ethica senectutis dr. Fit autē hec passio aut p se incipiendo ꝛ hoc vt raro: aut cōsequendo egritudines alias: ꝛ hoc vt plurimum. Et cuꝫ fit per se incipiendo fit propter frigiditatem corporis naturalem ꝛ epatis siccitateꝫ. Hec nāqꝫ duo mēbra principalia sunt fons ꝛ origo duaruꝫ qualitatū principalium quibus virt⁹ naturalis pficit ꝛ vita conseruat. Cor quidē caliditatis: epar humiditatis: velut accidit pprie in corporibus melancholicis p naturā vel etatē vel solicitudineꝫ perdurantē. Et sicut accidit illi symee de qua loquitur Gal. v. de interioribus. qꝫ sine causa manifesta extenuabatur quacūqꝫ die donec ꝛ moreretur: quam dum pcepisset anathomiꝫari nihil humiditatis reperit in capsula cordis. Et ex hoc cognouit quomodo cor ppria humiditate priuatuꝫ quā sibi natura tribuit ne ppter motum assiduum ꝛ calorē spirituuꝫ consumeret: deficit necessario in sua substantia ꝛ opatione. Cuꝫ auteꝫ fit consequēdo fit ppter debilitatem stomachi ꝛ intestinoꝝ ꝛ meseraicaruꝫ assiduā perdurantem: qm̄ scꝫ super eadem dn̄atur humiditas cruda extranea ppter indigestionē ꝛ crapulam pdurante: velut accidit pueris post vsum fructuuꝫ plurimoꝝ ꝛ adultis ꝛ senibus habētibus natural' vel ex tempore virtutem stomachi defectaꝫ. Signa ethice senectutis in cōi sunt habitudo macra pdurans assidue cuꝫ colore fedo ꝛ debilitatione virtutis quaqꝫ die preter solitū manifesta. Et est qn̄qꝫ cum appetitu sufficienti: qn̄qꝫ vo cum pstratiōe appetitus: ꝛ proprie cū stomachi frigiditas ꝛ virtutis eius debilitas cū humoris multitudine vltimant. Signa aūt distinctiua p se incipiendi vel aliud cōsequēdi trahunt ex narratiōe patiētis sup debilitatem stomachi digestionis vel ei⁹ priuatione ꝛ antecessione egritudinum cronicaꝝ: sicut de fe. quotidiana ꝛ quartana ꝛ similia.

Methodus.

Intētio curatiōis huius egritudinis duobus perficit. s. humectatione ꝛ calefactione: ꝛ hec proprie sunt cum balneis ꝛ vnguentis: quare curat oīno cura feb. ethice preter qꝫ opus est calefactiuis. In aurora igit post somnuꝫ ꝛ digestionē completā ꝛ stercoris euacuationem: balneet in aqua dulci tepida in qua cocta sint malua althea arthemisia calamentū balsamita vel in qua cocta sint capita ꝛ pedes edoruꝫ ꝛ agnoꝝ ꝛ arietū pinguiū in qua fricent leniter cuꝫ farina fabaruꝫ excorticataruꝫ vel furfuris sine mora in ipso: qm̄ duꝫ mēbra rubere ceperint atqꝫ dilatari ex nutrimēto attracto p balneū ꝛ fricationē ilico cessandū est: ne forte balnei vel fricationis supfluitas poros dilataret ꝛ corpus inaniret. Tunc igit inungat pectus ꝛ spina tota cuꝫ dyalthea mixta cū modico populeon vel cū oleo nardino vel butiro recēti sine sale: ꝛ post vnctionē fundat sup corp⁹ totum aqua dulcis tempata vel frigida si ex ea nō senserit horrorē. Et ponat i lecto molli in quo pannis mollibus vndiqꝫ coopertus dormiat ꝛ quiescat sine sudore. Preterea vo parump exercitet sub aere tempato donec calor naturalis fiat ꝛ appetit⁹ excitent: ꝛ tūc comedat ex cibis facilis digestiōis calefacientibus moderate: sicut sunt iura pulloꝝ ꝛ edorum ꝛ agnoꝝ annaliuꝫ inspissata cū vitellis ouoꝝ ꝛ cōdita cuꝫ ꝫinꝫibere cinamomo croco cardamomo: ꝛ sicut sunt oua sorbilia ꝛ pisces petrosi recētes assi vel elixi cōditi cū spēbus aromaticis nō acutis. Et sicut sunt bucelle panis de simila cōdita cū butiro: nec cibum vna vice multiplicet donec digestio stomachi pfortet. Postqꝫ aūt cibus talis digestus fuerit qḋ est apud horā vesperoꝝ redeat ad balneuꝫ supradictuꝫ. Et sic regat p plurimos dies cum balneis ꝛ vnctionibus ꝛ cibationibus alternatis bis vel ter quacunqꝫ die naturali: donec corpus pfecte resumat ꝛ dispositio pmutet: queadmodū plene scripsim⁹ ca. de cura fe. ethice. Qḋ si stomachus ꝛ vrina fuerint humoribus crudis repleta digerant statim a principio ꝛ educant: prout docuim⁹ caplo de sto. debilitate. Et post hoc perueniat ad balneationē supradictā. Et cū ad sanitatem redierit debitā vel ꝯsuetā abstineat a coitu vel labore supfluo ꝛ vigilijs ꝛ ira ꝛ solicitudine pposse. Gaudeat ocio tripudijs ꝛ qete: exercitetur omni die gradatim ante cibum incipiendo motū a debili tendendo ad

fortem redeundo ad debilē. Sed post cibus exercitari nō cōuenit oīno aut parūper: vt .s. cibus ad fundum stomachi descendat pter ꝙ ad eius latera cōquasset. Ex fructib⁹ vtat pineis mūdatis ⁊ amigdalis dulcib⁹ ⁊ auellanis ⁊ fisticis ⁊ ficubus ⁊ vuis maturis. Et qñqꝫ si vēter restrict⁹ fuerit: sumat ante cibū ex prunis cerasis: sed eoꝝ vsum deuitet assiduū: leniat qñqꝫ cū cassia fi. tamarindō. manna: sed nō cum acutis.

Emperica.

Regimē istius egritudinis ē regimē impinguationis corpis macri frigidi debilis melī ci per naturā. Hoc aūt regimē maxime compleť cū cibis ⁊ medicinis sanguinē ⁊ spma multiplicantib⁹: vt sunt pisces laudabiles ⁊ dyasatyrion ⁊ dyātbos: q̄re dicta ca. de defectione coitus. ⁊ q̄ dicenť ca. de igrossatiōe corpis macri. sublimiť suffraganť. Ex cibis pterea multū ⁊ subito nutriētib⁹ est lac butirosum recenter mulsum q̄le est vaccinū vel ouinū: quēadmodū ⁊ lac nō buttirosum in cura fe. ethice cōmēdať: velut ē lac muliebre vľ asininū ľ caprinū. Opꝫ aūt vt q̄ ex lacte nutriť ⁊ impinguari voluerit sit ī ipo cōsuet⁹ ⁊ ī ipo stomachus ⁊ os egri delecteť: qđ si nō fuerit corrūpeť in stomacho calđ quidē ad fumosū ⁊ frigido ad acetosuꝫ: quare nō nutriet: sed eructationes ⁊ angustias inducet. Ars autē lac conseruandi ne corrūpať extra stomachū vel in stomacho hec est vt sugať a mamillis qđ si abominabiľe fuerit: sorbeat ilico cū mulsum fuerit p se vel cū mica panis de simila pter ꝙ ali⁹ cibus oīno ei nō misceať: nisi forte stomach⁹ fuerit cholerie⁹ tūc ꝯuenit vt aliq̄d zuccari tabarzeth misceať: vel flegmaticus: tūc ꝯuenit vt aliq̄d mellis purissimi misceať. Si vo lac recēs haberi nō sit possibile poterit hoc mō p horas sex vel circa id in bonitate sua cōseruari: videlꝫ vt ilico cū mulsuꝫ fuerit ponať in vase suo ligneo bñ obturato in aqua calida temperata: quoniam naturalem facit calorem remanere.

Canones.

In cura huius egritudinis tēpus calefaciēdi breue: tps vo humectādi lōguꝫ valde qđ est: qm̄ hūiditas ē q̄litas tarde ipzimēs ī corp⁹ ⁊ siccitatē deuincēs: ppť qđ ait gal. vij. de inge. sanitat. ꝙ facili⁹ ē hūidū exiccare ꝙ̄ siccum hūectare: verū cuꝫ caliditas fortis exiccet: cōuenit hūc patiētē abstinere a reb⁹ acutis: vt sunt pip allia sinap. Siľr ⁊ ab acumib⁹ vt acetū ⁊ agresta succus berber. ⁊ a cibis vallde salitis vel fumigat.: nisi forte qñqꝫ ex eis parū gustauerit ad ꝓuocationē appetitus: sed nutriať reb⁹ dulcib⁹ aromatizātib⁹ facilis digōnis: sicut est vinū rubeū dulce clarū: Siľr ⁊ claretū: qm̄ solū dulce nutrit vel ppuruꝫ vel prednans in mixto: vt ait gal. iij. de simp. i. medicinis. Sciēdū pterea ꝙ cū ethica senectutis nō sit aliud ꝙ̄ defectio v̄tutis nutritiue: necessariū ē vt in ei⁹ cura rectificationi ⁊ ꝯfortatiōi mēbroꝝ naturaliū insistamus: ⁊ ppzie circa stomachū ⁊ epar cum vnguētis ⁊ emplis calidis stipticis aromatic.: que suis capi. tractauimus proposse.

Pronosticatio.

Ethica senectutis maxime accidit āte. xviij. annū ⁊ post. xxv. ānū mō q̄si ꝯtrario fe. ethice: qđ est qm̄ āte tps. xviij. ānoꝝ est humidū radicale adhuc plurimū cui nōdū accidit diminutio de qua curādū sit: q̄re calidū naturale remanet oppssum ad qđ deseruit plurimū humidū insluēs nutrimētale: ⁊ ppzie in pueris gulosis. Sed post tps. xxv. annoꝝ qđ est termin⁹ pfectiōis ⁊ ꝯsistētie diminuiť humidū radicale atqꝫ depasciť a calore: q̄re deficiēte pabulo deficit ⁊ calor naturalis. Iteꝫ hec egritudo maxime accidit corpib⁹ melicis p naturā vel regimē vel etatē ⁊ qñqꝫ flaticis. Itē hec egritudo vt plimuꝫ succedere cōsueuit egritudinib⁹ cronicis apud declinationē: qm̄ tūc est in eis san. modic⁹ ⁊ calor naturalis defect⁹ ex egritudine p̄cedēti: q̄re sagaciter succurať. Itē ethica senectutis est tardioris terminatiōis ad morē citioris vo ad saluteꝫ: cui⁹ ꝯtrū in fe. ethi. repiť. Sunt ei⁹ pterea tres spēs siue grad⁹: quēadmodū ⁊ fe. ethice. q̄rū pma est facile curabilis: ſꝫ difficile cognoscibilis. scđa vo ecōuerso. tertia aūt nulli⁹ latet cognitionē ſꝫ nequaꝙ̄ recipit curationeꝫ: quēadmodū neqꝫ seniuꝫ naturale: neqꝫ dr̄nt ij grad⁹ nisi ſm magis ⁊ min⁹ vel antiqui⁹ ⁊ recētius. vñ Ipo. ij. p. amph. Que ex multo tpe extenuātur corpora tarde reuerti consueuerunt.

¶ De cura fe. putride. Capl'm. v.

Licet oīs fe. ꝑ naturā rei sit calor putredinalis ꝛ oīo calori naturali ꝯtrarius: vt ostēdimꝰ ca. de diffi. feb. verūtn̄ apud medicos illa fe. ꝓprie dr̄ putrida: cuꝰ calefactū esse est in humoribꝰ. calefieri vero in spiritibus ac mēbris q ꝛ fe. hūoralis nūcupaꝶ. Ad sciam aūt pfectā nois ꝛ diffinitiōis fe. putri. dicamꝰ: qm̄ ista. iiij. hn̄t se ꝑ ordinē: vt dicit gal'. xj. de inge. sani. Primo nāqꝫ humoralis materia collecta ex cibis ꝛ potibꝰ supfluis in corpe replet ip̄m ꝫm vasa sui q̄ntitate ꝛ aggrauat ꝫm virtutē sui q̄litate. Deīn vero talis repletio ꝛ grauitas poros cutis ꝛ ora venaꝝ capillarium opillat. tertio vero talis opillatio trāspirationē ꝛ euētationē caloris naturalis ꝓhibet. q̄rta aūt calor naturalis hūoris ex hoc ebullit neqꝫ regulaꝶ a natura q̄re fumuꝫ caprinosum a cētro eleuat ad circūferentiā velut accidit in stercoribꝰ ꝛ aliis rebꝰ cuꝫ putrescūt: qm̄ ꝑueniēs corporal'r ad cor ip̄m inflāmat vltra sui debitū. Deinde ꝓcedēs ab ip̄o ꝑ venas ꝛ arterias i corpus vniuersuꝫ febrē putridā inducit. ¶ Cā igiꝶ feb. putride triplex est. s. primitiua āns ꝛ ꝯiūcta: que ꝛ sunt cause oīm morborꝫ: neqꝫ sunt plures alie. ¶ Primitiua q̄dē est cā extrinseca veluti estꝰ solis carētia exercitii vel balnei vel euacuationis ꝯsuete. Sil'r ꝛ āncessio crapule ꝑdurantis ꝛ ꝓprie ex rebꝰ facile putrescētibꝰ vt sunt lac ꝛ fructꝰ olera ꝛ pisces. Et sicut est motus inordinatꝰ sup cibuꝫ ꝛ assumptio vini plimi vel ꝯfectionū calidaꝝ fumosarū post cibuꝫ. ¶ Antecedens vero est cā intrinseca mediata cuncqꝫ facta fuerit imediata vocabiꝶ ꝯiūcta cā. verbi grā. humor vel cibꝰ supfluus aptus putrescere donec ꝛ iam putrescat. ¶ Ad cōpletū igitur intellectū fe. putride ꝛ suarum specierū: dicamus ꝙ ꝫm Gal'. p̄mo de differentiis febriū. Differentie multipliciter requirūtur. ¶ Prima quidē ex materia ꝛ hec est melior illarū distinctio: qm̄ aut est hūor simplex: aut mixtꝰ: ꝛ siquidē simplex sic fient quattuor species. Pria ex sanguīe. Scda ex cholera. Tertia ex flegmate. Quarta ex melancholia. ¶ Si vero cōmixtus sic fiunt diuerse species q calamo scribi nō possunt nisi in genere prout diximus ca. de cura febriū putridarū ꝛ cōpositarū. ¶ Scda diuisio fe. putride est ex forma afflictionis: qm̄ aut eiꝰ materia est intra venas ꝛ arterias ꝛ sic fit fe. cōtinua q semp affligit: aut est extra venas et sic fit feb. interposita q q: certis ꝑiodis fluit ad minerā putredinis idcirco quietem interponit. ¶ Tertia vero diuisio ipsarū q est maxime necessaria cognosci a medico ipam curare volenti est ex qualitate materie ꝛ mō cursus eiꝰ in pugna cōtra naturā que est: qm̄ materia aut est acuta calida: ꝛ sic feb. facit acutam: aut frigida grossa ꝛ sic febrem facit cronicā: aut medio modo ꝛ sic fe. facit tropicam seu cōuersiuā. Hanc aūt ꝓposse pertractabimus capl'o de significatione fe. an terminanda sit per crisim vel sine crisi: quoniā nō est possibile ipsaꝫ pfecte intelligere sine crisis cognitione. ¶ Signa fe. putride cōta que nō faciunt errare cū simul fuerint sunt hec pulsus velocior ꝛ frequētior debito vel cōsueto in quo sistoles maior est ꝙ dyastoles ꝓpter minorē necessitatē expellendi fumū capnosum ꝙ euacuandū calidū: sil'r ꝛ anhelitꝰ inordinatus ꝛ vrina rubea cōfusa in q nō apparet digō statim a ꝑncipio vel parū apparet ꝛ ꝓprie cū materia fuerit pauca. vbi grā et virtus fortis cuꝫ regimine bono ꝛ tactus quidē corpis apud manū medici sentiꝶ calidus mordax acutus vaporosus ꝛ ꝑmutatio lingue ad sapores alienos sine cā manifesta cū siti ꝛ fastidio ꝛ anxietate plurima ꝛ lassitudine mēbroꝝ corpis totius ꝛ ꝑmutatione somni ꝛ vigiliarū in ordinē nō cōsuetū ꝛ dolore capitis pulsatio ꝛ fetor exeūtium plus debito ꝙ cōsueto. ¶ Signa distinctiua fe. putride an sit cōtinua vel interposita non pn̄t trahi nisi ex plus apparentibus: quoniaꝫ in principio omnis feb. putride sentit patiens horripilationē ꝛ rigorē: hec tamē est in fe. cōtinua propter reuocationem caloris naturalis ad interiora propter sensationē nocumenti. Sed in fe. interpollata ꝓpter sparsionem materie nondū putrescentis: apte tn̄ putrescere super membra sensitiua musculosa que sunt in ambitu totius corporis. Simil'r ꝛ in declinationibus eorum fit vt plurimū sudor exuberās diurꝰ vaporosus vel alia euacuatio sensibilis manifesta: nisi forrassis materia sit pauca ꝛ benigna ꝛ virtus fortis insensibiliter ipsam resoluens: quare oportet vt talis distinctionis signum capiatur ex

afflictiõe fe. vbi gratia. Si desint aliqua bo rarũ in infebricitationẽ ⁊ quietẽ pfectaꝫ ve erit interpollata. Si vo nunq̄ pfecte desit eius afflictio: lꝫ exacerbet magis vna horaꝝ diei q̄ altera vendicet fe. cõtinua pportiona bilis. Nõ si oi tpe equalr̃ affligat velut sino cha dr̃ fe. cõtinua nulli interpollate fe. inter posita pportionata pprijs differemus.

Cura feb. putridaruꝫ in generali

Methodus.

duob⁹ pficit̃ instrumẽtis: dieta videlꝫ ⁊ medicina. Opatio nãq̄ manualis ad ipsarũ curã nõ ptinet: nisi cũ fuerit cũ apate: de q̄b⁹ nos iã expediuim⁹ li. j. verũtñ de his duobus instrumẽtis actores medicine ⁊ maxime Ipo. ⁊ gal'. canones scripserũt vtiles atq̄ necessarios diuersos. Nos vt eoꝝ dicta breuiter pstringam⁹ nihil vtiliũ ptermittentes pposite tractem⁹ q̄stiones. Prima quarũ est de dieta q̄lis. s. ⁊ qua hora diei vel morbi sit auferẽda a medico methodũ obseruãti. Ad qd̃ videt̃ rñdendũ q̄ canõ pfect⁹ de modo cibationis in fe. putrid. q̄buscũq̄ iã ptinuis q̄ interpollatis cõplectẽs oẽs regulas actoꝝ gñales hꝫ septẽ ptes. Prima quarũ est q̄ in nulli⁹ feb. paroxismo seu exacerbatiõe dãd⁹ est cib⁹: neq̄ ilico ante ipm: neq̄ ilico post ipm: nisi forsan sis accidẽs aliqd̃ magnũ timorosum ad hoc necessitauerit. verbi grã. Sincopis q̄ cõsueuit q̄busdã accidere vel defectio in principio paroxismi vel augmẽto: vel statu vel declinatione: nõ solũ pp̄ter inanitionẽ: sedꝫ pp̄ter feb. molestiã: quare tũc q̄libet horarũ cib⁹ erit offerẽdus. Et adhuc magis si sit pp̄ter inanitionẽ. Hic cib⁹ opꝫ vt sit paucus facile transmutabilis habẽs virtutẽ alterãdi atq̄ cõfortãdi potentẽ: sicut est mica panis pluries lota in aq̄ frigida vel vino albo claro pontico limphato. Et si sic est intẽtio vomẽdi in paroxismis fe. iterpollataru de cho. vel flãte: qm̃ in eis facilior fiet vomit⁹ si cibus offerat̃. Et hãc partẽ cañ. tradidit nobis Ipo. p. j. aph. cũ dicit in paroxismis subtrahere opꝫ: apponere eñi lesio est. qd̃ Gal'. ptractãs ibidẽ in cõmento ait. Qm̃ duꝫ cibus subtrahit̃ calor totalr̃ sup materiã morbi puertit̃ ⁊ paroxismum abbreuiat bono fine. Scd̃a ps cañ. est q̄ magis debem⁹ eligere vicinitati declinationis paroxismi vel exacerbatiõis si opꝫ q̄ principio q꞉ calor naturalis minus impedit̃ facta pugna q̄ ante pugnã: pp̄ter qd̃ ait Ipo. primo reg. acutoꝝ. Dãd⁹ est cib⁹ postq̄ calor in calcaneũ declinauerit. i. postq̄ calor fe. expassus fuerit pfecte a cẽtro cordis ad circũferentiã oĩquaq̄: sicut fit in declinationib⁹ oĩm fe. ⁊ paroxismoꝝ. Tertia ps est lꝫ principiũ paroxismi debeat magis fugi q̄ declinatio regularis: est tñ in casu qñq̄ necesse fieri si molestificant̃ accidẽtia: vtpote sui capitis vel debilitas plurima: nõ tñ facta pp̄ter inanitioneꝫ: sed pp̄ter fe. molestiã supuenire cõsueuerũt in declinatiõe: qm̃ vlr̃ in oĩ fe. hora puentẽtior ⁊ trãquillior est eligẽda. Aliter nãq̄ nõ digereret̃: sed corrũperet̃ ⁊ maliciã feb. augmẽtaret. Quarta ps est q̄ hora crisis ⁊ p totuꝫ statũ donec tota crisis cõpleat̃ in fe. habẽtib⁹ verã crisim est tenuissima dieta vtẽdũ. vñ Ipo. Qñ egritudo est in statu tenuissima dieta oportet vti. Tenuissima autem dieta vt dicit Gal'. in commento illius amph. j. p. Tenues ⁊ certe diete. psistit in oĩno nihil dãdo de cibo: istud tñ fallit qñq̄ in casu verbi grã. Si accidẽtia cretica fuerit malitiosa virtutẽ deijciẽtia: tũc nãq̄ cib⁹ in hora stat⁹: immo ⁊ hora crisis nõ est denegãdus cũ virt⁹ sit a medico a cũctis pseruãda. Sciẽdũ tñ q̄ accidẽtia crisis duoꝝ sunt generũ. q̄daꝫ sunt signa crisis tm̃: sicut dolores capitis: anxietas alienatio: difficultas anhelit⁹: ⁊ rigor ⁊ silia p q̄ nihil euacuat̃ de materia: ⁊ ex talibuꝫ apparitiõe ⁊ ex vtutis fatigatiõe nõ dꝫ dari cibus apud crisim: qm̃ impediret̃ natura. Signa nãq̄ talia nõ fiũt ex vtutis defectione: sed ex pugna materie ptra malitiam morbi quã patit̃ in ei⁹ sepatione post digõnẽ absq̄ expulsiõe subita ad exteriora. Alia vo signa sunt ⁊ cura crisis: sicut est sudor flux⁹ nariũ: flux⁹ vẽtris: vomit⁹ dyarria vrine. ⁊ gñalr̃ oĩa p q̄ euacuat̃ aliq̄d de materia a corpe. Et ex tali defectione vtutis facta p aliqd̃ istoꝝ vel plima opꝫ simul cibare egruꝫ in statu vel in ipsa crisi. Ista pterea q̄rta ps cañ. lꝫ sit vera in statu fe. acute cuꝫ determinatiõe iã dicta: nõ tñ pp̄ter hoc est va in statu oĩs fe. Fallit nãq̄ in tribus casib⁹. Primo quideꝫ in statu sumpto penes digestionẽ tm̃ sine difficultate accidentiũ: vt dixim⁹ ca. de pleuresi. Scd̃o vo in statu q̄ extẽdit̃ vltra spaciũ q̄tuor dieꝝ qm̃ sicut dr̃ primo de crisi. ⁊ sicut pꝫ de an-

xto in cōmēto illi⁹ amph. poxismos ꝛ cōsistē-tias ꝛc. Status qñqꝫ durat p septē dies: sed dieta tenuissima nō dꝫ dari nisi p spaciū. iiij. vel. v. dieꝝ ad plus: ꝛ maxime in pcessu morbi cum virtus est tā debilitata: vt patet per Ypo. ꝛ gal. in tota prima p. amph. Tertio fallit in statu quē nō sequit declinatio: qꝛ morituri solis pnosticis sunt relinquēdi. Quinta ps cañ. principalis est ꝙ si fe. putrida curanda sit fe. acuta simplr̄ q̄ terminat in die. xiiij tunc ab hora status vsqꝫ ad finē crisis ꝛ principiū declinationis est vtenduꝫ dieta tenuissima: sed in principio ꝛ augmēto dieta absolute tenui. Si xo sit fe. pacuta q̄ terminat in die septima dieta tenui est vtendū. Si xo sit fe. pacuta q̄ est in q̄rta die futura ē facere crisim: tūc a principio vsqꝫ ad finē dieta tenuissima est vtēdum. Et hāc partē cañ. tradidit nobis Ypo. s. p. amph. cū dicit. Quibus cōtinuus est stat⁹ ꝛ continuo ꝛ tenuiter refici ꝛc. Est autē dieta tenuissima: vt dicit Gal. ibi. Tenues ꝛ certe diete ꝛc. cū tot⁹ cibus auferī aut solū mellicratū aut iulep vel succus granatoꝝ afferī. Dieta tenuis cū ptisana collata vel mellicratū nō aquosum offerī. Est autēꝫ tenuis absolute cū ius pulloꝝ vel ptisana nō collata vel cib⁹ grossus in substātia: paru⁹ tm̄ in quātitate donaī. Et ex ↄtrario intellectu isti⁹ cañ. cognoscim⁹ qm̄ fe. putrida cronica vel tropica est a principio grosse dietāda put signat nobis Ypo. parti. s. amph. cuꝫ ait In tenuibus diebus peccant egrotantes ꝛc. In ista tm̄ q̄nta parte sunt cōditiones obseruāde: scꝫ cōplexio: ↄsuetudo: etas: tp̄s anni: regio: habitudo corpis: virtus: qm̄ si oīa ista aut plurima inclinēt ad cibum erit dieta minus subtiliāda. verbi gratia. Cōplexio cholerica cōsuetudo gulosa etas iuuentutis pueritie. In istis nanqꝫ casibus Ypo. cañ. nō debent obseruari. Sexta pars cañ. principalis est ꝙ si possibile fuerit: dietetur cum paroxismus vel exacerbatio feb. non prohibeat hora sanitati consueta: quoniā tunc natura magis in cibo delectatur. Septima pars est ꝙ sicut tp̄s digestionis prime cibi in stomacho non est idem apud oēs homines tempore sanitatis: vt ait Gal. cōmento illius amph. v. parti. Si inebriatus ita neqꝫ tēpore egritudinis: ꝛ ideo tarde digerenti plus temporis reseruetur. Licet autem de hora digestionis nō possit dari certa ꝛ vniformis mensura: cōiter tamē ꝛ vt plurimū requiritur spacium decem horarū inter cibū ꝛ cibuꝫ ad minus. Canones autē pprios quibuscunqꝫ fe. putridis interpollatis aut continuis acutis vel non acutis: dicemus capitulis singularū

Questio secunda est de secundo instrumēto curationis feb. putridarum qđ est medicina qua horarum egritudinis ↄueniens fit morbi materiā euacuare ꝛ cuꝫ quali medicina: ꝛ proprie in fe. acutis: qm̄ in illis maior cadit timor. Ad quā videī taliter respondendū ꝙ cōsiderādo debitum pcessum artis. Et videtur ꝙ nō dꝫ euacuatio fieri digesta materia excepto solo casu furoris: quod nobis Ypo. s. par. amph. in pmo canoñ. vbi dicit. digesta medicari ꝛ mouere nō cruda: neqꝫ in pncipijs nisi materia fuerit furiosa: multa vero nō sunt furiosa. Redditur aūt materia furiosa quinqꝫ modis. Primo quidem ex sui qualitate: vt si sit calida cholerica subtilis ꝛ noscitur rebellis quaꝫ sine nocumēto nō pōt expellere: vt est cholera ppīe ꝫinaria vel prassiua. Scđo ex sui substātia quā natura phorret a forma specifica: vt melācholia adusta q̄ dū fundiī sup arenā ebullit ꝛ ab ea fugiunt musce. Tertio ex sui q̄titate: vt in sinocha inflatiua vel sinocho putrescēte: qꝛ timeī suffocatio calidi naturalis vel ruptura venarū. Quarto pter dolorē psternentē virtutē: vt in colica vel yliaca vel arthetica. Quinto ppter nocumentū cadens in mēbro nobili necessario p toto: vt in squināntia ꝛ frenesi. In oībus em̄ istis euacuamus ilico digestioneꝫ nullatenus expectando: verūtm̄ in hoc cadit distinctio nō modica que plurimū est necessaria atqꝫ vtilis medico operanti. Et est sicut dicit gal. xj. de inge. sa. ꝛ Aui. iiij. cañ. fen. j. ꝙ duplex est euacuatio. s. minoratiua ꝛ eradicatiua. Euacuatio minorationis hꝫ fieri in principio vt natura reddaī potentior sup residuū materie ad digerendū ꝛ expellendū. Et lꝫ principiū sit triplex. s. principiuꝫ digestionis: ꝛ principiū qđ est spaciū triū dierū: ꝛ principiū qđ est punctuꝫ indiuisibile tp̄is quo primū cepit eger sentire nocumētum: vt distinguit Gal. in cōmēto primi pno. Intelligo tm̄ hic spaciū triuꝫ dieruꝫ: nisi fortassis feb. esset cronica in qua principium digestionis vlterius perdurat. Ista etiam euacuatio

minoratiua qñqз fit cũ flñmia ꝓprie ſi ſol⁹ ſan. peccauerit velut ↄtingit in fe. ſan. vel ſi oẽs humores ſimul dñarint velut in qbuſ/dã fe. cõpoſitis ⁊ erraticis. Uerũtñ gal'. xj. de inge. ſanitatis ꝑcipit hanc euacuationẽ fie/ri in oĩ fe. cuз flñmia ⁊ ꝓprie in corpe ſan. iuuene carnoſo. Et hoc q̃druplici de cã. p̃mo q̃deз ꝓpter ↄſuetudinẽ. ſcđo ꝓpter miorem eius timorẽ. tertio ꝓpt ei⁹ ſubitũ appatuз. q̃rto q2 ⁊ ſi nõ q̃litati cõferat: ꝓfert tñ q̃ntita ti: qm̃ educit multitudinẽ. quare põt fieri a principio oĩs fe. pu. ↄtinue vel iterpollate: ⁊ hoc ꝓprie in corpe habente ſan. multitudinẽ preterq̃ in cauſone ⁊ tertiana pura: qm̃ ex ea timetur ebullitio ⁊ furor cholere ⁊ p̃terq̃ in fe. flegmatica pura: qm̃ in ea timetur fle/gmatis incrudatio ⁊ morbi prolongatio cũ debilitate virtutis. Fit aũt euacuatio minoratiua cuз farmacia qñ alius humor ſolus a ſanguine vel duo ſimul dñantur: velut acci/dit in ſummo cauſone ⁊ tertiana pura ⁊ q̃rtana pura vel notha ſimpliciter. Sil'r ⁊ fe. fl'atica pura vel non pura. Iſta tñ farmacia nõ debet eſſe quecũq3 medicina ſed tñ leni/tiua ſicut eſt ea q̃ ſoluit lubrificando vel lu/bricũ faciendo: vt caſſia fi. mãna tamarindi viole prana ſuccus granatoꝝ dul. Non aũt q̃ ſoluit cõprimẽdo ſicut mirabolã: qm̃ poſt ſolutionẽ derelinquũt ſtipticitatẽ qđ eſt periculoſuз in om̃i feb. niſi fortaſſis fuerit cum fluxu ventris ſupfluo: neq3 q̃ ſoluit attrahẽ/do ſicut ſcamonea agaricus turbith: qm̃ habent virtutẽ venenoſam q̃ virtutẽ membro/rum naturaliũ debilitat ⁊ fe. inflãmat ⁊ de/ſtruit loca ſana: vt ait Auicen. caplõ p̃ſenti: Uerũtamen ⁊ in hoc cadit diſtinctio neceſſaria: quoniam ⁊ ſi ratione p̃dicte venenoſitatis nocumenta p̃dicta inferant: ꝓſunt tamẽ in alto ſcз euacuando vel minorando cauſaз feb. quare eiſdem cõuenit vti qñq3 in principio fe. ⁊ ꝓprie reub. ⁊ turbith ⁊ dyagredio cum ſint minus venenoſe tũc ſcз qñ videm⁹ q̃ plus adueniat ex eis iuuamenti q̃ nocu/mẽti. Et hec oĩa plene trahunt̃ ex. ſ. amph. prime pti. In acutis paſſionibus raro et in principijs farmacijs vti ⁊ hoc prius dĳudi/cantes benefacere. Similiter et ex alio. ij. particule. Inchoantibus morbis ſi quid vi/detur mouendum moue. ¶ Euacuatio vero eradicatiua habet fieri apparente digeſtione ꝑfecta: quapropter ait. Ga. xj. de ingenio ſañ. q̃ neq3 ſcreatiua: neq3 vrinatiua: neq3 ſudorifera: neq3 feceſſiua donabis niſi materia apparẽte prius quodãmodo digeſta. ⁊ Auicen. p̃nti ca. dicebat. Opз igitur vt in principio oes ſirupũ ace. ſiue ſimplicẽ. in augmenmento vero ſiue ſtatu ſirupũ aceto. ſiue cõ/poſitũ dabis. In iſta tñ euacuatiõe eradicatiua cadit diſtinctio ⁊ neceſſaria. Et eſt cum virtus ꝑ ſe ſuffecerit: tũc nõ debet fieri per artẽ ſed nature cõmitti in hora criſis: vt di/cit Ipo. ſ. ꝑ. amph. Ea quoruз criſis fit aut facta eſt equaliter ⁊c. vel virtus ſola nõ ſuffecerit et hoc dupliciter q2 vel hũc defectũ precognoſcim⁹ ante ſtatũ ſcз q2 ſcim⁹ ex debili/tate v̾tut̾ q̃ ipa motura eſt imꝑfecte ad criſim apud ſtatum: ⁊ tunc debemus euacuare in augmẽto vt natura poſtea ſuper reſiduũ valeat criſim ꝑfectã fidã ⁊ cõpletã: tãm oĩno eradicãdo vel hũc defectuз nõ p̄cognoſcim⁹ ante ſtatũ ſed ſolũ p̄cognoſcim⁹ ipſum p̃ſente criſi qđ eſt hora ſtat⁹ ⁊ ꝓprie circa finẽ ei⁹ ⁊ hoc regul'r: q2 vel certe ſcim⁹ mẽſurã illi⁹ defect⁹: ⁊ tunc debemus euacuare hora criſis ⁊ auxiliari nature nõ tñ quõlibet ſed ꝑ eandeз regionẽ cuз natura. v̾bi grã. ſi natura cupit facere ſudorẽ da in potu iulep calid. ⁊ pone veſicas plenas aqua calida circa corp⁹ totuз atq3 ipſum pãnis calidis lenib⁹ mollibus coopi ⁊ p̄cipue vt ei⁹ aſtantes dirigãt anhelitũ v̾ſus lectuз egri. ſi aũt cupit facere fluxũ ſan. nariuз intinge ſetas porcinas intra nares ⁊ emunge eas. Si v̾o vomituз pone digitũ vel pẽnaз oleo tepido inunctã intra gulaз ⁊ da in potu aquã tepidã cum aceto. Si v̾o fluxũ ventris ilico fac ſuppoſitoriuз ex ſapone vel melle vel fellib⁹: vt docui cap̃. de ſtipticitate ventris. ꝑꝑ qđ ait Ipo. ſ. ꝑ. amph. vñquaq3 repit natura ⁊c. ⁊ Aui. ca. p̃nti. Et ſi natura nõ mouit moue tu hora mot⁹ eſt vel non certe ſcim⁹ mẽſurã illi⁹ defect⁹ hora criſ ⁊ motus: ⁊ tũc debem⁹ auxiliari nature poſt criſim ⁊ motum ne fiat recidiua. quapropter ait Ipo. ij. ꝑ. amph. Que relinquunt̃ in morbis ⁊c. q̃re euacuabim⁹ poſt criſim hora declinationis nõ q2 ſit v̾a declinatio: qm̃ neq3 v̾a criſ añ/ceſſit, ſed declinatio non v̾a. Et adhuc declinatio q̃ ſit hora criſis nõ oз fieri qñcunq3 ſed hora antecedentis criſis q2 minus infeſtant. Uniuerſaliter tamen ſciendum q̃ tutius eſt

atq meli⁹ egro ⁊ medico hāc euacuationem fieri post crisim: ⁊ cū iā apparēt opa nature diminuta manifeste q̄ hora cris. q̄m non est possibile nobis pfecte cognoscere impfectio nez euacuatiōis hora qua fit salua cuz semp iudicio medici pronostici de crisi diminuta quā nō sequit̄ declinatio: q̄m morituri solis pnosticis sunt relinquendi. Ex q̄bus oībus ostendit̄ q̄ p canones euacuationis in fe. putrida supradictos nō iformant̄ de crisi pmutatiōis: id est q̄ fit p apa creticū. Uerūtn̄ rōnabilr̄ videt̄ dicendū q̄ etiā in hoc casu auxiliari possum⁹ nature post hmōi crisim diminutā: ⁊ hoc q̄dē cum emplīs calidis attractiuis ex fermēto ⁊ cepis crudis cōfectis ⁊ cum fricationib⁹ illi⁹ mēbri: ⁊ ppīe si fit mēbrum ignobile vel emūctoriū doctrinā Aui. sectantes primo cañ. fen. iiij. ca. de cura apatū dicētis. q̄ est q̄nq cū volum⁹ hmōi apata ⁊ ipsa q̄dā puocam⁹ si nō sunt: ⁊ augmētam⁹ si sunt scʒ cū p ea corpis mēbra intrinseca exonerabunt̄. Restat aūt hoc quoddā de euacuatōe minoratiua ptractādū q̄d est q̄m cū ipsa fit q̄nq possibilis fieri in eadē fe. putrida cum flōmia ⁊ farmacia vt ostēdim⁹ in predictis. ¶ Dubiū aūt adhuc videt̄ an flōmia sit premittenda farmacie vel ecōuerso: q̄n. s. vtraq ipsaꝝ vti volum⁹ apud minorationē. Ad q̄d dicenduʒ videtur q̄ farmacia est p̄mittenda flōmie ne forte flebothomia trahat materiā ad venas vicinas ⁊ vacuas ⁊ ex fe. interpollata faciat cōtinuā: q̄m hec est pmutatio maligna. Si vero fit fe. continua premittenda est flōmia: ⁊ ppīe si medicina subseq̄ns debeat esse fortis agitatiua. q̄ si fuerit debilis lenitiua nō refert q̄d de eis añcedat. Cōueniens est etiā vt docet Gal. ix. de igenio sañ. vt in oī fe. putrida curanda sit aer continēs frigid⁹ ⁊ hūid⁹ per se vel per artē tpate corpe tamē assidue cum pānis calidis coopto: q̄m sic euacuabit̄ p inspirationē: neqʒ tn̄ phibetur assidua resolō materie p poros cutis et venaꝝ. De somno p̄terea ⁊ vigilijs scire cōuenit q̄ sunt sibiīnuicē cuʒ causa: vt ait Ga. xi. de ingeñ. sañ. Sōnus nāq deseruit in feb. putridis ad digerendū: vigilie xo ad resoluendū ⁊ ppīe si fuerint naturalr̄ se hn̄tia in q̄to ⁊ q̄li quare prohibeat̄ eger a somno diuturno ppsse nisi forte cōsueto vel necessitas ppter vigilias nocturnas vel debilitatē xtutis ad id instigarit: tunc nāq possibilis est fieri ab aurora vt ad horā tertiā diei: vt ait Ipo. ij. pnosti. verū quōcunq ⁊ res se habuerit nullatenus dormire pmittatur in principio vel augmēto poxismoꝝ ⁊ exacerbationum q̄m virtutē debilitat: materiā incrudat: labores multiplicat: ⁊ poxismū ⁊ to. fe. elongat vt ait Gal. in cōmento illi⁹ amph. ij. parti. in quo morbo somnus. In statu xo et declinatione sil'r ⁊ in crisi dormiat q̄tum pōt obtinere. q̄ si vigilie supfluxerint methodo succurratur vt docuim⁹ ca. vigiliarū lib. j. Ne forti virtute debilitent ⁊ morbū abbreuient ad pnicīē sui resolutione potenti. Hac igitur methodo curatiua regat̄ oīs fe. putrida per diē tā ⁊ medicinas vsq ad declinationem pfectam q̄ tēpus cōualescentie nūcupatur. Tūc nāq cōfortetur ⁊ resumatur corp⁹ cū cibis ⁊ potibus laudabilibus cōsuetis oīquaq restauret̄. Et scias q̄ in finibus oīm febriū putridaꝝ cōpetit balneū aque dulcis tepide cum sudore rorido sine mora multa: q̄m reliq̄as materie resoluit ⁊ virtutē excitat attractiuā subseruientē nutritioni mēbrorū.

Emperica.

Scripsimus in methodo de instrumentis pncipalibus in cura fe. putridarū q̄ sunt dietatio ⁊ euacuatio: volumus nūc describere de instrumento quodā minus tn̄ principali q̄d est pot⁹ sitis extinctiuus: q̄m sitis est ex accidētibus febris quib⁹ necesse vt debite succurrat̄. ¶ Circa q̄d sciēdū q̄ sicut ait Gal. viij. de inge. sani. Sitim tolerare in fe. ē martyriū sine iuuamento: q̄m virtutē debilitat: fe. inflāmat: vigilias cū angustia multiplicat: vias stipticat: digōnem ⁊ euacuationeʒ retardat. Dicim⁹ igit̄ q̄ potus famosi in fe: sunt q̄ttuor: duo quidē in fe. de cā calida vcʒ iulep. i. aqua ʒuccari ⁊ ptisana id ē aqua ordei: duo xo alij in fe. de cā frigida. s. ydromel vel mellicratū q̄d latine aq̄ mellis interpretatur: similr̄ aq̄ cicerū ⁊ pisorū. Neq cōuenit vt detur aq̄ frigida pura in feb. putrida p̄terq̄ in synocha ⁊ causone: q̄m materias incrudat: vias opillat: ⁊ materias elongat. Julep cōficit̄ ex lib. vna aque pure dulcis fōtane vel fluuialis: ⁊ ℥. j. ʒuccari albissimi mixtis ⁊ aliquātulū bullitis ad ignē lentū ⁊ spumatis ⁊ collatis. q̄ si magis additum fuerit

de zuccaro fiet magis confortatiuū ⁊ magis lenitiuū s; minus extinctiuū. Ydromel fit eodem mō si ꝑ zuccaro mel coctū dispumatū capiamus. Aqua cicerū vel pisorum fit ex decoctione lib. vnius q̄ cū corticib⁹ exteriorib⁹ et substātia integra sic bullierit in aque pure fontane lib. xx. donec medietas cōsumat: tunc collet ⁊ reseruet. cōfert in fe. flegmaticis Habet enī virtutē deopillandi subtiliandi atq; vrinā prouocandi: ⁊ ꝓprie si aliq̄d apponat ex feniculo vel petro. sitim tñ tollit. Aq̄ ordei q̄ ptisana dr̄ colata fit dupliciter ī gñe qm̄ aut medicus intēdit cū ea potū medicinalē aut cibalē. Si medicinalē fiat sic. ℞. ordei boni excorticati ⁊ fricati cū panno aspero donec cortex interior crepet lib. j. aque fontane lib. xx. decoquāt simul lento igne vel super carbones donec media ps aque vel due partes cōsumant: colet ⁊ reseruet in vase vitreo donec infrigidet ⁊ sic ↄstruit ip; Mes. in suo de appropriatis cap. de pleuresi. Est nāq; lenitiua abstersiua vrinatiua. similr̄ et ventris lubrificatiua ⁊ opillationū aperitiua necnō et screatiua. Verūtñ Auer. vij. colliget. alr̄ ipam cōstruit. ℞. ordei boni nō excorticati s; integri sicut seminat in terra lib. j. aque pure lib. xx. imbibatur pmo ordeū in aqua p sex horas donec dilatet ⁊ mollificet Deinde bulliat simul ad lentū ignē sicut p⁹ Et si volueris magis clarificare: ↄsue ordeū post imbibitionē in pāno lineo dēso. Si vo volueris facere potū cibalē. ℞. ordeū ⁊ aquā sub ꝓportiōe pdicta ⁊ frica ip; cū pāno aspero fortius q̄ prius donec sc; cortex interior separet qd̄ si nō sit possibile fieri cū panno fiat cū molla. deinde medullā albā ordei laua cū aqua cal'a ter vel quater semp aquā renouādo. Vltimo vo bulliat lento igne cū aqua frigida pluuiali prius calefacta donec medietas vel tertia ps aque remāserit. deiñ collet ⁊ reseruet in vase vitreo. Hec aqua sedat sitim: lenit asperitatē: gutturis ⁊ lingue calorē mitigat: sputū ꝓuocat: nutrit ⁊ ventrē lenificat. Et si ꝑ amplius decoxeris magis nutriet ⁊ minus vētrē inflabit. Et si pulte; ex eo facere volueris: adde oleū ⁊ sal nec; colla ⁊ reperies bonitates easdē: ⁊ tunc dicetur ptisana nō collata.

Canones. Necesse ē in fe. putridis viscera illa ledant q̄ sunt receptacula supfluitatum verbi grā. In feb. de cho. epar. in feb. de flegmate stomachus ⁊ pulmo. in feb. de melia sp⁹en. in feb. de sangui. cor ⁊ vene corporis totius q̄re op; vt in curis singulorū talibus mēbris cū alteratiuis ⁊ cōfortatiuis assidue succurrat: vt dicit Auer. vij. sui colliget. cap. pmi. Hor autē copiā reperies in capl'is singulorū libro. j. ¶ Sciendū pterea q̄ in cura ois morbi cōsuetudo: tēpus anni: ⁊ regio: corporis habitudo: situs mēbri: sensibilitas mēbri: opatio: atq; necessitas: nobilitas mēbri: colligantia: constitutio aeris: ⁊ antecessio diete prout nos docet Gal. ix. de ige. sani. Verūtñ in cura fe. putridarū duo sunt ex eis precipue cā sc; morbi ⁊ virtus egri. Hec nāq; duo sunt q̄ pugnant inter se ꝑ pernicie vel salulute cōferenda: ita sc; vt in digōnibus ⁊ alterationibus causa; magis attendamus. s; in dieta atq; in euacuatione virtutē magis inspiciam⁹: ne forte virtutē simul cū mēbro psternamus. Scire etiā cōuenit q̄ diete ordinatio in fe. putrid est duplex. Una quidem vl'is respectu totius egritudinis. Alia vo pticularis respectu cuiuscūq; diei. Uniuersalis aūt est triplex qm̄ aut trahit ab essentia morbi aut vt aliter dicamus in feb. acuta: ⁊ aliter in pacuta: ⁊ alr̄ in perpacuta: ⁊ aliter in tropica: ⁊ aliter in cronica. Aut trahit a q̄ttuor tpibus vl'ibus morbi: aut alr̄ in virtute cōstanti: aut alr̄ in debili. Particularis vo similr̄ est triplex. aut enī trahit ab interpollatione paroxismi: aut cōsuetudine nūeri cibationum q̄ die tpe sanitatis: aut ab accidentib⁹ paroxismi: ⁊ hec oia plene tractauimus in methodo vestigijs auctorū fideliter inherentes. Cura pterea in fe. est triplex. Una q̄dē grā dispōnis: ⁊ sic in oi fe. cōpetunt frigida hūida per naturā. scda vero grā cause et sic in fe. quibusdā cōpetūt cal'a sicca puta fl'aticis. q̄busdā hūida vt cholericis. vñ freq̄ēter accidit vt medicina cōueniens cause noceat dispositioni ⁊ ecōuerso. In hoc tñ casu qd̄ earū magis timueris magis attendas verbi grā. dispositionē in feb. de cholera ne fortē calorem inducat. Causam vo in fe. de flegmate vel mel'ia ne forte morbū ꝓlonget vtraq; vero simul in feb. de sanguine ne fortem suffocationē subitā inducat. Tertia autem cura accidentiū consequentium febrē. s.

fitis dolor capitis fastidiũ stipticitas vẽtris vel fluxus eiꝰ ⁊ silia. Et queadmodũ ẽ cura triplex: vt scripsimus ca. de ardore vrine. demũ sciendũ ꝙ oĩs fe. putrida queadmodũ et oĩs morbꝰ materialis salubris q̃ttuor h₃ tpa vlĩa put sepius tactũ est cap. pñti. verũ quõ distinguant̃ ⁊ quõ p signa ppa cognoscant̃ diximus cap. de pleuresi pposse.

Pronosticatio.

Priusq̃ pnosticare possimus in fe. putri. scire op₃ q̃ ⁊ quot sunt gña signoꝝ attendendorũ in fe. ⁊ q̃lia sint eoꝝ fundamenta a q̃bus trahunt̃ ⁊ q̃d hẽant significare. Ad cognitionẽ igr̃ signoꝝ ⁊ quot sunt in gñe duplex ẽ diuisio necessaria. pma q̃rũ est ꝙ signoꝝ vt p₃ iij. de accñte ⁊ morbo q̃dã signt egritudinẽ: q̃dã cãm egritudis: q̃dã longitudinẽ ⁊ breuitatẽ egritudis: q̃dã tpa vlĩa egritudis: q̃da₃ salutẽ vel mortẽ. scdã diuisio est ꝙ q̃dã sunt accñtia egritudinẽ añcedentia: vt rubor faciei synocbã: quedã coexistunt egritudini: vt dolor lateris pũgitiuus: in pleuresi existit coequus vl̃ coeuus. quedã xõ cõcomitant̃ egritudinẽ: vt icteritia: qñq; sequit̃ feb. de cbo. ⁊ vomitꝰ fe. de flegmate ⁊ ydrop. fe. de melĩa ⁊ variole fe. de sanguie ⁊ ex hmõi signis post apparẽtibꝰ sunt oĩa signa exeũtiũ a corpe. s. vrine sputi egõnis ⁊ sudoris a q̃bus digõ et indigõ salus ⁊ mors significant̃. Ad cognitionẽ aũt signoꝝ a q̃bus trahunt̃ ⁊ q̃ sunt eorũ fundamẽta scire nos op₃ ꝙ oẽ signu₃ aut trahit̃ a subalibus morbi: vtpote ab actione lesa ablata diminuta vel corrupta: aut trahitur a casibus ⁊ accñtibꝰ morbũ cõsequẽtibꝰ vtpote a q̃litate corpis pmutata vel exeũtibus a corpe mutatis. Ad cognitionẽ autẽ signoꝝ cuius cã q̃rat̃ ⁊ q̃d habeãt significare sciendũ ꝙ vltiate nihil aliud significãt nisi l̃ virtutis dñiũ sup causa₃ morbi: qm̃ in hoc ẽ salus atq; vita egri vel cause dñiũ sup x̃tutẽ in quo cõsistit pnicies: q̃re volentẽ pnosticare in fe. putrid. pmo scire cõuenit fortitudinẽ cause morbi. Dicamꝰ aũt ꝙ virtus d͛ debilis ⁊ fortis dupl̃r. Uno mõ formal̃r put ẽ potẽtia aie: ⁊ sic nũq̃ variat̃ x̃tus in egritudine. Alio mõ essentialiter sc₃ rõne suoꝝ q̃ttuor instrorum quibꝰ accidit cõtra morbũ q̃ sunt calor innatus q̃ cõplexio d͛: et calor influens qui spũs d͛ ⁊ mẽbra ⁊ humores put hec oĩa vel plurima eoꝝ sunt bñ se habẽtia in quãto ⁊ quali: similiter ⁊ in mõ substantie ⁊ situ: ⁊ ad hoc nõ modicũ deseruit influxus astroꝝ infortunatoꝝ: vt d͛ pmo pnosticorum. vel eufortunatoꝝ: vt d͛ ibidẽ. ⁊ iij. de creticis diebus. Et eodẽ mõ dico de morbo Cum autem dicimus virtutẽ esse fortẽ in se nõ sufficit illud ad salutẽ: sed requirit̃ ꝙ sit fortis per comparationẽ ad morbum ⁊ eius causam. Potest nãq; virtuti forti fortior morbus obuiare qui mortẽ infert. ppter qđ ait Ypo. j. pnosticoꝝ ꝙ in signis pnosticis non sufficit bonitatẽ ⁊ malitiã ppendere signoꝝ immo ipsoꝝ: neq; multitudinẽ: sed eoꝝ inter se comparationẽ. Potest nãq; vnũ bonu₃ signũ efficax pluribus malis signis debilibus resistere sil̃r ⁊ ecõuerso. Et ex hoc manifeste apparet cã quare in fe. ⁊ pprie in fe. acutis eger plerũq; morit̃: cuius pulsus est magnꝰ: fortis: ordinatꝰ: ⁊ alter ecõtra saluat̃: cuꝰ pulsus extat paruus debilis inordinatꝰ. ꝙ si q̃s obiecerit. Quid ergo fiet cũ virtꝰ ⁊ morbus fuerint equalis fortitudinis diorꝰ dicemꝰ ꝙ illud tpe longo stare nõ põt quin alterũ ex eis dñetur. Ad qđ facit regimẽ medici: simil̃r et aspectus astroꝝ. Uolentes igit̃ in speciali oĩa signa pnostica gñalia fe. putridarũ tam bona q̃ mala sub compendio constringere et pprie Ypoc. ⁊ Gal. qui plurimum in eis sunt conati. Dicamus ꝙ cum signum nihil aliud sit per essentiã q̃ accidens cõsequens morbum velut vmbra corpus: vt pbat Gal. iij. de accidẽti ⁊ morbo. op₃ necessario vt quẽadmodũ accñs: ita ⁊ signũ trahat̃ ab aliquo istoꝝ triu₃ in gñe q̃ sunt actio lesa: qualitas permutata: ⁊ exiẽs pmutatũ: de quibus per ordine₃ dicamꝰ. Neq; putet aliq̃s in signis hmõi certam fore fidẽ: sed pbabilẽ solũ atq; estimatam: quoniã vt ait Ypo. ij. ptt. amph. Acutoꝝ morborum nõ oĩno certe sunt pronunciationes: neq; sanitatis: neq; mortis. Signa igit̃ pronostica in fe. putri. in cõmuni sumpta ab actione lesa sunt in gñe septem bona ⁊ totidem mala eis opposita: quonia₃ aut trahuntur ab actiõe lesa virtutis animalis: sic sunt omnia signa significãtia sup ablationem vel diminutionem vel corruptionem sensus et motus voluntarij super corpus totum. Et hec quidem sunt septem nume/

ro bona τ totidē mala eis opposita. Primus est cōfortatio mētis interioris ꝯm discretionē τ ymaginationē τ locutionē τ memoriaȝ perfectā. Silr τ largitas sensuū exteriorū sine errore circa sua sensibilia ꝑpria. Scōm est somn⁹ naturalis vel ꝯsuetus tpe sanitatis ꝯm q̄tum τ q̄le τ hora diei τ noctis sine stupore vel lesione post ipm. vn̄ Ypocr. scōa pti. amph. In quo morbo somn⁹ laborē prestat mortale. Et subdit in primo vbi somn⁹ desipientiā sedat bonū: vbi vero prestat mortale. Tertiū est decubit⁹ egri sup altero laterum nō supra dorsuȝ nisi qn̄q ꝑpter egritudinē vel lecti declinationē. Quartū ē mobilitas facilis τ leuitas corpis toti⁹ atq laterū cū se reuoluit de latere sup latus. Quintum est absentia sapoꝝ alienoꝝ apud gustū sine causa manifesta vel eoꝝ p̄ntia debilis vel diminuta. Sextum est fortitudo capitis ita vt neq dolorē sentiat: neq angustiaȝ oīno vel paucā. Septimū est fortitudo v̄tutis expulsiue cerebri sup oīa sua emunctoria τ ꝓprie cuȝ sternutatione ꝓuocata. Si aūt signa trahantur ab actione lesa v̄tutis vitalis sic fiunt q̄ttuor salubria τ totidē mala eis opposita. Primū est pulsus magn⁹ fortis ordinat⁹ cuȝ spissitudie moderata: qm̄ fortitudinē v̄tutis certificat: silr τ dyastoles maior q̄ sistoles et tēpus q̄etis post dyastolē: qm̄ caloris feb. declinationē significat ꝯfidēter sicut appet in finib⁹ paroxismoꝝ fe. interpositaꝝ. Scōȝ est anhelit⁹ ordinat⁹ facilis nō intersect⁹ ex suspirijs vel asmate vel orthomia. Tertiuȝ est tranquillitas cordis in suo motu ita vt neq saltet neq tremat: neq cadat. Quartū ē pulmonis τ cāne facilitas: ita vt neq tussi neq siti mēdosa neqȝ caumate affligātur neqȝ vocis ḡnent sonum maiorē vel minorē solito cōtinentē. Si vero signa trahant ab actiōe lesa v̄tutis naturalis sūt septē nūero bona atqȝ vitalia τ totidē mala eis opposita. Primus est bonitas appetit⁹ ad cibum debitū vl' cōsuetum ꝯm subām τ q̄ntitatem τ q̄litatem τ numerū τ ordinem atqȝ horā sumptionis. Scōm est paucitas sitis τ desiderij ad pot⁹ naturales debitos τ cōsuetos. Tertiū est absentia inflationis τ rugitus τ angustie circa ventrē post cibū assumptū qm̄ fortitudineȝ v̄tutis digestiue stomachi significat. Quartum est absentia doloris pūgitiui vel grauatiui in alterutro ypocūdrioꝝ qm̄ fortitudinē v̄tutis digestiue epatis τ splenis significat. Quintū est expulsio sup̄fluitatū p̄me τ scōe digestionū debita vel cōsueta ꝯm q̄ntitatem et substantiā cibo ꝓportionatā τ ꝯm qualitatem materie cōgruentē τ ꝯm horā nature et consuetudinū ꝯuenientē. Sextū est titillatio virge τ testiculoꝝ ad coitū: qm̄ significat virtutē gignitiuā in eis nondū fore sopitam q̄ est melior significationū. Septimū est priuatio sensatiōis male circa musculos q̄ sunt in ambitu toti⁹ corpis: velut horripilatiōis vel rigoris aut tremoris ardoris aut pūctionis nisi fortassis aliqd taliū acciderit vi nature pugnātis ꝯtra morbū sicut fit in p̄ncipio paroxismoꝝ febriū interpollataꝝ τ crisim fe. acutaꝝ: qm̄ bonitatē significat sensus naturalis. Signa vero ꝓnostica ḡnalia in fe. putridis tracta a q̄litate corpis ꝯmutata sunt tria in ḡne qm̄ aut trahūtur a calore vel frigore aut ab habitudine. Si a calore sic sunt duo nūero bona τ totidem mala opposita. Primū ē color faciei debit⁹ τ ꝯsuetus: ita vt neqȝ liuore neqȝ pallore neqȝ rigore neqȝ rubore neqȝ vario colore sit mutat⁹ ꝑpter egritudinē τ ꝓprie infra .iij. dies a p̄ncipio egritudinis sed sicut color sanoꝝ vel sui sanorū. Scōm est vt icteritia vl' citrina vl' nigra non superueniat nisi forte p⁹ .vij. dies τ an̄cedentibus signis digōnis pfecte τ virtute ꝯstante. vn̄ Ypo. iiij. p. āph. Icteritia si superuenerit an̄ .vij. diē malū. Istō tn̄ dictū ypo. ꝯtractione indiget: vt ostēdimus ca. de icteritia. lib. s. Si vero trahant a calore l' frigore sic sūt duo signa bona τ totidē mala eis opposita. Primū est vt calor sit eq̄lis sup corp⁹ vniuersum neqȝ extrema frigeāt τ viscera adurant: qm̄ ecōuerso q̄to calidiora fuerit cū signis bonis alijs tāto foret āplior spes salutis. vnde Yp. iiij. p. āph. In nō deficiētib⁹ febribus si que q̄dē extra fuerit q̄ vero intus ardeant τ sitim habeant mortale. Et ratio est qm̄ proprium est calori putrido moueri a centro ad circūferentiā immixto cuȝ nō fuerit ꝓhibēs aliqd: vt est apa magnū in corpe profundo. scōm est vt rigor vel tremor nō superueniat τ ꝓprie in feb. acutis nisi fortassis post signa digestionis τ in die cretica quam precessit dies sua indicatiua cum sudore lento τ cum ventris cōstantia q̄ cuȝ simul fuerint: crisim

significant ad salutē. In aliis vero mortē fe/stinam ex effrenitate materie vel morbi lōgitudinē ex grossitie atq; multitudine materie demonstrāt. vñ ypo. iiij. p. amp. Si rigor inciderit fe. nō deficiēte iā debili existēte vtute mortale intelligens hoc de crisi sintomatica. sed tñ in. j. ampb. eiusdē pticule ait. A causone habito rigore supueniēte solutio fit intellexit hoc de crisi naturali. Si aūt trahant̄ signa hec ab habitudie corporis sic sunt signa qttuor nūero bona ⁊ totidē mala eis opposita q̄ ponit Ypo. pmo pnosti. Primus est di/spositio faciei: vt. s. sit facies filis sanoꝝ neq; sit facies filis cadauerum mortuoꝝ q̄ facies tornatilis nūcupatur. Cui⁹ hec est dispositio vt statim a pncipio fe. ⁊ pprie infra tres dies fiāt oculi cōcaui lipposi q̄ lumē videre pborrescunt ⁊ sunt ineqles: vt pote vnus maior ⁊ eminentior altero vel sint inuersi ita vt sola eoꝝ alba videant̄. vl' sint tremuli lachrymosi vel fixi cōgelati ⁊ timpora sint velut lamia ferrea ⁊ aures frigide ⁊ eaꝝ pulpe ab/breuiate ⁊ nares acute eminētes atq; porrecte cū angustia foraminū suoꝝ ⁊ frons arida tensa velut coriū torrefactū ad ignē; qd nullatenus rugas hz: neq; plicat̄: neq; redit in situm ppriū subito si trahat̄ ⁊ mentū longū ⁊ gene prominētes ppter ꝯsumptionē maxillarum ⁊ os amplū ⁊ curuatū cū distorsione labioꝝ ⁊ assiduitas anhelādi per os nō per nares. Hec enī oīa fiūt ⁊ extenuatio corporis totius subita preter debitū vel cōsuetū mor/tem ppinquā significāt ex fe. fortitudine corpus ⁊ virtutē marasmāte: ⁊ proprie si causa nō antecesserit primitiua. verbi grā. Vigilie assidue sudor plurimus fluxus ventris sup/fluus: ieiunū cū ꝓstratione appetit⁹ ⁊ filia qm̄ in eis minor cadit timor q̄ ex feb. Scdm est habitudo corpis totius: vt scz sit corp⁹ to/tum molle tractabile flexibile neq; sit venter inanitus velut vesica vacua: neq; crura rige/ant velut lapis aut lignū: qm̄ talis est dispositio cadauerū cum infrigidat̄. Unde Ypoc. ij. parti. ampho. In omnibus morbis ea que circa vmbilicū ⁊ pectinē spissitudinem habere melius est ⁊c. Verūtñ oportet vt corp⁹ ex feb. extenuet̄ ⁊ magis vel min⁹ prout fe. maior vel minor fuerit ⁊ corp⁹ rarū incōpactū. Quapropter ait ypocrates. ij. pti. ampho. Febricātibus nō oīno in supficie permane/re vel minuere corpus aut contabescere ma/gis eo qd fit fm rōnem malū. hoc enī longitudinē egritudinis hoc vero imbecillitatē vir/tutis significat. Terciū est habitudo testicu/lorum in viris ⁊ mamillaꝝ in mulierib⁹: vt sint dilatata mollia pendētia neq; sint are/facta corrugata: qm̄ cōsumptionē humiditatum radicaliū demonstrāt. Quartū est habitudo iuncturarū ⁊ membroꝝ articulariū: vt sint leuia flexibilia ante ⁊ retro: neq; rigeāt velut in thetano: neq; recuruentur velut in spasmo. Unde Ypo. ij. p. ampho. fe. in spasmo melius est q̄ spasmū in fe. Signa autē tracta ab exeūtibus mutatis licet sumant̄ a septem q̄ sunt sudor vrina sputum egestio et fluxus menstruoꝝ ⁊ fluxus san. narium atq; vomitus. Nos tñ de sudore ⁊ vrina solū loquimur pñti sermone: qm̄ de sputo diximus caplo de pleuresi. de egestione vero caplo de fluxu ventris. ⁊ sic suis caplis proximis diximus. Sudor igitur si supuenerit die cretica et post signa digestiōis ⁊ fuerit neq; ardēs neq; frigidus: neq; subtilis imbibitus neq; viscosus fluens sicut oleū: neq; modo appareat ⁊ mō delitescat: neq; in quadā pte corporis accidat ⁊ in quadā parte nō: sed fuerit copiosus assidu⁹ eqlis per totū quē bñ suffer/re pōt vtus egri: neq; fuerit fetid⁹ magis solito vel debito oīa ista bonum significāt contraria vero malum. Sudor circa caput solū exiens debilitatem significat cerebri: ⁊ si circa pectus ⁊ thoracem acciderit oppressionē significat cordis. Si vero circa mirach vētris et ypocundria se tenuerint debilitatem vir/tutis atq; multitudinem materie significat circa membra nutritiua. Unde Ypo. iiij. partt. ampħ. vbi sudor in corpore illic egritudi/nem demonstrant. Est ergo malus sudor si fuerit circa ventrem solum peior vero si cir/ca pectus solum: sed pessimus omniumatq; mortalis si circa timpora atq; frontem. Sudor preterea frigidus timendus est ex multitudine ⁊ grossitie materie ⁊ morbi longitu/dine quam significat. Sudor calidus timendus est ex furore materie ⁊ virtutis subita suffocatione. Unde Ypoc. iiij. par. ampho. Sudor multus calidus ⁊ frigidus supfluēs frigidus maiorem calidus minorem signifi/cat egritudinem. Item sudor frigidus generaliter in omni feb. malus est atq; timēdus

q̃m aut caloris nãlis extinctionẽ: aut materie sigt multitudinẽ. vñ Ipo. iiij. p. ãph. Frigidi sudores cũ fe. acuta quidẽ facti mortẽ cũ molliori ṽo longitudinẽ egritudis significãt Urina si statim a pncipio infra primos tres dies incipiat appere digesta ⁊ de die in diez eius digõ augmentet᷑ atq; pseueret cũ cõstãtia virtutis salubre. Dicit᷑ aũt digesta ex signis q̃ttuor: pmo q̃dem ex subã tpata inter grossuz ⁊ subtile. scõo ex colore tparo. s. citrino vel ru. claro. tertio ex q̃ntitate pportionata matie vl' diete. q̃rto ex p̃ctis q̃ sunt tria. s. nebl'a pẽdẽs in supficie q̃ incboatã digõnẽ significat. ⁊ nubes natãs in medio q̃ pfectũ digõnis sigt. Silr' ⁊ ypostaſ. alba lenis eq̃lis in fundo residẽs i figura piramidis ascendẽs q̃ ṽe significat cõplemẽtũ digõnis. Urina cruda ⁊ indigesta velut alba lactea vl' kiropos vel palearis ⁊ cui' cruditas de die in diẽ augmẽtat᷑: neq; cibi: neq; remedia rõnabiliter exbibita pficiũt ad pducendũ digõnẽ vel cõformãdum ṽtutẽ mortẽ sigt affuturã. Urina q̃ diuersificat᷑ in digõne ẽm se vl' ẽm tpa morbi malitiã ⁊ materie diuersitatem ⁊ virtutis angustiã demõstrant. ṽbi grã. si sit digesta ẽm subãm sed nõ ẽm cõtẽta: vl' sit digesta ẽm colorẽ ʒ nõ ẽm suã subãz: vel si mõ digã fuerit mõ cruda redierit alternatiʒ. Urina diuersicolor. ṽbi grã. rube' inferi' liuens supius aut ecõuerso etherogeneã materiaz ⁊ ṽtutis angustiã demõstrat: quare si ps vrine supior peior appuerit frenesim vl' litbargiã vel subetb ex febribus minat᷑. Si ṽo ps inferior deterior euenerit nefresiz vel icteritiã vel epatis ⁊ splenis duritiẽ pmittit. Si ṽo pars media cordis minat᷑ suffocationez. Urina viridis spasmũ de ianitione ⁊ mortẽ ex adustiõe significat. Urina nigra in fe. putridis ẽm substantiã vl' cõtẽta mortẽ ex adustione significat: ⁊ pprie si pcesserit eã viridꝭ Qõ si liuida antecesserit mortẽ ex cõgelatione ⁊ caloris naturalis extinctione demõstrãt Et q̃nto magis nigredo descẽderit ad fundũ vrinalis magis malũ pnũciabis. vt di. Gal'. ij. de crisi. Est tñ freq̃ter cũ in fe. putrid. ⁊ pprie melicis vrina nigra expulsionẽ naturalẽ significat ⁊ salutẽ tũc. s. cũ euenerit post signa digõnis ⁊ cũ alleuiatiõe ṽtutis ex ipa quaq; die ⁊ fuerit pluria pdurans neq; delitescat subito post ei' apparitionẽ. Caue p̃terea in fe. putrid. vt di. Gal'. ij. pnosti. ne renũ vel splenis vel vesice vitio capitis attribuens fe. qõ est aliorꝫ. Est nãq; cũ in fe. egreditur p accidẽs vrina nigra vitio renum vel splenis vl' matricis cũ eorꝫ opillatio tollit᷑ p naturã. Et est cũ in fe. appet vrina lactea vesice vitio. Distingue g̃ vrinã albã ex fetore ⁊ cõtento albo squamoso residẽte in fundo vasis velut furfures sup cute. Urinã ṽo nigraz ex sensatione doloris circa renes vel ypocundriũ sinistrũ vel sumẽ vẽtris: q̃m talia nõ sũt pprie in fe. Et ex melioribus significationibus ẽ q̃s patiẽs refert sup cõsuetudĩe tales vrinas faciẽdi piodice vel assidue. Ex signis igr' bmõi pnosticare possum' i fe. putrida q̃ cũq; mortẽ vl' salutẽ. verũ si diẽ ⁊ borã mortꝭ vl' salutꝭ pscire volueris ad signa pnostica q̃ dicemus in crisibus fiet recurrendũ. Q̃m vt ait Gal'. iij. de crisi. solius egritudis diẽ ⁊ borã est scire possibile cui' est vere crisis. Hec igit᷑ de fe. putrid. in gñali dicta sufficiãt que necesse est vt oĩa vel plurima in illius mẽte resideãt assidue q̃ ipsas curare metbodo vl' in ipsis pnosticare rõnabiliter attemptat.

¶ De febre sanguinea. Ca. vj.

Febris ex sanguine nõ est fieri possibilis interposita: ʒ tñ cõtinua: q̃m sanguis cũ remanet sub ppria forma virtutũ ẽ intra venas: ⁊ ilico cũ venas exierit in stomachũ vl' intestina vl' spõgiositatẽ mẽbrorꝫ necesse est vt in virus ⁊ saniẽ cõuertat᷑: vt di. Ipo. vj. pti. ãph. qõ totũ accidit ex tpamẽto sue cõplonis ⁊ delitia sue cõpõnis: quẽadmodũ appet in lacte ⁊ spmate. Hec fe. nõ cõplicat᷑ cũ fe. alia vl' nõ manifeste. Qõ q̃dẽ accidit pp̃ter multitudinem sang. in corpe nr̃o sup humores oẽs. Cõnũerat᷑ p̃terea hec feb. inter fe. cõtinuas acutas valde quas Gal'. arsiuas vel cõdusas appellauit. Aui. ṽo pacutas vel pperacutas ⁊ sunt fe. q̃ terminantur in q̃rta vel. vij. die vel ad plus. xiiij. qõ tps nulla fe. peracuta põt trãsire siue sit mortalis: siue salubris: pp̃t q̃ ait Ipo. ij. pti. ãph. Acute egritudines. xiiij. diebus terminant᷑. Est aũt fe. sanguinea duarũ spẽrũ: q̃m vel sanguis peccat in q̃nto: quare cũ sit per naturã calidus feb. inducet que dr

sinocha insiatiua. Uel peccat in quali: quare cũ natura nõ regitur: putrescit τ feb. efficit q̃ sinoch⁹ appellat. Añ vsus Sinocha de mul to: sed sinoch⁹ ex putrefacto. Nõ potuit hec diuersitas in aliis humorib⁹ repiri qm̃ neq; sunt i corpe plurimi neq; benigni velut san. ꝓpter qđ ait Gal. ix. de inge. sanitatis. Hac fe. mediã inter febres putridas τ effimeras ordinauit. Hec etiã fe. siue sit infiatiua siue putrida tres habet spẽs. Una quidẽ que sta tiʒ cũ incipit: acuit assidue: qm̃ in ea plus re perit putrefactiõis q̃ resolutiõis: τ ista aug mastica appellat. Alia vo q̃ econuerso ꝓce dit: qm̃ statiʒ a pricipio de die in diẽ mitigat cuʒ in ea plus resolutionis q̃ putrefactionis reperiatur: τ hec paugmastica dicitur. Ter tia vo media iter istas: scʒ que semp affligit equalr quasi sit semp in statu: τ hec homore nus nũcupat. Neq; potest ista diuersitas in humorib⁹ aliis repiri: qm̃ illud vl subtilitas vl grossities vl viscositas vl modicitas impe diũt. Signa fe. de sanguĩe in communi sunt: quoniam in ipsa non accidit corporibus ma cris frigidis per naturã: vel regimẽ vel etatẽ vt ait Gal. ix. de ingenio sanitatis quapro pter nõ accidit senib⁹ vel melancholicis: sed sanguĩeis carnosis rubicũdis ꝑ naturã atq; adolescẽtib⁹ vel iuuenib⁹ ꝑfectis. Qđ si cor porib⁹ flegmaticis vel cholericis acciderit: fit h̃ ex antecessiõe ocii τ quiet τ somni plu rimi τ ciborũ sanguinem multiplicãtium vt sunt ꝓprie vinum τ carnes laudabiles: qua re cũ post ista neglexerint exercitia vl balnea cõsueta vel euacuationes cum flõmia surgit febris. Et ad hoc disponit plurimum prior dẽsitas velut in corpore musculoso dẽso com pacto dure carnis apud tactum. Similiter τ pororũ opillatio ex balneis stipticis vel vn guentis prohibẽtibus inspirationẽ. Significãt autem hanc fe. in communi vrina rubea grossa et facies rubea cum inflammatione maxillaruʒ τ imaginatione rerum variarum et pulsus magnus lat⁹ longus fortis velox: atq; spissus: τ dolor capitis fortis grauis pulsatiuus cum instãtia vigiliarum assidua τ sitis intensa cum dulcedine saliue sine cau sa manifesta. Similiter τ grauitas plurima corporis totius: ita vt anhelitus fiat strictus velut ꝑfocati. Et est eius calitas vehemens velut in causone: sed est cum humiditate. Si

gna vero propria distinctiua inter sinochaʒ τ sinochum sunt quattuor. quorum primuʒ est: quoniam i sinocha insiatiua apparet vri na rubea clara grossa non confusa. In sino cho vero putredo fetida confusa propter hu moris ebullitionem. Secundum vero qm̃ in sinocha sentitur pulsus ordinatus τ equa lis. In sinocho vero diuersus τ inordinatus quoniam in eo virtus magis fatigatur. Et in sinocho sistoles est maior q̃ dyastoles cu ius contrarium reperies in sinocha insiati ua: τ similiter fiet apud anhelitum. Tertiuʒ vero quoniam in sinocha sentitur ad tactuʒ calor corporis vaporosus suauis: i sinocho mordax: durus: acutus ꝓpter fumos putri dos capinos. Quartũ vero quoniam sino cha nõ habet periodicationes diurnas: quo niam ipsa est febris nõ ꝓportionata ad ma teriam. Sinochus vero exacerbatur de ter cio in tertium quoniam sanguis cum pu truerit similitudineʒ cholere assumit: vt dicit Galenus loco supradicto. Et duo quidem vltima sunt certa que non faciunt errare. Potest autem τ quintum addi quod est: quoniam vt plurimum sinocha incipit cali da sine tremore τ rigore: sinochus vero cum rigore: quemadmodum τ alie febres putri de: quod quidẽ accidit propter vapores pu tridos dispersos super musculos qui sunt in ambitu totius corporis.

Method⁹.

Cura vtriusq; febriũ sangui nearuʒ: vna fe re est atq; eadẽ: vt docet Gal. ix. de ingenio sanitatis. Similiter et Auicenna caplo pre senti. quorum doctrinam assequimur pro posse. Cum igitur hanc febrem primo co gnoueris: fac tico flebothomiam basilice dextre vel simul vtriusq; cum incisione lar ga: siue fuerit in die siue in nocte. Neqʒ re fert an in principio vel augmento vel statu illud facias si prius nõ fueris vocatus: quo niam a prima die vsqʒ ad septimam potest in hac febre fieri flebothomia in qua qui dem tantum de sanguine subtrahatur: siue per assiduationem hora vna: siue per se cundationem horis diuersis donec eger ad sincopim conuertatur. Si tamen virtus et etas consenserint: et proprie in corpore cõ pacto robusto: veruntamen oportet vt ma

gis vicinemur sincopi in sinocha inflativa quam in sinocho: quoniam in ea virtus magis fortis est et citius per flebotbomiam exoneratur quam putrida in qua sanguis dupliciter peccat. Oportet etiam vt stomachus sit vacuus a cibo ne forte crudus rapiatur ad venas per flebotbomiam. Confortetur os stomachi et virtus cordis cum mica panis lota pluries in aqua frigida vel infusa in succo agreste vel berberis vel granatorum: quoniam hic cibus refrigerat et a sincopi preseruat si non est: vel ipsam abbreuiat et alleuiat si est. Demum quiescat et dormiat super lecto suo in aere frigido per se vel infrigidato cum aqua ros. vel foliis recentibus populi vel salicis atque vitis albe. Et si per solam flebotbomiam corpus extenuatum fuerit bene erit: quoniam significat febrem esse curatam: quare regatur cum succo ordei vel auene et potu iulep et alienatione rerum calidarum donec ad perfectam sanitatem redierit. Si vero flomia predicta non suffecerit: vel quia virtus egri ipsam fieri non permisit: vel quia pusillaminus fuisit: vel quia febris est maligna quod scies ex calore forti corporis et saltu atque tremore cordis adustione lingue et siti intensa: tunc da in potu aquam frigidam: sed non paucam ne forte cito inflametur in stomacho et febrem augmentet: sed plurimam valde tantam scilicet quantam eger desiderat vel tolerare queat donec facies liquescat et oris labia tremant et totum corpus infrigidetur: quoniam in hac febre non cadit timor incrudationis materie cum sanguis sit humor temperatus in substantia in quo non expectatur digestio nisi pauca: et proprie in sinocho putrescente: vt dicunt Gal. et Auicenna locis supradictis. Uerumtamen et si acciderit incrudatio et morbi prolongatio atque eius permutatio in febre flegmatica: ita vt et permutandum foret regimen febr. sanguinee in regimen feb. ex flegmate cum digestionibus et euacuationibus et dieta calida: illud tamen minus foret malum quam egrum subito suffocari vel eius venas crepari: quoniam melius est aliquod malum egris gignere quam sinere eos in mortem cadere: vt dicit Gal. nono de ingenio sanitatis: loquens de cura huius febris. quapropter et Ras. in diuisionibus. capitu. presenti. ait quod per huiusmodi viam incrudationis materie cum potu aque frigide: et post hoc conuersionis regiminis ad febrem flegmaticam plurima gens est per me curata. Et licet huiusmodi potus aque frigide similiter et flebotbomia fortis supradicta corpus sanum interficerent: huiusmodi tamen corpus alleuiant et confortant: quemadmodum et ieiunium triduanum in febre peracuta. In potu tamen aque frigide tres sunt conditiones attendende. Prima est vt materia sit digesta si fiat in sinocho putrescente: quare non debet in principio: sed in augmento digesta iam materia cum oxizacara si fuerit imbibita: vel cum sirupo acetoso si fuerit grossa viscosa: premissa tamen minoratione eius in principio cum flebotbomia forti supradicta. Secunda vero vt non sit apostema in aliquo viscerum: quoniam eius maturationem impediret: nisi fortassis foret cholerica pura quod raro est. Tertia vero ne stomachus vel dyafragma sint debilia per naturam: et proprie in corpore macro: quoniam fortassis ex ea spasmaretur et accideret malitia anhelitus et spasmus vniuersalis corporis totius: et demum suffocatio: quare necesse videtur vt egrum interroges si consuetus sit in potu aque frigide tempore sanitatis. Cum huiusmodi igitur flebotbomia et potu aque frigide super ipsam similiter et cibis frigidis acetosis regatur vsque ad sanitatem perfectam.

Emperica.

Communiter operantes non faciunt flebotbomiam vsque ad sincopin: sed flebotbomiam satis fortem vel secundationes tres: tribus diebus continuis a principio. Et si virtus egri sit debilis per naturam vel ex timore flebotbomie: sicut quibusdam accidere consueuit apud omnem flebotbomiam videlicet vt sincopisent: tunc ante flebotbomiam dant aliquid ex mica panis infusa in aqua frigida et vino pontico vel aceto simul mixtis: quoniam preseruat eos a sincopi os stomachi confortando et cordis feruorem reprimendo. Quod si adhuc flebotbomare secundationem perhorruerint: faciunt scarificationes profundas. Primo quidem in pulpis crurum. Secundo in natibus. et tertio in spatulis donec sanguis minoretur et assidue sicut cum flebotbomia: et post frigidam aquam tribuunt in potu per se vel mixtam cum

aceto. Cum huiusmodi igitur regimine flebotbomie et potu aque frigide et cibis acetosis atque dieta tenui regunt eos usque ad horam status et crisim: quod quidem tempus in sinocha inflatiua est dies quarta vt plurimum vel quinta. In sinocho vero putrido dies septima vel vndecima vel ad plus decimaquarta. Consueuit namque pluribus superuenire hora illa sudor creticus vel fluxus sanguinis narium materiam febris eradicans perfecte. quibusdam vero sola superuenit resolutio materie insensibilis paulatina: et proprie cum antecessit euacuatio fortis supradicta. Medicina preterea lenitiua ventris et sanguinis mundificatiua est melior in hac febre ex cassiafistula tamarindo. et manna dissolutis in aqua feruenti decoctionis prunorum siccorum. Sed non fiat euacuatio cum acutis: quoniam fe. et eius causam redderent furiosam. Medicine vero confortatiue per interius sunt trocisci de camphora et spodio dicti supra et zuccarum rosatum et violatum dyaprunis triasandal. dyarodon abbatis. Ex quibus detur in aurora cum aqua frigida et meridie et sero cum itur ad lectum. Medicine vero confortatiue per exterius sunt epithimata frigida posita super cor epar et timpora ex aqua rosata et aceto vel succo solatri et semperviue postquam in eis puluis ros. sandal. anthere camphore fuerit dissolutus. Accidentia preterea fe. hanc consequentia et proprie fortia que ad se curam trahunt sunt duo: scilicet sitis et vigilie de quibus diximus libro primo.

Canones

Excusamur quandoque a potu aque frigide tunc scilicet cum in ea corpus non est consuetum et est rarum laxum non valde carnosum et proprie cum antecesserit flobomia fortis supradicta quam illico consequitur fe. extinctio et virtutis exoneratio. Excusamur etiam quandoque a flobomia plurima cum scilicet corpus ipsam abhorruerit et potus aque frigide sibi fuerit delectabilis consuetus. Excusamur preterea quandoque ab vtrisque scilicet flebotbomia et potu aque frigide vt vel omnino non fiant a medico vel parumper: tunc scilicet cum natura per se materiam eduxerit et fe. fugauerit in toto vel in parte quod quidem fit per aliquam quattuor regionum que sunt. fluxus sang. narium: fluxus plurimus ventris sanguineus: mictus sang. copiosus: et sudor vel is corporis totius: de quo quidem sudore in hac feb. refert Gal. quinto de acciden. et morbo: similiter Aristotel. libro de animalibus. quod est visus in quibusdam corporibus velut sanguineus aquosus et proprie in corporibus raris quorum pori et ora venarum sunt longa et sang. subtilis aquosus. Dubitatio preterea difficilis cadit inter medicos de flebotbomia forti supradicta in hac feb. quoniam Gal. Ras. et Auicen. in presenti capitulo precipiunt ipsam vsque ad sincopim fieri. sed Auerr. vij. colliget. fortissimis rationibus refutat: quoniam neque natura facit crisim vsque ad sincopim nisi sintbomaticam et mortalem quam ars imitatur cum rationabiliter processerit neque decet medicum virtutem naturalem diminuere: sed potius confortare cum sit eius custos: neque fiendus est a medico actus curatiuus in quo magis cadit timoris et nocumenti quam salutis et iuuamenti. Timor namque redundat ad ingloriationem medici. Nocumentum vero ad perniciem egrotantis. Sanguis preterea cum fuerit ex flobomia fortiter minoratus eradicabitur faciliter per naturam: quemadmodum accidit et in causone in quo quidem eradicamus statim cholera a principio: sed ipsam solummodo minoramus committentes residuum operi nature. Similiter et in fe. de flegmate vel de melia. Verum cum non sit possibile rationibus necessarijs contradicere: neque credere auctoritates principis medicorum omnino fore falsas dicamus quoniam eorum discordia cadit super solo verbo. Noluit Gal. flobomiam supradictam fieri vsque ad sincopim inanitionis quemadmodum fit in crisibus malignis: sed ad sincopim permutationis. Omnis namque permutatio cum fortis fuerit et subita virtutem debilitat: quoniam vt dicitur Ypo. ij. parti. amphorismorum. Secundum multum repente euacuare aut replere etc. quod si permutatio fuerit ad bonum ab inconuenienti ad conueniens debilitatur virtus hora breui: sed post hoc illico fortior atque exonerata resurget. Si vero fuerit ad malum quemadmodum a conuenienti ad inconueniens debilitatur virtus hora illa: similiter et post ipsam. Voluit ergo dicere Gale. quod debeat fieri flebotbomia vsque ad sincopim et vsque ad euacuationem plurimam ex qua corpus sanum sincopisaret propter inanitionem. Illud tamen sincopisat tantum propter subitam mutationem et aliam solutionem diximus capitulo de sincopi.

Pronosticatio.

Synocha inflatiua minoris est timoris ꝙ sinochus putrescēs: qm̄ peccatum duplex fortiꝰ est se solo. Itē sinocha inflatiua vt plurimum terminatur die quarta vel .v. vel ad plus in septima vel ad bonū vel ad malū. Synochus vero in septima vel .xi. vel ad plꝰ in .xiiij. si nō fuerit erratū sup egro neqꝫ materia incrudata fuerit ex potu aq̄ frigide: qm̄ tūc pōt durare vsqꝫ ad .xl. dies vel plres queadmodū in feb. flegmaticis cronizanti. Itē si statim a principio supueniat fluxus sanguis nariū plurimꝰ vel sudor copiosus vel alia euacuatio sensibilis vna vel plures simul cōstāte virtute salutē significat ⁊ crisim pfectā. Si vero sanguis niger: paucꝰ exierit: vel si liuidꝰ: subtilis exierit q restringi nō pōt arterie rupturā ⁊ crisim sinthomaticā significat, supfluā ⁊ diminutā: ⁊ p cōsequēs mortē festinā. Nō si talia apparuerint die q̄rta crisim bonā vel malā significat in septima. Si vero in vndecima crisim in q̄rtadecima pmittit. Itē si statim a principio virtꝰ debilitetur: neqꝫ remedia rōnabilr exhibita cōtulerint de die in diē ⁊ vrina cōfundatur ⁊ pulsus diuersificetur ⁊ calor augmentetur ⁊ cor tremat nisi sitis extinguatur ⁊ lingua denigretur mortale. Itē si pustule nigre vel liuide exeunt a corpore mortale. Si vero rubee salubre: ⁊ ppter virtute alleuiata p ipsas put dicemus ca. de variolis ⁊ morbillis. Itē asma si pdurauerit cū dispōne pfocatiua ⁊ facie adusta mortale. Itē fe. san. est a tota sui spē timorosa: qm̄ est fe. pacuta vel perpacuta quarum velox atqꝫ fortis est crisis: quapropter in eis volentē pnosticari necesse est vt oī hora egro assistat: ne forte ppter illarū motū subitum medici iudiciū pturbētur: vt dicit Ra. in almā. Itē signa pnostica cōia dicta cap. de fe. putrid. in generali psentibꝰ sublimiter suffragantur: qm̄ scire faciūt futurā mortē vel salutem. Nō si diē certā pscire volueris ad capl'm q̄rtū tractatꝰ de crisibꝰ erit recurrendū. Itē dicit Aui. psenti ca. ꝙ si in vētre fuerit sonꝰ ⁊ rugitus cū pulsatione venarū ⁊ angustia mortale: qm̄ vel sanguis ebullitionē maximā in vena illi ⁊ arteria adorti significat trāseuntibus interiꝰ sup dorsum vel apa magnū cōfirmatum. Itē inter huiōi fe. spēs augmasticꝰ est oīum piculosior: paugmasticus securior: sed homotenus est medius ipsorum.

De febre cholerica interpollata. Capitulum .vij.

Hoc genus feb. fit ex cholera rubea putrescēte in stomacho vel intestinis seu alio loco corpis extra venas. verū qm̄ ebullitio cholere putrescentis obseruat piodum de tertio die in tertiū ita. s. vt die vna quiescat ⁊ altera bulliat: ppterea ꝙ cholera vna qualitate pparante ad putredinē participat q̄ est caliditas: ⁊ altera phibente putredinē que est siccitas: idcirco febris tertiana noiatur. Est aūt duorum modorum qui sunt pura ⁊ nō pura. pura quidē cum eiꝰ materia est cholera rubea cui nihil aliorum humorum fuerit pmixtum. Nō pura cui aliq̄d flegmatis vel melācholie sit admixtū: quare tertiana notha id est adultera nuncupatur. Signa tertiane pure sunt ꝙ incipit eiꝰ paroxismꝰ cū rigore simili pūcture acus ⁊ nō est in ea frigus vehemēs: neqꝫ pulsus valde paruus: neqꝫ cōcutiūtur dentes in ea: sed est frigus remissus in qualitate ⁊ breui duratione: ita vt festinet ad augmentū: quare tūc festinat inflāmatio ⁊ magnificatur pulsus ⁊ fit velox: spissus nō diuersus valde: sed fortis ordinatus: sitit ⁊ anhelitꝰ: deinde apud statum fit vehemens caliditas ⁊ sitis ⁊ angustia: ita vt qnqꝫ accidat alienatio et soda pulsatiua fortis: ⁊ sentit manus tangēs calorem siccum mordicantē. Et tps quidē augmēti vel statꝰ excedit valde tps principij: qm̄ in ea frigus est trāsiens: calor vero pdurans. In declinatione vero paroxismi eleuatur sudor plurimꝰ subtilis vel'is totiꝰ corpis. Et fit quādoqꝫ vomitus rei liquide citrine subtilis vel viridis amare. sitis ⁊ egestio quare minoratur pulsus ⁊ fit rarus. Et magnificatur sistoles ⁊ euaporat calor putridus a centro corporis ad extrema: ⁊ sic terminatur paroxismus ⁊ spaciū paroxismi est ad plus duodecim horarū naturaliū. verum qō vt plurimum accidit: est vt sit eius paroxismus octo horarū ⁊ affligit apud meridiem. Et est vrina subtilis citrina vehementer: ⁊ lingua nigra adusta ⁊ os amarū sine cā manifesta: ⁊ si fuerit corporis habitudo ⁊ etas ⁊

tēpus anni cholerica. filr̄ regimē ātecedēs ꝛ multiplicatio caloris fe. in corporib⁹ ꝟior erit tua significatio. Signa tertiane nothe sunt refectio atq; obscuritas oim accidētium predictoꝝ cum elongatione paroxismi: ꝛ ꝓpꝛie apud eius principium.

Methodus.

Cura tertiane pure est vt dicit Ras. in almā. vt statī cū fe. cognoueris: euacues materiā solutione minoratiua cū cassia fistula manna tamarindo. dissolutis in aqua decoctionis prunoꝝ ꝛ viol. sed nō in die paroxismi: deinde digerat̄ materia oī die cū sirupo acetoso simplici vel oxizacara dādo in aurora. ℥. ij. cū aqua plurima frigida: vel cū aqua pred. ꝑ tres vel quatuor ꝑoxismos. Et cū vrinā videris ꝑfecte digestā euacuet̄ materia solutione eradicatiua cū stomaticon laxatiuo: vel cū electuario de succo ro. vel cum ʒ. ij. reubarbari optimi puluerizati ꝛ cōmixti cū solutione minoratiua ꝑdicta. Nutriatur ex mica panis lota cū aqua frigida: ꝛ post hoc imbibita in vino granatoꝝ vel ex pultibus ordei vel auene cōditis cum lacte amigdalarū dulciū vel ex lactuca portulaca bleta spinach. cucurbi. coctis ꝛ conditis cū aceto: aut ex carnibus laudabilibus coctis cum eisdem. Utat̄ ꝓ sapore succo granatorū vel berberis vel trifolij vel acetose. Bibat aquā frigidā vel aquā decoctionis prunoꝝ sicco- rū aut ordei. Confortēt hora qua nō sumit cibū cū succaro ro. vel sirupo ro. si venter fit obediens: sed cum zuccaro viol. vel sirupo violato si venter fuerit cōstipat⁹. Et lenia̅t cum suppositorio vel clisteri: ꝛ sit totū studiū tuū in extinctiōe cū rebus frigidis humidis: qm̄ cōueniunt materie ꝛ dispositioni: nisi fortassis apostema in viscerib⁹ seu opillatio illud ꝓhibeāt. Et voluit Aui. ca. ꝑsenti istius fe. vsq; ad tres ꝑoxismos fiat flebothomia de basilica dextra: qm̄ materiā diminuit ꝛ reprimit calorē. Uerū in hoc cadit timor feruoris cholere cū extrahit̄ ei⁹ frenū filr ꝛ raptus ipsi⁹ ad interiora venarum vacui trahentis: quare ex fe. interpollata fieret cōtinua q̄ est ꝑmutatio maligna. Nō si fuerit sanguine⁹ robustus flebothomiā nō abhorremus quodāmodo. Et in principio oīs feb. vt ostendimus de cura fe. putride in generali ca. de methodo. Cura tertiane nothe est vt a principio ad tres paroxismos fiat minoratio materie cū flebothomia basilice vel cū aqua materierū pred. Cui. ʒ. j. turbith pul. ꝛ. ʒ. ß. zinzibe. sint commixta. Deinde digeratur residuum materie cum sirupo acetoso ꝛ oximelle simul mixtis ꝛ cum aqua calida bibitis in aurora. Post septem vero paroxismos vel nouem ꝛ cum vrinā videris digestā eradicetur materia cum yerapigra gal. vel benedicta laxatiua. Alijs vero diebus, ꝛ proprie si venter sit constipatus leniatur ante paroxismū cū suppositorio vel clisteri: prout diximus capitulo de stipticitate ventris. Nutriatur aqua decoctionis cicerum vel pisorum vel iuribus pullorum alteratis cum petro. ysopo ꝛ lactuca. Bibat vinum albū debile limphatum vel aquam decoctionis prunorum ꝛ passularum: vel aquam decoctionis ordei ysopi ꝛ anisi. Cōfortetur virtus hora qua nō sumpserit cibum vel medicinā cum huiusmodi mixtura. R. dyarrodō abbatis rosate nouelle triasandalorum. añ. ℥. ß. electuarij ducis. ℥. j. ꝛ sic tam in nutriētibus virtutē q̄ꝫ curātibus morbum calida frigidis adiungantur: ita q̄ in principio egritudinis frigida dominentur. In fine vero calida: quoniā humores calidi sunt facile mobiles furiosi: frigidi vero adherentes viscosi.

Emperica.

Ars faciendi sirupum digestiuum cholere ꝛ euacuatiuū a quacunq; particula nostri corporis hec est. R. ros. viol. endiuie lactuce portulace plantaginis trifolij acetose scariole an. here nenupharis cicoree añ. M. j. prunorum damascenorum. xi. numero: seminum quatuor cōmunium frigidorū maiorum q̄ sunt cucur. cucu. melon. citruli añ. ℥. ß. seminum quatuor cōmuniū frigidoꝝ minorū: vt se. endiuie lactuce scariole portulace: se. papaueris vel corticis eius añ. ℥. j. sandaloꝝ alborum ꝛ rubeorum ꝛ citrinorum camphore spodij añ. ʒ. ij. ordei. p. j. ꝑsillij. p. ß. decoquātur oīa in lib. viij. aque pure fontane postq̄ in ipsa fuerint infusa per noctem et in. ℥. j. acetosi donec tertia pars fuerit consumpta tunc colletur: et cum infrigidatum fuerit et clarificatum addatur libra. ß. vini granatorum vel berberis et reducatur ad ignem

et sirupisetur cū lib. duab⁹ zuccari. Et aromatiset cū cinamomo ligno aloes calamo aromat. folijs cardaomi aā. ʒ. ij. terēdo oīa grosso modo & ligādo ī pāno lineo mūdo raro et suspēdēdo in sirupo apō decoctionē scdam. Dentur ex eo omni die. ℥. iiij. per se i aurora si fuerit subtilis aquosus vel cum. ℥. duabus aque calide si fuerit spissus & bene decoctus apud sirupisationē. Et si vis vt a ppȓietate caput respiciat: adde herbis pdictis flores camomille mellilotū sticadō. ex speciebus nuces muscatas & cubebas. Si vero ad pect⁹ pulmonē & coȝ adde capill. vene. enulā cāpanā ordeū fenugrecū. Ex specieb⁹ liquiritiā passulas & iuiubas. Si vero stomachuȝ & intestina adde herbis predictis coctana pira mala maciana: ex specieb⁹ masticē & grana granatoȝ & oīa stiptica que virtutē sirupi retineāt in loco. Si vero epar & meseraicas adde cucustam epaticā ameos amomū: & multiplica endiuiā ex specieb⁹ spicā nardi & multiplica sandalos. Si ad splenez adde ciperi cap paris & aliquid scolopendrie vel tamarisci. Si ad matricē adde pulegiū calamentuȝ: ex specieb⁹ grana iuniperi sub modica tamen quantitate: quoniam raro est vt in splene vel matrice cholera dominet. Si vero ad renes & vesicam adde ex seminib⁹ diureticis. Si ad medullas ossiū & iūcturas adde polliuȝ montanum arthemisiā fumiterre in decoctione pma cassie fistule tamarindō. aā. ℥. iij. & in decoctione secunda reubarbari. ℥. ij. dyagredij ʒ. ß. terendo & ligādo in pāno lineo & suspendendo in sirupo donec ipoȝ virt⁹ trāseat in decoctiōe. Et tūc det de eo sicut prius: quia facit leniter ascellare bis vl' ter qq; die. Iste nāq; sirupus est fere ptinens oīa digerentia choleraȝ vel euacuantia cum ipsoȝ directiuis. Artem aūt faciendi sirupum digestiuū & euacuatiuū cholere & flatis simul describemus de fe. cōpositis. Dicunt quidā expti q hoc emplm sup epar in die paroxismi remouet vel mitigat paroxismū fe. tertiane: qm cholere putrefactionē refrenat. ℞. sandal. alb. & ru. aā. ʒ. ij. farine ordei. ʒ. iiij. aloes. ʒ. ij. cōfice cuȝ succo solatri & absinthij & modico aceti. Alij vero dicunt q mica panis lota in aqua frigida pluries: deinde expssa & imbibita in vino granatoȝ vel berberis vel aceto & aū paroxismuȝ comesta p vnā horā vel etiā apud parox mū cū adustio sit vehemens ideȝ opatur: vtiter nāq; frigida sicca prohibent putredinē quē admodū calida humida causant ipsam.

Canones.

Scripsim⁹ superius can. necessarios in cura feb. tertiane cuiuscunq; dirigētes medicū in administratione debita cibi vel medicine cap. de feb. cura in generali. Attamen illis dictis generalr' vident duo specialia psenti capitulo apponēda. Quoȝ primū est de hora cibationis in hac fe. Ubi sciendū put colligit ex mente auctoȝ & ppȓie Avi. Cibus dȝ offerri ante paroxismuȝ regulariter. ij. horis vel quatuor ad plus put egri virtus digerens vel cibi qntitas & qualitas postulauerint. Dico auteȝ regulr' qm est cū in principio paroxismi cibus cōpetit: tunc. s. cū vomituȝ intēdimus prouocare: est etiā cuȝ in medio paroxismi tūc scȝ cū virtutē ex inanitione seu morsu cholere defectam volumus confortare. Inter hos cibos cadit differentia fm subam & qntitatem qm prius opȝ vt sit ex oleribus vel leguminibus plurimus atq; ventosus. Scōs vero ex mica panis infusa in aqua frigida vel vino granatorum in qntitate valde parua. Et numerus quidē cibationū regularium inter paroxismū & paroxismum est vt ter vel quater reficiant. verbi gra. Si virtus sit debilis et consuetudo crapulosa & materia feb. pxima vel non pura opȝ vt quattuor vicibus cibus offeratur. primo quidē. iiij. horis post desinentiam paroxismi. deinde mō transactis decē horis dabitur secūdus. deīn iterū. x. transactis tertius. deīn iterū. x. transactis dabitur quartus tribus horis ante principiū paroxismi cuȝ principium paroxismi sit. xij. horarū ad plus. Tempus vero quietis. xxxvj. horarū licȝ vt plurimū tēpus paroxismi apud cōiter febrientes hac fe. viij. horarū reperiat. Et tunc inter cibationē & cibationē cadere potest spaciū. xj. horarū: & ex hoc exemplo distinguere potes horas cum cibationibus. verūm siue ter siue quater cib⁹ fuerit offerend⁹ hoc diligēter obseruāduȝ vt cib⁹ multū elonget a principio paroxismi: qm est res conferens in cura fe. proportionalis. Declinationi vero si vicinari oporteat non erit adeo verendum: qm vt ait Ipo. primo regi. acutoȝ. Illico post paroxismū cibus dari pōt cū calor fe. ad calcaneū decli

nauerit: et hoc q̄dē est cū hora declinatiōis nondū bene trāsiuit. Scdm est speciale ad/dendū de hora euacuatiōis in hac fe. qd est vt nō detur medicina laxatiua in die parox/mi s3 quietis ne forte mot⁹ pṫodi impediat motū medicine et ne virt⁹ duplici labore fati getur. Et vtile ꝯsiliū videt̄ vt non fiat eua/cuatio cū mirabolanis: qm̄ soluēdo vētrē in ducūt stipticitatē: silr̄ et sodam q̄ sunt accidē tia maligna in quacūqꝫ fe.

Pronosticatio.

Fe. tertiana v̄a nō durat vltra septē parox/mos imo vt plimū infra teriat̄ prout chole ra fuit plima vel pauca. sed tertiana nō pu/ra pōt p duos vl' tres mēses durare. Ex quo scire potes ꝙ materie viscositas parūp fe. elongat q̄ ipsi⁹ multitudo q̄tūcūqꝫ. Unde Ypo. iiij. pti. amph. Tertiana v̄a si nō iudi/catur septē pṫodis lōgissima est. Itē in oi fe. tertiana silr̄ et in oi fe. iterpol. si aduēt⁹ pa/roxismū anticipet a pncipio breuitatē egritu/dinis significat. Si v̄o eq̄liter stet lōgitudi/nē pretēdit. vn̄ Ypo. iiij. pt. amph o. Quibus/cūqꝫ exacerbatiōes fiunt si q̄ hora fe. dimise rit in crastinū eadem hora accipiat discrata erit. Itē fe. tertiana pura ē ex tota sui spē sa lubris: nō pura v̄o timorosa. Morbi nāqꝫ plixitas et medicinaꝝ diuersitas v̄tutē natu ralē ꝓsternūt. Itē in fe. tertiana pura p̄mus paroxismus est pncipiū q̄re fit facilis. scds aut tertius augmentū q̄re fit fortior. q̄rtus v̄o et quint⁹ est stat⁹ quare fiūt in vltimo furoris et malitie. Sed sextus et septim⁹ declinatio quare minorabunt̄ oia accidentia gradatī3 q̄ si medicus a principio huius feb. ꝑdixerit sapiens apparebit. Itē fe. tertiana nō pura vt plurimū cū elongat̄: cōuertit̄ in quotidia nā et fortassis ad ethicā et mortem.

¶ De febre cholerica cōtinua et causone. Caplm. viij.

Fit hec fe. ex cholera ru. putrescen te intra venas et arterias atqꝫ va sa conclusa quapropter est de ge/nere fe. continuaꝝ acutarū quem admodū et fe. de sanguine. Est aūt duorum modoꝝ: qm̄ aut cholera putrefit in venis di stantibus a corde: vtpote q̄ sunt in ābitu cor poris totius: tūc tertiana cōtinua nūcupat̄ et absolute acuta indicat̄. Aut cholera pu/trefit in venis ꝓpinquis cordi: vtpote q̄ sunt in pectore et pulmone epate et splene et ore stomachi: et tūc causone vel causonides ap/pellat̄ et pacuta et perpacuta indicat̄. Et di/xerunt ꝓuecti in medicina ꝙ vtraqꝫ istarum fieri pōt ex flegmate salso puro vel cholere ꝑmixto: qm̄ flegma nō fit salsum: nisi p adu/stionē3 plurimā et cōmixtionē cholere rubee multe. Signa tertiane ꝯtinue sunt oīa signa tertiane interpollate cui extat ꝓportionabi lis: ꝑter ꝙ in ea nō accidit horripillatio neqꝫ rigor: neqꝫ sudor nisi cum fit crisꝫ. calor aūt et alienatio et sitis et vigilie et lingue nigredo si milr̄ et oīa signa alia sunt in eo vehemētiora Signa causonis sunt signa eadē cū fuerit in vltio vehemētie malignātis et pulsus spissus velox diuersus inordinatus: silr̄ et anhelitus et vrina subtilis citrina vehementer vel rufa vl' liuida radiosa. Et iste q̄dē fe. sunt in acci dētib⁹ vt plurimu3 siles feb. de sanguine: qm̄ san. et cholera sunt humores calefaciētes veꝝ differūt qm̄ sinocha nō excrescit aliq̄ dieru3 pṫodice cū sit fe. nō ꝓportionata ad aliqua3 febriū putridarū iterpollataꝝ. Fe. v̄o chole rica fit pṫodice fortior de tertio die in tertiu3 quēadmodū et tertiana iterpollata et nō sunt cū ea rubedo faciei sup̄flua neqꝫ corporis re pletio plima extēsiua cū dispōne ꝓuocatiua assidua velut in sanguinea. ꝙ si tps āni etas et cōplexio atqꝫ regimen aūs cholerica fuerint et habitudo corporis macra verior fiet sua si gnificatio et c.

Methodus.

Cura vtri/usqꝫ fe. cōti nuarum de cholera est vt stati a pncipio minoret̄ mā cū medicīa lenitiua q̄lis ē cassiaꝫ. māna tama/rindi. cū i aq̄ decoctiōis prunoꝝ et viol. dissol uunt̄ qm̄ lenitēdo vētrē alterāt calorē. Et nō det̄ medicīa fortis qm̄ materiā agitaret idi/gestā et frenesim iduceret pniciosam. Post h̄ v̄o p totū tps pncipij et augmēti donec stat⁹ accesserit et signa digōnis pfecte apparuerit in vrina qd est apud diē q̄rtu3 vel ad plus se/ptimu3. Sit tota intētio tua tam in cibis q̄ medicinis ad infrigidandum et humectan/dū et ꝓprie in causone et ꝓprie alterā dispo sitionem febrilē digerunt materiā cum cho lere digestio fit eius ingrossatio donec redie

rit ad moderamen. Det igit oi die ante auro rozā sirupus de prunis vel sirupus de nenuphar vel sirup⁹ acetosus simplex vel oxizacara ad potādū cū aq̄ frigida estate: ꝛ calida hyeme. ꝙ si vēter fuerit obediēs quacꝫ die plus duab⁹ vicibus nō fiet opus medicina laxatiua: sed extinctiua tm̄ adeo vt si plurimū fluxerit ad stipticitatē recurrat. quas dixim⁹ cap. d̄ fluxu vētris. Apud vo ortū solis qd̄ est post ꝑ duas horas a sumptione sirupi tribuat in cibo pulmentū ex farina ordei vel auene con ditū cū aceto vel lacte papaueris albi vel lacte amigdalarū dulciū. Vel det mica panis infusa in aqua frigida vel vino granatoꝝ. vel nutriat ex cucurbitis melonib⁹ lactucis portulacis malis macianis coctis ꝛ ꝯditis cum aceto vel succo berberis ꝛ granatoꝝ. Bibat apud comestionē aquā frigidā purā vel mixtā cū aceto vel aquā decoctionis ordei ꝛ prunoꝝ siccoꝝ. In meridie vo cū est vehementia sitis ꝛ furoris bibat sirupuꝫ ro. vel viol. cum aqua frigida pura: vel bibat iulep aquosuꝫ. In sero aūt cū petit somn⁹ ꝛ quies. Bibat sirupū de papauere vel de psilio cuꝫ aqua frigida pura vel cū aqua decoctiōis semi. lactuce ꝛ portul. ꝛ illiniat frons timpora atcꝫ nares cū oleo de mādragora ꝛ fricent vole manuū ꝛ plāte pedum cū sale ꝛ aceto: ꝛ fomentent crura cuꝫ aqua tepida in qua cocta sint folia salicis ꝛ populi vitis albe viol. ꝛ folia papaueris cū corticib⁹: qm̄ hec oia calorē febrilē extrahūt ꝛ somnū inducūt. Cōfortetur virt⁹ hora qua cibū nō sumpserit ex zuccaro ro. vel viol. vel triasand. ꝛ dyarodon abbatis puris vel cōmixtis. Necꝫ ꝓhibeat eger ab esu fructuū frigidoꝝ humidorum: vt sunt pruna pira ꝑsica ꝛ mala acetosa: qm̄ alterāt ꝛ cōfortāt. In statu vo subtiliet regimē vltimate qd̄ est nihil dare in cibo necꝫ in potu necꝫ in medicina si virt⁹ ꝯsenserit donec superuenerit crisis ꝛ trāsierit cōplete. Si igit apud crisim vomit⁹ choleric⁹ superuenerit: adiuuetur natura cū impositione digiti vel pēne linite in oleo in ꝓfundo gule. Si vo flux⁹ sanguis nariū iuuet natura cuꝫ setis porcinis missis in nares ꝛ emūctione vehemēti. Si vo sudor vniuersalis apparuerit: cōfortet natura si pigra vel insufficiēs videat cuꝫ potu iulep feruentis ꝗ̄to calidi⁹ pōt: bibat ꝛ cooperiatur diligenter vndicꝫ pānis calidis mollibus. Et assint ei⁹ amici vel astātes ꝛ pannos calefaciāt manibus tractando ꝛ anhelitū illuc dirigēdo. Et aperiātur pori cutis cū fricatiōe leui facta cuꝫ pānis lineis mollibus infusis in aqua ꝛ aceto postꝙ̄ in eis cocti fuerint furfures ꝛ flores camomille. Deinde expressis diligēter ꝛ tepidis ꝛ roridis ꝑ longuꝫ refrigeratis. Ad hoc plurimū cōfert etiā ponere vesicas siccas semiplenas ex aqua calida circa latera patiētis oiquacꝫ: qm̄ illico facit sudare. Sternat ꝑterea camera ex foliis ro. ꝛ vio. populi ꝛ salicis ꝛ nenuph. vitis albe ꝛ similibus. Et aspergātur ei⁹ parietes ex aqua ro. ꝛ aceto: vt aer inspirat⁹ infrigidet: qm̄ illud est necessariū in oi febre ꝓ cordis euētatione. Cōpleta crisi ꝑfecte resumatur virt⁹ ex carnibus edoꝝ pulloꝝ coctis ꝛ cōditis cum rebus frigidis sepe dictis ꝛc.

Emperica.

Hec igitur est cura vera fe. cōtinue de cholera cuiuscuncꝫ: qm̄ morbuꝫ ꝛ eius cām remouet cū virtute. Verū ꝑter ipsam est cura accidentiuꝫ ꝯsequētium vehemētiaꝫ huius fe. que sunt dolor capitis vigilie sitis alienatio icteritia sincop. ꝛ debilitas virtutis: de q̄bus oibus iam sufficiēter dictum est libro primo suis ꝓpriis capitulis. ¶ Ad cōfortationem igitur virtutis que est medicator principalis hic reliqua referemus. Cōfortatur autē virtus nō nisi per cōfortationem organoꝝ que sunt cerebrū cor epar ꝛ testiculi cum rebus alterātibus eoruꝫ cōplexionem distemperatā in feb. Epithima cōfortans cerebrum fit ex aqua ro. ꝛ aqua solatri semperuiue ꝛ iusquiami si in ea puluis ro. ꝛ sandaloꝝ distempere tur addito modico aceti ꝛ actu frigiduꝫ super verticem vbi sunt cōmissure cranei abrasis prius capillis sepius cuꝫ pānis lineis. Emplastretur sil'r ꝛ sup frontem ꝛ timpora cuicunquacꝫ. similiter ꝛ odorare aquaꝫ roseam in qua sandali ꝛ aliquid calami aromatici fuerit dissolutum cōfert qm̄ calorem alterat materiā repcutit: frenesim ꝓhibet ꝛ somnuꝫ inducit. Epithima confortans cor sic fit. ℞. aque ro. aque buglosse. añ. ℥. iiij. aceti. ℥. ß. camphore. ʒ. ß. croci. ʒ. j. ꝛ in isto actu frigido petie de sindone vel scarleto vel serico infundantur ꝛ super pectus frequententur. Epithima cōfortās epar sic fit. ℞. aque ro. aque.

endiuie aque solatri.añ.partes duas.aque absinthij partē.j.aceti acutissimi par. ℞.di/ ste mperetur in eis puluis earundem rerum ⁊ frequenter super epar. Epithima confor/ tans testiculos sic fit. ℞.aque ros.par.vnaʒ vini puri aromatici veteris ⁊ potentissimi. ptes duas aceti par.℞.pulueris dyamarga/ riton.quar.vnius partis distemperētur om nia simul ⁊ cum pannis lineis actu frigidis emplastrentur super testiculos virorū ⁊ mā millas mulierū frequenter reiterādo postq̄ fuerint exsiccata. Et potest fieri etiam hora crisis si virtus videatur debilis.

Canones.

Febris est pro/ pria species ei⁹ que causon dici/ tur cum sit peracuta que terminatur in die septima:vl' perperacuta que terminatur in die quarta tenuissima dieta fiet regulanda: ita vt si terminatio sit in quarto nihil detur in cibo statim a principio vsq̄ declinationē perfectam. Si vero in septimo nihil detur post diem quartum prout diximus capitulo de febre in generali. Uerumtamen huiusmo di canones Ypocra. Rasis in diuisionibus presenti capitulo refutat dicens ⁊ non attē/ das illud quod dicitur a stultis medicorum q̄ multitudo extinguentium a cibis ⁊ medi/ cinis exhibitis tardat crisim. ¶ Ego iam ex pertus sum ambas vias scilicet ⁊ regiminis extinctiui dicti in methodo:⁊ regiminis sub/ tiliatiui quod dixit Ypocra.⁊ viam extincti/ uam repperi securiorem. Et qui mortui sunt in hac febre sub regimine extinctionis sunt multo pauciores eis qui mortui sunt sub re gimine subtiliatiuo quoniam si non dabun/ tur extinctiua assabitur cerebrum ⁊ nerui et stomach⁹ ⁊ accidet spasmus ⁊ frenesis mor/ talis. Ex quibus scire potes canoñ. ypoc. esse veros regulariter quoniam morbum et eius causam decidunt.falsos vero accidenta liter:quoniam virtutem prosternunt: ⁊ pro/ prie in corporibus delicatis assuetis multo cibo tempore sanitatis. Dicit preterea Ra. loco predicto q̄ non debet prohiberi in hac egritudine:quin eger bibat aquam frigidaʒ cum vult: quoniam extinguit vehementer. Quod intellige verum si corpus in ea fuerit consuetū ⁊ delectetur:nec in visceribus opil/ latio seu apostema:quoniam licet incrudet materiam ⁊ morbum prolonget ⁊ crisim re/ tardet:maius tamen confert iuuamentum: quoniam prohibet marasmum.de quo potu aque frigide loquens Galenus.ix.de inge. sanitatis ait. q̄ melius est aliquod malum egris gignere q̄ sinere eos in mortem. Con/ gruit igitur vt potus iste sit plurimus simul vna hora:quoniam aqua modica facile in/ flammatur. In cura preterea huius feb.non competit flebotomia quoniam educit mul titudinem humorum omniū de quibus cho lera refrenatur:propter quod ait Auicēna.j. canoñ.fen. iiij.capitulo de flebotomia.q̄ summopere cauendum est a duabus rebus ex flebotomia:sciʒ humorū calidorū ebul litione ⁊ frigidorum incrudatione: verūta/ men si corpus fuerit sanguineum ⁊ consue/ tuʒ in flebothomando ⁊ vrina ru.obscura vi deatur:competit a principio materia mino/ rari cum flebotomia:nō quidē forti simul plurima:sed eadē die bis vel ter gradatiue secundata:quia confert q̄ntitati: sed non qualitati.

Pronosticatio.

Feb.continua de cho. timorosa est atq̄ su/ specta de tota sui natura:q̄m morbi veloci/ tas ⁊ materie furiositas virtutē deijciūt regi tiuā. Itē prima ei⁹ spēs q̄ q̄deʒ tertiana cōti nua noīaf:terminat vt plimuʒ in.vij.die ad mortē vel salutē:⁊ pprie si signa digōnis vel indigōnis cū cōueniētia particulariū cepint die.iiij.vel.v.manifeste apparere:verūt̄n si plongef.xiiij.nō transit:q̄m vt ait Ipo.ij.p. amph. Acute egritudines in.xiiij.iudicanf. Scda spēs que causon d̄r vt plurimū in.iiij. terminat:⁊ pprie si statim a principio ⁊ in/ fra primas duas dies signa digōnis vel indi gestionis in vrina cū cōueniētia particulariū manifeste cepint appere. Itē in quacūq̄ ista rū fe.fluxus san.nariū copiosus aut vomit⁹ cholericus aut sudor calidus vl'is toti⁹ corpo ris:aut fluxus ventris cholericus supuenerit statim a principio vel in aliqua die cretica quam precessit indicatiua post signa dige/ stionis perfecte ⁊ constantia virtutis ⁊ alle/ uiatione infirmi salubre:contrariuʒ vō mor tale. Iteʒ si remedia rationabiliter exhibita quacq̄ die contulerint et accidentia fuerint

remissa salubre: cōtrariū mortale. Itē si lingua nigra fuerit ꝛ adusta cū aspitate multa malignior fiet: q2 deterior fe. Si vo al. erit leuior: si vero citrina media fiet vtraqꝫ. Itēꝫ si spasmus aut tortura supuenerit: aut oculorū contorsio mortale: qm̄ significat spasmuꝫ de inanitione. vn̄ Ipo. ij. par. amph. Febreꝫ in spasmo melius est fieri ꝙ spasmuꝫ in febre. Itē si vrina rubea fuerit vel citrina vehemēter ꝛ in crastino alba subtilis euenerit mortale: qm̄ frenesim significat perniciosaꝫ. vnde Ipo. iiij. par. amphbo. Quibus vrine limpide aut albe male: maxime vo si in freneticis appareāt. Item si patiens statim a principio imaginationes habeat extraneas cuꝫ soda vel sine soda frenesim significat affuturā nisi cuꝫ repcussiuis circa cerebrum ilico succurratur. Itē si extrema frigida fuerint ꝛ pectus ꝛ venter adurant mortale: qm̄ apostema magnū in interioribus demōstrāt. vnde Ipo. iiij. pti. amph. In nō deficiētibus fe. si quidē fuerint extra frigēt: q vo int9 ardeāt ꝛ sitim habeāt mortale. Itē si rigor supuenerit in aliq̄ die cretica vel nō cretica neqꝫ ipaꝫ vo crisis subsequatur mortale: qm̄ materie multitudinē ꝛ virtutis significat defectionē q̄ crisim attentat quā pficere non pōt. vnde Ipo. ibidē. Si rigor inciderit fe. non deficiēte iaꝫ debili existente corpe mortale. Si vero crisis fienda atqꝫ cōpleta subsequat cū sudore calido vl' toti9 corporis atqꝫ fluxu san. copioso salubre: qm̄ virtutis expulsiue significat fortitudinē ꝛ crisis bonitateꝫ propter qd ait ibidem. A causone habito rigore supueniente solo fit egritudinis. Itē si hec fe. crisim faciat per icteritiam in die. vij. ix. vel. xj. vel. xiiij. salubre. Si vo an̄. vij. diē mortale Unde Ipo. ibidem. Icteritia si superuenerit in feb. acuta an̄. vij. malum. Istud tamen ampliori indiget tractatione quam iam scripsimus lib. j. c. de icteritia. Iteꝫ si stupor aut alienatio aut asma vehemens superuenerit aut inquietudo iacendi diuersa āteꝙ signa digestionis perfecte ceperint apparere mortale: quoniam crisim finitbomaticam significat malignam. propter quod ait Gal. iij. de cris. ꝙ omne signum creticum si ante signa digestionis euenerit malū est atqꝫ timēdū.

¶ De flegmatica interpolata. Capitulum nonum.

Accidit hec fe. ex flate putrescente extra venas: vtpote stōacho intestinis ꝛ spōgiositatib9 mēbroꝝ verū qm̄ ebullitio flatis putrescentis redit pꝛodice quaqꝫ die: ppterea ꝙ flegma est duaꝝ qualitatū pparantiū ad putredinē cum sit velut materia patiēs ꝙ caliditas q̄ est causa efficiens. Idcirco hec feb. quotidiana interpollata nūcupat. Est autē duorū modoꝝ quemadmodum ꝛ fe. interpollata de cho. scꝫ pura ꝛ non pura. Pura quidem cum fit ex flegmate puro cui nihil aliorum humorum vel aliene qualitatis est cōpositum cuiusmodi flegma dulce vel vitreū siue acetosum. Non pura vero que fit ex flegmate cui aliquid cholere vitelline vel melle reperit cōmixtum: vel fit ex flegmate salso. Flegma nanqꝫ non fit salsum nisi per adustionē vel humoris cōmixtionē: lꝫ prima atqꝫ ppria flatis qualitas sit frigiditas cū humiditate q̄ minime in flate salso reperiunt. Signa feb. quotidiane pure sunt ꝙ incipit eius paroxismus cū horripillatione veri frigoris super dorso ꝛ extremitatibus mēbrorum preter ꝙ sentiat patiens velut acuum puncturam tremorē vel rigorē vehementeꝫ: sed grauitatem solam extrema cōstringentē et durat ista frigiditas tēpore longo. Et fit pulsus paruus: velox: spissus: mollis: diuersus inordinatus. Deinde cū peruenit ad augmentum tardatur ei9 calefactio: neqꝫ fit vehemens immo fortassis nō calefacit ꝛ propter si flegma fit vitreum grossum quare neqꝫ magnificatur pulsus vehemēter apud statum. Et est tēpus principij longius multo tpe status vel augmenti: qm̄ est in ea caliditas transiens: frigiditas vo pdurans. In declinatione aūt nō aduenit sudor nisi fortasse paruus viscosus adherēs ꝛ ppterea apud principiū egritudinis cū materia nōdū est digesta neqꝫ subtiliata ꝛ magnificat apud declinationē dyastoles cū sua quiete. Et minorat sistoles ꝛ eius qes ꝛ expādit calor ad man9 ꝛ pedes: ꝛ est cū ea vomitus flegmatis ꝛ hūiditas in ore ꝛ pstratio appetit9 ꝛ sitis paucitas. Et spaciū quidē pxismi ē. xviij. horarū vel circa illud. Spaciū vo qetis sex horarū q̄re aduenit vt plurimū circa occasuꝫ solis ꝛ durat vsqꝫ ad meridiē pusꝙ reliquie pfecte resoluantur. Et forte nō resoluitur do-

nec alius redierit paroxismus. et accidit vt plurimū hec fe. pueris ⁊ mulierib⁹ ⁊ crassis laute ferculātibus cū multiplicatiōe somni et quietis ⁊ vtentib⁹ in cibo fructib⁹ humidis ⁊ piscib⁹ ⁊ lacte. Et in pncipio hu⁹ egritudis est vrīa alba grossa spūosa. In augmēto vō ruffa vl' subcitria grossa. sꝫ cū ad statū puenerit: fit rubea clara subtilis cuꝫ ypostasi alba leui equali pluria. Verū dū ypostasis minorat̄ in vrina et precessit euacuatio plurima per sudoreꝫ vomitū ⁊ secessum flegmaticū: tunc vera morbi declinatio indicat̄. Et cum perdurauerit hec feb. tpe lōgissimo vilificat̄ ex ea corpus ⁊ albescit facies ⁊ citrinatur ⁊ palpebre inferiores inflantur: velut in yposarcha. Signa feb. quotidiane nō pure sunt refractio signoꝝ oīm predictoꝝ cum vergētia ad caliditatē ⁊ sitim vehemētem ⁊ abbreuiatonē paroxismi ⁊ pprie apud pricipium egritudinis vniuersale.

Methodus.

Cura feb. quotidiane pure est vt statim a pncipio minoret̄ materia cū bñdicta laxatiua vl' medicamine de turbith dicto caplo de soda. dando ex eis modicū hora maioris quietis. Confortet̄ etiā natura quaqꝫ die advomitū in principio paroxismorū si fuerit possibile cuꝫ aqua tepida mixta cum sale ⁊ aceto vel cū aqua decoctionis rafani ⁊ aneti mixtis cū eisdem pmissa saturitate ex leguminibus ⁊ cepis ⁊ oleribus salitis si conferens videat̄. Et sm ꝙ exiens fuerit magis grossum vel viscosum tribuant̄ et medicine fortiores. Digerat̄ ergo materia cum sirupo aceroso cōposito vel cū oximelle squillitico dando ex eis in matutinis aliq̄d cum aq̄ calida pmo: deinde apud statū cum aqua decoctionis semis feñ. ⁊ adde petro. ⁊ oīm prouocantiū vrinā: quoniam plurima pars hu⁹ materie educitur per vrinā: ⁊ tunc eradicetur materia cuꝫ katartico forti sicut yerapigra gal. ⁊ pillule co. ⁊ medicamen de mirabola. kebulis ⁊ pillule' stomatice q̄ oia diximus caplo de debilitate stomachi. Et si venter fuerit restrictus leniat̄ quaqꝫ die gradatine cū suppositorio vel clisteri donec ad acuta pueniat̄. Nutriatur ex carnib⁹ edoruꝫ vel pulloꝝ coctis cū petro. conditis cum sinapi ⁊ melle vel melle ⁊ aceto vel succo herberis ⁊ trifolij faciendo ex ipsis salsamentum. Bibat vinum album clarum parūper adaq̄tum: vel: bibat mellicratum si caput ex vino noceatur. Confortet̄ virtus hora qua cibuꝫ nō sumpserit cū electuario ducis ⁊ dyarodō abbatis simul mixtis: vel cuꝫ zuccaro ros. et dyagalian. simul mixtis bibendo post illud aliq̄d vini predicti. Abstineat a fructib⁹ oleribus ⁊ piscibus ppossē: neqꝫ bibat aquam frigidā quoniā materiā incrudat ⁊ feb. elongat que p se naturaliter cronisat. Cura feb. quotidiane nō pure est vt in cibis vel medicinis caliditas remittat̄ quare detur p digistiuo sirupus ace. simplex primo. deinde apō augmentū sirupus acetosus cōpositus: neqꝫ vltra oximel cōpositum transcendat̄. In cibis vō dētur pultes ex ordeo ⁊ auena conditi cum vino pontico vel aceto. In potu vero tribuat̄ iulep vel mellicratum aquosum. Et gargariset sepius cum aqua frigida ⁊ aceto: q̄m sitim reprimit excellēter. Medicina preterea materiam digestam eradicans melior hec est. ℞. turbith alb. ⁊ electi atqꝫ mundati ʒ. j. reubar. boni. ʒ. j. ꝫꝫ. cinamomi añ. ʒ. ß. zuccari. ℥. j. fiat ex oībus puluis qui sit dosis vna ⁊ si reubarbaruꝫ habere nō poteris: sumatur loco ei⁹ dyagredij. ℈. ß. ⁊ vniuersal'r conferunt in hoc casu oēs medicine tam digestiue ꝙ solutiue, que dicent̄ ca. de scabie ⁊ prurītu corporis.

Emperica.

Ars faciendi sirupum digerentē atqꝫ educētē flegma ex quacūqꝫ pticula corpis hec est ℞. pulegij: calamēti: mēte: salute: maiorane: saturete: primule veris: balsamite: abrotani: rorismarini: absinthij: fumiterre: basilicōis: arthemisie: origani: costi: serpilli: fileris mōtani: oīm vel pluriū. añ. m. j. rad. qnqꝫ cōium calidoꝝ scꝫ anisi apij feniculi petro. añ. ℥. j. ꝫꝫ. cinamomi xiloaloes xilobals. folij indi gariofil'. añ. ʒ. ij. mellis dispumati. li. j. vel mellis ⁊ zuccari añ. li. ß. fiat sirup⁹ bene coctus ⁊ clarificatus queadmodū fiūt ⁊ alij sirupi de quo potent̄. ℥. iij. actu calide oī die in aurora. Et si laxatiuū facere voluerꝫ adde turbith hermodactiloꝝ agarici mirabolanoꝝ emblicoꝝ ⁊ kebul'. añ. ℥. j. in decoctione prima: q̄m faciet bis vel ter leuiter assellare quaqꝫ die donec sufficere videatur. Et si volueris vt a

proprietate caput, et eius ptes respiciat: ad de herbis pdictis fticad. peoniā flores camomille mellilotū camedreos camepitheos nasturciū rutbā senatoriū. Ex specb' adde nuc. musca. cubebas, carpob. anacardō. thus laudanū atq castoreū. Si vero pect' et pulmonem et cor adde ysop. yreos enulam campanā ca. ve. prassiū albū ordeū fenugrecū anetū. Ex speciebus adde liquir. passulas iuiubas, sebestē caricas dragagātū penidias dactilos pingues amigdalas dulces pineas et fisticos. Si vo stomachū et intestina adde citonia mentā masticē olibanū gallāgā. Si vero epar et venas totius corporis adde epaticā endiuiā squināntū eupatoriū cucuste ameos amomū et duas spicas. Si vero splenem adde scolopēdriā politricū tamariscū adiātbū squillā rubeam tinctorū ciperi capparis acori azari folia vel flores sambuci. Ex speciebus adde zedoariū et baccas lauri. Si vo matricē renes et vesicā adde saxifragā miliū solis sauinā grana iuniperi macedo. Ex speciēb' cantarides sine capitib' et alis qm sūt fortitudine vicerāt renes et vesicam. Si vero ad iuncturas adde pollium mū. azarū amomū acor. piper et squillā. sīr acetū plurime acuitatis. Est nāq3 fere cōtinens oīa simplicia digerentia atq educentia flegma cuiuscūq modorū a proprietate. Dicūt preterea excellētes in hac arte q si omni die ministretur. 3. ß. de mirrha et thure sero cū itur ad somnū abbreuiāt paroxismū huius fe. similiter et totā fe. qm stomachū corroborāt, putrefactionē phibēt et materiā flaticā exiccant et ppie post purgatiōes. Et ipsas iam descripsimus ca. de catharro. et alias dicemus ca. de feb. pestilentiali.

Canones.

Minera putredinis in hac febre est vt plurimū in stomacho et intestinis atq venis meseraicis et qnq in cōcauitatibus plurimis quare necessariū videt: vt in ei' cura mēbra talia nullaten' negligant. Cōfortent ergo stomachus et intestina p intus et exterius cū calidis stipticis velut sunt olibanū et mastix et trocisci de reubarbaro et trocisci de eupatorio dicti capitulo de opillatione epatis. si materia vicerit dispositionem: sed cū zucaro ros. et trocis. de ros. et rosata nouella si dispositio magis fatigarit. Et hos trociscos iā scripsimus ca. de opillatione splenis. Docuimus cōfortantia stomachum in ca. ei' pprio. Cōfortent meseraice cū aperiētib' et ex opillantib' que diximus cap. de opillatione epatis et venarū. Confortat aūt pulmo cum exiccātib' catharrū que dixim' ca. de catharro. In cura preterea huius fe. nō pueniт euacuatio cū flebothomia regulariter: qm causat incrudationē: verūtamē in casu possibile est fieri: et ppie in principio apud minorationē. Cū sc3 hec febris est de flegmate non puro et in corpore carnoso vtuido cuius vene sunt tumide apparētes: et q cōsuetus est in flebothomādo. De hora eius cibationis in hac fe. sciendū q sicut dicunt Auicē. et ysaac cōuenientior cibus est qui dat trib' horis ad minus ante paroxismū vel sex ad plus. verū cū spaciū quietis sit breue valde cum sit sex horarū tm: videtur de medio ipsorū vt cibus ilico post desinētiam paroxismi extat offerēdus. Quod si quis obijceret q sub hac via dabitur semel tm cibus quaq die dabit: quare fiet tenuis dieta in fe. cronica quod est contrariū canōib' ypocratis: qm i hmōi fe. grossius iubet reficere ne virtus deficiat in via. Respondendū videt q si virtus fortis est: et materia pauca sufficere: talis dieta quoniā flegma nutriet cū fuerit digestū ante putrefactionē ex eo: et flegma est sanguis nō cōplete digestus: neq vtus deficiet cū sub hmōi regimine morb' acueret. Si vero sit virtus debilis et materia multa fiet grossius dittandū. quare conuenit vt detur simul bis vel ter semel in medio declinatōis perfecte: et iterū ante paroxismū principiū futuri p duas horas. Et oportet vt sit cibus paruus quātitate: s3 magnus vtute qui cito et multū nutriat et facile digerat: cuiusmodi sunt iura carniū laudabiliū et oua sorbilia et testiculi gallorū nondū coeuntiū et carnes auiū siluestriū paruarū. Et qm ad oblationē debitā cibationū i fe. interpollata vel cōtinua necesse est quatuor tēpora paroxismi vel exacerbationis cognoscere: sicut nāq dieta vlis in fe. regulariter digerit ad elongationē et viciniam status vlis: ita et dieta pticularis digerit quaq die ad statū particularē paroxismi. Dicamus ergo noticiā per signa distinctiua. Cū igitur vadis ad infirmū et tangendo corpus circū

quacz reperis brachia et manus et pedes frigida vel minus calida: ventrē vero ꝛ pectus sufficiēter scias ꝙ est pricipiū paroxismi fe. interpollate: et principiū exacerbationis cōtinue febris sibi ꝓportionate. Similiter ꝛ si repereris frigiditatē vel diminutam caliditatē in ambitu corporis totiꝰ. Si vero repereris corpus equaliter calidū per totū: scias qm̄ est status vel augmētū cū nō differant nisi modo gradatiuo. Si vero manus ꝛ pedes reperis calidiores trūco corporis declinationē certificabis: i qua calor putridus motu proprio agitat a medico ad circūferētiā oīquaq3. Est aūt ꝛ alia ipsarū distinctio per pulsum: qm̄ in pricipio paroxismoꝝ pulsus ꝓfundat ꝛ fit paruus debilis spissus in quo sistoles et quies post ipsu3 est maior ꝙ dyastoles: qm̄ est maior necessitas expulsionis fumi putridi ꝙ euētationis caloris nālis oppssi: in augmēto vo ꝛ statu magis ac magis augmētat: s3 sistole ecōtrario modo. In declinatiōe fit valde manifestꝰ ꝛ dilatat arteria ꝛ dyastoles fit maior ꝙ sistoles: similiter et eius quies. Ex quo scire potes ꝙ magnificatio sistolis in pulsu statim a pricipio feb. breuitatē morbi significat: quēadmodū et subita apparitio digestionis in vrina.

Pronosticatio.

Fe. interpollata de flegmate ꝛ ꝓprie que est de flegmate puro durat vt plurimū vsqz ad quadraginta dies et qncqz per tres menses: qm̄ est fe. cronica ꝑ naturā. Nō si apud die3 xiiij. vel infra terminet nō erit ex qualitate materie: sed diminuta quātitate. Vbi grā. cū flebotbomia a ꝑncipio mota fuit vl' euacuatio fortis plurima quacz die apud paroxismū cū vomitu aut fluxu ventris: aut sudore ꝛ si paroxismi statim a principio egritudinis anticipēt atqz accurtant: breuitatē egritudinis significāt. Si vo retardent aut equaliter stent nō precedenti aliq̄ sensibili euacuatione copiosa materie grossitudinē ꝛ morbi longitudinē prefigurat: quare si cū bis virtꝰ fuerit defecta ꝛ appetitus ꝓstratus morte3 expectabis. Item si paroxismi anticipen ꝛ est augmentū si postponātur ꝛ euacuatio sensibilis precesserit copiosa est declinatio. Sive ro equaliter euenerit ꝛ signa digestionis per fecte nondum apparuerint ꝛ accidentia malignentur statum maxime dubitabis. Et idē intelligendum est in tertiana interpollata: similiter ꝛ quartana. Verū ꝛ in exacerbationibus fe. continuarū ꝓportionaliū idē iudicandū. Item hec fe. si multū perdurauerit: ꝓducet ad fe. ethicā dispositione vincente sup materiā. Sed ducet ad ydropisim materia super dispositionē dn̄ante. Similiter ꝛ ducet ad fe. erraticas ꝛ demū ad quartanam. Vn̄ Ypo. iij. pno. Febribꝰ iordinate vagātibus q̄rtane sunt future. Itē si patiēs ex ea sonolētꝰ fuerit oī hora ꝛ grauitatē senserit circa caput subeth aut stuporē ꝑdicat futuru3: nisi cū medicinis euacuātibꝰ ꝑ ifertꝰ vehemēter succurrat ꝛ cerebrū ex rebꝰ calidis fortiter exiccat: ꝓforteꝫ ꝑut docuimꝰ libro primo.

De febre flegmatica continua que latica nuncupatur. Cap. x.

Hec febris extat ꝓportionabilis fe. flegmatice interpollate: quoniam fit ex flegmate et humoribꝰ crudis frigidis intra venas putrescētibꝰ. Similiter ꝛ exacerbat quacz die: ꝛ ꝓprie apud occasu3 solis: quēadmodū ꝛ fe. illa: verū quonia3 modica est eius caliditas respectu fe. continuarū de cholera latica nominatur. Signa eius sunt signa feb. flegmatice interpollate ꝑter ꝙ horripilatio non est cum ea periodice: quemadmodū nec in aliis fe. quibuscūqz continuis: sed est velut similitudo horripillatiōis in corpore ex sua diminuta calefactiōe: ꝛ nō est in ea sudor: nisi fortassis apud statū cum sit crisis: sed est cu3 ea vomitus ꝛ solutio flegmatica ante crisim ꝛ simul et post. Hec ꝑterea fe. vt multū est similis feb. ethice ꝛ proprie quando prolongatur: sed discernitur inter eas ex pulsu et vrina atqz exacerbatioñ. forma: quod est quoniam in hac fe. pulsus est mollis paruus latus ꝛ vrina alba grossa in principio: sed rufa vel liuida post augmentum ꝛ exacerbatio fit maxime versus noctem siue aliquid assumptum fuerit in cibo: siue nō: ꝛ est cum ea cutis mollis laxa nō tensa: necqz arida: quorum omnium contrarium reperies in feb. ethica: prout descripsimus suo loco. Verum si acciderit ipsarum complicatio difficilis erit earum cognitio atqz curatio.

Methodus. Cura huiusmodi feb. est cura fe. interpollate tã in cibis q̃ in medicinis p̃ter q̃ magis necesse ẽ cautelã obſuare in administratione medicinarũ calidarũ: ꝛ ꝓprie si caput ẽ debile vel eger ẽ ex his q̃b⁹ egritudies cerebri sunt cõsuete ne forte materia flatica calore feb. ꝛ medicine leuigata sursum ꝑ venas rapiatur ꝛ faciat litbargiã: q̃re cõfortetur cerebrũ statim a p̃ncipio cũ stipticis tẽꝑate calefaciẽtib⁹: ꝛ abradantur capilli ꝛ frequẽtetur huiusmodi diuersio atq̃ extractio ꝑ inferi⁹ cũ suppositorijs ꝛ clisterijs acutis si ꝑ se nõ ascellauerit his vel ter quaq̃ die. Quod si vomit⁹ fuerit laboriosus difficilis illico restringatur: et hec omnia pro posse iaz diximus. c. de de litbargia ꝛc.

Emperica. Oia q̃ scripsimus emperice ca. fe. flatice interpollate conferentia sunt presenti ca.

Canones. Oportet vt in hac fe. multiplicẽtur oia q̃ prouocant vrinã tã in cibis potib⁹ q̃ in medicinis qm̃ plurimũ materie flatice purgatur ꝑ vrinã quaq̃ die: qm̃ minorabitur materia anteq̃ diuertetur a cerebro ꝛ sperabitur crisis fida: nisi materia fortassis insensibiliter resoluatur. Nec p̃termittẽdus ẽ fluxus: quin cõfortetur cũ stipticis mõ calidis: mõ frigidis ꝛ remaneat materia apperit⁹ ꝓut materia vel dispositio postularit: qm̃ est magis necessariũ q̃ in fe. flegmatica periodica cuz sit magis timorosa.

Pronosticatio.

Hec fe. cronica est ꝛ ꝑdurãs: q̃re non teriatur ãte diẽ q̃dragesimũ: nisi fortassis materie paucitas ꝛ euacuationũ pluralitas morbũ accurtarit ꝛ idcirco durat ei⁹ p̃ncipiũ vsq̃ ad .xx. diẽ vel sibi vicinã. Itẽ dicit Raſ. in diuisionib⁹. ca. p̃mi. q̃ parũ accidit vt fiat ĩ ea crisis cuz sudore: qm̃ vt plurimũ ẽ vt fe. cronice q̃ sunt de flate vt melia que cũ resolutiõe teriantur: siue fuerint ꝑiodice siue ↄtinue: q̃re teriatur in eis materia parũ p⁹ parũ quaq̃ die cretica per fluxũ vẽtris aut vomitũ: aut sudorẽ. Et vomitus ꝛ flux⁹ vt plurimũ accidũt a p̃ncipio: sudor aũt ĩ fine p⁹ digestionẽ. Item in oĩ cronica si virtus fuerit debilis statim a p̃ncipio vel appetit⁹ ↄstratus mortale: qm̃ deficiet in via. Itẽ dicit Ipo. iiij. p̃ti. amphorismo. Quib⁹ in dentibus limositates fiũt in febrib⁹ diuturniores et fortiores fiũt fe. q̃d est: q̃r dentiũ ꝛ lingue mucositas significat materiaz in stomacho plurimã viscosam. Itẽ si vrina fuerit ampullosa vel turbida ↄfusa litbargiã aut subeth minatur: ꝛ ꝓprie si eger somnolent⁹ fuit aut frigidus circa caput: quare succuratur cũ ligaminib⁹ extremorũ ꝛ fricatiõib⁹ fortib⁹ ꝛ suppositorijs acutis atq̃ clisterib⁹: ꝛ ꝓhibeatur a somno donec materia diuertatur atq̃ minoretur. Vñ Ipo. iiij. p. amphorismo. Quibuscũq̃ in fe. vrine ↄturbate ꝛ cõuerse fuerit velut subiugaliũ haben⁹ t capitis dolores aut assunt aderũt aut p̃fuerũt. Itẽ si color faciei liuescat ꝛ palpebre tumescãt futurã ydropisim significat ꝛ ꝓprie yposarchã: nisi cum remedijs ad ydropisim cõferẽtib⁹ aut calidis aut frigidis ꝓut fe. aut materia cõsenserint illico succuratur. Itẽ si facies citrinetur ꝛ oculi ↄcauẽtur ꝛ cutis tẽdatur velut coriũ arefactũ feb. ethicã significat accessisse. Ois nãq̃ fe. ethica cũ perdura t: adducit ethicaz si dispositio vicerit materiã aut ydropisim si sup dispositionẽ materia ↄñetur. Itẽ hec feb. si cõplicetur cũ ethica mortale: qm̃ fiet op⁹ curis ↄtrarijs quib⁹ virt⁹ fatigatur. Febri nãq̃ flatice cõpetit calefactio atq̃ euacuatio: febri vero ethice infrigidatio cum humectatione.

¶ De febrib⁹ emptala lipparia ꝛ horriptlatione cui caliditas nõ succedit. Cap. xj.

Iste tres passiones fiũt ex eadem causa: quoniã ex flegmate gipseo grosso viscoso adherẽte stomacho et intestinis ꝛ venis meseraicis: quare fiunt huiusmodi feb. interpollate. Neq̃ potest hec materia generari in epate et venis: quoniã vt ait gal. primo de cõplexionibus. Vita nõ sustinet in membris principalibus tantam frigiditatem: ꝛ hec quidẽ materia cum non putrefit: causat colicã malignam: vt de seipso testatur Gal. loco supra dicto. Uerum differunt quodãmodo: quoniam vt ait Auicen. quarto ca. fen primo ca: de cura feb. istaruz. Febris lipparia dicitur in qua partes exteriores corporis frigescũt venter vero et pectus exardescunt: quoniaz in ea flegma grossuz dum putrescit: efficitur

velut carbo ignitus in visceribꝰ a quo duz fu
mi putridi elevant ad extrema corporis circū
quaqȝ musculos gravātisui q̄ntitate: deīde cū
in loco steterit ⁊ calor putredialis exhalarit
debilis infertus infrigidāt sui q̄litate: velut
appet in vaporibꝰ aque ebullientis: ⁊ ad id
operatur plurimū oppssio caloris naturalis
atqȝ eiꝰ revocatio ad corporis interiora: q̄m
ex his infrigidāt exteriora ⁊ extrema depau
perant spiritu ⁊ calore. Fe. vero epiala dr in
qua modo cōtrario partes extreme calescūt: in-
teriora vero frigescūt: q̄m in ea calor putridꝰ
debilis a pncipio, nō obtinet supflua grossa
sed solūmodo sup ptes eiꝰ liq̄das subtiles:
q̄re fumātes ad extrema calescunt ea vehe-
mēter partibꝰ grossis viscera infrigidantibꝰ
velut dura cōgelata aū poxismū fiunt frigi
da: tñ cuz movet aut agitat ad putredinem
magis ex ea corpꝰ infrigidat. Horripilatio
vero dr cuz corpꝰ sentit cū gravitate q̄dā mē-
bra cōstringēte: q̄re horret ea cutis ⁊ pori co
artant donec pili q̄ stant in eis rigere videā
tur. Verum differūt horripillatio rigor tre-
mor atqȝ tipus: q̄m ⁊ si quodlibet eorū signifi-
cet dispositionē corporis frigidā in fe. tamen
aliter ⁊ aliter illud accidit: vt ait Avi. iiij. ca
non. fen. j. ca. de differentia ipsorū. Dicit nāqȝ
horror sive horripillatio cū talis frigiditas
advenit sine pūctura: q̄m accidit ex materia
grossa frigida flegmatica currēte sup muscu
los q̄ sunt in ambitu totiꝰ corporis queadmo-
dum cōtingit in fe. flatica. rigor vero dr cū ad
venit frigiditas velut cuz acuū pūctura: q̄m
accidit ex mā chole. subtili musculos stimu-
lāte: queadmodū fieri hz in fe. cho. Tremor
aūt esse dr cuz ad tantā malitiā pcesserit fri
giditas vt medullas ossiū cōterat: neqȝ cor-
pus cōtinere se possit quin moveātur oīa
sua mēbra ⁊ labia oris atqȝ dentes cōcutiā
tur: q̄m fit ex materia frigida grossa melica:
velut appet in quartana. Tipꝰ vero dr dispō
q̄dā levis frigida cū balatiōibꝰ ⁊ oscitatiōibꝰ
diversis: velut accidit in declinatiōibus feb.
apō materiā paucā: silr ⁊ in eap pncipiis cū
materia nōdū fuerit cōplete ad putredinem
agitata. Signa pdicta fe. sunt signa fe. flati
ce pure interpollate cū additiōe signorū pdi
ctorū apō pncipium poxismorū cum redierit
piodice quaqȝ die: ⁊ ppe post occasum solis
qui est hora diei flegmati deputata.

Methodus. Cura istorū omnino est atqȝ eadē
quod est vt tā in cibis q̄ in medicinis eger
regat velut est in fe. flegmatica pura iterpol
lata. sed necesse est vt in eis caliditas magis
augmentet ⁊ virtꝰ medicinarū solventiū vlti
met ⁊ regimē subtiliet: quapropter puenie-
dum videt in digerentibꝰ ad oximel squilli-
ticum. In medicinis vero solvētibus ad pillu-
las hermod. maiorum ⁊ ad pillas de oppo-
ponaco ⁊ ad pillas de colloquintida quas
omnes diximus caplo de arthetica.

Pronosticatio.

Hee sunt feb. maxime cronisātes: q̄m grossi
cies ⁊ viscositas silr ⁊ frigiditas phibet ma
terie cōsumptionē quare non terminant aū
diē. xl. vel. lx. nisi materia fortassis fuerit mo
dica a pncipio ⁊ virtus expulsiva fortis cuz
evacuatione sensibili plurima diversa p vo
mitū vrinā ⁊ secessum. Neqȝ opz vt expecte
tur in eis sudor nisi fortassis tardus paucus
frigidꝰ viscosus cū quo crisis nō cōplet. Itē
si virtꝰ fuerit debilis a pncipio aut plimum
deficiat in pcessu ⁊ appetitꝰ psternat mor-
tale: q̄m deficiet aū crisim ⁊ resolutionē cō-
pletam. Itē hee fe. cuz pduraverint tpe lon-
gissimo pducūt ad ydropisim materia vincē
te: aut ad ethicā ⁊ marasmū calore putrido
dominātē. Itē ex hmōi fe. erratice pcedere
psueverūt q̄m pars subtilior ptiꝰ inflāmabit
et faciet poxismū quo desinēte vel in medio
existēte ps grossa putrefiet ⁊ aliū faciet suc-
cedere poxismū ⁊ putabit q̄ sint due fe. non
tñ simul: ⁊ hoc pōt accidere in fe. q̄rtana vel
tertiana nō pura cū materia fuerit ethero-
genea seu commixta.

¶ De febre melācholica interpollata que dr quartana. Caplm. xij.

Causat hec fe. ex melācholia pu-
trescēte in aliquo loco corporis ex
tra venas velut in stōacho ⁊ in-
testinis ⁊ cavernositate splenis
atqȝ ossium medullarū: vnde q̄m
ebullitio melācholie putrescēris tardū hz
reditū scz de q̄rto die in q̄rtū inclusive ppter
ea q̄ humor melicꝰ tā ex mō sube q̄ ex sua q̄li
tate causis putredinis repugnat. Idcirco feb.

hec quartana nūcupaṭ. Est aūt duoꝝ modorū queadmodū ⁊ fe. interpollate q̄ sunt q̄rtana v͂a ⁊ nō v͂a. Uera dͣ cū humoꝛ fe. efficiēs est melā. simplex naturalis cui nihil: aut parū accidit ex admixtione alioꝝ humoꝝ et q̄ neq; per admixtionē: neq; p congelationem plurimā pdidit ppꝛiā naturā: et hec ē melā q̄ est sicut fex masse sanguinee queadmodum in oleo fit amurca. Nō vera autē dͣ q̄ fit ex melā nō naturali vehementer ingrossata p adustionē vel cōgelationē vel humoꝝ valde grossoꝝ admixtionē cuiusmodi sunt fl'a vitreū aut gipseū in intestinis frigidis gn̄atus. Et licet hmōi feb. distinctum nomen obtineat ex periodis nō tn̄ distigui potest a feb. quartana p naturā rei: qm̄ humores principaliter distincti in massa sanguinea nostri corꝑis: nō tamē sunt nisi quattuoꝛ q̄ sunt fl'a cho. sanguis purus ⁊ melā quare sub eodē ca. fiunt interponēde. Signa q̄rtane v͂e sunt qm̄ incipit eius paroxism⁹ cū horripilatione difficili vehemēti cui succedit tremoꝛ corꝑis toti⁹ ⁊ dentiū cōcussio qm̄ ꝓfunditatē ossiū ⁊ medullarū ⁊ ꝑpe post tres vel q̄ttuoꝛ paroxismos ⁊ nō sentit patiēs velut acuū pūcturaꝫ sꝫ lassitudinē ⁊ grauitatē plīmā quasi sit infrigidat⁹ in niue aut cesus fustib⁹ aut i carne lacerat⁹ ⁊ fit pulsus hoꝛa illa valde puus. Itaq; licet in pn̄cipio paroxismi cuiuscunq; cuiuscūq; fe. pulsus minoꝛeṭ nō tn̄ sicut i hac minoraṭ adeo vt p soluꝫ pulsum cognoscere posses hāc feb. si pulsum egri cōsuetū nouisses apud sanitatē. deinde cū calefacit ⁊ venit ad augmētū fit vehemēs ei⁹ caliditas: adeo vt in statu iuxta caliditatē sinoche ꝛ tertiane ⁊ causonis parū differēs ab ea ⁊ vltra calitatē fe. fl'atice q̄liscūq;: sꝫ est ei⁹ siccitas sicut siccitas tertiane ⁊ ei⁹ vꝛina aquosa in pn̄cipio: et ꝑpe si fit in pn̄cipio opillatio. post hoc fit rufa grossa cū materia digeriṭ ⁊ caloꝛ infigitur: ⁊ est dura velut in carbonē: ⁊ q̄n̄q; fit nigra rubea obscura. Et illud qđ errare nō facit in hac fe. est vt dicit Auerro. iiij. colliget. qm̄ redit periodice de q̄rto in quartū inclusiue: et ꝓpꝛie apud octauā hoꝛam diei ꝙ natura se facere potest: neq; simplex: neq; composita. Signa quartane non vere sunt oīa signa predicta pꝛeter ꝙ tardatur ei⁹ periodus: quoniā redit de quinto in quintum aut de sexto in sextū: aut amplius ꝓpter grossitiem vel frigiditatem vltimatā: quare tales fe. non sunt quartane: sed quintane ⁊ sextane nominātur. Et dicit Raṡ. in diuisionib⁹. Q ꝙ parū euenit fe. cuius paroxismus ptrāsit quartū diem. Uerū ego iam vidi multotiēs paroxismos pertranseuntes.

Methodus.

Cura q̄rtane vere est si vꝛina sit rubea grossa in pꝛincipio ⁊ habitudo corꝑis sanguinea minoꝛeṭ stati a pn̄cipio materia (sed nō in die paroxismi) cū flebothomia basilice sinistre pmo: deinde cū flebothomia saphene sinistre. Et fiat incisio vene larga vt sanguis grossus extrahaṭ. Ad quod confert plurimū vt eger sedeat in balneo aque dulcis tepide ante flebothomiā vel in aqua decoctionis maluaꝝ maluauisci oꝛdei depilati ⁊ fenugreci: qm̄ tūc melancholia sanguinea id est ex sanguine adusto vel cōgelato iudicabiṭ esse cā antecedens huius fe. que pꝛopꝛie cū flebothomia separaṭ. Si ergo nigrū grossum fuerit quod egreditur plurimum ex ipso extrahaṭ: aut simul: aut apud scđationē factā aliquoties vsq; ad septē aut nouē paroxismos. Si vero subtile clarū fuerit ilico restringaṭ. Si autē vꝛina fuerit a pn̄cipio subtilis aquosa habitudo corꝑis macra melica aut squalida israelitica nō fiat flebothōia sꝫ euacuatio cū medicina lenitiua: vt ē apozima de mirab. indis ⁊ apozima de elleboꝛo nigro: q̄ diximus ca. de pturbatione sensuū. vł cū apozimate de polipođ. qđ. ℞. polipo. ℥.j. mirabolanoꝝ indoꝝ ℥.j. ⁊ ß. sene epithimi an̄. ʒ.ij. ros. rub. scolopendrie an̄. ℥. ß. pistenṭ grosso modo mirabol. ⁊ bulianṭ cū polipodio ⁊ scolopenđ. in lib.j. aque clare donec cōsumanṭ ex aqua ptes due: tunc addaṭ sene epithimū atq; rose. Et iterū aliquātulū sup carbones leuiter excoquanṭ: qm̄ perderent virtutē in decoctione forti: tūc fricēṭur res manibus vehemēter ⁊ expꝛimaṭ earuꝫ ius ⁊ aqua colleṭ cū. ℥. ij. sirupi ros. vł viol. aut cū aqua decoctionis pꝛunoꝝ ⁊ zuccari: ⁊ deṭ totū ante diē. Deinde digeraṭ residuum materie cū oximelle cōposito aut squillitico aut cum sirupo acetoso dando ex eis omni die in auroꝛa cū aqua decoctionis cipi capparis cū zuccaro dulcoꝛata: et alterneṭ pꝛedicta purgatio omni septimana semel post

huius maturationē ita vt balneū aque dulcis tepide oi die frequētet̃ p̃terq̃ in die paroxismi qm̄ est vehemēter cōferens in digerendo materias grossas cū sui humectatiōe et subtiliatione mēsurata. Et si materia fuerit adusta qd̄ scies ex rubore vrine ⁊ fe. caliditate apud paroxismū sint oēs medicine leuiores: ita vt in eis humiditas sup calefactionē dn̄etur: quare sufficit sirupus acetosus in digerendo ⁊ aqua casei in qua effusum sit epithimū p nocte inuoluendo. Si v̄o materia nō fuerit adusta qd̄ scies ex albedine vrine ⁊ fe. remissa caliditate apud statū paroxismi opz vt sint oēs ipsarū medicie fortiores: ita vt in eis caliditas cuz humiditate equaliter dn̄etur: quare requirit̃ oximel in digerendo ⁊ mirabolan̄. ⁊ sene atq̧ polipod. in euacuādo donec gradatime ad lapidē lazuli ⁊ elleborum nigrū pueniamus: ⁊ pp̄rie apud statum egritudinis cū materia pfecte fuerit digesta. Tūc nāq̧ cōuenit ipm eradicare cum medicinis fortibus: vt sunt pillule de lap. armeno ⁊ pillule de elleboro nigro q̄s diximꝰ cap̄. de melia. Et medicine cōmunes vsitate cōferentes in hoc sunt yeralogodion yera ruff. dyasene cartaticū impiale. Hac igitur methodo reguletur patiēs: ita vt solutio iteretur post digestionē ⁊ digestio post solutionem: lz nō videas in eis magnū profectū statim a principio: quoniam est morbus difficilis eradicationis: verūtn̄ sub hoc regimine nequaq̧ plongat̃. ⁊ hec est eius cura per medicinas. Dicamus igit̃ consequenter de dieta. Sit omnis cibus eoꝝ humidus cum caliditate temperata: sicut sunt pisces parui petrosi elixi cū petro: aut conditi cū zinziber ⁊ cinamomo aut assi sup prunas: carnes edorum pullorū castratorum agnorum annaliū et vitulorū lactantium cocte cum petro. ⁊ sicut sunt blete spinarch. rape dulces cocte cū carnibus eisdem. Et ex cibis ventrē leuiter soluentibus sunt aqua decoctionis caulium recentiū condita cū sale ⁊ butiro. Simil̃r et ius galli vetustissimi decocti cū aqua ⁊ sale in quo proiectū fuerit aliquantulum polipod. quoniā in eis sunt partes acute secessiue: ⁊ pp̄rie si parum ex eis ante cibum vel malis sapidis dulcibus post cibum sumatur Abstineat a cibis ⁊ potibus sanguinē grossum generantibus: qm̄ multiplicant melācholiam ex quibus sunt caro ferina: caro bouina: caro porcina ⁊ hyrcina ⁊ oīs res vehementer salita panis azimus ⁊ res frixe in sartagine quales sunt tortelle. Et ex oleribus sunt allia ⁊ caules: ex seminibus lentes ⁊ fabe: nisi fortassis cū corticibus lentiū intēdat leuem ventris solutionē. Et ex potibus sunt vinum rubeū albū grossuz ceruisia vel aqua frigida pura. Abstineat a coitu superfluo et ira ⁊ tristitia ⁊ labore: habitet assidue sub aere tēperato: ⁊ gaudeat solatijs: tripudijs ocio quiete ⁊ somno plurimo pposse: nisi cū appropinquauerit paroxismus: tunc non cōpetit vt dormiat donec totū principiū transierit ⁊ paroxismus puenerit ad augmentuz. Hec est ergo hmōi fe. cura: per oēs dies q̄etis sicut requirit̃. Sed nunc dicamus de regimine ipsius in die paroxismi. Cū igitur antecesserit tēpus paroxismi sit venter eius oīno vacuus a fecibus atq̧ cibis: ⁊ si nō aliter saltem cum suppositorio ⁊ clisteri: ⁊ cum superuenerit tremor aut horripilatio mitte ipsum in tynam aque dulcis calide aut totū aut saltem manus ⁊ pedes quoniam facilitabit paroxismum ⁊ faciet festinare caliditatē et prouoca in eo vomitū si fuerit possibile et si non aliter saltem cum oximelle composito aut sirupo acetoso in potu exhibito cum aqua calida decoctionis seminis aneti aut rad. raphani premissa saturitate ex oleribꝰ et cepis ⁊ leguminibus ⁊ piscibus salitis: et propter si materia nō fuerit adusta. Quod si si vomitus facilis fuerit ⁊ consuetus frequētetur multotiēs in diebus quietis. Cum autem frigus trāsierit ⁊ paroxismus peruenerit ad augmentum extrahe ipsum a balneo et pone ipsum super lecto molli ⁊ pannis calidis cooperi ipsum diligenter vt calor acceleret ad statum: ⁊ tunc in potu tribue aliqd ex prouocantibus sudorem: ⁊ propter apud statum egritudinis cuz materia perfecte fuerit digesta q̄lis est potus aque calide in qua pul. cardamomi. aut gariofil. cuz zuccaro fuerit bullitus. ⁊ pone circum corpus vndiquaq̧ vesicas in quibus sit aqua decoctionis origani calamenti et florum camomille: quoniam faciet sudare: et cum sudor fluxerit: abstergatur gradatim cum pannis lineis calidis: quoniam poros aperiet et alium faciet succedere sudorem: et sic regatur do-

nec paroxismus perfecte declinarit et calor naturalis ad interiora fuerit reuocatus: tunc nutriatur cibis suis dictis. Cura febris quitane et sextane eadem est cum predicta: sed necesse est vt in eis virtus medicinarum calefacientium atque subtiliantium vltimetur.

Emperica.

Scripsimus ca. de melancholia sirupum nobilem ad omnem egritudinem ex melancholia: quoniam est potens in digerendo expellendo ventrem leniendo atque splenem confortando: quare illuc recurramus. Dicamus et hic artem faciendi siruppos digerentes atque euacuantes humorem melancholicum a quacumque particula nostri corporis siue adustum: siue condensatum. Rx. flor. borraginis et buglosse si tempus fuerit vel herbe recentis an. M. j. flor. sambuci si tempus fuerit vel cortic. eius mediane flor. geneste foliorum salicis corticis mediane fraxini scolopendrie tamarisci cortic. rad. apij recentis an. M. ß. camedreos camepitheos cucuste squinanti eupatorij ysopi an. M. iiij. ciperi capparis acori azari squille an. ℥. ß. ameos amomi an. ℥. ij. piretri gentiane zinziberis cinamomi baccarum lauri an. ʒ. ij. vini albi dulcis clari aromatici lib. ß. mellis albi et zuccari an. lib. ß. fiat ex omnibus sirupus bene coctus subtilis et bene clarificatus modo et forma quibus fiunt alij sirupi: de quo potetur omni die in aurora aliquid per se vel cum aqua calida. Et si laxatiuum facere volueris: adde thimi epithimi. ℥. iiij. sene. ℥. ij. polipodij agarici hermodactil. an. ʒ. j. esule. ℥. ß. in decoctione prima: et da ex eo sicut prius: quoniam faciet egestiones liuidas vel plumbeas bis vel ter quoque die leuiter ascellare. Et si volueris vt a proprietate membrum aliquod respiciat: adde ex directiuis que diximus ca. de febre flegmatica interpollata. Est namque fere pertinens omnia simplicia digerentia et euacuantia melancolicos humores. verum quoniam melancolia maxime dominatur in splene. conueniens videtur vt medicine dirigentes ad splenem multiplicentur in sirupo. Dicunt preterea experti quod si tria grana mirrhe subtiliter conterantur et cum. ℥. duabus vini albi veteris amari potentur continue vsque ad tres paroxismos febrem illico decidunt vel abbreuiant vel alleuiant euidenter: quod est quoniam mirrha ex proprietate subtiliat vrinam: prouocat: expellat et putrefactionem prohibet. ad quod etiam deseruit sua complexio calida et sicca vehementer. Idem operatur vrina propria calida bibita omni die in ieiuno: et proprie cum in die precedenti potauerit vinum potens. Et idem facit vinum decoctionis absinthij collatum et cum melle aut zuccaro dulcoratum et bibitum in ieiuno. Similiter et aqua decoctionis piretri et gentiane dulcorata sicut prius. Similiter et ista confectio. Rx. piretri gentiane camedreos an. ℥. ß. mellis albi lib. ß. si ex ea sumpserit omni die in ieiuno. ℥. ß. cum. ℥. ij. aq. decoct. ysopi aut cum ʒ. ij. aq. ard. quoniam in breui tempore rectificat melius. Similiter et ista confectio. Rx. assefe. foliorum ru. sicce piperis lon. an. ʒ. ij. confice cum melle et da patienti ante acessionem p. ij. horas ad modum castanee.

Canones.

In cura istius febris oportet vt cum cautela procedatur: tam in cibis quam in medicinis plusquam in febribus al. cronicis propter difficultatem sue eradicationis. De modo igitur cibationis est sciendum prout docet Auicen. quarto canon. vbi loquitur de hac febre: oportet vt ipsam ieiunet in die paroxismi quod sic videtur intelligendum vt si venturus sit paroxismus in die tunc prandium dimittat: neque cenet donec declinatio transierit complete. Si vero feb. sit ventura de nocte tunc obmittat cenam neque prandeat donec paroxismus perfecte declinarit quantumcumque fuerit prolongatus: et sic per diem paroxismi intelligimus duas horas ante paroxismum. Nam si. xxiiij. horas vellemus intelligere contingeret egrum duobus diebus assidue ieiunare cum paroxismus vere quartane. xxiiij. horas occupet naturales quod absurdum videretur. verum communiter operantes cibum offerunt. vj. horis ad minus ante paroxismum: sed oportet vt talis cibus sit paruus quantitate et magnus virtute qui cito digeratur et corpus multum nutriat et virtutem conseruet quod est necessarium in omni feb. cronizante sicut sunt iura carnium laudabilium et caro auium paruarum et pisces recentes petrosi assi vel elixi nisi forsan sis vomitum intenderet: quoniam tunc cibum ex oleribus in principio paroxismi sub multa quantitate donaret. Post declinationem vero paroxismi similiter et diebus quartis nutriatur ex cibis grossis supradictis. De

qualitate ciboꝝ aduertēdum ꝙ opꝫ vt oīnis eoꝝ cibus sit fortis in humectādo sed fortis tpatus in calefaciēdo ꝛ proprie si melia fuerit adusta vehemēter: necꝫ calida sanguinē adurūt velut alliū sinap. ꝛ pip. qm̄ assumuntur vsu non moderato vehemēter aut frigida sang. cōdensant velut lactu. portu. Sicca vero cōprimūt vt assature ꝛ torteile ex qb' oībus humoꝛ melicus augmentaī. ¶ De medicinis p̄terea sciendū ꝙ necꝫ digestiua: necꝫ solutiua necꝫ vrine ꝓuocatiua fortia sūt a pncipio egritudinis offerēda ne educatur subtile ꝛ remaneat grossū lapidificatū quare gradatim fiet a leuioꝛib' ad fortioꝛa trāseundū donec hoꝛa stat' appuerit: in qua virtus oīs rei vltimari debet: quapꝛopter ait Auic. ꝙ a pncipio dādus sit sirup' acetosus simplex sed cōposit' in ꝓcessu. Sciēdū etiā medicine curantes hāc fe. opꝫ vt sint calide subtiliatiue penetratiue cū virtute. Sm̄ si materia adusta fuerit: ꝯuenit vt eaꝝ caliditas refrāgatur: nō tn̄ oīmode postponaī: qm̄ et licet repugnet dispōni materie sm̄ qualitatē cōferret sm̄ modū sube cuꝫ sit grossa cinerosa: ꝑpter qḋ ait Auic. ī hoc casu dāda ptisana ꝯ dispositionē fe. ꝛ materie: sꝫ pip. contra grossitiē humoꝝ. Cuꝫ aūt splen sit receptaculū pꝛopꝛiū melie necessariū erit vt et' cōfortatio nō postponaī in hac fe. qre rectificetur put docuim' ca. ḋ debilitate splenis vt massam san. mūdificet ꝛ melancholiā ad se trahat. Itē lꝫ oīs melācholia sit frigida et sicca ꝑ naturā ꝓpriā: magis tn̄ solicitandū tam in cib' ꝙ̄ in medicis ad remouēdū siccitatē ꝙ̄ frigiditatē qm̄ tp̄s hūectandi lōgius est valde tpe calefaciēdi vel infrigidādi vel exiccādi: vt ait Ga. vij. de inge. san. ꝙ̄propt oīa ꝗ dicētur ifra ca. de impiguatiōe coꝛpis macri. pn̄ti ca. sublimiter suffragantur.

Pronosticatio.

Dicit Raſ. in diuisionib' ꝙ fe. q̄rtana raro fit ꝑ se incipiēdo vt plimum sm̄o ad fe. alias cronicas consequēdo: qm̄ ex hmōi fe. melancholicus hūoꝛ multiplicaī in coꝛpe ꝑpter incinerationeꝫ hūoꝝ ex febꝛili caloꝛe ꝗ postꝙ̄ hūoꝛes subtiles accēderit ꝛ cōsumpserit etiā grossos inflāmabit. Cum aūt sit cōsequēdo fit post fe. quotidianā ꝛ tertianā non puraꝫ et pꝛopꝛie cuꝫ eaꝝ ꝑiodis ceperit oberrare: quoniā vt ait Ipo. iij. pꝛonosticoꝝ fe. inoꝛdinate vagātibus quartane sunt future. Cum aūt fit ꝑ se accidit plurimū in autūno ꝛ hyeme: qm̄ hoc tēpoꝛe cholera nigra dn̄atur ex instrictione caloꝛ. aeris post estatē p̄teritaꝫ et vnionē caloꝛis naturalis in viscerib' aīaliuꝫ apud hyemē pꝛesentē. Itē hec fe. accidit vt plurimū in senib' aut melicis ꝑ naturaꝫ. verūtamen cū fit in iuuenib' antecessit regimen ex potu ꝛ cibo melancholico ꝛ laboꝛ ꝛ vigilie ꝛ solicitudo plurima ꝑdurans. Item hec fe. ex tota sui specie cronica est valde: ita vt annū integrū obtineat per naturā. Verū si patiens erret in regimine poterit vt Auicen. testatur ānis. xij. ꝑdurare nisi foꝛtassis virtus deficiat ꝛ moꝛbus ad moꝛtem accurreī. ꝙ si feb. huiusmodi cōtingat pꝛius terminari nō accidet hoc nisi quia materia fuit pauca statim a pꝛincipio vel virtus expulsiua foꝛtis ꝛ euacuatio sensibilis plurima apud poꝛisimum cū vomitu ꝛ fluxu ventris ꝛ sudore: quoniā vt ait Gal. iij. de creticis diebus. quēadmodum acute egritudines motuꝫ lune sequūtur: ita cronice motum solis. Item hec fe. facilius termiatur vere ꝛ estate ꝙ̄ hyeme vel autūno quare si continuetur vsꝙ ad hyemē cōsueuit vsꝙ ad veris pꝛincipiū aut estateꝫ subsequentē durare. Unde Ipocr. ij. parti. amph. Estiue quartane vt multū breues sunt. autūnales sm̄o longe maxime si ad hyemem cōiungātur. quod ꝑtractans Gal. in cōmento illius dicit idem de moꝛbis oībus materialibus iudicandum. citius nancꝫ resoluitur materia vel virtus in aere calido dissoluente ꝙ̄ frigido constringente quare moꝛbus citius finieī ad moꝛtē vel salutem. Item oēs quartanarij sunt splenetici ꝛ ꝑ consequēs icterici icteritia nigra: quare cum rectificatione splenis succurratur. Item lepꝛosi non valde fiunt quartanarij. ꝙ si feb. quartanam habuerint ꝛ in eis multum perdurauerit lepꝛam curant inchoatam. Item si pꝛolongetur hec feb. perducit ad duricieꝫ epatis et splenis: et deinde ad ydropisim timoꝛosam. Item si vꝛina fuerit alba subtilis aquosa statim a pꝛincipio et perdurauerit sub hac foꝛma tempoꝛe longo moꝛbi longitudinem et materie duritiem significat. Si vero gradatim toleretur quacꝫ di

cum ingrossatione substantie ꝛ bonitate cõtentorum morbi significat breuitatem.
Itẽ vrina nigra aut plumbea in ɔsedimine grosso liuido aut rubeo arenoso post signa digestiõis ꝑfecte gradatim eueniẽs quãq; die morbi declinationẽ significat ꝛ salutẽ. Si vo añ signa digõnis subito euenerit talis ꝛ nõ appeat: nõ delitescat materie multitudinez ꝛ ṽtutis naturalis angustiã reꝑñtat. Itẽ fe. q̃rtana vt pl'imũ est salubris ex interpositiõe diuturne q̃etis ꝙ si ꝑiculosa q̃ñq; fuerit ex defectione ṽtutis hoc ɔtingit. Itez manie ꝛ melẽe si fe. q̃rtana suꝑuenerit: tollit egritudinez. Itẽ q̃rtana q̃ fit de melia adusta vehemẽtius affligit ꝛ citi⁹ terminat̃: q̃ vo de nõ adusta moderatius affligit ꝛ tardius terminat̃.

¶ De febre melãcholica cõtinua. Ca.xiij.

Fit hec fe. ex humore melancholico putrescẽte intra venas; sed rarissim⁹ est et⁹ euẽtus adeo vt conueniẽti⁹ dicat̃ fe. numeri ꝛ nature. Et signa ei⁹ sunt signa fe. q̃rtane ꝑiodice ꝑter ꝙ non accidit in ei⁹ exacerbatiõe tremor aut horripilatio queadmodũ nec in aliis febrib⁹ ɔtinuis verũ exacerbatur de quarto in quartũ sicut ꝛ fe. quartana ꝑiodica ad quã existit ꝑꝑortionata: sed tepescit in aliis diebus.

Methodus.

Cura eius est cura fe. quartane ꝑiodice sed magis cõfert in ea euacuatio cum flõmia ꝙ in ꝑiodica quare fiebothomet̃ in principio basilica sinistra in brachio ꝛ post hoc saphena pedis sinistri cum cautela quã diximus in extrahendo sanguinem grossum nõ subtilem ꝛ post hoc gradatim ꝓcedatur ad medicinas digestiuas: ꝛ deinde ad solutiuas atq; vrinatiuas ꝑmo q̃dez leuiores: scđo fortiores ꝓut diximus in cura fe. quartane interpollate.

Pronosticatio.

Nõ fit hec fe. ꝑ se incipiẽdo sed cõsequẽdo ad fe. ɔtinuas ꝛ ꝓꝑrie acutas. Itẽ hec fe. lentus h3 calorẽ vehementer cũ ꝓfundo corpis insertũ queadmodũ ꝛ ethica quare cauẽdũ ne fortassis ad illã trãsmutet̃: verũ si nõ transmutet̃ ad ethicã vt plurimum fiet salubris.

¶ De febrib⁹ cõpositis ꝛ cõmixtis ꝛ erraticis que planetice dicuntur. Cap.xiiij.

Dixerũt medici ꝙ species fe. nõ simpliciũ plurime sunt valde ꝛ ꝓꝑrie nostro corpori qm̃ ex inordinato atq; ɔfuso generãtur humores q̃ putrescẽtes ɔfusas fe. inducunt queadmodũ em̃ humor q̃libet cuilibet est possibil' cõmisceri cũ sint corpa li q̃da facile terminabilia termino alieno: silr ꝛ op3 febrẽ quãlibet cuilibet copulari. verũ in q̃busdã h' noscit̃: in q̃busdã minime qđ q̃dẽ accidit ex ꝑdñio alteri⁹ ipsaꝝ sup alterã excessiue: q̃ꝑropter ait Auerto. q̃rto collet. Q ꝙ paru⁹ est numer⁹ morboꝝ simpliciũ a nobis repti⁹. Sed hmõi spẽꝝ numer⁹ ad trinum deducit̃ apud nostrũ itellectũ: qm̃ aut cõposite: aut mixte: aut erratice nũcupant̃. Cõpositas vocam⁹ cũ duo vel tres hũores simplices distinctis locis putrescũt simul hora vna vel ꝓpinqua q̃re. ij. vel. iij. fe. faciũt simul in corpe vel tpe ꝓpinquo ṽbi grã. vt si tertiana ɔtinua cũ flatica ɔtinua cõplicet̃ aut fe. sanguinea cũ flatica vel quõlibet ɔtinua cũ interpollata seu ecõuerso. Et hmõi spẽs famosior emittit e⁹ ver⁹ ꝛ nõ ver⁹. Ver⁹ q̃dẽ cõponit̃ ex tertiana ɔtinua ꝛ flatica interpollata sed nõ ver⁹ ecõuerso. Cõmixtas vo dicim⁹ cũ fe. aliqua vna ꝛ eadẽ fit ex flate vel melia vel alio mõ diuersoꝝ humoꝝ gñib⁹ simul in minera putredis copulatis q̃lis fe. tertiana notha vel quotidiana vl' q̃rtana ɔtinua vel iterpollata cũ fuerit nõ pura. Erraticas aũt dicim⁹ cũ fit fe. ex humore vnico: veꝝ etherogeneo ꝑm ꝑtes suas. ṽbi grã. si fit ex flate grossioꝛ subtili aut ex melĩa silr aut ex cholera pura ꝛ vitellina q̃re si ꝑtẽ subtilẽ ɔtingat prius putrefieri ꝙ grossam ꝓcederet ei⁹ ꝑiođ. postponendo. Si vo grossa pri⁹ putruerit: ꝓcederet ãticipãdo: nec; est necessariũ vt ps subtilior semꝑ pri⁹ putrefiat: qm̃ põt ps grossior pri⁹ abiici a regimie nature: põt etiã calor naturalis esse min⁹ in ea ɔtẽpat⁹ q̃re facili⁹ euaporat. Signa fe. ɔpositaꝝ sunt vt nõ ɔfidas in cognoscẽda fe. ꝑ ꝑiodũ. ipsi⁹ imo ꝑm accidentia sibi appropriata: q̃ñq; em̃ aduenit ex cõpositiõe duaꝝ tertianaꝝ paroxism⁹ oĩ die q̃ est ꝑiod⁹ fe. flatice sed cũ videris paroxismuz oĩ die cũ accidentibus tertiane euenire: scias q2 sunt due tertiane. q̃rum vn⁹ paroxism⁹ accedit cũ recedit alia tertiana. Et iterum alr q̃ñq;

eni accidūt in corpe simul due fe. iterpollate vna ex cholera ꝛ alia ex flate q faciūt paroxis/mū vni⁹ diei tardū in calefactiōe ꝛ valde pdurantē: paroxismū vo alteri⁹ diei calefactiōis vehemētis cū siti ꝛ alienatione: plima scias ꝙ nō est fe. simplex. Qnq etiā accidūt simul in corpe due fe. qrū vna est ꝯtinua ꝛ alia interpollata: vt pꝫ in emitriteo vo ꝛ nō vo. qre postq videris fe. nulla horaꝝ oīno deficere neq corp⁹ ifrigidari ꝛ cū hoc accidunt paroxismi piodice: scias in corpe duas fore fe. vnā cōtinuā: ꝛ aliā interpollatā. ꝙ si feb. ꝯtinua fuerit valde arsiua cū siti ꝛ oris amaritudie iterpollata vo leuior cū iterpositiōe paroxismorū reditiōe oi die ꝛ pprie apud occasuꝫ solis scias ꝙ est emitrite⁹ ver⁹. si vo fuerit ecōtrario fiet emitrice⁹ nō ver⁹. verūtn̄ ne cadat i cognitiōe duarū febriū iterpollataꝝ cōposi/taꝝ. Est sciēdū ꝙ paroxismi taliū fe. trib⁹ cōponunt modis: qn̄ aut sunt ꝯcomitantes: aut subintrātes: aut subalternātes. Cōcomitantes dicim⁹ qn̄ cū icipit paroxism⁹ vn⁹ incipit si/mul ꝛ alt⁹ vel parū post: ita ꝙ fit additio manifesta in frigore rigore ꝛ horripillatione. Subintrātes dicim⁹ qn̄ vn⁹ paroxism⁹ definit ꝛ alter statim icipit vel parū post. Subalternātes vo dicim⁹ qn̄ iter paroxismū cadit quies media manifesta. Et queadmodū diximus de paroxismis fe. interpollataꝝ itelligim⁹ etiā de exacerbatiōib⁹ seu supexcrescētijs fe. cōtinuarū pportionataꝝ ad illas ꝛ fe. qdē cōcomitātes difficilis sunt cognitiōis: subintrātes fa/cilis: subalternantes vo medie sunt eaꝝ. Si/gna fe. cōpositaꝝ sunt signa feb. quotidiane nō pure vel qrtane nō pure ꝛc. Signa feb. erraticaꝝ q planetice dicunt: sunt qn̄ pcedūt eaꝝ piodi ordine turbato. vbi gra. nūc anteriorādo nūc posteriorādo. veꝝ i hoc cadit er/ror qn̄ si fuerit illud ḃm originē digōnis nō significabit fe. erraticā. Ois nāq fe. iterpol/lata cū ad augmētuꝫ puenerit: anticipāt ei⁹ paroxismi: cū vo declinarit postponunt. sed cuꝫ in principio fiunt aut statu: accidūt vna hora aliter tn̄ ꝛ aliter put in cap. de fe. fleg/matica interpollata distinximus ca. de pro/nosticatione.

Methodus.

Cura oim istaꝝ fe. est compositio medicinaꝝ simpliciū sub pportiōe quā req/rit fe. dispō ꝛ ei⁹ cā añs. vbi grā. si fe. fit cōposita de fe. de chola ꝛ fe. de flate qlicūq cōtinua vel iterpollata: tūc opꝫ ꝙ in digerētib⁹ misceat firup⁹ ace. ꝛ orizacara cum oximelle filr ꝛ i euacuatiōib⁹ turbith cū reub. vel aga/ric⁹ cū dyagredio misceat. filr ꝛ in cibatiōib⁹ lactuca cū feñ. ꝛ i sapozib⁹ agresta cuꝫ sinapi ꝛ in potib⁹ vinum ꝛ aq̄ misceat. Cautela tn̄ hui⁹ est semp obseruāda vt si dispō magis infestauerit qd scies ex ardore ꝛ siti vehemēti magis alterātib⁹ isistam⁹. Si vo materia qd scies ex angustia corpis: ex replettōe venaruꝫ ꝛ vrina magis euacuātib⁹ vtamur. Si vo virtus debilis apparuerit pcipue cōfortemus cuꝫ cibis ꝛ potibus ꝑ tunc morbuꝫ ꝛ ei⁹ cau/sam negligendo.

Emperica.

Ars faciēdi sirupū humores cōpositos digerētē quoscūq filr ꝛ ipsos ex/pellēs a pticula nr̄i corpis qcūq hec ē. ℞. cala/mēti origani mēte pulegij herbe palūsis be/thonice balsamite añ. m. ß. rōne flatis ros. viol. endiuie lactucaꝝ añ. m. ß. rōne cholere: herbe vl' floꝝ boragīs ꝛ buglosse scolopēdrie sticad. arabici rorismarini añ. m. ß. rōne me/lācholie: se. anisi feniculi sileris mōtani añ. ʒ. ij. rōne viaꝝ opillataꝝ ʒinꝫ. cinam. xiloaloes xilobalsami folij indi añ. ʒ. ij. rōne aromati/ʒatiōis ꝛ cōfortationis virtutis mellis ꝛ ʒuccari añ. lib. ß. fiat ex oībus sirupus bene co/ctus ꝛ clarificatus modo ꝛ ordine quo fiunt alij sirupi. Et ex ipso potet omni die in au/rora ꝑ se si aquosus fuerit: sed cuꝫ aqua calida si fuerit p decoctionē inspissatus. Et si laxatiuuꝫ facere volueris: adde turbith agarici añ. ℥. ß. rōne flegmatis cassiefi. tamarindoꝝ añ. ℥. j. ratione cho. hermod. sene thimi epi/thi. añ. ʒ. j. rōne melācholie. mirabolanoruꝫ kebuloꝝ vel masticis. ʒ. iij. rōne cōfortatio/nis membroꝝ nutritiuoꝝ. Et ponantur oīa in decoctione prima postq fuerint in mortario aliquātulum contusa: ꝛ fiat sirupus sicut prius: quia faciet egruꝫ ascellare bis vel ter leuiter quaq die. Et si volueris vt stomachū aut caput respiciat a pprietate adde ex diretiuis que diximus caplo de feb. flegmatica interpollata.

Canones.

Scire opꝫ ꝙ in cura fe. cōposita

rũ vł cõmixtarũ insistẽdũ est a pncipio circa rectificationẽ humoꝝ calidoꝝ subtiliũ: ⁊ post hoc grossoꝝ cum digerẽtibus atq; euacuantibus appropriatis: qm̃ illud qd plurimũ accidit: est vt humores subtiles agitent̃ statim a principio: grossiores vo tarde in processu. Aduertendũ pterea ꝙ humores calidi subtiles plus indigẽt alterãtibus ꝙ educẽtibus: grossi vo frigidi ecõuerso: vt ait Aui. ⁊ Auer. auctoritate auẽzoar. v. sui colliget. Nunꝙ vi sa est medicina laxatiua ministrari apud cõ opatione nisi euacuaret̃ cho. rubea in principio: qd quidẽ accidit pter ei⁹ subtilitatez ⁊ caliditatẽ: qm̃ disponũt ad motũ. Solicitãdum etiã statim a principio fe. putridarũ in ɔfortatione stomachi epatis ⁊ splenis: ⁊ vniuersalr̃ oim mẽbroꝝ naturaliũ atq; eoꝝ exopillatiõe. Qm̃ vt ait Ras. in diuisionib⁹ ca. psenti. In oi hmõi fe. infla t̃ facies ⁊ corrũpunt̃ viscera ⁊ debilitant̃ ⁊ infrigidãtur stomach⁹ ⁊ epar: quare cũ calidis stipticis hora q̃nta: deinde penetrantibus dyaforeticis hora alia subtilr̃ succurrat̃: ⁊ hanc artẽ iam scripsimus ca. de flebothomia.

Pronosticatio.

Feb. cõposite aut cõmixte vel erratice ex tota sui spẽ difficiles sunt ⁊ maligne: qm̃ in eis virt⁹ opprimit̃ ⁊ virt⁹ corrũpit̃: neq; medicine rõnabilr̃ exhibite poterũt ilico subuenire. Qd totũ ex hoc accidit: qm̃ cause p̃te ẽm cõplexionẽ vel substãtiã silr̃ equalr̃ dñant̃: quapropter oẽs fe. hmõi plixe sunt ⁊ maligne. Item dicit Ras. in diuisionib⁹ ca. psenti. ꝙ plures fe. cõposite q̃ accidũt sunt ille q̃ fiunt ex cho. rubea ⁊ flate cõtinue vel interpollate: qm̃ ois cibus vel humor dũ corrũpit̃: transit vt plurimũ in hos duos. in cholerã quidẽ p adustionẽ: in flegma vo per incrudationẽ vehementẽ. Itẽ dicit Ipo. iij. pnosticorum. Febrib⁹ inordinate vagãtib⁹ quartane sunt future: ⁊ ppie apud autũnũ cum sit tẽpus inordinatũ. Item si febris ethica cõplicet̃ cũ putrida mortale: qm̃ ethica replerione indiget. Itez ad febres cõpositas cũ pdurauerit accidere cõsueuerũt opillationes ⁊ durities in epate ⁊ splene ⁊ demũ ydropisis asclites

¶ De febre pestilentiali.

Capitulum. xv.

Accidit interdũ aeri q̃ est hic apud nos circa terre supficiẽ vt corrũpatur ⁊ putrescat queadmoduz accidit ⁊ aq̃ q̃ stat in paludib⁹ ⁊ stãgnis: q̃re cuz attrahit̃ p anhelitũ corrũpit hũiditates q̃ sunt in corde ⁊ capsula ei⁹ ⁊ febrẽ inducit q̃ epidymia grece et pestis latine dicit̃. Et nũerat̃ hec inter cõtinuas acutas q̃ apud diem. xiiij. teriant̃ vel prius. Hec aũt aeris corruptio aut fit ex cã manifesta vt a cadauerib⁹ mortuoꝝ nõ defunctoꝝ ⁊ infusiõe lini vel canap. in aq̃s vicinis hoĩz habitatiõi ⁊ ppie cũ a locis hmõi ꝓuenerit flat⁹ ventoꝝ austrinoꝝ. Aut fit ex cã occulta vt ex influentijs orbiũ ⁊ astrorũ. Quapropter ait Ipo. j. pnosticoꝝ. Est aũt quoddã celeste sydus qd latere nõ opz. Signa fe. epidymialis sunt ꝙ est q̃ete caliditatis cũ tangit̃ exterius sed est difficilis ⁊ perturbãs interius ⁊ ppie circa thoracẽ ⁊ pect⁹ vbi est sue putredis minera: q̃propter est cũ ea lingua nigra: adusta ⁊ pulsus spissus paruus debilis in quo sistoles maior est ꝙ dyastoles. Sed fortificat̃ apud noctẽ silr̃ ⁊ anhelitus: sed est fetoris horribilis: ⁊ egestio ⁊ vrina ⁊ adherent ei tristitia ⁊ vomitus ⁊ sitis ⁊ vrina ipsorum est laudabilis digesta paruz differens ab vrina sanorũ. verũtñ est interdum ru. grossa cũ liuiditate ⁊ ppie cũ fe. est malignantis vehementie. Et est cum ea pstratio appetitus ita vt si vehemẽter ab astãtibus nõ insistatur: moritur sine cibo ⁊ multiplicantur in ea vigilie ⁊ inquietudo iacendi super lecto suo: ⁊ dolor oris stomachi ⁊ tussis sicca ⁊ tensio vel spasmus membrorum neruosorum ita vt ex illis omnibus eger cadit frequenter in sincopim et debilitationez virtutis vltimatam. Cum igitur videris fe. aliquã cum nausea frequẽti ⁊ signis omnib⁹ aut plurib⁹ iã dictis: tũc scias ꝙ ipa est fe. pestilentialis: verũ si cũ predictis multiplicet̃ hec fe. in hoibus ⁊ sunt signa pestilentie manifesta in aere circũdante vt caliditas plurima cuz turbulẽtia nubiũ ⁊ multitudine pluuiarũ ⁊ alteratione aeris subita nũc ad claritatẽ: nũc ad obscuritatẽ ⁊ multiplicatio vermium ⁊ serpentũ ⁊ multiplicatio variolarũ in pueris ⁊ morbilloꝝ ⁊ flatus assiduus vẽtorũ calidoꝝ humidorum scz austrinoꝝ: vẽ uero erit tua significatio.

Methodꝰ. Sit tota tua intētio in cōfortatione cordis istorū: q̄m est illud qđ maxime laborat i hac fe. Cōfortatꝰ autē cū frigidis stipticis aromatibus q̄m calorē fe. reprimūt: virtutē alliciūt: ⁊ vehementer putredini resistūt: quare ꝑ interius ⁊ exterius ministrentꝰ. Tēperetur igitꝰ aer a principio habitationis ipsoꝝ sternendo per cameras plātas frigidas virides redolentes vt folia roſ. salicis nenuphar. ⁊ vitis albe ⁊ aspergantꝰ parietes cū aqua roſ. et aceto ⁊ suffumigetꝰ cū sandal. ⁊ camphora ⁊ ligno aloes ⁊ xilobalsa. positis sup carbones ⁊ odorēt res easdē in manibꝰ suis retentas siue facta ex eis poma cū laudano et storace. Rorētꝰ frequenter eoꝝ facies cū aq̄ rosea. Et fomētentꝰ os ⁊ timpora: similr̄ ⁊ pectus totuꝫ ex aqua roſ. ⁊ aceto postq̄ in eis puluis ro. cāphore ⁊ sandaloꝝ fuerit dissolutus infundēdo in eis pānos lineos mundos vel sericeos ⁊ actu frigidos frequentando sup locū. Nutriatꝰ ex pullis assatis cōditis cum vino granatoꝝ vel berberis vel aceto. similr̄ ⁊ vitellis ouorum ⁊ mica panis de simila lota in aqua frigida. deinde expressa et imbibita in vino granatoꝝ: potest q̄nq̄ in cibo sumere lentes excorticatas vel bis coctas cum aceto similiter ⁊ pulmentū ordei ex farina vel auene conditū cum aceto. Bibat vinum albū bonū odoriferū cui admixtū sit quantū est eius quintuplū ex aqua dulci frigida vehementer: vel bibat aquā frigidā cuꝫ vino granatorum vel agresta vel cum aceto. Si p̄sto nō est aliud sorbeat q̄nq̄ lac acetosum vl̄ lac vstulatū cū lapide ignito ⁊ cū eodē lacte ⁊ farina auene fiat pulmētū. vtatꝰ extremitatibꝰ edoꝝ vituloꝝ coctis ⁊ cōditis cū vino pōtico ⁊ aceto ⁊ seie aneti postq̄ fuerit vehemēter infrigidata. Et sit studiū plimuꝫ in cōfortatiōe v̄tutis eoꝝ ex cibis ⁊ potibus acetosis generū diuersoꝝ q̄ ꝓuocēt appetitū: ⁊ cū eger cibū abhorruerit ab astātibꝰ exhortetꝰ: q̄m cadit virtꝰ ⁊ moritꝰ si nō cibꝰ offeratꝰ. Cōfortetꝰ hora qua cibum nō sumpserit cuꝫ dyarodon abbatis rosata nouella zuccaro ro. triasand. simplicibus vel cōmixtis.

Emperica. Prohibeatur hic eger a cibis humidis ꝑposse sicut iura carniuꝫ elixarū: simr̄ ⁊ potibꝰ vaporosis vt sunt vinū purū ceruisia ⁊ claretum. Et sit ipsoꝝ aspectꝰ ad septētrionē non ad austruꝫ. ꝓhibeatꝰ etiā a balneis ⁊ ablutionibꝰ aq̄ calide dulcis. Q̄m vt ratio testatꝰ caliditas ⁊ humiditas vehemēter allicіunt putredinē: caliditas effectiue: humiditas subiectiue. Dicunt p̄terea exp̄ti q̄ si q̄s sumpserit ex his pillulis oī die. ʒ. ß. in aurora tp̄e pestilentie nō cadit in hāc fe. ℞. aloes. ℥. ſ. mirrhe croci añ. ʒ. ß. terantꝰ ⁊ cōficiantꝰ cum vino bono odorifero ⁊ cū eodē assumantur in potu: q̄m materias putridas leuiter euacuāt ⁊ nō putridas reseruāt. verū si corpus non fuerit plectoricū nec̄ sit opus purgatione omnino oportet vt aloes ⁊ mirrha decē vicibꝰ abluātur aut pluribꝰ in aqua dulci donec p̄tes acute resoluātur ⁊ sola stipticitas remāserit aromatizans: ⁊ idē operatur tyriaca bona si cuꝫ vino claro aromatico ⁊ aqua veri frigoris potetur in ieiuno: odor etiā assiduꝰ cāphore: si caliditas sit vehemēs in visceribus vel musci si caliditas nō sit fortis cōferre dicitꝰ.

Canones. Non cōfert in hac feb. purgationibus insistere: q̄m humor putridus nō est eiꝰ causa sꝫ vapor aeris putridꝰ cor inficiēs ⁊ eius hūiditates. Verūtn̄ si vēter sit stipticus leniatꝰ cum suppositorio vel clisteri ⁊ q̄nq̄ cū medicina leni cuiusmodi sunt cassia fi. māna tamarind. si bullitātur in aqua cū viol. vel pruniscolentꝰ et potētur in aurora. q̄ si corpus carnosum fuerit atq̄ rubicundū ⁊ vrina rubea cōfusa et q̄rendo in flebothomādo flebothomāduꝫ erit statiꝫ a p̄ncipio q̄m hūores supfluos diminuit: virtutē alleuiat: ⁊ a fe. putridis p̄seruat. nec videtur negligendū quin detur medicina digerēs quaq̄ die: q̄m humores rectificat ⁊ ab ebullitione putrida refrenat cuius modi sunt oxizacara ⁊ sirupus acetosus simplex si cum aqua frigida potētur in aurora. Sed apud meridiē cum est sitis vehemens bibat sirupum de papauere: ⁊ stant oīa q̄ de fe. tertiana cōtinua diximuꝫ ⁊ proprie si sitis et vigilie ꝑdurarint.

Pronosticatio.

Fe. epidymiales ex tota sui specie timorose

sunt et suspecte: quoniam in eis minera putredinis est in corde quod est fons vite propter quod ait Avi. quarto can. capitulo presenti. quod non oportet in ea digestioni credere: quoniam post urina appare re digesta et eger tendit continue ad mortem quod est quia post in hac fe. virtus naturalis esse fortis quare digestionem perficit in cibis et humoribus quacumque die. Virtus vero vitalis est debilis prostrata quam pulsum faciet parvum spissum velocem debilem inordinatum: pulsui igitur est credendum qui non fallit cum sit precoversus: ut dicit Gal. lib. suo de pulsibus. Item si sincopis fortis et frequens accide rit acer appetitus omnino fuerit prostratus morta le. Item omnis fe. cum ad crisim pervenerit modo naturali et precedentibus signis digestionis frequentius terminatur ad bonum quam ad malum preterquam hec fe. in cuius crisi non est confidendum: quoniam est ut plurimum mortalis: ut ait Gal. in commento illius amphor. secunde p. Quibuscumque crisis fit bis nox difficilis etc. Item hec fe. et similiter omnis fe. putrida multiplicatur maxime sub estate pluviosa. unde Ypo. iii. parti. Constitutiones vero anni omnino quidam sicce etc. Item ad hanc fe. variole et morbilli succedere consueverunt et proprie tempore senectutis aut iuventutis quare si copiose et subito exierint fortitudinem virtutis expulsive significant et crisim ad salutem. Si vero contrarium accide rit mortale.

¶ De morbillis et variolis. Ca. xvi.

Variole et morbilli sunt pustule plurime et minute causate in fe. acuta ex materia plurima calida dispersa sup cutim totius corporis: et accidunt ut plurimum infantibus et pueris ante tempus pubertatis: quoniam in illis etatibus virtus naturalis roboratur ut partes menstrui malignas retentas in porositatibus membrorum embrionis radicitus expellat. Verum he partes sunt duorum modorum: quoniam aut sunt sanguinee et causant variolas: aut cholerice aduste et generant morbillos: quod si fuerit frigide et flegmatice non poterunt fieri cum talium passionum: sed scabiei et pruritus. Accidunt etiam he passiones corporibus adultis et proprie post crises diminutas fe. acutarum: ita ut variole fe. de sanguine morbilli fe. de cholera consequantur. Signa eorum communia sunt: quoniam apud initium generationis amborum fit fe. continua acuta caloris vehemen tis et dolor fortis sup dorsum et pruritus in naso et timor in somno sine causa manifesta. Signa vero distinctiva sunt: quoniam apud generationem morbillorum sunt communia accidentia fortiora et caliditas et angustia cum dolore capitis et faciei rubore similiter et vigilie ultimantur. Deinde post tres dies vel quatuor exeunt a corpore toto pustule dure rubee minute que nullum aut parvum tub. sed apud generationem variolarum fiunt accidentia minora. deinde post tres vel quatuor dies apparent in toto corpore: similiter et in albuminibus oculorum pustule late molles subalbide que cum maturantur faciunt saniem et tub. sequitur.

Methodus.

Distinguuntur iiii morbi per quatuor tempora: quemadmodum et omnes alii cum fuerint salubres. Est namque principium in eis antequam pustule exterius incipiant apparere. Augmentum vero est quoniam pustule apparent et augmentantur: sed est status cum maturantur et tubum faciunt et rupturam. Declinatio vero cum ulcera exsiccantur et faciunt crustas et vestigia planantur. Secundum hec igitur tempora diversificantur in cura. In principio igitur egritudinis et postquam principium cognoveris in hac febre fiat illico flebotomia basilice si virtus et etas consenserint et extrahatur sanguis plurimus proposse simul hora una ut apud screationem quoniam materiam diminuet variolarum et morbillorum impediet generationem. Et regatur patiens hordeacea cum cibis et potibus stiptics proposse ex quibus sunt pultes ex farina avene conditi cum aceto: similiter et lentes excorticate et risum et mica panis abluta in aqua frigida: et post hoc imbibita in vino granatorum vel succo berberis aut acetose: vel sicut sunt pultes ex farina simile conditi cum lacte ustulato. Bibat aquam frigidam puram aut mixtam cum aceto. Utatur zuccaro rosato et triasand. Et in hoc casu conferunt trocis. de karabe et de camphora et de spodio si venter restrictus fuerit cum cassiafistula et non cum fortibus medicinis: quoniam in hac egritudine cadit timor plurimus dissinterie maligne. In augmento vero cum pustule ceperint apparere abiiciatur hoc regimen et capiatur aliud omnino. Quoniam ut ait Ypo. prima p. amph. Undecumque natura repit etc. quare non fiat flebotomia neque lenitatur venter: quoniam materiam ad centrum corporis dirimaret: et fortassis subitam induceret suffoca

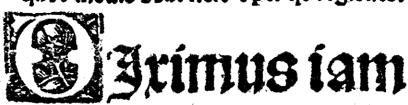
tionē: sed cū cibis ꝛ potib⁹ tēperate subtilib⁹ dietet̄ q̄bus materie diminuent̄ ad corporis et cūferētiā p̄ter ꝙ plurimū inflāment: sicut sunt pultes ex farina ordei farris vel auene cōditi cū lacte amigdalarū ꝛ sicut est hec aq̄ ℞. ficuū siccarū passularꝫ añ. ℥. iij. rad. feniculi: se. anisi petro. granatorū aut berberis aut lentiū excorticatarꝫ añ. ℥. j. sandalorꝫ. ℥. ß. pistent̄ ꝛ bulliant̄ in lib. quatuor aque dulcis donec medietas cōsumat̄: tūc collet̄ ꝛ reseruet̄: ꝛ frequēter ex ea potet̄ in die: q̄m variolas ꝛ morbillos ꝓuocat ꝛ maturat. Et cū fortificare volueris in ꝓuocando adde croci aliquātulū ꝛ coopiat̄ assidue cū pannis calidis mollib⁹ donec sudet ꝛ ponant̄ sup ipsuꝫ: ꝛ corā ei⁹ oculis res rubee: q̄m faciēt earū exitū a ꝓprietate festinare ꝛ mittant̄ pedes ꝛ man⁹ in aquā calidā: q: faciet vt alleuiet̄ variolarꝫ exit⁹ in mēbris: ꝛ distillet̄ in oculos ꝛ aures ꝛ nares aliq̄d ex reb⁹ stipticis q̄d ptes hmōi defendat ab exitu variolarum ꝛ morbillorꝫ ꝛ gargariset cum eisdeꝫ: q̄m si accideret in oculis adducerent cecitatem ꝛ in auribus surditatem: simil'r ꝛ aliorꝫ membrorꝫ nobiliuꝫ tolerent operationē sui corrosione vehementi. Ex rebus hmōi conferentibus est aqua ros. ꝛ ꝓprie cum in ea sumach ꝛ berberis ꝛ grana granatorꝫ bulliātur simil'r. ꝛ colliria stiptica dicta ca. de obtalmia. ꝛ de fluxu lachrymarum. ex quibus hora post horā stilletur in oculos. sil'r ꝛ oleuꝫ ro. ꝛ oleū mirtinū ex quibus multotiens aliquid sugat̄ per nares ꝛ in aures distillet̄. In statu vo ꝛ cum pustule mature ꝛ sanies ꝛ virus ꝛ sanguis emanarint: fiat redditus ad dietam stipticam dictaꝫ in principio: q̄m confortando partes intrinsecas ꝓpellet materias ad exteriora. Similiter ꝛ intestina custodiet a crisi sinthomatica que accidere consueuit in hac fe. per fluxum vētris dissintericū timorosum ꝛ a cibis ꝛ potibus sanguinē multiplicantibus abstineat ꝓposse: donec morbus ad perfectam venerit declinationeꝫ: ex quibus sunt carnes oua ꝛ vinū: nisi fortassis virtus fuerit debilis: tunc nanq; sumat aliquid ex ipsis vsu moderato. In declinatione igit̄ ꝛ cuꝫ vlcera ceperint desiccari ꝛ cortices cadere cōfortetur earuꝫ exsiccatio si tardauerit cū lana vel bōbace intincta ꝛ imbibita in aqua salsa ꝛ posita super loca vicibus alternatis: ꝛ suffumigētur membra ex rosis siccis ꝛ mirtillis ꝛ ex ligno sambuci vel tamarisci posita sup carbones ꝛ abluātur ex aqua decoc. rerum earūdem. Et inungant̄ oleis mollificantibus: vt est oleum camomillinū ꝛ similia. Et sicut est aqua decoc. maluarū viol. ꝛ althee. Sic ergo mollificatiua cuꝫ exsiccantibus vicibus mutuis alternēt: ꝛ donec oēs cortices ceciderint ꝛ vlcera fuerint exsiccata. Tunc igitur repleātur eorꝫ vestigia ex cibis ꝛ potibus corp⁹ impinguātibus ꝓposse: vt dicemus cap. de impinguatione corporis macri. Sil'r ꝛ cum vnguētis ꝛ emplastris carnē generātibus: sicut est vnguentum vel emplastrū quod sic fit. ℞. litbargiri abluti nouē vicibus in aqua ros. ꝛ totiens cribellati. ℥. ij. rad. cannarū siccaruꝫ farine risi pulueris ossiuꝫ adustorꝫ farine fabaruꝫ excorticatarum añ. ℥. j. terātur oīa subtiliter ꝛ cribellent̄ ꝛ cū muscillagine se. lini fenugreci psilij icorporētur in formā vnguēti vel emplastri ꝛ sup loca concaua ponat̄ sero ꝛ cū itur ad lectū ꝛ mane cuꝫ aqua calida abluat̄. Ad hoc cōferre videt̄ plimū frequēs sessio in balneo aque dulcis tepide post cibi sine mora plurima in ipso: quoniam nutrimentum ad membra trahit ꝛ carnē multiplicat in eisdem.

Pronosticatio.

Utraq; istarum fe. continua est acuta valde quare vehemens cadit in eis timor: ꝛ ꝓpri apud statum ꝛ finem augmenti cum pustule exierint velut sudor apud crisim. verū morbillus est deterior in quo maior cadit timor suffocationis ꝛ corrosionis membrorū principalium ꝙ in variolis: quoniam est cuꝫ eis febris acutior ꝛ accidentia fortiora: quapropter fit crisis in morbillis ꝛ egrediuntur pustule apud diem tertium: aut; quartum: au quintum ad plus. Crisis vero atq; exitus variolarum accidit vt plurimum apud diem septimum vel nonū. Est tamen in quibusdā corporis exterioribus vt in variolis maior cadit timor ꝙ in morbillis que sunt ocul: aures: atq; guttur: q̄m partes huiusmodi vehemēter ab ipsis corrodunt̄: nisi fortassis stati a principio cū gargarismis ꝛ collirijs stipticis succurrat̄. Itē morbilli ꝛ variole cuꝫ bene fuerint purgati corpus mūdāt a lepra ꝛ ca

cro ꝛ morphea alba ꝛ nigra preseruāt. Itē si fuerint hmōi pustule in crisi fe. epidimialis ꝛ virt⁹ cōstiterit: crisim significāt salutarē. Itē si pustule in ambob⁹ pauce fuerit ꝛ cito exierint ꝛ cito maturētur salubre: si vo cōtrarium mortale. Itē si pustule nūc appareāt: nūc delitescāt cū dolore ꝛ angustia in visceribus virtutis expulsiue debilitatē ꝛ materie multitudinē crisim significat mortalē. Itē si sincopis fortis ꝛ frequēs acciderit mortale. Itē si malitia ā helit⁹ aut difficultas trāsglutiēdi cibū ꝛ potū supuenerit cū siti ꝛ angustia vehemēti mortale qm̄ materia plurima mēbra spūalia opillat. Itē si flux⁹ vētris supuenerit statim a principio ꝛ ante apparitionē pustularū in variolis siue morbillis crisim significat ad salutē: ꝛ pprie si nō supfluxerit neq̄ viscera senserint nocumentū. Si vo post apparitionē pustular̄ ꝛ apud statū vel augmētum flux⁹ vētris acciderit crisim sintomaticā ꝛ dissinteriā significat timorosā. Itē si fuerit color morbillor̄ rube⁹ aut violace⁹: aut niger aut liuidus mortale: qm̄ materiā adustam significat ꝛ venenosā. Itē si variole fuerint citrine vel dure spissim inuolute vel rubee vehemēter aut violacee aut āhulauerint vt formica aut cutis corpis corrugauerint velut in spasmo oēs male sunt ꝛ mortales: vt ait Ra. in diuisionib⁹ ca. psenti. Item si sanies alba laudabilis ex eis fluxerit apud maturationē salubre. Si vo virus viride cenosum cum fetore horribili mortale. Itē si vrina liuida fuerit: aut nigra: aut viridis: aut diuersi coloris cōfusa mortale. Itē si virtus cōsisterit ꝛ appetitus remāserit ꝛ anhelit⁹ bonitatē suā seruauerit ꝛ remedia rationabiliter exhibita q̄q̄ die cōtulerint ꝛ sitis ꝛ calefactio remissa fuerit: ꝛ pustule cito apparuerint ꝛ apparētes exterius remāserint ꝛ remanētes cito maturauerit ꝛ maturātes saniē albā lenē ꝛ equalem emiserint ꝛ calor toti⁹ corporis equalis fuerit: ꝛ viscera dolorē nō senserint oīa ista salubria atq̄ vitalia sunt signa.

¶ Tractat⁹ secūd⁹ secūdi libri cui⁹ quinq̄ sunt capl'a. Primū est de crisi: quid sit ꝛ quot modis hēat fieri ꝛ per q̄s regiones.

Primus iam curam febriū oīm ppōsse: volum⁹ nunc sermonē nostrū dirigere sup accidens quoddā horribile cōsequens fe. apud ipsarū terminationē ad bonū vel ad malum quod crisis grece ꝛ latine cōuersio vel iudiciū appellatur: quoniā oīs febriēs hora crisis ad salutē vel perniciē iudicatur. Est aūt crisis vt dicit Gal. in pmo ꝛ tertio de crisi. vehemēs atq̄ velox motus morbi cōtra naturā ꝛ ecōuerso. i quo natura subito vel vincit: vel vincitur in toto vel in pte: quoniā est velut pugna vel duellū inter materiā ꝛ virtutē: quare opꝫ vt ipsorū alterum subito ppellatur sensibiliter extra corpus in toto vl' in parte. verū qm̄ expulsio sensibilis aut subita potest fieri trib⁹ modis similiter ꝛ crisis. Modus crisis primus est in quo eger mutatur subito ad perniciem vel salutem: quoniam tunc virtus aut materia subito tota simul propellitur extra corp⁹ velut accidit in febribus vere acutis quibusq̄ cunq̄. Secundus modus est in quo eger subito mutatur ad melius vel ad peius. Post hoc autem paulatine tendit ad perniciem vel salutē: quoniam fit prima crisis diminuta ad bonum vel ad malum: deinde virtus proficit vel deficit in febribus cronicis ꝛ nō vere acutis: in quibus virtus aliqd perfecte materie prime expellit subito. deinde residuū insensibiliter resoluit vel ab ipso quaq̄ die resoluitur. Terti⁹ modus est in quo eger paulatine primo tendit ad meli⁹ vel ad peius. post hoc autem subito mutatur ad perniciem vel ad salutē: quoniam virtus primo paulatine resoluit aliquam portionē materie vel resoluitur ab ipsa. Post hoc vero subito residuum expellit sensibiliter ꝛ expellitur ab ipsa: velut accidit in febribus cronicis: similiter ꝛ in febribus interpollatis. In his nanq̄ materia primo diminuitur in quolibet paroxismo per vomitum vel sudorem: deinde apud diem quadragesimum vel sexagesimū fit fortis crisis ad vitam vel mortem. Neq̄ fuit euacuationis cretice quartus modus in quo eger paulatine tendat ad perniciem vel salutem a principio egritudinis vsq̄ ad finem: quoniam modus hic non crisis sed resolutio nuncupatur: quemadmodū accidit in febribus que sine crisi terminantur. Regiones autem per quas crisis habꝫ fieri sunt duorū generum: quoniā aut expellitur

materia totaliter extra corpus: aut ad membrum debilius. Si pmo appellat crisis euacuationis: ꝛ cõtinet sub se septem species q̃ sunt sudor: vrina: fluxus ventris: vomit᷒: fluxus sanguinis nariũ: ꝛ fluxus menstruoꝝ vel emorroydarum. pluribus nãq modis nihil egreditur sensibiliter corpus nostrũ. Si secundo modo tunc crisis permutationis ab Auicẽna nominat: ꝛ continet sub se tres species famosas que sunt apã creticum post aures ꝛ in inguinibus ꝛ sub ascellis: quoniam ista sunt emũctoria corporis ignobilia p naturam fabricata: velut in domibus latrina: licet ꝛ oĩs pars debilior apud duellum creticum fit receptaculũ formatoris. Signa crisis cõia sunt turbatio sensuũ ꝛ rõnis plus solito cum dolore capitis scotbomia ꝛ angustia egri cum inquietudine iacendi sup lecto et instantia vigiliarũ ꝛ somnus pfundus et dolores fortes in visceribus ꝛ alteratio anhelitus ꝛ vehemẽtia sitis ꝛ coloris: ꝛ aduenit quibusdã rigor fortis ꝛ anticipat hora exacerbationis magis solito. Omnia ista cũ apparuerit in die crisim significant futuraʒ in nocte ꝛ econuerso: quoniã vt ait Ipocra. secunda particula amphorismorũ. Quibus crisis fit his nox difficilis ꝛc. Quod si cuʒ predictis febris fuerit vere acuta ꝛ dies expectata fuerit vere cretica quam sua indicatiua precessit cum signis ꝛ euacuationib᷒ creticis perfectis vel diminutis ꝛ digestio perfecta vel cruditas vltimata visa fuerit in vrina verior fiet tua significatio. Signa crisis propria future per sudorẽ sunt cũ predictis pulsus mollis ꝛ vndosus caliditas cutis roridavaporosa ꝛ ꝙ eger sentit circa supficiẽ velut acuũ puncturã: ꝛ retinentur stercus ꝛ vrina vehemẽter. Signa xõ ppria crisis future p vrinã sunt cuʒ predictis grauitas ꝛ cõmotio circa femur ꝛ pectinẽ: ꝛ ꝙ eger est ex illis qui venas habẽt largas ꝛ cõsueuit crisim facere per vrinã. Signa crisis ppria per fluxuʒ ventris sunt cuʒ pdictis grauitas ꝛ cõmotio circa ventrẽ ꝛ vmbilicũ ꝛ ventositatũ egressio plurimarũ. Signa crisis ppria per vomitum sunt cũ predictis animi subuersio ꝛ nausea ꝛ tremor labioꝝ inferiorũ oris ꝛ multitudo sputi vel saliue. Qd̃ si singultus supuenerit verior fiet significatio. Signa crisis propria per fluxum sanguinis narium sunt cum predictis fluxus lachrymarũ inuolũtarius ꝛ rubor faciei atq oculoꝝ cũ imaginatione rerum rubearũ ante oculos ꝛ turbatione visus similiter ꝛ nasi pruritus vehemens ꝛ anhelitus cõstrictio ꝛ timporum pulsatio ꝛ venarum inflatio que sunt in fronte. Signa crisis propria per fluxum menstruorum vel emorroidarum in corpore consueto sunt cum predictis: pruritus in ano cũ tumore ꝛ inflatione venarum ibidem. similiter ꝛ agitatio circa sumẽ ventris ꝛ ardor circa vuluam ꝛ dolor circa allzatim. Qd̃ si corpus consuetũ fuerit in hac crisi ꝛ vrina nigra fuerit aut cuʒ sedimine nigro verior fiet tua significatio. Signa propria crisis future per exiturã sunt cũ predictis sensatio grauitatis plurime in aliqua parte corpis puta post aures vel in coxis aut sub ascellis: ꝛ quia fe. fuerat de flegmate vel de cholera non pura et vrina fuerit alba grossa lactea vel subtilis aquosa: neq virt᷒ fuerit fortis excellẽter: quare materiã pfecte nõ expulit: sed ad mẽbrũ debilius deriuauit.

Methodus.

Cuʒ hora crisis accesserit ꝛ id pfecte cognoueris ex signis supradictis nihil egro tribuas in cibis potib᷒ aut medicinis: sed ipm penitus nature derelinquas: qm̃ natura est agẽs sapiẽs q̃ melius opat in singulis iuxta posse nisi forsitan ꝟtus defecerit et pulsus paruus fuerit atq inordinatus nõ q̃dẽ ex fortitudine accidentiũ sed multitudine euacuãdi. Tũc nãq cibus modicus erit statim offerẽd᷒ velut est mica panis lota in aq̃ frigida ꝛ post hoc ibibita in vino põtico vel succo granatoꝝ. Et qñ vera crisis nõ apparuerit p signa certa nihil fiat circa egrũ die crecica ne forte medicus ꝛ natura cõtrarias perãt regiones. Cũ aũt vera crisis appuerit et virt᷒ sufficere videt adhuc medicus ociet: qm̃ vt ait Ipo. j. pti. amph. Ea quoꝝ crisis fit ꝛ facta est eq̃liter nõ mouere ꝛc. ꝙ si virtus insufficiẽs videatur: confortet ipsam medicus per eandem regionem. quoniã vt ait Ipo. Que ducere oportet vndecunq natura reperit ꝛc. quomodo autem naturam cõfortare possumus apud crisim per eandẽ regionem cõplere diximus ca. de cura feb. putridarum in generali.

Pronosticatio.

Si signa crisis euenerint i die cretica radica/
li quã suã precessit indicatiua radicalis ꝛ ap
paruerint signa pfecte digõnis in vrina ꝛ vir
tus fuerit fortis ꝛ pulsus magnꝰ inordinatꝰ
crisim fidã cõpletã ꝛ pfectã significat affutu
rã. Si vo cõtrariũ oim pdictorũ euenerit cri
sim mortalẽ significat ꝛ malignã. Vbi grã.
qm̃ si die quarta apparuerit puus sudor aut
fluxus ventris modicus: neqꝫ signa digõnis
manifeste appuerint: neqꝫ virtꝰ sit valde for
tis crisim mortalẽ sigt in septima: qm̃ virtꝰ
nõ põt morbũ superare put attẽtauit i die
quarta ꝙ si q̃dã eorũ affuerint ꝛ non crisim
significãt diminutã quã sequit̃ recidiuatio
nisi cũ euacuationibꝰ post crisim succurrat̃.
Or vt ait Ipo.ij.pti.amph.q̃ relinquunt̃ in
morbis post crisim ꝛc. Itẽ solicitandũ in fe.
ad faciendũ crisim cõpletã ꝛ si nõ aliter saltẽ
per artẽ: qm̃ vt ait Auic.iiij.can.cap. finali.
Ois recidiua deterior est sua radice: qm̃ na/
turã reperit defectã. Verũ distinguendũ in
recidiua ne fiat error qm̃ est vera ꝛ nõ vera.
vera dr̃ q̃ fit ex sparsione materie post crisiꝫ
derelicte. Nõ vera vo dr̃ q̃ post crisim gñat̃
ex malo regimine in toto vel in parte. Iteꝫ si
quis cõualescat in feb. putrida sine euacua/
tione sensibili oino vel modica recidiuã nõ
euadet nisi cũ purgationibꝰ p artẽ succurrat̃
Vñ Ipo.ij.pti.amph. Nõ ẽm rõnẽ alleuia
tis nõ opꝫ credere ꝛc. Itẽ fe. singule crisiꝫ fa
ciunt vt plimũ p regionẽ sue materie ɔgruẽ
tẽ. Vbi grã. fe. de sanguine p fluxũ san. nariũ.
sed fe. de cholera p sudorẽ vel fluxũ ventris
cholericũ: sed de flegmate p vomitũ vel vri
nã: sed de melia p fluxũ menstruoꝝ vl' emor
roidarũ: sꝫ fe. cõposite p aпa creticũ: verũtñ
ipsaꝝ queliꝫ crisim põt facere p quãlibet re/
gioneꝫ. Itẽ crisis ex tota sui spẽ plus attinet
saluti ꝙ̃ morti nisi fortassis morbꝰ fuerit pe
stilentialis: vt ait Gal. in cõmento illꝰ aph.
ij.pti. Quibuscũqꝫ crisis fit ꝛc. Ex quo scire
possumus ꝙ ad pugnã creticã plus latescit
virtus ꝙ̃ morbꝰ nisi crisis sint bomatica fue
rit ꝛ maligna.

¶ De cognitione febris an terminãda sit per crisim vel sine crisi: ꝛ an febris sit lon ga vel breuis. Capitulum.ij.

Modi terminationis materialiuꝫ
egritudinũ sunt duo: qm̃ aut
terminat̃ per crisim: aut paula/
tine ꝛ sic terminant̃ p resolõnem.
Dico aũt materialiũ: qm̃ egri/
tudinũ immaterialiũ cuiusmodi sunt mala
cõpositio siue mala ɔplexio imaterialis: vt ẽ
fe. ethica siue fe. effimera vera: ꝛ ppꝛie lo/
quendo nõ est terminatio cũ nõ sit in eis pu
gna: sed rectificatio sola. Vt autẽ scire possi/
mus q̃ materialis egritudo terminat̃ p cri/
sim ꝛ q̃ per resolõnẽ distinguẽdũ videt̃ quot
cõditiones pertineant ad verã crisim. Dica
mus igit̃ ꝙ sunt q̃ttuor put colligit̃ ex diffi/
nitione vere crisis posita auctoritate Gal.
primo ca. pcedẽti. Prima quaꝝ est vt sit pu
gna vehemẽs virtutis cõtra materiã morbi
ꝛ ecõuerso. Secũda vo vt hec pugna fiat su
bito ꝛ nõ tpe longo. Tertia vt tota materia
aut virtus tota: aut maior eius pars ad extra
corpus expellat̃. Quarta aũt vt hec expulsio
sit sensibilis ꝛ manifesta. Ista nãqꝫ cũ oĩa si
mul fuerint: faciunt egrũ necessario festina/
re ad mortẽ subitã vel salutẽ: qd̃ ꝛ vera crisis
appellat̃. Ecõtra vero cũ nulla cõditionum
acciderit apud egritudĩs terminationẽ reso/
lutio nuncupat̃. Qd̃ si quedã fuerint ꝛ q̃daꝫ
nõ: poterit crisis longa nũcupari. Verũ cum
hmõi pugna cretica simil'r ꝛ resolutio sibi cõ
trariari habeãt nõ nisi ex cõtrarietate atqꝫ
resistẽtia virtutis ꝛ materie faciẽtis morbũ
ꝛ hmõi cõtrarietas nõ accidit nisi i morbis
virtutẽ molestantibꝰ. Dicendũ videt̃ ꝙ ois
morbus hmõi aut est molestans p essentiam
cuiusmodi sunt febres: aut per dignitatẽ lese
actionis apud eiꝰ paroxismũ: cuiusmõi sunt
apoplexia: epilepsia: thetanus ꝛ squinãtia
quare videt̃ relinquendũ ꝙ in sola fe. possit
vere crisis fieri: similiter ꝛ resolutio cõtraria
crisi. Sola nãqꝫ fe. est morbus totũ occupãs
et virtutẽ essentialiter molestãs: vt ait Gal.
viij. de inge. sanita. Sed ad magis specialia
descendentes dicamus quibus febribus ve/
ra crisis conueniat: ꝛ quibus resolutio con/
traria ꝛ quibꝰ crisis nõ vera. Propter quod
est sciendum ꝙ triplex est genus febriũ. quẽ/
admodum ꝛ genus humorũ qui sunt mate
ria ipsarum quoniam aut febris est ex mate
ria calida subtili: aut ex grossa frigida: aut ex
materia media seu cõmixta. Et prime qui/

de acute. scde vero cronice. tertie tropice nūcupant. Uerumtñ vt ait Aui. genus acutarum feb. ē triplex: qm̄ aut sunt acute absolute: et he apud. xiiij. aut. xx. terminant. qd̄ Ypo. testat. ij. pti. amph. Acute egritudines ꝛc. Aut sunt magis acute ꝛ peracute vocant q̄ terminātur apud diem septimū vel nonū. Aut sunt in vltimo ꝛ perpacute vocant que terminātur apud diē quartū vel quintū. Tropice vero feb. dicunt que nō habēt motū assiduū a principio sue incohoationis vsq̄ ad terminationem velut acute: sed die q̄libet cretica mouentur ad crisim diminutā: ꝛ post hoc iterū quiescūt. Uerū qualitercūq̄ se res habuerit apud diē. xxxiij. vel. xl. ad plus terminant. neq̄ possunt hmōi terminū p̄terire: qm̄ dies quadragesima est terminus dierū acutarum omnium et initiū cronicarum: ꝛ ppᷓie cronicarum ortarū ex tropicis vel acutis: vt dicit Gal. in cōmento illi⁹ amph. iij. parti. plurie pueris passiones. Cronice dicunt feb. quiete pigre q̄ nō vident mouere: quare durāt vltra. xl. diem ꝛ p menses ꝛ annos plures. Acutis vo febribus vera crisis cōgruit: cronicis vero resolutio cōtraria: sed tropicis crisis nō vera. Acute nāq̄ ex materia subtili generantur: vt est cholera sanguis. Cronice vo ex materia grossa frigida q̄lis est melia ꝛ flegma vitreū. Tropice ex mat̄ia media grossa qualis est flegma naturale. Ex quibus omnibus apparenter scire possumus in quibus febribus ꝛ in quibus diebus vera crisis accidat: quoniā nō nisi in fe. tertiana ꝛ proprie continua vel sinocha ꝛ sinocha inflatiua. Neq̄ post diem vigesimū: quapropter ait Auerro. quarto colliget. q̄ post diē vigesimū non fit crisis sensibilis ꝛ ppᷓie egritudinū acutarum Siłr ꝛ in q̄busdā febrib⁹ ꝛ in q̄busdā dieb⁹ nō vera crisis accidit q̄ nō ē nisi in fe. flegmatica ꝛ ppᷓie continua: neq̄ post diē quadragesimum quoquomodo. Similiter ꝛ in quibusdā febribus ꝛ in quibusdam diebus sola resolutio crisi contraria contingit que non est nisi in feb. quartana ꝛ quintana ꝛ sextana: et proprie cum vltra diem quadragesimū perdurarint. Febres itaq̄ verā habētes crisim breues sunt ꝛ cite terminationis: alie autem opposite. Uerum subtiliatio diete plurima in cibo ꝛ potu ꝛ caliditas cōplexionis naturalis ꝛ raritas corporis ꝛ tempus estatis ꝛ regio australis ꝛ antecessio ciborum calidorum subtilium febrem vehementer abbreuiant ad bonū ꝛ ad malū: quēadmodum predictorum omniū opposita feb. elongant. Iterum certior cognitio breuitatis ꝛ longitudinis morbi trahitur ex signis digestionis in vrina. verbi gr̄a. In quibuscunq̄ febribus principiū est longū omnia alia tēpora subsequētia sunt longa ꝛ per cōsequens fe. longa Sed cum principiū fuerit breue oīa alia tēpora fient breuia: et per consequens tota fe. quod quidem necessariū est atq̄ vtile ad cognoscendum statum: an scz sit longinquus vł propinquus a pncipio: vt ait Gal. j. de crisi.

¶ De significatiōe quattuor horarū vniuersalium febris ꝛ in qua earum debeat fieri crisis. Capl'm. iij.

Febris quelibet ꝛ proprie cū fuerit salubris hūoralis quattuor habet tempora quibus eius alteratio fm materiam ꝛ virtutes sensibiliter variatur: quapropter necesse est vt cognoscantur a medico: quoniā per ea cibus atq̄ medicina: similiter ꝛ actus pnosticus q̄plurimum variant. Sunt aūt principium augmentū: status: declinatio. Uno quidem modo distinguuntur per numerū dierum: ꝛ tunc dicimus fore principiū cū eger primū senserit dissuetas atq̄ indebitas sui corporis alterationes. Uel dicamus pncipiū spaciū trium dierū: vt ait Gal. iij. de crisi. Tunc dicamus augmentū cū febris perpacuta pcesserit ad diē. ij. ꝛ fe. peracuta ad diē tertiū: et feb. acuta absolute ad diem septimū: ꝛ fe. tropica ad. xiiij. diem: ꝛ fe. cronica ad vigesimū vel sibi propinquū. Tūc statū dicimus cum fe. ad diem suā cronicā peruenit vł proximā precedentē. Tunc vero declinationē dicim⁹ cum fe. crisim fecerit fidam ꝛ completā. Secundo mō distinguuntur hec tēpora per gradus accidentiū ppᷓiorū vt tūc dicamus pncipium cū accidentia feb. singula qualis est dolor capitis sitis vigilie ꝛc. nondum fuerint sensibiliter augmentata. Augmentum dicitur cum sunt augmentata: statum cum vltimantur. declinationem cum habita euacuatione forti plurima sensibili ceperint ac

cidentia singula mitigari. Tertio modo et magis rationabiliter distinguuntur per motum digestionis vt dicamus principiū cum nondū apparuerint signa digestiōis in vrina vel fuerint occulta diminuta: vt cū vrina est alba in colore ⁊ grossa valde in substātia vel subtilis valde ⁊c. Augmentū dicim⁹ cum apparent signa manifeste digestionis in vrina videlicet qm̄ vrina est pallida vel subpallida vel subcitrina ⁊ mediocris in substantia cū nebula pendēte in summo vel natāte in medio. In egritudine vo mortali. Tūc dicamus eē augmentū cū apparēt signa manifeste cruditatis: vt sunt cōtraria predictoꝝ. Isto nāq̄ tpe vel ꝟtus in materiā vel materia insurgit cōtra virtutē. Tunc statū dicim⁹ cum apparēt signa in vrina pfecte digestionis oiquaq̄. Vbi grā. vt cū vrina fit citrina aut rufa aut subrufa in colore tpata in substantia cū ypostasi alba leni equali piramidali vsq̄ in diē creticā hmōi apparens: aut cum egritudine mortali apparere ceperint signa cruditatis aut adustionis vltimate: vt est vrīa aquosa subtilis aut nigra spissa aut liuida cōfusa aut viridis cenosa cū debilitate ꝟtutis ⁊ pulsus paruitate. Isto nāq̄ tempore natura operat̄ in materiā iuxta vltimū sue potētie ⁊ ipam digerit cōplete atq̄ a iuuatiua separat vt apud finē stat⁹ ipam subito expellat ⁊ crisim faciat salutarē. Aut materia vehemēter insurgit ꝯtra virtutē ⁊ ipaꝫ opprimit totā simul ⁊ crisim efficit mortalē. Tunc vo declinationē dicim⁹ cū post euacuationes creticas copiosas calor feb. quieuerit: ⁊ vrina ꝑm colorē ⁊ substantiā ad statum redierit corpori cōsuetū. Neq̄ potest hora vere declinatiōis esse in febrib⁹ perniciosis: qm̄ potest q̄s mori in pncipio ex multitudine materie: in augmento ex debilitate virtutis: in statu ex vehemētia accidentium. Sed in declinatione vera nulli⁹ morit̄ oīno vt ait Gal. iij. de crisi. Qualiter nāq̄ virtus post pugnā deficeret q̄ in pugna viriliter ꝑualebat: plerūq̄ tamē ꝑ accidēs mors fit in declinatiōe vera: cū scꝫ nouus morb⁹ accesserit aut apud crisim supfluentē iuuatiuū cū nocitio exhalarit. Distinctiōes aūt harū q̄tuor horarū tam dictarū q̄nq̄ simul incidūt tēporibus eisdē: q̄nq̄ vero sibijnuicē succedunt in toto: vel in parte: prout cōplete ostendimus ca. de pleuresi. Verum qualiter his tpibus variādus fit actus medici ꝑm cibationē ⁊ euacuationē cum medicina exhibita in ca. de cura feb. putrid. in generali distinximus proposse. Restat nunc differere qua horaꝝ debeat fieri crisis tā salubris q̄ mortalis. Potest accidere in augmēto ⁊ in statu vt ait Aui. iiij. cañ. fen. ij. ca. de indicijs bone crisis. tm̄ que est in vltimo bonitatis atq̄ certitudinis solūmodo fit in statu: q̄re est sicut metrū ⁊ regula crisiū aliaꝝ: qm̄ bene aut male dicunt̄ prout ab illa elongātur. Veruꝫ in hoc refert qm̄ si virtus fortis sit plurimuꝫ ⁊ materia calida subtilis ⁊ benigna nō expectabit̄ plena digestio ⁊ cōpleta: sed fiet crisis fida ⁊ pfecta cōpleta in augmento: ⁊ proprie circa eius finē: qm̄ expellet virt⁹ cruduꝫ cum digesto. Qd̄ si ꝟt⁹ debilis extiterit ⁊ materia plīma grossa viscosa frigida nō dabūt̄ inducie vsq̄ ad horā stat⁹: sed in augmento materia obtūdet virtutē ⁊ faciet crisim mortalem. Si vo virtus ⁊ materia eq̄lis fuerint fortitudīs ꝑm potentiā ⁊ quātitatē nō insurgent ꝯ se nisi apud digestionē cōpletā vl̄ cruditatē vltimā ⁊ faciēt crisim hora stat⁹ mortalē vel salubrē. Nec dicat aliq̄s q̄ crisis potest fieri in pncipio: qm̄ pugna cretica nō accidit inter duos debiles oīno. Neq̄ inter debilē ⁊ fortē: sed tm̄ inter fortes: q̄re si ꝟt⁹ sit debilis in pncipio resoluet̄ sine crisi. Qd̄ si virtus ⁊ materia fuerint equalis fortitudis vel circa id non agerent inter se mutuo donec in augmento vel statu alteruꝫ duoꝝ dn̄etur. Et ad id non parū confert auxiliū medici influxus astrorum apud diem creticam bonam vel malam: ppter quod ait Gal. iij. de crisi. Et non potest aliquis subito saluari ab egritudine sine crisi: sed moritur gēs plurima sine crisi.

¶ De cognitione dierū creticoꝝ qui sunt ⁊ quot sunt. Caplm. iiij.

Qvoniā crisis perficit̄ nō sola virtute naturali pugnāte ꝯtra morbum ⁊ eius causam verū auxilio corporum celestium per quorum influxum lumē: coordinationem ⁊ lationem omnis latio inferior gubernatur. vt ait Aristote. j. metheororum. ⁊ Ypocra. pmo pronosticorum. ⁊ Gal. pmo de creticis. necessariū tm̄ videtur dies cognoscere: in quibus corpora

celestia virtutē benignā influant aut mali/
gnā in corpore egri ad crisim bonā vel ma/
lam faciendā. Sz licet corpa celestia plima
atq diuersa sunt valde sm naturā et virtutē
medicus tn duoz tm influxū cōsiderat scz so
lis et lune: quoniam sunt oim pcipua apud
sensuz et vtuté: silr et morbis creticis sufficiūt
omniquaq queadmodū em ois morb9 aut
est cronicus aut acut9: qm et tropici vere cro
nici iudicātur: silr et mot9 solis p circuluz zo/
diaci. Cronicus ē ita vt nō nisi ano integro
cōpleatur. Motus vo lune p zodiacum bre
uis est et acut9 ita vt quolibet mēse cōpleat.
Quapropter oportuit vt morbi cronici acci
piant virtutē solis et ei9 motū: morbi vo acu
ti virtutē et motū lune sequetur. Cuz igitur
motus corporū celestiū silr et astroz non nisi
tpe mēsuret: vt ait Arist. iiij. phisicoz. tēp9
aūt p dies et ebdomadas et medietates eb/
domadaz q quarte nuncupātur. Silr et per
mēses distinguat: fuit necessariū vt motuz et
influxū solis et lune medicus ɔsiderās distin
ctiōes tēporū iā positas denotaret. Incipiē
tes igitur dicam9 ꝙ queadmodū apd astro
nomos sunt dies ebdomade et medietates
ebdomadarū atq mēses: silr est apud medi
cos verū vt plurimū differunt: qm dies que
apud astronomos naturalis appellata est
xxiiij. horarū naturaliū cōpletaz. dies vero
medicoz est. xx. horarū naturaliū et medie et
xiiij. ptis vnius hore: qm queadmodum sol
terre circulum describit suis horis: ita luna
circulationē vnā suis pficit horis et morbis
acutis sensibiliter varietatem horis supradi
ctis infert. silr differunt et ebdomade atq ea
rum medietates: qm ebdomade astronomo
rum cōstant ex septē diebus naturalib9 com
pletis. Medietas vo ebdomade ex tribus
diebus naturalib9: et. xij. hor. Sed ebdoma/
da medicinalis ex septē diebus medietatib9
cōponitur qui nō constituūt nisi sex dies na/
turales et. xviij. hor. et dimidiā prout osten/
dimus ex aggregatione dierū predictorum.
Medietas vo ebdomade constat ex tribus
diebus naturalibus et. viij. horis et dimidia et
quarta parte vnius hore naturalis. Et me/
dici quidā ebdomadā vocauerunt quadraz
quoniā per singulas ebdomadas pagrat lu
na quartā partem zodiaci. Sed medietates
ebdomadarū quaternos appellauerūt: qm
in oi ebdomada fit media dies quarta: quē
admodū et trium ebdomadaz vnionē perio
dum vocauerūt: qm per singulas tres ebdo
madas simul copulatas pficitur dierū et eb
domadarum medicinaliū cōputatio per in/
tegra et diminuta ita vt tūc alia cōputatio
incohoetur: verū cum mensis ex ebdomadis
quattuor integret: oportuit vt queadmodū
mensis astronomoz ex qttuor ebdomad. cō
stat pfectis que sunt. xxviij. dies naturales:
silr et mensis medicoz ex qttuor ebdomad.
dierum suorū predictorū que non sunt nisi.
xxvj. dies naturales et. xxij. hore. Hec est igi
tur dierum ebdomadaz atq mensiū medi
cinalium inuestigatio sumpta a priori. Sed
a posteriori inquirendo dicamus ꝙ mensis
astronomoz est duplex in gnē: scz solaris et
lunaris. Solaris quidē est spaciū temporis
quo sol vnū ex signis zodiaci motu proprio
percurrit et continet. xxx. dies naturales et. x.
horas et dimidiā horam: qd tempus si diui
datur p. iiij. fient ebdomade solares: et hec
ebdomada si p. vij. diuidatur: fient dies sola
res. ¶ Mēsis vo lunaris est triplex. Prim9
dicitur cōiunctionis et est spaciū tpis quo lu
na cōiuncta soli recedit ab ipso et pertransit
totum zodiacum et plus adhuc donec soli cō
iungatur iterum et continet. xxix. dies natu/
rales et. xij. horas. Scōs dr mensis pagratio
nis et est spaciū temporis quo luna mouet
sub zodiaco ab eodē puncto ad idem redeū/
do et cōtinet. xxvij. dies naturales et. viij. ho
ras quare deficit a mense cōiunctiōis in duo
bus dieb9 naturalibus et quattuor hor. quo
quidem mensis ille indiguit vt luna solem
inueniret. Tertius dicitur mensis apparitio
nis. et est spaciū temporis quo luna appa/
ret nobis hic inferius illuminata quod qui/
dem accidit cum a sole recedit post coniun/
ctionem que adustio nuncupatur et continet
xxvj. dies naturales et. xij. horas: quare defi/
cit a mense coniunctionis tribus diebus na/
turalibus quibus luna non apparet illumi/
nata: quoniam stat sub adustione totidem
diebus. Sed cum luna virtutem suam non
influat in hec inferiora nisi per suum mo/
tum et lumen quemadmodum neq aliquod
aliud astrorum: vt ait Aristotel. secundo ce
li. Oportuit vt medicus mensem peragra/
tionis et mensem apparitionis in sui consi/

Sz hij hor[illegible] [illegible] g[illegible] de cris[illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] in [illegible]
[illegible] in 24 horas [illegible]
[illegible] 20 horas [illegible] dimidia [illegible]

derationem assumeret neq mensem coniunctionis cōputaret: quare si menses ij duo aggregant: constituent.liiij.dies naturales ⁊.xx.ho.quod tēpus si totū medietur: constituet mēsem medicinalem supradictū cū suis ebdomadis ⁊ diebus. Postq̄ igit dies ebdomadas atq mēses inquisiuim⁹ fiet modo consequens vt ipsorū cōputationē inquiramus. Circa quod est aduertendū q dies naturales astronomorum similiter ⁊ ebdomade sunt integre ⁊ perfecte ⁊ plana est eorū computatio: verum apud medicos variatur: qm̄ pma ebdomada cōputatur diuisim a secunda: ita sc3 vt dies.vij.naturalis sit finis prime ebdomade ⁊ dies.viij.est principiū secunde. Secunda vero ebdomada cōiunctim computatur cum tertia: ita sc3 vt dies.xiiij. naturalis totaliter sumpta sic sit finis secūde ebdomade ⁊ principiū tertie: vt sit prima periodus qui sunt tres ebdōade medicīales ꝯpleant in xx.diebus naturalibus ⁊.xij.horis: vt ait Ypo. iij.pnosticorum.qd quidē ex hoc accidit quoniam medicus.xij.horas naturales aut plures p die cōpleta recipit. q si pauciores fuerint: abijcit oīno ꝓpter paruitatē quemadmodū accidit in cōputationibus astronomorū vt sic quodāmodo per integra sua cōputatio ꝓcedat. Cum igit.vij.dies prime ebdomade medicinalis sit spaciū.xij.horarum ⁊ dimidie postq̄ sex dies precedentes fecerimus integros atq naturales sequit vt horas hmōi pro die.vij.cōputet complete: sed cum dies septima secunde ebdomade q̄ erit dies.xiiij.sit tm̄.xj.horarum postq̄ dies omnes fecerim⁹ integros atq naturales oportuit vt illa dies bis numeraret: ⁊ sic dies septima secunde ebdomade ⁊ dies prima tertie ebdomade vocaretur: qm̄ post huiusmodi reduplicationē quod defecerit in ebdomada secunda recuperatur in tertia ⁊ econuerso: ⁊ quemadmodū sit ꝯputatio ebdomadarum in prima periodo que in die.xx.naturali terminatur inclusiue: similiter ⁊ in secunda periodo q̄ incipit in die.xx.naturali ⁊ in die.xl.naturali terminatur. Postq̄ non cōputātur dies neq ebdomade neq ꝑiodi sed mēses atq anni: quoniā est terminus egritudinum maxime cronicarū que cursum solis assequuntur ⁊ nō per crisim sed per resolutionem terminantur. Ex omnibus igitur que dicta sunt docetur dies creticos computari verbi grā.in prima periodo: quoniam si morbus terminabitur in die.xiiij.vel infra computabimus omnes ei⁹ dies per dies fractos atq medicinales: ita vt si morbus inceperit die solis hec secunda dicem⁹ q incipiet dies secunda die lune hora prima: ⁊ paulul ū ꝑus quod nō est estimatione dignū ꝓpter suam paruitatē ⁊ q dies tertia incipiat die martis hora.xxiij.diei p̄cedentis ⁊ anticipando per vnam horam naturalē quaq die naturali quare cum ad diem.xiiij.peruenerimus incipiemus ipsam.xiij.hora ante diem.xiiij. naturalem. Et ex hoc scire potes quare plurimum sit crisis fida ⁊ completa in die.xiiij. naturali. Similiter ⁊ in die.xxj.naturali.quoniam id accidit ex hoc q dies cretici medicinales incipiunt ⁊ terminant in eisdē. Si vo morbus terminabitur post diem.xiiij.vt pote in die.xvij.vel.xx.tunc nō per dies medicinales sed per dies integros computabis. quoniam reduplicatio diei.xiiij. totum errorem applanabit. Quod si non fieret tunc tres ebdomade medicinales in.xix.diebus naturalibus complerentur quod est contra Ypocra. tertio pronosticorum. Et quemadmoduz de prima periodo distinximus ita fiat similiter in secunda ⁊ tertia semper in eorum principijs modum cōputationis renouando queadmodum ⁊ in prima. Restat autem dierum ⁊ ebdomadarū atq periodorū ⁊ mensium medicinaliuz virtutes pertractare ita vt scire possimus quis sit dies creticus ad bonū ⁊ ad malu3 ⁊ quis sit dies indicatiuus: similiter ⁊ in qua ebdomada atq periodo virtus eorum augmentet aut debilitet. Dicamus igitur q omnis dies aut est creticus aut indicatiu⁹ aut intercidens: vt ait Gal.iij.de creticis.et si fuerit creticus aut est radicalis aut accommodatus aut intercidens. Dicimus autem dies creticos radicales: quoniam fit in eis vt plurimū crisis ad salutem: ꝓpterea q sunt dies quadrarum in quibus luna forti mutatione sui ſm lumen ⁊ motum respicit inferiora. Et sunt isti dies.vij.xiiij.xx. quemadmodum ad primam periodum vniuersalem: similiter ⁊.xxvij.xl.quantū ad secūdā ⁊. xxxiiij. xlvij.liiij.lx.quantum ad tertiam ⁊ vltimam periodum vniuersale3. Postea vero sunt mēses medicinales vsq ad tres vel quattuor. et

deinde solares sicut patz in cyragra vel podagra. quoniã quibusdã corporibus tẽpore veris vel autũni redire vel terminari periodice consueuerũt. Dies autẽ creticos per accõmodationẽ dicimus: quoniã fit in eis crisis ex virtute ebdomadarz quarũ sunt medietates ⁊ sunt isti .iiij. xj. xvij. quantũ ad primam periodũ. Similiter ⁊ .xxiiij. xxxj. xxxvij. quantum ad periodũ secundã. Similiter ⁊ dies xliiij. lj. lvij. quantũ ad periodũ tertiam vniuersalẽ ⁊ post hoc sunt medietates mensiũ ⁊ annorũ. Dies vero creticos intercidẽtes dicimus: quoniã in ipsis fit sepe crisis ad bonum vel ad malũ quẽadmodũ ⁊ in radicationibus: verũtamẽ illud non accidit ex influxu corporũ celestiũ: sed ex impetu morbi vel virtutis. Et sunt isti dies tertia quinta nona. Ex quo scire põt ꝙ in secũda periodo vniuersali ⁊ tertia nõ sunt hmõi dies: quoniam sole feb. perperacute vel peracute vel acute sunt impetuosi motus que necessario sub prima periodo terminant. Dies autẽ indicatiui vt ait Galenus loco supradicto consimili modo distinguũtur scz qm̃ aut sunt radicales aut accõmodãtes: aut intercidẽtes. Dicimꝰ aũt radicales: qm̃ fortis: aut veridica est earũ indicatio cũ sint dies indicatiui in. q̃drãs siue septimanis vt ẽ dies q̃rta q̃ indicat semper supra .xiiij. ⁊ .xvij. que indicat super .xx. ⁊ vniuersales sunt omnes hmõi dies quos creticos per accommodationẽ dicimus in secũda periodo vniuersali ⁊ tertia: qm̃ sicut dies quadre est radicalis in creticando: ita dies quaternorũ est dies radicalis in indicando super quadrã primã sequentẽ. Dies vero indicationis per accõmodationẽ dicimus qm̃ quẽadmodũ creticatio ꝓpria quadrarũ accommodatur diebus quaternorum: vt tam diximus similiter ⁊ ecõuerso virtus indicatiua propria quaternorũ accõmodatur diebꝰ q̃drarũ ⁊ hmõi sunt dies septimꝰ q̃ indicat sup. xvij. ⁊ .xx. q̃ indicat sup. xxiiij. Et silr est intelligendũ de secunda ⁊ tertia periodo vniuersali. Dies vero indicantes intercidentes dicimus in quibus est virtus indicatiua sed nõ fortis quemadmodũ neq virtus creticandi. Et huiusmodi sunt dies tertia que indicat super quintam: ⁊ quinta super .ix. quodã modo. Et quemadmodũ dies cretici intercedentes nõ sunt in secunda: neq in tertia periodo vniuersali: similiter neq dies indicatiui intercidentes quod quidẽ contingit propter tarditatẽ motus egritudinũ durantiuz vltra primã periodum. ¶ Est preterea sciendum ꝙ tam virtus indicatiua q̃ cretica certior atq fortior existit in prima periodo vniuersali q̃ in secũda vel tertia ebdomada periodi eiusdem: quoniam in huiusmodi periodo virtus egri ⁊ furor materie ⁊ aspectus lune simul concurrunt ad creticandũ atq indicandum. In alijs vero periodis solus aspectus lune quare manifestũ est ꝙ dies septia fortior est in creticando q̃ dies .xiiij. quemadmodum ⁊ dies .xiiij. fortior est q̃ .xx. Similiter ⁊ dies quartus fortior in indicando super .vij. q̃ .xj. sup. xiiij. ⁊ ista est fortior q̃ .xvij. super .xx. qđ non parum deseruit medico qui vult diem crisis cognoscere anteq̃ fit: ⁊ qui vult noscere futuram mortẽ vel salutẽ: prout in proximo capitulo differemus. Dies autez intercidentes absolute nuncupamus omnes alios q̃ neq sunt cretici: neq indicatiui quocunq modo: verũ si creticant indicatio cadit in ipsis timorosa est ⁊ mortalis: qm̃ nõ fit in eis pugna ex aspectu corporum celestiũ: neq ex instinctu virtutis cõtra materiã morbi sed ex impetu materie super virtutẽ: qm̃ est motꝰ pugne sint homatice nõ naturalis. Et hmõi sunt .ij. vj. viij. x. xij. xvj. xviij. q̃tum ad primã periodum vniuersalẽ: ⁊ consimiliter est intelligendũ de diebus ꝓportionabilibꝰ in secunda ⁊ tertia periodo vniuersali propter quod ait Galenus tertio de creticis. ꝙ dies septima assimilatur principi: dies vero sexta tyranno crudeli. Et quemadmodum inter dies creticos similiter ⁊ indicatiuos sũt quidam fortiores alijs in virtute bona: sic erit intelligendum de istis in virtute mala: quoniam omnium deterior est dies .vj. ⁊ post ipsam .viij. ⁊ .xij. Nũc vero malus est .xvj. et xviij. sed mediũ amborũ sunt dies .xiij. ⁊ .xix. quoniam aliquid bonitatis recipiunt a diebus radicalibus sibi vicinis quapropter in ipsis crisis accidit ad salutem.

¶ De recognitione diei qua crisis debet fieri ⁊ per quam regionem: ⁊ an sit laudabilis vel mortalis. Capitulum .v.

Qui scire desiderat crisim anteq̄ fit ⁊ ei⁹ regionē atq̄ qualitatē necessariū sibi fiet vt in scientia medicine sit pfectus ⁊ apud experienti ā eruditus. Silr ⁊ apud intellectū p naturā clarus: qm̄ illud difficili⁹ est in hac arte. q̄propter ait Ipo. ij. parti. amph. Acutorum morbo⁊ nō oīno certe ⁊c. Sed vt aliqd hui⁹ artis capiamus qd medico⁊ pnceps tradidit i tertio de crisi. fideli⁹ ibērētes vestigijs ei⁹ sic incipiam⁹. Oportet medicū decē cautelas precognoscere post quas ⁊ p quas ars pdicta cōprehendit: queadmodū ⁊ complexio pfecte scit nō nisi p premissas. Qua⁊ prima est vt fe. agnoscat scientiā an sit vehemēs q̄ cū crisi teriatur. Scd̄a vo est vt qualitatē ei⁹ psideret an cū suis accidētib⁹ seua sit aut benigna. Tertia est vt horas q̄ttuor tam vniuersales q̄ particlares in fe. ⁊ in ei⁹ paroxismo pfecte cognoscat: non solū qn̄ sunt psentes: sed ⁊ cū sunt adhuc future: vt q̄das nequaq̄ dubitet an stat⁹ egritudinis sit propinquus vel lōginqu⁹: qm̄ penes statū ōis crisis indicat. Quarta est vt modū febris cōsideret an sit febris pacuta aut pperacuta aut reuersiua. Quinta est vt dies tā creticos q̄ indicatiuos silr ⁊ eo⁊ fortitudinē fm bonitatē ⁊ malitiā nullaten⁹ ignoret. Sexta est vt crisim cognoscat fm essentiā ⁊ qualitatē qd est: qm̄ crisis aut est laudabilis: aut illaudabilis. Dicim⁹ quidē laudabilē cū fuerit in die cretica quā precesserit sua dies indicatiua: ⁊ fit post signa digōnis cōplete ⁊ fit cū purgatione sensibili atq̄ sufficienti ad extra corpus oīno humo⁊ egritudinē facientiū nō alio⁊: ⁊ sic p regimē nature atq̄ morbo congruens. ⁊ sic cū accidētib⁹ nō fortib⁹ vltimate. Crisim aūt illaudabilē dicim⁹ cū qua defecit aliqd predicto⁊. Quod si oīa defecerit aut in ptrariū sint mutata crisim pniciosā appellam⁹. Et hec oīa iam dixim⁹ in ca. de crisis diffinitiōe. Septia est vt tenorē virtutis agnoscat an sufficiēs: vel insufficiēs videat. Octaua ē vt egri corpo⁊ habitudinē fm rarum ⁊ cōpactū necnō eius cōplexionē naturalē atq̄ etatē ⁊ psuetudinē quomodolibet deprehēdat. Nona est vt exteriora nō negligentiīmo ⁊ ipsa perpendat q̄ sunt regio: atq̄ tempus anni. Decima est vt signa oīa tam bona quā mala circa egrum in fe. cognoscat cum ipsorum numero ⁊ virtute. Et has quidem cautelas omnes quidem pertractauimus capl'is supradictis. Verūtamen necessaria est ⁊ cautela altera quam addidit Auicenna: vt sc₃ cursus egritudinis attēdat an sc₃ per dies ipares vl' pares. Ois naq̄ feb. de cholera vel sanguine putrescente mouet per impares. verbi gratia. Exacerbatur die pma ⁊ mitigatur in secūda ⁊ post hoc acuitur in tertia ⁊ mitigat in quarta: sicq̄ procedit in suis exacerbationibus atq̄ paroxismis vsq̄ ad perfectā declinationem. Sed oīs febris de flegmate: melancholia aut sanguine non putrescente mouet per dies pares. verbi gratia. Moderate incipit die prima et fortificat in secūda: post hoc mitigat in tertia ⁊ exacuitur in quarta: sicq̄ pcedit per dies principij: augmenti et status vsq̄ ad pfectam declinationem. Ex quo iam scire possumus q̄ omnis febris acuta mouetur p impares: cronica vero per pares preter solam febrem sinocham ⁊ inflatiuam que licet sit acuta in vltimo mouetur per pares: ppter quod dictum est ab Auicen. et pprie loquendo neq̄ p pares: neq̄ per impares mouet. qm̄ non est pportionalis ad febrem aliquā interpollatam sed est tanq̄ sit in statu tempore omni vsq̄ ad perfectā declinationem post crisim fidam ⁊ cōpletam. Fe. vo cōposite mouent motu materie predominantis in ipsis. vbi gratia. Verus emitriteus per impares mouetur. non verus per pares. Hec autē cautela fuit ex hoc necessaria: quoniā crisis non fit nisi omni die paroxismi: vt ait Gal. iij. de crisi quare volentem diem crisis precognoscere oportet diem paroxismi nullatenus ignorare. Redeundo igitur ad principale propositum dicamus primo qualiter valeat precognosci qua die fit crisis fieri futura: et post hoc qua hora eiusdem diei crisis debeat terminari ⁊ an ad mortem: vel salutem. Et tertio dicamus per quam ventura fit corporis regionem. Dicit itaq̄ Gal. tertio de crisi q̄ si in feb. valde acuta appareant prima die signa perfecte digestionis in vrina cum constantia virtutis atq̄ omnibus signis salubribus proculdubio crisim faciet salubrem in die tertia vel quarta vel ad plus quinta: et proprie si causa morbi etas ⁊ complexio regimen atq̄ tem-

pus anni fuerint calida vehemēter neqꝫ ceciderit error sup egro vel medico in regimine fm cibū ⁊ medicinā: sed vtrū accidit in die quarta vel quinta p qualitatem egritudinis deprehēdes. Morbus nāqꝫ seuus prius crisim faciet ꝙ benignus: qm virtus delicata neqꝫ morbū malignū potest diu tolerare quare surget ad ipsum expellendū. Et subdit ꝙ rarissime fit crisis in qrta ita ꝙ archigenes non vidit ipsaꝫ fieri nisi bis: ipse vo semel: quoniā raro fiunt feb. valde acute currentes per pares frequenter vo per impares: ꝙ si canonem puerterimus predictū dicentes ꝙ si in prima die egritudinis apparuerint signa vltimate cruditatis cum defectione virtutis atqꝫ oībus signis malignis omni procul dubio fiet crisis mortalis eisdē diebus: quoniā vt ait Ipo. iiij. pronosticorum. Idem terminus in febribus ijs quidē ad mortem ijs autem ad salutem. ꝙ si quedā signorum appuerint quedam vo occulta fuerint cum vltimatione signorum bonorum vel malorum ij quidem morientur ij vero saluabuntur eisdem diebus vtrisqꝫ in difficilem exitum cōsequent. Dicit etiam Gal. tertio de crisi. ꝙ si in egro febrientis feb. valde acute nō appeant in prima die egritudinis signa manifeste digestiōis neqꝫ in scda etiam apparuerit eisdē diebus aliquod signū timorosum: sed oīa signa fuerit laudabilia cum cōstantia virtutis. Deīn vo die quarta signa manifeste digestiōis in vrina appareāt cum signis oībus laudabilibus assidue perdurātibus: tunc et proculdubio crisis salubris supueniet in die septima vel nona ⁊ proprie si inter die quartam ⁊ septimā non fuerit erratum sup egro. Utrum autem crisis terminet in die septia vel tardet ad nonam poteris discutere ex qualitate fe. et etate egri atqꝫ eius cōplexione: quoniam si oīa declinauerint ad caliditatem vehemētem cōplebitur feb. in die septima. Si vero feb. remissior fuerit ⁊ etas senectutis affuerit ⁊ complo flegmatica differetur vsqꝫ ad diem .ix. ꝙ si canonem peruerterimus dicētes ꝙ si in die prima egritudinis aut scda non appeant signa cruditatis vltimate neqꝫ appareant eisdem diebus signa aliqua laudabilia vigorosa. Deinde vo die septia appareant manifesta signa cruditatis atqꝫ indigestiōis cū destructione virtutis ⁊ signis oībus timorosis tunc et proculdubio in septima vel nona superueniet crisis mortalis et proprie si virtus egri nō mouetur inter dies quartum ⁊ septimū. Utrum autē crisis tardetur vsqꝫ ad diem nonū vel cōpleatur in septima scire potes ex tenore virtutis ⁊ complexione ⁊ etate aut regimine consueto tempore sanitatis ⁊ vehementia morbi: quoniā si plura aut omnia significent calorem aut agitationem subitam fiet mors ⁊ crisis in septima. Si vero talia fuerint minora morietur in nona. ꝙ si quedam signorum apparuerint quedam vo latuerint fm bonitatem et malitiam signorum similiter ⁊ eorum fortitudinem in significando fiet hec ad mortem vel salutem iudicandus. Potest nanqꝫ vnum bonum signū efficax pluribus malis debilibus obuiare: vt ait Ipocra. tertio pronosticorum. Dicit Gal. loco supradicto ꝙ si in egro aliquo non apparent signa certe digestionis ante diem septimū dum tamē signa alia omnia sint procul a timore. Deinde die septima appareant signa digestionis certa cum consistentia virtutis ⁊ signis omnibus laudabilibus non elongabitur quin crisis fida perfecta ⁊ completa superueniat in die vndecima vel .xiiij. Sed in quo illorum dierum illud accidat discutiendum erit sicut prius. ꝙ si canonem conuerterimus in contrarium certe sciemus quia fiet crisis mortalis diebus eisdem. Si vero canonem mediauerimus huic mortem: huic salutem dubiam promittemus. Dicit etiam ibidem Gal. ꝙ si videris egrum cuius egritudo non est inflāmata neqꝫ vehementer acuta: sed acuta absolute ⁊ videris motum egritudinis in diebus predictis tardum. Et ꝙ signa principij digestionis morantur tempore longo et ꝙ signa augmenti ⁊ digestionis manifeste incipiunt solummodo apparere in die xj. Reliqua autem signa omnia sunt procul a timore cum securi erimus ꝙ crisis salubris nō accidet nisi in die .xvij. vel .xx. Inter que taliter distinguemus: quoniam si morbus fuerit lentus et econuerso decliuis ad frigiditatē ⁊ eger fuerit senex ⁊ signa digestiōnis nō valde fuerit adaucta in die .xiiij. tunc crisis nō accidet añ .xx. Si vo signa fuerit pmixta atqꝫ ad caliditatē declinātia ⁊ augmētetur plurimū signa digestionis in die .xiiij.

tūc in die .vij. crisis fiet ꝯsummata. verū qualitercūqꝫ res se habuerit ⁊ qꝫtūcūqꝫ lenta fuerit acuta aut signa digōnis ꝑua fuerint i die .xvij. Sūt tñ de signis certissimis ꝙ morbus .xx. diē nō ptransit: qm̄ hec dies est terminus oīm egritudinū vere acutarū. ꝙ si canones ꝑuerterim⁹ in ꝯtrū oīno cū cōditiōib⁹ eisdē certi erim⁹ ꝙ crisis mortalis accidet in eisdē diebus. Si vo canonē mediem⁹ huic salutē: huic mortē dubie ꝑmittem⁹: neqꝫ post diē .xxj. docet nos Gal. diē crisis agnoscere futurā insinuās fortassis ꝙ post diē hmōi nō fiet vere crisis sed vel resolo⁹ vl' crisis diminuta cū qua morb⁹ nō simul terminaſ. Ex qb⁹ relinquiſ manifeste ꝙ i solis fe. acutis est vē futura cognoscere sꝫ in fe. ꝛropicis aut cronicis neqꝫ ꝑ nisi fortassis ꝓbabil'r ex cōsideratiōe vtutis Cū aūt adhuc vsqꝫ dictis aliqual'r didicerimus diē crisis agnoscere priusqꝫ fiat tā mortalis qꝫ salubris volum⁹ cōsequēter horā diei cognoscere qua crisis cōpleaſ: verū qm̄ crisis salubris nō pficiſ nisi post statū paroxismi. Crisis vo mortalis terminari pōt in augmēto statu aut declinatione: idcirco horā crisis agnoscere ⁊ horā mortis certificare. Sūt igitur ex ijs q̄ multum debilitanſ in principio paroxismorū ex multitudine materie virtutē opprimētis. Alij maxime debilitanſ in augmēto paroxismi ꝓpter pugnā ⁊ vehementiā q̄ fit inter morbū ⁊ vtutes. Tertij sunt q̄ maxime debilitanſ in statu paroxismi ꝓpter accidētiuꝫ furorē ⁊ prauitatē vltimā. Sunt alij q̄ maxime lassanſ in declinatiōe ꝓpter motū caloris naturalis simul cuꝫ calore putrido a centro corpis ad dyametros diquaqꝫ ꝙobrē corpus resoluiſ ⁊ mollificaſ ⁊ cor ifrigidaſ. ⁊ sic virt⁹ deꝑdiſ in toto vel in pte: q̄ si medic⁹ a ꝑncipio cogneuerit horā mortis minime dubitabit. Quēadmoduꝫ nāqꝫ crisis nō accidit nisi in die paroxismi. Sil'r neqꝫ deterior pars crisis pficiſ in deteriori horarū paroxismi vt ait Gal. loco supradicto. verūtñ sciendū ꝙ non est possibile adeo certe atqꝫ firmiter crisim malā agnoscere qn̄ est ⁊ anteqꝫ fit quēadmodū crisim bonā: qm̄ crisis bona fit ꝑ naturā q̄ ordinatissime ꝑcedit in opationibus suis. Crisis vo mala fit ex morbo q̄ fit ⁊ currit motu inordinato. Et iterū ex alio: qm̄ crisis bona fida ⁊ cōpleta vna sola via pficiſ in omni egritudine qd̄ est signa digōnis ꝑfecte ⁊ hora status vniuersalis cum cōstātia virtutis atqꝫ oībus alijs signis bonis apparētib⁹ sine ꝑmixtiōe timoris oīno. Crisis vo nō fida sil'r ⁊ crisis maligna modos hꝫ varios ⁊ infinitos: fida ⁊ cōpleta est sicut metrū ⁊ mēsura ⁊ regula crisiū qm̄ nō diciſ ipsarū aliqua bona vl' mala nisi qꝫ multū accedit vel recedit ab illa Dicendū cōsequēter vidēre ē qb⁹ signis possum⁹ agnoscere ꝑ quā regionē crisis fit ventura. vbi grā. an ꝑ sudorē: aut vrinam: aut alio mō sensibili quocūqꝫ: sꝫ illud iā plene distinximus in primo caplo tractat⁹ pn̄tis q̄re diligentes breuitatē in hoc tractatū finiamus.

¶ Tractatus tertius scdi libri cuius sunt tria capitula: primum de cura venenorum in generali.

Venenorū duplex est gen⁹: qm̄ aut sunt humane nature ꝯtraria ex tota sui substantia qd̄ medici ꝓprietatē seu formā specificā appellarūt: vt napell⁹ ⁊ sputū vipe: sil'r ⁊ ei⁹ dētes ⁊ cauda scorpionis ⁊ sagitta toxicata: quapropter accidit (vt Gal. testaſ in libello de malitia cōplexionis diuerse) ꝙ quēadmodū vipa iterficit hoīem suo sputo sil'r ⁊ hō viperam. Et ꝓpē in ieiuno cū adhuc virt⁹ ei⁹ nō sit ex qualitate cibi minorata. Aut sunt humanā naturā corrūpentia ex sui qualitate seu cōplexione. Et ita quidē duorū modorū sunt: qm̄ aut hoc faciūt ꝑ caliditatē vltimatā incidēdo ⁊ corrodēdo mēbrorū nobiliū substantiā: ⁊ ꝓpē cordis cui oē gen⁹ venenorū nitiſ obuiare: qm̄ est sedes vite: sil'r ⁊ orificia venarum aperiendo ⁊ nutrimentū cordis ꝑ fluxū dissintericū educēdo: cuiusmodi sunt calx viua argentū viuū auripigmentum arsenicū ⁊ ꝓpē subtiliatū realgar ⁊ scamonea atqꝫ elleboꝝ niger ⁊ aloes cū nō fuerint cōsolata. Aut hoc faciūt ꝑ sui frigiditatē vltimatā calorē ⁊ spūs condēsando ⁊ cursuꝫ eorū ꝑ venas ⁊ arterias ꝓhibēdo: ⁊ demū mēbra nobilia ⁊ ꝓpē cor mortificādo: cuiusmodi sunt opiū iusquiam⁹ mādragora: sil'r ⁊ papauer nigruꝫ nix ⁊ glacies ⁊ aqua veri frigoris cū plurimuꝫ ex ipsis cito rapiſ ad epar ⁊ venas: velut accidit post balneū aut estum. Et gen⁹ qdē venenorū opantiū a ꝓprietate differt ab alijs in plurib⁹. Primo qdē qm̄ ex sui malitia vehemēti nō patiſ vt esse possit cib⁹

vel medicina: qualitercuq3 operet: consoletur Scdo qm humanã naturã destruit siue p interius cu3 cibo aut potu assumatur: siue per exterius leserit morsu vel punctura: qm 7 si modicu3 fuerit in substantia ei9 operatio q̃ magna valde: quapropter accidit vt ilico cũ accidit corpus sentiat nocumentu3. Alia xo mora indigent atq3 vicissitudine frequentata. Signa venenoꝝ operantium a ppꝛietate sunt antecessio rei suspecte in cibo vel potu vl' medicina vel mẽbri alicu9 punctura vel morsu. Post hoc statim sequit calor corporis vehemens cum angustia 7 sudore. filr 7 rubor faciei 7 citrinitas oculoꝝ 7 inflatio venaru3 7 fetor plurimus cum siti perdurãte: deinde cum ilico nõ subuenitur 7 virtus medicine puenit ad cor accidit virtutis dissolutio frequens 7 cadunt mẽbra: 7 fit sincopis pfunda 7 moritur post illud homo. Qd si mẽbro aliquo morsus acciderit vel punctura velut vipera vel cane rabido vel scorpione vel sagitta toxicata surgit statim in tumorem fit dolor in eo fortis et fortis accidit alienatio rõnis: 7 pprie si neruus fuerit lesus: 7 fortassis fit sincopis cu3 lesa fuerit arteria. Quod si non succurratur: denigratur membru3 7 pdit sensum 7 motum: 7 demu3 corrũpitur in eo virtus nutritiua: quare putrefit 7 mortificatur: 7 deinde mortificat mẽbra vicina donec peruenerit ad nobilia: tunc nanq3 mortẽ vniuersalem inducit. Signa venenoru3 operantium a qualitate calida sunt antecessio rei suspecte in cibo vel medicina: post quod accidit dolor 7 mordicatio in vẽtre plurima perdurans: l3 res assumpta non credita fuerit illud facere velut accidit cum mel crudu3 assumitur 7 lac cum in stomacho caseatur et fructus frigidi cum inflantur: deinde cu3 nõ subuenitur: fiunt fortassis omnia accidentia venenorum operantium a proprietate. Et illud quod plurimum accidit: est vt huiusmodi venena sint calida vehementer 7 aduenit caliditas eoru3 ppter motũ 7 operationẽ: et fiunt fortassis vomitus difficilis sequẽs aut fluxus superfluus ventris. primo colere: post hoc flegmatis: 7 post hoc melãcholie: 7 post hoc sanguinis laudabilis donec ad intestinorum corrosionem 7 dissinteriam perduxerit timorosam. Signa venenorum operantiu3 a qualitate frigida sunt antecessio rei suspecte in cibo vel potu vel medicina ad quã preter solitum vel debitum statim accidat grauitas membrorum 7 rigor corporis cum frigiditate. Post hoc vero succedit tarditas in motibus: aut spasmus: aut thetanus: 7 demum subeth 7 somnus profundus a quo nõ põt excitari p tres dies vel plures. Qd si excitatus fuerit: ilico claudũtur oculi 7 dormit sicut prius: 7 durat hic somn9 tpe longo: donec aut calor naturalis venenu3 destruxerit: quare expergesit a somno 7 loquitur 7 mouetur 7 sic euadet: aut venenu3 destruxerit calorem: quare nequaquam expergesit donec moriatur.

Methodus.

Cura venenorum oim est duplex. Una qdẽ pseruatiua anteq3 venenũ appropinquat corpi humano. Alia xo sanatiua postq̃ venenũ impressit in corp9. Cura pseruatiua est vt qui timorẽ habuerit in assumptione rei venenose velut principes: magnates nõ sumat cibos: neq3 pot9: neq3 medicinas nisi a psona sibi nota 7 de qua cõfidit 7 q̃ hmõi coraz eo pgustarit. Caueat ꝑterea a cibis 7 potibus habẽtibus saporẽ excellentẽ: vtpote dulcedinẽ: vel acetositatẽ: aut vnctuositatẽ vehementẽ: qm in hmõi viri9 venenoꝝ est magis occultata. Sint et9 vinũ 7 aqua reposita diligẽter in vasis obturatis: ne fortassis serpẽs aut aranea potet ex eis: aut demergat in ipsis. Sumat oi septimana bis vel ter .3. i. tyriace veteris electe: 7 pprie tyriace de vipis cũ vino puro: claro in ieiuno vel cu3 aqua frigida si calorẽ timuerit ex ea 7 fuerit corpus calidũ p naturã: etatẽ: tps anni vel regionẽ. Et assuet comedere supicibũ nuces: ficus 7 rutã qm a ppꝛietate resistũt veneno adeo vt si in cibo assumptum fuerit aut virtutem eius reprimit: aut expellit per vomitum: nec ex ipso corpus nocetur: vt ait Gal'. lib. de simplicibus medicinis. Et Ras. in Alman. libro primo ca. de summa medicandi venena. Et idẽ operatur butirum recens sumptum in cibo super buccella panis. Cura sanatiua veneni opantis a ppꝛietate si fuerit assumptũ in cibo vel potu est vt ilico cũ quis senserit mutationes nõ cõsuetas post assumptionẽ alicu9 rei que hoc ex natura facere nõ deberet. Sumat in potu aquã plurimã tepida3 mixtam

cum oleo ꝛ aceto donec ex ea repleat̃:ꝛ ꝓuocetur vomitus cū digito vel penna inuncta oleo missa in profundū gule. Q̄d si vomitus tardauerit:repleat̃ olerib⁹ ꝛ piscibus salitis ꝛ bibat desup̄ vsq̄ ad fluentū ex aqua decoctionis raď.raphani ꝛ seminis atriplicis et aneti addito modico aceti olei ꝛ salis. Q̄d si adhuc nō suffecerit:suspendat̃ per pedes capite declinato ꝛ cōfortet̃ donec euomat ex cibis diuersis:q̄m vomitus fortis assiduus est ex reb⁹ maxime iuuatiuis:q̄m venenū ebibitū extat adhuc in stomacho:nec descēdit ad intestina vel meseraicas. Post hoc v̄o ꝯsidera si in ventre sentiat estuationē ꝛ ilico suppositoriū de salegēma vł clistere acutū dictū cap̄.de stipticitate vētris.donec itestina oīa ꝑfecte euacuent̃. Tūc ergo ꝓbibeat̃ a somno ꝓposse:ne forte venenū ad interiora rapiat̃. Et dent̃ ei cōfectiones frigide vice vna vt est zuccarū roſ. ꝛ dyapapauer ꝛ zuccaruȝ viol̃.ꝛ dyarrodon abbatis ꝛ rosata nouella. Deiñ vero medicina bezartica.i.liberans a veneno a ꝓprietate vice altera velut est tyriaca vetustissima:ꝛ ꝓprie tyriaca andromaci vel tyriaca ga. dissoluta in aqua frigida vel in aceto vel in potu data. Huius nāq̄ vicissitudo virtutē veneni diminuit ꝛ virtutes naturalē augmētat. Q̄d si sitis ꝛ calor superfluxerint:bibat aquā frigidā purā vel mixtā cū aqua roſ.ꝛ aceto q̄ntū voluerit. vel bibat lac acetosum: q̄m acuitatē veneni reprimit excellenter. Q̄d si per h'mōi dolor nō minoretur opus fiet narcoticis:quare gradatim ad ipsa procedat̃. Detur ergo in potu tyriaca infra sex menses cōfecta:q.si nō habeat̃:dissoluātur in.ʒ.i.tyriace veteris grana.v.opij. vel det̃ filoniū recens. Q̄d si adhuc nō suffecerit:augmentet̃ opiū gradatine. Et si virt⁹ cōstiterit:purget̃ alternatiȝ. Post h'mōi narcotica cū medicina aliq̄ lenitiua vt cassiafistula dissoluta in aqua decoc.prunoruȝ viol̃. donec venenū ꝛ opiū totalr̄ extrahant̃:ꝛ emplastret̃ locus dolorosus cū semp̄uiua solatro ꝛ nenuph.coctis in aq̄ ꝑfecte.deinde expressis ꝛ pistatis i mortario ꝛ incorpatis cū aq̄ roſ.ꝛ addito semine iusquiami ꝛ folijs eius recentib⁹ si t̄ps sit ad hoc. Et epithimetur pectus totū cum pecijs lineis imbibitis in aqua ro.frigida postq̄ in ea pul̃.sandal̃. et roſ.ꝛ cāphore ꝛ terre sigillate fuerit dissolutus:q̄m cor confortat̃ne venenum ad se trāsire ꝑmittat. Siłr cōfortetur cerebrum et epar cū eisdē ꝛ ponat̃ in aere frigido ventoso ꝛ euētetur ei⁹ facies cuȝ flabello donec virtus excitet̃. Si igitur post hec oīa dolor ventris cessauerit ꝛ v̄t⁹ naturalis redierit: regatur ex carnibus pulloꝝ ꝛ edorum coctis cum lactucis ꝛ portul̃.ꝛ cucur.cōditis cum aceto vel agresta vel succo berberis vel granatorū trifolij vł succo acetose. Utat̃ ex siccis fructibus frigidis prunis ꝛ cerasis. Post cibū bibat vinum ponticū vel mixtum cū aqua clara donec ad perfectam redierit sanitatē. Si vero post hec oīa virtus naturalis defecerit et sincopis frequens superuenerit aut dissolutio membroꝝ significat quoniā virtus medicine transiuit ad cor:quare pronosticis derelinquatur. Cura sanatiua veneni a qualitate calida operātis sumpti in cibo vel in potu est eadē oīno cum ꝑdicta. Preter q̄d oportet q̄ sint in ea clisteria lenitiua non acuta. Sed ꝛ ad hoc est addēdū q̄ si flux⁹ vētris fortis supuenerit:restringat̃ proposse:sicut diximus caplo ꝓprio. Cura sanatiua veneni operātis a qualitate frigida assumpti p̄ intertius est vt fiat vomit⁹ statim a principio sicut dixim⁹ cū cibis frequētatis. Et clisterisetur post hoc cū clisteribus acutis:fortib⁹:calidis:attractiuis que diximᵒ ca.de stipticitate vētris. Et emplet̃ur stomach⁹ ꝛ intestina cū emplastris calidis dictis capitulo de debilitate digestionis stomachi. Et prohibeatur oīno a somno trahendo ipsum per capillos ꝛ faciendo sternutationem cū pipere vel cōdisi. Et dentur ei in potu confectiones calide cum vino veteri amaro:sicut est confectio anacardina dicta caplo de apoplexia.ꝛ dyamargariton ꝛ dyatriū pipereon. Et ex melioribus rebus est tyriaca vetus:fricetur corpus totum vehementer cuȝ pannis asperis ad ignem calefactis. Et ponatur in loco calido luminoso donec cessauerit a somno:tūc nutriatur ex allijs:ꝛ cepis ꝛ mica panis imbibita in sinapi vel in formā saporis. Et sitim ei ꝓposse inducas ꝛ laboreȝ:ꝛ sudare facias in ieiuno vsq̄ ad perfectam sanitatē. Cura morsus vel pūcture ex aīalibus venenosis vel pūcturis vel sagittis toxicatis est vt statim a principio ꝛ ꝓprie infra tres dies stringatur membrū ligatura forti supra locuȝ lesum:ne

virtus venenosa trãseat in corpus. Et ponatur sup locum ventosa lata cũ stupa ignita donec attrahat vehemẽter. Et si cõferens videatur: fiat scarificatio circũquaq: deinde ponãtur pulli vivi scissi per mediũ sup locũ quoniã membrũ fortificant ꝛ venenũ ad se trahunt. Deinde emplastret cũ emplastris rubificãtibus factis ex stercorib⁹ columbarũ et ficubus ꝛ sinapi ꝛ cepis crudis simul incorporatis ꝛ actu calidis positis sup locum. Et ex vehemẽter attrahẽtib⁹ est vnguentũ actu calidũ illinitum: aut cantarides incorporate cum vnguẽto apostolicon vel cũ fermẽto Ex attractivis igitur huiusmodi fiat alteratio frequẽtata ꝛ sis audax in attrahẽdo: qm̃ siue morsus fuerit venenosus siue nõ fiet coaferens cum ꝟtute. Sed ante huiusmodi attractum ꝛ post liniat tyriaca electa supra vlcus ꝛ intra circũquaq. Et eisdem diebus prohibeat a somno supfluo ꝓposse: ne forte venenũ cum spiritib⁹ ad interiora corpis rapiatur: neq permittat vlcus cõsolidari quocũq modo: sed ponat in eo succus caulis recentis vel bletis cũ aceto ꝛ sale ꝛ sinapi trita et confecta cum melle aut succus aliĩ ꝛ cepe crude aut aliqđ aliud acutorũ: donec patiẽs oĩno in membro nullũ senserit nocumentũ: neq negligat mẽbrũ sanum circũquaq: sed a pñcipio cõfortet cũ ẽplastris repcussivis factis ex malis ĝnatis contritis cũ corticib⁹ aut cũ solatro ꝛ semp̃uiua aut cũ aqua ros. et terra sigillata ꝛ bolo armenico. Et sumat de tyriaca bona oĩni die aliqđ cũ aqua frigida statim a pñcipio vsq ad tres vel quattuor dies. Qđ si infra hos locus corrumpat ꝛ vlcus discoloret opꝫ vt cũ ferro ignito cauterizetur vsq ad profundũ valde: vt totum locũ obtineat vicinitatũ: qm̃ maliciã veneni resoluit ꝛ escarã duram faciet intra labia circunquaq ne venenũ valeat ptransire. Post hoc vero tp̃s non videtur cauteriũ conferre. qm̃ venenũ perambulauit membrũ circunquaq: quod quidẽ cognosces ex coloris sui denigratione ꝛ sensus ꝛ motus priuatione: quare opꝫ vt totaliter a corpore resecetur si fuerit mẽbrum possibile truncari: velut sunt man⁹ ꝛ pedes. Qđ si nõ fuerit possibile nullatenus curat: sed fortassis cũ blanditiĩs vita per dies aliquos prolongat cũ vnguẽtis frigidis stipticis vehementer q̃ diximus ca. de malitia cancri reprimenda ca. de apatib⁹ membri in matrice. Verũtamẽ est sciendum ꝙ ex morsibus animalium venenosorũ sunt quedam in quibus conferũt medicine calide quas supra diximus: ꝛ est illud quod plurimũ accidit. Sunt autẽ ꝛ aliĩ in quibus medicine frigide videntur cõferre solũ: sed nos illud infra distinguemus cum de morsibus ꝛ puncturis specialiter differemus ꝓprio ca. Ponimus nãq calida in morsibus timorosis velut viperarũ ꝛ canis rabidi: frigida vero in morsibus paruis velut apum ꝛ vesparum: qm̃ non fit attractio ex ipsis cũ medicus id poterit agnoscere ex post apparẽtib⁹ et iuuantibus ꝛ nocentibus: vt ait Gal. xiĩ. de inge. sani. quoniã cum ex emplastris calidis predictis dolor ꝛ corrosio adaugmẽtaꝝ. peruenien dum erit ad frigida que sunt ex solatro ꝛ semp̃uiua: similiter ꝛ econuerso.

Pronosticatio.

Venenũ opans a ꝓprietate piculosi⁹ est oĩbus: venenũ ꝟo opans a frigiditate debili⁹ est oĩb⁹ q̃re ꝛ multi euadũt ab eo: sed qđ a caliditate mediũ est ipsorũ. Itẽ oĩa venena citi⁹ imprimunt in corp⁹ cholericũ largas hñs venas ꝛ mẽbra mollia spongiosa ꝛ qđ est in etate iuuẽtutis ꝙ in corp⁹ diuersũ ab hoc p̃terq venena opantia a frigiditate q̃re ꝛ facili⁹ curant in eisdẽ p̃terq in ea q̃ ex caliditate vñ Ipo. ĩĩ. p. amph. In morbis min⁹ piclitatur ꝛc. Itẽ sincopis aut dissolutio frequẽs et fortis supueniẽs mortale. Itẽ sudor frigidus ꝛ pulsus puus debilis inordinat⁹ filr ꝛ anhelit⁹ hmõi mortalis. Itẽ si vomit⁹ ꝛ vẽter restringant neq res ebibita expellat: sed ad epar ꝛ venas rapiat mortale. Itẽ si in pũctura aut morsu venenoso fuerit neru⁹ lesus aut arteria mortale erit vt plimũ ꝛ ꝓpter si lesio fit fortis quare accidit vt musculus ꝛ iũctura cum pungũtur: sint plurimũ timorosa.

¶ De cura ꝓpria venenorũ assumptorum per interius: vtpote cibo vel potu vel medicina. Capitulum. ĩĩ.

Res venenose interficiẽtes corpus nostrũ cũ p interius assumunt: sunt generum diuersorũ. Sunt ex eis nãq minere: plante ꝛ aĩalia cũ partib⁹ eorũ de q̃

bus ꝑ ordinē dicamꝰ breuiter ⁊ ꝓprie famosis vsitatis. Litargicū cū bibitur: separatur totum corpus ⁊ ꝓprie lingua ⁊ fit dolor fortis in visceribꝰ ita vt si superueniat vomitꝰ ⁊ vētris fluxus ⁊ egressio vrine simul hora vna velut in yleos ⁊ corrodantur intestina ⁊ egrediatur anꝰ ⁊ fit color corporis liuidꝰ vt color plumbi. Cura eiꝰ est vt statim a principio facta cura gnali venenoꝝ operātiū a frigiditate ita vt nihil eoꝝ ꝑtermittatur q̄ dicta sunt illic. Post illa vero oia si virtꝰ fortis fuerit: sumat ex medicinis ꝓuocātibus vrinā ⁊ secessum qm̄ cū egreditur stercus ⁊ vrina vehemēter ꝑ se vel ꝑ artem sine violētia plurima surgit spes salutis quare in potu dētur grana. vij. vel. ix. scamonee vel. ℈. vnū dyagredij cū aqua mellis: qm̄ facit fluxū festinare. Et detur vice alia vinum albū aquosum in quo cocta sunt semen apij petro. ⁊ aliq̄d absinthij: qm̄ cōfortando stomachū ⁊ intestina ꝓuocat vrinā. Et fortiora ꝓuocātia diximus caplo de calculo in renibꝰ ⁊ vesica. Et dixerūt expimētatores q̄ si post curā generalē ⁊ euacuationē dētur in potu. ʒ. iij. mirrhe cū vino aut spica celtica cum stercore columbe bibentis vinū liberat a proprietate. Cerusa cum bibitur: accidit mollificatio membroꝝ ⁊ infrigidatur cerebrum ⁊ albificatur lingua ⁊ ratio ꝑmiscetur ⁊ accidit tussis ⁊ singultꝰ ⁊ surgit dolor fortis in viscerib; ita vt q̄nq; superueniat sincop. ⁊ ꝑmutatur color corporis ad albedinē ⁊ q̄nq; mingit patiēs sanguinē nigrū ⁊ ꝓprie qn̄ frigiditas vltimatur. Cura eiꝰ est sicut cura litargi. Et si somnus grauis superuenerit nequaq̄ dormire ꝑmittatur qm̄ caderet in subeth ⁊ apoplexiā. Dixerūt preterea expimētatores q̄ si post curā generalē ⁊ euacuationē patiens sumat sisamū. i. semen lini: ⁊ bibat vinū vetus clarū sup ip̄m curat a ꝓprietate: similr ⁊ muscillago fenugre. ⁊ seminis mal. ⁊ althee ⁊ psillij. Si potetur vsifur. i. zinobrū cū bibitur: accidit dolor fortis ⁊ corrosio in stomacho vel gutture atq; intestinis ꝓpter caliditatē vehementē quā ꝑ adustionē acq̄siuit quare fit fluxus vētris difficilis: ita vt q̄nq; sanguis egrediatur. Cura eiꝰ est vt statim a principio fiat cura generalis venenoꝝ opantiū a caliditate. Post hoc vero sorbeat iura pinguia gallinarum. Et comedat cibos vnctuosos tēperatos i caliditate velut est butirū: qm̄ lenificabit vias ⁊ faciet materias egredi per vomitum aut secessum. Zimar. i. viride eris cū bibitur: accidit dolor ⁊ corrosio in gutture ⁊ stomacho atq; intestinis: quare retinetur vrina ⁊ fit fluxus dissintericus ⁊ q̄nq; vomitus. Deinde cū dolor fortificatur: infrigidātur extrema ⁊ fit sincopis ⁊ sffocatio. Cura eiꝰ est vt statim a principio fiat cura generalis venenoꝝ operātiū a caliditate. Et si venter restrictus fuerit: lubrificetur cum medicina lenitiua vel cū clisteri q̄d fit ex viol. maluis ordeo depillato fenugreco psillio althea ⁊ filibus coctis in aqua pfecte. De cuius collatura ⁊ oleo viol. ⁊ melle fiat clistere q̄d actu frigidū sepius iniciatur. Q̄d si fluxus vētris superuenerit ꝓposse restringatur. In fine vero rei ⁊ post vomitum atq; euacuationē sorbeat assidue iura vnctuosa ⁊ gallinaruꝫ piguiuꝫ ⁊ porcelloꝝ: similr ⁊ brodia butirosa. Bibat etiā sepius muscillaginem fenugre. psillij seminis althee ⁊ semis mal. ⁊ lini. Q̄d si fastidiosum ⁊ abominabile fuerit: bibat sirupū viol. aut iulep cū aqua frigida. Et comedat butiruꝫ cruduꝫ cum bucella panis: qm̄ lenit in visceribus: deinde bibat lac acetosum ⁊ aquā frigidā ⁊ vinum granatoꝝ ⁊ succum maloꝝ acetosoꝝ ⁊ berberis et trifolij: qm̄ sua stipticitate ꝓhibent intestinorum corrosionē ⁊ lenitiua cum stipticis alternentur. Et dixerunt expimentatores q̄ vrina asini aut fel caprioli si ex ipsis. ʒ. j. potetur cum aqua calida post curā generalem ⁊ euacuationē curat a ꝓprietate. Calx viua cū potatur: facit accidētia zimar. Et cura eius est cura illius. Arsenicum vel auripigmētuꝫ cū bibitur: facit accidentia zimar: ⁊ cura eiꝰ est cura illius. Gipsum cū bibitur: facit accidētia ceruse vel litbargiri: sed fit in eo difficultas anhelitus maior: ⁊ cura eius est cura ceruse. Alumen cum bibitur: facit tussim vehementē que cum perdurauerit: ꝑducit ad ptisim paulatine. Et cura eius est cura ptisis in cibis ⁊ medicinis lenitiuis humectātibus ⁊ mundificantibus per sputum quare sorbeat omni die in ieiuno lac recens asine vel capre. Et comedat butirum crudū cum bucella panis ⁊ lambat per diem penidias ⁊ zuccaruꝫ albissimum: ⁊ cū tussis fuerit sicca: difficilis bibat de sirupo liquiritie vl' de ysopo. Squama ferri cum bibitur: accidit dolor ⁊ mordicatio vehemens difficilis in stomacho ⁊ intesti

nis ꝛ quandoqꝫ fluxus ventris superfluus ita vt fortassis ad dissinteriam perducat. Cura eius est vt si fluxus ventris non fuerit superfluus detur in potu medicina solutiua recens cum lacte acetoso: sicut est dragma vna vel dragma semis dyagredij vel vncia semis electuarij de succo ros. ita vt materia expellatur per secessum. Post hoc vero dentur in potu sorbitiones vnctuose dicte in cura zimar vna vice post aliam assidue donec dolor mitigetur. Quod si fluxus valde superfluat: restringatur: vt docuimus capitulo de fluxu ventris capitulo de medicina effreniter laxante. Et dicunt experimentatores ꝙ si venter restrictus fuerit et dolor fortis detur in potu dragma vna pulueris magnetis cum aqua calida: quoniam congregabit squamas separatas. Et post hoc per duas horas dentur solutiua primo quidem lenia velut iura pinguia ꝛ brodia butirosa: quoniam facient ipsas egredi per vomitum vel secessum. Quod si lenia non suffecerint ad fortia gradatine procedatur. Realgar cum bibitur: facit accidentia zimar: sed est malitie deterioris ꝛ citius interficit. Cura eius est cura zimar. Sed o ꝙ parua est eius cura cum iam impresserit eius operatio ꝛ superuenerit dissolutio virtutis ꝛ sincopis profunda. Argentum viuum cum bibitur ilico egreditur cum dispositione sua per inferiora: ꝛ siquidem fuerit non extinctum ledit stomachum et intestina cum dolore et torsione atqꝫ inflatione ex frigiditate sua actuali priusꝙ egrediatur per inferiorem regionem: quare inflatur ex eo corpus totum ꝛ retinetur vrina ꝛ magnificatur lingua et mollificantur membra omnia velut in paralisi et apoplexia. Si vero fuerit sublimatum est nocitiuum valde atqꝫ corrosiuum propter caliditatem maximam quam per adustionem acquisiuit: quare inducit dolorem ꝛ mordicationem vehementem in visceribus priusꝙ egrediatur. ꝛ sequitur fortassis fluxus ventris sanguineus ꝛ dissinteria perniciosa. Et cum funditur in aurem siue fuerit sublimatum siue viuum est penetratiuum incisiuum ex subtilitate sue substantie ꝛ fluxibilitate: quare accidit in capite dolor vehemens ꝛ permixtio rationis: ꝛ quandoqꝫ ducit ad spasmum et epilepsiam aut ad mollificationem et apoplexiam propter lesiones fortem cerebri ꝛ panniculorum eius. Et dicunt quidam auctores ꝙ argentum viuū est frigidum ꝛ humidum in quarto gradu: et quidam ꝙ sit calidum in eodem. Et videtur nobis ꝙ vtriqꝫ verum sapiant. Est nanqꝫ frigidum vehementer secundum suam actualitatem ꝛ operationem primam: quare est mollificans ꝛ paraliticum faciens cum quis gestauerit ipsum tempore longissimo aut eius fumum cum aduritur attraxerit per nares. Est autem calidum vehementer secundum suam complexionem ꝛ virtutem ꝛ operationem secundam: quare est incidens ꝛ corrodens ꝛ adhuc magis dum fuerit sublimatum. Uerum qualitercunqꝫ res se habuerit: fiat cura generalis venenorum operantium a proprietate que fere vna est ꝛ eadem omnino. Post hoc vero oportet cōsolidare accidentia que sequuntur: quoniam si sequitur fluxus ventris plurimus ꝛ dolor fortis intestinorum que significant: quoniam virtus calida dominatur in ipso super frigida dentur confectiones frigide dicte ibidem gradatim procedendo donec ad narcotica perueniatur et restringatur fluxus proposse: sicut diximus in capitulo proprio capitulo de medicina effreniter laxante. Si vero sequitur paralisis et mollificatio membrorum que significant quoniam virtus frigida dominatur in ipso super calidam. dentur confectiones calide sicut dyamargaritō tyriaca vetustissima metridatum. Et fiant que diximus in cura generali venenorum operantium a frigiditate. Et dixerunt experimentatores ꝙ in causa calida confert bibere lac caprinum in plurima quantitate ꝛ lac acetosum ꝛ exercitari super ipsum motu forti assiduo: quoniam refrangit eius caliditatem ꝛ dolorem mitigabit ꝛ expellit materias deorsum per secessum. In causa vero frigida confert vna vice post alias in potu sumere dragmas tres mirrhe cum vino veteri amaro aut ydromelle: similiter et vinum decoctio. absinthij ysopi et rutbe. Cum autem infusum fuerit in aurem nequaquā agitetur cum tenta vel radio: quoniam fieret magis furiosum: sed leniter inclinet patiens caput suum super aurem lesam ꝛ saltat super pedem lateris eiusdem donec egrediatur. Et si non sufficit: p

nocetur sternutatio cum pipere vel condisi-
ta vt os ⁊ nares obturentur. Quod si adhuc
nō suffecerit: fiant oīa que diximꝰ ca. de sur/
ditate. ⁊ sollicitet medicus in eius euacuatio
ne: qm̄ cū nō educit: corrodit cerebrū ⁊ piaꝫ
matrē: ⁊ demū interficit cū dolore vehemen
ti. Napellꝰ cū potat̄ apostemant̄ labia oris
et lingua ⁊ egrediunt̄ oculi ⁊ fiunt sup ipm
vertigo ⁊ sincopis ⁊ tenasmō ⁊ raro euadūt
aliqui ex eo: qm̄ est venenum a proprietate.
Qd̄ si subito non moriant̄: cadunt in febreꝫ
ethicā aut ptisim: ⁊ sagitte illinite ex succo
eius interficiūt subito quē tangunt. Cura
eius si fuerit possibilis est vt statim a princi
pio fiat cura generalis venenoꝝ operantiū
a ꝓprietate. Post hoc vero detur in potu ty
riaca optima cū vino ⁊ musto: aut detur me
tridatū aut dyamargariton aut dyamuscus
cū vino decoctio. capparis macis ⁊ croci vna
vice post aliā assidue: quoniā resistūt hmōi
veneno a ꝓprietate: si tamē resisti sibi pote/
rit per artē quoquo mō. Et si vomitus tarda
retur: possunt dari ante ipsum: ꝫ tūc minus
operent̄. Euforbiū cū bibitur: facit acciden/
tia zimar: ⁊ cura eius est cura illius. Titima
lus cū bibitur aliq̄d ex generibus lactis fiūt
accidētia zimar ⁊ cū facies aut manꝰ ex eis
liniutur: surgit in tumorem ⁊ discolorat̄ velut
facies leprosoꝝ. Et dicit̄ cp.3.iij. ex lacte hu
iusmodi inficiunt potantē. Sunt aūt titima
li.iij. species famose. scꝫ anabula cuius succo
vtimur: esula cuius radice vtimur: ⁊ catha/
putia cuius semine vtimur. Cura eoꝝ om/
niū cum in potu assumūtur est cura zimar in
stipticando ventreꝫ atq̄ leniendo dolorem:
sed oportet vt sit maior intentio ad fluxum
restringēdū cū cibis ⁊ potibus ⁊ balneis cli
steribus frigidis stipticis vehemēter. Qd̄ si
dolor ⁊ corrosio fortis sit in visceribus leni/
tiua cum stipticis alternentur: vt docuimus
ibidē. Et ex balneis vehementer stipticanti
bus est aqua pluuialis aut cisterne postq̄ in
ea fracte fuerint rose balaustie corti. grana/
toꝝ papaueris folia fructus rubi pira ponti
ca mala acetosa nespille sorbe galle cipressi
cupule glandiū folia vitis agrestis berberis
⁊ silia in aqua cuꝫ tepida fuerit balneet̄ vsq̄
ad vmbilicū paruꝫ post parum ne virtus ex
eo debilitet̄ ⁊ spargatur aqua ro. sup faciem
⁊ pectus: ⁊ naribus instilletur. Ex cibis aūt
stipticis sunt risum panicum citonia sorbe
nespille pira lentes excorticate aut bis cocte
reiecta prima aqua ⁊ expressa diligenter. si/
militer ⁊ pultes ex farina simile conditi cum
lacte vstulato. Similiter ⁊ caro pulloꝝ assa
atq̄ condita cum cera recenti ⁊ adipe renuꝫ
caprarum vel hircorum simul ad ignē in sar
tagine dissolutis ⁊ roratis super assaturam.
Ex potibus stipticis sunt vinuꝫ rubeum pō
ticum mixtuꝫ cum duplo aque pluuialis aut
aque in qua ferrum ignitum fuerit extinctuꝫ
similiter ⁊ aqua deco. sumach ⁊ mirtillorum
cum zuccaro ro. dulcorando. Clisteria stipti
ca preciosa diximus ca. de dissinteria. Ele/
ctuaria stiptica diximus cap̄. de sputo sang.
Et trocis. de karabe sublimes ca. de mictu
sanguinis. Cum autem lac titimali linitum
fuerit super faciē aut membrū aliud inūga/
tur ex vnguento albo famoso aut citrino: qd̄
si non suffecerit: fortificet̄ eius vtus cū ceru/
sa aut litbargiro. Mesereon ⁊ cocognidiū
cum sumuntur in potu immoderato vsu ⁊ si
ne propriis tyriacis faciunt accidentia titi/
mali. Est autē mezereon herba cuius foliis
vtimur sed cocognidium est semē eius quod
est malitie peioris. Et dicitur cp.3.ij. in po/
tu exhibite sunt pernitiose: plus tamen vel
minus sm̄ virtutem assumentis. Cura eoꝝ
est cura titimali. Scamonea ⁊ dyagredium
cum bibuntur sine suis correctoriis ⁊ vsu nō
moderato faciunt accidentia titimali. Est
autem scamonea dicta priusq̄ assetur in ci/
tonio vel torrefiat super lamina ferrea acu/
ta: post hoc vero dyagredium appellatur: et
sic scamonea est malitie peioris quare dici/
tur cp.3.ij. ex ea interficiunt potantem plus
tamen vel minus sm̄ virtutem assumentia
dyagredij vero vncia semis vel circa id. et
cura eorum est cura titimali. Aloes cum bi/
bitur dosi superfluente ⁊ cum additione pi/
peris aut sinapis aut aliorum acutorum et
postpositione stipticorum facit accidentia ti
timali ⁊ aperit orificia venarum. primo qui
dem meseraicarum: deiñ earum que sunt in
substantia epatis: ⁊ post hoc in membris re
motis quare educit sanguinē bonū p̱ seces/
sum ⁊ sequit̄ sincop̄. ⁊ casus vtutis. Et cura
eius ē vt ligent̄ extrema vehemēter: primo q̄/
dē superiora deinde inferiora. Et ponat̄ ventose
sicce magne sup epar stomachum vt attra/

bant suctione forti. Et post hoc ministrent
potus stiptici: siler ꝛ balnea q̄ diximus in titi-
mali cura. Elleborus cum sumit in potu vsu im
moderato facit angustiā circa cor ꝛ stoma-
chū: ꝛ si fuerit albus accidit vomitus fortis assi
due donec cadere faciat virtutē. Si vero acci-
dit fluxus ventris corrosiuus donec ad dissin-
teriā pducat. Et dicit q albus interficit ca
nes a ppͥetate. Niger vero hoīes si ex ipso .3.
ij. vel tres assumātur. Cura eius est cura titima
li. Ciclamē cum bibitur vsu īmoderato facit flu
xum vētris supfluere vehementer. Et cura
eius ē cura titimali. Cucumer asininus cum
succus eius bibitur dosi supfluēte faciet ventrē
currere vsq ad sincopim ꝛ mortē. Cura eius
est cura titimali. Opiū cum bibitur: accidit stu-
por ꝛ frigiditas extremorū ꝛ singultus ꝛ verti
go ꝛ oculorū tenebrositas cum grauitate ma-
gna ꝛ color faciei ꝛ labiorū oris ꝛ vnguiū fit
plumbeus. Deinde cū virtus eius magis im
presserit: accidit difficultas anhelitus ꝛ amis
sio loquele ꝛ subeth ꝛ spasmus. deinde pfo-
catio cū frigido sudore. Et dicit q .3. ij. vel
iij. ipsius interficiūt potantē ꝛ ppͥe si fuerit
frigidus per naturā vel etatē ꝛ ipm potaue
rit cum modico vini albi ꝛ vaporosi qd eius vir
tutem cito deleget p venas ad cor ꝛ cerebrū
preter q resoluat. Si vero fuerit cholericus
aut sanguineus p naturā ꝛ in etate adolescen
tie vel iuuētutis dosi indiget ampliori. Cu-
ra eius est vt statim a pncipio fiat cura gnā
lis venenorū operantiū a frigiditate. Post il
lud aūt detur in potu vna vice post aliā vi-
num decoctiōis castoris ꝛ piperis. Et sumat
ex tyriaca optima in q̄ aliqd balsami ponatur
si fuerit possibibile ꝛ comedat allia ꝛ nuces
super ipsum assidue: qm̄ calefaciendo confe
runt vehementer. Similiter ꝛ vinū albū ve-
tus amarū bibitū in multa quantitate do-
nec sudet et calefiat ꝛ moueatur. Et dicunt ex
perimentatores q ista cōfectio est eius pro-
pria tyriaca. Rx. asse fetide casto. piretri pi-
peris mirrhe sauine. an. q̄tum volueris de
vnoquoq terant ꝛ conficiantur cū melle: et
detur ex ea assidue cū vino calido puro vete
ri amaro: similiter ꝛ quodlibet simpliciū est
conferens sui qualitate potēti. Nux mecha
cū bibitur: facit accidētia opij: ꝛ dicitur q .3.
j. ex ea somnū profundū inducit. q si ad .3. ij.
procedatur: interficit cū somno. Cura eius est cu
ra opij. Iusquiamus cū bibitur ex semine eius
mollificatur corpus ꝛ magnificatur corpus et
egreditur spuma ex ore ꝛ rubēt oculi velut strā
gulati ꝛ sensus obscurantur ꝛ fit asma ꝛ pmisce
tur ratio ꝛ superuenit spasmus ꝛ epilepsia
et qnq rugiūt voce horribili atq rauca. Et
niger est in hoc deterior albo. verūtn̄ vterq
ipsorū est debilior q̄ sit opiū vel nux mecha:
ita vt fortassis .3. iij. vel quattuor ad minus
efficiant accidētia predicta. Cura eius ē cu-
ra opij oīno. Uua vulpina cū bibitur: surgit
velut lactis sapor in ore bibentis ꝛ indura-
tur lingua ꝛ color faciei offuscatur ꝛ supuenit
vomitus ꝛ singultus ꝛ fluxus ventris dissin
tericus cum mucositatibus ꝛ squamis intesti-
norum. Cura est vt statim a pncipio fiat cu-
ra generalis venenorū omniū que est vt festi
netur ad euacuationē subitā per vomitum ꝛ
secessum. Post hoc vero sumat in potu lac ca-
prinū vel asininū in multa q̄titate ꝛ moueatur
fortiter sup ipsum: qm̄ malitiam eius refran-
git: corrosionē phibet ꝛ ipsius reliquias eua
cuat per vomitum vel secessum. ꝛ si fuerit lac
acetosum: aut lac vstulatum fortius opabitur
hoc idem. In fine vero rei cum dolor ꝛ corrosio
cessauerit oīno detur tyriaca ꝛ elec. calida cū
vino vt alterent malā complexionem frigidā
derelictā. Est nanq venenum hmōi mortifi
catiuum ꝛ corrosiuum sed maior cadit timor
in corrodendo q̄ mortificando. Fungus. Cū
ex aliquo genere fungorū plurima q̄titas su
mitur in cibo ꝛ proprie sine pipere aut alijs
acutis ꝛ in corpore frigido per naturam vel
etatem accidit singultus ꝛ pūctura circa sto
machum ꝛ difficultas anhelitus ꝛ inflatur
venter ꝛ infrigidatur corpus totū ꝛ minora-
tur pulsus. Cura eorū est vt statim a princi-
pio fiat cura generalis venenorū operātium
a frigiditate que cōsistit in euacuatione plu
rima per vomitum ꝛ secessum: post illud fiat
cura opij supradicti. Psilliū cum recens assu
mitur in potu sub multa q̄titate facit accidē
tia fungorū. Coriādrū cum recens comeditur
in q̄titate lib. s. aut succus eius bibitur in q̄ti-
tate ptis. iiij. lib. s. facit accidentia opij. Et
cura eius est cura opij oīno. Mādragora cum
potatur sub dosi excedēte facit accidentia opij
sed est malitie minoris. ꝛ cura eius est cura illius
oīno. Cātarides cū bibitur: accidit dolor et
corrosio in stomacho ꝛ meri ꝛ intestinis: ita

vt q̃n̄q; sequat̃ solutio ventris fluxus vehemens ⁊ fincop. ⁊ pmixtio rõnis ⁊ dolor ptẽditur vsq; ad extrema corpis transiẽs p ypocundria ⁊ inguina vsq; ad coxas ⁊ crura. Et hec oia pueniunt ex earũ qualitate sola. verum qd̃ ex pprietate accidit: est vt siue p interius siue per exterius ministrent̃ in potib⁹ vel emplis ledant vesicam lesione vehemẽti ita vt alteret̃ ⁊ assidue appetat mingere propter qd̃ mingat: ⁊ q̃n̄q; mingit sanguinẽ purum modicũ subtilẽ cũ venit ex vesica: ⁊ q̃n̄q; sanguinẽ purũ plurimũ nigrum cõdensatum cũ ex renibus pcedit quare fit dolor maximus circa pectinẽ ⁊ sumen. ⁊ inflat̃ virga vehementer. Cura eaꝝ est vt statim a principio fiat cura gñalis venenoꝝ operantiũ a q̃litate donec tota materia euacuet̃ p vomitum ⁊ secessum. post hoc vero mitiget̃ dolor et corrosio intestinoꝝ ⁊ stomachi sorbitionibus lenitiuis vnctuosis ⁊ clisterib⁹ frigidis humectatiuis q̃ diximus in cura zimar. ꝙ si fluxus ventris supfluat sicut docuim⁹ in cura titimali. Deinde vo mitiget̃ dolor ⁊ corrosio q̃ fit in vesica ⁊ regionibus vrine cũ sirup. frigidis ⁊ cũ trociscis de allzehzengi et cũ collirijs iniectis per siringã ⁊ cũ balneis et vnguẽtis conferẽtibus que oia pposse iaz scripsimus ca. de vlcere ⁊ scabie in vesica. et ca. de ardore vrine. lib. j. Stafisagria cũ bibitur dosi supfluente facit accidentia cãtarid. Et cura eius est cura ipsaꝝ: Stellio cũ assumitur eius caro aut bibit̃ liquor in quẽ ceciderit: fiunt accidẽtia cãtarid. ƀm ysophagũ stomachũ atq; intestina sed nõ ƀm vesicam. Et cura eius est cura cantarid. Ydrus cũ bibitur e⁹ caro aut aqua in q̃ habitat aut morit̃: aut facit accidẽtia cãtarid. Et cura e⁹ ẽ cura cãtarid. Rana seu buso cuz bibit̃ aqua in quã piecerit saliuã aut in qua morat̃: inflat̃ corpus ex ea vehementer velut in ydropisi ⁊ fit eius color liuidus cũ citriuitate pmixta ⁊ accidit dolor ⁊ angustia in stõacho ⁊ meri atq; intestinis ⁊ difficultas anhelit⁹ velut pfocati ⁊ sensuũ obtenebratio ⁊ vertigo ⁊ pmixtio rõnis. Et cũ eius malitia impresserit magis fit spasmus aut thetanus ⁊ ventris solutio fortis ⁊ vomitus ⁊ emissio spermatis vna hora: post hoc superuenit fincop. mortalis ⁊ pauci saluant̃ ex ea. ꝙ si qs euaserit nõ retinebit dentes ⁊ hec est pprietas sua specialis ex mollificatione gingiuarum quã induxerit. Cura ei⁹ est vt statim a principio fiat cura generalis venenorũ operantiũ a pprietate donec tota materia vel maior eius pars euacuet̃ per vomitũ ⁊ secessum. Deinde pcedat̃ ad curã pprietatis veneno se cũ potu tyriace veteris electe ⁊ metridati dando ex eis vice post vicez cũ vino claro donec malitia venent refrangat̃ ⁊ virtus naturalis confortet̃. In fine vero rei cõsiderentur accidentia q̃ remãserunt. Et si remãserit vẽtris inflatio det̃ dyacucurma maior ⁊ minor et fiant oia q̃ diximus cap. de ydropisi. §. de ascite sine fe. Si vo remãserit spirituũ obscuritas ⁊ mollificatio mẽbroꝝ: fiant oia q̃ diximus ca. de paralisi p totũ. Titulus aq̃ticus est vermis puus longus velut duoꝝ cubitorum coloris subalbidi habitãs in paludibus ⁊ aquis corruptis ⁊ credit̃ ab aspiciẽtibus ꝙ fit pilus caude equine ppter similitudinẽ ad ipm. Et cũ assumit̃ in potu facit accidentia ranaꝝ. Lepus marinus cũ bibit̃ facit accidentia cantarid. Et cura eius ẽ cura earũ. Ceruus cũ assumit̃ in cibo: extremitas caude ceruine facit angustiã vehemẽtez in stomacho ⁊ intestinis ⁊ q̃n̄q; fincopim et mortẽ. Cura eius est vt statim a pncipio fiat cura generalis venenorũ operantiũ a pprietate donec materia educat̃ totaliter vel pro maiori parte. Post illud vo in potu vicibus frequentatis tyriaca optima cuz vino claro aromatico. Et dicũt expimentatores ꝙ ista cõfectio est eius pura tyriaca. R. auellanaꝝ fisticoꝝ fellis equini. an̄. terant̃ ⁊ incorporẽtur cũ melle vel zuccaro ⁊ dent̃ in potu vna vice post aliã cũ vino pdicto. Fel. Oĩe gen⁹ fellis cũ assumit̃ in cibo vel potu est ex genere venenoꝝ ⁊ facit accidere vomitũ cholericũ ⁊ fincopim. Et dicit̃ ꝙ fel leonis aut leopardi inficit ilico potantẽ. Et fel canis aq̃tici aut canis rabidi cũ sumit̃ ad q̃titatẽ lentis inteficit infra. vij. dies quos si ptranseat fiet spes salutis.

¶ De cura speciali venenoꝝ approximatoꝝ p exterius: vtpote morsu vel puncturã: aut vulneratione cũ gladio aut sagitta toxicata. Caplm. iij.

Bes venenose q̃ per exterius exhibite interficiunt nostrũ corp⁹ sunt generũ diuersoꝝ. Sũt nãq; ex eis

minere ꝛ plāte atq̧ aīalia de q̄bus per ordi-nē famosiora atq̧ vtilia perc[illegible]amus. Si videtur necessarium vnūquodq̧ ipsoꝝ operet a ꝓprietate: q̄m rarū est vt virtute alia valeat corpus hoīs trucidare. Napellus cū ex succo eiꝰ recenti gladius cū tela ꝓtingit: interficit quē reperit hora vna. Et nō videt ei cura possibilis. ꝙ si quid cōferre poterit: est tyriaca magna andromaci ꝛ post ipsam tyriaca gal. cū dissoluit in vino vel aqua ros. ꝛ intra vulnꝰ ꝛ extra pungit oīquaq̧ ꝛ dat ex eis in potu vna vice post aliaꝫ incessanter. ꝙ si per hm̄oi patiens senserit alleuiationē: procedat illico ad curā ḡnalē morsuū ꝛ puncturaꝝ venenosaꝝ quā diximꝰ in fine ca. ḡnalis vbi etiā signa certa generalia atq̧ infallibilia euidenter descripsimus. Realgar cū linitur sup gladiū vel sagittaꝫ vulnerantē facit dolorē ꝛ corrosionē plurimā: ita vt si nō succurrat totaliter corrūpit mēbrū ꝛ eius operationē. Cura eiꝰ est vt statim a principio fiat cura generalis supdicta sꝫ opꝫ vt empl'a frigida cū attrahētibꝰ ibi positis alternent ne malitia veneni reddat furiosa. Fiūt ēempl'a attractiua ex rebus calidis: vtpote ficubus ꝛ sinapi ꝛ fermento ꝛ stercore colūbarū atq̧ silibus vice vna ꝛ emplastra mitigatiua repssiua ex rebꝰ frigidis: vtpote solatro sempuiua lactuca cicorea folijs papaueris ꝛ silibꝰ vice alia donec corrosio securet: neq̧ securet medicus ad consolidationem labiorum donec tota malitia veneni radicitus exhalarit. Arsenicū sublimatū cū acciderit ex eo vulnꝰ facit accidentia realgar. ꝛ cura eius est cura illiꝰ. Vipa cū morsum in quē fecerit dētibus aut puncturā cauda sua egredit p̄rio san. purus: deinde per horā vnā san. spumosus propter ebullitionē veneni ꝛ post hoc virus citrinū aut viride cenosum quare surgit dolor vehemens ꝛ apostematur mēbrū totū ꝛ surgunt bothor ꝛ pustule minute velut ab igne vl' aqua bulliente. Verū cū ambulauerit eiꝰ malitia p corpus inflat ꝛ fit rigor ꝛ frigiditas extremoꝝ: n̄ q̄ venenū sit frigidū: sꝫ ꝓpt opressionē sl'r ꝛ resolutionē caloris natural' ex caliditate veneni: et q̄nq̧ supuenit vomitus citrinus ꝛ singultꝰ ꝛ vertigo ꝛ fluxus sanguis nariū. In fine vero sudor frigidus diminutus ꝛ sincop. donec mors infra diem septimū vt plurimū subsequat. Et masculi quidē sunt deteriores femell'. ꝛ discernunt ex hoc quoniam masculus hꝫ vnū dentē solū quare et facit foramem vnicū ex vtraq̧ pte membri lesi: femella ħo plures. Et iterū magni sunt deteriores puis ꝛ senes iunioribus ꝓpt siccitatē sue cōplexionis ꝛ famelici repletis ꝛ irati mansuetis ꝛ montani paludinosis. ꝛ in estate atq̧ autūno peiores sunt q̄ hyeme et vere. Et sputū eius cū sumitur in cibo vel sanguis q̄ fluit ex cauda sua cū occidit aut fel ipsius interficit ilico sumentē ꝛ inflat ex eo corpus vehemēter ꝛ fit dolor ꝛ angustia fortis valde donec supueniat sincopis ꝛ mors. Et dixerunt experimentatores ꝙ lingua vipere cū siccat ꝛ custoditur ne putrescat alteratur in colore ꝛ citrinat ꝛ velut sudorē roridum modicū acquirit cū venenum accesserit ad ipsam: ꝛ ꝓprie cū ponitur inter res frigidas siccas moderate velut ē sal ꝛ arena: quoniā tunc vapor venenosus magis sup ipsam aggregat. Et idcirco sup mensas principuꝫ ponit ꝛ magnatū. Cura eius ē cura ḡnalis siue per exterius: siue per interiꝰ obuiauerit: neq̧ reperit scriptū aliq̄d certū ꝛ pfectū ꝓt curas ḡnales. Verūtn̄ emperici dixerunt ꝙ multiplicatio somni ꝛ potatio vini boni plurimi: ꝛ vsus assiduus tyriace optime intus ꝛ exterius aut metridati optimi confert specialiter in isto veneno ꝓpter resolutionem spirituum plurimā ꝛ maximā quam efficit suo calore forti. Neq̧ dentur in potu cōfectiōes frigide: quia caloreꝫ veneni aggregant ꝛ naturalem debilitant vehementer: sed calide acute quoniā venenū subtiliant ꝛ resoluūt sicut est tyriaca optima exhibita cum vino plurimo veteri amaro ꝛ modico aceto. similiter ꝛ allia ꝛ sinapis ꝛ semen cicute ꝛ assafetida ꝛ piretrū ꝛ mirrha ꝛ gentiana piper castoreū. aristologia rotunda ꝛ omnia coagula: pprie tamen coagulum leporis ꝛ squilla acorus ꝛ asarum rutha ꝛ oppoponacuꝫ: siue potentur: siue supra vulnus emplastrentur quoquodo possibili conuenienti. Et ex eisdem plurimis bonis est illud quod fit ex pullis viuis per medium scissis ꝛ actu calidis frequētatis super locum ꝛ quod fit ex ranis siccis. Et quod fit ex carne vipere si potest haberi: et quod fit ex sauina ꝛ baccis lauri ꝛ squilla assata et farina orobi et sinapi ꝛ floribus camomille simul mixtis et perfecte contri-

tis ꝛ incorporatis cum oleo laurino vel oleo
de iunipero vel laterino vel benedictino: vel
melius adhuc omnibus oleis foret balsa-
mus si posset haberi. Dixerunt etiā ꝙ si hō
lesus a vipera bibat vrinā hoīs non lesi cu-
ratur. Conferūt preterea ꝛ res vnctuose in
cibo assumpte: velut sunt butirum nouū vel
vetus plurimū sumptū cum bucella panis ꝛ
iura gallinaꝝ pinguia ꝛ nuces: et oleū: qm̄
sui viscositate aut hūiditate forti opprimūt
caliditatē veneni ꝛ in se trahunt ne per cor
pus dilatet: et fortassis educūt per vomitū
aut secessum. Dixerūt etiā ꝙ virga cerui as-
sata ꝛ comesta hora dispositiōis veneni mul
tum cōfert: in fine vero rei ꝛ cum tumor et in-
flatio corporis ꝛ angustia fuerit minorata in-
ducat sudor atq̄ exercitiū et labor fortis in
ieiuno: ꝛ ꝓhibeat a somno ꝓposse. Et bal-
neetur in aqua tepida in qua sint cocte flo-
res camomille mellilotum ꝛ anetū donec ve
neni reliquie resoluātur. Scorpio cū fecerit
puncturā in membro aliquo p̄ aculeum sue
caude tumet et inflatur cū tumore forti ꝛ do
lore: et si nō succurrat pābulat: inflatio totū
corpus donec pueniat ad mēbra nobilia et
eorum operationē destruat ꝛ sic vitam tollat
Cura eius est cura ḡnalis cū ventosis ꝛ em
plastris attractiuis positis statim a pn̄cipio
super locum: et fortassis opus fiet cauterio
si nō sufficiāt predicta. Et dixerūt experimē
tatores ꝙ si locus inūgatur septus cum oleo
de scorpionibꝰ quod diximꝰ ca. de calculo in
renibus et vesica. C. de empericis. confert a
proprietate. Sed oleū antiquū in quo pul-
uis euforbij fuerit dissolutus aut allium co
ctum cum vino cōfert sui resolutiōe vehemē
ti. Similiter ꝛ vetusta tyriaca et metridatū
et oīs confectio vehemēter calida siue p̄ in-
terius siue p̄ exterius applicetur. Aranea cū
membrū stimulauerit: facit accidētia scorpio
nis et q̄nq̄ deteriora illis ita vt extrema in-
frigidētur et venter ingrossetur: et virga eriga
tur ex multiplicatione ventositatū in corpo-
re plurimarū. Cum autē in potu sumitur: in-
flatur collū ꝛ venter et egrediūtur oculi. Et
fit angustia in stōacho et itestinis donec sin
copis et mors sequatur. Cura eius cū fecerit
puncturā est loci ventosatio fortis cum scari
ficatione: ꝛ post hoc eius emplastratio cum ru-
tha ꝛ absinth. calce ꝛ cinere simul incorpa-
tis cum aq̄ calida et sudor in balneo sicco et
sepeliri in arena calida: vel stercore bouino
vel cinere calefacto in fornace ꝛ sumere ī po
tu tyriacā cum vino puro vna vice post aliā
assidue ꝛ cōfectiones calidas sepe dictas et
semē nigelle ꝓprie ꝛ se. apij. ꝛ assam fetidā
donec dolor ꝛ tumor cessauerint oīno. Cum
autē in potu sumatur: fiat ilico cura ḡnalis
venenoꝝ opantium a ꝓprietate. Rustela est
aīal sile aranee sed hʒ crura lōgiora ꝛ eiꝰ pū
ctura facit accidentia aranee. ꝛ eius cura est
cura illius. Basiliscus q̄ cognominatꝰ est re
gulus: qm̄ caput hʒ velut coronatū seu qm̄
cunctis animātibus sui potenti malicia do-
minatur. Ipse nāq̄ nō tm̄ sputo vel morsu in-
terficit verū ꝛ visu solo. Qm̄ est eiꝰ venenosi
tas adustiua vt vapores sui corpis aerē red
dāt venenosū q̄re nullū aīal viuere pōt cir
ca suā speluncā ꝛ herbe ꝛ plāte virides are-
scunt cū serpit sup eas. Et si q̄s ipm gladio
vel lācea tetigerit: moritur velut ex pūctura. et
dicitur ꝙ ḡnatur ex ouo galli decrepiti qn̄ sup
ipʒ bufo cubat ꝛ fouet velut gallina pullos
suos. Sʒ nos magis credimꝰ ꝙ sit aīal ḡna-
tum ex sibi sili queadmodū ꝛ bufo: qm̄ ī in-
dia maxīe multiplicantur ꝛ in nubia q̄ sūt re-
giones calide vehemēter. Et nō ē ei cura oīno
q̄re cū videris hoīem interimi subito sine cā
manifesta ꝛ in loco deserto suspecto hoc scias
fieri ꝓpter basiliscū. Et dixerūt empirici ꝙ sola
mustela hʒ a ꝓprietate interficiēdi ipm et in
hoc ꝯsistit fortior leone aut milite armato
Armena est aīal sile basilisco in figura ꝛ opa
tione preter ꝙ nō interficit hora vna sicut ba
siliscus: sʒ infra. iiij. dies. Sed idcirco apud
medicos sagitte toxicate sagitte armene nū
cupātur aut fortassis ideo ꝙ apud arme-
nos fuit repertus primus eius vsus. Aspis et
ydrudo sunt serpētes venenosi quorum est ꝓ
prietas vt quem tetigerit morsu vel punctu
ra interficiant infra. ij. vel tres horas neq̄
est eius cura. Canis cum est rabidus inter-
ficit suo morsu nisi subito succurratur. Fit
autem rabidus per adustionem humoꝝ sui
corporis ꝛ cōuersionem cōplexionis natura
lis in melancholiam adustam queadmodū
in hominibus fit mania canina. Et signa
canis rabidi et morsus eius sunt rubor ocu-
lorum et protectio lingue extra os ꝛ intro-
missio caude inter crura et spuma currens

ex ore ⁊ raucedo vocis ⁊ abhorrere socios ⁊ natos quare currit solitarius ⁊ vult inuadere cui obuiat ⁊ fugiūt ab eo canes. Et dicitꝫ ꝙ si liniatꝫ panis ex sanguine currēte ex morsu canis rabidi non cōedunt eū canes alij. Et si emplastretꝫ vulnus cum mica panis et pijciatur galline nō comedet ex ea. Cū igitꝫ canis hmōi momordit hoiem ⁊ sibi pᵒ alios dies ⁊ ad minus inter dies .xl. ⁊ q̄ttuor menses supuenerit timor aque vehemēs ⁊ raucedo vocis ⁊ dolor vulneris maior debito ⁊ dispositio ad opationes melancholicas scias ꝙ fuit morsura canis rabidi quare si nō succurratur: fit rabidus et ipse ita vt mordeat hoies quibᵒ silr accidet sicut sibi qm̄ est eiᵒ morsus venenosus ⁊ supuenit difficultas anhelitus velut in asmate ⁊ venter siccatꝫ ⁊ vrina qnq̄ retinetur. ⁊ qnq̄ mingitur vrina nigra ⁊ qnq̄ lactea grossa valde quasi sint in ea canes parui ⁊ quandoq̄ subtilis aquosa ꝑpter oppilationē ⁊ demum accidit prefocatio cum morte festina. Et dicit Auicē. ꝙ non euadet aliq̄s quem canis rabidus momorderit postq̄ timor aq̄ supuenerit qm̄ significat veneni malitiā totū corpᵒ ptrāsisse. Et dicit Ras. in diuisionibus ca. de mordicatione animaliū venenosorum. ꝙ morsus canis rabidi est sup alia venena maxime nocumēti: qm̄ est magis interficiens q̄ alia ex eo ꝙ est eiᵒ conuersatio inter hoies per naturam. Cura eius ⁊ proprie in pncipio infra tres dies ad plus cū adhuc est possibilis est vt statim fiat cura generalis morsuū venenosorum cū ligationibᵒ ⁊ ventosis emplastris attractiuis. silr ⁊ cauterio cum ferro ignito: ꝙ si nō videtur sufficere ⁊ membrū incipiat denigrari nō securabitur eger nisi membrū totaliter emutiletꝫ si fuerit possibile mēbrū remoueri prout dictum est in cura generali. Et regatꝫ cum cibis ⁊ potibᵒ impinguātibᵒ corpus. Silr ⁊ digestionibᵒ ⁊ euacuationibus queadmodū in passionibᵒ melācholicis quas diximus ca. de perturbatione virtutū sensitiuarū. §. de mania canina. verū qm̄ in hmōi regimine cadit potus aque frigide necesse est vt exhibeatꝫ in vasis obturatis: ita vt ipsam nō videat: neq̄ audiat cū potarit. Sunt preterea remedia quedā conferentia a proprietate queadmodum emplastrum ex rutha elixata ⁊ confecta cum butiro vaccino super locum. Et frequēs vsus medicine de cancro que sic fit. ℞. cinerum cancrorū adustorum cū suis corticibus sicut sunt in testa vel fornace. ℥. x. gentiane. ℥. v. thur. ℥. j. terātur oīa ⁊ cribellentur ⁊ misceantꝫ simul detur ex eo omni die statim a principio. ʒ. j. vel. ij. cum aq̄ frigida: qm̄ rabiem fieri ꝓhibet antecq̄ fit: ⁊ cū facta est: mitigat ⁊ decidit. Similiter ⁊ cerotum. ℞. aceti lib. vnā ⁊ ß. oppoponaci lib. j. dissoluātur adinuicē in casola ⁊ bulliantur donec fuerint inspissata in formā vnguenti cōtinue agitādo cum spatula donec fuerint pfecte cōmixta. Et cum infrigidatus fuerit: reseruetur omni die aliq̄d ex eo super corium extendatur molle albū ⁊ vulneri supponatur p̄missa cura generali: quoniā attrahendo mundificat ⁊ post hoc sanat. Ad idem etiam cōfert vnguentū fuscum famosum virtute potenti. Lupus cū fuerit rabidus facit accidentia canis rabidi. ⁊ signa et cura sunt sicut in cane rabido. Vulpes cū fit rabida facit accidentia canis rabidi. et signa ⁊ cura sunt etiā illius. Similiter est de mustela rabida. Homo cū fit rabidus ⁊ demonium habens lupinū seu maniā caninā fit eiᵒ morsus venenosus ⁊ facit accidētia canis rabidi p̄ter ꝙ nō accidit timor aque nisi fortassis rabies fuerit a principio ex cane rabido: vt diximus superius. Et cura eius est cura canis rabidi. Est preterea cum morsus hominis aut alterius animalis est malus dolorosus preter ꝙ fit venenosus propter aliquam malam qualitatem calidam vel frigidam vehementer qua differunt indiuidua inter se sub eadem specie vel propter rē acutam: vtpote spinam vel vnguem aut dentē paruum derelictum in vulnere post morsuram quare tardatur consolidatio in eis queadmodum accidit et in puncturis apum et vesparum et calcarium et fusorum filantiū mulieris et gladijs rubiginosis quare omnium vna et eadem est cura scꝫ vt a principio fiat emplastrum super locum ex cepis crudis et sale ⁊ melle ⁊ cepis simul cōmixtis et incorporatis quod dimittatur supra vulnus per diem vnam et noctem: quoniam malam complexionē alterat et vulnus seu morsuram dilatat: et mundificat partem perfecte. Similiter et emplastrum ex farina fabarum et rad. feni. coctis in aqua et aceto.

Deinde expressis et pistatis in mortario et incorporatis cū melle dispumato. Postea vero cōsolidetur cū vnguento fusco vsitato et proprie cū timor est de spina vel vngue vel aculeo vel dente derelicto in vulnere efficaciter: et post hoc labia eius consolidat perfecte. Sunt aūt adhuc genera plurima serpentuȝ venenosorū velut dracones et noīati surdi: sed nos ipsa pretermittimus: qm̄ perparū nobis obuiant in frigida regione. Et cū obuiauerint: sufficiet in eis cura generalis.

¶ Tractatus quartus cuius sunt .xij. capitula. Primum est de decoratione capillorum.

Decoratio ē rectificatio dispositionū malarum q̄ fiunt in corpore manifeste velut in capillis et cute verū qm̄ partes huiusmodi nō sunt principales nec nobiles per naturā que sint necessarie ad subsistentiā indiuidui: idcirco doctrina de ipsis nō est nisi ad cōplementū artis medicine. Dicamus aūt primo de capillis quorum decoratio cōsistit in depositionibus q̄ sunt eorum generatio et eorū euulsio in locis in quibus id volumus et eorū fixio et eorū coloratio et eorum accidentiū pseruatio et eorum crispatio vel rectificatio et eorum cōsolidatio cū scinduntur et eorum elongatio pfecta: de quibus oībus breuiter per ordinē dicamus. Generatio capillorum cū nō sunt similiter et eorum multiplicatio cū sunt in membro in quo id volumus perficitur ex reductiōe corporis ad caliditatē et siccitatē q̄ sunt cause pductiue capillorum cū cibis et potibus medicinis calidis siccis per naturā fame et siti et exercitio forti in ieiuno: localia remedia virtutis cōsimilis fient post illud adbidēda. Fricetur ergo locus oī die sepius cū cepis et allijs aut sinapi aut spongia marina aut panno laneo aspero donec vlceretur. Et ilico post fricationē liniatur ex vrina ppria actu calida aut lixiuio acutissimo facto ex cinere quercus aut oleo laurino aut oleo laterino aut oleo veteri in quo cinis capillorum vene. adustorū fuerit dissolutus: qm̄ post eius vsum et frequentiā diuturnā pullulabunt stipites capillorū quos tūc abradere cōuenit omni septimana semel cū rosario sicco sup loco se-

prius refricato donec videantur sufficienter inspissari. Ex quibus scire potes q in corpe frigido et humido per naturā: sexum: regionē: et etatē difficile aut impossibile est pilos generare multos. Medicamen aūt nobile curans caluiciū nō factū per naturam qd̄ alopiciā medici vocauerūt sic fit sm̄ Mes. in suo de appropriatis. ℞.euforb.spume maris fimi colūbini.añ.ʒ.j.elli albi seminis rube mōtane radicū canne combustarū corticum auelanarū adustarū corticum castanearum nasturtij sinapis arthemesie stercoris muris sulphuris viui spice capsie.ana.ʒ.ß. amigdalarū amararū adustarum cū corticibus suis et capillorum veneris adustorū corticis pini adusti thuris mirrhe.añ.ʒ.iiij. terantur oīa subtiliter et cribellentur. Et fiat ex eis vnguentum cū oleo de rafano vel laurino vel oleo ro.vel vino ro.si aliud pīsto nō fit cū vino puro veteri amaro vel cū succo cepe acute vel squille. Et ex illo caput vnge sero cuȝ vadis dormitum pmissa fricatione supdicta Et si fieret scarificatio añ fricationeȝ melius penetraret et dimitte sic per noctē totā capite vndiquaq cū pannis calis cooperto et in crastino laua cū aqua decoctionis ficle et fabarum aut cū lixiuio aut cū vino veteri sine intermissione donec fueris curatus. et si volueris ipsum aromatizare: adde parum musci. Medicamē aliud sm̄ eundē cōferens a pprietate sic fit. ℞.carniū limacia et sanguisugarum et apū et vesparum et salis cocti añ.p.e. pone in vase vitreato hn̄te foramina multa in fundo eius sicut cribratorium: et pone sub eo vas vitreū et manabit post diē et noctem humiditas q̄ cōseruetur in vase et qn̄ opus: fricetur sup locū calidū postq̄ ipsum prius fricueris vehementer cū panno aspero aut spōgia marina. Euulsio capillorum in quibus id volumus vtpote supcilijs aut manibus aut collo fit duobus modis. vno quidē tpali remouēte capillos tm̄ nō stipites eorū: quare regnari possunt post dies paucos cū psilotro qd̄ sic fit. ℞.calcis viue.ʒ.j.arsenici citrini.ʒ.j.terantur subtilissime atq cribellentur et cū aq̄ calida incorporentur velut in formā vnguenti liquidi: vel si magis fortificare volueris: pone ad solē calidū p dies plurimos sumēdo tantomagis de aqua a principio ne possit condensari et oī die cū puluere recenti calcis viue et arsenici renouando donec ad tātā acui

tatē puenerit vt pēna illinita denudetur. Ex hoc igit̄ vnguēto vngat̄ loc⁹ leniter sine fricatiōe in estuario vel alio loco vel mēbro inclinato sup sapozem aq̄ calide: ꝛ cū ad horā steterit ꝛ pili sint oēs corrosi abstergat̄ leniter cū manu ꝛ abluat̄ locus cū aqua tepida primo donec psilotrū totaliter abluatur: et post hoc cū aqua frigida donec locus cōfortetur. verū qm̄ psilotrū est corrosiuū cauendū ne defluat p mēbra circūquaqꝫ: quare liniant̄ cū oleo ros̄. mixto cum albuminibus ouoꝝ ꝛ aqua ros̄. vel populeon ꝛ fiet corrosio cutis in loco depillato. Consolidet̄ cum vnguento albo vsitato. Alio modo euelluntur capilli radicitus: ita vt nunqꝫ renascantur: sed illud est rarū ꝛ difficile valde. Extrahant̄ igit̄ a principio radices singule capilloꝝ cū forpicibus: ꝛ post hoc liniat̄ psilotrū predictū dissolutū cū aceto in quo pul̄. opij aut iusquiam⁹ fuerint dissoluti vndiquaqꝫ sup locū donec post cutis indurentur ꝛ radices capilloꝝ penitus auferant̄. Tūc ergo liniens oī die sup locū vnguētum inspissans cutim ꝛ callosam faciēs quod fic fi. ℞. aluminis. ℥. ß. ceruse. ℥. j. dragāti gūmi arabici san. draco. masticis thuris añ. ℥. j. opij. ʒ. j. terant̄ oīa subtiliter ꝛ cribellentur ꝛ incorporētur cū aqua ros̄. vel oleo ro. vl̄ oleo mirtino: vel succo nespillarū ꝛ prunorum ponticoꝝ vel succo iusquiami recētis vel aqua decoct̄. se. iusquiami addēdo in quolibet eorū modicum aceti. Et si capilli post tps regenerari videant̄: redeat̄ a principio ad curam totiēs donec cutis inspisset̄ et mala cōplexio cal'a alteret̄. Fixio capilloꝝ pficit̄ cū reductione corpis ad crassitudinē ꝛ pinguedinē si fuerit macrū tenerū: aut ad extenuationē ꝛ macillentiā si fuerit squallidū grossū Duobus nāqꝫ modis puenies accidit casus capilloꝝ. Uno mō ꝑpter siccitatē: stipticitatē: ꝛ strictitudinē poroꝝ velut accidit in senio et post egritudines perdurātes. Alio mō ꝑpter cutis molliciē ꝛ porozū laxitatē velut in ydropisi ꝛ cachexia: q̄re regat̄ corpus in cōtrariū cū cibis ꝛ medicinis cōtrarijs ſm humiditatē ꝛ siccitatē tēperatis: nō ſm calitatē ꝛ frigiditatē. Et purget̄ humor dn̄ans et ꝓpꝛie salsum flegma: put dicemus dicemus ca. de scabie ꝛ pruritu. Localia vero remedia post hoc ex rebus stipticis ministrent̄. Quorum primū atqꝫ debilius est vt omni die mēbrū abluat̄ cū vino rubeo pōtico: aut cū lixiuio debili facto ex aq̄ pluuiali ꝛ cinere quercus ꝛ vitis albe: aut cū decoc. ros̄. balaustiarū plantaginis rubi cupularū glandiū mirtilloꝝ corticū granatoꝝ aut cū aqua calida in qua pul̄. thuris ꝛ gūmi ara. ꝛ masticis fuerint dissoluta. Sed fortius predictis est hoc hoc vnguentū Mesue fi. ℞. corticū cāne castanearū ꝛ corticū auellanarum adustarū et granoꝝ mirti. añ. ʒ. iiij. absinth̄. gallarū ana. ʒ. ij. terant̄ oīa in vltimo atqꝫ cribellent̄ ꝛ cū oleo ros̄. ꝛ mirtino cōficiant̄: addita cera rubea sufficienti. Et inungat̄ ex eo caput rasū omni sero ꝛ in crastino abluat̄ cum aliquo liquorū predictoꝝ. Itē vnguentū expertū. ℞. capil̄. ve. adustorum corticū pini torrefacti donec possit cōteri ꝛ puluerisari granorum mirti granorū granatorum ꝛ cortic. eorū cortic. nucū gallarū cipressi auellanarū adustaꝝ cortic. papaueris cortic. rubi omniū añ. ℥. j. terantur ꝛ cribellentur ꝛ conficiant̄ cū oleo ros̄. ꝛ modico lapdani vel terebentine ꝛ inūgatur ex eo actu calido vt prius. Et si ipsum aromatizare volueris: adde calami aromatici gariofil̄. cinamomi electi ꝛ similiū. Uerū qm̄ vnguentum hoc quod precessit denigrat capillos auferant̄ galle ꝛ cortic. nucū ꝛ granatorum: ꝛ reliqua dimittant̄: sed fiet minoris operationis. Colozatio capilloꝝ non est fieri possibilis nisi in capillis canis vel albis vel subalbidis: quoniam alij colores nō recipiunt tincturam aliquam vel diminutam et falsam: velut in picturis demonstrant̄. Modus igit̄ flauos faciendi capillos atqꝫ auratos sic fit. Decoquant̄ palee ordei vel auene in lixiuio nō acuto: post hoc collet̄ p hūc pulueres. ℞. rasurā buxi liquiritie cortic. mediane sambuci berberis añ. ꝛ fiat illud totiens donec lixiuiū citrinet̄ cū quo sepius caput abluatur ita vt nō fricet̄ donec exiccet̄. Nō si colorē huiusmodi volueris facere fixū adde aliquid masticis gummi arabici thuris draganti in lixiuio dissoluendo. Modus vero brunos siue fuscos faciendi capillos est vt frequenter abluatur caput cū lixiuio debili non acuto postqꝫ in eo per diem ꝛ noctem infusa fuerint: ꝛ post hoc ad ignē bullita folia rosarum et modicum vitreoli et gummi arabici. Et si fortificare volueris

adde modicum pulueris alcanne vel pulpe granatorum. Et si iterum magis fortificare volueris ita vt color fiat brun' cum obscuritate adde aliqd succi cortic. nucum recentium et dimitte capillos ad vmbrã exiccari. Potest autem succus hmõi per totum annum reseruari si colligatur dum adhuc nuces nõ sunt mature: et colletur et parumper ad ignẽ bulliat. Modus vero rubeos faciendi capillos fit cũ ablutiõe capitis ex lixiuio debili in quo san. draconis vel rubea tinctorum fuerint dissoluta Et si volueris vt color hmõi permaneat quamdiu capilli steterint: adde aliqd gũmi arabici et vitreoli. sicut prius. Modus autẽ nigros faciendi capillos fit cum reiteratione prima colorum predictorum: quoniã illud qd a principio facit capillos canos fieri flauos facit post hoc fieri brunos deinde nigros: quoniam minoratur dyafanum lucidũ et multiplicat opacum terrestre. Quod si subito et vice vna capillos nigros facere volueris: ablue eos cum lixiuio debili in quo pul. gallarum cipressi litbargiri et salis gẽme fuerit dissolut' aut acacia et corticis nucis et corticis granatorum Modus vero albos faciendi capillos id est vt remittatur eorum nigredo fit vt abluat primo caput cũ lixiuio debili in quo sapo fuerit dissolutus. Deinde postquam siccẽtur pfecte fumigetur cũ sulphure posito sup carbones. et post hoc inũgatur cũ hoc vnguẽto. R. corticũ mediane sambuci exiccatarũ pisorum excorticatorum sulphuris enule sicce stercoris hyrundinũ semis raphani gũmi arabici oim ana. quantum volueris: terãtur et incorporẽtur cũ vaccino felle et modico aceti donec redeat ad formã vnguẽti. Vel vngat cum oleo sambucino omni die donec incipiat color albus apparere. Ista tñ tinctura est oim difficillima et quam raro fit per artẽ: sed plurimũ ad eã confert ablutio pillorum assidua cum lixiuio feruenti et infusio eorũ in ipso: quoniã manibus tangi nõ potest et eorum expositio ad solem calidũ capite nudato: quoniã sicut calor corpis cutim denigrat cũ sit humida per naturã: ita capillos dealbat cũ sint sicci terrei per naturam. Capillorũ preseruatio a canitie festina cõplet cum reductiõe corpis ad caliditatẽ et siccitatẽ cũ cibis et potib' assis vel frixis. cõdit cũ pipe et sinapi vel melle. similiter et cũ medicinis purgãtibus flegma et custodia a nauseatiua satietate atque ebrietate. Quod si repletio quãdoque acciderit: festinet ad vomitũ pro posse. deuitet cibos hũidos vt sunt brodia et olera atque carnes elixate: quoniam humiditas disponit ad putredinem quã canicies comitatur velut apparet in stercorib'. antiquatis. Abstineat a vino pro posse: quoniam et si sit calidum siccũ postquam fuerit digestũ: ipsum tñ a proprietate cito rapit ad neruos et cerebrũ priusquam pfecte digeratur: similiter et acetũ. Sed bibat mellicratum aut claretũ aut medonem. Caueat preterea ab infrigidatione cerebri ex ablutionib' capitis cũ aq frigida vel aqua ros. vel aere frigido ventoso. Similiter et a suffumigationibus ex camphora et argento viuo vel spodio vel cerusa vel litbargiro. Somnũ non multiplicet ilico sup cibum. Conetur omni die cum surgit de lecto ad euacuationem superfluitatũ capitis per nares et palatum cum rascationibus et sternutationibus atque tussi. Medicina preterea tardans caniciẽ a proprietate est trifera minor: quoniã calefacit et stipticat cerebrum virtute sublimi que sic fit. R. mirabolanorum bellericorũ emblicorum indorum kebulorum an. partes equales terantur et inungãtur ex oleo cõmuni et post conficiantur cũ melle cocto et bene dispumato: de qua sumat omni die in ieiuno ad modum castanee cum modico vini puri veteris vel mellicrati. Crispatio vel lenificatio capillorum fit proprie post humectationem ipsorum cum lixiuio vel aliquo liquore: quoniam si volumus quod crispẽtur oportet vt voluantur circa seipsos vel circa ferrum calidum intricationibus diuersis. Et tunc firmetur cum fascia sub huiusmodi figura donec perfecte fuerint exiccati. Quod si sicci fuerint a principio nullatenus per huiusmodi operationem crispantur: quoniam siccitas hoc habet proprium vt difficile terminetur termino alieno: humiditas vero faciliter ex quacunque causa. Et hec quidem crispatio temporalis neque perdurat tempore longissimo. Quod si magis perdurantem facere volueris: abradatur caput quanto profundius erit possibile: et abluatur omni die sepius cum vino veteri calido amaro vel cum lixiuio acuto. Et cum capilli oriri ceperint: inuoluantur assidue et nequaquam cum pectine dissoluantur donec

ipsorum tortuositas fuerit roborata. Dixerunt tamen medici q crispitudo perpetuari non potest nisi cum fuerit ex tortuositate pororum cutis quam nec infirmitas nec senium relaxat. Si vero volum⁹ vt rectificentur: oportet vt post ablutiones capitis cum pectine fortius distrabantur ꝛ sub figura huiusmodi firmentur cum fascijs. Et si fieret ablutio capitis assidua cum aqua maluarum maluauisci fenugreci psillij seminis lini quam sequitur fricatio cum pectine infuso sepius in eodem melius fiet operatio: quoniam vniuersaliter omne quod prohibet scissuras capillorum atque ipsos elongat: similiter ꝛ lenificat ꝛ applanat. Et huiusmodi quidem virtutis sunt res humide muscillaginose. Consolidatio capillorum cum scinduntur ꝛ ipsorum elongatio perficitur cum humectatione capitis cum cibis ꝛ potib⁹ impinguantibus atque medicinis vnctuosis: quoniam ipsorum scissio: similiter ꝛ accurtatio non accidit nisi propter siccitatem: quemadmodum in lignis apparet dum arescunt. Abluantur ergo sepius capilli quaque die cum aqua decoctionis maluarum vel fenugreci vel althee vel psillij vel seminis lini vel seminis citoniorum aut cum aqua ꝛ oleo simul conquassatis. Et si ipsam aromatizare volueris: adde cinam. electi. i. calami aromatici quantitatem paruam et fac bullire modicum: fricetur quandoque leniter preter q rumpantur cum pectine linito ex muscillagine psillij vel fenugreci vel seminis lini vel ex adipe galline vel lardo ꝛ proprie apud somnum. Crastino vero abluantur cum lixiuio debili vel aqua tepida supradicta: neque desiccentur in sole calido: sed in vmbra.

¶ De furfuribus capitis. Cap. ij.

Furfures sunt squame albe parue subtiles que separantur a cute capitis aut aliorum membrorum cum eorum mordicatione vehementi. Fiunt autem a mala complexione calida sicca adusta dominante sup corpus aut membrum. Et hec quidem complexio aut est sine materia: ꝛ proprie cum est parua recens: quare solis alterantib⁹ curatur: aut est cum materia post malam complexionem generata: qualis est cholera rubea ꝛ flegma salsum: ꝛ proprie cum est perdurans difficilis antiquata. Et hec indiget apud curam. primo quidem mundificantib⁹ causam: secundo rectificantibus dispositionem

Cura eius est cum fuerit recens modica vt caput radatur a principio vicibus frequentatis ꝛ abluatur omni die semel vel bis ablutionibus duabus sup se fricatione studiosa: quare prima sit riptica abstersiua que fit ex lixiuio forti acutissimo: vel ex aqua calida decoctionis sinapis seminis raphani ꝛ aneti: vel ex aqua decoctionis caulium recentium: vel ex aqua ꝛ melle: vel ex aqua calida in qua farina fabarum ꝛ furfuris ꝛ ciceris ꝛ pisorum et lupinorum fuerit dissoluta vel ex lacte amigdalarum amararum: vel ex aqua in qua pul. sulphuris ꝛ aluminis ꝛ baurach fuerit dissolutus. Secunda vero ablutio sit leuis mollificatiua que fit ex aqua tepida sola vel ex lacte dulci recenti solo vel ex aqua ꝛ lacte simul mixtis vel ex aqua ꝛ oleo communi vel ex oleo ros. vel violato simul conquassatis. vel ex aqua decoctionis maluarum maluauisci althee ꝛ seis eorum vel ex adipib⁹ anatis anseris ꝛ galline vel ex aqua decoctionis fenugre. psillij se. lini vel aqua in qua dragantum fuerit dissolutum. Et si fierent ablutiones riptice fieret omni sero cum itur ad lectum ꝛ ablutio mollitiua in crastino succederet sanitas festina. Si vero fuerit hec passio fortis antiqua digeratur primo materia ꝛ euacuetur prout dicem⁹ ca. primo de scabie ꝛ pruritu. post hoc vero sequantur localia predicta. Nutriatur carnib⁹ elixis non fumigatis et iurib⁹ earum: bibat aquam puram vel vinum debile limphatum vltra medietatem. Abstineat a cibis acutis vt sunt cibi in quib⁹ ponitur multum salis aut piperis aut sinapis. similiter ꝛ ab acruminibus vt sunt acetum agresta allia cepe ꝛ porri: quoniam sola dulcia vel aquosa generant sanguinem non mordacem.

Emperica.

Furfures capitis ꝛ scissura capillorum ex eisdem fiunt causis quare vt plurimum simul accidunt ꝛ curantur cum eisdem: ꝛ ipsa tam diximus ca. prio precedenti. Furfures preterea fiunt in capite quemadmodum scabies sicca pruritiua sup corp⁹ totum quare cura scabiei que dicetur primo sequenti ca. penitus sublimiter suffragatur.

Pronosticatio.

Furfures cum fuerint fortes difficiles preparant ad lepram.

¶ De pruritu et scabie corporis. Cap.iij.

Cum supra corpus totum dñatur mala cõplexio diuersa calida sicca adusta generãtur humores acuti ex quibus cũ neqȝ mẽbra fluxerint:fiũt humiditates nitrose mordaces. Et siquidem hec mala cõplexio fuerit sine materia oĩno vel cũ materia pauca sicut cũ est pauca recens facilis accidit ex ea dispõ cutis velut furfures aut squame sicce quã quidẽ dispositionẽ pruritũ aut scabiẽ siccã vocauerũt. ¶ Cum vero ista cõplexio fuerit cũ materia plurima sicut cum est fortis antiquata accidit ex ea cutis dispõ cum horbor ex pustulis diuersis quã scabiẽ humidã appellarũt:et fit cũ ea multitudo pediculorum et lendiũ:quoniam ex hmõi materia gñantur adusta qlis est ppria cho.ru.vel nigra: silr et flã vel per adustionẽ flatis naturalis plurimã vel cholere pmixtionẽ. Accidit aũt hec passio illis qui plurimum vtunt cibis acutis:vtpote in quibus multũ salis ponit aut pip aut sinap.aut allia aut cepe aut vinũ vetus purum amarum: et caseus ãtiquus:et legumina oĩa et pprie lentes et miliũ et panicũ. Silr et qui cibis facillime corruptibilibus nutriũtur:vt piscibus lacticinijs oleribus fructibus arboris:et pprie cũ sup ipsos mouent motibus inordinatis donec adurant velut accidit in pueris gulosis:silr et qui pter solitũ et debitũ negligũt ablutiões corpis a sordicie et sudore et balneationes et pãnorum mutationes:mẽbra nãqȝ extrinseca et pprie cutis sunt p naturã debilia fabricata: vt oĩs interiorum supfluitas ad exteriora ppellat:vt ait Gal.vj.de accidenti et morbo.

Methodus.

Cura eius cũ est recẽs sicca facilis solis idiget alterãtibus ad frigiditatẽ et humiditatẽ quare balneet multotiens in aqua dulci tepida pura aut in aqua decoctiõis maluarum viol.altheeflorum camomille aut mellilotti aut in aqua decoctiõis fumiterre et maluarum et foliorum salicis et ppli:quoniam resoluit et humectat cum lenitate:et in ipsa fricet assidue ex farina furfur.et fabarum cicerũ et pisorum addito modico salis. Et post exitũ a balneo inũgatur ex vnguẽto albo vsitato vel ex vnguẽto alio quod iã diximus. Et hmõi balneationẽ cũ inũctione vicissim assiduet diebus pluribus donec curet. Regat cibis et potibus humidis valde sed frigidis moderate ex quibus sunt carnes recentes laudabiles elixe cũ lactucis cucurbitis bletis et silibus et pultes ex farina simile vel ordei vel auene cũ lacte dulci pditi. Bibat vinũ albũ aquosum mixtũ cũ aqua plurima vel ydromel aquosum vel iulep vel aquã frigidã purã. Abstineat ab oĩbus acutis supradictis:similiter et ab acruminibus vt sunt acetum et agresta:nisi fortassis aliquid ex ipsis gustauerit gratia puocatiõis appetitus. Abstineat etiam a dulcibus vehemẽter:sicut est mel aut cibus vnctuosus:vtpote in quibus plurimũ adipis aut olei aut butiri pmiscet:quoniam facile inflãmant et in cholerã cõuertunt. Sola nãqȝ insipida et aquosa vel dulcia moderata vel acetosa nõ fortiora generãt sanguinẽ nõ mordacẽ. Cura eius cũ est fortis antiquata et cũ qua vrina fit citrina vehemẽter indiget a principio purgationibus humorum adustorum. Fiat igit in pmis flebothomia basilice dextre vel sinistre si scabies regionẽ superiorẽ corporis occupauerit aut saluatelle pedis dextri vel sinistri si tenuerit inferiorẽ. Post illud vero vẽtosent ptes scabiose cũ scarificatiõibus pfundatis in balneo calido:quoniam hmõi flebothomia et scarificatio extrahũt sanguĩs massam adustã intus et extra venas residentẽ necnõ corpus refrigerãt manifeste. Silr et sanguisuge sup mẽbra sordida applicent. Post ista vero oĩa digerat residuũ materie quod neqȝ flebothomia extrahere potuit ppter sui grossitiẽ aut adherẽtiã viscosam:neqȝ scarificatio nec sanguisuga educere potuit ppter situs pfunditatẽ cum sirupo de fumoterre. Cuius descriptionẽ ponit Mes. in suo antidotario: duplicẽ scilicet maiorẽ et minorẽ:sed maior est melior quam sic fit. ℞.mirabolanorum citrinorum kebulorum ana.ʒ.x.vel mirabolanorum oim.v.ana.ʒ.x. florum buglosse et boragis viol.absinthij cuscute ana.℥.j.liquiritie ro.ana.℥.ß.polipodij epithimi ana.ʒ.vij.prunorum et passularũ ana.lib.ß. tamarindo.cassiefi.ana.℥.ij.hec oĩa bulliant in aq lib.decẽ vsqȝ dum deueniat in lib.tribus et cũ succo fumiterre recẽtis cocti et depurati atqȝ collati et zuccari ana.lib.iij.fiat sirupus de quo potẽtur oĩ die in aurora.℥.ij.cũ.℥.iiij.aque calide. Et si volueris ipsum acuere:adde scamonee.℥.ß.hic nanqȝ sirupus stomachum et epar et splenẽ confortat: opillationes aperit

ictericiam nigrã ꝛ citrinã tollit: colorẽ corporis efficit bonũ: morbos cutis sanat: ꝛ ꝓprie quoꝝ materia sunt humores adusti: salsi: sicut est scabies impetigo serpigo lepra morphea: qm̃ ipsoꝛũ maliciã corrigit atq; leniter educit quaq; die faciens bis vel ter ascellare. Purget deinde cum pillulis de fumoterre que sic fiunt. ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛ kebuloꝝ ꝛ indoꝝ añ. ʒ. v. aloes epatici epithimi añ. ʒ. vij. dyagredij. ʒ. v. Informentur pillule cũ succo fumiterre aut cũ aqua decoctiõis eiꝰ. Et detur ex eis. ʒ. j. ꝛ ß. sero cũ itur dormituꝫ sine cena. Vel si pñto aliud nõ fuerit digeratur: cuꝫ sirupo acetoso cõposito ex aqua decoctionis fumiterre et prunoꝛũ sicoꝛũ et viol. Et purgetur cũ yerapigra gal. vel electuario de succo rosato laxatiuo. Post purgationes igitur sepius reiteratas procedatur ad remedia localia supradicta.

Emperica.

Sirupus digerens materias adustas: similiter et educens a quacũq; particula corporis nostri sic fit. ℞. floꝛum boraginis floꝝ buglosse endiuie epatice rosꝝ violꝝ cicoree cuscute lactuce añ. M. ß. floꝝ camomille melliloti floꝝ sambuci corticis eiꝰ mediani lappacij acuti ꝛ rotundi scabiose tapsi barbati fumiterre añ. M. quartã partẽ prunoꝛum sicoꝛũ ꝛ passularũ añ. ℥. iij. cassiefistule tamarindoꝝ añ. ℥. j. ꝛ ß. mirabolanoꝝ citrinoꝛum ꝛ kebuloꝝ indoꝛũ añ. ℥ ß. scamonee masticis añ. ʒ. ij. decoquantur preter sene thimũ epithi. ꝛ cum modicum bullierit ab igne deponatur: ne fortassis eoꝛum virtus ab igne resoluatur: tunc colletur ꝛ sirupisetur cum lib. vij. zuccari. ꝛ de eo bibantur omni die. ℥. iiij. sine additione aque: quoniã fiet per se subtilis aquosus sufficienter. Item farmacum leniter euacuans humores adustos a coꝛpoꝛibus delicatis est serum vel lac acetosum cuꝫ ex ipso bibitur lib. j. vel ß. in auroꝛa. Quod si parumper acuere volueris: infunde in ipso per noctem integram mirabolanoꝛum citrinoꝛum ꝛ kebuloꝝ añ. ʒ. ij. postq̃ pistata fuerint grosso modo ꝛ posita circa occasum solis in sero actu calido ꝛ crastino collata ꝛ expressa diligenter. Pillule preterea nobiles ad idem que pillule de aloes nuncupantur. ℞. aloes boni. ʒ. ij. mirabolanoꝛum indoꝛuꝫ. ʒ. ij. sene epithimi scamonee masticis ana. ʒ. semis informentur cum succo fumiterre vel apij vel sero caprino: ꝛ detur ex eis a. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. ij. Electuarium ad idem quod dyarob cũ turbith appellatur. ℞. turbith albi ꝛ electi. ℥. j. zinzib. ℥. ß. gariofi. cinamomi añ. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. ij. zuccari lib. j. ꝛ detur ex eo. ℥. ß. vel. ʒ. vj. Puluis ad idem. ℞. turbith. dragmas duas reubarbari dragmã vnã hermodactiloꝛum. ʒ. j. ꝛ semis zinziberis. ʒ. semis zuccari. ℥. ij. ꝛ fit totum dosis sua. Et si reubarbarum habere non poteris: pone dyagredij quãtum est medietas ipsius. Unguentum cutim mũdificans a pediculis ꝛ scabie sic fit ℞. argenti viui extincti cathimie argenti arsenici rubei ꝛ citrini scabiose ellebori albi stafisagrie hermodactiloꝛum lithargiri salis sulphuris ana. quantum volueris de omnibus vel de quibusdam. terantur omnia subtilissime ꝛ cum oleo vel axungia vel aceto vel succo absinthij vel vino cõficiantur in forma vnguenti ꝛ ex ipso corpus inungatur pluribus diebꝰ in loco calido: ꝛ proprie post purgationem: deinde sordities diligenter in balneo abstergantur. Est nanq; tante efficacie vt ipsum per se solum cum balneo sepius refricatiuum excuset medicum a purgatione. Et si cingulus vel vestis ex eo liniatur: liberat a lendibus ꝛ pediculis deferentem. Et si magis ipsum stipticare volueris adde modicum cere ꝛ terebentine ꝛ ex albuminibꝰ ouorum. Est nanq; fere continens omnia simplicia putredinem prohibẽtia ꝛ vermes natos ex putredine pernecantia preter aloes ꝛ fel ꝛ mirrham: que si placuerit apponant. Balneum preterea materias scabiei resoluens atq; corpus pulchrificans fiat ex aqua decoctionis scabiose fumiterre floꝛuꝫ camomille apij stafisagrie melliloti lappacij acuti ꝛ rotũdi ꝛ tapsi barbati. vel ex aqua calida in qua sulphur ꝛ sal ꝛ alumen dissoluta fuerint vel ex aquis tinarum: quoniam sunt sulphuree vel aluminose per naturam: quemadmodum ꝛ aqua maris amara est atq; salsa per naturam. Hec passio cum non accidat vt diximus nisi post malam cõplexionem calidaꝫ ꝛ siccã adustam videtur necesse vt cum ipsa corpis habitudo fiat gracilis extenuata: imo ꝛ illud est conuenientius: vt qñ corpus preter naturam cepit extenuari scabies ꝛ pru-

ritus assequat: queadmodu ostendit in decrepitis et calescentibus propter egritudines diuturnas. Ex quibus scire potes quod ars ipinguadi corpus macru qua scribemus inferius proprio ca. presentibus sublimiter suffragat.

Pronosticatio.

Scabies et prurigo cu fuerit fortis difficilis antiquata lepra significat affutura. Ite scabies cu accidit infantibus aut pueris paruulis curari no debet: quoniam fortitudinem virtutis naturalis et mudificationem sanguis mestrui significat in poris corpis derelictis et a lepra futura pseruat. Ite scabies cu accidit in corpore post egritudies diuturnas aut acutas cum alleuiatione viscerum membrorum interiorum et costantia virtutis et bonitate appetitus crisim significat salutare. Si vero grauitas in interioribus remaserit aut morbi longitudinem aut recidiua significat affutura: nisi fortassis patiens errauerit in dieta et cibu superfluu assumpserit: qui cu pfecte digerit in scabiem trasmutatur: queadmodu patietibus appetitum caninu. Unde Ypo. iiij. par. amphO.

Quibuscuque febribus longe bis pustule et dolores in articulis fiut. et statim post ait. Quibuscuque ex febribus resurgetibus aut pustule aut dolores in articulis fiut ij amplioribus cibis vtutur. Item dicit Ypo. sexta parti. amphO. Late pustule non valde pruriginose fiut. Item si corpus scabiosum vrina habuerit laudabile atque bene digesta sm substantiam sedimen et colore et egestiones fuerit naturales sm quantitate et colore cibo pportionatas certificat interiore corporis munditia et virtutis naturalis bonitate. Si vero cotrariu apparuerit materie multitudine et purgationis significat necessitate. Un Ypo. ij. pti. amphO. Quibus fauces egrotat aut pustule nascunt in corpe cosiderare egestiones oportet etc. Ite corpora scabiosa cacochimica no impinguatur antequam purgent. quoniam eorum cibus totus conuertitur in materia corrupta cui in corpore permiscet pterquam eius modicu necessariu adiuta Un Ypo. ij. parti. amphO. Non pura corpora quanto magis reficies etc.

¶ De lepra. Cap. iiij.

Lepra est morbus vlis corporis totius puenies ex diuisio melie no naturalis plurime sup humores atque mebra ex qua quide color ipsorum inficit et forma et figura corrumpit et alterat eorum coplexio et leduntur opationes naturales: et fortassis soluit eorum cotinuitas: ita vt vlcerent donec cadant: quoniam est velut cancer vlis: quemadmodu et cacer est velut lepra particularis: vt ait Auice. iiij. canon. cap. psenti. Dicamus aute fortassis quod melancholia non naturalis est duplex. Una quide genita p adustione humoru: et est illud quod accidit vt plurimu: et hec est membrorum corrosiua vehementer: et pprie cum fuerit ex humoribus calidis ante adustionem que sunt cholera et sanguis. Alia vero genita per humoru condensatione: et est illud quod accidit perparum: quoniam vt ait Gal. ij. de complexionibus. Sepius est in nobis calidu adurens quam frigidum congelas: et hec no est membrorum corrosiua vel modicum: et proprie cum fuerit ex humoribus frigidis per naturam que sunt flegma et melancholia. Et huiusmodi quidem melancholia non naturalis morbos efficit diuersos: modis tame varijs et diuersis. quonia aut colligitur in mebro. Aut vero spargitur super corpus totum. Si primum hoc dupliciter: quoniam aut figitur in eius profundo dum currit ad ipsum per venas et arterias pprias et sic efficit apostemata corrosiua que sunt cancri zepherios et herpestiomenus que differut inter se. Quoniam si melancholia non naturalis fuerit adusta grossa fit cancer: si subtilis adusta fit herpestiomenus. Si frigida congelata fit zepherios duricies nominata: de quibus nos iam expediuimus quantum intentionis nostre fuerat capitulo de apostematibus in matrice. Aut spargitur super eius superficiem donec pueniat ad cutim et sic efficit albaras et morpheam et algueset quarum distinctionem supra diximus et inferius apparebit. Cum autem spargitur supra corpus totum intus et extra venas fit etiam dupliciter: quoniam aut putrefit et resoluitur: et sic efficit febrem quartana: aut non putrefit nec resoluit: et sic lepram inducit. Ex quibus scire possumus quod lepra in se aggregat vitia ceterarum. Est nanque illud lepra in toto quod cacer in parte: est aut illud in carne quod morphea in cute: et est illud pmanens quod est in quartana deficiens. Quapropter a medicis mala vniuersalis

firmitas nominatur: quoniam et ex eius contagio corpus sanum maculatur. Sunt autem lepre quemadmodum et morborum naturalium omnium tres cause que sunt primitiua antecedens et coniuncta. Causa primitiua est adustio assidua in sole calido vel ad ignem et coitus superfluus et labor et fames et sitis et vigilie: et vsus ciborum acutorum et vini veteris amari. Hec enim omnia sanguinis massam perurunt: vt plenius diximus capitulo de emorroidibus et capitulo de mania canina. que vero sanguinem condensant: sunt ambulatio assidua per niuem et habitatio ad septentriones et incarceratio inter muros et somnus et ocium et ablatio coitus omnino et vsus ciborum grossorum et potus aque frigide vehementer: hec enim omnia sanguinem coagulant. Sunt tamen preter has duas causas alie tres communes ad vtranque que sunt habitatio frequens inter leprosos: et coitus cum muliere leprosa vel cum qua antea breui tempore leprosus coiuit quare fit vir leprosus aut fetus aut vtrunque. Et non oportet vt fiat mulier leprosa semper in quam leprosus proiicit sperma suum: quoniam matricis densitas illud prohibet. Et tertia causa que est omnium potissima est coitus cum muliere menstruata quare fit puer leprosus quoniam vt ait Auerro. iij. collet. vt plurimum inest hec passio ex generatione et raro per acquisitionem quare difficilis est cure. Fetus cum concipitur hora menstruorum adustionem aut congelationem recipit in sua substantia que apud finem iuuentutis et processum senectutis quam plurimum roboratur donec exterius manifestetur in corpore et lepram inducat velut fermentum cum per diem et noctem in pasta latitauerit. Etas nanque iuuentutis est tempus adustionis. Etas vero senectutis tempus frigiditatis et siccitatis per naturam. Causa vero lepre antecedens est mala complexio calida sicca: vel frigida sicca corporis totius incipiens ab epate et corde a quibus fluit virtus nutritiua mediantibus venis et arterijs in corpus vniuersum quare multiplicatur humor melancholicus et sanguis grossus in eisdem. ad quod non parum efficit splenis oppilatio seu debilitas per naturam. Causa autem coniuncta est cum humor huiusmodi perfecte aduritur aut condensatur donec in melancholiam non naturalem conuertatur. Sunt et lepre species quatuor famose. Cum namque sanguis aduritur alopitia nuncupatur. Cum vero cholera dicitur leonina. Cum autem alteratur flegma tiriam vocauerunt. Et cum melancholia naturalis elephantiam appellarunt quorum omnium curam et accidentia per ordinem dicamus. Signa lepre communia trahuntur a tribus quemadmodum et accidens est trium generum: vt ait Gal. iij. de accidenti. et sunt qualitas corporis mutata a qualitate sic. ix. numero colliguntur. primum quorum est color totius corporis et proprie faciei: quoniam oportet vt sit rubeus obscurus tuberosus cum refulgentia quadam velut corij torrefacti preter debitum et solitum. Secundum signum est dispositio oculorum et palpebrarum atque superciliorum: quoniam oportet vt sint rotundi cum grossitie et duritie palpebrarum et nuditate superciliorum vehementi et perturbatione in albuginibus ipsorum ex liuiditate vel fuscedine commixta cum venis rubeis plurimis in angulis ipsorum velut cane rabido seu leone. Tertium vero signum est dispositio labiorum oris eminens cum plumbeitate preter quod fit ex natura. Quartum autem est dispositio lingue et palati: quoniam si linguam depresseris et intus aspexeris super radicem lingue vbi pendet vuula: et similiter et in palato fissuras minimas et grana velut milij colorum diuersorum et proprie alba vel citrina vel rubea fetentia velut in partibus infectis. Quintum signum est dispositio capillorum: quoniam cadunt et sunt rari atque curti cum furfuribus in capite pluribus: quod si regenerantur sunt parui subtiles qui vix videntur nisi cum prospexeris ad solem. Sextum signum est dispositio corporis totius pruritiua scabiosa cum asperitate et tortuositate et nodositate que sub cute reperitur quando inter digitos tractatur et proprie in facie et circa iuncturas. Et hec quidem sex signa sunt alijs certiora: ita vt cum simul fuerint: non faciunt errare. Septimum signum est dispositio musculorum quoniam ipsos reperies duros: graciles: et consumptos et proprie inter pollicem et indicem manuum et pulpas tibiarum. Octauum est cutis tensio in toto corpore et proprie super spondiles dorsi propter fortem siccitatem: quapropter si trahatur vel comprimatur tarde redit ad figuram suam: et si aqua aut oleum superaspergatur non imbibitur sed cito labitur super corpus quasi non fuerit humectatum. Nonum

signū est dispositio corporis ad aerem conti nentē: qm̄ ꝛ si facile frigescant aut calescant ex debilitate virtutis naturalis vt plurimuꝫ tñ frigescunt quare plurimis indigent vesti/ bus ꝛ cameris calefactis: sed hoc est signum fallax: quoniā ꝛ omne rarū corpus aut macrū per naturā retinet huiusmodi dispositionē. Si v° signa trahantur ob operatione muta/ ta sex quidem numero colliguntur. Primuꝫ est vocis raucedo ꝛ strictura anhelitus nō ac cidens ex catharro vel alia causa manifesta sed propter siccitatem viaruꝫ ꝛ anhelitus et oppilationeꝫ ex materia grossa cinerosa. Se cundū est insensibilitas membrorum siue ex tremorum cum pungūtur: aut vrūtur preter ꝙ fit ex paralisi vel cachecia. Tertiuꝫ est mē brorū fornicatio titillosa perdurans assidue sine manifesta causa ꝛ proprie in fronte et superciliꝭs ꝛ naso ꝛ maxillis atqꝫ super dor/ so. Et hec tria signa sunt aliꝭs certiora que sequuntur. Quartum signū est hebetudo pul sus: quoniam oportet vt sit paruus debilis rarus subtilis propter virtutis oppressionē ꝛ organi siccitatem nisi fortassis a principio priusꝙ̄ lepra confirmetur: quoniam potest esse fortis magnus velox propter necessitatē ad auctam ex adustione vehementi. Quintū est morum prauitas fraudulenta quare faci le irascuntur neqꝫ statim mitigantur: nec cō fidunt in aliquo: sed sunt auari tenaces ꝛ ad concupiscentiā vehementer inclinati. Sextū est somni dispositio: quoniam paruuꝫ ꝛ pau cum habent somnum: ita vt ex qualibet leui causa excitentur ꝛ apparent in somno fantas mata nigra timorosa. ꝙ si signa lepre traxe/ rimus ab exeunte mutato sic quinqꝫ nume/ ro colliguntur. Quorum primum est fetor an helitus atqꝫ corporis totius velut fetor hy r/ corum ꝛ proprie in loco calido estuoso. Se/ cundum signum est vrina parua subtilis ra/ diosa subcitrina in colore oleaginea in sup/ ficie cum arenulis rubeis minutis in fundo: nisi fortassis a principio cuꝫ nec adustio nec oppilatio fuerint consummata: quoniaꝫ po test illo tempore grossa rubea vel citrina vel karopos apparere. Tertiuꝫ est apparitio vl ceruꝫ sordidorū in volis manuū atqꝫ plantis pedum: ex quibus sanies aut virus fetidum cenosum assidue manat: neqꝫ consolidari se permittunt cuꝫ sunt cancrosa sed magis per dies ꝛ dies dilatantur cuꝫ prurītu vehemē ti. Et hec quidem tria signa ex signis hm̄oi generis magis certa. Quartum signum est quod sumitur ab egestione: quoniam sunt vt plurimum ventres eorum stiptici propter sic citatem ꝛ egestiones liuide cinerose. Quin/ tum signum ex sanguinis dispositione ꝛ hoc quidem multipliciter. Uno modo quoniam hora illa qua fit flebothomia basilice seu me diane vel sinistre quādoqꝫ vulnus oppilant. Alio modo quoniam post eius receptionem in parapside citissime condensatur ꝛ post tē pus modicum scindatur aut in partem gros sam residentem ꝛ aquosam supernatantem sed certior est significatio si scindatur. Alio modo quoniam si recens cum per flebotho/ miam extrahitur: fundatur in aquam claraꝫ frigidaꝫ nullatenus cum ea permiscetur sed vel supernatat: vel ad fundum condensatur velut sanguisuge nigre: minute. Alio modo quoniam si recens colletur per pannum li/ neum densum ꝛ digitis exprimatur diligen/ ter reperies reliquias velut grana miliꝭ mi/ nuta. Et iterum aliter quoniam si recens cū aqua frigida pura dissoluatur in pelui ter/ sa ꝛ mundata reperies in fundo ipsius post effusionem ipsius ꝛ aque grana miliꝭ iaꝫ di cti. Et aliter iterum quoniam si super ipsuꝫ aliquid salis asperseris postꝙ̄ constiterit in parapside ꝛ liquor si quis supernatat fuerit abiectus nequaꝙ̄ liquefiat vel morose val/ de quod quidem accidit propter sanguinis grossitiem atqꝫ siccitatem siue sit adustus: si/ ue congelatus. Et iterum alio modo quo/ niam si super ipsum postꝙ̄ constiterit omni quaqꝫ fundatur acetum aut lixiuium acutuꝫ fortassis natabit ꝛ bulliet super ipsum. Sed in egestione atqꝫ sanguine non cadit fides certa: quoniam consimiles eorum dispositio nes reperiuntur in corporibus melācholicis ex morbo vel natura. Dicit preterea Rasis in diuisionibus in capitulo presenti ꝙ lepra habet tres gradus. Primus quorum est inci piens ꝛ propter ipsaꝫ patiens nō separatur scilicet allopiciam qui curam perfectam re/ cipit si medicus fuerit sapiēs studiosus. Et signa eius sunt raucedo vocis ꝛ strictura an/ helitus ꝛ turbatio albuginis oculorum ꝛ ru/ bedo faciei et tuberositas eius et paucitas pilorum ꝛ casus eorum ꝛ vniuersaliter om/

nia signa sumpta a qualitate mutata atq ab actione lesa cum fuerint remissa moderata neq determinata accidentia accesserunt ad ipsa. Secundus vero gradus est inualescēs ꝛ propter ipsum patiens ab omnibus separatur. Et signa eius sunt: quoniam raucedo fit fortior ꝛ facies tuberosa ꝛ digiti curuant ꝛ deturpantur fortiter ita vt pueri ipsum fugiant ꝛ spasmantur iuncture ꝛ fiunt tuberose. Et vniuersaliter cum omnia signa sumpta a qualitate mutata atq ab actione lesa fiūt fortiora. Sed que ab exeūtibus mutatis fuerint omnino nulla vel remissa: tunc nanq nequaq̄ perfecte curatur hec passio. Sed cura que est primi gradus sanatiua fiet repressiua eius ne cito peioret. Tertius vero gradus est interficiens qm̄ nō est eis cura nisi mortis suspensiua ꝛ membrorum custoditiua ne valde cito corrodantur ꝛ decidant sed morose. Et signa eius sunt qm̄ vlcerat corpus ꝛ fetet et currit virus ex mēbris vlceratis. Sed vt signa oīa pfecte cōpleamus ad spēs lepre ꝓprias descēdam⁹. Signa igit allopicie sunt cū predictis signis cōibus rubor faciei plurimus cū inflatione oculorum ꝛ eorum lachrymositas cū rubore ꝛ tumore albuginis oculorum. Et q: fluit sanguis e naribus ꝛ gingiuis ex oī leui cā ꝛ apparitio venarū guindes in collo cū dispositione prefocatiua assidua ꝛ multiplicatio pustularū rubearū humidarū sup corpus totū ꝛ vrina rubea grossa vnctuosa ꝛ habitudo viuida carnosa ꝛ etas iuuētutis ꝛ cōplexio sanguinea ꝛ ātecessio regiminis multiplicātis sanguinē ex vino dulci rubeo ꝛ carnibus salitis siluestribus ꝛ ocio ꝛ quiete: verū qm̄ in hac specie capilli cadūt plurimum allopiciā vocauerūt. Signa leonine sunt cum predictis signis cōibus color faciei citrinus vehemēter ꝛ vlcera feda: pruritus in labijs oris ꝛ manibus ꝛ partib⁹ alijs corporis cum ardore vehemēti ꝛ multiplicatio serpiginis sup corpus vniuersum: ꝛ vrina subtilis pauca citrina ꝛ sitis vehemēs ꝛ ꝓstratio appetitus ꝛ habitudo corporis cholerica ꝛ etas iuuētutis ꝛ regimē calidū siccū antecedens ex pipe allijs ꝛ sinapi ꝛ vigilijs ꝛ fame ꝛ siti ꝛ labore assiduo ꝛ potu vini veteris puri amari: et qm̄ in hac specie fit maxima morum furiositas idcirco leonina nūcupatur ꝛ qm̄ plurimi leonū patiūtur hanc speciē: vt ait Auic. Signa vero tyrie sunt cū predictis signis cōibus color faciei subalbidus parū deficiens a facie sanorum cū furfuribus in capite ꝛ pruritu ꝛ scabie sicca sup mēbra faciēte cutim separari velut squamas pisciū aut spoliū serpentis propter qđ ꝛ tyria nūcupatur ꝛ multitudo albaras sup corpus totū: filr ꝛ habitudo flegmatica ꝛ etas senectutis ꝛ sex⁹ vt plurimū mulierū ꝛ regimē flegmaticū antecedēs ꝛ ꝓprie ex piscib⁹ salitis atq caseo veteri ꝛ lacte acetoso. Signa elephantie sunt cum signis predictis cōibus color faciei liuidus ꝛ iuncturarum nodositas cum tortura ꝛ spasmo ꝛ ineptia ad motus voluntarios ꝛ multiplicatio morphee nigre super corpus totum: similiter ꝛ habitudo macra gracilis ꝛ etas senectutis ꝛ complexio sicca per naturam ꝛ antecessio tristitie ꝛ sollicitudinis assidue perdurantis. Et dicitur hoc nomine quoniā in hac specie iuncture crurium ꝛ manuum fiunt plus rigide q̄ in alijs velut accidit in cruribus elephantum.

Methodus. Cura huius passionis non diuersificatur secundū suas species: sed tantū penes gradus quod est: quoniam melancholia non naturalis siue facta fit per adustionem: siue condensationem humoris cuiuscunq fit grossa sicca frigida per naturam eo q ab ipsa resoluitur subtile vnctuosum verumtamen peccatum sue siccitatis est multo forti⁹ q̄ frigiditatis: nisi fortassis per adustionem maximam caliditas accidentalis fit infixa: ꝛ proprie in lepra vlceratiua: quapropter vniuersaliter cum rebus humectantibus corrigitur atq impinguantibus propose temperatis inter calidum ꝛ frigidum omniquaq. Cum igitur lepra fuerit in principio extrahatur gradatiue proposse grossus humor subtilis temperatus cum suctione ciborum humidorum. Modus autem extrahendi cum flebotbomia fiet talis: vt ait Rasis in diuisi. capitulo presenti. Quoniā oportet vt in omni mense fiat flebotbomia basilice vel mediane cum incisione larga non stricta retinente grossum. Ad quod plurimū confert sessio in tina aque dulcis tepide vel aq decoctionis maluarum viol. ꝛ altbee ante flebotbomiam immediate. Et non extraba

tur simul san.plurim⁹:sed parū quaqꝫ vice. et permuteꝝ eius locus nūc ad brachiū:nūc ad pedes ꝛ nūc ad partē dextrā modo ad sinistrā.qm̄ fiet iuuatiuū in eductiōe materie et custodia ꝟtutis ꝛ cōsideretur sanguis cuꝫ egreditur:qm̄ cuꝫ est magis grossus dimittatur. Cuꝫ ꝟo subtilis lucid⁹ ilico restringaꝝ et ad medicinas ꝓcedatur. Et corpa q̄ magis audem⁹ flebotbomare sunt corpa calida humida carnosa:frigida ꝟo ꝛ sicca ꝑhorremus. Post flebotbomias aūt plurimas et venarū inanitiones ex sanguīe grosso melācbolico fiāt scarificationes ꝓfundate cuꝫ incisione larga post exitum a balneo humectāte. Nunc quidē in pulpis crurium:nunc ꝟo in natibus ꝛ nūc in spatulis vel in dorso. Modus ꝟo humores grossos extrahēdi cum farmacia fiet talis vt in omī ebdomada venter semel soluatur cū medicinis educētibus melancholiā. Primo cū debilibus post hoc ꝟo cum fortiorib⁹ gradatine:ita tamē ꝙ nulla vice fortis solutio:sed moderata:qm̄ cum dicimus medicinas fortes nō quidē intelligimus ꝺm pondus sed ꝺm virtutē. Et has quidem medicinas cōplete diximus ca.de permixtione rōnis. Necꝫ permittendū quando das medicīas attractiuas fortes ꝓut humor melācbolicus requirit quin des ex lenitiuis quantitatē paruā:cuiusmodi sunt cassia fi. māna tamarindi viole atqꝫ pruna:qm̄ ventrem ꝑparant ꝛ velocitant medicinā: vt ait Mes. in suo de appropatis.ca.de melācbolia. Diebus ꝟo intermedijs quibus nō purgatur corpus digeratur materia cuꝫ sirupo quem dicemus in empericis. ꝛ humectetur corpus cū sessione assidua in tyna supdicta. Et semꝑ cū balneū exierit:inungaꝝ totū corpus ꝛ ꝓprie mēbra debiliora ex oleo cōi calido vel oleo viol. vel oleo nenupharino. vel si aliud ꝑsto nō fuerit cū lacte dulci recenti butiroso vel cū adipe anatis anseris ꝛ galline incorporato cū populeon ꝛ dyaltea partes equales omniū sumendo. Et reguletur corpus ex cibis humidis lenibus dulcibus velocis penetrationis q̄ tenerū faciant corpus ꝛ impinguēt ipm ꝛ humores generēt subtiles ex quib⁹ est lac dulce recēs ex aīalibus sanis iuuenib⁹ sumptū in ieiuno ꝑ se vel mica panis omī die ꝛ ꝓprie si in ipso delectetur. Similr̄ ꝛ pultes ex farina simile vel auene cōditi cū eodē ꝛ pultes ex amilo ꝛ farre cōditi cū lacte amigdalarū ꝛ zuccaro albissimo. Et iura carnium edorum ꝛ agnorū ꝛ pullorū pinguium condita cū vitellis ouorū ꝛ croco ꝛ cinamomo ꝛ carnes elixe cū lactucis cucurbitis spinargijs borragiñ. atqꝫ ficla. Similr̄ ꝛ oua recentia sorbilia elixa nō assa: similr̄ et brodia butirosa ꝛ butirū recens comestū cū bucella panis. Bibat vinū albū clarū limphatum dulce vsqꝫ ad medietatē vel mellicratum aquosum subtile vel iulep vel aquā decoctionis ficuū vel aquā frigidā claram. Caueat a cibis ꝛ potibus ꝛ saporibus generantibus meliam naturalem vel nō naturalē qualēcunqꝫ quos plene iam descripsim⁹:capitulo de emorroidibus. Caueat a reb⁹ vrinā prouocantibus vehementer: ne fortassis educaꝝ subtile ꝛ grossum induret nisi fuerit patiēs ex ijs qui per vrinā purgari cōsueuerunt. Quod quidē scies ex vrina grossa liuida exeūte cū sedimine plīmo cineroso. Istud tñ est perpaꝝ quoniā humor grossus postulat vias largas. Et ex rebus vehementer humectantibus est somnus plīmus post cibum ꝛ ociū ꝛ quies ꝛ postpositio solicitudinis ꝛ habitatio assidua in aere humido valde: sed frigido moderate ꝑ se: vel per artē. Sic ergo reguleꝝ donec redierit scda hora flebotbomādi vel purgandi. Et fiat ordinis reciprocatio assidua per durās: quoniā sanatur hac cura. Et si remanserit color malus in facie rectificetur cū vnguēto citrino vel cū vnguento albo visitato. Ad quod cōfert plurimū scarificatio facta primo quidē in spatulis deinde sub mēto ꝛ pulpis auriū. Ultimo ꝟo ꝑ supsiciē faciei totā ita vt sanguis exciteꝝ ꝛ diligēter cū digitis exprimatur ꝛ vnguenta predicta ilico imprimātur ꝛ proprie in balneo vel loco alio calido vaporoso. Et si rubor in oculis apparuerit:instillentur collitia:dicta capitulo de obtalmia. ꝛ proprie de cerusa. Et si capilli capitis ceciderit:fiāt q̄ dixim⁹ ꝓprio ca. ad ipsoꝝ gñatione atqꝫ fixionē. Si ꝟo lepra ꝓcesserit ad gradū scdm anteꝙ sis vocat⁹ ad curā nihil ex ordie supdicto diminue:qm̄ fiet ꝯferēs ne cito peioreꝝ. Et si nodi duri vel macule morphee fuerit circa iūcturas freqñter ipas mollifica cum balneis ꝛ oleis ꝛ vnguentis supradictis ꝛ oꝑꝫ vt olea sint calida vehemēter donec vrant. ꝛ penetrent loca du/

ra: quod si nō suffecerit opus est vt cum lamina ferrea ignita purantur ipsorum supficies atque resoluātur. Et si nec ista suffecerint: cōuenerūt antiqui et estimauerūt quod carnes vipe comeste et vinū eius bibitū et tyriaca de vipis: et trociscī de tyro famosi exhibiti bis vel ter in hebdomada cū vino albo subtili mixto cū aqua frigida sanāt ipsam: quoniam ex vsu earū assiduo inflatur corpus totum et mollificatur caro et cadit cutis supior dura defedata et regeneratur alia inferior mollis atque clara: sed hec est cura rara difficilis. Preparatio aūt vipe in iure talis est. Rx. serpentē habitātem in locis siluestribus mōtanis nō paludosis cuius color sit flauus habēs ventrē album et in medio vētris lineā rubeā et in medio dorsi lineam nigram et caput habens planū subtile et corpus in medio grossum et caudā curtam subtilem velut lacerta qui dum mouetur: facit strepitum. Et si dentes habuerit in mandibulis est melior: et abscindantur caput et cauda et abijciātur omnia eius interiora, et abluatur eius caro pluries in aqua clara et frustatim incidatur et ponatur in lebete mūdo cum sufficiēti aqua pura. Et addatur aliquid aceti et salis et olei et piperis et gallāge et seminis aneti et bulliantur donec caro ab ossibus vndique separetur. Tunc igitur patiens comedat de carnibus et sorbeat ex iure paruum post parum assidue per dies multos. Et si carnes abhorruerit: misceat ipsas cum carnibus pullorum vel columbarum vel faciat ex eis tortellum vel pullos cum viperis decoquat et fiet ius magis saporosum. Cum autem illud per dies multos cōtinuauerit et supuenerit scotomia et corpus inflatum fuerit et cutis sepetur sufficiens est iam eius vsus. Preparatio autē vipere in vino talis est vt vipera viua preparata sicut prius bulliatur in lib. xx. vini albi puri clari donec caro ab ossibus separetur: et tūc vinum cū vipera simul actu calidum in doliū fundatur quod. xl. lib. vini albi clari contineat cui misceatur. Et ex ipo bibat modicū omni die i ieiuno. Preparatur aūt vipera in sirupo sic. Rx. viperā preparatā vt prius: et pone in. viij. lib. aque et adde aliquid fumiterre vel succi eius et thimum et epithimum et aristologiam rotundam et gentianā et mentam et baccas lauri ana. ʒʒ. ac cinamomum et fac bullire donec medietas consumatur vel caro ab ossibus separetur: tunc colletur et sirupisetur collatura cum lib. ʃ. zuccari et detur ex eo omni die in aurora quantum testa oui capere potest cū aqua calida. Preparatur vipera in electuario sic. Rx. carnes vipere preparate sicut prius: et cocte et pistentur perfecte et misceātur cum duplo zuccari rosa. in causa calida vel cum duplo dyasene in causa frigida et detur ex eo omni die in ieiuno cū vino claro bene adaquato. Si vero lepra peruenerit ad gradū tertium et vlceretur corpus et virus effluat et feteat eius corpus: inungantur vlcera eius assidue cum vnguētis de cerusa optato: quod diximus capitulo de apostemate in matrice. C. de malitia cancri reprimēda. quoniam refrangit materiā corrodentē ne cito membra cadant vt vita plongetur: et cauterisetur cū ferro ignito et permutetur eius habitatio ad aerē humidū vehementer sed nō supflui frigoris nec caloris sicut aer stās secus decursus aquarū mundarum. Et assidue vtatur lacte ouiū et vaccarū in potu: quoniam prolōgat eius vitā et sepius assiduet flebotomias basilice et venarū guindesi in collo ne suffocetur et balneationē in tyna supradicta.

Emperica.

Cōstructio sirupi nobilis digerēs humores grossos adustos vel cōdensatos atque ipsos preparans purgationi sic fit. Rx. borraginis buglosse scolopend. capilli veneris politrici adyanthos et fumiterre si recens haberi possit. ana. m. vnū semis lactuce endiuie cucurbite melon. ana. ʒ. ʃ. prunorū siccorum passularum pinguiū enucleatarum ana. ʒ. vnam. et ℈. pollipodij. ʒ. tres. bulliantur omnia preter epithimū in lib. viij. aque clare: vel in. vj. lib. aque et lib. duabus vini albi dulcis aromatici clari subtilis: donec tertia pars fuerit consumpta tūc apponatur epithimū et illico deponatur ab igne ne virtus epithimi resoluatur. Et cū infrigidari ceperit omnia manibus confricentur et colentur. Et additis. ij. lib. zuccari albissimi fiat sirup. clarus subtilis aquosus de quo potentur omni die in aurora. ʒ. quattuor vel sex. Sirupus de epithimo purgans humores grossos adustos vel nō adustos cum virtute sic fit scdm Mesue. Rx. epithimi boni ortensis. ʒ. xx. mirabolanorum citrinorum et indorum. ana. ʒ. xv. cuscute fumiterre. ana. ʒ. decē.

thimi buglosse calamenti emblicorum belle/ricorum liquir. polipod. agarici sticad. an. ʒ. sex. ros. seminis feniculi anisi. ʒ. ij. prima nu mero. xx. uvarum passularum enucleatarum. ℥. quattuor. tamarind. ℥. ij. et ß. zuccari lib. iij. rob. lib. ij. vel loco eius dulcis vini albi subti/lis fiat sirupus bene coctus et detur cum aqua decoctionis prunorum: vel addatur aqua plurima quando coquitur et fiat sirupus subtilis aquosus et per se potetur. Confert enim lepre incohoate et morphee et scabiei et safati tica/cro et omnibus morbis de cholera nigra generatis. Pillule inde quas scripsit Haly et sunt ultimi iuuamenti atque fortitudinis ad idem fiunt secundum eundem modum. Rx. mirabola/norum indorum elleb. nigri polipod. an. ʒ. v. thimi epithimi sticad. an. ʒ. sex. agarici lapid. lazuli loti colloquintid. salis indi. an. ʒ. iiij. succi eupatorij spice. an. ʒ. ij. gariofil. ʒ. j. ye/repigre. ʒ. xij. fiant pillule cum succo apij vel fumoterre vel vino veteri amaro de quibus detur a. ʒ. ij. usque ad aureos. ij. cum aqua casei sero cum itur ad lectum sine cena et sunt sane et experte. Pillule de elleboro nigro ad idem sic fiunt. Rx. aloes. ʒ. unam. salis indi. ʒ. ß. ellebo. nigri. ʒ. j. agarici boni. ʒ. unam: fiant pillule cum melle vel vino dulci et sint omnia. j. dosis. Ex solutivis debilibus convenientibus corporibus delicatis est serum vel aqua casei que eo actu calido bibitur lib. una in aurora cum melle vel zuccaro dulcoratum. quod si fortificare volueris infunde in ipso per noctem mirabolanorum citrinorum et indorum. ana. ʒ. duas. pistando grosso modo et in crastino manibus frican/do atque collando diligenter. Electuarium de licatum ad idem. Rx. sene epithimi an. ℥. iij. elleb. nigri ros. ru. an. ℥. ß. fiat electuarium cum melle cocto et mundato de quo detur se/mel in ebdomada ℥. j. vel. ʒ. xv. cum vino ca/lido limphato. Electuarium quo utimur om/ni die in ieiuno alterans et confortans sic fit. Rx. trociscorum de thimo. vj. numero. tyriace veteris electe. ℥. j. zuccari ros. dyarrodon abba/tis. an. ℥. ij. Et si calor fortis fuerit: addatur triasandal. ℥. j. detur ex eo ante cibum. ℥. una cum vino limphato. Oleum de serpentibus cutim leprosorum pulchrificans: et proprie post purgationem sic fit secundum Mes. in antidotario. Rx. serpentum nigrorum vel flavorum quos su/perius descripsimus circiter lib. ij. pone eos integros in olla terrea vitrea stricti orificij et funde sup eos olei sizami. vel de semine lini vel olei camomillini vel communis lib. j. et ß. et sigilla orificium vasis et decoque lento igne vel su per prunas donec caro ab ossibus separetur. et caveat sibi operator a vapore eius: quoniam est venenosus: et cum cocti fuerint: dimittatur in frigidari et recondatur in vase vitreo diligen ter operto et administretur liniendo sup facies et membra leprosorum cum penna: quoniam post dies aliquos faciet cutim cadere et aliam tene ram regenerari. Oleum de ouis ad idem secundum eundem. Rx. vitella ouorum elixatorum donec in durata fuerint circa. xxx. et comminue manibus et pone in sartagine lapidea et frige super ignem mouendo cum ligno donec rubescant et resol/uatur ab eis oleum: et tunc ea comprime cum torcu/lari tunc abundantius manabit: quoniam ex pluri/bus vitellis adhuc fit oleum paucum. et si pone/res in alembico et distillares sicut faceres aquam ros. melior fieret operatio. Est enim expertum ad omnem cutis feditatem: et confert impetigini serpigini safati alguesets et fistule et ulceribus malis corrosiuis. Oleum de iunipero secundum eun dem in eodem sic fit. Rx. ligni iuniperi recentis quantum volueris: divide frustatim et reple ex eo ollam terream vitreatam stricti orificij: et po ne sup ipsum laminam ferream spissim perfora tam: sicut fit cribratorium et inclina ollam sup ori/ficium et pone sub eo in fouea sub terra con/strictam ollam aliam vitreatam lati orificij et ignem super ollam superiorem quod usui reseruetur. Oleum de fraxino fit eodem modo et confert ad idem. Dicunt preterea experti quod si patiens me/lius quam lepram incohoatam castretur ilico sanatur ab omni alia medicina: quoniam alterabitur eius complexio ad frigiditatem et humiditatem vehementem.

Canones.

Dubitarunt aliqui quare lepra incipiens curetur: cancer ve ro nequaquam: licet sint ex eisdem causis. Ad quod di cendum quod in cancro est materia intra venas que sunt velut radices eius: quare curari non potest nisi radices auferantur: sed illud est fie ri impossibile sine membri mutillatione: sed cum lepra et albaras et morphea: similiter sa fati et alguesets et fe. quartana et multa diuer sorum ex eisdem fiant causis: ut est dicendum a principio: consequenter videtur ut eorum

capitula sibi mutuo suffragentur.

Pronosticatio.

Lepra primi gradus pfecte curat̃. Lepra vero scđi grad⁹ occultat̃: sed q̃ in tertio gradu mitigat̃. Et si sola q̃litas corporis mutetur: significat primũ gradũ. Si ṽo cum hoc opatio naturalis mutet̃: significat gradũ secundũ. Q̃ð si exeũtia superuenerint mutata gradũ certificãt tertiũ confirmatũ. Item cũ omne genus morboꝝ possit q̃nq; sanari beneficio nature sola lepra nõ curat̃: nisi successerit consiliũ medicine. Itẽ lepra q̃ fit a cã cal'a cito confirmat̃ ⁊ fit corrosiua maligna que ṽo ex cã frigida tarda est atq; morosa: neq; mẽbra corrodit ⁊ diutius occultat̃: quapropter accidit vt pueri ⁊ mulieres ⁊ seniores diutius in lepra pseuerent q̃ iuniores et viri fortes cal'i per naturã. Itẽ; lepra magis multiplicat̃ in regionibus frigidis q̃ calidis: q̃m in eis sunt ꝑpter antiperistasiʒ ṽentres calidiores: ⁊ simil'r in siccis magis q̃ humidis: q: fiunt in eis humores grossiores. Itẽ corpora p naturam crassa valde raro incurrunt leprã ⁊ cũ accidit vt plurimũ occultatur: q̃m oĩa corpus impinguantia sunt lepre curatiua: vt dicit Auer. ij. sui colliget. q̃ lepra vt plurimũ est ex generatione: raro ṽo ex accidente. Quapropter ⁊ difficile curat̃: quemadmodũ ⁊ epilepsia atq; artbetica q̃ per generationẽ transfundunt̃. Itẽ leprosi raro febricitant ⁊ cũ accidit eis feb. fit breuis nec ꝑdurat: q̃m siccitas prohibet putrefactionẽ. Q̃ð si feb. cronica superuenerit: et ꝓprie quartana curat leprã incboatam.

De albaras ⁊ morphea. Cap. v.

Iste sunt passiones defedantes cutim ⁊ corpis superficiẽ exteriorem quemadmodũ lepra carnẽ inficit ⁊ mẽbra ꝓfunda. Veruʒ differũt inter se parũper: tamẽ valde cõueniunt q̃ð est q: morphea stat magis circa cutis superficieʒ: sed albaras inter carnẽ ⁊ cutẽ. Et tã albaras q̃ morphea ex humore grosso frigido maligno: quẽ cũ mẽbrorũ assimilat ſm substãtiã in toto vel in parte nõ põt ipʒ perfecte assimilare in colore: quare remanet eius color ꝓprius ⁊ cutiʒ colorat. Et quemadmodũ tres sunt colores extranei a colore corpis principales q̃ sunt albus rubeus et niger: ita et sunt tres spẽs vtriusq; pricipales que sunt morphea alba: morphea rub. morphea nigra. Simil'r ⁊ albaras al. rub. atq; nigra. Et alba quidẽ fit ex hũore sanguineo terreo cõpacto: sʒ nigra ex melãcholia cõdẽsata. Neq; poterunt ex cho. gñari cũ sit humor subtilis resolubilis vt in icteritia demonstratur.

Methodus.

Cura vtriusq; ipsaꝝ cũ est alba est vt digerat̃ flegma grossum cũ sirupis calidis acutis incisiuis: ⁊ post hoc purget̃ cuꝫ medicinis fortib⁹ vicibus alternatis q̃s diximus ca. de artbetica passione. Et si pſto nõ sit aliud conferens erit oximel compositũ vel squilliticũ in digerẽdo ⁊ pil'e cochie in purgando semel in ebdomada ꝓuocet̃ vomitus duob⁹ dieb⁹ ꝯtinuis sup se: q̃m diuertit materias a circũferẽtia corpis ad centrũ oĩquaq; si fuerit facilis copiosus. Post hec ṽo localia remedia ministret̃. Fricet̃ ḡ macula alba cũ reb⁹ acutis rubificãtib⁹ donec vesicet̃: ex q̃b⁹ sunt allia cepe crude ⁊ sapo ⁊ succ⁹ anacardi ⁊ semẽ raphani vl' vrtice ⁊ semẽ sinap. cõtritũ ⁊ mixtũ cũ aceto. sil'r radix capsie vel lilij vl' rubee tinctoꝝ. sil'r ⁊ stafisagria ⁊ ellebor⁹ alb⁹ ⁊ radix lappacij acuti Hec eĩ oĩa mat'ias grossas subtiliãt ⁊ isensibil'r resoluũt: ⁊ p⁹ hoc sanguinẽ laudabilẽ attrahũt ⁊ addũt in rubore. Q̃ð si nõ suffecerit emplet̃ loc⁹ cũ stercore colũbarũ ⁊ ficub⁹ siccis in q̃b⁹ puluis sinapis ⁊ cãtarides sint incorpata: ⁊ ꝓpe post fricationẽ ꝑdictã: nec desistat̃ ab vlceratione hmõi donec ꝓfunde radix macule total'r auferat̃. Et ad id confert plurimũ ãncessio balnei q̃cq; vice in quo fiat scarificatio ꝑticule cui succedat fricatio atq; empl'atio iã dicta. Post illud aũt incarnet̃ loc⁹ ⁊ color ei⁹ rube⁹ liuidus infigat̃ cuꝫ vnguẽto q̃ð sic fĩ. ℞. rubee tinctoꝝ brasillij sandaloꝝ rub. terre rubee sang. dra. oĩm vel quorũcũq; voluer'. ℥. ij. thuris farine fabaꝝ excorticataꝝ adustaꝝ: ãñ. ℥. ß. litbargiri albificati. ℥. iij. terant̃ oĩa subtil'r ⁊ cũ litbarro ⁊ aqua decoc. brasilij vel terre rubee misceant̃ donec redierit ad formã vnguẽti ⁊ ex eo omni die locus corrosus inungatur vsq; ad consolidationem perfectam. Albifica-

tur aũt litbargirũ si pulueriset ⁊ misceatur cũ oleo ros.⁊ ad solẽ calidũ exponat donec exiccet.et iterũ terat ⁊ cum oleo ro. misceat et soli exponat. Et hoc fiat totiẽs donec fuerit albificatũ pfecte. Abstineat a cibis ⁊ medicinis frigidis ⁊ regat ex reb⁹ calidis subtilib⁹ vehementer. Utat in eo sepius sc3 in ieiuno trifera minore quã dixim⁹ ca.de decoratione capillorũ.qm̃ flegma grossum educit ⁊ subtiliat excellenter. Cura vtriusq3 cu3 est rubea est vt statim a pricipio extrahatur sanguis grossus a corpe toto.i.cũ flebothomia larga basilice dextre vel sinistre vel saluatelle in pede dextro vel sinistro modo illo modo alio donec totus extrahat cũ suctione assidua sanguis subtilis ex cibis humectãtibus subtilib⁹: vt diximus de lepra. Post illud vero scarificet locus vsq3 ad profundum rub.perfecte ⁊ emplastretur ⁊ fricet cum rebus acutis vesicãtibus iam dictis donec totus fuerit corrosus:deinde pmittat recarnari paulatine nõ subito cum succo cepe vel sinap.asperso vel folijs recẽtibus caulis ⁊ bletis ⁊ sambuco positis super vlcus ⁊ infigat ei color albus tẽperatus cum proiectiõe farine amili ⁊ carbimie argenti intra vulnus cu3 litbargiro albificato supradicto. Cura vtriusq3 ipsarũ cum est nigra est vt a principio digeratur ⁊ purgetur melancholia: sicut diximus cap.de lepra.cũ suctiõe assidua humorũ subtiliũ lucidorũ ex cibis ⁊ potibus subtilibus penetratiuis dictis ibidẽ. ⁊ assiduatiõe balnei in aqua dulci tepida ⁊ multiplicatiõe ocij somni ⁊ quietis ⁊ abstinẽtia ordinata a rebus acutis sanguinẽ educẽtib⁹: vt sunt piper ⁊ sinap.silr et a rebus põticis sanguinẽ cõgelantibus: vt sunt nespille ⁊ pira nõ matura. Post ista vero oĩa perueniendũ est ad remedia localia: quare scarificet atq3 vesicetur macula nigra:sicut dixim⁹ de de alba donec locus tot⁹ corrodat: deide nõ pmittat incarnari subito: sed paulatine donec ei sicut ⁊ in pdictis infigatur color.

Pronosticatio.

Albaras atq3 morphea cũ fuerint fortes difficiles antiquate corpus habilitat ad lepra. Itẽ albaras est deterior morphea:qm̃ eius materia magis extat pfunda: silr ⁊ cũ ipsa prurit⁹ corpis ⁊ asperitas scabiosa que plurimũ apticat ad leprã. Itẽ huiusmodi passiones cũ nõ rubuerint faciliter post loci fricationẽ difficile curant:qm̃ materiã significãt antiquatã. Itẽ si sanguis nõ exierit quãdo locus pũgitur cũ acu nullatenus curat: qm̃ materiã significat lapidificatã. Item in corporibus crassis p naturã vel dietã facili⁹ curãtur q̃ in siccis extenuatis: qm̃ regimen humectatiuũ est hmõi passionũ sanatiuum. Itẽ si fuerint ex generatione aut diuturnis tẽporibus antiquate nullatenus auferũtur.

De saphati ⁊ alguesets ⁊ gutta rosacea. Capitulu3.vj.

Iste sunt tres passiões cutim defedãtes: queadmodum ⁊ albaras et morphea. Uerũ differũt ab ipsis hoc mõ:qm̃ in istis passionib⁹ alterat color naturalis ⁊ pprius mẽbri cũ pustulis ⁊ furũculis diuersis. Sz in albaras et morphea nõ sunt pustule neq3 furũculi:imo solus color alterat. Differẽtia aũt eorũ inter se talis ẽ:qm̃ ⁊ si qõlibet ipsorũ accidat circa cutim ⁊ pprie faciei:silr ⁊ ruborẽ efficiat pustulosu3:verũtñ si pustule hmõi late fuerint atq3 sparse ex qb⁹ virus egrediat saniosum fit hau⁹ que saphati nũcupat. Si vo minute fuerint atq3 spisse cõiuncte plurime fit alguesets que gossum nomiatur. Si vo rubor sup pustulas dominatur:sic gutta rosacea dicit. Et fiunt omnes ex eadem causa:sc3 humore calido adusto corrosiuo:vt sunt flegma salsum ⁊ cholera atq3 melancholia adusta. Cura omnium istarũ vna atq3 eadem est oĩno.digeratur igitur statim a principio humor acutus atq3 purgetur.:vt diximus.capi. de scabie ⁊ pruritu. ⁊ fortiores medicinas digerentes atq3 purgantes humores adustos diximus capi.de lepra.:quoniã hec duo capl'a nõ differũt nisi penes magis ⁊ min⁹. Quod si corpus carnosum ⁊ viuidum appa ret:oportet vt huiusmodi purgatio fiat quãdoq3 cum flebothomia larga grossum sanguinem extrahente. Et quandoq3 cum farmacia: modo quidem cum ista: modo quidem cum alia.vt diximus de lepra.donec totus humor adustus educatur ⁊ subtilis atq3 temperatus successerit paulatine ex subtilibus iuribus temperatis. Post istam aũt curam videtur perueniendum ad remedia lo-

ealia particularia ꝓpinqua. Ulceret ergo ꝑmo locus tot⁹ a ꝓfundo cū fricationibus ⁊ emplis ⁊ oleis rubificātib⁹ acutis q̄ diximꝰ ca. de albaras. ⁊ ca. de furfurib⁹ in capite vl' in aq̄ adurente quā diximꝰ ca. de emorroydibus. Et hoc fiat totiēs donec tota materia q̄ fuit radix atq̨ cā ꝯiuncta p̄ntis egritudinis extirpet᷑. Et ad illud vehemēter cōferūt sanguisuge posite sup locū: aut ventose cū scarificatione ꝓfundata. Et si passio fuerit in facie ponātur ventose ꝑ°io sup spatulis ⁊ collo ⁊ post hoc mēto: qm̄ fiet ipsiꝰ eradicatio filr ⁊ diuersio ad ꝓpinquū ⁊ remotum. Caueat tm̄ patiens ab ipsoꝝ vsu īmoderato: qm̄ ventose sup collo memoriā debilitāt et mollificationē inducūt: q̄ vo sub mēto visum diminuūt ⁊ auditū. Post hoc vo gradatine cōsolident᷑ nō subito cū vnguētis et fomentationib⁹ lenitiuis dictis capitulis eisdem. Et ex vnguētis nobilib⁹ ad dealbādū atq̨ lenificandū faciē est vnguentū albū et vnguētum citrinū vsitatū: q̄ si magis stiptícare volueris g̃tia ꝯsolidatiōis adde aliq̄d pul'. thuris atq̨ litbargiri. Et si post curationem vlceris redierit aliqua istarum passionū predictarum reiteretur curatio a principio donec locus ab ea securetur.

Emperica.

Epithima expertū ad pustulas hmōi sic fit. ℞. aque ros. lib. s. pul. sulphuris triti subtilissime atq̨ cribellati. ℥. s. ⁊ ℈. conquassent᷑ simul in vase vitreo: ⁊ p dies plurimos ad solem calidū vel locū temperatū deponantur donec eoꝝ virtus vniat᷑: riptica q̄dem ex sulphure: stiptica vo ex aqua ros. Et ex ipso facies oī sero liniat᷑: ⁊ in crastino cū aqua tepida abluatur: qm̄ post dies ⁊ dies faciē pulchrificat excellēter. Ad idē confert plimū litbargirū albificatū: vt diximꝰ ca. d̄ albaras si sup faciē diutius inūgatur. Refert p̄terea Mes. in suo de appropriatis. ca. de saphati. q̨ Gal. dicit se multos curasse cū isto linimento. ℞. cartas cōbustas ⁊ cōtere eas atq̨ contēpera cū aceto acutissimo et linias sup locū post fricationem sufficientē, cum pāno aspero vel spōgia marina. Refert ⁊ aliō auctoritate democriti. ℞. cartaꝝ cōbustaꝝ calcis lote argēti viui an̄. ℥. s. confice cū aceto ⁊ oleo de nucibus ⁊ linias sup locū post fricationem sufficientē. Q̄d si alterutrum fortificare volueris. adde tartari cōbusti ⁊ colcotar adusti ⁊ salis adusti ⁊ stercoris muris et amigdalarū amararū adustarū ⁊ succi squille ⁊ succi cepe acute ⁊ aristologie rotunde ⁊ sulphuris viui gratia corrosionis ⁊ abstersionis olibanū ⁊ gallas cōbustas ⁊ litbargir. ⁊ cathimiā auri ⁊ argēti gratia stipticitatis ⁊ consolidatiōis: sed amilū ⁊ spodiū et cerusam gratia dealbationis. Sic nanq̨ hec est medicina completa aggregans omnes intentiones.

Pronosticatio.

Istius capituli est pronosticatio de albaras et morphea.

De dealbatione totius corporis et proprie faciei. Caplm. vij.

Istud caplm certificat cōplementū artis medicine cū scriptis vtilib⁹ ⁊ necessarijs: neq̨ turpia neq̨ supflua negligant᷑ neq̨ fortassis pusillū corp⁹ humanū respiciens ei⁹ sufficientiā effugiat redundantē. Corpus igit᷑ hūanū ⁊ ꝓprie facies pars oībus nobilior atq̨ manifestior p̄t diuersis colorib⁹ colorari: duob⁹ quidem ad decorem pertinentibus in contentū qui sunt niger et citrinus.

Methodus.

Albificat᷑ autē corp⁹ ex m̄ltiplicatione adipis ⁊ pinguedis in ipso cū cibis et potib⁹ dulcib⁹ aromaticis ⁊ balneis hūectātib⁹ cū abstersiōe aliq̄li ꝑut dicemꝰ ca. de arte īpinguādi. Silr ⁊ cū gumera ⁊ epithimate q̄d sic fit. ℞. amili purissimi dragāti albissimi amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ ⁊ fabarū farine ordei. an̄. ℥. ij. ℈. rafani. ℥. ℈. terātur oīa subtilissime ⁊ cribellētur p pānū dēsum lineū. vel sindonē velut ī collirijs ⁊ cū lacte ouiū vel capraꝝ vel vaccaꝝ calido recēti distēperetur: vl' cū lacte amigdalaꝝ dulciū fiat sicut mel currēs ⁊ ex illo collinī ⁊ facies epithimet᷑ sero cū itur ad lectū ⁊ crastinū cū aq̄ tepida dulci vl' cū aq̄ decoc. sulphuris vel cū aq̄ decoctiōis viol. ⁊ mal. siccat᷑ abluat᷑: ⁊ fi hoc p dies plimos vicib⁹ frequētatis. Et si fortificare volueris: adde aliq̄d ceruse ablu-

te: eius tamen usus assiduus caput infrigidat et dentes denigrat. Solum preterea lac recens butirosum quodcunque fuerit ex predictis cutim albificat atque mollem reddit si cum eo sepe facies abluatur et per se dimittatur exiccari: vel in ipso panni linei albi molles infundantur et super faciem tota nocte dimittantur. Similiter et albumen ouorum recentium perfecte conquassatum donec spumam fecerit et cum eodem lacte temperatum. Rubificatur autem corpus et facies ex multiplicatione sanguinis et spiritus in eis cum potu vini plurimi et proprie rubei dulcis odoriferi et turibus carnium inspissatis cum vitellis ouorum et conditis cum croco gariofil. et cinamomo. Similiter et gumera seu epithimate calido acuto rubificatiuo taliter refracto: ut eius virtus sufficiat ad attrahendum sanguinem verum: deficiat autem ad cutim corrodendum. Et ipsa plene distinximus et diximus capitulo de albaras et morphea. Est autem conferens epithima quod sic fit. R. brasilliu vel rubee tinctorum vel rad. pedum columbar. quantum volueris: pistetur grosso modo et bulliatur leniter in aqua dulci clara donec aqua perfecte ceperit rubere tunc dissoluatur in ipsa modicum masticis aut thuris albissimi: et post hoc imbibantur in ea particule minute cotti carminati donec ruborem assumpserit perfectum: tunc igitur extrahantur et ad solem exiccentur atque reseruentur. Et cum ipso uti volueris: humectetur primo membrum cuius propria saliua et post hoc fricetur totum sicut est supra locum diligenter: quoniam ruborem efficiet plurimum excellentem qui durat per dies sex vel amplius si non abluatur: et si misceantur rubificantia cum dealbantibus fiet color viuidus velut in corporibus speciosis. Citrinatur autem facies ex multiplicatione cholere super corpus velut accidit post usum assiduum cimini vel sinapis. vel carui vel piperis vel vini veteris amari. Similiter etiam post extenuationem corporis ex labore plurimo atque vigilijs et solicitudinibus et fame et siti et cibis acetosis. Confert et epithima factum ex puluere sulphuris aut cimini bullito perfecte in aqua super quam inclinet suam faciem et cum petijs imbibitis in ea faciem perungat aut fumum ex eis faciat. ponendo super carbones. Denigratur vero corpus et facies ex multiplicatione melancholie super ipsa quod accidit post usum assiduum lentium et caulium et carnium fumigatarum atque salitarum vehementer: similiter et post negligentiam usus balneandi.

Confert preterea epithima factum ex succo corticis. nucum vel granatorum recentium vel aqua decoctionis eorundem. similiter et cortic. papaueris atque berberis. Et si fortificare volueris: adde fuliginis mixte cum axungia: quoniam adherebit vehementer.

De arte impinguandi vel extenuandi corpus. Capitulum. viij.

Corpus impinguatur ex dominio humiditatis super se totum: et proprie super epar cum sit fons et minera virtutis nutritiue siue fuerit huiusmodi humiditas per naturam que radicalis dicitur siue per acquisitionem que influens appellatur. Quod si moderata caliditas accesserit ad ipsam carnem augmentabit. Si vero frigiditas adipem et lardum procreabit: quapropter dictum est quod corporis grossities est duplex. Una carnosa velut in corporibus sanguineis que vitam elongat. Alia vero sagimosa velut in corporibus flegmaticis que suffocat et extinguit. Ex rebus itaque corpus humectantibus sunt cibi et medicine atque regimen operatiuum. Et cibi qui conueniunt in hoc opus ut multum et subitum prebeant nutrimentum. quare oportet ut sint dulces subtiles unctuosi: velut sunt intra carnium agnorum et pullorum pinguium et porcellorum iuuenum et perdicum et fasianorum et capitum atque extremitatum vitulorum. Quod si fuerint inspissata cum vitellis ouorum necnon condita cum speciebus aromaticis non acutis velut sunt cinamomum cardamomum nux muscata zinziber crocus macis liquiritia et galla melior fiet operatio. Similiter et vinum rubeum dulce vel album rubeum odoriferum vel medo temperatus in etate vel ceruisia debito artificio preparata: grossa namque viscosa et si nutrimentum tribuant mansiuum vehementer tamen virtutem nutritiuam debilitant priusque elaborentur velut est triticum et tortelle. propter quod ait Ypo. ij. parti. amphorismorum. Facilius est repleri potu quam cibo. Et ex rebus melioribus est lac recens dulce butirosum et proprie ouium vel vaccarum. Similiter et pultes de simila vel farina auene vel farris vel ordei conditi cum eodem. Similiter et caseus mollis et recens et butirum cum bucella panis de simila comestum et pinee et fistici et nuces recentes atque auellane et ficus pingues et dactili et vue valde mature. Medicine vero im

pinguantes sic fiūt. R. farine fabaꝝ excorticatarū farine cicerū vel pisoꝝ excorticatoꝝ risi amili auellanarū mūdataꝝ: seim cōium frigidorū mundatoꝝ fisticoꝝ pinearū ana. q̄ntū volueris de vnoquoq̧. terant̄ oīa subtiliter ⁊ mungant̄ cū butiro recēti ⁊ fiat electuariuz cū zuccaro: de quo oī die comedat̄ in ieiunio ⁊ sup ip̄z bibat̄ aliq̄d ex potibus supradictis. Et si ip̄m aromatizare volueris adde ex sp̄ebus supradictis. Et sunt qui trocis. cōficiunt ex reb⁹ eisdē cū lacte recēti butiroso. Et plurima restauratiua diximꝰ cap̄. de fe. etbica. que fiūt ex carn̄. siue carne. Et dicit Mes. in suo de appropriatis cap̄. de spasmo. q̄ iura capitū edorū ⁊ agnoꝝ ⁊ artetum pinguiū iniecta cū clisteri atq̧ lōgissimo tp̄e retenta in ventre corp⁹ vehementer humectant. Simil'r ⁊ lac dulce postq̄ in eo cocta fuerit farina simile vel ordei vel risi. Simil'r ⁊ suppositoria ex eisdē cōfecta cum oleo vel butiro ⁊ per noctē in ventre retēta donec fuerint dissoluta. Simil'r ⁊ balneatio in aqua dulci tepida vel in aqua decoc. extremitatū arietū ⁊ porcelloꝝ p̄ter q̄ fiat in ip̄is longa mora: ⁊ p̄prie cū cibus in stomacho fuerit digestus: quoniaz faciet eius sanguinem ad mēbra penetrare. Ad q̄d cōfert plurimū fricatio leuis modica per superficiem corpis totius. Vnguēta aūt ⁊ emplastra impinguātia corpus totū: simil'r ⁊ mēbrum aridum plene iam diximus cap̄. de diminutiōe coitus. G. de methodo. Et di. Auicē. q̄ flagellatio corpis cū corrigijs mollibus lenib⁹ moderate facta semel omni die post cibi digestionē impinguat corpus vehementer cutim rubificando ⁊ nutrimentū ad mēbra attrahendo. Regimen v̄o corpus impinguās consistit in multiplicatione somni sup lecto molli sub aere tēperato ⁊ postpositione sollicitudinis ⁊ laboris ⁊ sudoris: nisi fortassis q̄nq̧ modicū sudare placeat in estuario propter abstersionē sordicierū ⁊ sudoꝝ que sunt supfluitates digōnis quarte p̄pter mēbroꝝ fortificationē: q̄m post hoc fortior fit attractio recentis nutrimenti. Corpus v̄o maceratur ex dn̄io siccitatis super tp̄m: ⁊ p̄prie epar ⁊ cor cum virtutē nutritiuā influant super totū: sicut illud affuerit per naturā siue dietam. Quod si calor vehemēs aut frigus assequatur: fiet exiccatio magis vltimata: propter quod dictum est a medicis q̄ duplex est genus corporum macroꝝ. Vnū quidez p̄pter resolutionez humiditatis plurimā: vt accidit iuuenibus ⁊ cholericis febricitātib⁹ ⁊ laborantib⁹ in sole estuoso. Aliud v̄o propter digestionē debilē atq̧ cōuersionē diminutam: quēadmodū in melicis ⁊ senibus et patientibus etbicā senectutis. Ex reb⁹ itaq̧ corpus exiccantibus sunt cibi ⁊ medicie atq̧ regimē operationū: quemadmoduz in humectantibus diximus hucusq̧. Et cibi q̄ cōueniunt opz vt sint parum nutritiui: quorū quintuplex est manerie: quoniā aut parum ex ipsis conuertunt̄ velut sunt cibi fecessiui quoꝝ maior portio trāsit in supfluitates. Vbi grā. Saliti plurimū ⁊ allia ⁊ sinap̄. et iura piperata vehementer: q̄m sui acuitate stimulant intestina. Aut multū ex ipsis resoluit̄ velut sunt cibi vrinatiui. Vbi grā. Iura carnium nō pinguiū ⁊ brodia ciceruz vel pisorum. simil'r ⁊ vinū albū aquosum ⁊ olera quecunq̧. horū nanq̧ maior portio trāsit per vrinā vel exhalat per sudorem vel plurimum ex ipsis virtus nutritiua fatigatur: sicut sunt cibi aquosi vel acetosi vel pontici qui sui frigiditate stomachū epar ⁊ mēbra cōgelant: aut appetitus ex eis p̄sternit̄ velut sunt cibi nō sapidi ⁊ quibus natura communis vel p̄pria noscitur inimica. Cū em̄ cibus preter desiderium assumitur ex ipso corpus non nutritur sed potius fatigatur. Aut ex ip̄is mēbroꝝ humiditas imbibitur atq̧ desiccatur: velut sunt cibi sicci per naturam. verbi gratia. Risum: milium panicuz ⁊ caseus antiquus ⁊ vinuz vetus amarū ⁊ panis valde fermentatus ⁊ panis azimus ⁊ panis cū semine carui vel feniculi conditus ⁊ panis assus sup prunas ⁊ panis bis coctus et panis antiquatus donec fiat durus. Ex his nāq̧ grossus sanguis efficitur q̄ sui siccitate oēs humores imbibit manifeste ⁊ oēs humiditates diminuit. Medicine vero corpus exiccantes sunt oēs calide sicce vehemēter velut dyamargariton dyatriūpipereon dyacimīnum. Simil'r ⁊ oēs ventris solutiue velut yerapigra: benedicta. similiter et omnes vrine p̄uocatiue sicut dyanisum nefrocatarticum. Similiter ⁊ omnes mēstruorum eductiue velut antidotum emagogum Ex his enim omnibus consumitur omne

qd̄ būectat. Et ex medicis appropriatis est ista. R. se. anisi fenicli agnicasti rutbe cimi/ ni carui pipis zedoarie ameos amomi gra/ noꝝ iuniperi seis apij salis adusti. añ. q̄tus voluerís de vnoquoq; fiat ex eis pul. aut ele ctuariū ⁊ dēt ex eo oi die i ieiuno. ʒ. j. vel. ij. cū potu aq̄ frigide mixto vel cū aceto vel cū potu vini acetosi vel albi aquosi vel veteris amari: q̄m post diē ⁊ diē opabit̄ manifeste. Regimē vo opationū hoc idē faciēs ↄsistit i m̄ltitudine laboris ⁊ sudoris sub aere estuo so post famē ⁊ siti pdurātē sil'r et in vigilijs plimis p noctē sup lecto duro necnō tristicia ⁊ solicitudine vel coitu supfluēte. Unguēta ⁊ empl'a sublimiter corp⁹ totū exiccātia aut membrū qd̄cūq; turgidū inflatū: tā scripsi m⁹ ca. de restrictiōe lactis i mamillis. et ca. de extenuatiōe mamillaꝝ ⁊ ca. de apatib⁹ vir ge ⁊ testiculoꝝ. C. de empicis. ⁊ ca. de vari/ cib⁹ ⁊ elephātia. ⁊ oib⁹ ꝑcipua sunt illa q̄ di xim⁹ capl'o de artbetica. C. de canone.

Pronosticatio.

Potest q̄dē oē corpus imacerari: ipinguari vo est: ipossibile cū vebemens caliditas aut siccitas adest p naturā. Pōt em̄ naturale q̄d facile subtrahere: apponere vo difficile cū virt⁹ nō coopat̄. Itē di. Gal. viij. de ingeñ. sañ. q̄ tp̄s būectādi multo lōgi⁹ est tp̄e exic cādi: q̄m siccitas facili⁹ obtinet sup būidita tē q̄ ecōtra: q̄propter est dictū a medicis q̄ būiditas ē radix ois passiōis. Itē corpa ma gnū epar būtia difficile ipinguātur. Cogno scit̄ aūt epar magnū ex venis magnis appa rentib⁹ in mēbris corpis toti⁹: q̄m ḡnatur in bmōi san. calid⁹: subtilis: vaporos⁹. Itē dicit ypo. ij. ptī. amph. Quecūq; m'lto tp̄e extenuā tur corpa tarde reuerti ↄsueuerunt. ⁊ q̄ vo in modico: modice. Cuȝ nāq; virtus nutritiua deijcit̄ ⁊ būiditas substātifica minorat̄ ma ius tēp⁹ requirit̄ resumptiōis q̄ si vi⁹ remā sisset. Corpora p̄terea grossa vebemēter sūt certis anni tp̄ibus piodice euacuāda ⁊ p̄pe in p̄ncipio veris vl' in fine autūni cū flōmia si fuerit carnosa: sed cū farmacia si fuerit sa ginosa ne fortassis subito suffocent̄. De car/ nosis nāq; dicit Ipo. j. p. āpb. In exercitāti/ bus ad sūmū habitudies sunt fallaces. De saginosis locut⁹ est. ij. āpb. Crassi valde p̄m naturā cito moriūtur magis ḡcilib⁹. Corpa p̄terea cacbocbimica nō crassescūt a h̄ quo pur gēt̄. vñ Ipo. ij. āpb. Nō pura corpa q̄to ma gis nutries magis ledes. Itē corpa būi da facile purgam⁹ ⁊ fortit̄: macra vo atq; fusca min⁹ ⁊ debili⁹. Uñ vbi indigētia nō opȝ la/ borare. Dicit p̄terea Auerro. ij. coll'. q̄ si cor pus fuerit crassuȝ moderate v'tutis nutriti/ ue fortitudinē ⁊ vite figit elongationem q̄m adeps ē velut supfluitas p̄prij nutrimēti q̄/ re natura fagax ip̄m nō ḡnat nisi pri⁹ mēbra singula restaurarit. Corpa macra facili⁹ le/ dunt̄ a cā p̄mitiua q̄ ↄiuncta. vbi gr̄a. Estu solis vl' frigore byemis ↄstringētis. q̄m ipo rū mēbra sunt leuit̄ ⁊ debilit̄ ↄtecta. Crassa vo corpa ledunt̄ mag̃ a causis itrisecis q̄ p mitiuis. vbi gr̄a. oppilatiōib⁹: aut febribus aut apatib⁹ pniciosis: q̄m ipoꝝ vasa sūt op pilata ⁊ coartata. Cū aūt corpis ptes sunt duplices: sc̄ȝ sp̄matice ⁊ carniformes: sole q̄/ dā carniformes fluūt ⁊ refluūt q̄ sunt caro et sagimen: sp̄matice vero nec senio: nec fame nec egritudine minorantur.

¶ De nodis ⁊ verrucis. Capl'm. ix.

Nodi vel verruce nūcupātur emi/ nētie cutis tuberose q̄ fiūt in ma/ nib⁹ ⁊ pedibus ex materia grossa melēca radicē habēs in mēbro ꝓfundatā et caput grossuȝ exteri⁹ velut clauus infix⁹ neq; ledunt̄: neq; coartant̄: neq; ꝓhibēt mēbrū a suis opationib⁹ nisi fortassis acciderit i vo/ lis manuū vl' plātis pedū: ⁊ p̄pe si fuerit ma gne: difficiles: ātiq̄te. Et sunt modoꝝ diuer soꝝ: q̄m aut sunt molles: tractabiles: aut du/ re aspe vebemēter. Et iterū aut h̄nt puū sti/ pitē caput vo latū aut ecōuerso. Et iteꝝ aut sunt albe: aut nigre aut coloris eiusdē cū mē bro cutis sunt. Et iteꝝ: aut sunt integre aut scisse p scissuras vel qua litercūq; se habue/ rint nō differunt in materia neq; cura.

Methodus.

Cura ipsa rū ē vt cau sticent̄ ⁊ cō burātur eaꝝ radices circūquaq; vsq; ad ꝓ/ fundū oino cū aq̄s ⁊ cū vnguētis ardētibus dictis capl'o de emorroidibus donec fuerint denigrate ⁊ mortificate perfecte. Post hoc vero liniatur cuȝ emplastris ⁊ vnguētis pu trefaciētib⁹ dictis ibidē donec p se ceciderit vel facile cum digitis extrahātur: neq; per/

mittatur aliqd radicis in loco: qm̄ ꝛ si puus fuerit ilico germinabit. Post hoc vero consoli detur vlc⁹ cū puluere thuris minuti piecto sup ipm vel dragāti vel litargirij donec tota liter applanet. qꝫ si fuerit vruce parue mol les neqꝫ pfunde sufficiet ipsaꝝ fricatio vehe mēs ꝛ ppꝛie post scarificationē pfundataꝝ cū medicinis dictis ca. de morphea. ꝛ taꝫ in paruis qꝫ in difficilib⁹. Nutriat̄ patiēs ex ci bis hūidis sorbilib⁹ sanguinē generātibus subtilem. Et purgetur humor grossus cum flebothomia larga ꝛ farmacia quemadmo dum diximus capi. de lepra.

Emperica.

Mod⁹ euellē di verrucas ra dicitus hic est vt cōputent̄ ipsaꝝ capita ictib⁹ frequētatis cū virga tenera corili vel mirti vel cū tenta ignita donec adustio penetret in radicē ita vt separetur a mēbro circūquaqꝫ velut surgens in tumorē: tūc igitur leuiter manib⁹ extraba tur pterqꝫ rūpatur aliqd ex radice ꝛ post vl cus psolidet̄ cuꝫ vnguento albo vsitato. Et sunt q ligāt radices verrucaꝝ cū pilis cau de eqne ꝛ leniter qꝫ die laqueū pstringunt donec ei⁹ totā substātiā resecarint: sed illud nō sufficit nisi fuerit verruca tenera facilis non profunda ꝛc.

De impetigine: serpigine: ꝛ igne psico et igne volatili ꝛ formica miliari. Cap. x.

Omnes iste passiōes sunt siles in dispositione ꝛ cā: silr ꝛ cura. qua propter de ipsis vno dicem⁹ ca. Sūt pustule valde minute spissiꝫ inuolute simul plime currētes p mēbri supfi ciem cū velocitate multa atqꝫ ardore ꝛ pru ritu vehementi. Sūt ex materia subtili adu sta. vbi grā. cholera vel flate salso vl̄ sangui ne cui⁹ humiditatē adustio non siniuit: neqꝫ reliqas ipsius ingrossauit: ꝛ si fit a cholera fit color ei⁹ citrinus cū ardore vehemēti. Si vero fuerit a flate salso fit color subalbid⁹ cuꝫ furfurib⁹ ꝛ pruritu. Si vero a sanguine fiet co lor ipsoꝝ rubeus vehemēter cum hūiditate manāte. Sūt preterea hmōi pustule qnqꝫ in cutis supficie: qnqꝫ velut sub cute ꝛ qnqꝫ cū hor horr minutissimis: qnqꝫ vero dilatatis. Sunt ꝛ qnqꝫ cū ardore pruritū vincēte: qua propt̄ diuersificāt̄ eoꝝ noīa nec cā nec cura.

Methodus.

Cura ipoꝝ oīm cū fue rint tenera facillima est: vt a pncipio statim loc⁹ circū quaqꝫ ventoset̄ atqꝫ scarificet̄ pfundatim ꝛ san. ex vulnerib⁹ cū digitis exp̄mat̄: ita vt ni hil ipsi⁹ remaneat sub cute. ꝛ ad illud pfert nō modicū añcessio balnei: qm̄ cutim molli ficat ꝛ materiā hūectat. Post illud vero si qd visum fuerit remāsisse cū fricatiōibus ripi cis vesicātibus extergat̄ dictis ca. de furfuri bus, quib⁹ succedat ilico fricatio lenitiua di cta ibidē. donec ex alternātib⁹ hmōi pfecte securet̄. Qd si fuerint fortes antiqe primo materia digerat̄: silr ꝛ purgetur velut iā scri psimus ca. de scabie corporis ꝛ pruritu qui bus succedant localia remedia.

Emperica.

Oēs iste pas siones de faci li curātur si p missa scarificatione ꝛ balneo iā dicto locus frequēter exonguēto albo vsitato liniat̄. Vel si presto nō sit aliud ex adipe galline vel an seris vel anatis vel ex muscillagine se. lini vl̄ se. maluarū: ꝛ ppꝛie si materia fuerit pfun data. Silr ꝛ inūgim⁹ locū circūquaqꝫ ex oleo ro. vel ex albumib⁹ ouoꝝ pqssatis cū aq ro. et aceto ꝛ cū succo trifolij vl̄ acetose: ne for tassis pambulatio dilatet̄. Et pfert ad id nō modicū corpis humectatio ex cibis liquidis vergētib⁹ ad frigiditatē velut sunt iura car niū edoꝝ ꝛ agnoꝝ elixatoꝝ cuꝫ lactucis ꝛ cu curbitis ꝛ semibus ipsoꝝ. silr ꝛ ex potib⁹ aq frigide vel vini debilis aquosi ꝛ abstinētia a rebus acutis oino: vt sunt allia cepe sinap. pip ꝛ cibi vehemēter salsi ꝛ vinū vel ei⁹ ama ruꝫ. silr ꝛ ex balneis assiduis aq dulcis clare Et ex remedijs sublimib⁹ est oleū de vitellis ouoꝝ ꝛ oleū de iunipo ꝛ oleū de fraxino que scripsim⁹ ca. de lepra. ꝛ ppꝛie p⁹ curā gnalē.

De lentiginib⁹ ꝛ pāno faciei. Cap. xi.

Differūt iste passiōes in dispositio ne seu forma: vero qm̄ eadē ē ipsa. rū cura ꝛ cā sub eodē ca. reponun tur Dicunt̄ aūt lentigines macule rubee aut nigre in facie seu mēbris alijs gñate velut sup ipm lendes sint piecte. Fiūt aūt ex mate ria grossa melica cuti ꝛ carni vehemēter in filtrata. Pānū vero dicim⁹ colorē faciei nubi lū. obscurum qsi pāno liuido vel tinctura fo

phismata variatū vt accidit in pregnātibus & ambulātibus in sole. Fit autem ex humore grosso dispersso per membri superficiem omni quaqꝫ quare fit cutis opaca ꝓpter alienationē lucidi dyaphani ab extremitatibꝰ ipsius.

Methodus.

Cura ambo͡rum est vt a principio digeratur materia atqꝫ purgetur modo cum farmacia: modo cū flebotbomia larga grossum sanguinem extrahēte cui succedit regeneratio assidua humorum subtilium lucidorum ex cibis & potibus subtilibus & balneis humectātibꝰ ꝓposse que plene oīa iam tractauimus cap. de lepra. Post ista vero ꝓcedendū fiet ad localia tali modo qm̄ oportet vt primo totus locus vlceretur donec macularū vestigia radicitꝰ extirpentur qḋ quidē ꝑficitur cū vnguētis & fricationibus. Silr & emplastris acutis rubificātibus vehemēter atqꝫ cutim corrodentibꝰ & carnē. post illud vero succedāt inūctiones sit ꝑtice cōsolidatiue vlcerum quibꝰ admisceatur qḋ albedinē nigrat & decoré. & hec oīa plene iam tractauimꝰ cap. de albaras & morphea.

Emperica.

Si pānus aut lentigo fuerit recēs atqꝫ facilis tollitur hoc modo. Fricetur primo locus & facies cū oleo de tartaro & de iuniperó vel cum aqua decoctiōis sinap. vel cū lixiuio acuto in quo sapo fuerit dissolutꝰ donec cutis cecideri͡t oīno: & ad illud cōfert plurimū antecessio balnei vel mēbri fomētatio cum aqua tepida qm̄ cutim mollificat & ad casum facilē ipsam aptat. Post illud vero pungatur sepꝰ cū vnguento albo vsitato vel cū vnguēto citrino: qm̄ cutim regenerat cādidā & decorā. Ad idē preterea conferunt oīa que diximus ca. de albificatione & lentificatione corporis totius.

Pronosticatio.

Utraqꝫ istarum passionum difficile curatur & ꝓprie cum fuerit fortis antiquata: qm̄ tunc eiꝰ materia vehemēter est infixa. Uerūtn̄ lentigines sunt pāno difficiliores. Sunt aūt lētigines duarū specierū: qm̄ quedā sunt rubee: qdā vero nigre: sꝫ nigre sunt peiores & q̄to nigriores sunt deteriores. Lentigines cū fuerint ex generationis principio nullatenꝰ curātur: preterea pānus in facie cū breuiter superuenerit cum signis alijs mulierem certificat impregnatam.

De scrophulis. Capitulū. xij.

Scrophulꝰ est caro glādulosa genita in loco molli spongiosa velut in gutture vel post aures: vel circa iuncturā vel sub ascellis: vel in inguinibus ex decursu humoris grossi viscosi velut est flegma gipseū qḋ actione caloris naturalis inspissatū cōuertitur in carnem durā rotundā albi coloris que cum manibus tractatur: mouetur de loco ad locū velut nux in cisti. Et qñqꝫ sunt tres vel quatuor in eodē loco & qñqꝫ magnificantur donec fiant sicut melon vel cucurbita & occupāt collum totū & caput. Cura eiꝰ cū ꝑua recēs & mollis solis medicinis acutis resoluentibus integratur qḋ est vt egrū euacues a flegmate cum vomitu forti assiduo si fuerit possibile. Silr & cum catarticis attrahētibus flegma cum virtute q̄ diximꝰ ca. de epilepsia. & ca. de palisi. & fac ipm pati famē & sitim post exercitiū & laborē fortē in ieiuno & cauere a cibis et potibus viscosis vt sunt pasta tortelle & cibi frixi & caseus & pisces. Et rege ipsum cū cibis subtilibus acutis calidis: vt sunt allia sinap. & pip. atqꝫ vinū vetus purū amarū. Post ista vero oīa administrentur emplastra resoluētia atqꝫ suffumigia silr & gargarismata necnō vnguēta & masticationes ꝓut nūc dicemus. Emplastrū resolutiuū fit ex dyaquilon vel apliceon actu calido posito sup locū silr & ex fermēto cui mirrha aut cātarides contrita fuerint cōmixta. silr & ex stercore colūbarū cui ficus sicce & allia & cepe crudū & yreos & stafisagria fuerit incorpata ꝑfecte pistādo in mortario atqꝫ cōmiscendo & actu calido imponēdo post balneationē vel mēbri fomētationē ex aqua dulci calefacta. Suffumigiū resolutiuū fit ex pipere mirrha spongia marina osse sepie saxifraga piretro galbano armoniaco bdellio opoponaco sulphure q̄tuncūqꝫ ipsorum positū fuerit sup carbones ignitos: itavt patiēs fumum recipiat ore apto donec humor effluat saltuatim & ꝓ parte oī die in ieiunore l quodlibet ipsorum simul cōuertantur in puluerem ex quo figurentur pillule cum pice aut terebentina

stina vt vsui reseruentur. Gargarismata vero fiunt ex oximelle squillitico ⁊ aqua calida: vel ex sinapi trita ⁊ cōfecta cū melle vel ex aqua decoctionis piretri sinap. gēciane vel ex aceto acutissimo ⁊ vino veteri amaro: vel ex aq calida salsa vehemēter. Unguenta vero resolutiua fiunt ex vnguēto fusco acuato, cū mirrha ⁊ galbano postq̄ dissoluta fuerint in vino veteri ⁊ incorporata cum ipso. Silr ⁊ ex bdellio galbano armoniaco serapino oppoponaco simul dissolutis in aceto acutissimo vel vino veteri amaro: ⁊ post hoc incorporatis cum cera liquefacta ad ignem in casola. Masticationes vero fiunt ex pipere triū specierū ⁊ piretro ⁊ euforbio ⁊ sinapi tritis et puluerisatis grosso modo: ita vt ex hoc puluere sepius in ieiuno masticetur aliquid do nec ei⁹ calor flegma colliquarit quare totū expuatur simul. vel fiant ex eis trocisci cū vino veteri vel cū aqua decoctionis caricarū vel cum oximelle squillitico quorum duo vel tres omni die masticentur in ieiuno. Ex resolutiuis igitur hmōi vicissim alteratis tota materia extrahatur: ita vt nihil ipsius penitus remaneat: qm̄ ⁊ si fuerit quid. modicum remanens germinabit. Cum autem scrophulus fuerit magnus: durus: difficilis: antiquatus: hac cura resoluetur: sed oportet vt cum rasorio circūcirca excorietur: ita tamē vt vena vel arteria nequaq̄ dissoluatur: quoniā magnū foret periculū propter emorrosiam sanguinis vehementē atq̄ extrahatur ⁊ vulnus illico coartetur cū pulueribus stipticis ⁊ fascijs plurimis ne fortassis sanguis effluat excessiuus velut sunt bolus ar. terra sigil. sang. dra. rose ⁊ mirtilli. In fine vero consolidetur cum vnguētis ⁊ pulueribus cicatrizatiuis vt sunt vnguentum de litargiro dictum capitulo de fissura labiorum oris ⁊ vnguentum de masticeⁱ ⁊ thure dictum capitulo de emorroidibus. Similiter et vnguentum album vsitatum postq̄ fuerit cū puluere mummie masticis ⁊ draganti ⁊ litargiri conformatum. Et in hoc laborem nostrum compleuimus auxilio dei misericordis: cuius nomen sit benedictū in secula seculorum. Amen.

Collectorium medicine Bertrucij Bononiensis hic finem capit.

¶ In dei nomine Amē. Incipit tractatus pualis de vniuersis febribus dici⁹ dei donū.

Cum rude nostrum ingeniū in re p̄sertim honesta ⁊ lauta agitare cupiamus: in nostra potissimum cā: ⁊ materia de medicine sciētia versari decens est. Quare summo opifici oī cū deuotione suppliciter auxiliū imploremus: vt aperiat atq; sua imensa gr̄a ⁊ dono: rude ingeniū nostrū in ea illustret. Ab eo eñi solo singula emanāt bona: cū celū: terrāq; ⁊ oīa q̄ in eis sunt mox sua spōte ediderit. Et rudibus hoībus grām interdū dederit q̄ futura sunt ⁊ archana p̄fetari. Quare multarū sepe arduarū rerum illas aperiēdi sciētiā effudit. Sicq; nobis dono cōcedat in sciētia medicine q̄ cupimus vera ⁊ grata posteris aperire. Sed q: de febrib⁹: tū theorice: tum practice agere decreuerā. Breui tñ sermōne fastidiosior sim: ⁊ de illis ab humoralib⁹ initium videt̄ de q̄bus ad pestilentialē febrē prīo adeundū placuit: cū hec febris oībus aliis formidolosior ac pniciosior sit. Et hoc anno p̄sertim in populis iā cepisse videatur Sed nūc licet iocose dicā p̄sagire videor nōnullos fore obtrectatores ⁊ versutos hoīes cōtaminari rem velle: vt dicāt nō ex me hec sed ex claris viris decerpsisse. Ego quoque hoc solū dicāt cupio: dicāt p̄fecto p̄cor. Naz si a clarissimis viris sententie nr̄e vsurpate sint. Eas veras eē necesse cōprobant. Quo nil mihi meli⁹ cupio. q̄pobrem si verū dixerit prisci clarissimi viri vt planum est q: verum dixerūt. Ego si id idē dico verū dicā oportz: quo nihil mihi dulcius atq; iocūdi⁹. Sed si nūc referant cōtaminari sniās vel serpendo vel vsurpando nō licere. Ad hec mō Terēti⁹ rńdeat: sc; q̄ hūc accusant: Neuiū: Plautū: enniū accusāt. Nec ipi clari viri ea q̄ nos mō dicim⁹ nisi a p̄orib⁹ accepisse faterent̄. Quare monēdi sunt ii vt desināt maledicere malefacta ne noscant sua. Nā si maledicēt: malefaciāt oportet: cum maledicer̄ malefacer̄ q̄dā sit. Si v̄o opusculū negligere nō desinant: illis dicat̄: vel aliud altius p̄us: vl' saltez simile ipi faciāt. Sz si verū cū claris viris dixerim⁹ cū verū vnū solū sit nos etiā cum eis idē dixisse op₃. Et si diuerso interdū stilo: ordine dixerim⁹. Sz iā vn̄ discessim⁹ ad rē n̄ram redeamus. A pestilētia itaq; vl' pestilentiali febre initiū nobis erit: lz alioz ordinē videar euagari. Sed prius in cōmuni de febris essentia percurrere oportet.

¶ Capl'm .j. de febris essentia.

Febris est calor extraneus accēsus in corde. i. in hūorib⁹ ppinquis cordi ⁊ etiā i corde pcedēs ab eo mediantib⁹ sp̄u ⁊ sanguie p venas ⁊ arterias i totū corpus vt sola Auic. diffōne vtamur cū reliquis pfectior ⁊ medullosior sit. Calor ei nō est naturalis sed extrane⁹ a naturali semotus: vel vt alij sentiunt ppositus ex naturali sc; cōplōnali sanitatē seruāte ⁊ opationes sanas efficiēte vna cū extraneo ⁊ innaturali opationes sanas ledēte diminute: corrupte vel ablate (⁊ si nō oēs auferre possit opationes) nā si oēs auferret: vitā vtiq; tolleret accēsus eñi i corde ē aut i accēdi. i. i fieri: Qm̄ si i corde nō accēdat̄ calor iste ex̄ne⁹: lz i reliq̄s accēdat̄ mēbris nō febrē efficit: nec calor iste febris dici pt. Nā lz calor aliq̄s ex̄ne⁹ i mēbro aliquo a corde lōgīquo vl' accēdat̄ vl' fit accēsus: siue pp apa aliq̄d: siue pp laborē aliquē: dūmō idē nō tāta vl' talis effumatio fi ad cor vt iflāmet̄: febris dici nō pt. Opus ei ē vt tāta sit hūor q̄ ppe cor sūt i putridis febrib⁹ iflāmatio vt emittat ad cor fumos caprinosos seu fuliginosos q̄ hūores cor iflāmēt. In efimeris v̄o q̄ sp̄us cordi primi iflāment̄. Sz i ethicis tāta sit mēbrorū vicinorū iflāmatio q̄ cordis iflāmet̄ sub̄a. Et idē tā p sp̄us q̄ p sanguinē ad mēbra sit cōicatio siue ad oīa: siue ad p̄la. nūc v̄o ad pesti. fe. accedā.

¶ Capitulū .ij. de pestilentiali febre.

Est pestilētialis fe. calor ex̄ne⁹ venenos⁹ i corde accēs⁹ i corā pcedēs ab eo mediātib⁹ sp̄u ⁊ sanguie p venas ⁊ arterias i totū corp⁹. op⁹ ei ē vt hūores cordi ppiq̄ venefici fcti ad cor effumēt fuliginosos vapores ⁊ d corā ad reliq̄ mēbra p venas ⁊ arterias: ⁊ hmōi venenosi poti⁹ cor petūt cū d nā veneni cor peter̄ sit vt d nā magnet̄ ferrū. ⁊ iter hūorales fe. hēri d₃ poti⁹ q̄ iter efimeras s₃ cū ex quolib₃ hūore fieri possint: p⁹ tñ ex sanguine: scdo ex colera: tertio ex flāte vltimo v̄o ex melancholia. Sed potissimum cōponitur ex sanguine cū cholera. Quocirca cōclusa poti⁹ dici d₃ ⁊ sinoch⁹ potissimū cum de sanguine ifiat putrefacto venenose tñ qualitatis: ⁊ hec ab aliis hūoralibus differt tū q: causa eaz est magis pticularis q̄m est q̄litas venenosa: siue in aere: siue in aq̄: siue in terra vel terrenascētibus vel etiā in cōstella

tionibus et planetarū influxib' fit. Tū etiā differt q2 deterior cū illis addat venenositas q̄ in putridis aliis nō est vn̄ lōge magis ꝯtutē ledit et debilitat atq3 cor magis ificit et alterat cū venenosi vapores et caprinosi potissimū cor petāt de pprietate sua. Est etiā deterior quo ad curā cū opus sit cibo virtutem semp vigorare nec dieta aliqua egritudinis causam aliquo mō resoluere aut minorare. Qm̄ medici intentio potissimū esse 03 cōseruare virtutē et vigorare illā cibo nec ipi cibū appetūt: sed vt plurimū valde abborrent cū valde appetitū deiiciat venenosa febris precordiis venenatis.

Capl'm. iij. de causis pestilentie et pestilentialis febris.

Ause pestilentie esse vident̄ vel supere aut infere. Supere vero duplices q2 vel solo dei nutu. vt hoim scelera puniat et hec cā ceteris oib' fortior et magis verēda. Alt era ꝯo planetaꝝ et astroꝝ cōiūctione et aspectu infortunato posito saturno in domo hūana cū marte in gemini et virgie dūmō tñ nō cōpescant̄ a fortuniis iouis et veneris vt sentiūt astronomi q̄ volūt ꝯiūctionē saturni et martis in signo calīdo et hūido vapores plimos trahere ab aq̄ et t̄ra. quos mars calid' et sicc' inflāmat et eis aer plurimis alterat̄. s3 hui' cās medicus vt medic' ignorat. Sūt ēt alie vt multi ferūt cause aliaꝝ stellaꝝ īfluxu q̄ plime valde sunt et astronomis forsan ignote. S3 hec a nobis ꝑtermittant̄. Nā deo poti' tribuēde sunt: alie sunt cause. s. aeris aq̄ et terre imutatio siue substātifice: siue q̄litatiue: siue vtroq3 mō. Nā nō inconuenit horꝝ elemētoꝝ sub am corrūpi sine multa q̄litatū alteratiōe vt de vino accidit qd̄ i acetū aut liquorē aliū ꝑm sub am pōt mutari i substātiā cercone3 dictā qd̄ magnope corp' humanū alterat et illud egrū reddit sine multa in q̄litatib' mutatiōe. S3 i q̄litatib' manifestis vt puta in caliditate frigiditate hūiditate et siccitate et ill' adeo alterari corpa q2 egra reddunt̄. Et silr̄ ēt de egritudie venenosa et pestifera. Nō ḡ solū i q̄litatib' siue manifestis: siue occult(is) vt aer et aq̄ et terra corrūpi pōt q2 ificiat corpa hūana: s3 ēt i sub a vt dcm̄ ē ifectō ne venenosa q̄ vel pestilētia vl' pestilētialis febr. Et mod' ad h̄ duplex est vn' vt dum vapores et fumi venenosi surgētes a terra vel aq̄ vl' aere corpib' hūanis adherēt p āhelitū respirādo et īspirādo ad int'ꝯsus cor et pulmonē et vicinas ptes trahunt̄ spūs siue vitales siue aīales siue nutritiuos ificiūt q̄ ifecti tā cor q2 vicina mēbra ificiūt ifectiōe venenosa et etiā hūores q̄tuor vt occurrētes hūorib' cordi vicinis accēdāt eos. Ipsi ꝯo eleuātes vapores caprinosos cor īflāmāt et cor iflāmatū p spūs et sanguinē mittit ea3 ad reliq̄s corpis ptes vt totū et oēs ptes ebuliant nisi aliūde fit ipedimētū vt plerūq3 i extremis mēbris i pncipio febriū retrahit̄ calor nālis siue i hui' venenosa febre: siue alia. Ali' aūt mod' ē q2 nō p āhelitum solū vapores illi petāt viscera. s3 etiā p porositates cōcutāeas vndiq3 p oēs poros extrinsecos ēt oim mēbroꝝ. Non eni incōuenit vt queadmodū exeunt p porositates corporis vapores vel hūores vt puta sudor et sordities ita ēt inde intrēt vapores siue aeree: siue aquei: aut terrei: vel venenosi et mali vel boni. Accidit etiā pestilētia cā intēsi et arsiui caloris in estate cū hoies vitātes calores rabiosos loca habitāt frida et hūida q̄ facile aerē vaporosu3 et venenosu3 acq̄rūt silr̄ etiā de intēsissima siccitate accidit vt siccissimū vitādo aerē corpa icidāt i loca frida fetida et hūida venenosa. Aut ēt qn̄ de paludosis stagnis exirēt fumi et de aq̄s reclusis et fetidis et a vētis ducerētur ad alias regiōes et puincias sanas q̄s suo mō inficerēt. vel si ex locis vbi itumulata corpa potissimū hūana eēnt ppter homicidia ex plūs nā venenosi vapores a cadauerib' hūanis surgētes venenosa sunt pessima aliis hoib'. Silr̄ ēt accidit pestilētia ex terre nascētib' cū ei in aere vel terra vaporosa nascētur vl' fruct' vl' ḡna aliq̄ op3 vt sapiāt vaporib' q̄litate venenosa dupliciter. Pr(im)o q2 cōpositi et nati sunt ex eis q̄ corrupta et venenosa hoi sunt. Alio q2 circūdati ab eis virtualiter illoꝝ q̄litate sapiūt. Quare tā realit̄ q2 virtualit̄ illis attestātur. Vn̄ duplici de cā hūana corpa ificiūt. i. substātifice et q̄litatiue. Substātifice q2 generāt nutrimētū quo nutrit̄ corp' hūanū et spūs alteratos et corruptos cor inficientes. Vn̄ pati ad corruptionē corrūpūtur ex oīni leui cā alia supueniēte. Nā l3 natura aliquo tpe tueat̄ et phibeat corruptionē nō tñ oi tēpore pōt continuo irritata plerūq3 tñ virtus

molestata ab ea mouet̄ magno conatu ad expellendū ꝛ mittit ad extra corpus nocumentum. Cū vero nō pōt ad extra mittit ad mēbrū ꝛ ibi pullulat apā vel pustula venenosa ꝛ lʒ aqua ꝛ terra infecta ꝛ corrupta sint vel fieri possint. Pestilētia tñ ex aere malo fit magis cū aer cōtinuo per respirationem assistat cordi vel cordi p̄sens sit. Aer tñ grossior tardius impressionē malā recipit ꝛ tardius dimittit. ¶ Sed corpora ad pestilentiā parata sunt illa que ad oēs supfluitates parata sunt ꝛ in poris opilata que potissimū crapulosa vita viuūt splēdidis cibis ꝛ venereis dediti. Isti eñ putredini sunt esca que vo sec⁹ sunt.i.nō opilata ꝛ in dieta ꝛ talis moderata nec sepe egritudines incidūt nec moriunt̄ Corpora etiā latos poros siue naturalr̄ siue accidētaliter habētia sunt magis pata putredini puenieti a causis extrinsecis sed citius ab eis euadūt. Corpa vo densa accidentalr̄ ppter repletionē factā a multis ꝛ prauis humoribus sunt magis pata putredini ꝛ a causis intrinsecis plus ꝛ citi⁹ ledunt̄. Corpora vo frigida ꝛ sicca naturalr̄ ꝛ poros habētia strictos naturalr̄ min⁹ incurrūt pestilētiaʒ q̄ calida ꝛ humida. ¶ Pestilētia etiā vt plurimū venit in fine estatis idest in autūno qr eo tpe aer minus est calidus ꝛ tñ subtiliatus quare de facili recepit impressiones ꝛ tūc corpora sunt min⁹ mūda a supfluitatib⁹ ppter indigestionē ꝛ debilitateʒ virtutis in estate acquisitā lʒ interdū accidat plus in estate ppter cōtingentias influxus astroꝝ ꝛ ppter influxus veniētes a planetis infortunatis ꝛ interdū ppter aerē calidū ꝛ humidū acquisitū a pluuia vel estatis vel veris. ¶ Est etiā pestilentia a cōtagione vel incipiens vel pseuerans nec mirū plerūq; si ab hac cā plusq̄ ab alijs fit ꝛ auget̄. Nā corpore seu hoie aliquo hoc morbo infecto si alter sibi occurrat san⁹ siue ex anhelitu siue ex poris vaporibus exeūtibus ab illo ꝛ aere extrinseco cōmixtis q̄ veneno sapiūt illi venenosi vapores in aere multiplicati a sano illo hoie attrahunt̄ ꝛ illū eo veneno inficiūt cor ei⁹ sani petētes ꝛ sic cū alterāt venenosa alteratiōe ꝛ silr̄ alterū aer ille alterare pōt vñ illi alterati aliū aerē alterāt ꝛ ex cōsequēti alios hoies ꝛ sic in infinitū pene pcedi pōt vt plerūq; inde magn⁹ pplꝰs inficiat̄. Nec solū p os attrahēdo aerē illū: ʒ etiā p poros toti⁹ corpis nec a corpe solum eleuati vapores id efficere possunt sʒ a quolibet pānoꝝ genere vt plures vereāt a cōtagio vel sanoꝝ vel egroꝝ infici q̄ a pestifero aere i se ipso alterato. Nec qs obijciat quosdam sepe cū egris cōuersantes ꝛ illis ministrātes nec aliquo mō lesos euadere nā act⁹ actiuoꝝ sunt vl̄ fiunt in patiente disposito.

¶ Capitulū quartū de signis future pestis.

De signis future pestis q̄dā cum hoc q̄ sunt signa sunt etiā cause. Sunt etiam aliqua signa causis socia. Sed de aeris signis est cū apparet ignis p aerem vt stelle cadētes. Et etiā ignis in aere stās ꝛ quietās vt colūna vl̄ draco in principio autūni sicut de mēse octobris hec indicāt pestilentiā tanq̄ cause. Nā significant multos vapores siccos eleuatos ad supiorē aeris regionē qui cā sunt siccitatis aeris ꝛ autūni cōplexionē siccam nūciant quare etiā cā sunt pestilētie. Est eñ autūn⁹ iste sue nature cōtrari⁹ cū sit natura humid⁹ Unde aer reddit̄ subtilis apt⁹ recipe qualitates ventoꝝ maloꝝ putridoꝝ ꝛ istud vt cā nō est nisi p accidēs cā pestilētie cū aeris siccitas sit phibitiua cause pestilētie sed p accidens qr siccitas aeris reddit aerē aptū recipere pestilētias ꝛ cū hoc naturā suā mutādo influit corp⁹ alteratiōnē in corpa nō ergo semp vel necessario est pestilētie signū aut cā sʒ solū qñ post hāc siccitatē insurgit multitudo vapoꝝ quos recepit aut qñ celestes ifluxus ifluūt in aerē qualitatē pestiferā. nā tūc siccus aer recipit magis impssionē influx⁹ q̄ si esset humid⁹ ꝛ silr̄ qñ aer mutat colorē suū ad rubeū. Naʒ rube⁹ color in aere est ppter vapores siccos silr̄ etiā si in autūno ꝛ marie in pncipio sit aer nubib⁹ plen⁹ nec pluuie adsint vñ autūnus sicc⁹ reddit̄ cū tpato calore qñ eo tūc aer nubib⁹ plen⁹ sine pluuia multiplicat vapores q̄ cū pauco calore putrescūt nō pūersi in aquā ꝛ pluuiā ꝛ pestilētiā inferūt. Nā si pluuia aduentret mūdificaret̄ aer vapozib⁹. Vēt⁹ etiā dict⁹ susulan⁹ qñ plimuʒ spirat ꝛ replet aereʒ vapozib⁹ ꝛ nubib⁹. Nec tñ pluit facile in autūno inducit pestilētiā ex corruptiōe vapoꝝ. Sed vent⁹ australis si eodē mō repleat aereʒ vapozib⁹ ꝛ nubib⁹ nec tñ

pluit: facit corruptionē in aere sequēte ꝛ pe stilētiā ob ei⁹ minorē calorē tard⁹ corruptio nē inducentē. Et qn̄ in estate guttatim pluit ꝛ aer fit turbid⁹ ꝛ videbunt arbores q̄si coop te puluere ꝛ eo tpe non fit debita caliditas ꝛ post in medietate autūni apparebūt signa ignis in aere an̄ occasum solis tūc signa erūt magne epidimie ꝓpter vapores plurimos nō resolutos sʒ corruptos diminutiōe calo/ ris solis in estate vt potissimū hoc āno videt. Et qn̄ aer sepe mutat de caliditate ad frigi ditatē ꝛ aliꝭ dieb⁹ cōmot⁹ meridionalis vē/ tus cū caliditate solis est. signū future pesti lētie ꝓpter corruptionē ꝛ nō resolutionē va/ poꝝ ꝛ ꝓpter repentinas mutationes aeris. ¶ Signa ṽo q̄ a terra poti⁹ ꝓueniunt sunt multiplicatio vermiū q̄ ex putredine nascun tur vt sunt rane locuste vel formice aut musce siue pulices supra cōsuetudinē. Nā maximā putredinē ꝛ ebullitionē ꝛ corruptionē in ter ra ꝛ terrenascētibus significāt. Et si videtur mures ꝛ cetera aīantia habitātia sub terra fugere inde ꝛ dimittere nidos ꝛ oua sua ꝛ sil'r serpētes signū est future pestis q2 signuʒ est putredinis ꝛ corruptiōis terre ꝛ si cum istis vna videris multiplicari variolas ꝛ morbil/ los signū efficax est ad futurā cito pestē. Sʒ ab aqua vel aq̄ corruptione siue alteratiōe si gnū est ꝙ aīalia aquatica q̄ ex putredine na scunt ex aq̄ illa fugiūt ꝛ ꝑcipue rane ꝛ cācri ꝛ volucres aq̄tice ꝛ pisces ei⁹ loci sunt mali ꝛ interdū illico moriunt ꝛ q̄ eos comedūt ifir mant aliqua egritudine scʒ pestilētia. Sʒ tn̄ pestilētia ab aq̄ vel terra ꝓcedēs nō se extē/ dit multū de regione in regionē vel de ciui/ tate in ciuitatē vel de castro in castrum.

¶ Capitulum quintuʒ de signis febris pestilentialis.

Febris pestilentialis signa ambi/ gua valde sunt cōfusa ꝛ incerta cū sint plerūq3 ꝯtraria valde qm̄ ve/ nenosa q̄litas sepe fortis est ꝛ iter dū debilis ꝛ corpa resistētia qnq3 bene resi/ stūt ꝛ interdū male. Que aūt qualitas fortis est valde seuissima accidētia facere ðʒ recti⁹. Que ṽo debilis debilia lʒ interdū cōtrariuʒ accidat. Nā virt⁹ sepe fortē ꝛ venenosaʒ qua litatē refugiendo nō aggredit eā ꝛ bellū cum ea refugit. Et que debilia ecōtra quare acci dentia seua q̄ fiunt ex. forti bello signa certa dari possunt. Et q̄ fiunt ex bello debili nō si/ gnificāt maluʒ morbū ꝛ tn̄ morbus pōt esse malign⁹ valde quē natura aggredi nō temp/ tat ꝓpter intensam ei⁹ maliciā vnde decipit medicus in ꝓnostico. rōnabilius tn̄ est ex for/ tibus accidētibus fortiorē egritudineʒ esse ꝛ deteriorē ꝛ econuerso. de signis ṽo pestilen/ tialis febris est ꝙ febris ista est remissi calo ris in principio ꝛ sic apparet ad tactū medi ci ꝓpter caliditatem remissam nisi ꝓueniat a materia valde colerica sed interi⁹ est valde ꝑturbans ꝛ inquietans infirmū propter ve/ nenositatem petentem cor licet vt plurimuʒ interficiat. Et eorum anhelitus fit spissus ꝛ magnus propter angustiam ꝛ flāmam quaʒ cordi ꝛ precordiꝭ influit venenosa materia ꝛ est sistoles maior diastole necessitate euen/ tandi vapores malos venenosos pluſq3 at/ trahendi aerem frigidum cuʒ non magna sit flamma caloris preterq3 in illis que sunt a materia colerica vel que sapiunt multuʒ de colera ꝛ in ea est pulsus frequens ꝛ paruus frequens est merito magne necessitatis licet in nocte frequentior cum augeatur in nocte necessitas tamen quia molestat ista febris magis in nocte q̄3 in die de sui natura tum quia propter frigiditateʒ maiorem in nocte trahitur calor taʒ naturalis q̄3 febrilis ad in tra ꝛ magis inquietat et vrina est interdum multa ꝛ spissa scilicet subiugalis ꝛ interduʒ aquosa subtilis. Et si in ea fit ypostasis aut nebula vt plurimum sunt nigri coloris vel li uidi. Et euomunt aut egerunt cum fetore. Et quicquid euomunt fetidum est ꝛ isti ta/ les vt plurimum moriuntur si febris pestilē/ tialis sit de fortibus siue mitibus quia signi ficatur interius magna corruptio. Et emit tunt vnctuosum stercus quia liquefit in eis pinguedo. Et patiuntur sitim vehementem per communitatem oris stomachi cuʒ mem bris spiritualibus. Et lingua cum hoc ꝙ est aspera ꝛ nigra ꝛ nōnunquā citrina. Et sepe fit in ea alcola. Et habēt delectionē appeti/ tus ꝛ qn̄ bene comedūt vel sponte vel vt eua dunt vt plurimum. Et in eis debilitat appe tit⁹ pluſq3 in aliꝭ febrib⁹. Et sepe habēt pul sum silem sincopisantibus ꝛ ad plus moriū tur. Et habēt vigilias multas cū permixtio/

ne rationis. Et quandoq₃ est profundatio somni propter multos vapores corruptos ascẽdentes ad caput. Et interdũ accidit eis in potẽtia mouendi quasi sit mollificatio ex debilitate virtutis. Et fiat extensio ypocun driorũ ꝑpter d̄bilitatẽ membroꝝ nutritiuorum ⁊ magnitudo splenis ex vẽtositate multiplicata in locis illis. Et qñq₃ accidit botor vel nigra vel rubea vel subcitrina vel subalbida ⁊ qñq₃ durãt: quãdoq₃ sunt velocis apparitionis et motus propter debilitatem virtutis: et quandoq₃ sudant sudore frigido et significat resolutionem virtutis.

¶ Pronosticum. hec febris vt plurimum est male terminatiõis nec cõfidendũ de vrina si sit laudabilis quia vt plurimũ est male terminationis ⁊ hoc q₂ natura nõ audet inuadere causam morbi vt quãdo expectatur crisis bona venit mors. Et nota egritudines contagiosas ⁊ febris acuta ptisis pedicon ⁊ persicus ignis antrax lippa lepta tibi contagia prestant pedicon id est epilepsia ꝑpter multos vapores quos emittit venenosos epilepticus.

¶ Capitulum. vj. de pestilentialis febris cura ad dietam spectante.

Cum cura h᷑ mõi febris tripliciter fiat instrumẽto dieta. sc₃ potione ⁊ cirurgia ad dietã initiũ erit ⁊ primo ab aeris dispositione ad quã prim⁹ ⁊ generalis sit canõ ꝙ sc₃ aer semꝑ ad frigidũ tendat et siccũ. Quare egrotãti semꝑ ꝑposse loc⁹ paretur frigidus ⁊ aer nõ humid⁹ l₃ nõ sicc⁹ vnde nequaq₃ ĩ terrena mãsiõe vel camera s₃ in solario poti⁹ in eo p̄sertı₃ in quo aer sit liber ⁊ euẽtar⁹ a septẽtriõe cũ inde vent⁹ sit frigid⁹ ⁊ sicc⁹ ⁊ respirat⁹ ⁊ hoc potissimũ egro iuuene existẽte colerico vel sanguineo in febre p̄sertĩ intẽsa. Si võ nõ inueniat᷑ locus h᷑ mõi naturalis frigidus aut etiã siccus paret᷑ artificio sc₃ irrorat⁹ aceto vini bono ⁊ odorifero cum aqua rosata vel cõi mixto ⁊ ꝑparato cũ reb⁹ infrigidantibus ⁊ redolẽtibus vt sunt frondes salicis granatorum citoniorum tamarisci canne foliorumvitis ⁊ nenufaris acetose melisse ⁊ similiũ cũ sandalis oĩbus ⁊ cu₃ rosis ⁊ ex canfora cũ aqua rosata ⁊ floribus redolentibus ⁊ illorũ sepe fiat innouatio ⁊ cũ hoc fiat mutatio de vna camera in alteram eo modo paratam si fieri potest ⁊ fenestre sepe aperiantur quonia₃ vapores mali etiã ab infirmo surgentes aerem corrũpunt: nec solum hoc fiat in pestilentiali febre sed etia₃ in omnibus acutis febribus ⁊ in alijs vel pueris vel senibus ⁊ in non adeo estuosis paulominus gradatim ⁊ si possibile sit parare in camera aquam aliquã que cadat frigide resonando presertim in patiẽtibus vigilias laudandum ⁊ fructus etiam odorifeıi si sint citonia ⁊ persica ⁊ granata si possibile est irrorando sepe in die cũ aceto aqua rosata ⁊ canfora ⁊ sandalis ⁊ simılib⁹. Et vẽti meridionales sunt vitãdi boreales võ conueniẽtes. Et fit suffumigatio cũ sandal' ros. canfora ⁊ ligno aloe parũ vt frigidoꝝ virtutem excitent ⁊ de fructibus etiam ribes et berberi et citranguli limones citri et huiusmodi ⁊ eger frequẽter odoret frigida odorifera sicut poma odorifera rosas et similia. Et pomũ si sibi fieri potest odoriferũ. recipe sandalorum omnium rosarũ rubearum corallorum amborũ spodij violarum. florum nenufaris ana. ℥. ij. gũmi arabici dragantı. ana. ℥. iiij. cãfore yreos ana. ℥. v. croci. ℥. j. musci dissoluti in aqua rosata grana. v. infundãtur gũme et dragãtum in aceto ⁊ ex his alia cõficiantur ⁊ muscus vltimo dissolutus apponatur. Et posset poni aqua rosata ĩ ampulla cum aceto et puluere rosatoꝝ et sandaloꝝ cum cãfora et fit ampulla quasi media et cũ pauco vino optimo et agitata ampulla poni ad nasum. Et teneantur infirmi in leticia et gaudio et bona spe et prohibeãtur suspitiosa noua ⁊ tristia ⁊ adsint infirmis homines iocosi ⁊ liberati ex peste ⁊ stẽt in loco odorifero ⁊ dormiãt conueniẽter nõ tamen profundantes in somno. ¶ Et de cibis si opus sit: cogantur comedere: q₂ vt plurimum est prostratus appetitus ⁊ cibi sint boni nutrimẽti ⁊ facilis digestionis ⁊ poti⁹ assati quã elixati ⁊ pulli parui ⁊ potius pulle ⁊ aues parue laudabiles ⁊ edine carnes ⁊ oua cũ agresta vel aceto vel acetosis vt arãcijs granatis muzis vel acribus ⁊ cum alijs acribus fructibus delectabilib⁹ eis et omni studio hortẽtur ⁊ cogãtur ad cibum sumẽdũ nõ in quantitate multa ꝑ vice sed sepe quoniam cibo laudabili roborat᷑ virtus debilitata cõtinue a venenosa qualitate ⁊ confor-

tantur et innouātur spiritus qui cōtinuo resoluuntur a venenosa qualitate ⁊ multipliplicātur spirit⁹ boni ⁊ vapores mali vincunť ⁊ expelluntť ⁊ virtus vitalis ⁊ alie roborātur ⁊ in parua quātitate ꝑ vice detur cibi sed sepe qꝛ spirit⁹ cōtinuo indigēt crebra refectiōe. Et potissimū sepe cōfortetur cuȝ cordialib⁹ cuȝ margaritis ⁊ gēmis alijs ⁊ auro ⁊ similibus sed multi cibi sint cuȝ aceto mixti nisi ledatť stomachus eoꝝ qm̄ acetosa resistunt veneno ⁊ corrigunt cibos alteratos ⁊ appetitū excitāt ꝓstratuȝ. ⁊ panis sit bene fermētatus de electa farina ⁊ si tp̄e fermētatiōis ponať paruȝ aceti si non recusent infirmi bonum.

¶ Sed si virt⁹ defecta nō sit: possunt a carnibus abstinere sed saltē sint p̄parate ⁊ condite cuȝ succo citonioꝝ citrāguloꝝ citri agreste aceti saluis tn̄ stomachis ⁊ mica panis loti ⁊ aceto irroratiuel succo aliquo acetoso vľ etiā lacte acetoso nutriri possunt. Si v̄o virt⁹ debilitetť ad carnes laudabiles veniendū sicut pulloꝝ ꝑdicum fasianoꝝ ⁊ similiū etiā elixatoꝝ si nō aliter cibari possunt sed acetosis cōmixtis sicut agresta vel arācijs in eis parum bulitis. Quo ad potuȝ v̄o aqua frigida vel vino granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ citonioꝝ ⁊ acetositate citri. Et acetuȝ cum plurima aqua mixtū p̄sertim si mēbra nutritiua apata non sint vľ opilata: sed balneo vel potu aque calide nō vtātur. Nā calorē febrilem augmētant ⁊ appetituȝ deijciunt corpus rarificāt ⁊ spiritus exhalare faciūt. Et assuetis deť vinum pot⁹ album bonuȝ ⁊ cū quincuplo aque frigide ⁊ appetētibus cōpetit vinum bruscuȝ vocatuȝ ⁊ taȝ cibi q̄ potus dentur actu frigidi vel nō calidi. Et omni die curent ascellare vel naturaliter vel artificialiter. ¶ Ego vero de aceto bene opinor. Nam cū iuuenis valde eēm florentie in villa pestem fugiens ex inordinato regimine febrē incurri pestilentialē cum apate in inguine ⁊ siti imensa nec volens socijs reuelare finxi aliā egritudinem suadēs socijs ne mecū morarentur. Et ego in lecto stans petij q̄ omni die veniret vnus ⁊ mihi vnum flasconē aque cū aceto daret quē semper lambēdo apud me tenebaȝ prope os et omni die vnū flasconē bibebā ⁊ semel tātuȝ in die comedebā tandē dei grā liberat⁹ suȝ.

¶ Sequitur capitulum septimum de cura eius per potionem.

Ura aūt per potionē est vt p̄mo fiat infrigidatio ⁊ exsiccatio in passiuis tn̄ paruus fiat excessus sed frigiditas eleuetť vsq; ad tertium gradū nisi materia putredinis obstet vt quādo materia in qua est putrefactio de sua natura est frigida vt flegma aut melācholia q̄ non tanta indiget in frigiditate quare medicine frigide in flegmate ⁊ melancholia nō debent esse adeo frigide vel cum eis admisceri debēt calida tēperate et sicca cōfortantia ⁊ repellentia venenositatē predictam vel ab intra vel ab extra administrentur vnde rob de acetositate citri cottidie dari potest ⁊ cū hoc aqua frigida cuȝ aceto si nō obstant ꝑticulares dispositiones ⁊ apd̄ me nō incōuenit rob de fructibus acerbis et trocisci de canfora ⁊ aqua lactis acetosi et aqua mixta cū bolo armeno ⁊ pauco vino albo. Cōuenientissimū etiā teneo fieri diuersiones materierū ⁊ vaporū venenosoꝝ. potissimū cū fricatiōibus extremoꝝ co xaruȝ ⁊ tibiarū cum manib⁹ vel mādili ⁊ cōtinuenť quanto plus est possibile. Nā cum hec sit cura quasi coacta non seruando alios canones primo debet preposse fieri diuersio quasi continua quia taȝ diuertit materiam quā vapores et fumos venenosos qui sunt prope cor etiam faciendo ligaturas ad iuncturas ⁊ ventosas ad nates ⁊ fiant ventose vel cū scarificatione vel sine ⁊ ponēdo sanguisugas circa nates vľ in emorroidalib⁹ venis. sandali etiā cū zuccaro rosato ꝯueniunt. Pōt etiā fieri hui⁹ cōfectio. ℞. aque rosate ⁊ zuccari albi solidi aā. ℥. v. margaritaruȝ. ℥. ß. iacincti smaragdi raffini ossis de corde cerui aā. ℈. j. canfore. ℈. viij⁹ tertiā partē limatur auri ⁊ argēti aā. ℈. xv. in modū tortelle vľ boli. Sed si cecidit appetitus fiat sine canfora. Et pōt fieri sirupus hoc mō. ℞. succi buglosse succi pomorum dulcium ⁊ granatoruȝ sine residentia nec ad ignem aā. ℥. j. ß. aque endiuie acetositatis citri succi citranguloꝝ limonum succi acetose aā. ℥. iiij. aque rosate. ℥. ij. zuccari albi fiat sirupus ⁊ aromatizetur cuȝ sandalis vel fiat in modum iuleb. Alius. ℞. melisse buglosse boraginis acetose endiuie cicoree aā. ℥. ij. acetositatis citri vel limonuȝ vel granatoꝝ acetosorum. ℥. j. ß. aque rosate aceti vini albi aā. ℥. ij. zuccari albi solidi fiat

sirupus ⁊ ista duovalēt q: alterant discrasiā depurant sanguinē ⁊ spiritus ⁊ principalia mēbra cōfortant. Electuariū ad idē. ℞. dya buglossati zuccari roſ. aā. ℥. j. dyaboragiati ℥. j. margaritaꝝ iacinctoꝝ limature auri ⁊ ar. ana. ℈. j. zuccari albi vel man⁹ christi ad libitum misceant̄ cū folijs auri. iij. Aliud. ℞. zuccari rosati ⁊ buglossati cōserue nenufari aā. ℥. ij. margaritaꝝ iacinctoꝝ aā. ʒ. j. smaragdoꝝ zaffiroꝝ aā. ʒ. v. corallo ꝝ rubeoꝝ rosarū rubearū seminis acetose seminis citri aā. ℈. j. ossis de corde cerui infusi in aqua rosata. ℈. j. limature auri ⁊ argenti aā. ʒ. ß. folij auri numero. x. ß. misceant̄ cū modico aque rosate vel ex aqua rosata. ℥. iij. boli armeni vini albi odoriferi aā. ℥. j. misceant̄ ⁊ sunt dosis. iiij. Sed ab extra ponatur ad cor. recipe aque rosate librā vnā. aque endiuie solatri ⁊ buglosse ana. librā ß. aceti. ℥. duas. sandalorum omnium ana. ʒ. vj. corallorum rubeorū rosarū. aā. ʒ. iij. spodij. ʒ. ij. croci ⁊ cāfore aā. ʒ. v. epithimet̄ ex eo cor. Et etiā in imēso calore ⁊ cōplexione calida epithimet̄ epar. Sȝ facta alteratiōe materie calide ⁊ cōfortatione fiat euacuatio nō expectata digestione ⁊ fieri pōt eradicatiua si nō timet̄ de ībecillitate virtutis. qm̄ canonice debemus eradicare materiā venenosam nisi timor sit de ībecillitate virtutis quare euacuatio si nō eradicatiua debet tñ valde minoratiua fieri. Si indiget flebotbomia aut farmatia. Et flebotbomia prio fieri debet de basilica dextra ⁊ post de sinistra si tolerat virtus. Nā dextra euacuat humores existētes circa cor. Et de sinistra vapores circa cor minuit p̄missio clisteri lenitiuo. Et si indigētia ē farmacia sint medicine benedicte. Et q: magna requirit̄ euacuatio fiat earū augmentū in dosi ⁊ nō in fortitudine. Sed hic pro canone vniuersali totius hui⁹ operis nota φ licet in omni morbo vbi damus medicinā electiuā φ ipsa ꝯuenientior est i dosi descripta hoi cōis roboris aliarū nationū q̄ tuscanoꝝ cū sint tuscoꝝ corpa magis delicata q̄ alia et magis resolubilia q: sunt cū spiritib⁹ resolubilib⁹ plus ⁊ caro eorū minus dura ⁊ cōpacta q̄ corpa aliarū nationū q: sunt subtilioris nutrimēti ⁊ i minori q̄titate q̄ alia sil'r sunt genita a patre gracilior. Vñ sic etiā generat filiū. Quare de dosi descripta subtrahat̄ cōiter quinta vel sexta pars respectu aliaꝝ nationū cū caro ⁊ spiritus coꝝ sint ex herbis ⁊ salaticijs ⁊ pauca carne vel propter auaritiā vel ꝓpter appetitū minorē siue ꝓpter influxū astrorū ⁊ planetarum differentē ab alijs nationibus. Quare euacuat colerā cū reubarbaro mirabolāis citrinis tamarindis ⁊ māna. Flegma cū agarico potissimū q: euacuat materias flegmaticas a spūalibus ⁊ est cordialis minorata g° materia digerenduȝ residuū si expectat ⁊ in oī digestiuo sit de aceto vel de acetosis q̄ resistunt putredini. Et sit digō ſm φ materia exigit. Et digesta materia euacuet̄ cū cōuenienti medicina. Et diuersiones cōueniunt si expectat trahētes de spūalibus mēbris ad extrema ⁊ vilia mēbra ⁊ si sit cuȝ sincopi febris redit ad sincopalē febrē vt dicet̄ ⁊ si cadat appetit⁹ da excitantia appetitū; vt post dicemus. Si vero vermes sint iuncti cū hac febre digere primo cū sirupo decoctiōis santonici ⁊ radicū graminis ⁊ seminis portulace ⁊ ossis de corde cerui ⁊ similibus ⁊ fiat tale clistere. ℞. decoctiōis graminis cicorce endiue eupatorij salis: olei amigdalarū amararum et zuccari.

Capitulū octauū de cura eius per instrumentum cirurgie.

Cirurgia etiā curari ⁊ nō solum curari sed p̄seruari a fe. pestilentiali pōt ⁊ pestilentia. p̄seruari eñ pōt hō vt Guido d̄ Caulliaco dicit preseruatos fuisse plurimos in frācia ⁊ potissimū in auinione, a pestilētia in qua plures q̄ due ptes hominū defecerūt. Nā medici aliqui cauti sibi ipsis ⁊ alijs plurib⁹ fecerūt ꝓpe emūctoria assellarū ⁊ coxarū cauteria ⁊ ea apta dimiserūt vsq; ad finē pestilētie q̄ illesi euaserūt qm̄ quidā in brachijs ⁊ tibijs ⁊ alij prope ascellas ⁊ ꝓpe inguina faciebant siue actualia siue potētialia cauteria ⁊ toto pestꝭ tēpore aperta tenuerūt nec irrōnale est. nā cū natura onerata materia mala interdum in ictu ⁊ subito ad loca illa mittit materias malas ⁊ ibi facit ap̄ata onerata ab illis. q̄to ergo magis qñ est fortis natura ⁊ hȝ loca illa iā parata ⁊ artificiose erupta q̄ sunt vt riuulus ⁊ exitus materierū malaꝝ. Vñ quādo paulatim cōgerunt̄ ita paulatim emittūtur cū natura dū fortis est continuo vim faciat ad expulsionē maloꝝ ⁊ corruptoꝝ hūoꝝ.

C

Curatur etiā pestilentialis febris ⁊ aposte/ma manu cirurgica incidēdo apata ⁊ sedando ⁊ remouēdo pustulas malas vt ātraces et carbūculos altoin ⁊ bubones venenosos et similia. Qm̄ quidā mortificāt actuali ferro ignito: quidā virtuali cauterio. Ego vero actuale cauteriū magis laudo. Primo scarificato loco. Post vō ferro vehementer ignito leniter pustulā tāgēdo. Nā dū bene igni/tum est minus valde dolorē causat ⁊ effectū melius efficit. Sed si primo defensiuū po/natur distāter a morbo per tres vel quattuor digitos laudo. Et si inter defensiuū ⁊ mor/bum ponat̄ in modū circuli aliquid de tyriaca. distanter tn̄ a morbo p vnū digitū concedendum post vero super loco vsto ponat̄ de butiro ⁊ sup butiro de albumine oui demū curet̄ vlcus miscēdo tamen aliquod attractiuum vt de fermento acri vel acetosi. Si aūt cū potentiali cauterio velis vitellū oui vnu3 vel duos ⁊ tantū de sale ꝙ fiat incorpatio ⁊ ponatur sup peciā medicamen ⁊ pecia cum eo ponatur sup loco ⁊ dimittatur per hora3 et post innouetur vt prius ⁊ sic procedat̄ per totum diē etiā innouādo de hora in horam per totū diem naturalē ⁊ in die naturali in/terimit antracē. Et arnoglossa id est plan/tago in tribus horis dr̄ interficere ⁊ idē dicitur de scabiosa ⁊ cōsolida. aliud. ℞. vinceto/sci scabiose cōsolide minoris ana. ⁊ pistēt̄ur cū modico nitri vel salis addendo parū as/sungie recētis ⁊ mutata post altera qꝛ valde cōfert. Et bubo pestilētialis qui apa est malignū interficitur sepe in vno die vel in pau/cis horis ⁊ apostema emunctoriū pestilētia/le ⁊ cura eius est seruata dieta trahatur ad extra per ventosas ⁊ per scarificatione post gallus vel colūbus per mediū scissus teneat̄ super locū per mediam horā ⁊ post ponatur ilico alius eodē mō. Potest etiam gallus de pilari circa anū vel columbus ⁊ anus quasi apertus poni super loco illo scarificato ⁊ est hoc gallo sicut venenū. Nā cito interficit illum: et quida3 ponunt emplastrū attractiuū quod sic fit. ℞. medulle fermenti. ℥. iij. pulueris seminis sinapis ⁊ eruce ana. ℥. ß. vitrioli. ℥. ij. cantarides numero decē conficiant̄ cu3 frumento ⁊ quidā conficiunt cū melle nam hoc fortiter attrahit ⁊ in tribus horis vlce/rat. vel fiat emplastrū de fermento acri hn̄ malaxato cū succo scabiose. Aliud optimū in materia venenosa. ℞. tormētille. ℥. ij. seis eruce. ℥. j. radicū sābuci ⁊ ebuli lib. j. radicū macedonici. ℥. ß. cōficiant̄ cū oleo camōmilli/no ⁊ pice nauali in quantitate qua resultet emplastrum durū ⁊ supponatur ex eo bis in die mane ⁊ sero. Aliud emplastrū. ℞. medulle granorum coti nucis indice fermenti caulis sepi sinapis fimi colūbini ana. partes eq̄les. Et pōt rumpi bubo vel altoin cū calce ⁊ sapone cū saliua ⁊ paruum infert dolorē ⁊ similiter fermentum cū oleo ⁊ sale cōfert. Et emplastrum ex cancris ⁊ tritico masticato ⁊ fermentum cum oleo ⁊ sale confert quia maturat et rumpit. Et pix mixta cum passulis carbunculos rumpit ⁊ cauda equina minor que stipitem habet rubeum trita ⁊ superposita cōfert antraci carbunculo ⁊ altoin. Sed cum cauterio actuali ego plus laudo bubo/nes ⁊ althoin malos necari cum cauterio actuali cum venenum extinguat ⁊ pauci val/de sint dolorisi ferrum sit valde ignitum et statim remoueatur iterando ter vel quater et parum grauādo pro vice.

Capitulum nonum de variolis et morbillis.

Quoniam apud veteres cōsue/tū ē de variolis ⁊ morbillis pꝰ sermonē de pestilentiali febre agere qd̄ congruū videtur quoniam eodē modo sapere videntur de venenositate vt pestilentiales febres quare similiter nos mō agemus. sunt itaqꝫ variole ⁊ morbilli ⁊ alchumata pustule de genere botor. Et inuicem sunt eiusdē gene/ris ⁊ si differant ſm magis et minus. Nam sunt variole pustule maiores. morbilli vō minores ⁊ alchumata medie. Et etiā cū h̄ dif/ferunt in materia. Nam variole sunt de sanguine: ⁊ ei attestant̄: morbilli vero de chole/ra. alchumata vero componuntur ex sanguine ⁊ cholera fere ⁊ equaliter. Et fiunt ex huiusmodi materia ex eo qꝛ nutriri dicitur em/brio de sanguine mēstruo l3 de puriori eius parte ⁊ altera reseruatur in matrice vsqꝫ ad hora3 partus. Et huiusmodi materie in embrione existentes digerunt̄ adeo ꝙ earū ali/que partes sunt nutrimentū illis: alie vō in puriores reseruantur iuxta cutem quietate taliter ꝙ a virtute nō molestantur. sed post

dum egredit' uterū infās interdū virtus one rata a ab illa materia certo tempore mouet' ad expellēdū eā ꝛ potissimum qñ materia ista irritata vel calore solis estiuo vl' ab influ xu aliquo celesti vel ab aer' alterato ad pesti lentiales qlitates aut a vētis hui' qualita/ tis vel a vaporib' eleuatis in aer' a terra vt excitēt virtutē ad expulsionē materie ꝛ illa p parata expulsiōi siue digestiōe laudabili si/ ue illaudabili. Nā virtute in ea agente fit ebullitio talis i illa vt natura vim faciat ad expellēdū quare ebullitiōe sua ad cor vel hu mores ppiquos cordi fit febris q̄ extraneita te mala sapiat op3. ꝛ fe. hec vl' sanguinea est vel colerica de sanguie subtili ꝛ sinoca aut si nocus sit op3 vel tertiana ꝯtinua. sed satis dici potest materiā hanc p modū crisis a na tura expelli ꝛ bona crisis est interdum aut mala ꝛ reseruata vt plurimū ad vnicā creti/ cam expulsionem. ꝛ si interdu3 in duabus ex pulsionibus vt quidam bis sue vite cursu in cidant hunc morbum ꝛ vt plurimum acci/ dit in puericia ꝛ si interdu3 tardetur vsq3 ad iuuentutem aut licet raro in senectam. Nec mirum hoc est nam in quibusdam huiusmo di humores adeo quietant ꝛ natura est cum eis adeo suefacta nec molestata q3 non fa/ cit vim contra illam potissimum si humores illi nullam recipiunt alterationem a causa aliqua extrinseca aut intrinseca. Extrinseca vt dictum. Intrinseca vt puta a cibis cali/ dis ꝛ aperitiuis pororum parantibus ma/ teriam subtiliando: calefaciendo ꝛ aperien/ do ꝛ ad expulsionem preparando. nec solum materia hec congesta est in embrione tem/ pore quo est in matrice. sed etia3 congeritur et augetur extra vterum ex cibis inconueniē/ tibus ꝛ inconuenienti eorum vsu' vt augmē/ tent post illam taliter q3 virtutem aggrauet et irritetur ad expulsionem. Qui vero ma/ gis parati sunt variolis et morbillis sunt pueri potissimum ad variolas calidi et hu/ midi. Alij autem. s. calidi ꝛ sicci potius ad morbillos qui vulgariter rosolia vocantur. Et q̄ parati sunt ad fluxū sanguis nariū mi nus hos incurrūt morbos. sed q̄ in matrice ex mēstruo acq̄sierūt in puericia incurrūt eos. Qui xo ex cibis ꝛ regimine malo potius in alijs etatibus incurrunt.

¶ Capitulum. x. de signis significātibus futuras variolas.

Signa significātia variolas futu/ ras sunt dolor dorsi ꝛ prurit' nariū ꝛ timor in somnijs. Et pūctura ve hemēs in mēbris vt acus vel spine ꝛ grauitas in toto corpe ꝛ rubedo faciei et oculoꝝ et la crime et inflatio faciei ꝛ mltitudo alicū ꝛ sal tus cū ꝯstrictione āhelitus et raucedo vocis et grossities sputi ꝛ grauitas capitis et dolor et ꝓprie in initio feb. ꝛ exiccatio oris cum siti et dolor gigiuaꝝ et dolor cordis apd resupi nationē et febrē ꝯclusa ꝛ signa repletionis sanguis in toto et q3 mltis vel aliq̄bus acci/ dūt variole cū istis vel q̄busdā dictis signis ꝓnosticari poteris ipsoꝝ euentu3 et ꝓprie in calidis tēporib' et cū hoc sternutatio aspe ritas et tenebrositas oculoꝝ et visio lāpadū corā eis. Et feb. post vt plurimū sinoca inflati ua in variolis ē ꝛ causon nō putrid' in morbi lis q2 de colera. Reperiri tñ potest putrida sanguinea in variolis. ꝛ putrida colerica in morbillis et hec sunt signa variolis ꝛ mor/ billis comunia. Specialia aūt signa variola rum sunt febris ꝯclusa et dolor invētre et in dorso ꝛ vehemēs et pruritus in naso et timor in somno. sed si febris sit vehemētis calidita tis et āgustie tūc morbilli arguēdi sunt po/ tius cū multitudie lacrimaꝝ maiori. Et in/ ter cetera signa q3 est certi' est dolor lumboꝝ cum febre potissimū in autūno. Sed signa mala variolis sunt egressio tarda et silr ma turatio et fe. et si estuatio nō sedet' nec fit al/ leuiatio febris ꝛ fit āgustia vehemēs et etiā fuerint variole coloris nigri violacei aut vi/ ridis. Et interdum apparēt et interdum oc cultātur. Et variole coloris plumbei in facie et pectore plures quam in manibus et pe/ dibus sunt male et qñ sunt dure difficilis ex/ tus sunt male et fluxus sanguinis nariu3 est melior crisis variolis. Pronosticu m. si fuerit cito apparentes et cito maturētur est signū bonum et nō econtra. ꝛ si sunt coloris viola/ cei aut viridis aut nigri malum. et si sanies fit viridis mortale et si modo apparēt et mo do occultātur mortale. et cum difficultate an helitus pessimum sed cum facilitate et alle uiatione bonū. sed cum virtute debili et fe/ bre forti prope est mors.

¶ Capitulum. xj. de cura variolarū et morbillorum per dietam.

AEr ergo ante apparitionez eoꝝ sit tēperatus ad frigiditatē toti⁹ decliuis. Tamē bene pānis tegatur vt aer attractus per anhelitū ad frigiditatem potius tendat sȝ pāni coopiētes defendāt ipm circūcirca ab aere frigido fit ergo ꝑ interius attractio aeris tangētis poti⁹ ad frigidū ⁊ aer siue res tangēs extra fit poti⁹ ad caliditatē declinās ne pori cōstringātur sed in exitu eoꝝ q: in augmento debēt teneri in aere tendente ad caliditatem. Licet temperate ⁊ ꝓsertim pāni copientes caliditatē aliqualiter faciāt maiorē.sed si veniat difficultas anhelit⁹ ⁊ q̄si sincopis fiat maior īfrigidatio aeris cū istō accidēs malū fit valde vitādū. Et pāni q̄ adherēt eis ⁊ tāgūt eos debēt poti⁹ eē coloris rubei ꝓserti de scarlato q: ꝓꝓetatē hn̄t attrahēdi mařias ad extra ⁊ si veniāt tpe frigido dȝ locari eger in loco calido ꝓpinquo sudori in quo accēdaꝛ ignis cū lignis siccis deuitis⁹ nisi timeaꝛ estuatio ⁊ sincopis. Et si hoc accn̄s veiat: loceꝛ in apta ⁊ nō i clausa camera odorādo sandolos cū aq̄ rosata ⁊ cāfora. Et cooptura pānorū sit decēs addēdo ⁊ minuēdo ꝭm cōuenientez temperiem. Nec tn̄ tāta sit cooptura q̄ ꝑuet ⁊ molestet.et vitēt tristitiā timorem furorem iram sollicitudinem tn̄ motus tēpatus in loco tuto a vento in ꝓncipio ⁊ declinatione ꝯfert. Et balneuȝ oīno vitent ⁊ somn⁹ ante apparitionem eoꝝ cōfert: post appitionē nocet sȝ in declinatiōe cōfert somnus ⁊ vigilie tēpate. Quo ad dietā vero debēt sibi ꝓhiberi dulcia oīno ⁊ mel potissimū ⁊ cibi grossi ⁊ acetosi ⁊ salsi ⁊ acuti ⁊ amari ne inducāt tussim ⁊ vnctuosi ne calorem faciāt ⁊ sitim. Sed lētes excorticate cū aceto cōdite cocte prius in aq̄ vel vino granatoꝝ cōferunt sua ꝓꝓietate.⁊ ptisana cōuenit eis mane ⁊ sero aut fiat sorbitio ex zucaro ⁊ amilo ⁊ zucaro ⁊ oleo amigdalarum dulciū.⁊ vsq̄ ad quartū diem ptisanā cum aq̄ decoctiōis iuiubaꝝ ⁊ zuccaro. virtute vero nō tolerāte fiat ptisana cū brodio pulli et sorbilia etiā concedi possunt. pot⁹ ꝟo eoꝝ sit granata acetosa vel vinuȝ eoꝝ aut aqua lētium excorticataꝝ cuȝ paucissimo aceto vł succo granatoꝝ. ⁊ si de vino deꝛ in casu virtutis vel i declinatiōe morbi albū ē decēti⁹.

¶ Capitulū.xij.de cura ꝑ potionez.

OCurantꝛ morbilli ⁊ variole ꝑ potionē vel euacuādo materiā vel diuertēdo ad cōtrariū. Euacuando pria medicina est minutio sanguis siue per flobotbomiā: siue ꝑ scarificationē: siue ꝑ sanguisugas: siue ꝑ fluxū sanguis nariū. Flobotbomia prio si ꝑticularia cōueniāt existente magna plectoria ꝯuenit eradicatiua. Sȝ in ꝓncipio morbi valde ⁊ si potissimū sanguis peccet in q̄ꝛto tantū ⁊ hec de basilica primo post ꝟo de cōi vel media si exigit sȝ q: vt plurimū sunt pueri lesi ab hoc morbo ꝯueniret poti⁹ ꝑ fluxū sanguis nariū: aut ꝑ scarificationē in narib⁹ vel spatulis cuȝ vētosis ⁊ in collo marie si signa idicāt materiē raptū habere ad superiora vt dolor capitis ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ visio lāpadū ⁊ vene inflate tumide ⁊ silia vel cū sanguisugis apō emoroidales venas vel in spatulis vł in extremitatib⁹ auriū. Sȝ totū ꝯuenit q̄n variole nō dū inceperūt appere. vel inceperūt sȝ paucissime ⁊ istud vt plimū est an̄ q̄rtū diē licet melius esset in prio vel scd̄o vel tertio.nec in hoc dari pōt determinatū tp̄s cuȝ eoꝝ sit exitus q̄nq̄ cito ⁊ q̄nq̄ tarde. Et morbili cum sint de materia magis colerica minori egēt flobotbomia. Sȝ farmatia si fieri hȝ minoratio mařie tutius ē ꝯsentiētib⁹ alijs exhibere clisteria lenētia vt sunt clisteria de herbis consuetis sȝ fiat vt dictū in ꝓncipio valde si inuenitur stipticus ⁊ farmatia sit cū lenitiuis hn̄ dictis vt cassia aut māna cuȝ tamarindis vł silibus ⁊ vt dictū valde in ꝓncipio iā nō apparentib⁹ variolis vel si appareāt: sit in pria apparētia eoꝝ sed in declinatione.i.iācessata febre ⁊ exiccatis ⁊ cessatis si remanserint mařie petētes euacuationē fiat cuȝ fortioribus medicis si opȝ ⁊ tutius etiā digerēdo si opȝ materiā prio ꝭm exigētiā eius. Et cū incipiunt exire iuuāda sunt cū hoc medicamine qđ est ꝯueniēs valde. recipe ficus albas nūero.v.vuarū passaꝝ nūero.xxx. lacce mundate.ʒ.v.dragagāti.ʒ.iij.croci.ʒ.ß.decoquantur in trib⁹ rotulis aq̄ ⁊ denꝛ in trib⁹ diebus q̄libet die tertia pars rotuli. ¶ Aliud ēt extrahit cuȝ facilitate ⁊ exibeaꝛ q̄n incipiunt appere. recipe ficus albas nūero.v.lentiū excorticataꝝ.ʒ.vij.decoquātur in medio rotulo aq̄ vsq̄ ad ꝯsūptionē triū ptiuȝ ⁊ in quarta pte dissoluatur.ʒ.j. croci ⁊ detur in potu.

¶ Aliud ubi est adhuc de caliditate. recipe violarū.ʒ.ij.liqritie passulaꝝ ordei an̄.ʒ.j.radicis apij ⁊ feniculi an̄.ʒ.ß.lacce ablute.ʒ.ij.caricaꝝ numero.vj.fiat decoctio i q̄ sirupet̄ cum zuccaro.℥.ß.⁊ cū aq̄ calida. ¶ Aliud qn̄ non egrediunt̄ bn̄.℞.aque feniculi sparagi brusci an̄.℥.iiij. apij.℥.j.carui anisi seis melonis an̄.ʒ.iiij.zucari.℥.iij.fiat sirupus ⁊ det̄ ex eo mane ⁊ sero ⁊ aq̄ fructuū.s.ficuū ⁊ passulaꝝ est bona valde ⁊ inūctio variolaꝝ cū aliquo oleo nullo modo fiat. Sed fiat cum medulla ossis bovis et cervi.

¶ Capitulum.xiij. de preservatiōe a nocumentis variolarum.

EA membra q̄b⁹ nocumētū faciūt variole sunt gutt: ocul⁹ ⁊ ptes superiores nariū ⁊ pulmo ⁊ itestina. hec eni recipiūt nocumētū variolaꝝ ⁊ oculi interdū destruunt̄ ⁊ fit in eis albugo ⁊ in gutture pfocatio ⁊ i meri vlcera. Et in supiorib⁹ ptibus nariū ⁊ in pulmone fortasse accidit botbor et forte faciūt cadere in ptisi ⁊ in intestinis accidit excoriatio quā curare difficile est. Oculis eni fiat colliriū cū aq̄ rosata in qua infundat̄ sumach vel colliriū fiat cum ātimonio dissoluto in aqua pluviali aut succo coriādri vel suco granati cū interiori medulla aut cū napta alba sed cōpetit valde in principio cum est suspitio ne veniant variole. Sed collirium optimum defendēs oculos ab eventu variolarum. ℞. pulpe granatorū nō vehementer expressorū ⁊ sumach ⁊ mirtillorum ⁊ coriandri preparati ana.ʒ.iij. terantur ⁊ infundantur in mortario agitando cum aqua rosata ⁊ plātaginis vel cū aqua mirtili vel coriandri ⁊ colentur: ⁊ in illa colatura dissolvat̄ cāfore ⁊ croci ana.℈.ß.⁊ de hac colatura ponantur in die sepe due vel tres gutte: sed pro defensione gutturis ⁊ partiū oris fiat gargarisma cū aqua decoctionis mirti ⁊ zuccari ⁊ succi granati pauco ⁊ grana granatoꝝ sugere sepe convenit ⁊ per sepe in ore decoctionem lentium rosarum ⁊ ad preservandū a squinātia fiat cum stipticis gargarisma tenēdo in ore. Et i vehementi dolore idem detur cum aqua calida cum zuccaro ⁊ convenit valde gargarisma cū diamorō ⁊ succo de berberis vel de mirto vel de mirra de citoniis ⁊ distemperetur cum modico aceti vini rubei ⁊ decoctione lentium excorticatarū ⁊ confert mora celsi ⁊ etiam rubi potissimum in dolore gutturis. Et preservativum actu frigidum administretur in partibus nariū ut odor aceti cum sandalis ⁊ oleū mirtinum trahere bonum ⁊ os si ledatur teneat in ore de muscillaginibus psillij ⁊ crustis in naso convenit unguentum de cerusa cum oleo rosato factum ⁊ cum terbentina. Et in interioribus membris lesis dentur cibi ⁊ potus frigidi ⁊ stiptici. Et pulmoni leso sirupus mirtinus convenit ⁊ loch factum de semine papaveris lentibus et dragaganto.

¶ Capitulum.xiiij. pro remotione vestigiorum variolarum ⁊ morbillorum.

Delentur vestigia variolarum ⁊ morbillorum cum istis similibus. recipe axungie anatis et galline ana.℥.j. muscillaginis draganti gummi arabici infusorum per noctem in aqua florum fabarum ana.ʒ.j. procellettarū temperatarū in aqua limonum per noctem.ʒ.v. borracis.ʒ.v. axunge porcine.ʒ.ij. misceantur cum aqua florum fabarum.ʒ.ij. in modum unguenti ⁊ ungatur facies in sero ⁊ in mane lavetur cū aqua furfuris ⁊ mirta el ecta dissoluta in oleo de semine lini vel de fisticis. oleum etiam de semine lini vel solum: vel mixtū cum oleo de fisticis tollit ⁊ oleū de semine coti. Aliud etiā utile recipe litargiri abluti radicū canne succi farine cicerum risi ⁊ ossium vetustorum ⁊ coti ana partes equales ⁊ urantur ⁊ coquantur cū aliquo liquore decorativo ⁊ in sero liniatur facies ⁊ in mane lavetur. Et cinis testudinum marinaꝝ ostrarum cum testa sua. pistetur ⁊ cicotrizetur ⁊ misceatur cum oleo et ungatur facies.

¶ Doctrina.ij. primi tractat⁹ de febribus non venenosis.

¶ Capitulum.j. de febribus aliis humoralib⁹ pclusis ⁊ pmo de sanguineis

COnclusae febres sanguinee sinoca ⁊ sinocus sunt. Sinoca enim est calor extraneus in corde accensus ob ebullitionem sanguinis prope cor ⁊ a corde emanans per venas ⁊ arterias in totū corpus opationes sanas ledens. Sed cū in duplici sint genere quedā sunt de

sola sanguinis ebullitione. Alia de putrefactione vna cū ebullitione. Et si inter clarissimos viros alteratio sit si q̄ cū putrefactione sanguinis est: fit colerica iā facta ⁊ per ꝯñs tertiana cōtinua. Sed quodcūq; sit cōclusa dicitur nec incōueniens putarem eam sanguineam putredinalē haberi. Nisi putrefactus sanguis longo ebullierit tempore potissimū. s. vt sanguinis formā amiserit ⁊ ei⁹ subtilior ps in colerā: grossior ꝟo in meliam verteret̄ vt de vino accidit ebulliente putrefacto nā lꝫ ebulliendo taliter putrefactū sit ⁊ tāto tpe vt formā vini amittat ⁊ cerconis formā recipiat irrecuperabilē cercone ⁊ nullo mō vinū dici dꝫ sed si vsq; ad tēpus aliqd ebullierit ⁊ tm̄ bullierit ꝙ adhuc vel natura: vel arte vinū redire possit nō nisi vinum dici dꝫ alteratū tamē alteratione qualitatiua nō substātifica ⁊ si etiā cōtrariū tolerari possit. Sed mō de sinocha inflatiua dicendū ꝙ sola fit de sanguinis ebullitione ⁊ nō corruptione vt solā alterationē qualitatiuā nō substantificā induerit ⁊ hāc nōnulli estimeram humoralē dixere. Et hec dupliciter qꝛ scꝫ vel in quanto vel in q̄li peccare pōt sanguis eius vel etiā in quāto ⁊ in quali simul qōcunq; sit inflatiua sinocha dicitur.

¶ Capitulum. ij. de causis febrium conclusarum sanguinearum.

Cause hui⁹ sunt inflāmatio ⁊ obstructio pororū cutis. Nā ista obstructione siue opilatione stante nō valet fieri libere euētatio caloris naturalis ⁊ etiā caloris sanguinis vnde fit eius sanguinis ebullitio ⁊ inflāmatio ⁊ in sanguine ꝓpinquo cordi qui cor inflāmat ⁊ accendit q accēsus p venas cōicat̄ toti corpi. Alia cā huius feb. est cause aliq̄ primitiue sanguinē calefaciētes sicut cibi calidi valde ⁊ aer calidus ⁊ exercitiuꝫ forte q̄ efficaciores sint opꝫ ꝙ q spūs calefaciūt cuꝫ sanguis grossior sit nec facile inflāmet̄ vt spūs. Cause aūt sanguinee feb. putride sunt repletio ⁊ opilatio Nā sola repletio nō satis est sed repletio cū opilatiōe. Nā facit ꝙ fumi qui eleuant̄ ꝓpt ebullitionē ⁊ calorē tā naturalē ꝙ innālē nec egrediētes ꝑ opilationē iducūt putrefactionē ⁊ calefactionē in sanguīe. vñ effumatio vaporū fuliginosoꝝ ad cor causat febreꝫ et dimissio euacuationis cōsuete ⁊ maxime sanguinee. s. flōmie vel alterius euacuationis sanguis vel exercitiū forte post repletionē ⁊ labores aīales vt ira furor ⁊ inordinata motio sanguīs ⁊ cā etiā est aquositas sanguinis generati ex comestione fructuū aquosorum qui nō bene digerūtur. Et ꝑsertiꝫ qñ sāguis ille aquosus putrescibilis ē de facili ⁊ sit̄ aquositas herbaꝝ facit sanguinē aquosum ⁊ illo irregulato ⁊ a natura derelicto fit faciliter putrefactio ⁊ cōsueti exercitio si subito dimittūt ipsum facile incurrūt putrefactionē sanguīs. Sed hmōi concluse seu sanguinee feb. iij. sunt species. s. omothena: augmastica ⁊ peraugmastica. Omotena eniꝫ est q̄ a principio ad finē sui semp eiusdē gradus est. Peraugmastica ꝟo que semper minuendo succedit vt cōtinuo tā febris ꝙ cā resoluatur. Augmastica autē est q̄ semp augēdo gradit̄. Et hmōi species tres tā in sinoca sine putredine ꝙ in sinocha. s. cū putredine reperiunt̄. Sed omotena est de resuantib⁹ ad vnicā creticā expulsionē ⁊ solū vnus paroxismus dici pōt. Peraugmastica semp minuendo ꝓcedit ⁊ plures paroxismos hꝫ. scꝫ tot quot ꝑdurāt dies. Augmastica ꝟo q̄ sēp augēdo ꝓcedit pessima est ⁊ pauce vel nulli⁹ spei: qm̄ plus de putredine vel calore auget̄ ꝙ minuat̄. In ꝑaugmastica ꝟo semp minuitur calor ⁊ putredo. In omotena ꝟo tā calor ꝙ putredo equaliter habēt ⁊ hmōi cā est qꝛ materia harū febriū vel semper est eiusdeꝫ ꝙtitatis ⁊ qualitatis: vel semp minuit̄: aut semp auget̄. Et febris nō putrida ꝑmutat̄ qñq; in putridā Sed si flebothomet̄ decenter nō ꝑmutat̄. Et qñq; ꝑmutatur ad causonē ꝓpter multā calefactionē in ꝑcordijs ⁊ qñq; ꝑmutat̄ in sirsen. Sed interdū in ethicā vel in alias feb. Nec incōuenit ꝑmutari etiā in subeth ⁊ in litbargiā ob infrigidationē factā ab infrigidantibus medicinis q̄ vapores eleuatos infrigidant ⁊ stupefaciunt et creticant: interdum febris hmōi p fluxum sanguinis nariū vel emorroydarum.

Cap. iij. de signis fe. sanguinis.

Hec febris ꝑmittit ante se grauitatē totius corpis ⁊ pigritiā ⁊ lassitudinē ⁊ in somno est stupor ⁊ q̄si amentia ⁊ inflatio in toto presertim venaꝝ rubedo ⁊ caliditas ⁊ sensatio quedam quasi verberati ⁊ istā etiā vt plurimum cōcomi-

tantur fe. hac et pulsus e eqlis sed spissus et magnus nec arteria dura e et assimilat estime re. Urine tn no valde distates a naturalib' licet plus rubee et grosse. caliditas ad tactu medici videt mitis et ad infirmum videt vehemes. Et vt plimu dolor capitis et mutatio ei' de loco in locu et inquietudo et ispiratio magna et freques. Nec sudor nisi apud crisim et pruritus nasi et sup collo et spatulis et lacrime interdu ex multa humiditate. Et sinoce putredinali est metis alienatio et apparitio lapadu vt in variolis et apparitio rerum rubearu in somnijs et saliua sibi videt dulcis. Sed signa coia ambab' fe. sinocis sunt pruritus in naso et in locis vbi vetosat. Et difficultas anhelit' pter plenitudine venaru et pfundatio somni et caliditas sentit eqlis p totu et grauitas capitis et egressio oculoru et pulsus magn' lz in putredinali sit minor. et augmastice fe. signa sunt inferiora oia et fe. suspecta valde et vt plurimu pdens. Sz omotene signa sunt q in pncipio videt deterior aut augmastica et multis dieb' sic pdurat. Epigmastice vo signa sunt vehemetia eius in pncipio. sed in scdo tertio et qrto die minoratur. Signa pnostica mala sunt difficultas smonis et agitatio infirmi huc illuc et inflatio vetris et son' sicut timpani. Et qn apparet pucta minuta sicut morsus pulicis fuge ab ea. et qn apparent liuiditates p aliquas ptes sicut pecie liuide significat extinctione caloris naturalis et etia difficultas anhelit' mala signa valde. Sz signa bona sunt sincopis pter fluxu sanguis qn vitalis virtus est costas et hipostasis alba in vrina rubea bonu. sed si hipostasis sit rubea significat fe. loga sed salua. ¶ Pronosticu. si pustule liuide aut nigre et si in vetre audit sonus et lacrime inuolutarie appareat et difficultas anhelitus et sfocatio et apa i vijs anhelit' et si post somnu sentiat se grauatu oia significat mortem et apparitio velox digestiois sigt crisim citam et in tarda tarda. et salus vel mors referuntur ad virtute quare attendat virtus.

¶ Capitulu. iiij. de cura fe. sinoce p dieta.

Sinoce fe. cum sint morbi acuti et in illis intentio sola sit ad morbum et causas morbi in talib' siue sint cu putredine siue sine. de virtute paru est intentio qz cum virtute forti incipit. Unde solu requirit fe. extinctione caloris et ebullitiois et crisis e festina et istaru ta sinoce inflatiue q putride cura eade est. solu tn differut sm magis et min' et io dieta tenui valde indigent vt nec carnes nec oua nec vinu nec confectio de zuccaro et min' de melle. puenitt ergo in earu principio vel aqua ordei subtilis vl' vinu granatoru murorum vel fruct' aliqui aceto si reputa vel panis lotus cu frigida aqua et bene lotus. in augmeto vo dieta subtilior requirit. In statu aut subtilissima. in declinatione vo ingrossari paululu. Sed qz hoc tepore pro psuetudine sum' minus obedietes canonib' medicine. Tum etia qz hoies sunt magis delicati et magis resolutioni parati opus e paululu igrossare. s. vel dado ptisana non collata vel mica panis lota et cu hoc de vino pro psuetudie. Vinu ergo sit paucifer valde limphatu sed aq decocta sit pot' eoru et sit frigida. Et si viteri' ingrossare volum' sit cib' eoru lactuca et scariola cu pauco pane et cu aceto tm codita et sine sale et si volumus de cucurbita elixata paru codita et si no ptentent astantes et potissimu mulieres veniat vsq ad auiculas elixatas aut pullas puas vbi cu eis elixet et de agresta aut bulliat et cucurbita aut vnu aranciu cum cortice et carnes in paucissima qtitate et in statu egritudis dieta tenuissima q est nihil dare si virt' toleret. si vo no sic sufficeret: veniat ad ptisana no colata isto tepore vel ad mica valde lota cu aceto aspam et pauco zucaro. Sed in sinoca putrida addat plus de acetosis d aracijs et fructib' acetosis vl' herbis acetosis vt acetosella: et sit in ea maior infrigidatio vt cu cucurbita cucumere citrullo et mellone indo et odoret aqua rosatam cum aceto in quo sit de puluere sandaloru et cafore et aceto. Et camera habitet terrena potius versus sus septentrione et no humida licet in sinoco de putredine plus pueniat cu aliqli humiditate. Et stet in leticia et amenitate cu pstratione reru odorabiliu sicut sut extremitates vitis et folioru redolentiu et aceti.

¶ Capitu. v. de cura sinocaru p potione.

Cura aut sinoce per potione fit vel euacuado: vl' alterado. Euacuado potissimu p flobotbomia fit: alterando vero p admistrationem aque frigide in potu. Flobotbomia ergo fienda quas

primū inflatiua sinoca idest ī sinoca sine putredine nec exspectari debet vel digestio vel alia preparatio nisi ꝙ p̄mo fiat lenitio aliq̄ presertim cū clisteri si non pōt exspectari lenitio ꝑ superius ⁊ clistere debet eē cōe cum cōibus herbis. sed si accidat egrū esse valde repletū in stomacho ex cibo de ꝓximo assū⸗pto exspectetur eius digestio: si vero nimis differre opꝫ: euacueť ꝑ vomitū ⁊ immediate flobotbomia fiat: sed si sit in eo multa diffi⸗cultas anhelit⁹ ꝑpter multitudinē vaporuꝫ petentiū cor et q̄si suffocātiū. Primo fiat flobotbomia de vena nigra. i. media q̄ euacuat a corpore magis demū de epatica ⁊ flobo⸗tbomia in tāta sit q̄titate quātā ꝟt⁹ toleret vsqꝫ ad lipotamiam exclusiue poti⁹ ⁊ nō inclusiue ad sincopim nisi sit sincopis recu⸗perabilis q̄ nō ꝑpter defectuꝫ venit ꝟtutis sed ꝑpť materias colericas petēres os sto⸗machi nec quoquo mō differať in īflatiua. i. sine putredine ⁊ copiosior etiā sit ꝙ in putrida ⁊ hmōi flobotbomia cōuenientior est in pluribus vicibus ꝙ̄ in vnica inter q̄s si op⁹ est: cōuenit etiā aliqualis refocillatio cuꝫ ci⸗bo si sit expediens ⁊ si flobotbomia aliqua causa fieri non pōt vel q: infirm⁹ non cōsen⸗tit vel quia debilis fiant ventose cum scarificatione vel in natibus vel in spatulis vel in coxis ⁊ in diuersis locis. vel fiat eductio sanguinis cum sanguisugis iuxta emoroidas vel in natibus vel in spatulis vel in extremitatibus auriū. vel exciteť fluxus sanguis na⸗rium ⁊ nō est necesse somnū ꝓhibere inter duas euacuationes si virtus non sit fortis et refocilletur etiā si opus sit añ secundā flobotbomiā ⁊ refectio ꝟtutis cum cibo fiat cum mica panis infusa in vino granatoꝝ ⁊ agresta vel in vino debili bene linfato vel etiā cū vino vinoso bñ linfato ꝟtute exigēte vel cuꝫ rosata nouella aut zucaro violato vel rosato si sit indigētia ꝑpť ꝟtutis defectū. Et si sit opus lenire añ flobotbomiā fiat lenitio tu⸗tius cū clisteri q: celerior est sed si fiat ꝑ su⸗peri⁹ pōt fieri cuꝫ decoctiōe passularū pru⸗norū tamarindoꝝ distemperata cassia vel māna in eo ⁊ post flobotbomiā iterū lenire si opꝫ vel cuꝫ clisteri vel medicina p̄sertim si in corpe percipiātur materie vł necessario vel cōtingērer repte. Et q̄ nccārio inueniuntur sunt feces in itestinis. Que ꝟo cōtingen⸗ter sunt ꝑtes q̄dā serose ⁊ aquose q̄ in mesaicis venis vel in venis epatis iueniūť ⁊ opilationē faciūt. Ne fumi surgētes ex ebullitiōe exhalēt vel effumēt vñ ī calorē ⁊ putredinē addūt ⁊ poroꝝ apertio fiat potissimum post flōtbomiā effícaci⁹ sed tñ añ flōtbomiā non incōuenit fricatio q̄dā leuis ⁊ blāda cū manib⁹ nātam apiendo poros ꝙ subtiliādo vapores cōfert ſꝫ post flobotbomiā si opus sit ad maiorē apertionē ⁊ repssionem fumoꝝ fiat fricatio ⁊ cū mādili minorata inflāmatione fe. ⁊ sedata flāma etiā ad intra dari possunt q̄ apiant ⁊ ptim infrigidēt ⁊ potissimū si sanguis sit grossus ⁊ sint sirup⁹ acetos⁹ simplex cū aqua endiuie ⁊ capilloꝝ veneris. ⁊ si sit grossior acetosus cōposit⁹ cū aq̄ endiuie ⁊ capilloꝝ. Sꝫ sāguie existēte subtili fiat igrossatio cū sirupo iuiubino ⁊ lentes excorticate ⁊ decocte ī aceto ꝯueniūt igrossando. ⁊ adhuc dꝫ eē intētio ad ꝓhibendū putredinē in sinoca putrida. Et in frigido ēt valde ꝯuenit facta iā flōmia etiā pluries si opꝫ q: securior. et si cū flōmia ista nō sit sedat⁹ calor sufficiēter infrigidatio cū aq̄ frigida valde laudať. sed ego nō vitupo ēt si sit aliq̄d de aceto sanguie existēte grosso. ſꝫ sit acetū in paucissima q̄titate ⁊ aq̄ p̄io sit decocta post infrigida⸗ta. Cibi ēt in hac putrida sint tendentes ad acetositatē vt granata ⁊ arantia poma q̄ sic integra aliq̄tulū buliri possunt cū carnib⁹ si cōcedanť carnes. ⁊ si tardať flōmia aut non fiat existente magna flāma in h'is fe. aqua ista decocta ⁊ infrigidata in magna tñ q̄titate cōfert in sinoca ⁊ in sinoco siue cū aceto siue sine ⁊ existētib⁹ cōditionib⁹ requisitis ad potū eius ⁊ maxime ꝙ non sit apostema in stomacho vł epate ⁊ sit iuuenis carnosus assueť⁹ et ⁊ affectat eā. ⁊ etiam q̄ñ conditiones requisite in potu aque frigide non ad⸗sunt dūmodo sit maxima flāma febris ⁊ flobotbomia facta sit. adhuc forte cōcedenda est q: maius est iuuamentū ꝙ̄ nocumentū. cuꝫ nocumentū solū sit ꝓlongatiōis fe. ⁊ iuuamentū mortē vel ethicā ꝓhibere. Quan⸗titas aūt a quibusdā explicať ⁊ dicūt minā vnam que est pondus quattuor libraruꝫ. et valde vtile est semen psiliȷ̄ infusum vna nocte in aqua infrigidata. et clistere factuꝫ ex aqua latuce cum muscillagine psiliȷ̄ et oleo rof. extinguit inflammationē ⁊ tremo

rem cordis ꝛ de infrigidantibus ab extra est cerotum factū ex oleo ro. ꝛ aqua citrulli ꝛ cucurbite ꝛ iusquiami si ponatur sup stomacho ꝛ epate. extinguit eni extinctione vltima quare fe. cōclusa sinocha que augmasticus dicitur debet cū maiori diligētia ꝛ cum his que dicta sunt attendi ꝛ celerius fieri flebothomia ꝛ magis copiosa ꝛ aqua frigida citius ꝛ in maiori q̄titate dari. ꝛ in paugmastica min⁹ In omotena vero mediū teneri dꝫ ꝛ si supueniant accidentia vt sincopis ꝛ pulsus cordis fluxus sanguinis narium recurratur ad sua loca vel capitula.

¶ Capitulū. vj. de colericis fe.

Colerica fe. interdum inuenitur vocari tertiana q2 de natura sua d tertio in tertiū ebulire dꝫ si sue nature dimittatur impedita tamē nō semp ordinē seruat. Et diffinitur ista q est calor extraneus ꝛc. pter ebullitionē colerici humoris ꝛc. nocens naturalibus operationibus. Et diuiditur primo in fe. colericam sine putredine ꝛ colericā putridā ꝛ nō putrida vocari pōt colerica inflatiua. sed de hac non curant auctores psequi. tum q2 manifesta satis ex dictis aliorū generum febrium. Tum q2 cure facilis est nam solum intētio in cura est refrenatio ebullitionis cū naturalis fit ad benignum de facili reducatur ꝛ vocari pōt causon inflatiuus. Sed colerica putrida diuiditur. q2 alia est continua cōclusa: alia pportionalis. alia periodica. Continua cōclusa est causon que semper eodē modo affligit. Proportionalis est que interduꝫ tepescit. Periodica vero est que manifeste affligit omni altera die. ꝛ he tertiane. Tam cōtinua q̄ interpolata diuiduntur in puram ꝛ nō puram. Et nō pura nota etiaꝫ appellari cōsueuit. ꝛ famosa cum ex famosa colera fiat ꝛ colera huiusmodi duplex dicitur quia vel generata in epate vna cū humoribus aliis ꝛ est colera rubea. Alia generata est ex putredine ꝛ ebullitione sanguinis cuius subtile in puram colerā transit. Et prima dicitur generata generatione prima. Alia generata generatione secunda ꝛ ista ob puritatem suam similis est colere generate generatione prima Tamen differt quia hec. s. generata generatione prima semp est causa colerice continue sed altera colera generata generatione secūda. causa esse pōt continue ꝛ interpolate et causonis. Colericus humor non purus pōt esse nō purus ꝛ innaturalis qn̄ per adustionem ingrossatur ꝛ solū per hoc exit latitudinem naturalitatis colere vel etiā cū ingrossatur per admixtionē flegmatis vel melancholie cū colera naturali pmixtione vnita. vnde qn̄ cōpositio eoꝝ nō est vnita nō fit vna feb. simplex sed cōposita habens duos diuersos paroxismos. Interdum tn̄ accidit q flegma illud vel melancholia sunt in adeo parua q̄titate q mouentur motu illius colere ꝛ nō flegmatis vel melancholie. Et colera innaturalis pōt esse causa fe. colerice note ꝛ interpolate ꝛ cōtinue per adustionē sanguinis cuius subtile fit colera non naturalis generatione secunda: q2 ista colera postea apud vstioneꝫ suam ꝛ cōmixtionē cū flegmate facit colerā notam que dicitur etiā famosa quia fit per cōmixtionem flegmatis grossi. ꝛ pōt cōmisceri cū ea flegma subtile ꝛ tunc dicetur colera minoris fame ꝛ famosa ꝛ non famosa: possunt etiā facere interpolatā ꝛ cōtinuam. Et cum hoc s̄m aliquos per vlteriorē adustioneꝫ pōt fieri prassina colera que putrefacta ꝛ ebulliens facit fe. de colera prassina ꝛ per vlteriorem decoctionē fit eruginosa ꝛ hec eruginosa ebuliendo pōt facere feb. licet plurimi velint has coleras non posse facere fe. cum sint venenose ꝛ vel essent mortales vel natura nullo modo sufferret q2 prius moreretur eger.

¶ Capitulum. vij. de signis feb. colerice absolute ꝛ tertiane periodice.

Signa precedētia fe. colericas sunt sensatio puncturaruꝫ in corpore ꝛ plus in dorso ꝛ somni diminutio vigilia interdū ꝛ deiectio appetitus ꝛ ardor in ore stomachi ꝛ acuitas in egestione ꝛ dextri timporis dolor. Et signa pticularia colericis quedā sunt cōia: quedā specialia. Cōia sitis angustia inquietudo impatiētia alienatio nausea amaritudo oris siccitas labioruꝫ scissio eoꝝ dolor capitis siccitas ventris. sed vt plurimū vehemētia sitis pter exiccationē oris stomachi angustia inquietudo impatiētie pter acuitatē inflāmationis colere stimulātis naturā vehemēter. Et alienatio p pter motū colere sursum ad cerebuꝫ. Nausea vo pter motū colere ad os stomachi similiter siccitas labioꝝ ꝛ partiū que sunt sur

sum ⁊ accidit ꝓpter hoc scissio labioꝝ.i.vlceratio ⁊ vesicatio ⁊ dolor capitis quia colera sua leuitate petit sursum potissimus ad partem dextram ⁊ siccitas ventris qꝛ motus colere non est ad intestina sed vel ad superiora aut ad cutem. Et signa predicta sunt conuenientia cõtinuis fe. ¶ Sed signa ꝓpria tã pure ꝙ nõ pure sunt ista rigor veniens in principio paroxismi qꝛ cutis sentit quasi aculeos qꝛ colera citrina est subtiliũ ptiũ ignearum ⁊ cadens sup membra sensibilia mordicat ea ⁊ calor naturalis submergit versus ꝓfundum ⁊ fit tremor ꝓpter frigiditatẽ mẽbroꝝ ⁊ mordacitatẽ mẽbroꝝ sensibiliũ ⁊ in ea non concutiunt dentes: ⁊ nõ est in ea frigus dominans imo est in ea frigus ad calefactionẽ decliuis respectu aliarũ interpolatarũ. vnde est principiũ cũ magno rigore ⁊ pauco frigore ⁊ nõ diu durat spaciũ rigoris sicut in alijs fe. propter motũ festinũ colere ⁊ est in principio sic postea minorat motus colere. Aliud signũ est inflãmatio corporis ⁊ cũ tãgis eum manu in principio videtur calor intensus sed si plus tenes semp minuitur respectu caloris causonis cũ calor causonis sit magis ignit⁹ ⁊ maxime in pectore vbi multi sunt vapores plures ꝙ in tertiana. aliud signũ diuersitas pulsus in principio magis ꝙ in augmẽto et statu. Et aliud est ꝙ in ꝑncipio fugiũt societatẽ ⁊ verba alioꝝ nec ipsi etiã loqui volunt qꝛ auditus acutus eoꝝ hoc ipe magis ledit. Et vrina in tertiana est rubea clara aut sub ignea. i. citrina vel subcitrina merito caliditatis ⁊ est subtilis: aut nõ grossa merito siccitatis ⁊ in declinatione particulari cessat cũ sudore vel vomitu ⁊ fluxu ventris colerico ⁊ abominatione ⁊ nausea potissimũ: in tertio aũt ⁊ quarto paroxismo cũ tũc materia sit magis digesta ⁊ sudor potissimũ est in ea cũ materia sit valde subtilis ⁊ sua subtilitate aliq̃ pars interdũ ad stomachũ aut itestina accedit ⁊ expellit ad extra ⁊ minuit paroxismũ. sudor vero nõ sic in principio paroxismi multiplicatur cũ materia primo nõ valde subtiliata sit ⁊ sudor qꝛ vapores a colera surgentes dũ cuti appropinquant ꝓ caliditate cutis minori ꝙ sit caliditas eoꝝ densantur ⁊ in sudorẽ redeunt ⁊ sic in primo paroxismo occurrẽtibus signis istis prudẽs medicus illã estimabit tertianã. Et si tertiana vnius sit paroxismi vt accidere põt nõ ex hoc possumus cõiecturare ꝙ sit ꝯtinua. sed iudiciũ verũ hui⁹ est ꝙ materia ebulliẽs sit extra venas ⁊ in cõtinua sit intra. Et materia que ebullit si sit tertiana nõ necesse est ꝙ si de tertio in tertiũ ebullit: videat tertiana: qꝛ etiã duplex quartana de tertio in tertiũ ebullire põt ⁊ cũ hoc attendat ad tertianã si ars: etas: sexus: ⁊c. attestent tertiane: aut si assuetus sit vel etiã si eo tempore occurrant multe tertiane.

¶ Capitulũ. viij. de signis feb. cholericarum sine sint pure: siue nõ pure ⁊ per que signa differant inuicem.

In tertiana pura rigor faciens concussionẽ est maior ꝙ in nõ pura sed rigor ꝓ frigore est maior in non pura ⁊ longior ⁊ in principio si apponat man⁹ in pura sup egro maior percipit calor ⁊ pulsus in pura est minus diuersus ⁊ in augmẽto paroxismi pulsus est equalior ꝙ in nõ pura. Et accidẽtia de ira: furore inquietudine ⁊ intollerãtia locutionis in pura sunt maiora et vrina si sit rufa aut rubea clara ⁊ magis fetida ꝓpter colerã ⁊ ypostasis si cito appareat vel in superficie vel in fundo vel in medio purã significat ⁊ cit⁹ ⁊ tardus euentus ypostasis indicat longã aut breuẽ in pura. Et silr etiã in alijs ⁊ si in pura in primo scdo aut tertio paroxismo appareat. si in primo liberabit in tertio si in scdo vel tertio liberabit in quarto vel quinto. si in quarto liberabitur in septimo. Sed vrine colores proportionari debent coloribus suis in sanitate. Nã cum q̃s sanus calidi epatis habet vrinã rubeam vel subrubeã ipso febriente debet esse vrina rubicundissima. Et in sano habente vrinã pallidã pro sua frigiditate eo post debet vrina citrina apparere. Et sudor in pura est exuberãtior ꝙ in nõ pura. ⁊ vomitus ⁊ egestio attestant colere rubee naturali in pura ⁊ in non pura attestant colere non naturali. Et signa ꝓpria pure per q̃ ipsa distinguit a nõ pura sunt longitudo paroxismi: qꝛ in pura non pertrãsit. xij. horas ⁊ quies maior. xxxvj. horaꝝ ⁊ minor paroximus est quatuor horaꝝ. Aliud signum pure est ꝙ status paroxismi cito vel nimio est propinquus principio ⁊ caliditas corporis est stantibus extremis adhuc frigidis qꝛ caliditas exit ad supficiẽ anteꝙ facta sit expansio ei⁹ ad extrema. Aliud est quãdo

patiēs bibit aquā statim a corpore eleuātur vapores calidi exeūtes de cute quasi velit sudare presertim in statu: aut in fine augmēti. Aliud signū q2 tertiana pura nō trāsit septe3 paroxismos q2 sicut causon q̄ fe. est pacuta terminat in septe3 dieb9 ita tertiana in septem paroxismos. ꝛ ordo paroxismoꝝ videt̃ q2 prim9 paru9. scōs maior. terti9 adhuc maior. quartus maximus ꝛ quint9 minor quarto. ꝛ sext9 minor q̄nto ꝛ sic deinceps. ordo tn̄ vt plurimū ꝛ nō semp est. Et de hmōi signis potiora sunt rigor in principio ꝛ sudor in fine paroxismi. Et nō pura tertiana in oībus dictis signis est diuersa a pura. Nā in nō pura rigor p motu cōcussiuo est minor ꝛ est plixior rigor ꝛ sil'r frigus ꝛ sensatio puncturarū minor ꝛ caliditas nō pure est magis mitis non acuta. tn̄ minus vaporosa sed deterior. Nec caliditas est sic equalis per totū paroxismū ꝛ ad tactū pcipit̃ caliditas augeri non tamē sicut in causone ꝛ caliditas ei9 interdū minuitur deinde post auget̃. ꝛ post q̄nq3 minuit̃. deinde auget̃ vsq3 ad statū. Et causa ei9 est inequalitas ꝛ eterogeneitas materie. ꝛ pulsus nō pure ē magis diuersus. Nec est equalitas in augmēto ꝓpter diuersitate3 materie ꝛ accidentia remissiora tamē grauitas capitis est maior ꝛ magis extendit̃ ꝓpter multitudinē materie ꝛ vapoꝝ eleuatoꝝ ad caput. Urina vero in colore est remissior q̄3 in pura in substātia vō grossior tn̄ q̄nq3 magis. q̄nq3 minus s̄m opilationē maiorem vel minorem ꝛ digestio tardius apparet. Et est interdu3 citrina subrufa nec est clara sed perturbata sepe. Sudor vō in ea nō est exuberās valde vaporosus p̄sertim in toto corpe p grossitie maiori et egestio ꝛ vomit9 innaturali colere attestant̃. ꝛ nō pura in corpe aduenit colerico et etate nō iuuenili s3 in pria senectute vel puericia ꝛ nō ē in estate s3 poti9 in autūno ꝛ in regione nec calida: nec sicca et non accidit extenuitat̃. S3 pticularia req̄sita ad purā desunt i hac ꝛ paroxism9 durat vltra. xij. vel. xiiij. ho. sed interdū plōgat̃ vsq3 ad. xiiij horas. ꝛ sentit patiēs nocumentū pot9 aque frigide nō tn̄ sic in pura. Et dicit̃ tāto remotior a pura q̄3to spacio addit̃ supra purā ꝛ incipit interdū in autūno ꝛ termiat̃ in vere. nec āncessio ꝛ postpositio ē scdm ordinē in suis paroxismis nec diminutio ꝛ postpositio nec eradicatio eius sic pfecta ēvt in pura. Et nō pura q̄ fit ex putredine sanguis minus seua est quā q̄ ex putredine colere cū miscet̃ cum flegmate. ¶ Signa vō colerice note ꝛ colerice cōtinue. s. tertiane ɔtinue sunt. nā colera nota facta solū p adustionem colere est in oībus signis supra dictis magis silis tertiane pure potissimū in accidētib9 q̄ sequūt̃ ipam. Ni rigor. s. cōcussio in ea est minor licet sit plixior. sed frigus est fere equale ꝛ pūcture pauciores sed plus pdurātes. sitis vero inflāmatio ꝛ caliditas sensata circa epar et vigilie ꝛ alia signa sunt fere eq̄lia pure vl' parum remissiora ꝛ pulsus magn9 ꝛ diuersus non tn̄ ita fortis. Et vrina ignea est in hac et subtilior merito siccitatis maioris et paroxismus nō prolongat̃ valde vltra. xij. horas nec exit vapor calidus sicut in pura ꝓpter grossitudinē eius ꝛ forte nō eradicat̃ perfecte. s3 facte a citrina colera sunt signa frigus. i. rigor in principio an̄ accessionē ꝛ calor nō est multū extēsus ꝛ acutus vrina citrina vl' subcitrina ꝛ tenuis parū ꝛ morsus oris stomachi nec asperitas gutturis ꝛ lingue: sed amaritudo oris dolor capitis p̄sertim dextre ptis ꝛ dolor renū ꝛ pulsus velox: non tn̄ vt in vā teriana. Et signa facta a col'a vitellina sunt frig9 intēsius q̄3 in p̄dicta ꝛ vrina tenuis sed in supficie mīus tenuis ꝛ frigus ꝛ accessio multo tpe pseuerāt ꝛ sepe p vomitū q̄si vitellos ouoꝝ pꝛ̄iciūt ꝛ accidentia etiā parū intēsiora q̄3 in facta a colera citrina. Et vt plurimū facta ex colera citrina vel vitellina inuadit inter horas colere q̄ sunt ab hora. tertia diei vsq3 ad horā nonā. s3 interdum anticipāt ꝛ interdū postponūt. Sed q̄ ex colera pmixta cū melia est cum rigore maiore oīb9 alijs ꝛ maior sensatio pūcturaꝝ. Et in facta ex colera ꝛ flegmate vrina est subtilior q̄3 in oīb9 alijs tn̄ magis tincta q̄3 i p̄dicta ꝛ pulsus magl' diuersus. Et paroxism9 lōgior oībus alijs vt plurimū. xviij. horaꝝ. Et simil' febrib9 erraticis si iueniat̃ signa sunt silia signis q̄rtane nothe facte ex melia īnāli fcrā ex adustione colere l3 nota ꝓprie sit q̄ fit ex colera cū admixtione flegmat̃ ꝛ tertiana nō pura in plus se h3 q̄3 nota nam omnis nota est non pura ꝛ non econtra. Et interdū quādo fit duplicatio tam in tertianis q̄3 in quartanis est signum melius presertim quando

minores sunt porismi q̄ in pma. Nā diuisit natura materiā i duas ptes vt magis vincat Si vero fit invalitudine sua supueniente alteratio nō est signū salutis ppinque sed multitudis materie grauantis. Signa vero tertiane cōtinue sunt similia eis q̄ sunt tertiane periodice intensiora potius. Et oīs cōtinua breuior est sua interpollata vel nō longior. ¶ Pronosticū. Tertiana vera terminat in .xiiij. dieb᷒ ⁊ nō vera in .xxxvj. prim᷒ paroxismus est paruus. scd̄s maior ⁊ alij vsq̧ ad quartū maiores. qnt᷒ icipit debilitari: ⁊ alij pl᷒ ⁊ in pncipio paroxismi est vomitus. in fine vero sudor.

¶ Capitulum .ix. de cura febris colerice pure per dietam.

Canon cōis q̄ tertiana pura securissima est: nō pura vero supecta. Et nisi congruis remedijs curet: ducit interdum ad malū finem oportet ergo in ea medicum esse diligentem nec negligere et curā nō postergare ⁊ eger semp sit obediēs et interdū reperit tertiana pura de materia furiosa ⁊ valde suspecta quare diligēter attendat ⁊ dieta eius est primo vitare aerē calidū ⁊ siccum ⁊ solem ⁊ ignē in camera ⁊ nimiā visitationē ⁊ colloquia ⁊ murmur. In primo tn̄ paroxismo ⁊ i augmēto vitet aer frigidus ⁊ fiat vt vapores nō retineant ⁊ silr ira furor ⁊ rixe ⁊ motus laboriosus ⁊ fricatio fortis ⁊ vigilie plurime obsunt somnus vero in paraxismo in principio vitetur: sed in declinatione paroximi conuenit ⁊ sepe in statu. ⁊ cibi ⁊ potus calefacientes ⁊ medicine calefacientes ⁊ exsiccātes ⁊ potissimum mel ⁊ res salse ⁊ acres ppter siccitatē: et omnia dulcia nocent propter facilem conuersionē in cbolerã ⁊ q: opilāt epar q: attrahit ea añq̄ digerant ⁊ cibus ante porismū ⁊ in paroxismo nō det. nec etiā aq̄ ordei regulariter coacte tn̄ interdū dari cōuenit. ⁊ aqua ordei ⁊ iulep coacte dat ad extinguendū intensuȝ feruorē. de balneo in hac patria nō est cōsuetudo ⁊ ppter hoc nullo mō cōcedat nisi forte in declinatiōe vti. Et de balneo extremo moꝝ .s. manuū ⁊ pedū plus pōt cōcedi. Sed q: in hac nostra patria cōsuetudo est administrationis carniū in principio vel in augmēto saltē vti nō det etiā in statu: tn̄ si cupiunt mulieres alteret cū frigidis sicut cū decoctione lactuce ⁊ cucurbite vel arantio cū cortice parū in eo bullito ⁊ pulla sit parua nec comedant carnes sed brodiū cū mica panis et si pruna aut cerasa sicca in eo bullirēt in virtute stiptica ⁊ in declinatione cōcedāt ⁊ aucule parue laudabiles ⁊ testiculi gallorum ⁊ oua decocta cum aceto. cū cortice suo nō tollant: ⁊ de ouis vitelli magis cōcedunt q: albumē ē dure digōnis. sȝ q: magis infrigidāt in stomacho fortiori cōcedant. tn̄ ppter consuetudinē. tn̄ etiā q: debiliora hoc tpe apparent corpa q̄ antiquo tēpore. de potu vero vinū granatoꝝ ⁊ aqua ordei subtilis vsq̧ ad decliatonē ⁊ sirup᷒ acetosus cōuenit. de fructib᷒ vero granata dulcia ⁊ muza pruna mara arātia ⁊ mellones indi laudāt a multis tn̄ in paucissima q̄titate q: lȝ infrigident tn̄ humor aquosus indigest᷒ putrescibilis est. sed decoctio ei᷒ ⁊ cucurbite cū pulla cū sit apertiua magis cōuenit sed citrulli ppinqui natiuitati ⁊ mellones minus nocent. Aqua vero carnis .i. distillata nullo modo confert tn̄ ad necessitatē det cū cautela primo pelle ⁊ pinguedine remota ⁊ lota valde pluries cuȝ aq̄ frigida ⁊ cū herbis frigidis ponat ad alēbicū ⁊ post alteret cū iuleb violaceo potus vero in porismo sit aqua decocta ⁊ post frigidata vel sola vel cū pauco zuccaro vel ordei vel iulebviolatū ⁊ silia. Vinū incōuenit ante digestionē q: puocat ⁊ pmouet humores crudos ⁊ putridos ⁊ digestione vero materiei incipiēte tenue aquatū modicuȝ cōuenit. Et paroxismus semp veniat ieiuno stomacho.

¶ Capitulū .x. de cura eius per potionem.

Cura aūt p potionē primo fit cuȝ lenitiuo ventris materieruȝ necessario vel cōtingenter repertarū ⁊ pōt fieri hoc mō. R. prunoꝝ tamarindorū ⁊ diaprunis tempa secaniabin vel terenyabin. ℥. ij. vl' pl᷒ Itē aq̄ duoꝝ granatoꝝ cū pulpis suis li. ß. cū zuccaro. Itē. R. tamarindoꝝ. ʒ. xl. infundātur in aq̄ calida vel casei in nocte ⁊ colent et distēpet in ea siracost aut aq̄ duoꝝ granatoꝝ ⁊ est valde vtilis in calitate vehemēti vl' sicut decoctio terenyabin vel iublet. i. lupul᷒ ⁊ passulaꝝ vel deco. cū terenyabi ⁊ siracost ⁊ prunorū ⁊ sicut sirup᷒ violat᷒ ⁊ viole cōdite qn̄ caliditas est mediocris ⁊ de vtilib᷒ est. R. sirupi violati ⁊ terenyabin añ dissoluta cū aqua casei. ℥. v. aut. vj. ⁊ māna dissoluta in decoctione tamarindoꝝ prunoꝝ iniubarum sebesten

passularum enucleatarū ꝛ ordei mundi. Et de cōuententibus est diamāna ꝛ diaprunis qñ nō ponitur diagrediuȝ. Sed conficiatur cum succo rosarū simplici ꝛ etiā coquantur viole pruna flores boraginis ꝛ colentur in colatura distemperetur manna ꝛ cassia equaliter aut non equaliter. vel fiat distere lenitiuum. ℞. mercurialis malue violarie blitis añ. m. s. ordei. m. j. ß. decoquātur ꝛ colentur ꝛ in colatura zuccari ru. ℥ j. ß. zuccari violati. ℥. j. cassie fi. ℥. ß. olei violati. ℥. iij. ꝛ vnus vitellus oui vel duo ꝛ parū salis ꝛ si materie sint in stomacho educantur vomitu cū squingibin ꝛ aqua calida. si vo circa ptes vrine aperiātur ꝛ educātur inde. Sed materie cōtingenter repte si sint: educātur vt sanguis p flebotomiā ꝛ in primo vel scdo aut tertio die ꝛ etiā vomit⁹ in principio pxismi materia existēte in stomacho ꝙ nausea pcipitur. De euacuatione vo materie antecedentis ꝛ coniuncte possumus etiaȝ nō expectata oimoda digestione potissimū materia furiā minante ad quā. ℞. prunoꝝ tamarindoꝝ aut mirabolanoꝝ citrinoꝝ māne cassie ꝛ similiū. Et aduertendum ꝙ mirabolani in materia furiosa sunt optima medicina educendo primo. post alterādo ad frigidū ꝛ constringēdo ne materia effreniter. Euacuatio etiā p vrinā cōuenit digesta in parte materia presertim per emulsionem seminū cōium post digestioneȝ vo si natura nō mouet moue tu: sed si natura tēptat aliquā viā cōgruā sequaris illaȝ nec de scamoneatis cōpositionibus sis suspectus qñ scamonea in fermētatione amittit malitiā vt tiriaca fermentata malitiā opij ꝛ tiri amittit. Et medicine lenitiue ppter dosim possunt fieri solutiue ꝛ solutiue lenitiue ꝛ i delicatis denť pruna ꝛ māna cū aqua frigida. s. endiuie. Et solutiua vel lenitiua vel eradicatiua possunt esse diamāna diaprunis electuariū de succo ro. ꝛ māna vel cassia vel aliquo dictoꝝ electuarioꝝ vel māna ꝛ reubar. ꝛ infusio cū māna cassia tamarindis est minoratiuū optimū. ¶ Tertio intendenduȝ est: resistētie putrefactionis sicut sunt frigida ꝛ acetosa q̄ etiā digerūt materiā calidā sicut sunt semina frigida ꝛ herbe frigide ꝛ sirupi cōuenientes sunt sirupus violat⁹ cucurbitinus nenufarinus de endiuia de acetosa ꝛ sirup⁹ acetosus simplex. Quarto extinguēda est caliditas ꝛ accidit interduȝ ꝙ tertiana a colera rubea nō naturali facta est tante caliditatis ꝙ oportet q: humor colericus est siccissimus ꝛ calidissimus oim humoꝝ corporis. Et iuleb factū cuȝ aqua portulace ꝛ flore nenufaris in qbus psiliū infusum fuerit p noctē aromatizatū cū duobus granis canfore est optimū in inflāmatione forti. ¶ Ab extra vo approximari nō debēt frigida nisi materia minorata. Epithima in nocte cū facta est digestio cibi petia infundēda in aq̄ in qua sandali puluerizati sint. Et qñ post crisim vel euacuationeȝ remanet calor: deť sirup⁹ acetosus cū aq̄s diureticis aut in quo cocta sunt semina ꝛ radices diuretice. Quinto accidētia q̄dā sunt q̄ ledūt. s. sitis dolor capitis vigilie siccitas lingue ꝛ similia p quoꝝ cura ad sua remedia in suis locis accedatur.

¶ Capi. xi. de cura fe. colericarū nō puraꝝ.

Colerice vero nō pure cura assimilať pure in qualitate nō tñ in gradu qm̄ aer dȝ esse frigidus in ambabus tñ in gradu dȝ esse frigidior in pura q̄ in non pura. Unde camera non dȝ parari ita frigida ꝛ humida sicut in illa. In estate tamen debet esse frigidior q̄ in hieme ꝛ in temporibus medijs mediocri modo. Motus vero ꝛ quies etiaȝ medio modo respectu pure. nā in hoc lȝ materia non euacuata non cōueniat minus tñ adhuc conuenit motus in illa q̄ in ista quia in illa motus plus calefacit corpus plusq̄ in ista ꝛ plus inflāmanť humores. Somnus etiaȝ minor q̄ in pura ꝛ vigilia amplior. cibi enim lȝ roborent virtutem digestionē tñ phibent q: ſm Galenuȝ ad glauconem nō quolibet die cibari oportet in nō pura sed altera die reficies virtute constate. Sed cum hec fe. minatur longitudinem debemus custodire virtutē vsq̄ ad statū prope statum vero ꝛ in statu subtilius dietare. Sed quando prolongatur egritudo variis carnibus decenter. Unde cibetur in die quietis. alio vero nō: sed q: in nō pura interdum durat paroxismus p totā dieȝ: dȝ cibus dari in maiori quātitate pvice ꝛ maioris nutrimenti vt etiā si cōparemus q̄titates nutrimēti in pura ꝛ nō pura in pluribus diebus dȝ esse quātitas maior ꝛ maioris nutrimēti in nō pura q̄ in tanto tpe in pura. Ista ergo subtiliatio vtriusq̄ dȝ fere esse equalis licet

maior subtiliatio in pura potius. Et in hoc differunt q: in nō pura op3 q cib⁹ abstergat ⁊ calefaciat in pura vero pl⁹ infrigidet. Uinum aūt dari d3 solū icipiēte digestiōe in nō pura et sit albū. In pura vero pot⁹ euacuata iā materia. ¶ Quātū vero ad euacuationis intētionē differūt. Nā in euacuatiōe pure nō sic expectat digestio. Magis aūt in euacuatiōe nō pure expectat: q: materia nō pure ē min⁹ obediens euacuationi q pure ⁊ indiget euacuatiōe eradicatiua ⁊ nō minoratiua tm̄. Et in nō pura qrit supfluitatū materiez cōtum maior expulsio idcirco lenitiua tā clisteria q potabilia debēt habere de acuitate plus: q: materia faciēs hāc fe. est viscosa ⁊ glutinosa plus ppter mixtionē flegmatis. vnde clisteria pscrtim in pncipio debēt esse acuta satis q: in nō pura ptinētur in stomacho ⁊ intestinis multe materie q̄ egēt euacuatiōe vt non corrūpant ⁊ non misceant cū materia fe. vñ clisteria debēt esse acutiora ⁊ nō absolute. s3 in cōparatione ad purā. ¶ De digestiuis vero in principio cōueniūt in nō pura añ septimā3 diē adiuuātia ad digestionē. sicut sirup⁹ acetosus simplex pmixt⁹ cū gerentabī ⁊ post istū sirup⁹ acetosus ɔposit⁹ de quīq3 aut duab⁹ fm q indicat magis vel min⁹ elongari a pura ⁊ pñt dari hmōi sirupi cū aq̄ endiuie cicoree ⁊ capillorū ve. vel lupulo⁊ ⁊ aq̄ feniculi ⁊ apij cū gerentabin q: apiunt: subtiliāt ⁊ puocāt ⁊ si ptrāsit. xiiij. tunc nō est malū dare trociscos de rosis minores. Et si plōgat pl⁹ detur decoctio eupatorij. Et si pl⁹ plōgat cōpetūt trocisci de eupatorio q: cōfortāt epar ⁊ valēt ad fe. cronicas. Sed minorata materia ⁊ q: isti trocisci sunt extranei gustui pōt dari pot⁹ sirupus ei⁹. sirupus bonus. ℞. radicu3 brusci ⁊ sparagi añ. ℥. j. endiuie nō lote scariole rostri porcini epatice scolopēdrie capi. ve. recētiū summitatū lupuli. añ. m. ß. se. iiij. frigido⁊ mūdato⁊ añ. ℥. j. liqritie rase passulā⁊ enucleata⁊ añ. ʒ. vj. sio. vio. bora. ⁊ bugl. añ. ʒ. j. aceti albi. ℥. ß. mellis dispumati. ℥. j. ß. mellis ros. ℥. iij. 3uccari albi solidi. ℥. ix. fiat sirup⁹. ali⁹ vtilis p delicatis. ℞. decoctionis radicis frassini spagi gramis añ. ℥. j. ß. aq̄ endiuie. ℥. iij. aq̄ nenufaris capillorū ve. añ. ℥. ij. aceti albi. ℥. j. 3uccari albi. li. j. fiāt sirupus ⁊ post sirupos dent solutiua deinde rētera sirupos ⁊ fit iter euacuationē ⁊ euacuationē tm̄ tps q cōfortet corpus. Et medicina euacuatiua respiciat plus colerā q flegma aut melācholiā ⁊ has respiciat pl⁹ ⁊ minus fm q̄titatem ea⁊ ⁊ lenitiua laudabilia sunt clisteria plus q medicine. pscrtim appositis tribulis marinis camomilla ⁊ ficis ⁊ cartam⁹ ⁊ viole ⁊ sebestē ⁊ ficus sicce ⁊ odor turbit aut. i qb⁹ ponūt cassief. ⁊ oleū sisaminū et hauracb. Et si fe. pū elōgat a pncipio vtere debiliori ⁊ si plus fortiori. Nec est malu3 vti vomitu iterdū cū re leui si natura pna sit pscrtim si iuenerit ifirm⁹ subuersionē aut mordicationē aut amaritudinē pscrti3 post cibū q: cū cibo miscent materie ⁊ facili⁹ exeunt ⁊ maxime q: in stomacho ptinet multū flati3 viscosi. Et si vrina esset rubea grossa pmisso clisteri lenitiuo ⁊ postposito etia3 ⁊ digesta materia fiat cu3 farmacia ⁊ si expedit fortis sit debilis fortis in virtute: ⁊ debilis; pondere quia potest fieri iterario.

¶ Capi. xij. de cura spāli. cholericarum nothaz primo de cholerica citrina putrida.

In cura hui⁹ vt p minoribus singula minutis digerant. Tēperet pmo aer ad frigidu3 ⁊ declinet ad siccu3 sed si nō habet natura fiat artificio cu3 aq̄ et aceto ⁊ frondibus salicis vitis cāne ⁊ folio⁊ granato⁊ ⁊ citonio⁊. Et in die poxismi ante aduentū ei⁹ leniat vel natura vel arte venter etiā añ prādiu3 ⁊ i initio añ rigores coopiat paulo meli⁹ pānis ⁊ adueniēte rigore aut frigiditate si op⁹ ē coopiat pl⁹. dū aūt calere incipit ⁊ rigor cessat amoueas gradatim pannos ⁊ sic dimittat abluendo si op3 os cu3 aq̄ ordei vel pura vel cu3 aceto vel aqua pura decocta ⁊ post infrigidata si tepida nō placet ⁊ in fine stat⁹ pmitte dormire ⁊ in declinatiōe ⁊ post ciba eū p horā primo factis fricatiōibus lenib⁹ ad crura ⁊ coxas ⁊ brachia. ⁊ cibus ei⁹ sit in principio hui⁹ fe. i. in primo vel scdo vel tertio poxismo cū ptisana ordei cum 3uccaro vel pane loto cu3 aceto ⁊ 3uccaro cōspso vel cū pane decocto post poxismū vel de farre. vl' si vigilias pateret aliqd de lactucis vel arācijs aut prunis maturis vel de granatis ⁊ potet vel aquā decoctā cu3 3uccaro vel cu3 vino paucifero limphato multu3. In die vero qetis pmo in mane fiat clistere lenitiuu3 ⁊ post fricatiōes nō oino fortes sed delectabiles. Aut det lenitiuū hui⁹. ℞. medulle cassie

vel mãne.ʒ.j. distẽpera cum decoctione pru- norũ tamarindorũ violarum florum boraginis florũ buglosse passularũ añ.⁊ eadem die post operationẽ medicie abulto ore detur cibus ⁊ si sibi satis videtur deferre aut panatella si vult in brodio pue pulle decocte cũ alterãtibus vt cũ lactuca vel cucurbita vel cũ citrulio pauco ⁊ post quiescat p horaȝ vel duas. de post faciat si potẽs sit aliquale exercitiũ deambulãdo pũ p cameras ⁊ si possibile sit camera opposita sit cũ ostio vel fenestris aptis septẽtrioni. et sic in scdo q̃si eodẽ mõ cibetur ⁊ altera die sus pecta eodeȝ mõ vt in die altero paroxismi ha- buit in oibus. ⁊ altera die quietis fiat hmõi cli- stere. ℞. blitis malue mercurialis añ.m.j.se minis feniculi.ʒ.j.furfuris.m.j.⁊ in hac de- coctiõe dissoluatur medulla cassie ⁊ mellis vio lati.ʒ.j.bñdicte.ʒ.ß.olei violati.ʒ.iij.salis pa rũ ⁊ potest facere hoc de tribus vel q̃ttuor die bus altera in die tñ quietis.⁊ post p lenitiu- uo pma die quietis. ¶ Pro instrumẽto potio- nis. ℞. medulle cassie.ʒ.j.ß.mellis ros.ʒ.ij. distẽperentur in decoctiõe tamarindorũ prunorũ passullarũ liq̃ritie ⁊ anisi ⁊ cartami si vero prius vel post videretur vrina rubea grossa flo bothometur post aũt detur digestiuũ. ℞. sirupi acetosi.ʒ.j.gerentabin.ʒ.ß.aq̃ endiuie aq̃ lu pulorũ añ.ʒ.j.ß.vel sĩle ⁊ post q̃ttuor vel q̃nq3 sirupos. detur hoc minoratiuũ vel sĩle. ℞. pul- pe cassie.ʒ.j.reub.ʒ.j.spice.℈.ß.distepera cũ decoctione anisi passularũ capillorũ ve. liquiritie cartami post clistere lenitiuũ die sequẽ ti in quo addatur florũ camomille.m.j.post au teȝ si oporteret sirupus huic silis. ℞. sirupi acetosi de radicibus duabus vel q̃nq3 aq̃ endi uie lupulorũ ⁊ absinthij añ.ʒ.j..⁊ si vides in vrina digestionẽ incipe vel vides paroxismos fortificari vt incipiat status fe. minue potius cibũ. Et cõpleta digestiõe des medicinã era dicatiuã huic silem. ℞. cassie.ʒ.j.reub. elect. ʒ.j.spice.℈.j.agarici infusi in gerentabin.ʒ. j. distẽpa cum decoctiõe cõi ĩ aqua absinthij vel loco agarici ponatur diasinicõis.ʒ.j.aut suc ci ro. aut diaprunis solutiui. Et si plõgetur fe. dẽtur p digestiuo sirupi de inari ⁊ gerẽtabin vel acetosi cõpositi de duabus.ʒ.ß.aq̃ endiuie aque lupulorũ ⁊ eupatorij. ¶ In tertiana ve ro de colera vitellina regimẽ dȝ cẽ grossius q̃ in facta a citrina. sicut in citrina dȝ cẽ gros sius q̃ in pura tñ dȝ esse priuatũ stipticita- te ⁊ ppter hoc dȝ esse ex cibis attenuãtibus plus q̃ in illa ita q̃ in augmento cõcedatur decoqui cũ cibarijs luis radices feniculi et petrosil.⁊ capares ẽt cõceduntur ⁊ debet esse minoris frigiditatis q̃ in citrina ita q̃ oĩs cibus grossus vel ingrossans vitandus est.⁊ in pncipio feb. dȝ regi quasi sicut in citrina nisi q̃ cibi debẽt esse minus frigidi ⁊ minus humidi ⁊ debent minoratiue medicine eius magis respicere flegma q̃ in citrina. Unde potes dare tale minoratiuũ. ℞. cassie vel mã ne.ʒ.j.vel etiã ambarũ simul ⁊ diasiniconis ʒ.j.ß. diaprunis solutiui.ʒ.ß.⁊ si ambaruȝ si mul accipiatur ʒ.j.vel si vnius tñ.s. cassie sit ʒ.ij.⁊ addatur de diasinicõ.⁊ diaprunis añ. ʒ.ß.⁊ post detur pro digestiuo. ℞. acetosi com- positi.ʒ.j.gerentabin.ʒ.ß. aque endiuie aq̃ feniculi añ.ʒ.j.ß.⁊ potest exhiberi añ paro xismos eo mõ quo in alia sed aliquantulum copiosius ⁊ cũ hoc ponẽdo in decoctiõe pul li de radicibus petro.⁊ feniculi. nec ita de fri- gidis ponatur. Et fricationes etiã fortiores ⁊ diutius durantes.⁊ etiaȝ añ paroxismum per horã vel duas si fiãt sũt optime. Et post quattuor vel sex sirupos de illis detur tale mi noratiuũ. ℞. cassie.ʒ.j. aut mãne ⁊ reub.ʒ.j. agarici infusi.ʒ.j.ß.in oximelle ⁊ expressi cuȝ decoc. passularũ anisi feniculi facta in aq̃ en- diuie ⁊ absinthij vel eup. Et post redeundũ ad sirupos hmõi. ℞. sirupi acetosi cõpositi. ʒ.j.sirupi de bizantijs.ʒ.ß.aq̃ endiuie ⁊ ab- sinthij añ.ʒ.j.ß.⁊ dẽtur hoc mõ tres sirupi. post detur de oximelle cõposito ⁊ de inari ⁊ ace toso si oportet ana.ʒ.ß. cũ decoctione cõi in aqua endiuie ⁊ eupatorij. Et in medicinis ⁊ sirupis sit aliq̃d de cõfortãtibus membra principalia sicut mastix ⁊ spica ⁊ cuȝ hec sint respiciẽtia flegma cũ colera sed plus coleraȝ Et post purgationẽ cõueniunt capares spa ragi ⁊ passule ⁊ amigdale ⁊ quãdo inclinat natura ad vomitũ fiat decoctio cum caricis aceto ⁊ melle ⁊ parũ post iuuetur vomitus ⁊ hoc minoratiuum bonũ. Recipe mellis ro. colati.ʒ.ij.⁊ distempera in decoctione passu larum violarum polipodij anisi cartami ⁊ po natur de cassia.ʒ.j.reub.ʒ.j.. turbith.℈.j.spi ce gingiberis añ.℈.ß.⁊ semp vngatur in qua libet tertiana notha cũ oleo nardino ãte prã diũ ⁊ ante cenã ⁊ etiã ante principiuȝ paroxis- mi presertim stomachus. Et post sirupos ite

ratos si nō vult potiones liquidas da in modum dactili tale medicamē. R. electuarij in di.ʒ.iiij.succi ro.ʒ.j. Et qn̄ sirupi post istos dictos essent tediosi detur de diarodon abbatis cū aqua lupulorꝝ ⁊ apij vel absinthij Et vltime pillule aggregatiue conueniunt. ¶ Cura vero tertiane nō pure que facta est ex colera naturali vel colera citrina non permixta sed potius iuxta eam positā vt non deducta sit ad vnā formā est similis cure facte ex colera citrina vnius forme. Et ista vt plurimū fit ex colera naturali ⁊ flegmate aquoso vel ex colera citrina deductis ad putredinem ex solo motu colere. Et ista est cū orripilatione frigoris non intensi ⁊ apparet ꝙ sit aqua frigida cadens super corpus tn̄ perdurat fere per horā ⁊ caliditas est cū dolore capitis vel frontis⁊ os amaricatum non tamē asperū ⁊ cū multa siti. Urina citrina in cuius fundo residet de flegmate diuulso cū pulsu veloci ⁊ frequēti ⁊ cū incensione stomachi ⁊ in ypocūdrijs ⁊ durat paroxismus vltra horas xv. vel plus vel minus ⁊ cum sudore recedit. Et suū minoratiuū cōueniens est. R. ℥.j.cassie electuarij de succo ro.ʒ.ij.cum decoctione prunorꝝ tamarindorꝝ passularū iuiubarum ⁊ digestiuū sirupus acetosus.℥.j.ß.cū aqua endiuie ⁊ feniculi minoratiuū aliud cassie. ℥.j.reubar.ʒ.ij.ß. ¶ Tertiane vero ꝑ admixtionē melancholie cura est magis humectādo ꝙ in tertiana pura ⁊ minus infrigidādo ⁊ venit fe.cū tensione frigore cōcussiuo ⁊ siti vrina tendēs ad rubedinē clarā. lenitiuū. R. cassie.℥.j.ß.distempa cū decoctione prunorꝝ violarū tamarindorꝝ ordei minoratiuū aliud recipe cassie.℥.j.succi ro.ʒ.j.diasene.ʒ.ij.distēpera cū decoctione passularū violarꝝ polipodij sene anisi. Aliud minoratiuū recipe electuarij de succo roß.ʒ.iiij.diasene.ʒ.iij.cū decoctione polipodij sene epithimi scolopendrie fumiterre passularꝝ violarꝝ prunorum. ¶ De tertiana de colera adusta nondū conuersa in melācholiā:nec cū melācholia ꝑmixta regimē per dietā ⁊ potionem dꝫ verti simul ad frigidiꝰ ⁊ hūidius ⁊ humor digeratꝰ cū sirupo de fumoterre ⁊ aqua violarꝝ ⁊ aq̄ buglosse:⁊ euacuatio fiat cū māna:diaprunis ⁊ electuario amech.cū decoctiōe florum boraginis buglosse violarꝝ foliorꝝ sene ⁊ florū fumiterre ꝙ si fe.fuerit ex colera prasina vl' eruginosa pauci euadūt ⁊ ab eruginosa nullus qꝛ paroxismi sunt lōgi ⁊ accidētia pessima Tn̄ si aliqd fieri pōt ꝙ citius fieri pōt materia eradicetꝰ ⁊ regimē fiat sicut de pestilētiali fe. ⁊ recordare ꝙ in q̄libet specie tertiane cū apparuerint signa digestiōis ponere ī digestiuo ⁊ solutiuo parū de absinthio qꝛ valꝫ ad multa. Et sirupꝰ iste est expertus ꝯ tertianā purā.recipe succi endiuie scariole rostri porcini an̄.℥.ß.zucari albi.℥.vj.fiat sirupꝰ et exhibeatꝰ oī die accessiōis. dicit mūdinꝰ.recipe succi plātaginis⁊ aq̄ roß.an̄.℥.ij.q̄bꝰ parū vini vl' aceti ꝑmisceatꝰ ⁊ sumatꝰ ī potu an̄ accessionē ꝑ ho.xv.tertianā notā curat large.

¶ Capitulum.xiij. de cura feb.colerice continue.

Cura tertiane tam vere ꝙ proportionalis est similis tertiane ꝓportionali illi nec differūt in intentionibus sed in mō approximationis rerū illas intētiones implentiū qm̄ cōtinuarum ⁊ suarꝝ interpolatarū eadē est cura. In cura tn̄ cōtinue medicus magis sollicitus eē dꝫ. Et ratio qꝛ illa materia est deterior et cōtinuo affligit.interpolata ꝟo nō sic. Instrumentū eni dicte est ꝙ regimen dꝫ declinare ad maiorē frigiditatē ⁊ hūiditatē: ⁊ curiosius ꝓhibenda ira:furor:sollicitudo ⁊ alia ⁊ quies ꝓlixior ⁊ vigiliarꝝ instantia timēda ⁊ fugienda ⁊ cibi minoris q̄ntitatis pro vice ⁊ nutrimentū leuioris digōnis. Differentia vero quo ad instrumentū potionis est ꝑmo in digestione qꝛ magis opꝫ digerere ⁊ cū fortiori digestione qꝛ materia hec magis rebellis est nature ⁊ cū hoc est magis mixta sanguini.q̄re opꝫ magis sequestrare ⁊ cū hoc materia cōtinue est magis dissemiata ⁊ sparsa ꝑ totū. Et oī mane ⁊ pluries ī die da succū granatorꝝ cū interioribus suis cū hoc ꝑ horas post da hunc sirupū acetosuꝫ cū aqua seminū cōium coctis seminibus aqua endiuie ⁊ sirupꝰ de pomis descriptus a mesue in antidotario ⁊ nenufarinus descriptus a nicolao ⁊ hoc medicamē dꝫ dari hora remotiori ab incensione maiori ⁊ clisteria incōtinua leuiora eē dn̄t ꝙ in interpollata ⁊ solutiua fortia minus denꝰ in hac ꝙ in interposita ⁊ hoc regulariter si materia nō sit furiosa vt puta cū diamāna ⁊ sirupo violato vel cū electuario de succo roß. ⁊ sirupo prunorū

quem descripsit Mes. in ātidotario vel cū oxyapzunis ⁊ aqua fructuū soluentiu; reub. tū plus associatur nō pure q: euacuat etia; flegma. Differt etiā in euacuatione per vomitū q: interpollate est ꝯueniētioz. Differt etiā alterando q: maioz requirit infrigidatio in cōtinua vt puta cū fructibus frigidis et aqua pura ⁊ aquis frigidis ⁊ quāuis hoc fit in cura tertiane cōtinue longe plus est in cura causonis ⁊ sic via est ad curandū non purā: nā semper eget subtilioꝛi regimine ꝙ sua interpollata. Et eget digestiuo frigidiori q: tertiana cōtinua vt plurimū ꝓuenit a colera. Strup⁹ valde vtilis. ℞. radicū qnq; añ. ℥. ij. capilloꝛū ve. politrici dyantos scolopendrie papaueris albi lactuce endiuie citrach epatice seminis poꝛtulace sandaloꝛū omniū añ. ℥. ʃ. lupuloꝛū fumiterre boꝛaginis añ. m. ß. oꝛdei mūdi seminū cōmuniū frigidoꝛū añ. ℥. ij. rosa. ru. violaꝝ floꝝ nenufaris añ. ℥. iiij. fiat hoꝝ decoctio q̄ sirupizet cum zuccaro albo ⁊ acetosi ꝯ cū aceto ðbili. ⁊ eget clisteri min⁹ acuto ⁊ siłr euacuatiuis ⁊ maiori ꝓuocatione vrine tamē cū minus calidis.

¶ Caplm. xiiij. de causone ⁊ ei⁹ causis.

Causon est fe. incensiua: siue arsiua siue adustiua cōtinua de materia intra venas ⁊ sunt huius materie vel in toto coꝛpoꝛe: vel in venis epatis pulmonis ⁊ stomachi ⁊ ꝓpinquis coꝛdi ⁊ duplex est huiusmodi causon. Pꝛima dicitur causon vera. alia nō vera licet causon vocet Uera causon est vel de colera intra venas epatis stomachi ⁊ pulmonis pꝛope coꝛ vel in toto coꝛpoꝛe: vł de flegmate salso in illis locis. Et hec nō vera est vł de sola colera putrefacta vel de colera cu; flegmate ⁊ est flegma subtile in multa tū ꝗtitate ⁊ nō tanta ꝙ colera mixta cum ea ⁊ si sit minoꝛis quantitatis nō sit maioꝛis virtutis. Uel ista non vera est de sanguine peccāte in solo ꝗto et vocatur sinocha. Sed differētia est inter veram ⁊ nō vera; q: vera est cū maioꝛi caumate et cū seuioꝛibus accidentib⁹ ⁊ cū hoc cum duratione minoꝛi siue ad malū: siue ad bonū. Signa aūt causonidis large dicte sunt sitis continua q̄ nullo modo cessat. Aliud caloꝛ accensus q̄ cū tangit sensibilē habet ardoꝛē ⁊ est diutina foꝛtitudo ⁊ continuatio fe. cū vehementia accidentiū. Et in eo fit lingua aspera ⁊ nigra continue ꝓpter foꝛtem exiccationē. ꝓpter exiccationē totius coꝛpoꝛis ⁊ est stomachi punctio ꝓpter accensionē vapoꝛum qui ad eū fluūt. Et egestiones sicce nō ꝓpter digestionē sed ꝓpter exiccationem ⁊ sunt citrine quia tincte a colera ⁊ q̄n ꝙ est retētio egestionū colera habēte raptū sursum. Et q̄nq; est ventris fluxus. sc; quādo colera petit deoꝛsum ⁊ vehemens fit ꝓpter vehemens incendiū circa os stomachi et instantia vigiliarū ⁊ est ꝓpter siccitatem inductam a fe. licet aliquando sit pꝛofunditas somni pꝛesertim in infantibus pueris quia interdum pꝛopter etatem illā multiplicant multas humiditates que in extensissimo caloꝛe feb. petunt cerebꝛū ⁊ implent ip; et incurrūt frenesi; ꝓpter colerā repentē ad caput ⁊ facientē in eo malā cōplexionē calidam ⁊ siccam ⁊ sentitur ossium fractura siue laboꝛ pꝛoueniens a moꝛdicatione humoꝛū paucoꝝ qui tendūt ad musculos ⁊ ligamenta que sunt intrinsecus ꝓpe ossa. S; in quartana est maioꝛ fractio q: vapoꝛes ab ea eleuati sunt plures ⁊ grossioꝛes: ⁊ petūt in maioꝛe ꝗtitate musculos exterioꝛes ex quo pcipit maioꝛ fractio ⁊ in causone veniūt alienatio ⁊ āgustia ⁊ ꝓpinqtas ad ꝑditionē ⁊ sincopis ⁊ pulsus coꝛdis ⁊ sunt cū vehemētí doloꝛe capitis ⁊ frōtis ⁊ tīpoꝝ intrīn ꝙ oculi ⁊ tīpoꝛa vident clauis ꝑtrí ⁊ caliditas īterioꝝ est longe maioꝛ ꝙ exterioꝝ mēbꝛoꝝ respectu aliaꝝ tertianaꝝ. Et differt causon a tertiana ꝯtinua q: in ea q̄nq; tepescit caloꝛ. in causone vo nunꝙ q: vel est totū augmētū: vł status vel declinatio. ⁊ ēt nō est in causone sudoꝛ nisi apud crisim. ī tertiana vo sic ⁊ in causōe pulsus est maioꝛ: velocioꝛ ⁊ frequentioꝛ.

¶ Pꝛonosticū. hic moꝛb⁹ cito terminat q: si in ꝑncipio apparēt signa bona terminat in q̄rto ⁊ si mala moꝛit in q̄rto vel ī septimo q: natura nō patit multū tantā molestiam.

¶ Cap. xv. de cura causonis per potionem.

Cum hui⁹ fe. cura difficilis valde sit tū cognitiōe: tū curatiōe est magnopere attēdēda vt ab initio ei⁹ ad finē sua noscātur accidentia ⁊ multa cū industria ingeniū in ea laboꝛet nec morā tolerat ⁊ est tandē ei⁹ cura silis cure tertiane. s. q: vo causon cū nō sit tertiana ⁊ ei assimilet in cura op⁹ est attēdere in quo cura differt ⁊ ter

tiana nō pura ꝯtinua fit causon cōiter dicta
vñ in vtroqꝫ causone dieta ad frigidius decli
net ⁊ hūidius. Sed cū cordialib⁹ ad hoc decē
tib⁹ maioꝛ fit industria ⁊ magis. Aer itaqꝫ fri
gidus ⁊ humidus petur: nec fit cum magno
lumine camera aut radijs solis vel cū mur/
mure aut visitatiōe aut ira vel odio aut di/
splicentia nec etiā cū multa letitia ne diuer
tatur natura aut eger a pugna cū morbo ⁊
fricatiões nō sint aspere nec balneū nec aliō
ante declinationē ⁊ vigilie oī mō vitent̄ nec
aspectus ad vanas figuras nec acuta aut sal
sa quoquo mō dētur etiā in potu ⁊ medicia
carnes ⁊ sorbilia ⁊ vinū ⁊ oēs diete grosse
incōuenietes sunt. imo subtilis fit dieta vl̄ ꝑ
pe nec q̄si cibus det̄ nisi necessitate coacti sꝫ
studeat̄ semꝑ vt aer frigidioꝛ fiat cū aq̄s ⁊
frōdibus ⁊ filibus existēte materia in spūa/
libus. Nā vtilioꝛ infrigidatio ē aeris i istis
q̄ frigidoꝝ potatio. Sꝫ si materia fit in oꝛe
stōachi tūc potiões frigide cōferunt magis
sed in nō vo causone nō tāta reqrit ⁊ qescāt
cum magna spe liberādi ⁊ dormiant ꝓposse
nisi aduenirer ꝓfunditas vt in quibusdam
fit causōibus in qb⁹ vitet̄ somn⁹ ⁊ balneum
si intrāt fit cū pauca moꝛa. Nec totū egro/
tātē cooperiat aq̄. Sed magis ꝯuenit in fe.
de flate salso. ⁊ cōfert ad alterādū ⁊ cū hoc
ad resoluēdū. Sed ꝓ resoluendo fit remisse
frigidū vel tepidū de cibo vero si in quar/
to eēt crisis nihil dandū nisi vel debilis es
set. aut cū raritate poroꝝ aut macilent⁹ val
de aut cōplexio colerica aut ꝯsuetudo mul/
tum comedēdi. Itaqꝫ in hoc magna fit discre
tio cū morb⁹ pessimus sit ⁊ natura magis
occupata est circa morbū ⁊ cāz morbi ⁊ cib⁹
eoꝝ fit ptisana colata ⁊ mica panis lota ma
la gnata nō dulcia cōueniunt. sed muza vel
acetosa q̄re nec in prima nec scda nec tertia
die cōuenire nisi vel succus granatoꝝ vel si
rupus roſ. vel violat⁹. in q̄rto vo nihil det̄:
sed expectet̄ crisis. sꝫ si in septimo terminare
tur vsqꝫ ad quintū nil dādū ⁊ cib⁹ det̄ in ho
ra frigida diei. s. mane in aurora aut sero. In
causone aūt vera digesta materia potissimū
et stātibus cōditionibus reqsitis darē aquā
frigidā ⁊ si paucū de oꝛdeo vnica bullitione
esset bullitū laudarē magis vt aliqualē ma/
gis eius virtutē haberet: sed darē in tāta q̄/
[illegible] posset eger accipere cū aliquāto
zuccaro cū causonis cura fit q̄si coacta. De
cura aūt causonis ꝑ potionē medicine mihi
aqua hoc mō cōcedenda videt̄ extinguendo
caliditatē. s. q̄ det̄ in magna q̄titate mixta
cū idromelle canne facto cū zuccaro ⁊ aq̄ in
multa q̄titate aque ⁊ fit sirup⁹. ℥. iiij. cum
vna vel duab⁹ metadellis aq̄ qꝛ sex vel tres
libꝛe aq̄ si pōt bibere. sed tres est dosis cōue
niens si nō pōt plus. post vo tpe suo ad eua
cuationē cause. s. marie colerice si fit va aut
flegmatice salse si fit nota. Sirup⁹ cōueniēs
ptiū ⁊ in fe. pestilētiali. et valet. ℞. succi gra
natoꝝ acetosoꝝ succi agreste ⁊ berberoꝝ et
piroꝛum acetosoꝝ ⁊ succi acetositatis citri.
añ. lib. ß. zuccari albi solidi lib. iiij. fiat siru
pus aromatizet̄ cū sandalis citrinis ⁊ ro. cū
modico cāfoꝛe. Alius sirupus. ℞. succi aceto
sitatis citri vel citranguli vel limonū lib. iij.
bullitā in eo berberoꝝ. ℥. ij. colet̄ ⁊ sirupizet̄.
Sirupus bon⁹ in fe. arsiua. ℞. sirupi aceto/
si simplicis sirupi de nenufare sirupi de pa/
pauer añ. ℥. iiij. ß. misceant̄ ⁊ dosis. ℥. ij. cū
aqua frigida vel cū aqua poꝛtulace. Et attē
de q̄ aqua frigida in causone aut vera aut nō
vera securi⁹ dari pōt q̄ in quacūqꝫ alia feb.
etiā cōditionibus requisitis nō existentibus
aut paucis. Nā cū sit feb. pessima ⁊ potissi/
mum infrigidatione indigeat nil magis in
frigidat q̄ frigida aqua in magna valde q̄/
titate: sed laudo magis si aliquid de oꝛdeo
paruū valde bullierit ⁊ post infrigidet̄. Et
in declinatione cōuenit sirupus acetosus cū
emulsione seminū frigidoꝝ ⁊ seis endiuie ⁊
poꝛtulace qꝛ infrigidāt ⁊ ꝓuocāt: de infrigi/
dantib⁹ ab extra pānī infusi in aqua frigida
multotiēs in die ponendi sup epar ⁊ stoma
chum ⁊ coꝛ. Et licet in alijs fe. nō cōueniat
regulariter nisi diminuta materia in causo/
ne tamē cōuenit qꝛ sola requirit̄ q̄si infrigi/
datio ⁊ cura quasi ē coacta. Et similiter in/
frigidationes ab extra valde laudo in causo
ne potissimū super membꝛo in quo plus est
minera feb. vt si sit stomachus vel epar vel
coꝛ sepe fiat: nā potius eligenda est prolon/
gatio egritudinis q̄ mors. Intētio vero ad
euacuationem pauca haberi pōt cū nō pos
sit materia digeri qꝛ non patitur moꝛam. et
cum hoc indiget plus alteratione quia alte
ratio huius materie est quasi eius digestio.
quia ingressatio euacuare in principio cū

clisteri materias cões necessario reptas ꝯue niens est. Et oī die vel q̄si qꝛ exiccatio ī istis est maioꝛ si ergo volum⁹ vel lenire vel minorare in istis est recurrendū ad medicinas dictas supra in tertianis ꝯtinuis addendo in dosi ⁊ in ifrigidatiōe. Et clistere factū ex succo cucurbite cucūeris ⁊ mellōis indi alterat valde. sed si in isto ponaṫ de cassia ⁊ zuccaro violato meli⁹ qꝛ alterat ⁊ euacuat. Et si signa sanguis appareāt: fiat in p̄ncipio flobothomia ad euacuādū materias ꝯtingēter reptas ꝫ hec flōmia a multis nō laudeṫ qꝛ dicūt ꝙ colera post effrenitat cū sanguis sit frenum colere. Tn̄ nos dicem⁹ ꝙ natura dum a sup̄fluo exonerata ē ꝙ postponit frenum ⁊ regulat residuū tn̄ putarē meli⁹ post flōmā fieri infrigidatiōez cū potu aq̄ in bona q̄ntitate cū zuccaro tn̄ ꝯfortata ⁊ regulata et si fit aqua cū pauco oꝛdeo nō min⁹ laudarē in frigidata tn̄. sed lenitiuū siue minoꝛatiuū si detur in p̄ncipio fac cuȝ tamarindis prunis et iuiubis ⁊ cassiafistula māna ⁊ siribus dando in bona dosi vl' p̄miscendo de succo ro. vel diamāna in augmēto ṽo non ꝯuenit ne turbetur natura ⁊ irritata diuertaṫ a digestiōe et debiliteṫ in crisi si fit in statu. Euacuatio vero eradicatiua nō fiat nisi cōpleta digestiōe. Et p⁹ tp̄s crisis nā nā eo tūc si natura nō mouet moue tu ⁊ digestiuū bonū est sirupus acetosus cū sirupo violato ⁊ aq̄s frigidis vt aqua endiuie ⁊ nenufaris ⁊ se. coium In statu ṽo nil oīno deṫ nec cibus nec aliud sed post statū. s. in fine eius si natura nō mouet moue tu ⁊ in decliatione dētur euacuatiua p̄ vrinā q̄ sint ex frigidis vt sirupus de radicib⁹ cum nenufarino ⁊ aq̄s fructuuȝ sicut cucurbite citrulloꝝ ⁊ cucumeris. accidentib⁹ ṽo succurrendū vt si lingua sit aspera de muscillagine psiliȷ̄ cū iuleb violato teneaṫ in oꝛe ⁊ lambēdo paulatim trahaṫ ⁊ cū pecia linea fricеṫ leniter ⁊ lotio oꝛis cū aqua oꝛdei aut aqua cū zuccaro aut cū paucovino paucifero ⁊ masticet poꝛtulacā vel de cucumere ⁊ q̄n foꝛtes sunt vigilie da de sirupo de papauere ⁊ in fluxu sanguis narium nō est standū q̄m colera mixta cū eo facit exuberātiā. Unde succurrēduȝ cuȝ restringētibus recurrēdo ad loca vbi hoc tractaṫ. Et interdū fit anhelitus strict⁹. vn̄ fiat talis vnctio. ℞. olei violati olei amigdalaꝝ dulcium muscillaginis psiliȷ̄ ⁊ fiat infictio ad pectus et caput eoꝝ debet a siccitate custodiri ab ascensu vapoꝝ acutoꝝ inungēdo cum oleo ro. et aceto ⁊ sandalis ⁊ cāfoꝛa ⁊ aq̄ ro. etiā in modum embꝛoce ⁊ si fiat solutio ventris vehemēs detur oꝛdeū fractū ⁊ ablutum valde et coctū cuȝ aq̄ additis trociscis de spodio ⁊ sic de hoc sumat ad doꝛmiendū ab extra fiat talis lotio. ℞. salicis folioꝝ vitis lactuce violaruȝ ro. coꝛticū papaueris decoq̄ṫ ⁊ fiat lotio tibiaꝝ coxaꝝ bꝛochioꝝ ⁊ manuū. lenitiuum. ℞. tamaridos pruna violas semē endiuie decoq̄ factas ⁊ fricari bn̄ tamarindos in decoc. ⁊ distēpera cassie. ℥. j. ß. Itē epithima ad coꝛ epar ⁊ stōachum. ℞. aq̄ solatri semp uie ēdiuie ro. an̄. ℥. iiij. aceti. ℥. ij. sandaloꝛuȝ oim an̄. ʒ. iiij. rosaꝝ rubeaꝝ violaꝝ spodiȷ̄ seminis poꝛtulace an̄. ʒ. j. cāfo. ℈. ß. sonniferū ab ex. ℞. pupuleō. ℥. j. olei de mādrag. ⁊ papauere an̄. ʒ. ß. aceti. ʒ. ij. cāfo. opiȷ̄ croci an̄. ℈. j. dissoluaṫ opiū ī aceto ī quo alia oīa misceāṫ ⁊ inūgāṫ cū h̄ tipoꝛa ⁊ frōs tota vt doꝛmiat.

¶ Capitulum. xv. de essentia flegmatice fe. et speciebus eius ⁊ causis.

Flegmatica fe. ē caloꝛ extrāeus accensus in humoꝛib⁹ f̄lmaticis coꝛdis ꝑcedens ab eo mediātibus sp̄ū et sanguine p̄ venas ⁊ arterias in totū coꝛpus Et diuidiṫ. nā quedā facta ē a f̄late naturali. ⁊ quedā a nō naturali. Et facta a nō naturali. q̄dā a vitreo q̄dā ab acetoso q̄dā a salso q̄dā a dulci ⁊ oēs diuidunṫ bifariā qꝛ q̄dam cōtinue ⁊ q̄dā iterpolate. nā fe. de naturali f̄late vel flegma putrefit ītra vel extra venas et sic de sp̄ebus innaturalis qꝛ quedā de vitreo putrefit intra et quedā extra venas et sil'r de aliȷ̄s sp̄ebus. Et flegma salsuȝ dū putrefit in venis ꝑpinq̄s coꝛdi ē causon nota. Et dum in lōginq̄s a coꝛde est flegmatica nota. Et facta a f̄late naturali dicitur pura. a non naturali vero non pura siue nota. Et flegmatice p̄iculosioꝛes sunt ꝑpter grossitiē humoꝛis flegmatici q̄ colerice. ⁊ ꝑpter oppilationem maioꝛē q̄ non facile sic resoluitur. Tertiana vero vt plurimum molestioꝛ est in acuitate ⁊ furiositate suoꝝ accidētiū ⁊ diuidiṫ accidētaliter huiusmodi fe. in diurnā ⁊ nocturnā. Diurna est q̄ inuadit de die. ⁊ nocturna que ī nocte. Et tota fe. diuidiṫ in q̄ttuoꝛ tēpoꝛa. s. in p̄ncipiū: augmentū: statū

et declinationē ⁊ fīr poxismus in pticularia tēpora. Et pncipiū vle est .xviij. dierū vt plurimum. ⁊ augmentū .xx. et fīr stat⁹ ē .xx. declinatione ꝟo breuior oīb⁹. Isti tñ nō sunt firmi vel certi termini. Sꝫ vt plūmū dicit̄ flatica durare .lxiiij. dieb⁹ licet aliq̄ inueiat̄ durare p .iiij. mēses. Nec ista tpa possunt rōe mēsurari sed expiētia et auctoritate sapiētum.

¶ Capitulum .xvij. de signis flegmatice fe. pure generalibus.

Hec fe. incipit a frigiditate extremoꝝ sine rigore aut oxripilatione. In primis diebus nō solū in extremitatib⁹ sed in reliquo corpe appet frigus ppter ptē flatis. In fine ꝟo facit oxripilatione ppter reliquū flegma qḋ iā cōputruit et ignitur ⁊ est cuꝫ stridore dentiū et tam in flegmatica q̄ quartana est frigus maius q̄ rigor vt videat̄ patiēti se esse in niue et ē sine punctura ⁊ tñ in eis est varietas ppter varietatē spēꝝ flegmatis nā interdū hec fe. incipit absq̄ frigore oxripilatione vel rigore et nō solū in pmis poxismis vel postremis sed per totuꝫ tēpus suū verūtamen cum oscitationibus et alicib⁹ et somnolentia. Et potissimum qñ materia fuerit benigna dulcis et pauca sꝫ post in processu accidit aliqḋ frig⁹ et aliqñ sentiūt oxripilationē et pūcturam. et hoc ēt qñ materia est dulcis benigna et leuiter mota et nō cito calefiunt ⁊ cū plixitate interduꝫ calefacit: et iterū infrigidat et post calefacit plurıes et vltio manifestat̄ calor et fit eq̄lis in toto et cā est q̄ flā istud ē grossum et frigidū et humidū. Et aliud signum q̄ calor ei⁹ sentitur subhūidus ad tactū manu et calor ille si plus tāgatur humidior videtur cū certo ordine. Aliud signū q̄ hec fe. facit pulsus inequales et debiles in inuasiōe sua q: hec feb. magis ḡuat virtutē q: debilitas ē ppter imbecillitatē ꝟtutis et puitas ppter frigiditatē materie. Aliḋ q̄ vrīa in pncipio ē tenuis alba aut rubea grossa. Aliud nō est in ea anhelit⁹ magnus estuosus et expiratio maior est īspiratiōe. Aliud egestiones q̄lecūq̄ sūt frigidiores ⁊ flegmatiores ⁊ aquosiores et subtiliores et lubriciores. Aliḋ q̄ poxismi sunt lōgi q: vt plurimū .xviij. horaꝝ. Aliud q: iuadit oī die sicut ē de natura flatis. Aliḋ eu acuationes p sudorē sunt pauciores. Aliḋ minorat̄ sitis et si sitiūt nō sitiūt ppter flā sed ppter putredinē. Aliud q: raro accidit hec fe. nisi sit lesio in ore stomachi aut epate. Aliud q: in pcessu hui⁹ fe. facies inflat̄ et efficit̄ tendēs ad viriditatē. Aliḋ q: hāc fe. seq̄tur eructatio acetosa ppt̄ diminutionē digestiōis. Aliḋ est q̄ īflatio multiplicatur ppt̄ idigestionē. aliḋ qñ plōgat̄ egritudo magnificat̄ splē. aliud q: incipit cū grauitate somni ppter multitudinē vapoꝝ q̄ eleuātur ad caput. Aliḋ hāc fe. seq̄tur eructatio acetosa ppter indigestionē potissimū in pncipio et augmēto. Aliḋ qñ plōgatur egritudo magnificat̄ splē ppter grossitiē materie. Aliud hec fe. incipit cū grauitate capitis ppter eleuationē multoꝝ vapoꝝ hūidoꝝ ad caput tñ in facta a flāte salso nō īuenit̄ hoc signū. Aliḋ hec fe. corrūpit et agitat ꝟtutem intīm q̄ ad illā seq̄tur sincopis. Aliud. s. ars sec⁹ ess⁹ regio cōplexio forma mos et sinte ma repletio tps et vsus. Et de dictis signis q̄dā sunt magis manifesta. Primū est hec fe. nō incipit in pmis dieb⁹ cū rigore sed post. sꝫ in frigidatio extremitatū quasi sola manifestatur in illa. Secundū pulsus inequalis ⁊ corruptio sui ordis. Tertiū eger nō sentit inflāmationē. Quartū eger non fortiter sudat in pncipio. Quintū hec forte nō accidit nisi cū lesiōe stōachi ⁊ epatis. Sextū magnificatio inflāmatiōis sub ipocundrijs. Septimū apparitio coloris egri iter ad citrinū ⁊ ad albū.

¶ Capitulum .xviij. de signis particularibus cuiuslibet fe. flegmatice.

Febres flegmatice habent sua specialia signa nā vnaqueq̄ spēs hꝫ sua propria signa. Signa facte a flāte dulci. flatice pure facte de flāte naturali sunt q̄ incipit fe. cū modico frigore ⁊ cum pulsu occulto ⁊ in statu nō est calor accēsus sed lent⁹ occult⁹ ⁊ pulsus semp ē diuersus et teriatur cū modico sudore. Et vrīa ē in pncipio remissa ⁊ vēit hec fe. libēter cū oscitatiōibus ⁊ alicib⁹ mltis. Et cū quodā stupore et pua siti ⁊ rubore facieī ⁊ cū liuore mixt ⁊ de facili cadūt subeth ⁊ ē cū dolore ptinuo stōachi ⁊ egestiōe liuida flatica ⁊ saliue adest abundantia. Signa ꝟaūt flatice note a flāte salso. Eā seq̄t oxripilatio ⁊ nō fit vehemēs frig⁹ ⁊ hoc ppter acuitatē cole pmixte flāti q̄ adiuuat ad oxripilationē et ē sitis oris. Signa facte a flāte vitreo vl̄ muscillagioso ml'

tiplicat̃ frigus valde ꝛ oxripilatio ꝛ frigidi/tas eius pp frigiditatē boꝝ flegmatū multā. Verūtñ in vitreo frigus ꝛ rigoꝛ est intē/sioꝛ qꝛ est frigidius acetoso. ꝛ frigus etiā in hmōi febribus nō incipit subito sed paulatim in extremitatib⁹ pp grossitiē materie. deinde puenit ad hoc vt fiat sicut nix ꝛ nō calefiunt nisi cum difficultate: ꝛ nō calefiunt subito sed in multo tēpoꝛe ꝛ nō calefiūt gradatī imo paulatī cū reditu frigoꝛis qꝛ post ꝙ incipit frig⁹ exire ꝛ putat̃ ꝙ sit augmētū iterū redit frig⁹ ꝛ putat̃ ꝙ sit in pncipio ꝛ h̄ cōtingit pp diuersitatē ptiū materie dū mouet̃ ad putredinē. Signa de flegmate acetoso pua sitis multus appetit⁹ grauedo capi/tis vel frōtis cōstrictio vētris frigus magnū cū puo caloꝛe ꝛ doloꝛ in stomacho ꝛ assimi/lant̃ signa ei⁹ signis q̄rtane ꝟe ꝛ vrina pallida vel subpallida citrina vel subcitrina cuī suba subtilis ꝛ sine gleba hūoꝛis in fundo ꝛ ꝙto magis est indigesta tāto magis tenuis et ꝙto magis digerit̃ tāto magis ispissat̃ ꝛ cū multo appetitu cibi ꝛ cibo sumpto ꝟm ꝙti/tatem appetitus adest indigestio ꝛ toꝛsio.

¶ Pronosticū. Flegma raro eradicat̃ pp vis/cositatē sicut q̄rtana ē raro cōtinua pp ter/restatē ꝛ viscositas claudit valde poꝛos vñ minoꝛis ē sudoꝛis ꝙ alie ꝛ venit cū oscitatiōib⁹ ꝛ pua siti ꝛ cū alicib⁹ ꝛ tumet facies ꝛ liuet ꝛ est subeth ꝛ cōtinue dolet stomachus.

¶ Capitulū .ix. de cura quotidiane periodice pure per dietam.

Cum flegmatica sit difficilis cura tiōis opꝫ diligēter illā attēdere in cura. ꝛ rō est qꝛ cā hui⁹ frigida est moꝛb⁹ ꝟo calidus ꝛ siccus qꝛ est fe. Curatio eius p dietā est pmo in flegmatica piodica interpollata pura. Aer sit subtilis clar⁹ ad caliditatē ꝛ siccitatē declinās. Et si nō inueniatur talis nāliter fiat artificialr̃ cū igne ꝛ re/bus fumos aromaticos faciētib⁹ ꝛ calis sic/cis addēdo ꝛ minuēdo caliditatē ꝛ hūiditatē respectu spērū faciētū feb. talē ꝛ potissimū in pncipio ꝛ augmēto vli ꝛ pticulari ꝛ silr̃ i statu poꝛtismi ꝛ statu vli qꝛ semp opꝫ vt de/clinet ad caliditatē ꝛ siccitatē remisse aut tpate q̄ nō opilet cutē. Et coopimentū tale sit infirmi ꝙ nō molestet eū ꝛ inspirare possit aerē frigidū tpate ꝛ vitet̃ tristitia sollicitudo suspicio ꝛ declinet ad gaudiū. Et tū in/terdū iracūdia nō nocet ꝛ aliquale exercitiū per lectū se voluendo si aliter nō pōt se exercere ꝛ fricationes sunt iuuātes pserum fle/gmate existente grosso ꝛ viscoso facta prius mūdificatione ꝛ minoꝛatione ꝛ fiat fricatio per totū coꝛpus sicca tñ ꝛ maxime in extre/mis semp tēdēdo ꝟsus inferi⁹ ꝛ pserīꝫ cū pāno nō aspero ieiuno stomacho ꝛ cuꝫ hoc añ pncipiū poꝛtismi ꝛ tāto tpe ꝙ coꝛpus cale/fiat ꝛ rarificet̃ ꝛ ēt fricatio leuis oi tpe con/uenit tñ foꝛtioꝛ fiat minoꝛata maťia somn⁹ ꝟo sit pporcionatus vigilijs ꝛ qō somn⁹ digerit vigilie resoluāt. ꝟbi grā. somnus. vj. vl' viij. hoꝛarū ꝛ vigilie reliquum. Quo ꝟo ad cibū ꝛ potū vitent cibos flegmaticos diffici/lis digōnis ꝛ vitent citrullos ꝛ cucumeres ꝛ aquā frigidā ꝛ quasi vsqꝫ ad declinationeꝫ vtat̃ dieta media nō cū carnib⁹ aut cū pau/cis ꝛ laudabilibus pauci nutrimēti cōstan/te ꝟtute ꝛ oēs fructus vitet frigidos ꝛ olera infrigidātia ꝛ humectātia nec comedat i poꝛtismo ꝛ dieta ei⁹ coopta ad dietā q̄rtane dꝫ esse subtilioꝛ ꝛ ad tertiane grossioꝛ qꝛ lōgioꝛ est fe. ꝛ in statu si sit breuis subtilit̃ dieta valde. si ꝟo longioꝛ subtilit̃ minus ꝛ declinatio ingrossat plus vt carnes pullie ꝛ auicu/larū ꝛ edine magis cōueniūt. Cū ꝟo mate/ria eoꝝ nō digerit̃ et eoꝝ facies ꝛ vētres tumescāt ꝛ sunt coloꝛis plūbei nō teneant̃ sine cibo. ēt si famē tolerarēt qꝛ debilitant̃ ꝛ hu/moꝛ flegmaticus extraneus valde nō digerit̃ vt vertat̃ in sanguinē ꝛ p hoc debilitata vir/tute veniūt ad sincopiꝫ. vñ sequit̃ ꝙ si in pncipio videris materiā paucā subtilia si multā ingrossa magis in statu tñ subtilia atten/dēdo semp ad virtutē. Ut tñ digestiō ꝙmur ꝛ materiā p iunioꝛib⁹ minutiꝫ resoluam⁹ si tpe ingrossationis dedisti ptisanā vl' paneꝫ decoctū in iure pulli ꝛ aliꝙtulū de carnibus da post idē sine carnib⁹ ꝛ post da ptisanā cū pāe dcocto cū aq̄ simplici absqꝫ iure carniū aut si i pris cōcessisti pullā ptusāꝫ post ḡdatim subtili⁹ ꝛ liq̄dius. deinde da ipm colatū aut si iprimis cōcessisti pullā p⁹ exhibe pdi/cē. deiñ pullā puā vl' auiculas puas ꝛ silr̃ d aliijs. In declinatiōe aūt. sꝫ. aliꝙtulū igros/sare ꝛ sic ingrossādo pcede vsqꝫ ad regimen cōualescētis ꝛ materia digesta des aliq̄d in quo est icisio sicut acetū ꝛ sinapism⁹. Un pñt in fine augmēti ꝛ statu decoqui cū cibis aliq̄

ex radicib⁹.v.vñ incipiendũ a debilioribus
fiat ḡ cibi medicinales nisi ṽtus exigat nu/
trimēta plura ⁊ si fuit flegma acetosũ malũ
viscosuʒ cõuenit cũ eis porrũ ⁊ aq̃ ciceris.nã
aq̃ ciceris est de melioꝛib⁹ cõplectẽs incisio/
nē:subtiliationē: apꝛtionē ⁊ ꝓuocationē. In
augmēto ṽo cũ sciť ꝙ materia ē frigida val
de cõuenit vti pipe pauco cũ cibis imo cũ di
gestiuis ⁊ pisces salsi nõ sunt incõuenientes
ꝓpťe in maťia acetosa vel vitrea. Et assata
pl⁹ cõueniũt ꝙ elixata sʒ ad ignē lentũ. De
potu ṽo cõuenit secantabin ⁊ aq̃ mell' ⁊ aq̃
zuccari. Et post pncipiũ deť vinũ al.debile
aq̃tũ cũ aqua decocta sola vł aqua ĩ qua co
cta sit mēta mastix ⁊ anisũ. Et interdũ aqua
cal'a ꝓ extinctione sitis q̃ q̃nꝗ ē magna pp
flegma putrefactũ in oꝛe stomachi. In quo/
tidiana aũt a flegmate acetoso vitreo vł mu
scillaginoso pot⁹ sit vsꝗ ad.xiiij. dies sicut
oximel pmo simplex post cõpositũ cuʒ aqua
mellisse ⁊ post decoc.mēte. post.xiiij.ṽo sit vi
nũ subtile puũ aquatũ ⁊ maxie cũ flegma i/
cipit digeri.vinũ eñ tũc cõuenit qꝛ iuuat ad
digōnē hoꝝ flegmatũ ⁊ screationes oēs ad/
iuuãt. Sʒ in flegmate salso ⁊ dulci nõ cõpe/
tũt multũ cal'a vt pip. In estate ṽo nõ sic cõ
ceduntur carnes ⁊ vinũ. Sʒ si tps est frigiduʒ
pt vti edulina ⁊ pullis ⁊ vino limphato ⁊ ĩ
offis.i. brodijs q̃ humectãt ⁊ hora cibatiõis
sit tepidioꝛ hora fe.ĩ nõ recedētib⁹.sʒ ĩ oino
ꝛcedētib⁹ deť p hoꝛ.iij.vel.iiij. añꝗ redeat.

¶ Capłm.xx.de cura flegmatice pto
dice pure per potionem.

In hac fe.maioꝛ dʒ esse diligētia ad
cãm fe.ꝙ ad fe.quare euacuatiõis
flegmatici hũoꝛis est potioꝛ intētio
hac itaꝗ fe exñte de flegmate dulci ⁊ natu/
rali ⁊ si de eo fueris certus tũc studiũ tuũ dʒ
esse in incidēdo subtiliãdo ⁊ in apiendo opil
lationes plus ꝙ infrigidãdo ⁊ humectãdo
et lõge plus si fuerit ex alijs flegmatib⁹ gros
sioꝛib⁹ viscosioꝛibus ⁊ frigidioꝛib⁹ quare in
hac fe.a forti infrigidatione cauēdũ.nã ma
teriã incrudat ⁊ cõgelat quocirca moꝛb⁹ au
gmētať ⁊ ꝓlongať ⁊ posset ducere ad egritu
dines frigidas vt subeth cõgelationē ⁊ stu
poꝛē. A lenitiõe ḡ incipiendũ.scʒ maťie cõis
necessario repte. ℞.gerentabin.ʒ.ij cassie fi.
ʒ.j.ß.mãne.ʒ.j.hec aũt lenitio cũ istis fiat in
pꝛimis trib⁹ dieb⁹.nec fiat hec lenitio sepe
qꝛ molliũt stomachũ ⁊ trahũt subtile ⁊ re/
linquũt grossũ ⁊ sequiť ṽtutis debilitas et
cacesia ⁊ ydrops: si ṽo feces sicce in pncipio
sint: educanť prius cũ clisteri ⁊ post cũ leni/
tiuo. clistere bonũ. ℞. blitis mercurialis fur/
furis ꝙtum sufficit: coquať ⁊ dissoluať in ea
cassie.ʒ.j.mellis viol.ʒ.ij.⁊ duo vitelli ouo/
rũ cũ oleo ⁊ sale. ⁊ si ista clisteria lenitiua as
siduenť bonuʒ. Et post clistere in stomachi
subuersione fiat lenitiuum. Et curanduʒ ꝙ
ascellatio fiat omi die semel vel bis.arte vel
natura. Et post euacuationē materie cõtin/
genter repte. Euacueť maxie si sit sanguis
pticularib⁹ alijs oñdētibus sʒ in pua ꝙtita/
te maxime vrina grossa ⁊ rubea exñte: sʒ fiat
lata flobo. vt exeat sanguis grossus ⁊ post vł
añ flobo. vel ēt sine flobo. exhibēda sũt leni/
tiua lenia.i.ꝓuocatiua vrine. Maʒ materia
q̃dã aquosa repiť in gibbo epatis vel serosa
in istis fe. ⁊ post si in stomacho vł intestinis
inueniť maťia aliqua rugitũ faciēs deť hoc
lenitiuũ. ℞. passulaꝝ anisi. capilloꝝ ve. ana.
m.j. decoquanť ⁊ distēpa cassie.ʒ.ij.⁊ post sʒ
clistere. ℞. decoctiõis cartami polipodij bi
tis mercurialis ⁊ in ea distēpeť mellis.ʒ.ij.
cassie.ʒ.j.salis ⁊ olei ad cõuenientiã. Et p⁹
materieꝝ istaꝝ cõium euacuationeʒ necesse
est digerere maťiã ꝓpꝛiã plusꝙ in fe. coleri
ca vel meľica qꝛ flegma de facili trãsmutať
in sanguinē plus ꝙ alius hũoꝛ ⁊ transmu/
tatio ista potissimũ fit p digōneʒ ei⁹. Et qꝛ
tpe pncipij materia digeriť tã a fe. ꝙ a ca/
loꝛe naturali tõ in hoc tpe leuiter opãdũ qꝛ
hoc tpe signa cruditatis pseuerãt. Et sic vł
ꝗ ad.vij. diē sit dieta subtilis: qꝛ melius va/
cat natura circa maťiã moꝛbi digerēdo. Et
ēt cõuenit sꝗgibin cũ iure cicerũ ponēdo
ēt de radice liq̃ritie ⁊ addať modicũ d' spica
⁊ mastice ad ꝯfoꝛtãdũ stõachũ. Et hoc fctõ
digerať diligēti⁹ maťia cũ digestiuo effica/
cioꝛi ⁊ post cũ minoratiuo ṽtuosioꝛi deiñ sʒ
redit⁹ ad digestiuũ ⁊ p⁹ ad miõratiuũ pau/
latĩ. Nã ꝙtũ de materia digeriť tm̃ euacuã
dũ q̃m nõ est hec fe. de rebuãtib⁹ ad vnicaʒ
creticã expulsionē cũ materia sit valde mul/
ta ⁊ virt⁹ cũ continuo debiliteť nõ sufficeret
qꝛ in pte digesta materia cũ gerentabin cuʒ
aqua aliqua sicut cũ aqua eupatoꝛij ⁊ cicoꝛee
⁊ euacuata cũ solutiuo sicut cassie.ʒ.j.⁊ dya
finicontis electuario indo.ana.ʒ.j.pôt pꝛoce

dere cū gerenjabin cum sirupo acetoso de duabus radicib⁹. Deinde euacua: deide veni ad sirupū acetosū de trib⁹ radicib⁹ cū aqua apij. deide euacua ꝛ sic vlteri⁹ semꝑ addendo ꝟtutē digestiui ꝛ post euacuatiui ꝛ cōsueuere aliq̄ stare ꝑ ebdomadā in vno digestiuo cū euacuatiuo. Istud tñ dimittendū discretioni boni medici ꝯsiderātis bñ virtutem ꝛ materie multitudinē. Et statis illi⁹ naturā ꝛ digestionē. vñ nō des sirupū acetosū in primis trib⁹ vel q̄ttuor dieb⁹. imo in illis da gerenjabin cū s̄qngibin et post vtaris sirupis cū radicibus vt dictū est. Sȝ si medicus non sit vocat⁹ in ṗncipio vt sepe accidit tñ icipiāt cū sirupo ꝛ euacuatiuo tali ꝙ ꝯueniat dispotioni fe. sciēs bñ ꝙ materiā iāq̄ facit fe. adueniens q̄ꝗ die ꝛ in ꝑte digerit. Et cū ꝓcesserint dies vsq̄ ad ṗncipiū augmēti potes dare. hmōi siru. ℞. aq̄ feniculi cicoree capillorum ve. lupuloꝝ añ. m. j. radicū apij feniculi petrosili añ. ℥. j. s̄qnāti calami aromatici mēte sicce cipi añ. ℥. ß. ameos antsi añ. ʒ. vj. seminū cōium frigidoꝝ. ℥. j. decoquāt̄ ꝛ fiat sirupus cuȝ zuccaro ꝛ melle ro. ꝛ aceto fet̄ dosis ℥. ij. cum calida. Et ḃm qd̄ videris expedire euacua iterū qñ pertrāsit egritudo. xiiij. diē nō itelligēdo. xiiij. ab initio fe. sed intelligas ꝑ. xiiij. diē a ṗncipio augmēti q: necesse est admistrare qd̄ subtiliat pl⁹ sicut fen. ꝛ apiū s. radices ꝛ eoꝝ sēia ꝛ sirup⁹ acetos⁹ de sēib⁹ in quo ponūt̄ isop⁹ ꝛ balasce vl̄ sicut oximel cōpositū vl̄ gerenjabin de. v. radicib⁹ ꝛ sicut dixit Auicē. trocisci de ros. maiores. Nā minores possunt in ṗncipio ꝛ trocisci de rosis cōpletis cū aqua cicerū ꝯueniūt in augmento ꝛ post qm̄ patiētes hāc fe. i ꝓcessu veniūt ad defectū stōachi ꝛ epatis ꝛ cadūt de facili in ydropisim ꝛ isti trocisci cū hoc ꝙ digerūt s̄ta confortāt stōachū cū mēta mastice ꝛ aniso. Nā ꝗto plus differt materia int⁹ tanto plus agitat̄ ꝛ ledit stomachū ꝛ min⁹ digerit̄ cibus ꝛ ad digestionē ei⁹ plus multiplicat̄ tam indigesta q̄ corrupta ꝛ opȝ ꝙ confortes epar ꝛ sil̄r cor ꝛ ita cerebrū ꝛ ꝓpͥe virtutē aialem vt etiā ꝑmaneat appetit⁹ ꝛ medicie ad hec īueniunt̄ in locis suis. In tertio aūt ad accidētia vt si ceciderit appetit⁹ opȝ vt admistret̄ vinū in quo decocta sint q̄ appetitū restituūt ꝛ fiat ex ṗdictis emplm̄ deforis cuȝ vino. Et si debilitet̄ stōachus ex vomitu det̄ mina aromatica cū sirupo de mēta. Et si adueniat dolor capitis euaporatio fiat cū aq̄ in qua decocta ē camomilla ꝛ in dicta aqua ponātur man⁹ ꝛ pedes cū est bñ calida: ꝛ ligent̄ sibi crura ꝛ fiat oīs diuersio cū fricationib⁹ ꝛ euaporatio dicta pōt fieri cū est dolor ꝓpter vapores oī tpe morbi. ꝛ si aduenit fluxus vētris ꝛ si fit ꝓpter debilitatē epatis cuscute ꝛ ꝓpter debilitatē stōachi mastix ꝛ anisuȝ ꝛ ꝓpter debilitatē splenis ciperi ꝛ ğnaben ꝛ fenugrecū fluxui ergo succurrat̄ cū stipticis ꝛ debilitati ꝟtutis cū cibis assis ꝛ odoriferis ꝛ pullis bñ redolētib⁹ de quib⁹ comedat decēter ꝛ si icurrit cacesiā in tumore faciei ꝛ tibiarū et viscerū dētur hmōi trocisci. ℞. nardi asari añ partes equales ꝯfice cum vino decoctiōis salute ꝛ cū ipso etiā vio subuenit̄ ꝛ si tumescit facies ꝛ liuescit: dētur ꝓuocantia vrinā in potu cū pollicaria ꝛ absinthio. trocisci ad idē vtiles valde ꝛ ad febrem s̄taticam cū vehemēti frigore. ℞. anisi. ʒ. iiij. succi pollicarie. ʒ. iij. semis apij. ʒ. j. informentur cū sirupo apij. Ad succurrendū ꝟo accidenti ex frigore intēso in ṗncipio paroxismi licet vt plurimū accidāt in fe. de flegmate acetoso vel vitreo. Recipe camomille melliloti sansuci rorismarini asari et bulliant in aqua que sit calida valde et ponat̄ in vno vase vitreo ꝛ applicetur egro sub coopertura pānorum et materia digesta et euacuata dari potest in principio paroxismi de tiriaca et dare trociscos de rosis magnos cū aqua feniculi ante paroxismi ṗncipium et si materia bene minorata fuerit. Experimenta gentiana bibita cum pauco vino materia digesta et partim euacuata melius cōfert et conuenit etiam in quartana et de conuenientibus in hac febre sunt ozimum gariofilatum et pentafilon et ꝓpͥe folia eius ꝛ ciperi et cuscute. Et dicit̄ ꝙ ꝯtinu⁹ vsus sirupi facti de succo apij liberat ꝛ q̄dā exhibēt succi apij añ oēs accessionē. ℥. iij. Itē agarici. ʒ. ß. succi ēdiuie fumi terre. ℥. ß. lucci feni. ℥. j. misceant̄ ꝛ dent̄ ꝑ tres horas añ accessionē ꝛ m̄lti sic curant̄. Et q̄dā exhibēt añ accessionē. ʒ. j. agarici cū sirupo acetoso et de bonis ē vinū decoctionis eius. Et quidā dicūt si dētur i potu due gutte aut tres cotidianā tollūt in trib⁹ dieb⁹. et si sit flegmatica nō ō materia pura lenitiuū hoc. ℞. cassie. ℥. j. manne ꝛ gerenjabin ana

ʒ.vj.distẽpa cũ decoctiõe passulaꝝ sticados liq̃ritie ⁊ anisi ⁊ inde ad.iiij.dies minoratiuũ ℞.pulpe cassie.ʒ.j.turbit.ʒ.ij. spice gigibe-ris añ.℈.j.soluẽdo cassiã fistulã cũ sup̃ adcõ lenitiuo deĩde fiat clistere sĩ'r alteri. et post redeat ad exhibitionẽ aromatici rosati ⁊ dige stiui ⁊ ẽ.℞.oximellis sinap.cuꝫ aq̃ feniculi et mẽte. Et post fortificet' clistere cũ appoĩtiõe bñdicte.et hoc tpe cibet' cũ pulla pua semel in die. Et pōt sibi dari de ɔfectione q̃ sic fit ℞.ciamomi electi.ʒ.ʃ.gigiber' albi mace car damomi galãge xiloaloes gariof.ro.rubea-rũ margaritarũ añ.℈.j.croci.℈.ß.corticũ ci-tri ɔditarũ cuꝫ zuccaro bñ incisoꝝ.ʒ.iij.zuc cari albi dissoluti in aqua melisse.ʒ.viij.⁊ de ista ɔfectiõe pōt dari in augmẽto se.⁊ i aliis tpalibus ad necessitatẽ ⁊ sic p̃cedi pōt vsq ad.xiiij.diẽ.et inde ad duos dies det' electua riũ indũ cum decoctiõe apij feni.⁊ passulaꝝ. Et post det' iteꝝ digestiuũ.recipe oximellis de radicib'.ʒ.ij.aqua feni.apij ⁊ capilloꝝ ve ne. Sed cõforte' stõachus cũ hoc ceroto. ℞. masticis albissimi puluerizati.ʒ.j.ß.⁊ exten dat' sup corio ⁊ asp̃gatur modico oleo nardi no deĩde ferrũ ignitũ et supponat' donec liq̃ fiat ⁊ corio adhereat ⁊ illico iterũ anteq̃ fri gescat:asp̃gat' ei puluis gariof. cinamomi ⁊ spice ⁊ cũ istis p̃cedi pōt vsq ad.xx.⁊ postea da de turbit cũ decoctiõe p̃dicta vsq ad.ʒ.ij. et gigiberis.℈.ij.⁊ post da p digestiuo de si rupo de bisantiis cũ aq̃ absinthij ⁊ ẽdiuie et oximelle de radicib' añ.ʒ.j.⁊ modo da de vi no albo subtili ⁊ caro ⁊ bñ limphato. Et xviij. die si lingua sĩt fiat sicca ⁊ fe. inualescat q̃r sicut ɔueniẽs est p̃pter calefactionẽ ⁊ di-gestionẽ maiorẽ materie de isto iuleb. ℞.liq̃ ritie capilloꝝ ve.añ.ʒ.ij.seis apij ⁊ endiuie seminũ cõium frigidoꝝ colent' et cũ zuccaro albo fiat iuleb de quo accipiat in potu cum aqua decocta vel aq̃ ordei ⁊ post.xxviij.iteꝝ det' medicamẽ de turbit ⁊ post iterũ digera tur cũ aq̃ apij ⁊ eupatorij: ⁊ sirupis dictis. Et isto tpe ɔforte' magis v̓tus ⁊ post det' de istis pillulis. ℞.turbit agarici añ.ʒ.j.colo q̃ntide succi eupatorij.succi absinthij añ.ʒ.ß cõfice cũ succo apij et post istã purgationem da c̃terã grossaꝫ vt de capone ⁊ p' ante oẽm accessum de ei de puluere gẽtiane.ʒ.iij.cum aq̃ apij.ʒ.iij.⁊ post in declinatione da sibi de tiriaca antiq̃ cũ vio albo antiquo.ʒ.vj.⁊ post debebit liberari sed si nõ ɔtinua. Sirup' cõ ueniẽs v̓sus finẽ augmẽti sic fit. ℞. corticuꝫ radicũ apij feni. petrosilli.spagi brusci ⁊ eoꝝ semẽ et anisi et passulaꝝ añ.ʒ.j.cicoree ẽdi-uie nõ lote capilloꝝ ve.scolopendrie citrach añ.m.j.sq̃nãti calami aromatici corticũ ra-dicũ capis mente sicce ysopi sicce calamẽti añ.ʒ.iij.sirupet' ipoꝝ d̓coctio cũ zuccaro vel melle et aceto et aromatizet' cum cinamomo mace nucemuscata ⁊ de ɔueniẽtib' hoc tpe ẽ decoctio de radicib' posita a ꝓpriõe ꝓ suf breuiarij.adueniẽte v̓o statu digestiua bona sunt sirup' de bisantiis sirup' de eupatorio. Fiat aũt iste p̃cessus g̃datim exhibitiõis dige stiuoꝝ addẽdo semp fortiora vt ɔueniãt cuꝫ v̓tute digestiõis ad p̃tes s'tatis ad q̃s alia di gestiua nõ ɔuenirẽt ⁊ vt p̃tes digestas ꝓuo cẽt et p vrinã educãt tũc cũ p̃cesserint plures minorationes q̃r sepe de materia ista d3 fieri minoratio.vñ frequẽs s3 paulatina euacua-tio fiẽda ẽ.et si vrina nõ ostẽdit digestionẽ ⁊ alia signa monstrant nõ cures sed euacua et scias q̃ hec mat'ia p secessum ⁊ vrinã ⁊ vomi tum euacuat'. Et vomitu hec satis cõmode euacuat'.vñ nõ istringat' vomit' i p̃ncipio po xismi. Et si nõ sit natura l'r fiat artificial'r et p' vomitũ da de aniso mastice ⁊ mẽta ad ma sticãdũ vt ɔforte' stõach' ⁊ vomit' ɔueniẽs ẽ cũ aq̃ ordei et sq̃gibin vel cũ oximelle sq̃lli tico.nã in hora accessiõis est ɔueniẽs ẽt cum radice vel semie rafani. Et si cũ difficultate fit:dimittat'. Sed tũc mari̓e laudat' q̃ñ mate ria est digesta. Vñ in p̃ncipio raro ꝓuoce'. sed tam p vomitũ q̃ p secessum d3 semp pro portio eẽ ad v̓tutẽ si ipsa toleret et iterdum coacti cogimur mat'ia nõ digesta vl' in p̃mo dare solutiuũ forte materia existẽte mlta ex qua si dimittat' timeam' suffocationẽ licet coacte nõ realit'.turbit tñ habet de p̃prieta te purgare hũores stõachi et curare hãc fe. Et cũ s'ta subtile est in stõacho pum ɔuenit de gigibere cũ v̓o grossuꝫ pl' ɔuenit et aga-ricus etiã ɔuenit in s'tate grosso q̃r euacuat ipsum sed colõq̃ntida nõ ɔuenit et post.xiiij. dies euacuari possunt cũ istis pill'is de aloe aũt cũ speciẽb' de pill'is elefãginis et hec se pe iterẽtur. Itẽ iste pillule valde ɔueniũt.re cipe.yere.ʒ.viij.turbit.ʒ.x. mirabolanorum kebu.ʒ.v.trocisci de rosis minores.ʒ.iiij.eu-patorij.ʒ.v.salis indi.ʒ.iij.ɔficiãtur cũ aqua

apij bulita ꝛ colata valēt enī fe. flegmatice ꝛ mūdificāt stomachū minoratiuū donū in hac fe. fit dissoluēdo cassief. ʒ.j. vel plus in decoctione anisi feniculi passulaꝝ ꝛ liqritie addēdo ei. ʒ.ſ. agarici ꝛ salis gemme. ℈.ſ. aut turbith. ʒ.ſ. ʒinʒi. ℈.ſ. De occurrētib⁹ aūt sepe sumende sunt pillule stomatice cū tur bit q̄ sunt in ātidotario Mef. alie etiā me/dicine īueniunt ab auctorib⁹ q̄ valēt diuersis tpib⁹ morbi ꝛ ad diuersas spēs flegmatis q̄ re sapiēs medic⁹ ꝯsideret ꝛ eligat meliores ꝛ si aliqua cā ipediat medicinas p os: fiat cuꝫ clisteri forti loco ei⁹ lenitiuo vel euacuatiuo digesta ꝑsertim materia aut etiā ꝑ vrinā et p sudorē fiat euacuatio cū subtilib⁹ ꝛ euacuāti bus fortibus gradatim tñ ſm diuersa tpa incipiēdo a debiliorib⁹ gradatim ad fortiora veniat ꝛ hoc dū corpus nō suffert medicias alias lꝫ medicus iste fit coact⁹ nō regularis ꝛ de ꝓuocātibus vrinā fit anisum ameos ꝛ se/mē apij ꝛ trocisci de absinthio suntvalde ꝓ/uocatiui. diuersio autē materie qñ conuenit fiat ad mēbra viliora ꝛ ista fit ꝑ fricationes ad loca ꝯtrariavel diuersa vt a sursuꝫ in de/orsum fricādovel ligādo extrema. Alteratio aūt in hac fe. fiat cū cautela qꝛ nō est necessa ria cū nō sit hec intēsa caliditas ꝛ frigida val de nocere possunt icrudādo materiā ꝛ oplā do poros. vnde si deť aq ordei decoquať in ea radix feniculi ꝛ apij in pauca q̄ntitate vt ad lib. ij. aq ponāť. ʒ. ij. radicū. nec tñ in pn/cipio sꝫ i ꝓcessu miorata hñ materia. In pn cipio aūt si necessaria fuerit aqua ordei fiat sine radicibus sed cum calidis cōfortātibus stomachū sicut cū spica ꝛ mastice ꝛ si deť si/rupus acetosus nō simul cuꝫ aqua ordei sed tñ ad duas horas aq ordei. Intētio aūt q̄ est ad ꝯfortationē mēbroꝝ cōfortenť mēbra pn/cipalia ꝛ potissimū stomach⁹ ꝛ marie os ei⁹ ꝛ silr etiā alioꝝ nutritiuoꝝ sicut epar ꝛ splen tā ab it⁹ q̄ ab ex̄. s. exhibēdo ꝯfectiōes ꝛ ele/ctuaria calīa ꝛ aromatica sicut ꝓprie est aro maticū ro. ꝛ gariofilatū ꝛ ꝯfectio de xilo alo es ꝛ ab ex̄ approximādo vnctiōes ꝛ cerota et sacelatiōes ꝛ silia in q̄b⁹ sit virt⁹ ꝓuocādi et ꝯsumēdi de materia in mēbris illis ꝯtera ꝛ q̄nto plus ꝓcedeť in fe. tāto plus hec intētio est attēdēda semꝑ paulatim ascēdēdo ꝛ ma gis calefaciēdovt iterdū deueniať ad tiriacā ꝛ diapipeon ꝛ silia nō obstātib⁹ ꝑticularib⁹: vt verbi grā si fe. elōgareť ꝛ vrina sit alba et etas senectutis ꝛ īfirmi cōplexio frigida ꝛ hu mida nō incōuenit tiriaca in dieb⁹ interposi tis qñ nō dať aliud. Et diatriō ꝛ metridatū. Sed si ꝑticularia noīata ecōtrario sint non est dāda tiriaca nec electuaria calida sed suf ficiūt trocisci taꝫ dicti. s. de ro. s. minorib⁹ vel maiorib⁹ ꝛ squingibin de ʒuccaro ꝛ cuꝫ cali/dis stipticis odoriferis sicut cū olibano ma stice cipis ꝛ silibus mixtis cuꝫ medicinis cu/ratiuis fe. ꝛ cū oleo nardio masticino ꝛ silib⁹ inuicem mixtis et plus conueniunt ista digesta ꝛ euacuata materia ꝛ mastica tiones etiam.

¶ Capi. xj. de cura iterpolataꝝ notaꝝ. i. de flegmate nō naturali et cuꝫ hoc de naturali.

Quia puꝫ ꝯueniūt spēs flatis non naturalis in cura inter se ꝛ ēt cum flate naturali vtili⁹ vr̄ de vnaqua q̄ spē flatis ponere de ꝑ se curaꝫ eo maxime qꝛ canōes q̄dā vl̄ales ꝑtinētes ad naturalis ꝛ nō naturalis flatis spēs iā in caplo ꝓcedē/ti dicta sunt vbi de flate naturali ꝛ nō natu/rali dictū ꝛ potissimū de ꝓdictis. i. iterpola tis puris. s. de flate naturali dictū est. ¶ De cura ergo flatice note de flate dulci dicēduꝫ ꝑmo in suo ꝑncipio dieta dꝫ esse tenuis mul tuꝫ vt in primis dieb⁹ q̄tuor solū de pane lo/to ꝛ potetvinū granatoꝝ musoꝝ vel de vino rubeo debilissimo valdē lipbato ꝛ ieiuno stōa cho fiat clistere hmōi. ℞. blitis mercurialis anisi furfuris ꝛ distēpa de cassia. ʒ. j. bñdicte ʒ. ß. ꝛ salis et olei ꝛ ʒuccari violati. ʒ. ij. si sit etatis ꝓuecte. ꝛ educto clisteri deť aliq̄d de diarodō abbatis. ʒ. ij. ꝛ sup eo pōt bibere ali q̄dvini albi pui hñ lipbati. et post añ paroris/mū fiat fricatio lenis in ꝑmis paroximis vel cū pāno nō asꝑovel manib⁹ nudis. Et si indi cat vrina flōmeť et cibeť vt añvel si appetūt plus astātes deť de pane cocto ꝛ in declina/tiōe paroximi fiāt fricatiōes lenes et i manevl̄ hora q̄etis deť hoc lenitiuuꝫ. ℞. pulpe cassie et māne añ. ʒ. j. gerentabin. ʒ. ij. aq endiuie. ʒ. iij. ꝛ distēpeť et coleť et post opatione deť de diarodon parū et post deť digestiuuꝫ. ℞. mellis ro. ʒ. j. sirupi acetosi simplicis. ʒ. ß. aq endiuie. ʒ. iij. et sic ꝓcedať vsq̄ ad. vij. diē sed cibādus a septimo dievltra valde cū pulla ꝑ uavel edinis carnib⁹ vel silibus laudatis et post nonā dieꝫ fiāt fricationes cōtinue fortio res. Et lꝫ noiētur dies nona nō intelligēduꝫ

est terminus pfixus sed dat ad similitudines quādā nō ꝙ nō possit citra ⁊ vltra pcedi de/inde dari pōt hoc minoratiuū. ℞. cassiefi. ℥. ſ. reub. ⁊ agar. añ. ʒ. ß. distēpera cū decoctiōe anisi passulaꝝ capilloꝝ ve. sed si in hoc pces/suvrina fit rubicūdior vt sepe ꝯsueuit ostēdē do maiorē caliditatē ⁊ ebullitionē flegmatis det iste sirupꝰ p digestiuo. ℞. acetosi simpli/cis. ℥. ſ. ß. aq̄ endiuie aq̄ lupuloꝝ añ. ℥. ſ. ⁊ ß. sed post a die. xiiij. vltra adueniēte statu sub/tiliāda est dieta. Et det hoc minoratiuū. ℞. cassie. ℥. ſ. agarici turbit añ. ʒ. ß. ʒinʒiberis sa lisgēme añ. ℈. ß. masticis parū. Sed in vltia pte statꝰ igrosset magis dieta ⁊ dent carnes maioris nutrimēti ⁊ psertim in declinatiōe tñ ꝯfortet stomachꝰ ab extra cū hocvnguēto ℞. olei nardini olei mirtini añ. ℥. ß. cinamo/mi masticis ro. ru. puluerisatis ⁊ cū cera fiat vnguētū sʒ i declinatione poxismi h̄ tpe dēt aq̄ apij. ℥. ij. aq̄ se. cōium frigi. ℥. ſ. Sʒ añ pn/cipiū poxismi dēt aq̄ apij. ℥. iij. ⁊ sic pcedat ⁊ tñ in oi poxismo det hac mixtura. ℞. dia/boraginati diamelissatis ʒuccari ro. diarodō abbatis ⁊ manꝰcristi plati ʒuccari albi ptes eq̄les ⁊ tñ in augmēto accipiat de duobꝰ die bus alteravnū de istis trociscis. ℞. diarodō cinamomi electi añ. ʒ. ij. ⁊ fint duo trocisci ⁊ de tribꝰ diebꝰ altera det vnꝰ vel de duobꝰ die/bus ⁊ sirupꝰ vtilis in digōne flatis dulci ⁊ ca pilloꝝ ve. bora. buglo. ysopi melisse lupuloꝝ fumiterre añ. m. ſ. radicū apij feni. buglo. et passulaꝝ añ. ℥. ſ. liquiritie anisi añ. ℥. ß. deco quant ⁊ fiat sirupꝰ acetosus ⁊ aromatiʒet cū cinamomo mace ⁊ sandalis. ¶ Cura de flate falso in pncipio fiat hec lotio ad extrema. ℞. decoctiōis palmitū vitis fo. salicis papaue/ris violaꝝ lactuce ⁊ frōs ⁊ timpora pñt inūgi oleo nenufarino ⁊ violis conquassatis ⁊ cibi eiꝰ pñt esse ex lactuca ⁊ boragie decoctis ⁊ po tus eiꝰ aq̄ decocta cū ʒuccaro q: vltima est in hac fe. q: materiā subtiliat: dissoluit ⁊ sitim extinguit. Et qñ bibitur calidissima in flate falso est vltima in pfectiōe: sed quousq; dige ri icipiat materia tñ appente signo digōnis det cū pdicta aqua vinū albū aquosuʒ subti le ⁊ det in principio lenitiuū. ℞. cassiefi. ʒ. x. māne tamarindoꝝ añ. ʒ. iiij. dissoluant in de coctione passulaꝝ iuiubaꝝ liq̄ritie capilloꝝ ve. et ordei et fiāt fricatiōes ante cibū et āte poxismū leues et p digestiuo in pncipio ori/

ʒaccharā cū aq̄ cicoree ⁊ cū succo feni. ⁊ fumi terre et p̄sili cū est intēsa det aq̄ ordei cū ʒuc caro calida q̄ plusvalet ꝙ pura. Et trāsacto vij. poxismo det miōratiuū tale. ℞. cassie. ℥. ſ. reub. et agarici añ. ʒ. ß. spice salisgēme añ. ℈. ß. i q̄ tamarindoꝝ liq̄ritie passulaꝝ capil/loꝝ et fiat etiā euacuatio cū euacuātibꝰ fleg ma a pdominio et in pte cuʒ euacuātibꝰ me/lācholiā et agaricusvalde cōuenit sed detur magis in pcessu pp materiā magis adustaʒ ⁊ minoratiuuʒ valde ꝯueniēs in hac materia ℞. floꝝ boragīs buglo. añ. ʒ. ſ. ß. cartami po/lipodij añ. ʒ. ß. ʒinʒi. albi. ʒ. ſ. agarici electi. ʒ. iij. oīm fiat deco. in aqua fumiterre ⁊ collet ⁊ dissoluat in eo cassiefi. ℥. ſ. manne. ℥. ß. ⁊ in augmēto cibet pulla alterata bis in die aut auiculis ⁊ det vinū albū puū cū aq̄ calida li pbatū sitis ēt extinguat frequenti oris collu tiōe et cū iterposita assumptiōe iuleb viola/ti: cū aqua calida psertim in hora statꝰ poxis mi ⁊ cucurbita ꝯdita cū ʒuccaro ꝯuenit. Et det mixtura cordialis ordinata i fe. alia ⁊ di gestiuū materie sirupꝰ acetosus cū aqua feñ. ⁊ endiuie ⁊ aliud digestiuuʒ bonū. ℞. lupuli fumiterre cicoree buglo. borag. ysopi melisse scabiose añ. m. ſ. radicū apij fenic. petrosili spagi brusci endiuie buglo. passulaꝝ ordei se bestē añ. ℥. ſ. liq̄ritie anisi añ. ℥. ß. violaꝝ flo. borag. floꝝ buglo. capilloꝝ ve. citracb. añ. ʒ. ſ. decoquat et sirupiʒet cū iuleb violato ⁊ ace/toset et aromatiʒet cuʒ sandalis rosis ⁊ cina momo. si vo incurrat nauseā vl' in pncipio po xismi vel alijs tpibꝰ puocet vomitꝰ cuʒ aqua calida et aceto et melle et p stomacho ꝯfor/tatio ab extra. ℞. olei mirtini. ℥. ſ. ß. mastici/ni. ℥. ß. aceti citonioꝝ et cere añ. ʒ. ij. ro. cipri añ. ℥. ß. et ex hoc calido ante cibū p horā vn/gat stomachus: ⁊ si opʒ: detur sirupꝰ de papa uere hora dormiēdi ⁊ sic fieri pōt vsq; ad. xx/iiij. diē ⁊ post da minoratiuuʒ cum cassia. ℞. cassie. ℥. ſ. ß. agarici. ʒ. ſ. ß. cū aqua endiuie et lupuloꝝ. Et post fiat clistere et post pro di/gestiuo sirupus acetosus simplex cum sirupo de bisantijs añ. ℥. ſ. cū aqua feniculi ⁊ endi/uie sirupus etiā cōpositus cum radicibus et seminibus est optimus quia digerit: subti/liat ⁊ puocat in declinatione vero ciba gros siori dieta alterata tamē maxime cū lactuca hec tamen feb. variari habet fm varietatem colere ⁊ flegmatis veniētibꝰ ad cōmixtionē:

Nã disproportionate pñt cõmisceri ꝛ ita i cura respiciãt medicine illas ꝓm varietates earũ ꝛ siĺr si colera sit grossa aut subtilis ꝛ si sit naturalis vel nõ. Itẽ pôt dari sirup' q̃ simul digerit ꝛ subtiliat. ℞. folioꝝ boraginis buglosse violaꝝ ana.ʒ.j.cartami.℥.j.ß.anisi gingiberis al.añ.ʒ.ij.liq̃ritie passulaꝝ añ.ʒ.v.turbith boni agarici electi añ.ʒ.iiij.decoquãt̃ i lẽto igne ꝛ colent̃ cũ expssiõe ꝛ cũ mellis ꝛ zuccari al.añ.℥.iij.ꝛ fiat sirup' ꝛ clarificet̃ ꝛ coctus quousq̧ redeat ad.℥.ix.ꝛ d̃r ꝙ agarici.ʒ.ß.succo feniculi ꝛ succo fumiterre añ.℥.ß.curat hãc fe. Et sciendũ ꝙ in feb. facta ex fl'ate salso opꝫ curã adhiberi epati deide facta a flegmate dulci ꝛ fl'ate acetoso opꝫ curã adhiberi plus spleni ꝛ a facta a flegmate insipido ꝛ aquoso opꝫ curã plus adhibere stomacho pl' ꝙ i facta a flegmate naturali. In facta vo a flegmate muscillaginoso ꝛ vitreo opꝫ curã adhibere oĩb' nutritiuis ꝛ cũ hoc scias ꝙ cura quotidiane note facte a flegmate aquoso regimen totũ in dieta et potione dꝫ verti ad siccãdũ plus ꝙ in oĩbus alijs spẽbus fe. flegmatice q̃re lenitio in ea fiat cũ cassia ꝛ melle rof.cũ aqua ysopi ꝛ mẽte ꝛ capilloꝝ.vomit' ẽt in hac fe.est iuuamẽti vltimi.ꝛ i pncipio digerit̃ materia cũ gereniabin ꝛ aq̃ mẽte ꝛ feniculi ꝛ minorat̃ cũ medicamie.de turbith q̃d ppriе educit flegma aquosum postea digerit̃ cũ sirupo de.v.radicibus ꝛ sic dici' sirupus acetoset̃ ꝛ aromatizet̃ cũ decoc.squinãti mẽte ꝛ cipi deinde iterũ purget̃ cũ dicto medicamie de turbith et post iteruꝫ successiue digerat̃ materia cum sirupo de squinato ꝛ aqua apij ꝛ purget̃ cum pillis q̃ sic fiũt. ℞. agarici turbith hebuloꝝ añ.ʒ.ſ. pulueris pigre.ʒ.ij.ʒinzi. nardi salis gẽme añ.℈.j.ꝛ in oĩb' alijs magis siĺis quotidiane pure. ¶ Cura aũt fl'atice a fl'ate acetoso muscillaginoso ꝛ vitreo est fere eadẽ nisi qꝛ in facta a fl'ate muscilaginoso ꝛ vitreo req̃runt̃ medicine magis incisiue subtiliatiue ꝛ apitiue ꝙ in acetoso ꝛ catarrica debẽt eligi ex eis q̃ materias educunt grossas ꝛ difficilis eradicatõis lenitiuũ fit ex cassia cũ decoctione polipodij cartami anisi ꝛ digeratur flegma acetosum sic. ℞. alasse ysopi melisse capilloꝝ ve.añ.m.ſ. radicũ apij feniculi petrosillini endiuie floꝝ bora.et buglo.añ.ʒ.ſ. radicum capis scolopẽdrie passulaꝝ añ.ʒ.ij. decoquãtur ꝛ colent̃ et sirup' fiat cũ gerentabin ꝛ melle clarificent̃ et aromatizet̃ cũ nardo mace gariofi.ꝛ cinamomo ꝛ minoret̃ materia cũ medicamine de t̃bith quotidiana vo de fl'ate muscillaginoso lꝫ in primis dieb' nõ ꝯuenirẽt carnes tñ qꝛ cõtenti sunt egrotantes ꝛ minus astãtes detur de pulla parua in pauca ꝗtitate vel pisca vĺ nõ cum vino albo mediocri nõ valde limphato ꝛ nõ ꝯuenit dare de ꝯfectionibus aromaticis calidis ꝛ post lenitiuũ cũ clisteri detur hoc lenitiuum ꝛ minoratiuum. ℞. medulle cassie. ℥.j.ß.dissolue cuꝫ decoctiõe turbith agarici añ.ʒ.j.ʒinzibe.ʒ.iiij.passulaꝝ anisi feniculi ante ꝛ post ꝯuenit clistere factuꝫ sic. ℞. anisi feniculi mercurialis furfuris cum benedicta. ℥.ß. ꝛ melle rof.oleo et sale. Et post digeratur cum oximelle simplici cũ aqua feniculi ꝛ mente ꝛ sic ꝓcedat̃ vsq̧ ad.xvij.diẽ aliqua interponẽdo clisteria ꝛ fricatiões añ cibum ꝛ añ ꝓxismũ deinde p digestiuo accipiat oximel cõpositũ cũ aqua absinthij ꝛ alijs aq̃s dictis supra ꝛ post ponat̃ istõ cerotũ sup stõacho. ℞. masticis.℥.j.landani cinamomi añ.ʒ.ij.gariof.galange añ.ʒ.j. Et tunc cibet̃ grossiori cibo et post sirupet̃ cũ sirupo hoc. ℞. oximellis cõpositi.℥.j.gerentabin.℥.ß.aq̃ absinthij.℥.iij. et post ꝯtinuet cũ eo ꝛ detur medicamẽ de turbit deĩde da de oximelle squillitico cũ aq̃ absinthij ꝛ eupatorij ꝛ post de medicamine de turbit ꝛ sic sequere ꝛ post fac cũ oximelle squillitico ꝛ cum aqua absinthij ꝛ post ꝓcede cum euacuatiuo.s.cuꝫ electuario indo solum ꝛ post reitera cum digestiuo deinde cuꝫ electuario indo ꝛ post fac etiam omni ebdomada duo clisteria. Et post ante accessioneꝫ accipiat.ʒ.ij. de diatrionpipereon.

¶ Capituluꝫ.xxij.de quotidiana ꝯtinua causis ꝛ signis ꝛ spẽbus et cura.

Febres flegmatice ꝯtinue cum fe. flegmaticis piodicis in eadem causa siue materia conueniunt. Nam ambarum causa vel materia est flegma seu flegmaticus humor ꝛ queãdmodũ ille.s.interpolate in puram ꝛ non purã diuiduntur. Ita etiam iste.s.cõtinue. Unde dicimus de flegmatica cõtinua ꝙ alia vera est: alia non vera vt de interpolata diximus. Uera ergo flegmatica est que a flegmate fit naturali.

intra venas putrefacto. Nota aūt siue nō vera a flāte nō naturali itra venas putrefacto sed prima.s.iterpolata diuidit in suas spēs quatuor vt p̄dictum' in capitulis p̄cedētibus. Decīo.s.ptinua in duas tm̄ diuidit.s.in cōtinuā laticā siue occultā, et in ptinuā nō laticam vel manifestā. Latica em̄ dr ob caloris sui paucitatem et vniformitatē. Nō latica vero ob caloris multitudinē et in suis horis diuersitatē aliqualē quare hec p calois diuersitate assimilat iterpolate tā dicte et pportionali sue. Differt tn̄ ab ea qr pportionalis hʒ manifestos tipos siue excrescētias. continua vero nō latica' lʒ habeat easvere nō tn̄ hʒ eas manifeste. Naʒ vniformē calorē videt semp habere et si in veritate differat paululum. Aliud est signū flegmatice ptinue qr ista nō hʒ in tepiditate sua sicut pportionalis siue interpolata. Nā in sua tepiditate videt tm̄ infrigidatio equalis leuis extremitatū et sonnolētia cū aliquibus et obsitationibus q̄busdā leuibus sed interpolata suut manifeste magis et silr in pportionali. ¶ Cura ergo hui' fe. similis est interpolate vel etiā proportionali lʒ differāt scd̄ʒ magis et min' qm̄ in ptinua. calefaciētia d̄bēt eē virtuosiora p̄sertiʒ i his q̄ habēt caput debile qr multotiēs i istis fe. p̄sertim in augmēto vl' in statu sirsen siue litargia fit et silr dicēdum est de dieta qr dʒ esse virtuosior q̄ in iterpolata et cā qr materia faciēs hāc eīt in venis ppinquioib' cordi in illa vero nō sic et in dieta obserua s̄m p̄dicta sed in aliīs reb' nō naturalib' silr sint similes. Et de instrumēto potiōis est obseruādū in ptinua sicut dictū ē in prodica necessitate vl' opportuitate digestiōis lenitiōis euacuationis et alteratiōis. Sed pueniētib' pticularib' ibi i facta a flāte dulci et in ea de fio botbomia cōsulit de aliīs vero q̄ sub potu cōtinent fiat cura in istis ptinuis flāticis q̄si in interpolatis sibi cōparib' siue pportionatis. Nam si continua fuerit de flāte dulci dētur talia digestiua lenitiua minoratia et apitiua qualia conueniūt in interpolata de flegmate dulci sibi proportionali.

¶ Capitulum. xiiij. de fe. melācholica et speciebus et causis eius.

Melancholica fe. est calor extrane' accēsus in corde ex accēsiōe humoris melācholici existētis circa cor et distemperantis humores eius et ab eo pcedens per venas et arterias in totum corp' nocens naturalibus opationib' vt de aliīs diximus. Et causa eius est humor melācholicus naturalis vel innaturalis putrefactus Et possumus dicere q̄ cause quartane sunt ea que generant melācholiam et putrefaciūt eam. ¶ Diuiditur autem quartana in species s̄m q̄ diuiditur melancholia. Nam melācholia: alia naturalis. alia inaturalis. Naturalis est q̄ est fex sanguis. Innaturalis ē q̄ est adustio eius. et alia q̄ est adustio flegmatis. et alia est que ē adustio colere et alia est ebullitio melie et hec vocat q̄rtana vera siue pura siue certissima. Alia est innaturalis. scʒ q̄ fit p adustionē alioꝝ humoꝝ. Et innaturalis siue nota est q̄ fit p cōmixtionē aliorū humoꝝ. Et hec dupl'r. s. p mixtionē vnitam acq̄rentē vnā formā vel p nō vnitā stantib' humorib' inuicē mixtis sed sub suis formis subaltib'. Et etiā plures fieri p̄nt spēs quartane flegmatice. s̄m q̄ plures sunt spēs flegmatis. qr q̄libet spēs flegmatis pōt aduri et ebullire et facere suā quartanā et pt etiā melia aduri qr adurūtur interdū ptes subtiles et fit melancholia acris q̄ est ardēs ebulliendo cū cadit sup terrā a q̄ fugiūt musce. Alia pars melancholie grosse potest aduri et fieri melancholia vsta minoris vstionis qr cadens super terram non sic bullit. Nec ab ea fugiūt sic musce et vt plurimū ē ex adustione et maxime ex adustione alioꝝ humoꝝ et est nota et q̄q̄ feb. quartana fieri dicat ex humore adusto nō est in ea hūor adeo adust' q̄ sit factus cinis. nā ex eo nō fit ebullitio cū priuatus sit humiditate tali q̄ possit feb. facere et est quartana vt plurimū de innaturali melācholia et raro fit incipiendo sed sepius pmutando. i. quia in aliīs feb. fit talis incineratio humorū qui putresiunt et tanta cōgregatio q̄ ipsi ebulliētes quartanā causant qm̄ ipsi ebulliti et incinerati et multiplicati ebullientes quartanam faciunt qui virtuti onerosi et ob opillationes pororuʒ ebullire parati a natura emittūt ad extra venas vnde quartana fit. fit autē vt plurimū q̄rtana in cōplexione melācholica etate media et in autūno et potissimū his q̄ cibis vescūtur melācholicis vt carnes vaccine pecudine antique et qui lentibus aut aliīsvescūtur legu-

minibus et caulibus et caseo antiquo et carnibus salitis vetustis et rancidis et piscib⁹ vetustis grossis et capris et hircis et his qb⁹ dñat colera nigra et habētibus splenes grossos et vt plurimū fit ex melācholia naturali aut ex melācholia vsta q̄ accidit in senectute. Que vero fit p adustionē alioꝝ humoꝝ fit in iuuentute frequētius et est in se saluioꝝ alijs fe. et p eā interdū accidit liberatio ab alijs egritudinib⁹ sicut epilesia et mania et melācholia et saluior est q̄ est sine apate splenis et cū apate multotiens pducit ad ydropē et quartanā si nō accidit error vt plurimū nō trāsit annū et causa q: sequitur motum solis qui est annus et fe. acute motum lune.

Capitulū. xxiij. de signis quartane fe.

Signa quartane fe. sunt. Primuz est in principio poxismi rigor cū frigore membroꝝ quasi oīm. Et diuersus est a tertiana pura in qua frigus est cum pūctiōe et in alijs poxismis augmētatur semper rigor et adeo frāgit vt videat puenire ad ossa. et in piodica v⁹ rigor diuturnior vt timorē inducat et dētes cōstringere facit et tremorē q̄re significat ipsaz qn̄ nō est tātus tremor in alijs vt sepe videant ossa frāgi et in augmēto minorari vr̄ frigus et rigor. Et cā fractionis ossiū est q: materia adusta grossa dū exit venas sua grossitie et terrestreitate et siccitate nō pōt a natura cito pelli ad extra et fissa ibi grauādo locū videt q̄ frangat ossa et stridēt dentes q: lesio fit in musculis maxillarū et cā tāti tremoris est fortis mot⁹ expulsiue irritate ad expellendū hunc difficilez humorē. Quare signū istud cōfractionis ossium et stridoris dentiū est pprium signū hui⁹ fe. et calor in hac fe. venit valde lente et paulatim q: paulatim intrat calor in materia grossa et tarde et tn̄ cū difficultate. Et cū hoc paroxismus est. xxiij. horarū qn̄ est pura sed si cū ea misceat colera citrina ei⁹ periodus minuitur et si misceat ei flegma plongat et dimittit duobus diebus et inualescit die tertio. Et vt plurimuz moueт hora diei octaua fm plurimuz q: est hora motus melācholie et euacuationes plus sunt q̄ in flegmatica p sudorez et hoc est ppter viscositatē flegmatis et sunt minores q̄ in cholerica et pulsus est tardior et rarior et inequalior et puior et est pulsus habentis eā silis ei q̄ est in vltimo senectutis et est pulsus in pncipio poxismi vehemētis tarditatis raritatis et diuersitatis et est declinis ad duritiē ppter siccitatez humoris et vrina est subtilis alba aquosa et cruda et interdum grossa sed in declinatione toti⁹ est nigra et est lucida trāspens et hoc signum est cōe oībus quartanis et nō est in hac fe. tāta sitis nec tāta estuatio nec inflāmatio nec tāta inquietudo nec tātus dolor capitis et tāta alleuiatio apparet post poxismū q̄ta in tertiana et poxismus quartane nil derelinqt fumosuz nec semi cōbustum sicut flegmatica. Et fit in eis splen grossior et maior extra nature modum. Et fit color faciei viridis et similatur colori plūbi et arescit cutis et exiccat. Et hec fe. pducit ad debilitatē visus pseuerādo et tussit cuz difficultate ppter exiccationē prius toracis. Et antecedūt hāc fe. ea q̄ generāt colerā nigrā in exercitijs et dieta ɔstitutiōe et hora et regiōe et eger sepe hz splenē grossuz et est attendendum si pluribus accidit illo tempore.

Capitulum. xxv. de signis quartane note a flegmate.

De signis quartane note a flegmate facte primū est antecessio egritudinū flegmaticaꝝ et paroxismi sunt lōgiores respectu aliaꝝ notaꝝ et in hac accidit frig⁹ plus. s. intēsiu⁹ et plus durans et sudor tardior q̄ in facta ex adustiōe sanguinis. i. vel tardi⁹ venit vel est longior et difficilior et est vrina grossior q̄ in alijs quartanis notis et etiā q̄ in pura. Et durities venaruz est minor. Ita q̄ pulsus est in ea min⁹ dur⁹ q̄ in alijs et sitis et alia prouenientia a calore sunt in ea remissa et cōplexio dz esse in ea frigida flegmatica etas senectutis tps hiemis aer frigidus. Et signa facte a flegmate salso est oris salsedo cū pruritu toti⁹ corpis et calor intensior q̄ in facta ab alijs flegmaticis adustis et frigus min⁹. Et fiunt raro fe. quartane ex adustione humoꝝ sine calefactione epatis. Signa facte a melancholia sanguinea sunt primuz antecessio morbi sanguinei calidi pcipue. s. fe. sanguinee potētes adustionē facere. nā si fe. sanguinee succedat quartana estimandū a sanguine fieri. Et vrina rubea q: sanguis adustus adhuc sapit de natura sanguinis et pulsus cuz hoc attestat dñio sanguinis. nā est pulsus plenior maior et fortior et cōuenientia pticularium. s. cōplexio etas

aer regio ꝛ forma ꝛc. signa quartane adustio ne colere sunt pulsus est maior ꝛ velocitatis ꝛ frequētie ꝛ incipit cū orripilatione ꝛ frigore in carne q: magis sentit versus cutem ꝙ versus ꝓfundum ꝛ est priuatiuus ex reuocatione caloris potius ꝙ positiuus ꝛ est cū sudore magis ꝙ in aliis notis quia materia est subtilior ꝛ magis apta trāsire in sudorem. ꝛ est cum vigiliis ꝛ aliis accidentibus a calore prouenientibus intensioribus ꝙ in ceteris quartanis ꝛ vrina est rufa nigra magis subtilis ꝙ in aliis ꝛ venit successione fe. cholericarum ꝛ etiā ex cōplexione cholerica ꝛ aliis s. sessu etate arte ꝛ reliquis. ꝛ signa facte ex adustione melancholie naturalis licet ipsa raro accidat q: raro melancholia naturalis adurit ur adeo vt fiat adusta et hoc propter ipsius siccitatem intensam ꝛ si accidit: potest cognosci per antecessionem fe. quartanarū ꝛ ex cōuenientia particularum. s. habitudine ꝛ pe ꝛc. et ex pulsu minori ꝛ duriori ꝛ debiliori pulsu aliarum.

¶ Pronosticū. quartana sanguinea est salubrior et breuior ꝙ alie: post illas ex cholera: post ex flegmate: ꝛ post ex melancholia et vt plurimū durat per annū ꝛ oēs vt plurimus sunt salue ꝛ quartana de materia melancholica cū duritie splenis aut epatis: aut a͞pate eoꝝ est pessima ꝛ ducit ad idropem ꝛ cū malo regimine est pessima ꝛ mortalis.

¶ Capi. xxvi. de cura quartane per dietam.

Quia feb. quartane sunt difficilis curationis lʒ sint securiores ꝛ salubriores aliis opus est attendere eas valde ꝑsertim q: longissime ex se sunt cū vero nō attendunt: sunt longe plus nā quedā interdū durant pluribus annis vt alique inuente sint. xv. annoꝝ. variatꝰ ergo cura primo habito respectu ad causam siue ad speciem cause q: qn̄ est ꝑ adustionē sanguinis vel colere vel flegmatis ꝛ cū hoc variatur respectu temporꝝ. s. qn̄ est in principio vel augmēto vel statu ꝛc. Attendendus est ergo aer ne frigidus aut siccus sit nō solū in die paroxismi sed ꝛ in aliis ꝛ cū hoc a ventis custodiēdus ꝛ orientalibus ꝑsertim. motus etiā corporei laboriosi exiccantes obsunt ꝛ etiā exercitiū ꝛ tristitia ꝛ solicitudo ꝛ timor et vigilie obsunt nō tn̄ in die paroxismi ꝛ oēs cibi generantes melancholiā. Nam si difficilis sit cure adhibitis remediis cōgruis ꝙto magis si negligantur nociua. abstineat ergo a frigidis ꝛ siccis ꝛ grauibus cibis sicut bouina caprina porcina caro ꝛ oībus viscosis ꝛ grauis digestionis ꝛ piscibus grossis ꝛ lacte ꝛ caseo ꝛ fructibus vētosantibus ꝛ leguminibus oībus ꝛ lenticulis nec dieta conuenit subtilis ꝓpter eius longitudinem: nec die paroxismi cibentur vel saltē hora eius ꝛ sient in leticia ꝛ gaudio licet interdum timor aliquis maximus sanauerit aliquos. Augeatꝰ ergo somnꝰ ꝛ quies eis vltra consuetudinē naturalem et moderata sicatio conuenit ꝛ diebus quietis exercitiū moderatum cōfert ꝛ intrare aquaʒ sedendo ante cibū bonū sine sudore ꝛ potissimum in declinatione vl'i ꝛ sint cibi nō vento si nec grossi nec stiptici ꝛ boni sanguinis generatiui ꝛ tēperati in qualitatibus ꝛ tendē tis ad caliditatem ꝛ in humiditate temperati vt sunt ficus. sicci vero cibi non conueniūt: lactuca vero cū eruca ꝑata ꝯuenit q: ad humiditatē tēdit cū frigiditate ꝛ pepones conueniunt ꝛ ꝑfice q: subtiliatiui resolutiui ꝛ ꝓuocatiui. lʒ oīno in die paroxismi nō dentꝰ cibi nisi eger sit macer aut resolubilis ꝛ puer ꝛ paroxismus sit valde lōgus. nā in his casibꝰ ꝙ minus possumus attēta tn̄ cōstantia virtutis et ad ꝑticulares cibos veniēdo dādi sunt sicut pulli ꝑdices auicule nō stātes in aquis ꝛ oua ꝛ pisces in petrosis locis degentes ꝛ de fructibus cōueniunt passule granata amigdale ficus fistici ꝛ interdū dactili ꝛ de vino sit album inter vetus ꝛ nouū ꝛ debile ꝛ limphatū vnde in quartana intētio est magis ad causam ꝙ ad fe. In causone xᵒ est ecōtra in die tn̄ accessionis si opus est: detur de ptisana ꝛ brodio pulli vel pulle parue ꝛ brodio cicerū nō ꝯstāte virtute: nec incōuenit super epulis ponere de puluere cardamomi ꝛ a pluribus conceduntꝰ in diebus q̄etis ficus sicce ꝛ allia cocta ꝛ carnes elixe cuʒ spinracis et carnes agnine ꝛ vinū ꝯcedūt citrinū odoriferuʒ limphatū. si fuerit cū opilatione in epate: sed si sine opilatione nō limphatū in diebus quietis ꝛ scito ꝙ vinū nouū claruʒ nō turbidum magis humectat. materiā melancholiā ꝛ ipsam rectificat ꝙ vetus. ꝛ ponantꝰ ista aromatica super cibis eoꝝ. ℞. cinamomi electi cardamomi maioris an̄. ʒ. ß. croci. ʒ. ß. galāge nucis muscate macis gariofi. an̄. ʒ. ß. ꝛ sunt ista

obseruāda in om̄i melācholica egritudine. p̄mū est regimē humectatiuū ꝛ impinguatiuum nō tñ faciat cadere in opilationē ꝛ hoc vt habilitet corp⁹ ꝛ lenificet ꝯtra humorem melācholicū. Sc̄d̄m est regim̄ resolubiliū faciens resolutionē cū mediocritate et ꝑprie eius q̄d habilitatum est ꝛ hec duo regimina oportet semper sibi inuicē succedāt. Tertiū est regimen euacuationū in quo tria sunt notāda. primū est nō semel: nec multā: nec subitā facere euacuationē sed p̄ interualla ꝛ cū tēperie. scōm est vt euacuatiuum sit mensuratū nō excedēs mediocritatē. tertiū vt nō exponitur euacuatiua a rebus lenitiuis et humectatiuis ꝛ cū his d₃ esse interio ad cōfortationem mēbrorum principaliū sc₃ cordis: splenis epatis ꝛ stomachi.

¶ Capitulū.xxviij. de cura quartane per potionem.

Ad quartane curā prio p̄mittatur lenitio vētris q̄ primo p̄ clisteria lenitiua fieri pōt habito respectu ad materias cōes necessario repertas. ꝛ hoc fit cū mollificātib⁹ cōibus sicut cū decoctione malue blitis ꝛ mercurialis ꝛ fen. furfure et oleo ꝛ sale post vero fiat ab intra ꝑtim lenitiuū et ꝑtim digestiuū ꝛ fit secantabin cū aq̄ ordei ꝛ detur p̄ tres vel q̄tuor horas añ paroxismū s₃ in estate factū cū zucca. et in hyeme cū melle ꝛ in estate cū multa aq̄ ordei et in hyeme cū pauca. et nō solū det̄ añ paroxismū sed etiā post nec solū semel sed bis vel ter. nec solū in die paroxismi sed etiā alijs diebus q̄etis. sed sirupus cōueniens hoc t̄pe in quartana pura. ℞. florū borag. buglosse et sticad. añ.ʒ.ß. liq̄ritie passulaꝝ añ.ʒ.v. anisi fumiterre añ.ʒ.iiij. ordei mūdi.℥.ß. fiat decoctio et colet̄ ꝛ colatura sirupet̄ cū melle ro. colato et parū acetoset̄ et post istū sirupū det̄ lenis minoratio. post det̄ sirup⁹ iste. ℞. oximellis simp. gerentabin añ.℥.j. aq̄ scariole apij ꝛ maratri añ.℥.j. demū leniter minoretur post det̄ hic sirupus p̄ digestiuo q̄ digerēdo etiā cōfortat viscera et splenē. ℞. citrach scolopēdrie capilloꝝ ven. lupuloꝝ fumiterre timi añ. M. j. corticū radicū apij feniculi petrosilini añ.℥.j. melisse sticados mēte folioꝝ vel fructuū tamarisci añ.m.ß. semis portulace passularū liq̄ritie añ.℥.ß. decoquāt̄ ꝛ sirupiʒet̄ cū acetoso simplici. et post hoc digestiuū iterū minoret̄ materia cū hoc minoratiuo. ℞. cassie.℥.j. specierū indarū ꝛ de lapide lazuli añ.ʒ.ß. in aq̄ fumiterre in q̄ fiat decoc. rerū cōium et post circa mediū augmenti cōuenit sirupus iste. ℞. camedreos camepitheos calamēti añ.m.j. corticū radicū buglosse et radicum cap̄ris añ.℥.j. liquiritie passulaꝝ sticados floꝝ boraginis et buglosse añ.ʒ.j. fiat decoc. q̄ sirupiʒet̄ et in hyeme cū oximelle cōposito et in estate cū sirupo acetoso cōposito. et post hec iteꝝ minoretur materia et circa finē augmenti digeratur materia cum sirupo qui sic fit. ℞. radicum apij feniculi petrosillini sparagi brusci corticū radicū capris enule añ.℥.j. medianī corticis tamarisci frassini genestre añ.℥.ß. scolopendrie citrach timi isopi calamēti camedreos camepitheos radicū asari cuscute añ.m.j. passularū sebesten liquiritie. añ.℥.j. semi. anisi ameos carui dauci añ.℥.ß. se. endiuie portulace añ.ʒ.iij. decoquātur ꝛ sirupiʒetur cū oximelle cōposito ꝛ sirupo d̄ bisantijs ꝛ circa statū det̄ sirupus p̄dict⁹ additis epithimo ꝛ folliculis sene cū polipodio q̄rcino ꝛ aromatiʒet̄ cū cinamomo ꝛ cardamomo et nucemuscata. Sed vt p̄ iunioꝛib⁹ materia de quartanis magis luceat si volum⁹ euacuare incipiēdū est a lenitiōe vētris ꝛ ꝯuenit in hoc aqua ficle ꝛ aqua mellis ꝛ ius galli antiqui decocti in aq̄ cū polipodio ꝛ sale de quo sorbeat p̄ū añ cibū. ꝛ si nō satis sunt hec: leni cū clisteri. ꝛ clisteria in p̄ncipio mollia lenia sint postv̄o acutiora. lenitiuū bonū in materia melācholica. ℞. floꝝ bora. buglo. violarū sticados ꝛ folliculos sene decoquant̄ ꝛ distēpera i ea cassiefistule.℥.j.ß. ꝛ si ad os stomachi appetvenire materia ꝓuoca vomitū hoc modo videl₃ de aqua ordei in qua cocte sint radices rafani ꝛ radices q̄ comedūtur ꝛ pone in ea sirupi acetosi.℥.ij. vel oximellis simplicis ꝛ postea prouoca ꝛ si in vijs vrine aliquid de materia cōi continetur: da aquā scolopendrie ꝛ endiuie. ꝛ si in declinatione paroxismi sudauerit sudorē adiuua dādo in potu de vino albo subtili cum aqua ordei calida: ꝛ si cū materia melācholia videat̄ abundare sanguis vel si melancholia fuerit p̄ ebullitionē sanguis vel flegmatis vel si cū ea sit sanguis quia sit naturalr̄ cōplexiōis sangui nee fiat flebothomia ex saluatella ...

ſtra vel ex ſafena pedis vel ex emorroidibus
vel ꝑ fluxū mēſtruoꝝ ſi ſit mulier vel ventoſas aut ſanguiſugas ꝓpe nares. ⁊ poſt eua-
cuationē materieꝝ cōmun fiat minoratio et
ſit initiū a lenioribus q̃le eſt. ℞. decoctiōis
floꝝ ſticados boragis buglosse capilloꝝ ve.
paſſulaꝝ aniſi polipodij ⁊ diſtēpa caſſie. ℥.
j. diacatolicōis. ʒ. ij. vel. iij. ⁊ exhibeaṫ. deinde
iteꝝ p̄mittaṫ digeſtio vt qñ es in fine ꝑncipij
et imaginaris q̄ aliq̃ digeſtio ſit facta qñ hñ
non appꝫt detur minoratiuū forti⁹ gradatiꝫ
tñ ⁊ vt p̄cedes ē ꝯueniēs ſi addaṫ in doſi de
diacatholicō. ʒ. j. vl'. ij. vel ſucci ro. ⁊ cū vr̄ ma
teriā digeri dem⁹ forti⁹ miōratiuū ⁊ vomit⁹
eſt valde ꝯueniēs in melācholica q꞉ euacuat
maṫias q̄ ſunt in ſtōacho ⁊ q꞉ ſtōachus ē vi-
cinus ſpleni in quo ē minera melācholie eua
cuatur ēt ideꝫ euacuatio eradicatiua nō eſt in
vnica vice tentāda ī hac egritudīe tñ q꞉ nō ex
pectat vnicā creticā euacuationē cū digeraṫ
in lōgo tp̄e ⁊ paulatine: tū ēt q꞉ eſt materia
difficilis eradicatiōis ſi hñ ſit digeſta cuꝫ ſit
groſſa ⁊ pōderoſa ⁊ medicīe q̄ euacuāt melā
cholīā ſimp̄. ſunt ſicut ſūt mirabolāt idi ⁊ em
blici polipodiū ⁊ epithimū. Sꝫ epithimū
ſoluit cuꝫ āguſtia ⁊ labore ⁊ tarde. vñ ſi pōa
tur cū eo pauciſſimo de ſcamonea ē bonū ſꝫ
in mīma q̄ntitate. Et p⁹ epithimū ē lapis
lazuli. Sꝫ medicīe cōpoſite ſunt ſicut ſerū cū
zuccaro ſꝫ ſepe tribuaṫ q꞉ facile ſed ſi addaṫ
folliculi ſene ē miōratiuū bonū ⁊ apozīa de
epithimo ⁊ mirabolāis īdis. et hoc. ℞. mira
bolanoꝝ indoꝝ ⁊ kebuloꝝ ana. ʒ. iij. epithimi te
rātur diligēter cū tāto zuccaro ⁊ bibātur cū
aq̄ calida ⁊ doſis ꝯueniēs ē hoc ⁊ hmōi pil-
lule. ℞. epithi turbit ana. ʒ. x. carui aniſi ana. ʒ.
vij. ſe. apij maratri ana. ʒ. iij. polipodij. ʒ. vj. ie
repigre. ʒ. xv. īformeṫ pillule cū ſuco mēte do
ſis. ʒ. j. ß. ſūt facilis purgatiōis. Et aliō bonū
℞. violaꝝ floꝝ boragis ana. ʒ. j. ſene timi epi
thimi ana. ʒ. j. ß. mirabolāi citrini. ʒ. ß. deco-
quanṫ cū lib. j. aq̄ donec redeat ad mediū et
coleṫ. ⁊ iterū iſta colatura bulliat quouſq̄ re
manet. ℥. iij. ⁊ tūc ponaṫ in ea reub. ʒ. ß. ⁊ bul
liat modicū ⁊ iterū coleṫ ⁊ tūc addaṫ eſule.
ʒ. j. ⁊ deṫ in die an̄ acceſſionē. De euacuatio
ne ꝑ vrinā nō fiat ī ꝑncipio cū diuretico for
ti ſꝫ vt ſup̄dictū eſt debile. De euacuatione
ꝑ ſudorē dū materia eſt ſemidigā da dyapi
pereōꝝ pōe duo vaſa plena aq̄ bullita egro
ante ⁊ retro in qua ſit bullita camōilla ſicla
et calamētū ſub coopertura lecti potiſſimū et
fiat inūctio cū oleo camōillino ⁊ anetino. Et
iſta p̄nt fieri oī hora ſe. ſ. principio. medio de
clinatione vl'ti. Trociſci q̄ vt d꞉ in vna aſſum
ptione liberāt q̄rtanam. ℞. foliorū rute. ℥. j.
croci. ʒ. iij. iuſq̄ami albi. ℥. j. caſſie lignee. ℥. ij.
ſulfuris viui. ℥. iiij. cōfice cū aq̄ ⁊ fac trociſ-
cos. ʒ. j. ⁊ da cū mulſa et aceto. pill'e ad ideꝫ.
℞. peonie gētiane caſtorei abſinthij ana. ʒ. ij.
cētauree minoris camedreos ſene lapidis la
zuli ana. ℈. j. doſis. ʒ. ß. an̄ horā acceſſionis cu
rat quartanā in trib⁹ vicib⁹ ⁊ crocus ⁊ raſu
ra eboris cū vino bibunṫ ⁊ ex eis eſt radix cē
tauree miōris. ⁊. ʒ. j. gētiane cū vino optīo ſi
daṫ an̄ acceſſionē ꝑ quattuor hoṙ. ⁊ bibaṫ vi
nū decoc. gētiane. ⁊. ʒ. ij. radicū azari cū vino
cal'o. Et q̄dā expti ſunt ſuccū radicū ebuli. ʒ.
ij. an̄ paroxiſmū ꝑ horā. Et iā exptū eſt vinuꝫ
decoc. mēta ſtri poſt vnā miōrationē cū. ʒ. ij.
tyriace ⁊. ʒ. iij. aque vitis ⁊ liberauit. Et p⁹
tres bonas miōrationes iſtud remediū libe
rauit aliquos nō ſolū a quartana. ſed etiaꝫ
a flegmatica maxime datū an̄ acceſſioneꝫ ꝑ
horā. Ex hmōi medicis eſt aquavitis cū pul
uere gariofiloꝝ. Et quidā dāt an̄ acceſſionē
mirrhā et gūmi edere cū ſucco vel vino de-
coctio. camedreos. aut cū ſucco ruthe vl' ſeie
ipſi⁹. ꝓuocat eñ appetitū ⁊ deſtruit melīaꝫ
Sed ſemꝑ eſt adhibenda diligētia in q̄rta-
nis ad ſplenē ⁊ epar ⁊ ſtomachū. magis tñ
ad ſplenē ⁊ in flegmaticis ad ſtomachū. in
colericis xͦo ad epar. Experimentū ꝓbatū
℞. anfractus ſiue mēbrana q̄ ſunt in nucib⁹
diuidētia ꝑtes nucis ⁊ decoquanṫ in vino ⁊
ex illo vino bibaṫ ciatus an̄ acceſſionē et ſi̇.
hoc trib⁹ vicib⁹. ⁊ de vtilib⁹ eſt potare ſuccū
eupatorij qui ſit. ʒ. ij. cū modico vini. Aliud
etiā exprimentū. ℞. anfractus nucū ductos ⁊
ſtercus irundinis piſtos ⁊ folia buglosse q̄t-
tuor collecta de q̄ttuor turſis ⁊ ſimil'r de q̄t-
tuor turſis boraginis ⁊. iiij. folia cētauree mi
noris ⁊ ſolū cētauree radices ⁊ bulliant oīa
in vino vſq̄ ad mediū ⁊ cū hoc ſucci eupa-
torij ⁊ ſucci taſſi barbaſi ana. ℥. ij. Et p̄mo bi
baṫ vinū an̄ acceſſionē ꝑ tres vel. iiij. horas
in quattuor acceſſionib⁹ ⁊ ſi nō liberaṫ: bibā
tur illi ſucci in quattuor acceſſionibus an̄ tñ
paroxiſmum per horas. iiij. ⁊ liberabitur et
ſemper vini ⁊ ſucci ſint calidi actu. ſed poſt

xl.vel.l.paroxismos. Hoc experime e infallibile et e. recipe palme xpi et e satiriois spes ad qnti tate digiti pollicis bn pistata et distepata cu optio vino albo et euomet materias malas et diuersas.s.citrinas et virides et nigras et p9 videbit q paroxismi sunt augmetati et ide ad iiij. vel sex dies iteru det: et si op9 erit post et iteret et liberabit q no venet pl9 et pdicta radix mouet iterdu p inferi9. Est et res alia in q no est error aliqs post plures purgatio nes.i.minoratioes et e ista postq durauit p mesem. recipe sirupi de eupatorio.ʒ.j.aceto si simpl.ʒ.ß.vel oximellis simplicis. tpe hye mis buglosse scabiose et scolopedrie vel aque absinthij et aq eupat. in hyeme in estate et interpollatis dieb9 fiat clistere etia p9 dein purget cu medicia supius vltimo loco dicta post coponat tale medicame. ℞. turbith ele cti.ʒ.j.gingiberis albi solidi.ʒ.ij. armel.ʒ.ß. folliculor sene.ʒ.ß.cinamoi electi grana.vij. zuccari al.ʒ.iij.pistent oia subtiliter et bn mi sceant.post totu in tres ptes diuidat et det vna i die pcedete accessione et p9 an alia ac cessione da scdam. et p9 alia die tertia ptem.

¶ Capitulum.xviij.de cura quarta ne nothe siue non pure.

Quartane note reqrut maiore hu mectatione q qcuq quartane pu re sed in oibus alijs eede sunt in tentioes in nothis q sunt in puris. Quo ad dieta aer requirit magis humid9 et min9 ca lidus.plus stet in letitia.pl9 dormiat:minus moueat et fricet plus et vtat balneo huecta tiuo et min9 resolutiuo. et panis sit min9 simi lagine9 reces no calidus. Et carnes sint oes vsuales laudabiles et ideo anseru. Et agni annualis et capreti iuuenis. Et cu lacte cap no fit bonu ferculu.cu istis laudabilibus car nibus et cu zuccaro et testiculis gallor. Et ex bonis cibis sunt ptisana: far ordeu et amigda latu et in suis ferculis poni pnt spes alafan gine et cinamomu et cardamomu et ex fructib9 passule et capes coditi et hoc couenies est in oi qrtana.s.qd accipiat oi die bis.ʒ.j.ß.oxi mellis squilitici an prandiu et an cena p ho ra et sepe accipiat pill'asstomaticas.i.de qr to in qntu vel sextu die paru tn p vice.s.℈.j. et si i oi qrtana cal'a se abstineat eger per.xx. dies ab oi gne carniu et vino no est incoue niens si virtus sufferat et intelligo in diebus paroxismi et flomia sinistre manus est coue niens si alia cosentiut.i.de saluatella vel ba silica. deinde fiat minoratio vel euacuatio le uis cu mundificantib9 sanguine sicut cassia et manna cu zuccaro violato et electuario in do. Et post det sirup9 hmoi. ℞. acetosi simp. ʒ.j.ß.gereniabin.ʒ.ß.decoctionis capillor ve.scolopedrie liquiritie se.ediuie et da mul tis diebus et post fiant clisteria qn oi die qe tis et cibet omi die quietis de pulla et sero de farre. die vo exacerbationis cu farre si to lerat virtus. Et da tale minoratiuu. ℞. pul pe cassie.ʒ.j.dyasene.ʒ.iij.dyacatholiconis. ʒ.iij.ß.distempa cu decoc.capillor passula rum liquiritie scolopendrie boraginis et flo rum fumiterre. et p lenitiuo electa sunt cliste ria pcedentia post digerat cu hoc digestiuo ℞.passularu seminum cotum mundatorum seis endiuie an.ʒ.vj. radicu buglosse ediuie apij oim.ʒ.j.capillor ve.citrach scolopedrie cicoree lupulor an.m.j.cuscute liqritie flor fumiterre boraginis buglosse violaru an. ʒ.ij.corticu radicu capis assart.an.ʒ.j.ß.de coquant in lib.iiij. vsq ad mediu et colent et cu lib.iiij.zuccari cu isto sirupo et electua rio dicto minorado pcedat q optimu in qr tana de adustione sanguinis etia si esset con tinua pportioalis. De cura quartae nothe a melia colerica in hac regat infirmus ma iori refrigidatione. q in pma et materia dige rat cu oxizacara vel sirupo acetoso cu aqua endiuie boraginis et buglosse et post det mi noratiuu et det tale lenitiuu. ℞.cassie.ʒ.j.ß. distempa cu aqua casei in qua infuse vel co cte sunt viole tamarindi flores boragis bu glosse polipodij sene et det sibi et post diebus quietis fiant fricationes leues. et an paro xismu et det sirupus.s.de pomis que ponit Mes.qd fuit sabor regis medoru et recurre ibi in caplo de mania et melia: deinde detur tale lenitiuu. ℞.mane cassie si.zuccari viola ti.an.ʒ.j.dissolute in decoctione violaru li quiritie passularum iuiubar florum boragis et fumiterre. Et fiat sepe clistere lenitiuu et post sepe iteret sirupus. Et post sex dies ite ret lenitiuu pdictu. De cura melie mixte cu flegmate in hac egritudine si fe. est leuis sub tilia regime diete vt in pncipio no dent car nes. sed dent alia sicut panis lot9 panis de coctus cu zuccaro et in sero ptisana est coue

niens. ⁊ fiat clistere lenitiuum euacuās materias cōes necessario reptas. post hō lenitio p superi⁹ est cōueniens: sȝ in die paroxismi abstineat a cibis pferri in hora paroxismi. p⁹ horā hō det vel de ptisana vel de pane loto cū zuccaro si virtus nō sit debilis: si hō sit annualē agnū. vel meli⁹ de pulla pua ⁊ si vult incipiat potare vinū. Et p digestiuo sirupū meilitū cuȝ aq endiuie ⁊ apij. Et in q̄rtana flegmatica administrent̄ medicie in q̄bus sit virtus polipodij ⁊ epithimi ⁊ h̄tus turbith et cōueniūt puocatiue ⁊ illa in q̄ h̄tus ē polipodij ⁊ turbith debet p̄cedere illā i qua ē virtus epithimi ⁊ turbith. q: corpora hmōi q̄rtane multiplicant de flegmate non adusto. q: licȝ flegma illud sepe nō sit de materia fe. pōt tamē in illā cōuerti. Et cura huius p vomitū cū sirupo acetoso simplici cuȝ seminibus subtiliatiuis vt rape atriplicis aneti ⁊ similiuȝ ⁊ hoc materia incipiente digeri ⁊ hoc in principio ad excludendū flegma contentū in stomacho ⁊ in augmēto semper aliquid de materia ppria. Et iō semina ista cū sirupo acetoso de melle cōueniūt Et si sit ibi virtus sinapis ad incidēdū bonuȝ. Et lȝ aliqui putauerit q solum flegma salsum aduratur: non est verū q: quelibet spēs fleg. adurit̄ ⁊ hmōi flegmatice digeratur materia cū oximelle cōposito ⁊ cū diuretico ⁊ cū sirupo de fumo terre equis partibus ⁊ purget̄ cū d̄coctiōe q̄ sic fit. Re. flor boragis buglosse violarū polit. turbith an. ʒ. iij. liq̄ritie mūde passulaꝝ absinthij agarici lacce eup. an. ʒ. ß. fricēt̄ ⁊ fiat decoctio i sero caprino ⁊ in decoctiōe ponat̄ corticum mirabolanorū ēbilicoꝝ ⁊ indoꝝ an. ʒ. ß. fricēt̄ ⁊ cū lēto igne ⁊ colēt̄ ⁊ det̄ ciat⁹ vnus in aurora. Et digestiuū: cōueniēs ē gerentabi cū oximelle cōposito cū aqua feniculi ⁊ scolopēdrie ⁊ hoc in augmēto ⁊ mioret̄ cū electuario ido ⁊ diasene an. ʒ. ß. distēpera cū decoctiōe passulaꝝ sticados scolopēdrie ani si feniculi ⁊ post si sint rigores vel frig⁹ forte iungat̄ spina cū oleo costino rutino ⁊ dia pipib⁹ an horā accessiōis ⁊ ab extra cōfortet̄ stomach⁹ vel cū oleis vel ceroto. Et post iteret̄ digestiuū p̄dic tū. ⁊ siliter post predictas euacuatiōes q̄ dicūt̄ eē in pricipio ⁊ p⁹ pcede cū siru. d̄ oxielle cōposito ⁊ siru. de calamēto cū aq̄ sco. depost euacua cū turbit ⁊ aga. ⁊ polit. demū i die q̄etis da hāc mixtu. R̄. diatriōpipereō aromatici gari. diahoragina ti an. ʒ. ß. cū vino aro. ⁊ cū hoc p⁹. viij. dies det̄ tale digestiuū. R̄. radicū. v. diuret. an. ʒ. ij. dactiloꝝ caricaꝝ piguiū nu. x. ipicō calamēti pulegij ⁊ iso. mellisse stica. maiorane saluie floꝝ rorismarini se. papa. brusci petro. macedonici an. ʒ. ß. rad. capisacori gari. valoriane peonie an. ʒ. ij. scolo. citrac tama risci an. ʒ. iij. floꝝ hora. bugl. cap. ve. politrici diātos an. m. j. bulliāt hec i aq̄ ⁊ cū melle q sufficit ⁊ aceto sq̄illitico fiat sirupus ⁊ est mirab. i subtiliādo ⁊ icisionē faciēdo. post da elec. indū cū yra ruff. Quartanā vero ex adustiōe flegmatis si curare oportet: fiat eodem mō quo supra dicta. Sȝ i oīb⁹ fiat decliatio ad maiorē hūiditatē ⁊ miorē caliditatē habēdo tū respectū ad pticulares dispositiōes etatū tēpoꝝ regionū ⁊ spēȝ flegmatis p̄le ēt est fieri q̄rtanā a melia adusta. Et curanda ē sicut q̄rtana pura. i. de melia pura per ebulitionem faciēdo se.

Capitulū. xxix. de quartana continua.

Quāȝ quartana cōtinua ex quolibet genere q̄rtane ⁊ quouis genere humoris faciētis iterpolatā q̄rtanaȝ fieri possit: sequit̄ q ex nāli melia ⁊ melia innaturali fieri possit. vñ ex oī materia nota fieri pōt q: tā ex melia naturali q̄ ex innaturali fieri pōt. Ita q ex materia facta p adustionē melie ⁊ facta p adustionē sanguis et p adustionē colē ⁊ per adustionē flegmatis ⁊ silr dū iste materie miscent̄ nō tū aduste et dū miscent̄ ⁊ post adurunt̄: prime dicent̄ facte nō p adustionē. alie dicent̄ p adustioneȝ istarū dū miscent̄ s. q̄n miscet̄ melia cū colā vel cū flegmate vl̄ cū sanguie tali cōpōne q melia vincat ⁊ faciat ebulliēdo vnā se. q̄ erit quartana. tū denoīata ab illo hūore q̄ cōsocius est melie ⁊ hoc dico solū p ebullitionem nō p adustiōnē vñ dicet̄ quartana colerica quartana flegmatica q̄rtana sanguinea ⁊ ñ aduste: pōt etiā fieri mixtio hec sed pōt sibi addi vstio: ⁊ sic erūt quartane de p̄dictis humoribus tū vstis. Nūc istis sic stātibus dico q ex oībus istis cū fiāt quartane nothe ⁊ interpollate: pñt etiā fieri se. q̄ seruando ordinem paroxismādi de quarto in quartū ppe dicunt̄ quartane. sed iste oēs q̄n nō seruarent ordinē imo oī die paroxismarēt quartāe vo-

cantur. sed cū hac cōditiōe. s. cōtinue vñ vocā tur quartane ptinue. et licet iste praro inueniāt in actu practico aliqñ tñ iueniūt et iste curari debēt cura suaꝝ ꝓportionaliū. vñ ꝓueniūt et vñ habēt denoiationē. Nec ē incōuenies ꝙ huōrē q debet facere qrtanā faciat cotidianā. s. illā quartanā q oi die paroxismat qm pōt huōr iste eē vel in tāta qntitate et ita sꝑsus p totū corp⁹ ꝙ si paroxismare incipiat paroxismet oi die. vel reperiri pōt in trib⁹ diuersis locis talr ꝙ vna die ebulliat huōr q est i vno loco. altera q est i altero et altera qui est in altero. et ita oi die fiet vn⁹ paroxismus et tñ de materia melācholica et sic vocabit qrtana cōtinua. Cura ergo istaꝝ nō dr in intentionalib⁹ et in mō intētionū a suis ꝓportiōibus tā quo ad dietā ꝙ quo ad positiōes ꝓterꝙ i hoc oꝫ eē dieta grossior i oi re ꝙ dieta sue ꝓportiōalis et in positione debēt esse medicine leuiores maxime in dosi quā que sunt proportionalis.

¶ Capit. xxx. de qntanis et sextanis et septimanis feb.

Et si praro in nr̄a hac patria feb. iste. s. quītane. vj. vij. viij. ix. et c. eueniāt. Non tñ negadū eas euenire posse q vel veniūt icipiēdo p paulatinā congestionē vel p successionē aliaꝝ. Si p paulatinā cōgestionē veniūt incipiēdo hoc pōt eē vel ꝑpt malū regim̄ grossuꝫ et viscosuꝫ vl' melācholicū vel q: in aliquo de mēbris interioribus. s. epate vel splene aut et stōacho inducta ē aliq mala dispositio vl' qlitas q aggregat hoc gen⁹ huōris. nec facile remouet. vel ꝑsequēdo et p successionē et hoc ē ꝓpter fe. aliqs sicut pōt eē ethica q adeo exiccat corpus ꝙ huōres fiūt icinerati et melācholici de melācholia incinerata et grossa q tuꝫ merito sue paucitatis. tū et merito sue exiccationis et pauce humiditatis pū pōt ebullire et fe. facere alicui⁹ ordiate speciei sicut ē qrtana vl' tertiana vñ vel de qnto in quintū vel de sexto in sextū. vel de septio et c. Et signa ꝙ fiāt incipiēdo et non p successionē alteri⁹ fe. sunt ꝙ nō ꝑcesserūt egritudies ad hāpter et ꝙ corp⁹ nō ē apparēter male dispositū: sꝫ q p successionē aliaꝝ fe. fiūt. noscūt ex dictis patiētis et notoꝝ eius. Nec verisile est ꝙ fiāt ex alio huōre ꝙ melancholico aut ex flatico grosso vel ex cōpositiōe amboꝝ ad vnā formā reductorū. Et cura eo⁹ est sil'is cure suaꝝ ꝓportionaliū et cōformiū vt si sunt de solo huōre melācholico naturali recurrat ad curā fe. de naturali melācholia. sed si de inaturali ad suā. Si vo de diuersis humorib⁹ vt de melācholia cū flate vel salso vel dulci aut vitreo ad illā recurrat vt pmo fit lenitio vel cū medicia vel cū clisteri ꝓpter materias necessarias repertas. scdo mioratio et ꝓuocatio vrine et ꝓuocatio sudoris et maxie digestio deide paulatina euacuatio addēdo incisiua et calefactiua cū materia sit grossior et viscosior et subtiliādo cibos. i. dieta sit subtilior. Et in die paroxismi fiat vomit⁹. et si opus ē flōmia in die qetis. Sed in fe. q fit p successionē alteri⁹ feb. vel egritudis cū virt⁹ sit debilis et corp⁹ extenuatū ꝯueniēs est dieta resumptiua ciborū magni et boni nutrimēti et facilis digestiōis et has fe. vocāt medici fe. erraticas. Et ego opinor ꝙ nō solū de humore melācholico: sꝫ etiam de colerico et flatico et aliꝭ possint fieri fe. erratice et ex malo regimine et mala dispositione alicuius membri principalis aggregantis hoc genus humoris paulatim et post ebulientis et ꝓpter suā paucitatem non seruantis ritum sue nature.

¶ Tractatus secundus de fe. spiritualibus et est de efimeris.

¶ Capitulum vnū de fe. efimeris.

Efimera feb. est calor extraneus et c. Subiectū eius sunt spūs tam vitales ꝙ aiales ꝙ nutritiui. et praro accidit calor iste extraneus in vno spū ꝙ non accidat in altero cum oēs facile sint inflāmabiles. Et licet hec feb. sit facilis curatiōis ē tñ difficilis cognitiōis. Naꝫ difficile discernitur a tertiana ethica et flegmatica cuꝫ sola existēs sit pauco tpe duratura. Nam ad plus durat p triduū lꝫ qdam dicāt possibile esse ꝑdurare p sex dies quia post hoc tps transire pōt in tertianā ethicaꝫ et flegmaticā. Cause eius possunt esse primitiue et corporales et similiter antecedentes et coniuncte. Primitiue vt extrinsece. Corporales vt intrinsece. Extrinsece sunt calor solis labor et exercitium ira: tristitia: timor: leticia. Corporales vt fames sitis opilatio et similia. Signa distinguētia ab aliꝭ fe. sunt quia vt plurimū incipit a causis primitiuis et extrinsecis. Aliud quia non incipit cum

frigiditate extremitatū vt alie. sed cū paucissimo frigore toti⁹ corpis ⁊ non videt̄ frigus febrile nec cū retractiōe pulsus nec v̄ria videtur variata in p̄ncipio a naturali. Aliud q2 in p̄ncipio v̄r leuis sine accidētibus malis. Aliud q2 augmētū nō durat vltra duas horas. Aliō q2 accidētia in statu nō sunt seua. Aliō q2 in nullo t̄pe est vehementis caloris nec cū multo dolore capitis ⁊ eradicatio est cū pauco sudore filī naturali sudori ⁊ qn̄ vides hūorē plurimū tunc nō est efimera. aliō si eger ig̃rediat̄ balneū nō h3 quasi oripilationē. Aliō si egredit̄ balneū egredit̄ leuior q̄ in aliis fe. Signa p̄mutatiōis efimere in alias fe. Et p̄mū q̄ si decliet cu3 sudore non mūdificat̄ p̄ ip̄m sicut efimera. Aliō q2 i nō efimera est declinatio longa et difficilis et pulsus ostēdit nō mūditiē ⁊ si p̄mo erat dolor capitis in nō efimera remanet aliquid ⁊ hoc signū est q̄ efimera p̄mutata ē in putridā vel ethicā ⁊ si p̄mutata ē in ethicā erunt signa ethice. ⁊ si p̄mutata in putridā erūt signa putride. Signa ethice q2 arterie apparent ficciores ⁊ fe. est in oībus mēbris nec ab egro p̄cipit̄ ⁊ post comestiōnē p̄ tres horas est augmētatio ⁊ pulsus p̄uat eq̄litatē cum duritie arteriaꝝ. Et si p̄mutat̄ ad fe. sanguineā. s. sinocā tūc apparet repletio venaꝝ et tumor faciei ⁊ inflatio ei⁹. Et qn̄ p̄mutat̄ ad putridā ē diuersitas pulsus ⁊ coartatio ⁊ caliditas mordicatiua ⁊ accidētia seua ⁊ oripilatio ⁊ v̄rina variata ab efimera. Cura efimeraꝝ oīm vt breuiter tractet̄ cū sint fe. ad quas medic⁹ raro vocet̄ ⁊ raro habeat i istis laborare dicet̄ cura ḡnalis. s. q̄ p̄mo iuestigētur cause ⁊ in remouēdo eas laboret medic⁹ et eis remotis minuet̄ vt plīmū fe. ⁊ hoc faciat cū suis p̄trariis paulatim tn̄ ⁊ moderate. vt si efimera p̄uentat a calore v̄l solis vel aeris vel calidis cibis vel potib⁹ v̄l ex ira vel exercitio ⁊ labore magno vel siti vel fame vel silibus p̄mo mitig̃et̄ aut tollāt̄ ille cause moderate tn̄ inducēdo p̄trias dispositiōes ⁊ demū cibi admist̄rētur p̄triī illis causis. Et post satis valet aq̄ frigida in mltis efimeris extiguēdo flāmā a spiritib⁹ ⁊ toto corpore. Et cū hoc balneū aq̄ dulcis frigide actu v̄l semi frigide vel t̄pate s̄m q̄ vides necessitatē aut corporis habitudinē aptā ad tolerādū ⁊ p̄mo sit initiū ab aq̄ tepida v̄l semi frigida et ingrediat̄ totū corp⁹ in ea nec fiet detectus ab aq̄ q2 aer balnei nocet calefaciēdo ⁊ sudorē inducēdo. Si vero efimera eēt ex opilatione. ⁊ nauseatiua satietate vel ebrietate. v̄l q2 eger sit catarrosus vel āgustiosus. q̄si asmaticus tūc in istis casib⁹ recurrat̄ ad sua capitula ⁊ sua remedia. Illā tum p̄ breuitate: tū q2 raro occurrit q̄ medic⁹ vocetur ad has feb. vt dictū est. non extendo plus sermonem. Sed si q̄s longius hāc materiam videre vellet recurrat ad Auicennā q̄ in his fe. efimeris ceteris vberior ⁊ copiosior fuit.

¶ Tractatus tertius de fe. ethicis.

¶ Capi. j. de fe. ethica ⁊ causis et sp̄ēb⁹ ei⁹.

Ethica fe. ē calor extrane⁹ accensus in hūiditatib⁹ cordis et ab eo p̄cedēs p̄ venas ⁊ arterias i totū corp⁹ operatiōes sensibiliter ledēs. Et itelligunt̄ hūiditates cordis. hūiditates scōe q̄ quattuor sunt. s. nomē nō habēs ros cābiū ⁊ gluttē. cū ergo i corde occurrit aliq̄d de cā tāta mēsura caloris q̄ ebulire faciat has hūiditates cordis ebullitione ext̄nea d̄r in tali corpore ethica fe. ⁊ p̄sumi icipit p̄ria hūiditas ō sīs. s. nomē nō hn̄s q̄ q̄si ē sanguis ⁊ tūc ethica d̄r p̄rie speciei cū vero p̄sumit̄ cū p̄ria et p̄p̄ria hūiditas q̄ d̄r ros tūc ē s̄a sp̄ēs ethice. s3 p⁹ cū p̄sumpta est p̄ria ⁊ s̄a ⁊ iā cōsumit̄ tertia q̄ ē cābiū ⁊ incipit p̄sumi q̄rta q̄ ē glutten tūc ē tertia sp̄ēs ethice p̄ria vocat̄ p̄p̄ri⁹ ethica scōa tabes vel marasm⁹. tertia arefactio. Et cāe istaꝝ sūt q2 aliq̄ fiūt incipiēdo ⁊ vt p̄ria q̄ vt plīmū fit p⁹ efimerā fe. s̄a ⁊ tertia fiūt ex fe. hūoralib⁹ et post eas maxīe p⁹ vstiuas siue ēt diuturnas. Et p̄ria d̄r incipiēdo vt plīmū p̄sertī3 qn̄ nō venit post efimeras. Alie vt plīmū p̄ mutant̄ et tūc oēs iste latitudinē hn̄t q2 dū ē vel p̄ua p̄sūptio istaꝝ hūiditatū d̄r p̄ncipiū dū maior augmētū dū aūt maxia status. nec declinatio pōt cadere nisi in p̄ria ⁊ s̄a nō autē in tertia q2 incurabilis est difficilis cognitiōis et facilis curationis secunda econtra.

¶ Capit. ij. de signis ethice ⁊ suaꝝ sp̄ēꝝ.

Primū est qn̄ patiēs transiuit oēs horas exacerbationis vt poxismi vel tipi ⁊ comedat si post comestionem p̄ duas horas venit aliqua sup̄calefactio q̄ etiā patienti videatur vel exacerbatio vel noua afflictio tunc est signum ethice.

⁊ si eger nō pceperit pmo calorē aliquē sꝫ so lū p duas hor. p⁹ cibū ⁊ cā ē qꝛ cib⁹ p⁹ duas horas comestiōis cū sit semi digestus tā ac/ qsiuit d calore extraneo febriētis ethica fe. et illū calorē extraneū sentit quē sꝫ pmo ha/ beret nō sentiebat qꝛ calor pòr sibi fact⁹ erat cōnaturalis ⁊ uniformis p totū ⁊ familiaris vn̄ nō pcipiebat ab eo lesionē sꝫ hūc calorē si bi nouū ⁊ additū pcipit ⁊ aliȷ̄ tāgētes pcipi unt. Aliud qꝛ tā eger ꝙ tāgēs sp pcipiūt vni formitatē caloris pterꝙ p⁹ cibū p.ij. horas q̄re tūc post cibū calor ille ē auctus ⁊ illd au gmetū tā ab egro ꝙ a tāgētib⁹ pcipit. Alid qꝛ sꝫ intēsiue ⁊ gradualr maior sit in ethicis ꝙ in putridis q̄buscūꝙ tn̄ pp vniformitatē ⁊ ꝯnālitatē in toto nō pcipit nec a tāgētib⁹ nec ab egro. alid qꝛ pulsus est dbilis a pnci/ pio vsꝙ ad finē ⁊ sic appet tāgenti. aliud qꝛ vrina i ethica est valde diuersa tā in mō sbe ꝙ in colore ꝙ ēt in diuersis ptib⁹ ei⁹ qꝛ iter/ dū est oleagina iterdū nō. qn̄ꝙ grossa: qn̄ꝙ subtilis ⁊ qn̄ꝙ petaloydes qn̄ꝙ crinoydes ſm ꝙ calor fe. cōsumit ⁊ resoluit qꝛ diuerso tpe in diuersis ptib⁹ opat. aliud qꝛ eger nū ꝙ discernit in se caliitatē maiorē nec se cale/ re cū mala cōplo sit sibi facta cōnaturalis. aliud qꝛ pulsus ē puus dur⁹ ⁊ debilis ⁊ fre/ quēs. aliud qꝛ in ethicis calesiūt digiti: sed in aliȷ̄s fe. lōgis infrigidant pp carnē paucā q̄ remāsit in eis. alid in eis est tussis sicca pp siccitatē pectoris. aliud color ethicoꝝ ē plū/ beus seu liuidus pp sanguis ⁊ spirituū pau citatē. signa ethice prie spēi de illa q̄ sit p/ mutādo de effimera in ethicā prie spēi iam dictū sꝫ de illa q̄ sit icipiēdo pria signa sūt ista. alterat calor naturalis paululū ⁊ mem bra officialia vident paꝝ alterata in colore ⁊ mutata ⁊ tn̄ eger nō sentit nec pcipit aliq̄s assuet cū ifirmo ⁊ est aliq̄lis corpis extenua tio absꝙ ariditate manifesta: ⁊ qꝛ vrina hꝫ aliquā pinguedinē natātē absꝙ renū dolor et sine intēsa caliitate sensibili ⁊ cū hoc inci/ piūt appere aliq̄ signa gn̄alia sꝫ satis occul te. signa secunde spēi sunt qn̄ iā appuerunt signa prime ⁊ post incipiūt signa generalia dicta prius tūc manifestū ē ꝙ incipit ethica scde spēi sꝫ pserti addit caliitas dū dat cib⁹ ei post. ij. horas. Et si cū additione caliitatis vr facies subtiliata ⁊ oculi cōcaui ⁊ caro di/ minuta ⁊ cutis exiccata ⁊ tūc iā nō erit in pn cipio sed erit in augmēto vel statu ei⁹. Alid vr ꝙ facies sit in cuti idurata ⁊ q̄si sit ibi pul uis acq̄situs sicut in illis q̄ trāseūt p solē vel tāgunt cinerē. Alid viuiditas cutis vr depdi ⁊ nigredo siue obscuritas acq̄ri. Alid ꝙ mul ta ariditas cutis vr in facie ⁊ maxime circa cutim frontis. Aliud depditio carnis in to/ to corpe. Aliud ad tactū cutis pcipit valde arida. Alid pulsus puus spissus ⁊ debilis sꝫ notabiliter ⁊ manifeste. Alid in vrina ap parent vnctuositates ⁊ petala pp carnis cō/ sumptionē. Aliud elōgant pili ppter ꝯsum ptionē ⁊ ppter densitatē cutis q̄ facit pilos magis erectos ⁊ duriores ⁊ aspiores. Aliud qꝛ apparēt pediculi in corpibus eoꝝ ⁊ mul/ tiplicant ppter corruptionē nutrimenti sub cute vbi generant quēadmodū apparet in leprosis etiā qb⁹ ppter defectū virtutis nu tritiue ⁊ immutatiue nutrimentū inficit et infectū nō trāsit in carnē bonā mēbroꝝ aīa toꝝ. ⁊ natura nō potēs istud facere assimi/ lat ipm aīalib⁹ diminutis ⁊ vilibus ⁊ cutis exiccat ac si sit corium qddā super osse et oīa ossa sibi numerari pn̄t ⁊ collū subtiliatū val de ⁊ epiglotti augmētatū vr ⁊ vox facta sub tilis ⁊ si fac. ⁊ totū corpus cōiunctū cū reni/ bus. Pronosticū. Prima spēs de facili cu/ rat. scda de difficili. tertia nūꝙ. Un̄ tertia qn̄ vngues curuant tūc est in statu ⁊ qn̄ capilli exeūt tūc ē vicin⁹ morti qꝛ cōsūptū est hūidū substantificū cordis ⁊ alioꝝ membrorum.

¶ Capitulum. iij. de cura ethice per dietam.

Aer sibi primo paret frigidus si naturalr fieri pōt ⁊ humidus nō tn̄ intense sed si naturaliter fieri nō pōt fiat artificialiter q̄re locet in camera terrea q̄ si possibile est habeat fenestras ver sus septētrionē ⁊ ostia vel si non est possibile v̄sus orientē vt vētus septentrionalis vel oriē talis flans infrigidet aerē ⁊ si nō sufficit: in/ frigidetur hoc mō cuꝫ flabellis ⁊ follib⁹. nā aer tpate frigidus valde confert inspirādo ad cor et infrigidando ⁊ humectando cuꝫ in corde sit minera huius febris. ⁊ plus confert ꝙ cibus frigidus et humidus et si opus est humectetur etiā artificialiter cuꝫ frondibus vitis salicis canne ⁊ rosis ⁊ violis ⁊ simili/ bus. Quo ad cibos et potus sint frigidi et

humidi natura et etiam arte. nō tñ intēse fri giditatis. vñ ꝯuenit mica panis bñ mūdi a furfure et infusa in aq̄ et sic comedāt p̄sertim in p̄ncipio cū infirm⁹ nō est debilis et ꝯuenit pulla parua bñ cocta sine pīguedine et in brodio illo pōt poni de farina tritici vel farris tū alterata sit cū lactuca borragie bleta vl' cu curbita ibi decoctis et ī modū minuti cū pau co sale comedere pōt. vel ēt pōt fieri ferculū in decoctiōe cācroꝝ fluuialiū vel pisciū paruo rum de petrosis aq̄s vel testudinū vel lima ciaꝝ. sed testudines et limacie bñ p̄parentur p̄rio. et mūdent a sorditie. et fiat isto mō p̄pa ratio ipsoꝝ p̄rio ponant in aq̄ feruētissima et tantā faciāt morā q̄ exeāt de testis suis. de post optīe mūdent a sorditie lauando bñ cum vīo et post cū aq̄ deinde bñ elixent taliṫ q̄ bñ sint decocte et in brodio illo possunt fie ri mlta fercula placibilia sicut cū ouis sicut brodettū et cū pastillis vel farina tritici vel farris vl' cū vermicellis vel laganis vl' fili bus. et silr pōt fieri de cācris p̄rio p̄parādo et mundādo eos a corticibus et testis suis post elixando et ponēdo de dictis supra in illis et post cū carnib⁹ eoꝝ possunt p̄pari et misce ri vel cū ouis vel filibus faciēdo diuersa fer cula vel in modū torte vel crostate vel simili mō et sic mulieres et coci vtant ingenio suo ponēdo de sp̄ebus aromaticis cū eis vt bñ redoleāt sed in parua q̄titate miscēdo cū re bus frigidis et hūidis vt fructus sicut cerasa pruna et seia cōia vel lac ipsoꝝ vt magis sa pida sint ēt cū zuccaro albo et dragāto et sic pōt fieri de carnib⁹ cācroꝝ et pisciū minutoꝝ comestio sua sit parum p̄ vice digestiōe primo facta p̄mi cibi dēt scōs ne tolerēt famē q: ca lerēt nimis et exiccarētur p̄pt' eā. Et pot⁹ sit p̄portionat⁹ cibo et sit vinū pauciferū bene limphatū vl' aq̄ ordei si tolerat stōach⁹ eorū vel vinū g̃natoꝝ et marie et cibum dū fitit et si vītus eoꝝ debilitaret dēt vinū rubeū pau ciferū tñ et bñ limphatū. s; in magna debili tate dēt interdū vinū potēs odoriferū s; bñ limphatū et carnes pulline aut eduline aut agni annualis tñ alterate bñ ad frigidū et ge latina facta de extremitatib⁹ porci put bñ tñ alterata. de balneo ꝯuenientī etbicis fiat bal neū artificiale hoc mō q: in p̄ncipio et ī p̄ria specie etbice debēt poni in balneo aq̄ frigi de nō valde sed potius q̄si delectabiles. Et tanto tp̄e stēt q̄ incipiāt nō tolerare posse et immediate fit balneum vel tina vel conca de calida aqua tēperata. i. delectabili et tan to tp̄e stent q̄ quasi appropinquēt sudori. Et post iterū intrēt frigidā tinā si non sit te diosa et iterū stent tāto tp̄e q̄ incipiat displi cere post iteꝝ intrent frigidā et post exeant et q̄escāt tp̄ate nec valde coopti sint pānis ne sudēt. Nec balneū sit pānis cooptū ne in eo sudent et si balneū tā calidū q̄ frigidū eēt ex aqua in q̄ decocta eēnt ordeū folia cucurbite vitis de nenufaris et violaꝝ aut rosaꝝ bonū esset. et diligētia sit in itrando balneū ne la borent et iō bonū q̄ balneū sit p̄pīquū lecto suo et poti⁹ portētur q̄ p se vadāt ad ip̄m et sint inuoluti in pāno et sic portati et loca vbi sunt tine balnei īfundāt si op; aqua calida q̄n exeūt de frigida tina et aqua frigida q̄n exunt de calida et ponāt in lecto tēperato in caliditate et frigiditate et satis molli et leni. Et tp̄s introit⁹ balnei et celebrata sufficient digestione et facta egestione superfluitatum. post q̄ quieuerūt in lecto cibent et si p̄rio po tauerit de aq̄ ordei. et post duas horas cibē tur bonū ē si vō nō possunt tāto tp̄e sine cibo stare cibent sine assūptiōe aque ordei. Et si añ p duas horas q̄ intrent balneū biberint de aq̄ ordei bonū. Et si ter ī die itreretur bal neū bonū dum tñ celebrata sit digestio et sto machus vacu⁹ ab egestiōibus. et si in balneo p̄iciat lac sup caput bonū et lac sit vel mulie ris vel asine vl' capre. Et spaciū inter vnam balneationē et aliā sit q̄ttuor vel. v. horaꝝ et cib⁹ sit in pauca q̄titate p vice nec balneū intrēt nisi celebrata digestiōe et si eructāt cū signū sit indigestiōis minorent cibus et tarde tur balneū possunt etiā ex lacte fieri multa g̃na ferculoꝝ q: possunt cū lacte decoq te sticuli galloꝝ et epar galliarū et lac fieri co agulatū sine sale et ꝯuenit interdū caseus re cens sine sale et dēt hoc electuariū resūptiuū ptisicoꝝ etbicoꝝ et ꝯsumptoꝝ. Rx. ros. ru. se bestē iuiubarū seminū citonioꝝ se. boragis lactuce coriādri p̄parati papaueris albi sā daloꝝ al. et ru. añ. ʒ. ij. quattuor se. frigidoꝝ mundatorum liq̄ritie rase amidi pinearum fisticoꝝ passularū enule añ. ʒ. j. storacis cala mite spodij ligni aloes macis ambre añ. ℈. j. mirtilloꝝ auri puri añ. ℈. j. ß. corticis ci tri conditi rasure eboris ossis de corde cer

ui margaritarum an. ʒ. ß. carnium testudinum ne moralium. ℥. j. ß. zuccari cocti i aqua deco. liquiritie et dragaganti li. ij. ß. et fiat electuarium per bolos. Et aqua distillationis limacia(rum) multum valet.

¶ Capitulum. iiij. de cura ethice per potionem.

Licet ethica fe. possit coniungi cum alia fe. et de ea fit cura tanquam de fe. composita cum alia. Dicemus modo de ipsa simplici quia interdum ethica coniungitur cum causa sua que nonnunquam est tristitia vel ira vel melancholia vnde primo remoueatur ira tristitia leticia melancholia cum patientia. Intentio ergo ad malam dispositionem est infrigidare et humectare. quare in mane in aurora detur aque ordei cum zuccaro bona quantitas .s. prope libram cum tanto zuccaro albo quod delectetur. Demum in tertijs detur de ferculo aliquo facto cum brodio cancrorum vel testudinum vel limaciarum cum pulla parua decoctorum et ponatur aliquid de puluere cinamomi et non comedat vsque ad satietatem et bibat de vino albo debili bene limphato vel etiam de rubeo si plus sibi sapit et post celebrata digestione et facta euacuatione ventris intret balneum aque frigide primo et post calide vt dictum est de balneis et in exitu a balneo quietatus in lecto molli et frigido accipiat de confectione restauratiua cum testudinibus facta et demum in sero celerata digestione intret balneum et post in lecto sicut dictum est quietet. Et cena sua sit vel cum gelatina vel cum crostata in parua quantitate vel cum ptisana facta in brodio testudinum cancrorum vel limaciarum vel omnium simul. Et cum aqua distillationis limaciarum possunt fieri variate epule et trocisci de camphora interdum post datam aquam ordei in mane sed in pauca quantitate antequam intrent balneum aut dandum de lacte vaccino de quo extractum est butirum loco aque ordei in mane et post intret balneum et post prandium suum vt dictum est semper sit in cibis suis de decoctione testudinum et cancrorum et limaciarum si sit possibile et in nocte etiam refocilari potest cum elec. resumptiuo et bibere de vino debili et sic procedat omnibus quasi diebus et noctibus prouocando sibi somnum nam satis impinguat et restaurat somnus temperatus. et sepe ieiuno stomacho post exitum a balneo potet vel de lacte mulieris ab vbere sumpto vel asine vel capre recenter mulso et sic variet epulas diuersis temporibus istis similes. Inunctiones ab extra sint. Rx. olei de papauere de cucurbita de nenufare olei de salicibus an. ℥. j. cere pum fiat vnguentum ad vngendum pectus. Item axungie galline crurium vituli butiri recentis sine sale sepi yrcini an. ℥. ß. axungie anatis axungie serpentis cocti musillaginis seminis psilij citoniorum an. ʒ. ij. dragaganti gummi arabici an. ʒ. j. olei violati olei amigdalarum an. ʒ. j. ß. cere noue. et fiat bene cursibile de quo tepido inungantur partes pectoris ante et retro: et sepe cibetur cum vitellis ouorum et medulla panis et vino debili. Si vero superueniat sincopis: recurratur ad capitulum suum.

¶ Capitulum. v. de ethica senectutis.

Est ethica senectutis ab auctoribus inter fe. locetur ipsa tamen non est fe. sed est dispositio quedam extranea frigida et sicca sine fe. primum in corde repta. Que requirit contraria remedia sue qualitati: quia tunc cibo et potu tum et medicinis calidis et humidis regenda est: cibis ergo vtendum est calidis et humidis facile tamen digestibilibus sed a leuioribus inchoandum .s. temperate calidis magis tamen humidis vnde cibandus est eger carnibus et dicta grossiori quam feb. ethice debemus ergo resumptiuis cibis egrum cibare vt electuario restauratiuo facto cum carnibus et pulpis pullorum et testudinum vel cancrorum et limaciarum bene coctis et preparatis et potissimum cum aromaticis calidis et cum confortantibus vt margaritis et gemmis alijs: vt est electuarium de gemmis positum a mesue in antidotario et cum ferculis et cibis de carnibus edinis pullinis et starnis et silibus cum puluere cinamomi galange et speciebus elesangintis. et post digestionem cibi vtatur balneo omni die bis vel ter: et sit balneum in quo sint decocte herbe odorabiles et aromatice calide vt maiorana sansucus lauendula canedula rosmarinus et silia. sed sit balneum actualiter temperatum nec in eo sudet. et post exitum ab eo se reficiat cum electuario resumptiuo. deinde sua hora prandeat et vinum sit odoriferum vel rubeum vel album mediocriter limphatum. et epule sue sint delectabiles: amabiles et grate semper ad calidum et humidum tendentes condite tamen cum aromatibus et zuccaro. Et mel et lac est eis conueniens valde. nam vbi in ethica fe. mel est inimicum in hac est amicum et conuenientissimum maxime coctum cum lacte sed lac mulieris ab vbere sumptum aut cap. et asine recenter tractum est conueniens ab extra vero confortetur stomachus cum oleis sicut de spica et silibus. vt

℞.olei de spica olei masticini olei d citoniis añ.ʒ.j.masticis cinamomi gariofi.ro.ru.añ. ʒ.j.cere parũ fiat vnctio ad stomachum.Item fiat clistere ipinguatiuum.℞.capitũ ꝛ pedum agni edi ꝛ tritici aneti camomille butiri olei de bẽ pus ꝛ fiat sepe clistere.Electuariũ re stauratiuum.℞.pinearũ.ʒ.viij.mũdatarũ ami gdalarũ dulcium fisticorũ mundatorũ añ.ʒ.iij. se.portulace succi liqritie añ.ʒ.iij.olei amig dalarũ dulcium.ʒ.iiij.sirici crudi recentis.ʒ.ß. cinamomi electi.ʒ.viij.gariofi.coriãdri ligni aloe añ.ʒ.ij.croci.ʒ.j.nardi.ʒ.ß.ãbre.ʒ.j.coral lorũ ru.margaritarũ añ.ʒ.ij.carniũ caponum pistatarũ li.j.zuccari albi sol idi lib.iiij.dissol uatẽ zuccarũ cum aqua buglo.ꝛ rosata ꝛ fiat elec.Cõuenit ẽt epithima ad cor.℞.florũ bo ra.buglo.ro.ru.violarũ añ.m.ß. corticũ citri. ʒ.ß.gariofi.cinamomi.añ.ʒ.j.ꝛ fiat sacculus in pãno de sirico ꝛ cum vino maluatico cale fiat sup latere calido ꝛ ponatẽ sup mamilla si nistra in viris ꝛ in mulieribus sub ea vt ma milla cooperiat epithima.

Tractatus quartus de fe.cõpositis.

¶ Capl'm.j.de fe.compositis.

Et si fe.cõposite multifariam di ci possint. Ille tñ q̃ ab auctori bus cõposite vocari cõsueuere: sunt in triplici manerie. Nã vel cõponitẽ flegmatica vel putri da cum efimera siue ethica vel est cõpositio fl'atice cũ cholerica ꝛ vocatẽ emitritea.vel est cõpositio diuersorũ humorũ vel diuersarũ par tium vnĩ⁹ humoris ꝛ põt illarũ aliqua vocari empiala ꝛ lipparia.Et iste lz nõ ꝑprie dici possint cõposite.qꝛ lipparia est vna fe.ẽpia la altera.tñ auctores ponũt eas cum fe. cõpo sitis.Et licet ex colera possum⁹ ymaginari ꝙ possint fieri simul ꝛ semel due tertiane in diuersis tñ mẽbris ebulliẽte colera non dicitẽ vna fe.cõposita queadmodũ in diuersis tem poribus põt esse ꝛ sepe fit duplex tertiana et duplex aut triplex quartana.Tñ nõ vocã tur ab auctorib⁹ fe.cõposite. Põt etiã fieri ꝛ sepissime fit vna fe.de hũoribus diuersis re ductis tñ ad vnã formã marie vno alterũ su perãte ꝛ trahẽte ad suũ naturalẽ motum et sursum sicut accidit de colera vitellina ꝛ citri na q̃ humores colerici cõpositi cum fl'ate fa ciunt tertianã notã ꝛ nõ est fe. cõposita.licz humor faciens eã sit humor cõposit⁹ ex duo bus distinctis hũoribus fe.tñ dicitur vna ꝛ non cõposita.Incedamus ergo ẽm cõmunẽ cõsuetudinẽ auctorũ ꝛ fe.ẽpialã ꝛ lippariam inter fe.cõpositas ponam⁹.licet nõ sint ꝛ pri mo de ẽpiala.est eñ ẽm Auicẽnã ẽpiala fe.il la cui⁹ in exteriori pte sentitẽ calor ꝛ in iterio ri frigus.lipparia ṽo est ecõuerso. licet aliq̃ ꝯtrio modo vocẽt sed in hoc nõ est vis.Et de ẽpiala licet a diuersis diuerse reddãtur ra tiones:tñ hec sufficiẽs eẽ videtẽ hu⁹ diuersi tatis ĩ ea.s.ꝙ de fl'ate ex quo dicitẽ fieri ẽpia la possunt eẽ due ptes vna subtilis q̃ dum ebullit sua subtilitate petit supficiales ptes et ita extra pcipitur calor.Pars ṽo grossa tũ sua grauitate:tũ sua grossitie petit ptes in trinsecas ꝛ cẽtrales ꝛ ledit eas taliter ꝙ vi detur mẽbra illa tãgenti a re frigida tãgi ꝛ faciũt ibi quãdã frigiditatẽ ꝛ horrorẽ vnde simul ꝛ semel pcipitur frigus ꝛ calor.lippa ria vero est ecõuerso nã in ea humor q̃ ebul lit põt esse vel parti colericus vel ptim fle gmaticus ꝛ colericus sit positus in cẽtro fle gmaticus ṽo in supficie vel vnus ꝛ idẽ hu mor ẽm diuersas sui ptes:põt hoc idẽ face re ꝛ erit lipparia.Ponit etiã Auicen. aliam fe.mediã inter istas quã dicit esse sine noĩe sed post vocat lisuriam ꝛ hec fit qñ hũores calidi ꝛ frigidi essent cõmixti valde ꝛ taliter incerti ꝙ simul et semel euaporẽt in toto cor pore vapores simul calidi ꝛ frigidi ꝛ simul et semel in oĩbus partib⁹ impressionẽ ꝛ pũ ctionẽ facerent vñ in oĩbus ptibus indifferẽ ter pciperetur calor ꝛ calor ꝛ frigus.Signa empiale sunt primo vrina grossior ꝛ magis tincta ꝙ in tertiana.Aliud pulsus plenus ꝛ rarus.Aliud qꝛ facit paroxismũ omni die si cut flegma ꝛ hoc ẽm plurimũ et interdũ est paroxismus eius quattuor horarum. Aliud incipit cum rigore ꝛ viris accidit apostema circa linguã ꝛ mulieribus in matrice.Aliud inspiratio in anhelitu est tarda ꝛ rara ꝛ si militer in pulsu.Aliud est sine siti qꝛ calitas nõ est in stomacho nec in spiritualibus qꝛ in interioribus frigiditas ꝛ in exterioribus ca liditas.Sed lipparia cum sit fe.a qua inte riora calent ꝛ exteriora frigẽt.Primũ signũ quia in interioribus percipitur calor fortis et in exterioribus econtra. Aliud quia ac cidit pacienti sitis intensa. Aliud quia pul

sus est paruus ⁊ debilis. Aliud qꝛ vrina est cruda ⁊ minꝰ tincta q̄ in terciana. Aliud qꝛ q̄ flegmatica est: paroxismat omni die ⁊ non flegmatica de tertio in tertiū vel quarto in quartum. Tertia vero spēs. s. lisuria est qn̄ simul ⁊ semel sentitur calor ⁊ frigus in omnibus partibus corporis.

¶ Caplm.ij. de cura empiale ⁊ lipparie et lisurie.

Cura barū fe. est filis cure suarū similiū. s. ad quas reducunt̄ ⁊ vehemētiori mō. s. lenire minorare puocare vrinā ⁊ sudorē ⁊ eradicare plus q̄ in illis: sed vehemētius lȝ simili mō. i. ea q̄ pcedit a flegmate cura flegmaticaꝝ. sed q̄ a melancholia cura melancholicaꝝ ⁊ silr̄ q̄ a colera. Et de positione sicut de dieta fiendū: sed in regimine lipparie maior requirit̄ subtiliatio ⁊ forte īfrigidatio cū materia sit in loco nobiliori ⁊ plus ledat virtutē ⁊ ideo piculosior. Sed mō descendaꝫ pticularius ad eam. Primo opꝫ dare sirupū acetosuꝫ cū aqua de coctionis maratri apij ⁊ masticis ⁊ in ea infundat̄ aloes. sed qn̄ est a flegmate cū mellino qn̄ a colera cū zuccarino ⁊ q̄ valde cōuenit: ē puocatio vomitꝰ cū euacuatiuo flegmatis sicut cum rafano nuce indica ⁊ gradatiꝫ veniatur et digerentibus et euacuātibus ē vtenduꝫ. Et in empiala presertim intentio fit ad stomachū. s. mūdificādo ⁊ euacuādo et cū puocātibꝰ vrinā pfortādo ⁊ paulatim infrigidādo stomachuꝫ ⁊ aloes ⁊ yerapigra et pillule de eup. ⁊ in lipparia in principio diḡ gerenia bin ⁊ secania bin et aloes ⁊ pigra et aqua feniculi ⁊ endiuie ⁊ apij et trocisci de rosis ⁊ masticis ⁊ aq̄ endiuie ad tēperādam caliditatē. Et vsus pillularū elefanginaruꝫ ⁊ stomaticharꝫ cū turbith eradicat istas feb. q̄ sunt a flegmate ⁊ qn̄ est colera dent̄ aggregatiue ⁊ in lipparia digerat̄ cū oximelle sq̄llitico: sed minorata post materia purgetur cum geris magnis ⁊ purgationibꝰ pluribꝰ p̄cedētibꝰ fiat stufa cū decoctiōe herbaꝝ calidarū ⁊ exeūti de stufa det̄ de mixtura auree ⁊ tiriace vel mitridati cū vino decoctionis saluie ⁊ rute. Et dꝫ fieri ante principiū in die interpolatiōis ⁊ si nō fuerit interpolatio dꝫ fieri ante principiū exacerbationis p tres vl̄ quatuor horas. Et post abstersionē ī stufa factā inungātur sup spinā ⁊ quasi oīa mēbra cum vnctione calida sicut cū oleo de lilio ⁊ laurino ⁊ post si opꝫ: dētur opiata sicut tiriaca et mitridatū ante horā accessiōis. Et in declinatione comedant pullos: perdices ⁊ volatilia parua ⁊ bibat vinum.

¶ Capitulū.iij. de fe. errantibus que nullum seruant ordinem.

Febris aūt facta fm modū cōpositionis. s. vel intra vel extra venas qꝛ nō seruat ordinē sui poxismi dicit̄ fe. errās ⁊ si est interpolata qn̄ vna die q̄nq̄ altera die q̄nq̄ tertia vel quarta die ita q̄ quasi nullus poxismꝰ seruat ordinē vel etiaꝫ si seruat ordinē diei nō seruat ordineꝫ hore. qꝛ interdū de die interduꝫ de nocte interduꝫ in aurora interdū in meridie vel in sero. iste ab autoribus dicunt̄ errātes vel erratice. Et cā barū fe. est diuersitas humoꝝ qui īuicē sunt cōpositi. Et sunt etiā eterogenei ⁊ diuersi in suis ptibus vt verbi grā. colera flegma melācholia miscētur inuicē ⁊ cū hoc sunt inter se eterogenei: vt colera in ptibꝰ suis grossa cuꝫ subtili diuersa ⁊ sicꝰ melācholia ⁊ flegma. et adinuicē cōmiscent̄ tali cōmixtione q̄ vnusquisq̄ humor seruat formā suā ⁊ dū ebullit istud mixtuꝫ nunc vincit vnꝰ humor vt ducat ad suuꝫ ordinē: nunc alius vt ducat ad suum ⁊ altercādo litigāt taliter q̄ nō seruat̄ vnus modus piodi ⁊ ideo dicūtur iste feb. errātes seu erratice ⁊ hn̄t diuersitatē nō soluꝫ in modo mixtionis: sed etiā in situ vel loco vbi inueniūtur qꝛ aliqua pars īuenitur intra venas aliqua extra ⁊ sic inuicē cōtendunt ⁊ altercātur ⁊ a medicis appellātur fe. pmixte. Et error iste pōt ptingere nō solum ex diuersitate medicīe lȝ etiā ex diuersitate corporis in quo sunt hmōi materie. Et ista que dicta est dicitur erratica vere. Sed alia est que nō est erratica vere imo potiꝰ dicitur fe. composita. Et ista est qn̄ vnus solus humor repitur in diuersis locis ⁊ humor qui est in vno loco ebullit ⁊ facit vnum poxismum: alius qui est in alio facit alium ⁊ lȝ seruēt suum ordinē nō tn̄ videtur nobis qꝛ sunt plures fe. ⁊ credimus q̄ sit vna. sed dicūtur fe. cōposite vere sicut emitriteus. Et erratica inter interpolatas cōputatur qm̄ fit ex humoribus extra vasa putrescētibus ⁊ vt plurimū in quartanas redeunt qꝛ pluribus humoribus inuicē pugnantibꝰ qui diutius durat vt plurimum cōuertit alios ad

se ꝛ hec est melācholia ꝛ ꝑ cōtinuā vstionem caloris fe. multiplicatur adusta colera vnde quartana facile fit.

Capl'm. iiij. de fe. compositis vere ꝛ de modo compositionis.

Febres diuersimode cōponuntur qn̄ inuicē cōponi pn̄t fe. de genere gn̄alissimo quēadmodū si in soz. cōpōerent fe. efimera ethica ꝛ humoralis. Alio mō si in eo vel in platone iuenirent simul fe. de generib' subalternis. vt si in eo iueniatur fe. s. humoralis sanguinea. ꝛ efimera ex sup calefactiōe a sole ꝛ fe. ethica scd'e spēi aut si iueniant in vno corpe fe. diuersaꝝ spēꝝ. s. in cicerone iuenit tertiana pura ꝛ fl'atica interpolata ꝛ q̄rtana ꝯtinua. Aut etiā si in eodē corpe iuenirent diuerse spēs spālissime. vt in petro due tertiane pure in diuersis mēbris. aut due tertiane nothe vel plures. vel etiā si in eo iueniant due tertiane aut due q̄rtane: sꝫ nō in eodē tpe vel in diuersis dieb' siue subintrātes siue coalternantes siue simultanee ꝛc. oēs dici pn̄t fe. cōposite q: vel diuersaꝝ spēꝝ vel vni' generis subalterni: vt fl'atica de flegmate salso cū fl'atica de fl'ate acetoso vel vitreo vel dulci. Et sic pn̄t esse infinite cōpositiones febriū inuicē intm̄ ꝙ lꝫ ad ymaginationē totū sit possibile ꝛ cuꝫ hoc forsan in re inueniri possent tn̄ istaꝝ multe discerni non pn̄t nec ēt necesse est ꝙ iuestigent. Et lꝫ aliq̄ forte medici magis vigiles ꝛ magis exptī h' pcipe valeāt: nō tn̄ oēs iste pn̄t ab aliquo ꝙ-tūcunq̄ expto itelligi seu cognosci. quocirca si de illis loq̄mur sub nube loq̄mur nō tn̄ ꝙ pcipe valeam' ex signis manifestis dr̄ias eaꝝ nisi fantastice ꝛ ꝑm imaginationē. vn̄ loquēdo de istis est iducere apud iuuenes quā dā q̄si heresim in medicina. ꝛ illos diuertere aut exanimare a scīa medicine. Sed etiā qn̄ q̄s posset habere noticiam aliquā nō tn̄ quo ad eaꝝ curā meli' alijs valere posset: cuꝫ eaꝝ curā non posset meliorē habere ꝙ aliaꝝ fe. si hī ꝑportionalitū cū illaꝝ cura nō sit alia a cura eaꝝ. Ego tn̄ opinor ꝙ vt plurimū fe. intēse ꝑsertiꝫ cholerice siue ꝯtinue siue iterpolate ꝛ ēt fortes marie cuꝫ mixtiōe colere nunq̄ sunt absolute ab efimeris: nā si sit magna inflāmatio in humoribus necesse etiā est ꝙ sit magna inflāmatio in spiritib': ꝛ efimera nō est nisi spirituuꝫ inflāmatio ponēs cor in calefacto esse. Sed sicut maius lumen offuscat minus ita fe. intēsa de colera aut de flegmate aut causon denigrat ꝛ offuscat efimeraꝫ ꝛ efimera illa dici pōt fe. accidēs respectu illarum ꝛ ita cessat ꝛ minuit ad cessationē illaꝝ quare ille non possunt dici nisi cōposite cum componantur cum efimera.

Capl'm. v. de emitritea quid sit ꝛ de signis ꝛ causis eius.

Emitritea fe. est duplex. s. vera ꝛ nō vera. Vera est qn̄ cōponūtur due fe. quarū vna est flegmatica pura cōtinua. alia tertiana interpolata. Et nō vera diuidi pōt in fe. quaꝝ vna est tertiana ꝯtinua. alia interpolata flegmatica: vel vna est fl'atica alia q̄rtana. vel in multas alias feb: qn̄ due vel plures inuicē cōponunt. Et alij diuerso mō diuidūt: sed de noīb' vt dicit Aui. nō est vis. Vera ergo est qn̄ est cōpositio fl'atice ꝯtinue cuꝫ tertiana iterpolata. signa ei' primū est qn̄ nō veniūt in vna die vel in vna hora q: ea die qua sola est fl'atica sunt signa fl'atice ꝯtinue ad q̄ signa recurrēduꝫ est sꝫ qn̄ supueniunt fl'atice ꝯtinue tertiana iterpolata siue qn̄ simul coicidūt tunc signa ꝯfundūtur tn̄ fl'atice signa sunt remissiora ꝛ etiaꝫ signa tertiane: q: signa tertiane de siti calore vehemēti ꝛ siccitate lingue ꝛ vigilijs sunt remissiora ꝙ pura iterpolata: q: oīa signa caliditatis colere remittunt a fl'ate cū quo ꝯiungit in hoc casu mō col'a: qn̄ lꝫ flegma putrefiat ꝛ ebulliat itra venas ꝛ col'e extra tn̄ fumi ꝛ vapores q̄ eleuant a fl'ate putrescente cuꝫ sint vicini colere ꝛ vaporib' ei' cōmiscent vel virtual'r vel realiter tal'r ꝙ confundunt se se. Aliud signuꝫ est cū materie oēs habeāt suos modos naturales inuasionū est dico videre moduꝫ ꝛ ordinē tpis iuasionū ꝛ ꝑm illū ordinē inuasionū iudicabit qualis est materia q̄ inuadit vel paroxismat ꝛ habendo noticiā de materia scim' q̄les sunt fe. ꝛ ꝑ ꝯsequēs q̄ vel q̄lis sit cōpositio ista fe. Aliud est qn̄ emitriteus est lōgus vel lōgi tpis q: tūc significat ꝙ est ꝑ maiori pte de fl'ate: ꝛ ex ꝯsequēti ꝙ est nō ver' emitrite'. Aliud qn̄ est emitrite' intēsoꝝ accidentiū tūc significat ꝙ est a ꝑdominio materia cholerica et qn̄ nō habet intensa accidētia est potius flegmatica et ista diutius durat ꝛ facit post se malas egritudi

nes sicut idropisim cacesiã ꝛ similes. Aliud est ꝙ si paroxismi icipiũt eadẽ hora ꝛ simul et semel ꝙ alia die nõ erit nisi pɔxismus flegmatice ꝛ tertia die erũt poxismi similes p̄me diei ꝛ quarta die erũt similes scđe. ꝛ quinta similes tertie. ꝛ sexta similes quarte. ꝛ septima siles q̄nte ꝛ sic de alijs. qñ tertia: q̄nta septia die erũt poxismi duplicati q: poxism⁹ flegmatice ꝛ paroxismus tertiane. Signa emitritei nõ v̄i in quo colera ebullit intra venas cõtinue ꝛ flegma extra interpolate signa. q: erit in ea ver̄ frigus ꝛ oripilatio parua ꝛ pulsus maior ꝛ velocior ꝛ angustia vehemẽtior q: colera est ĩtra venas ꝛ adest dolor capitis ꝛ amaritudo oris. lingue asperitas. vrina rufa ꝛ pinguis aut subrufa. Signa emitritei ex colera ꝛ melia. Signa emitritei in quo colera putrefit int⁹ ꝛ melia extra sunt q: exacerbatio cõtinue accidit đ tertio in tertiũ merito colere ꝛ p⁹ de quarto in quartũ merito melie ꝛ qñ coincidũt poxismi fit istorũ signor̄ cõfusio. Sʒ signa nõ veri in quo melia putrefit intus ꝛ colera extra sunt q: calor cõtinu⁹ sed lẽtus a pricipio ꝛ de q̄rto in quartũ faciendo norũ ꝛ in p̄mis horis melie sentit̄ frigus in volis manuũ ꝛ pedũ ꝛ de tertio in tertiuʒ facit rigorẽ tertiane et adest egro taciturnitas ꝛ opp̄ssio palpebrarũ ꝛ calor est vehemẽtior ꝙꝙ in alijs emitriteis etiã oia accidẽtia sint acutiora. ꝛ hʒ. xiiij. horas in sũmo labore ꝛ. xij. in falsa q̄ete. Signa emitritei ex tertiana cõtinua ꝛ flegmatica cõtinua sunt calor cõtinuus ꝛ non accidit i ea horror. q: ɔtinua simplex ꝛ etiã cõposita cũ vna ɔtinua de sui natura nõ horrẽt. Signa v̄o emitritei ex tertiana ɔtinua et quartana ɔtĩua sunt calor ɔtinu⁹ siue horror cũ exacerbatiõe de tertio in tertiũ ꝛ de quarto in quartũ: ꝛ cũ accidit vt coincidãt exacerbatiões magnificãtur illa die accidẽtia ꝛ cõfundũtur signa magis. Signa v̄o emitritei ex duab⁹ interpolatis vt tertiana ꝛ flatica ꝛ tertiana et quartana interpolatis siĩia sunt suis ɔtinuis nisi q: in hac est nõ caloris cõtinuitas: sed interpolatio manifesta.

¶ Capi. vj. de cura febrium cõpositarum.

Quia fe. cõposite sunt difficillime cognitiõis nisi noticia habeat̄ de simplicib⁹: ideo necesse est magna cũ inq̄sitiõe ꝛ diligẽtia inuestigare noticiam simpliciũ fe. ad quas tũ ꝓ signis: tũ ꝓ cura recurrendũ est q: cura cõpositarũ dʒ esse cõposita ex curis simpliciũ. quare de cura duarũ vel pluriũ simpliciũ dʒ esse cõpositio vni⁹ cure in cõpositis ꝛ intẽtio maior dʒ etiã pendere versus eã que magis verẽda est ꝛ quando equales sunt fe. equali mõ medicine cõuenientes suis simplicibus cõponẽde sunt ꝛ silr̄ accidit de dietis: ꝛ si ipares sint impitas in eis seruari dʒ ꝛ si vna ear̄ sit fortis ꝛ suspecta ad illam maior dʒ esse diligentia ꝛ cura.

¶ Capl̄m. vij. de cura etbice cum putrida coniuncte.

Cura etbice cum putrida cõiuncte difficilis valde est cũ ethica exigat solã infrigidationẽ ꝛ humectationẽ. ꝛ putrida digestionẽ ꝛ euacuationẽ putridor̄ humorum q: merito etbice euacuatio cõuenientẽs est ꝛ merito putride req̄rit̄ euacuatio. vñ tres sũt itentiões habẽde. p̄ia restauratio hũiditatis substantifice. scđa euacuatio materie putride. tertia extinctio caliditatis extranee q̄re eligãtur oia nutriẽtia q̄ extingũt ifrigidãdo caliditatẽ. illã ꝛ semp cauẽduʒ ne det̄ cib⁹ in p̄ncipio ꝛ statu poxismi ꝛc. ƀa intẽtio. i. euacuatio dʒ esse cũ medicis lenib⁹ valde ꝛ potissimũ ꝑ vomitũ ꝛ clisteria attẽta materia euacuãda. ꝛ qñ putrida cum etbica p̄ie speciei cõponit̄: det̄ hoc digestiuuʒ. ℞. succi lactuce ꝛ scariole equali pondere ꝛ succi mẽte in subduplo vni⁹ illor̄ ꝛ succi apij ad medietatẽ mẽte bulliant parũ ꝛ addito zuccaro ꝑꝑinet̄. Et qñ etbica cũ putrida ɔiũgit̄ ꝛ altera sit maioris timoris intẽtio sit magis ad illã si v̄o equalis sint timoris eq̄liter attẽdant̄. Et sup stomachο ponatur hoc ẽplastrũ. ℞. ros̄. sandal̄. albor̄ ꝛ ru. masticis absintbij añ. ʒ. vj. aq̄ ro. ℥. ß. cinamomi ypoquistidos sumach añ. ʒ. ß. cimar̄ mẽte. ʒ. x. terãtur oia ꝛ misceant̄ cũ aqua tepida et applicent̄. ꝛ qñ fieret complicatio etbice cũ flatica tũc attẽdat̄ q̄ febris sit magis verenda. Nam si sit fe. etbica in prima specie primo paretur camera temperata in caliditate ꝛ humiditate ꝛ ꝗp stet cũ amenitate et leticia mentis ꝛ in mane circa ortum solis fiat fricatio leuis cũ manibus in extremitatibus cum leui mantili leniter. et post vngat̄ circa toracem et spondiles cum oleo amigdalino violato ꝛ pinguedine pulli recentꝭ

mixtis. Et post iunctionē detur electua. hoc ℞. specier roṡ. incōpletar diapenidiō dia-dragāti ⁊ cādi añ. ʒ. iiij. pinearū amigdala-rū dulciū fisticor mundator incisorū añ. ʒ. vj. zuccari albi li. j. dosis. ℥. j. ⁊ post bibat me diū ciatū vini debilis limpbati ꝑ dimidio. ⁊ post ponat ad stōachū medicina hec de ma stice pingui cū pauco oleo nardino ⁊ teneat tpm ꝑ horā deīde amoueat. Et sumat post cibū incipiēdo a cōfectionibus roṡ. nouelle cum pauco vīo. deīde pullū ꝯtusum vel non ꝯtusum aut ꝑdicē. Et post de dicta cōfectio ne cū pauco vino limpbato ⁊ post fiet ꝑ inte grā aut mediā horā ⁊ si appropiquat hora exacerbatiōis flatice fricent leuiter extrema et cū pānis leuiter calefiāt. Et post qñ calor manifestat detur de cōfectione illa iterū. sed post expāso calore circa quartā horā noctis detur cib⁹, vt supra in mīori q̄ tm̄ ꝗtitate ⁊ de tur post de granis granator vel de corian-dris ⁊ ꝓposse post dormiat ⁊ circa decimam horā iterū inungat ⁊ post vt supra accipiat de dicta cōfectione ⁊ immediate dentur duo sorbilia cū pauco zuccaro ⁊ potu ⁊ post horā digestionis sorbiliū det iste sirup⁹. ℞. radicū boraginis buglosse apij feniculi añ. ℥. ij. se-mīs ēdiuie lactuce sandalor albor ⁊ rubeo rū añ. ʒ. ij. liq̄ritie cinamomi cardamomi flo ris lābusci añ. ʒ. iiij. medulle ꝗ natōr. ʒ. vj. mē te sicce sq̄nāti añ. ʒ. j. ṗ. ordei mūdi iuiubar sebestē passular enucleatar añ. ʒ. j. ṗ. deco-quant in aq̄ simplici ⁊ cū zuccaro albo ⁊ pe-nidijs fiat sirup⁹ dosis. ℥. ij. cū aq̄ decoctio nis passular antisi masticis ⁊ seminū cōium frigidorū. Et sex dieb⁹ accepto sirupo mun dificet cū medicamie isto. ℞. turbith electi. ʒ. j. triturei ⁊ decoquat cū aqua mēte ⁊ bu-glosse ⁊ colet ⁊ exprimat. ⁊ in hac decoc. dis soluat de cassia ⁊ māna. ʒ. x. ⁊ dyapenidion ʒ. ij. ⁊ sic cū isto digestiuo ⁊ euacuatiuo ꝓce-dat per interpositiōes aliquas ⁊ clistere cū succo bletis ⁊ brodij pulli in quib⁹ ponant duo vitelli ouorū ⁊ zuccari ru. ℥. j. mellis. ℥. ij. olei cōis ⁊ salis modicū. In fe. aūt cōposi ta ex colerica ⁊ etica ꝑparet aer eius ad fri-gidū ⁊ humidū ⁊ teneat ī letitia ⁊ bona spe ⁊ dimittat dormire excepto exacerbationis die vsq̄ ad statū exacerbationis ⁊ cibet pul lis alteratis cū lactuca ⁊ si ꝑdices sint bonū et dent testiculi gallor decocti in lacte ⁊ de tur de lactucis decoctis ⁊ cū hoc sorbilia de cocta in aqua ⁊ de pane decocto cū zuccaro et vinū sit albū debile ⁊ bñ limpbatū. ⁊ inūgat circa toracē ⁊ spinā. ⁊ iūncturas cū vnguēto ℞. olei violati olei de papauere olei de ami gdalis dulcib⁹ oībus lotis in aqua recenti pluries ⁊ pinguedinis galline recētis ablu-te in muscillagie psilij ⁊ seminū citoniorū ⁊ malue añ. ʒ. j. cū cera alba ⁊ fiat vngentū et leuiter vngat ⁊ cū hoc valet istō electuariū: Rec. zuccari violati buglosse diātos diadra ganti cādi añ. ʒ. ij. sandalorū oīm roṡ. ābarū flor: lambrusce liquiritie mūde pulueris cā cror añ. ʒ. ij. seminū coīm frigidorū. ℥. j. ⁊ in vice z'iungant ⁊ detur tale digestiuū. recipe rosar violar florū nenufaris florū buglosse añ. ʒ. ij. lactuce ēdiuie scariole portulace añ. m. ṗ. sandalor albor ⁊ rubeor seis malue li q̄ritie añ. ʒ. iiij. se. papa. se. cōium frigi. ordei. añ. ℥. j. decoquātur in sufficiēti aq̄ ⁊ cū zucca ro albo fiat sirup⁹ dosis. ʒ. ij. cum aq̄ frigida decocta de quo accipiat mane ⁊ sero añ prā diū ꝑ horas duas post euacuet cū hoc electu ario. ℞. diacassie māne añ. ℥. j. zuccari viola ti. ℥. ij. Et supra pect⁹ ⁊ cor hoc epitbima. ℞. aq̄ ro. flor buglo. nenufaris solatri añ. ℥. vj. sandalor oīm ro. ru. ⁊ al. corallor ābor spo-dij añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ṗ. gallie nuscate. ʒ. j. corti-cum citri. ℈. ij. cbosmis tinctor. ʒ. vj. ⁊ sitis extinguat cum sirupo violato cucurbitino: ⁊ post detur lac ⁊ baineo vtatur.

Capl'm. viij. de cura emitritei.

In emitritei cura primo attēdend[a] ē difficultas maxia ⁊ ideo op⁹ est di ligētiā adhibere magnā ⁊ idustriā nā cū sint morbi ꝯrij cōponētes vnū morbi ꝯrie itētiōis habēde sunt et ꝯrie medicine ⁊ fit vnū cōpositū ex ꝯrijs illis medicis q̄s m[e] dicias ꝯrias op⁹ est ꝙ natura segreget ⁊ ad[.] hibeat morbo calido medicias frigidas ⁊ fr[i] gido calidas quocirca op⁹ est ꝙ medicie sin[t] recēter cōposite ne natura hēat vim in segre gādo ⁊ applicādo suis morbis ⁊ ꝙ non sin[t] fermentate nec reducte ad vnā formā q̄r e[t] fe. flatica sit validior ⁊ dñatior: tūc magis c[o] ueniūt medicie q̄ ī cura sunt flatice. si vō ecō tra vt colerica fe. si sit timorosior ⁊ fortior de bet ad eam fortior esse intentio ⁊ fe. hec em tritea est minus suspecta ꝙ sua contraria. Sed si emitriteus talis est ꝙ ambe feb. sin[t]

equalis vigoris tūc medicine debēt equales cōponi. si ergo colera pualeat tūc mundificatiuis colere plus vti debemus cū pauca refrigidatione. et sicut de medicinis dicēdū est de dieta q̄ febribus adbibenda est pulmcenti. Nūc ad pticularē veniendo curā si sit ya emitritea de feb. flegmatica cōtinua et colerica interpollata fiat g̃ clistere lenitiuū primo. post det de pulla pua alterata. deinde qn̄ appropinquat hora exacerbationis flegmatice fiant fricationes lenes in extremitatibus et si possibile est: stet sine cibo per totū tempus exacerbationis: et si indiget: cōcedat somnus in fine status. et in declinatione si indiget: cibet: et si post pullā alteratā velit aliqd de cōfectione sicut de rosata nouella vl' marzapane et potus eius sit vinū albū debile cū coriandris vel etiā de granatis aut passulis post vo adueniēte hora paroxismi colerice fiat calefactio et fricatio leuis extremitatum et expectet declinatio et si indiget: det de aq ordei cū zuccaro vl' de pane loto cū vino albo lipbato et p' aliū paroxismū det lenitiuū hoc. ℞. cassie fi. ℥. ß. māne. ℥. ß. ꝥ. cū decoc. passularum anisi feniculi turbith vel cassia et manna añ. ℥. ꝥ. et de electuario de succo ro. dyasiniconis añ. ʒ. ß. in decoc. pdicta. et post fiat clistere lauatiuū et dietet continue vt supra vel similr deinde det talis sirupus. ℞. acetosi simplicis in die exacerbationis et in altera acetosi cōpositi cū aq endiuie et lupulorum deinde euacuet cū hoc farmaco. ℞. cassie. ℥. ß. reub. agarici añ. ʒ. ꝥ. salisgemme spice añ. parū. distempera cū decoc. passularū florū boraginis tamarindorum et hoc in die nō afflictionis. et semp in emitriteo etiā si colera nō dn̄etur intēdendū plus est ad euacuationes colere in principio magis q̄ flegmatis q: colera plus in pncipio est obediens euacuationi. et post fiat lenitiuū clistere et post iterum detur sirupus iste. ℞. sirupi de inari. ℥. ß. acetosi cōpositi. ℥. ꝥ. aq absinthij. ℥. iij. et per. vij. dies post vero iterū det minoratiuū supradictū. Et sciendū etiā q̄ absinthium summe cōueniens est in emitriteo pſertim post pncipiū quocūq3 modo det. et post si opꝫ: detur tale farmacum. ℞. cassie. ℥. j. electu. de succo ro. et indi. añ. ʒ. ß. cū aqua absinthij. In emitritea aūt nō vera cuius cōtinua est colera et interpollata est flegma fiat lenitiuū ex cassia. ℥. j. ꝥ. cū aqua ordei post clistere lenitiuū p' añ exacerbationē colere fiāt fricatões debiles et leniter calefiat cū pannis calidis et in die flegmatice añ paroxismū fiat eodem modo. Et detur digestiuū tale. ℞. sirupi acetosi simplicis. ℥. j. gerentabin. ℥. ꝥ. aque endiuie et lupulorū añ. ℥. j. ꝥ. et hoc per. iiij. dies. post detur tale minoratiuū. ℞. cassie vel manne añ. ℥. ß. electu. de zucca. ro. ʒ. ß. ꝥ. dyasiniconis. ʒ. ij. cū aqua absinthij et sic semp pcedēdū etiā si esset emitritea de duabus continuis diuersorum generum vel duabus interpolatis.

Cap. ix. de fe. cōpositis de generibus subalternis.

Cura feb. compositarū eiusdē generis. s. duarū vel triū colericarū vel flegmaticarū vel melancholicarū eodē modo curant sicut predicte sue simplices sed maior est timor in istis q̄ in suis simplicibus. Et in die paroxismi nil det de cibo si possibile est. sed altera die refocilletur magis. Et qn̄ sunt pure oēs recurre ad medicinas suarum purarū. Et quādo vna est nota et alia pura recurre ad suas sed cū maiore diligentia et industria.

Capitulū. x. de feb. sincopalibus et cura ipsarum.

Febres sincopales cū suspecte valde sint et vt plurimū perdētes magna cū industria sunt curande et cura ipsarum diuina indigent gratia et manu. Nam ipsarū cura cōtraria est cause qm̄ causa sua indiget euacuatione et ꝯsumptione materie et accidēs. i. sincopis indiget refocillatione cū cibo nec debilitate virtutis cum euacuantibus et resoluentibus et paucificantibus spūs. Est enim huius generis fe. causa vel materia grossa viscosa flegmatica cruda in magna q̄titate vel colerica grossa vt colera vitellina vel flegma subtile contentū potissimū in stomacho vel epate aut in locis ppinquis cordi q̄ materie sunt cordivenenose. vnde cū ebulire incipiūt: mittūt ad cor vapores adeo venenosos vel in tanta q̄titate q̄ virtus cordis et spiritus succūbunt et adeo paucificant q̄ vires viuifice cordis pene deficiunt et eger videt quasi vita priuatus. Pro cura ergo eius nullo mō vacandū est euacuacioni materie nisi cū lenitiuis

et potissimū clisterijs respiciētib⁹ materias cōes necessario vel cōtingēter reptas. Et si materie faciētes hāc fe. sint flegmatice parētur infirmo ca'a tēperata nec frigida nec humida ⁊ teneat̄ in delitijs ⁊ letitia ⁊ spe liberationis. Et post incipiāt fieri fricatiōes incipiēdo a coxis ⁊ trahēdo ad crura vsq̧ ad pedes. Et simil' incipiēdo ab humeris post p brachia vsq̧ ad man⁹. ⁊ sic q̄si sēp fi. in renibus incipiendo a dorso ⁊ veniēdo ad nares post ꝯo a pectore puenie'do vsq̧ ad pectinē et hoc cū pāno leni durādo lōgo tpe cū illo. post ꝯo cū manib⁹ vt q̄si semp fiāt iste fricationes vt diuertāt fumos ⁊ ma'ias q̄ sunt ꝓpe cor ⁊ i mēbris nobilib⁹ ad ignobilia quousq̧ eger veniat ad somnū ⁊ tūc dimittēdus in somno leni vt plus sint vigilie ꝙ somnus demū reiteratio fiat fricationū ⁊ hoc adeo vt nō inferat tristiā ⁊ poti⁹ delectet̄ eger ita suauiter fiāt etiā qn̄ caderet i sincopi vt ab ea releuet̄ ⁊ fiat q̄si oī mane clistere lene. ⁊ cibus ei⁹ volūt sapiētes ꝙ sit p. iij. dies sirup⁹ acetosus mellinus. i. oximel simplex in estate in hyeme ꝯo acetosus cōposit⁹ vel vinū allimphatū delectabile nō nouū: nec valde vetustū ⁊ in eo infundat̄ mica panis quā ēt comedere pōt in hyeme. sed in estate pōt i fundi mica in vino gnatoꝝ nū ꝙ tn̄ deserēdo fricatiōes lenes ⁊ delectabiles q̄tū possibile ē post tres ꝯo dies lȝ auctores antiq laudent hāc dietā: nos tn̄ in nr̄a patria ⁊ hodierno tpe nō essemus cōteti. sed potius in illis primis dieb⁹ dari laudarem⁹ de rosata nouella cū aq ordei vel cū zuccaro vel sine cū mica panis ⁊ infusa in vino illo ⁊ post illos tres dies dari laudarem⁹ vel de pulla pua alterata cū lactuca vel boragine vl' de auiculis puis ⁊ etiā pistent̄ ista si opȝ ⁊ cū hoc de sorbilib⁹ ꝑsertim de vitellis cū zuccaro ⁊ testiculi galloꝝ decocti in lacte nec det̄ cibus in paroxismo fe. sed in sincopi si dari possit vnuȝ sorbile vel de cōfectione aliq̄ cordiali cū vino vel granatoꝝ vl' alio laudādū ⁊ cōtinuo redeūdū ad fricationes ⁊ si possibile ē ꝙ toleret eger cōueniūt ēt ligature in extremitatibus. i. iūcturis manuū ⁊ pedū ⁊ cubitorū et genuū. cib⁹ tn̄ semp sit in paucissima q̄titate p vice et potius sepe. q̄ g̃ digerūt hanc materiā ⁊ subtiliant sunt fricationes q̄ etiaȝ diuertūt a nobilibus mēbris: ⁊ q̄ euacuant sunt clisteria lenia q̄ etiā in fine cōcedunt̄ cū brodio pulli cū zuccaro ⁊ semp ꝑnosticū medici sit ambiguū valde. nā sunt fe. q̄ vt plurimū perdūt. De sincopali aūt minuta eadeȝ cura est. sȝ cū maiore diligētia ⁊ timore qm̄ materia est vel flegmatica de materia valde subtili maligna ⁊ venenosa vel de co'a etiā maligna in minori tn̄ q̄titate. nā magnā nō tolleraret ꝟtus imo statim suffocaret. fiāt g̃ fricationes breuiores ⁊ delectabiliores ⁊ cibi sint in minori q̄titate ⁊ sepius. Et tn̄ vomitus est cōueniens cū re leui etiā post aliqualē assumptionē cibi. Et etiā in hūorali cōcedēd⁹ natura inclināte. Epithimata etiā de rebus cordialib⁹ tpatis sup regione cordis ⁊ ꝑcordiorū ⁊ stomachi post lōgas fricationes nō incōueniūt. Tiriaca etiā in sincopali fe. cōuenit in hyeme cū aqua buglosse calida. in estate vero frigida actu: sed nō in paroxismo aut sincopi.

¶ Tractatus. v. de accidētibus cōcomitātibus fe. vertētibus ad securam.

¶ Capitulū. j. de rigore ex feb. accidente quando superfluit.

Quia de accidētibus supuenientētibus fe. in locis suis agit̄ distincte ⁊ pticularius hic ꝓ leuiori doctrina aliq̄d dicemus postq̄ de fe. iā ꝑfecimus. Et p̄mo de rigore q̄ in fe. accidit dū valde difficilis taliter vt vertat curā ad se. hic g̃ rigor. p̄mo extrisecis r̄medijs: p⁹ ꝯo itrinsec' curet̄. Extrinsecis ei curat̄ p̄rio calefaciēdo totū corpus cū pānis ca'is ⁊ cū tegul' ca'is ingenijs pueniētib⁹ ⁊ h̄ p horā añq veniāt ⁊ p⁹ q̄ venerit ⁊ h̄ cū cooptura pānoꝝ l' pelliū ca'aꝝ ⁊ cū fricationib⁹ cū mādili aspo l' ca'o aut cū mātb⁹ ca'is adherēdo lateres ca'os ad extrēa ⁊ dorsuȝ ⁊ nates. Et anū ⁊ testicl'os ⁊ ꝟsus cor et toracē. Et cū h̄ ab intra dent̄ medicie aq vitis ca'a actu approxiata valde cōfert ⁊ bibita i pauca q̄titate dū ꝑseri. mā'ia fe. ē frigida ⁊ succ' artemi: sic ca'us inungēdo spinā ē cōueniēs ⁊ int⁹ dari pt̄ de dyatriū pipeon et electuariū de mētastro ⁊ de dyacalamento dyacimio dyagalāga ⁊ de sililib⁹ valde añ rigorē p horā det̄ aq vit ʒ. ij. cū puluere gario fi. ⁊ galāge p̄missis fricatiōib⁹ ⁊ ēt seqntib⁹ ⁊ cū h̄ vinū maluaticū potatū i pua q̄titate ⁊ etiā fricatis extremis cū oleo ca'o.

¶ Capitulum.ij. de sudore supfluo in fe. et extra fe.

Sudor supfluus cōpescat̄ pmo ab extra ⁊ post ab intra ab extra euentādo ⁊ ponēdo egrū in loco vētoso. Et flabellādo cū flabellis vel murādo littamina sepe ad frigidū ⁊ silr camisiā ⁊ ēt ponēdo egrū in instrumēto quo vtūtur puelle et pueri cū assidue ⁊ funib⁹ ⁊ cōtinuo mouea͂tur vētosando qꝺ vocāt aliq͂ altalena vel gioueglica vel iungēdo dorsum cū oleis frigidis et viscosis vt oleū mirtinū nenufarinū ⁊ rosaceū. et pōt fieri tale' vnguētū. ℞. succi. sem peruitue solatri musctlaginis psilij. ⁊ aq̄ ro. et albumīs oui ⁊ misceat̄ de puluere dragāti, gūmi arabici ⁊ puluere gallaꝝ ⁊ fiat inunctio in timporibus ⁊ pulsib⁹ ⁊ sup spina dorsi. Et de vtilib⁹ est aq̄ ro. in qua ponit̄ modicū de cāfora. int⁹ vero cū ingrossantib⁹ sanguinē sicut comedendo de portulaca de frumēto cocto de piscib⁹ viscosis de gelatina et de pastillis ⁊ extremitatibus animalium.

¶ Capitulū. iij. de sanguis nariū fluxu.

Si sanguis narium fluxus supfluat quod sepe accidit in fe. acutis ob caliditatē ⁊ subtilitatē ⁊ acuitatē sanguis euenientē ex supfluitate ipsi⁹ a feb. Si eñ creticus sit nō restrīgat̄ nisi supfluat aut virtutē debilitet. Sȝ istoꝝ aliquo aduenienter restringat̄. pmo cū frigidis cibis sanguinē ingrossantib⁹ ⁊ stipticātib⁹ ⁊ silr potibus. sȝ si sint facile digestibiles ⁊ in pua q͂titate vt sunt extrema pulloꝝ ⁊ agnoꝝ ⁊ porcorū auiculaꝝ cuȝ agresta ꝯditaꝝ. ⁊ vinum sit granatoꝝ vel citōioꝝ cum iuleb rosato vl' pro debilitate vinū rubeū debile. ⁊ stet cum capite alto nō coopto ⁊ ī loco dormiat obscuro frigido. Cura aūt sit cuȝ medicis frigidis stipticis tā int⁹ q͂ extra. sed extra fiat epithima de rosis sandalis corticib⁹ granatoꝝ balaustijs mirto ⁊ silibus tam sup fronte q͂ in testiculis ⁊ mamillis in mulierib⁹ ⁊ sup epate ⁊ renib⁹ et splene. ab intra sumat hoc electuariū. ℞. zuccari ro. ℥. ij. triasanda. ℥. ß. coralloꝝ sandaloꝝ spodij margaritaꝝ gūmi arabici ⁊ sanguis dracōis aā. ℈. j. dosis. ℥. j. ß. potet sup eo aquā ro. vl' plātagis vl' portulace. Materia ṽo diuertat̄ ad infra cū vētosis ⁊ ligaturis sine fricatiōibus q: calefaciūt ⁊ subtiliāt sanguinē ⁊ post fiāt tuelli cū stercore asini recēti ⁊ ponat̄ in narib⁹ vel exsiccetur ⁊ pulueriȝet̄ ⁊ misceat̄ cū pilis lepoꝝis et albumine ⁊ tela arāee ⁊ mastice ⁊ thure et bolo armeno ⁊ sanguie draconis ⁊ factis tuellis ponat̄ ī naso ⁊ vadūt vsq̧ ad sursum.

¶ Capitulū. iiij. de vomitu ex fe. vl' in fe.

Vomit⁹ ex crisi in fe. nō restringat̄ nisi coacte ꝑ virtutis debilitate. nec ēt nō creticus ṽtute bn̄ tolerāte. supfluēs ṽo si fiat ꝑpter materiā mltā et malā in stōacho ꝯtentā ꝑsertim subtilē ṽo mitu curet̄. Nā euacuata sistit vomitū. Sȝ si materia īepta sit ⁊ grossa subtiliet̄ ⁊ iuuet̄ cū sirupo acetoso de semib⁹ cum aq̄ calida si ṽo materia sit imbibita tūc nō sufficiēte hoc mō detur aloe cū yera simplici galie. Et intelligit̄ qꝺ ad yerā lȝ intret aloe qꝺ ī ea ponatur plus de eo. q: si imbibit⁹ sit hūor in villis et poris stōachi addat̄ de aloe plus q͂ positū est in duplo ⁊ post ad ꝯfortāduȝ stōachū et euacuandū si q̄d materie remansit: detur succ⁹ granatoꝝ acetosoꝝ vel det̄ sirupus de mente cū illo succo. Sȝ si vomitus stomachi sit nō ꝑpter materiā stantē in stōacho: sed fluentē ab alijs mēbris tūc tā ab int⁹ q͂ ab extra succurrēdū ē cuȝ stipticis. s. ab intra cū diacitōitē. ⁊ vio citonioꝝ. ⁊ ab extra cū ēplastro de corticib⁹ granatoꝝ gallis rosis ⁊ cinamomo mirto et silibus vel ex eis fiat fomētatio. ⁊ si fuerit ex debilitate ꝯtentiue roboret̄ virt⁹ istaꝝ cū menta et absinthio et silibus.

¶ Capitulum. v. de fluxu ventris in fe.

Si flux⁹ vētris sit cretic⁹ ⁊ ṽtus fortis nō ē cōpescēd⁹: cū ṽo supflueret det̄ aq̄ ordeti: q̄ decocta sint fruct⁹ mirti aut citōia cū. ʒ. j. gūmi arabi. ⁊ terresigillate vl' da sirup. ō ribes. ⁊ trocis. de spodio et miuāde citonijs ꝯfert ēt cib⁹ fact⁹ ō robil' vl' lētib⁹ piecij pmis aq̄s ⁊ acetoset̄ cū g̃nis granatoꝝ vel aceto vini ⁊ succo aggreste.

¶ Capitulum. vj. de siti immensa ex fe.

Si oleū ro. vel violatū īfūdat̄ frigidū sup caput confert si nō sit catarrus vel frigiditas multa cerebri ⁊ retinēdo ī ore res frigidas ⁊ hūidas vt sunt cucumeres mellones ⁊ citrulli et similia et decoctio seminū citoniorum ⁊ psilij in aqua ordei teneatur in ore et decoctio portulace vel infusio ⁊ colluat̄ os cum ea ⁊ masticatio prunoꝝ tamaridoꝝ in ore retenta. ⁊ cristal

lus ⁊ cãfora in ore retẽri. Et elect. de zucaro violato et pulpa cassie musscillagine psiliij. et semine citoniorum.

¶ Capitu. vij. de somno profundo in fe.

In hoc cõpetũt fabule: cãtilene ⁊ stimulatiões ⁊ depillationes ⁊ tortiões digitoꝝ ⁊ ligature iũcturaꝝ dolorose ⁊ suppositoriũ acutũ vt de sale. vel de salegẽme ĩ poximo ⁊ extra poximũ ⁊ vẽtose cũ scarificatiõe vel sine in spatulis. Et panis exiẽs ĩmediate de furno capiti suppo sit⁹. Et ponat̃ saturegia cocta super caput. empl'm sup caput. ℞. asodilloꝝ sinapis pire tri añ. ʒ. xv. castorei euforbij. añ. ʒ. vij. misceã tur cũ suco maiorane aut rute ⁊ supponat̃ capiti. pellis leporis cũ vnguib⁹ ⁊ aurib⁹ cõbuste ⁊ pulverizate ⁊ detur de puluere illo.

¶ Capitulum. viij. de angustia ⁊ inquietudine fe. et de vigilijs.

Angustia ⁊ inquietudo in fe. accidit ꝑpter clausionẽ vitaliũ spirituũ ꝓpe cor factã a vaporibus ⁊ fumis malis eleuat' a minera ⁊ materia fe. q̃ nõ sinũt spũs vitales expãdi ⁊ exalare ⁊ vapores capꝛinosi petẽtes cor ledũt ipm vñ angustiat̃ totũ corp⁹. Cura ẽ diuertere eos ad extrema cũ fricatiõibus extremitatũ ⁊ cõfortatione cordis postea cũ epithimatib⁹ et inductione somni ⁊ ponere extrema in aq̃ calida. Inducit̃ aũt somnus cũ papauere recẽti cũ zuccaro ⁊ succ⁹ iusq̃ami cũ succo mẽte inungendo frontẽ ⁊ timpora ꝯfert ad somnuʒ inducẽdũ. ⁊ folia iusq̃ani posita sup frontẽ. ꝯueniũt ẽt puluis olei cõbusti cũ oleo viola to iungẽdo frontẽ facit dormire. ⁊ capite abraso si vngat̃ cũ spuma lact' cũ decoq̃t valet.

¶ Capitu. ix. de grauitate capitis in fe.

Si in fe. suꝑueniat g̃uitas capitis cũ indigestã indicat materiã ꝯtentã in eo vel aliũde venientẽ op⁹ est tũc euacuare eductiõe aut diuersiõe ei⁹ ꝯueniũt ergo diuertẽtia ⁊ apiẽtia poros q̃re p̃mo fiat fricatio extremitatũ ⁊ ligatura ⁊ vẽtose cũ scarificatiõe vel sine. ⁊ clisteria ⁊ suppositoria post ꝗ̃ cõferũt apitiua ⁊ euaporatiua cũ caliditate tpata cum camomilla et furfure ⁊ salibus. tñ cũ violis ad tẽperãdum caliditatẽ. Et sacculis cũ florib⁹ camomille melliloto sticados mr̃e viole ⁊ furfur ⁊ in itẽ sa caliditate adde flores nenufaris ⁊ sandalos. s; si dolor sit leuis nõ vertit ad se curã. et mala cõplexio alteretur cum frigidis ⁊ olfactio aque ros. cum modico aceto et prouocetur somnus cum conuenientibus.

¶ Capitu. x. de dolore stomachi ex fe.

Quoniã vt p'limũ dolor iste ꝓuenit a materia cholerica in epate ebulliẽte q̃re euacuet̃ cũ ꝯueniẽtib⁹ ⁊ diuertat̃ cũ clisterijs ⁊ suppositorijs et p⁹ ꝯfortet̃ stõachus cũ mica panis ĩfusa in acetositate citri vl' vĩo granatoꝝ vel miua de citonijs. s; si sit ab hũore flattico ex malo regimĩe ꝓuocet̃ vomit⁹ ⁊ p⁹ ꝯfortet̃ stõach⁹ ab int⁹ ⁊ ex̃ cũ aromatico ros. Et si a vẽtositate fiat: ponãt̃ vẽtose circũcirca s; plus sup vmbilico et iungat̃ stõach⁹ cuʒ oleo rutaceo nardino ⁊ camomillino ⁊ sacellet̃ stõach⁹ cũ florib⁹ camomille sticados aniso cimĩo carui fenicolo ⁊ fomẽtet̃ stõachus cũ spõgia decoctiõis p̃dictoꝝ ⁊ ĩfusio panis tritici cocti ⁊ extracti statim a furno ⁊ findat̃ ꝑ mediũ ⁊ subito spgat̃ oleo ⁊ melle ⁊ stõacho applicet̃ ⁊ si mat'ia frigida fuerit: aspgat̃ panis in vĩo maluatico et supponatur puluis cinamomi nardi mẽte et absinthij. et si fuerit ex colera in stõacho retẽta aspgat̃ panis in aq̃ ro. cuʒ modico aceti ⁊ supponat̃ puluis rosaꝝ. et si dolor sit ex potu aque sedetur calefactione actuali cum pãnis calidis.

¶ Capitulum. xj. de colica.

In colica fiat clistere cũ oleo camomille sine sale. vel. ℞. anisi feni. carui ameos cartami polipodij q̃rcini ⁊ pista grosso mõ ⁊ bulliãt in oleo addito vĩo maluatico et fiat clistere vl' fiat decoctio istoꝝ cũ iure galli antiq̃ ⁊ ponat̃ si op⁹ est de cassia et bñdicta ⁊ fiat clistere et p⁹ det̃ aq̃ ordei ad bibẽdũ ꝑp fe. et iterdũ opʒ vt ĩ colica cũ fe. fi' clister lenitiuũ ⁊ fiat m'rũ vnctuosũ.

¶ Capitulum. xij. de destructione appetitus siue eius diminutione.

Si destruat̃ siue diminuat̃ appetit⁹ curet̃ suauib⁹ et delicatis cibis. vel pullis assis vel alijs delectabilib⁹ cibis vl' aurib⁹ cuʒ reb⁹ ꝯueniẽtib⁹ sicut sunt passule cerasa amara ⁊ pruna et cinamomũ vel gariofilis ⁊ herbis redolẽtib⁹ ⁊ ĩ fine decoctionis cũ aqua ro. et scindant̃ in p̃sentia infirmi. et odoret vinũ solẽne aromaticuʒ et

adsint fruct⁹ redolētes et cū hoc ordinent̄ co quētes tales ꝙ grati sint īfirmo. et si cā huius fuerit humor cōtent⁹ in stōacho euacuet̄ vo/ mitu aut fluxu vētris. Et lȝ acetosa īterdum incitēt appetitū in ꝓcessu tn̄ deijciūt. Sed si cā hui⁹ fuerit debilitas oris stomachi curet̄ mala cōplexio q̄ facit istud cū re cōuenientēe et vt si fit mala cōplexio calida cū frigidis ꝛ ecō tra sicut in calida cōfectio de ꝑficis vel ma/ lis cōditis ꝛ os stomachi vngat̄ cū vnguētis redolentibus frigidis vt. ℞. olei de citonijs ꝛ puluerizet̄ cū puluere lambrusce ꝛ rosis ru/ beis ꝛ corallis cū cera. si vo fit materia frigi da. ℞. corticū citri interioꝝ cinamomi zinzi beris macis gariofi. zuccari albi ꝙtum suffi/ cit de quo accipiat an̄ cibū ꝑ horā dosis. ʒ. ij. ꝛ oī mane sumat sirupuȝ de absinthio ꝙ fit ℞. absinthij mēte ꝛ melisse cū zuccaro ꝛ aro matizet̄ ꝛ vngat̄ stomachus cū nardino ꝛ ab sinthio ꝑmixtis ꝛ conquassatis cum aceto ꝛ post saccellet̄ stomach⁹ cū aromaticis stipti cis ꝛ calidis ꝑ pate ꝛ si in cā fuerint vermes ℞. coralloꝝ ru. farie lupinoꝝ cornu cerui nu/ sti an̄. ℈. ij. ꝛ ponātur in. ℥. ij. olei ro. ꝛ hoc to tuȝ ponat̄ in pomo arācij cōcauato qd̄ pona tur sup cinerib⁹ calidis donec bn̄ mollis fiat deinde exprimat̄ ꝛ cū ista exp̄ssiōe vngat̄ sto machus ꝛ cortex arācij ponat̄ sup stomacho ꝛ in mala cōplexione calida det̄ triasandali mixtū cū diacitonitē sine sp̄ebus ꝛ sup eo bi bat̄ paꝝ vini ꝛ qn̄qȝ redit appetit⁹ cuȝ mica panis abluta in aqua frigida cū aceto asp̄sa ꝛ vino granatoꝝ.

¶ Capitulū. xiij. de tussi ex febre.

Quoniā ista vt plurimū ex mala cō plexiōe cal'a euenit ꝛ sicca in sp̄ua libus pillule hichechē ī ore teneā tur ꝛ liq̄ritia īfusa in aq̄ ordei cū zuccaro ma sticādo teneat̄ ꝛ deglutiat̄ saliua ꝛ prunum bene maturū mūdū in ore ꝓfert ꝛ siłr iuiube mundate ꝛ sirup⁹ iuiubin⁹ vel de papauere.

¶ Capi. xiiij. de asperitate lingue in fe.

Si exasp̄at̄ lingua in fe. vel veficet̄ primo mollificet̄ cū aq̄ ordei ꝛ hu mectata abstergat̄ vel cū cānavl'cū coclear i. vel cū alio instrumēto abstergente vel inuoluto digito in pāno fricet̄ aut infun dat̄ zuccarū albū in petia ꝛ mergat̄ in aq̄ et fricet̄ lingua. nec stet resupin⁹ cuȝ puluinari sub capite ne calefiat. ꝛ auferatur loq̄la ꝛ fre quētia anhelit⁹ ꝛ teneātur in ore res frigide vt cucumer ꝛ citrullus. Et fiāt de semine psi lij ꝛ citonioꝝ ꝛ dragagāti in pāno lineo de/ bili sicut pillule infuse in aqua frigida.

¶ Ca. xv. de sternutatione q̄ supfluit in fe.

Fiat diuersio cuȝ fricationibus co/ xarū ꝛ colli ꝛ pectinet̄ caput poste rius ꝛ fiat ligatura extremoꝝ ꝛ po nātur vētose ad nares ꝛ spatulas ꝛ si ab hu miditate ꝛ frigiditate ꝓueniat: ponantur in aurib⁹ olea anodina tepida vt camomillinū ꝛ humectet̄ colluȝ ꝛ mādibule ꝛ lacerti gule cū dictis oleis ꝛ fiat vt vigilie excedāt somnū ꝛ ponātur sub capite pāni tepidi ꝛ tegātur a puluere ꝛ olfaciāt terrā sigillatā ꝛ bolū ar menum ꝛ spongiā marinam.

¶ Capi. xvj. de nigredine lingue in fe.

Denigratur lingua ab intēsa cali ditate ꝛ siccitate febrili vel etiā a vaporib⁹ corruptis ꝛ malis eleua tis a materia adusta surgēte stōacho vel sple ne vel epate q̄re euacuet̄ digesta ꝛ post mol/ lificet̄ liḡua ꝛ abstergat̄ vt dictū ē ꝯ asp̄itate ī alio capite. Et si fieret a caliditate combu stiua continue exiccante humiditateȝ lingue fiat emollitio eius.

¶ Capi. xvij. de cōstrictione anhelit⁹ in fe.

Difficultas anhelitus pōt accidere aut a siccitate istrumētoꝝ āhelit⁹ q̄si spasmet̄ ꝓpter exiccationem factā a calītate febrili. Et cura est extīguere fe. ꝛ humectare istrumēta āhelit⁹. ꝛ remedia sunt dicta in. ca. de etica. vel accidit ista stri ctura ꝓp materiā currētem ad loca ꝛ mēbra āhelit⁹ claudētē loca illa ꝛ apantē. Et huius cura ē euacuatio ꝛ resolutio ei⁹ cū diuersioni bus p̄mo ꝛ post cū resolōnib⁹ ꝛ euacuatiōib⁹ aut accidit ex debilitate īducta a calītate et siccitate fe. ꝛ ista curat̄ extīguēdo fe. ꝛ alterā do calītatē ꝛ siccitatē. ꝛ cura est ꝛ equādo cere brum ꝛ neruos ꝛ lacertos anhelit⁹ ꝛ cādi in aqua frigida īfusi in ore retenti valēt ꝛ aqua decoctionis fe. cōium dragāti gūmi arabici liquiritie capilloꝝ ve. fe. feniculi passularuȝ alterando ꝛ resoluendo conuenit.

¶ Ca. xviij. de tristitia ꝛ anxietate in fe.

Quando humores mordicatiui ad ueniētes ori stomachi mordēt os stomachi ꝛ circūcirca tūc fit q̄daȝ anxietas ꝛ sensatio tristis que ledit ꝛ inquie

rat stomachum. Cura est mundare stomachum ab eis ꝛ euacuare primo post vero ad frigidum alterare cum cibis ꝛ potibus ꝛ medicinis dictis in cura sincopis humorose ꝛ fiant inunctiones ꝛ fricationes cū alterantibus ꝛ confortantibus ꝛ dormiat in lecto frigido ppe aquarum cursū ꝛ sternāt extremitates ꝛ frondes arborum frigidorū ꝛ stratis frigidis odoriferis ꝛ si solū remansit ibi mala qualitas calida ꝛ sicca ponatur emplastrū ex cucurbita citrullo portulaca semperuiua et oleo ros.

Ca.xix. de difficultate trāsgluttiēdi in fe.

Difficultas trāsgluttiēdi pōt esse ꝓpter repletionē meri vel partiū vicinarum ꝛ ista fieri potest a sanguine. Cura eius ē flebotomia pua etiā si propter feb. facta sit prius. sed partiatur in plures partes. si vero sit propter coleram ex materia colerica; fiāt clisteria lenitiua vel suppositoria ꝛ diuersiones cum frica. ꝛ ventosis ꝛ similibus. potius ꝙ fiat euacuatio cū medicinis per superius qꝛ medicine transeūtes inde possunt adducere ad locum plus de materia ꝛ augere difficultatem ꝛ cum hoc possibile est ꝙ nō trāseant medicine per loca illa stricta apostemata vel possibile est ꝙ ex eis inducatur vomitꝰ p quē morbꝰ ille augeri pōt.

Capitu.xx. de nausea ꝛ subuersione et aliis accidentibus fe.

Si nausea ꝛ subuersio accidit fe. ꝛ cā sit cholericorū humorū ad stomachū fluxus. Imprimis aqua frigida subito aspergatur sup faciem ꝛ fiāt ligature ad extrema ꝛ fricationes in extremis vt diuertatur materia ꝛ stringatur os ꝛ nares vt ad ītra reuocetur calor naturalis ꝛ detur secantabin purum nā vel trahet colerā a stomacho: vel illam euomere faciet: ꝛ odoret aquā ro. cū cāphora. ꝛ si veniat alienatio non vera ꝛ timor in somno ꝓpter incēsionē vaporū ad cerebrū ꝓpter incēsionē fe. aut corruptionē cibi vel ex multis humoribus ī stomacho melācholicis vel in splene. cura est euacuatio eorū ꝛ vaporū ꝓhibitio ꝛ resolutio. Et qn̄ accidit fe. agitatio huc illuc: tn̄ curetur cura spasmi ex vētositate. ꝛ si mali ꝛ venenosi vapores ledāt cura est diuersio ꝛ euacuatio ꝛ cerebri cōfortatio. et qn̄ in fe. venerit singultus ꝓpter indigestionem cibi ꝛ nō descenderit a stomacho fiat vomitus ꝛ primo clistere lenitiuū ꝛ post ventosa magna ponatur sup vmbilico ꝛ sepe iteretur et si materia sit grossa ꝛ viscosa digeratur cum oximelle cōposito vel squillitico: post cōfortetur stomachus ab intus ꝛ ab extra cū aromaticis calidis. s. cū zu. cōdito ꝛ diacinamomo. ꝛ materia mordicatiua ingrossetur ꝛ remittatur primo acuitas post euacuetur. sed si fiat singultus ꝓpter ventositatē curetur cū carminātibus ventositatē. sed si euenerit ꝓpter malā cōplexionē frigidā calefiat intus ꝛ extra ꝛ ꝓuocetur sternutatio ꝛ aspergatur subito ex impulso facies aqua vel vino ꝛ ventose reiterentur in diuersis locis ꝛ potissimū circa stomachum ꝛ si esset singultus de inanitione curetur vt spasmus de inanitiōe sed si ex fe. accidat tremor inungatur p totā spinā cum oleo masticis qđ sic fit. ℞. masti. ℥. j. thuris. ℥. ß. ponatur in. ℥. vj. olei ro. ꝛ bulliant in vase duplici. ꝛ si accidat in pulpis cruriū dolor fe. vt qnq; cōsueuit quiuis plurimū fit a ventositate vel frigiditate eiꝰ cura est calefactio cū pannis calidis vnctionibus ꝛ fomētationibus. si vo accidat ex siccitate cruriū ex resolutione humidi eius cura fit cum humectatiīs. Sed si accidit fe. grauitas ꝛ ponderositas membrorū ad motū ꝛ accidit ex resolutione cura est refocillatio ꝛ spūum multiplicatio. sed si accideret ex siccitate in fe. cronicis cura est humectatio ꝛ si accidit ex materia grossa viscosa retenta: cura est euacuatio materie et mēbrorū cōfortatio. Si vo accideret in palato ꝛ vuea ꝛ in partibus circunstantibus multa rubedo ad quā sequi pōt excoriatio curetur cum flebotomia ꝛ scarificatione primo sub spatulis post sup spatulis ꝛ gargarisatio cū frigidis ꝛ stipticis. sicut est iuleb ro. cum aqua plantaginis vel etiā zuccarū ro. in ea et tn̄ excoriatio mundificetur cū zu. vel melle ro. cū aqua ordei et gargarisma cū vino dulci et aqua plātaginis vel lactuce. lactuca; cū ꝓprietatē hꝫ ad rubedinē illā. sed si accideret alcola vlcus eius cura est flebotomia ꝛ scarificatio cum ventosis facta repercussione cū frigidis stipticis acetosis posito zuccaro ro. et melle ro. et post gargarisatio cū vino granatorū. Si vo accidit eis fetor oris in fe. acutis ꝓcedens ex humoribus corruptis vel in stomacho vel in spūalibus membris: cura est euacuatio eorū et si accidat in cronicis fe. ex frigidis humo-

ribus corruptis: cura est illorum eductio et post vtatur istis pillulis. ℞. pulueris pigre. ʒ. duas. mente. ʒ. j. musci ambre ana. ℈. ß. et si interdum patiens cōqueratur febrire vel in capite: vel in renibus: vel alibi tunc cura est euaporatio cū fomentationibus vel emplastris vnde. ℞. pullegij calamenti mentastri bulliant in vino forti et potenti et exprimatur pecia vel spongia et superponatur et sic semina diuretica. vel cum furfure fiat in modum emplastri. si tñ primo euacuetur corpus et post anodina ponantur et vltimo ista melius est et si acciderit q ex vrina vel ex alio signo vt percipiatur icteritia cum fe. et res sit leuis intētio sit ad fe. cum accidens hoc leue nō vertat ad se curam et tunc competit sirupus acetosus et aqua ordei et reliqua que ad feb. spectant. Si vero hoc accidens sit forte: intētio sit ad illud non ad fe. sed nō negligendo fe.

Laus deo.

Donum iure dei dicorum nam celitus almam
Febribus et cunctis presto libellus opem.
Nil frustra hic positum paucis cognoscere lector
Multa potes: paruo stat tibi certa salus.

¶ Explicit Collectorium Bertrucij Bononiensis diligenter emendatū cui nuperrime addita est practica puerilis de nouo in lucem prodita de noticia et curatione vniuersarū febriū et earū accidētibus donū dei vocitata. Impressum fuit hoc opus Lugduni in edibus Jacobi myt sumptu honesti viri Bartholomei trot anno a virginis partu. M. ccccc. xviij. die. xxviij. Julij.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F.